

הישיבה החמישים וחמש של הכנסת הארבע=עשרה

יום שני, כ' בטבת התשנ"ז (30 בדצמבר 1996)

ירושלים, הכנסת, שעה 10:04

הצעת סיעת מולדת להביע אי=אמון לראש הממשלה בשל הפקרת היישוב היהודי בחברון

היו"ר ד' תיכון:

היום יום שני, כ' בטבת התשנ"ז, 30 בדצמבר 1996. ישיבת הכנסת פתוחה.

הסעיף הראשון - אני לא רואה כאן מישהו מהממשלה - הצעת סיעת מולדת להביע

אי=אמון לראש הממשלה בשל הפקרת היישוב היהודי בחברון. ינמק את האי=אמון חבר הכנסת

רחבעם זאבי. בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, חברי הכנסת הנוכחים, תרשה לי למחות על כך שבהצעת אי=אמון

שולחן הממשלה ריק. אולי זה מסמל את הריקנות שעוטפת את הממשלה הזאת.

היו"ר ד' תיכון:

אפשר לבדוק מי מייצג את הממשלה, מי השר ששייב, מי השרים התורנים?

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ישיב שר החוץ.

היו"ר ד' תיכון:

נא לקרוא לו.

מי הם השרים התורנים, לא כתוב.

אדוני, לאחר שנתת מחמאות כאלה, בוודאי תרצה לפתוח. בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

תודה, אדוני.

ד"ר בן=טריה, מתושבי הרובע היהודי בחברון, קרא בשבוע שעבר ברדיו לממשלה שלא תפקיר את יהודי חברון, והמשיל את הממשלה ל=11 האחים בני יעקב, ואת יהודי חברון - ליוסף האח הקטן, שעומדים להטילו לבור העמוק. הוא התחנן שלא יעשה להם מה שעשו ליוסף.

אני מרשה לעצמי להגיד, שאנחנו מפקירים את יהודי חברון לבור של חמס ו"חמאס", שאין תקומה ממנו. אנחנו מכירים את הח'לילים - תושבי חברון הערבים - בניהם ובני בניהם של פורעי תרפ"ט, ואנחנו מתחלחלים למחשבה מה הם יעוללו לנשים ולילדים בבית=הדסה, בשכונת אברהם אבינו ובתל=ישי.

אינני יכול ואינני רשאי לשכוח את טבח יהודי חברון ביום השבת, י"ח במנחם=אב תרפ"ט, כאשר ערביי חברון עשו פוגרום שלא נפל בזוועתו מפרעות קישינב וחמילניצקי, כאשר המוני הערבים מהעיר חברון ובנותיה, בראשות שיח'ים וקאדים, הלכו כל היום מבית יהודי למשנהו, הכו ודקרו, גדעו איברים וביתקו בטנים, אנסו נשים וילדות, רצחו ושחטו כל יהודי שגילו, שרפו את בתי=הכנסת העתיקים, שרפו את מרפאת "הדסה" ששירתה אותם ובזזו את בתי היהודים. עיר הקודש חברון הפכה לעיר ההריגה, אבל לא בגולה הארורה בארץ זרה, כי אם כאן, בארץ=ישראל, ארץ אבותינו.

האם יישנה המחזה הזה בדור שלנו לאחר שיש לנו מדינה וצבא? האם נפקיר במודע את ילדי חברון הנפלאים, את שלומקה ושלומית, חיימקה ומוריה? האם ממשלה המתקראת לאומית תביא לכך בעיוורונה, בחולשתה ובטיפשותה? האם תתפכחו רק אחרי פרעות תשנ"ז ותשנ"ט? האם לא למדנו את הלקח מהפרעות, המאורעות והמלחמות, שהערבים ינצלו כל הזדמנות כדי להכרית אותנו מארץ מולדתנו ומארץ החיים, ואף יטענו לפרובוקציה מצדנו? יהודי חי הוא פרובוקציה, יהודי המחדש את היישוב היהודי בחברון הוא פרובוקציה.

ערפאת משפץ בחברון את הבתים הנושקים לשכונת אברהם אבינו, והוא יכניס לתוכם 600 מחבלים משוחררים שיאיימו על היהודים. הוא הקציב לכך 12 מיליון דולר. לכך יש לו כסף, והוא בוכה ומיילל עד שממשלת ישראל העבירה לידיו עד כה יותר מ-2 מיליארדי ש"ח. וכך, בכסף יהודי ובהרשאה ישראלית, יחבוק גדוד קומנדו של מחבלים את השכונה היהודית, שבניה, נציגיה, יושבים אתנו כאן ביציע האורחים.

נתניהו אומר שיש לכבד הסכמים, ואיפה כיבוד ההסכם של ממשלות ישראל עם המתנחלים? ואיפה כיבוד ההסכם של נתניהו עם חב"ד ועם מצביעיו, שהאמינו להצהרתו שלא יפקיר את חברון כאשר אמר: "מי שמפקיר את חברון מפקיר לא רק את הביטחון האישי של תושבי חברון, העיר היהודית העתיקה בעולם, אחותה הבכורה של ירושלים, אלא את כל המורשת של ארבעת אלפי שנות היסטוריה יהודית" - דברי בנימין נתניהו. בנו, מצביעך, אתה לא רואה שותף וידיד?

ממי אתה פוחד, ראש הממשלה? מנשיא ארצות-הברית? ראה ולמד מבן-גוריון, שיצא למבצע "קדש" נגד רצונו של נשיא ארצות-הברית, ומלוי אשכול, שיצא למלחמת ששת הימים נגד רצונו של נשיא אמריקני, וממנחם בגין, שהורה על הפצצת הכור האטומי בבגדד והנשיא האמריקני אמר על כך שהיהודים יביאו למלחמת עולם שלישית.

האם אתה פוחד מהערבים? אם כן - אינך יכול להנהיג את העם הזה. ודע לך, שמלחמה עם הערבים תבוא כאשר ייראה להם סיכוי לנצח, וזה לא קשור באוסלו ובפלשתינים. אם אתה פוחד מהפלשתינים - מדוע אתה נותן להם נשק ושטחים אסטרטגיים שיביאו אותנו למלחמה אתם מקווי התחלה אומללים?

האם אתה פוחד מהיהודים? אז דע לך שאינך פוחד מהיהודים הנכונים, כי אלה שמאיימים עליך ומדברים בך סרה, ימשיכו לנגח בך גם אם תעשה את כל מצוותם. אבל כדאי שתיתן דעתך על היהודים שהביאו אותך לכס ראש הממשלה - המתנחלים, החלוצים, הלוחמים, החסידים והנאמנים, שמרגישים עתה כנבגדים. אנחנו, שהלכנו מעיר לכפר, מבית=כנסת לכיכר, מהצמתים לרחובות ואמרנו שאתה טוב ליהודים - מוסיפים לזה כעת סימן שאלה גדול.

אל תירא, אדוננו בנימין, בתורתנו הקדושה כתוב: האיש הירא ורך הלבב ילך וישוב לביתו ולא ימס לבב אחיו כלבבו - דברים כ'. ופתגם זר אומר: איוולת היא לפחד מפני הבלתי=נמנע. כולנו רוצים שלום, אבל במסירת חברון לאדולף ערפאת אינך מונע את המלחמה, והפחד מפניה הוא רע מן המלחמה עצמה.

ערפאת מעכב את נטילת חברון לידי, כי הוא רואה בה רק שלב בדרך לקטיפת ההישגים הנוספים, והוא רוצה להבטיח אותם. הוא מחכה למעבר הבטוח שיבחר את ישראל #B, #A=לוייצור לנו בעיות ביטחון נוראות, והוא מחכה למעבר החופשי של "שוטריו" בתוך שטח ומשטח והוא מחכה לשחרור 37 אסירות מחבלות ולשחרור של האסירים הביטחוניים והוא מחכה להפעלת שדה התעופה בדהנייה, שדרכו יכנסו אנשים ואמצעי לחימה, והוא מחכה לנמל המים העמוקים של עזה והוא מחכה לשלב א' של הפריסה המחודשת, שלפיה # שבשליטתם או חצי בשליטתם, ושטחים מאזורB# שבשליטתנו לאזורC יועברו שטחים מאזור # שבשליטה מלאה של ראש כנופיות אש"ף. ומי שיתן לו אתA כפרים - לאזורB 450 - # חברון - ייתן לו את כל אלה, וכל אלה רק כמנה ראשונה שאחריה תבוא הסעודה המלאה - מדינת טרור פלשתינית בלב ארץ=ישראל, שממנה יבואו הלחצים לשחרור כל פלשתינים במאבק מזוין כמצוות האמנה הפלשתינית.

יצחק רבין, זכרו לברכה, שלח אותי כיועצו למלחמה בטרור לעוף ל=13 מדינות בעולם בנושא המלחמה בטרור, ועצה ראשונה שמכרתי להם, גם בשמו של רבין: לעולם אל תיכנעו לטרור. מי שיוותר קצת - ימשיך לוותר עד הסוף. אסור להיכנע לטרור. עתה אני מתבייש בפניהם על שממשלתי שלי עושה בדיוק ההיפך מכך.

ציפינו שראש הממשלה שבחרנו בו יתעשת ויגיד לאש"ף ולעולם, שהסכם אוסלו מחייב גם את הערבים, והם הפירו אותו בסעיפיו העיקריים ולכן הוא בטל, והכול פתוח כעת

למשא=ומתן. ציפינו שהממשלה המתקראת לאומית תחדש את תנופת ההתיישבות ביש"ע. ציפינו שהממשלה תזרוק את מוסדות אש"ף מירושלים, לרבות מ"אורוות שלמה", ושתורה על בנייה יהודית מסיבית בכל חלקי ירושלים. ציפינו שהממשלה תפסיק את הבנייה היזומה הבלתי=חוקית של הערבים ביהודה ובשומרון, שבאה לחנוק את היישובים היהודיים במימון של אש"ף. ציפינו שהממשלה תבנה את בית=אל ג', כפי שהתחייב נתניהו לאחר רצח איטה ואפרים צור, השם ייקום את דמם. ציפינו שהיא תתבע את הסגרת המחבלים הרוצחים, שכאילו נשפטים אצלם ומשתחררים עד מהרה כדי להתגייס ל"משטרה" הפלשתינית. ציפינו לממשלה יהודית שתחזיר את היהודים ל"חירב'ס", לחורבות העזובות, כדי לקוממן כמאחזים יהודיים.

ציפינו וציפינו אבל לשווא. עד מהרה גילינו שהממשלה הלאומית איננה יותר לאומית מקודמתה, ואולי אף גרועה ממנה.

ממשלת נתניהו צועדת נמרצות להקמת מדינה פלשתינית. יריות הניסיון בכיוון הזה מצד דוד בר=אילן על "אוטונומיה פלוס או מדינה מינוס" תואמות למחשבות נתניהו על "ישות פלשתינית בלתי מחומשת שתהיה פחות ממדינה ויותר מממשל עצמי בנוסח אנדורה או פורטו=ריקו". אגב, אנדורה היא מדינה עצמאית החברה באו"ם ומקיימת יחסים דיפלומטיים עם מדינות העולם, ואילו פורטו=ריקו יכולה להחליט במשאל עם אם להמשיך כמדינת חסות של ארצות=הברית או להפוך למדינה עצמאית. את זה רוצה נתניהו להעניק לערפאת?

ממשלת העבודה המומרצת לא דיברה על מדינה פלשתינית, ואפילו התנגדה לה. היו בה קולות שתמכו במדינה פלשתינית, אבל ראש הממשלה פרס התנגד למדינה פלשתינית ואילו נתניהו...

נתניהו מתגנדר בכך שהוא הביא לנו הסכם טוב יותר מזה של פרס. הוא סיכם על שוק קמעוני במקום שוק סיטוני, שיפתח במקום שבו עמדו בתי היהודים שנטבחו בתרפ"ט. אבל גם בהסכם פרס סוכם כך. הוא סיכם על 100 רובים והשאר יישאו תת=מקלעים ואקדחים, ומה החידוש כאן? הוא סיכם על תת=מקלע מסוג "אינגרם", שהוא מסוכן בקצב האש שלו וביכולת להסתירו, אבל כאשר ערביי חברון יבואו לפוגרום, הם יבואו עם כל כלי הנשק שלהם כמו שהיה בקבר יוסף ב"ספטמבר השחור", ערב סוכות השנה, ונדמו הקולות על זכותנו למרדף

חם, אחרי שהרעשנו עולמות בשל כך, וכך גם נשכחה תביעתנו להדדיות. אני מסיים, אדוני.

חלפה חצי שנה מאז כוננה הממשלה הזאת. שישה חודשים של ימי חסד וציפייה שנתבדתה. אין לנו אמון בממשלה הזאת, ועליה לעבור מן העולם. נלך לבחירות חדשות, והעם יגיד את דברו.

ה' עוז לעמו ייתן, ה' יברך את עמו בשלום. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב שר החוץ, בבקשה.

שר החוץ ד' לוי:

אדוני היושב ראש, רבותי חברי הכנסת, עת הציג ראש הממשלה מעל הבימה הזאת את ממשלתו, הודיע לכנסת ודרכה אל כל העולם, כי הממשלה החדשה בישראל תמשיך בתהליך השלום ותכבד את ההסכמים שעליהם חתמה קודמתה.

ההיערכות בחברון היא חלק מאותם הסכמים. ייתכן מאוד שבבית הזה היו שסברו או קיוו, כי דברים לחוד ומעשים לחוד. ממשלה אחראית, המודיעה לפרלמנט על קווי היסוד שלה, מתחייבת לפעול על פי הודעתה. זאת האחריות האלמנטרית בסדרי שלטון שלוקחת על עצמה ממשלה אחראית לענייני המדינה. ומשום כך אנחנו הולכים בדרך הזאת, דרך קשה. סברנו לפני כן שאפשר היה ללכת בדרך אחרת. כאשר המציאות הזאת ניצבה בשטח, בתודעה ובאחריות להתהוותה בהסכמה של ממשלה בישראל ובמשמעות בין-לאומית ואזורית לגבי המציאות הזאת, אין אנחנו יכולים ורשאים לשחק משחקים.

ענייני המדינה מחייבים אותנו לנהוג על פי קווי היסוד של הממשלה, על פי ההודעה שראש הממשלה מסר לכנסת, ואנחנו פועלים כך.

אמרתי, הדרך קשה. יהיו בה עליות ומורדות. הצד השני נושא בלבו חלומות ושאיופות. אנחנו לוקחים עמנו במערכה הזאת על השלום בקיום ההסכמים האלה צו עשה, בין מה שמתחייב מן ההסכם ובין מה שאנחנו מחויבים לקיים ולעשות לקיומם של האינטרסים החיוניים של ישראל, לרבות קיומם של היישובים הישראליים ביהודה, בשומרון ובחבל=עזה, ושמירת אחדותה והמשך ייחודה וקיומה של ירושלים כבירתו של העם היהודי, כבירת מדינת ישראל.

על=פי הכללים האלה אנחנו פועלים, תוך עמידה איתנה על הביטחון, על חובת הצד השני לקיים את חלקו בהדדיות, על מנת למנוע סכנה אשר תפגע בישראלים ותאיים על תהליך השלום כולו.

אדוני היושב=ראש, אני שומע בימים אלה תיאורים כאלה, שמי שלא חי כאן עלול לדמיין לעצמו מצב שבו הזמן פסק מלכת, ואנחנו בתרפ"ט. כולנו נושאים בלבנו את הפצע הזה על המאורעות בחברון. לא כך המצב היום, ולא חדלי אונים אנחנו, ולא נטולי מגן אנחנו. אנחנו ריבוניים ואדונים לביטחוננו. יש צבא=הגנה לישראל והמערכות הביטחוניות המופקדות על הביטחון. ומשום כך אינני מקבל את המשוואה הזאת בשום פנים ואופן, אי=אפשר למחוק זאת מזיכרוננו, אבל אי=אפשר לחיות את זה כאילו אנחנו חסרי אונים.

אנחנו עוזבים את חברון, מפקירים חיי יהודים, בורחים, מתקפלים, פוחדים - בשום פנים ואופן לא. אנחנו מקיימים הסכם. ואני רוצה לומר עם יד על הלב, אולי מישהו יסביר לי, האם זה היה יכול להיות אחרת, ללא ההסכם הזה, וקיום אותה אוטונומיה מלאה שעליה התחייבנו בזמנו, עם משטרה חזקה?

יכול להיות שמבחינת השקפתך, ידידי חבר הכנסת זאבי, בכלל לא צריך ללכת לשום תהליך, לא אוטונומיה ולא שום דבר, לעמוד בקיפאון, דרוכים על נשקנו, לא לחפש שום דרך ולומר: אנחנו עומדים כך, בלעדינו שום דבר לא יזוז, ואנחנו לא נזיז דבר ומצבנו יהיה טוב. הלוואי. הייתי רוצה להיות שותף למשאלת לב כזו. המציאות איננה כזו. שום דבר לא יכול להישאר סטטי, אלא אם החלטנו לוותר בכלל על תקוות השלום.

אינני נמנה עם חברי בממשלה המחזיקים בתפיסה הזאת; לעשות כמיטב יכולתנו על מנת להגן ולקיים את העיקרים החיוניים מבחינה לאומית וביטחונית, ומצד שני לעשות כל מאמץ כדי להתקדם לשלום - זאת אנחנו מנסים לעשות. יהיה ההסכם הטוב אשר יהיה, לא הוא יקבע, מה שיקבע זה מה שיתהווה בשטח. אם בשטח לא יקוימו, חלילה, הדברים כפי שאנחנו מאמינים שצריכים להתקיים, ולא יקוימו השקט והדו־קיום, הרי זה ישפיע על התהליך כולו, לא רק בחברון, בכל מקום. כאן עומד התהליך הזה במבחן, ומכאן ההדדיות.

אני שאלתי את עצמי: הואיל והמצב הוא כזה וממשלה צריכה לפעול, ממשלה מתוקף אחריותה צריכה לקבל החלטות, היא לא יכולה לומר: אני לא חלק ממה שקורה, אני לא צריכה לבחון, אני לא צריכה לקיים. עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב - זה מה שאמרת כאן. ממשלה לא יכולה לפעול על־פני תפיסה זו. אחריותה מחייבת אותה לקיים הסכמים תוך עמידה על העיקרים החשובים לה, הלאומיים והביטחוניים. אחרת - נדמיין לעצמנו סצנריו - לא פחד הוא המכתיב את ההיגיון, אלא שיקול דעת וראייה מפוכחת, ולא היינו הולכים אל כיבוד ההסכמים, עוזבים את תהליך השלום במצב של דריכה במקום, ונראה מה שיקרה, האם אז המצב היה טוב יותר מבחינה ביטחונית? אינני סבור כך, ואני חושב שאני יודע משהו. אין לי הניסיון שלך, אבל יש לי ניסיון בממשלות ישראל, ואני יודע דברים. המצב אז מבחינה ביטחונית היה טוב יותר? כל מי שעוסק בסוגיות האלה בימים אלה יאמר לך שלא.

המצב היה יכול להיות הרבה יותר חמור - אי־קיום הסכמים, אי־התקדמות, הפרה של החלק שלנו בעמידה דרוכה על נשקנו, בבדידות, במרחץ דמים, ולאחר מכן נשב ונחפש את הדרך איך יוצאים ממצב שכזה. אינני איש הימורים ואני לא מוכן, כל עוד אני בממשלה, להמר על כל הקופה. אני יודע מה יכול להיות ומה הסכנה בהימור על כל הקופה. ייתכן מאוד שהדבר הזה היה נכפה עלינו. אבל אנחנו פועלים, אנחנו שוקלים, וחובה עלינו למנוע מצב כזה.

אני חושב שזה היה חוסר אחריות אם היינו מגיעים לשלטון, לאחר שקיבלנו מנדט מהעם על בסיס אותה הבטחה ואותה התחייבות להמשיך בתהליך השלום - ודרך אגב, לא רק בקווי היסוד, אלא במצע שבשמו יצא הליכוד=גשר=צומת - ולא היינו מקיימים את זה.

אנחנו מקיימים את זה.

אדוני היושב=ראש, נניח שלא היינו מקיימים, ונניח שהמצב בחברון היה נמשך בלי שנעשה דבר, בלי שנתקדם, בלי שנכבד הסכם. האם אז מצב היהודים בחברון היה טוב יותר? יש לי סימן שאלה גדול גדול לגבי ביטחונם. עם זאת, יש אוכלוסייה של 120,000 פלשתינים רק בחברון, שמחכה ומאמינה בקיום ההסכם. יש לנו השגות. אנחנו מנסים לשפר, מתוך אותה דאגה לביטחון של המתיישבים, או תושבי חברון, היהודים, הישראלים. אבל נשער לעצמנו שהם היו מגיעים להכרה שישראל לא מתכוונת לקיים את ההסכם. אתה בעל ניסיון. אתה יודע מה היה קורה.

נכון, הם לא היו יכולים לנו. נכון, הם לא היו יכולים לנצח את הצבא שלנו. נכון, היינו נוקטים צעדים, צעדים שהיו משאירים לא רק פצעים עמוקים שהיו מוחקים כל סיכוי לשלום מחר, אלא תמונות מחרידות בעולם כולו. וצדקת ענייננו היתה נחקקת למראה התמונות האלה, כי לא היינו עושים את אשר מחובתנו לעשות. האם אז היה טוב יותר?

אלו השאלות שבהן מתחבטת הממשלה. זה לא קל. ואני יודע גם מה מרגישים חברי הממשלה ויושבי הספסלים האלה. אני יודע. אבל יש גורם אחד שצריך לקבל החלטה, שממנו מצפים, שהוא אשר צריך לתת דין וחשבון. זאת הממשלה. היא לא יכולה לומר: אני לא נמצאת כאן. היא לא יכולה לומר: יש לי משאלת לב, ומשום כך גם ההסכמים וגם המצב לא מעניינים אותי. היא צריכה לתת תשובות, תשובות לעמה, תשובות לציבור, תשובות לעצמה, לאן היא חותרת, לאן היא מתכוונת להוביל את הספינה הזאת. היא לא יכולה לומר: הספינה תשוט לה לבדה, כי ממשלה לא נמצאת. ממשלה צריכה לקבל החלטות. יש לה התחייבויות. וברגע שהיא מודיעה מעל הבמה הזאת שהיא מקיימת את התהליך הזה ושהיא מכבדת את ההסכמים, שלא היו לרוחה לפני כן, אבל העם רצה בה, והיא מנהלת את ענייני המדינה - היא לא יכולה לשחק ב"נדמה לי", והיא צריכה לעשות את ההבחנה בין מצב שבו היא עושה כמיטב יכולתה כדי לשפר עמדות ותנאים, לבין מצב של קיפאון, של דריכה במקום, של סכנת פיצוץ טוטלי, של מערכת מדינית בין=לאומית, שבתנאים שנוצרו היא לא תוכל לעמוד בה, עם כל הכבוד.

אני אדם מאמין, גדלתי במשפחה דתית וילדי גדלים על תורה לאומית, אך אינני

יכול להשתמש רק בפסוקים מן התנ"ך בזירה הדיפלומטית. זה חשוב, זה טוב, כי אם לא תיאמנו, לא תאמינו. גדלתי על זה. בזה לבד לא נוכל לדאוג לאינטרסים של המדינה שלנו. צריך לראות מה מסביב, וצריך לדעת איך לנווט.

לא קל, לממשלה הזאת בוודאי קשה מאוד, לחברי הכנסת האלה קשה מאוד. אבל אין ברירה, האחריות מחייבת, אם אנחנו לא רוצים להעמיד את הכול בסימן שאלה, ואנחנו יודעים מה עלולה להיות, חלילה, התוצאה אם הממשלה בישראל תצטייר כסרבנית שלום, כלא מאמינה בשלום, כעושה את הכול כדי לחסום אותו.

אלה הדברים העומדים על סדר=יוםנו.

אני אוהב את חברון לא פחות ממך. לא יותר ממך. חברי הכנסת הוותיקים יודעים שאני בנתי את כל מה שנבנה בחברון, ושיקמתי באמונה, תוך העדפת הבנייה בחברון, בתוכנית בנייה שהגשתי לממשלה, תוכנית הנקראת על שמי. ואינני מפקיר את חברון, אינני מפקיר את הישראלים בחברון, לא נוטש את המקומות שנבנו ושופצו בחברון, ולא מפקיר את האזרחים שלנו בחברון. צה"ל נמצא שם ויימצא שם, ביטחונם מופקד בידי צה"ל.

ואני שואל את עצמי, בין ההימור ללכת בדרך הזאת, שבו אנחנו אחראים לאזור מסוים, שבו הישראלים והמבנים ומערת=המכפלה, לבין מצב של קיפאון, של אי=הליכה בתהליך הזה. מה הפקרנו בחברון? מה אנחנו מפקירים בחברון? אני רוצה לדעת. משום שמצטיירת תמונה, גם בספסלים האלה, וגם בממשלה, כאלה שדואגים לביטחון, לא בטוחים. אם לא בטוחים בצה"ל - אין לי תחליף לצה"ל. ואמרתי בממשלה, שאם הממשלה הזאת מפקירה ביטחון של יהודים, אני חוזר ואומר: זה לא תקציב המדינה, זה לא איזה דבר פרוזאי. אם בן=אדם מאמין שהממשלה שבה הוא חבר מפקירה חיי יהודים, אסור לו להישאר בה יום אחד. הוא צריך לעשות להפלתה. זו אמונתי.

אני לא מאמין שזה כך. אני מאמין שאנחנו שולטים בעניינים, והביטחון של הישראלים, של הבניינים, של המקומות הקדושים - בדינו, בסמכות של צה"ל. למה אנחנו צריכים להיות מוכים בסנוורים, להאשים את עצמנו, לחשוב שזו משימה בלתי אפשרית?

מה הייתי עושה עם 120,000 הפלשתינים הערבים? כמי שרוצה להתקדם לשלום, אני רוצה לשאול: מהי אוטונומיה מלאה, עם משטרה חזקה, שעליה חתם המנוח מנחם בגין? אני הבאתי את ההסכם ההוא למרכז הליכוד. ואני שואל את עצמי. אני אגיד לכם איפה הטעות שלכם, כי גם פה יש.

סאלח טריף (העבודה):

אנחנו מברכים אותך על דבריך.

שר החוץ ד' לוי:

אני אגיד לכם מה הטעות. כאשר אני נפגש עם מי שאני נפגש, מדינאים, גם מהאזור וגם מהעולם, הבעיה היא, שהאמינו, אפרופו הסכם אוסלו, שהם ישיגו את הכול. ואיש לא עשה כדי להעמיד את הדברים בפרופורציה מה חשוב ומה לא חשוב, מה ניתן להשגה ומה לא ניתן - -

שמעון פרס (העבודה):

אתה בטוח - - -

שר החוץ ד' לוי:

- - מה הדברים החשובים לנו, שעליהם אנחנו נעמוד. וגם לפרטנר צריך לומר את כל האמת, אפילו אם הוא פלשתיני, ובפרט אם הוא פלשתיני. צריך להגיד לו את כל האמת, מה ניתן, למה הוא יכול לצפות ולמה לא. זה האמון, ולא לעורר אשליה כאשר אתה לא מתכוון, אם אתה לא מתכוון. הרי זו הבעיה האמיתית.

אבל אחזור עכשיו לשאלה מה הייתי עושה, חבר הכנסת זאבי, באמת כחבר, עם 120,000, 130,000 ערבים.

שמעון פרס (העבודה):

160,000.

שר החוץ ד' לוי:

150,000 , 160,000.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה יודע שיש לי תשובה.

שר החוץ ד' לוי:

אני יודע. אני לא שותף לרעיון הזה, ומשום כך עלי רובצת האחריות. מה, לגייר אותם? לספח אותם? למגר אותם? זה רצוי? זה אפשרי? ואני אשאל גם את עצמי: זה אנושי? לא. ומשום שהמצב הוא כזה, אנחנו מנווטים את העניינים כך שבאזור מסוים יוכלו לחיות יהודים בביטחון ויוכלו הערבים לנהל את ענייניהם הפלשתיניים.

רחבעם זאבי (מולדת):

מה תעשה עם ערביי ירושלים?

שר החוץ ד' לוי:

הם בירושלים, הבירה המאוחדת, ואני בעד לעשות שיהיה להם טוב, כי ברגע שרע להם, רע לי - -

שמעון פרס (העבודה):

טוב מאוד.

שר החוץ ד' לוי:

- - חד=משמעית. ילדיך, ילדי והילדים של כולנו יצטרכו להמשיך לחיות. אם נחיה

רק בחששות ולא נאמין בשום דרך אחרת, אלא "על חרבך תחיה", גם זאת אפשרות. ואם יש

אפשרות אחרת, קשה, צריך לנסות אותה. צריך כך לעבור עליה כאילו היא לא קיימת,

ואנחנו נחיה רק עם החששות?

ערפאת בונה, ציינת פה. וכי אנחנו לא בונים? לא בנינו? לא בנינו כלום - לא

ערים, לא יישובים, החיים התוססים שהכו שורשים, עם מערכות חינוך וכלכלה והכול?

אנחנו נעשה את עצמנו בכלל עיוורים, לא רואים כלום? לא נוצרה עובדה לאומית חשובה,

חיה, נושמת? לא צריך לדאוג לה? צריך להעמיד אותה בסכנה, בקיפאון, שמאן דהוא בעולם

יתחיל לחשוב - אלה לא מתכוונים בכלל? ואולי צריך פתרון אחר, ביניהם הם לא

מסוגלים, לא יכולים להידבר. הסוגיה הזאת לא יכולה להימשך דורות. אולי צריך פתרון

אחר? ממשלה חייבת לעשות את כל השיקולים האלה. לא להמר ולא לעשות את עצמה לא רואה,

לא שומעת, לא מבינה.

אדוני היושב=ראש, הממשלה הזאת, חרף כל הקשיים, והיא מותקפת מימין ומשמאל,

נחושה ללכת בדרך שבה בוחנים כל סיכוי. אין ערבות, אין איש יודע מה ילד יום. יש

דברים שהרשות הפלשתינית צריכה לקיים, ומדובר ביכולתה לקיים, ואנחנו מצפים לראות

את ההוכחה לשיתוף פעולה חשוב, אסור לזלזל בו, לפעמים גם חיוני. צריך לטפח אותו,

צריך לדרוש מהם לעמוד נאמנים למחויבות שלהם.

אנחנו מצדנו, אדוני היושב=ראש, מתוך אותה הכרה של קיום מה שנאמר מעל במה זו

מפיו של ראש הממשלה, הוא צו "עשה" לאומי וממלכתי, נמשיך בדרך הזאת. מי ייתן ולא

יתגלו מוקשים בדרך ונוכל להסיר סכנות, ונוכל לחזור, הייתי אומר, לאמונה כי עם

ההחלטה הזאת להתקדם ולקדם את עם ישראל, תוך עמידה על האינטרסים החיוניים הלאומיים

והביטחוניים שלנו, נוכל להביא בשורה של שלום. אין איש יכול לעסוק בנבואה. אפשר

לבטא מדיניות, אפשר להסביר רצונות, אפשר להצביע על סכנות. בשביל זה נבחרת ממשלה בישראל.

אדוני היושב=ראש, אני יכול להסתכן ולומר: גם אילו הביאה הממשלה את ההסכם הטוב ביותר, שבו כל הדברים שנאמרו כאן, בהצעה נגד הממשלה, גם אילו הביאה הסכם כזה, היה אומר חבר הכנסת זאבי: זה לא מספיק, אינכם ראויים לאמון, כי התהליך כולו, כפי שנאמר כאן, יש לו פתרון - טרנספר, והואיל ואתם לא עושים זאת, אני מצביע אי=אמון לממשלה.

מאחר שהממשלה הזאת אמינה כלפי בוחריה, נאמנה להצהרתה, נמשיך בדרך - אנחנו לא משלים את עצמנו - הקשה, נתגבר בנחישות להמשיך בדרך, בשכנוע הצד השני, כי אין אלטרנטיבה לדרך הזאת גם לגביו. גם עליו מוטלת אחריות, כי אם אזרחי המדינה לא יאבדו את האמונה בשלום ללא שפיכות דמים, ללא מוות, ללא התנגשויות - אם הוא יפסיק עם ההצהרות, יפסיקו גם אחרים ללבות יצרים המחזירים אותנו שנים אחורנית; אם העם בישראל יאמין כי השלום הזה יביא לו דו=קיום עם הפלשתינים ועם השכנים, יביא לתקופה של שלוה, שבה לא נדע עוד מלחמות; שייעשה כל מאמץ לעמוד מעל במה זו ומעל כל במה, לדבר בצדקת דרך השלום, תוך עמידה איתנה על הדברים הלאומיים והביטחוניים שלנו - אנחנו נעשה את מה שמצפים מאתנו.

אני מאמין, כמו רוב העם, שהממשלה הזאת תעשה. משום כך, אדוני היושב=ראש, בנאמנות למה שנאמר כאן מבחינת קיום האחריות של הממשלה בקידום תהליך השלום, אני מבקש בשם הממשלה להסיר את הצעת האי=אמון שהוגשה כאן.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, הדיון יהיה דיון סיעתי. ראשון המשתתפים - חבר הכנסת שמעון פרס. בבקשה.

שמעון פרס (העבודה):

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, אני מודה שישבתי ושמעתי בהנאה מרובה את דבריו של שר החוץ. באמת נעים זמירות השלום. מבחינה זו אני רוצה בהחלט לשבח את שר החוץ על דבריו.

אני רוצה, בשני דברים, להתחיל באי=הסכמה קלה. הוא אומר: הבעיה אתנו זה שאוסלו עוררה ציפיות שנוותר על הכול. דוד, מי שעורר לא ציפיות אלא יצר תקדים שנוותר על הכול, זה קמפ=דייוויד. תאמין לי, אילולא קמפ=דייוויד, המשא=ומתן עם סוריה היה לובש אופי אחר.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

איך אתה מסביר - - - ארץ=ישראל?

שמעון פרס (העבודה):

להיפך, הסכם אוסלו הוכיח, שאפשר לנהל משא=מתן בשלבים, שאפשר לעמוד על דברים יסודיים, שלא צריך להוריד התנחלויות - בקמפ=דייוויד הורדת התנחלויות, באוסלו לא הורדנו התנחלויות - שאפשר להוציא את ירושלים. על כן אתה צריך לשבח, דוד, את קמפ=דייוויד.

יש גם נקודה אחת קטנה בינך לבין רחבעם זאבי, שעליה אני חושב שלא צריך הייט להיכנס לוויכוח. אתה אומר שעם פסוקים מהתנ"ך אי=אפשר לנהל דיפלומטיה. יש פסוקים בתנ"ך שמאפשרים ניהול דיפלומטיה.

שר החוץ ד' לוי:

אמרתי לא רק פסוקים מהתנ"ך.

שמעון פרס (העבודה):

אהה, לא רק. אבל יש בתנ"ך מספיק פסוקים לנהל את הדיפלומטיה שאתה עושה. אני עוקב גם אחר הדיונים בתוך הממשלה. איך אמר המשורר: מה ההבדל בין מזח לגשר. מזח הוא גשר מתוסכל - יש לו רק צד אחד. כאשר אני מסתכל על המפד"ל, אני מבין את ההבדל בין מזח לגשר. אני משבח את ראש גשר על כך שהוא מדבר על שני הקצוות שיש, בו בזמן שמפד"ל הפכה להיות, לפי דעתי, מזח של יש"ע, וחב"ד בכלל - הם יודעים מה טוב ליהודים. טוב ליהודים שנאה? טוב ליהודים פילוג? טוב ליהודים הסתה? פעם חב"ד היתה איזה מין תנועה שהביאה אהבה ואחדות לישראל. היום בכספים של מה=שמו, גוטניק - יש אחד שעושה מאות מיליונים באוסטרליה - הם מתרגמים את הדולרים האלה לזרעי שנאה ולאמצעי הסתה.

מה שאני מכבד בדברי שר החוץ, והקשבתי היטב לדברים שלו, הוא שהפעם הוא לא אומר שצריך לכבד הסכמים, אלא שהוא אומר שההסכמים באו לכבד מציאות. זהו העניין, זה לא איזה דבר פורמלי, של הסכם שנחתם וצריך לכבד אותו. מדבריו יוצא שההסכמים מתייחסים למציאות. גם כאשר יש לנו זכות אבות על כל ארץ=ישראל, יש לנו חובה לארץ=ישראל של הבנים, לארץ=ישראל של זכות הבנים.

מה אנחנו באמת רוצים, מה רוצה חבר הכנסת רחבעם זאבי? שנהיה שליטים על הערבים? הוא אומר שתהיה מדינת טרור. אני רוצה לערער על העניין הזה של מדינת טרור. בעצם, מה ההבדל הגדול בין תושבי ירדן לבין תושבי יהודה ושומרון? אלה אותם אנשים. מדוע אתה מוכן לסמוך על ירדן ואינך מוכן לסמוך על ישות פלשתינית שתעשה שלום? מה ההבדל?

רחבעם זאבי (מולדת):

המלך הירדני והלגיון הערבי. בלי זה ירדן היא לא אותה ירדן.

שמעון פרס (העבודה):

אני שמח מאוד. זאת אומרת שאתה מציע שלפלשתינים יהיה מלך.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא.

שמעון פרס (העבודה):

למה לא?

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מציע שהם יירשו את אותו מלך.

שמעון פרס (העבודה):

המלך יכול לבוא אליהם? זה רק עניין של ארגון. זה לא שייך לעם.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת זאבי, עד כאן.

שמעון פרס (העבודה):

אני מציע לך, חבר הכנסת זאבי, לא לעבור לטרנספר מלכותי במקום אחר. לא עושים טרנספרים כאלה.

אני רוצה להגיד, אלה שבגולן לא נהנו? שום מקום בארץ לא נהנה ממידה כזו של ביטחון ושלום, כמו תושבי רמת=הגולן. מוכרחים לתת חלק מהזכות הזו גם לצבא הסורי. על כן, השאלה האמיתית שעומדת במזרח התיכון, הוויכוח האמיתי והעמוק הוא איך לחלק אותו בין יהודים שונאים לבין ערבים שונאים, או בין אנשים שרוצים שלום לבין אנשים ששונאים את השלום. אין שום סיבה שבעולם שהערבים ישנאו שלום. הם לא שונאים כולם,

כמו שיש גם אצל היהודים אנשים שהם בעד שלום באופן תיאורטי, אבל לא בעד שלום אמיתי.

אני יודע שהממשלה תולה עכשיו הכול בממשלת מפלגת העבודה. אני רוצה לומר כך: אם תהיה מחר בצורת בארץ, מזכיר הממשלה יופיע בהודעה הבאה: השמים נעצרו על ידי הממשלה הקודמת, אבל באה ממשלת הליכוד, ואף שאין גשם, כל הארץ רטובה. כל מיני סיפורים מן הסוג הזה, סיפורים שאין להם שחר. הממשלה הקודמת ניסתה לבנות אסטרטגיה המבחינה בין מחנה שהגיע למסקנה שאין אלטרנטיבה לשלום לבין כל מיני אנשים קיצונים, עיוורים, מעוותים ומיושנים, שחושבים שרק החרב תפתור הכול.

התחלנו להצליח. לצערי הרב, הממשלה הנוכחית שוב עושה חלק מהשגיאות, מכיוון שהיא בינתיים נתונה בין שתי השקפות עולם. לפעמים דומה הממשלה הזו לפרד שעומד בין שני אבוסים, ואינו יודע מאיזה אבוס להתחיל לאכול. הוא כל הזמן רעב ודוחה, רעב ודוחה - ומשלמים על כך קנסות שונים.

קודם כול אני רוצה להגיד את דעתי על הסכם חברון: אני גאה בהסכם חברון, ואני אומר לכם, אילו הייתם צריכים לחתום היום על מערת=המכפלה - לא הייתם מגיעים להסכם. רק אנחנו יכולנו להגיע להסכם שלא יחול שינוי במערת=המכפלה. אתם פתחתם את ההסכם. עכשיו בא יאסר ערפאת ואומר לשנות את המשמר במערת=המכפלה. מה יש בחברון, את האמת, מקומות קדושים? המקומות הקדושים העיקריים יישארו בידינו, באחריות צה"ל. מה יש שם, יישוב יהודי? אל תספרו סיפורים.

אנחנו גרמנו לכך שהגנת היישוב היהודי תהיה בידי צבא=הגנה לישראל. שום סיפורים לא יועילו. אזור חיץ? אנחנו עשינו אזור חיץ הרבה יותר טוב. שהמשטרה הפלשתינית תהיה בתחנות המשטרה, חצי קילומטר מהיישוב. אתם עשיתם אזור חיץ שאסור לשוטרים פלשתינים או לחיילים ישראלים להיכנס אליו. רק לטרוריסטים יהיה מותר להיכנס לשם, בשביל מה?

וכל העניין של המרדף החם, איזו שטות ממדרגה ראשונה, שלא שמעתי כמוה. אחת משתיים: אם יש פגיעה כמו שהיתה, נאמר, במשפחת צור, משהו יגיד למחבלים "חכו עד

שיבוא צה"ל"? והם יחכו? הם נעלמים אחת=שתיים. ואם הטוריסטים יפגעו בצה"ל, צה"ל ייעצר באיזה מקום? הוא צריך רשות להגן על עצמו?

יצאתם בצעקות ובהכרזות, ברוך=השם ברחתם מזה, אנחנו רוצים חופש פעולה ביטחוני בחברון. איפה הוא? אנחנו רוצים מרדף חם, איפה הוא? לא אכפת לי שעשיתם את זה. צר לי לראות אתכם, איך נסוגותם בן יום, בן רגע, ועכשיו אתם מספרים עוד פעם שבבצורת יורד גשם.

אני רוצה להוסיף ולומר: אין שום היגיון ושום טעם לשלוט ב=160,000 פלשתינים במקום ששמו חברון, שהוא איננו בהכרח המקום ההיסטורי או המקום הקדוש ששמו חברון. בשביל מה? זה לא למנוע טרור, זה ליצור טרור. זה לשמש כל הזמן כמו פרובוקציה - להרגיז ולהרתיח. אנחנו הגענו להסכם מצוין: מערת=המכפלה בידינו, בית=הקברות הישן בידינו, היישוב היהודי בהגנת צה"ל, הדרכים המחברות את היישוב היהודי עם מערת=המכפלה, עם בית=הקברות ועם קריית=ארבע - בידינו, אבל אין שום עניין לשלוח את חיילינו להסתובב בקאסבות וברחובות של חברון עצמה. ככלות הכול, הבעיה היא של יחסים ולא של מקומות. כמו שעם ירדן יש לנו יחסים טובים ואין בעיה, כמו שעם סוריה, למרות היחסים הרעים, יש הסכם ואין בעיה. איפה יש בעיות? במקום שאין הסכם.

אני רוצה להגיד לשר החוץ, ההבדל בינינו לביניכם הוא לא שאנחנו אמרנו שניתן את הכול. דוד, אנחנו נחלק את ירושלים? איזו בושה להגיד את זה, להלשין עלינו. אבל אתם יצרתם תקדים, שכל כך מקשה על ישראל לנהל משא=ומתן - לצאת מכל סיני, להוריד התנחלויות. זו הדוגמה?

עשיתם עוד דבר אחד, כרגיל, מרוב התנשאות ומרוב הצהרות, יצאתם והפכתם את ישראל מארץ יוזמת לארץ נגררת. במשך ארבעה חודשים עשיתם הצגה, איך מדינה נגררת על=ידי ישות פלשתינית שהוכיחה יכולת משא=ומתן טובה משלכם.

הלוא בסוף ביקש ראש הממשלה פגישה אצל ראש הרשות הפלשתינית. הוא אמר: אולי בבוקר, אולי בערב, אולי היום, אולי מחר. איזה מראה זה? בכל הנקודות ביטלתם, בכל המקומות נסוגותם, בכל המקומות הוכחתם שאין לכם יכולת מיקוח, אין לכם יכולת עמידה,

שאתם מטפסים על עצים גבוהים ואחר כך אתם מבקשים שיביאו לכם סולמות לרדת מהם, לעיני כול. אתה באמת חושב שמישהו מכבד את זה?

אנחנו התחלנו ביוזמה לא רק כדי לארגן שלום מזרח=תיכוני, אלא גם להקים לו תשתית כלכלית ותשתית אסטרטגית בוועידה מרהיבה בקזבלנקה ובוועידה נוספת ברבת=עמון. באתם וצימקתם את היוזמה ודלדלתם אותה מרוב חוסר דמיון וחוסר יכולת, שוב, בהתנשאות רטורית ומילולית חסרת כל טעם.

חיים רמון (העבודה):

כנראה רק שר הביטחון ושר החוץ תומכים בממשלה. זה לא מקרה שרק שניהם.

שמעון פרס (העבודה):

לא, לא, זה לא מקרה.

למה אני מבקר את הכניעה לאורך כל החזית ואת הבזבז של חמישה חודשים? דרך אגב, הבזבז התחיל מזה שמר נתניהו אמר - הוא לא ייפגש עם ערפאת; רק כשיהיה צורך ביטחוני. מה היה הצורך הביטחוני שהביא אותו לפגישה אתו? לזכותו אגיד, כאשר הוא לחץ לו את היד, הוא לחץ אותה הרבה יותר טוב ממני. כשהתחיל לחלק לו שבחים - בשפע; כל הכבוד.

השגיאות האלה, אתם הולכים לחזור עליהן פעם נוספת במשא=ומתן הכולל, בהתחמקות מהפריסה מחדש. שמעתי סוף סוף שראש הממשלה מבחין בין נטישה לבין פריסה מחדש. יש לנו מחויבות לפריסה מחדש; צריך לקיים אותה לא מפני שיש הסכם, אלא מפני שיש בה היגיון עמוק. אם אתם רוצים לוותר על הפריסה מחדש וללכת להסכם מלא, תעלו עוד פעם את עניין ירושלים.

ראיתי, דוד, שהכחשת שאתם בעד זה שבירושלים תהיינה שלוש בירות דתיות.

שר החוץ ד' לוי:

לא היה, ואפילו - - - התנצל.

שמעון פרס (העבודה):

לא, לא ראיתי שהוא התנצל, ראיתי שזה נמשך. יש היום עוד איזה מאמר שמלך ירדן הביע את שביעות רצונו מכך שהממשלה - בכלל, כל מיני אנשים שלכם הביעו שביעות רצון. באמת מפליא. אני רוצה להגיד לך, קראתי שהאירנים הביעו שביעות רצון מכם. באמת, אתם אנשים יוצאים מן הכלל.

שר החוץ ד' לוי:

אני יודע שחביב עליך לשוחח עם מר שיפר, אז אני מציע לך שתשוחח אתו.

שמעון פרס (העבודה):

לא, עלי הוא לא מקובל. אני מבין שבסך הכול ההדלפה באה מכם, ואתם דיברתם עם מר שיפר.

שר החוץ ד' לוי:

לא היה ולא נברא.

שמעון פרס (העבודה):

תסלח לי, דוד, למה לך להסתבר? עזוב את זה. יש לי מקור - איך זה נקרא? מדיני בכיר - שלפיו אחד השרים שלכם דיבר אתו. אז אם אתה רוצה לפטפט עם מר שיפר, אני משאיר לך אותו, קח אותו.

שר החוץ ד' לוי:

שמעון פרס (העבודה):

בסדר. דוד, אל תסתבך. תאמין לי, אני חבר שלך ויש דברים שלא מספרים לך, וגם את זה לא סיפרו לך. אז למה לך להסתבך בעניינים האלה?

שר החוץ ד' לוי:

--- אודה לך אם תשתף אותי.

שמעון פרס (העבודה):

הולכים לחזור על אותן השגיאות. עושים שרירים אדירים - הם ילכו להסכם מלא, ומתחיל שר החוץ את ההודעה על הסכם מלא במלים: לא נוותר בעניין ירושלים. כלומר, אתה רוצה להתחיל את המשא=ומתן על ירושלים. כאן טמונה הדרך, לא כמו בקמפ=דייוויד, שוויתרתם על הכול בבת=אחת והורדתם התנחלויות, אלא בדרך הדרגתית והגיונית. עוד פעם תתנפחו, עוד פעם תתנשאו, עוד פעם תניפו ססמאות, ובסוף - אני מקווה - שוב, בשקט בשקט, על קצה האצבעות, תצאו מהסיבוך שנכנסתם לתוכו.

אנחנו מציעים כן לבצע את הפריסה מחדש ביהודה ושומרון, כן לנהל משא=ומתן על הסדר קבע, בסבלנות, בחוכמה, ואפילו בסופיסטיקציה מסוימת. אל תתחילו עם כל הקלפים כלפי חוץ כדי לעשות רושם בעולם, ובסוף הרושם שאתם עושים הוא - איך אתם יודעים להפסיד במשחק אחרי משחק.

אנחנו מציעים לכם: תתחילו ללכת גם עם סוריה. אל תדחו את זה. אפשר לדחות את העניין הסורי לעשר שנים, בהחלט. המחיר של השלום לא ירד; העלות של השלום תעלה.

אני לא אוהב כל כך לצטט מספרים, אבל מר נתניהו היה מתגאה כל פעם במספרים עצובים, לצערי הרב. מאז ראשית השנה הזאת כבר נפלו לנו 24 חיילים ברצועת הביטחון בלבנון. והוא התחיל גם ברעיון טיפשי - לבנון תחילה. מה יצא מזה? גם מזה נסוגותם, גם מזה ירדתם. אין לכם דרך ואין לכם חזון. יש לכם חוסר ברירה להיכנע ללחצים. אתם אלה שמזמינים את הלחצים. במקום לשמור על יוזמה אסטרטגית גדולה על מזרח תיכון שיש בו מחנה של שלום, על מזרח תיכון שיש בו משק חדש ולא נשק חדש, על מזרח תיכון שיש בו יסודות כלכליים ויסודות אסטרטגיים, גם רצון טוב, גם העדר בוז לערבים.

לא צריך לקרוא לערפאת אדולף ערפאת. יושב חבר ממשלה ואומר בכלל שערפאת הוא טרוריסט. אני לא מבין איך זה הולך בכלל? באיזה מקום בעולם יעלה על הדעת שישב חבר ממשלה ויגיד על ערפאת שהוא טרוריסט ויצביע בעצם עם הממשלה שצריך לנהל אתו משא=ומתן? תגידו, לאן אתם מגיעים? לאיזה טירוף מערכות? הלוא צריך להיות מינימום של כבוד, מינימום של היגיון, מינימום של טעם.

אדוני היושב=ראש, אנחנו לא ניתן להפיל את ההסכם של חברון, ועל כן לא נצביע עם אלה שרוצים להפיל את ההסכם. עם זה, אין לנו אמון בממשלה, ועל כן גם לא נצביע בעדה. נימנע. כך שאין סכנה שההסכם הזה ייפול ואין מקום לטשטש את הביקורת הקשה שיש לנו על הדרך שבה ניהלתם את העניינים עד עכשיו ועל הדרך שמסמנים לעתיד - דרך מלאה טעויות ונסיגות, באיחור, בקנסות ובבושת פנים.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה רבה. חבר הכנסת זאב בויס, בבקשה. אחריו - חבר הכנסת נסים דהן.

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, גם המפד"ל, אשר פנתה לחבר הכנסת זאבי בבקשה לדחות את הגשת הצעת האי=אמון עד אשר יוודעו פרטי ההסכם המתגבש בעניין חברון, פנייתה זו נעשתה בידיעת התשובה מראש. זו היתה בעצם קריאה רטורית, אשר יותר משהיא מלמדת על הנמען, היא חושפת את הלבטים של הפונה.

מולדת, לשיטתה, לעמדתה, שלמה עם עצמה. אבל כולנו יודעים ששום דבר שלם לא יצמח לעם ישראל מהיצמדות עיוורת וקנאית לעמדות אידיאולוגית קיצוניות. לא בעידן שלנו; לא בנסיבות המורכבות האופפות את הסביבה שאנו חיים בה; לא בירושה הכבדה והמסובכת שירשה ממשלת נתניהו מקודמתה.

קטונתי, אדוני היושב=ראש, מהזכיר כאן שבחיה ומעלותיה של חברון אצל עצמנו ועל=פי מורשת אבותנו. אני חושב שחבר הכנסת זאבי יודע לעשות זאת טוב ממני. אבל מול אמיתות אלמוות אלה, המקדשות את העבר, את אבותינו הקבורים, את ראשית מלכות ישראל, את אחינו הטבוחים במאורעות תרפ"ט - מול כל אלה עומדת מציאות המאיימת על העתיד. לא רק העתיד של היישוב היהודי בחברון, לא רק השאלה, החשובה מאוד, של יכולתנו לחונן עפרם של אבותינו ולהתפלל במקומות הקדושים לנו; חברון הפכה - שלא בטובתנו אולי, ובלי שהתכוונו לכך - לאבן בוחן של מכלול היחסים בעתיד בינינו לבין שכנינו בארץ הזאת.

ה"פתרון" הפשטני של אנשי מולדת: לשלוט, לעקור ולגרש, אם צריך - לא רק שאינו רלוונטי בדלותו - - -

רחבעם זאבי (מולדת):

איפה מצאת אצלנו לגרש?

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

שמעתי לא פעם.

רחבעם זאבי (מולדת):

אף פעם, לא בעל=פה ולא בכתב.

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

על כל פנים, גם הפתרון המוצע, גם בלי לגרש, הוא לא רלוונטי בדלותו אל מול פני מציאות כה מורכבת ומסובכת שבה אנו נמצאים לפותים יחד בתוך ולצד הפלשתינים. זו גם גישה שעומדת בסתירה גמורה לרוח היהדות ולרוח הציונות, כתנועה לאומית ליברלית, כפי שאני מבין.

מציאות מורכבת זו, מחד גיסא; הגישה הלאומית, המדגישה את זכותנו על הארץ הזאת, מאידך גיסא; ובתוכם, מעשה מדיני שהוא בבחינת אל=חזור, הסכם קמפ=דייוויד והסכמי אוסלו - אלה מנחים את הממשלה הזאת בהליכה זהירה על חבל דק. קיום אחיזה יהודית בחברון, הבטחת ביטחון מרבי של החיים בתנאים הקיימים שם, וכל אלה מתוך הכרה שיש צורך היסטורי להמשיך את תהליך השלום בינינו לבין שכנינו הפלשתינים.

ההסדר בחברון ראוי שיהיה כזה אשר יעמוד בכל המבחנים הקשים, ועל כך שוקדת הממשלה. לכן מוזרה הביקורת הנשמעת מקרב ספסלי האופוזיציה, כאילו בוזבז זמן יקר עד עכשיו, וכי הממשלה הקודמת היא זו שגילתה זריזות כה רבה בעניין חברון. לא רק שהיא גיבשה הסדר בעיר - ושמעתי אומרים: כוללני ביותר, שני עמודים, לא יורד לשורש הפרטים החיוניים להבטחת חיים משותפים בשלום - אלא מה הפריע לראש הממשלה, שמעון פרס, לבצע את ההסדר? מדוע דחה אותו? אני מאמין שלא רק שיקולים אלקטורליים ערב בחירות הניעו את שמעון פרס לדחות את ההכרעה. אני מאמין שבסתר לבו ידע והבין, שההסדר המקורי שהם גיבשו הוא פרוץ וחסר מרכיבי ביטחון חיוניים להבטחת שלומם של היהודים בעיר.

החיפזון מן השטן - כך הממרה העממית הידועה, אדוני היושב=ראש, והקיצוניות היא ידידתו=חברתו של החיפזון. קיצוניות מימין ומשמאל חוברות יחד, בברית בלתי קדושה לתקוף את הממשלה הזו. השמאל הקיצוני הנחפז, חסר הסבלנות - שלום עכשיו, בכל מחיר; לעקור, להוריד, לטרנספר יהודים אל עבר קווי 67' וחלוקת ירושלים. והימין הקיצוני גם הוא - לעקור, להוריד, ושמעתי לעשות טרנספר, בעבר, מהצד השני, לערבים.

לסיטואציה הפוליטית הזאת, המוזנת על=ידי אידיאולוגיות קיצוניות, יש ביטוי

קשה בשטח, בעיר חברון. בה, דווקא בה, איוו להם משכן הקיצוניים ביותר מקרב היהודים - בחלקם - והפלשתינים כאחד.

אדוני היושב=ראש, ראיתי את פניהם הזחוחות של אנשי האופוזיציה למשמע דבריו של שר החוץ, כאילו הממשלה הזאת עונה אמן ומשמשת הד למדיניות קודמתה; ולא היא. גם אם ההסדר בחברון יהיה רק הילד המפותח של הפג שהולידה הממשלה הקודמת, המבחן העיקרי עוד לפנינו.

מבחנו של נתניהו, מבחן הממשלה הזאת, יהיה מהמקום הזה והלאה. יהיה על הממשלה לעצב את דמותו של הסדר הקבע כך שיבואו לידי ביטוי תפיסות העולם הלאומיות שלנו: הבטחת הקיום של העם היהודי בארץ הזאת, של שגשוגו והתפתחותו, כאשר בירתו ירושלים אחת, בלתי מחולקת, וחיים לצד שכנינו הפלשתינים - אין דרך אחרת - והבטחת זכויות אדם וחברה בקרבם. אומרים: אוטונומיה פלוס; יש אומרים: מדינה מינוס. יהא המונח אשר יהיה, ובלבד שלא יהיה בו משום איזה צל צלו של איום על האינטרסים החיוניים האמיתיים להמשך קיומנו בארץ הזאת כמדינה יהודית ריבונית הקולטת עליה - -

בנימין אלון (מולדת):

חבר הכנסת בויס, חבר הכנסת ביילין - - -

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

הוא לא סיכם.

- - המפתחת כלכלתה, המעניקה רווחה לתושביה, מדינה מלוכדת ומאוחדת, החיה בשלום עם עצמה ועם שכניה.

על כן, עוד חזון למועד, ואני מציע, לפיכך, להסיר את ההצעה מסדר=היום.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה רבה לחבר הכנסת זאב בוימ. רשות הדיבור לחבר הכנסת נסים דהן. אחריו - חבר הכנסת שאול יהלום.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב=ראש, חברי חברי הכנסת, תרשו לי לפתוח בהערה על דבריו של ראש הממשלה לשעבר, חבר הכנסת שמעון פרס, שיצא בהתקפה על אותו שר, שאני לא מכיר אותו, כיוון שהוא לא אמר את שמו, שקרא לערפאת טרוריסט. הוא שאל - מה ההיגיון, מה הצדק, איך הוא יושב ליד שולחן הממשלה וקורא לערפאת טרוריסט.

אדוני היושב=ראש, שמעתי בעבר את ראש הממשלה לשעבר, מר שמעון פרס, שאומר: שלום עושים עם אויבים ולא עם ידידים. שלום עושים עם אויבים. למה עם אויבים? מפני שיש להם כאפייה על הראש? הם אויבים מפני שהם ערבים? הם אויבים בגלל צבע העיניים? הם אויבים מפני שהם נקטו טרור. הם רצו להרוג ולהשמיד בעם ישראל טף ונשים. על כן הם היו אויבים.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

היו.

נסים דהן (ש"ס):

הם היו. לכן התואר טרוריסט מתאים לו, ואנחנו נמשיך לעשות אתו משא=ומתן, מפני שהוא היה אויב פעם ולא ידיד.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

אז אל תגיד לו היום: טרוריסט.

נסים דהן (ש"ס):

התואר "טרוריסט" הוא תואר; זה לא מצב נתון. מי שנקט את שיטת הטרור הוא טרוריסט. גם אם צריך לנהל משא=ומתן - גם כשמנהלים משא=ומתן עם שודד דרכים או עם פיראטים בים, מפני שמנהלים אתם משא=ומתן אין שוללים מהם את התואר "פיראטים". הם ממשיכים להיות פיראטים ושודדי דרכים, אבל מנהלים אתם משא=ומתן כי אין ברירה; שני הצדדים רוצים לחיות. משא=ומתן מנהלים עם אויבים. נכון. אבל מפני שמנהלים משא=ומתן הם לא נהפכים - - -

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

- - -

היו"ר ש' בן=צור:

סליחה.

נסים דהן (ש"ס):

אני מרשה לו לשאול.

היו"ר ש' בן=צור:

לא, זה על חשבון זמנך.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני חבר הכנסת, אם היושב=ראש ערפאת יזנח את דרך הטרור, יזנח את דרך המלחמה, אם הנושא של אלימות יהיה מחוץ לתחום של שני הצדדים - - -

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

נסים דהן (ש"ס):

לא, זה תנאי ראשון למשא=ומתן. לא שהתהליך יסתיים ואז נפסיק להילחם. מהיום מפסיקים להילחם ורק נדבר. קנדה וארצות=הברית יש ביניהן ויכוחים על גבולות לא פחות מאשר בין הפלשתינים לישראלים, אבל אף אחד אינו חושב שפעם אחת ארצות=הברית תעמיד טילים נגד קנדה או קנדה נגד ארצות=הברית. קנדה וארצות=הברית זה לא ארצות=הברית וקובה. אלה שתי שיטות. באיזו שיטה אנחנו הולכים, אדוני? בשיטה של ארצות=הברית וקנדה - לדבר מהיום עד מחר ונשב בחדר אחד עד שיצא עשן לבן? טרור הוא מחוץ למשחק; אלימות אינה מדיניות. היא גם לא תחליף למדיניות של הידברות. כשאי=אפשר עוד לדבר, מתחילים עם רובים. כבר אמרתי פעם: כשאתה כועס על אשתך אתה לא יורה לה כדור בראש ואומר לה: בואי נדבר. זו לא שיטה.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

בוא נסכם שלפחות נגיד: טרוריסט לשעבר.

נסים דהן (ש"ס):

הגבתי רק על הערת ביניים שצרמה מאוד. עכשיו לעצם העניין. חברנו, חבר הכנסת זאבי, הגיש הצעת אי=אמון לממשלה. למה? על הפקרת היישוב היהודי בחברון. לא הבינותי. הרי תוצאות המשא=ומתן עוד לא מונחות על שולחן הכנסת. מה המסקנות של אותו משא=ומתן - אנחנו עוד לא יודעים; לפחות אני לא יודע וגם חברי חברי הכנסת שדיברו כאן, לא נראה לי שהם יודעים. איפה יש כאן הפקרת חיי היהודים בחברון? אילו אמר: חשש להפקרת חיי יהודים, עוד הייתי מבין. אבל על חשש לא מגישים אי=אמון, אפילו אם הוא חשש סביר עדיין לא מגישים אי=אמון.

להיפך, הממשלה הזאת עשתה לכאורה את המקסימום שלא להפקיר חיי יהודים. הרי אילו רצתה להפקיר חיי יהודים היתה מקבלת את ההסכם לפני שישה חודשים. בהסכם הראשון היתה הפקרת חיי יהודים. ולא רק הפקרת חיי יהודים - היה הסכם עם קריצה שהיהודים יתפנו מחברון בטובות או לא בטובות. אם הממשלה הנוכחית עשתה את כל המאמצים, לפחות על פניו נראה, שההסכם הראשון ישונה מתוך מגמה לשמור על חיי היהודים בחברון. אני לא רואה איפה יש כאן הפקרת חיי יהודים.

שחברון חשובה ומקודשת לעם ישראל - על זה אני לא צריך לדבר כאן. הדברים ידועים, הדברים ברורים. לא רק חברון, גם שכם וגם ירושלים - כל המקומות בארץ=ישראל. אבל מי שחושב שכאשר יושבים פיסית על האדמה זה אומר שלא הפקרנו ולא שכחנו אותה, טועה. אלפיים שנות גלות לא היה עם ישראל בארצו ולא הפסיק להתפלל: "ותחזינה עינינו בשובך לציון". אלפיים שנות גלות לא היה עם ישראל על אדמתו, ואף אחד לא חשב שעם ישראל הפקיר את ארץ=ישראל. אלפיים שנות גלות, הגלו אותנו בכוח, לא בטובות, לא מרצוננו החופשי, בעוונותינו ובעוונות אבותינו, שגרמו את הגלות הנוראה הזאת, אבל אף אחד לא חשב שמרגע שיצא עם ישראל לגלות הוא ויתר על זכותו בארץ=ישראל. גם הגויים לא חשבו כך, גם אומות העולם לא חשבו כך. הם ידעו שעם ישראל יצא לגלות בכוח הנסיבות ושעם ישראל לא ויתר על אדמתו.

אם אנחנו יושבים בחברון ואם לא יושבים בה, זה לא הסימן המובהק לכך שוויתרנו או לא ויתרנו. זה סימן רק לדבר אחד - שאנחנו לא יכולים לשבת שם, שאין לנו אפשרות. עם כל הרצון, עם כל המעשים, עם כל הטצדקי, לא הצלחנו לשבת בחברון.

לוותר - מי נתן רשות? וכי אינה שלנו? חברון, ארץ=ישראל היא שלנו, של אותם 120 חברי כנסת שנמצאים פה, או של אלה החיים בדור הזה? ארץ=ישראל שייכת לאומה, ארץ=ישראל שייכת לא רק לעם שחי בדור הזה, אלא גם למי שיבואו אחרינו עד ביאת גואל צדק. להם שייכת ארץ=ישראל - לכל עם ישראל שייכת ארץ=ישראל. לאף אחד אין זכות לוותר, לאף אחד אין זכות להפקיר. אבל זה לא אומר, שבגלל הזכות הזאת אין לנו האפשרות להגיע לפשרות, שאי=אפשר להגיע במשא=ומתן לדרך של דו=קיום. וכי בכך שיושבים בחברון 120,000 פלשתינים חברון הופכת להיות שלהם? האם זה משנה את האמת ההיסטורית שארץ=ישראל שייכת לעם ישראל? זה מראה רק דבר אחד - שבינתיים הם יושבים

שם, בדיוק כמו בתקופה שעם ישראל היה בגלות וחיכה והתגעגע לימים שיוכל לשוב לארץ=ישראל.

אברהם פורז (מרצ):

מה זאת אומרת "בינתיים"?

נסים דהן (ש"ס):

בינתיים, עד שנוכל לחזור. יבוא היום, ידידי חבר הכנסת פורז, יבוא משיח צדקנו ועם ישראל יקבל את ארצו המובטחת בשלמות ובהסכמת כל העולם, בלי מלחמות.

אברהם פורז (מרצ):

ומה יהיה - - -

נסים דהן (ש"ס):

בדיוק כמו אותם ערבים שגרים בארצות=הברית והם לא נקראים בעלי הבית של ארצות=הברית; כמו אותם פלשתינים שגרים בקנדה וזה לא הופך את קנדה להיות מדינה פלשתינית.

אברהם פורז (מרצ):

אתם מוכן לתת להם אזרחות ישראלית?

נסים דהן (ש"ס):

למה לא? כמו שבארצות=הברית יש להם אזרחות של ארצות=הברית, אבל זה לא הופך אותם לבעל הבית בארצות=הברית. הם יקבלו אזרחות ישראלית. גם היום זכותם לקבל

אזרחות, אם הם רוצים. הם לא רוצים את האזרחות הישראלית. את זה אתה יודע יפה מאוד. הרי בזה שנינו היינו פותרים את הבעיה, נציע לערבים בחברון אזרחות ישראלית ושיישארו בחברון. מישהו מתנגד? אני ודאי שלא מתנגד; גם אתה לא.

אברהם פורז (מרצ):

אבל אז תהיה לך בעיה בבחירות הבאות.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

ארץ בחירה יותר חשובה מארץ בחירות.

נסים דהן (ש"ס):

ודאי.

אברהם פורז (מרצ):

- - -

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת פורז, נגמר.

נסים דהן (ש"ס):

לכן, ידידי, אני לא רואה כאן הפקרת חיי יהודים. להיפך, אני רואה מאמצים כבירים לשמור על חיי היהודים. אני לא רואה כאן ויתור על זכותנו בחברון. להיפך, עם ישראל לא ויתר ולא יוותר, כי ארץ=ישראל לא רק שלו, כמו שאמרתי בתחילת דברי, היא שייכת לכל האומה עד סוף כל הדורות. אנחנו נמשיך לבכות ונמשיך להתפלל: "ותחזינה

עינינו בשובר לציון" - זה כולל את חברון ואת שכם ואת רמאללה. אבל שאנחנו נלך
לשפוך דמים בשביל זה? לסכן חיי אדם בשביל זה? מי התיר לנו? איפה יש היתר להפקיר
את חיי כל היהודים כדי לקיים את הפסוק: "ותחזינה עינינו בשובר לציון"?

לכן, ידידי חברי הכנסת, עם כל הכאב הגדול, לא נוכל לתמוך בהצעת האי=אמון,
כיוון שאנחנו לא רואים כאן לא הפקרת חיי יהודים ולא ויתור על הארץ, כיוון שהיציאה
מהמקום היא לא ויתור. אנחנו נמשיך לדרוש בעלות ונחכה ליום שהדבר יתקיים, בעזרת
השם יתברך. תודה רבה.

היו"ר ש' בן=צור:

חבר הכנסת שאול יהלום. לאחר מכן - חבר הכנסת אברהם פורז.

בנימין אלון (מולדת):

בוויתורים ובכניעות מסכנים חיי יהודים.

היו"ר ש' בן=צור:

חבר הכנסת בני אלון.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, מדובר בהצעת אי=אמון על רקע מדיני, אבל בתחילת
דברי אני מוצא לנכון לומר כמה דברים בעניין השביתה, שברגעים אלה עדיין נמשכת.
למשלה יש שני כובעים - כובע אחד של מעסיק וכובע אחד של ריבון. בכובע של הריבון
יש לה שותף - הכנסת. לדעתי, כאשר ההסתדרות שובתת נגד החלטות ממשלה כריבון, נגד
החלטות של הכנסת, זו שביתה בלתי לגיטימית. אני אומר את זה על דעתי, משום שאני
יודע שבסיעתי יש חברים שחושבים אחרת.

אני חושב שההסתדרות ומנהיגי עובדים, כמו כל אדם אחר במדינה - מי שמוזמן לבית=המשפט או לבית=הדין לעבודה חייב להתייצב. לכן לא בסדר נהגה ההסתדרות שלא גרמה לכך שאנשיה יופיעו בבית=הדין לעבודה, ולא בסדר נהגה שהשביתה את המשק במחאה נגד פעולה לגיטימית של שופט. אם שופט חושב שצריך להתייצב לפניו, מותר לו להוציא צו הבאה.

אני הייתי קורא לחבר הכנסת חיים רמון, שבבחירות האחרונות עמד בראש סיעת רם בהסתדרות, ושעליו מוטלת אחריות ציבורית, להתערב בעניין הזה; הוא לא יכול לתת לעניין הזה להימשך.

נסים דהן (ש"ס):

זה רק מראה שהחוק הוא סלקטיבי.

אברהם פורז (מרצ):

החוק אינו סלקטיבי. עובדה שהביאו את האיש בניידת משטרה. אבל ההשבתה של ההסתדרות לא היתה בסדר. אני אומר את זה בצורה ברורה לחלוטין.

עכשיו לעניין המדיני. אני חושב שבלבו היה ראש הממשלה בנימין נתניהו רוצה לנהוג כעצתו של חבר הכנסת רחבעם זאבי. הרקע שלו, ההיסטוריה שלו, גם כתביו היו מייעצים לו לנהוג כפי שמציע לו חבר הכנסת רחבעם זאבי. אבל יש מציאות. נראה שיש בינינו כאלה - ובין היתר מציע האי=אמון - שרוצים להתעלם ממנה. אני חושב שלכולנו ברור, שאם לא תהיה התקדמות בתהליך המדיני, תהיה הידרדרות לקראת מלחמה, ואולי גם תפרוץ מלחמה. אני יודע שיש בתוכנו מי שאומרים, שבכל מקרה המלחמה בלתי נמנעת, כי הערבים לעולם לא ישלימו עם קיומנו, וכל מה שאנחנו עושים הוא רק שאנחנו מרצים אותם, ובסוף תהיה מלחמה בגבולות פחות נוחים. אני כופר לחלוטין בדבר הזה.

אמר שר הביטחון, בצדק, לדעתי, שלא שווה לנהל מלחמה כוללת עם העולם הערבי בגלל כמה בתים בתוך חברון. אני רוצה לומר לכם, רבותי חברי הכנסת: הדבר הכי גרוע

שיכול לקרות לשני העמים הוא הידבקות לזכות השיבה. כשאני אומר "זכות שיבה", אני מתכוון לזכות שיבה של יהודים לחברון, אבל באותה במידה יכולה להיות תביעה של ערבים לזכות שיבה ליפו ולשיח'מוניס.

רחבעם זאבי (מולדת):

נעבור לניו-יורק...

אברהם פורז (מרצ):

יש לי מחלוקת אתך, חבר הכנסת זאבי. אני אינני מעוניין במלחמות נוספות גם אם הן צודקות, גם אם ננצח בהן, וגם אם הן בעד נחלות אבותינו.

רחבעם זאבי (מולדת):

שאלת השיבה היא השאלה של הציונות.

אברהם פורז (מרצ):

חבר הכנסת זאבי, יש בינינו הבדלים, ואני אומר שמבחינתי מה שקרה בתרפ"ט, קרה בתרפ"ט. דרך אגב, שכחת לציין בדבריך, שהיתה קבוצה גדולה מאוד של ערבים שנתנו מחסה ליהודים, ולכן חלק מהקהילה היהודית בחברון ניצל בתרפ"ט.

רחבעם זאבי (מולדת):

קבוצה קטנה.

אברהם פורז (מרצ):

כמו בכל אוכלוסייה - יש טובים ויש רעים. אבל הדבר הכי גרוע שיכול לקרות לנו הוא שנדבוק בעניין ההתיישבות בלבה של חברון.

אני רוצה לומר עוד משהו. אני תומך באחדותה של ירושלים, אבל מה שאנחנו עושים של חלוקת עיר. נניח שהדבר הזה יצליח TEST CASE בעניין חברון - אנחנו בעצם יוצרים והיהודים בחברון יחיו שם בלבה של עיר ערבית; האם איננו מייצרים פה מודל שעל=פיו יאמרו, שלגבי ירושלים אפשר לעשות אותו דבר, עובדה שזה עובד? אני חושב שגם העניין הזה מסוכן.

אנחנו נתמוך בבנימין נתניהו, אף=על=פי שהוא לא ראש הממשלה שלנו, בכל צעד שהוא יעשה בכיוון השלום. בנימין נתניהו רוצה לכבד את הסכמי אוסלו? נתמוך בו. בנימין נתניהו רוצה לצאת מחברון? נתמוך בו. בנימין נתניהו ילך להיערכויות - REDEPLOYMENTS. נתמוך בו. נוספות? נתמוך בו.

לכן, אדוני היושב=ראש, עם כל הרצון וכל הביקורת - ויש לנו ביקורת לא מעטה כלפיו, מהצד השני כמובן, לא מהצד של מולדת - אנחנו איננו יכולים לתמוך באי=אמון המוגש על רקע ניסיונו של בנימין נתניהו ועל רקע ניסיונה של הממשלה כולה להתקדם בכיוון תהליך השלום. לזה אנחנו לא יכולים לתת יד, ואנחנו לא רוצים לחזור על הטעות שהוא עצמו עשה. אך לפני כשנה וחצי היתה פה הצעת אי=אמון של חד"ש על הרקע של הבנייה בירושלים, ובנימין נתניהו התפתה לחשוב, שעל=ידי תמיכה בחד"ש הוא באמת יביא לפילת הממשלה ולהקדמת הבחירות, ובסופו של דבר, הוא אילץ את הממשלה הקודמת לסגת מתוכניות הבנייה בתוך ירושלים. אנחנו על הטעות הזאת לא נחזור; לא נעשה אותה טעות.

אנחנו מתנגדים לממשלת נתניהו - לא תמכנו בה, אנחנו מתנגדים למדיניותה בתחומים רבים; אבל, ככל שהיא תמשיך ותתקדם בנושא השלום, היא תזכה לתמיכתנו. אנחנו לא רוצים שבנימין נתניהו וממשלתו יהיו "מסונדלים" על=ידי הגורמים הקיצוניים בתוך הממשלה ובתוך הקואליציה, ואנחנו יודעים שיש גורמים כאלה. השירות הכי גדול שאנחנו יכולים לתת לאנשים האלה הוא על=ידי זה שהם יוכלו לאיים על בנימין נתניהו ולומר לו: אם אנחנו נחזור לאופוזיציה, נפיל אותך. התשובה שלנו צריכה להיות: לא, אתם לא יכולים לחזור לאופוזיציה בכל הנושאים הקשורים לקידום תהליך השלום. כאשר

מדובר בקידום תהליך השלום, האופוזיציה תתמוך בנתניהו, תתמוך בממשלתו.

לכן, אדוני היושב=ראש, מאחר שאין לנו אמון בממשלת נתניהו מצד אחד, אבל גם אין לנו תמיכה בקו שמייצגת מולדת ובקו שמייצגים הנצים בתוך ממשלת נתניהו, אני חושב שמה שאנחנו נעשה בסופו של דבר בהצעה הזאת, כמו בהצבעות חשובות אחרות בנושאים מדיניים - אנחנו נימנע. תודה רבה.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה רבה. חבר הכנסת רומן ברונפמן. אחריו - חבר הכנסת האשם מחאמיד.

רומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

כבוד היושב=ראש, כנסת נכבדה, פרשת הסכם חברון, שבגינה ביקשה סיעת מולדת להביע אי=אמון בממשלה, מטרידה את כל הציבור בארץ ומחוץ לגבולות. סיעת ישראל בעלייה, אחרי דיונים מעמיקים - כשארין, דרך אגב, אחדות דעים בתוך הסיעה - החליטה להתנגד לאי=אמון של סיעת מולדת ולתמוך בראש הממשלה מהטעמים הבאים:

סיעת ישראל בעלייה רואה בהמשך תהליך השלום במזרח התיכון הכרח וערובה להמשך קיומה של מדינת ישראל. היא חושבת ובטוחה, שרק בהמשך תהליך השלום של מדינת ישראל עם שכניה הערבים ניתן להביא ארצה עוד מיליון עולים חדשים, ובכך לחזק את היישוב היהודי ולהצמיד את המדינה קדימה לשנות האלפיים. הסיעה בטוחה, שתהליך השלום - פתיחות, משא=ומתן עם שכנינו הערבים - יכול להביא לשגשוג כלכלי וחברתי ולחזק את החברה מבחוץ ומבפנים. אנחנו ערים לכך שבעיית חברון היא לא בעיה של המשך תהליך השלום בלבד, אלא גם ביטחון תושבי העיר, ואנחנו בטוחים שההסכם שיושג - לצערנו, אנחנו דנים בהסכם שאינו פתוח בפנינו ואין אנו יודעים את פרטיו - תהיה בו ערובה מספקת לביטחון תושבי היישוב היהודי בחברון ולגישה למקומות הקדושים בעיר האבות.

לכן, כפי שאמרתי, תתמוך סיעת ישראל בעלייה בראש הממשלה ותחזק את ידיו בהשגת הסכם בטוח. כפי שאמרתי, אנחנו נתנגד לאי=אמון שמציעה סיעת מולדת. תודה רבה.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה. חבר הכנסת האשם מחאמיד. אחריו - חבר הכנסת שאול יהלום.

האשם מחאמיד (חד"ש=בל"ד):

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, אני בטוח שיש סיבות רבות להפיל את הממשלה הזאת, וביניהן - בעצם בראשן - השביתה במשק, שמשתקת היום את מדינת ישראל; ביניהן - אוהל המחאה של ראשי הרשויות הערביות, שיושבים כבר חודש, ואין מציל ואין מושיע. אבל, אדוני היושב=ראש, אני אתמקד בנושא.

באיחור של 30 שנה בקירוב מפנה ממשלת ישראל - או מתכוונת לפנות, ולו חלקית - את צבאה מחברון. יותר משנות דור ביקשה ישראל, בכוח ובאלימות, שליטה במקום לא לה, בעיר ערבית=פלשתינית מובהקת, שתושביה, ככל בני העם הפלשתיני, חפצים בעצמאות, בחירות וברווחה, ולא בקולוניאליזם שנעטף ברטוריקה דתית, לאומנית ומשיחית.

הנוכחות הצבאית בחברון, כדרכו של כל שלטון כיבוש, אדוני היושב=ראש, התאפיינה בברוטליות, בהשפלה, בהשחתה ובאובדן צלם אנוש. רק בשבוע שעבר נחשפו עדויותיהן של נשים פלשתיניות אשר הופשטו והושפלו על=ידי חיילים בעיר. מישהו יכול לקשור את גילויי הברבריות האלה עם ענייני ביטחון, קברי אבות או איזו מליצה אחרת? והרי אלה הן המשמעויות היומיומיות של שליטה על עם אחר. כדאי שלפני ואחרי כל המלל הביטחוני והשיח המשיחיסטי נזכור גם, ובעיקר, את העניין הקשה הזה.

לפיכך, טוב עושה ממשלת ישראל שעה שהיא נפרעת מהמידות המגונות הללו, גם אם הדבר קורה באיחור ניכר, לאט מדי ובמעט מדי שטחים שכבשה.

אלא שהמהלך הנכון והחיוני הזה ביסודו מלווה בספקנות רבה ובחששות כבדים, אם משום דרך החתחתים שראש הממשלה התעקש לצעוד בה בחצי השנה האחרונה עד שניאות לבצע את ההסכם, במידה רבה על כורחו ותוך בזבז זמן משווע ובעיקר חיי אדם שקופחו לשווא;

ואם משום התעקשותה של ממשלת ישראל להותיר בתוככי חברון את כת הקנאים המציתים בעיר
אש זרה דרך קבע - קבוצות של גזענים פאשיסטים אנטי=מוסריים, התוקפים כל דבר זר
הנראה זר בעיניהם, ובכלל זה חברי כנסת.

בנימין אלון (מולדת):

אתה מתכוון לערבים?

האשם מחאמיד (חד"ש=בל"ד):

אני מתכוון למתנחלים שאתה מגן עליהם, לאותם זרים שאין להם מקום לדרוך שם.

בנימין אלון (מולדת):

חשבתי שאתה מתכוון לערבים שרצחו שם יהודים.

האשם מחאמיד (חד"ש=בל"ד):

אני אזכיר שוב, אדוני היושב=ראש - ופעם כבר הזכרתי זאת - שבכרוז שחולק
בחברון על=ידי מתנחלים נכתב: "יא כלאב, יום אלאנתיקאם קריב". קוראים לבני אדם,
לאזרחים הפלשתינים, "כלבים". הם אומרים עוד בכרוז שהם חילקו בערבית קלוקלת -
בושה לכתוב ערבית כזאת - ש"היום שלכם יגיע כשצה"ל יעזוב את המקום, ואז ננקום בכם
על ברוך גולדשטיין". ננקום בכם. ועוד כותבים: "חדרו אנפוסכם יא כלאב" - התכונו,
כלבים. ומי חתום? "אסדקא אלמוקדס ברוך גולדשטיין" - חברי הקדוש ברוך גולדשטיין.

זהו כרוז שהופץ בחברון עם תמונות שהראיתי פה פעם, אדוני היושב=ראש. אני אראה
לך אותן עוד פעם, אתה יכול לעיין בהן. כתוב פה על מנהלת שהיא כזאת וכזאת - אני לא
אגיד את המלה הגסה - וזה נכתב על קיר בית=הספר, על דלת בית=הספר, ועוד כהנה וכהנה
דברים, כמו "בית=ספר של כלבים".

אדוני היושב=ראש, שני עניינים רגישים וטעונים נעוצים אפוא ביסוד החשש מפני העתיד לבוא. האחד הוא דרכו של ראש הממשלה עד הלום, המלמדת על עקשנות חסרת תכלית ומעלה ספקות כבדים באשר למימוש חלקיו הנוספים והעתידיים של אוסלו. העניין השני נוגע לחסידי, עד לא מכבר, של ראש הממשלה בחברון, שהשאריתם בחברון מזמינה פורענות בעיר הקשה והמיוסרת דיה. שום היגיון, שום רציונל, לא יפרשו את ההתעקשות של הממשלה הזאת שלא לממש את ההסכמים לשחרור האסירות והאסירים הפלשתינים, ובמיוחד הקשישים והחולים, כדוגמת מוחמד אחמד נעיראת והשיח' אחמד יאסין, או את פתיחת המעבר הבטוח ובין עזה לגדה, או את פינוי אזור

אני בטוח, שכל הממשלה, ותהיה ימנית ככל שתהיה, כל ממשלה חייבת להכיר בתהליכים היסטוריים. שום ממשלה לא תוכל לעצור את גלגלי ההיסטוריה, ובסופו של דבר ממשלת ישראל תצטרך לסגת מכל השטחים הפלשתיניים הכבושים ומכל השטחים הערביים הכבושים. בסופו של דבר תיכון מדינה פלשתינית עצמאית, לא אוטונומיה פלוס, ולא מדינה מינוס, אלא מדינה ככל המדינות בעולם.

אדוני היושב=ראש, מה שחורה לי מאוד הוא, שבצד הזה של האולם הזה, במפלגת העבודה יש אנשים שזרעו את הפורענות הזאת. אני שומע את השר לשעבר, ידידנו הנכבד, מר בן=אליעזר, בא בטענות לראש הממשלה, שמא ראש הממשלה מתכוון לבטל את ההתנחלות בהר=חומה. לאיזה היגיון הגענו? מפלגת העבודה היא דו=פרצופית. היא לא יודעת מה שהיא רוצה, והיא צריכה להכריע. היא בעד התנחלויות? היא בעד יציאת המתנחלים, או בעד השאריתם של המתנחלים? התנחלות ושלום, אדוני היושב=ראש, הם דבר והיפוכו.

אדוני היושב=ראש, אני לא נגד שיהיו יהודים וערבים יחד. אדוני היושב=ראש, אני אדם המאמין בכל לבו ומאודו בדו=קיום; דו=קיום הוגן ופייסני בין יהודים לערבים. את כל חיי הבוגרים, עד כמה שאני זוכר, ואת שליחותי הציבורית אני מקדיש לעניין זה. הנני סבור, שגם בחברון יכולים היו אנשים לחיות בצוותא, יהודים וערבים. אולם, צריך להזהיר - - -

שאול יהלום (מפד"ל):

ב=1929 היה שלום, עבדו יחד, חיו יחד. איך טבחו למעלה מ=70 יהודים?

האשם מחאמיד (חד"ש=בל"ד):

אדוני היושב=ראש, הוא הפריע לי, אבל אני רוצה לומר. אפשר להזכיר לך את דיר=יאסין? אפשר להזכיר לך את ברוך גולדשטיין? אפשר להזכיר לך 450 כפרים ערביים שנהרסו? אפשר להזכיר לך כמה אנשים עדיין חיים בלבנון?

היו"ר ש' בן=צור:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, אני מבקש לסיים. חבר הכנסת שאול יהלום, עוד מעט יגיע תורך לדבר.

שאול יהלום (מפד"ל):

להזכיר לך את המופתי?

האשם מחאמיד (חד"ש=בל"ד):

אפשר להזכיר לך 4 מיליוני פליטים? כמה אפשר להזכיר? הרי אפשר לדבר על זה עד סוף היום.

לכן, אדוני היושב=ראש, הכול יודעים שלא במבקשי פשרה ולא במחפשי אחווה יהודית=ערבית מדובר, כי אם בקבוצה בדלנית, גזענית, ארוגנטית ומתלהמת. אתם יש לנו עסק, אך בטוח אני שיש לשרש אותם. הם ייעקרו משם במוקדם או במאוחר. אני בטוח שיש לשרש אותם מחברון תחילה, כצעד ראשון לקראת פינוי אחרון המתנחלים מהשטחים הכבושים.

היו"ר ש' בן=צור:

אני מבקש לסיים.

האשם מחאמיד (חד"ש=בל"ד):

כל נוכחותה של כת הפרובוקטיבים, הלוא הם מתנחלי חברון, היא אדנותית, אדוני, מתנשאת, והיא בבחינת התגרות אחת מתמשכת. הם לא באו לחברון כדי לחיות עם ערביי העיר, אלא כדי לנשלם ולגרשם. הם לא נוהגים כבוד בשכניהם, כי אם בבוז ובשפלות. זאת האמת, וכולם יודעים אותה.

אדוני היושב=ראש, אני רוצה לומר את דעתנו, ואני מדלג על כמה נקודות.

היו"ר ש' בן=צור:

אתם תומכים?

האשם מחאמיד (חד"ש=בל"ד):

אדוני, כשאדם בא להגן על כמה כהניסטים, אנחנו נתמוך באי=אמון? הוא בא להגן על כהניסטים, על שונאי בני=אדם. לכן סיעתי היתה מבטאת נכוחה את עמדתה. קשה לנו, בעצם קשה לנו.

היו"ר ש' בן=צור:

לכן אני שואל.

האשם מחאמיד (חד"ש=בל"ד):

אילו יכולנו להפריד בין תמיכתנו בפינוי כוחות צה"ל מחברון לבין תמיכה בהפלת ראש הממשלה; במלים אחרות, היינו שמחים לו פינה ראש הממשלה את כיסאו עם פינוי חברון, שכולם יתפנו.

היו"ר ש' בן=צור:

אני מבקש שלא לנצל את טוב לבי. אני מבקש.

האשם מחאמיד (חד"ש=בל"ד):

אדוני, הנוהל, התקנון, הטכניקה וסדרי הבית אינם מאפשרים לנו זאת, ועל כן אנו נתמוך בהסכם על כורחנו. אנחנו לא מבסוטים ממנו, אבל נתמוך בהסכם.

היו"ר ש' בן=צור:

אתם תומכים באמון בממשלה.

האשם מחאמיד (חד"ש=בל"ד):

אנחנו לא נתמוך גם בראש הממשלה. חס וחלילה, לא נתמוך בראש הממשלה ובוודאי לא נתמוך במולדת. תודה.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה רבה. חבר הכנסת שאול יהלום, בבקשה. אחריו - חבר הכנסת שמואל הלפרט.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, לפני שאתחיל את דברי אני רוצה להגיד מלה אחת לחבר הכנסת האשם מחאמיד. בין גישתך לבין גישת המפד"ל - -

טלב אלסאנע (מד"ע):

מי במפד"ל? המפד"ל זה לא מקשה אחת.

שאל יהלום (מפד"ל):

- - יש חיץ גדול וחילוקי דעות כמעט בכל נקודה. מה שאמרת כאן, אנחנו חושבים הפוך בדיוק. אני רוצה להגיד לך, כדבר אדם אל אדם, כדבר חבר כנסת אל חבר כנסת: אם באמת היה העם הערבי רוצה שלום אמיתי, ואפילו שלפי דבריכם צריכים להוציא את אחרון המתנחלים, הוא היה צריך לבוא ולומר: אפילו מוציאים את אחרון המתנחלים, העם הערבי שישב בחברון, אנחנו שטבחנו 66 יהודים, מתוכם 59 תוך כדי הטבח ושבעה אחר כך בירושלים, ועוד לא עברו 100 שנה - ב=1929, בתרפ"ט, פחות מ=70 שנה - אנחנו שטבחנו יהודים שחיו אתנו בשלום, עבדנו יחד, התפרנסנו יחד, היינו אוכלים זה אצל זה, קונים זה אצל זה, ובוקר אחד טבחו ילדים, אנשים ונשים, שלא לדבר על עוד כמה דברים שעשו באותה הזדמנות, אנחנו נאמר לכם - בואו ותגורו אתנו בחברון. אל תוציאו את היישוב היהודי מחברון. תוציאו את כולם, אני מבין, זו אדמה שלנו, לדידכם, אבל לא מחברון, כי אנחנו רוצים להוכיח שעשינו טעות בתרפ"ט. את זה אפילו אתם לא אומרים.

זה מוכיח שאפילו שלום בפה אתם לא רוצים. אתם רוצים לראות את כל היהודים רצוחים. אתם רוצים להוריד אותנו לים, גם מתל=אביב וגם מיפו וגם מרמלה. הוויכוח הוא לא על יהודה ושומרון ולא על עזה. זאת האמת.

האשם מחאמיד (חד"ש=בל"ד):

אתה מוכן שכולם ירדו, חוץ מאלה שבחברון?

שאל יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב=ראש, המפד"ל ניגשת להצבעת האי=אמון הזאת בצער, בכאב, בדאגה, ובמידה מסוימת גם בתסכול. את הממשלה הזאת אנחנו הקמנו, אנחנו שותפים להקמתה, היינו המפלגה היחידה שמהרגע הראשון של מערכת הבחירות, אמרנו לכולם - תצביעו עבור ביבי נתניהו לראשות הממשלה; לא היתה שום מפלגה, חוץ ממפלגתו של ביבי נתניהו.

ברגע האחרון הצטרפו מפלגה אחת או שתיים.

מהרגע הראשון שמנו בכל המודעות שלנו שני פתקים - ביבי נתניהו לראשות הממשלה ו"ב" למפד"ל. כך היה מהרגע הראשון. האמנו שאנחנו הולכים, אם ירצה השם - אם נצליח בבחירות, וזה היה קשה מאוד - למהפכה, הולכים לגישה חדשה. ראש הממשלה הנוכחי ומצע מפלגתו באו ואמרו לנו את זה במפורש. אמרו לנו: הולכים לדרך חדשה. מה שהיה בהסכמי אוסלו הוא אסון; זה אסון איך פרס, רבין, שריד ואלוני, בתמיכת המפלגות הערביות, ניהלו כאן ברוב של 61 - וזה אפילו לא רוב של הממשלה, אלא רוב חוסם - את ההסכמים. חשבנו שאנחנו מקימים את הממשלה והולכים לדרך חדשה.

אמת, נכון, המפד"ל חושבת שחלק מהניהול הדמוקרטי של מדינה זה התחשבות מרבית בהסכמים שחתמה ממשלה קודמת. אבל - התחשבות ברוח של הממשלה החדשה, לפי מה שהעם הבוחר ביקש. אם העם היה חושב שהדרך הזאת נכונה במאה אחוז, הוא היה משאיר את שמעון פרס. בזה שהעם החליף את הממשלה הוא אמר: תשנו, תלכו על החבל הדק בין הסכמים שנחתמו לבין הערכים וקווי היסוד של הממשלה החדשה. וכאשר הממשלה הזאת, בחודשים האחרונים, התחילה את דרכה, אנחנו - ואנחנו זה המפד"ל, הציבור הציוני הדתי - מצויים באכזבה קשה ונוראה. זה התחיל בנושא הבנייה ביהודה, בשומרון ובעזה, כאשר עד לרגע זה לא באנו למינימום שחשבנו, ולא למקסימום. לא יישובים חדשים - מסכימים, רק תרחיבו קצת את היישובים הקיימים, תפתחו את הדירות הקיימות. הכול עדיין בשלב דיבורים. עברו חודשים ולא נבנות דירות ביהודה ובשומרון.

אבל יותר מזה. האם מישהו חלם שממשלה בראשות ביבי נתניהו, עם ההרכב שלה, תטיל ספק בבניין ירושלים, תטיל ספק בבניין של שכונת הר=חומה, תטיל ספק בראס=אל=עמוד, אחרי כל האישורים הפורמליים שכבר ניתנו? ואנחנו רואים שהיא מטילה ספק, שהיא משעה, שהיא מקפיאה, שהיא יוצרת אווירה של אי=בהירות.

אבל, באים להסכם של חברון, ואנחנו מוצאים שני דברים: קודם כול, דרך הניהול; זו דרך ניהול שלא מתאימה למוסד ניהולי רציני, קל וחומר לממשלת ישראל. לא מביאים כל דבר לשרים, לא מדברים על כיוונים, לא מציגים את הכול, לא נותנים למפלגות, שהן מרכיבות יסוד בממשלה, להשפיע, אלא יושב צוות של שלושה שרים, מחליט מה שמחליט, ועד

לרגע זה המסמכים עוד לא הוצגו בפני הקבינט ובפני הממשלה, שלא לדבר על כך שהם עוד לא הוצגו בפני הכנסת. יודעים זאת רק שלושה אנשים.

אבל, לפי מה שמודלף בעיתונות, לפי מה שנאמר בתדריכים פה ושם בשבוע האחרון, הולך להיות הסכם שבינו לבין ההסכם ששמעון פרס חתם עליו - אם שמעון פרס היה מנהל את המדינה היום והיה מנהל את ההסכם - אין שום הבדל משמעותי. יש כאלה שאומרים שיש הבדל שהוא טיפה לטובה ויש כאלה שאומרים שהוא לרעה. הבדל משמעותי - אין. ואם אין הבדל משמעותי בהסכם - זה אומר שהיישוב היהודי בחברון יחיה בסכנת נפשות, מצד אחד, ומצד שני - עד לרגע זה לא ניתנים אישורי בנייה, ולו גם למינימום שבמינימום, לאותו שטח קטן שבו נמצא היישוב היהודי.

האמת היא, שבנסיבות רגילות היינו אומרים: בממשלה כזאת אין לנו מה לעשות. אבל אנחנו יודעים, שאם אנחנו אומרים זאת, יש אלטרנטיבה, שכל כך התנגדנו לה: או ממשלת אחדות עם פרס וברק, כמוציאים לפועל אותה מדיניות של פרס, או בחירות חדשות, שמי יודע מה יכול להיות בהן, שכן האכזבה מביבי נתניהו היא בכל הסקרים, ואנחנו אומרים מכאן שאנחנו מאוכזבים. לכן, יכול להיות שיעלה שמעון פרס, או אהוד ברק, ומי יודע מה יהיה.

היו"ר ש' בן-צור:

תסיים בבקשה.

שאל יהלום (מפד"ל):

לכן, מאחר שהאלטרנטיבה היא גרועה מהקיימת, לפחות בשלב זה, אומרת המפד"ל: עם כל הכאב שיש לנו ועם כל הצער, אנחנו לא נוכל להצביע בעד הממשלה ולהצביע נגד הצעת האי-אמון שמוגשת על-ידי סיעת מולדת. אנחנו לא נפיל את הממשלה, כי אנחנו מלאי תקווה שהיא תשנה את דרכה. אבל, המפד"ל מאותתת לראש הממשלה ולממשלה כולה ואומרת: כך אנחנו לא נוכל להמשיך. תודה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. חבר הכנסת שמואל הלפרט, בבקשה. אחריו - חבר הכנסת אלכסנדר לובוצקי.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ההסכם המתגבש לפריסה מחדש של צה"ל בחברון גורם לחששות רבים לכולנו. כל אחד יודע שפריסת צה"ל מחדש משמעותה נסיגה מהמאחזים האחרונים שבהם מצויים חיילי צה"ל בתוך חברון. נסיגה זו ממקדת את תשומת הלב לאזור שבו התיישבו המשפחות היהודיות בעיר ולשאלת ביטחונם האישי של המתיישבים.

צריך לזכור, שמדובר כאן במשפחות שרבות מהן מתגוררות במקום כבר 30 שנה, מאז חידוש היישוב היהודי בחברון. האיום הביטחוני בעיר גובר והולך, ככל שנוכחות צה"ל מתמעטת במקום. זו הסיבה לחששות שמביעים בני היישוב היהודי בחברון, ומכאן נובעת קריאתם לעשות כל מה שניתן כדי למנוע מהם סכנה.

חברי הכנסת, ההסכם ההולך ומתגבש בנושא חברון הגיע אל הממשלה כ"ירושה" מהממשלה הקודמת. עד כמה שידוע לי, ושמעתי מפי ראש הממשלה, הוכנסו בו שיפורים רבים. יש אזורי חיץ, סיורים משותפים בחלק הערבי, נקודות משטרה המונעות ריכוז גדול של ערבים ועוד.

כמובן, מדובר בשיפורים בדיעבד, ואין בהם כדי לתת ביטחון מוחלט. אבל ניכר שנעשה מאמץ לשפר את הביטחון. לכן, קשה לדבר בסגנון של הפקרת היישוב היהודי בחברון.

עם זאת, אני קורא לראש הממשלה ולממשלה לעשות כל מה שניתן למען ביטחון היישוב היהודי בחברון, ובעיקר ליישם בשטח את הביטחון לאחר ההסכם, ולדאוג שלא תיפול שערה מראשו של יהודי בחברון.

עלינו לזכור שמדובר בהסכם במסגרת הסכמי שלום בין שני צדדים. לכן, צריך להיות ברור, שאם מישהו בצד השני יפר את ההסכם, ואם, חס וחלילה, ייפגעו תושביה היהודים של חברון, תפעל הממשלה בכל כוחה כדי להעניש את הפוגעים, ובעיקר תדאג מראש שדברים כאלה לא יקרו.

חברי הכנסת, דברים אלה אמורים גם לגבי פתיחת רחוב השוואדה. צריך להבהיר היטב, כי אם תהיה הפרה של ההסכם, ואם יהיו ניסיונות לפגוע ביהודי חברון לאחר פתיחת הרחוב, תנקוט ישראל כל צעד מתבקש, לרבות סגירתו מחדש.

כמו כן, ישראל חייבת לעמוד בכל תוקף על חופש הגישה והתפילה במערת=המכפלה. חייב להיות ברור שהשטח כולו צריך להיות בשליטה מלאה ובלעדית של צה"ל.

בעניין זה מן הראוי לבחון כיצד תעמוד הרשות הפלשתינית בהסכם לגבי קבר עתניאל בן קנז ומקומות קדושים נוספים הנמצאים בחלק הערבי של העיר, שיהיו בשליטתם מבחינה ביטחונית.

חברי הכנסת, נדמה לי שאי=אפשר להתעלם ממה שקורה במשק ובמדינה בשעות אלה, לאחר שההסתדרות השביתה מאות אלפי עובדים בכל מגזרי המשק.

הנזקים לכלכלת המדינה מסתכמים בעשרות מיליוני דולרים עבור כל יום של שביתה. מדובר לא רק בנזקים כלכליים אלא גם בפגיעה חמורה בחולים הנזקקים לשירותי קופת=חולים ובתי=החולים הממשלתיים, באזרחים הנזקקים לתחבורה הציבורית ועוד.

לא ייתכן שההסתדרות תנהל מאבק מקצועי על גב אזרחי המדינה, במיוחד כאשר לא קשה להבחין במניעים הפוליטיים המסתתרים מאחורי השבתת המשק. תודה.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה רבה, חבר הכנסת שמואל הלפרט. חבר הכנסת אלכסנדר לובוצקי לא נמצא. מישהו ממד"ע? חבר הכנסת טלב אלסאנע, אתה הנציג של מד"ע? בבקשה, אדוני, חמש דקות.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

כבוד היושב=ראש, כנסת נכבדה, אין לי ספק שלחברון יש מעמד דתי לגבי היהודים. אם נתייחס למזרח התיכון, יש הרבה מקומות שהזיקה הדתית אליהם, של היהודים, המוסלמים והנוצרים, משולבת, אם זה אל חברון, ירושלים ומקומות אחרים. השאלה היא, אם במקומות שיש ליהודים זיקה אליהם, אפשר לנשל בשם אותה זיקה את הצד הפלשתיני מכל זכויותיו, ובכלל זה מהריבונות ומהגדרת העצמאות שלו, ולאפשר למיעוט או לקבוצה קטנה של פנאטים וקיצונים לדכא בשם אברהם אבינו עם אחר, את העם הפלשתיני?

40- בחברון כולה יש 130,000 פלשתינים, ויש בתוך חברון קבוצה קטנה של 50 מתנחלים, שאני לא יודע מה הזיקה שלהם לאברהם אבינו. לדעתי, הם מוציאים שם רע לאברהם אבינו, הם מנצלים את שמו של אברהם אבינו כדי להוציא את התסכול שלהם, את הפסיכוזה ואת הפרנויה שלהם כלפי העם הפלשתיני. אני לא יודע באיזו מידה הרב לוינגר יכול לייצג את אברהם אבינו והערכים שלו או את היהדות והערכים שלה. אפשר לזכור בהקשר זה שהוא ירה בילד ערבי ובתי=משפט בישראל שפטו אותו לשישה חודשי מאסר. האידיאל שלהם הוא ברוך גולדשטיין.

קבוצה פנאטית קיצונית זאת צריכה להשליט את רצונה על כל העם בישראל? על כל הסיכוי לשלום? על כל העמים במזרח התיכון? לתת זאת לקבוצה קיצונית, כשבמישור האישי הגישות שלהם נוגדות את כל הערכים של חוק ושל שלטון חוק אפילו במושגים הישראליים? הם אפילו אינם מוכנים לקבל את השלטון הישראלי. יגאל עמיר אימץ את הערכים השוררים שם ושאף אליהם, והתוצאה היתה שהוא ירה כאן בראש ממשלה. את האנשים האלה צריך להלל ולשבח? הם צריכים להשליט את הרצון שלהם?

לדעתי, האנשים האלה לא משקפים את הדו=קיום האפשרי בין הפלשתינים ליהודים. אני חוזר ואומר, שלאורך כל ההיסטוריה יהודים וערבים, יהודים ומוסלמים גרו, דרו יחד, ויכולים לחיות יחד. כשהיהודים חיו אז עם הערבים והמוסלמים לא צה"ל שמר עליהם, לא מולדת, לא חבר הכנסת זאבי ולא חבר הכנסת קליינר. מי ששמר עליהם שם היה

הערבים; דאגו להם והיה דו=קיום למופת. וזה אפשרי, אבל לא עם אותה חלאת אנוש כמו המתנחלים שהם בגדר פצצת זמן. אם נשאיר אותם שם, אנחנו לא מסכנים את הפלשתינים, אנחנו מסכנים את העתיד שלנו.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

גם ב=1929 הגנו עליהם?

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

גם ב=1929 הפלשתינים הגנו עליהם. איפה היהודים נרדפו? הם נרדפו באירופה ובכל מקום, אבל לא במדינות ערב. הדו=קיום הערבי=היהודי היה למופת.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

משפט מסכם, כבוד היושב=ראש. מאז היבחרה ניסתה הממשלה הזאת לאמץ את האידיאולוגיה של הימין, ניסתה לעבות התנחלויות, להקים התנחלויות בראס=אל=עמוד, והתוצאה היא כישלון טוטלי, בידוד בין=לאומי, והמצב הכלכלי הלך והידרדר לתהום. כשהיום היא מנסה לאמץ הסכם חתום - אין לה ברירה - זה הכיוון הנכון. אבל מאחר שעד היום אנחנו לא רואים מצד הממשלה מימוש של ההצהרות הלכה למעשה וביצוע ההסכמים החתומים, אנחנו לא יכולים לתמוך בממשלה. בשום פנים ואופן אנחנו לא יכולים להיות עם אותו מחנה שהוא אויב לשלום, אויב לדו=קיום - -

היו"ר ש' בן=צור:

תודה רבה, חבר הכנסת טלב אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

- - שכל האידיאולוגיה שלו מבוססת על דבר אחד, והוא - שלפלשתינים אין זכויות.

היו"ר ש' בן=צור:

אתם תומכים בהצעה?

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

ודאי וודאי שאנחנו לא תומכים. בשום אופן לא נתמוך במיעוט הקיצוני הזה המחולל מלחמות ושפיכות דמים, שהוא אויב לשלום, אויב לעתיד ולדו=קיום.

היו"ר ש' בן=צור:

חבר הכנסת אלכסנדר לובוצקי, בבקשה. אחריו - חבר הכנסת בנימין אלון.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, ככל שמתקרב ההסכם על הפריסה מחדש בחברון מתקרבים אנו לרגע האמת שבו על כולנו להתמודד עם אמונתנו הציונית הבסיסית ולקבוע את דרכנו. חברי הכנסת, הרשו לי לפרוס בפניכם את עיקרי אמונתי ואת דרכה של תנועתי, תנועת הדרך השלישית.

מקובל לחשוב עלינו כעל מפלגה מתונה - דרך אמצע בין הליכוד לבין מפלגת העבודה, אבל לא כך; אנחנו מפלגה קיצונית, ואני גא בכך. אנחנו קיצוניים בעמדתנו בשתי נקודות משמעותיות: האחת - נאמנותנו לארץ=ישראל. מטרת הציונות היא להביא את העם היהודי וליישבו בארץ=ישראל; זו ארצנו, הארץ של אבותינו והארץ של בנינו. יש לנו עיקרון שני, שאנחנו נאמנים לו באופן קיצוני, והוא העיקרון שלא לשלוט בעם זר.

לדעתנו, ולפי אמונתנו היהודית, ההומניסטית=האנושית, אסור למדינת ישראל ולעם היהודי להמשיך את שליטתו ב=2 מיליוני פלשתינים.

בנימין אלון (מולדת):

תצטרפו אלינו.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני יודע שיש סתירה בין שתי האמונות הללו. למולדת יש פתרון לסתירה הזאת - גם היא מאמינה בשני העקרונות האלו, ולדעתה צריך לטרנספר, לגרש או להוציא את הערבים מארץ=ישראל. בעיני, זה לא פתרון יהודי, זה לא פתרון הומני, זה לא פתרון אנושי.

הדרך שלנו היא אחרת. לצערנו, במציאות חיינו אי=אפשר לממש את שני העקרונות החשובים הללו בעת ובעונה אחת. לכן הצבנו לנו דרך - הציבי לך ציונים - הצבנו לנו כיוון, ואנחנו נאמנים לו באופן קיצוני. הכיוון הזה אומר, שיש דרך שלישית, שבה אי=אפשר להשיג את הזכות המלאה על ארץ=ישראל, ואולי גם אי=אפשר להשיג באופן מוחלט את האי=שליטה בעם זר, אבל סרטטנו לשם כך מפה שלדעתנו צריכה להוות את תוכנית היעד הלאומית של מדינת ישראל להסדר הקבע.

לפי תוכנית זו, תפסיק ישראל לשלוט על האזורים צפופי האוכלוסייה הפלשתינית, אבל תשמור את שליטתה ואת הריבונות הישראלית המלאה בשטחים שאינם צפופים בירושלים רבתי, בגושי היישובים, בבקעת=הירדן, במדבר יהודה, בצפון ים=המלח ובדרום הר=חברון. אני מדגיש במיוחד את האזורים האחרונים, משום שאני מוכרח לומר לחברי בספסלי הליכוד, אנשי המחנה הלאומי: אני מודאג, יש לי תחושה שיש מפולת אידיאולוגית בספסלי הליכוד, מרגישים שהעסק אולי לא הולך, ואז מוצאים מפלט בצד השני, בתוכנית אבו=מאזן. יש דרך שלישית בין הנאמנות המוחלטת לארץ=ישראל - שגם אני מחויב=ביילין אבו=מאזן.-אליה, אבל אני גם מחויב לעקרונות נוספים - לבין תוכנית ביילין

אני מבקש להבהיר את זה, משום שנדמה לי שלא תמיד ההבדלים מובנים. בתוכנית אבו=מאזן, למעשה מכירים בזכות של הפלשתינים על יהודה ושומרון ואומרים: מה-ביילין לעשות? נוצרו כמה גושי יישובים, את גושי היישובים האלה אי=אפשר, מבחינה פרקטית, לפנות, לכן אולי יואילו הפלשתינים להסכים לסיפוחם לישראל, ובתמורה ישראל תיתן להם שטחים בתוך "הקו הירוק".

אנחנו מתנגדים בכל תוקף לתוכנית הזאת. התוכנית הזאת כופרת בזכותנו על ארץ=ישראל, ואנחנו נאמנים, באופן קיצוני, לזכותנו על ארץ=ישראל. אז הסיבה היחידה שיכולה להיות בעינינו - והיא אכן סיבה משמעותית בעינינו לוותר על חלקים בארץ=ישראל - היא משום שאין ברצוננו לשלוט על עם זר.

אנחנו לא יכולים לקבל ולא נקבל - אני רוצה להדגיש את זה במיוחד היום, במיוחד על רקע תמיכתנו העקרונית ביציאה מהרבעים הערביים של חברון; תמיכתנו זאת לא נובעת מהתכשורת לנאמנותנו לארץ=ישראל, היא נובעת מנאמנות לעיקרון של אי=שליטה בעם זר. אנחנו לא מאמינים שישראל צריכה ויכולה להמשיך לשלוט על 2 מיליוני פלשתינים, וגם לא על 130,000 תושביה הפלשתינים של חברון, אבל אנחנו חושבים ומאמינים שישראל צריכה להמשיך להחזיק במערת=המכפלה, לחבר אותה לקריית=ארבע, להגדיל את קריית=ארבע, ליישב את דרום הר=חברון, את בקעת=הירדן, את צפון ים=המלח, את מדבר יהודה - אלה חלקים של ארץ=ישראל.

למרות תמיכתנו - אולי דווקא בגלל תמיכתנו ביציאה מחברון - אנחנו נתנגד בתוקף למכירה כללית של שטחי ארץ=ישראל. אני רוצה להזהיר ולהצהיר כאן בצורה חד=משמעית, שאנחנו מודאגים מאוד מהתהליכים שמתרחשים היום בליכוד. אם במהלך שלוש הנסיגות הנוספות המתחייבות מהסכם אוסלו תוותר הממשלה על שטחים שנוגדים את תוכנית היעד שלנו - בפרט אם היא תוותר על שטחים בבקעת=הירדן, כפי שמתרוצצות עכשיו שמועות הנוגעות לחווה היוגוסלבית - הדרך השלישית לא תתמוך בממשלה. לא נשב בממשלה שתעשה ויתורים כאלה, אבל גם לא נשב בממשלה שלא תקבל את העיקרון שצריך להפסיק לשלוט על עם זר. אנחנו לא - - -

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

- - - את הביטוי: מעלות בקודש? הרי חברון מול כל אזור, מול כל נקודה אחרת

ביהודה ושומרון היא הבסיס, היא עיקר העיקרים. איך אתה יכול להגן על משהו אחר - -

- את העיקר?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

האמן לי, חבר הכנסת קליינר, שלבי בוכה על חברון; לבי בוכה. אני אומר את זה

עכשיו לא בציניות. אני אפילו מופתע מעצמי, ככל כשמתקרב ההסכם על חברון, שתמכתי

בו, שכתבתי, שאמרתי שצריך - כמה קשה לי לחיות עם הדבר הזה. אני לא מביע כאן עכשיו

פוליטיקה ולא ציניות, אלא באמת קשה לי עם הדבר הזה; אבל אנחנו לא יכולים להמשיך

לשלוט על 130,000 איש.

אני ואתה מבקרים בחברון פעמים רבות כשאנחנו עומדים במערת=המכפלה, אבל צריך

גם לבקר בשכונות הערביות ולראות שלא נוכל להמשיך לשלוט שם. אנחנו, כיהודים, לא

יכולים. בעיני, הדרך היחידה היא לספח ולתת זכויות אזרח. אנחנו לא יכולים לחיות

במדינה שיש בה אפרטהייד. אם מספחים - צריך לתת זכות הצבעה וצריך לתת זכויות אזרח

מלאות, ואז נפסיק להיות מדינה יהודית. לצערי ולצערך, לא זכינו, בדורנו, לקיים את

הדבר הזה.

רחבעם זאבי (מולדת):

מה עשינו בגולן? - - מה עשינו בגולן?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

ראשית, חבר הכנסת זאבי, אנחנו לא מפלגת הגולן; אנחנו גם מפלגת הגולן, כחלק

מתפיסה כוללת שהסברתי אותה עכשיו.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

בגולן אין ערבים, ולכן עמדתנו - - -

רחבעם זאבי (מולדת):

- - - בגולן?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

- - - היא חד=משמעית - - -

רחבעם זאבי (מולדת):

למה אין ערבים בגולן?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

למה אין ערבים? את ההיסטוריה אני יודע כפי שאתה יודע - - -

רחבעם זאבי (מולדת):

- - -

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

- - - וטוב שאין, אבל אני, היום - - -

היו"ר ש' בן=צור:

תסיים, בבקשה. זה לא עניין של "הכה את המומחה", אבל אני מבקש לסיים. תענה לחבר הכנסת זאבי.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אנחנו מסתכלים היום על מפת המציאות. הבעתי צערי על כך שאיננו יכולים - - -

רחבעם זאבי (מולדת):

- - -

היו"ר ש' בן=צור:

תודה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני לא אתן ידי לגירוש של אנשים - -

רחבעם זאבי (מולדת):

- - -

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

- - מבתי'הם.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

תודה רבה.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה רבה. חבר הכנסת בנימין אלון, ואחריו - חבר הכנסת עוזי לנדאו.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, אני לא ארחיב בעניין ארץ=ישראל ומעלתה, חברון ומעלתה, כי נדמה לי שמלבד חברי הכנסת הערבים כל חברי הבית מאוחדים בזה. אותי מדאיג מה יהיה מחר, אחרי העקירה של צה"ל מחברון, כי מה שקורה בחברון הוא פשיטת רגל של התפיסה המדינית=הביטחונית של ראש הממשלה.

אם אני עושה עכשיו את חשבון הדמים של יאסר ערפאת, אחרי היריות שנורו וההרוגים שנהרגו לנו - חיילים וקצינים - בתשרי האחרון בקבר יוסף, במבואות רמאללה, ולו אני עכשיו ערפאת, הטרור הזה היה משתלם. מה הוא הפסיד מזה? אילו מה שהיה שם, ואני הייתי צריך להחליט לפי "מקום תחת השמש", לפי "מכון נתניהו" TEST CASE היה, לזכרו של יוני נתניהו", לפי התפיסה היסודית שעם טרור לא מדברים - או שלום או טרור, שזה קו המדיניות היסודי של הממשלה הזאת.

אני אינני מרגיש שאני מחלן את הנושא של חברון וארץ=ישראל. אני חושב שקדושת החיים היא ביסודו של דבר ביסוד כל העניין הזה של ארץ החיים של ארץ=ישראל, וזה מה שמדאיג. מדאיגה כאן התרמית העצמית של ממשלת ישראל את עצמה. כששר הביטחון אומר: "אין ברירה" - אני מודאג. כשממשלת ישראל מבינה שהטקטיקה והאסטרטגיה של תוכנית

השלבים של משא=ומתן מדיני להגשמת 242 ו=338, כשהיא מגובה - התוכנית הזאת מגובה בטרור ובלוחמה סדירה זעירה, זה הנוסח של הסכם תוכנית השלבים, קהיר 1974 - כשה עובד וממשלת ישראל נכנעת לזה, מה ההמשך?

לכן ערפאת החכם, המושחת, הרוצח, אבל הגאון, מוליך באף את הממשלה שלי, וזה מה . ערפאת אומר בפירוש: REDEPLOYMENT שמפחיד אותי. ערפאת דורש עכשיו חתימה על ה= זה תקדים, ייקח לכם זמן, אתם תגמגמו, האופוזיציה תנגח אתכם, אבל אתם תיכנעו לתוכנית השלבים המדינית שלי, שמגובה בטרור - אני אתן את הפקודה לירות. אני נתתי את הפקודה לירות - אומר ערפאת - הרגתי להם 15 חיילים וקצינים, ורק הרווחתי מזה; לא הפסקתם את המשא=ומתן אתי, לא עצרתם שום דבר; רק קיבלתי מהדבר הזה. זה הפחד, מורי ורבותי חברי הכנסת.

יש לי הרבה מה לומר על חברון והרבה מה לומר על ארץ=ישראל, אבל אני לא צריך לשכנע אתכם. אני חושב, שגם את מרבית חברי הכנסת בשמאל אינני צריך לשכנע במעלתה של ארץ=ישראל. מפחידה אותי נטישת הקונצפציה הבסיסית של או טרור או שלום ושל עוצמה מדינית צבאית שאומרת: אין משא=ומתן. כי עצם המשא=ומתן הוא חולשה. יש התכנסות פנימית לצבירת עוצמה עד שהערבים יבינו את המהפך הפוליטי שקרה פה.

כששר החוץ ושר הביטחון אומרים: אין לנו ברירה, אני מבין אותם. אבל אם זאת הכוונה, להמשך הגשמת אותה תפיסה של טרור ושל שלום, של "קורבנות השלום", ש"אי=אפשר לתת פרס לטרור", שארמה את עצמי ואומר שלא ערפאת ארגן את הירות ואת ההרוגים שהיו לנו בספטמבר האחרון, שאשקר את עצמי ואומר, שהסיור המאורגן לאלוף פיקוד המרכז במזבלה של רמאללה אחרי הרצח של משפחת צור היה שיתוף פעולה שלהם אתנו - זה מה שמדאיג אותי, אדוני ראש הממשלה. זוהי סכנת נפשות של ממש. זוהי קריסת הקונצפציה. זהו חוסר מדיניות.

לכן, עם כל החשיבות, והלוואי שהיתה לנו השלווה האקדמית הזאת לקיים סמינר אידיאולוגי בעניין ארץ=ישראל וחברון; לא זו הנקודה, לא על זה האי=אמון. האי=אמון נובע מכך שאנחנו - הממשלה הזאת, כרגע נכנעת בדיוק באותן נקודות שבהן נכנעו הממשלות הקודמות, בדיוק באותה תוכנית שלבים יזומה, מאורגנת, שהחליטה לנטוש את

דרכו של גמאל עבד אל=נאצר ולא ללכת למלחמה גלובלית להשמדת ישראל, אלא ללכת למלחמה מתוחכמת, של תוכנית שלבים, של לחץ מדיני אמריקני=אירופי למילוי 242 ו=338 עד לקווי 1967, ולא לדבר על שום דבר אחר בינתיים, ואם ייתקע המשא=ומתן, אזי יש לגבות אותו בלוחמה סדירה זעירה; ואני מצטט: לגבות אותו באירועי טרור. ולכן כל ביקור של נשיא או של שר חוץ אמריקני היה מלווה תמיד בפיגועים, ואנחנו זוכרים זאת.

לכן אני רואה את הסכנה הנוראה במה שקורה עכשיו, באיבוד קונצפציה של הגדול מכולם, הצעיר שבחבורה, בנימין נתניהו, ראש הממשלה, שהתמחה בנקודה של טרור, שכתב על הטרור, שהסביר שזאת הבעיה, שאמר מייד עם הקמת הממשלה הזאת, שאנחנו עוברים לטרור או לשלום, שאנחנו נוטשים את הדרך הקודמת.

אז יאסר ערפאת הרוצח, שמאז היטלר לא קם אויב מתוחכם כמוהו, שרוצה להשמיד את עמי ולא יעלה בידו ולא יצלח - אתה עכשיו יושב וצוחק על הווריאציות הדקיקות שבין מפלגת העבודה למפלגת הליכוד, ואיך כולם מובלים על=ידך בתוכנית השלבים שלב אחר שלב.

אני מתפלל לקדוש=ברוך=הוא, שייתן תבונה ואומץ למנהיגים של מדינת ישראל, כי אין לנו מדינה אחרת, ואין לנו ממשלה אחרת, ושיבינו שאנחנו כרגע בשעת מבחן ואסור להיכשל במבחן הזה. תודה.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה. חבר הכנסת עוזי לנדאו. אחריו - חבר הכנסת סאלח טריף.

עוזי לנדאו (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, בימים אלה ובשעה זו ממש מתקיים משא=ומתן על חברון, אבל הקרב כבר איננו על חברון, והוא לא על ארץ=ישראל השלמה ולא על שטחים. אנחנו כבר בידינו מיני ארץ=ישראל השלמה. המאבק הוא על הנותר. אנחנו בעיצומו של

הקרב על ירושלים, על הביטחון בלב תל=אביב, על עתידנו ויכולתנו לחיות בארץ=ישראל, על נשמת אפה של הציונות, ולא פחות מכל אלה - על שלמות העם שלשעת מבחן זו, ואין חמורה ממנה, אנחנו עומדים להתקרב, ושלמות העם חשובה לא פחות משלמות הארץ.

אני שואל בשעה זו את הממשלה, שאיש משריה איננו נוכח באולם, מה מדיניותה? אולי מישהו מהשרים ישיב על השאלה הפשוטה הקצרה הזאת.

אני מבקש להביא לידיעת חברי הבית, אדוני היושב=ראש, שבששת החודשים שהיא מכהנת בתפקידה לא קיימה הממשלה אפילו לא דיון מדיני אחד מסודר. גם בוועדת השרים, בקבינט, לא היה דיון ראוי לשמו בסוגיית חברון. יש שר, למשל אריק שרון, שיש לו תוכנית לגבי חברון. מה לעשות? אני מעריך שיש שרים אחרים שלא נתנו פרסום לתוכניותיהם. ממשלה צריכה לדון בדברים כאלה. שרים צריך שתינתן להם ההזדמנות להעלות את תוכניתם בפני הממשלה. צריך לדון בדברים האלה.

אבל שרים מודרו. שרים, חלקם מן הבכירים, אינם יודעים מה מתרחש בכלל בתחום המשא=ומתן, ואין שר ידען ומומחה כשר שרון, ההולך במסדרונות הממשלה ומבקש לדעת על הנעשה במשא=ומתן כסומא בארובה.

ועל כן אין להתפלא על שלפני שבוע קראנו בעיתון, ששני שרים, משנתבקשו להגן על מדיניות הממשלה על=ידי ראשה, אמרו שאינם יודעים על מה להגן. לא שאינם רוצים להגן. רוצים. אינם יודעים.

אדוני היושב=ראש, גם אני אינני יודע. הנה אלפי הדל במנשה ואנוכי הקטון בבית אבי - כיתר חברי בליכוד אין לנו מושג מה מדיניות הממשלה. כיושב=ראש ועדת החוץ והביטחון, סבור הייתי שאולי באמצעותי יובא לוועדה משהו - אין לי מושג.

סאלח טריף (העבודה):

חמור מאוד, אדוני.

עוזי לנדאו (הליכוד=גשר=צומת):

אני מסכים שזה לא תקין. אני רק רוצה לקוות, שלממשלה הקודמת, שעלתה על הדרך החלקלקה, המסוכנת, המובילה את כולנו לאסון, לפחות יהיה בזמן מושג על הטרגדיה שלתוכה היא גררה את כל עם ישראל.

אני שואל מהי המדיניות, משום שמדיניות איננה רק לגבי חברון. אני שואל מה המדיניות לגבי התהליך כולו, כי המדיניות המוצהרת של הממשלה היתה - תוכנית אוסלו יש לקיים על כל חלקיה - כך אומר סעיף 6(א) של קווי היסוד של הממשלה, שמדינת ישראל וממשלתה יעמדו במילוי כל תוכנית אוסלו בתנאי שהערבים הפלשתינים יקיימו את מלוא התחייבותיהם. והנה, שישה חודשים עברו. אני שואל, מה מקיימים הפלשתינים.

אמר ראש הממשלה בנאומו המפורסם בביקורו המוצלח בארצות-הברית - ויש לקשור לו כתרים, לשבחו על העבודה המצוינת שעשה אז - שישראל צריכה לעמוד על הדדיות ועל קיום מחויבות. והנה, לפנינו שורה ארוכה של הפרות פלשתיניות, שנמשכות כבר שלוש שנים. האמנה הפלשתינית לא שונתה. אין מלחמה ראויה לשמה בטרור. וראש הממשלה לשעבר, מר פרס, במהרו לתעד את הישגי אוסלו המופלאים, כתב בספרו: "המזרח התיכון החדש" - אני מצטט מן הזיכרון, לא מלה במלה, אבל בוודאי ברוח הדברים - כי הסיבה היחידה העיקרית, שבגללה ישראל חתמה על הסכם אוסלו, היא משום שהפלשתינים התחייבו בכתב לשנות אותם סעיפים באמנה המדברים על השמדת ישראל ולהיאבק בטרור. כלאם פאדי. לא זה ולא זה.

אני, המתנגד המושבע, עם ידידים נוספים, להסכמי אוסלו, בגלל חומרתם, ידעתי שעלי לתמוך בממשלה הזאת מאז קמה, משום שאמרה: עם אוסלו על כל חלקיה, משום שבפוליטיקה, שהיא אמנות האפשרי, אתה אינך תמיד תומך בדבר הטוב ביותר הנראה בעיניך, אלא בדבר שהוא אפשרי, שאפשר למצוא עליו הסכמה רחבה.

אומר ראש הממשלה: אוסלו על כל חלקיה, בבקשה. אבל מדוע ישראל מקיימת משא-ומתן על ויתוריה הנוספים בחברון בלי שהיא אומרת, למשל, ליאסר ערפאת, אנחנו נצא ממחצית חברון, ניסוג - אגב, זו לא פריסה מחדש, זו נסיגה, שלא יעבדו על החבר'ה

בעיניים - אנחנו נהיה מוכנים לסגת מחברון, ובתנאי שאתה תמלא אחר התחייבויותיך ואתה תשנה את האמנה הפלשתינית, וכאשר תשנה, נצא ממחצית חברון; ואני אומר זאת באותו כאב לב שבו אמר לפני חבר הכנסת אלכס לובוצקי את דבריו. לאחר שתיאבק בטרור, נצא מעוד רבע של חברון. וכאשר תסגיר מחבלים, נצא מעוד רבע של חברון. וכאשר תפסיק את כל ההפרות שלך בירושלים, נשב ונדון על המשך הפריסה הלאה. אני אינני מבין זאת - מי שמדבר על הדדיות ומי שמדבר על קיום מחויבות איננו אומר את הדברים הפשוטים האלה. אני מתקשה להבין את זה.

על כן, כאשר בא לכאן שר החוץ, ואני מלא הערכה אליו, ואומר, שיש לישראל מדיניות והיא מקיימת אותה, בבקשה יגלה את אוזני מה היא המדיניות הזאת. משום שחברוניזציה של התהליך כפי שהיא נעשית כרגע פירושה, שאין זה משנה מה הצהרנו, מייד לאחר שאנחנו ניסוג מחברון, נצא מחברון, יבואו ויתבעו מאתנו את חלקנו הבא, את הנסיגה הנוספת. ומה נגיד? איפה הוויתורים שלכם. יגידו לנו: עכשיו נזכרתם? איפה הייתם קודם?

אני מבקש לדעת מנציג הממשלה, מתי תבוא ישראל ותתבע מהפלשתינים את מילוי חלקם בהסכם, מכוח אותו עיקרון שהסכמים צריכים לקיים כולם.

ושוב אנו נוגעים בסוגיה היסודית, שהיא איננה חברון. חברון היא עמדה קדמית במאבק כולו, על הכול. ואחריה, לא רק הפריסה מחדש, כך קוראים לזה. במלים מפורשות יותר, אנחנו נדבר על בקעת=הירדן. ורמת=הגולן מאחורי הכותל. שמענו היום את עצתו של ראש האופוזיציה, מר פרס, המדבר על כך שצריך להתחיל גם במשא=ומתן עם סוריה.

האמת היא, אדוני היושב=ראש, שהגבול בינינו לבין הערבים יעבור באותו מקום שעליו נהיה מוכנים להילחם. היום הבעיה האמיתית של עם ישראל ושל הממשלה בישראל היא, שמתערער כוח העמידה ומתכרסם כושר הרצון לעמוד על מה שהוא שלנו בדין, טבעי ונורמלי. אין קווים אדומים. לכך צריך לשים לב.

אני לא אצטרף היום להצעת האי=אמון של מולדת. כל עוד אין נסיגה מחברון, אין סיבה להצביע אי=אמון במדיניות הממשלה. אוסיף שאין אי=אמון - -

רחבעם זאבי (מולדת):

- - -

עוזי לנדאו (הליכוד=גשר=צומת):

חבר הכנסת זאבי, תן לי לסיים. אני רוצה להוסיף, שקשה להצביע אי=אמון משום שאינני יודע מה המדיניות שלה אני מביע אי=אמון. אולי אני טועה. כשאדע מה המדיניות, אני רוצה להאמין שאשמח להביע אמון במדיניות הממשלה. תודה רבה, אדוני היושב=ראש.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה. חבר הכנסת סאלח טריף. אחריו - חבר הכנסת אברהם שטרן.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב=ראש, רבותי חברי הכנסת, קודם כול אני רוצה לברך אותך, אדוני היושב=ראש, אתה אולי הראשון כאן שמבטא נכון את שמי.

היו"ר ש' בן=צור:

למדתי ערבית.

סאלח טריף (העבודה):

אני רוצה להגיד לחברי כאן בבית, אולי לך, חבר הכנסת זאבי, שאתה בוודאי לא מפקפק בכך, שאני, כאזרח המדינה, כחבר הכנסת, כאדם פטריוט, מוטרד מאוד. אני מוטרד

לגבי עתידה של המדינה לא פחות מכל אחד מאלה שיושבים כאן. וכשאני שומע את הדברים של יושב=ראש ועדת החוץ והביטחון, כשאני שומע את מה שמתרחש, אני פשוט מלא דאגה. אף אחד לא יכול להזיז אותי מעמדתי, שהיא עמדה של תמיכה בלתי מסויגת ובלתי מתפשרת בתהליך השלום, על=פי תפיסתי. אבל אני רוצה שמדינתי, שהממשלה שלי תלך בתהליך הזה באסטרטגיה, מעמדה של כוח, של נחרצות, עם קווים אדומים ולבנים וצהובים, ובלבד שתהיה מדיניות.

אבל מה שאני שומע כאן פשוט מאשש את המציאות הנוראה שבה אנחנו חיים זה שישה חודשים. אני אומר לכם, שמה שאנחנו שומעים כל בוקר מחדש, איך מכופפים אותנו ואיך עושים אותנו ללעג, גם קרובים וגם רחוקים - זה פשוט גורם דאגה לכל אזרח. זה צריך לגרום דאגה בלב כולנו.

עם כל האי=הסכמה שלי לדבריו של חבר הכנסת עוזי לנדאו - אני מאוד מעריך אותם על העקביות שלו בעמדותיו הפוליטיות, המדיניות. יש בינינו ויכוח עליהן, אבל הוא אדם הגון וישר שאומר את מה שהוא חושב, וגם הוא היה רוצה לראות את הדברים אחרת. איך אפשר להסכים לכך, שממשלה המכהנת כבר שישה חודשים, ממשלה שצריכה לקבוע את גורלה ועתידה של המדינה לשנים רבות מאוד, לא קיימה ולו דיון מדיני אחד? איך יכול להיות, שיושב=ראש ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, שהוא חבר סיעתו של ראש הממשלה, אינו מעודכן בפרטים שיש להם השלכה מדינית גורלית על עתידה של מדינת ישראל? שרים אומרים, והוא אמר זאת, שאין להם מידע, שהם אינם יודעים איך וכיצד להגן על עמדותיה של הממשלה.

כל זה מביא אותי למחשבה ולמסקנה מאוד מאוד כאובה, שאנחנו בצרה, חבר הכנסת עוזי לנדאו, צרה גדולה מאוד.

שמחתי מאוד על דבריו של שר החוץ דוד לוי. אני חושב שהוא באמת יכול היה להיות שר חוץ מעולה בממשלתם של יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, ושל שמעון פרס. הוא אמר דברים מציאותיים, אמיתיים, אין מה לעשות, בלי אידיאולוגיות. אתה שומע, חבר הכנסת גדעון עזרא, אנחנו כבר לא בשב"כ, אנחנו בכנסת, יש מציאות, אנחנו צריכים להתרגל אליה, להפסיק לשקר לעצמנו, אדוני. וזה מה ששר החוץ אמר.

גדעון עזרא (הליכוד=גשר=צומת):

איזו מציאות? על מה אתה מדבר?

סאלח טריף (העבודה):

תקשיב. הוא אמר דבר פשוט שאתה צריך להבין אותו. הבחירות נגמרו. הסמאות - מספיק, חאלס.

גדעון עזרא (הליכוד=גשר=צומת):

עמיר פרץ אומר שלא.

סאלח טריף (העבודה):

שר החוץ אמר למעשה על מה אנחנו מדברים עכשיו. האוטונומיה המלאה עם משטרה חזקה - זה לא היה בהסכמי אוסלו. זה היה בהסכמי קמפ=דייוויד.

גדעון עזרא (הליכוד=גשר=צומת):

זה היה עם צבא ישראלי בתוך העיר.

עוזי לנדאו (הליכוד=גשר=צומת):

חבר הכנסת טריף, בהסכמי קמפ=דייוויד המשטרה אכן היתה חזקה, אבל היתה גם אכיפת חוק וסדר, היה גם ביטחון הפנים - - -

סאלח טריף (העבודה):

חבר הכנסת לנדאו, הייתי שומע אותך בנחת, אבל זמני קצר. אני רוצה להגיד לך דבר אחד. אתה יכול לפרש את זה איך שאתה רוצה. אבל התרגום המעשי של הדברים היה אוטונומיה פלשתינית, עם כל מה שהם רוצים, סממנים של מדינה. לא יעזור לכם שום דבר. יכולתם לפרש את זה כך, יכולתם לפרש את זה אחרת, אבל זה מה שיש. לא על זה הוויכוח האקדמי עכשיו. אבל שר החוץ של הממשלה שלך הניח את הדברים לפנינו. הוא אמר, למעשה, את כל מה שטענו.

אני רוצה להגיד לך משהו - שמעון פרס הביא לנו את הסכמי אוסלו יחד עם יצחק רבין, זיכרונו לברכה, והם מזערו בהתחלה את כל הנזקים שיכלו להיות - גם בנושא של עזה ויריחו תחילה, ואחר כך עם כל מה שהיה, הנסיגה שלנו מכל ערי הגדה.

אין לנו ברירה, אנחנו נצטרך לחיות עם העם הפלשתיני בשלום. בחברון יש מציאות בלתי נסבלת, ואתם צריכים לראות את הצד השני של המתרס. אנחנו במציאות שהגענו אליה, שהפתרונות לה אינם קלים לאף אחד, לא לכם ולא לנו, ממפלגת העבודה. אני אומר זאת משום שהיתה הסתה פרועה, פשוט המרדה, של הציבור הישראלי לפני הבחירות, נגד כל מה שרבין עשה. והוא אמר את האמת, בגילוי לב. לא כמו נתניהו היום - כל יום הוא מוציא לנו איזו הודעה אחרת, כל יום ססמה אחרת, שאין לה שום אחיזה במציאות, שאין לה שום קשר למציאות. הוא כל כך דיבר על ערפאת, ופתאום הוא כל כך אוהב אותו וכל כך רוצה להיפגש אתו. לפי דעתי, בשישה חודשים הוא נפגש אתו פעמים רבות יותר ממספר הפעמים שרבין פגש אותו בשנתיים. האם אתם לא מתביישים? אני אומר לכם בכל הכנות - - -

דוד ראם (הליכוד=גשר=צומת):

האם אתה נגד זה?

סאלח טריף (העבודה):

אני לא נגד. ידידי הטוב דוד ראם, אתה חבר כנסת חדש. אנחנו מהצפון, תקשיב לי קצת. אני רק אומר: קצת צניעות. מי שמדבר גבוהה גבוהה, שיהיה צנוע, שידבר על המציאות. אתה אמרת דברים יפים, אני עוד שומר אותם, ואני מעריך אותך על כך, שאתה

בין המעטים בליכוד שיכולים לומר את האמת. מה יש? אמרנו את זה גם לראש ממשלתנו.
ואתה אמרת את האמת. הוא פשוט משקר לעם, יום=יום.

מה רוצים להשיג עכשיו בהסכמים? כולכם יודעים את האמת. אין בהם שום שיפור,
חבר הכנסת גדעון עזרא, שום שיפור. רחוב שוהאדה ייפתח לתנועה, לא יעזור שום דבר,
ואתה יודע את זה. והפלשתינים - תשאל את גנדי מה הוא ה"אינגרם" הזה. הוא יודע מה
הרובה הזה. אם זה יהיה "קלצ'ניקוב" או "אינגרם", אלה שטויות במיץ עגבניות. הרי מי
שמחזיק "אינגרם" מטווח של 50 מטר, מה זה משנה? הרי יש לו עוצמת אש לא פחות גדולה
מאשר ל"קלצ'ניקוב". זה קשקוש. ואלה שעומדים במרחק של 500 או 800 מטר לא יכולים
להגיע עם ה"קלצ'ים" שלהם. הרי הכול משחק, הכול שטויות, מנסים להשיג איזה פסיק,
איזו מלה, איזה משפט. שיבוא נתניהו לאומה, לעולם, שידבר גבוהה גבוהה ב=וידבר בהדדיות, מושג חדש
שלא ידענו. איזו הדדיות? איזה קשקוש? הרי חבריכם אומרים
את זה.

היו"ר ש' בן=צור:

חבר הכנסת סאלח טריף, אני מבקש ממך לסיים.

סאלח טריף (העבודה):

מייד, אדוני. תן לי עוד משפט או שניים, ואני מסיים.

היו"ר ש' בן=צור:

בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא התחיל לדבר לעניין. תן לו.

סאלח טריף (העבודה):

אני רק אומר: רבותי, אין שום חידוש, אין שום שיפור בהסכמי אוסלו שנחתמו גם על חברון. יש קשקוש אחד גדול, יש סממאות חסרות תוכן. נתניהו בכלל עוד חושב שהוא באופוזיציה, הוא חושב שהוא עושה תרגיל "על יבש". זה כבר לא יבש. אתה ראש ממשלה, הכול רטוב. הרי שילמנו בינתיים מחיר דמים כבד. בששת החודשים האלה שילמנו מחיר דמים כבד, ואתה תבוא עם ערפאת ותחתום על הסכם חברון ותיסוג מחברון. אתה כבר מתחייב על התהליכים הבאים, וצדק עוזי לנדאו במה שהוא אמר. הוא כבר מתחייב מראש -

היו"ר ש' בן-צור:

משפט אחרון.

סאלח טריף (העבודה):

- - מה הוא יעשה בשלבים הבאים של הסכמי אוסלו, כדי שערפאת ייאות לקבל ממנו את חברון. אתה מבין לאיזה מצב הגענו?

היו"ר ש' בן-צור:

משפט אחרון.

סאלח טריף (העבודה):

מייד, אדוני, אני מסיים. אני גמרת, אני רוצה להגיד - - -

היו"ר ש' בן-צור:

אשר על כן - - -

סאלח טריף (העבודה):

אני מודה לאדוני על הסבלנות שלו. הסכם חברון וכל נושא תהליך אוסלו הוא בדמנו, הוא בנפשנו, הוא חשוב לעתידה ולגורלה של מדינת ישראל. גם אם יחרוג חבר כנסת כזה או אחר בדקה מזמנו, אנא סבלנותך.

רציתי לסיים את דברי ולהגיד: אומנם אין לי אמון גדול בממשלה הזאת ובמי שעומד בראשה, בתהליך שהוא עושה, מתוך פטריוטיזם אמיתי למדינת ישראל, אבל אני מתנגד התנגדות אמיתית לעמדות הקיצוניות שמבטא חבר הכנסת זאבי. אני לא מוכן לתת יד לחבר הכנסת זאבי ולסיעתו ולקיצונים בימין הישראלי כדי לעצור את תהליך אוסלו. אני רוצה להגיד לכם: הממשלה שנתניהו עומד בראשה פשטה את הרגל, לפי דעתי, פשטה את הרגל לפני שהתחילה, כי כל הסממאות שהיא הפריחה אין להן שום רגל במציאות, והיום היא עושה נזק לאחר נזק ומדרדרת אותנו מהפח אל הפחת. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. חבר הכנסת אברהם שטרן. אחריו - חבר הכנסת וליד צאדק חאג'י-יחיא.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני, עד שהוא יעלה - הממשלה איננה בדיון הזה.

היו"ר ש' בן-צור:

לצערנו.

סאלח טריף (העבודה):

היא איננה בשום מקום.

רחבעם זאבי (מולדת):

צריך להזמין אותה.

היו"ר ש' בן=צור:

יש 18 שרים, לא?

רחבעם זאבי (מולדת):

יש ח"י שרים, אבל הם לא חיים.

היו"ר ש' בן=צור:

ח"י, אבל לא רואים חלק מהח"י.

חבר הכנסת אברהם שטרן, שבע דקות.

אברהם שטרן (מפד"ל):

כבוד היושב=ראש, כנסת נכבדה, אנחנו עומדים לפני אחד השלבים המכריעים והחשובים בהמשך ביצוע הסכמי אוסלו, מה שנקרא תהליך השלום. אם ירושלים היא המלכה, חברון היא הנסיכה; עיר עתיקה יהודית ראשונה בעולם, עיר האבות והאמהות, אחת מערי הקודש. לכן התייחסותנו לחברון היא לא כאל עוד עיר אחת או חלק מהתהליך, ולא לחינם התעכב הביצוע ולא לחינם התקשתה גם ממשלת המערך בביצוע החלק שקשור לחברון.

סיעתי=סיעתנו, המפד"ל, ביקשה כמה תביעות מינימליות, והחליטה: אם ההסכם יהיה תואם הסכם פרס=ערפאת, או מה שנקרא הסכם טאבה, לא נוכל לתמוך בו, ונצטרך להתנגד לו. דרשנו כמה שיפורים בדברים אלמנטריים: א. הבטחת הביטחון האישי של היהודים המתגוררים בחברון; ב. הבטחת הביטחון של כ=200,000 ישראלים יהודים המבקרים מדי

שנה במערת=המכפלה. דבר נוסף - חיזוק היישוב היהודי, המשך הבנייה, חיבורו ברצף לקריית=ארבע, על מנת שהיישוב, חס וחלילה, לא ייחנק ולא ידעך.

לפי החומר המצוי בידינו, ואין לנו שום מסמך כתוב, לפי האינפורמציה שגם שמעתי לפני שבוע מראש הממשלה ומשר הביטחון, יש שיפורים מספר לעומת ההסכם הקודם. אומנם, אומר חבר הכנסת סאלח טריף שהכול קשקוש, אבל שמעתי. בכל אופן, תורה שבעל=פה אינה תורה שבכתב; אנחנו מוכרחים לראות את ההסכם אם אכן הדברים כך. נכון לעכשיו, ההסכם על פניו נראה בלתי מספק בשתי הנקודות הבסיסיות שדרשנו. אין סיבה שהיישוב היהודי בחברון יתפנה משם, ואין סיבה שלא יוכל לגדל את ילדיו, להמשיך לחנך, להמשיך לבנות ולהמשיך ליצור, כפי שהערבים יכולים בכל חלק משטחי מדינת ישראל. אני לא נכנס כרגע לשאלת הריבונות; יש לי עמדה ברורה לגבי חברון והעתיד, אבל היא כרגע לא רלוונטית.

אני אומר לראש הממשלה: שערי תשובה אינם ננעלים. בתוך יום, יומיים, שלושה ימים, אינני יודע - והעברנו לו את זה היום גם בהחלטת הסיעה - תנסה להכניס שתיים=שלוש נקודות שישפרו, שיאפשרו את הקיום המינימלי של הציבור היהודי בחברון. אנחנו מקווים שנוכל - לפי המסמך שיובא לפני השרים בממשלה לא כמוצר מוגמר אלא כמסמך לעיון ולהחלטה - לשקול את הדברים על פניהם. נכון להיום, נהיה חייבים, על=פי החלטה שלנו, להימנע או להיעדר מההצבעה, על=פי הקריטריונים המשפטיים.

בכלל, גם תהליך קבלת ההחלטות בנושא היה, לדעתנו, שגוי - צוות מצומצם של שלושה שרים. אני עצמי סומך על כל אחד מהם, אבל אני פונה לראש הממשלה, שלקראת המשך הדיון - וצריך להמשיך בהסדרי הקבע - ימצא את הדרך לשתף שרים נוספים, למצער את הקבינט, שלזה הוא נועד. לא ייתכן, שמפלגות גדולות בממשלה, כגון המפד"ל, ויש נוספות, לא יהיה להן ייצוג כפי שהיה בממשלת רבין. שם היו רבין, פרס, שריד, אלוני ועוד כמה שרים. יש להרחיב את מעגל השותפים לאחריות, כי האחריות כבדה מנשוא.

אני רוצה לפנות כאן לכל הגורמים שעלולים לקחת את החוק לידיהם, מכל הצדדים: לכשיבצע הפינוי, אם יתבצע, לשמור על אי=הפרת פקודות, לא להגיע להידרדרות ולקליחת החוק לידיים, לא להגיע לאלימות, בוודאי לא להגיע להתנגשות בין אזרחים ובין כוחות צה"ל, שבסך הכול עושים את מלאכתם נאמנה על=פי הנחיות השלטונות המדיניים.

שמחתי לקרוא אתמול שהיתה פגישה בחברון בין נציגי "דור שלם דורש שלום" לבין רבנים, הרב ולדמן והרב בלייכר וכן עם הרב אברהם שפירא. הם חתמו על אמנה, וגם הרב דרוקמן הצטרף לה, שבה הם אומרים, גורמים מן הימין והשמאל: "אל ישכח שום ארגון כי על-ידי שנאה ובוז הוא רק מחליש את תוקפה המוסרי של עמדתו שלו. יעשה כל אחד את חשבון נפשו שלו ואל יכה על חטא את זולתו. כל פגיעה בזולת היא פגיעה בעם כולו. ניתן את העדיפות למאחד ולמשותף. ירבו ההבנה ההדדית והשיתוף בינינו". וכששאלו את הרב אברהם שפירא בנושא פסק הלכה, כיצד ינהגו הרבנים אם בכל זאת תחליט הממשלה לפנות את חברון, אמר הרב שפירא, ואני מצטט על-פי העיתון, מה שמובא ב"הארץ" על-ידי העיתונאי נדב שרגאי: "אם הממשלה תחליט, מה נוכל לעשות? אנו לא הממשלה".

זו טראומה קשה, פינוי חברון, עבור ציבורים גדולים, עבור חלוצים, שאין ספק, אני חושב, בכל קצות הקשת הפוליטית, שהם מוסרים את נפשם יום-יום ושעה-שעה ומוכנים להיות לא רק נאה דורשים אלא גם נאה מקיימים - - -

דוד צוקר (מרצ):

יש מחלוקת.

היו"ר ש' בן-צור:

סליחה, חבר הכנסת צוקר, הוא רוצה לסיים.

אברהם שטרן (מפד"ל):

מה אתה אומר?

דוד צוקר (מרצ):

אמרת שאין מחלוקת. יש מחלוקת.

אברהם שטרן (מפד"ל):

בסדר. רציתי להתייחס פעם אחת לקונסנסוס.

אני קורא, קודם כול, לממשלה, על מנת שנוכל להיות שותפים להמשך דרכה, לשתף את מירב השרים; אמרתי - לפחות את הקבינט המדיני. אחרי הסכם חברון יש לגשת להסדרי הקבע מתוך קונסנסוס לאומי מרבי, על מנת שסוף כל סוף נגיע ליום המיוחל, ואכן תוסר חרב המלחמה מעל המדינה. תודה.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת וליד צאדק, בבקשה, אחריו - חבר הכנסת יורי שטרן.

וליד צאדק חאג'=יחיא (מרצ):

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לפתוח את דברי בברכת חזק ואמץ לפועלים ולראשי ההסתדרות, ובראשם חבר הכנסת עמיר פרץ, השובתים למען זכויותיהם, שיפור תנאיהם ואי=הנחתת גזירות כלכליות נגדם. השובתים עומדים היום מול מסע הסברה והשמצה, ודה=לגיטימציה של השביתה הצודקת הזו. ציבור הפועלים אינו יכול לשתוק נוכח הגזירות הכלכליות שהממשלה הזו הנחיתה עליו ועל משפחותיו. אני אתם במאבקם, ואני מקווה שהשביתה תסתיים עד כמה שאפשר יותר מהר, כדי להציל את המשק מהפסדים שאנחנו לא זקוקים להם.

כל עוד קיים המצב המלחמתי ויש צורך בצידוד ובחימוש רב, בהקצאת משאבים אדירים לעניינים צבאיים - אני לא רואה שנזכה בעתיד הקרוב בצדק חברתי וברווחה כלכלית כלשהי. לכן, כל מאווינו צריכים להיות מופנים לשלום, שישחרר רבים ממשאבינו לעניינים קונסטרוקטיביים ולא דסטרוקטיביים.

אדוני היושב=ראש, אני רוצה להגיד לך ולכל חברי הכנסת, שהתלבטתי מאוד מאוד,

ואני עדיין מתלבט, על צורת הצבעתי. מצד אחד, אין לי אמון בממשלה הזו, אין לי אמון בראש הממשלה, אין לי אמון בממשלה, אין לי אמון במדיניות שהיא מנהלת כלפי האוכלוסייה הפלשתינית, כלפי הפועלים, כלפי הכלכלה וכלפי המגזר הערבי. אני רוצה לחזור ולהזכיר, כי המגזר הערבי עדיין שובת בגלל נושא השלטון המקומי, ענייני חינוך וכו'. השורה בעניינים אלה ארוכה מאוד.

אבל, לעומת זאת, איך אצביע עם מפלגת מולדת, הדוגלת ועדיין משתעשעת בחלום הסיוט, חלום הטירוף של ארץ=ישראל השלמה? הצבעתי עם ההצעה הזו, פירושה שאני תומך בקיצונים שבקיצונים הנמצאים בחברון, אשר עושים כל אשר בידם כדי לטרפד את ההסכם הקלוש והחלשלוש הזה. לכן אני מתלבט מאוד, בין הרציו לבין הרגש שלי, מתלבט אם להצביע אי=אמון כדי להפיל את הממשלה הזאת, שנבחרה על=ידי העם, אבל אכזבה חלקים גדולים ורבים גדולים מקרב אלה שהצביעו למענה - לבין הצבעה כאילו אין כל הסכם, אפילו החלשלוש ביותר.

לחמנו ונאבקנו כל הזמן למען ישבו נציגי העם הפלשתיני עם נציגי העם בישראל, כדי שידברו שלום. היה בעבר פער גדול בין העם הפלשתיני לבין מדינת ישראל. אלה אמרו, אנחנו רוצים את ארץ=ישראל מהנהר עד הים, אלה אמרו אנחנו רוצים את ארץ=ישראל מהים עד הנהר, ולצערי הרב שתי התביעות המנוגדות האלה בעבר, הובילו לכך שניפגש בשדה הקרב ולא סביב שולחן הדיונים.

אנחנו שמחים מאוד על כך שהיום מדברים סביב שולחן הדיונים. זה דבר גדול, זה דבר שיש לברך עליו, אבל לא מספיק לדבר. אנחנו צריכים לדבר על תוכן, אנחנו צריכים לדבר על מהות, אנחנו צריכים לשאול איך אפשר ליישב את האתגר הנוראי שעומד מולנו, איך ליישב את תביעותיהם המנוגדות של שני העמים. יש תביעות מנוגדות. שמעתי את חבר הכנסת שטרן מדבר על הטראומה. אני חושב, שהאתגר שלנו היום הוא, כיצד לפתור את הבעיה ולהציל את מדינת ישראל. מדינת ישראל נשארה המדינה הקולוניאלית היחידה השולטת בעם אחר. אנחנו צריכים מדינת רווחה כמו שאנחנו רוצים, ואנחנו ראויים לכך. אנחנו ראויים לרווחה, לשלווה, להעלאת רמת החיים שלנו. זה לא יבוא אם לא נפסיק את החימוש.

יש קומץ אנשים קיצונים. הייתי אצלם ודיברתי אתם, יחד עם חברנו, חברי האישי, חבר הכנסת מיכאל קליינר. הגעתי למסקנה, שהאנשים האלה כופרים בכל תהליך שלום, כופרים בכל דו-קיום בין היהודים לבין הערבים, ובמיוחד עם האנשים שדרים אתם בכפיפה אחת.

לכן אני עדיין מתלבט ואיני יודע איך להצביע. אני קרוע בין שני כוחות שיש להם משקל כבד בעניין הזה. אני לא רוצה שהממשלה הזאת תחשוב כל הזמן שאם היא מתקדמת כמלוא הנימה בעניין השלום - כוחות השלום שעמלו ושקדו כל כך הרבה למענו, יהיו הגוף התומך בה. אני חושב שהעניין לא פשוט, ואני חושב שאנחנו צריכים ללחוץ כל הזמן כדי ללכת בדרך הנכונה, דרך השלום ודרך ההתפייסות ההיסטורית בין העם הפלשתיני לבין העם בישראל. תודה רבה לך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה. חבר הכנסת יורי שטרן, בבקשה. אחריו - חבר הכנסת משה גפני.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כבוד היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, אנחנו בעצם דנים היום בשני נושאים: נושא אחד הוא ההסכם על חברון, ונושא שני הוא הצבעת אי-אמון לממשלה. אני רוצה להפריד בין שני הנושאים האלה.

הסכמי חברון, כפי שפרטיהם ידועים לנו, הם הסכמים שלי לפחות גורמים הרבה מאוד חרדה. אם הם היו מגיעים להצבעה בכנסת, אינני בטוח שהייתי תומך בהם, ולא משום שההסכם מדבר על פריסה מחדש, ולא משום שההסכם הוא המשך תהליך השלום, אלא דווקא בגלל העובדה שבהסכם הזה כפי שהוא נראה לי, בגלל הליקויים בסעיפים הביטחוניים שלו - טמון חומר נפץ לתהליך השלום, שלא לדבר על סכנת נפשות.

לכן אני מנצל את הבמה הזו כדי לקרוא לנציגים שלנו במשא-ומתן: גם ברגעים האחרונים, אם אפשר להכניס תיקונים קטנים על מנת לחזק את האלמנטים הביטחוניים -

לעשות זאת. זהו האינטרס העליון.

אני שותף לכל אלה שרוצים בהמשך תהליך השלום. משאירים את היישוב היהודי בחברון. אין סיבה לפנות אותו ואין סיבה לתת פרס לרוצחים ולטובחים באירועי 1929. אם משאירים את היישוב, חייבים לדאוג לביטחונם. כאשר שואלים, איך ייתכן שבגלל 400 תושבים יהודים סוגרים רחוב שלם וסוגרים שוק - אלמנטים מאוד מאוד מרכזיים בחיי עיר - אני אומר: זה לא בגללם, זה בגלל המחבלים ובגלל הרוצחים, בגלל מי שמנצלים את הרחוב הפתוח ואת השוק - וניצלו זאת הרבה מאוד פעמים בעבר - כדי לפגוע בחפים מפשע. משאירים את היישוב, צריך לדאוג לביטחונם.

לכן, בפנייה הנואשת שלי לנציגינו במשא=ומתן, אני חוזר ואומר: כל תיקון קטן וכל פרט קטן יכולים לחסוך לנו חיי אדם.

בנוגע להצעת האי=אמון, גם ההסכם שנראה לי כהסכם לקוי מסמל בכל זאת משהו. הוא מסמל את הניסיון הכן, ואף המוצלח בחלקו, של הממשלה החדשה שלא לסטות מהמסלול שאומנם פרץ דרך בינינו לבין הפלשתינים, אבל בסוף עלול להביא אותנו, חלילה, לתהום, וסטייה ממנו עשויה להביא אותנו לתוצאה טובה יותר. גם הסטייה הקטנה שמתחילה בחברון, עם הכנסת אזורי חיץ, עם פירוז האזורים האלה מנשק מסוים, ועוד כמה אלמנטים שמסמנים ומסמלים שינויים לעומת ההסכם המקורי, גם להם יש חשיבות רבה בכל הנוגע להמשך התהליך.

אני בטוח, שהממשלה הזו מנסה להביא אותנו לשלום בטוח, לשלום שבו האינטרסים החיוניים של מדינת ישראל יהיו מובטחים הרבה יותר טוב מאשר בסקיצה המקורית של הסכמי אוסלו. אני מקווה, שהממשלה תדע לעשות את זה על בסיס הקונסנסוס הרחב שקיים בעם, הרבה יותר מאשר הוא קיים בין הפוליטיקאים לגבי גבולות מדינת ישראל בטוחים מהם, טיבה של ישות פלשתינית מה היא. אני מקווה שזה יקרה.

לכן אני מצביע אמון בממשלה, ואני מקווה שהיא תדע בהמשך התהליך להגיע לסיכומים הרבה יותר בטוחים מאשר אלה שהוכנו קודם.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה רבה. חבר הכנסת משה גפני, בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, נכנס חבר הכנסת דראושה, אני רוצה בראשית דברי לאחל לו רפואה שלמה והחלמה מהירה.

היו"ר ש' בן=צור:

גם אני וכולנו מצטרפים לברכות ולאיחולים. רפואה שלמה.

רחבעם זאבי (מולדת):

כולנו.

עבד=אלוהב דראושה (מד"ע=רע"ם):

תודה רבה.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב=ראש, אנחנו נדרשים היום להביע אמון או אי=אמון בראש הממשלה על רקע ההסכם המתגבש על הפריסה מחדש בחברון, כאשר על ההסכם עצמו אכן אין דיון עכשיו, אבל זה מה שמרחף בחלל האוויר.

סיעתי לא תמכה בממשלה הקודמת, לא תמכנו בהסכמי אוסלו, אבל מסיבות שונות, לא מהסיבה הקלאסית שאיננו רוצים שלום. להיפך, מניעת שפיכות דמים ופיקוח נפש, ביהדות, בתורת ישראל, זו המצווה החשובה ביותר. על ספק פיקוח נפש מחללים אפילו את היום

הקדוש לעם ישראל - את יום הכיפורים.

לא סמכנו על הממשלה הקודמת, שהובילה מהלכים כאלה שלא היה ברור כלל שאפשר לסמוך על החלטותיה. הממשלה הוחלפה בבחירות דמוקרטיות, והממשלה הנוכחית קיבלה את הסכמי אוסלו כעובדה. הממשלה הוחלפה לאחר שהיתה פריסה מחדש בערי יהודה ושומרון, להוציא חברון, שהממשלה הקודמת לא ביצעה אותה, אף שהגיע התאריך, והיא המתינה שתעשה זאת הממשלה החדשה - עדיין לא ידעו איזו ממשלה - והיום אנחנו עומדים בפני ההכרעה האם במצב הנתון שאותו קיבלנו, שיש הסכמי אוסלו וצריך לבצע את הפריסה מחדש בחברון, שתי שאלות עומדות על סדר=היום. האחת - צריך להכריע בין שתי דרכים: דרך אחת, להגיד: אנחנו לא מכבדים את הסכמי אוסלו; זאת לא הממשלה שעשתה את ההסכם הזה. או שאנחנו מקבלים את ההסכם ומנסים לעשות בו שיפורים במסגרת האפשרית מביחינה בין=לאומית, מבחינת היחסים עם הרשות הפלשתינית.

אנחנו בוחרים בדרך השנייה. אין שום דרך הגיונית שנאמר: היות שהתנגדנו להסכמי אוסלו, לא נכבד את ההסכם. אין שום דרך בעולם לעשות את זה, אלא אם כן אנחנו רוצים לעשות כאן מצדה שנייה, אלא אם כן אנחנו רוצים לומר: לא מעניינת אותנו כל המערכת הבין=לאומית, לא מעניין אותנו מה היה פה ברציפות השלטון, לא מעניין אותנו המשטר הדמוקרטי, לא מעניינת אותנו מערכת היחסים, לא מעניין אותנו אם יהיו פה מלחמה או שלום - - -

בנימין אלון (מולדת):

חבר הכנסת גפני, מאותה סיבה שאז התנגדתם להסכם אוסלו, שזו סכנת נפשות.

משה גפני (יהדות התורה):

אני רציתי הסכמים עם הפלשתינים. לא רציתי שתעשה את זה הממשלה הקודמת, כי לא סמכתי על ההחלטות שלה, לא סמכתי על שיקול דעתה. אבל רציתי, כשם שתמכנו - הייתי אז צעיר מאוד - בהסכם השלום שעשה בגין המנוח עם מצרים, אני רוצה שהממשלה תעשה הסכם, לא הסכם שלום, הסכם שנוכל לחיות אתו, בלי שפיכות דמים.

אני חרד מהמצב הזה שבו יהודים בחברון שרויים בסכנת נפשות אמיתית. דרשנו מראש הממשלה, ואני דורש זאת מעל בימה זו, להבטיח בכל הכוח את שלום המתיישבים, מכיוון שזה הדבר החשוב ביותר. בכל מקרה, בכל צורה שנדבר על הסדרי קבע, יש לי דעה משלי. יכול להיות שצריך לשבת ולבדוק בכובד ראש איפה יהודים ישבו, איפה יהודים לא ישבו, איפה יש סכנת נפשות מוחשית, איפה לא. אבל עכשיו אנחנו מדברים על פריסה מחדש, וצריך להבטיח את הביטחון של המתיישבים שם, מכיוון שזה הדבר החשוב ביותר.

אדוני היושב-ראש, מה שמדאיג אותי יותר מכול הוא מערכת היחסים הפנימית, בינינו. יש לנו הכוח, בעזרת השם, להתמודד עם יריבים מבחוץ, אבל עם ישראל עבר טראומות בעבר, מצבים קשים, שבהם הוא לא ידע להתאחד מבפנים. ההקצנה של המאבקים בין ימין לשמאל, כאשר אנחנו הולכים להכרעות גורליות, כי זה לא נגמר בחברון אלא זה יימשך הלאה עם הסדרי קבע, עם תהליכים שהם חשובים מאוד וקשים מאוד לחלקים גדולים באוכלוסייה - חייבים בכל מחיר ללמוד מההיסטוריה שלנו.

ידענו להתגבר על אויבים מבחוץ, בעזרת השם, אבל כאשר היה פילוג קשה מבית - ואני לא רוצה להזכיר מה קרה - על זה אנחנו חייבים לשמור מכל משמר. אדוני היושב-ראש, אני מאוד מודה לך. תודה רבה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה לחבר הכנסת משה גפני. חבר הכנסת יונה יהב, בבקשה. אחריו - חבר הכנסת יהודה לנקרי.

רחבעם זאבי (מולדת):

בכל זאת לא יהיה פה שר?

היו"ר ש' בן-צור:

אנחנו מחפשים שר.

יונה יהב (העבודה):

אולי אציע לך לעשות הפסקה מתודית עד שיגיע הנה נציג הממשלה?

היו"ר ש' בן=צור:

המלה מתודה שייכת לתחום שלי. אני מוכן לקנות אותה, אבל בוא נמשיך.

משה גפני (יהדות התורה):

טענתי בכנסת, שמסגרת הדיון באי=אמון צריכה להיות שעתיים. מפני שכשזה מתמרח על פני שעות, השרים אינם יושבים.

רחבעם זאבי (מולדת):

גם לשעה הם לא באים.

היו"ר ש' בן=צור:

נביא את הצעתך לנשיאות. אתה אומר שאפשר היה לתמצת את זה לשעתיים. תודה.

יונה יהב (העבודה):

זו הצעת אי=אמון לממשלה.

היו"ר ש' בן=צור:

חברנו, חבר הכנסת יונה יהב, עומד ליד השולחן, מבקש לפתוח את דבריו. בואו

נאפשר לו.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא רוצה שר.

היו"ר ש' בן=צור:

גם אני רוצה שר.

יונה יהב (העבודה):

כבודך, אני חושב שדווקא בהצעת אי=אמון בממשלה אנחנו לא צריכים לדבר אל הכיסאות הריקים ליד שולחן הממשלה. צריך להיות פה נציג הממשלה. אנחנו נעשה הפסקה של חמש דקות, והמזכירה תואיל בטובה לחפש שר.

היו"ר ש' בן=צור:

אני מבקש שתמשיך לדבר.

יונה יהב (העבודה):

טוב.

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, כרגע הסתיימה ישיבת סיעת העבודה בבית הזה, ואני הצעתי הצעה שנשמעה שם יוצאת דופן - לתמוך בממשלה, להצביע עם הממשלה במקרה הספציפי הזה ולהתנגד התנגדות מוחלטת להצעתו של חבר הכנסת זאבי בשם סיעת מולדת.

חשבתי שזה יהיה נכון. מן הראוי ומן החינוך שהבית הזה מבקש להקנות לעם, שנאה נדרוש ונאה נקיים. אם אנחנו אומרים, שאנחנו מבקשים, דורשים ועומדים על כך,

שהממשלה הזו תעקוב אחרי הצעדים שאנחנו סימנו בדרך אל אוסלו ומאוסלו - אנחנו חייבים לתמוך בממשלה אם וכאשר היא מבצעת זאת. זה עדיין לא אומר שאין לנו ביקורת, זה עדיין לא אומר שאנחנו לא חייבים להשמיע אותה. זה עדיין לא אומר, שאנחנו צריכים לרצות שהממשלה הזו תוחלף וממשלה אחראית הרבה יותר תבוא במקומה.

בנאומי היום, אף שהצעתי בסיעת העבודה לתמוך בממשלה, נאמנה עלי המשמעת שהטיל הרוב, ולפיה תימנע סיעת העבודה. אני אכבד את המשמעת שהוטלה.

אני אומר מלים כדרבונות כנגד הממשלה, נגד ראשה, נגד צורת תפקודו. אומר, אדוני היושב=ראש, שבשבועות האחרונים הבית הזה ביטא את הסלידה ואת ההתנגדות הציבורית הרחבה ביותר ממעשיה של ממשלת ישראל. ממשלת נתניהו הצליחה לעורר בחצי השנה האחרונה את הרעים שבפחדים של תושבי המדינה. הדיבורים של ראש הממשלה על כבוד עצמי, כבוד לאומי, לא הביאו כבוד כלל ועיקר. הם לא הגבירו את אמון הציבור באופן הניהול השרלטני של נתניהו וחבר מרעיו, היושבים במשרד ראש הממשלה.

בזכותה של סיעת מולדת, אדוני היושב=ראש, אנחנו יכולים לעמוד כאן שוב ולומר בקול רם וברור: ממשלת ישראל מנוהלת בחובבנות מאיימת על=ידי מיטב חכמי חלם שתנועת הליכוד יכלה לספק.

רבותי חברי הכנסת, ראש הממשלה שלנו, סרן בנימין נתניהו, לשעבר מנהל השיווק של חברת הרהיטים "רים", שפשטה את הרגל, הביא אותנו לפשיטת רגל מדינית ולפשיטת יד חברתית. האיש הזה שעמד כאן ובכיר=ציון בירושלים, שהסית נגד ראש הממשלה המנוח, יצחק רבין, שהוביל ארון מתים בשם המלחמה בהסכמי אוסלו, האיש הזה הצליח במסע ההונאה הגדול ביותר בתולדות ההיסטוריה הישראלית החדשה להיבחר ולתפוס את השלטון. ראש ממשלה שאינו מבחין בין אמת לשקר, ראש ממשלה שממשיך להסית גם היום בכל הזדמנות, והוא מבקש להמשיך במסע ההונאה ממשרד ראש הממשלה.

אתה, ביבי נתניהו, אתה לוחץ היום את ידו של ערפאת. כדאי שכולם ידעו זאת. אתה, אדוני ראש הממשלה, מבקש היום מערפאת להילחם ב"חמאס" וב"ג'יהאד האסלאמי". אתה, בנימין נתניהו, חותם היום או בשבועות הקרובים, כך אנחנו מקווים, על ההסכם על

פינוי חבורן. לא יעזרו לך סיפורי הבדים. לא יועיל לך מסך העשן. בהסכם שאתה עומד לחתום עם ערפאת לא השגת שום הישג. ראשי מערכת הביטחון שאתה רודף אותם יום=יום אומרים את האמת. ראש אמ"ן וראש השב"כ נוהגים ביושר כשהם ממשיכים לגרוס את התזה, שבהסכם שלך לא שינית במאום מההסכם שהשיגו רבין, עליו השלום, ופרס, ייבדל לחיים ארוכים. מה ששונה הוא המחיר. המחיר ששילמנו כשכר הלימוד שלך הוא הדבר היחיד שהשתנה.

כמה עוד נצטרך לשלם עד שתבין, שהתפקיד שאתה ממלא היום גדול עליך בשבעה מספרים? כמה שקרים, תרמיות, השפלות ופגיעה באושיות החיים בישראל עוד נצטרך לעבור עד שנבין כולנו כי לשקר אין רגליים?

מנהיגי העולם אינם מאמינים לך. חבריך למפלגה, גם אלה המקורבים לך ביותר, אינם מוכנים היום להעניק לך תמיכה. מה תאמר לגייסות של חב"ד ולחברך, המיליונר האוסטרלי גוטניק? האם גם לו תמכור "בובע מעשיות"?

אדוני היושב=ראש, בשביל כבוד צריך לעבוד. זאת למדנו כבר מזמן. לא די בהודעות מבוהלות לעיתונות ולא מספיק לתקוף את המבקרים. אי=אפשר לדבר פעם ככה ופעם ככה. בכל יום מתפרסמות ידיעות על דבריו של יועץ כזה או אחר של ראש הממשלה, ולאחר לחץ הוא יוצא לתקשורת ואומר: אמרתי זאת על דעתי. בעצם מה הפלא? הרי איש איננו יודע מי בעצם מנהל את לשכת ראש הממשלה. האם זה איווט ליברמן שמושך בחוטי הבובה נתניהו? או אולי פשוט אין לממשלה הזאת כל מדיניות?

ביקורו המסתורי של ארתור פינקלשטיין מלמד עד כמה נואש ראש הממשלה ועד כמה לא ברורה דרכו.

רבתי חברי הכנסת, המאבק הפרוע של הימין נגד ממשלת רבין, זיכרוננו לברכה, ופרס, ייבדל לחיים ארוכים, עלה לנו במחיר כבד. השרה לבנת יכולה רק להצטער על מה שאמרה בלשונה נוטפת הרעל נגד ראש הממשלה, יצחק רבין. שר המשפטים צריך לעשות חשבון נוקב ומר לגבי מאבקו הבלתי=נלאה כנגד מדיניות שהיום הוא יושב ליד שולחן הממשלה ומבצע אותה ומיישם אותה.

לסיום, אדוני היושב=ראש, הפלת הממשלה הזאת היא בהחלט מטרה, ובמיוחד מטרה של האופוזיציה, והיא מטרה בעיניו של כל מי שהעם הזה חשוב לו. אך הדרך חשובה לא פחות. אני לא נכון לתמוך בהפלת הממשלה על כנפי האידיאולוגיה של חבר הכנסת זאבי. דע לך, חבר הכנסת זאבי, כי רוב העם תומך בהמשך תהליך השלום ובהמשך תהליך אוסלו, וגם אני, מעל דוכן זה.

מלה אחרונה לחבר שלנו, לחבר הכנסת דראושה. אני מברך אותך בינינו, שמח שהתגברת. נתפלל אתך לרפואה שלמה.

עבד=אלוהב דראושה (מד"ע=רע"ם):

תודה.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה. חבר הכנסת יהודה לנקרי, בבקשה. אחריו - חבר הכנסת שלום שמחון.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב=ראש, מה יהיה עם שר?

היו"ר ש' וייס:

רגע אחד. תן לי להתאושש.

בבקשה, חבר הכנסת לנקרי.

יהודה לנקרי (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, נאומי של חבר הכנסת יונה יהב היה דווקא מרחיב דעת. מה חבל שהנימה הפותחת לא נשמעה לאורך כל הדיון וכל הנאום שלו.

בדיון שבו מתמקדת ההצעה לאי=אמון לראש הממשלה מסיעת מולדת, שתפיסת עולמה, כך אני חש, לטעמי, יונקת מאיזה פוריטניזם, מושתתת - - -

רחבעם זאבי (מולדת):

ממה יונקת?

יהודה לנקרי (הליכוד=גשר=צומת):

מפוריטניזם. אין לי מלה עברית, אלא אם כן תעזור לי. אולי טהרנות, אינני יודע אם זה מתאים.

רחבעם זאבי (מולדת):

היא יונקת ממסורת התנועה הציונית, בעיקר מתנועת העבודה הציונית.

יהודה לנקרי (הליכוד=גשר=צומת):

ומתורת ישראל גם, כמובן. אבל, לטעמי, בין היתר, גם מאיזו זיקה לבלעדיות, מאיזה זיקה לכוליות, שאינה מותירה - שוב, לטעמי - מרחב רב לדו=קיום, לפיוס, בחבל ארץ זה; תפיסת עולם שנותרה, תרשה לי לומר, חבר הכנסת זאבי, מעט סגורה ומסוגרת ליריחו ותמורותיה.

גם נוכח כל השינויים ההיסטוריים שפוקדים את יחסי העמים באזור הזה יש מקום, על רקע הצעת האי=אמון לראש הממשלה ולממשלתו, דווקא מדוכן הכנסת כאן ועכשיו להביע אמון מלא לראש הממשלה ולממשלתו. ואת האמון המלא הזה אני מבקש להביע ביתר שאת על

רקע אותה דעה קדומה, הייתי אומר אפילו קללה קדומה, משפט קדום ומגמתי של חלק ניכר מהקהילה הבין=לאומית, בראשה הליגה הערבית, ואפילו שותפינו למשא=ומתן הפלשתינים, אשר שללו כל הכשר לעשיית שלום מממשלת נתניהו, לרבות מנתניהו עצמו.

תחת הים הבחירות, תוצאות הבחירות בישראל כצו הדמוקרטיה בישראל, נהגו המדינות הערביות באזור והמרוחקות מן האזור, חלק ממדינות העולם, כאילו יש בישראל מחנה שנועד לשלום ומחנה שנועד דרך קבע להרפתקנות מלחמתית. הם עשו זאת במזיגה של תודעה ברורה ובהירה, ואולי גם של הדחקה של מעשה השלום בישראל. ההיסטוריה של מלחמות ישראל ושלומות ישראל אינה ארוכה. ואם בשלום אנחנו עוסקים, כיצד אפשר להתכחש לשלום הבראשיתי ההיולי שכרת מנחם בגין, ראש ממשלת ימין בישראל, עם מצרים, מדינה חשובה, אם לא החשובה מכולן, באזור שלנו.

כל שכנינו, בלהט הניגוח והוויכוח וההוקעה וניסיון הבידוד של ישראל בזירה הבין=לאומית, ביקרו את ראש הממשלה בנימין נתניהו ואת ממשלתו כמי שמתנגדים בהכרח ואוטומטית למעשה השלום בכלל ולהסכמי אוסלו בפרט. והרי אנחנו היום יכולים, לרגל החתימה הצפויה על הסכמי הפריסה מחדש בחברון, לקבוע במידה גדולה של ודאות, שעצם קבלת הסכמי אוסלו ואימוצם על=ידי ראש הממשלה נתניהו כמועמד בבחירות, לא היו איזו תנוחה אלקטורליסטית יפה לשעה, יפה למערכת בחירות, יפה לניצחון בחירות; אימוץ ההסכמים וקבלתם היו למעשה, מבחינת נתניהו, הכרה ברורה בצורך לעשות שלום. כן, שלום בטוח. הענקת ממד בטוח יותר לתהליך שלום שבו גם ידענו חוסר ביטחון. הצבת הביטחון כמרכיב מרכזי בתהליך הזה, ולא כגרורה של תהליך.

החתימה הצפויה על ההסכמים, אני מקווה שתהיה, ואני תומך בה תמיכה מלאה, מוכיחה, שראש הממשלה, אשר בא מתוך התנגדות ושלילה של ההסכמים האלה - עברו כאן דוברים מדוברים שונים, שהזכירו את התנגדותו ואת שלילתו את ההסכמים הללו - עשה להפגמת התהליך, עשה לכינון ולבניית דרך לשלום בינינו לבין הפלשתינים, ואני מאמין שבינינו לבין יתר המדינות הערביות שחפצות בשלום עם ישראל.

בנימין אלון (מולדת):

מה הפנים?

יהודה לנקרי (הליכוד=גשר=צומת):

הוא הפנים את ההיגיון של הסכמי אוסלו.

בנימין אלון (מולדת):

קודם הוא לא קלט?

היו"ר ש' וייס:

הפנמה היא תהליך רגשי, אם אני יורד לסוף דעתו של ד"ר לנקרי.

יהודה לנקרי (הליכוד=גשר=צומת):

תהליך רגשי וגם פוליטי.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אלון שאל אם הוא לא קלט קודם, על רקע זה הגבתי.

יהודה לנקרי (הליכוד=גשר=צומת):

מה שקלט קודם היתה שלילת ההסכם, כאיש אופוזיציה, כמי שהוביל אופוזיציה. זה מה שקלט לפני הבחירות, וגם הסקרים שהגיעו אליו לימדו אותו כך, שהרצון לשלום מושתת היטב בהכרת העם הישראלי. אומנם תביעה לביטחון היתה, אבל גם הרצון לשלום לא פג. ממשלת פרס לא נפלה בגלל עשיית השלום כי אם בגלל תאונות הביטחון שפקדו אותו.

על כן אני מדבר על הפנמה של תהליך, והפנמה כזאת מחייבת - ודברי מופנים בעיקר

לחלק הזה בבית - הפנמת התהליך מחייבת גם זמן. זה לא בא ביום אחד. אני מאמין שבששת החודשים שעברו, בהתחשב בעובדה שבנימין נתניהו איננו איזה המשך אורגני וטבעי למפלגת העבודה ולממשלות רבין ופרס, עשה גם מעשים גדולים. לחיצת היד שלו עם יאסר עראפת לפני חודשים אחדים לא היתה חסרת משמעות; היא היתה רוויית משמעות, היא הרחיבה את ההכרה ההדדית בינינו לבין הפלשתינים לחלקים נוספים בחברה הישראלית, למפלגות נוספות, לחברי קואליציה נוספים שיושבים כאן. על כן, בל נקל ראש בכל המעשים שראש הממשלה - שבעיני הציבור המתנגד לו, בעיני המפלגות המתנגדות לו, בעיני חלק ניכר מהקהילה הבין-לאומית, מהמדינות הערביות; ראש הממשלה עשה להשכנת השלום ולהרחבתו, להרחבת תהודתו ואמירתו ולהרחבת ההיגיון של הסכמי אוסלו.

אני מאמין שיש לדחות היום את הצעת האי-אמון של סיעת מולדת וכן לתת אמון בראש הממשלה ובממשלתו, בחתימת הסכמי חברון ובהמשך עשיית השלום בינינו לבין הפלשתינים.

בנשימה אחת הייתי מרחיב ואומר, יש גם לדחות את כתב ההימנעות של מפלגת העבודה, שהיום צריכה היתה להתייצב בראש התומכים ובראש המחייבים. רק ראייה צרה, פוליטית, שמתעלת גם חשבונאות פוליטית, מונעת היום את סיעת העבודה, הסיעה החשובה הזו, שעשתה למפנה ההיסטורי ביחסי שני העמים, הישראלי והפלשתיני, מלתמוך ללא סייג וללא היסוס בחתימת הממשלה הנוכחית כממשיכת דרך בהסכמים הללו. אני מקווה, שעד זמן ההצבעה עוד יתעשתו מובילי סיעת העבודה, ואולי חלקים אחרים באופוזיציה, ויוכלו היום להביע את תמיכתם המלאה לפחות בשלב הנוכחי בדרכה של הממשלה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת לנקרי.

חברי הכנסת, אני רוצה להצטרף לברכות של קודמי חבר הכנסת יהב לחברי חבר הכנסת דראושה. אני רוצה לברך אותך מאוד, אומנם כבר בשבוע שעבר ראינו אותך קצת, אבל לדאבוננו נפגעת, ואנחנו ממש שמחים לראות אותך בקרבנו. אני באופן אישי, אתה חבר שלי ותלמיד שלי לשעבר, אני מצטער שכך קרה שלא היתה לי הזדמנות לבקרך, אבל לבי היה

אתך שם כל הזמן. מכיוון ששר הבריאות לידך, הבריאות מובטחת. אנחנו מתפללים לבריאותם ומקווים מאוד שלא ירחק היום ותשוב לגמרי לאיתנך. אני מברך אותך בשם כל הבית. ברוך שובך לעבודה יומיومية אלינו.

עבד=אלוהב דראושה (מד"ע=רע"ם):

תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מזמין את חבר הכנסת שלום שמחון, ואחריו - חבר הכנסת מיכאל קליינר. שמונה דקות.

שלום שמחון (העבודה):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, אדוני שר הבריאות, הצעת האי=אמון עוסקת בהסכם אפשרי בחברון, שנכון לרגע זה עדיין אינו נראה בעין. בחודשים האחרונים מבטיחים לנו שאו=טו=טו הוא מתקרב, אבל נראה שהקרבה היא דבר יחסי מאוד אצל בנימין נתניהו. מה שקרוב בעיניך הוא לא בהכרח קרוב אצלו. אני מניח שעם הזמן נתרגל גם למושגים האלה, ואני מקווה שההתרגלות שלנו לא תארך הרבה זמן.

בשבוע שעבר חגגה הכנסת ביחד עם תושבי רמת=הגולן 30 שנה להתיישבות בגולן.

היו"ר ש' וייס:

אתה הבנת את התאריך? אולי תסביר לציבור את התאריך.

שלום שמחון (העבודה):

הבנתי שעברו 29 שנים ומתחילים עכשיו את חגיגות ה=30. זה תהליך ארוך, שיימשך

שנה שלמה. מאחר שלא נמנית עם אלה שהיתה להם הזכות לדבר באותה ישיבה במליאה, אני רוצה בהזדמנות זו לומר גם מלה טובה למתיישבים ברמת=הגולן, שמרביתם כמובן אנשי מושבים.

אבל, במסגרת הדברים שנאמרו פה, בעיקר על=ידי חברי, השתמע לכאורה, שאפשר להבין את המושג של פינוי אפשרי נוכח הסדר ברמת=הגולן כדבר קל שממילא קורה ובמסגרתו לא ניתן להבין את התחושה של מתיישבי הגולן. אני רוצה לומר, כאיש מושב, כאדם שהתחנך על עבודת אדמה, שהמושג של הקשר אל האדמה ואל העובדה שאתה תופס בה כשליחות שאלה נשלחת - אם זה בחקלאות ואם זה ברצון ליישב חבל ארץ כזה או אחר - הוא מושג הרבה יותר עמוק מאשר כל ניסיון אפשרי להסדר כזה או אחר. לכן, גם אם על=ידי חלק מחברי בוטאה תחושה, אולי מזלזלת במידה מסוימת, לגבי האפשרות של פינוי, והם שאלו, למה בעצם חוגגים ברמת=הגולן, לדעתי, אלו דברים שלא ניתן לומר אותם בקלות וגם לא ניתן להתייחס אליהם כאל דבר קל. מי כמוני מכיר את תחושת האי=ודאות של אותם מתיישבים ברמת=הגולן.

לכן, כאשר אנחנו מדברים על פינוי אפשרי בחברון, אני חייב לחשוב באותם מושגים על עצמי, כפי שהזכרתי קודם, ואני חייב לומר שכואב לי הפינוי האפשרי בחברון. אני גם סבור שלאותם אנשים שיושבים שם זהו מהלך לא פשוט. עם זאת, אני חייב לומר שגם אני, ברמה הפרקטית של הדברים, מבין שעל מנת להיפרד ועל מנת למצוא הסדרים של שלום עם שכנינו דרוש לא מעט רצון טוב של ויתור וניסיון להבין את הצד השני.

לכן במסגרת הזאת, עם כל הקושי ועם כל הכאב האישי והעמוק שיש לי וההבנה את האנשים שיושבים בחברון ואת מורשת האבות מלפני הרבה מאוד שנים, אינני יכול בסופו של דבר שלא להגיע למסקנה, שעל מנת להגיע לשלום אנחנו נדרשים לעשות ויתורים, וויתורים כבדים, ושום דבר שבעולם לא יעזור לי להסביר לאותם מתיישבים בחברון למה צריך להיפרד כי תחושתם עמם. אבל, בתוך תוכי אני יודע את האמת; אני יודע את הקושי, אני מבין אותו. במישור של ההתיישבות שהם מבינים אותו במסגרת היותם בחברון, אני רוצה לומר שאת המושג הזה אני בהחלט מבין, אבל אנחנו חייבים להיפרד וחייבים להגיע להסדרים של שלום עם שכנינו.

כאשר אני מנסה לחשוב על סיעת מולדת, על העובדה שהיא מרגישה נבגדת, אני חושב שזה משהו שמתלווה, משהו שמוביל אותנו כבר הרבה מאוד זמן. אני חייב לומר, שבמושגים של להיות נבגד אני לא יכול להרגיש אחרת מכך. אם הייתי צריך להחליט היום אם להצביע אתכם כאדם פרטי, ודאי שהייתי עושה זאת, וגם בקלות, כי אני חושב שיש להצביע נגד ראש הממשלה בכל מחיר על מנת להחליף אותו; לא רק מן הבחינה שאתה מרגיש כרגע נבגד, חבר הכנסת בני אלון, כי מסכת הבגידות שתלווה אותנו בשנים הקרובות תהיה גדולה ותלך ותחריף. אשר להרגשה שלכם כנבגדים בשל העובדה שראש הממשלה לא ממלא אחר ההתחייבויות שהוא נתן לכם לפני הבחירות, וכי באמצעות אותם 40,000 בוחרים שבחרו בכם הוא בעצם מכהן על כס ראש הממשלה, כי הוא שיקר לכם ולרבים מהעם הזה - אני יכול להבין את התחושה, אך אני הייתי מצביע נגדו רק על מנת להחליף אותו ולא בגלל העובדה שהוא הצליח לרמות אתכם. אבל, הוא הצליח לרמות גם את אנשי חב"ד שזועקים חמס בימים האחרונים וטוענים שהוא בגד בהם, אף שהוא נתן להם מכתבי התחייבות. גם בהם הוא בגד, ולא רק בהם אלא הוא בגד בכולנו.

אני רוצה לפנות לאנשי חב"ד, שטענו כל הזמן שהם אנשים לא פוליטיים, ובהזדמנות זו לקרוא בפני חברי הכנסת קטע לא ארוך מתוך אלבום שנקרא "צעירי אגודת חב"ד בארץ=ישראל" - אותה תנועה שטוענת שהיא לא עוסקת בפוליטיקה ומסתבר שהיא עוסקת אך ורק בפוליטיקה וגובה מכתבים סחטניים מכל מועמד כזה או אחר לראשות הממשלה.

באלבום של צעירי חב"ד, שמובאות בו תמונותיהם של אנשי חב"ד, כתוב באלו המלים - הכותרת היא: "הכול, רק לא פוליטיקה" - "שליחי חב"ד הם הדבר הכי בלתי מוגדר שיש בעולם. מהו השליח? האם הוא רב? האם הוא עסקן ציבורי? האם הוא כתובת לבעיות אישיות? האם הוא מנהל מוסדות חינוכיים? השליח הוא כל אלה ויותר מכך. הוא אמור לעזור ליהודים בכל צד של החיים: בגשמיות וברוחניות, בלימוד תורה ובהשגת פרנסה, בבריאות הגוף והנפש ובחינוך הילדים. שליחי חב"ד אמורים להוות כתובת עבור יהודי המקום בכל תחום ובכל נושא. באופן אידיאלי, לפחות, עליהם להיות ערוכים לסייע בכול, כדי שלא ימצא יהודי שיפנה אליהם בבקשה כלשהי ולא ייענה בסבלנות ובמאור פנים. רק מדבר אחד הם בורחים כמפני אש: מהזדהות עם מפלגה או גוף פוליטי כלשהו. על העיקרון הזה שומרים הרבי וחסידיו מכל משמר, ולא אחת דחו הצעות מפתות רק כדי שלא להיות מזוהים עם מפלגה, סיעה או גוף פוליטי. כי חב"ד אמורה להוות כתובת לכל יהודי באשר

הוא, בלי הבדלי עדות, מפלגות, השקפת עולם ואורח חיים".

האם צעירי חב"ד לא עושים בדיוק אותו מעשה שבנימין נתניהו עושה? האם הם לא עוסקים בשקרים מצד לצד - משקרים לו והוא כמובן משקר גם להם? האם הם לא עוסקים בפוליטיקה ורק בפוליטיקה? האם לא ברור לגמרי שהתנועה הזאת איבדה את דרכה ואינה עוסקת באותם דברים של גשמיות ורוחניות כפי שהיא מנסה לתאר? אני קורא בהזדמנות הזאת מעל בימת הכנסת לאותה תנועה שאמורה להיות מפוארת - לחזור אל הדרך המרכזית ולהיות תנועה שעיקר עיסוקה הוא וולונטרי, שאיננה עוסקת בפוליטיקה, ובסופו של דבר מכתירה עלינו ראש הממשלה שהוא אסון. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת שמחון. חבר הכנסת מיכאל קליינר, ואחריו - חבר הכנסת אלי גולדשמידט. שמונה דקות הוקצו לכם, חברים יקרים, על-ידי סיעותיכם.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית אני רוצה להצטרף לכל המברכים את חבר הכנסת דראושה לשובו הנה, הביתה, ואני מאחל לו המשך החלמה מהירה, שלמה ומלאה.

עבד=אלוהב דראושה (מד"ע=רע"ם):

תודה רבה.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב-ראש, לפעמים שאלה אחת קדימה עלולה להחזיר אותנו לשאלת השאלות, שכבר מזמן חשבנו שניתן עליה מענה. היום אנו מצויים במצב נתון, כאשר שאלת חברון והמשך תהליך השלום הם חלק ממנו, ושאלת ירושלים והסדר הקבע היא שאלה אחת קדימה.

התשובה עליה עלולה להחזיר אותנו לשאלת השאלות, שאלת היהודים.

כאשר מדברים היום על מעמד ירושלים המאוחדת לנצח, יש על כך קונסנסוס, מקיר לקיר, בוודאי בקרב העם היהודי. אבל, אני רוצה לנפץ את אשליית הקונסנסוס הזה אל אבני הכותל ולהקיץ ממנה אל תוך המציאות המרה והעירומה. כאשר דובר על פתיחת מנהרת הכותל, האם היה בכך משום הפרת הסכם מצד ישראל? האם עברנו על אחד מסעיפי הסכם אוסלו? האם הקונסנסוס על ירושלים והעובדה שבפתיחת המנהרה לא הפרנו הסכמים, לא צריכים היו להוות חומת ברזל של תמיכה במדיניות הממשלה, שביצעה אקט חוקי באזור ריבונותה של ישראל על=פי חוק ועל=פי הסכמה של כ-99% מבני העם היהודי היושב במדינת היהודים? האם כאשר מדובר בבניית שכונה חדשה בעיר בירתנו, בירושלים, מספק הקונסנסוס הלאומי גב ומשענת לממשלה בבואה לבצע את מדיניותה על=פי חוק?

כל אלה, אדוני היושב=ראש, רבותי חברי הכנסת, הן שאלות רטוריות, שכן המציאות העגומה היא, שלא שלטון החוק קובע מימוש מדיניות בירושלים אלא שלטון הכוח. גם אם חשבנו שלקונסנסוס יש כוח משלו, הרי שרעם הרובים ותרועת הכדורים הוכיחו, כי היום, בשביל הערבים, הכותל הוא עופרת ודם, ובשבילנו הוא אזור ועצבת. עד לפתיחת מנהרת הכותל סבור הייתי שאוסלו הוא הסכם רע ליהודים, שנעשה על=ידי מי שאצה לו הדרך לזכות בפרס נובל לשלום, אבל התייחסתי אליו כאל עובדה מוגמרת שאני, אישית, לא אוכל לתמוך בה מסיבות מוסריות ומעשיות. אולם מאותה נקודה שבה נתגלו הכוונות השקופות של משטרת הידידות הפלשתינית - -

היו"ר ש' וייס:

חברים יקרים, ככל שאנחנו מעטים יותר, לחישותינו נשמעות כמו דיבור בקול רם.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

- - דרך כוונות הרובים שנמסרו להם על=ידי הממשלה הקודמת, לא מצאתי סיבה הגיונית אחת להתמסרות הכמעט ממכרת, הייתי אומר, להמשך התהליך. מסירת חברון לידי הרשות הפלשתינית היא לא עוד מסירת טריטוריה לאויב כדי לקדם את השלום. אני, כדי

לקדם את השלום, הייתי מוכן לוותר על חלקים נרחבים מאוגדה. אני גם נכון לפשרה ברמת=הגולן כדי להתקדם לשלום, אבל חברון היא אבן הראשה של זכותנו המוסרית, הדתית וההיסטורית על ארץ=ישראל. לקחת את אבן הראשה, חבר הכנסת ריבלין, ומוטטת את כל המבנה המוסרי של זכותנו על ארץ=ישראל.

חברון היא לא חלק מחלום ארץ=ישראל השלמה ממזרח לירדן. חברון היא נחלת אבות, לב לבה של הארץ ולב לבו של היישוב היהודי הראשון.

היו"ר ש' וייס:

אברהם אבינו היה גם אביו של ישמעאל. ככה אני חושב, אלא אם כן התנ"ך מוטעה.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

אין כפירה בכך. אבל אני ממשיך, אדוני היושב=ראש, אחרי חברון יעלו בזו אחר זו - - -

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

ישמעאל יסתפק במצרים ובלוב.

היו"ר ש' וייס:

צריך לשאול את ישמעאל במה הוא מסתפק.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב=ראש, הנושא הוא רציני. אחרי חברון יעלו בזו אחר זו השאלות שמתווה לנו דרך המוות של תהליך אוסלו: שאלת שאר שטחי ארץ=ישראל, שאלת ירושלים, שאלת זכות השיבה לשטחי האוטונומיה, שאלת זכות השיבה ליפו, לנצרת, לחיפה ולגליל,

ושאלת השאלות ששיטת שלטון הכוח תחזיר אותנו אליה בקלות: שאלת היהודים.

משום=מה בחר ראש הממשלה להתייחס לשאלת חברון כאל משהו פחות ערך מתקציב המדינה, מחוק "אבנר" ומכל חוק אחר או תיקון לחוק המחייב הצבעת חברי הכנסת והשגת רוב במליאה כדי להעבירו. בהשוואה להסכם קמפ=דייוויד ולהסכם אוסלו, אף=על=פי שניהם היו הסכמי מסגרת, מבחינת חשיבותה של חברון לעם היהודי, אי=הבאת ההסכם לאישור הכנסת הוא בגדר שבירת מסגרת. חמור מכך, כל שינוי בגבול רמת=הגולן מחייב דיון והצבעה בכנסת על אישורו בשל חוק הגולן. ואילו חברון, שלא זכתה שנחיל עליה את החוק העברי, החוק הישראלי, עומדת בראש רכון ומושפל כשממשלה יהודית, שקיבלה מנדט מרוב העם היהודי, מנציחה את העיוות שיצר המחוקק ומוסרת אותה מרצון, בלי שבכנסת ייראו קולות המחאה על לוח ספירת הקולות.

הייתי רוצה להצביע היום נגד הסכם חברון. למרות פנייתי לראש הממשלה, לא קיבלתי ממנו תשובה שממנה ניתן להבין כי ההסכם יובא לאישור הכנסת. עושה רושם שראש הממשלה החליט, כי חברון חשובה לחברי הממשלה בלבד, ורק פורום השרים יקבע את עתידה של העיר. לכן לא נותר לי אלא לנקוט את אקט המחאה החריף ביותר שנותר לי ולהצטרף להצעת האי=אמון לממשלה.

אני חושב, שטוב היה עושה ראש הממשלה אילו שקל שנית ובחר להביא את ההסכם לאישור הכנסת. אני קורא לו מעל במה זו להודיע, כי הוא יביא את ההסכם לאישור הבית הזה, גם אם יזדקק לקולות הערבים והשמאל כדי להשיג תמיכה במדיניותו. ידע העם ידו של מי היתה במעל, אצבעו של מי לחצה בעד ההיריון המדומה שלא יוליד שלום אמת ויעמיד אותנו כבר בספטמבר השנה בגבולות אושוויץ, כפי שהגדיר אותם אבא אבן, בלי שהצד השני ויתר במאומה על מאווי המדיניים, בלי שהכיר אפילו בירושלים המערבית כבירת ישראל ובלי שוויתר על כוונתו להשמיד אותנו.

כן, רבותי חברי הכנסת, זאת המשמעות האמיתית של אוסלו: פינוי כל השטח ביהודה ושומרון, למעט מחנות צבא ויישובים, בשלוש פעימות, עד ספטמבר - פעימה אחת עכשיו, פעימה אחת בהמשך והפעימה האחרונה בספטמבר. ביום שבו יהיה רצף בין אזורי השליטה של הרשות הפלשתינית, היא תוכל להכריז על מדינה באופן חד=צדדי, כפי שכבר תוכנן בעבר,

בלי לשאול אותנו, שכן כבר לא יהיו לנו צבא מסביב לערים ושליטה בצירים. אנו נעמוד חסרי אונים, באין מענה, נוכח המציאות המתקמת - ורבות מאומות העולם יתמכו בה - ולא ייוותר בידינו בדל של קלף מיקוח בבואנו לדון על אופי המדינה שהוכרז עליה, על אפנו ועל חמתנו, גם לא לצורך הדיון על ירושלים ועל זכות השיבה.

אוסלו, מסתבר, היא תוכנית להשמדת ישראל בשלבים. ערפאת הודה בכך, הוא אפילו התגאה בכך ביוהנסבורג, בשטוקהולם, וגם בנאומו הראשון על אדמת עזה. על רקע זה, אדוני היושב=ראש, אין אקט שהוא קיצוני מדי בבואך לבלום מתווה שכזה, סכנה שכזו. לכן אין לי מנוס אלא לתמוך בהצעת האי=אמון.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת קליינר. הייתי שמח, פעם, בשיחה אישית, להסביר לו מה זה אושוויץ.

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, ואחריו - חבר הכנסת עבד=אלמאלכ דהאמשה. בבקשה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב=ראש, רבותי חברי הכנסת, לפני שאפתח בדברי אני רוצה להתייחס לדברי חבר הכנסת קליינר. אחרי הדברים כדרבונות ששמעתי מפיו של חבר הכנסת קליינר, נותרו לי רק שתי שאלות אליך - ואכן, דברים כדרבונות. מה אתה עושה בקואליציה? יש בכל זאת סיעה של שני חברי כנסת שמגישה אי=אמון, אתה כינית את נושא אוסלו מצעד מוות. אני חושב, שלא מן הראוי, אם אתה שלם עם מצפונך, שתישאר בקואליציה.

היו"ר ש' וייס:

מה הוא עושה בגשר?

אלי גולדשמידט (העבודה):

יש לי שאלה יותר משמעותית. אני לא יודע אם שמעת את דברי מנהיגך, השר דוד לוי, שבזכות פועלו אתה נמצא בכנסת, בין היתר, בתחילת היום. אני לא יודע איך אתה יכול לשהות במחיצתו דקה - לא יום - מבחינה אידיאולוגית. הרי הוא נתן פה נאום שאנשי מרצ המובהקים ביותר, ואני משבח אותו על כך - - -

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

עם מי? עם דראושה? אתך? עם מי?

אלי גולדשמידט (העבודה):

למה אתה מפריע לי? אני לא הפרעתי לך. דווקא נהייתי לשמוע אותך, דבר דבור על אופניו. לא הסכמתי לאף מלה, אני חושב שאתה חי בהזיה של סיוט שאיננו קיים, אבל זאת זכותך. אני מקבל את זה. אבל מה אתה עושה בקואליציה ומה אתה עושה עם דוד לוי? מה אתה עושה עם שני עמיתך מאחוריך? עם חבר הכנסת מקסים לוי וחבר הכנסת לנקרי, שהם סמל של מתינות? אני עוד לא בטוח שיש לך מה לעשות עם רובי ריבלין, אבל לא חשוב. בכל אופן, זכותו של אדם כבודו, מותר לו לחלוק במאה אחוז על גישתו של מנהיגו ועדיין לדור עמו בכפיפה אחת. זה בהחלט מפלאי הפוליטיקה הישראלית.

עכשיו - לגופו של עניין.

היו"ר ש' וייס:

זכותכם לצאת, זה בסדר. אני, חברי הכנסת אלי גולדשמידט ורובי ריבלין וחברי הכנסת אלון ווקנין נבלה כאן בנעימים. זה בסדר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני רוצה לומר דבר אחד. תהיתי בראשי על הטקטיקה שראש הממשלה נוקט אותה בחודשים האחרונים - - -

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

רוב בוחרים גשר בדעתי בעניין.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אז יש לדוד לוי בעיה? זה מה שאתה אומר? בכלל, גשר זו מפלגתו של קליינר, לא של דוד לוי, הגענו למסקנה הזאת. אבקש שזה לא יהיה על חשבוני.

היו"ר ש' וייס:

לא, הכול נטו, ברוב עם נשאר נטו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

הטקטיקה של ראש הממשלה ידועה, לא אחזור עליה בפרוטרוט. מבחינתו ולשיטתו הוא עושה מעשה זמרי - הוא מרגיש שהוא עושה דבר נורא ואיום שהוא הולך הלאה עם הסכם אוסלו - ומבקש שכר כפנחס. ואנחנו, ממשלת העבודה, היא בעצם האשמה בכל הסיפור. הוא ילך ויתקדם בתהליך אוסלו, כך אני מקווה, תוך כדי השמצות מפלגת העבודה, שמעון פרס והממשלה הקודמת, וימשיך הלאה.

אני יודע שבצד הזה של הבית יש אנשים בעלי יושר אינטלקטואלי לא פחות מאשר אלה שיושבים בצד הזה. אני לא עושה הבחנות בין מפלגתיות. אני שואל - - -

היו"ר ש' וייס:

יושר לא קשור דווקא לאינטלקטואליות.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אמרתי יושר אינטלקטואלי.

אני שואל את חבר הכנסת רובי ריבלין, מה היה קורה אילו לא היה הסכם אוסלו?

אשאל את זה אחרת - - -

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני רוצה להבהיר את כללי המשחק: לא שאלתי כדי שתענה, תענה רק כשתדבר פה.

בבקשה, לא להפריע לי.

אני שואל: מה היה קורה אם ב=1992 לא היתה קמה ממשלה בראשות העבודה אלא היתה

קמה ממשלה בראשות הליכוד? יותר מזה: מה היה קורה אם הסכם אוסלו היה מובא על=ידי

ממשלת העבודה, ממשלתו של יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, והוא היה נופל פה בכנסת, לאחר

שאנשיך - אתה לא היית פה, וגם שני חברי הכנסת וקנין ואלון לא היו - היו מצביעים

נגדו, היה להם רוב, וזה היה נופל? מה היה קורה באזור הזה בארבע השנים האחרונות?

מישהו מכם עשה לעצמו תרחיש אפשרי לעניין הזה? אתם, משמיצי אוסלו, משמיצי הממשלה

הקודמת שמדברים - - - חבר הכנסת ריבלין, ביקשתי משהו, תכבד את זה.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

התרחיש הזה יתרחש כאשר הם ייתנו את ירושלים. חבר הכנסת גולדשמידט, תאמר: לא

ולא. אני סומך עליך יותר מאשר על - - -

היו"ר ש' וייס:

חברים, בבניין ציון ננוחם ונמשיך.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני חוזר ושואל - ברשותך, אל תפריע לי, חבר הכנסת ריבלין - מה היה קורה במזרח התיכון לולא הסכם אוסלו? אנחנו יודעים מה קרה בעקבות הסכם אוסלו. אני בוגר חיל הים, ואמרו אצלנו, שמי שלא מפליג לא עולה על שרטונות, מי שיושב בחוף לעולם לא עולה על שרטונות. הליכוד וביבי נתניהו משולים בעיני לאותו אדם, שלא יוצא לכביש, ולכן לעולם הוא לא ייפגע בתאונת דרכים, כי מי שלא יוצא לכביש לא נפגע בתאונה; מי שלא עולה לים ומפליג לא עולה על שרטון. אנחנו יצאנו לים, יצאנו לסערה, ידענו שהסכם אוסלו זה דבר קשה, ידענו שלהידבר עם יאסר ערפאת זה דבר קשה. אגב, שפת הגוף של יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, כשלחץ את ידו של ערפאת, היתה שונה משפת הגוף של ליפול על חזהו של ערפאת ולהתרפק עליו, אבל אני לא ANXIOUS ביבי. ביבי היה פחות רוצה להתייחס לזה, אולי זה עניין של אופי ואישיות.

יצאנו לדרך הזאת וידענו שהיא תהיה זרועה גם בקורבנות טרור, וטרור קשה, כי ידענו שבעולם הערבי ישנו האגף הפונדמנטליסטי שיעשה הכול על מנת לטרפד את זה. אבל ידענו שאין דרך אחרת להתחיל את ההשלמה במזרח התיכון. הרי אתם הייתם בשלטון לפני זה, הייתם בשלטון בממשלת אחדות והייתם בשלטון לבד. אתם עשיתם שלום עם מצרים בתמורה של מאה אחוז, במחיר מלא, ואתם עושים את ההבחנה בין סיני לבין יהודה ושומרון, ואני מכבד את זה, אבל ידעתם שאי=אפשר לעשות שלום בלי לוותר, בלי ללכת לקראת הצד האחר, בלי לקחת סיכונים מחושבים, סיכונים שבנויים על זה שאתה עם חזק, שיש לך צבא חזק, שיש לך טכנולוגיה, שיש לך כל מה שיש למדינת ישראל, כשכל העולם מסתכל עלינו כאילו אנחנו מעצמה מי יודע מה, אולי הרבה יותר ממה שאנחנו באמת. אבל, עדיין אנחנו הרבה יותר חזקים מאלה שמקיפים אותנו.

הלכנו לדרך הזאת, ואתם מברכים אותנו בלילה; כשאתם לבד בחדר עם עצמכם אתם מברכים על כך שעשינו את זה. ביבי נתניהו מברך על זה שהלכנו להסכם אוסלו, כי אנחנו מאפשרים לו לעמוד בראש ממשלה כשאין במזרח התיכון תבערה של מלחמות, אולי מלחמות לא קונבנציונליות, אולי אינתיפאדה, שבה אף אחד מההתנחלויות לא יכול היה להוציא את הראש מההתנחלות ואף ישראלי לא היה יכול ללכת בדרכו בלי להיפגע. זה בזכות הסכם אוסלו. בזכות זה יכול ראש הממשלה להגיד: אני חותם על הסכם חברון כמי שכפאו שד, כמי שבולע שמן קיק. אבל, בסתר לבו הוא יודע שזה רק בזכותנו, בזכות אומץ הלב ההיסטורי.

בעוד 100 שנה, 200 שנה, בעוד 1,000 שנה, במילניום הרביעי - עוד מעט אנחנו במילניום השלישי, ואני מקווה שהעולם יתקיים עד המילניום הרביעי - בעוד 1,000 שנה יכתוב ההיסטוריון בני אלון ויגיד שאנחנו האסון הגדול. אני אומר לכם, שבעוד 1,000 שנה תזכור ההיסטוריה את יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, ואת שמעון פרס, ייבדל לחיים ארוכים, כאנשים שהיה להם אומץ לב אדיר. להיות פופולרי ונחמד בעיני הכול, זה לא אומץ לב. אומץ לב פירושו גם לעשות דברים בלתי פופולריים לטווח הקצר, כשאתה יודע שאתה משרת עניין לטווח הארוך.

רחבעם זאבי (מולדת):

הם יירשמו כמייסדי מדינת פלשתיין.

אלי גולדשמידט (העבודה):

היו לי הרבה קריאות ביניים. מגיש האי=אמון נכנס לאחר שהוא לא שמע את דברי בקשב רב בשמונה הדקות האחרונות, והוא גם - - -

רחבעם זאבי (מולדת):

זה קצת לא הוגן, ישבתי פה ארבע שעות ונכנסתי - - -

אלי גולדשמידט (העבודה):

אבל אתה מתייחס לדברים שלי שלא שמעת.

רחבעם זאבי (מולדת):

הם יירשמו כגיבורים שייסדו - - -

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת זאבי, אני לא רוצה לשאול אותך, מה יקרה ביום שתהיה ראש ממשלה בישראל; מתי יגיעו האוטובוסים לבצע את הטרנספר וכן הלאה. אני רוצה לומר, שהיום גם בליכוד המלים "מדינה פלשתינית" לא משכיבות אותם על הרצפה. יש בכלל שאלה מה זו מדינה - עם צבא, בלי צבא, ואני לא רוצה להתפלמס על זה. אתה אומר שהם מייסדי מדינת פלשתינ. לא. יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, ושמעון פרס, ייבדל לחיים ארוכים, יירשמו בהיסטוריה - בעקבות בן=גוריון שהקים את מדינת ישראל - כמי שביססו את מדינת ישראל כדי לחיות כאן, במזרח התיכון, בשלום, בעוצמה, לבטח. אתה יודע מה? בסוף הם יקיימו את מה שבן=גוריון אמר, שאנחנו נהיה אור לגויים; לא השיטה שלכם, שעושה אותנו חושך לגויים. תודה רבה.

רחבעם זאבי (מולדת):

בגבולות אושוויץ, כמו שאמר אבא אבן.

היו"ר ש' וייס:

תניחו לאושוויץ בעניין הזה, מה אתכם? לא צריך לחזור על השגיאה הגסה הזאת כל הזמן.

חברי הכנסת עבד=אלמאלכ דהאמשה, גדעון עזרא, יצחק כהן, עוזי ברעם, רענן כהן, מאיר שטרית. רבותי, אני יכול עכשיו להפיל את הממשלה כי אני נגד הממשלה הזאת, לא בעד חבר הכנסת זאבי, אבל לא אעשה את הדבר הזה.

חברים, נצלצל ונמתין חמש דקות. אם בתוך חמש דקות אלה יגיע אחד האנשים שרשום פה אולי אשקול לתת לו רשות דיבור, הם צריכים להיות כאן. נא לצלצל. לא אנצל את ניהול הישיבה לשום תרגיל, בוודאי לא בנושא של אי=אמון. אני מכיר אנשים שהיו עושים פה תרגיל.

יש למישהו פה איזו בשורה? חבר הכנסת גולדשמידט, אולי תדווח לנו מה מצב השביתה?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני לא מעודכן.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת עוזי ברעם, קראתי בשמך. קראתי בשמות כולכם, לא הייתם כאן, וצלצלנו, חמש דקות לפני ההצבעה. מבחינה תקנונית הנושא נגמר. נעשה כאן חנינה כללית כי זה נושא רציני. אצמצם לכם את הזמן, כל אחד שלוש דקות, לפני משורת הדין.

חבר הכנסת עבד=אלמאלכ דהאמשה. אחריו - חבר הכנסת גדעון עזרא; אחריו - חבר הכנסת יצחק כהן; אחריו - חבר הכנסת עוזי ברעם; אחריו - חבר הכנסת רענן כהן. לבסוף - חבר הכנסת מאיר שטרית. נא לקצר.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

כבוד היושב=ראש, לאחר חודשים ארוכים של דריכה במקום וצעידה אחורה, ממשלת

ישראל התחילה לצעוד על דרך המלך, נקטה צעד והנה היא עומדת להשלים את הסכם היציאה מחברון ואת שחרורם של 150,000 תושביה. אנחנו אכן רואים בצעד הזה צעד חיובי, אשר יכול להפיח רוח חיים בתהליך השלום, אשר גסס כמעט במשך החודשים האחרונים. אנחנו לא מתפללים על הצעתו של חבר הכנסת זאבי להביע אי=אמון בממשלה על רקע זה.

לכן, גם מהבחינה הזאת התלבטנו קשות בהצעה שלנו. מצד אחד, אנחנו כן רוצים לחזק את ידי הממשלה אם היא אכן תצעד בצעדים יציבים, נכונים ובכיוון הנכון. אין לנו ספק, שהחייאת תהליך השלום, יציאה מחברון, השלמת ההסכמים ותהליך הביניים, וההיערכות מחדש בכל השטחים הכבושים של רצועת עזה והגדה המערבית היא הדרך הנכונה לטובת שני העמים, ולטובת העם בישראל קודם כל.

היו"ר ש' וייס:

סליחה, רק שנייה. אדוני השר מצא, אני לא עומד לעשות כאן מחטף. בבקשה.

שר הבריאות י' מצא:

לא היה לי אפילו קצה קצהו של חשד.

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב=ראש, הסברתי שאף שיכולת לעשות זאת לא עשית זאת.

היו"ר ש' וייס:

לא, לא. לא עשיתי דברים כאלה בשום קטע בחיי. בשום קטע בחיי לא התחכמתי בעניינים רציניים. בבקשה.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

אבל, בו בזמן אנחנו לא יכולים להתעלם מהצעדים האחרונים שלפני הצעד האחרון, שהממשלה הזאת הלכה בהם; בין היתר, עיבוי ההתנחלויות, התקציב הבלתי-מאוזן והבלתי-צודק שאותו היא עומדת להעביר פה בכנסת, וכל התהליכים הנוספים אשר נגדו את השלום והביאו כמעט לחיסולו של התהליך כולו. הצעדים הנ"ל הביאו למעשה נזק גדול גם לממשלה עצמה וגם למדיניות של ממשלת ישראל ושל מדינת ישראל באזור ובעמים.

בכל מקרה, אנחנו לא ניתן לסיעת מולדת את השמחה הזאת ואנחנו לא נתמוך בהצעת האי-אמון בממשלה. אבל, מצד אחר, במצב הזה, כל עוד לא הובא ההסכם לאישורו במליאת הכנסת וכל עוד איננו יכולים לברך על המוגמר, לא נוכל לקלקל את התמונה או לתת לממשלה את האמון שבשלב הזה היא עדיין איננה ראויה לו. אנחנו מקווים שהיא כן תהיה ראויה לו בעתיד.

לכן, אנחנו נימנע בהצבעה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת דהאמשה. חברי הכנסת, קראתי את שמות כל המשתתפים בדיון, והם לא היו כאן. מבחינה תקנונית פורמלית הם מיצו בזאת את זכות הדיבור שלהם. לפני משורת הדין אני עושה חנינה קלה, ורק תקצרו.

קריאה:

קראת את כל השמות?

היו"ר ש' וייס:

כן, כן, קראתי את כל השמות, ועוד איך.

ארבע דקות ולא יותר. - חבר הכנסת גדעון עזרא. כל אחד מכם ידבר עכשיו שלוש וגם זה לפני משורת הדין. בבקשה, חבר הכנסת גדעון עזרא.

גדעון עזרא (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב=ראש.

היו"ר ש' וייס:

רגע, רבותי.

ענת מאור (מרצ):

מתי יהיה הצלצול? עוד כמה זמן?

היו"ר ש' וייס:

היה כאן מצב שבו חברי הכנסת שקראתי בשמותיהם לא היו באולם. יכולנו לערוך הצבעה. אבל אני לא עושה דברים כאלה. לכן, הכרזתי על חמש דקות הפסקה. בהתאם למצב, למורכבותו ולעדינותו, אפשרתי בכל זאת לאנשים שלא היו כאן לדבר. כל אחד ידבר בין שלוש לארבע דקות.

רפאל אלול (העבודה):

בכמה אנשים מדובר?

היו"ר ש' וייס:

עוד בחמישה אנשים. אבל, אני מבקש: לא יותר משלוש=ארבע דקות. וזה לפני משורת הדין. בבקשה.

גדעון עזרא (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב=ראש, חברי הבית, היה לי הכבוד להיות בחברון כשחבר הכנסת זאבי היה אלוף פיקוד המרכז. היה לי הכבוד ללוות את מה שקרה בחברון עד 1995. כתוצאה מההיכרות העמוקה שלי את מה שקורה בחברון, אני תומך בפריסה החדשה בחברון, עם כל הכאב. אני מאמין שהיא טובה מקודמתה, זו שעליה הוחלט על ידי ממשלת העבודה. אני קורא לכל חברי להצביע בעד הסכם הפריסה.

היו"ר ש' וייס:

חברים, אני מבקש לקיים את ההתייעצויות בחוץ.

גדעון עזרא (הליכוד=גשר=צומת):

המצב עכשיו בחברון מסוכן ביותר, שעה שצה"ל בקושי נמצא בעיר, מצד אחד, ומצד שני, המשטרה הפלשתינית עדיין איננה פרוסה בעיר. זה המתכון הטוב ביותר לאסון. אני מציע להחיש את המשא=ומתן ככל האפשר.

אני חושב שאנחנו, שני הצדדים, צריכים להישמר מפרובוקציות כאלה ואחרות. כל פרובוקציה יכולה להביא לפיצוץ המשא=ומתן. במסגרת הזאת צריך, לדעתי, גם לשחרר את נועם פדרמן ממעצר מינהלי, וצריך להביט נכוחה אל המצב.

אני מתפלא על ממשלת ישראל - ואני מדבר על הממשלה הקודמת, וההמשך עכשיו - שמשטרה פלשתינית פירושה בגדים מנומרים עם כובע אדום, בגדים מנומרים עם כובע שחור, והתחושה של כל שוטר ושוטר שהוא איש קומנדו ולא שוטר. אני מאוד מציע שהם יכניסו את עצמם לאווירה של משטרה, ולא לאווירה של צבא.

בנימין אלון (מולדת):

לא ידעתם שזה כך?

גדעון עזרא (הליכוד=גשר=צומת):

לדעתי, חשוב במיוחד לבנות קשרים אמיצים וטובים בין שני הצדדים, על מנת שההסכם יהיה הסכם.

אני מקווה, שבמקביל לפריסה החדשה בחברון עושה ממשלת ישראל את תיקון האמנה לסגירה הרמטית של גבולות מדינת ישראל מפני הכנסת אמצעי לחימה, כסיכום שתואם את מטרתנו לאי=אפשרות להכנסת אמל"ח - לא דרך נמל עמוק מים בעזה, לא דרך שדה התעופה אבו=מאזן - שבקעת=הירדן-דהנייה ולא בדרך אחרת, כולל לא - כמו שנזכר בהסכם ביילין איננה בידינו.

אני יודע שאנחנו עומדים בפני מצב בלתי ברור לאחר הפריסה בחברון. רק ברור לי דבר אחד, שממשלת ישראל צריכה לדאוג לא להמשיך בפריסה מחדש.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת עזרא, רק שנייה. חברים, אני מבקש מהסדרנים לסגור את שתי הדלתות הקדמיות. חבר הכנסת מקסים לוי. השר קצב. חברת הכנסת נעמי בלומנטל. כל השרים. אנא, או שתשבו, או שתקיימו את ההתייעצויות כך שזה לא יפריע. אני מבקש, אם אפשר, לסגור את שתי הדלתות הקדמיות. תודה רבה.

גדעון עזרא (הליכוד=גשר=צומת):

אני חושב, שאחרי גמר הפריסה מחדש בחברון - ואני מקווה שאומנם היא תהיה - נעמוד על קוצו של יו"ד בכל נושא ונושא, בכל הפרה והפרה, נלך לקראת הפלשתינים בדברים שנוכל ללכת לקראתם, ומצד שני, נעמוד על דעתנו בטרם נתפרס הלאה.

רבתי, חברי מהקואליציה, כולי תקווה שכולם יתמכו בממשלה, שצריכה להיות חזקה בימים אלו, כאשר היא עושה מהלך שהממשלה הקודמת לא יכולה היתה לעשותו. אני מצפה מחברי האופוזיציה שיתמכו בדברים שהם מאמינים בהם ולא ינקטו צעד פוליטי. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת גדעון עזרא. חברי הכנסת, לפני שאקרא לנואם הבא אני מאוד מבקש מהסדרנים, אם הם כאן, לסגור את הדלתות הקדמיות. מה קרה? אין סדרנים?

אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת יצחק כהן. אחריו - חבר הכנסת עוזי ברעם. רבותי, אני מבקש מהדוברים לקצר, כי כאשר קראתי בשמם הם לא היו כאן. בבקשה.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, את עיקר נאומי הקצר אייחד לפנייה לחברי מהמפד"ל בשאלה נוקבת מאוד. אתם יודעים אילו ייסורים הממשלה הזאת עברה כשהיא הגיעה להחלטה על מה שהיא הגיעה? הלוא ברור שלא ניתן להמשיך עד אין סוף במשחק כפול. מדוע אתם נמנעים? וכי יש לכם איזה הווא אמינא שהם לא לקחו בשיקולים, הממשלה, את כל השיקולים שאתם תומכים בהם, שאתם לוחצים עליהם? מדוע אתם נמנעים? זה לא מובן לי.

הפנייה היא אליכם, חברי מהמפד"ל. חבל שאין פה אף אחד מהמפד"ל - - -

קריאה:

- - -

יצחק כהן (ש"ס):

איפה הוא, חבר הכנסת שמריהו בן-צור?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אתה צודק, אנחנו צריכים להתנגד.

יצחק כהן (ש"ס):

אז תתנגדו, אבל לא תיתכן המציאות הזאת, שאתם פעם בעד, פעם נגד, אבל אתם לא נגד, אתם נמנעים. המצב הזה איננו ברור לנו כלל וכלל.

אישית, אני מבקש מכם להצטרף להביע אמון בממשלה בגלל הצעד הזה ולקדם את תהליך השלום. חברי, תבינו - - -

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

חבר הכנסת כהן - - -

יצחק כהן (ש"ס):

חבר הכנסת שמריהו בן-צור יקירי, תבין, אני לא מקנא בראש הממשלה - - -

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

- - -

יצחק כהן (ש"ס):

לא הבנתי.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אצלנו כל אחד - - - אצלכם יש דעה אחת.

יצחק כהן (ש"ס):

אצלנו יש גם הרבה דעות, אבל כשיושבים - - -

היו"ר ש' וייס:

אצלכם דעת הרב, במפד"ל - דעת הרוב.

יצחק כהן (ש"ס):

חבר הכנסת שמריהו בן=צור יקירי, גם אצלנו יש הרבה דעות אבל צריך לקבל
החלטות - - -

היו"ר ש' וייס:

זה תיאור המצב: דעת הרוב ודעת הרב.

יצחק כהן (ש"ס):

צריך לקבל הכרעות.

שמריהו בן=צור (מפד"ל):

- - -

יצחק כהן (ש"ס):

גם אנחנו עברנו ייסורי תופת - - -

היו"ר ש' וייס:

זה לא חיוני.

יצחק כהן (ש"ס):

חבר הכנסת שמריהו בן-צור, אדוני היושב-ראש, גם אנחנו עברנו ייסורי תופת בנושא של חברון, אבל צריך לקבל החלטות, צריך להתקדם, צריך לקבל הכרעות. אי-אפשר שהמציאות תקבע לכם את ההחלטות. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת כהן. חבר הכנסת עוזי ברעם. אחריו - חבר הכנסת חיים רמון, ואחרון הדוברים - חבר הכנסת מאיר שטרית. יש לנו עוד שלושה דוברים. בבקשה, חבר הכנסת עוזי ברעם.

עוזי ברעם (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, זה לא סוד שאנחנו מתנגדים לממשלה הזאת גם לגבי הקווים שהיא מייצגת, גם לגבי הנוהל שהיא עובדת בו, גם לגבי צורת התפקוד שלה כלפי הציבור וגם בנושא התפקוד שלה בתוך עצמה מול ראש ממשלה שלא נוהג בה כפי שראש ממשלה צריך לנהוג כלפי שריו. אין זה תפקידי להגן על שרי הממשלה, זה דבר שהם עצמם צריכים לעשותו, אבל תפקידי, כאיש פוליטי, לראות, האם הממשלה מוציאה גם לפי דרכה את המוצר המוגמר הנכון.

היום אנחנו עומדים בסוגיית חברון, ואת הצעת האי-אמון הגיש חבר הכנסת רחבעם זאבי, שהוא הדובר הנאמן ביותר של מחנה הסירוב הציוני לכל אפשרות של שלום. את ההצעה הזאת הוא הגיש, והוא גם הצליח להגיע לכך, שהכנסת תדון, באופן פומבי, בנושא.

כאשר אני צריך לשקול מה אני עושה בנושא חברון, ואפילו נאמר שראש הממשלה לא

קיבל את ההחלטות שאני רציתי בהן, הוא לא עשה את זה בזמן, והוא גם המיט על ישראל סכנות גדולות בארבעת החודשים האחרונים, אני נשאר בדעתי ואומר, שכאשר ראש ממשלה עושה מעשה נכון - אני לא יכול להתנגד לו. אני לא יכול לתמוך במעשה, כי תמיכה במעשה מחזקת את ידיו של נתניהו כראש ממשלה ואומרת לו שאנחנו עומדים מאחוריו.

אני אומר לך, ראש הממשלה מר בנימין נתניהו, אנחנו נילחם נגדך ונגד הממשלה הזאת עד שתהיה לנו אפשרות להוריד אותה, אבל היום, כאשר אתה עומד מול מחנה הסירוב הציוני ומוכן לעשות צעד שבעיני הוא צעד אסטרטגי נכון בכיוון של שלום - אני לא אצביע נגדך, אני אמנע; ואני אמנע בגאווה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת ברעם. חבר הכנסת חיים רמון, ואחריו - חבר הכנסת מאיר שטרית. לאחר מכן, ככל הנראה - הצבעה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

- - -

חיים רמון (העבודה):

כי שום דבר לא בטוח.

היו"ר ש' וייס:

אולי הממשלה תרצה להכניס נואם כדי שלא תיפלו? תראה כמה שאני "פייר" אף שאני רוצה שתיפלו.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת - - -

יצחק כהן (ש"ס):

- - -

היו"ר ש' וייס:

הסברתי לו למה. בבקשה.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, כאשר מוגשת הצעת אי=אמון, באופן טבעי והגיוני אופוזיציה צריכה, בדרך הטבע או בדרך המנהג הפרלמנטרי, להצביע נגד ראש הממשלה, מה גם שמחצית השנה שחלפה הוכיחה, שראש הממשלה הזה איננו ראוי לאמון כמעט בשום תחום מתחומי הפעולה, ואני אומר - כמעט, כדי שלא להגיד - כל.

היום אנחנו נמצאים באמת בדילמה. כנראה, אני רוצה להיות זהיר מאוד, כנראה ראש הממשלה הזה הולך לעשות מעשה נכון. הוא הולך, בפעם הראשונה בתקופת כהונתו, לחתום על הסכם שנובע מהסכמי אוסלו, ונכון אמר חבר הכנסת זאבי, החתימה על הסכם חברון, לא יעזור לאיש, היא קבלה של הסכמי אוסלו, היא פרידה מרעיון שאי=אפשר להגשים אותו - כי יש מיליון פלשתינים שחיים שם - של ארץ=ישראל השלמה, היא קבלת ההיגיון של הפרדה בין העמים, היא, למעשה, קבלת כל מה שתנועת החרות - והליכוד לאחר מכן - התנגדה לו כל השנים. זאת המשמעות ההיסטורית הגדולה של הסכם חברון.

גם אם לאחר ההסכם הזה - -

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה, חבר הכנסת רמון - - -

חיים רמון (העבודה):

- - ינסה ראש הממשלה להסתלק ממחויבויות שהסכם אוסלו מטיל עליו, הוא גם לא יצליח, הוא רק יגרום לקשיים נוספים.

כאשר ראש הממשלה, למעשה אם לא להלכה, מקבל באופן עקרוני את הדרך של ממשלת העבודה, של רבין, זכרו לברכה, ושל פרס - הצד הזה, שהיום נמצא באופוזיציה, אינו יכול ואסור לו להצביע נגד המעשה הזה של ראש הממשלה.

אנחנו איננו תומכים בראש הממשלה כראש ממשלה, אנחנו תומכים בהסכמי אוסלו, אנחנו תומכים בהמשך תהליך השלום - -

היו"ר ש' וייס:

רבותי.

חיים רמון (העבודה):

- - והיום, הנושא של האי=אמון הוא הנושא המרכזי.

- - לא יעזור לאיש בצד השני של הבית, לא למפד"ל ולא לאיש לנסות - -

קריאות:

- - -

שמריהו בן=צור (מפד"ל):

- - -

חיים רמון (העבודה):

נכון. אני בא ואומר לכם, חברי במפד"ל, תביטו בפני המציאות. המציאות היא,

ועל כך אנחנו - - -

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה, חבר הכנסת חיים רמון, אני ארגיע. חברי הכנסת מסיעת העבודה, חבר שלכם נואם.

חיים רמון (העבודה):

המציאות היא, שהממשלה הזאת שאתם חברים בה - ואני מעריך את עמדתכם העקרונית - חוצה, אם היא תחתום על הסכם חברון, רוביקון גדול ומשמעותי מבחינה אידיאולוגית. לא יהיה אפשר לחתום על ההסכם הזה ואחר כך לחזור לסממאות שהיו אצלכם, שהיו קיימות אצלכם. הן חלפו מן העולם, אין עוד. המשמעות היא אחת, שיש חלוקה בארץ=ישראל ויהיו אזורים בארץ=ישראל שלא יהיו בריבונות יהודית, כי יושבים שם פלשתינים. זאת המשמעות של הסכם חברון, זאת המשמעות של הסכם אוסלו. זה מנוגד לכל מה שאמרתם, לכל מה שהטפתם לו; זה מנוגד לכל מה שאמר ראש הממשלה תקופה ארוכה, וזה עולה בקנה אחד עם מה שאנחנו חושבים, עם מה שאנחנו אמרנו, עם מה שבמשך שנים, שלוש שנים, הסיתו את הציבור כנגדו, נגד הרעיונות האלה, ובראשם ראש הממשלה. אחרי חברון הוויכוח בציבור הישראלי הוא ויכוח ברמה הטקטית, איפה יעבור הגבול, איפה ישלטו הפלשתינים, איפה אנחנו נשלוט; זה הוויכוח. נגמר הוויכוח האחר.

מבחינתו של חבר הכנסת זאבי, בדיון ובצדק הוא מגיש אי=אמון, ואני הייתי מצפה מהמפד"ל, אם היא עדיין תומכת ברעיון ארץ=ישראל השלמה, להצביע גם היא אי=אמון. אנחנו מבחינתנו חושבים, שהרעיון הזה אינו ישים, לא כי יש לנו פחות זכויות בכל ארץ=ישראל.

לכן, הצד הזה של המפה הפוליטית היום בהחלט מציין את הניצחון האידיאולוגי המשמעותי ביותר. אני לא יודע איך יתפתחו העניינים. אני מקווה, שהם יתפתחו ביתר הבנה, ושראש הממשלה יחליט סוף סוף מה הוא רוצה: האם הוא רוצה להיות חצי ליכוד, חצי עבודה; האם הוא בוחר בדרך של אוסלו או בדרך המבוי הסתום. זה מה שהוא עושה.

היום הוא החליט להתקדם צעד אחד בכיוון שאנחנו חושבים שהוא נכון. אף שאנחנו אופוזיציה, אנחנו נימנע מהצבעה, והימנעות מהצבעה בשביל אופוזיציה, בעיקר מול ראש ממשלה כזה, היא כמעט הצבעה בעד. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. האחרון - חבר הכנסת מאיר שטרית. בבקשה לצלצל. שלא יהיו אי-הבנות, אנחנו נצביע לאחר דברי חבר הכנסת מאיר שטרית, אלא אם כן ירצה שר לסכם.

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מוכרח לומר, שבהצבעת אי-אמון זו אנחנו ניצבים, אחרי הרבה שנים בכנסת, במצב מאוד מיוחד, שבעצם אילו היה הדבר תלוי רק בחברי הקואליציה, תוצאת ההצבעה היום היתה גורמת לכך שהממשלה היתה נופלת. אני תמה, אני מוכרח לומר את זה, על החברים בקואליציה, שנמנעים בהצבעת אי-אמון לראש הממשלה על עניין פינוי חברון.

תרשו לי לשאול אתכם בכנות וביושר. הרי הממשלה הזו וראש הממשלה אמרו לפני הבחירות בצורה מפורשת, שאיננה משתמעת לשתי פנים, שראש הממשלה ימשיך בתהליך השלום, שהוא מכיר בהסכמי אוסלו. זה, הלכה למעשה, מה שהוא עושה.

אני בטוח, ואתם גם יודעים את זה, שבעצם חברון לא פונתה לפני הבחירות מכיוון שמפלגת העבודה, ואמר את זה חבר הכנסת יוסי שריד בישיבה, רצתה להשאיר את זה כמוקש בדרכו של נתניהו אם ייבחר לראשות הממשלה. תפיסת עולמם לפני הבחירות אמרה: והיה

וניבחר שוב, ממילא נפנה את חברון.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. חבר הכנסת בדש, הואל לשבת.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אף אחד לא רוצה להתקזז.

היו"ר ד' תיכון:

מה לעשות, ימתין לך השגריר הסיני. חבר הכנסת מסאלחה, חבר הכנסת רענן כהן,

אדוני השר קצב, נא לשבת. בבקשה.

סאלח טריף (העבודה):

חבר הכנסת שטרית, תמיד כשמדברים בסוף זו בעיה, אבל אתה מיומן.

היו"ר ד' תיכון:

תמשיך, בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

ראש הממשלה אמר במפורש לפני הבחירות, שהוא ימשיך בהסכמי אוסלו, שהוא מכיר בהסכמים הללו והוא ימשיך בתהליך השלום, והנה הוא ניגש לפרק את המוקש הראשון שמפלגת העבודה השאירה בדרכו - את חברון. אז באים חברים מהקואליציה, שנכנסו לממשלה הזו על בסיס קווי היסוד - ובעניין הזה אין לי טענה לחבר הכנסת זאבי, כי הוא לא בקואליציה, הוא מגן על קו שהוא מאמין בו בצורה נחרצת, אבל החברים האחרים

בקואליציה, על מה אתם הולכים להימנע באי=אמון?

אני חושב שתפקיד חברי הקואליציה היום היה צריך להיות בדיוק הפוך. כי מה היא האלטרנטיבה? אילו היתה הצבעתכם היום באמת קובעת, היה לכאורה נוצר מצב של בחירות חדשות. ומה האלטרנטיבה? להחליף ממשלה? ואם מפלגת העבודה תהיה בשלטון, חברון לא תפונה?

אני חושב שדווקא ראש ממשלה של הימין ושל הליכוד, אני מניח שהוא עשה כל מה שהוא יכול כדי להבטיח הסכם טוב יותר. ואם ההסכם הזה יונח על שולחן הכנסת, אולי גם נראה את ההבדלים הללו. לכן אינני מבין על מה ההתנפלות הגדולה.

שנית, אני רוצה לשאול אתכם, חברי בקואליציה; אם אני יכול לשאול אותם, כי אף אחד ממילא לא יושב ולא מקשיב, אדוני היושב=ראש. אבל אני רוצה לשאול אתכם מה בדיוק האלטרנטיבה לאי=קיום ההסכם ולא=התקדמות. אני עוד לא שמעתי מאיש מחברי הקואליציה אלטרנטיבה יותר מוצלחת. מה אתם מציעים? לעצור את תהליך השלום? ללכת רוורס, בחזרה למצב של מלחמה? אולי לא רק עם הפלשתינים אלא עם כל מדינות ערב מסביב? אני לא יכול להבין עד כמה אתם רוצים להמשיך בהליך הזה.

אני רוצה לומר, רבותי חברי הכנסת, אולי עכשיו, דווקא בקדנציה הזאת ובתקופה הזאת, כשדובר פעם על חלון הזדמנויות - אולי עכשיו יש לנו חלון הזדמנויות יוצא מן הכלל, דווקא כשיש ממשלת ליכוד, אני אומר זאת לממשלת ישראל, לחברי הכנסת, לפלשתינים ולעולם הערבי: דווקא היום יש הזדמנות יוצאת מן הכלל להגיע להסדר קבע עם מדינת ישראל ולשלום כולל מסיבה אחת פשוטה - הצבעת האי=אמון הזו מוכיחה זאת - מסיבה אחת פשוטה: כל הסכם שממשלת הליכוד תחתום עליו יעבור בכנסת ברוב מוחלט וגם יתקבל בציבור בקונסנסוס רחב מאוד.

לכן, רבותי וחברי מהקואליציה, אני מציע לכם, חדלו מהעניין הזה, אל תימנעו בהצבעת אי=אמון. ההיפך הוא הנכון, תתמכו בממשלה, כי זה הדבר הנכון לעשותו.

אני רוצה לומר, אדוני היושב=ראש, לפעמים צריך גם לשבח את האופוזיציה, ודיברו

לפני חבר הכנסת ברעם וחבר הכנסת רמון, ואני רוצה לומר להם: אני מאוד שמח על שחברי האופוזיציה נמנעים מהצבעה, ולא חשוב איך הם קוראים לזה. החשוב הוא, שהם בעצם יוצרים רשת ביטחון לראש הממשלה ולממשלה, שלא יהיה מצב שתהליך השלום ייעצר בגלל התנגדות של חלקים בקואליציה להמשך התהליך ומסיבות כלשהן. אני חושב שצריך לברך על כך את חברי האופוזיציה, שבהצבעתם היום הם יוצרים תחושה שאפשר להתעלות לרגע מעל המאבקים הפוליטיים כשעומד לפנינו נושא מכריע וחשוב כל כך להמשך תהליך השלום ולמדינת ישראל.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני סבור - - - אני ממש לא יכול לדבר. אם אפשר, קצת שקט, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לשבת. חבר הכנסת יהלום. רבותי, הנואם מתקשה לשמוע את עצמו. אדוני השר בגין, אתה מפריע. חברת הכנסת דליה איציק. רבותי, נא לשבת.

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב-ראש, אמר פעם חבר הכנסת שריד באחת הישיבות שהשתתפתי בהן, שמפלגתו, מרצ, תתמוך בכל מהלך של הממשלה שפירושו התקדמות ושלום. אני שמח שהם עושים את זה הלכה למעשה. גם מרצ וגם מפלגת העבודה, ואם אני מבין נכון, גם מפלגות מד"ע וחד"ש נוהגות באותה צורה היום.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

- - -

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

חברת הכנסת גוז'נסקי, הייתי מאוד שמח אילו הממשלה לא היתה תלויה בעניין הזה

בקולות האופוזיציה. הייתי מאוד שמח אם חברי הקואליציה בעניין הזה היו תומכים תמיכה מוחלטת בממשלה ובראש הממשלה, כי האמת היא, שמי שרוצה להסתכל לאמת בעיניים, הוא צריך לומר לעצמו: אין דרך אחרת. אין בעצם אופציה אחרת לאף אחד מאתנו, לא לאופוזיציה ולא לקואליציה, אלא לנסות ולשאוף ולהגיע למצב של שלום כולל. רבותי, שמישהו יאמר לי או יסביר לי מדוע שלום כולל במזרח התיכון איננו מבטיח את ביטחונה של מדינת ישראל יותר ממצב של מלחמה, אפילו אם ידנו על העליונה. אני חושב ששלום במזרח התיכון - - -

בנימין אלון (מולדת):

איפה השלום?

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

חבר הכנסת בני אלון, שלום לא נעשה ביום אחד ולא נגמר ביום אחד, כמו שמלחמה לא נגמרת ביום אחד ולא נעשית ביום אחד. יכולתי להביא לך דוגמאות היסטוריות של עשרות ומאות שנות מלחמה בין עמים - והיום מי בכלל זוכר שם שהיתה מלחמה.

רבותי, גם באזור שלנו כבר נשפך הרבה מאוד דם, היתה הרבה מאוד שנאה, הרבה מאוד יריבות, הרבה מאוד קורבנות משני הצדדים. אם יש פתח ודרך שמובילים אותנו לשלום, מישהו יכול ברצינות להגיד לראש הממשלה: אל תעשה את זה? בוא נמשיך בדרך המלחמה? אני מתפלל על ההיגיון של אנשים שמתנגדים היום למהלך שאני מניח שהממשלה עשתה כל מה שהיא יכולה כדי להבטיח את המקסימום מבחינת האינטרסים של מדינת ישראל ומבחינת הביטחון של התושבים שגרים בחברון.

אני לא מבין למה מישהו מהימין ילך היום להתנגד למהלך הזה, אלא אם אנחנו חוזרים לנוסחה הישנה, שאומרת: אין מקום לשלום, אין לנו מה לדבר עם הפלשתינים, אין מה לדבר אתם, בוא נחזור למצב מלחמה. אם מישהו אומר את זה, שיקום פה על הבמה ויגיד את זה הלכה למעשה, על הבמה, בפירוש, ולא בדרך מוסווית.

אדוני היושב=ראש, אני אומר שנגמרה הפרשה הזאת. צריך ללכת בכיוון אחר. צריך לומר במלים ברורות: פנינו לשלום, ולשלום כולל במזרח התיכון. יש לזה מחיר, צריכים למזער את המחיר הזה למינימום, אבל לא נעצור בדרך הזאת.

אדוני ראש הממשלה, בסיום דברי אני רוצה להציע לך: אל תעצור ואל תהסס, תמשיך בדרך השלום. אני אומר לך, ודווקא חברי האופוזיציה מוכיחים את זה היום, תודה לאל, יש רוב מוחלט בכנסת הזאת ובציבור, גם של חברי הליכוד, לתמיכה בהמשך תהליך השלום. וככל שאתה תצליח להוביל את התהליך קדימה להסכם כולל, ההסכם הזה בקדנציה הזאת יתקבל בקונסנסוס רחב. יותר מכל דבר אחר, אדוני ראש הממשלה, זה התפקיד ההיסטורי שלך בקדנציה הזאת בממשלה, ואני מאחל לך הצלחה בו. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. השר קהלני נרשם, האם הוא רוצה לדבר?

קריאה:

לא.

היו"ר ד' תיכון:

שר החוץ מבקש להשיב. בבקשה.

שר החוץ ד' לוי:

אדוני היושב=ראש, הצעת האי=אמון שהוגשה היום על=ידי סיעת מולדת באה כתגובה כביכול על הסכם חברון. ההסכם טרם נחתם, ומשום כך אנחנו רואים בהגשת הצעת האי=אמון ניסיון לטרפד בכלל את מדיניותה של הממשלה; זכותה הלגיטימית לגבש הסכם, עד כמה שניתן, מבחינתה, תואם את רצונה לשפר בו את מה שהיא רואה כחובתה לשפר. ברגע שההסכם ייחתם, ולאחר שיובא לממשלה, מובן מאליו שהממשלה תביא אותו לכנסת לאישור.

ולכן, הצעת האי=אמון הזאת איננה במקומה, ואני מבקש לדחות אותה על הסף.

היו"ר ד' תיכון:

תודה רבה. אנחנו ניגשים להצבעה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב=ראש, אני רוצה להגיד משפט אחד.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה, אבל אחד.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, חברי הכנסת, הבוקר פנה אלי ראש סיעת הליכוד וביקש שנדחה את הצעת האי=אמון בשבוע. אמרתי לו: אני מסכים, אם ראש הממשלה יתחייב שלא יהיה ביצוע של ההסכם לפני שהוא יביא את זה לכנסת. והוא סירב. זה סותר את דברי סגן ראש הממשלה ושר החוץ, כי הרי לזה הסכמנו. אם אין ביצוע, אין הצעת אי=אמון. הוא לא הסכים, ולכן יש הצעת אי=אמון.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אנחנו ניגשים להצבעה. רבותי, ההצבעה היא אישית. אני רוצה להזכיר לחברי מפלגת העבודה, שחבר הכנסת ליבאי כבר איננו חבר הכנסת. בבקשה, אדוני המזכיר.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב=ראש, בכנסת אין מפלגת העבודה. יש סיעת העבודה בכנסת. ואתה אמרת מפלגת העבודה.

היו"ר ד' תיכון:

סליחה, סיעת העבודה. אבל זה לא משנה את העובדה. דוד ליבאי איננו חבר סיעת העבודה בכנסת. לפי זה בעצם הייתי צריך לפסול עכשיו את הרשימה.

אנחנו עוברים להצבעה. בבקשה, אדוני המזכיר.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

יולי=יואל אדלשטיין - נגד

רפאל אדרי - נמנע

אהוד אולמרט - נגד

אורי אור - נמנע

חיים אורון - נמנע

אפי אושעיה - נמנע

דוד אזולאי - נגד

דליה איציק - אינה נוכחת

היו"ר ד' תיכון:

היא נוכחת, אבל לא משתתפת בהצבעה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

מיכאל איתן - נגד

רפאל איתן - אינו נוכח
רפאל אלול - נמנע
בנימין אלון - בעד
טלב אלסאנע - אינו נוכח
זאב בנימין בגין - נגד
פיני בדש - אינו נוכח
זאב בוים - נגד
יגאל ביבי - אינו נוכח
יוסף ביילין - נמנע
נעמי בלומנטל - נגד
בנימין בן=אליעזר - אינו נוכח
אליהו בן=מנחם - אינו נוכח
שלמה בן=עמי - נמנע
שמריהו בן=צור - נגד
שלמה בניזרי - נגד
רומן ברונפמן - נגד
עוזי ברעם - נמנע
אהוד ברק - נמנע
עזמי בשארה - אינו נוכח
תמר גוז'נסקי - אינה נוכחת

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא משתתפת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

מיכה גולדמן - אינו נוכח.

אלי גולדשמידט - נמנע

אריה גמליאל - נגד

משה גפני - נגד

עבד=אלמאלכ דהאמשה - אינו נוכח

נסים דהן - נגד

חיים דיין - אינו נוכח

יעל דיין - נמנעת

עבד=אלוהב דראושה - אינו נוכח

אריה דרעי - נגד

אברהם הירשזון - נגד

שמואל הלפרט - נגד

זבולון המר - אינו נוכח

צחי הנגבי - נגד

צבי הנדל - אינו נוכח

יהודה הראל - נגד

צבי ויינברג - נגד

שבח וייס - אינו משתתף בהצבעה

יצחק וקנין - נגד

רחבעם זאבי - בעד

נסים זוילי - נמנע

עמנואל זיסמן - נגד

אליעזר זנדברג - נגד

נעמי חזן - נמנעת

תאופיק חטיב - אינו משתתף בהצבעה

דוד טל - נגד

סאלח טריף - נמנע

יונה יהב - נמנע

שאול יהלום - אינו משתתף בהצבעה

אברהם יחזקאל - נמנע

אליהו ישי - נגד

איתן כבל - נמנע

יצחק כהן - נגד

רן כהן - נמנע

רענן כהן - נמנע

יוסי כץ - נמנע

לימור לבנת - נגד

אלכסנדר לובוצקי - נגד

דוד לוי - נגד

יצחק לוי - אינו נוכח

מקסים לוי - נגד

עוזי לנדאו - אינו נוכח

סופה לנדבר - נמנעת

יהודה לנקרי - נגד

ענת מאור - נמנעת

אדיסו מאסלה - נמנע

דוד מגן - נגד

האשם מחאמיד - אינו משתתף בהצבעה

חגי מירום - נמנע

נואף מסאלחה - נמנע

יהושע מצא - נגד

יצחק מרדכי - אינו נוכח

דן מרידור - נגד

מיכאל נודלמן - נגד

בנימין נתניהו - נגד

מרינה סולודקין - נגד

סאלח סלים - אינו משתתף בהצבעה

אפרים סנה - נמנע

אחמד סעד - אינו משתתף בהצבעה

גדעון עזרא - נגד

שאול עמור - אינו נוכח

אברהם פורז - נמנע

חנן פורת - אינו נוכח

אופיר פינס=פז - נמנע

משה פלד - אינו נוכח

רפאל פנחסי - נגד

מאיר פרוש - נגד

שמעון פרס - אינו נוכח

עמיר פרץ - אינו נוכח

וליד צאדק חאג'=יחיא - נמנע

דוד צוקר - אינו נוכח

אביגדור קהלני - נגד

מיכאל קליינר - נגד

משה קצב - נגד

דוד ראם - אינו נוכח

אברהם רביץ - נגד

אמנון רובינשטיין - נמנע

ראובן ריבלין - אינו נוכח

חיים רמון - נמנע

אבנר חי שאקי - אינו נוכח

אברהם שוחט - נמנע

משה שחל - נמנע

מאיר שטרית - אינו נוכח

אברהם שטרן - אינו נוכח

יורי שטרן נגד

סילבן שלום - נגד

שלום שמחון - נמנע

אריאל שרון - אינו נוכח

יוסי שריד - אינו נוכח

נתן שרנסקי - נגד

דן תיכון - נגד

היו"ר ד' תיכון:

יש משהו שנמצא כאן ולא הצביע?

רענן כהן (העבודה):

- - -

היו"ר ד' תיכון:

אתה לא הצבעת?

רענן כהן (העבודה):

- - -

היו"ר ד' תיכון:

אני לא שומע אותך.

רענן כהן (העבודה):

אדוני המזכיר, מה רשמת לגבי שמריהו בן=צור?

היו"ר ד' תיכון:

אדוני המזכיר, קרא פעם נוספת ושים לב לחבר הכנסת בן=צור, שמשנה את הצבעתו.

איך רשמת את מאיר שטרית?

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

לגבי חבר הכנסת מאיר שטרית רשמתי: לא נוכח.

היו"ר ד' תיכון:

הוא נוכח.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

חבר הכנסת מאיר שטרית?

מאיר שטרית - נגד

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בן=צור, כיצד הוא רשום? חבר הכנסת רענן כהן טוען שחבר הכנסת בן=צור לא היה נוכח.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

אז זאת טעות. אם כן, לא נכח.

היו"ר ד' תיכון:

יש מישהו שלא הצביע ונכח?

רענן כהן (העבודה):

איזה מתח. קשה לקרוא את המספר, אדוני היושב=ראש?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רענן כהן, מה קורה לך, אתה ממחר לאיזה מקום?

רענן כהן (העבודה):

לא.

היו"ר ד' תיכון:

חשבתי.

רבותי, להלן תוצאות ההצבעה על הצעת סיעת מולדת להביע אי=אמון לראש הממשלה:
נגד - 47, בעד - 2, נמנעים - 34. הצעת האי=אמון לראש הממשלה לא נתקבלה.

רבותי, לגבי סדרי הדיון: ההצבעה הבאה בשעה 22:00. אני חוזר: בשעה 22:00
מצביעים על סעיפים נוספים בחוק הסדרים במשק המדינה. תודה.

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת

1996- יעדי התקציב לשנת 1997), התשנ"ז

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו מחדשים את הדיון בחוק הסדרים במשק המדינה. שתי הסתייגויות לחבר הכנסת
אברהם שוחט. בבקשה.

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני היושב=ראש, רבותי חברי הכנסת, רציתי להתחיל את הנאום אחרת, אבל לאור

מופע האימים של ראש הממשלה אתחיל ואומר, שיש לנו ראש ממשלה שקרן, שאינו דובר אמת

- - -

קריאה:

- - -

אברהם שוחט (העבודה):

זאת מלה פרלמנטרית, לא? ראש ממשלה שקרן - - -

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, רק רגע, אדוני חבר הכנסת בייגה שוחט. את שרידי השבוע שעבר, בוא נשכח

- -

אברהם שוחט (העבודה):

לא, אני בהחלט לא אשכח.

היו"ר ד' תיכון:

- - ואני מבקש למחוק את המלה מהפרוטוקול.

אברהם שוחט (העבודה):

בסדר.

דליה איציק (העבודה):

למה? ביקשת מראש הממשלה שימחק "א גרויסער כלכלן?"

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, למה את צועקת? אני לא שומע. כשאת צועקת אני לא שומע.

אברהם שוחט (העבודה):

אני לוקח את המלה "שקרן" בחזרה ואני אגיד שיש לנו ראש ממשלה שאינו דובר אמת - -

דליה איציק (העבודה):

שלא תפסו אותו אומר מלת אמת.

אברהם שוחט (העבודה):

- - מכזב. הקשר בין דבריו ובין המציאות לא קיים, ואני רוצה לתת אולי דוגמה אחת לפני שאמשיך הלאה.

בראיונות בכמה מעיתוני סוף השבוע נשמע מדבריו שהוא אומר שבכנס בקיסריה הוא התכוון לכך שהגירעון יהיה רק 4.9 מיליארדים, ואז הוא אמר שלא יטיל מסים. כדי להיות בטוחים במה שהוא אמר, אקרא משפט אחד שאומר שחייבים להפחית מסים, לא העלינו מסים, זו הדרך הפשוטה לאזן תקציב אך לא נעשה את זה, לא נעלה מסים. מה אני צריך . הוא מעולם לא דיבר על גירעון, הוא מעולם לא הגדיר את READ MY LIPS להגיד לכם: הסכום. יתירה מזאת, הסכום הנוסף עליו דובר, 1.8 מיליארד, אוזן כולו על ידי הכנסות שונות, לא על ידי מסים.

אבל לראש הממשלה מותר, כמובן, לשקר ומותר לומר את הדברים ככל שהוא רוצה. הוא

משקר שקר על שקר. בהתחלה הוא אמר את הדברים בקיסריה, לאחר מכן ניסה להגיד שאין מסים, לאחר מכן ניסה להגיד שהתחייב לסכום מסוים, וצר לי לקבוע דבר שיודעים חבריו לממשלה, יודעים חבריו לסיעה, יודע מובארק, יודע חוסיין, יודע הנשיא קלינטון - שיש לנו ראש ממשלה שלדבריו אין שום קשר לאמת ולמציאות. זה גם מתייחס, דרך אגב, לניסוחים הכלכליים שלו, זה מתייחס גם למצב שבו הוא קיבל מאתנו את המשק. אבל הוא הגדיל לעשות בנושא המיסוי. הוא משקר ומחפה בשקר על שקר. אנחנו, כאזרחי ישראל, צריכים, לצערי הרב, להיות מאוד=מאוד מודאגים ממי שעומד בראש ממשלתנו - מההתנהגות, מהדיבורים ומהמעשים.

עכשיו, רבותי חברי הכנסת, אני לא רוצה להמשיך להתייחס אליו. אני רוצה להעיר כמה הערות: במשך היום או היומיים שבהם הכנסת לא דנה, נוספו כמה וכמה דברים. חבל שאין כאן שר ממפלגת ישראל בעלייה. האם ידעתם ששר הקליטה והעלייה בא לוועדת הכספים עם הצעה לקצץ בסל הקליטה של העולים? מפלגת העולים, גברתי הנכבדה חברת הכנסת סולודקין, באה ואמרה שהיא קמה כדי לעזור לעולים. בזמן שהיינו בשלטון דרשו העולים להגדיל את סל הקליטה. מה קרה אתמול בוועדת הכספים? אני אומר את זה לך, אדוני היושב=ראש, ולכל מי שאכפת לו מקליטת עלייה - בא שר הקליטה ומציע לקצץ בסל הקליטה, והוועדה מאשרת את זה. אני מניח שזה יגיע גם הנה, למליאת הכנסת.

האם ידעת, חברת הכנסת מרינה סולודקין, שסל הקליטה קוצץ? אני לא יודע אם סיפרו לך את זה, אבל יולי אדלשטיין, השר לקליטת עלייה, ממפלגתך, בא אתמול לוועדת הכספים - ואני אומר זאת גם לך, חברת הכנסת נעמי בלומנטל, יושבת ראש ועדת העלייה והקליטה - עם הצעה לקצץ את סל הקליטה שאושר בוועדה בקולות הקואליציה.

נעמי בלומנטל (הליכוד=גשר=צומת):

הפיצוי מגיע ממקום אחר.

אברהם שוחט (העבודה):

אני שואל את עצמי למה אנחנו מגיעים. לא מגיע פיצוי משום מקום שהוא, לא מגיע

פיצוי משום סעיף שהוא, מכיוון שהפטור ממס הוכנס לסל הקליטה. את מדברת על דבר אחר, את מדברת על הכשרת הרופאים. אני אומר לך, זאת ממשלה ראשונה שקיצצה את סל הקליטה באופן ריאלי במאות שקלים לשנה, שנה אחר שנה, ואני מציע לך, כיושבת=ראש ועדת הקליטה - אני לא יודע מה תפקידך, אם לא זה - להתריע על כך. אני לא יודע מה תפקידו של השר לקליטת עלייה, אם לא לדאוג לעולים. כבר ראינו שהשרים של מפלגת ישראל בעלייה וחברי הסיעה פועלים בניגוד מוחלט לאינטרס של אלה ששלחו אותם לכנסת.

מרינה סולודקין (ישראל בעלייה):

זה לא נכון.

אברהם שוחט (העבודה):

אוכיח לך את זה באלף הוכחות.

אבל הדבר של אתמול היה דבר ראשון. דבר נוסף, אם חברי הכנסת רוצים לדעת, יש לנו חידוש בתקציב: בנייה תקציבית לחרדים. הסעיף הזה לא היה קיים. ברגע האחרון הגיע חבר הכנסת הלפרט ועל דעת שר האוצר שם תקציב לבנייה לחרדים ב=25 מיליון שקל, חבר הכנסת גפני. מאיפה נלקח הכסף? מסעיף שנקרא מבצעים מיוחדים. מבצעים מיוחדים, רבותי חברי הכנסת, אלה הם כספים שהולכים להלוואות מיוחדות בערי פיתוח, והכסף הזה הולך לבנייה לחרדים. לא היה סעיף כזה. דרך אגב, זה גם לא יעמוד במבחן בג"ץ. אני לא מבין למה אפשר לבנות בנייה ממשלתית תקציבית לחרדים, ולא בונים בנייה כזאת לזוגות צעירים חלשים במרכז הארץ.

אדוני היושב=ראש, כאשר אתה רואה את הדברים האלה, אתה שואל את עצמך שאלה מאוד מאוד מסובכות: למה הממשלה מתנהגת כך, למה הורידו את חצי נקודת הזיכוי לאשה עובדת, דבר שהנשים קיבלו כאשר התקבל חוק הבריאות והיתה שחיקה בשכרן? למה מקצצים את סל הקליטה, וזה מובא על=ידי שר בממשלת ישראל שאחראי לקליטה? למה לוקחים כסף מערי הפיתוח, ומתקציב מיוחד ומסומן להלוואות מקום, ונותנים לבנייה תקציבית לחרדים?

אגיד לכם מדוע - מכיוון שבכל תחום שהממשלה הזאת עוסקת בו, אין לה הכבוד העצמי לעמוד מול אלה שהם תבעו את תמיכתם. אין לה היכולת לעמוד גם ברמה הפנימית בתוך המפלגות שמרכיבות את הקואליציה. אין לה היכולת, אין לה הרצון, אין לה הכבוד להסתכל בעיניהם של אלה שהיא פועלת נגד האינטרסים שלהם, אלה שהיו לב לבו של המאבק שלהם לקבל את השלטון.

עברתי לפני שעה על הפרסום של הריכוז השנתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, לגבי מה שקרה במשק. אני יכול להגיד, שמי שקורא את החומר הזה עדיין רואה - בניגוד לראש הממשלה - שיש לנו משק חזק. יש לנו משק שיש בו גידול בתוצר - פחות מאשר ב=1995, וידענו שיהיה פחות. יש לנו משק שיש בו קצב השקעות, יש לנו משק שיש בו בעיה בחשבון השוטף, פחות ממה שנאמר מעל הדוכן הזה, אולי במיליארד דולר פחות ממה שאמר פה ראש הממשלה שדיבר על 5.5 מיליארדי דולר.

נדמה לי שכאשר אנחנו יושבים בוועדות ורואים את דרך עבודת הממשלה ואת הנושאים שמגיעים לדיון, אנחנו יכולים להגיד, שיש לנו ממשלה שבמידה רבה נהנית מהקרדיט, מהתשתית, מהיכולת ומהביצוע של המשק הישראלי, וכל הדיבורים האוויליים של ראש הממשלה - ואין בהם טיפת אמת - לגבי קבלת משק הרוס או כלכלה בלתי תקינה - אין בהם אמת. יש דברים שמחייבים תיקון, לרבות קיצוץ מסוים, אבל הדרך שבה הלכה הממשלה על חוק ההסדרים, שרוסק ושונה לחלוטין, הדיבורים על אי-הטלת מס וכל השקר שבעניין זה והניסיון לחפות - אלה הם דברים חמורים מאוד.

אני מקווה מאוד שחברי הקואליציה שבדיונים הפנימיים אומרים: רבותי, אנחנו רוצים להצביע נגד, אבל המשמעת הקואליציונית מחייבת אותנו, שכן הממשלה ויתרה בהרבה מאוד דברים ולכן התחייבנו להעביר את התקציב - לא יצביעו בעדו בקריאה השנייה והשלישית.

היו"ר ד' תיכון:

על כמה הסתייגויות אתה רוצה לדבר?

אברהם שוחט (העבודה):

שתיים.

הי"ר ד' תיכון:

אם כך, זמנך עבר.

אברהם שוחט (העבודה):

אני כבר מסיים, אדוני היושב=ראש.

אני מקווה, שבהצבעה על קריאה שנייה ושלישית בכנסת, בכל אופן חברי הקואליציה שכל כך היססו בנושא חצי נקודת הזיכוי לאשה עובדת, בנושא של סל הקליטה ובנושא של מתן כסף לבנייה לשכירות לחרדים - יתעשתו ויעשו בהצבעתם את הדברים שהם חושבים לנכון ולא את הדברים שלוחצים עליהם לעשות. תודה רבה.

הי"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת עמיר פרץ, בבקשה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הי"ר ד' תיכון:

לפני כן, הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב=ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

1996, מאת- לדיון מוקדם - הצעת חוק העונשין (תיקון העלבת עובד ציבור), התשנ"ז
חבר הכנסת אברהם הירשזון; הצעת חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון - מועצה שאינה
1996, מאת חבר הכנסת אברהם יחזקאל; הצעת חוק לתיקון פקודת-אורתודוקסית), התשנ"ז
1996, -העדה הדתית (המרה) (תיקון - הכרה בזרמים שונים של העדה היהודית), התשנ"ז
מאת חבר הכנסת י' שריד וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק לתיקון סדרי המינהל (מסירת
1996, מאת חבר הכנסת רן כהן; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון --מידע), התשנ"ז
1996, מאת חבר הכנסת שאול עמור; הצעת חוק-מינוי נציב תלונות הציבור), התשנ"ז
1996, מאת חבר הכנסת נסים זוילי; הצעת חוק המקרקעין-איסור מסירת שם נפטר, התשנ"ז
1996, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק-(תיקון - הוספת יחידת דיון), התשנ"ז
1996, -סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), (תיקון - זכות השתיקה), התשנ"ז
מאת חבר הכנסת מאיר שטרית; הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (הרחבת החובה להגשת
1996, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה-דוח), התשנ"ז
1996, מאת חבר הכנסת ראובן ריבלין; הצעת-(ניכוי הוצאות רכישת משקפיים), התשנ"ז
1996, מאת חבר הכנסת אברהם-חוק רשות השידור (פטור מאגרה למוסדות חינוך), התשנ"ז
יחזקאל; הצעת חוק לתיקון פקודת העדה הדתית (המרה) (תיקון סטטוס=קוו בענייני המרת
1996, מאת חברי הכנסת א' זנדברג, פ' בדש וח' דיין; הצעת חוק לתיקון-דת), התשנ"ז
1996, מאת חבר הכנסת אופיר פינס=פז; הצעת-פקודת מס הכנסה (חישוב נפרד), התשנ"ז
1996, מאת-חוק=יסוד: הממשלה (תיקון מס' 23 - מינוי השרים על=ידי הממשלה), התשנ"ז
חבר הכנסת מיכאל איתן; הצעת חוק המכר (תיקון - אי=הכללת רכיב ההוצאות המשפטיות
1996, מאת חבר הכנסת מאיר שטרית; הצעת חוק שמאי ביטוח,-במחיר), התשנ"ז
1996, מאת חבר הכנסת ראובן ריבלין; הצעת חוק הנוער (טיפול והשגחה) (תיקון-התשנ"ז
1996, מאת חבר הכנסת סילבן שלום; הצעת חוק מס שבח-- הרחקת ילד מביתו), התשנ"ז
1996, מאת חבר הכנסת רפאל אלול; הצעת-מקרקעין (תיקון - זכות במקרקעין), התשנ"ז
1996, מאת חבר הכנסת חיים רמון; הצעת חוק-חוק הגבלת תנועת רכב כבד, התשנ"ז
1996, מאת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי-הלוואות לדיור (תיקון - זכאות ועדכון), התשנ"ז
וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיק נפרד לאשה נשואה),
1996, מאת חברי הכנסת א' פינס=פז וי' שטרן; הצעת חוק מס רכוש וקרן פיצויים-התשנ"ז
1996, מאת חבר-(תיקון - פטור ממס רכוש על קרקע שלא ניתן לממשה לבנייה), התשנ"ז

הכנסת אופיר פינס=פז; הצעת חוק אזור סחר חופשי באילת (פטורים והנחות ממסים)
1996, מאת חברי הכנסת נ' דהן, ר'- (תיקון - החלת החוק על אזור ירושלים), התשנ"ז
1996, מאת חבר-ריבלין וא' פינס=פז; הצעת חוק השתלמות נהגים מקצועיים, התשנ"ז
הכנסת אלי גולדשמידט.

עוד אודיעכם, כי על=פי בקשת חברי הכנסת איתן כבל, האשם מחאמיד ודוד ראם,
1996, שמספרה פ/985, -יימחק שמם מהצעת חוק הגדרת אדם (תיקוני חקיקה), התשנ"ז
שהונחה על שולחן הכנסת ביום י"ג בטבת השנה.

עוד הונחו, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית - הצעת חוק הפחתת הגירעון,
1996, שהחזירה ועדת-1996, שהחזירה ועדת הכספים; הצעת חוק הבזק, התשנ"ז-התשנ"ז
1996, שהחזירה ועדת הכספים;-הכלכלה; הצעת החוק התקציב לשנת הכספים 1997, התשנ"ז
1996. תודה.-וכן הצעת חוק המרכז להנצחת זכרו של יצחק רבין, התשנ"ז

היו"ר נ' חזן:

תודה רבה.

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת 1997)

1996 - התשנ"ז

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת עמיר פרץ, בבקשה.

עמיר פרץ (העבודה):

גברתי היושבת=ראש, חברי הכנסת, אני מצטער על כי בשעה זו שאנו מקיימים דיון
בכנסת, המשק הישראלי מושבת ומערכת היחסים בין העובדים בישראל לבין ממשלת ישראל

הולכת למשבר שמרגע לרגע מחריף ומחריף.

אני מתפלא על כך שבשעה כל כך קשה הממשלה מעדיפה לבחון מה אורך נשימתם של העובדים, מה כוחם לעמוד בלחץ הכבד המופעל עליהם, למעשה לנסות ולפעול נגד העובדים במאבק לראות מי יכופף את ידו של מי.

אני אומר לראש הממשלה ולשר האוצר כבר עכשיו, אין לנו ספק שממשלת ישראל יכולה לכופף ולשבור את ידיהם של העובדים, אם היא רוצה. השאלה אם זה מה שהיא רוצה. אין לנו ספק, שאם מחר יכניסו צווי ריתוק וצווי הריתוק לא יספיקו, יוכל ראש הממשלה לבוא לכאן ולהכריז על מצב חירום, ואולי להכניס צבא לתוך המפעלים, לתוך הנמלים, לתוך שדות התעופה, לתוך הרכבות, שהם אלה שיעשו את העבודה במקום העובדים. אני שואל את ראש הממשלה ואת שר האוצר: האם זה באמת מה שאתם רוצים?

חברי הכנסת, נכנסה פה נימה כאילו העובדים בישראל קמים על כנסת ישראל, מערערים על ריבונותה, מערערים על יכולתה לקבל החלטות, מערערים על מעמדה. לא היה ולא נברא. העובדים בישראל מכבדים, מעריכים ומקבלים החלטות כנסת. כנסת ישראל שייכת לכולם, היא איננה שייכת לאף אחד מאלה שיושבים בממשלה או למישהו שיושב באופוזיציה. הכנסת היא הכנסת של העם, אבל הגיע הזמן שכולנו נאמר את האמת. הכנסת משמשת לעתים דרך פוליטית לפתור את בעיותיה של ממשלה, שברגעים מסוימים עושה מחטפי לילה ומקבלת החלטות חפזות בנושאים מאוד מאוד ערכיים.

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לנצל את הבמה הזו ולהסביר כיצד קרה שבתחושה של אווירה של הידברות, בתחושה של אווירה של הליכה לקראת שיתוף פעולה, לפתע כל מערכת היחסים מידרדרת ומגיעה להסלמה כל כך קשה, שאולי לא היתה מעולם במדינת ישראל.

אני רוצה לספר את הפרטים במדויק. אני זה שהיה אצל שר האוצר בשעה 11:00 ביום שני, ובשעה 13:00 התייצבתי אצל ראש הממשלה כדי לקבל ממנו את הבטחה על מה הולכים לתקציב 1997. גם אם היה ברור שהעובדים בישראל הולכים לשלם 850 מיליון שקל כתחליף לאותן גזירות, והם בעצם ישלמו את המחיר המרכזי, אני הודעתי לראש הממשלה, שהתוכנית הזאת, כפי שהיא מוצגת, עם העובדה שהעובדים בישראל משלמים את המחיר המרכזי, אנחנו

נלך אתה וניתן לה לצאת לדרך.

אבל, סיכום הוא סיכום והחלטה היא החלטה, והגיע הזמן שמישהו יבין שדין פרוטה כדין מאה. מסכמים שהעובדים בישראל - והעובדים הן גם העובדות; הן חלק מהמערך של המשק הישראלי, הן כוח יצרני לא פחות מכל גבר אחר שנמצא במפעל. תסתובבו במפעלים ותראו מי הן העובדות. בפסי הייצור, במפעלי האלקטרוניקה ובכל מקום ומקום הן הכוח היצרני המרכזי אולי במדינה, ולא יתייחסו אליהן כאל סרח עודף, שאפשר לקחת מהן כי חסר למישהו פתרון.

אנחנו הגענו הנה כאשר ראש הממשלה הבטיח שהוא ינסה לבדוק איך פותרים את בעיית נמלי הים, שנמצאים עכשיו במשבר מאוד עמוק. לצערי הרב, הסתבר לנו, שהם מנצלים לרעה את העובדה שהחלטנו ללכת עם רצון טוב ובכנות רבה לקראת ממשלת ישראל, והם רוצים להעמיד את העובדים במבוכה גדולה. כי מה הם אומרים? אם ויתרתם על 850 מיליון שקל, מדוע לא תוותרו עוד על 270 מיליון שקל?

לא על זה הוויכוח. הוויכוח הוא עקרוני, אם יש עם מי לדבר ועם מי לא לדבר. לא על זה הוויכוח. הוויכוח הוא עקרוני, אם יש עם מי לדבר ועם מי לא לדבר. לא על זה הוויכוח. הוויכוח הוא עקרוני, אם יש עם מי לדבר ועם מי לא לדבר.

כששאלתי את שר האוצר, איך קרה שבשעה 14:00 ישבתי אתך ועם ראש הממשלה, ולא ידעת להגיד לי על הכוונות שלכם בעניין הנשים העובדות בישראל? הוא אמר לי: באמת לא ידעתי. אמרתי לו: אז מה קרה, אחד מפקידי האוצר החליט שחסרים בחשבון 300 מיליון שקל, פתח מגירה, מצא את הנשים העובדות עומדות ראשונות במגירה והחליט ששם הגזירה? שומו שמים, מה זאת אומרת, הן קיבלו את זה במקרה? הן קיבלו את זה במתנה? הן לקחו את זה ממישהו בכוח?

אותם 70 שקל עלובים, שהפכו אולי לסמל במדינה הזו, ניתנו לנשים כי הן ויתרו

היו"ר נ' חזן:

סליחה, אדוני, אבל בשביל הנשים העובדות אלה לא 70 שקלים עלובים.

אורי אור (העבודה):

אני מסכים אתך על זה.

עמיר פרץ (העבודה):

תיכף אומר את דברי, גברתי. אני אומר את זה באותה ציניות שבה הממשלה מביטה על זה.

אותם 70 שקלים עלובים לדעת שרי הממשלה. איך אומר ראש הממשלה? בשביל 70 שקל משביתים משק? - תלוי למי, תלוי למה, תלוי איך זה הגיע. כי אותן נשים שילמו פחות מס אחיד כשחוק ביטוח בריאות ממלכתי נכנס לתוקפו. הן הסכימו לשלם יותר, ובתמורה נתנו להן את הפיצוי. איש לא נתן להן את זה מתנה, הן כבר שילמו את זה פעם אחת, והיום רוצים שהן תשלמנה את זה פעם שנייה.

אבל, מבחינתנו כל הצעה של הממשלה היא לגיטימית, ואם היא היתה רוצה להפחית את אותה מחצית נקודת זיכוי, היא היתה צריכה לקיים על זה דיון רציני, עקרוני, לבחון אלטרנטיבות, וייתכן מאוד שהיינו מגיעים להסכמות, ייתכן מאוד שהיינו מוצאים חלופות, ייתכן מאוד שהיינו מכניסים את זה לבסיס השכר. אבל לבוא שעה לפני ההצבעה ולהחליט שזה הדבר היחיד שהוא פנוי, והיום זה כאילו מובן מאליו? אם זה היה מובן מאליו ש=270 מיליון שקל כאלה אפשר להשתמש בהם, למה לא השתמשתם בהם לפני שישה חודשים, חמישה חודשים, כשזעקתם מול העם שאין לכם מאיפה לקחת? כל יום שמענו את שר האוצר אומר זאת.

לכן נשבר פה עיקרון; עיקרון שכשמסכמים משא=ומתן אין עליו תוספות, אין עליו שינויים בלי שאנחנו מנהלים משא=ומתן נוסף.

אני מוכרח לומר, שהממשלה החליטה לנקוט דרכים אלימות גם נגד הנשים בישראל,

אבל גם נגד - - -

אורי אור (העבודה):

לא יכול להיות שלא יהיה פה אף אחד מהממשלה.

עמיר פרץ (העבודה):

זה בכלל לא חשוב.

אורי אור (העבודה):

לא, זה לא יכול להיות. זה לא בסדר.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת אורי אור, גם בשבוע שעבר עלתה הסוגיה הזאת. אם הממשלה לא רוצה להיות נוכחת, יש בכך חתירה תחת כבודה של הכנסת. כבר הבעתי את עמדתי בעניין הזה. מסתבר שכדאי להאזין ליושב=ראש ההסתדרות במליאה, וצר לי על כך שאין אף נציג של הקואליציה במליאה ברגע זה.

דרך אגב, יש לך עד 20 דקות, אם אתה רוצה לנמק בהזדמנות זו את ארבע ההסתייגויות.

עמיר פרץ (העבודה):

ממילא הממשלה אינה מקשיבה. מה זה משנה אם יהיו וכאן וישבו? עדיף שיזלזלו בעם - - -

אורי אור (העבודה):

שיעשו כאילו הם מקשיבים.

עמיר פרץ (העבודה):

עדיף שיזלזלו בעם כשהם יושבים במשרדיהם מאשר שיזלזלו בעם כשהם יושבים כאן לנגד עינינו. אנחנו נדבר אל הציבור, וכל מי שחושב שהוא רוצה לבוא ולכבד את התהליך של הדיון הפרלמנטרי ולנסות באמת להקשיב, יבוא ויקשיב. אולי לא כל החוכמה נמצאת רק אצל הממשלה. אולי יש איזה קמצוץ קטן של חוכמה גם אצל מישהו מהאופוזיציה, ואולי משהו היינו תורמים לגופו של עניין. אבל ממשלה היא ממשלה וזכותה לנהוג כפי שהיא רוצה.

ברגע ששר אוצר בישראל אומר, אחרי שכבר הוגשה הסתייגות מסוימת בדיוני התקציב: לא ידעתי, הפקידים שם החליטו במקומי - ואין לי שום האשמה כלפי הפקידות, אסור להטיח האשמות בפקידות, הפקידות מבצעת את עבודתה - אני חושב שזה סימן רע. אני מנצל את הבמה הזו כדי לומר לממשלה בפעם האחרונה: יכול להיות שתצליחו לשבור את הידיים לעובדים, יכול להיות; אבל שיהיה ברור, שאז המשק הישראלי מתקיים בשנת 1997 עם עובדים שידיהם שבורות. כי מי שחושב לנהל את מערכת יחסי העבודה כשהמפעלים והעובדים פועלים תחת צווים, טועה. אני לא רוצה לאחל, חלילה, להגיע ליום הזה, שבמדינת ישראל, בנמלים או ברכבות או בשדות התעופה או בכל מקום אחר יעבדו עובדים תחת צווים. זה יהיה אחד הרגעים הקשים ביותר במדינה הזו.

אני בא ואומר: גם השימוש והוויכוח הנוגעים לשימוש בברי=הדין לעבודה הפך נושא. אין ספק, חוק הוא חוק וצו הוא צו, והחלטת שופט היא החלטת שופט. אנחנו נכבד החלטות בתי=המשפט. אבל את מי שאנחנו לא מכבדים - זה את אלה שניצלו לרעה את בתי=המשפט כדי להשתמש בהם.

כיוון שרשות הנמלים היא לא מעסיק פרטי, היא מעסיק ממשלתי שמקבל הוראות פוליטיות מהשרים שיושבים כאן, שאינם כאן, שמקומם כאן וכבודם כאן; אבל מהשרים שכבודם כאן, אף=על=פי שהם לא מכבדים אותנו - מהם מקבלים הוראות. כאשר מגיעים

נציגי רשות הנמלים לבית=המשפט ותובעים מהשופט להוציא צו הבאה וצו מעצר נגד ראש האיגוד המקצועי בישראל; תארו לכם, שבמדינה אחרת היו לוקחים מנהיג פועלים ושמים אותו בכלא - עם מי המעסיקים היו מדברים אם אין עם מי לדבר? זה מה שיכול לקרות במדינת ישראל. כלומר, אם מחר ייקחו את ראש האיגוד המקצועי, אין עם מי לדבר; המשק הזה נכנס לאנרכיה, הופך לג'ונגל.

באנו והודענו שנעשה הכול כדי לעמוד בתביעות החוק. אני באופן אישי פניתי למפכ"ל המשטרה וביקשתי ממנו ואמרתי לו: אני רוצה לדעת אם אני יכול להגיע להסכמות על הדרך שבה גם נבצע את הצו וגם נשמור על כבודו וכבודם של העובדים. אמר לי מפכ"ל המשטרה, שהוא לא יכול להגיע אתי לשום הסדר, כיוון שמדובר בצו משפטי והוא מחויב על=פי החוק, שברגע שהוא יראה את האדם - הוא חייב לעצור אותו. שאלתי את מפכ"ל המשטרה, מי יכול להגיע בכל זאת להסכמות, והוא החליט שעוזר המפכ"ל, בחור ששמו עוזי בר=לב, הוא זה שיגיע להסכמות. כשדיברו אתי מלשכת המפכ"ל שאלתי אם הדיון הוא פורמלי, אם ההסכמה היא פורמלית, ואני הגעתי להסכמה, שאת שלמה שני, יושב=ראש האגף לאיגוד מקצועי, אני מביא באופן אישי במכונית שלי לבית=המשפט. כשהגענו בתום האספה באותו מפעל, ב"חיפה כימיקלים", גם אמרו לי נוסף לכך, שבשטח יעמוד מפקד המחוז כדי למנוע הידרדרות של המצב. היו שם 4,000 עובדים. ביקשתי מהממשלה שלא להיכנס, שחלילה לא תהיה הסלמה בין העובדים לבין שוטרים. בתום האספה, על=פי הסיכום, הייתי צריך לקחת את האיש לבית=המשפט.

שאלתי את המשטרה, שאלתי את עוזר המפכ"ל יום קודם: האם אתם מעוניינים להוביל אותו עם ניידת שתלווה אותו על מנת שלא יהיה ספק שהוא יגיע; אמרו: אנחנו מעדיפים שתעשה את זה לבד, אנחנו מאמינים לדברתך; אם אתה מתחייב לבצע את הצו, אנחנו מאמינים לך. יצאנו מהאספה. דבר מדהים - עשרות ניידות, מסוק עוקב אחרי תנועת המכונית. מגיעים לשם. עוצרים אותנו בדרמטיות אדירה.

אורי אור (העבודה):

אולי חשבו שאתם בקו התפר?

עמיר פרץ (העבודה):

בדרמטיות אדירה פותח את הדלת מפקד מרחב זבולון ואומר: אדוני, האם נמצא אתך אדם בשם שלמה שני? אמרתי: הנה הוא יושב לידי. אמר: אם כך, אני מבקש שתתלון אלי מייד לתחנה. אמרתי: אדוני, יש לי סיכום, שעל מנת לחסוך זמן, אני בעוד שעה וחצי כבר אהיה בבית=הדין; אני מתחייב. הוא אומר: לא, בשום פנים ואופן. אני מאוד מצטער. אין לי שום הנחיות. אני מבקש שאתם תתלון אליי מייד לתחנה. ביקשתי שיצטרף אלינו למכונית, זה היה יותר מכובד מאשר שיעבירו אותנו לניידת, ויחד נסענו עם מכוניתו לתחנת המשטרה. שאלתי אותו: האם לא דיברו אתך? לא שוחחו אתך? איפה נמצא מפקד המחוז, שהבטיחו לי שהוא יהיה בשטח במקרה שיהיה אירוע? אין.

חברים יקרים, אני מאוד מצטער. או שיש פה שלומיאליות ממדרגה ראשונה או שיש פה הנחיה פוליטית של מישהו ששמע על הסיכום שהגענו אליו והחליט שהוא מעוניין להקצין את המצב ולהביא אותו להידרדרות. כי אחרת אינני מבין. או שהיה צריך אותו אדם מלשכת מפכ"ל המשטרה לחזור אלי ולהגיד לי: אני מאוד מצטער, כל הסיכום בינינו בטל ומבוטל; וגם אז הייתי מכבד.

שלא יהיו אי=הבנות, כמובן, ברגע שיהיה מצב שראש האיגוד המקצועי בישראל לא יהיה אדם חופשי, באותו רגע העובדים בישראל לא יעשו שום פעולה. אם אתמול נטשו מאות אלפי עובדים - אם, חלילה, יקרה מקרה כזה בעתיד, ינטשו מאות אלפים נוספים. אני לא מכיר הרבה מדינות בעולם שבהן מעזים לעצור מנהיגי עובדים. גם במדינות שבהן המצב הדמוקרטי מוטל בספק רב אין עוצרים מנהיגי עובדים. על אחת כמה וכמה מדינת ישראל, שמתיימרת להיות כזאת שנותנת לעובדים את זכותם להתארגן ולשבות.

אני שוב פונה לעם בישראל ואומר לו: אל תלכו שולל. אין מדובר פה לא ב=70 שקל ולא ב=100 שקל. מדובר על כבודם של אנשים, על דרכי משא=ומתן, והכי חשוב - מדובר על אחת מזכויות היסוד החשובות ביותר: זכות ההתארגנות, זכות השביתה. בהרבה מקומות בעולם אנשים נפלו על המתרסים, שילמו בחייהם כדי להשיג את הזכות הזאת. גם במדינת ישראל לא ניתן שייקחו לנו אותה, לא בדרך כזו ולא בדרך אחרת. לא ניתן לאיש להפוך את זה לעניין של מיקח וממכר, כאילו אנחנו רבים היום על שקל כזה או שקל אחר.

המאבק שמתרחש היום הוא מאבק על אחד החוקים היסודיים, אולי הזכויות הבסיסיות ביותר שקיימות. אומנם, נכון, לצערי הרב - במדינת ישראל יש חוסר איזון. העבירו חוקי יסוד, חוקי יסוד שמגינים על ההון, על המעסיקים, אבל אחד מחוקי היסוד החשובים ביותר, שצריך ליצור את האיזונים, חוק=יסוד: זכויות חברתיות, אינו עובר. אם הוא היה עובר, זכות היסוד של השביתה היתה מעוגנת, והיה אפשר להגן עליה.

אני רוצה לומר לראש הממשלה: ראש הממשלה מעז להאשים אותי בשיקולים פוליטיים. הרי אם יש דבר שנפל בישראל, זה שהיום כולם יודעים שההסתדרות, העובדים, מאוחדים, מלוכדים, בלי הבדל דת, גזע, מין, מפלגה, מקום עבודה, מקצוע, מקום יישוב. מה מוכיח זאת? לפני עשר שנים הנהלת "כור" והכלבים ב"סולתם" היו לצדה של ההסתדרות, והעובדים היו נגדה. היום מצאנו שמנכ"ל "כור" יושב עם ראש הממשלה ואומר דברים נגד ההסתדרות, כי הוא כבר לא מינוי של ההסתדרות, והפועלים אתנו.

ראש הממשלה אמר לפני שלושה=ארבעה חודשים דברים נגד אותה קבוצה שהקיפה אותו אתמול מדושנת עונג, שהם היחידים שלא תרמו שקל לאיזון התקציבי ב=1997. המעסיקים לא תרמו שקל. מי שתרום הכול אלה השכירים, האזרחים, הקבוצות החלשות ביותר. אבל הנה עומדים אנשי אותה קבוצה, שראש הממשלה לאחר שנבחר לא רצה לפגוש אותם, כי אמר: איך חתמתם על תמיכה בשמעון פרס, אתם אנשים מפלגתיים, אתכם לא מעניין המשק, והנה עכשיו ראש הממשלה מכנס אותם, כולם כביכול אויביו הפוליטיים, ונעזר בהם כדי לתקוף אותי ולהאשים אותי בשיקולים מפלגתיים.

אדוני ראש הממשלה, אתה צודק, מקומם של עשירי מפלגת העבודה ואלה שעומדים בראש המפעלים אתך; מקומם של העובדים העניים התומכים בליכוד אתי. זאת החלוקה האמיתית. כל אדם יהיה במפלגה שהוא רוצה להיות בה, אבל כשיש ויכוחים כלכליים=חברתיים - כל אחד יהיה במקום שהוא צריך להיות בו.

המעסיקים האלה, שבאו לתת גיבוי חפז - תמונה מדהימה, תביטו בעיתונות, מצד אחד יושב ראש ממשלה ולידו שישה=שבעה אנשים מעובדים, מדושנים, ומולם זועקים אלפי עובדים שרוצים לשמור על מעמדם. אם זה האיזון שנוצר במדינת ישראל - איזון טוב,

חשוב, כך צריך שיהיה. עובד שהוא איש ליכוד צריך להרגיש שההסתדרות היא הבית שלו, ומעסיק שהוא איש מפלגת העבודה יהיה לצדו של השלטון.

אבל אני מאוד מבקש, שאיש לא ינסה להסיט את הוויכוח העקרוני החשוב, אולי ההיסטורי, שמתקיים ברגע זה במדינת ישראל, על האיזונים בתוך המדינה, שאיש לא יסיט אותו ויהפוך אותו לוויכוח פוליטי. לא יעזור לאף אחד, לא ניתן להכניס את הוויכוח הזה לפסים המפלגתיים. הוויכוח הזה יישאר ענייני ביותר.

גברתי היושבת=ראש, ברשותך, עוד חצי דקה, רק לקרוא לחזרה לשפיות.

היו"ר נ' חזן:

משפט אחד.

עמיר פרץ (העבודה):

אני פונה שוב לראש הממשלה, לשר האוצר ולכל גורם שיכול לתרום את חלקו. המשק הוא של כולנו, של העובדים ושל המעסיקים, של ההסתדרות ושל הממשלה, של האזרחים והאזרחיות, של הגברים והנשים. בואו נמצא את הדרך להיפגש ולהתגבר על חילוקי הדעות. מאבקי יוקרה שוכחים, תוצאות עסקיות ונזקים במשק זוכרים. בואו נתעלה כולנו, נוותר על מאבקי היוקרה, נשב ליישב את הסכסוך לטובת המשק ולטובת העובדים. תודה.

היו"ר נ' חזן:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת עמיר פרץ. הדובר הבא, חבר הכנסת מקסים לוי - איננו. חבר הכנסת אהוד ברק - איננו. חבר הכנסת רפאל אדרי - איננו. חבר הכנסת רענן כהן, אתה הדובר הבא. אנחנו נמצאים עכשיו בסבבים של הנמקת ארבע הסתייגויות לדובר, קרי 20 דקות דיבור. לאחר חבר הכנסת רענן כהן - חבר הכנסת אורי אור.

אדוני סגן מזכיר הכנסת, על=פי סעיף 126(ו) לתקנון, יושב=ראש הוועדה או מי שהתמנה על=ידיו אמור להשיב על ההסתייגויות. כרגע אין במליאת הכנסת נציג של יושב=ראש ועדת הכספים או ממלא=מקום יושב=ראש ועדת הכספים. אני מבקשת שתברר את העניין, ואני אחליט בנושא זה עד תום דבריו של הדובר הבא. אדוני, בבקשה.

רענן כהן (העבודה):

גברתי היושבת=ראש, כנסת נכבדה, אולי כנסת כמעט ריקה, אני רוצה הפעם לנצל את הזמן העומד לרשותי ולפנות מעל במה זאת לכל חיילי ישראל בלבנון, בשטחים, בקריה ובכל מקום, ולהורים שלהם, ולומר להם שהממשלה הזאת עומדת לפגוע בחוק החיילים המשוחררים.

אתמול ישבנו כמה שעות עם נציגי האוצר, לרבות הממונה על התקציבים, והיום ישבתי עם שר האוצר מרידור, והאטימות היא מוחלטת. האוצר אומר שהקים ועדה כדי לתגמל את החיילים הקרביים. אני מקבל את החלטות הוועדה, ואני רוצה כאן להודיע שהוועדה הציבורית סיימה את עבודתה.

האוצר רוצה לפגוע בחוק החיילים המשוחררים ב=130 מיליון שקל. כלומר, לפגוע בכל חייל שמקבל היום בתום שירותו מענק ופיקדון, שלאחר שחרורו יוכל להשתמש בו בתחומי ההשכלה, ההכשרה המקצועית. באתי ואמרתי לאוצר, שאני מוכן גם לקיצוץ ולפגיעה, אבל אני מציע לקבל כאן החלטה ברוח הוועדה הציבורית, שחייל קרבי יקבל 21,400 ש"ח בתום שירותו, תומך לחימה יקבל כ=18,000, והחייל הרגיל יקבל 14,200 ש"ח. בזה אנחנו פוגעים קצת בחוק ומשאירים לאוצר כ=56 מיליון שקלים.

אני מנסה לומר את הדברים בבהירות. אני רוצה שהציבור, לרבות ההורים, יקשיב, ואני רוצה שאחר כך כל אחד מההורים ומהחיילים יפנה למשרד ראש הממשלה בטלפון או בכתב, כדי ליצור לחץ ציבורי.

אני בא לדבר הכי מעניין, גברתי היושבת=ראש. הלכתי ובדקתי ומצאתי, שאיש ישיבה שאינו משרת בצבא, הוא לומד תורה, מקבל כ=2,000 שקל בחודש. אם אני מכפיל את הסכום הזה בחודשי השירות שעבורם מקבלים מענק, הרי מי שלא משרת בצבא, מי שהולך ללמוד תורה - אני מאוד מעריך לימוד תורה, אני איש דת - הוא מקבל 64,000 שקלים, לעומת חייל שנמצא בלבנון, שמקבל 14,000 שקלים. איפה הצדק? לאן אנחנו הולכים?

היו"ר נ' חזן:

סליחה, לפי חשבוני הסכום הוא 72,000.

רענן כהן (העבודה):

היות שהחוק מדבר על 32 חודשים, אני מכפיל ב=32 חודשים. אילו היינו עושים חשבון ל=36 חודשים, הצדק היה אתך. אבל אני עושה את החשבון לפי מבנה החוק. תודה על ההערה, היא במקומה.

תלמיד ישיבה מקבל היום פי 4.5 מהחייל הנושא בעול הביטחון. עלי לקבוע שזאת מדיניות המעודדת השתמטות מצה"ל, ניכור חברתי, פגיעה במוטיבציה. בעצם המדינה קוראת לצעירים שלנו שלא להתגייס לצבא. אני אומר את זה במלוא החומרה, הממשלה הזאת מסכנת את מדינת ישראל. אולי היא מעודדת להצטרף לבני הישיבות ולעזוב את הצבא? צאו להפגנה, תראו לממשלה הזאת שאסור לגעת בצעירים שלנו. זאת החובה שלנו.

אביא דוגמה נוספת: תקציב משרד הדתות לשנת 1997 עומד על סכום של 1.3 מיליארד שקל. 65%-70% מהתקציב מיועדים לתלמידי ישיבות. התקציב מבוסס על 175,000 תלמידי ישיבות הנתמכים על-ידי הממשלה. הייתי אומר שקיים פה צבא של אברכים מול ובמקביל לצה"ל. אני רוצה להביא נתונים.

אנחנו נמצאים בתהליך - ותשימו לב לאיזו סכנה הולכת החברה שלנו - שכאשר הכוח הצבאי וכוח ההרתעה יורדים, הכוח של האברכים עולה ומתחזק. עם זה אפשר ללכת למלחמה? זאת הדאגה של הממשלה לצעיריה? זאת יכולה להיות מדיניות? אני מתבייש שיש

לי ממשלה שכזאת, אני מתבייש שיש ממשלה שכל גישתה היא לפגוע דווקא בנכס החשוב ביותר שלנו - הדור הצעיר, אלה שמשרתים בלבנון, בבקעה, בחרמון, בשטחים, ולא אחת אחדים מהם גם לא חוזרים לביתם. אין אפילו חשיבה, אין אפילו הסתכלות, אין אפילו הדמיון כיצד לעזור להם, וכל זה בגלל הרצון להחזיק את הממשלה הזאת, לתת לאברכים, לתת למפלגות דתיות, לבני ישיבות את כל הכסף - 64,000 שקל. להם מוסיפים, ואילו בחיילים פוגעים, והם אינם יכולים להביע את דעתם. מנין החוצפה הזאת?

אני רוצה לומר - ראש הממשלה בנימין נתניהו - - -

היו"ר נ' חזן:

אדוני, לא נהוג להראות מיצג מעל הדוכן. אתה יודע את זה.

רענן כהן (העבודה):

ובכן, אני אומר את זה בדברי. בנימין נתניהו, דן מרידור וכל חברי הממשלה הזאת חתמו על חוק חיילים משוחררים. מי שלא מכבד את חתימתו, איננו ראוי לכלום. החתימה היא גם הכבוד של האדם, החתימה היא ההערכה שלנו כלפי האדם. תראו מה קורה כל כך מהר - בנזיד עדשים מוותרים על הכול. ויתרו על הביטחון, הכניסו אותנו להסתבכויות, והיום הגיעו לצעירים.

אני פונה לכל משפחה ששומעת אותי ולכל חייל בכל מקום שהוא נמצא: שיחת טלפון ועוד שיחה ועוד שיחה יעזרו לנו אולי להסיר את הגזירה. יש זמן עד מחר ב=03:00, עד שהנושא הזה יעלה בהסתייגות. עשו את הכול כדי לעזור לנו, על מנת שההסתייגות הזאת תעבור, על מנת שאלה שקובעים את המדיניות יבינו שיש כאן טעות. אי=אפשר לתת העדפה לקבוצה האחת ולפגוע בקבוצה השנייה.

אני רוצה, ברשותך, גברתי היושבת=ראש, לקרוא מכתב, שבזמננו - כאשר קיבלנו את חוק חיילים משוחררים - נכתב על=ידי ראש הממשלה יצחק רבין, זיכרוננו לברכה. הוא אומר כך: "לחיילות ולחיילים שסיימו שירותם שלום רב, בגאווה רבה מגישה לכם ממשלת

ישראל את החוק לקליטת החיילים המשוחררים. אתם ראויים לו. זהו חוב שמדינת ישראל חבה לכם ואנו ממלאים אחריו ברצון, כי עול שירות הביטחון שמוטל על אזרחי ישראל הוא מן הכבדים ביותר בעולם. עשיתם שירותכם כהלכה, וזה רק מן המעט שאנו יכולים לגמול לכם. אין זה סוף השירות. על אף שעלינו על דרך השלום עם שכנינו, אנו חייבים להמשיך ולהיות חזקים בכוחנו הצבאי ולהקדיש משאבים רבים להבטחת קיומו ולהגנת חיינו. צפויות לכם אפוא שנות שירות במילואים. אחרי שהעמסתם על כתפיכם את הנטל הכבד של השירות הסדיר ושירות המילואים, אנו סבורים כי החוק הוא ביטוי להוקרת המדינה לחייליה וממחיש את זכותה וחובתה להגיש לכם סיוע אשר יקל את השתלבותכם בחברה ובמשק".

אלה הדברים שנאמרו על-ידי יצחק רבין. הוא אמר את הדברים כרמטכ"ל לשעבר וכמי שהתנגד לחוק בשעתו, אבל הוא הבין שיש לנו חובה כלפי צעירינו.

אני רוצה להביא נתונים, כדי שהציבור ישמע ויקשיב. היום, 70% מכלל החברה לא משרתים במילואים, רק 30% משרתים במילואים ורק 2% משרתים מעל 31 יום. בשירות הסדיר, משנה לשנה המספר של אלה שלא מתגייסים הולך וגדל. התחלנו מ=17%, והיום, בלשכות הגיוס, 20% מהבנים לא מגויסים וכשליש מהבנות לא מגויסות, ברוב המקרים מתוך רצון של צה"ל. אבל, כבר בשנה הראשונה אנחנו משחררים 15% בקירוב; שלישי מכלל הבנים במדינת ישראל כבר לא נמצא בצבא. שלישי מכלל הבנים היהודים לא נמצא בצבא, ומצד שני 70% מכלל הפוטנציאל של החברה היהודית במדינת ישראל לא משרתים במילואים.

אנחנו צריכים לשאול את עצמנו, איך זה קרה, למה הגענו למצב הזה, איפה הסמלים שלנו, איפה הערכים שלנו, איפה החינוך שקיבלנו, מה קרה לציונות, מה קרה לביטחון המדינה? אלה שאלות רבות; אלה השאלות הבסיסיות לקיומנו, ואנחנו צריכים לעסוק בהן.

והנה בא שר האוצר, בחוסר תבונה, בחוסר הבנה, פשוט חיפש איפה לפגוע, חיפש איפה אין לו לחץ פוליטי, איפה אין לו מפלגה דתית שהוא צריך לשכנע אותה ולשלם לה כסף. לחב"ד שיושבת שם הוא כבר נתן 50 מיליון שקל, גברתי היושבת=ראש; לסיעות הדתיות, לתלמידי ישיבות שלא משרתים בצבא הוא נתן הרבה מאוד כסף. וכאן נשאלת השאלה, איפה הציבור? אנחנו זקוקים לכך שהוא יתעורר, אנחנו זקוקים לכך שהוא יגיב,

אנחנו זקוקים לכך שהוא יאמר את ה"לא" בצורה האמיתית. אני רוצה שכל אם שהבן שלה נמצא בלבנון תגיד: איך הממשלה הזאת עושה דבר כזה? כמו שהבנים שלנו שומרים עלינו, חובתם של הכנסת וחבריה - לשמור עליהם. כאן יש לנו הבעיה הבסיסית, ואנחנו חייבים לעשות הכול.

כאן אני רוצה להוסיף: זאת ממשלה שבמשך שישה חודשים כישלונותיה הולכים ומסתברים. בשום תחום היא לא עשתה דבר נכון, דבר אמיתי לטובת החברה. יש לנו מפגעים בתהליך השלום, אנחנו נמצאים במצב שהייתי מגדיר אותו מסוכן מאוד מבחינת המאבק שלנו עם שכנינו באזור, יש לנו הידרדרות במעמד הבין-לאומי, הרעת המצב הכלכלי, פגיעה בתיירות, הברחת משקיעי חוץ, מתיחות בין חילונים לדתיים.

גברתי היושבת-ראש, ההצעה הזאת לפגוע בחיילים המשוחררים מחזקת את המתיחות בין חילונים לדתיים, יוצרת קבוצה שלא נותנת מאומה למדינה אבל מקבלת יותר מאלה שנותנים למדינה; שלא לדבר על מינויים כושלים בתקופה כה קצרה בכל התחומים, על דרך של עקיפת משרדי הממשלה, על ניהול כושל, על הגעה להסכם שהוא בעצם אותו הסכם שכבר התקבל, וזה מה שהובא לכנסת.

שישה חודשים של ממשלת נתניהו, שהביאה להידרדרות במעמדה של מדינת ישראל והחלישה אותה בכל התחומים, הן בתחום הפנימי והן בתחום החיצוני. ממצב של הידברות ותקווה לשלום עם שכנינו הגענו לנתק ולחשדנות עד כדי סכנת מלחמה.

אני רוצה שוב לחזור להצעה שלי, על מנת שכולנו נזכור מה אני מציע ועל מנת שתדעו. אני רוצה מעל במה זו לפנות לכל חייל וחיילת, לפנות לכל בית במדינת ישראל, לכל אלה שיש להם ילדים בצבא - תתקשרו למשרדי ראש הממשלה, תתקשרו למשרדי שר האוצר ותביעו את דעתכם בעיתונות ובכלי התקשורת, שלא פוגעים בנכס החשוב שלנו, בחיילים המשוחררים. אני רוצה לקבוע, שאם אני משווה את החייל המשוחרר, שהיום צריך לקבל 14,000 - - -

אני מברך את חבר הכנסת אברהם רביץ שהגיע לכאן.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

באתי במיוחד בשביל כבודו.

רענן כהן (העבודה):

תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

אני מקווה, חבר הכנסת רביץ, שכיושב=ראש ועדת הכספים באת לכבודה של הכנסת כולה. אני מודה לך, אבל צר לי על כך שבשעה האחרונה לא נוכח אף נציג של הקואליציה, לא מהממשלה ולא מוועדת הכספים, במליאת הכנסת, באחד מהדיונים החשובים שיש במשך השנה. אודה לך, אם אתה נעדר, שתדאג לכך שממלא=מקום יימצא כאן בכל הדיון. תודה.

רענן כהן (העבודה):

תודה רבה, גברתי היושבת=ראש. חבר הכנסת אברהם רביץ, יושב=ראש ועדת הכספים, ברשותך, אני רוצה לחזור על הדברים שאמרתי, כי הם מאוד חשובים לי.

אורי אור (העבודה):

לא על הכול.

רענן כהן (העבודה):

לא על הכול.

היו"ר נ' חזן:

יש לך בדיוק עוד שתי דקות וחצי.

רענן כהן (העבודה):

אני מבקש לפנות אליך מעל במה זאת. יש גם חברה, יש גם עם, יש גם צעירים, ותפקידה של המדינה ותפקידה של הכנסת הוא לדאוג לאלה ששומרים עלינו. אמרתי שהוועדה הציבורית שנתבקשה לדון, מטעם משרד הביטחון ומטעם משרד האוצר, סיימה את עבודתה. כל הדברים הובאו לאוצר, ואתמול ישבנו כמה שעות. ההצעה של הוועדה הרבה יותר רחוקה מהצעתי. אני אפילו מופלה לרעה. אני מחפש פשרה כדי שהפגיעה בחיילים המשוחררים תהיה קטנה יותר. לכן הצעתי, שבמקום לקצץ 130 מיליון שקל בחוק חיילים משוחררים - להיטיב עם החיילים המשוחררים, לפי הצעת הוועדה, בחלק הנמוך ביותר - לתת להם 21,400 בתום השירות, בתום 32 חודשים. תומכי לחימה, לפי מה שהגדיר צה"ל - 17,800, והרגילים יקבלו 14,200. כל זה משאיר בידי האוצר 56 מיליון שקל.

אני רוצה להביא תמונה נוספת שמאוד מדאיגה אותי. יש לי עוד שתי דקות וחצי לדבר, וזה מאוד חשוב.

היו"ר נ' חזן:

סליחה, אדוני, יש לך בדיוק עוד דקה. אתה מדבר כבר 21 דקות.

רענן כהן (העבודה):

אברהם, זה מאוד חשוב. יש לנו דקה, ואני רוצה שאולי תוכל לעשות מאמץ מיוחד ברגע האחרון; מאמץ מיוחד, כי הרבה תלוי בכך. כשאנחנו בודקים היום את בני הישיבות, שלא משרתים בצבא, אם ניקח ממוצע של 2,000 שקל שהם מקבלים, ונכפיל ב=32 חודשים, הרי הם מקבלים 64,000 שקל, שלא תורמים כהוא זה, חוץ מאשר תרומה חשובה מאוד לשם שמים.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

מהיכן לקחת את 2,000 השקל?

רענן כהן (העבודה):

בדוק, בדוק, תאמין לי שהכול בדוק. לפחות דבר אחד - אנחנו מוכנים שתמשיכו לקבל כמה שתמצו, אבל דבר אחד.

היו"ר נ' חזן:

תודה, חבר הכנסת כהן. יש לך, אגב, הסתייגויות במסגרת של עוד כחמש שעות.

רענן כהן (העבודה):

אני יודע. דבר אחד אני מבקש - אל תיגעו בחיילים. אל תיגעו באלה שנמצאים בלבנון, אל תיגעו באלה שנמצאים בבקעה. אתם פשוט פוגעים במוטיבציה. אתם פשוט נותנים להם תחושה שהם אוכלוסייה זרה, שהם רק משרתים ונותנים. אנחנו יוצרים איפה ואיפה. מצד אחד, אנחנו פוגעים בצבא, ומצד שני אנחנו מקימים פה צבא של אברכים, ואני לא בטוח שזאת מגמת מדינת ישראל. צריכים למצוא את האיזון בין השניים. קודם כול צה"ל ואחרי זה הכול. אם את זה לא נשכח ואם את זה נזכור, נוכל להגיע לחברה אחרת, וזה מה שאנחנו צריכים.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת רענן כהן. אני דרשתי בשם כל חברי הכנסת שיהיה נציג של ועדת הכספים או של הממשלה, ויושב=ראש ועדת הכספים לא רק שהגיע אלא הוא מבקש, על=פי התקנון, לנצל את זכותו להשיב על דבריו של חבר הכנסת רענן כהן. חבר הכנסת רביץ, בבקשה.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

תודה. גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת רענן כהן, ראשית, אני מברך אותך - ותמיד בירכתי אותך - על כך שזכית במצווה גדולה. אני חושב, שאתה עושה מצווה, מבחינת תפיסת עולמי, לדאוג לחיילים, לחיילים משוחררים. אני חושב שזה נכנס בגדר של מצווה. זכית בקדנציה הקודמת, וגם את כל מה שיישאר מהחוק הזה אני חושב שאפשר לזקוף לזכותך. תבורך.

אני לא רוצה להיכנס למספרים, לוועדה הציבורית ולכך שיש הבטחה משר האוצר להמתין לוועדה הציבורית. אנחנו בוועדת הכספים קיבלנו החלטה, שתוך 60 יום אנחנו נגיע להחלטה לשפות, בדרך זו או אחרת, במדרג מסוים - אינני רוצה להיכנס לעניין הזה.

אני רק רוצה להציע לך עצה טובה וחברית - אני בהחלט לא חושב שאתה צריך לגייס לטיעון של שיפוי החיילים את הנושא של בחורי הישיבה. אני לא חושב שיש לזה קשר בכלל. אין לזה שום קשר. אני חושב שעל-ידי זה אתה פשוט מפספס את העניין עצמו. זכותם של חיילי צה"ל שמוסרים שלוש שנים מזמנם ומחיייהם למען עם ישראל מזכה אותם בכל דבר שאפשרי לעשות, ואין לזה שום קשר. אני אסביר לך למה אין לזה שום קשר, ובסוף אני גם אעמיד אותך על טעותך מבחינה מספרית, וגם זה חשוב.

אני רוצה לומר לך - יכול להיות ויכוח אמיתי, ובוויכוח הזה אני חושב שחבר הכנסת אורי אור, שהיה סמוך לנושא הזה, והוא מכיר אותו, ושירתו תחת פיקודו חיילים שהם תלמידי ישיבות - הוא מכיר היטב את הנושא והיו לנו ויכוחים בעניין הזה. זה ויכוח אידיאולוגי בעיקרו - איך צריך להיראות עם ישראל, איך צריכה להיות החלוקה. אני לא מתכוון אפילו לשכנע אדם שאיננו מכיר בתפיסת העולם הזאת, אני אפילו לא מנסה לשכנע. יש לנו ויכוחים, וכשם שיש נושאים שבהם אי-אפשר לשכנע אותי, כך להיפך. לכן הדברים האלה עומדים בפני עצמם.

חשוב לדעת, שתלמידי ישיבות, כשהם מקבלים סיוע ממשלתי כלשהו, הם מקבלים זאת

כתלמידים. כמו לתלמידים רגילים שלומדים סינית ויפנית ותרבות יוון העתיקה, החליטה ממשלת ישראל לתת גם לאלה שלומדים את מקורות ישראל ואת שורשי ישראל ומקדישים את עצמם לנושא הזה.

האמן לי, שכיושב=ראש ועדת הכספים אני שוחה במספרים האלה. המספר שציננת כאן איננו נכון, והוא גם מרגיז, כנראה, אנשים. אין דבר כזה שנקרא 2,000 שקל לתלמיד ישיבה. אני אגיד לך בדיוק כמה יש. תלמיד ישיבה מקבל מלגה - בעצם לא הוא מקבל מלגה, אלא המוסד שהוא לומד בו - כ=400 שקל לחודש. אם הוא איש נשוי מקבלים עבורו 520 שקל לחודש. זה הבדל. בהשוואה לסטודנטים במדעי הרוח - ואני כן עושה אבחנה, אני יודע שסטודנטים לרפואה יותר יקרים - העלות של התלמיד שואפת להגיע ל=30%. יכול להיות ויכוח, שמישהו יאמר - מי צריך אותם בכלל, שהם קודם ישרתו וכו'. זה ויכוח לגיטימי, והכול בסדר גמור בחברתנו. צריך לדייק במספרים וצריך, לדעתי, למען קדושת הנושא שלך - אל תערבב את הנושא של תלמידי ישיבות. זה לא מוסיף לעניין, זה לא משפיע עלי בכלל, זה אולי אפילו מרגיז אותי קצת לפעמים, כי למה צריך לעשות השוואות.

בנושא עצמו אני אתך לאורך כל הדרך, אבל אתה יודע שאנחנו נמצאים באילוצים כאלה ואחרים. צריך לעשות את המאבק, והמאבק ייעשה. הוא נדחה על ידי בקשת האוצר, ותוך 60 יום אנחנו נהיה ביחד, באותו צד של המאבק. תודה, גברתי.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לך. הדובר הבא - חבר הכנסת אורי אור; שוב, במסגרת של 20 דקות. אחריו - חבר הכנסת ראובן ריבלין. אחריו - חבר הכנסת אפי אושעיה.

אפי אושעיה (העבודה):

גם ל=20 דקות?

היו"ר נ' חזן:

אנחנו נמצאים עכשיו בסבבים של ארבע הסתייגויות לדובר, קרי: 20 דקות בכל סבב.

אורי אור (העבודה):

גברתי היושבת=ראש, חברי הכנסת הנוכחים, ראשית, אני רוצה לברך אותך על הצלחתך. הצלחת לגרום לכך שיושב=ראש ועדת החוץ והביטחון יהיה נוכח כאן.

היו"ר נ' חזן:

לא יושב=ראש ועדת החוץ והביטחון, אלא יושב=ראש ועדת הכספים.

אורי אור (העבודה):

רגע, רגע, ועדת הכספים. את רואה? אני כל כך מעריך ומכבד את חבר הכנסת רביץ, שקידמתי אותו, לדעתי, בוועדה. אבל זו הוועדה שמונחת לי פה. אני מתקן: יושב=ראש ועדת הכספים.

אבל כל הדיון הזה כמעט אנחנו לא זוכים לשום נציג מהממשלה, כמובן. וזה חמור מאוד. זה חמור מאוד, משום שהנושא הראשון שאני רוצה לדבר עליו הוא דווקא הצבעת האי=אמון. חבר הכנסת זאבי, גנדי, אני חושב שהצלחת בהצבעת האי=אמון הזאת מעל למשוער. בהחלט, זה לשיטתך, ואני מברך אותך על ההצלחה, משום שבעצם, רק 47 חברים תמכו והביעו היום אמון בראש הממשלה. רבותי, אם היתה השיטה הקודמת - הממשלה היתה נופלת. אני מניח ששיטת ההצבעה היתה אחרת.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

לא, היא לא היתה נופלת, כי כולם היו באים.

אורי אור (העבודה):

זה מה שרציתי לומר; היו באים. אבל חבר הכנסת גנדי וסיעתו הצליחו להוכיח בהצעת האי=אמון את ריקנותה של הממשלה. רבותי, 47 חברים תמכו היום בראש הממשלה באי=אמון. זה לא רוב. יותר מזה, אני רואה בזה התחלה של בקיע רציני מאוד בקואליציה. בעיני, כשנמנעתי בהצבעה - ועל כך אני רוצה להרחיב - לא תמכתי בחבר הכנסת זאבי. בסיעת העבודה דעתי היתה שלא לתמוך בהצעת האי=אמון, משום שלתפיסתי נושא חברון הוא נושא עקרוני, ופה אני חולק על חבר הכנסת זאבי. אני מאוד רוצה להפיל את ראש הממשלה. אינני מאמין בו.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה לא חולק. גם אני חושב שזה עקרוני.

אורי אור (העבודה):

אני יודע. אבל אני מתנגד לך בתפיסה.

היו"ר נ' חזן:

ייתכן שלא מאותם הטעמים.

אורי אור (העבודה):

מה שאני רוצה להצביע עליו פה, בזמן שיש לי - ואני חושב שפה חבר הכנסת זאבי מסכים אתי - הוא על העיקרון אל מול הגימיק, כשעקרונונינו שונים. יש חברים בסיעתנו, שאמרו, לאו דווקא מטעמי גימיק: בואו נלך עם סיעת מולדת, יש לנו סיכוי להפיל את ביבי, שכולנו רוצים שהוא לא יהיה ראש ממשלה, כי להערכתנו ולתפיסתנו הוא מסוכן לעתידה של מדינת ישראל.

אפי אושעיה (העבודה):

לפחות חבר הכנסת גנדי אומר מה הוא רוצה ומביע את דעתו. אבל אנחנו לא יודעים מה ראש הממשלה רוצה. האם הוא בעד הפינוי או נגד הפינוי?

אורי אור (העבודה):

47 חברים בלבד הצביעו. זו הצבעה בולטת. לאלה שלא הצביעו, לאותם 19 חברים מתומכי וחברי הקואליציה שלא היו בהצבעה, לבד ממולדת - להם גם להם יש שאלות לגבי תפקודו של ראש הממשלה.

אבל אני רוצה להתרכז דווקא בתפיסתי, שהיא בעצם הובילה אותי לחיים הפוליטיים. העיקרון בעיני הוא, שעם ישראל והחברה קודמים לכל גימיק. אני חושב שאצטרך להתייבב מול חיילי, מול חיילינו כולנו, כאשר יהיה המאבק הבא אם לא נצא מחברון, ואצטרך לומר באופן גלוי וישר שלא הצבעתי עם חבר הכנסת זאבי, כי אינני מסכים אתו בעיקרון. שצריך להישאר בחברון.

אני חושב שצריך להיערך מחדש בחברון. אתה צודק, לדעתי, הוא הולך להיערך בחברון יותר גרוע מאשר הממשלה הקודמת היתה נערכת. אבל מבחינתי, זו חציית הרוביקון לממשלה הזאת. אם חבר הכנסת, שהוא היום ראש הממשלה, נתניהו, יצליח להוביל את המדינה מחברון לפעימה א', ב' וג' בהסכמי אוסלו - אתמוך בו ואמליץ לסייעתי לתמוך בו. אבל הרבה פעמים אני אומר את מה שאני אומר עכשיו. כאשר ראש הממשלה בעצם דבק בעמדה שלי - ודאי שאתמוך בו, כי העמדה חשובה לי, האישיות פחות; ואמרתי שהייתי רוצה מאוד להפיל אותו.

לכן, הדיון שהיה בסיעת מפלגת העבודה היה דיון טוב מאוד, והצלחת בכך, חבר הכנסת זאבי. זה היה דיון אמיתי, כן, עם התלבטות. דרך אגב, היו חברים שרצו הפוך מכך - הם רצו לבוא ולהצביע בעד ראש הממשלה. אמרתי: לא, אינני מצביע בעד ראש הממשלה, כי אינני חושב שהוא מתאים להיות ראש הממשלה. אני מצביע בעד העיקרון.

דרך אגב, אם היה עולה היום לדיון נושא חברון כנושא ללא הצבעת אי=אמון, אני מניח שסיעת העבודה היתה מחליטה לתמוך בנושא מול היערכות מחדש בחברון.

לכן, אני מברך את סיעת העבודה על החלטתה להימנע מהצבעה, ולהביע בכך אי=אמון בראש הממשלה, להביע אמון בתהליך.

כחבר מפלגת העבודה, כיושב=ראש ועדת החוץ והביטחון לשעבר, כסגן שר הביטחון, אני גם לא יכול להצביע נגד תהליך שראש הממשלה יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, רבין, ויבדל לחיים ארוכים, שמעון פרס, ואנחנו כולנו, הובלנו אותו פה בחירוק שיניים. אותו איש, מר נתניהו, שהבנתי למה החברים רוצים להתנגד לו, אמר שמי שתומך בתהליך הוא בוגד. הוא הלך בלוויה, אחרי ארון מתים, כשקראו נגד תהליך אוסלו ברעננה. זה אותו ראש ממשלה שבא היום ומבקש לתמוך בתהליך. הבנתי ללבם של החברים שאמרו: תראו מה הוא עושה לנו. למרות כל זה אני אומר: אני שמח שנמנענו, ובעצם ההימנעות שלנו הבענו תמיכה בתהליך והתנגדנו לראש הממשלה.

גברתי היושב=ראש, חברי, אני עובר לנושא שני שאני רוצה להרחיב בו. גם בעניין זה אני שמח ששנמצא פה חברי בוועדת החוץ והביטחון, חבר הכנסת זאבי. הנושא הוא תקציב הביטחון. אני אומר לכם, שעד עכשיו אני לא יודע מה יקרה בסוף עם תקציב הביטחון. אולי יושב=ראש ועדת הכספים יאיר את עיני. שאלתי את שר האוצר כמה שאלות - באחד הלילות שדיברנו פה, וכבר אינני זוכר מתי - ולא קיבלתי עליהן תשובה. היה דיון, ואינני רוצה להיכנס לדברים. לדעתי, עשו פה תרגיל גם לך, כיושב=ראש ועדת הכספים, וגם ליושב=ראש ועדת החוץ והביטחון. עשו איזה גימיק, כשהוציאו מהתוכן את שתי הוועדות בדיון על תקציב הביטחון. אבל זה נושא אחר. אני רוצה לומר לך, שעד השנה הזאת יושב=ראש ועדת הכספים ויושב=ראש ועדת החוץ והביטחון היו יושבי=ראש של דיון שהיה מכובד, יפה וטוב.

היו"ר נ' חזן:

וארוך.

אורי אור (העבודה):

וארוך, יום שלם. פה אני לא יודע מה קרה. בעזרת איזה תרגיל וגימיק לא שמו לב לכך, וזה אמור גם לגבי יושב=ראש ועדת החוץ והביטחון, ולדעתי, גם לגביך, או שאולי לא היה אכפת לך. אינני יודע. אינני יודע איך התגלגל התהליך. לכן, אל תתפוס אותי במלה. אבל עבר תהליך של אישור תקציב הביטחון ועוד פעם בא האוצר עם גימיק - לדעתי, גימיק זול ועלוב - כאשר מדברים על הכנות של צבא לקראת כוננות אפשרית, ואינני רוצה לדבר פה על מלחמה. עוד פעם התחילו לדון על הפנסיות של אנשי צבא הקבע. כל שנה אותו הדבר. זאת, כאשר עומד פה לדיון נושא כבד, ואני אומר לך שאני חרד מאוד, משום שאין לובי ביטחוני.

אתה שיבחת קודם את חבר הכנסת רענן כהן, בצדק, ואני משבח אותך. לא סתם סיעת ש"ס, יהדות התורה וכולם ישבו בשקט, בשלווה, אין קול, אין פרץ ואין צווחה, כאשר דובר על תקציב ישיבות וכאשר דובר על תקציב משרד הדתות. הכול עבר. עשיתם את מלאכתכם כנראה באמונה וקיבלתם כנראה פחות או יותר מה שרציתם. ועיני אינה צרה בכך. אני מניח שישבתם עם שר האוצר. אבל פעם היו שני שרי ביטחון והיינו שקטים. כשיצחק רבין, זיכרונו לברכה, היה שר הביטחון, אמרנו: נכון שאין לובי ביטחוני, אבל יש לנו יצחק, זיכרונו לברכה, הוא לובי ביטחוני, הוא ראש ממשלה, הוא לא ייתן לתקציב הביטחון להידרדר. אותו דבר היה בתקופה אחת עם שמעון, ייבדל לחיים ארוכים.

מה שקורה היום, יש ראש ממשלה שלאחר קיצוץ של 150 מיליון מופיע בערב ברדיו ואומר: תקציב הביטחון יעלה. הופיע שר הביטחון בוועדת החוץ והביטחון ואומר: נכון שזה מקוצץ, אבל זה קיצוץ לצורך עלייה, כי יעלה. האמן לי, אינני מוסיף או גורע מלה, רק שהניסוח איננו מדויק.

אומר ראש המטה הכללי, אינני רוצה לצטט: רבותי, התקציב כמו שהוא מונח פה פוגע בכוננותו של צה"ל לשנה הבאה. כחבר אופוזיציה, אפילו לשיטתך כחבר קואליציה, אדוני יושב=ראש ועדת הכספים, אני מוטרד, כי שמעתי דעה א', דעה ב', דעה ג', ואני אומר לך, שבהמלצתך, בפועל, אצביע נגד תקציב שאתה תומך בו והוא מקוצץ ב=150 מיליון שקל.

על מה מדברים בכלל? חברי חבר הכנסת רענן כהן דיבר על תקציב שחסר לחוק חייילים משוחררים. זה חשוב, זה לא מטריד אותי כל כך, אני דואג עכשיו לחיילים לפני שהם משתחררים, כשהם משרתים בסוריה, בלבנון, בבקעה ובכל מקום, לרבות באימונים. אני מוטרד מזה, ואני אומר לך את זה פה משום שקרה משהו בשנה הזאת.

אגב, אני מסכים עם הערתו החשובה מאוד של שר התשתיות אריאל שרון, שאמר אתמול: רבותי, נפסיק לדבר כל הזמן על מלחמות. אינני מדבר על מלחמות, אבל היום יש בישראל, אני הולך להישאר READ MY LIPS מממשלה אחרת. שמעתי פה את ראש הממשלה, והוא אמר: ברמת=הגולן. מי שחושב שהוא יכול לנהל משא=ומתן עם הסורים כשהוא אומר שהוא רוצה להישאר ברמת=הגולן, טועה. מותר לו לומר את זה, אבל הוא איננו יכול לומר בנשימה אחת, שהוא הולך לשלום ברמת=הגולן כשהוא נשאר בכל רמת=הגולן. מותר לו, אבל אז אני אומר לו: אדוני, אני רוצה ממך דבר אחד, תגדיל לי בבקשה את תקציב הביטחון. אם אתה רוצה להישאר ברמת=הגולן, ויש לך רוב - אני מסכים שיש לך רוב של קואליציה חזקה מאוד - אתה יכול להעביר את זה. לדעתי, אין היום אחד שינפץ את הקואליציה שיבוא מחר להסדרים של פשרה; משאל עם זה דבר אחר.

רבותי, אני רוצה, מבקש ודורש תקציב ביטחון אחר, כי כל הממשלות בעשר השנים האחרונות, אדוני יושב=ראש ועדת הכספים, לא רק הממשלה שלנו אלא גם קודמותיה היתה להן הנחת עבודה, שמלחמה איננה קרובה. לכן, בחוכמה רבה, השקיעו במערכות נשק עיקריות, בדברים שדורשים השקעה לטווח ארוך ולימוד לטווח ארוך - טכנולוגיות מתקדמות, מערכות נשק מתקדמות כמו מטוסים, טנקים וטכנולוגיות אחרות שאינני רוצה להרחיב פה את הדיבור עליהן מסיבות מובנות. אמרו בהחלטה שיש מלאים מסוימים, תחמושות, חלקי חילוף ואימונים של יחידות מסוימות, שאם נחליט שזה שעון חול - כך נקרא לזה לצורך הדיון שלנו - או אופציה של שימוש במלחמה, או אופציה של כוננות אחרת, עלינו לשנות את זה.

אני קובע פה - תזכור את זה, יושב=ראש ועדת הכספים - בתקציב הזה אין לזה פתרון, והממשלה הזאת תצטרך לבוא עם תקציב נוסף, שישים לאל את כל הוויכוח על חצי נקודת זיכוי לנשים - אני תומך פה במאבק הנשים - או דברים אחרים, משום שהכול יתגמד

לעומת אותו רגע שבו הצבא יגיד, לא רוצה לנקוב במחיר, לפחות מיליארד ומשהו.

אחזור על זה עוד הפעם כששר הביטחון יהיה פה. אני רוצה תשובה ברורה איך רואים את מדינת ישראל מבחינה ביטחונית כשאינן לובי ביטחוני לתקציב הביטחון ואיך היא נערכת לקראת השנה הבאה. התקציב הזה איננו ערוך בצורה נכונה.

נושא אחרון, גברתי היושבת=ראש, שאני יכול לגעת בו. הקשבתי ליושב=ראש ההסתדרות עמיר פרץ. אני מדבר בזהירות, כי ייתכן שהייתי עושה אחרת חלק מצורת השביתה, בהחלט ייתכן. אבל הוא נגע פה בסוגיה חשובה, בנושא של אמנה חברתית. זה לא פוליטי, גם השביתה הזאת לא פוליטית; תסתכלו על הפרצופים, אתם לא מכירים את עם ישראל? שלושה=רבעים מהצועקים מצביעים ליכוד, לרבות היושב=ראש שלהם, ולכן היא לא פוליטית.

רוצים להעביר כאן תקציב, לא רק תקציב, כי כולנו נבונים מספיק ויודעים מה מסתתר מאחורי זה, מדברים על תאצ'ריזם, מדברים פה על הפרטה. כבר למדתי לא להאמין למה שאני שומע מראש הממשלה, אלה מלים, מלים ומלים שגורמות את כל הנזק, מהפעילות האדירה יוצא לבסוף איזה "פיפס" קטן, עלוב ולא מוחשי. אבל כשאתה מדבר על זה, ויש ציבור אדיר במדינת ישראל שבקושי חי משכר יסוד, דבר אתו, תיצור הידברות. יש הסתדרות, יש תעשיינים, יש חוג אנשים שמקור הבנתם זה להידבר וליצור אמנה חברתית. לא יעלה על הדעת להוביל איזה תהליך שלא שותפים לו הממשלה, המעסיקים והעובדים. כך עשו פרס ומודעי ב=1984/85.

לכן, אני חושב שצודק עמיר פרץ כשהוא אומר בלהט שאכפת לו מהעובדים. רבותי, יש לעצור, להיכנס לאמנה חברתית, לדון על מה מדברים, להוציא מלב העובדים את החשש האדיר שהולכים לפגוע בכמה דברים שהם עמלו עליהם הרבה מאוד שנים, ואנחנו יודעים, בינינו, שבהשוואה לעובדים אחרים - זה לא מי יודע מה. תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת אורי אור. אני מבינה שיושב=ראש ועדת הכספים, חבר

הכנסת אברהם רביץ, מעוניין להשיב על דבריו. אחריו - חבר הכנסת אפי אושעיה.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

גברתי היושבת=ראש, חברי הכנסת, חברי הכנסת אורי אור, שמעתי בקשב רב את דבריו. אני לא סתם מנצל את זכותי להשיב, אני רוצה שעם ישראל ישמע ויהיה רגוע.

אשר למהלך הדיון בנושא של תקציב הביטחון, נכון שלפי החלטת ועדת הכנסת הדברים נעשים השנה אחרת, אבל במהות הם נעשים באותה צורה; לאמור, קיימת ועדת משנה המורכבת משמונה חברי ועדת הכספים ושמונה חברי ועדת החוץ והביטחון, והיא דנה בתקציב הביטחון. בעבר היו אולי שתי סצינות, היתה סצינה של כל מליאות שתי הוועדות, כשבמציאות לא הגיעו יותר אנשים מאשר הגיעו הפעם - - -

אורי אור (העבודה):

היו שני יושבי=הראש?

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

כן, שני יושבי=הראש היו ויושב=ראש שלישי, גם הפעם. כולנו היינו שם, גם חבר הכנסת חיים אורון, שהיה פעיל בוועדה, וישבנו שם יום תמים, לא פחות מאשר בכל שנה אחרת כשדנו בתקציב הביטחון. זו היתה אולי ועדה קצת יותר קומפקטית, ואפילו היתה הצעה ליצור ועדה עוד יותר מצומצמת. גם חבר הכנסת דדי צוקר השתתף בישיבה הזאת. זה באשר לצורת הדיונים.

לגבי המהות, חייבים לומר, שגם שר הביטחון, גם הרמטכ"ל, גם סגן הרמטכ"ל, כאשר הם שחררו מין תלונות, טרונות או בקשות - - -

דוד צוקר (מרצ):

דאגה.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

כן, טיפת דאגה, הדאגה לא היתה באשר למצב הביטחוני העכשווי, אלא היא היתה דאגה לגבי ההערכות החדשות בכל מה שאנחנו שומעים מהצפון.

אורי אור (העבודה):

זה מה שאמרתי.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

כן, אבל אני רוצה להוסיף דבר. אני חייב לומר לך, תקציב הביטחון הנוכחי קוצץ ב=150 מיליון שקל. אנחנו יודעים היכן הוא קוצץ, זה לא יורגש כלל בפעילות הצבא, מין קיצוץ לפי דעתי תיאורטי ברזרבה שלו, שלא היתה אמורה להיות מקור כספי עכשווי.

אשר לעתיד, מאחר שיש הערכות אחרות, נקבע שבסוף ינואר - תחילת פברואר יהיה דיון חדש בקבינט הממשלתי, בקבינט הביטחוני של הממשלה, דיון נרחב מאוד לאור ההערכות החדשות האלה, ויכול להיות, בהחלט יכול להיות, שאז תגיע אלינו הממשלה עם הצעה חדשה, אולי עם תקציב נוסף, אולי עם העברה תקציבית מסעיפים אחרים, ממשרדים אחרים, מהרזרבה. אבל הדברים הללו לא נשארו תלויים באוויר ללא מענה, הדברים האלה מקובלים על מערכת הביטחון, על שר הביטחון, שהוא נכח בדיונים שהיו אתנו, ועל הרמטכ"ל וסגנו, כך שעם ישראל לא צריך להיות מבוהל לא רק כפי שציטטת את השר שרון, שלא צריך להזכיר, אלא גם מההערכות. יש פעילות סביב ההערכות האלה, ותינתנה תשובות מתאימות בזמן.

אורי אור (העבודה):

הערה קצרה - - -

רחבעם זאבי (מולדת):

- - -

היו"ר נ' חזן:

חברי הכנסת, קודם חבר הכנסת אור ואחר כך חבר הכנסת זאבי; בבקשה.

אורי אור (העבודה):

א. אני שמח מאוד שיתקיים דיון של - - - בקבינט בחודש ינואר. אבל אני רוצה לומר, שהיה לפני חודשיים דיון - - - ולכן כל מה שאמר - - - שעשה את התקציב הזה ולא תקציב - - - הוא איננו אמיתי - - -

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אמיתי נכון להיום.

אורי אור (העבודה):

- - - מראש. לדעתי שר הביטחון היה יושב בשקט - - - הובטח לו - - - זאת טענתי - - -

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת זאבי, בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

חבר הכנסת רביץ, בהמשך לדבריו של חבר הכנסת - - - שאני תומך בהם, לא - - -
מערכת הביטחון בשל הקיצוצים של כל הממשלות. בשל צמיחת יתר - - -

אתה מרגיע אותנו ואומר - - - זה אורך חודשים רבים, לפעמים שנה, לפעמים יותר,
עד שהכסף - - -. כלומר, גורם הזמן הוא משמעותי - - -. אנחנו עלולים למצוא עצמנו
באביב הקרוב עם אותה בעיה שחבר הכנסת אור נתן לה ביטוי, מפני שהכסף שיבוא
בפברואר, בפברואר ידונו, במרס ייתנו, אנחנו נגיע לאביב ואחר כך נחכה חצי שנה - - -
- חודשים רבים, ואתה יודע - - -

היו"ר נ' חזן:

תודה, חבר הכנסת זאבי.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

תודה, גברתי. מאחר שמדובר בתקציב הביטחון, דובר גם על העניין הזה, וניתנו
תשובות, לפי עניות דעתי - מתאימות. זה תקציב ביטחון; אני לא אפתח את הנושא. תודה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת אברהם רביץ. חבר הכנסת ראובן ריבלין - איננו. חבר
הכנסת אפי אושעיה, בבקשה. אחריו - חברת הכנסת דליה איציק וחבר הכנסת חיים אורון.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר נ' חזן:

הודעה לסגן מזכיר הכנסת.

סגן מזכיר הכנסת ד' לב:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונח על שולחן הכנסת לוח תיקונים להצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת 1997), 1996, שהחזירה ועדת הכספים, על-פי סעיף 127 לתקנון. תודה.-התשנ"ז

היו"ר נ' חזן:

תודה.

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת 1997)

1996- התשנ"ז

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת אושעיה, בבקשה, 20 דקות בסיבוב הזה.

אפי אושעיה (העבודה):

20 דקות?

היו"ר נ' חזן:

אם תוכל, אתה לא חייב, אבל יש לך עד 20 דקות. אתה יכול לנצל את כולן.

אפי אושעיה (העבודה):

גברתי היושבת=ראש, חברי הכנסת, במסגרת חוק ההסדרים ניתן לנו הרבה זמן לדבר על דברים ברומו של עולם, אבל היום העלתה סיעת מולדת הצעת אי=אמון בממשלה בנושא שנוגע לעצם קיומנו במדינת ישראל, עצם קיומו של העם היהודי באזור הזה, במקום הזה; ואני הופתעתי מאוד מהעובדה ש=19 חברי כנסת מהקואליציה נעדרו מאולם המליאה ולא היה להם מה לומר. מה שציפיתי מחברי כנסת אמינים, רציניים, נמרצים, שמשמיעים מעל כל במה את דעתם הנחרצת לגבי חשיבות חברון, ויש לי מחלוקת אתם, פתאום כמו שפנים ברחו ממליאת הכנסת ואין להם מה להגיד. מה הם חושבים, שהם יכולים לרמות את הציבור כל הזמן?

יש לי מחלוקת עם חבר הכנסת זאבי, יש לי מחלוקת עם חבר הכנסת בני אלון, אבל הם באו למליאת הכנסת, אמרו את הדברים שלהם באופן חד=משמעי, הצביעו נגד הממשלה שהם פעלו, למרבה הצער, לטובתה, הביאו לבחירתו של ראש הממשלה הזה, אבל כשיש להם מחלוקת עם ראש הממשלה הם מציבים את העובדות; הם אינם נהנתנים, אינם נהנים ממנעמי השלטון מצד אחד, ומן הצד האחר הם מבקרים את הממשלה חדשות לבקרים.

לכן אני מנסה לומר כאן, במליאת הכנסת, לחברי מהמפד"ל ולחברי מהליכוד שלא היו כאן במליאת הכנסת, שאין זו הדרך. עברו הזמנים שיכולנו למכור לציבור אמיתות או חצאי אמיתות ולבוא למליאת הכנסת ולקבל החלטות הפוכות. הציבור יתחשבן אתם. הרי יגיע יום הבחירות, ובעוד ארבע שנים, אני מקווה ומצפה, שהציבור שנתן את האמון לחברים הללו שברחו מהמליאה של הכנסת היום, ייפרע מהם.

השבוע, למעלה משישה חודשים מאז עלה בנימין האמין נתניהו לשלטון, אמורה היתה ישראל לחתום על הסכם ההיערכות החדש בחברון. זה כחודשיים החתימה, על=פי ההצהרות של הממשלה, היא עניין של שעות, לפעמים זה עניין של דקות. שמעתי את שר החוץ מתבטא, שהנה כבר בעוד כמה שניות אנחנו הולכים לחתום על ההסכם, וההסכם הזה הוא הסכם של נתניהו; חצי שנה הוא מוסס והתמסמס עם ההסכם הזה, ואיננו יכול להתחמק מאחריות ולומר, מצד אחד - זהו הסכם שנכפה עלי, זה הסכם רע שלא רציתי לקבל אותו, ואני מקבל אותו בלית ברירה, כי זה הסכם שהבטיח ראש הממשלה בנימין האמין, להביא לנו בשורות חדשות.

מה ההישג הגדול ביותר של ההסכם? מה יירשם בספרי ההיסטוריה? שההישג כולו מתבטא בכך שהקנה של הנשק שיופקד בידי הפלשתינים קצר מהקנה של הנשק שממשלת העבודה התחייבה לתת למשטרה הפלשתינית.

אני רוצה לומר דרך אגב, הייתי ברמאללה, גברתי היושבת=ראש, אתך, ראיתי את בית=המחוקקים הפלשתיני, ביקרתי בעזה וראיתי את המשטרה ואת הצבא הפלשתיני, ראיתי את שר האוצר הפלשתיני ואת שר המסחר ואת הממונה על הביטחון, וראיתי את הפלשתינים מנהלים לעצמם חיים עצמאיים לחלוטין, ומנסים למכור כאן שאין מדינה פלשתינית, שאין עם פלשתיני ושאינן ריבונות פלשתינית?

הפלשתינים אינם יודעים את כל מה שאנחנו אומרים כאן. להם יש מדינה משלהם, הם חיים באורחות חיים על=פי הקביעה של האנשים שממונים עליהם, ואני אומר: ממונים, כי עדיין אין להם בחירות דמוקרטיות; אבל דרכן יש להם, הם יוצאים ונכנסים, ומה ההבדל בין מדינה לבין ריבונות לבין אוטונומיה לבין כל השמות שמנסים להמציא? האמת היא, שכבר יש מדינה בפועל, יש צבא פלשתיני, יש משטרה פלשתינית, יש לו חיים משלו לצבא הזה, לעם הזה, ואנחנו כאן מתמקחים אתם על נקודות שעברו חלפו להן כבר מזמן.

בהסכם שנדון בימים האלה מדברים על הישג יוצא דופן חדש. קיצרו את אורך הקנה, והדבר השני, ההישג היוצא מן הכלל, הוא שהפיכת השוק הסיטוני שנמצא ליד שכונת אברהם אבינו - זו בעיה שתיכף אדבר עליה - השוק הזה נהפך לשוק קמעוני. אני חשבתי שזה באמת הישג יוצא מן הכלל לממשלת נתניהו, אבל הוברר לי שההישג שמדבר עליו בנימין נתניהו הוא הישג שכבר הוסכם עליו וכמעט נחתם הסכם על הבסיס הזה.

השוק הקמעוני היה בהסכם המקורי, זה נכון. כשביקרתי בשכונת אברהם אבינו וראיתי את השכונות הקרובה, קרובה מאוד, בין תושבי שכונת אברהם אבינו לבין החנויות שגובלות בשכונה, חששתי מה יקרה כשיבואו הסוחרים לפרוק את הסחורה שלהם וילד קטן יצא משכונת אברהם אבינו, וחס וחלילה ייפגע בתאונה קלה מארגז שייפול עליו. איזה מין הסכם יכול להבטיח, שכתוצאה ממריבת שכנים פעוטה שכזאת יגיעו להבנה, יחליפו פרטים, לפעמים יבקשו סליחה, אולי ילחצו ידיים, ובזה תסתיים תקרית קטנה כזאת?

כל זה יכול היה להתקיים לו היתה ממשלת העבודה מפנה את חברון וההסכם היה מיושם בשטח, כי לפלשתינים היתה תקווה לעתיד טוב יותר, לפלשתינים היתה הידברות אתנו, היתה הבנה גם בעל=פה וגם בשתיקה לגבי העתיד. ואילו כאן האמון נשבר. חצי שנה של משיכת זמן ללא תועלת.

כבר עם כניסתו לתפקיד של בנימין נתניהו, שהוא אמין כל כך, נושאי הבשורות של בנימין נתניהו ביקשו לשריין בהסכם את זכות הפעולה של צה"ל בעיר. ערפאת ואנשיו, בניגוד לאנשי נתניהו, כמעט הייתי אומר ליצני נתניהו, יודעים משהו על משא=ומתן. בהסכם הנוכחי נעלמו כל הסעיפים הללו. אין זכר למרדף חם או קר. ראינו מה קרה בפיגוע הרצחני, שאני מגנה אותו, ברמאללה לפני כשבועיים, כשנפגעה משפחתו של יואל צור, רעייתו ובנו אפרים, זיכרונם לברכה - אני מנצל את ההזדמנות להשתתף בצער המשפחה, בצער של כולם - צה"ל יצא למרדף חם ברמאללה? לא ניצלנו את הזכות הזאת. פתחנו בהידברות, ואחרי הידברות עם הפלשתינים המפגעים נעצרו ונכלאו בכלא הפלשתיני. ואנחנו מתעקשים על מרדף חם כאילו אנחנו יכולים להיכנס לתוככי רמאללה או חברון בבוא הזמן ולעשות כאוות נפשנו.

למעשה ראש הממשלה מסמס את ההישגים הביטחוניים ואת כל ההישגים הדיפלומטיים של הממשלה הקודמת אך ורק כדי לחתום - אני מקווה - אחרי יותר מחצי שנה, על הסכם כמעט זהה, אבל במחיר כבד מאוד של אובדן התמיכה הבין=לאומית בישראל, משבר אמון קשה עם ארצות=הברית, משבר אמון עם אירופה, משבר אמון עם כל ארצות ערב והעלאת קרנו של ערפאת בעולם כולו.

אותו ערפאת נהפך פתאום למחוזר על=ידי ראש הממשלה, שיסכים להיפגש עם ראש הממשלה. בכל מדינות העולם מקבלים היום את ערפאת, בזכותו של בנימין נתניהו, כמנצח הגדול של האזור, כאיש שמוביל את תהליכי השלום.

ראש הממשלה הסית בעבר ללא הרף כנגד יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, ויידל לחיים ארוכים שמעון פרס, במסע השמצות ודה=לגיטימציה חסרי תקדים, והגיע בסופו של דבר לאותו הסכם, אך גרוע מזה; אנשים אשר ראו את ההסכם טוענים בתוקף שהסכם חברון המתגבש גרוע מההסכם הקודם.

לפני שבוע ישבו עם חברת הכנסת דליה איציק ואיתי ראשי המתנחלים בחברון. הם עצמם אומרים שההסכם הקודם עדיף מההסכם הנוכחי. הם טוענים שהם ידעו מהי עמדת ממשלת העבודה; הם ידעו לאן אנחנו חותרים. לצערי הרב, ברוב תמימותם הם חושבים שנתניהו אולי עושה איזה תרגיל, אולי יש בו איזה תחכום שאנחנו, פשוטי העם, לא יכולים להבין אותו. אולי הוא לא מתכוון בכלל להחזיר את חברון והוא רק עובד על ערפאת ועל הפלשתינים ועל הממשל בארצות-הברית ועל מי לא? אני אומר כאן מעל בימת הכנסת, שנתניהו מרמה קודם כול את עצמו ואחר כך הוא מרמה את העם.

אמרתי שביקרתי בחברון לפני כחודשיים. הלכתי לראות את החיים מקרוב, להבין את הבעייתיות במקום. כששבתי מהביקור טענתי, כי ההסכם המתגבש גרוע מההסכם הקודם, ובנסיבות הקיימות אתנגד או אמנע מהצבעה. לצערי הרב, אני קיבלתי היום את החלטת הסיעה, שקבעה שאנחנו צריכים להימנע בהצבעה על האי=אמון שהגישה סיעת מולדת כנגד ראש הממשלה. אני אומר פעם נוספת, אני יודע מה רוצה סיעת מולדת, אני לא יודע מה רוצה ראש הממשלה. אני לא יודע איזה הסכם הוא יביא לפנינו. למה אנחנו צריכים לתת לו תמיכה גורפת, רשת ביטחון? למי רשת ביטחון? לראש ממשלה שבדברים הבסיסיים ביותר, הקיומיים ביותר, אנחנו לא מאמינים לו, ונותנים לו רשת ביטחון?

והנה, בנושא התקציב, בנושאים של חוק הסדרים במשק המדינה, אנחנו מנהלים כבר כמה ימים, מסביב לשעון, 24 שעות ביממה, דיון מעמיק, רציני, התנגדויות, הסתייגויות ואמירות, ובנושאים הכלכליים הללו אין רשת ביטחון לראש הממשלה, אבל בנושא הקיומי ביותר למדינת ישראל - רשת ביטחון לראש הממשלה; למה? כי לא נחבור לגנדי? כי אנחנו מאמינים בראש הממשלה הזה?

מקובל עלינו, בוודאי על סיעות האופוזיציה אבל גם על סיעות הקואליציה - 19 חברי כנסת מסיעות הקואליציה הביעו היום אי=אמון נחרץ לראש הממשלה, הביעו אי=אמון נחרץ בדרכו של ראש הממשלה, משום שהוא לא אומר להם את האמת, לא לסיעות הקואליציה ולא לסיעות האופוזיציה, לא למתנחלים בחברון, למעשה לאף אחד.

אני אומר, שהמתנחלים בחברון, בעקבות העובדה שנתקבלה החלטה להשאיר אותם שם,

ואני חושב ומאמין שמלכתחילה היה אסור להשאיר אותם, אבל אחרי שנקבע שישאירו אותם צריך לדאוג לביטחונם - העובדה שאנחנו פותחים את רחוב שוהאדה, למשל, מי שביקר שם יודע שזה רחוב סואן, מלא חנויות, יודע איזה חיכוך תמידי עם הקילומטר של ההתיישבות היהודית בחברון, עם 400 הנפשות שיש שם. ואני חושש מאוד שכל תקרית קטנה - דיברתי קודם על תקרית שכנים, אבל כל דבר שאצלי בבית בנתניה אפשר לגמור אותו בשיחה, או בהחלפת פרטים של ביטוח אחרי תאונת רכב, כל תקרית קטנה פה יכולה להביא להסלמה במזרח התיכון כולו. כיצד? ברגע שתהיה תאונת דרכים קלה ויפגע פלשתיני, או אחד המתנחלים היהודים בחברון, משבר קטן כזה בעקבות המתיחות הקשה כל כך שיש במקום יכול להביא למריבה ולהתלקחות בין יהודים לערבים וחלילה לרצח של אחד משני הצדדים.

ראש הממשלה שלנו כבר הוכיח לא מזמן, לפני כחודשיים, בעקבות התקריות בקבר יוסף וכן הלאה, איך הוא יודע לשלוף מהר ולשלוח טנקים. לאן? - לקלקיליה, לטול=כרם? בגבול המוניציפלי של כפר=סבא עמדו טנקים מול קלקיליה לפני כחודשיים. ומה יקרה כאן? תקרית קטנה בחברון - שליחת טנקים וצבא לחברון, כתוצאה מכך הסלמה במזרח התיכון כולו. מכך אני מודאג, מכך אני חושש.

ולכן, זעקתי בנושא הזה היא אמיתית, היא נובעת מהלב, כי ראיתי את הדברים בעיניים. אני מבין את חברי ששואלים מה פתאום הבעתי דעה כזו או אחרת. אני לא יכול לקבל את זה שאומרים לי מדוע נפגשתי עם המתנחלים בחברון. אני טוען שהשלום מתחיל בבית. וזה נכון שיש ביניהם קיצונים ומתלהמים, ואותם לא הייתי רוצה לפגוש ולא הייתי רוצה לדבר אתם, ואין לי שפה משותפת אתם, אבל יש גם אחרים, שפועלים מתוך הכרה אמיתית ומתוך תחושה של שליחות, ואפשר לדבר אתם, אפשר להתווכח אתם. אני בוודאי לא מסכים אתם, אבל אני יכול להגיע אתם להידברות שתמנע את ההסלמה שאני חושש ממנה כל כך.

גברתי היושבת=ראש, אני רוצה לומר שאין אני סומך על ראש הממשלה, ולצערי אני לא לבד בתחושה הזאת. כבר אמרתי שחברי קואליציה וחברי אופוזיציה, נבחרים מהעולם כולו מביעים את דעתם לגבי ראש הממשלה. אני אומר שראש הממשלה הזה הצליח בדבר אחד - לאחד את כל חלקי העולם הערבי, לאחד את קהילות העולם, ואני טוען שאנחנו היינו צריכים להביע היום אי=אמון מוחלט בראש הממשלה ובמדיניותו. אבל קיבלתי את החלטת

הסיעה שנימנע בהצבעה היום - - - חבר הכנסת אורון.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת אורון כנראה להוט לדבר, אבל נותרו לך כמה דקות, שתיים=שלוש דקות. אתה יכול גם לסיים קודם.

אפי אושעיה (העבודה):

גברתי היושבת=ראש, ברשותך, אני מבקש להתייחס לשביתה הכללית במשק שהוכרזה על=ידי ההסתדרות. ואני רוצה לומר מעל במת הכנסת, שהשביתה הזאת איננה שביתתו של עמיר פרץ, היא איננה שביתתה של ההסתדרות הכללית. זו למעשה התקוממות עממית של העובדים במדינת ישראל שמרגישים שיד ארוכה נשלחה אל תוך כיסיהם לצורך גזלת פרנסתם. זו הצבעת אי=אמון בממשלה ובדרכה הכלכלית ובמדיניות שלה שאינה קיימת.

אני לא בטוח, שאילו האמינו העובדים קצת לראש הממשלה, היתה ההסתדרות יכולה לארגן שביתה כל כך מוצלחת במשק הישראלי. ונכון שרבים הם הנפגעים - התעופה, בבתי=החולים, בקופות=החולים. וזה לא נעים. אבל אני אומר לאזרחי מדינת ישראל: מה שקרה במדינת ישראל הוא, שבעלי ההון והממשלה הצליחו ליצור אווירה שבמדינת ישראל מותר, ואפילו כבוד גדול, להיות חבר בארגון הקבלנים ובארגון הסוחרים ובארגונים החזקים במשק, ואילו מי שחבר בארגון עובדים אינו ראוי להיות חבר בארגון כזה, כי הארגון הזה הוא משהו ישן, משהו שלא שייך לשנות האלפיים, משהו שאבד עליו כל. ומשווים את זה לכל מיני משטרים במקומות אחרים בעולם.

אני רוצה לומר כאן לעובדי מדינת ישראל, שרק ארגון עובדים חזק, והיום הארגון היציג של העובדים הוא ההסתדרות החדשה, רק ארגון עובדים חזק שמתעלם מכל עניין פוליטי יוכל לדאוג לאינטרסים של העובדים. שמחתי לראות שראשי ועדים גדולים במשק הצהירו, שבבחירות הם הצביעו אומנם עבור נתניהו, הצביעו עבור הליכוד ומפלגות אחרות, אבל בנושא של עובדים הם יודעים להתעלם מכל המערכת הפוליטית. ואני מציע לעובדים להקים מפלגת עובדים. מותר וחובה על העובדים לדאוג לאינטרסים שלהם.

אני מצטער שבית=הדין לעבודה קבע שצריך לעצור את שני, יושב=ראש האגף לאיגוד מקצועי. אני מצטער עוד יותר שהממשלה, באמצעות שליחיה, ביקשה לממש צווים וביקשה מבית=המשפט לעצור את שני. אבל ברגע שבית=המשפט הנחה את שני להופיע בבית=המשפט, ודאי שיושב=ראש האגף לאיגוד מקצועי היה צריך לקיים את החוק, אף שאני חושב שהשופט עשה טעות גדולה.

אני אומר לראש הממשלה: אתה ידוע בשלומיאליות שלך, בחוסר היכולת שלך להחליט, להכריע. זה לא אומר שבנושא המהותי כל כך, זה מה שהיה צריך להיות. בשיחה אחת עם יושב=ראש ההסתדרות יכלו הבעיות להיפתר. רימית את יושב=ראש ההסתדרות בזה שלא הודעת לו; אמרת לו שהנושא הסתיים, ופתאום נכפתה עלינו הגזירה של חצי נקודת הזיכוי. הבעיות ייפתרו בשיחה משותפת ובהידברות ולא בהתקפות שלוחות רסן על ההסתדרות ועל מעמד העובדים בישראל. בזה לא ייפתרו הבעיות. כראש הממשלה עליך להתדיין, לברר ולהציג אלטרנטיבות ופתרונות, ולא למחות כאילו אתה באופוזיציה. אדוני ראש הממשלה, אני מודיע לך, לצערי הרב, אתה ראש הממשלה היום. תודה רבה, גברתי.

היו"ר נ' חזן:

תודה. חברת הכנסת דליה איציק, ואחריה - חבר הכנסת חיים אורון.

דליה איציק (העבודה):

גברתי היושבת=ראש, חברי חברי הכנסת, האמת היא שהסתכלתי היום בהצבעה וחשבתי לעצמי: אם 19 חברי כנסת לא מופיעים בהצבעה כזאת, זה צריך היה להדיר שינה מעיניו של ראש הממשלה. אבל זה לא מפני שראש הממשלה פתאום השמאיל ופתאום הפנים לתוכו את הרעיון הלא=נכון והלא=חכם והלא=הגיוני של ארץ=ישראל השלמה, כי הוא פשוט לא מציאותי. אלא חלק גדול מהאנשים שהצביעו כאן היום, גברתי היושבת=ראש, הצביעו מפני שהם הצביעו אי=אמון קודם כול בראש הממשלה, בדרך ההפכפכה שלו, בדרך המאוד לא אמינה

שהוא מוכר בה את המשא=ומתן.

בכלל, ככל שאני חושבת יותר על העניין נראה לי, שאם ראש ממשלה לא בא ואומר לציבור את ה"אני מאמין" שלו, באופן רציני, כמו שיצחק רבין אמר אותו, הוא אינו נוהג נכון. יצחק רבין אמר: אני הגעתי להכרה ולהפנמה, לא נולדתי כזה, אבל הגעתי להכרה ולהפנמה, שיניתי את דעתי. ראש הממשלה אומר לכל אחד דבר אחר. נוצרה סיטואציה שכל הציבורים, ללא יוצא מן הכלל, כועסים על ראש הממשלה. דרך אגב, נתניהו הוא אחת ההוכחות שאפשר לשקר כל הזמן להרבה אנשים.

חברי חבר הכנסת דדי צוקר, אני רוצה לשאול אותך, אתה היית כאן בכנסת הקודמת, ראית את לימור לבנת, ראית את צחי הנגבי, ראית את בנימין נתניהו. הוא הבטיח לסגור את ה"אוריינט האוס".

דוד צוקר (מרצ):

הוא סגור.

דליה איציק (העבודה):

פתאום ה"אוריינט האוס" הפך להיות פעיל כל כך, מקובל כל כך, בסדר כל כך. הוא הבטיח שהוא ישנה את האמנה הפלשתינית, הוא הבטיח הסגרת מחבלים, הוא הבטיח לקחת את הנשק.

חבר הכנסת רביץ, אני מבינה שלא כל כך נעים לשמוע את זה, אבל אני מחשיבה אותך כאיש ישר, ואני רוצה להגיד לך: לראש הממשלה ולכם השותפים שלו יש היום הרבה מאוד סיבות שלא לישון בלילה. אילו אמר ראש הממשלה: אני אימצתי את דרכה של מפלגת העבודה, כי הגעתי למסקנה הזאת, כי הבנתי שאין דרך אחרת, לא מפני שאני מאוהב בפלשתינים ולא מפני שיש לי בעיה מוסרית, אלא מפני שהגעתי להבנה ולהפנמה שאין דרך אחרת אלא לחלוק, לחלוק בארץ הזאת בצורה שתבטיח לנו מקסימום ביטחון.

אני רוצה להגיד לך מה מרגיז אותי. אילו מדדתם אותנו באותו סרגל מדידה, הייתי . אבל איך זה יכול להיות שמחנה אחד הוא לאומי, מחנה שרק אכפת לו FAIR ואומרת, מהמדינה, ומחנה אחר הוא עוכר מדינת ישראל, הוא אש"פיסט, הוא מרעיל בארות. אני אומרת לך בגילוי לב שזה כואב לי עד אימה. איך זה יכול להיות? איך זה יכול להיות שראש הממשלה נוסע לחוץ=לארץ ואומר כהאי לישנא: אילו פרס היה צריך להחזיר את חברון, הוא לעולם לא היה מחזיר; אבל אני, בנימין נתניהו, יכול להחזיר, כי אני מהליכוד. הרי זה לא ייאמן. הרי זה לעג לבוחרים שלכם. איך זה יכול להיות?

אילו מדדת אותנו באותו סרגל מדידה, והיית אומר: אני חולק על העיקרון, כי אני חושב שלא צריך לעשות שלום עם העם הפלשתיני - אז אפשר להתווכח. אבל איך זה יכול להיות שמחנה אחד הוא רק הכחול=לבן, הוא רק דואג לעם הזה, ולמחנה אחר מגיע שהמנהיג שלו יירצח, מי שהיה מר ביטחון של מדינת ישראל. איך זה יכול להיות? כל תחנה בחייו היתה בעצם שיקוף והשתקפות של המדינה הקשה והמסובכת הזאת. ממלחמת תש"ח ועד כיבוש ירושלים ומלחמת ששת הימים ומלחמת יום הכיפורים, בעצם כל תחנה בחייו של האיש הזה היתה ביטחון. והוא נרצח. ועומד פה ראש ממשלה אחר, שייבדל לחיים ארוכים, ולא מתבייש ולא מסמיק, והוא מיישם את ההסכם שלנו באופן הרבה יותר גרוע מאתנו. במלים אחרות, הוא מגריע את ההסכם שלנו, והוא המחנה הלאומי, הוא - אכפת לו ממדינת ישראל.

ואתם תסתכלו כאן על לימור לבנת, על צחי הנגבי, ועל אדון שר הבריאות, ולא תגידו לו באופן הכי ברור שזאת לא ציונות עם נשמה, זאת ציונות עם כיסאות. זבולון המר הצדיק, שכל רגע מגלגל את עיניו לשמים, צריך פעם אחת לקרוע את המסכה מעל פניו ולהגיד לו את האמת. זאת מפלגה שחייבת הכי הרבה למתנחלים. שים לב מה הם עשו היום: הם יצאו החוצה, הם מהאו"ם, פתאום אין ארץ=ישראל השלמה, מותר לגזור אותה, אין להם דעה, הם בחוץ. אכפת להם, שלמה או חלקית? יש שני שרים, יש כיסאות, יש קצת צימוקים, יש דירקטורים, והם יבואו אל המתנחלים המסכנים האלה וישחקו בדמם, ולא יגידו להם את האמת.

צריך היה לבוא למתנחלים ולהגיד את כל האמת; או לחלופין - לעזוב את הממשלה. עליהם לומר: אנחנו מסתכלים בעיניים, ואומרים גם לליכוד וגם למפלגת העבודה: בלעדינו לא תרכיבו ממשלה. נראה אותם.

אני אומרת לך שהם צבועים, והם יגלגלו עיניים לקדוש=ברוך=הוא. כל יום וכל שעה הם ייראו צדיקים, והם ישחקו בילדיהם של המתנחלים, מפני שהם לא אומרים להם את האמת.

גברתי היושבת=ראש, אני הבטחתי לחברי שאקצר בנאום שלי. אני מודה בפניך שאני עסוקה מאוד בשאלה מה עושים מנהיגים מוקצים מחמת מיאוס בסוגיה של נאמנות לארץ=ישראל, ומנהיגים אחרים שנוהגים בדיוק הפוך, באורח פרדוקסלי נוהגים בדיוק הפוך כלפי האינטרסים של מדינת ישראל, והם הלאומיים, הם אלה שאכפת להם, הם הצדיקים, אכפת להם מהארץ.

אתה יודע, אף פעם לא הייתי במה שקוראים "מחנה רבין" במפלגת העבודה, אף פעם לא, והאמן לי שהחלפתי מעט מאוד מלים עם יצחק רבין, זיכרוננו לברכה. אבל אתה יודע, היתה לו תכונה אחת, שבבית הזה היא נחשבת מאוד. כשהיית יוצא מהחדר שלו, כמעט תמיד היית - לא שבע רצון, אבל תמיד תמיד הוא אמר לך את האמת; לא כמעט, לא על=יד ולא בערך. ואולי זה היה החיסרון שלו. אולי החיסרון שלו היה שהוא לא רימה את העם הזה, כמו שנתניהו רימה חצי מהעם הזה וסיפר לו סיפורי סבתא, והם האמינו לו. ואולי החיסרון שלו, שהוא לא אמר "אדון עולם". יכול להיות שהיה צריך לבוא לכאן ולהגיד לכם עם איזה קול כזה בוטח: תשמעו, הבן שלי אמר "אדון עולם", ולהגיד כל שעה "ברוך השם" ו"בסייעתא דשמיא", כשאנחנו כולנו יודעים בדיוק מה קורה, ואתה יודע בדיוק כמוני מה קורה. אני לא מבינה, הרי אתם אינטליגנטים. איך זה יכול להיות? למה אצלם זה בסדר ואצלנו זה לא בסדר?

ואם אנחנו חוזרים ליצחק רבין, אני אגיד לך מלה כואבת: נתניהו בחטא כבש את השלטון, בחטא, שלא כדן, מפני שנתניהו הסית והדיח. אני לא אניח לו עד שהוא יבריא - עד מאה=ועשרים, אני אומר לו את כל מה שאני יכולה להגיד עליו בסוגיה הזאת. הוא מירר את חייו. אילו יצחק רבין היה מביא את ההסכם הזה, הוא היה נרצח פעם שנייה. אילו שמעון פרס היה מביא את ההסכם הזה, היו רוצחים אותו. אתה יודע את זה כמוני. והוא יבוא והוא ימרח, ואתם תעדיפו לרמות את עצמכם ולהגיד: רגע אחד, אלה רק מחלות ילדות. רגע אחד, אולי בכלל הוא לא מתכוון.

אומרים לי מתנחלים בחברון: הוא לא מתכוון לצאת מחברון, הוא מרמה את ערפאת, אתם תראו שהוא מרמה את ערפאת. ההסכם חתום, אנחנו אומרים להם. הם אומרים: לא, הוא מרמה את ערפאת. כי הם מעדיפים לרמות את עצמם. אתה מכיר מישהו שמוכן להודות שבנו דביל? גם אתם, אלה שהצביעו בשביל ראש הממשלה, לא מוכנים להודות שהיה פה כישלון קולוסלי. אני אומרת לך, חבר הכנסת רביץ, והאמן לי, אני לא מתנגחת אתך בכלל. אני יודעת מה אתה חושב בתוך תוכך. היו לנו כמה שיחות.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אני רוצה לעלות ולהגיד למה הצבענו בשבילו. אני חוכך בדעתי.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת רביץ - - -

דליה איציק (העבודה):

חבר הכנסת רביץ, אני לא בטוחה שיש לך תשובה למה הצבעתם בשבילו. חבר הכנסת רביץ, נדמה לי שככל שאתה חושב למה הצבעת בשבילו, הולכות ואוזלות התשובות.

חבר הכנסת רביץ, לשיטתך ארץ=ישראל הרי הרבה יותר חשובה מרטוריקה. אם תגיד לי: אימצתם רטוריקה של מרצ - אתה יודע מה, אני גם מוכנה לקבל את זה. בחלק מהציבורים - מרצ לא אוהבת לשמוע את זה - הרטוריקה שלנו, שאימצנו אותה, הזיקה לנו והיא תזיק לנו אם נמשיך בה, וחלק מאתנו בוודאי יפיק לקחים. אני לא מחשיבה את עצמי אדם שהוא אנטי=דת, אלא להיפך, אני מחשיבה את עצמי אדם אפילו מסורתי, אני רק לא מוכנה שיכתיבו לי.

עם זאת, ככל שאתה חושב, עם יד על הלב, למה הצבעת בשביל ראש הממשלה, נדמה לי שהולכות ואוזלות לך התשובות, אתה עומד לפני הראי ומסמיק ואומר: אני, חבר הכנסת

רביץ, אני הרי מעריך את עצמי כאיש אינטליגנטי וחכם, אני הצבעתי בשבילי? ארץ=ישראל יותר חשובה מאיזו אמירה כזאת או אחרת שלו. מה הוא פתאום - צדיק? הוא מקיים תרי"ג מצוות? הוא אחד מל"ו צדיקים? הוא מקיים את עשרת הדיברות? למה? הרי מכל בחינה שהיא - הניסיון שלו, החוכמה שלו, התבונה שלו - כשאתה בודק את השאלה, אין לך תשובה. ולי, אני מודה ומתוודה, כואב. כואב לי שסרגל המדידה איננו אותו סרגל. על העניין הזה אין לי תשובה. תהרוג אותי, אין לי תשובה. ובכל פורום שאני עכשיו נפגשת, אני שואלת את האנשים.

הייתי בנתיבות. אחוז האבטלה הכי נמוך בארץ ערב הבחירות היה בנתיבות - 1%. 89% מתושבי נתיבות הצביעו בנימין נתניהו. שאלתי אותם: איך זה?

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

למה?

דליה איציק (העבודה):

אני לא רוצה להגיד לך למה, כי התשובה האמיתית היא תשובה פוגעת, בראש ובראשונה היא פוגעת בציבורים האלה. אתה יודע למה? שאלתי אותם: איך אתם מסבירים? אמרו: אנחנו לא רוצים לשמוע על נתניהו. אמרתי להם: יבואו אליכם חודש לפני הבחירות ואתם תשימו את הפתק "ליכוד", כי יש חלק מכם שחושבים שאם שמים את הפתק של מפלגת העבודה יוצא נחש מהפתק. אתם נבהלים, אתם לא מוכנים לשקול בראש, אתם שוקלים בבטן, כי פעם, לפני 50 שנה, היתה אליטה אשכנזית שעשתה כך וכך. לא מוכנים לשבת ולחשוב בראש. אמרתי להם: אל תצביעו בשביל מפלגת העבודה, תשתמשו במפלגה ככלי. אנחנו לא טובים, תעיפו אותנו; הם לא טובים, תשאירו אותם או תעשו לחלופין, ובלבד שתשתמשו במפלגה כאמצעי, ככלי. אמרתי להם עוד דבר: יהיו אצלנו אנשים, וזה יקרה גם לכם, שיאמרו: למה שנשקיע בהם? הם במילא בליכוד. יהיו כאלה בליכוד שיגידו: למה נשקיע בהם? מה שלא יהיה, הם בכיס שלנו. שים לב מה עשה נתניהו כשעלה לשלטון: דבר ראשון הוא דפק אותם. מי נוסע באוטובוסים? מי הם הקשישים המסכנים במדינת ישראל בדרך כלל?

אתה יודע כמוני שבמדינת ישראל יש הלימה, יש קורלציה, יש מתאם, בין ההכנסה, המוצא וההשכלה. מי שעני בדרך כלל במדינת ישראל שייך לאוכלוסייה מסוימת, וזאת האוכלוסייה שבדרך כלל - לא כולה, אבל חלקה - מצביעה בשביל נתניהו. לכן הוא מרשה לעצמו. הוא צודק, הוא יכול לסמוך עליהם, הוא יכול לסדר אותם ולהמשיך לסדר אותם כל ארבע שנים. הוא יכול לסמוך על הזיכרון הקצר שלהם. הוא ימשיך לתת להם, תסלח לי, פעם אחר פעם מסים, כל מיני מרעין ביטחון עליהם, והם יצביעו ליכוד והם ינצחו את מצבם, ובאורח פרדוקסלי הם מצביעים נגד האינטרסים של עצמם. על זה אני בוכה. תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחברת הכנסת דליה איציק.

חבר הכנסת אברהם רביץ, כיושב ראש ועדת הכספים, מעוניין להשיב לחברת הכנסת דליה איציק, בנושאים תקציביים אני מבינה. אחריו - חבר הכנסת חיים אורון.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

גברתי היושבת ראש, חברי הכנסת, חברת הכנסת דליה איציק, אני לא בטוח שמאז הבחירות ועד היום אמרתי את הדברים בפומבי, אותם דברים שאני רוצה לומר עכשיו. הם נמצאים כל הזמן באיזה שהוא מקום, ובשיחות פרטיות אכן אמרתי אותם. אבל את דיברת אל חברי הכנסת, אל הבית הזה ואל האומה ושאלת שאלות קשות, ואני מנצל את ההזדמנות, ועכשיו אני אומר "אני מנצל", כי אני לא בטוח שהדברים שאומר עכשיו ייגעו בדיוק ל=188 מיליארד שקל של התקציב.

היתה לי שיחה מאוד קשה ביום הבחירות עם שמעון פרס. הוא צלצל אלי, כי הוא שמע כאילו אמרתי איזה דבר שלא היה נכון. היתה לי שיחה מאוד קשה, והוא שאל אותי את השאלות שאת שואלת אותי היום כאן מעל במת הכנסת. אני רוצה לומר את זה באופן הברור והחד ביותר. אני גם לא רוצה שחברי ממרצ ייפגעו מהדברים, ואנחנו מדברים בצורה

חברית ופתוחה.

זה לא סוד, שמפלגת העבודה חברה במודע ומתוך חשבון וקשרה את גורלה במרצ, גם בקדנציה הקודמת וגם כאשר ניתנה לה האפשרות וההזדמנות, לאחר רצח ראש הממשלה, זיכרוננו לברכה. נעשה איזה ניסיון, ואת יודעת עליו, כנראה, לשנות את המפה הפוליטית. היתה אז בחירה קשה מאוד למפלגת העבודה. היא היתה אז בדילמה, האם לפנות אל הציבור הדתי כולו, שהיה מוכן להצטרף אז לקואליציה, וזה יחייב אותה להיפרד ממרצ - והיא קיבלה החלטה שלא תיפרד ממרצ.

שאל אותי פרס - אז מה יש לך נגד מרצ. אני מבין, נגד מפלגת העבודה אין לך, בסדר, אבל מה יש לך נגד מרצ? יודעים חברי חברי מרצ, שעם חלק מהם אני בידידות עמוקה, אני מעריך אותם, ואנחנו מדברים באופן גלוי ביותר על העתיד ועל זהותו של עמנו - בעניין הזה אסור ואי-אפשר למרוח. יש כאן פער עצום, יש כאן ויכוח גדול מאוד. אני לא מדבר על היחידים, אני מדבר על התפיסה הכללית החברתית, האם נמשיך לזהות עצמנו כממשיכי אותה מסורת ולא אחרת של העם היהודי, מבחינתנו - מאז קבלת התורה עד לדור האחרון, או שאנחנו אמורים להיות לעם אחר, כל אחד עם הזיכרונות, התפיסה והקשר האישי שיש לו ליהדות. אינני מדבר על אישים, אני מדבר על התפיסה ועל המסרים החברתיים שהועברו על-ידי מרצ, ודרכה - על-ידי מפלגת העבודה - ברצון או שלא ברצון - לחברה בישראל.

אני רוצה לומר לך - לא היה לנו קל, היו לנו לבטים קשים מאוד עד לרגע האחרון, לבטים קשים מאוד עבור מי להצביע. יודע זאת שמעון פרס, ויודעים זאת חברים אחרים. בסופו של דבר זאת הסיבה ולא אחרת: ראינו - אולי שגינו, אבל ראינו לנגד עינינו - את המשך השרשרת המסורתית של הקיום שלנו ושל הזהות הפנימית שלנו כממשיכי העם היהודי.

אני לא פוסל אף אחד, כולנו יהודים, הלוא את יודעת זאת. ודאי שלא באופן אישי, חס ושלום. כל אדם, לרבות אנשי מרצ.

דליה איציק (העבודה):

אפשר לשאול שאלה?

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אני רוצה לסיים את המשפט.

חיים אורון (מרצ):

- - -

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אתן לך את כל ה"פריים טיים" שלך.

דוד צוקר (מרצ):

אולי תשמע את דבריו, ואחר כך תענה לו.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

בסדר. חברת הכנסת דליה איציק, זאת האמת, אין בלתי. חברים מסוימים מאתנו הקריבו - - -

דליה איציק (העבודה):

אז התשובה היא ראש ממשלה - - -

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

דליה, אני לא בוחן מי יותר צדיק, אני לא בוחן אף אחד באופן אישי, לא מעניין אותי אף אחד. מה שמעניין אותי אלה המסרים שהועברו לחברה בישראל. אני רוצה לומר לך: חברי במרצ מתגאים בהצלחה שלהם ליצור חברה פלורליסטית, חברה פתוחה, ליברלית ומתקדמת, ואלה הם הדברים אשר מחרידים אותי בכל הנוגע לעתיד ולהמשך קיומנו כעם יהודי. אני מודה לך, גברתי היושבת=ראש.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת רביץ. חבר הכנסת חיים אורון, ואחריו - חבר הכנסת רפאל אלול. חבר הכנסת אורון, יש לך, בוודאי, הרבה מה לומר, אף=על=פי שאני רואה שאתה קצת לחוץ בזמן.

חיים אורון (מרצ):

גברתי היושבת=ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להמשיך את הדיאלוג הזה עם חבר הכנסת רביץ. אף שבאתי חמוש בספר התקציב ובהכנסות המדינה, יש לנו עוד לילה שלם לעסוק בהם אחר כך, ואני רוצה לעסוק דווקא בנושא שדיברת עליו עכשיו. הייתי מוכן לדבר עכשיו עשר דקות, לאפשר לך לענות לי, ולאחר מכן להמשיך את הדיאלוג עוד עשר דקות, אם היושבת=ראש תסכים.

אתה הסברת את עובדת אי=תמיכתכם בשמעון פרס בחיבור עם מרצ. וכדי להצדיק את העובדה הזאת צריך לתאר את מרצ - אני לא רוצה להשתמש בביטוי, בגלל אופיה של השיחה הזו - כסיטרא אחרא, צריך לתאר את מרצ כמשהו שקיים פער בינו לבין רובו של הציבור החילוני בארץ. אני מציע לך לבחון את התמונה, כאשר מדובר בחברה פלורליסטית, בחברה שיש בה גוונים שונים, אנשים חרדים, דתיים לאומיים, מסורתיים, חילונים מוצהרים וחילונים בעלי זהות עצמית.

לא במקרה, חלק מהמחלוקת היותר=חריפה מתנהלת בינינו - אגב, היא התנהלה גם במקומות אחרים כמה וכמה פעמים, כי אנחנו נטלנו על עצמנו יומרה שהיא כשלעצמה מהווה

בעיה על=פי תפיסתך, יומרה גדולה מאוד, להציג זרם יהודי - קודם כול יהודי - חילוני והומניסטי, כחלק ממגוון או מזר הפרחים שרק כולו יחד, כל האגודה הזו יחד, מהווה, לטעמי, את היהדות.

יותר קל, הרבה יותר קל, לנהל את הוויכוח על=פי התפיסה של העגלה המלאה והעגלה הריקה, כל זמן שאתה מוביל את העגלה המלאה, ובהנחה שחלק מהציבור החילוני מקבל שהוא יושב בעגלה ריקה או בעגלה חצי ריקה. המחלוקת נעשית הרבה יותר קשה, כאשר כמה קבוצות ביהדות אומרות: אנחנו שווי זכויות. כל מורשת ישראל סבא היא חלק ממורשתי, ואני יונק ממנה על=פי אמות המידה שלי, כפי שגם אתה יונק ממנה על=פי אמות המידה שלך, והמחלוקות שהיו קיימות ביהדות לאורך כל ההיסטוריה והיו אחד המאפיינים שלה, היו מה הוא כל זרם ומה היא כל קבוצה: חסידים ומתנגדים, בית הלל ובית שמאי וכו' וכו', לאיזה שורש ביהדות כל זרם מתחבר ובוחר ממנו קטעים רבים יותר.

נכון, יש מחלוקת בסיסית, שאינה ניתנת לגישור, בין קבוצות המכירות כולן בקיומו של כוח עליון, שממנו נגזרת אמונתן, ובין הזרמים החילוניים ביהדות. אבל 150 שנה, והתופעה הזאת הופכת-מציאותם של זרמים חילוניים ביהדות היא תופעה של 220 לחלק מההיסטוריה של העם היהודי לא פחות מאשר חלקים אחרים שמשפיעים עליה, ומי שמתייחס אל הזרם החילוני ביהדות כאל תינוק שנשבה או כאל מי שאצלו מתוך שלא לשמה יבוא לשמה, על=פי כל האמירות שיש בהן מידה מרחיקת לכת של פטרונות - איננו מבין את 150 השנים האחרונות, וב=100-הזרמים החזקים ביותר שעוברים על העם היהודי ב=200 השנים האחרונות ביתר שאת.

מי שאומר שקיים פער כזה שאינו ניתן לגישור, אומר, בעצם, שאין אפשרות לקיים את החברה הפלורליסטית הזאת. לא מקרה הוא שלי ולשכמותי יותר קל לקבל את אורח החיים שלך, מאשר למי שנמצא לכאורה באמצע. לי ולשכמותי קל יותר לקבל ולהיאבק על זכויותיך, על הייחוד שבהן, ולא אחת יצא לנו לדבר על כך ולומר: אנחנו ניאבק אתכם על הבטחת זכויותיכם, מתוך רצון ליצור חברה שיש בתוכה אותו דפוס פלורליסטי שבלעדיו לא ניתן להפיג את המתח, שהולך וגובר היום בחברה הישראלית.

מה שקרה בבחירות האחרונות, ולא התחיל בבחירות הללו, הוא, שעל המתח העצום,

האמיתי, שקיים בין הזרם הדתי לזרם החילוני ביהדות, הלבשתם באופן כמעט מלא את המחלוקת בכל הנוגע לפתרון המדיני.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

לא אני.

חיים אורון (מרצ):

לא אתה כפרט, אבל היתה הצבעה מסיבית במחלוקת שלא היה לה שום קשר למחלוקת בין דתיים לחילונים. כי אתה יודע שבימין יש קבוצות שעמדותיהן הליברליות דומות לשלנו, וכאשר היינו צריכים להצביע על חוקי יסוד, נשברו פה חזיתות. אם היינו צריכים להצביע פה על חוקי יסוד על=פי התפיסות הבסיסיות, לא על=פי הקשרים קואליציוניים, היה בבית הזה רוב, שמרצ לא נמצאת בו לבד. הוא נמצא במרצ, הוא נמצא במפלגת העבודה, הוא נמצא בליכוד, הוא נמצא בצומת, הוא נמצא בכל הבית הזה.

השבר הגדול בדו=שיח בין דתיים לחילונים במדינת ישראל הוא אולי, שהיהדות הדתית=לאומית היתה הגשר - אני מכיר את זה באופן אישי - התקיים דו=שיח לאורך כל השנים בין "השומר הצעיר" ובין הקיבוץ הדתי כדו=שיח בין מאמינים חילונים למאמינים דתיים. אם לא יתנהל הדו=שיח הזה בגובה העיניים, ואם לא תהיה בך מידת ההבנה - לא הסכמה, כמו שאתה לא מבקש ממני להסכים לדעותיך - שאנחנו מנהלים פה דיון כשהפלטפורמה היא ברמה שווה, כל אחד נאבק על עמדותיו, אנחנו ניקלע כל פעם מחדש למתיחות הזאת.

פעם אחת יהיה לך הסבר למה לא הצבעת פרס - בגלל מרצ, אף שאתה יודע טוב ממני, שביסודו של דבר, במחלוקת המהותית שעל=פיה הצביע עם ישראל בבחירות האחרונות, אתה קרוב לפרס יותר מאשר לביבי נתניהו. אתה לא צריך להתלבט היום איך להצביע על חברון. אתה הצבעת על חברון בלי שום קושי, כי עמדותיכם יוניות - לפחות כך אמרת לי יותר מאשר פעם אחת. אבל אתה אמרת שבסיטואציה העכשווית אתה מעדיף את הברית הזאת, גם כאשר קו השסע, עמוק בחברה הישראלית, נמצא במקום אחר, כי זו העדפה שלך.

עשיתם טעות עוד יותר גדולה. כי אני טוען שלא ניתן לקיים דו=שיח אמיתי בין דתיים לחילונים בארץ הזאת, כל זמן שקו השסע הפוליטי שובר את המערכת. רק כאשר נתגבר על הקטטה עם הפלשתינים נוכל להתמודד באופן העמוק ביותר בפרשת רחוב בר=אילן - לא בשאלה כמה שעות הוא יהיה פתוח או סגור, אתה יודע שאני לא כל כך מחשיב את השאלה הזאת; אלא איך באמת נחיה לעולמי עד, אם מותר להשתמש במושג הזה, מתוך ידיעה שאני, בני ונכדי נקיים אורח חיים חילוני לא כתקלה של ההיסטוריה.

אני יודע שאתה לא מקבל את זה. אני יודע שאתה מקווה שהפרק הזה בהיסטוריה היהודית יסתיים יותר מהר. אבל, אם אני, לשיטתך, אולי לא הייתי חלק מהתנועה הציונית כפי שהייתי, אז הורי היו.

את המחלוקת הזאת אי=אפשר למחוק, אי=אפשר לבטל. לפי דעתי, גם ההיסטוריה לא תכסה אותה כהרף עין, היא תמשיך להתקיים. ואז, כאשר אתם חוזרים אלינו בניסיון להתמודד עם השאלה הקשה שחותכת את העם הזה, לא על=פי הציר של המחלוקת בין דתיים לחילונים, אלא על=פי צירים שונים לחלוטין - כי אני לא יכול להשתחרר מההרגשה, חבר הכנסת רביץ, שבסופו של דבר, בסיטואציה הזאת, אתם שקלתם שיקול מאוד פרגמטי. אני רואה אותו גם היום בוועדת הכספים, שבסופו של דבר עם החלק הזה של הבית אתם בפרקמטיה מסתדרים יותר טוב; לא במהויות, בפרקמטיה.

כי אנחנו אמרנו: חברים יקרים, יש גבול, יש מסגרות. ואני מאמין - לא רק במקרה הזה. אני מאמין, בכל התחומים שבהם יש קונפליקטים, שהקונפליקט בסופו של דבר יכול להיפתר, לא בדרך שאתה מבטל את עצמך כלפי מי שאתה נמצא אתו בקונפליקט. אני לא רוצה להגיד אויב, כי לא מדובר פה באויבים, אלא כאשר אתה מכיר בו והוא מכיר בך, ואתה מחפש אותה נקודת מפגש אפשרית, כשברור לך שיש תחומים רבים שאין בהם נקודת מפגש, ואז כל אחד יחיה על=פי אורחות חייו מתוך כבוד הדדי, מתוך הבטחת שוויון, גם שוויון ברמה של הפרט, קודם כול ברמה של הפרט, וגם שוויון מבחינת אותם צרכים קהילתיים ייחודיים שהופכים את הפרטים הללו לקבוצה.

אני לא בטוח, חבר הכנסת רביץ, שלתפיסה כזאת יש לך הרבה פרטנרים יותר טובים

מאשר אנשי מרצ, משום שנקודת המוצא שלנו היא כזאת, וכאשר נבחנו פעמים מספר, לא התברר שלא היינו שותפים נאמנים לזה.

יש לי בעיה עם דבר אחד. אני לא רוצה לטשטש. כאשר הביאו אתמול לוועדת הכספים 25 מיליון שקל לבניית דירות להשכרה ולא אמרו שיהיו קריטריונים - אם על=פי הקריטריונים הללו כל הדירות הללו צריכות להיות מיועדות לחרדים, אין לי בעיה עם זה. אבל, אם על=פי קריטריונים אחידים יתברר שרק 50% מהן צריכות להיות מיועדות לחרדים ו=30% צריכות להיות בעיירות פיתוח ו=10% למשפחות חד=הוריות ו=10% למגזר הערבי, כך זה יחולק, אז אולי יחד נוכל להתמודד להגדלת העוגה הזאת מ=25 מיליון ל=50 מיליון, ל=100 מיליון, כי הצורך קיים לא רק בקהילה שלך.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

חבר הכנסת אורון, איך סוכם שתדבר על ארבע הסתייגויות?

חיים אורון (מרצ):

אני אפילו לא הייתי נוכח פה. אני לא יודע.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

סוכם על שתיים.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת סילבן שלום, אני החלפתי את יושב=ראש הכנסת דן תיכון, ונמסר לי שסוכם על ארבע הסתייגויות. בינתיים חבר הכנסת אורון ממשיך.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת סילבן שלום, ניגשתי ליושב=ראש ואמרתי שהסיכום הוא על שתיים, ולא הייתי פה. חזרתי ואמרו לי - ארבע.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

דיברנו על שתי הסתייגויות. גזלתם את כל הזמן.

היו"ר נ' חזן:

אני מציעה שההסכמים יעשו אחרי רשות הדיבור של חבר הכנסת אורון.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

חיים אורון (מרצ):

אני גם ניגשתי ליושב=ראש וכך סיכמנו.

רפאל אלול (העבודה):

אני מודיע לפרוטוקול שאני אחריו.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת רפי אלול וחבר הכנסת סילבן שלום, כמעט היה לנו פה שקט. יש פה דיון, דיאלוג מאוד מעניין בין חבר הכנסת אורון לבין חבר הכנסת רביץ לא רק בתפקידו כיושב=ראש ועדת כספים. תסיים את זה ונפתור את הבעיה.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת רביץ, אני אומר את האמירה הזאת לא רק מצוות אנשים מלומדה מהדוכן הזה, כי אני יודע מידע מאוד אישי מה המשמעות הלא=פשוטה, המאוד=מורכבת של ההתמודדות עם זהות יהודית חילונית. עם זהות חילונית שאיננה יהודית - זה מאוד קל. עם חוסר זהות - זה מאוד קל. והרי בעצם אתה יודע שהבעיה הגדולה שמשותפת לנו היא התמודדות עם חלקים לא קטנים בציבור, ואם אתה רוצה, ביקום, שהם חסרי זהות לחלוטין. כל שאלת הגדרת זהותם העצמית, היהודית, החילונית והאחרת, האידיאולוגית והאחרת, לא מעסיקה אותם כלל.

אבל, כמי שכן נתון, גם באופן אישי, גם כחלק מקהילה וגם כחלק מקבוצה, בתוך ההתמודדות הזאת, אני יודע עד כמה היא קשה. אני יודע עד כמה היא קשה כמי שמנסה לקיים אורח חיים יהודי חילוני, למשל, בקיום החגים. אתם, כמעט כשגרת לשון, מזמינים אותנו תמיד: בוא אלי לשבת ותראה מהי השבת; בוא אלי לחג ותראה מהו החג. אני חוגג את כל חגי ישראל על=פי תפיסתי. היא רחוקה מתפיסתך. אבל יש בה דבר אחד מאוד מהותי: היא קודם כול מנסה לינוק כל מה שאני יכול לינוק מתוך מורשת ישראל סבא. אני יכול להגיד שהמשקל של הערכים הללו הולך וגדל, לשמחתי. אבל היא גם יונקת ממורשות תרבותיות נוספות, קודם כול, ממורשות יהודיות שאינן דתיות. רובה של המורשת התרבותית שנוצרה בארץ הזאת ב=100 השנים האחרונות היה חילוני. למשל, השירה - השירה והזמרה. למשל, הספרות, האמנויות האחרות. כל המשאבים הללו בצד כל מכמני התרבות היהודית לדורותיה הם נכסים שאני רוצה להעביר אותם לארון הספרים שלי, לבית הילדים שלי, לתרבות שלי ולשיר הערש שלי, כשלי יש הזכות המלאה, כמו לך, לבחור מתוכם את מה שנראה לי נכון, כי גם אתה בוחר.

אני עוקב לעתים - אולי פחות מדי בגלל קוצר זמן - אחר המחלוקות שקיימות בתוך הציבור החרדי, בין הציבור החרדי ובין ציבור דתי שאיננו חרדי, ואני משווה את המחלוקות הללו במונחים של הוויכוח שלכם, התיאולוגי, במונחים של הפירוש שלכם, הדתי - על מי כל אחד מסתמך בתפיסתו, עד לאיזה שורשים הוא יורד, אף=על=פי שלכאורה כולם יונקים מאותו שורש.

אם הזכות הזאת לא תוכר, מה יהיה? ואני לא מזכיר את ההכרה משום שאני זקוק לה

מצדך. רק אם תתכונן ההכרה הזאת, ההדדית, הדיאלוג יתחיל להיות דיאלוג אמיתי. אם נצליח לבודד את המחלוקות האחרות מהמחלוקת הזאת, קודם כול את המחלוקת הפוליטית, יכול להיות שייפתחו - וזו תהיה הגזמה לומר שייפתחו שערי שמים, ושערי תשובה, אין לי תחושה שזה יקרה - לפחות שערי הלב. ברגע שהדיון הזה הופך להיות דיון שלא ברור אם מתווכחים על חברון כסלע קיומנו או על מערה כסלע קיומנו, או מתווכחים על המערה כאחד המרכיבים בתוך ההוויה שלנו, אבל קודם כול במישור הפוליטי - אנחנו יוצרים מחסום מאוד מאוד גדול להידברות.

אשר לחלוקת האחריות - אני מסרב ליטול על עצמי, ולו כזית יותר אחריות מזו שצריך להטיל עליכם. בשביל להיות הוגן בדו=שיח הזה אני מוכן לחלק זאת שווה בשווה. אם הוויכוח יתלהט עוד יותר - נתחיל לחלק אותו באופן פחות שווה. היות שהיושב=ראש התחלף, ואני לא רוצה לגזול את הזמן מעבר למה שהיה - - -

היו"ר מ' שטרית:

יש לך עוד דקה.

חיים אורון (מרצ):

עוד דקה.

היו"ר מ' שטרית:

אני מבין שאתה עייף.

חיים אורון (מרצ):

לא, לא. אין לי בעיה. אני יכול להמשיך. תאמין לי, עוד לא הגעתי לנאום שהכנתי על התקציב.

היו"ר מ' שטרית:

א.ו.קיי. תודה לחבר הכנסת אורון.

רבותי, ראשית, אני מבקש להודיע שהחל מעכשיו ידברו רק על שתי הסתייגויות
בנפרד, בלבד, בכל פעם, ולא על ארבע הסתייגויות יחד.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב=ראש, אני צריך לדבר עכשיו.

היו"ר מ' שטרית:

"חרטה דמלכא".

רפאל אלול (העבודה):

אני צריך לדבר אחרי חיים אורון, ג'ומס. קודם הודיעה יושבת=ראש הישיבה שידבר
חיים אורון, ואחריו אני. דובר על 20 דקות. זה היה הסידור.

היו"ר מ' שטרית:

קיבלתי עכשיו הודעה מיושב=ראש הכנסת, שבהסדרים לא נקבע אחרת ונשאר ההסדר
הקודם של דיבור על שתי הסתייגויות בלבד בכל פעם. חבר הכנסת אלול, אני רוצה להגיד
לך שאני דווקא מעדיף את השיטה הזאת, כי אז חברי כנסת לא מתעייפים. לדבר 20 דקות -
זה הרבה זמן. אפשר לדבר בכל פעם עשר דקות ולחזור בסיבובים.

רפאל אלול (העבודה):

חיפשתי מה אמרו על התקציב בעבר.

היו"ר מ' שטרית:

יש לך עוד מלא הסתייגויות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

מי מחליט לשנות?

היו"ר מ' שטרית:

זה לא שונה. השינוי נעשה שלא בהסכמה.

חיים אורון (מרצ):

מי החליט עליו?

היו"ר מ' שטרית:

כך הוחלט מתחילת הדיון על חוק ההסדרים. על ארבע הסתייגויות אף אחד לא החליט.

חיים אורון (מרצ):

היו לפני לפחות שלושה דוברים והם דיברו 20 דקות.

היו"ר מ' שטרית:

אמת. כך רשום לי. אסביר לך מה קרה, לדעתי. זו פשוט הערכה שלי, כי לא הייתי

באולם. בטבלה שמונחת לפני יושב=ראש הכנסת מופיעות ההסתייגויות שורות=שורות, כל אחד - שתי הסתייגויות, שתיים=שתיים. נראה שהיושב=ראש הקודם הבין שלתת שתי הסתייגויות - זאת אומרת שצריך לתת שתי משבצות. שתי משבצות זה ארבע הסתייגויות. ארבע הסתייגויות זה 20 דקות. לכן, זו טעות.

דוד צוקר (מרצ):

תמצא הסבר יותר הגיוני.

היו"ר מ' שטרית:

להערכתי, זה ההסבר. כי קודם היו רושמים בכל משבצת רק הסתייגות אחת.

קריאות:

- - -

היו"ר מ' שטרית:

הערה לחבר הכנסת סילבן שלום.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, אני מצטער מאוד שזה יצא בדיוק על ההסתייגות של חבר הכנסת רפי אלול. אבל בתיאום שעשינו, שהוא תיאום שנמשך כבר שבוע ימים, החלטנו שתהיינה שתי הסתייגויות לכל נואם.

היו"ר מ' שטרית:

אמת.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

חבר הכנסת אורון ניגש אלי בתום הדיון על האי=אמון ואמר לי: אני מבקש שנעשה שלוש הסתייגויות. אמרתי לו: לא, אנחנו לא מוכנים לעשות שלוש הסתייגויות. והוא אמר: ולגבי הלילה? אמרתי לו: אתה יודע מה? לגבי הלילה אפשר עוד לחשוב. יש כאן מצב שבו משום מה, כשעלה בייגה ראשון נתנו לו לנמק ארבע הסתייגויות. כרגע זה צריך להיות שתיים=שתיים, לפי הטבלאות, מעכשיו ועד הסוף. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

אמת. תודה. אדוני יושב=ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת אברהם רביץ, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

זה תמיד הבן הבכור.

היו"ר מ' שטרית:

אחריו - חבר הכנסת רפי אלול.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת חיים אורון, ג'ומס, אני מאוד שמחתי שפתחת את הנושא הזה, את הנושא האידיאולוגי, כי מאוד שמחתי לשמוע את הדברים שלך. אני רוצה לומר לך כך: כנראה אסור באמת לעשות הכללות, אפילו לא כשמדברים על מרצ.

קראתי מאמר - ואינני רוצה להזכיר את השם, אם תרצה אומר לך באופן פרטי - של אחד ממנהיגי מרצ, והוא כתב בערך בזו הלשון: תנו לנו ונגמור עם העניין המדיני, אנחנו זקוקים לדתיים - וזה היה בשעתו לש"ס, גם הם דתיים - אנחנו זקוקים להם

כשותפים לעניין המדיני. אבל נגמור עם העניין הזה, ואז נתחיל לטפל בהם. ממך שמעתי דברים הפוכים, ושמחתי לשמוע אותם; הפוכים ממש, כי אמרת: השבר המדיני - זו רעה חולה, שבעצם גורמת לנתק, להפרדה, לפערים אמיתיים, אבל לולא השבר הזה היינו יכולים להידבר בינינו הרבה יותר טוב. ואלה אמירות אחרות לחלוטין, הפוכות מאותה אמירה שריחפה גם בציבור. זה היה כמעט המוטו, שאולי הודבק למרצ.

דבר נוסף שמחתי לשמוע ממך, וגם זה לא בדיוק משקף את כל מרצ, או את כל מה שמרצ אומרת - אינני מדבר על האישים, על פלוני ופלמוני, אלא על המסרים של מרצ - אתה אומר, ואולי גם אחרים: אנחנו לא הולכים להקים כאן משהו אחר, אנחנו לא הולכים להינתק, אנחנו שייכים לדבר הזה שנקרא עם יהודי.

דוד צוקר (מרצ):

הרב רביץ, אל תיתמם. בחיך.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

לא, לא, לא. דדי, אני אפילו שמח שאני מגרה אותך. אתה באמת מתפרץ ואתה באמת אומר שזה לא נכון. אני אומר לך, באמת אינני מדבר לא בכך ולא בכך ולא בכך. אני מדבר על המסרים שהצלחתם או "הצלחתם" להעביר לחברה הישראלית, שכאן הולך לקום דבר חדש, דבר פתוח, דבר ליברלי, דבר אוניברסלי, שהוא איננו המשך לשרשרת של העם היהודי. אני יודע, יש כמה מכם שאמרו: לא נכון, אנחנו כן רואים את עצמנו שייכים, אבל לא כסמכות אלא כהשראה, כמקור השראה.

רן כהן (מרצ):

חבר הכנסת רביץ, אתה מרשה לי שני חצאי משפטים, כי לא דיברתי כבר ארבעה ימים?

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

ברשות היושב=ראש.

היו"ר מ' שטרית:

אין שום בעיה.

רן כהן (מרצ):

חבר הכנסת רביץ, אני רוצה לומר לך, מאחר שהדיון הוא מאוד חשוב ומעניין - -

-

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת רן כהן אינו יכול לדבר פה ארבעה ימים, כי הוא מדבר כל הזמן רק

ברדיו. שמעתי אותך.

רן כהן (מרצ):

שמעת אותי הבוקר. אני מקווה שהיה בסדר.

היו"ר מ' שטרית:

בסדר גמור.

רן כהן (מרצ):

חבר הכנסת רביץ, הסוגיה הראשונה שהעלית היא סוגיה פנימית של מחלוקת בתוך מרצ

- האם ניתן לקיים את המאבק למען השלום ואת המאבק נגד הכפייה הדתית בו=זמנית, או

מה קודם למה. אותו מאמר שקראת מתייחס בעיקרו של דבר לאותה סוגיה, שבה חלק מאתנו,

אגב, רובנו, טוענים, שאין לנו דרך אחרת אלא לעתים, בגלל סכנת המלחמה שעלולה לבוא עלינו, והיא אויב של כל העם, להקדים את הנושא של המאבק למען השלום עם כל חוג שיהיה, אפילו במחיר עיכוב מסוים במאבק נגד הכפייה הדתית. אין כאן עניין של אחר כך נגמור אתם, במובן, חלילה, לפגוע בציבור הדתי.

אני מודיע לך, היום נענה בג"ץ לבקשתי לדון בפנייה שאני הפניתי לפני שבוע, להכניס ילדה ללמוד, על=פי דרישת הוריה, בכיתה תורנית בפתח=תקווה, כאשר בית=ספר ממלכתי=דתי מונע זאת ממנה. אני, ממרצ, נלחם למען זה שרצון ההורים יקוים. אין כאן מחלוקת בעניין הזה.

דבר שני: תפיסתנו הציונית היא חד=משמעית, שמדינת ישראל היא בית לאומי לעם היהודי כדי לקיים אותו כהמשך להוויה, לתרבות, להיסטוריה של העם היהודי. איך זה ייעשה, האם בדמות מדינת הלכה, כתפיסתך, או בדמות מדינה פתוחה, מודרנית, כתפיסתנו - על העניין הזה יש מחלוקת, כמובן. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

בבקשה, חבר הכנסת רביץ.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

לכן, חברי מחברי מרצ, אני רוצה לומר לכם, אני בהחלט מאמין לך כשאתה אומר את הדברים, ולג'ומס ולדדי ולכולם, אני מאמין לכל אחד באופן נפרד כאשר אתם אומרים: אנחנו שייכים לעניין הזה. ואיך אומר לי דדי צוקר? אני לא החלפתי את שמי, שמי צוקר ולא משהו אחר.

רן כהן (מרצ):

גם אני לא.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אתה כהן, מה אתה יכול לעשות עם זה?

לכן, חברים, אני אומר לכם, זה אתם, אבל מה שעשיתם ומה שהזרמתם כתפיסת עולם לעם, כיצד הוא רואה אתכם, זה שונה לחלוטין. לא הצלחתם להעביר את המסרים האלה. העברתם מסרים הפוכים, כאילו אנחנו הולכים להקים כאן הוויה אחרת לחלוטין, שהיא מנותקת מן העבר. זה מה שעשיתם, זה מה שהצלחתם, יכול להיות שלא ברצונכם.

משום כך, זאת התשובה לדברים שאמרתי קודם. זה לא משנה ואין לי ויכוח עם אף אחד מכם באופן אישי. לא זו הבעיה, אלא מה עשיתם לעם הזה.

דוד צוקר (מרצ):

אם כן, הבנתי את ההסתייגות שלך מהאגף הזה. זה הסבר רציני. קיבלת אלטרנטיבה ראויה בהליכה שלך עם האגף הזה?

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

זו שאלה קשה מאוד; דדי, אתה לא "פייר" כשאתה שואל אותי את השאלה הזאת. אבל אני אומר לך, אין בליכוד או בכל הימין שום ניסיון ושום מסר שאומר - אני לא מדבר באופן אישי על אף אחד - אנחנו נקים כאן הוויה חדשה, הוויה אחרת, מין עם אחר שיתבולל בין העמים. אין שם ניסיון כזה. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, חבר הכנסת רביץ. חבר הכנסת רפאל אלול ינמק שתי הסתייגויות. יש לך עשר דקות.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב=ראש, חברי חברי הכנסת, בראש ובראשונה אני רוצה להגיד, ששמעתי בקשב רב את הדברים של הרב רביץ ושל ג'ומס.

אני שמח שפעם אחת, חבל שזה בשולי התקציב, הרב רביץ, אנחנו מנהלים דיון כזה, מאוד מעניין, מאוד מפרה. אני חייב לציין, שזו ההזדמנות הראשונה שלמדתי את הדעות של ג'ומס בנושאים האלה דרך נאום במסגרת הסתייגות לתקציב.

היו"ר מ' שטרית:

אחרי ארבע שנים בקואליציה ביחד?

רפאל אלול (העבודה):

אנחנו מדברים על הרבה דברים, ג'ומס ואני, על נושאים חברתיים בעיקר.

חיים אורון (מרצ):

רפי, אני רוצה להזכיר לך, שסיירנו ביחד בקהילות הרפורמיות. אם אני לא טועה, במהלך הסיור הזה כמה וכמה פעמים השמעתי את הדברים פחות או יותר כמו שהשמעתי היום.

רפאל אלול (העבודה):

לא כמו היום. היום זה היה מאוד ברור.

חיים אורון (מרצ):

אני זוכר, שבמסגרת הסיור הזה פתאום התברר, שבכל החדר, שבו היו שבעה=שמונה חברי כנסת מהליכוד, ממפלגת העבודה ומצומת, המחלוקת העמוקה ביותר היתה ביני ובין

חבר הכנסת לשעבר, בני טמקין, לבין כל מי שישב בחדר, בכלל זה הרפורמים. משום שאנחנו היינו היחידים שהצהרנו על תפיסת עולם חילונית שלמה. אז פתאום התברר, שהמחלוקת המהותית אתנו, הפילוסופית, היא בכמה תחומים יותר עמוקה מאשר, למשל, זו שבין חבר מסורתי, כמו רפי אלול, ובין הרפורמים. אף שיכול להיות שבמפגש היומיומי המחלוקת בינו לבין הרפורמים, בוודאי ביניכם לבין הרפורמים, הרבה יותר גדולה מאשר אתי.

זאת אומרת, המחלוקות פה הרבה יותר מורכבות. אם אתה יורד לשורש העניין, המחלוקת היא בין אנשים מאמינים לשאינם מאמינים. אחר כך יש בין המאמינים גוונים שונים, ובין הלא=מאמינים יש גוונים שונים.

רפאל אלול (העבודה):

לכן אמרתי שאני שמח ושטוב שזה קרה היום. חבל שזה קרה בשולי הדיון על ההסתייגויות שלנו, ויש לנו הרבה הסתייגויות. אני בטוח, שכשנשמע עוד אחרים בבית הזה, דעותי ישתנו. אני אומר לכם בכנות, אני מודה שאני מסורתי, ולא היו לי מספיק הזדמנויות להכיר דעות של הרבה אחרים. כל אחד קובע דעה על מישהו על סמך שייכותו למפלגה. ואני אומר לכם, טעות בידינו. ההוכחה של ג'ומס היום מראה - - -

מקסים לוי (הליכוד=גשר=צומת):

רפי, אני מציע שהוא ייקח אותך ללמוד אצלו בישיבה.

רפאל אלול (העבודה):

אתמול הייתי עד שתיים בלילה בערב של חזרה בתשובה.

חיים אורון (מרצ):

למה הוא לא יכול ללמוד בישיבה שלי לפחות פרק זמן אחד?

היו"ר מ' שטרית:

אני מציע שתזמין אותו שבוע אצלך בישיבה ושבוע אצל הרבי בישיבה.

נסים דהן (ש"ס):

חיים אורון (מרצ):

היו"ר מ' שטרית:

חברים, אתם גומרים לו את הזמן בינתיים.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר מ' שטרית:

לי לא בוער כלום, הזמן שלו. זה על חשבונך, חבר הכנסת אלול.

רפאל אלול (העבודה):

לא.

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, להפסיק לדבר. זה על חשבוננו.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב=ראש, חברי חברי הכנסת, אם מקסים לוי ישנו כאן - מקסים, תשמע, אתמול היתה לנו ישיבה די סוערת בוועדת הכספים על נושא ההצבעות בעניין חצי נקודת זיכוי. שמעתי את דעתך, מקסים. אני אומר לך - דדי, אתה מפריע ליושב=ראש הישיבה, אני מנסה לשכנע את יושב=ראש ועדת הכספים לתקן את דרכו - הוא היה אתי אתמול, כמעט שכנעתי אותו אתמול.

אתמול בסוף ישיבת ועדת הכספים הצעתי ליושב=ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת רביץ, לנסות לתת לנו עוד יום אחד לטפל בנושא חצי נקודת הזיכוי. אני אומר לך, מקסים, אני פונה אליך כיושב=ראש ועדת העבודה והרווחה, ואני יודע את הרגישות שלך בנושא הזה, אני גם יודע כמה גשר ואתה עשיתם, כדי שחלק גדול מהגזירות שהיו מתוכננות ליפול עלינו לא יתקיימו - אני אומר לך, שאני חושב שעוד לא מאוחר. כל הלילה לפנינו.

חבר הכנסת רביץ נראה לי אתמול חצי משוכנע, גם ההחלטה שהוא קיבל; תקן אותי אם אני טועה. התקבלה אתמול החלטה בוועדת הכספים. ברוב המקרים חבר הכנסת רביץ מצביע בעד ונגד. ההחלטה היחידה שהיה בה סיפא שמשאיר פתח למשא=ומתן, היא ההחלטה הזאת. אני טועה, אדוני?

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

לא.

רפאל אלול (העבודה):

זאת אומרת, שהרב רביץ התכוון אתמול שיהיה משא=ומתן במשך הלילה. לדעתי, מפני שגם הרב רביץ לא היה משוכנע. יושב לידו חבר הכנסת נסים דהן, אבל אתו יש בעיה, הוא

מצביע נגד ואומר "אבל". גם חבר הכנסת נסים דהן היה אתמול בדעתנו, שזה לא נכון, שהצורה שבה נעשה הדבר היא לא טובה.

נסים דהן (ש"ס):

הבוקר.

רפאל אלול (העבודה):

גם הבוקר, אבל זה היה המשך של אתמול.

חבר הכנסת מקסים לוי, אני חושב שגשר והלובי החברתי בכנסת יכולים פעם נוספת להראות דרך, שאפשר לבטל את הגזירה הזו. אני אומר לך, ההשלכות של ההחלטה הזו - הנה חבר הכנסת מקסים לוי כבר הולך לטפל בזה... - ההשלכות הן גם על עניין השביתה.

רבותי חברי הכנסת, הנאום הזה הוא לא לאוזניו של ראש הממשלה, כי אוזניו, לצערי הרב, אטומות. הנאום הזה לא מופנה לשר האוצר, שעושה סחר=מכר על חשבון הנשים, שכר המינימום וזכויות העובדים בישראל. הנאום הזה מופנה לבעלי המצפון. הוא מופנה למפוטרי "דימונה טקסטיל", הוא מופנה למובטלים באופקים, למובטלים בירוחם. דברי אלה מופנים לכל אלה שהלכו שולל אחרי הבטחותיו של ראש הממשלה.

הדברים שאני אומר כאן, רבותי, מוקדשים - -

היו"ר מ' שטרית:

השעון רץ. אתן לך עוד דקה, עוד שתי דקות.

רפאל אלול (העבודה):

- - לכל הנשים העובדות שלקחו מהן את מחצית נקודת הזיכוי המסכנה שהיתה להן.

למעשה גזלו אותן על=פי רעיון של איווט את נתניהו בע"מ. דברי אלה מופנים לכל אלה שלא זכו לחסדיו של ראש הממשלה, שהוא ראש ממשלת יש"ע. הם מופנים לכל האזרחים במדינת ישראל שהורדו ממפת העדיפויות הלאומיות לטובת חזון ההתנחלויות של נתניהו.

רבותי, אתמול מת חסר בית נוסף בשוק הכרמל בתל=אביב. אתמול הגיעו עוד אלפי מובטלים ללשכות התעסוקה. אך לא המסכנים מעניינים את נתניהו, הם לא תורמים לו לחופשות סקי, הם גם לא מממנים את מסעותיו.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת רפאל אלול, הזמן תם. תמשיך בסיבוב הבא. תודה לחבר הכנסת רפי אלול.

רשות הדיבור לחבר הכנסת יוסי ביילין, שתי הסתייגויות.

יוסף ביילין (העבודה):

כבוד היושב=ראש, כנסת נכבדה, בימים האחרונים הנושא הפופולרי ביותר על סדר=היום של החברה הישראלית הוא חצי נקודת זיכוי לאשה העובדת. אני מוכרח לומר, שכאשר קיבלנו את ההחלטה על חצי נקודת הזיכוי, לא האמנו שהנושא בעל הכותרת הטכנית הזאת יכול להפוך מאבן מאסו הבונים לראש פינה בחדשות. אבל זה מה שקרה בימים האחרונים.

היו"ר מ' שטרית:

אתה חושב שזו באמת הסיבה?

יוסף ביילין (העבודה):

אני חושב שזו הסיבה. אתה יודע שבחיים לפעמים בין תירוץ וסיבה הגבולות

מיטשטשים.

נואף מסאלחה (העבודה):

גם אי=עדכון מדרגות המס - - - גם בעזרתך, אדוני היושב=ראש, אבל גם בעזרת האופוזיציה.

היו"ר מ' שטרית:

ודאי.

יוסף ביילין (העבודה):

הנושא עצמו הועלה על=ידינו כאשר נוכחנו בבעיה שנוצרה עם חקיקת חוק הבריאות. הנטל על האשה העובדת נעשה גדול יותר מאשר קודם לכן, כאשר המיסוי היה למעשה משותף. חיפשנו איזו דרך לפיצויה של האשה העובדת, ומצאנו את זה באמצעות חצי נקודת זיכוי. המשמעות היתה אז, ובוודאי גם היום, של מאות מיליוני שקלים.

לא התכוונתי לעסוק בנקודה הזאת, אבל היה דבר שהקפיץ אותי בתגובה שנמסרה אתמול דווקא במשרד האוצר בהקשר זה. התגובה היתה - א. שחצי הנקודה היא הצעה זמנית; ב. וזה עוד הרבה יותר מרגיז - ש=62% מהנשים לא ייפגעו מכך משום שהן לא מגיעות לסף המס.

אני מוכרח לומר, שהטיעון הזה הוא מאוד מאוד בעייתי. מה זה בעצם אומר? זה אומר, מה אתם מודאגים, בין כך ובין כך רוב הנשים העובדות שכרן כל כך נמוך שהן לא צריכות לשלם מס. לכן פטור ממס כזה או אחר לא נותן להן ולא גורע מהן.

אני טוען, שזה הדבר האחרון שיכול להיות הצדקה למניעת טובת ההנאה המאוד=מוגבלת הזאת מ=38% מהנשים העובדות שעוברות את סף המס, וחלקן עוברות אותו באופן משמעותי, משום שכל הכוונה שלנו היא להקל על נשים להצטרף לשוק העבודה, לאפשר

להן למצות את עצמן ולמנוע מהן תשלום כפול ומכופל על העבודה שלהן. זה לא פשוט לאשה, ודאי לאשה צעירה, לצאת לעבודה גם בחברה המודרנית שלנו. אם היא יודעת שהתמורה לעבודה שלה היא מאוד נמוכה, והיא משווה את זה להוצאות שיכולות להיות לה כאשר היא יוצאת לעבודה, הוצאות על מטפלת, עוזרת וכיוצא באלה - לא אחת נשים מחליטות שבסופו של דבר לא כדאי להן לעבוד. מי שמפסיד מזה זו החברה, במקרה זה החברה הישראלית.

אברהם פורז (מרצ):

הממשלה שלנו צמצמה את נקודות הזיכוי לנשים עובדות - - - חצי נקודת זיכוי, אומנם רק לגבי נשים נשואות, זה דבר שאנחנו עשינו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

עשיתם הרבה עוולות.

יוסף ביילין (העבודה):

אתה צודק. מה שקרה הוא שאת חצי הנקודה החזרנו על רקע חוק ביטוח בריאות. אחרי שינויים על רקע הרפורמות במס שהיו קודם לכן, שינויים שנעשו לפני חוק הבריאות, כאשר ראינו את הבעיה שנוצרה בגלל הנטל המיוחד שהוטל על נשים כתוצאה מהחוק, החזרנו את חצי הנקודה.

יש כאן ויכוח על מה שנקרא אפליה מתקנת - האם זה דבר לגיטימי, האם זה דבר רצוי לבוא אל החברה שלנו ולומר: לאשה העובדת יהיה יתרון מסוים על פני הגבר העובד.

אני ראיתי היום שכתוב בעיתונות: מדוע לרווק שעובד לא מגיעה אותה מחצית נקודה ואילו אשה עובדת, נשואה או רווקה, יש לה מחצית נקודת זיכוי? אני מאמין שבחברה שלנו יש מקום לאפליה מתקנת. אני יודע שבארצות=הברית של אמריקה האפליה

המתקנת היא כבר "אאוט". אני חושש שבארץ אפליה מתקנת היא עדיין לא "אין". יכול להיות שיבוא שלב מסוים בחיינו שבו נוכל לומר שהמצב הוא כזה שכבר אין צורך באפליה מתקנת, שאשה יכולה לזכות באותו יחס שלו זוכים הגברים, שאין עליה נטל מיוחד כשהיא מגיעה לעבודה, שהיא לא סוחבת אתה אל העבודה את הבית שלה יותר מאשר הגבר, ולכן אין שום צורך בכך שנשים יופלו לטובה - לא בפוליטיקה, לא בשריונים ולא בתנאי העבודה או דברים היוצאים באלה. לצערי הרב, היום הזה עדיין רחוק, הוא ודאי לא הגיע. אם אנחנו רוצים להגיע למיצוי היכולת של האזרחים הלא-רבים של המדינה הזאת, אני חושב שאפליה מתקנת כזאת היא דבר חיוני.

הייתי לפני כמה ימים ביישוב הבדואי רהט. נכנסתי לבית=ספר שבו למדו נערים ונערות בכיתה י"ב לקראת בגרות. ראיתי את הנערים שיושבים כמובן לחוד, ואת הנערות שיושבות עטויות בשביסים מצד שני. הן רצו שאני אספר להם על התהליך המדיני, ואני אמרתי: במקום לספר לכן על התהליך המדיני, אני רוצה לשמוע מה בראש שלכן, מה יקרה לכן אחרי שתסיימו את הלימודים. עוד חצי שנה, לכולכן - כך אני מקווה - יהיו תעודות בגרות, ומה יהיה אז?

אני מוכרח לומר, שאחרי היסוסים ולבטים שמעתי את הדברים שלהן, ובעצם המסר היה, ששנות הלימודים הן סוף העצמאות שלהן. חלק מהן כבר היו נשואות, רובן עדיין לא. לאחר הלימודים הן יתחתנו, ישבו בבית, אולי תהיה אפשרות לתעסוקה כזאת או אחרת באופן מאוד מאוד מוגבל, עם חופש בחירה מאוד מאוד קטן. אחרי התקופה הזאת - ילדים, ובזה נגמר העניין.

אמרתי להן: תראו, אני לא רוצה להמריד אתכן, ואני מכיר את המגבלות של החברה שבה אתן חיות, ואני רוצה לכבד את החברה שבה אתן חיות. לחברה הזאת יש, כמובן, זכות להתקיים, כמו שיש בתוך החברה הישראלית=היהודית הרבה קבוצות אחרות שהן שמרניות מאוד; הקבוצה החרדית היא בוודאי דוגמה בולטת לזה. אני, כאדם שמאמין בחופש של הזולת לחיות את חייו כל עוד זה לא פוגע בזולת אחר, חושב שגם אתן בוודאי זכאיות לאופן החיים שלכן. אבל אם המשמעות של החיים האלה היא סוף העצמאות שלכן, אם המשמעות של החיים האלה היא שאתן בעצם גוזרות על עצמכן את סוף היכולת שלכן לבחור - אני לא הייתי רוצה לתת יד, בשם ליברליזם מזויף, לחופש שלכן לוותר על החופש.

אני מאמין מאוד בכך, שהתפקיד שלנו, כמנהיגות ישראלית, הוא לאפשר לאשה הישראלית באשר היא, באותה מידה שבה היא רוצה, למצות את עצמה בלימודים, למצות את עצמה בשוק העבודה. ההטבה הזאת, השולית אולי - כך היא נחשבת - של חצי נקודת זיכוי, שאולי לא תשנה את העולם, תוכל לסייע לאשה הישראלית בחופש הבחירה שלה לעבוד. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה, חבר הכנסת יוסי ביילין. הדובר הבא - חבר הכנסת אמנון רובינשטיין; איננו. חבר הכנסת בנימין בן=אליעזר - איננו. חבר הכנסת אלי בן=מנחם - איננו. חבר הכנסת יוסי שריד - איננו. חבר הכנסת שלמה בן=עמי - -

שלמה בן=עמי (העבודה):

ישנו.

היו"ר מ' שטרית:

- - ינמק שתי הסתייגויות, בבקשה.

שלמה בן=עמי (העבודה):

אדוני היושב=ראש, אני חושב שהיום הזה מתנהל בסימן - -

היו"ר מ' שטרית:

עייפות.

שלמה בן-עמי (העבודה):

- - המשבר ביחסי העבודה, אני חושב, השביתה של ההסתדרות. הדברים האלה בוודאי קשורים ישירות, אפילו לא עקיפות, בשאלת חוק ההסדרים והתקציב הזה. למעשה בחברות תעשייתיות, גם בישראל, במצב שבו ממשלה מעבירה את המשק לפסים אחרים - אם זה באמצעות מדיניות תקציבית אחרת, אם זה באמצעות תפיסת עולם כלכלית אחרת - יש לעשות זאת באמצעות עסקת חבילה.

לממשלה הזאת למשל, ולראש הממשלה בעיקר, יש תפיסה כלכלית - שהוא קורא לה ליברלית או ניאולברלית - של הפרטה, של כלכלת שוק מוחלטת ככל שניתן, של מעורבות ממשלתית קטנה יותר. בעצם ראש הממשלה הוא דמות שאם הייתי שם אותה בפוליטיקה האמריקנית, הוא דמות רפובליקנית, שרוצה חברה קטנה וממשלה קטנה.

נוסף על העובדה שהוא גם עשה קיצוצי תקציב משמעותיים בתחום הנוגע ישירות לעובדים, יש לקיצוץ הזה שתי משמעויות, האחת הבלימה בגידול בתקציב החינוך, הבלימה בגידול בתקציב הבריאות, הבלימה בהתרחבותה של מדיניות הרווחה הישראלית על-פי הצרכים. לזה יש נגיעה לציבור העובדים, לא רק להם אבל גם להם. המשמעות השנייה היא הפגיעה בשכר. בסופו של דבר, ההחלטה שלא לעדכן את מדרגות המס יש לה משמעות לגבי שכרם של העובדים ברמות השכר הנמוכות והבינוניות. המשמעות היא, שבפעם הראשונה מוטל כאן מס לא על הכנסה, זה הרי איננו מס פרוגרסיבי שאתה משלם מתוקף עליית ההכנסה שלך, זה בעצם מס על אינפלציה. יש אינפלציה, אתה משלם על זה מס. זאת המשמעות של אי-עדכון מדרגות המס. נוסף על כך, שאלת חצי נקודת הזיכוי לנשים. אלה הם שני תחומים שבהם יש פגיעה בציבור רחב.

אם אתה מעביר את המשק לפאזה אחרת, או מתיימר להעביר אותו לפאזה אחרת, יש היגיון בכך שהדבר הזה יעשה באמצעות עסקת חבילה או אמנה חברתית. גזירות כלכליות היו כאן מאז ומתמיד, אבל ממשלות בישראל ניסו לחולל את התפנית הזאת, את המעבר לפאזה האחרת, באמצעות מהלך שנותן יציבות חברתית - לשתף את המעסיקים, לשתף את הממשלה, לשתף את האיגוד המקצועי, את ההסתדרות, וביחד לצעוד אל התקופה החדשה. הכרעות כנסת הן חשובות, אבל הן לא המפתח לכל דבר, כי צריך לשתף את הכוחות

החברתיים בהכרעה של הממשלה לעבור לפאזה אחרת, וזה לא נעשה. הידברות לא די בה, צריך ללכת להסכמה חברתית רחבה. זה מה שעושים היום בדרך כלל בארצות המערב, כאשר מעבירים את המשק לפאזה אחרת. כאן הטעות האסטרטגית החברתית והכלכלית הראשונה של הממשלה, שהיא הפנתה גב לצורך להגיע לאמנה חברתית עם העובדים.

זה הרקע האמיתי, העמוק, לשביתה הזאת. מובן שיש גם רקע נקודתי. אני חייב לומר, שאני קצת מתפלא על התחושה שאני חש שיש בחלק מן האליטות העסקיות בישראל, ולא רק האליטות העסקיות, במידה מסוימת גם האליטות התקשורתיות. האליטות הישראליות מזדעזעות מהר מאוד. גולדה מאיר הזדעזעה בזמנה מזה שפתאום הופיעו לה מתחת לאף "פנתרים".

אברהם פורז (מרצ):

ודרכו על הדשא.

שלמה בן-עמי (העבודה):

ודרכו על הדשא. היא היתה מזועזעת כי זה צמח מתחת לאף שלה. גילי היה מזועזע מכך שיש עם פלשתיני, אבל לא רק הוא, אלא רבים אחרים. אני זוכר התכתבות בינו לבין יעקב טלמון; גם בגין היה קצת מזועזע מהעניין הזה. חלק מן האליטות התקשורתיות היו מזועזעות מזה שיש כמה אנשים במפלגת העבודה - חגי, זה נוגע קצת לפרובינציה - ולא הבינו על מה מדובר, שיש כאלה שאומרים שמפלגה שהפסידה בחירות צריכה לעשות קודם כול ועידה. על מה אתם מתווכחים? אנחנו לא מבינים. מה יש פה להבין? צריך לעשות ועידה שמגדירה את דרכה של תנועה. לא מבינים, תבחרו מהר ונגמור מהר עם העניין הזה. עכשיו האליטות לא מבינות על מה האיגודים המקצועיים שובתים.

האליטות הישראליות מעולם לא הפנימו, כפי שעשו אליטות במערב, את זכות השביתה. בהיסטוריה של הציונות, השביתה היא מתקפה נגד המולדת. פורז יודע את זה, הוא מסתכל עלי ככה, בעיניים, ואני קורא את המחשבות שלו. אתה יודע, מסתבר שברל כצנלסון, מאבות תנועת העבודה, בוויכוח פנימי בשנות ה-30, אמר - בואו לא נטיל מס הכנסה.

סוציאליסט נגד מס הכנסה, הרי זה דבר מופרך. מס הכנסה זה ההישג הגדול ביותר של הסוציאליסטים. ברל כצנלסון אומר - בואו לא נטיל מס הכנסה, היהודים ברחו מפולין בגלל מס הכנסה, אז נטיל עליהם פה מס הכנסה? זה היה גם הראש של האליטות הסוציאליסטיות פה. לא היתה להן הפנמה אמיתית של האיגוד המקצועי ושל זכות השביתה המוקנית. זה המגן האחרון שיש לעובדים.

אברהם פורז (מרצ):

אבל לא נגד חקיקה פיסקלית של הכנסת.

שלמה בן-עמי (העבודה):

הרי הכריזו כדת וכדין על סכסוך עבודה. למה לא באו אתם למשא=ומתן? אני אגיד לך למה לא באו אתם. לא באו אתם משום שאמרו - בין כך ובין כך אנחנו נוציא צווי ריתוק. זאת אומרת, שיש כאן בעצם התחמקות.

אברהם פורז (מרצ):

יושב פה מקסים מגשר.

שלמה בן-עמי (העבודה):

מקסים יודע את זה.

משה שחל (העבודה):

תביא לו את הדוגמאות, לא של ברל כצנלסון, אלא של זאב ז'בוטינסקי.

אברהם פורז (מרצ):

זו שביתה נגד חקיקה פיסקלית של הכנסת.

שלמה בן-עמי (העבודה):

אני מגיע ל"כן, לשבור". אלה שרצו לשבור את ההסתדרות מקבלים היום את התוצאה ההפוכה. הרי בשעה שההסתדרות, יושב על הכתפיים שלה כל המבנה הגדול הזה של "כור", של חברת העובדים ושל קופת=חולים, במידה מסוימת היא די מוגבלת בפעולתה. הסתדרות שהיא רק איגוד מקצועי נטו - יש בהחלט סכנה לרדיקליזציה של יחסי העבודה בישראל.

אנחנו נמצאים בשביתה הזאת על קו פרשת מים בתחום יחסי העבודה, דווקא כיוון שההסתדרות תהפוך יותר ויותר לפדרציה של עובדים, לפדרציה של איגודים, נטולת אחריות "עסקית" כמו זו שהיתה לה בתקופה הזאת של חברת העובדים, אם הממשלה רק תיאחז בטיעונים חוקיים כאלה ואחרים ולא תבין שיחסי עבודה הם סיפור מורכב.

אני אביא לך דוגמה מעולם אחר: מי מטיל ספק בזכותו של הריבון בירושלים לפתוח את מנהרת הכותל? הרי לא זה העניין. זכותו קיימת. היישום היה פגיעה באיזון השברירי בעיר מסובכת, שפוצץ אותה ביום בהיר אחד. לא הזכות עומדת פה על הפרק אלא תבונת השליט, ותבונת השליט היתה חסרה כאן.

אברהם פורז (מרצ):

גם תבונת האיגודים המקצועיים. כשמזמינים מישהו לבית=המשפט הוא צריך לבוא, גם אם הוא ראש ממשלה וגם אם הוא ראש איגוד מקצועי.

שלמה בן-עמי (העבודה):

כולם צריכים להיות נבונים. פורז, לא תגרום לי לעמוד פה ולהצדיק הפרת צו בית=משפט. אין בכוונתי ואינני עוסק בנקודה הקונקרטית הזאת.

היו"ר מ' שטרית:

בעיקר שהוא צריך לסיים.

שלמה בן=עמי (העבודה):

לאור נדיבותו הידועה של היושב=ראש, עוד דקה. כל מה שאני טוען הוא, שהמציאות היא כרגע שציבור העובדים שרוי בבהלה גדולה. הוא שרוי בבהלה גדולה משום שהממשלה הזאת לא מגיעה לעסקאות חבילה, לא מגיעה לאמנות חברתיות, מדברת על מעבר לאיזו פאזה כלכלית אחרת בלי להידבר עם העובדים; יש חשש לגבי ההשלכות של ההפרטה, יש התמוטטות של מפעלים מן הסוג הישן; אנחנו עדיין מחכים לתשובה מהממשלה הזאת לגבי הפיצויים של עובדי "דימונה טקסטיל", יש מצב אמיתי של חרדה. בית=המשפט הוא לא התשובה אלא תבונת השליט, והיא חסרה כאן.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת שלמה בן=עמי. אני מזמין את חבר הכנסת מקסים לוי, ואחריו - חבר הכנסת רן כהן. אמרתי לך, עשר דקות. הוא קיבל אישור בזמנו, לוותר על תורו כי הוא היה צריך להיפגש עם שר האוצר בנוגע לשביתה בהסתדרות, ועל כן נתתי לו באמצע זכותו את הזמן לדבר.

רן כהן (מרצ):

מקסים לוי גם בזכות עצמו הוא תמיד מוזמן.

מקסים לוי (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, השבתת המשק - אם כי אמרתי שאני בהחלט מסכים עם הסתדרות חזקה, ואוי ואבוי אם לא תהיה הסתדרות חזקה; העובדים במדינת ישראל יעמדו במצב שבו לא ימצאו עבודה קבועה, ויימצאו בבעיה קשה ביותר. לכן היתה צריכה הממשלה,

בעצם, ליצור מצב של הידברות. כשאנחנו מדברים על הידברות, אנחנו צריכים לשים לב לכך שההסתדרות היתה חייבת לצאת להפגנה היום, לא בגלל הגזירות הכלכליות, משום שהגזירות הכלכליות בוטלו. מי שמדבר על מסים או מס, על מס הכנסה לשכירים במשק, היה צריך להבין שביטול קיצוץ קצבאות הילדים ושחיקתן ונושא התרופות ונושא הביקור במרפאה ונושא הביקור אצל רופא - זה היה חייב ליפול כנטל על כל השכירים במשק.

מה אתם באים ואומרים? מדוע פוגעים בשכבות הביניים? מדוע הפגיעה בשכבות החלשות? כשמחלקים את הנטל באים ואומרים: מדוע מעמיסים יותר מס הכנסה על קבוצות עובדים משכר של 5,400 שקל ועד 20,000. זו חלוקה צודקת, וזאת אמרנו כל הזמן. כאשר באים ומדברים על כמה גזירות, כשלעניות דעתי היו חייבים לשבת עם ההסתדרות והיה חייב להיות לא רק דיבור, אלא סיכום. ההסתדרות היתה חייבת להקים קול צעקה בנושא העובדים הזרים, בנושא עובדי קבלנים שחודרים למקומות עבודה ולוקחים חלק חשוב מאוד בתהליך של פגיעה בהסכמי עבודה קיבוציים ובארגון עובדים. זאת ההפרטה. אם בתעשייה האווירית קיימות היום קבוצות של קבלנים שנכנסים לעבוד לא בצורה קבועה, הרי שההפרטה מתחילה לאט לאט. מפטרים את העובדים הקבועים, מוציאים את העובדים הקבועים לפנסיה ומחדירים למפעל הזה עובדי קבלנים. וכך לאט לאט אנחנו רואים זאת גם במשרדי הממשלה, גם במועצות פועלים וגם בוועד הפועל.

מי שרוצה להגן על איגוד מקצועי חייב להתנתק מחברות שיש לו, חייב להתנתק מנכסים שיש לו, חייב למכור את כל נכסי ההסתדרות ולהעמיד עצמו כנציג איגוד עצמאי, כדי לייצג את העובדים באיגוד מקצועי חזק יותר. אבל ראו זה פלא. אם נדבר על שכר המינימום, הרי שגם ההסתדרות תיפגע. איפה מפעלי חברת העובדים, שהעובדים בהם מרוויחים מתחת לשכר המינימום? היא נמצאת בקונפליקט חזק מאוד.

רפאל אלול (העבודה):

אבל היא מסכימה לחוק.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת אלול, מאחר שזה חוק שלי, אני מצוי בו. בקדנציה שעברה, בדיונים בוועדת העבודה והרווחה, ההסתדרות הביעה את העמדה נגד חוק ההסדרים. עכשיו היא שינתה את עמדתה. זה נכון.

רפאל אלול (העבודה):

אבל עכשיו היא הסכימה. היום הם נפטרו מהרבה אנשים.

רן כהן (מרצ):

רבותי, להסתדרות אין מפעלים של חברת העובדים.

היו"ר מ' שטרית:

בדיוק. לכן באמת העמדה השתנתה.

רן כהן (מרצ):

מה שנשאר לחברת העובדים כבר הופרט לחלוטין.

היו"ר מ' שטרית:

אמת, לכן באמת העמדה השתנתה.

מקסים לוי (הליכוד=גשר=צומת):

נכסי ההסתדרות חייבים להימכר. אני נותן את כל אמוני בכך שההסתדרות חייבת להיות חזקה, ונתתי לכך ביטוי בכלי התקשורת, גם אתמול וגם היום.

אני חושב שהממשלה חייבת לשוב ולדון עם ההסתדרות, כדי להגיע לעסקת חבילה

מסוימת.

אשר לחצי נקודת הזיכוי - אומר גם לרפי אלול וגם לחברי הכנסת האחרים, שגשר תצביע נגד החלטת הממשלה. אני חושב שההחלטה הזאת פוגעת. היא לא היתה בכלל בסדר=היום. היא הובאה בצורת הסתייגות של חבר הכנסת מיקי איתן, והיא פוגעת בעובדות במשק הישראלי. זה אסור. אם רוצים לקבוע רפורמה, יש ללכת לקראת רפורמה שתיטיב עם אותם מקבלי הכנסה נמוכה ועם אותם אנשים שזקוקים לכסף. מדברים היום על 70 שקל, על 20 שקל ועל 50 שקל. יש אנשים ש=50 שקל בשבילם זה דבר חשוב.

נושא עובדי הקבלן ונושא העובדים הזרים מאיים בעצם על זוגות צעירים. בואו נדמיין לעצמנו זוג צעיר, שלא מוצא היום עבודה קבועה. איזה בנק ייתן לו משכנתה? 50,000 דולר? הבעיה הזאת צריכה להדאיג-איזה בנק יוכל להעמיד לו משכנתה של 60,000 כל אחד מאתנו, משום שאנחנו חייבים לשוב ולדון בנושא הדיור לזוגות צעירים. עם כל הכבוד, אני קורא בעיתון "הארץ", ש=600 יחידות דיור תוקמנה לחרדים, ואינני נגד זה. אבל לא יכול להיות שהממשלה הזאת תפסיק את הבנייה הציבורית להשכרה לזוגות צעירים שמצבם במשק קשה.

אנחנו קוראים על כל מיני נושאים שקשורים בפגיעה בסקטורים של עובדים. בהחלט צריך לא לבלום תמיד את הקיצוצים, אלא לנסות לראות כאסטרטגיה איך אנחנו מיטיבים עם ציבור העובדים, מה הממשלה הזאת מכתיבה כמדיניות, מה היא עושה בארבע השנים הבאות. לא יכול להיות שנשב פה כל הזמן, נעמוד כאן ונדבר, כל אחד מאתנו, ולא נראה תוכנית אסטרטגית לקראת הטבה במשק. אנחנו רואים את אופקים, את ירוחם, את נתיבות ואת בית=שאן. אינני רואה היום, או מחר בבוקר, או בעוד שנה, צמיחה של המשק - בנושא האבטלה.

לכן, יש חשיבות רבה לכך שהכנסת תדון, לאחר התקציב הזה, בשאלת האבטלה, בשאלת העובדים הזרים ובנושא שכר המינימום. כבר החלנו את דין הרציפות. אני מקווה שלאחר תקציב המדינה נוכל לדון בהחלת הרציפות על החוק הזה, כדי לתת לאותם אנשים ולאותם עובדים את היכולת להתפרנס, לא בכבוד הייתי אומר, אבל בצורה הוגנת תמורת עבודתם.

אני פונה לממשלה ברגע זה, היום, ואומר לשר האוצר ולראש הממשלה: אל תנסו לכופף, לא את ידו של יושב=ראש ההסתדרות, לא את ההסתדרות ולא אתכם; שבו עוד היום ונסו לגבש עמדה כדי שהמשק לא יימצא היום במצב של השבתה. כל השבתה בכל מפעל מביאה למצבים קשים מאוד. לכן, יש צורך בשיתוף פעולה בין ההסתדרות לבין האוצר והממשלה. כולי תקווה שההסתדרות אכן תגלה רצון טוב והממשלה ושר האוצר יגלו רצון טוב לשבת ביחד, כדי למצוא מוצא מכובד לטובת המשק בישראל.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה. חבר הכנסת עוזי ברעם - איננו. אני מזמין את חבר הכנסת רן כהן לנמק שתי הסתייגויות.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב=ראש, מי אחריו?

היו"ר מ' שטרית:

אחריו יבוא חבר הכנסת מיכה גולדמן, ואם הוא לא יהיה - אתה. עשר דקות, אדוני.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב=ראש, אתמול פניתי ללשכת ראש הממשלה בבקשה, בשיא המשבר, כאשר התחושה היתה שהשביתות במשק יכולות להוביל לאנרכיה גמורה. ביקשתי מראש הלשכה שלו, תת=אלוף במילואים דוד אגמון, לפעול לכך שראש הממשלה יקרא מהר ליושב=ראש ההסתדרות כדי להגיע להידברות, כדי לא להגיע למשבר במשק. ראש הממשלה לא עשה זאת. הוא יותר שמר על כבודו מכפי שהוא הואיל לשמור שמא המשק הישראלי יגיע לשבר קשה.

לעומת זאת, ראיתי בערב בטלוויזיה את ראש הממשלה מר בנימין נתניהו, יחד עם

גבירי ישראל, יושבים סביב שולחנות עם שפע של מאכלים, ובכללם קוויאר שחור, קוויאר אדום ומעדנים אחרים למיניהם; ובחוצפה של מי שמשתכר 70,000 שקל בחודש, 100,000 שקל בחודש ו=240,000 שקל בחודש, ושל מי שיש לו מיליונים בגין מקומות העבודה שבהם עובדים מקבלים 2,000, 2,100 ו=2,400 שקל, עומדים ואומרים: אנחנו לא יודעים על מה השביתה. על מה הם שובתים? למה הם שובתים? הרי אף אחד לא יודע על מה הם שובתים. ועוד אומרים בחוצפה, כי השובתים האלה שובתים בגין העובדה שהלכו לעצור את יושב=ראש האגף לאיגוד מקצועי בפעם הראשונה בהיסטוריה של מדינת ישראל.

אני רוצה להגיד לראש הממשלה ולחבריו, שכשיושבים לאכול קוויאר, צריך לדעת על מה לא מדברים. כשיושבים לאכול קוויאר לא מדברים בזלזול על זה שנשים עובדות תשלמנה מעכשיו, בגין החלטות ראש הממשלה, שר האוצר והממשלה שלהם, 71 שקל, וזה לא הרבה כסף. למי שאוכל קוויאר, זו מנה אחת, אבל למשפחה של אשה עובדת - 71 שקל הם חמש מנות בשר שבועיות למשפחה של חמש נפשות בחודש אחד.

אם ראש הממשלה רוצה לדעת על מה השביתה, הנה אני משדר לו. אם בלשכה שלו שומעים אותי עכשיו, אני מציע שירשמו לפניהם על מה השביתה וישימו לו את זה על השולחן על=יד הקוויאר. קודם כול, על זה שבהפתעה הממשלה הזאת רוצה להוריד ל=300,000 נשים עובדות - שמקופחות מפני שהן נשים, והן משתכרות בממוצע בין 30% ל=50% פחות מגברים - 270 מיליון שקל, אדוני יושב=ראש ועדת הכספים. זה לא צודק, זה לא נכון, זה לא ישר וזה לא הגון.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת רן כהן, תסביר לי את הסוגיה. קוויאר הוא לא כשר. האירוע היה, אם אינני טועה, בבית=מלון. זאת אומרת, זה היה צריך להיות כשר. אחת משתיים: או שזה לא היה קוויאר, או שהאירוע לא היה כשר. זה לא יכול להיות קוויאר, כי קוויאר לא כשר.

רן כהן (מרצ):

זה היה קוויאר. תשמע, בקואליציה הזאת אפשר להמציא גם קוויאר כשר. אם אפשר להכשיר, תסלח לי, החלטה נתעבת להטיל מס על נשים עובדות, נדמה לי שאפשר בממשלה הזאת, לטובת המפלגות הדתיות והחרדיות שבה, לייצר גם קוויאר כשר. עובדה, זה מה שהם אכלו. לאחר מכן ראיתי את האדונים המסכנים שממש אוכלים רק עוף לארוחת ערב אחת לשבוע - ביבי נתניהו, בני גאון, דני גילרמן - מטיפים מוסר לאומה ומדברים על חסכנות, על קמצנות ועל ההסתדרות שהיא לא בסדר.

יש לי עוד בשורה, לא רק הביטול של חצי נקודת זיכוי לאשה עובדת, שזה נטל, אלא בתקציב שאנחנו נצביע נגדו החליטה הממשלה לקחת 850 מיליון שקל משכירים מרמות שכר של 2,000 שקל ומעלה. זה לא צודק, זה לא נכון. משום שבדיוק באותו זמן אותה ממשלה הולכת להוסיף בתקציב לחרדים כ-600 מיליון שקל ולתת תוספת של 900 מיליון שקל למתנחלים, יותר מאשר לציבור הרגיל. זה יותר מכל מה שהם לוקחים. אבל, אלוהים אדירים, למה העובדות והעובדים צריכים לשלם כדי להעביר עוד 600 מיליון לשם ועוד תקציבים להתנחלויות? למה?

אחר כך מתגוללים על ההסתדרות ואומרים: למה ההסתדרות נאבקת? לאחר מכן עוד שואלים: על מה נאבקים? ראש הממשלה לא יודע על מה ההסתדרות נאבקת. יש לי בשורה בשבילי: זו לא ההסתדרות שהיתה פעם, שבה אפשר היה להעביר 200 מיליון שקל לקופת=חולים, בדרך הולך עוד משהו לבירוקרטיה של ההסתדרות, סותמים את הפה, יושבים בבית, והפועלים משלמים את הבסיס. זו הסתדרות משוחררת מקופת=חולים, זו הסתדרות משוחררת מחברת העובדים, זו הסתדרות שהיום יש לה רק עניין אחד, והוא: מצבם של העובדים ומצבן של שכבות המצוקה. ההסתדרות הזאת תיאבק על כל דבר צודק, ולא יעזור שום דבר, זו ההסתדרות הזאת, לא מישהו אחר.

עכשיו אני מבין למה פתאום ביבי נתניהו, דן מרידור ודוד ברודט מתגעגעים להסתדרות ההיא, שבה עבדו 3,900 עובדים, לא 1,250 שעומדים להיות עכשיו בהסתדרות, כי את ההסתדרות ההיא אפשר היה לקנות ואת ההסתדרות הזאת אי=אפשר לקנות. יש לה רק דבר אחד לעשות: לשרת את העובדים ואת השכבות החלשות, ואת זה נמשיך לעשות.

מוסיפים עוד כל מיני צרות בתקציב הזה. 20% להוריד מחוק חילים משוחררים? זה

ישר? זה הגון? זה צודק? לטובת מי, אלוהים אדירים? האנשים הללו שיוצאים לשרת ומי מהם שגומר את השירות הזה, לא מגיע לו מה שכלול היום בחוק חיילים משוחררים? לעומת זאת, אתה מוצא למי מגיע נוסף על מה שמנתי, אדוני יושב=ראש ועדת הכספים.

זה עשר שנים העבירה הממשלה 60 מיליארד - אני חוזר: 60 מיליארד שקל להפחתת עלות העבודה, בלי שיש מסמך או מחקר אחד שמראה מה התועלת בזה לתעסוקה או מחקר אחד שמראה מה התועלת בזה לאינפלציה. רק לפני חודשיים פניתי לנגיד בנק ישראל והזכרתי לו, שמי שהיתה בבנק ישראל לפני שנה התחייבה שבסקר שייערך בשנת 1996 אולי ייבדק האפקט של הפחתת עלות העבודה. מדובר על 60 מיליארד שקל.

אני רוצה לספר לך משהו. בתור סגן שר הבינוי והשיכון היתה לי הזכות לכלול בפעם הראשונה בהיסטוריה של מדינת ישראל בפרויקט שיקום השכונות שכונות חרדיות ושכונות ערביות. בשנה הבאה מקצצים את התקציב של שיקום השכונות, 28 מיליון. המיליארדים להפחתת עלות העבודה ישנם. אני שואל: יש מצפון? יש צדק?

השנה ישלם הביטוח הלאומי מיליארד ו-600 מיליון שקל על נפגעי עבודה. מקום עבודה לא ירפא את העובדים שלו? לא ידאג לנכות שלהם? את זה תשלם רק הממשלה? איזו מוטיבציה יש למקום עבודה להפחית את התאונות ואת הפגיעות אם הוא לחלוטין לא אחראי לטיפול בעובדים שנפגעים אצלו? ולמה? כי הביטוח הלאומי והממשלה ישלמו במקומו. איפה השכל הישר, אלוהים אדירים? אני לא מבין את זה.

משפט סיום, אדוני היושב=ראש. אנו נמצאים בתקציב לוקה בנפשו, משום שהוא התקציב של מדיניות שעלולה להביא עלינו מלחמה. אני אומר לך, חבר הכנסת רביץ, רן כהן שעומד לפניך, שנלחם על שלום מאז חזר ממלחמת ששת הימים, יום יום, שעה שעה, אומר לך, שאם הממשלה הזאת תבוא עם תוספת תקציב לביטחון, אני אצביע בעד. מסיבה פשוטה: כי יש מאזניים - בין מדיניות לבין תקציב לקראת מלחמה. אין מה לעשות. ההחלטה של ראש הממשלה המנוח יצחק רבין, זיכרונו לברכה, ושל ראש הממשלה לשעבר שמעון פרס, ייבדל לחיים ארוכים, ללכת בתהליך שלום, ערכה היה מיליארדים במונחים שנתיים. ברגע שיש תהליך שלום, יש פחות צפי לסכנה למלחמה, וכשיש פחות צפי לסכנת מלחמה, אפשר ללכת פחות על מלאים, פחות על הוצאות דחופות. כאשר אין תהליך שלום,

והוא קפוא, אין ברירה אלא למלא את המלאים ולהתכונן למלחמה.

התקציב הזה הוא גם תקציב רע חברתית, גם תקציב שמוביל לאבטלה, גם תקציב שהולך להטיל מסים. ראש הממשלה לא יודע על מה המאבק? שילך לבקר בדימונה, באופקים ובנתיבות, שילך לבקר ביוקנעם, בבית=שאן, בכל המקומות, ישאל אותם שם על מה ההסתדרות נאבקת וידע שהתקציב הזה הוא תקציב חברתי רע ותקציב מדיני רע, כי הוא גם גורם לפערים חברתיים וגם יכול להביא למדיניות שעלולה להמיט עלינו, חס וחלילה, אסונות ומלחמה. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת רן כהן. חבר הכנסת מיכה גולדמן - איננו. אני מזמין את חבר הכנסת אלי גולדשמידט. בבקשה, אדוני.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, אדוני יושב=ראש ועדת הכספים, בתחילת הדברים אני רוצה להתייחס, כמובן, לשביתה שמתקיימת במשק. אני רוצה לומר, בהמשך לדבריו של קודמי, חבר הכנסת רן כהן, שמה שאני ראיתי אתמול בטלוויזיה, הן בהתבטאויות של ראש הממשלה והן באלה של ראשי התאחדות התעשיינים, עורר בי צמרמורת.

קודם כול שמעתי את ראש הממשלה אומר: המדינה לא שייכת לעובדים. אני רוצה לשאול את ראש הממשלה - למי שייכת המדינה? המדינה לא שייכת לעובדים או להסתדרות. אני רוצה לשאול את ראש הממשלה - למי כן שייכת המדינה? האם היא שייכת לאיווט ליברמן? מה זאת אומרת? איזה מין דיבור זה - המדינה לא שייכת לעובדים? זה דיבור שיש בו קצת הסתה, התחלה של הסתה.

אבל אני מוכרח לומר שנדהמתי עוד יותר מההתנהגות של ראשי התאחדות התעשיינים, ואני אומר פה דבר באופן הכן ביותר. אותם אנשים שדיברו שם, אצל ראש הממשלה, הם תומכיה המובהקים של מפלגת העבודה - -

היו"ר מ' שטרית:

זה נכון.

אלי גולדשמידט (העבודה):

- - ולכן אני אומר את הדברים בכאב רב.

יכול לבוא מנהיג בהתאחדות התעשיינים, תעשיין שאני מכבד אותו, ולהגיד, כתגובה על שביתה של ההסתדרות, של העובדים, שהם לא יגבו את מס הארגון כי הם הצינור של גביית מס הארגון להסתדרות? לפני 60 שנה בארצות-הברית, כשרק התחילו לקום ארגוני העובדים, על אמירה כזאת היו יוצאים לרחובות והיו דברים קשים ביותר. מאין החוצפה הזאת לומר דבר כזה?

אותם ראשי התאחדות התעשיינים באים אלינו, הם באים אלי כיושב-ראש ועדת הכלכלה, ואני עומד ותומך בהם כאשר הם תובעים להוריד את הריבית במשק על מנת לשפר את היצוא, אני תומך בהם כאשר הם תובעים לשנות את שער החליפין ששוחק להם את היצוא, אני תומך בהם כאשר הם תובעים שלא לפגוע פגיעה כה דרסטית בחוק עידוד השקעות הון בתעשייה, בתיירות ובחקלאות. אבל לבוא ביום השביתה ולאיים במין זחיחות דעת כזאת על-יד ראש הממשלה, איזו חברותא שאני בכלל לא מבין אותה, לבוא ולאיים על ציבור העובדים - אנחנו לא נגבה את מס הארגון? מה זה? מי הם העובדים בשבילם?

אני לא רוצה להשתמש בביטויים שהשתמשו בהם חבר הכנסת עמיר פרץ או חבר הכנסת רן כהן, לגבי אותם אוכלי קוויאר ומעדנים - אני לא חושב שצריך להשתמש דווקא בביטויים האלה, אבל אלה בכל זאת אנשים שמרוויחים הרבה מאוד כסף, ואולי בזכות-אתם יודעים מה? לא אולי בזכות - בזכות; אנשים שהצליחו, שהשקיעו, והם רואים שכר בעמלם, כך הם מדברים ומתייחסים לאנשים שמרוויחים 2,300 שקל בחודש או 2,180, נדמה לי, היום?

היו"ר מ' שטרית:

לא, אדוני. שכר המינימום הוא 2,000 שקל. 2,003 שקל.

אלי גולדשמידט (העבודה):

נדמה לי שקצת יותר. 2,080.

היו"ר מ' שטרית:

2,050 שקל.

אלי גולדשמידט (העבודה):

2,050 שקל.

רן כהן (מרצ):

2,080.

אלי גולדשמידט (העבודה):

2,080 השקל האלה, שכר מינימום, והם באים ואומרים - אנחנו לא נגבה מכם את מס הארגון, לא נעביר אותו להסתדרות? הם שלחו לכל חברי הכנסת פה מכתב, דבר דבור על אופניו, שלא להעלות, חס ושלום, בכמה מאות שקלים את שכר המינימום. מה קרה? הרי הממשלה הזאת, בתקציב הזה, לא נגעה במפורש ולו נגיעה קלה ביותר בבעלי ההון ובתעשיינים. ואני אומר את זה דווקא כחבר קיבוץ, כי תמיד באים אלינו בטענות שאנחנו לא תמיד יודעים אם אנחנו עם העובדים. אני נמצא בקיבוץ שיש בו מפעל ויש בו הרבה מאוד עובדים שכירים, ואני חושב שאני צריך, דווקא כי קיבוצי מעסיק עובדים שכירים, דווקא אני צריך לבוא ולעמוד לצדם של העובדים השכירים בימים כאלה.

אני רוצה לומר משהו על חבר הכנסת עמיר פרץ, כשכולם פה מדברים על שביתה פראית וכדומה. חבר הכנסת עמיר פרץ היה אדם מאוד אחראי. הוא בלע צפרדעים בשבוע שעבר, הוא הסכים, בסופו של דבר, בחריקת שיניים, כדי לא לעשות מהומות במשק, לעניין של שחיקת השכר דרך אי=עדכון מדרגות המס, שזה, בפועל, אלפי שקלים לכל עובד בשכר שנתי, הוא הסכים לזה כתרומה של ההסתדרות להבראת המשק. במקום לבוא ולהעריך אותו על הדברים האלה - כך צריך להתבטא כלפיו ראש הממשלה? מי הם אותם עובדים?

אני לא רוצה לעשות את החלוקה הפוליטית, עשו אותה כבר מזמן. לצערי הרב, אני רואה את אנשי התעשייה תומכי מפלגת העבודה עומדים נגד העובדים, ואני רואה את מנהיגי העובדים, שהם אנשי ליכוד, עומדים מול הממשלה. אין פה פוליטיקה, יש פה ערבוב מוחלט של כל הצדדים הפוליטיים. חבר הכנסת דוד צוקר, בבקשה.

כל מה שאני רוצה לומר הוא - מה, בעצם, עשתה הממשלה? יש תהליך שידוע ביחסי עבודה. אתה מכריז על תקופת צינון של 15 יום עד פרוץ השביתה. מה קרה בתקופת הצינון הזאת? נפגשו עם חבר הכנסת עמיר פרץ, וכעבור שעות מספר העבירו את העניין של חצי נקודת זיכוי לאשה עובדת, של ביטול חצי נקודת זיכוי.

הבעיה היא לא אותו סכום נומינלי כזה או אחר, הבעיה היא העיקרון. כשאתה מקיים משא=ומתן עם נציגי העובדים, אתה צריך לבוא אל נציגי העובדים בידיים נקיות, על זה השביתה, על כך שאתה קיימת משא=ומתן והלכת מאחורי גבם בלי ידיעתם. פתאום היו חסרים לך 270 מיליון שקל לתקציב והחלטת לעשות זאת דרך חצי נקודת זיכוי לאשה עובדת. לא היה אפשר לקרוא לחבר הכנסת עמיר פרץ ולומר לו: תשמע, אדוני, יושב=ראש ההסתדרות, יש לנו בעיה, בוא נראה איך פותרים אותה יחד. מה קרה? אנחנו בסוף שנות ה=90, אי=אפשר להידבר עם ההסתדרות? כולם יודעים שצריך לקצץ בתקציב. יש מישהו שחולק על כך שצריך לקצץ בתקציב? אבל למה לעשות זאת בהתנשאות? למה לא לעשות זאת בהידברות?

אני אומר לכם, שבצורה שבה ראש הממשלה התייחס אל העובדים, בזחיחות הדעת הזאת, בהתנשאות הזאת, בשחצנות הזאת, הוא ביטא יותר מכול את האטימות של הממשלה הזאת כלפי אותו ציבור או כלפי מרבית האנשים בקרב הציבור הזה שבעצם נתנו לו את המנדט. לא דני

גילרמן הצביע בשביל ראש הממשלה, גם לא דן פרופר, הם לא הצביעו בשביל הממשלה הזאת

- - -

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

אלי גולדשמידט (העבודה):

מי לא היה?

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

דן פרופר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

סליחה, לא דן פרופר, התעשיינים. אתה יודע מה? מרבית התעשיינים, אלה שראיתי בטלוויזיה, הם היו מזוהים עם הממשלה בראשותו של שמעון פרס, הם היו עם ראש הממשלה. וראש הממשלה התנכר לאותם עובדים וממשיך להתנכר לאותם עובדים.

עד כאן לגבי ההסתדרות. אני רוצה לומר עוד מלה - אני יודע שהציבור לא אוהב שביתות, אף אחד מאתנו לא אוהב שביתות. אנחנו בעד שביתה כאשר היא לא פוגעת בנו, כמו בכל דבר בחיים - - -

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

- - - אתה עורך=דין, אתה איש חוק ומשפט, אתה חבר ועדת החוקה, חוק ומשפט - - -

אלי גולדשמידט (העבודה):

כבר לא.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

- - - לא משנה. בכל מקרה של הליך, שאלה לי אליך - האם אתה מסכים עם מצב שבו אדם, יהיה חשוב ככל שיהיה, שמקבל צו הבאה לבית=משפט - - -

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני אענה לך, השאלה ברורה. אני אומר לך, חבר הכנסת סילבן שלום, באמת, כיוון שאני מעריך אותך, ואני לא חושב שאתה שואל את זה בשביל לקנטר. החוכמה, אתה יודע, אומרים - על הכביש אל תהיה צודק, תהיה חכם. יש במזרח=ירושלים, לא רק במזרח=ירושלים, המון בתיים שצריך להרוס אותם מבחינת החוק, והממשלה מבינה שלא כופ את החוק בנקודה הזאת - היא תהיה מאוד צודקת, אבל אולי היא לא תהיה חכמה. אותו דבר במקומות אחרים במדינת ישראל, אני לא רוצה לעשות את זה דווקא במישור הפוליטי. גם בתל=אביב יש מבנים שצריך להרוס ולא הורסים. הממשלה או העירייה או הרשויות לא מקיימות את מצוות החוק כי הן מבינות שיש רגישויות. לא הכול נמדד על=פי החוק, צריך גם שכל ישר. אני אומר את זה כמשפטן - צריך גם שכל ישר בכל דבר. גם שופט שיושב ושומע משפט - הוא לא רק מסתכל על ספר החוק, הוא מסתכל על נסיבות כלליות ועל ספר החוק.

אני רוצה להגיד לך משהו - יחסי עבודה אסור שיתנהלו דרך בתי=משפט, ומי שהביאו את הנושא לבית=המשפט היו המעסיקים.

במקום להגיע להידברות, הלכו לבתי=המשפט, לבתי=הדין לעבודה, כדי להוציא צווי ריתוק. למה לא קיימו את המשא=ומתן? למה לא קראו לעמיר פרץ? למה לא דיברו אתו לפני שהולכים לעשות את זה? צווי ריתוק זה מכשיר שמפעילים אותו כאשר מדובר, חס וחלילה, בשירותים חיוניים, שבהם אם אתה לא מפעיל את הצווים עלול לקרות, חלילה,

אסון. הם אפילו לא חשבו רבע מחשבה, הלכו ישר לבית=הדין לעבודה, וכדור השלג התחיל להתגלגל.

אני רוצה להגיד לך עוד משהו. מבחינה חוקית אתה צודק במאה אחוז. לעצור את יושב=ראש האגף לאיגוד מקצועי, מעצרים מהסוג הזה - אני הזכרתי קודם, בתחילת הנאום, אתה לא היית פה - - -

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

זה לא מעצר, זה אכיפת צו הבאה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אכיפת צו הבאה במסגרת המשטרה. דברים כאלה בארצות=הברית לפני 60 שנה הציתו תבערה ברחובות. בשביל מה להצית תבערה? ואותו שופט, בסופו של דבר הבין ועשה נכון כשהוא ביטל את העניין הזה.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

אנחנו יכולים לבטל צו של בית=משפט?

היו"ר מ' שטרית:

סיימת.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה יודע, הפיקח יודע לצאת מבור שחכם לא נכנס אליו. זה ההבדל בין פיקח לבין חכם. אם ראש הממשלה ושר האוצר היו נוקטים את שיטת החכם, הם לא היו צריכים לנסות ולהיות פיקחים. היה צריך לכבד את ההסתדרות. תוכנית הייצוב הכלכלית של 1985,

שלומדים אותה בכל העולם, שנעשתה על-ידי ממשלת האחדות הלאומית, עם שמעון פרס ועם יצחק מודעי, ואולי בעזרתו הפעילה ביותר של פרופסור מיכאל ברונו, זיכרוננו לברכה, וזה המקום גם לציין את האיש ופועלו הרב, שהלך לעולמו - - -

אברהם פורז (מרצ):

אבל גם אז ההסתדרות השביתה את כל המשק.

אלי גולדשמידט (העבודה):

ללא שיתוף פעולה של ההסתדרות היית עד היום נמצא באינפלציה דרום=אמריקנית של 1,000%. ההסתדרות גילתה אז את האחריות הכי גדולה.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, על בסיס השכל הישר נתתי לך עוד שלוש דקות, אבל תסיים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

הממשלה הזאת - ובזה אני מסיים - לא נתנה צ'אנס להסתדרות להוכיח שהיא הסתדרות אחראית. בסופו של דבר, מי שבסיפור הזה יצא לא אחראי, פיזי, שחצן ומתנשא הם הממשלה וארגוני המעבידים, קרי התעשיינים, וההסתדרות צריכה, לדעתי, לקבל את מלוא הגיבוי. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת אלי גולדשמידט.

אני מזמין את חבר הכנסת דדי צוקר לנמק שתי הסתייגויות. אתה נראה לי עייף,

חבר הכנסת צוקר, אולי תלך לישון.

דוד צוקר (מרצ):

הלילה עוד ארוך.

היו"ר מ' שטרית:

לפי מספר ההסתייגויות שיש לו, הוא יכול לדבר כל הלילה.

דוד צוקר (מרצ):

הייתי באמצע שיחה עם חברת הכנסת תמר גוז'נסקי ואתה קורא לי לדוכן. לא נוח לי כלפיה.

היו"ר מ' שטרית:

אני מוכן לוותר. השאלה היא אם אתה מוכן.

דוד צוקר (מרצ):

לא.

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת, אני הולך לגעת בנושא שיש לך בו נגיעה ישירה ואישית בתפקידך, ועניינו תקציב הביטחון.

היו"ר מ' שטרית:

עכשיו? זה חוק הסדרים במשק ולא חוק התקציב.

דוד צוקר (מרצ):

אפשר ללכת?

היו"ר מ' שטרית:

אתה יכול לדבר על משהו אחר.

אברהם פורז (מרצ):

אין חובה לדבר לעניין.

היו"ר מ' שטרית:

זה נכון.

דוד צוקר (מרצ):

אני שמח ששר החקלאות נמצא כאן, מאחר שברקורד האישי שלו הפרק הצבאי הוא הפרק הארוך ביותר, אם אינני טועה, לכן אני שמח שגם הוא כאן.

אני רוצה לעשות את ההבחנה בין הצבא לבין מערכת הביטחון. כפי שאתה יודע, אדוני היושב-ראש, צריך היה בקיצוץ הזה ובקודם לשלם פעמיים. בפעם הראשונה על הצבא הוטל קיצוץ של כ-500 מיליון שקלים, ובפעם השנייה - 150 מיליון שקלים.

היו"ר מ' שטרית:

אני שמח לראות שלפחות חברי כנסת לשעבר יושבים אתנו - חבר הכנסת לשעבר מתי דרובלס, היושב ומאזין לדיון ביציע.

דוד צוקר (מרצ):

הקיצוץ הזה, שעניינו ומקורותיו היו באילוצים התקציביים הכלכליים שהממשלה הזאת מנסה להתמודד אתם, נפל בעיתוי מאוד מאוד לא נוח מבחינה מדינית. כלומר, נוצרה התנגשות, נוצר קונפליקט בין הערכות הגורמים המעריכים המוסמכים לבין הדרישות לקיצוץ בתקציב. אם לומר זאת באופן יותר ברור ובהיר - נדמה לי שחבל שהדיון הציבורי לא עוסק בזה מספיק, אולי משום שהנושא כבד מדי או גדול מדי, וחבל שהדיון הציבורי איננו מרחיב בזה - נוצרה התנגדות בין שני צרכים סותרים של מדינת ישראל, מן הצד האחד, כפי שאמרת, הצורך בקיצוץ תקציבי, ועל הצבא הושת קיצוץ בסך של 650 מיליון שקלים בשנה האחרונה, ומן הצד השני, על=פי כל הערכות הגורמים המעריכים הרשמיים - אם ננסח את זה בלשון שהתפרסמה בפומבי - עלתה הסבירות לעימות בין ישראל לבין סוריה. אלה הערכות המצב. ואני מדבר עכשיו על הערכות מצב ולא על המצב - בעניין הזה עשה בצדק הרמטכ"ל, שתיקן את הדברים.

אדוני היושב=ראש, אדוני השר, הערכות אלה השתנו לעומת ההערכות שהיו עד לפני כמחצית השנה, בעיקר בגלל דבר אחד - תגובת העולם הערבי על תוצאות הבחירות בישראל. זהו הגורם המרכזי ששינה את הערכות גורמי המודיעין ביחס לסבירותו של "סיבוב" בינינו לבין סוריה. כלומר, תוצאות הבחירות יצרו יחס מסוים של העולם הערבי. היה להם יחס עוין בחלק מן המקרים, שהעלה את המתח באזור, ולכן הערכת גורמי המודיעין אמרה: עלתה הסבירות למלחמה, ולכן יש צורך בתיקון כמה סוגיות ונושאים בצבא, ובהקדשת יותר משאבים לכמה נושאים כדי להיות מסוגלים להתמודד עם ההערכות החדשות הללו או עם הסכנות האזוריות. קונפליקט קשה בין הערכות אזוריות, הצורך בהתכוננות למלחמה והערכות תקציביות.

היו"ר מ' שטרית:

חברת הכנסת גוז'נסקי, אני מבקש שתשבי לידו ותדברי בשקט, כי שומעים אותך עד פה.

דוד צוקר (מרצ):

הדרישות הללו של צה"ל, ואני אתייחס רק למה שפורסם, הן בתחום ההתכוננות - להבדיל מכוננות, הן בתחום ההתכוננות - עניינן בעיקר מלאים, ימ"חים ואימון. הדרישות הללו נפגעות קשה, נפגעות באופן אנוש כתוצאה מן הקיצוץ בסך של 650 מיליון שקלים בשני הקיצוצים, וצה"ל בא ואומר זאת באופן מפורש, אדוני משמש כיושב-ראש הוועדה שעוסקת בנושא הזה באופן ישיר; הוא מכיר את החומר הרבה יותר טוב ממני והוא יודע שהדרישות של הצבא הן דרישות מינימום. אחרי כל הניסיונות לצמצם את הדרישות האלה ככל האפשר, הערכות המינימום אומרות שהצבא דורש כמיליארד שקלים תוספת.

אינני נכנס עכשיו לשאלת המקורות, ואני יודע את עמדתו של היושב-ראש, המקורות בחלקם יכולים לבוא מתקציב צה"ל, אבל אין ספק שהצרכים של הצבא עומדים בקונפליקט עם מדיניותה של הממשלה הזאת. הצרכים האובייקטיביים של צה"ל, שנובעים מן ההערכה החדשה שנולדה, שנוצרה בעקבות חילופי השלטון כאן, עומדים בסתירה למדיניות הממשלה, עומדים בסתירה למדיניות התקציבית=האוצרית של ממשלת ישראל.

צריך לשאול את השאלה בהגינות. נכון שכל מה שמישהו מדוברי האופוזיציה יאמר ייחשד, לא בלי צדק, בנקיטת עמדה פוליטית והעדר יכולת לנקוט גישה אובייקטיבית, וזה נכון, כי מי מאתנו יש לו גישה אובייקטיבית, בכלל מה זו גישה אובייקטיבית, זה מושג כוזב. אבל צריך לשאול את השאלה, האם הממשלה הזאת במדיניותה מסוגלת לעשות את הדבר הפשוט, המינימלי, האלמנטרי, הראשוני - לתת שלום בטוח? זו השאלה.

ממשלה שבאה ומקצצת בתקציב הביטחון, מקצצת בו באופן נמרץ, באה ועומדת מול דרישות של הצבא למינימום תוספת, אני מדבר על מינימום תוספת, נוכח הערכות חדשות, של מיליארד שקל, והממשלה קיצצה ב-650 מיליון שקלים. אי=אפשר, חבר הכנסת סילבן שלום, אם אתה עומד להשיב, אם יש מינימום של אינטגרטי, ויש לאנשים אינטגרטי, אינטגרטי הוא לא נחלת האופוזיציה, אי=אפשר לבוא באינטגרטי, ביושר, ולומר: כן, זו ממשלה שמספקת שירותי ביטחון טובים יותר לאזרחיה. אני לא מדבר עכשיו על ביטחון בגבולות הארץ, אלא החוצה. אי=אפשר לבוא ביושר ולומר, שהממשלה הזאת מספקת שירותי ביטחון טובים יותר מרגע שהיא נבחרה. היא מספקת שירותי ביטחון פחות טובים, היא מספקת פחות ביטחון, היא מספקת פחות התכוננות, משום שהיא יצרה מתח גדול מאוד

באזור, יצרה מתח גדול מאוד ברמה האזורית, במישור האזורי. ועוד הוסיפה על כך כשבאה והשיתה על הצבא שני קיצוצים, יחד כ=650 מיליון שקלים.

יש בתמונה הזאת של תקציב הביטחון משום גילום הקונפליקט, או המסר הבלתי=אפשרי של הממשלה הזאת. אי=אפשר לבוא עם המדיניות הזאת ולהציע שלום בטוח, לקצץ בתקציב הביטחון 650 מיליון שקלים, שעה שהצבא תובע מיליארד שקלים נוספים. אי=אפשר לעשות את זה. אי=אפשר לבוא בהגינות לציבור ולומר: אנחנו נותנים לכם יותר ביטחון, כאשר אתם מקצצים בביטחון, וכאשר מבחינה מדינית, מבחינת המהלכים המדיניים, מבחינת הגישה המדינית והאסטרטגיה המדינית, אתם באים ומציעים משהו שמגדיל את הצורך בהגדלת התקציב, אבל לא מגדילים אותו.

אדוני השר וחבר הכנסת שלום, אי=אפשר לבוא ולומר: אנחנו נציע מדיניות קשוחה, אנחנו נציע מדיניות של הליכה על הסף, של התקרבות להתנגשות בינינו לבין העולם הערבי, או העלאת הסיכוי להתנגשות בינינו לבין העולם הערבי. ואותה ממשלה עצמה, שמייצרת את הנתונים הללו, שהם מאיימים יותר, שהופכים את המצב שלנו לבעייתי יותר, שאותה ממשלה עצמה תבוא ותקטין את תקציב הביטחון.

הייתי יכול להבין עמדה רצינית של ממשלה שלוקחת את סממתה "שלום בטוח" ברצינות, לא מפריחה אותו כדי להיבחר, ובכך לכזב לדעת הקהל או להוליך אותו שולל. הייתי מבין ממשלה שאומרת: אנחנו נותנים יותר ביטחון, אנחנו נותנים שלום בטוח, אנחנו מבטיחים לכם שלום, ולכן אנחנו מוסיפים לתקציב הביטחון. את זה הממשלה הזאת לא עשתה. היא באה ואמרה: אנחנו נקצץ לכם 650 מיליון שקלים, אנחנו לא נוסיף מיליארד שקלים, שאלו תביעות המינימום של צה"ל למטרות התכונות, בעיקר מלאים ואימונים, ובאותה שעה היא ממשיכה לייצר מדיניות שמגרה את העולם הערבי ומקרבת אותנו או מעלה את הסבירות לסיבוב נוסף.

את הסתירה הזאת הממשלה מנסה להציע לנו. אני מאוד מקווה, שגם הבית הזה, ובעיקר דעת הקהל, לא יקנו את הסתירה הזאת. אי=אפשר לקנות את הסתירה הזאת, כי ביסודה באמת מונח איזה שקר גדול או איזה ניסיון לכזב, לבוא ולומר: אנחנו גם נספק לכם שלום יותר בטוח, אבל איך נעשה את זה? נעשה את זה על=ידי הסלמה באזור, ונעשה

את זה על=ידי קיצוץ תקציב הביטחון. תודה, אדוני.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת צוקר. אני מזמין את השר רפאל איתן, שמבקש להשיב לדובר.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, פרוטוקול נכבד - - -

שבח וייס (העבודה):

כבר היה פעם נאום כזה, אדוני השר. היה פעם איזה כינוס גדול בתל=אביב, כל חברי הכנסת נטשו, ונשארו רק יושב=ראש הישיבה וד"ר יוחנן בדר. הוא עלה ואמר: אדוני היושב=ראש, רבותי הפרוטוקול, והגיש את הנאום לפרוטוקול.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

גם זו אפשרות. כולם יכולים לשבת ולכתוב, זה יחסוך הרבה מאוד שעות כנסת. רק יצטרכו להוסיף שתיים=שלוש קצרניות.

אני רוצה לדבר על השביתה ועל עוד נושא. שמענו פה משפטן, חבר הכנסת גולדשמידט, שמתפלא על הממשלה ועל הצעדים שהיא נקטה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

אני לא מתפלאה.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

אבל איך ייתכן שמפירים צו של בית=דין לעבודה? האם זה שלטון חוק או שזאת אנרכיה? ולא חשוב כרגע מי צודק. בית=הדין יקבע מי צודק.

כשמרים לוינגר לא רצתה להופיע לבית=הדין, גררו אותה.

שבח וייס (העבודה):

אתה יודע איך היא נהנתה?

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

גררו אותה בידיים, חיילות ושוטרות, דחפו אותה לאוטו, הביאו אותה לבית=המשפט.

שבח וייס (העבודה):

חיילים סחבו אותה. היא מאוד נהנתה.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

האם זה שלטון חוק או שזאת אנרכיה?

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

גררו אותה בכוח.

שבח וייס (העבודה):

ואתה ראית איך היא נהנתה מזה?

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

מה זה משנה? אבל גררו אותה בכוח, חיילים גררו אותה בכוח.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

יושב=ראש הכנסת בעבר וסגן יושב=ראש הכנסת בהווה, אתה מפריע לי. לקחתי לי שתיים=שלוש דקות לדיבור, כדי לשובב את הנפש.

יש שתי ממשלות, אחת שנבחרה בבחירות דמוקרטיות, ואחת שלקחה את השלטון בכוח, והיא מסובבת את המדינה על האצבע.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

זה לא נכון. זה פשוט לא נכון.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

מה הקשר בין האחיות לבין הטייסים? מה הקשר בין המהנדסים לבין הרופאים? משביתים את המשק.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

כולם שכירים, אדוני.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

זה לא ייתכן. המדינה לא יכולה להתקיים כך. נגרמים נזקים במיליונים של שקלים; אנחנו מאבדים שווקים של יצוא, של חג המולד, פרחים, פירות וירקות. למה? על

מה? יש בית=דין, יבואו ויתייצבו בפניו, ומה שהוא יחליט זה מה שיהיה. כך נהוג במדינה, כך נהוג בכל המדינות, חוץ מאשר בברית=המועצות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

אבל בית=דין התיר את השביתה. מה קרה לך? זו שביתה חוקית. אתה יודע שהשביתה חוקית.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

תצרחי, תצרחי, בסדר.

עכשיו אני נותן לכם דוגמה על ההסתדרות. מפעל "אליאנס" הוא של ההסתדרות? - כן. לפני כמה שנים היתה שביתה? - כן. על מה? על זה שההסתדרות, בתום כמעט שנה מפטרת את 130 העובדים הזמניים - זה היה לפני עשר שנים - וכעבור זמן מחזירה אותם לעבודה. היו 113 או 130 עובדים זמניים כאלה. עשר שנים. זו ההסתדרות. רן כהן ואני היינו שם. אנחנו לא מייצגים את ההסתדרות, אבל זה מפעל של ההסתדרות. וההסתדרות מרשה לעצמה, מתי? כשזה נוגע לכיס, לכסף, לקביעות של עובדים - אז היא מתנהגת בדיוק כמו שבעל ממון או פריץ מתנהג עם האריסים שלו.

עכשיו אני רוצה לומר כמה משפטים בנושא שונה. מדברים על בניית שכונות בירושלים, בראס=אל=עמוד, ועל בנייה בשטחים וכן הלאה. אבל לא על אכלוס דירות בשטחים אני מדבר, אלא על מגורים של יהודים בצוותא עם ערבים. והערבים אומרים: לא, זה לא יהיה. והם נוקטים צעדים של אלימות כדי שזה לא יהיה.

הלוא בנצרת=עילית, בעכו וביפו גרים ערבים עם יהודים, ושקט ושלווה. זה מותר וזה אסור. למה? זה מצביע ומצלצל ומאיר על הכוונות האמיתיות של הערבים. ואנחנו נכנעים להם. לא אנחנו, אני מדבר על האווירה הכללית: למה אתה הולך לגור בין ערבים? כי ערבי גר בין יהודים. ואם אנחנו כנים והם כנים, אז יגורו יחד, לא זאב עם כבש, אלא משהו על=יד.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

סוס ורוכבו, ככה ביחד.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

ובכן, המדד הזה של מגורים בצוותא ובשכנות הוא המדד לרצון טוב. ואם ההיפך הוא הנכון, אז הרצון הוא לא רצון טוב, הרצון הוא להשתמש באלימות ולהשיג את המטרות שלהם ואת היעדים שלהם באלימות. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לשר רפאל איתן. חברת הכנסת יעל דיין - איננה. אני מזמין את חבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, אני עומד להעיר כאן הערה בנושא שהוא במחלוקת גם בתוך מפלגתי, אולי אפילו מחלוקת של ממש. הייתי מעיר אותה, כך אני חושב, גם בדיון על תקציב שממשלה אחרת בהנהגת מפלגת העבודה היתה מנהיגה, לו יכולתי לומר את הדברים. לא אחת בדיונים על התקציב, בתקופה ששירתתי בשליחות אחרת כאן בבית, היה לי רצון לומר אותם. אבל בתוקף התפקיד אולי נגזרה עלי מידה מסוימת, לא של שתיקה, אלא של ריסון.

זה לא כבר יצא ספר חשוב בתרגום עברי, של ג'ון גילברייט, "על תרבות השאננות". ספר מעניין. לא שיש בו חידושים מדהימים, אבל יש בו טיעונים חשובים מאוד אולי לחיזוק של השקפה שבשנים האחרונות הולכת ותופסת מקום נכבד בין סוציולוגים, פילוסופים פוליטיים, בין ליברלים, ואולי ליברלים עם נטייה מסוימת לשמאל, אפילו אם

הם לא מודים בכך.

מה היא המציאות החברתית במדינת ישראל היום, בערך? בעלי שכר - ואין לכך דוגמה ממשית שכזאת בקרב האומות הדמוקרטיות - בשני הקצוות. משכורות ציבוריות ישירות ועקיפות מדהימות, ושכר נמוך עד נמוך מאוד בקרב שכבה גדולה, בעיקר בקרב נשים, בעיקר בקרב קבוצות אוכלוסייה שיושבות גם על איזה שסע עדתי, אם כי השסע העדתי הזה התגוון עכשיו על-ידי קבוצה נוספת של יוצאי חבר העמים. הבדלים מדהימים, אם נביא בחשבון שאנשים מסודרים דאגו לעצמם לסידורים משפטיים, שהם חיים על הכנסות במידה מסוימת, אבל בעיקר על הוצאות, ואם נשלב את ההוצאות בשכר הריאלי שלהם, הוצאות מהממות ותפנוקי פנסיה ותפנוקי פיטורים ממקומות עבודה, או תפנוקי סיום עבודה במקומות כאלה ואחרים, שלפעמים מתבטאים במענקים שבגינם אפשר לקנות דירה, שתיים, שלוש. זוהי החברה המפוארת ביותר היום בעולם המערבי. זה נתון.

אין זה משנה כלל שהשכבות הנמוכות מאוד, בחלקן העיקרי, הצביעו נגד מפלגתי ותמכו בליכוד, ובחלקן הן עושות את זה באופן שיטתי, כי גם בזה אין חידוש. מן המפורסמות הוא, ששכבות נמוכות מצביעות עבור ימין, ורומנטיקה לאומית ולאומנית עם קצת תיבול דתי ומיתולוגיות דתיות, זה פטנט לא רע לזכות באהדתן. אבל זה עובר עם הזמן. אני, כחבר מפלגת העבודה, חש כלפי הציבור הזה חובה מוחלטת, בלתי מותנית לחלוטין בצורת ההצבעה שלהם, לחלוטין. כמי שבתקופת הילדות הגיע לארץ כעולה, יש לי רגש עמוק מאוד כלפי אחי העולים מכל ארצות תבל ומכל העדות. לכל אחד מאתנו היה פרק קצר או בינוני=ארוך מעברתי, ולא משנה איך הסתדרנו אחרי זה. זה נתון.

ועניין אחר - פולחן של הפרטה. האווירה הפולחנית הזאת של הפרטה ואי-יצירת כלים להתפתחות של קפיטליזם פראי, משגשג, מסובסד על-ידי קלות הדעת של מלכי ההפרטה, שרובם אנשי ציבור ו/או פוליטיקאים שמוכרים את רכושם של הציבור, לעתים בקלות דעת, ובונים את המבנה הפסיכולוגי של קבלת הדין הזה על-ידי הקהל, על-ידי אזכורים בלתי רלוונטיים, פרימיטיביים, בורים, של השוואה לבולשביזם. מה הקשר בין זה לזה? ואפילו הצליחו למכור את רעיון - - -

אברהם פורז (מרצ):

- - - אתה מדבר גם על בייגה שוחט?

שבח וייס (העבודה):

אמרתי שאני אומר פה דברים שנתונים במחלוקת גם בתוך מפלגתי. אמרתי את זה היום בסיעתי, ובעניין זה אני יודע שיש חברים, גם בקואליציה, שגם כן עושים היום בדיקה חברתית נוקבת, נוספת ומחודשת של פולחני ההפרטה. הייתי מאוד מרוצה על ששר התשתיות, בכניסתו לתפקיד, בכמה עניינים - -

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

איך ידעת שאני פה?

שבח וייס (העבודה):

במקרה זה מתקשר.

- - הודיע מראש שהוא לא יהיה שותף למיתולוגיה הזאת, וכמה וכמה תחומים נשארו בידי הציבור, האומה; תקראו לזה איך שאתם רוצים. היום זאת לא חלוקה של ימין ושמאל. אין היום בארץ כמעט מפלגה סוציאל=דמוקרטית מאורגנת, שבחנה מחדש את עניין ההפרטה, והיחידים שבוחנים אותו עושים זאת על רקע איזה רצון להשאיר גרעין עוצמה לאומי, אם תקרא לזה כך, בידי הציבור או האומה - אני יודע שהקונטציה של השם היא לא נעימה - ולא לעשות מכירה פזיזה של הכול לאנשים פרטיים ובלי הגנה נוקבת על עובדים בכל מקרה שצריך.

יש לנו גם אלמנט שלישי, וזו עבודה זרה בשתי וריאציות: מאות אלפים עובדים מארצות אירופה ומארצות אסיה ואפריקה, בעיקר אסיה ואירופה; אני לא יודע כמה, אף פעם לא התרגשתי מהמצאת המספרים, 400,000 וכן הלאה, אני יודע שיש פה קיוסקים להמצאת מספרים, אבל זה בוודאי הרבה מאוד; והיתה לנו ויש לנו גם עבודה יחסית לא

יקרה מקרב הפלשתינים. ציבור גדול כזה, שנע ועובד בארץ ומקיים את המשק, מייצב אווירה של זלזול בשכר עובדים ומצב של חצי עבדות. זאת פחות או יותר תמונת המצב החברתית. העניין הזה איננו נוגע לממשלה הזאת באופן עיקרי, בינתיים. לדאבון לב, גם בזמן הממשלה שתמכתי בה תמיכה מוחלטת, וחשבתי שהיא עושה מעשים חשובים מאוד, בקטע הזה היה לי ויכוח עם חלק מקברניטי הכלכלה.

ואני אומר לכם, חברים, וידידי אברהם פורז, עד היום הזה המרקסיזם הוא מכשיר לא רע לניתוח חברתי. אם אתה מנטרל ממנו את הדיקטטורה של הפרולטריון - שבעיקר לבין טיפח - יש לו כלי ניתוח לא רעים, וחברות נאורות חופשיות, אפילו ניאוא=קפיטליסטיות, מביאות היום בחשבון ברצינות גמורה ביותר את ההערות של גילברייט ושל אחרים. כיוון שראש הממשלה נוהג להדגיש בכל הזדמנות את עניין ההפרטה ומנוף בדגל הזה כבמוטיב עיקרי, אני רוצה לומר לו, שלפחות ביחס לקואליציה שלו העמדה הזאת עומדת בסתירה מוחלטת.

אברהם פורז (מרצ):

בינתיים לא הספיקו כלום.

שבח וייס (העבודה):

הקואליציה שלו היא קואליציה של מיעוטים. זו ממשלה מאוד מעניינת: רוב של מיעוטים - כשאני אומר "מיעוטים", אני מתכוון למיעוטים חברתיים למיניהם - רוב של קבוצות מיעוט, שבחלקן היו דחיות על ידי החברה הממסדית של ישראל, וזה אולי המניע העיקרי להצבעתם נגד ממשלתי, נגד הממשלה שהייתי שותף לה כחבר הקואליציה.

בנימין אלון (מולדת):

זו היתה ממשלת מיעוט.

שבח וייס (העבודה):

על הגבול, פיפטי=פיפטי. בסדר? כי רוב של אחד הוא גם כן רוב.

זוהי ממשלה עם רוב של מיעוטים, שרובם נמנים עם השכבות הנמוכות. החרד המצוי במדינת ישראל הוא בעל משפחה גדולה, ברוכת ילדים, שחי בתנאי חיים מאוד צנועים ומטה. חלק גדול מאוד מן העלייה הרוסית עדיין נמצא במצב כזה. חלק גדול מתושבי ערי הפיתוח, לדאבון לב, הם עדיין ברמות שכר נמוכות ומטה. אני אומר: לממשלה הזאת ודאי לא מתאימים פולחני ההפרטה. הפרטה מבוקרת מאוד, עם הגנה נמרצת על זכויות העובדים, סבירה אבל נמרצת, ומדיניות סוציאלית שתהיה מבוססת על צמצום סביר של הפער - אני לא מדבר על שוויון, כי מגוחך לדבר על שוויון - זהו הקו.

התקציב הזה משקף התחלות כאלה, אבל מסביבו מדברים גבוהה גבוהה בנושאים שמייצגים בעצם מגמות ניאוא=קפיטליסטיות, שגם בעולם המערבי הן הולכות ונדחקות הצדה. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

אני מזמין את חבר הכנסת סילבן שלום, ממלא=מקום יושב=ראש ועדת הכספים, שמבקש להשיב.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

אדוני יושב=ראש הכנסת, חברי הכנסת, אתמול, מייד לאחר ההכרזה על השביתה, בשעה 12:00, נשאלתי על=ידי אחד מהכתבים ברדיו או בטלוויזיה - אני כבר לא זוכר - האם מדינת ישראל הפכה להיות מדינה שאפשר לשייך אותה ליבשת אמריקה או לדרום יבשת אמריקה.

אברהם פורז (מרצ):

לדרום אמריקה?

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

לדרום אמריקה. שאלתי מדוע אתה שואל את השאלה הזאת, והוא אמר לי כי מדינה שעוצרת את ראשי העובדים או את ראשי ארגוני העובדים במדינה שלה, יותר קרובה בזהותה למדינה בדרום אמריקה. מאוד התפלאתי על השאלה, אבל אמרתי לו שאני חושב, שאם נגיע למצב שבו יש אנשים שהם מעל לחוק, אנשים שלא צריכים לציית לצווים של בתי=המשפט - אז נהפוך להיות מדינה בדרום אמריקה. אז נגיע למצב שבו נהיה באמת מדינה של העולם השלישי, מדינה שיש בה מורמים מעם.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

סליחה, מי ביקש את הוצאת פקודת המעצר?

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

אסביר לך.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

אתה יודע מי ביקש, רשות הנמלים.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

לא, את לא מכירה את החוק. אני אסביר לך, תני לי להסביר לך. את לא מכירה את החוק, כדאי שתלמדי לפני שאת אומרת משהו. בדרך=כלל את כן יודעת על מה את מדברת. בעניין הזה את לא יודעת על מה את מדברת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

מי ביקש?

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

תקשיבי לי: מה שביקשה רשות הנמלים והרכבות, שהיא גוף עצמאי לכל דבר, זה תאגיד סטטוטורי - - -

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

זה גוף ממשלתי.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

תני לי רגע. אם תקשיבי עד הסוף, תדעי שגם הם לא ביקשו, אף שאין להם שום שייכות ישירה לממשלה מבחינת קבלת ההוראות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

נו באמת...

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

נו באמת. תקשיבי עד הסוף ותדעי. נוצר מצב שרשות הנמלים ביקשה להוציא צו מניעה נגד השביתה, וכדי שיהיה דיון על צו המניעה נגד השביתה, ביקש בית=הדין לזמן את שלמה שני. הם לא יכולים לבקש צו הבאה, זה לא מסמכותם. את לא מכירה את החוק, בגלל זה את אומרת מה שאת אומרת. מי שיכול להוציא צו הבאה הוא בית=המשפט. בית=הדין החליט שהוא רוצה ששלמה שני יהיה שותף לדיון, והוא הוציא נגדו צו הבאה. כאשר אני מוזמן על=ידי בית=המשפט, או כל אחד מאתנו שיש לו חסינות, האם אנחנו יכולים לבוא ולומר שאנחנו לא הולכים לבית=המשפט כי "לא בא לנו", או האם אנחנו יכולים להסתתר?

אם היית יודעת את החוק, היית מתייחסת לכך אחרת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

אתה מסכים אתי שכל היוזמה היא של רשות הנמלים?

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

אני לא מסכים אתך לשום דבר מראש. תני לי לדבר. לכן בעניין הזה החליטו ראשי ארגון העובדים שקרוי הסתדרות, שהם מעל לחוק. ראו זה פלא: כאשר סגרו את "אומן", ההסתדרות לא ראתה שום צורך בשביתה כללית. כאשר סגרו את "דימונה טקסטיל", לא ראו שום צורך בשביתה כללית, אבל רחמנא ליצלן, כאשר הוציאו צו הבאה - זה גם לא צו מעצר, אנשים פשוט לא יודעים - כדי להביא אותנו לבית=הדין, ואחרי שהוא בא הוא משוחרר, ברגע שהוציאו צו הבאה נגד שלמה שני, השם ירחם, משביתים את כל המדינה.

אם היה זה ארגון עובדים שחושב כי הוא מייצג עובדים, הוא היה משבית בעקבות "דימונה טקסטיל". גם אז לא הייתי מסכים אתו עד הסוף, כי לא צריך להשבית על כל דבר את כל המדינה, אבל אם זה היה בעניין דימונה או אופקים, הייתי מבין. אבל קראו לשלמה שני לבוא והוא מתחמק מצווים של בתי=הדין? רבותי, האם באמת איבדנו כל שפיות? האם איבדנו כל רסן? היה צריך אותנו שלמה שני לבוא לבית=הדין, ובכך זה היה נגמר. מי גרם לכל הבעייתיות הזאת?

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

לאיזו שביתה אתה מתייחס, של אתמול או של היום?

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

אני מתייחס לשביתה של אתמול ב=12:00.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

והשביתה של היום?

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

תני לי רגע, אדבר גם עליה. לגבי השביתה של אתמול ב=12:00, זו היתה שביתה פראית, לא חוקית, של אנשים שמשהו עלה להם לראש, וחושבים שהם איזה מאצ'יסטות או טרזנים שיכולים לשתק את כל המדינה בהינף יד. למה? כי העזו להוציא צו הבאה נגד ראש האגף לאיגוד מקצועי. הרי זו שערורייה, אתם הייתם צריכים להיות הראשונים לעלות כאן ולומר את הדברים האלה.

אמר שר החקלאות לפני את המשפט הכי פנטסטי בכל הדיון הזה: כאשר הוציאו צו הבאה נגד הרבנית לוינגר והיא לא באה, צעקתם וצרחתם עד כלות הנשמה והנשימה, אבל אותה גררו ברגליים כדי שתיכנס לתוך הניידת. זה היה בסדר וזה לא בסדר?

כל שביתה של ארגון עובדים היא שביתה לגיטימית, אם הוכרזה כחוק. השביתה הראשונה הוכרזה בחוק, 15 יום לפני. אבל שהציבור ידע שלא היה קשר מינימלי בין השביתה הזאת לבין חצי נקודת הזיכוי לאשה עובדת או לאשה בכלל. שום קשר. כאשר היא הוכרזה 15 יום קודם, אף אחד לא חלם על ביטול מחצית הנקודה הזאת, אף אחד לא הגה את זה. אף אחד לא העלה בדעתו שדבר כזה עומד לקרות.

קרה מה שקרה, ושר האוצר ויתר בנושא של קצבאות הילדים ובנושא הבריאות. הוא החליט מטעמיו שלו. תאמיני לי, חברת הכנסת גוז'נסקי, אני לא תומך בזה בלב שלם, אבל יש החלטה שרוצים לעשות קיצוץ, אז קיצצו בעניין הזה. דווקא הנשים הכלכלניות, הן הראשונות התומכות בעניין הזה. גם ציפי גל-ים, מנהלת מינהל הכנסות המדינה, וגם סמדר אלחנני, היועצת הכלכלית של ועדת הכספים, היו כל הזמן בראש מרימי הדגל לביטול מחצית הנקודה הזו.

אבל עכשיו אומרת ההסתדרות שהשביתה היא בגלל זה? הרי זו אחיזת עיני הציבור.
היא הוכרזה לפני שמישהו חלם להגות את הרעיון הזה.

אברהם פורז (מרצ):

הם ידעו שיבוא רעיון כזה.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

הם ידעו שיבוא רעיון כזה. תודה, חבר הכנסת פורז, על הסיוע. הם ידעו שבמוחו
הקודח של שר האוצר יעלה הרעיון של ביטול הקיצוץ בקצבאות הילדים והרעיון של ביטול
התשלום בפרק הבריאות, ואז הוא יאלץ להמציא רעיון אחר.

אמרתי היום גם לראש הממשלה, כאשר שאל אם על חצי נקודה משביתים את המשק, כי
זה לא העניין. כל השביתה היתה בכלל בגלל דברים אחרים לחלוטין. הצלחנו לבטל את
הקיצוץ בקצבאות הילדים והצלחנו לבטל את כל פרק הבריאות - תשלום עבור ביקור אצל
רופא, אגרה עבור ביקור במרפאות חוץ ותשלום עבור תרופות. חבר הכנסת דהן, היושב
כאן, יודע, כי בנושא התשלום עבור תרופות, עד דקה לפני סיום הישיבה של ועדת הכספים
ב=19:30, או ב=20:00, לאחר שהתחלנו את הדיון בבוקר, לא הסכמתי שיהיה ייקור של
התרופות, אף שסיכמו עם גשר על תוספת או על ייקור של 12.5%. אמרנו שזה מה שסוכם עם
ועדת הכספים. לכן ועדת כספים תצביע בעד כל הדברים, אם הדברים האלה יבוטלו.

רק לאחר מכן הגו את הרעיון. כאשר הצלחנו להגיע להישג שלדעתי הוא הישג
חברתי, ההסתדרות היתה צריכה לעשות את מה שהיא עושה? אינני מבין את השביתה הזאת.
זו שביתה שאינה במקומה, זו שביתה שמזיקה לרוב הציבור. אם תשאלו את הציבור, אין לו
מושג על מה שובתים, ועכשיו עלו על סוס של חצי נקודת זיכוי לאשה. השביתה הוכרזה
לפני שבועיים=שלושה, אין לה קשר עם חצי נקודת זיכוי. לכן הייתי מצפה מראשי
ההסתדרות שיפסיקו את האנרכיה שהם מנהיגים במדינה; שיגיעו למצב שבו הם מנהיגים
עובדים בצורה נכונה, בצורה אמיתית, ולא יהיו במצב שבו הם צריכים להוכיח את עצמם
השכם והערב.

אני זוכר דווקא את תוכנית הייצוב ב-1985, חבר הכנסת זוילי, כאשר מזכיר ההסתדרות קיסר היה צריך לתרום ויתור על שליש מתוספת היוקר, 33% מתוספת היוקר, וזה היה אז המון, כי היתה אינפלציה של 15% עד 20% בחודש.

סאלח טריף (העבודה):

בלי ההסתדרות לא היתה אז כלכלה.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

ואז הוא היה באמת חזק, כי אז הוא הסכים לוותר. כאשר חזקים, מוכנים להגיע גם להסדרים ולהסכמים. כשחלשים, חושבים שעושים את הדברים בהתפרעות ובהתפרצות.

אם הוא היה מרגיש באמת חזק, הוא לא היה מגיע למה שהוא הגיע. לכן אני חושב שטוב יעשה עמיר פרץ אם יפסיק את הדבר הזה, ונוכל להחזיר את המשק לפסים של הבראה. שנת 1997 גם כך תהיה שנה לא קלה, זאת תהיה שנה של קיצוצים כואבים גם בבריאות, גם בחינוך, גם ברווחה, גם בביטחון ובכל הסקטורים האחרים. אבל אם היא תצליח, בשנת 1998 נחזור לצמיחה ולשגשוג, ואני מאוד מקווה שההסתדרות תיתן לכך יד ולא תהיה מכשול בפני אותה תוכנית הבראה. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת סילבן שלום, ממלא=מקום יושב=ראש ועדת הכספים, על דבריך.

אנחנו נמשיך בהסתייגויות. אני מזמין את חבר הכנסת אברהם פורז, שתי הסתייגויות. לרשותך עשר דקות. אחריו - חבר הכנסת נסים זוילי.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, יש כמה דברים שצריך לומר אותם בצורה הבהירה ביותר. דבר ראשון, צווים של בתי=משפט על כולנו לכבד. ייתכן שמישהו שגה כאשר ביקש לזמן את יושב=ראש האגף לאיגוד מקצועי לבית=הדין לעבודה. יכול להיות שמישהו שגה כשביקש פקודת הבאה. אבל, כאשר בית=המשפט, במקרה זה בית=דין לעבודה - - -

ענת מאור (מרצ):

למה רק ייתכן? למה זו לא טעות? הרי אתה עורך=דין.

אברהם פורז (מרצ):

רגע, תשמעי אותי. תיכף אומר לך. אבל משעה ששופט בישראל ציווה על מישהו להופיע, אותו אדם חייב להופיע, גם אם הבקשה היתה מוטעית. ובצדק, כאשר שופט רואה שמישהו שהוזמן אינו בא והוא מבזה את בית=המשפט, צריך להביא אותו לבית=המשפט.

סאלח טריף (העבודה):

צריך לחשוב קודם איך הצו יצא.

ענת מאור (מרצ):

- - -

אברהם פורז (מרצ):

ובעניין הזה דינו של כל אדם זהה בפני החוק. את יודעת, חברת הכנסת מאור, שאדם שלא משלם קנס קטן שמטילים עליו, אפשר לקחת אותו ולכלוא אותו; על קנס קטן שלא שילם, וזה יכול להיות קנס על עבירת חנייה. זה בסדר.

סאלח טריף (העבודה):

זה לא דומה.

אברהם פורז (מרצ):

אבל לעומת זאת, אם הוא מנהיג איגוד מקצועי, הוא לא - - -

כאשר דנים במנהיג הסתדרות שהוזמן לבית=משפט של המדינה, הוא חייב להתייצב.
ואם הוא לא מתייצב, בצדק מוציאים פקודת הבאה, ולא משנה מי הוא.

סאלח טריף (העבודה):

השר קהלני לא התייצב בפני ועדת הפנים. למה לא הוציאו נגדו צו הבאה?

אברהם פורז (מרצ):

חבר הכנסת טריף, קודם כול, לו זה היה תלוי בך, היית מוציא נגדו פקודת הבאה.

סאלח טריף (העבודה):

אני סמכתי עליך.

אברהם פורז (מרצ):

דבר שני, אתה עוד לא שופט, עם כל הכבוד לך. אם היית שופט, היית יכול להוציא צו. ודבר שלישי ואחרון, יש לו חסינות. אותך ואותי אי=אפשר להביא לבית=הדין לעבודה. למשל, שופט לא יכול להוציא פקודת הבאה נגד עמיר פרץ. לא מפני שהוא יושב=ראש ההסתדרות, אלא מפני שהוא חבר כנסת. יש לנו ייחוס מסוים - אולי מיותר, או לא נכון.

לכן אני אומר, מעבר לכל הדברים, האיש היה צריך להתייצב בפני בית=הדין לעבודה. אני חושב שנעשתה טעות בזה שביקשו פקודת הבאה נגדו. אבל משעה שהצטווה לבוא, צריך היה להביא אותו לשם.

חברת הכנסת מאור, ואני אומר את זה בצורה מפורשת, זה היה חוסר אחריות מוחלט מצד ההסתדרות והפקרות ממדרגה ראשונה, שבמחאה על פעולה של בית=משפט משביתים חצי מדינה. זו היתה הפקרות ממדרגה ראשונה.

סאלח טריף (העבודה):

מה אתה מדבר? זה תפקידה של ההסתדרות.

אברהם פורז (מרצ):

גרמו לאלפי אנשים שרצו לצאת מהארץ להיתקע בנמל התעופה. השפילו אלפי אנשים שחזרו מחוץ=לארץ. על מה?

סאלח טריף (העבודה):

- - -

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת טריף, עוד מעט תהיה לך זכות דיבור ותביע את דעתך.

אברהם פורז (מרצ):

אי=אפשר, רבותי חברי הכנסת, מצד אחד לומר שלטון חוק, כולנו מצווים לקיים את צווי בית=המשפט. כולנו מתקוממים כשש"ס מתקיפה את בית=המשפט העליון ויוצאים להגנת

בית=המשפט, אבל כשבית=דין לעבודה מוציא החלטה, זה בסדר, אפשר לתקוף אותה ולהתעלם ממנה.

ענת מאור (מרצ):

- - -

היו"ר ר' אדרי:

חברת הכנסת מאור, אני מבקש. אפשרתי לך כמה קריאות ביניים.

אברהם פורז (מרצ):

את רוצה לומר משהו? בבקשה, אני אאפשר לך.

נסים דהן (ש"ס):

- - -

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, לא כמקלה. בצורה מסודרת, בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

אני מוכן שתאמר, אפילו למיקרופון, בקול רם.

היו"ר ר' אדרי:

חברת הכנסת מאור, בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

קודם כול, אדוני היושב=ראש, תודה על רשות הדיבור, וגם לחבר הכנסת פורז.

אין ויכוח על כך שאנחנו מדינת חוק, ואת החוק צריך לכבד. יש ויכוח מהותי, האם במדינת חוק מפעילים עוצמה מעבר לסביר. אנחנו יודעים שמדינות שהלכו רק לפי החוק היבש ולא שמרו על איזון בין רשויות ועל משקל של דמוקרטיה עם פיזור הכוחות, הגיעו למשטר טוטליטרי בשם החוק.

לכן, עצם ההוצאה של צו חיפוש, צו תפיסה למנהיג נבחר - - -

אברהם פורז (מרצ):

זה היה צו הבאה.

ענת מאור (מרצ):

צו תפיסה. זה היה הביטוי המשפטי.

אברהם פורז (מרצ):

לא צו תפיסה. צו תפיסה זה על חפצים. פקודת הבאה קוראים לזה.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת פורז, אתה יודע במפורש ששלמה שני הודיע שהוא יגיע לבית=המשפט. הבחירה במדינה דמוקרטית להביא מנהיג עובדים ברכב משטרה מתאימה למדינת משטרה, זה מתאים לעולם השלישי. במדינת ישראל הדמוקרטית מעולם לא עשו את זה, ואל תגן על ממשלה שמאמצת את המדיניות של ז'בוטינסקי - "כן, לשבור". זה לא יאה, זה לא

דמוקרטי, זה לא הולם את מדינת ישראל.

אברהם פורז (מרצ):

חברת הכנסת מאור, אני אשיב לך על הדבר הזה. להציג את מסכת האירועים כאילו -

--

ענת מאור (מרצ):

סאלח טריף (העבודה):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת טריף, עוד מעט אתן לך את רשות הדיבור ותוכל להביע את דעתך. אפשרתי כמה קריאות ביניים. אודה לכם אם תואילו לאפשר לחבר הכנסת פורז להמשיך בדבריו. זכותו להביע את דעתו בצורה חופשית בלי להפריע לו. קריאת ביניים מותרות, אבל לא כמה. תודה לכם.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב=ראש, מסכת האירועים שקרו רחוקה מאוד מהדימוי שזאת מדינת משטרה, שבה ממשלה אוסרת מנהיג פועלים. זה הדבר האחרון שאפשר לומר על האירועים. קודם כול היתה בקשה בפני בית=משפט, והאיש היה אמור להתייצב ולהסביר, ובעזות מצח הוא לא בא.

נניח לרגע שהשופט טעה. מה צריך היה לעשות? צריך היה, נניח, לפנות לערכאת ערעור, לבקש לשחרר אותו, או שהאיש היה צריך לבוא מייד לבית=המשפט ולומר: שגיתי.

זה הדבר האחרון שאפשר לומר על הדבר הזה. אבל גם שופט טועה, ומותר לשופט לטעות, ולכן יש ערכאות ערעור. מקיימים את פסיקתנו ולא משביתים את המדינה, גם אם הפסיקה מוטעית. וגם אם השופט טעה, ואני לא אומר שהוא טעה, וציווה להביא אותו כמו שמביאים כל אדם לבית=משפט, לא משביתים את המדינה על הדבר הזה ולא גורמים סבל לאלפי אנשים. אין לזה שום קשר למאבק מקצועי לגיטימי.

ענת מאור (מרצ):

חופש התאגדות - כן.

אברהם פורז (מרצ):

אין לזה שום קשר למאבק מקצועי לגיטימי.

אני חושב שהשביתה הזאת לא מוצדקת; לא שאינה מוצדקת מבחינה עניינית. כולנו יודעים שהשכר של כולנו יישחק, משום שברגע שתהיה אינפלציה - ואני לא רוצה לגעת בעניין של נשים עובדות, שזו פרשה אחרת, אבל השכר של כל אחד בישראל עומד במהלך השנה הקרובה להישחק, כי הוא הולך לשלם עוד מסים. הוא הולך לשלם עוד מסים כי לא מעדכנים את מדרגות המס. לפי כל הציפיות תהיה האינפלציה, נניח בסדר=גודל של 10%, ואז תהיה שחיקה של 5% בשכר.

זה לגיטימי מצד כל ארגוני העובדים לבוא למעסיק הממשלתי ולומר: מאחר ששכרנו עומד להישחק, אנחנו רוצים תוספת של 5% לשכרנו על מנת שהשחיקה תיעלם. זה לגיטימי, ואפשר לתבוע את זה ואפשר גם לשבות על זה. אבל, השביתה הזאת היא כרגע נגד הכנסת. היא נגד ועדת הכספים, שהחליטה לבטל את נקודת הזיכוי, והיא נגד מליאת הכנסת, שתחליט או לא תחליט בסופו של דבר אם לקבל את ההצעה לגבי מדרגות המס. זו שביתה נגדנו, זו לא שביתה לגיטימית.

דרך אגב, גם העובדים יכולים לתבוע לא רק 5% פיצוי על שחיקה בשכרם. הם יכולים לתבוע גם 10% או 20% או 100%.

סאלח טריף (העבודה):

זה גם לא לגיטימי.

אברהם פורז (מרצ):

לכן זה לא לגיטימי, כי זכותה של הממשלה להציע לכנסת להעלות מסים. אני מתנגד להעלאת מסים. אני גם אצביע נגד התקציב ונגד העלאת המס. אבל, זכותה של ממשלה להציע העלאת מסים, וזכותה של הכנסת לאשר העלאת מסים, ונגד העלאת מסים לא שובתים.

נניח שמחליטים להעלות את מע"מ ב-1%. אני אומר שלא שובתים נגד העלאת מסים.

סאלח טריף (העבודה):

אתה קובע שלא שובתים? אתה קובע את זכותם של העובדים לשבות?

אברהם פורז (מרצ):

לא, משום שזו לא פעולה בין עובד למעביד, זו פעולה שלטונית מובהקת.

סאלח טריף (העבודה):

זה לא פוגע בעובדים?

אברהם פורז (מרצ):

זה ודאי פוגע בעובדים.

סאלח טריף (העבודה):

נו, אז מה?

אברהם פורז (מרצ):

הרבה דברים פוגעים בעובדים. אתה חושב שאם תהיה מחר העלאת מחירים של כל מיני מוצרים, זה לא יפגע בעובדים? זה כן פוגע בעובדים. אם מחר יעלו את המע"מ ב-1% או ב-2% או ב-3%, או יטילו מס נסיעות, או יטילו כל מס אחר, או יעלו את המכס, ההסתדרות אולי תעמוד פה ועל כל חקיקה, העלאת מס או הורדת מס היא תשבית? מעלים ארנונה. למה ההסתדרות לא שובתת על העלאת הארנונה? אתה חושב שזה לא פוגע בעובדים, שמקבלים פחות בנטו?

לכן, אני חושב שהשביתה הזאת איננה לגיטימית, השביתה הזאת לא באה בעיתוי נכון.

הדבר הבסיסי, רבותי חברי הכנסת, אי=אפשר לומר שהממשלה צריכה לקצץ בהוצאותיה כי צריך לאזן באיזה מקום - כל משפחה יודעת שצריך לאזן - אבל בכל פעם שמגיעים לסעיף, יש אלף סיבות לא לקצץ בכל סעיף וסעיף. יש פה אנשים בתוכנו, בכלל זה במרצ, שיש להם פטנט נהדר. הפטנט אומר: תקטינו את מה שנקרא השתתפות הממשלה בתשלומי המעסיקים. מה פירוש הדבר? יש לזה פרשנות מאוד פשוטה - זה מס על עבודה. יש כאלה בתוכנו שחושבים, שאפשר להטיל מס על עבודה ולא יקרה שום דבר רע. זה בעצם דבר שאיש לא יסבול ממנו. גם יהיה יותר כסף, גם המעסיקים לא ייפגעו, גם הצמיחה לא תיפגע, גם האבטלה לא תגבר. אני אומר לכם, שלפי חוות דעת של כל המומחים הכלכליים, ברגע שאתה מטיל מס על העבודה, אתה מייקר את עלות המוצר למעסיק, והמעסיק עושה אחת משתיים: אם יש לו מרווח עצום, הוא יכול לספוג את זה. אם אין לו, הוא מתחיל בקיצוצים, בצמצומים. גם לפני הדברים האלה ועוד לפני העלאת שכר המינימום, בבית=שאן סגרו מפעלים, בדימונה סוגרים, באופקים סוגרים ואחרים סוגרים.

אני רוצה לומר לשבח וייס, ידידי, שדיבר פה לפני: זה לא סתם שהכלכלה של מדינות מזרח=אירופה התמוטטה. כי במזרח=אירופה ממשלה חשבה שהיא יכולה לנהל את

המשק, היא יכולה לכוון כל דבר. כל הפרמטרים הבין-לאומיים מוכיחים, שמידת הצמיחה כגודל ההפחתה בהתערבות הממשלתית. בעניין הזה גם הממשלה שלנו נהגה נכון. במידה רבה מאוד בייגה שוחט ודן מרידור מקיימים אותה מדיניות. הלובי החברתי אז צעק נגד בייגה שוחט, הלובי החברתי צועק עכשיו נגד דן מרידור - - -

סאלח טריף (העבודה):

אנחנו משוכנעים.

אברהם פורז (מרצ):

בשני המקרים הם צדקו, ואני רק רוצה לומר לכם, שזה לא סתם שפועלים רומנים באים לכאן לעבוד, כי בארצם 100 דולר לחודש הם משכורת גבוהה יחסית. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חברי חבר הכנסת אברהם פורז. רשות הדיבור לחבר הכנסת נסים זוילי. אחריו - חבר הכנסת סאלח טריף.

נסים זוילי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי השרים, חברי הכנסת, אני רוצה בכמה משפטים להתייחס לוויכוח שהתעורר פה סביב השביתה שיזמה ההסתדרות.

אני רוצה לומר לשר החקלאות, שהתייחס לעניין הזה: ממשלה מסודרת, מה היתה עושה? היתה באה ואומרת: רבותי היקרים, אני צריכה לקצץ 7.5 מיליארדי שקל בתקציב. אני לוקחת את כל הגורמים במשק, יושבת מולם, מביאה להם רעיונות לקיצוץ, יושבים ומנסים בהסכמה להגיע לקיצוץ שיש לו מרכיבים כלכליים, שנותנים תשובה למה שצריכה המדינה, תוך תרומה של כולנו, של כל המשק, ומגיעים לאיזו הסכמה. אבל, לא. יש לנו

ממשלה של סופרמנים. הם חושבים שאפשר להכתיב את הכול, חושבים שחיים באיזו רפובליקת בננות, שהאזרחים בכלל חייבים לקבל את כל הגזירות בלי לפתוח את הפה. למי כן נכנעים? לקבוצות לחץ שמאיימות על הממשלה. אבל, חס וחלילה, כאשר אתה צריך לעשות ניתוח ולבוא להסביר איך אפשר בעסקת חבילה להציל את המשק - לא נעשה שום ניסיון בכיוון הזה.

אני רוצה לומר למה באמת פרצה השביתה, וחבל שחברים מתרגמים את ההחלטה של ההסתדרות בצורה מעוותת. השביתה פרצה משום שהממשלה הפירה סיכום עם ההסתדרות. עמיר פרץ כמזכ"ל ההסתדרות ישב עם שר האוצר באותו בוקר, ואחרי שהממשלה קיבלה החלטה בלחץ של גשר ומרכיבים אחרים בקואליציה לבטל את הגזירות על השכבות החלשות, עמיר פרץ התכונן להמליץ בפני מטה המאבק לבטל את השביתה. הוא רק עזב את הפגישה עם שר האוצר, בדרך לתל=אביב, וכבר שמע ברדיו שמבטלים את חצי נקודת הזיכוי לנשים העובדות. איך אפשר? אתה יושב, שר אוצר, מול מזכ"ל ההסתדרות שעה לפני כן, אתה אומר: זהו, החלטנו לבטל את הגזירות. מה צריך לעשות מזכ"ל ההסתדרות? לבוא ולהגיד: תעזבו, לא קרה כלום?

אני רוצה גם לומר משהו בעניין ההתנהגות של שלמה שני. בוחנים את זה בעיניים משפטיות, וזה נכון. מותר למנהיג פועלים לבוא ולומר: אני מוכן לשבת בבית=סוהר משום שפה פוגעים בזכותו של ציבור, לוקחים מציבור העובדים את כלי הנשק העיקרי שלו, את זכותו לשבות. הוא הביא את זה בחשבון. מי שמכיר את שלמה שני יודע שהוא אדם הגון, ישר ומאמין במה שהוא עושה. מותר היה לו לבוא ולהגיד: אני מוכן לקחת על עצמי סיכון לשבת בבית=סוהר משום שאני מגן על זכות בסיסית של ציבור העובדים לשבות, כדי להשיג את מה שהוא חושב שצריך להשיג. אז מה קרה? הוא היה מוכן לקחת את זה על עצמו.

זאב בויים (הליכוד=גשר=צומת):

מה זה הוא היה מוכן?

נסים זילי (העבודה):

הוא היה מוכן לקחת את זה על עצמו.

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

נסים זוילי (העבודה):

הוא ידע שהוא מפר את החוק, והוא היה מוכן לכך, והוא ידע שהוא עלול להיכנס לבית=סוהר בגלל אי=התייצבותו, והוא לקח את זה על עצמו. אם בן=אדם מאמין במה שהוא עושה - ואתה יודע, אני מכיר הרבה מאוד אנשים שהאמינו במה שהם עושים אפילו שידעו שזה לא תואם את החוק, והם ישבו בבית=סוהר ושילמו מחיר תמורת הסרבנות שלהם.

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

על זה אין לי ויכוח.

נסים זוילי (העבודה):

אבל זה מה שהוא עשה.

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

נסים זוילי (העבודה):

אני מייד מגיע לזה.

זאת אומרת, שמבחינת שלמה שני, הוא הבין את המשמעות של מה שהוא עושה. לא צריך

לבוא ולומר, בן=אדם מסית. מי שמכיר את הבן=אדם יודע, שהוא אחד האנשים הכי שקולים במערכת ההסתדרותית, אדם שעד שהוא מגיע למסקנה שאין דרך אחרת אלא לשבות, הוא שוקל את זה מיליון פעמים. הוא מנהיג את אחת ההסתדרויות הכי רציניות שיש במשק, שתורמת אולי הכי הרבה למשק הישראלי. הוא לא עשה את זה מתוך פזיזות, כפי שמנסים לייחס לו.

דבר שני: עכשיו אני עובר לצד של עמיר פרץ. באילו משטרים - פה מישהו בחר לברוח מזה - באילו משטרים משתמשים במעצר של מנהיגי עובדים כדי לשבור שביתות? איפה נשמע דבר כזה? הרי בן=אדם שהולך לבית=משפט רגיל, לא מנהיג עובדים, לא מתייצב לבית=משפט, מקבל אזהרה ראשונה, מקבל אזהרה שנייה, מזמינים אותו שוב אחרי שבועיים, מזמינים אותו עוד הפעם, ורק אחרי הפעם הרביעית או החמישית מוציאים נגדו צו הבאה. מה עשו הפעם? חיפשו, ראו שיש לחץ של הממשלה, ישר הוציאו צו הבאה למנהיג עובדים, וחושבים בדרך זו, חבר הכנסת זאב בויס, ליצור מערכת של אמון בין ציבור העובדים לממשלה הזאת.

מותר לממשלה להנהיג את העם, והיא צריכה לעשות זאת. מותר לה לקבל החלטות כלכליות, ולא על זה אנחנו מתווכחים. אני חושב שאסור לדרדר מערכת יחסים בין ממשלה לבין ציבור עובדים לתחתית שהיא דורדרה אליה במשך הדיון על תקציב 1997. זאת היתה טעות. חבל. זה לא היה כורח המציאות. עמיר פרץ, גם הוא אדם שקול בהחלטותיו ובהנהגתו, ואפשר היה להגיע להבנה עם ההסתדרות על צעדים שמתחייבים מהמצב בלי להביא לפיצוץ ולהידרדרות לרמה שהגיעו אליה.

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

אני מסכים למשפטים האחרונים שלך, רק לא לזה שאתה בלשון רבים אומר: הוציאו צו הבאה. מישהו אמר לשופט מה לעשות?

נסים זוילי (העבודה):

לא, לא. אני מסכים. אמרתי: בית=משפט הוציא צו הבאה. לדעתי, זו היתה טעות שקרתה באווירה שהיתה קיימת. באווירה נורמלית, לדעתי, שופט לא היה מוציא בפזיזות

כזאת צו הבאה נגד מנהיג עובדים ומנהיג פועלים.

סאלח טריף (העבודה):

מי ביקש להוציא?

נסים זויילי (העבודה):

לא חשוב. אני יודע מי ביקש להוציא.

עכשיו אני רוצה לדבר כמה דקות אל שר החקלאות בנושא החקלאות. שמעתי אותך בשבוע שעבר, או לפני שבועיים. הצגת את החלום שלך על החקלאות הישראלית. הסכמתי עם כל מלה שלך. אמרת שאנחנו צריכים להיות החקלאים והחקלאות הכי מתקדמת בעולם, ואנחנו מסוגלים להיות החקלאות הכי מתקדמת בעולם, שגם מייצרת, גם מייצאת, גם משווקת וגם מוצאת את האיזון הנכון במבנה של כוח העבודה הישראלי בין השקעה בהון לבין תעסוקה. הווי אומר, אם אתה רוצה לחסוך בעבודה, אתה חייב להשקיע בהון.

אלא מה? כל תמונת המצב שנתת אינה תואמת את המדיניות שאתה מיישם הלכה למעשה במשרד. כי אתה לא יכול, מצד אחד, לבוא ולומר: אנחנו לא רוצים פועלים זרים, זאת החלטת ממשלה; מצד שני, לצמצם את המענקים, להביא לכך שכדי להכניס כל חידוש במערכת חקלאית מאוד מתקדמת - הרי אתה מכיר את ענף הפרחים, אתה מכיר את ענף הירקות, אתה מכיר את החממות, אתה מכיר את משק החלב, ששם אין כל כך הרבה עבודה, אבל בפרחים, בירקות ובמטעים, אתה יודע שאפשר להביא מכונת אריזה לוורדים בהשקעה של 100,000 דולר, שיכולה לשרת 10 דונם ורדים.

כשאתה בא ומוריד את העידוד שאתה נותן להשקעה בחקלאות לכמעט 10% או 20% באזורים מסוימים, אתה לא נותן תמריץ לחקלאי להמיר עבודה זרה במכשור חקלאי. בסתירה הזאת, מה יקרה בסופו של דבר? משק הפרחים, לדוגמה, שאתה ואני מכירים אותו היטב, אם לא תאפשר לו להשקיע בענף הזה כדי להתחרות בהולנד או כדי להתחרות במדינות אחרות, ששם זה הפך להיות בעצם תעשייה, פחות חקלאות ויותר תעשייה, אתה בולם את האפשרות של

הענף הזה להתפתח. בגלל סכום של 30 או 40 מיליון - אני לא יודע בדיוק את הסכומים, נדמה לי שזה סכום כזה בענף הפרחים בעיקר - אתה יוצר מצב שחקלאים רבים מפסיקים או עלולים להפסיק את ההשקעה בפיתוח הענף, ובסופו של דבר הענף הזה עלול להיכנס לפיגור גם באיכות שלו, גם ביכולת שלו להתמודד בשוק העולמי, וגם בסופו של דבר אתה תחזור להתנות את קיומם של ענפים עתירי ידיים עובדות בעבודה זרה. פעם יהיו אלה תאילנדים, פעם יהיו פלשתינים ופעם אחרים.

יש סתירה מובנית בין המדיניות שאליה הממשלה רוצה להוביל את המשק ובין עידוד ההשקעות. וכך לא רק בחקלאות. אותו דבר בבניין. רוצים לשלוח הביתה את הפועלים הרומנים, אבל לא מעודדים מספיק את ההשקעה של הקבלנים בתיעוש הבנייה או בהכנסת כלים חדשים, ויש כאלה. זה קיים באירופה, זה קיים בארצות-הברית. יש בנייה מתועשת, שצורכת רבע מכוח העבודה בענף הזה בישראל. אילו היה תיאום במדיניות הממשלה והיו אומרים: היעד שלנו הוא להפסיק את התלות של המשק הישראלי בידיים עובדות זרות, והיו משקיעים מה שצריך להשקיע כדי להביא לתוצאה הזאת, זו היתה מדיניות שיש בה היגיון, ואני מעריך שכולנו היינו נרתמים לה. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת נסים זוילי.

רשות הדיבור לחבר הכנסת סאלח טריף, באותו נושא. אני מבקש ממך לנמק שתי הסתייגויות, עשר דקות.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך. אדוני השר, חברי הכנסת, קשה לי לבוא לכאן, חבר הכנסת זאב בויס, בלי להתייחס לנושא ההסתדרות. הנושא עולה כאן, כל אחד מעלה אותו מנקודת השקפתו, אפילו חבר הכנסת פורז, שרואה רק את המשפט ואת החוק, אולי בצדק. אבל אנחנו צריכים להבין דבר אחד. אני זוכר את ההסתדרות שובתת ומפגינה בימים של ממשלה כזאת, בימים של ממשלה אחרת, בימים של ממשלת אחדות, בימים של ממשלת

העבודה. ראיתי ויכוחים קשים ונוקבים. לבוא היום ולהאשים, מפי ראש הממשלה, שההסתדרות פועלת מתוך שיקולים פוליטיים? הרי היתה כאן הצבעה היום, אתם רואים איך אנחנו הצבענו. היתה לכם מבוכה בתוך הקואליציה שלכם. לנו, גם כאופוזיציה, יש אחריות לאומית.

זאב בויים (הליכוד=גשר=צומת):

מה זה שייר?

סאלח טריף (העבודה):

אני זוכר את ישראל קיסר, שהיה מזכ"ל ההסתדרות, ואני זוכר שהוא היה מתעקש באופן עקבי שלא להופיע בישיבות שרי העבודה כשהיתה ממשלת אחדות לאומית. הוא היה אומר שהפועלים הם לא רכוש של שום מפלגה, והאינטרס של ההסתדרות הוא האינטרס הכללי של הפועלים בישראל. ולכן הפועלים וההסתדרות לא יהיו כפופים לא להחלטות ממשלה ולא להחלטות כנסת.

זאב בויים (הליכוד=גשר=צומת):

גם לא להחלטות בית=המשפט?

סאלח טריף (העבודה):

כולנו כפופים להחלטות בית=משפט. הדבר צריך להיות ברור. אנחנו כאן הריבון, מי שמחוקק חוקים. כולנו מצווים להישמע להחלטות בית=המשפט. אבל אני רוצה להזכיר לך, שמי שביקשה את הצו מהשופט היתה רשות הנמלים והרכבות, בעצם הממשלה.

למה רצים לפעול נגד מנהיג פועלים? אני לא יודע אם חבר הכנסת פורז ביקר פעם אצל פועלים שובתים, אצל פועלים שכואב להם. אני ביקרתי בשבת את פועלי "חיפה כימיקלים". לקחתי את בני הקטן והלכתי לשם. אני אומר לך, כואב הלב, אנשים בחרדה,

בהם אנשים שעובדים 20, 25 שנים, והם חרדים מפני מה שיקרה להם.

זימנתי דיון - שלדאבוני, אתה לא השתתפת בו בגלל עיסוקיך - על התנהגות המשטרה. זה לגיטימי שפועלים יגיבו בדרך זו או אחרת, בדרך של הפגנה או שביתה, אנחנו עדיין חיים במשטר דמוקרטי. ברגע שמוציאים צווים, בעצם מאיימים שאפשר יהיה לאסור על העובדים לקיים שביתה או הפגנה ויביאו אותם לבית=סוהר. מה זה, לאן הגענו? צריך להימנע מזה.

צריך לקיים דו=שיח בין ממשלה ובין הסתדרות. זו לא בושה. ממשלה היא ממשלה והיא קובעת את המדיניות, ובסופו של דבר היא שמחליטה, היא זו שמציעה את התקציב ומכתיבה בכנסת מה יהיה. פחות או יותר, זה מה שקורה. אבל הידברות עם נציגי הפועלים - האם זו בושה להגיע להסכמים, להגיע לסיכומים, להרגיע אותם ולהגיע אתם להבנות? הרי כולנו יודעים שהבראת הכלכלה הישראלית תביא ישועה ולכולם יהיה יותר טוב. זה לא עניין של צד אחד, זה אינטרס משולב גם של הפועלים, גם של ההסתדרות, גם של הממשלה, של כל המפלגות. אבל האם לשם כך צריך להגיד: אנחנו ממשלה, אנחנו נחליט ולא נשמע לאף אחד ולא נסכם עם אף אחד? אילו לא היתה הסתדרות, חבר הכנסת סילבן שלום יודע זאת, לא היה אפשר להגיע בעבר להורדת האינפלציה.

אם מדברים על מפלגות, הרי רוב הפועלים ומנהיגיהם שהיו בהפגנות האלה שייכים למחנה שנקרא לאומי. אני מכיר אותם, חלקם שייכים למחנה הזה. הם רצו לנגח את הממשלה? הם רצו לעמוד על זכותם להפגין, לשבות ולצאת נגד החלטה שמכאיבה להם ופוגעת בהם. אנחנו אמורים ומצווים לשמור מכל משמר על הדבר הזה, אם אנחנו נמצאים בממשלה או בכנסת או בכל מקום אחר.

רבותי, אני תומך במה שמנהיג ההסתדרות חברי עמיר פרץ עושה, מפני שמישהו במדינה צריך לשמור גם על האינטרסים של העובדים.

כיוון שאין לי הרבה זמן, אני רוצה להגיד כמה דברים בעניין נוסף. כיוון שהרמטכ"ל לשעבר רפאל איתן נמצא כאן, אני רוצה להגיד כמה מלים על תקציב הביטחון. אדוני, בעבר תמכתי בקיצוצים בתקציב הביטחון, כשנכחתי באישור תקציבים כאלה. אני

אישרתי קיצוץ כשהייתי סמוך ובטוח שהממשלה מובילה לשלום שיכול להביא לביטחון, לא מבחינת הפיגועים ובעיות הטרור שהיו אז יום יום, אלא בטווח הארוך, חיסול אפשרות מלחמה גדולה עם העולם הערבי או חלק ממדינות ערב. אתה יודע את התהליך. כאשר יש שלום עם מצרים, אנחנו לא מציבים אותן אוגדות, אותם כוחות, אנחנו לא נערכים בצורה שמטילה עלינו עומס גדול.

היום, בממשלה הנוכחית, כאשר נושבות רוחות מלחמה מסוריה, כשיכולים להיות סיכונים לא מעטים למדינת ישראל גם בפנים גם בחוץ, אני חושב שגם השר איתן, שבקיא בנושא הביטחון, צריך לחשוב פעמיים אם יש מקום לקצץ את תקציב הביטחון ולפגוע באנשי הקבע, לפגוע בתנאים שלהם. מה שקורה לאנשים אלה לא קורה לאחרים, הם משלמים בדבר הכי יקר להם - החיים שלהם. לא כל יום הם מגיעים הביתה. אתה ישבת שנים רבות בתפקידים מאוד קשים, ביחידות מאוד קרביות. לכל איש מוכשר שיש לו תפקיד בכיר בצבא, יש הצעות מאוד אטרקטיביות בחיים האזרחיים.

לכן, צריך לחשוב פעמיים על ההצעה של הממשלה הזאת, שמובילה אותנו בדרך=לא=דרך, לפגיעה גם בביטחון וגם בתקציב הביטחון; לא יהיה לא שלום ולא בטוח ולא ביטחון.

במעט הזמן שנותר לי, אדוני היושב=ראש, אני רוצה להגיד דבר נוסף. ביקרתי עכשיו אצל ראשי הרשויות הערביות. הם שובתים כבר קרוב לחודש, יושבים באוהל מול משרד ראש הממשלה. לא פעם אחת התבטאתי בעניין הזה. אני אזרח שמילא את כל חובותיו למדינה. אני חושב שהאזרחים הערבים במדינת ישראל ממלאים את כל חובותיהם למדינת ישראל, ועוד מעליבים אותם, כי לא נותנים להם לשרת שירות ביטחון. יש שרוצים ויש שמשרתים. לא ייתכן שמדינתנו תיתן לחלקים נרחבים באוכלוסייה תנאים מועדפים. לא רק שהם לא משרתים בצבא, חלקם אנטי=ציונים, אבל הם לא ערבים. נותנים להם תנאים עדיפים, נותנים להם בצורות שונות מתקציבי המדינה.

לא יכול להיות שהתושבים הערבים של מדינת ישראל ירגישו קיפוח כשאנחנו הולכים לחגוג 50 שנה לקום המדינה. אין לנו עוד מצב שהערבים בתוך מדינת ישראל הם בעיה. אני חושב שחבר הכנסת בני אלון יסכים אתי, שהמדינה שלנו היא חזקה דיה כדי לבוא, גם

בממשלה הנוכחית, ולא להתעלם מבעיה כאובה, בעיה שצריכה לכאוב לכולנו. אני זוכר את חבר הכנסת תופיק זיאד, זיכרוננו לברכה, שנאם נאומים רבים בכנסת. הוא אמר פעם אחת: אני אתמוך בממשלה - בממשלתי הקודמת - כדי שתעשה שלום עם הפלשתינים ועם הערבים, אפילו לא תהיה לי אגורה אחת לפתח את נצרת. היום אני נזכר בדבריו ואומר לכם: המדינה הזאת, הממשלה הזאת, צריכה לתת לרשויות הערביות תוכנית רב=שנתית לפיתוח היישוב הערבי. זו חובה מוסרית לאומית שהיא צריכה לשלם קודם כול לעצמה, לתושבי ישראל כולם ואחר כך לתושבים הערבים, כי התושבים הערבים במשך כל השנים האלו, עם כל חילופי השלטון והשוני בהשקפות ובעמדות הפוליטיות, גילו נאמנות בלתי מתפשרת למדינת ישראל. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת סאלח טריף, על דבריך. אני מבקש מהשר רפאל איתן לומר את דבריו, ואחריו - חברת הכנסת ענת מאור. כזכור, אנחנו דנים בהצעת חוק הסדרים במשק המדינה, בהסתייגויות. בבקשה, אדוני השר.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לדבר בכמה משפטים על תקציב הביטחון שחבר הכנסת סאלח טריף דיבר עליו, ואבדו עקבותיו בשלב זה. תקציב הביטחון קוצץ בהדרגה על סמך שיחות "השלום" מאז 1992. הממשלה הזאת, כשבחנה את מה שנשאר, את מה שצריך, התלבטה מאוד איך למלא את החסר, וזה לא רק איך ומנין לקחת אלא באיזה קצב, ואני לא רוצה להיכנס לפרטים. אומרים שלמלחמה יש סבירות נמוכה, שלמלחמה יש סבירות גבוהה. אצלנו במזרח התיכון - וזה נכון גם בכל מקום, אבל אצלנו ביתר מוחשיות - תמיד אפשר לומר, בכל מצב, שעלולה להיות מלחמה, ואנחנו צריכים לבנות את היכולת שלנו, לשמור על כושר הרתעה. כושר הרתעה זה הדבר היחיד שימנע מלחמה. גם כשמדברים על תוספת מהירה וגדולה - לא חשוב הסכום - לתקציב הביטחון, זה תהליך. כי אי=אפשר לקחת עכשיו כסף ומייד לייצר ממנו ביטחון. התהליך היותר=מסוכן שהיה, עד שהתחלף השלטון, הוא הקיצוץ בארבע שנים. על סמך שיחות שלום, נעשה קיצוץ בתקציב הביטחון.

אמרו: השלום הוא התשובה שלנו לצורכי הצבא.

ענת מאור (מרצ):

מה זה, על סמך שיחות שלום? על סמך הסכמי שלום, על סמך תהליך שלום.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

גברתי, אתם עוד לא עיכלתם את מה שקרה ב=29 במאי. קשה לכם לעכל, תבלעו את זה כבר סוף=סוף.

ענת מאור (מרצ):

למצביעים שלכם קשה לעכל.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

FAIR PLAY. יש לכם בעיה רצינית מאוד, אין פה

סופה לנדבר (העבודה):

אתם לא מבינים שהיום אתם בשלטון.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

יש דמוקרטיה - האחד מנצח, האחד מפסיד. אתם לא יכולים להשלים עם זה. דיברו קודם על השביתה של ההסתדרות. זה הסימפטום של 29 במאי 1996.

ענת מאור (מרצ):

- - -

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

הלוא אנחנו מכירים את הנפשות הפועלות, את כולן.

ענת מאור (מרצ):

- - - כי אתה רוצה מדינה טוטליטרית.

היו"ר ר' אדרי:

חברת הכנסת מאור, זאת קריאת הביניים הרביעית שלך.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

אבל על השביתה כבר דיברנו. אני מדבר על תקציב הביטחון, על מערכת הביטחון, על שמירת כושר ההרתעה. מי שפגם ופגע בכושר ההרתעה זה אלה שניהלו את המדינה במשך ארבע השנים מאז 1992, לא רק בקיצוץ ובקיצוצים ובשינוי סדר כוחות, אלא גם באובדן מערכת אסטרטגית. יריחו היא הנדבך החשוב ביותר של תוכנית אלון. תקומו ותגידו שאתם נגד תוכנית אלון. התמונה היא לא רק מיליארד שקל לכאן או לשם; זו תמונה כוללת, מאופק לאופק.

אבל, הדבר הכי חשוב לאופוזיציה - תשלימו עם העובדה שחל מהפך בשלטון. אמרתי בשבוע שעבר במקרה כזה - בתבוסה - רוח תיגר. אז אתם רוח תיגר; כל הזמן נלחמים ותוקפים. זו תוצאה של התבוסה, לא תשנו אותה. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, השר רפאל איתן. אני מבקש מחברת הכנסת ענת מאור להגיש את שתי הסתייגויותיה בשלב הזה להצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), בפרק 12-ו', סעיפים 19

וליד צאדק חאג' = יחיא (מרצ):

מי אחריה, אדוני היושב=ראש?

היו"ר ר' אדרי:

אחריה - חבר הכנסת יונה יהב. בבקשה, גברתי.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, אנחנו יושבים זה היום הרביעי לדיון על תקציב המדינה, אבל השר איתן ציין שחלו חילופי שלטון ואנחנו לא מסתגלים. לצערנו הרב, אנחנו יודעים ומודעים, וכל יום מסיגים אותנו לאחור בצורה קשה עם כרסום אדיר באושיות הדמוקרטיה, בתהליך השלום, בשגשוג הכלכלי, במדינת החוק, כך שכל מה שדיברנו עליו לפני יום או יומיים הופך להיסטוריה.

זה התחיל באירועי דמים, זה ממשיך בהפסקת הבאה של משקיעים. אבל עכשיו אנחנו נמצאים בשבר בחיים הדמוקרטיים של ישראל, ולא יכול להיות שבר כל כך מזעזע כמו רצח ראש הממשלה יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, וההסתה שקדמה לכך. אין ספק שכל מדינה דמוקרטית יכולה לראות זאת כרגע עצוב מאוד בחייה, כשהפילוסופיה של ז'בוטינסקי - "כן, לשבור" - מאמר שנכתב בשנות ה-30, וחשבנו שבמדינה עצמאית ובמדינת חוק הדמוקרטיה שלנו יציבה והמדינה שלנו חסונה - - -

זאב בוים (הליכוד=גשר=צומת):

את לא יודעת על מה את מדברת.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת זאב בויס, אני מייד אביא לך את המאמר כולו עם ה"כן, לשבור את הסתדרות העובדים", וראש הממשלה שלך מאמץ את - - -

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

לכי ללמוד את משנתו של ז'בוטינסקי.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת בויס, אני מבקש.

ענת מאור (מרצ):

ראש הממשלה שלך מאמץ את המאמר באופן מלא, כי ראש הממשלה שלך יודע לעמוד - - -

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

את יכולה להסיר את נעלייך בפני המאמר של ז'בוטינסקי.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת בויס, אפשרתי לך קריאת ביניים אחת.

ענת מאור (מרצ):

- - - כי ראש הממשלה שלך יודע לעמוד ולנסות להצטייר כליברל בפני הקונגרס

האמריקני, אבל כשהוא מגיע למדינת ישראל - -

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

מי שלא היה לו פנקס אדום לא קיבל עבודה לפי ההסתדרות שלך.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

- - -

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

זאת היתה התקופה. לכן הוא אמר לשבור אותה. תלכי ללמוד את משנתו של ז'בוטינסקי. אין לה אח ורע.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת בויס, אף אחד לא מקשיב בדרך הזאת, אדוני.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת זאב בויס, אתה יודע טוב מאוד, מאחר שאתה מורה ואני מורה, אני סומכת עליך שלמדת את המאמר טוב מאוד, ואני למדתי אותו טוב מאוד.

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

אוי ואבוי להוראה הזאת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

מה אתה מתעצבן - - -

ענת מאור (מרצ):

אני רוצה לומר, שאנחנו נמצאים בתקופה עגומה, שבה ראש הממשלה שלנו מאמץ את "כן, לשבור", והתפיסה הפילוסופית שמזלזלת באיזון של כוחות, שמזלזלת במדינת חוק, היא זו שנותנת גיבוי ומטרייה למעסיקים להפר הסכמי עבודה קיבוציים - - -

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

מי מזלזל בחוק? תגידי לי. את מבלבלת את היוצרות. מי מזלזל בחוק, אני רוצה לדעת.

ענת מאור (מרצ):

- - - זו פעם ראשונה בתולדות המדינה שהנהלת "חיפה כימיקלים" - - -

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

בדברים האלה את נותנת לגיטימציה לזלזול בחוק.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת בויס, אני חושב שיש גבול.

ענת מאור (מרצ):

תודה, וזה לא על=חשבון זמני, כמובן.

היו"ר ר' אדרי:

זה לא על חשבונך.

ענת מאור (מרצ):

אני לא יודעת כמה מחברי הכנסת ומהציבור בארץ יודעים שהנהלת "חיפה כימיקלים" בראשות אריה גנגר, התכוונה להפר הסכמים קיבוציים באופן חד=צדדי ולקחת רק כוח עבודה זול, כזה שהיא מעסיקה ברותם בדרום. זה דבר חסר תקדים.

זו פעם ראשונה שבית=דין לעבודה - ויאמר מראש שאנחנו מדינת חוק ויש לכבד חוקים - אבל שבית=דין לעבודה, שיודע שיש לו אמצעים רבים, נוקט מייד את הצעד הקיצוני ביותר, ומשטרה, שלא היא אשמה, כי היא מופעלת על=ידי המדיניות של הממשלה הזאת, ישר הולכת להקצנות. חבר הכנסת זאב בויס, אתה יודע שבכל מדינה שבה הלכו רק לפי החוק היבש ולא שמרו על מערכת דמוקרטית של הפרדת רשויות, של איזונים ושל בלמים, ושל הידברות בין עובדים, מעסיקים וממשלה - מדינות כאלה הצמיחו משטרים טוטליטריים.

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

לפי תפיסת עולמך, את תמכת במשטרים טוטליטריים.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת זאב בויס, אני אדבר, ועוד איך אני אדבר. אתה יודע איזה כרסום בדמוקרטיה עושה ראש הממשלה שלך. אני אומרת שההסתדרות - לא רק שאנחנו צריכים לעודד אותה ולהגן עליה, כי פעם אחת ראש הממשלה גורם להתפטרותו של אלוף בצה"ל, האלוף שחור - על מה? על זה שהוא נפגש עם ראשי האופוזיציה? וזה במדינה דמוקרטית. הוא לא שגה. היתה טעות שהוא לא ביקש אישור, אבל זה בדיוק החוק היבש בלבד. פעם שנייה הוא מעמיד את ראש השב"כ בפני מצב שבו הוא לא אמין. ראש הממשלה הופך את האי=אמינות לאמנות. פעם שלישית תוקפים בבוטות את רשות השידור, כי רוצים להכפיף גם אותה,

ועכשיו רוצים לשבור את ציבור העובדים ורוצים לשבור את ציבור הנשים. הרשויות הערביות - ודיבר על כך קודמי, סאלח טריף - ששובתות פה כבר 23 יום, ואנחנו באים ומבקרים אותם באוהל. ויש התעלמות מערי הפיתוח.

זאב בויים (הליכוד=גשר=צומת):

והבדואים. הלאה, הלאה, תמשיכי את הטרמינולוגיה הקבועה שלך.

ענת מאור (מרצ):

אני רוצה לומר, שבמדינה שבה בית=דין לעבודה מוציא צו תפיסה - זה מה שיש לו? נכון, צריך להתייצב למשפט, ושלמה שני, יושב=ראש האיגוד המקצועי, הודיע שהוא יבוא למשפט.

זאב בויים (הליכוד=גשר=צומת):

תודה רבה.

ענת מאור (מרצ):

הוא הודיע שהוא יבוא, אז צריך לעצור אותו? אני רוצה לשבח את פרופסור פרנסס רדאי, שעומדת בראש הקתדרה לענייני עבודה באוניברסיטה העברית, שהסבירה והבהירה שזה חלק מן המאבק על הקו הדמוקרטי במדינה. רק במדינות רפובליקת בננות לא שומרים על הזכויות של העובדים להתארגן ועל זכות העובדים לשבות.

זאב בויים (הליכוד=גשר=צומת):

במדינות הבולשביקיות היתה זכות כזאת.

ענת מאור (מרצ):

לכן אני רוצה לומר ששר האוצר - ואני מכבדת אותו, כי כשהיה שר המשפטים הוא נאבק על זכויות האזרח, דבר חשוב ביותר, אבל כשמדובר על זכויות עובדים הופכים ביד מקלה עובדים לעבריינים. אנחנו רואים כרסום חמור ביותר. על חופש ההתאגדות וחופש ההתארגנות וחופש ההגנה על זכויות לא צריך ללכת רק לפולין ולמספנות, צריך לשמור על זה במדינה שלנו, זה היה חלק מהאושיות הדמוקרטיות. אני רוצה לומר לחברי הבית, שלפי דעתי, חקיקת חוק=יסוד: זכויות חברתיות, היא אחד היעדים החשובים ביותר שמחייבים אותנו. את חוק=יסוד: חופש העיסוק חוקקה הכנסת השתים=עשרה, ויש פה א=סימטריה.

על=פי הנתונים שקיבלנו מהביטוח הלאומי, במשך עשור קיבלו המעסיקים 56 מיליון ש"ח.

היו"ר ר' אדרי:

מיליארד, גברתי.

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

מיליארד, לא מיליון.

ענת מאור (מרצ):

מיליארד? זאת לא טעות? תודה על התיקון. 56 מיליארד ש"ח, במשך עשר שנים זה 5 מיליארדי ש"ח לשנה. איפה הפגיעה בזה? איפה חלוקת הנטל? אני רוצה לפנות-יוצא 6 להתאחדות התעשיינים ולמעסיקים ולומר להם: מה התמיכה הגורפת הזאת מול ציבור עובדים שמשתף אתכם פעולה תמיד? נכון שתוך מחלוקות, זה לגיטימי. הרי המעסיקים יודעים שהממשלה קורסת עכשיו לא בגלל העובדים אלא בגלל מדיניות המלחמה, בגלל המדיניות שבלמה כל צמיחה. אין תיירים, אין משקיעים, זה מה שגרמה המדיניות של הממשלה הנוכחית. עומד פה שר מהממשלה, שדיבר לפני, השר איתן, ואומר במצח נחושה - אגב, הוא מדייק בעובדות - שבעצם, חזרנו למסלול של מלחמה ושל הצורך בהצטיידות. כל זה

פרי של מדיניות שבלמה את השלום ופגעה בכלכלה. היום התאחדות התעשיינים צריכה לתת גיבוי לראש הממשלה במדיניות של "כן, לשבור" נגד העובדים, במקום לתבוע חזרה לצמיחה?

אני חושבת שכל שוחרי הדמוקרטיה צריכים לראות בזה יום כבד, ואני מעריכה מאוד את יושב ראש ההסתדרות, חבר הכנסת עמיר פרץ, ואת כל העובדים ואת הסולידריות. נכון, גם ארגונים חזקים. הממשלה רוצה שיהיו פה רק עניים ועשירים כדי להגדיל את הפערים, ואז היא תופיע כמושיעה כלפי העניים. אני מקווה שהכנסת לא תאפשר את מדיניות ה"כן, לשבור".

מאחר שזמני תם, אני רוצה, ברשותך, לומר מלה אחת על מה שנחליט עליו בעוד כשעתיים, על הנושא של חצי נקודת הזיכוי. התרשמתי אתמול מאוד מהדיון בוועדת הכספים. ראיתי את האי-נחת של רבים מאוד מחברי הקואליציה. הם הרגישו את הבעייתיות - שכאשר יש כבר איזו העדפה קטנה של נשים, פתאום מתנפלים על זה בשם השוויון, בעוד כולנו יודעים את פערי השכר העצומים. אגב, בזה אין הבדל בין הממשלות. לצערי הרב, זה היה גם בזמן הממשלה שלנו, וגם עכשיו.

זאב ביום (הליכוד=גשר=צומת):

מה עשית אז?

ענת מאור (מרצ):

נאבקנו מאוד. חבר הכנסת זאב ביום, אני רוצה להגיד לך שנאבקנו, חברי הכנסת מכל הסיעות, והצלחנו. אני רוצה לעדכן אותך, שחמישה איגודים מקצועיים שיש בהם הרבה מאוד נשים - כל האחיות, כל העובדות והעובדים הסוציאליים, כל המורות והמורים, כל הפיזיותרפיסטיות - כלומר, מקצועות שיש בהם הרבה מאוד נשים עובדות קיבלו תוספת שכר משמעותית. זה היה בעזרת גיבוי של הכנסת מעבר לכל מחלוקת. חוקקנו חוק של שכר עבודה שווה בעד עבודה שוות ערך, והכנסת באמת עשתה הרבה מאוד.

אני מקווה שהכנסת לא תאפשר את ביטול חצי נקודת הזיכוי ותביא בכך ברכה, מעבר לכל מחלוקת פוליטית, לנשים העובדות כולן, ולאחר מכן אין לי ספק שצריך להמשיך במשותף את צמצום פערי השכר, את העלאת שכר המינימום לטובת הנשים בעיקר, וגם לגברים, ויום חינוך מלא שייתן תשובה למשפחה בעלת שני מפרנסים, ועוד יעדים שעליהם נתמקד. קודם כול נבלום את הביטול.

היו"ר ר' אדרי:

אני מאוד מודה לך, חברת הכנסת ענת מאור. רשות הדיבור לחבר הכנסת סילבן שלום, ממלא=מקום יושב=ראש ועדת הכספים. אדוני, בבקשה.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

אדוני היושב=ראש, אני תמיד תורן כאן אחרי שחברת הכנסת ענת מאור מדברת. היא מדברת בלהט.

היו"ר ר' אדרי:

חברת הכנסת מאור, אני לא חושב שזה בסדר. חברת הכנסת מאור, דיברת, היו לך קריאות ביניים, אני מצטער, את לא יכולה גם לעמוד וגם לדבר. בבקשה.

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

אם היא היתה מקשיבה, מזמן היא היתה מדברת אחרת.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

אני נאלץ כל פעם להשיב על הדברים שלה, שנשמעים בלהט רב. תאמינו לי, שאם הייתי שומע אותה בפעם הראשונה, והיא היתה חברת הכנסת בששת החודשים הראשונים שלה לכהונתה, לא הייתי עולה לדבר אחריה ולו פעם אחת. אבל מה לעשות והיא היתה חברת

כנסת בארבע השנים הקודמות, ובשנים האלה, חברת הכנסת הנאמנה ביותר של הקואליציה הקודמת היתה חברת הכנסת ענת מאור; הנאמנה ביותר. בענייני הנשים הקשים ביותר, כאשר חברותיה הציגו להקים מקלטים לנשים מוכות, כהסתייגות, כל חברות הקואליציה וחברות הכנסת הציגו בעד חברות הכנסת של הליכוד; השרה שולמית אלוני היתה יוצאת מההצבעה, והיחידה שהיתה מצביעה נגד כל ההצעות היתה חברת הכנסת ענת מאור. לכן קשה לי מאוד לקבל את הדברים. חברת הכנסת גוז'נסקי, אף שהיתה קרובה לקואליציה, היתה מצביעה בעד מה שקשור לנשים. מה אפשר לעשות? היא לא עשתה חשבון של קואליציה ואופוזיציה. בעניינים האלה של הנשים, לא רק היא אלא גם יעל דיין, נעמי חזן ואחרות. מי שבאופן שיטתי הצביעה נגד היתה חברת הכנסת ענת מאור.

לכן קשה לי מאוד, אדוני היושב ראש, לקבל את הדברים שלה כאן, כאשר במשך ארבע שנים היא הוכיחה את הנאמנות הקשוחה ביותר והגדולה ביותר לקו הקואליציוני של שר האוצר, ללא שום כחל ושרק. אם בתקופת שירותה כאן כחברת קואליציה היא היתה מצביעה נגד שר האוצר, הייתי אומר שאולי יש לה מקום לומר את הדברים האלה. אבל כאשר גם את המינימום הזה היא לא עשתה, קשה לי לעבור על זה לסדר היום.

לעצם העניין. בשביתה הזאת שפרצה עלינו פרץ, אומרת חברת הכנסת מאור, שצו ההבאה שהוצא נגד החבר שני הוא פגיעה באושיות הדמוקרטיה. מתי אין דמוקרטיה? מתי יש משטרים של העולם השלישי? כאשר יש אנשים מורמים מעם, והם לא מקיימים את צווי ההבאה שמוציא נגדם בית=הדין, כי הם מעל אותם צווים. זה מצב של עולם שלישי, של דיקטטורה, מצב שבו אנשים אינם שווים בפני החוק, כי לשוויון בפני החוק אין שם ערך, והם יכולים להרשות לעצמם לא לבוא. היא היתה יכולה לעלות הנה ולהגיד את הדברים בצורה הברורה ביותר, הקשה והנוקבת ביותר, שלא יעלה על הדעת שמישהו יפר צווים של בית=הדין. במקום זה היא באה הנה ומצדיקה אותה הפרה של הצווים.

טוב שידע זאת הציבור, כי בימים האחרונים אני שומע מין אמירות שאין מאחוריהן דבר, בנוסח - הממשלה הוציאה צו הבאה נגד שלמה שני. צריך לדעת שלממשלה אין שום זכות להוציא צווי הבאה, מי שמוציא צווי הבאה זה רק בתי=המשפט. אמרה קודם חברת הכנסת גוז'נסקי, אומרים את זה גם אחרים, שמי שביקש את צו ההבאה - עניתי על זה קודם ואני עונה עוד הפעם - היתה הממשלה. שאלתי איך - - -

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

יש לך מנהג קבוע לחזור על כל תשובה שלוש פעמים.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

נכון, כי כל פעם שומעים את זה אנשים אחרים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

אתה מרוויח משהו בלוטו מזה?

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

חברת הכנסת גוז'נסקי אמרה קודם, שמי שביקש את צו ההבאה זו הממשלה. שאלתי קודם - איך הממשלה יכולה לבקש צו הבאה? היא אמרה - רשות הנמלים ביקשה. רשות הנמלים זה תאגיד סטטוטורי עצמאי, אבל מי שיכול להוציא צו הבאה זה רק בית=הדין. לשום גוף אין אפשרות לבקש צו הבאה. יש אפשרות לזמן מישהו לדין, לעדות, זכותך לזמן לעדות כל מי שאתה רוצה. לבית=המשפט כמעט שאין שיקול=דעת בעניין, אף שעכשיו עשו תיקון בחוק ולפיו יכול להיות לבית=המשפט שיקול=דעת אם לזמן עד או לא. אם עד לא מגיע, או אם בעל דין לא מגיע, מי שמוציא צו הבאה, וזו סמכותו הבלעדית, הוא בית=המשפט. לכן בעניין זה הממשלה לא יכולה להוציא צווי הבאה, רשות הנמלים לא יכולה להוציא צווי הבאה, מי שמוציא צווי הבאה הוא בית=המשפט. כשאני שומע שהממשלה היא שעשתה זאת, אני רוצה שהציבור ידע שזו אחיזת עיניים.

לכן, אדוני היושב=ראש, בעניין הזה מוטב לחברי האופוזיציה - עוד לא התרגלתי - שימשיכו במנהגם מימים ימימה לשמור על שלטון החוק. כאשר רוצים להביא את הרבנית לוינגר בצו הבאה, והיא לא מגיעה - גוררים אותה לתוך הניידת. אני לא רוצה שיגורו את החבר שלמה שני לתוך הניידת, אבל צריך שיהיה דין שווה לכולם. גם לנו כחברי

הכנסת יש חסינות, אבל כשאנחנו מוזמנים לעדות לבית=המשפט, אנחנו לא אומרים שאנחנו לא רוצים ללכת. אנחנו מעזים לומר שאנחנו לא רוצים ללכת? אנחנו באים כי זה החוק. אין אנשים שהם מעל החוק. טוב יעשו כולם אם בעניין הזה יורידו את הווליום ואת המתיחות, ונגיע כולנו להבנה ולהמשך תהליך ההבראה שהתחלנו בו במשק בשנת 1997. יחד נצעד כולנו ב=1998 לשנה טובה יותר של צמיחה כלכלית. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת סילבן שלום.

חברי הכנסת יונה יהב, אברהם יחזקאל, נעמי חזן, איתן כבל, יוסי כץ - אינם נוכחים. אני מזמין את חבר הכנסת וליד צאדק חאג'=יחיא. לרשותך שתי הסתייגויות. כאמור, אנחנו דנים בחוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה) ומתרכזים בהסתייגויות של פרק ו', סעיפים 19 ו=12.

בבקשה, אדוני, עשר דקות לרשותך לשתי הסתייגויות.

וליד צאדק חאג'=יחיא (מרצ):

תודה רבה לך, אדוני היושב=ראש. כנסת נכבדה, אחרי שחבר הכנסת סילבן שלום תקף את חברת הכנסת ענת מאור, הידועה במסירותה לענייני נשים, עבודה, זכויות העובדים, התמזל מזלי - כי יש לי קולקטיביות רעיונית עם חברת הכנסת ענת מאור, אני יודע את פועלה ומאמציה עד כדי כך שאני לא צריך להגן עליה אלא להגיד את האמת. אני לא יודע אם כל הדברים שאמרת והטענה שלך שהיא הצביעה נגד מקלט לנשים מוכות יש בהם אמת. שלחתי מישוהו לבדוק את זה.

לעניין שלנו. חזרתי לפני שעה מהביקור היומי שלי אצל השובתים, ראשי המועצות המקומיות, ישבתי שם ושמעתי את דבריהם. אני רוצה שחברי הכנסת סילבן שלום וזאב בוים ישתתפו אתי במחשבה על העתיד, על הקונצפציה, מה יהיה אתנו. אחת הקונצפציות שהיו

קודם היתה, שמדינת ישראל נמצאת במצב של מלחמת קיום, מלחמה מתמדת עם הערבים, מלחמה מתמדת עם הפלשתינים. מאז 1977, כאשר התחיל המשא=ומתן עם מצרים ונחתם אתה הסכם, ואחר כך נחתם הסכם אוסלו, העניין של מלחמה על קיומנו הלך ונחלש במידה מסוימת. עלינו לחשוב היום איך אפשר לקדם את הדברים בתוך מדינת ישראל.

ב=50 שנות קיומה של מדינת ישראל כמעט שלא חשבו בה על התוכן, מה מדינת ישראל רוצה. האם מדינת ישראל רוצה להיות מדינה יהודית דמוקרטית - דבר שאני לא מקבל? אני רוצה שמדינת ישראל תהיה מדינה לכל אזרחיה, אני רוצה שנתקדם מהשלב של קיטוב שהיה לנו במשך 45 שנה למעמד של שילוב. האם הדברים האלה לא צריכים להדיר שינה מעינינו, ואז נחשוב על השלב הבא של חיינו היומיומיים עם האוכלוסייה הערבית, שמהווה 19% מאזרחיה של המדינה?

שמעתי את אחד הנואמים לפני כמה רגעים. משתמע מכך כאילו עושים איזה חסד מסוים למגזר הערבי כאשר נותנים את התקציבים הנאותים שמגיעים להם. אנחנו מבקשים את הזכות שלנו, את מה שמגיע לנו. אנחנו לא מבקשים חסד מאף אחד. זכותנו לקבל תקציבים שווים, זכותנו לחיות בגאווה, זכותנו שיתנוסס מעל ראשנו הצדק החברתי, השוויון בין האוכלוסייה הערבית לבין האוכלוסייה היהודית, וזה לא חסד של אף אחד. עליכם, מנווטי המדיניות של הממשלות השונות לעשות זאת - הממשלה הקודמת עשתה אבל זה לא היה מספיק - כדי להסיר את העיוות של העבר.

היום אנחנו נמצאים בשיאו של משא=ומתן בין הפלשתינים ובין הישראלים, ואני חושב שמדינת ישראל הבטיחה לעצמה מדינה, ביצרה אותה מבחינה צבאית, אך מדינת ישראל לא הבטיחה לעצמה מה שצריך להיות היקר מכול בעולם, והוא איך תתקבל ישראל במזרח התיכון, איך תתקבל על=ידי אחיהם ואחיותיהם הערבים, כדי לבנות חברה מוסרית, משגשגת, לכל אזרחי המדינה, ערבים כיהודים.

אני חושב שההיסטוריה לימדה אותנו שיעורים רבים ושיעור אחד, מאלף. ההיסטוריה לימדה אותנו, שביטחון אמיתי אינו בא בכוח התותחים, אינו בא בכוח האטום, אלא נבנה מקבלת היריב. את הסכסוך ניתן ליישב לא במלחמה שתוליד עוד מלחמה, אלא על=ידי הבטחת זכויותיהם של הישראלים והפלשתינים כאחד בארץ המיוחלת של כולנו והאהובה עלינו.

אם ייכשלו השיחות שמתנהלות כיום, אולי אחד השומעים אותנו או רבים מהשומעים אותנו עלולים להיקלע למלחמה, כי בהעדר שלום יש סיכוי סביר, לצערנו, שתפרוץ מלחמה ואולי אחד מאתנו ייהרג, אולי ייפצע, קורבן של מדיניות שאנחנו לא יצרנו ושל רגשות נקם שלא אנחנו חוללנו אותם.

אנו כולנו, יהודים כערבים, רוצים לחיות במדינה הזאת, במזרח התיכון הזה, כשבאמת מתנוסס מעל ראשינו, יהודים וערבים, אדוני השר, דגל הצדק החברתי והלאומי ולא צל מלחמה, שיקצור את חלומותינו וחלומות ילדינו, החלומות הוורודים שעליהם אנחנו מחנכים אותם.

הביטחון שבא מהחזקת שטחים כבושים ומסירוב להכיר בזכויות הלגיטימיות והלאומיות של הפלשתינים, הוא ביטחון כוזב ואשליה חסרת שחר.

כולנו מצווים לבנות מערכת יחסים טובה. השלום לא יבוא עם חתימה על נייר על=ידי הפלשתינים ועל=ידי הישראלים, אלא על=ידי בניית מערכת יחסים נורמליים, שפירושה יחסים אנושיים שיביאו לשגשוג כלכלי, לחילופי מידע, לחילופי מדע, לחילופים בכל השטחים שיכולים להביא לשגשוגנו ויכולים להביא לרווחתנו.

לצערי הרב, היום מדינתנו, מדינת ישראל, היא האחרונה בעולם שעדיין משעבדת עם אחר. כשהכירו במדינת ישראל, מספר המדינות בעולם היה 57, היום - קרוב ל-200. עמים השתחררו מעול האימפריאליזם, מהכיבוש, מהניצול, נשארה מדינת ישראל, היא האחרונה בתור שעדיין משעבדת עם אחר, שגר אתה והיא מצווה לחיות אתו. אנחנו לא מעכלים את העובדה הנוראה הזאת שמדינת ישראל שנוסדה, כפי שאמרו אבות הציונות - כך חלמו, אבל יצא ההיפך - כמדינה שבה יבנו פלורליזם חברתי, שבה יהיה שגשוג כלכלי, והיום אנחנו חווים את ההיפך.

אני חושב שהיום חייבים ראשי המדינה הזאת, בראשם ראש הממשלה שלנו, לדעת את אמירתו הנכונה של נפוליאון הגדול: אפשר לכבוש את העולם בחרב אבל אי=אפשר לשבת על החרב. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת וליד צאדק חאג'=יחיא, על דבריך.

אני מזמין את חברת הכנסת סופה לנדבר. גברתי, שתי הסתייגויות לרשותך בנושא הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת 1997), 12. אחריו - חבר הכנסת אדיסו מאסלה. 1996. אנחנו דנים בפרק ו', סעיפים 19-התשנ"ז עשר דקות, גברתי.

סופה לנדבר (העבודה):

כבוד יושב=ראש הכנסת, כנסת נכבדה, אני לא מתכוונת, או כנראה אין לי פרטנזיה היום להיות מקורית. אני חושבת שדברים שנאמרו פה, גם אני אחזור עליהם, ולא משום שאני אוהבת לחזור אחרי מישהו, אלא משום שגם לי יש פרטנזיה כלפי ראש הממשלה וכלפי הממשלה הנוכחית.

אני בטוחה בכך שכאשר יוצאת ממשלה אחת ונכנסת ממשלה אחרת, הדברים צריכים ללכת האחד ביחס לשני, ואני מתכוונת לזה שאם, נניח, נותנים בממשלה אחת לשכבות החלשות, אז בממשלה הבאה לא צריכים לקחת מהן.

אני מחזיקה פה עיתון "מעריב", כולם היום קראו אותו, ושוב יש לנו מישהו שנפטר ברחוב, בשוק בתל=אביב, ויש עוד ידיעה אחת, על מישהו שעלה ארצה לפני הרבה שנים מפולין, והוא מספר את הסיפור העצוב שלו. הבן=אדם אומר: אין לי בית, אני חי ברחוב, אף אחד לא צריך אותי. הוא בן 60, שמו מריאן גרסנר, ואני אומרת: מה, אין דירות? אין כסף? יש כסף. אם היום, כאשר ההסתדרות משביתה את המשק והמשק נמצא בשיתוק, אני לא מדברת עכשיו אם בצדק או לא בצדק, אני אומרת שכל יום של שביתה עולה 60 מיליון ש"ח, וכאשר היתה שביתה של מדענים, שתורמים למדינת ישראל, הם ביקשו בסך הכול 7 מיליונים ולא היה הכסף הזה. מה לא עשינו? עם מי לא דיברנו? מה לא עשו המדענים האלה, והיום מתברר שיש כסף.

כאשר היום, מול הכנסת, הפגינו נשים ודיברו על מסים - אני חושבת שהממשלה הזאת צריכה להתחשב לא רק בנשים. הממשלה הזאת צריכה לדעת שאשה עומדת בראש המשפחה וכל הנטל של המשפחה, כל הבית נמצא על כתפיה, ולא תמיד היא עוזבת בשמחה ילדים קטנים, היא הולכת לעבודה מפני שאם יש מפרנס אחד במשפחה, זה לא מספיק, רבותי. כאשר האשה הזאת צריכה לשלם כל חודש מסים 70 ש"ח, אנחנו יכולים להגיד שזה לא הרבה, אבל אני אומרת שזה הרבה מאוד, רבותי. זה הרבה מאוד, מפני שהעול נופל על האשה ואת הכסף הזה היא לוקחת מהילדים. היא צריכה להשאיר ילדים בגן, היא צריכה לתת אותם למטפלת, ואני חושבת שזה כסף שהממשלה לא צריכה לגזול מהנשים.

הממשלה הזאת מתפקדת בצורה די מוזרה. בבוקר מחליטים לקצץ בכיוון אחד, בערב - בכיוון שני. בערב - על קשישים, בבוקר - על מועדונים. היום מדברים על רופאים שמפטרים אותם. מחר, אחרי לחצים, מחזירים חלק מהרופאים למשרד לעבודה. אחר כך מדברים על נשים.

למה דיברתי על אנשים חסרי קורת=גג? אני אומרת שהממשלה יודעת לבזבז את הכסף. אני מדברת על הממשלה הזאת. היתה תקופה של ארבע שנים, אנחנו עכשיו נעזוב את התקופה הזאת, אנחנו נדבר על הממשלה שהיתה לפני ממשלת העבודה. ארבע שנים של שלטון הליכוד. אתם זוכרים את שנת 1990, התחיל גל של עלייה, מה לא עשינו כדי להוציא אותם מברית=המועצות, ופתאום נס במדינת ישראל - עלייה. אתם זוכרים, מיליארד דולר בזבזו בשביל קרוונים, קרוונים שאף אחד לא יודע היום מה לעשות אתם. דבר זמני הפך להיות דבר קבוע.

אתם יודעים כמה הוציאו על השתתפות בשכירות? כל שנה מיליארד שקל. כל שנה מבזבזים מיליארד שקל עבור שכירות. אם ניקח משנת 1990 עד היום כל שנה מיליארד שקל - ובן=אדם, חוץ משהוא נמצא בשכירות ואין לו בית והוא צריך לעבור מבית לבית ולחפש ולעבור, אז אנחנו צריכים להשתתף במיליארד שקל כל שנה, במקום לבנות, במקום לתת להם בית קבוע. עשיתי חשבון, אם המדינה מתחילת העלייה היתה בונה לאלה שאין להם דירות, היום לא היינו בדפיציט.

אם אנחנו היינו בונים על הקרקע של המדינה, דירה היתה שווה 50,000, 60,000, מקסימום 70,000 דולר. ואז הסכומים האלה שאנחנו השקענו בקרוונים, שממשלת ישראל הקודמת לא היתה מסוגלת להוציא אותם במשך ארבע שנים - רק 87%, שאני חושבת שזה הישג אדיר, מפני שמה שנשאר היום, אני רואה שבמשך חצי שנה לא יצאו משם אפילו אנשים בודדים; בזבז כסף עצום.

אתם אומרים: אין דירות. מישהו בחיפה, כמו שאני עכשיו אמרתי, אומר: אין לי בית, אין לי קורת=גג. ואני מחזיקה פה בידי רשימה של דירות נ"ר - חבר הכנסת אדיסו מאסלה, אני לא מתכוונת לפגוע, אני חושבת דווקא ההיפך - ליוצא אתיופיה נתנו דירות נ"ר מסיבה כלשהי, ואני חושבת שמסיבה מוצדקת הם לא רצו את הדירות האלה, אז היו צריכים לשנות אותן.

אני חושבת, שאם ראש עיריית קריית=ים רואה זאת, זה דבר מדהים, 54 דירות, רבותי - ויש לי פה כתובת של כל דירה במרכז קריית=ים - סגורות במשך כמה שנים, לא נותנים אותן לאף אחד. יוצא אתיופיה לא רוצים אותן, יכול להיות שבצדק, אז תיתנו לאלה שאין להם קורת=גג. איך מחזיקים דירות במשך כמה שנים, משלמים עבור הדירות האלה?

דוגמה נוספת: נתיבות. 200 דירות. במשך כמה שנים ראש העיר לא רצה לאכלס את הדירות האלה. נותנים לו להחזיק את הדירות. הוא אומר שאנשים שצריכים להיכנס לעיר שלו מסיבה כלשהי הם מקרים סוציאליים. אני קודם כול לא חושבת שראש העיר, וכל ראש עיר, יש לו זכות להגדיר בן=אדם כמקרה סוציאלי, לא עולה חדש ולא ותיק במדינת ישראל. אם בן=אדם זכאי ויש לו זכאות, הוא צריך להיכנס לדירה אם הוא רוצה את הדירה ונותנים לו את הדירה. פתאום ראש העיר נותן את הדירות האלה אחרי ריאיון אישי, רבותי. איזה בזבז כסף. מה קורה? אנחנו חיים במדינה שאין לה ראש ממשלה?

כאשר אני מסתכלת על הדירות הריקות האלה, אני חושבת למה. אנחנו כבר שבועיים מדברים ואין לנו שרים וכמעט אין חברי כנסת - - -

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

יש שר, שר הבריאות.

היו"ר ר' אדרי:

יש שר הבריאות, שהוא נאמן ויושב.

סופה לנדבר (העבודה):

סליחה. אני אמרתי כמעט, אני פשוט לא ראיתי אותך.

שר הבריאות י' מצא:

צריך להרים קצת את הדוכן שלך...

סופה לנדבר (העבודה):

אתה כמעט לא היית פה בדיונים, לכן אמרתי כמעט.

היו"ר ר' אדרי:

גברתי, במקרה היום היו שלושה שרים ויש נוכחות גדולה.

סופה לנדבר (העבודה):

כבוד השר, אני מצטערת. אני אומרת שבדיונים כמעט אין שרים. אתם יודעים למה?
מפני שהם מתביישים להסתכל לנו בעיניים, מפני שכל הדברים שמעלים היום חברי הכנסת
מהאופוזיציה, הם מעלים אותם בצדק. נכון?

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

את אומרת.

סופה לנדבר (העבודה):

אני חושבת שהם מעלים אותם בצדק.

ואם אנחנו כבר התחלנו לדבר וכבוד שר הבריאות נמצא פה, אני רוצה לחזור על כמה דברים.

שר הבריאות י' מצא:

שמעתי אותך מתחילת נאומך.

סופה לנדבר (העבודה):

אני רוצה לחזור למשרד שלך, לעניינים שלך, לא לדירות. אני רוצה לחזור עכשיו לעניינים שקורים במשרד שלך. היום בוועדת העלייה והקליטה דנו שוב על 500 רופאים שמפטרים אותם. דנו שוב על תשובה, שלדעתי היא גועלית, כאשר מישהו ממשרד כלשהו, וזה לא משנה אם זה מהמשרד שלך או ממשרד אחר, מעז להגיד שהמשרד שלנו לא קולט עלייה. מדינת ישראל מבוססת על עלייה, מדינת ישראל מבורכת בעלייה, ואני חושבת שלא יכול לקרות דבר כזה, שאנשים שעובדים מפטרים אותם באמצע התמחות או הסתכלות. אתה צריך למצוא את כל התקציבים הראויים כדי שהאנשים האלה ימשיכו לעבוד. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי חברת הכנסת סופה לנדבר. רשות הדיבור לחבר הכנסת אדיסו מאסלה, גם כן באותו נושא. אודה לך אם תוכל להגיש את שתי ההסתייגויות שלך בנושא חוק הסדרים במשק המדינה במשך עשר דקות. בבקשה.

אדיסו מאסלה (העבודה):

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, חברת הכנסת סופה לנדבר דיברה פה על קשיי - - -

סופה לנדבר (העבודה):

אני פשוט מצדיקה, אם אנשים לא רוצים - - -

אדיסו מאסלה (העבודה):

לא, אין בעיות. דיברת על קשיי הקליטה של העולים, גם עולים מחבר העמים, גם עולים מאתיופיה. מאז אני פה בכנסת, וגם אותם חברי כנסת שמייצגים את קליטת העלייה מדברים הרבה, ולצערי הרב אותה מפלגת עולים, ישראל בעלייה, שזכתה להגיע לכנסת עם שבעה מנדטים - חשבתי שגם בהיותם עולים חדשים בעבר, שעברו את החוויה של קליטת העלייה, באופן טבעי חשבתי שהם ידאגו לקליטה של עולים מחבר העמים וגם לקליטת עולים אחרים, לרבות עולי אתיופיה. היום, בגלל ההסכם הקואליציוני, מצביעים אוטומטית, כמו מכונה אוטומטית, על כל דבר.

השר לקליטת העלייה יולי אדלשטיין פנה ליושב=ראש ועדת הכספים לקצץ בסבסוד שהמדינה נותנת במכס לעולים. אני נדהמתי לראות את המכתב הזה - להקטין את סכום ההשתתפות של המדינה מקרוב ל=10,000 שקלים, ל=5,000 שקל למשפחה, ולבודד פחות מזה. כלומר, להוריד את סכום ההשתתפות ב=50%. נדהמתי לראות הצעה כזאת, הפוגעת בכיסם של העולים שמנסים להיקלט ולהיטמע בחברה הישראלית וליצור אינטגרציה.

אדוני היושב=ראש, את ההסתייגות הזאת לחוק ההסדרים במשק אני רוצה לנצל כדי להתייחס למגזר שממשלת נתניהו ממשיכה לקפח אותו ולהתעלם ממנו, ונוהגת בו כבת=יענה, כאשר היא טומנת את הראש בחול, כאילו אומרת שהוא לא קיים כלל ולכן אין צורך להתייחס אליו. הכוונה שלי למגזר המיעוטים בכלל ולבדואים בפרט.

הבדואים, שמאז קום המדינה הם חלק בלתי נפרד מתושבי מדינת ישראל, הם כיום אזרחים שווי חובות במדינה, אבל לא שווי זכויות. חלק נכבד מילדיהם מתגייסים לצה"ל ומתנדבים ליחידות הקרביות ביותר. הגששים הבדואים הם חלק מיחידה מפוארת בצה"ל, ושותפים לגורל שלנו, לטוב ולרע. די לראות את מספרן הרב של המצבות בבתי=הקברות הצבאיים כדי להוכיח את ברית הדם הזו בין העם היהודי ובין הבדואים, כדי להוכיח את נאמנותם למדינת ישראל. ומה הם מקבלים בתמורה? - מעט מאוד, כמעט כלום. כמה כספים מוקצים להם? - אפס פסיק משהו. מה התייחסות הממשלה אליהם? - התעלמות מוחלטת.

אדוני היושב=ראש, ממשלת נתניהו מבססת חלק גדול מסעיף הכנסותיה על קנסות. כבר דיברו הרבה לפני על המכות שממשלת נתניהו מבקשת להכות את הציבור. שום מדינה דמוקרטית לא מביאה בחשבון בתקציב שלה הכנסות מקנסות, כאילו אתם אומרים לאזרחי המדינה: תעשו כמה שיותר עבירות כדי שקופת המדינה תתעשר.

מה עושים עם הבדואים? רואים בהם מסחטת כספים ממשלתית. מטילים עליהם קנסות של 5,000 עד 10,000 שקלים בשל אי=מילוי אחר צווי הריסה. אני חוזר - 10,000 שקלים קנס, פי=שניים ויותר מהשכר הממוצע במשק. ועל מי מטילים את המסים האלה? - על השכבות החלשות ביותר.

אדוני היושב=ראש, אתה יודע איזה אחוז במגזר הערבי חי מתחת לקו העוני? - כ=50%. חצי מהאוכלוסייה הערבית במדינת ישראל חיה מתחת לקו העוני. וממי גובים קנסות בסדר גודל כזה? - מהאוכלוסייה החלשה ביותר בחברה הישראלית.

אדוני היושב=ראש, כל זה מצטרף למדיניות המפלה של הממשלה הנוכחית כלפי האוכלוסייה הערבית, והבדואים בתוכה. אינני יודע כמה פעמים ביקר ראש הממשלה ביישובי הבדואים בנגב או בגליל. אם היה מבקר בהם, היה רואה את הדלות, העוני והעזובה הקיימים שם: מגורים בפחונים עלובים, בתנאים קשים, מגורים שאינם מתאימים כלל להיקרא מגורי אדם; שירותים סניטריים ורפואיים דלים; אי=שוויון בחינוך, בחברה, במקורות תעסוקה ובכל מגזרי החיים. ולזה אתם קוראים חיים בדו=קיום?

אנו נמצאים עתה בעידן של תהליך השלום. בהזדמנות זו אני מרשה לעצמי לברך את

ראש הממשלה על ההסכם המתגבש לפינוי חברון, אומנם באיחור של חצי שנה, אבל מוטב מאוחר מאשר אף פעם לא. אני יכול להבטיח לך, אדוני ראש הממשלה, שאני, כחבר מפלגת העבודה, אתמוך בך בנושא זה ואסייע לך בהסכם חברון. ממשלת העבודה, שסללה את הדרך להסכם הזה, מאחלת לך שתמשיך ללכת בדרכי הסכם אוסלו, שלב אחרי שלב. תאמינו לי, קשה לי להגיד מלים טובות על הממשלה הזאת. אבל הליכה בדרכי השלום ברוח הסכמי אוסלו, זה הליך שיש לברך עליו, אפילו ממשלה כממשלת נתניהו.

דווקא עתה, בעידן השלום המתקרב, צריכה הממשלה לגלות רגישות לאוכלוסייה הערבית החיה במדינת ישראל. דווקא עתה עלולות להתחדד אצלם הבעיות החברתיות הכלכליות. על הממשלה להקצות משאבים לאוכלוסיות המיעוטים במדינה. אבל, התקציב הזה הוא בשורה רעה לעם ישראל ולאוכלוסייה הערבית החיה בו.

הממשלה הקודמת ניסתה לצמצם ולהדביק את הפער בין האוכלוסייה היהודית לאוכלוסייה הערבית. הפערים עדיין גדולים. יש עוד הרבה מה לצמצם. אבל בחצי השנה של ממשלת הליכוד המצב רק הולך ומידרדר. הפער עלול רק ללכת ולגדול עוד.

ממשלת העבודה ניסתה לגשר על הפערים. ממשלת הליכוד מתנערת מאחריות ולא עושה מספיק, אם לא לומר לא עושה ולא כלום למענם. ראש הממשלה החליט למנות שר מיוחד לטיפול במגזר הערבי, את שר התיירות וסגן ראש הממשלה משה קצב. בשביל מה מינתה אותו הממשלה? בשביל להשתיק את המיעוטים במדינה? רק תסתכלו מה ממשלה שלא היה לה שר מיוחד לטיפול בנושא הזה עשתה למען האוכלוסייה הזאת, ואולי תבינו שהאוכלוסייה הערבית איננה אוכלוסייה שצריכה שר מיוחד שיטפל בה. כל משרדי הממשלה ושריה צריכים לדאוג לבעיות של האוכלוסייה הערבית, בלי שר שדואג דרך התפקיד הזה רק ליחסי הציבור של עצמו, עם צילומים פוטוגניים במאהלי בדואים, על נרגילה וקפה. זה לא יקדם את האוכלוסייה הערבית.

המצב הוא אבסורדי. זה בלתי נסבל שבחברה דמוקרטית נאורה יהיה קיפוח כזה. אסור לנו להרשות שערביי מדינת ישראל יחיו בצורה כזו, תוך קיפוח מתמיד. והתקציב הזה רק מנציח את הקיפוח ואף מגדיל אותו.

התקציב הנוכחי אינו מבשר פתרונות של הבעיות הכלכליות והחברתיות של הציבור בכלל, ועוד יותר של ציבור המיעוטים. במקום לתת עדיפות ראשונה של אזור פיתוח לברקן ולבית=אל, יש לתת מעמד של אזור פיתוח ליישובים הערביים. אזור פיתוח א' ניתן לאותם יישובים מכספי משלם המסים שלנו, לרבות של ערביי ישראל. כמה יישובי פיתוח א' יש במגזר הערבי? זה בגלל התפיסה הפוליטית המעוותת של הממשלה הזאת, התפיסה הפוליטית המעוותת שמעדיפה את ההתנחלויות על יישובים חלשים, כמו נתיבות, אופקים, שדרות, דימונה ואחרים, כמו גם היישובים הערביים.

אדוני היושב=ראש, לפני כמה שבועות, בעת שהעליתי כאן הצעה לסדר=היום בנושא בני העדה האתיופית, שכבוד הוא לי להשתייך אליה, אמר לי חבר הכנסת טלב אלסאנע, כי תחושת הקיפוח שלי זו התחושה של האוכלוסייה הערבית כבר 50 שנה. כך מתייחסים למיעוטים, כך מתייחסים למיעוט הערבי. לא נעים לי, כנציג העדה האתיופית, להיות בחזית אחת של מקופחים. אבל הממשלה הזאת מובילה אותנו לשם. הממשלה הזאת מובילה את העדה האתיופית לקיפוח ולאפליה, קיפוח במשרד הקליטה כלפי האתיופים, קיפוח במשרד החינוך כלפי האתיופים, וקיפוח כמעט בכל משרדי הממשלה כלפי עדה מופלאה זו.

אדוני היושב=ראש, אני רוצה לומר משפט מסכם. חברי הקואליציה, אתם אומרים כל הזמן: אם הממשלה הקודמת עשתה כל כך הרבה, למה העם שלח אותה לאופוזיציה? העם אכן שלח את מפלגת העבודה לאופוזיציה, אבל כבר אחרי חצי שנה העם מצטער ומתחרט על כך. רק מחצית שנה עברה, והעם רואה את כל הכישלונות של ממשלת נתניהו - ראש ממשלה שלא יודע להחליט וממשלה שלא יודעת לעשות. שישה חודשים בלבד, והעם כבר מאוכזב. התקציב הנוכחי רק מוכיח זאת.

קראו את שפתי, אמר ראש הממשלה; לא נעלה מסים. אני מציע לממשלה הזאת: קראו את שפתי הציבור, קראו אותם טוב. העם מיואש מכם. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת אדיסו מאסלה. אני מזמין את חברת הכנסת תמר גוז'נסקי לנמק את הסתייגויותיה לחוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי

12. בבקשה, גברתי. -התקציב לשנת 1997), פרק ו', סעיפים 19

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, ציבור העובדים אמר בימים האחרונים את דברו בקול צלול ובהיר. הוא אמר, שהוא לא מוכן שהממשלה תאשר תקציב שמכביד בצורה קשה ביותר על העובדים השכירים, שגורם לכך שהם ישלמו מסים רבים יותר, גם מס הכנסה וגם מסים עקיפים, וגם יקבלו פחות שירותים ציבוריים, בחינוך, בבריאות, ברווחה.

כך, למשל, אדוני היושב=ראש, מאות מורים שהועסקו על-ידי משרד החינוך בטיפול באוכלוסיות תלמידים חלשות, קיבלו מכתבי פיטורים שנכנסים לתוקפם ב-1 בינואר, עם כניסתו של חוק התקציב הזה לתוקפו.

ואני שואלת: לשם מה ולשם מי הקיצוץ הזה? את מי הוא משרת, אם ילדים בעיירות פיתוח ובשכונות עוני או ביישובים ערביים לא יקבלו את הסיוע החיוני כדי שילמדו קרוא וכתוב, כדי ששיגו את בני גילם?

ציבור העובדים גם אמר באופן חד=משמעי, שהוא יגן על זכויותיו האיגוד=מקצועיות, וקודם כול על זכותו לעבוד במסגרת הסכם קיבוצי, על זכותו לשבות, על זכותו להיאבק להגנת האינטרסים היומיומיים שלו.

כמה וכמה חברי כנסת יצאו בדיבורים מתלהמים נגד יושב=ראש האגף לאיגוד מקצועי שלמה שני, נגד ההסתדרות בכלל, כביכול בהגנה על המשטר הדמוקרטי, הגנה על בתי=הדין, הגנה על צווים שמוציא בית=הדין.

חבל שאותם חברי כנסת לא טרחו לקרוא מה שכתוב היום ב"מעריב", ציטטה מפיו של מומחה לדיני עבודה, פרופסור מרדכי מירוני, שהוא מרצה בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל=אביב. אותו פרופסור מירוני נתן חוות דעת חד=משמעית לגבי השאלה של חוקיות צו ההבאה נגד שלמה שני, יושב=ראש האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות. ואומר פרופסור מרדכי

מירוני, שהוא לא רואה כיצד מוציאים צו נגד מנהיג פועלים על הפרת צו בית=משפט שקשור במניעת שביתה. בישראל, אומר פרופסור מירוני, הנושא הזה כתוב בחוק, אי=אפשר להטיל מאסר על ביזיון של צו שקשור בשביתה, והוא מצטט את סעיף 6 לפקודת ביזיון בית=המשפט, שקובע: "לא יוטל מאסר בשל הפרת פסק דין, החלטה או צו, שעניינם השתתפות בשביתה".

במלים אחרות, יש לנו פה חוות דעת משפטית של משפטן בכיר, שמגינה בצורה מלאה על התנהגותו של יושב=ראש האגף לאיגוד מקצועי שלמה שני. לכן, כל המהלך, החל בכך שרשות הנמלים ביקשה צו מניעה נגד השביתה, נמשך בצו ההבאה, ונגמר בכך שהוא נעצר על=ידי שוטרים והוכנס לניידת והובא לתחנת משטרה - כל המהלך הזה היה מהלך בלתי חוקי, ערעור מוחלט על חופש השביתה במדינת ישראל, וניסיון, פעם ראשונה בהיסטוריה, לפגוע בעובד בכיר, במנהיג בכיר באיגוד המקצועי ובהסתדרות.

עכשיו, חברי הכנסת, אנחנו דנים בנושאים התקציביים, ובין היתר תעלה היום על סדר=היום שאלת חצי נקודת הזיכוי לאשה עובדת. חברי הכנסת, שמענו גם בנושא הזה דיבורים חסרי אחריות, חסרי רגישות, נגד נשים עובדות. אתן הנשים - אומרים אותם דוברים, לרבות שרים בממשלה, לרבות חברי כנסת - רוצות שוויון, אז מדוע אתן לא רוצות שוויון גם במיסוי?

חברי הכנסת, אפליית הנשים, העדפת הנשים במיסוי, קיימת היום בחוק, למשל בעניין קצבאות הילדים. למה נותנים דווקא לנשים את הזיכוי במס בשל היותן אמהות ולא לגברים? עשו את זה לא במקרה. עשו את זה מתוך מחשבה שנשים רבות לא מגיעות לסף המס ואז אין להן זיכוי ממס. לכן, כאשר מדברים על שוויון, צריך לראות מאיזו דרגה מתחילות הנשים, מדוע רוב הנשים אינן משלמות היום מס הכנסה, מדוע שכן נמוך משכר הגברים, מדוע יש יותר, הרבה יותר, נשים מובטלות יחסית לגברים מובטלים.

אבל, אם אנחנו מדברים על שוויון - אלה שבשם השוויון רוצים לבטל את חצי נקודת הזיכוי - האם חברי הכנסת שמו לב שיש ירידה בחישוב למקלט לנשים מוכות? תקציב המקלטים לשנה הבאה הוגדל אומנם ב=10%, אבל מספר המקלטים גדל עוד בשני מקלטים, דבר חשוב מאוד, וכתוצאה מזה התקציב הממשלתי, שבשנה שעברה כיסה בממוצע 60% מההוצאות של

המקלטים לנשים מוכות, בשנה הבאה הוא יכסה רק 50%, ושר העבודה והרווחה הבטיח שהתקצוב יגדל ל-75%. לכן, אין שוויון ויש פגיעה חמורה גם בנשים.

ואני יכולה להביא עוד דוגמאות רבות לפגיעה גם בתלמידים, גם בנשים, גם ברשויות מקומיות בכלל וברשויות מקומיות ערביות במיוחד, גם ביטול תוכניות חברתיות חשובות מאוד. ואז באים ואומרים: אבל מה את רוצה? הרי באיזה מקום חייבים לקצץ.

יש לי ויכוח עם הנושא הזה - "חייבים לקצץ". אני בהחלט לא חושבת שחייבים לקצץ, אבל אם מדברים על קיצוץ ומאין לקחת, אני רוצה להזכיר שיש כמה וכמה חברי כנסת, בכלל זה חברי כנסת בקואליציה, שנשבעו כאן מעל הדוכן שהם לא ירפו מהמשלה עד שהיא תקצץ בשיפוי למעבידים, כלומר בסובסידיה למעבידים, שבשנה הבאה תגיע לסכום של קרוב ל-10 מיליארד שקל, אם אנחנו מביאים בחשבון את המס המקביל שרוצים לבטל. אדוני היושב ראש זוכר את הדיבורים האלה וזוכר את ההתחייבויות האלה. אנחנו מדברים בסכום אדיר של קרוב ל-10 מיליארד שקל.

אבל יש עוד סכום, שגם הוא נעלם וחבוי בסעיפי התקציב. הלכתי ובדקתי מה קרה בעשר השנים האחרונות בכל הקלות המס שניתנו למעבידים ולבעלי הכנסות גבוהות מהעשירון העליון ומהמאיון העליון. אני מדברת על הורדת מס הכנסה לחברות, על הורדת מס הכנסה ליחידים, אני מדברת על ביטול מס המעסיקים - היה דבר כזה - אני מדברת על ביטול המס על השכרת דירות ושאר המסים שבוטלו בעשור - אני מדברת על הממשלות השונות שהיו בעשור הזה - ועשיתי חשבון כמה כל הביטולים האלה שווים בכסף של היום. כל הביטולים האלה שווים בכסף של היום קרוב ל-10 מיליארד שקל.

במלים אחרות, בתקציב שמונח לפנינו יש 10 מיליארד שקל סובסידיה למעבידים ועוד 10 מיליארד שקל של הטבות מס שניתנו במשך השנים. לכן, אם היו עושים צעד אחד קטן, היו מעלים את סף המס, את הדרגה העליונה של מס ההכנסה, לא ל-60% אלא רק ל-55% - ואדוני יודע שזה היה חל רק על העשירון העליון, או יותר נכון על המאיון העליון - היה מספיק כסף לא רק כדי לשפות את האוצר על הסכום שהוא רוצה לקחת מהנשים העובדות, אלא היו נכנסים כספים שהיו מספיקים גם למקלטים לנשים מוכות, גם לביטול פיטורי המורים, שעליהם דיברתי קודם, גם להגדלת ההקצבה ולכיסוי הגירעונות של הרשויות

המקומיות הערביות.

זאת טענה שקרית שאין כסף, אלא היא באה לומר דבר כזה: כאשר לוקחים מנשים עובדות, זה למען פיתוח המשק; כאשר נותנים למעבידים ולמאיון העליון, זה כאילו למען הצמיחה הכלכלית. לכן, אני חושבת שהממשלה שהגישה את התקציב הזה צריכה לקחת אותו בחזרה. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, תמר. חבר הכנסת חגי מירום - איננו. חבר הכנסת נואף מסאלחה - איננו. חבר הכנסת אחמד סעד, בבקשה.

אחמד סעד (חד"ש=בל"ד):

אדוני היושב=ראש, חברי חברי הכנסת, התופעה הבולטת ביותר בשבועיים האחרונים, בימים האחרונים, זו ההתנגדות המסיבית של ציבור רחב, ציבור העובדים, של מגזרים שונים, למדיניות הכלכלית של הממשלה, מדיניות כלכלית שמתבטאת בחוק ההסדרים ובחוק התקציב.

המניע העיקרי לשביתות ולהפגנות של האלפים הוא לא תירוץ לשם ספסרות פוליטית או מפלגתית. השביתות וההפגנות מבטאות את העמדה של העובדים כלפי התקציב, כלפי המדיניות הכלכלית הפוגעת ישירות בציבור העובדים ובמגזרים השונים.

עברו 23 יום מאז התחילה שביתת ראשי המועצות הערביות באוהל שמול משרד ראש הממשלה, ולצד הרב, עד היום הזה אין אופן קשבת לבעיה של ראשי המועצות ולמצוקה שלהם. אין אופן קשבת למציאות, ובתקציב החדש אין פתרון למשבר העמוק של הרשויות המקומיות הערביות.

ציבור העובדים, אדוני היושב=ראש, ששובת כבר כמה ימים, אינו שובת מתוך "הובי"

אלא מתוך הכרה מלאה. הוא מאמין שהנתונים שבתקציב פוגעים פגיעה קשה מאוד בחיי העובדים ובזכויותיהם. "חיפה כימיקלים" הוא דוגמה ברורה להפרטה במדיניות הממשלה. זאת אומרת, לזרוק את העובדים לשוק האבטלה, לקטול את החוזים הקיבוציים ולהעביר את כל העניין לחוזים אישיים. זאת אומרת, לשלול מהעובדים את הזכות האלמנטרית להגן על זכויותיהם, על שכרם ועל תנאי העבודה שלהם.

אדוני היושב=ראש, מעצרו של יושב=ראש האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות, שלמה שני, אתמול, הוא שלב חדש ומסוכן ביחסי העבודה במשק, והוא מסמן כיוון מדאיג, שעיקרו ניסיון בוטה לקעקע את זכותם של העובדים להתאגד, לשמור על זכויותיהם, ובתוך כך - זכות השביתה. הממשלה באמצעות בתי=הדין לעבודה, פוגעת במפגיע בזכות השביתה, מתוך מגמה לשבור את כוחם ורוחם של העובדים.

צר לי על שבתי=הדין לעבודה הפכו זרוע של הממשלה, במלחמה באיגודים המקצועיים. מעצרים של פעילי האיגודים המקצועיים הוא אקט שפל ואנטי=דמוקרטי, השכיח ברפובליקות בננות או במשטרים צבאיים ורודניים.

אתמול היה יום עצוב לדמוקרטיה הישראלית ואות אזהרה לציבור השכירים במדינת ישראל. אתמול, לצערי הרב, הוכיחה הממשלה שגם היא נגד הנשים העובדות. ברוב חברי הקואליציה בוועדת הכספים, שחלק מהם הצביע בניגוד למצפונם - אנחנו יודעים זאת, כי על כך מדברים במסדרונות - הוחלט לבטל את חצי נקודת הזיכוי לנשים עובדות. משמעות הדבר, פגיעה ב=300,000 נשים עובדות, כדי לחסוך 270 מיליון שקל. לא פוגעים בבעלי ההון ובחברות הגדולות, אלא להיפך. בהצעת התקציב ובחוק ההסדרים שומרים על הפריווילגיות לבעלי ההון הגדול. מקציבים להם כל מיני סוגים של סובסידיות והטבות מס, אבל פוגעים בנשים עובדות.

ההצעה לבטל את חצי נקודת הזיכוי לנשים עובדות היא הצעה מטופשת ולא צודקת, ואני מקווה שההיגיון הישר, השאיפה לחברה שוויונית וצודקת, שאינה מפלה נשים לרעה, הם שיתוו את מצפונם של חברי הכנסת, שיצביעו הלילה בשעה 22:00 על הפלת ההצעה המטופשת לבטל את חצי נקודת הזיכוי לנשים עובדות. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת אחמד סעד. אני מזמין את חבר הכנסת אפרים סנה - איננו;
חבר הכנסת אופיר פינס - איננו. חבר הכנסת סאלח סלים, בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש=בל"ד):

אדוני היושב=ראש, כבוד שר הבריאות, זו פעם ראשונה שאני מדבר כאשר אתה נוכח
כאן כשר הבריאות. אני רוצה לאחל לך קודם כול בריאות והצלחה בתפקידך, מכל אזרחי
ישראל.

שר הבריאות י' מצא:

תודה רבה.

סאלח סלים (חד"ש=בל"ד):

אדוני היושב=ראש, בהזדמנות זו אני מברך גם את חבר הנהגת ההסתדרות, האורח
שלנו, בנימין גונן. אני אומר לו אהלן וסהלן.

המצב הכלכלי הולך ומידרדר במדינה. אני לא מאשים בכול את הממשלה הזאת. היא
קיבלה מצב, אבל היא צריכה לתקן דברים. אין זה סוד שחלק גדול ממצביעה של הממשלה
הזאת הם מעיירות הפיתוח, הם מאלה שנקראים הדפוקים. לצערי, הממשלה הזו ממשיכה
לדפוק את החלשים, את עיירות הפיתוח, שהם אלה שהביאו להחלפת השלטון ולהעלאת הממשלה
הזו. כולנו יודעים למה התנקמו עיירות הפיתוח במפלגת העבודה. אני מקווה שעיירות
הפיתוח האלה תתנקמנה גם בממשלה הזו, אדוני השר. כי הם מצביעים לממשלה שהיא נגד
האינטרס שלהם, נגד האינטרס המעמדי שלהם. עוד בהתחלת הקדנציה ראינו שהממשלה הזו
הולכת ומקצצת ומקצצת. אני מסכים עם הממשלה שיש צורך בקיצוץ בתקציב, אבל הוויכוח
בינינו הוא בשאלה ממה לקצץ.

טוב שנכנס עכשיו שר החקלאות. גם בתור ראש מועצה אני אומר - כל שנה אנחנו מחליפים חלק מהצנרת של מי השתייה. קיבלתי מכתב מכבודך, אדוני שר החקלאות, ולפיו הוחלט השנה שלא להשתתף במימון מטעם משרד החקלאות לבני המיעוטים; כך כתוב: לבני המיעוטים. לא כתוב שם לצפוניים, לדרומיים או לערים גדולות או קטנות; כתוב: לבני המיעוטים. זה דבר שמדינה מתוקנת, שאומרת על עצמה שהיא דמוקרטית - בולטת ממנו אפליה רק מפני שהם לא יהודים, מפני שהם ערבים.

אני מתפלא שמכתב כזה נכתב במשרד ממשלתי. זו פעם ראשונה שאני נתקל במכתב ממשרד ממשלתי שכתוב בו, שמפני שמדובר בבני מיעוטים החלטנו לא להשתתף השנה במימון.

לכן אני פונה אל כבוד השר ואומר: המים הם של המדינה, הם לא של הערבים ולא של היהודים. כל זמן שהמועצות והעיריות לא מחליפות את הצנרת מדי שנה, זה יגרום לבזבז מים. המדינה היא שתפסיד, כי אי=אפשר להשאיר תושבים בלי מי שתייה. בכפרים הערביים, שם המצב גרוע מאוד, כל שנה נעשות תוכניות להחליף חלק מהתשתית, מהצנרת, זה יחסוך מים למדינה. החלק של משרד החקלאות הוא קטן יחסית, כי את הרוב משלמים המועצה המקומית או העירייה ומינהל משק המים בגבייה עבור צריכת המים במשך כל השנה.

הדבר השני שרציתי לדבר עליו הוא סגירת המפעלים, שהיא היום בתנופה. הערב ראיתי ב"מבט" את המפעל בדימונה. הפועלים שם הפגינו ויש שם כונס נכסים. היום אומרים להם שהם יקבלו פיצויים בעוד שנה. לכן הפועלים נכנסו בכוח למפעל, ואני מצדיק אותם. איך הם יחיו? ראיתי ביניהם אנשים בני 50 ומעלה. איפה הממשלה שתדאג להם? אני לא מדבר על ערבים, אני מדבר על אנשים מדימונה, שפרצו היום למפעל והשתמשו כנראה בדרכים לא מקובלות. אני מצדיק אותם, כי אם למשפחה אין מה לאכול, ממה יש לה לפחד? ממה יש לה לדאוג? זה לגיטימי.

יש משפחות במצב כלכלי מאוד מאוד גרוע. איך יכול להיות שמשפחה מרובת ילדים במשך שנה שלמה לא תקבל את הפיצויים? ממה היא תחיה? זה באחריות הממשלה. אי=אפשר להאשים מישהו אחר, וזה בא אחרי סגירת המפעל.

המפעל השני הוא מתפרה של "לודז'יה" בדיר=חנא. יום אחד באו הבחורות למפעל וראו פתאום שהמפעל סגור. מה קרה? רצו להעביר את המפעל למקום אחר. איפה הזכויות הסוציאליות? אנחנו חיים במדינת ישראל, שיש בה חוקים ומתפארים בחוקים ובתנאים הסוציאליים. אם דבר כזה היה קורה בסעודיה או במדינה לידה, הייתם אומרים: תראה מה קורה שם. אבל זה קורה במדינת ישראל. איפה ההגנה על הפועלות שסגרו להן את המפעל? אלה דברים שקורים היום, ואף אחד לא עוזר, אף אחד לא עומד לצדן.

אפשר לדבר על הרבה מאוד דברים שנוגעים גם לסקטור היהודי וגם לסקטור הערבי. למשל, עניין הנשירה באחוזים גבוהים מבתי=הספר במגזר הערבי. הטיפול במפגרים. פסיכולוגים. כמה פסיכולוגים יש במגזר הערבי? מעט מאוד. יש כפרים שלמים שיש בהם 7,000 תושבים ואין שום פסיכולוג. אצלי במועצה יש 9,000 תושבים ויש פסיכולוגית בחצי משרה. מזלנו שאין הרבה מפגרים. אבל יש מקומות אחרים שבהם יש צורך בפסיכולוגים, לפחות לפי התקן, וזה דבר שקיים בשטח, דבר שסובלים ממנו אנשים, משפחות שלמות.

חברי הכנסת שדיברו לפני דיברו גם על השביתה של ראשי הרשויות הערביות, ששובתים זה השבוע הרביעי, וכאילו דבר לא קורה. מחר ב=11:00 תהיה הפגנה.

אדוני השר, אני מכיר אותך היטב. אתה ביקרת בכפרים ערביים. הערבים טובים לפני הבחירות. למה אחרי הבחירות הם כאילו גורם זר, לא מהמדינה? הרי עוד מעט תהייה בחירות ואתם תבקרו בכפרים הערביים. יש מועצות מקומיות שכבר חמישה חודשים לא שולמו בהן משכורות לעובדים. יש מועצות מקומיות שבהן ראש המועצה לא יכול להגיע למועצה, כי העובדים והפקידים שם רוצים משכורת. ביקרו שם שר אחד או שניים, או מנכ"ל של משרד הפנים, אבל לא באו להידברות רצינית אתם, אפילו לא באו בהצעות לתוכנית. הם לא מבקשים שוויון היום, הם מבקשים שוויון אולי במשך חמש שנים, אולי במשך עשר שנים - אבל להתנהג אתם כאזרחים. הממשלה נוהגת בהם בזלזול לא נורמלי, כאילו הם לא קיימים. מה אתם מתכוונים לעשות, לדחוף אותם לדברים לא חוקיים? כי מרוב לחץ האנשים עושים בסוף דברים לא כל כך מקובלים.

אני פונה לשני השרים שייקחו את הנושא ברצינות. יש מיליון אזרחים ערבים

במדינה, וראשי הרשויות הנבחרים, ראשי הערים וראשי מועצות שובתים זה השבוע הרביעי, כמעט חודש. מה הבעיה לשבת ולשוחח אתם, לפתור היום חלק מהבעיה, ולהבטיח לפתור את השאר בעוד חודש, בעוד שנה ובעוד שנתיים? אני לא מבין מה הכוונה.

לכן, אני פונה באחריות מלאה, כדי שהמצב לא יידרדר מיום ליום, לשבת אתם ולנסות לסיים את השביתה הזאת, כי התושבים סובלים. יש שביתות בבת"ה=הספר מפני שמורים לא מקבלים משכורות. תודה רבה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת סאלח סלים. אני מזמין את סגן ראש הממשלה, חבר הכנסת רפאל איתן. בבקשה.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, אני שמח שניתנת לי הזדמנות להשיב, להרגיע ולעודד את חבר הכנסת סאלח סלים.

אנחנו לא מדברים הרבה, אבל מתחילים בפעילות נמרצת ועקשנית להתגבר על בעיות המים. אני מדבר עכשיו על המים במגזר הערבי. בכפרים ובעיירות יש שתי בעיות: אחת, לאסוף את מי השפכים, והשנייה, לשפר את הצנרת, את המערכת. מים רבים הולכים לאיבוד, 20% במקרה הטוב.

הדוגמה הטובה ביותר היא דגם למקומות אחרים - סח'נין עם המאגר הגדול. זו פעם ראשונה בהיסטוריה שהתחילו להשקות זיתים במי קולחין, שהזיתים יהפכו מבעל לשלחין.

אתה יודע כמוני, וכולנו יודעים מה זה להקים מערכת בכפר ערבי, שלא נבנה בעת החדשה, אלא מזמן, לפני הרבה שנים. והכול - חלקות פרטיות. זו בעיה רצינית מאוד, ואנחנו מטפלים בה כדי לפתור אותה. לא יהיו מים. אנחנו מוכרחים לפתור את הבעיה

יחד. מה זה יחד? המועצות והתושבים. היכן שצריך לחצות חלקה פרטית - יחצו, יחפרו ויאספו, ויהיו מים לשימוש חקלאי ויהיו מים שפירים לשימוש ביתי.

אנחנו מוכרחים ללכת יחד, אחרת לא יהיה לאיש. אנחנו עושים את זה בלי הרבה דיבורים. אני לא יודע מה עשתה הממשלה הקודמת בארבע שנים. לא שמעתי מכם פה טענות נגדה - - -

סאלח סלים (חד"ש=בל"ד):

כל הזמן.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

בסדר. אני לא בא בטענות. עכשיו האחריות עלינו, אנחנו צריכים לעשות.

לגבי ההסתדרות, לגבי השביתה, אני לא יודע אם היית קודם - אולי במידה כזו או אחרת של סבירות זו תוצאה של המפלה בבחירות. ההסתדרות הכריזה מלחמה. מי סובל מזה? - המשק סובל, העובדים סובלים, כולם סובלים. אף אחד לא מרוויח מזה. על מה הם שובתים? - פה יש דבר מסוכן. כאשר שמים את מערכת המשפט לקלס, כאשר בית=דין לעבודה, שופט, שלדעתנו ולדעתכם, לדעת הכול, הוא אובייקטיבי, אומר לאדם לבוא לבית=הדין והוא מבזה את בית=הדין ולא בא, אם זה היה מישהו מאתנו, מפשוטי העם, לא יושב=ראש איגוד מקצועי, היו גוררים אותו ברגליים לבית=המשפט. זו דמוקרטיה או זו אנרכיה? כולם צריכים להתקומם על זה שמבזים את מערכת המשפט. מה יהיה מחר?

זה לא חצי נקודה פה ולא חצי נקודה שם. מי שהפסיד את השלטון מתקשה להשלים עם העובדה הזאת. הגיע הזמן, אחרי שישה חודשים, להשלים עם העובדה ולדאוג לאינטרסים הלאומיים של כולם. אתה יודע כמה כסף ותוצרת חקלאית הולכים לאיבוד עכשיו, בימים האלה של כריסטמס, של חג המולד, של הסילבסטר, והכול יירקב בנמלים? מי יפסיד מזה? - החקלאים כולם.

אני מקווה שיבינו את זה. צריך להפעיל עליהם לחץ לעבוד על=פי החוק, על=פי האינטרס הלאומי. זה לא חצי הנקודה. זה התבוסה בבחירות, ב=29 במאי 1996. זאת השביתה. ועוד יהיו אחרים, כי הם לא יכולים להשלים עם זה שמישהו אחר החליף אותם בשלטון בדרך דמוקרטית. תודה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לשר. אני מזמין את חבר הכנסת שמעון פרס - איננו. חבר הכנסת חיים רמון - איננו. חבר הכנסת עזמי בשארה, בבקשה. אחריו - חבר הכנסת משה שחל.

עזמי בשארה (חד"ש=בל"ד):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, קודם כול - לנושא שנדוש בפטפטת הזאת על התקציב, שנמשכת כבר 48 שעות, ואני כבר לא מוצא את ראשי ורגלי בדיונים האלה, וכבר לא מבין מה הנושא בדיוק. הנושא הנדוש ביום האחרון הוא נושא השביתות.

בדיון היום התחלק הבית, כמעט, לסינדיקליסטים, מצד אחד, ולתאצ'ריסטים, מצד שני, כאשר הנושא, כמובן, הוא לא זה ולא זה. הייתי אומר, כאילו סינדיקליסטים וכאילו תאצ'ריסטים, מי שנתנו כאן תורות על השתתפות המדינה במשק ועל הכישלון שזה הביא במדינות מזרח=אירופה, ואחרים שדיברו על האיגוד המקצועי ועל החופש של האיגוד המקצועי וכו'. אבל, כבר ברור שיש כמה חברים בבית הזה ובממשלה, שהיו שמחים לראות מדינה ללא איגודים מקצועיים. זה נכון.

אני לא מכיר את מר שני, לא מכיר את דעותיו הפוליטיות. אני אפילו לא יודע מה המשכורת שלו בהסתדרות בדיוק. אבל, אני יודע דבר אחד, שהמעצר שלו, או צו ההבאה שלו, לפני שינקטו צעדים אחרים כלשהם, ולפני שיהיו כמה צווי הבאה לבית=המשפט, היה גם איתות מצד הממסד, מצד השלטון, לכיוון האיגודים המקצועיים. מצד שני, ברור לי שהאיגודים המקצועיים, בשביתות שלהם אתמול והיום, לא הלכו על העניין של חצי נקודת הזיכוי. שום היסטוריון שיעמוד לסכם את התקופה הזאת בהיסטוריה של המשק הישראלי לא

ייתן תשומת לב לעניין של חצי נקודת הזיכוי. הוא ייתן תשומת לב לעניין אחר, לדעתי, שהוא הרבה יותר עקרוני, והוא שההסתדרות, אשר נושלה מהיותה המעסיק החשוב ביותר במשק, ההסתדרות, אשר עוברת תהליך רפורמה מאוד עמוק זה כמה שנים, היום היא איגוד מקצועי בלבד. אני חושב שזו הפעם הראשונה בחייה שהיא סתם איגוד מקצועי; רק איגוד מקצועי. מה הכוח של איגוד מקצועי בלי חברת העובדים, בלי בנקים ובלי להיות המעסיק הגדול? הכוח שלו זה הסולידריות של העובדים.

ההיסטוריונים שיסכמו את מה שקורה היום בהסתדרות יגידו בעתיד, שבאקטים של כמה שביתות ניסתה ההסתדרות להציל את האיגוד המקצועי בארץ ואת הסולידריות של העובדים נגד ממשלה אשר מנסה לעשות הפרטה חסרת תקדים. אקט זה כשלעצמו, לדעתי, ובזה ודאי שאני אהיה חלוק על הרבה אנשים בבית הזה, מצדיק את השביתות.

אני חושב, שמה שההסתדרות עושה עכשיו זה לנסות להיוולד מחדש כאיגוד מקצועי בלבד, וזה כשלעצמו אקט מוצדק, במיוחד מול אנשים שלא חשוב לי אם קוראים להם סילבן שלום או אברהם פורז. אברהם פורז אמר, שלמה שני הוא לא אלוהים, אפשר לעצור אותו. אני חושב שהבעיה היא לא זו ששלמה שני הוא לא אלוהים. אני חושב שאברהם פורז חושב שהוא השטן; זו הבעיה. יש אנשים שחושבים שהאיגודים המקצועיים הם השטן בכבודו ובעצמו, והיו שמחים להשתחרר מהעול הזה של האיגודים המקצועיים, כי חושבים שבלעדיהם יהיה משק חופשי.

אבל משק חופשי כזה הוא משק פרימיטיבי של המאה ה-19. אין מדינה מפותחת אחת בעולם, לרבות בעולם שסילבן שלום ואברהם פורז אוהבים להימנות עמו ולהשתוות אליו, אין מדינה מפותחת אחת בעולם שאין בה שירותים חברתיים הרבה יותר מפותחים מישראל; הווי אומר, השתתפות יותר פעילה של המדינה. אין שירותים חברתיים מפותחים יותר בלי השתתפות פעילה של המדינה במשק. אין דבר כזה. אין מדינה מפותחת אחת בין המדינות אשר הם רוצים להשתוות אליהן שאין בה איגוד מקצועי חזק. אפילו ארצות=הברית.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

האיגוד המקצועי, כמובן, לא משתמש בכוח שלו לנושאים פוליטיים שאינם ממין

העניין. זה איגוד מקצועי. אתה מסכים אתי?

עזמי בשארה (חד"ש=בל"ד):

אני מסכים אתך לגמרי. איגוד מקצועי מפריד בין כלכלה לפוליטיקה, והיה שובת גם נגד ממשלת העבודה. אתה צודק. בזה אנחנו לא מצדיקים את ההסתדרות. עד לפני כמה שנים לא היתה ההסתדרות איגוד מקצועי בלבד אלא היתה מעסיק, מצד אחד, והיתה מכשיר אידיאולוגי פוליטי בידי התנועה הציונית, מצד שני. ההסתדרות עוברת שינוי כמו כל החלקים האחרים במדינה - החברה האזרחית, המדינה, הכנסת, המערכת המשפטית - והופכת לאט לאט לאיגוד מקצועי נורמלי. אנחנו צריכים לברך על כך. זו פעם ראשונה בחייה היא הופכת להיות איגוד מקצועי ולא תנועת התיישבות. זה איגוד מקצועי. כשיגיע הזמן, אם ממשלת העבודה תחזור לשלטון, אני בטוח שאותו סוג של אנשים ישבתו גם נגד ממשלת העבודה. לאט לאט זה נהיה לאיגוד מקצועי שמפריד לאט לאט בין פוליטיקה למשק. אני חושב שעל ההתפתחות הזו צריך לברך.

אבל, אני לא מוכן להסתפק במלים, ואני חייב להגיד כמה מלים על נושא הדיון שלנו.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

אנחנו עדיין בעיצומו של התהליך.

עזמי בשארה (חד"ש=בל"ד):

נכון. אנחנו בעיצומו של התהליך. לכן אמרתי, כל היסטוריון שיבוא, יסכם שההסתדרות השתמשה עכשיו בשביתה בשביל להחזיר לה יוקרה. כי אחרי שחיים רמון נישל אותה מרכושה ומכל דבר, לא נשאר לה דבר חוץ מאשר הפועלים והעובדים. ולדעתי, כל היסטוריון יגיד שההסתדרות הופכת איגוד מקצועי ומנסה לעצב את הסולידריות של העובדים. כל הפוליטיקה ושאר הדברים, לדעתי, זה לא ממין העניין. זה לא העניין החשוב בשביתות האחרונות.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

מאה אחוז.

עזמי בשארה (חד"ש=בל"ד):

אני חוזר עכשיו לנושא התקציב, כמס שפתיים לפחות אני חייב, זה הנושא שלנו.
אני לא מסכים שבדיון על תקציב מדברים על חברון והולכים הביתה.

1997 תהיה השנה השנייה ברציפות שבה תקציב השירותים החברתיים גדל רק במעט.
זאת לאחר שבשנים שבין 1990 ל-1995 ידעו השירותים החברתיים גידול רב.

הקיצוצים המוצעים במימון סל שירותי הבריאות, בקצבת הילדים ובתקציב משרד החינוך, הבאים בעקבות קיצוצים בשירותים החברתיים בשנה הקודמת, מעידים על מגמה חדשה, אשר תותיר את השירותים החברתיים בישראל ברמה הנוכחית, למרות הגידול באוכלוסייה והגידול בצרכים.

בישראל משקל השירותים החברתיים בתקציב המדינה נמוך בהשוואה לארצות בעלות הכנסה גבוהה לנפש. ישראל היא אחת המדינות בעלות ההכנסה הגבוהה לנפש, ההכנסה הכי גבוהה במזרח התיכון. אומנם בישראל משקל תקציב הביטחון גבוה, אך ההשוואה מראה שהקפאת התקציבים החברתיים טומנת בחובה סכנה של התרחקות מן הסטנדרטים של אירופה וארצות=הברית, שאליהן אוהבת מדינת ישראל להשתוות, מה שנקרא המדינות הנאורות.

הממשלה החליטה השנה להקטין את הסובסידיות הגבוהות שניתנו בעבר למעסיקים במסגרת תשלומיהם למוסד לביטוח לאומי. הסובסידיות הגיעו בשנת 1996 ל=8.1 מיליארדי ש"ח והסתכמו מאז 1987 ב=56 מיליארד ש"ח. בפועל ימשיך האוצר להוציא מקופתו אותו סכום עצמו, אלא שבמקום לשלם אותו תחת השם "שיפוי למעסיקים" למוסד לביטוח לאומי, הוא ישלם אותו תחת השם "השלמת עלות סל שירותי בריאות" למשרד הבריאות. ואילו המעסיקים מצדם לא יידרשו לשלם למוסד לביטוח לאומי יותר ממה ששילמו ב=1995

וב=1996.

מי שניזוק הוא תקציב השירותים החברתיים, שאיבד מס, שנקרא המס המקביל, שהיה מיועד אך ורק לו.

אחת החלופות לקיצוצים בתקציב היא העלאת מסים. זאת לאחר שבמשך שנים זכו שכבות הביניים והשכבות הגבוהות להטבות מס ניכרות. המתנגדים להעלאת מסים מעלים את הטענה, כי נטל המס בישראל הוא גבוה. מינהל הכנסות המדינה מציג נתונים המצביעים על ההיפך: בניגוד למיתוס רווח, שיעור המס השולי המרבי בארץ היה נמוך מהחציון של 19 מדינות שנבחרו לצורכי השוואה, והוא נמצא במקום ה=12 בסדר יורד.

יתירה מזאת, בישראל מדיניות המיסוי, יחסית למדינות שאתן ערך מינהל הכנסות המדינה השוואה, נוטה לכיוון אי=שוויוני: א. ב=1992 נטל המס הישיר - שהוא פרוגרסיבי, כי הוא מותאם לרמת ההכנסה - היה הנמוך ביותר מבין 15 ארצות באירופה ובצפון אמריקה שעמן בחר מינהל הכנסות המדינה לערוך השוואה; ב. נטל המס העקיף היה הכבד ביותר. מס ערך מוסף הוא רגרסיבי, כיוון שכולם משלמים אותו שיעור בלא קשר לרמת ההכנסה.

עמד כאן חבר הכנסת סילבן שלום ואמר: אם מעלים מס, אם הכנסת מעלה מס, זאת לא סיבה לשביתה. זאת הסיבה החשובה ביותר לשביתה בכל מדינה מתוקנת בעולם, כי העלאת מס לא ישיר, העלאת מס עקיף כמו מס ערך מוסף - זה בדיוק מסוג המסים המופנים נגד ציבור העובדים, כי הוא מטיל אותה מעמסה על כל הציבור, בלי שים לב לאי=שוויון ולפער החברתי. מסים עקיפים מגדילים את הפער, וזאת הסיבה העיקרית בכל מדינה דמוקרטית בעולם לשביתות של שכירים, כי זה דופק בדיוק את השכירים. ואילו העלאת מס פרוגרסיבי כמו מס הכנסה, אינה מהווה סיבה לשבות, כי ממנה יינזקו העשירים בלבד.

בהקשר זה ראוי להתריע מפני הכוונה להעלות את מס ערך מוסף ב=2%, דהיינו ל=19% במקום 17% כיום. העלאת מס ערך מוסף פירושה הכבדה בלתי שוויונית של הנטל.

הי"ר ח' דיין:

חבר הכנסת בשארה.

עזמי בשארה (חד"ש=בל"ד):

אני גומר, אדוני היושב=ראש. אני לא גומר, אבל אסיים.

ג. כלכלני האוצר טוענים, כי מס ישיר כדוגמת מס הכנסה, שהוא מס פרוגרסיבי ומגדיל את השוויון, פוגע בצמיחה. הנתונים שמציג משרד האוצר עצמו מראים, כי נטל מס ישיר גבוה מאפיין דווקא מדינות אשר צמחו באופן עקבי במהלך ארבעת העשורים האחרונים. בדיוק ההיפך ממה שחברינו חברי הכנסת כאן אמרו, כאילו התערבות המדינה במשק ומס הם הפרעה לצמיחה. ההיפך הוא הנכון. בכל המדינות המפותחות בעולם יש מס פרוגרסיבי על הכנסה. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת עזמי בשארה. אני מזמין את חבר הכנסת משה שחל; איננו. חבר הכנסת שלום שמחון - איננו. חבר הכנסת האשם מחאמיד - איננו. חבר הכנסת עבד=אלוהב דראושה - איננו. חבר הכנסת עבד=אלמאלכ דהאמשה, בבקשה. אחריו - חבר הכנסת סילבן שלום.

סאלח סלים (חד"ש=בל"ד):

חבר הכנסת דהאמשה, דבר ערבית.

היו"ר ח' דיין:

הוא יצטרך אחר כך לתרגם.

סאלח סלים (חד"ש=בל"ד):

- - -

היו"ר ח' דיין:

אתה מבין עברית, הוא מבין עברית, אני מבין עברית. בשביל מה לדבר בערבית?

בבקשה. עשר דקות.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

כבוד היושב=ראש, חברי הכנסת, הייתי רוצה להסכים עם דברי חברי עזמי בשארה, שאנחנו חייבים בסופו של דבר לדבר גם על התקציב, לא רק פוליטיקה ולא רק חברון. אבל אני רוצה לשאול איך אפשר בעצם הימים הקשים האלה לא לדבר על חברון ולא לדבר על פוליטיקה. הרי למעשה התקציב הוא ביטוי פוליטי, ביטוי להשקפת עולם של הממשלה. הדברים שזורים אלה באלה עד כדי כך שהם מאוחדים.

אם נתחיל לדבר על התקציב, הרי בתקציב הזה אנחנו רואים שאין שום בשורה, לא לשכבות החלשות, לא למיגור העוני, לא לסגירת הפערים, לא לשימת קץ לאפליה נגד המיעוט הלאומי במדינת ישראל, המיעוט הערבי. כל הדברים הולכים ומידרדרים עוד יותר.

הממשלה הזאת למדה כנראה רק דבר אחד, ואולי היא רוצה להנהיג רק שיטה אחת: היא רוצה ללמוד רק בדרך הקשה. היא לא רוצה לתקן שום דבר בדרך הקלה. שישה חודשים עם הטחת הראש במנהרה, עם כל הנזק, עם כל הסחבת שהיא גרמה, עד שלמדה שאכן צריך ללכת בדרך השפוויה. הדרך היחידה, לדעתי - דרך השלום היא הדרך הנכונה.

והנה עכשיו אנחנו מתבשרים, אני מקווה שאכן כך יהיה, שבתוך יום=יומיים הממשלה עומדת לחתום על הסכם חברון. הסכם חדש, יקראו לו חדש אם רוצים. אני לא רוצה כאן להיכנס למחלוקת אם היו שינויים וכמה שינויים. לנו חשוב העיקר, העיקר שההסכם הזה אכן מאפשר להפיח רוח בתהליך השלום, ואולי להגיע לתקופה ארוכה של הבנה, של

דו=קיום, של המשך התהליך החיובי בין מדינת ישראל לעם הפלשתיני ואולי כל העמים באזור.

למה אני אומר שהיא הולכת רק בדרך הקשה? אפילו בתחום החברתי אנחנו נמצאים היום בעיצומה של סערה, בעיצומן של שביתות במשק. ושלא יגידו לי שהם לא יודעים על מה שובתים. הם כן יודעים על מה שובתים. גם אנשי ליכוד שובתים, גם אנשי מפני שממלאים תפקידים בהסתדרות תומכים בשביתה. כל העם יודע למה שובתים. שובתים מפני שהתקציב הזה לא מבשר להם טובות. מי סובל בסופו של דבר? רק העמלים, רק השכבות החלשות, רק השכירים. התקציב הזה לא פוסח אפילו על המעמד החלש ביותר, על הנשים העובדות, שאותן הוא מפלה לרעה.

700 שקל בשנה. אומנם- מהי חצי נקודת זיכוי במס הכנסה? 70 שקל בחודש, 800 בשביל הפרט הקטן זה כסף, עליו זה משפיע. למשפחות החלשות כל שקל חשוב. והנה המדינה, למדנו את זה רק היום, הוציאה 60 מיליארד שקלים בעשר השנים האחרונות על מחקרים. לא יודעים מה המחקרים האלה, מה הניבו, במה עזרו או לא עזרו. מאות מיליארדים מוציאים במחיר בלי שאכפת לאף אחד. אבל כאשר רוצים לחסוך וכאשר ההשקפה הכלכלית הנכונה אומרת שצריך להוציא פחות, קודם כול גורעים מהשכבות החלשות. ושוב מדובר בנשים, בעניים, בציבור הערבי כולו.

ושוב אני רוצה לדבר על הדרך הקשה. המועצות המקומיות הערביות מתריעות זה שנים על המצב הקשה שלהן. חלקן לא מצליחות במשך חודשים לשלם אפילו את המשכורות לפועלים. המועצות הגיעו למצב כזה שהן אינן יכולות לתפקד. אנחנו עומדים עכשיו בשבוע הרביעי לשביתת המועצות המקומיות הערביות. מה עשתה הממשלה? שום דבר. שלחו לשם מנכ"ל אחד, כאשר שאלו אותו מה הוא מציע, מה יכולים לעשות, הוא אמר: אין לי סמכויות. בשביל מה בא, לשתות קפה? בבקשה, תשתה קפה, אהלן וסהלן. אבל אתה פה מייצג את הממשלה.

למה לא פונים לראשי המועצות השובתים? למה לא פותרים את הבעיה הזאת? כבוד השר, אני שומע מלים יפות ומשפטים חמים, ולעתים אני מתפתה להאמין גם לממשלה הזאת, אבל המציאות טופחת על פנינו. למה אי=אפשר לפתור את הבעיה הזאת? למה אי=אפשר לקבל

אותם? הרי אם כל מגזר אחר היה מרים ראש, הממשלה היתה מייד לוקחת את הדברים ברצינות.

אפילו בעניין ההסתדרות - רק אחרי שהשביתה התפתחה ושיבשה את החיים כולם, ניאותו סוף סוף היום אחר=הצהריים לשבת עם יושב=ראש ההסתדרות. למה לא עושים את הדברים קודם? הרי לפני שבועיים התריעו והכריזו על סכסוך עבודה. למה לא היה אפשר לשבת אתם ולגמור את הדברים על מי מנוחות, באופן הרבה יותר קל, עם הרבה פחות בעיות והרבה פחות נזק למשק ולמדינה כולה?

אותו דבר בעניין המועצות. למה לא היה אפשר לשבת אתם עד הרגע הזה? הרי במה מדובר שם? הגירעון שלהם הוא רבע מאחוז אחד של התקציב. רבע אחוז אחד של התקציב מכסה את כל הגירעונות של הרשויות הערביות. נשארו תקציבי הפיתוח, ובסך הכול זה מסתכם ב-2%-3% מכל התקציב. מה זה 2%-3% מתקציב המדינה כדי לסגור פערים, לסגור את האי=שוויון שנמשך זה עשרות שנים? אנחנו רוצים להאמין לכם, אתם הכרזתם, ראש הממשלה הכריז על כך. אני לא רוצה שוב להדגיש - הוא הכריז שלכל העם יהיה שוויון זכויות, שוויון הזדמנויות, אזרחות לכל האזרחים, כולם יקבלו. מה הולך פה? לא רק בתהליך השלום, לא רק במדיניות פנים, לא רק במדיניות החברתית, בכל התחומים מושכים את החבל עד הסוף, עד קצה היכולת, וכאשר הדברים מתפוצצים, אז באים לנסות לתקן דברים.

אני רוצה לסיים בטון חיובי. אני אומר שוב - ואנחנו אמרנו את זה הבוקר והודענו על כך - כאשר אנחנו רואים שהממשלה אכן רוצה לנקוט קו של שפיות, קו חיובי, קו שיביא רק לטובת המדינה ולטובת אזרחיה גם בתהליך השלום, אנחנו נתמוך בה. לא ניתן לממשלה לסבול מהתנגדותם של אנשים קיצונים, בלתי אחראיים, שאינם מודעים לאינטרס של מדינת ישראל ושל עמי האזור, אנשים שחיים את העבר ולא רוצים את ההווה ואת השינויים ההיסטוריים שכופים את עצמם על כל הארצות ועל כל העמים. האנשים האלה לא יוכלו ולא ניתן להם להפריע או לקטול את תהליך השלום ולא לתת לו לפרוח ולשגשג.

אבל בו בזמן אנחנו מבקשים שהממשלה תנקוט קו של שפיות גם במדיניות הפנים שלה. שיקומו עכשיו, ולא מחר, זה עוד לא מאוחר, וייגשו לאוהל הזה שבו יושבים ראשי המועצות זה 23 לילות. שייגש מישהו אחראי, ובתוך חצי שעה יהיה אפשר לפתור את

הבעיה.

הרי מה הבעיה שם? הפרשים בתקציב, קצת כסף, אחוז אחד מהמיליארדים האלה שמוציאים על כל מיני מקומות. רק היום נתנו 600 מיליון שקלים לחרדים, כמו=כן נתנו היום 25 מיליון לשכירות. כל חצי שעה, כל איום לא להצביע בוועדת הכספים מביא בעקבותיו מאות מיליונים שזורמים בכיוון הזה ובכיוון האחר. כנראה הכול הולך רק לפי הלחץ, לפי הגודל, לפי הכוח. למועצות המקומיות אין כוח בוועדת הכספים - אני מסכים לכך, זוהי המציאות העגומה - אין להן שם לובי שיכול לשמור על זכותן ולתת להן את השוויון. אבל רק עם כוח נלך? זהו המבחן? הרי בסופו של דבר אתם תלמדו גם את המועצות האלה לדאוג לכך שיהיה להן כוח.

אני חושב שממשלה שפויה ופוליטיקה נכונה צריכות ללכת לא רק על=פי הכוח, גם אם זה כוח פוליטי או כוח אלקטורלי או כוח של לובי כלשהו בכנסת. לא רק על=פי כוח צריך ללכת. יש דברים יסודיים וחשובים יותר. יש מדיניות שפויה, יש שוויון, יש זכויות, יש דמוקרטיה. הרי כולם אומרים שזו מדינה דמוקרטית, מדינה שתיתן זכויות, שתיתן שוויון לכל אזרחיה. עד מתי יישארו הדברים האלה משפטים ריקים מתוכן? למה לא למלא את זה בתוכן אפילו בלילה שלפני הלילה האחרון של אישור התקציב?

לכן, כבוד היושב=ראש, אני רוצה לסכם. אני מזמין את הממשלה הזאת ללמוד סוף סוף - שישה חודשים זה לא תקופה קצרה - שאפשר גם בדרכים הלא=קשות ובדרכים העדיפות ללכת לתיקונים, למדיניות שפויה, גם בתחום של השלום, גם בתחום של מדיניות פנים, גם בתחום של התקציב, גם בתחום של תיקון העוול למיעוט הערבי במדינה, עוול שנמשך זה 48 שנים שלמות. בהתחלה אף אחד לא הרים ראש. לא מוצא חן בעיניך, חבר הכנסת שוחט, זה לא נכון? האפליה הזו לא נמשכת כל הזמן?

אברהם שוחט (העבודה):

- - - היה הרבה מאוד - - -

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

אני מסכים שבתקופה שלך ניסו לתקן משהו ועשו משהו בכיוון החיובי. אני לא מתכחש לזה - עשו משהו, אבל רק משהו ולא יותר. המשהו הזה נשאר מעט מדי ומאוחר מדי. לכן, אני רוצה להגיד לממשלה הזאת, אם אכן היא רוצה להצדיק את הפניות שלה ואת המדיניות שלה ואת ההבטחות שלה לציבור הבוחרים כולו, שהגיע הזמן לשים קץ לתקופה של שישה חודשים יבשים, מדבריים. בואו נקרא לזה תקופת לימוד, כפי שאמרו ראש הממשלה וחלק מן השרים. הגיע הזמן לשים קץ לתקופת הלימוד ולהתחיל לעשות מעשים, לגשת למדיניות שפוויה וחיובית בכל התחומים, הן המדיני, הן החברתי והן בתחום המדיניות הכלכלית של הממשלה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת דהאמשה. אני מזמין את חבר הכנסת סילבן שלום; איננו. חבר הכנסת טלב אלסאנע, בדיוק נכנסת בזמן. אחריו - חבר הכנסת תאופיק חטיב.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

כבוד היושב=ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להמשיך את דבריו של חברי חבר הכנסת דהאמשה ולומר, ששתי משימות עיקריות עומדות בפניה של ממשלת ישראל: השלום הפנימי, שלום כלפי פנים, ושלום כלפי חוץ. נשאלת השאלה לאן מועדות פניה של הממשלה הזו, האם הן מועדות לכיוון של שלום ודו=קיום אמיתי עם האוכלוסייה הערבית בתוך המדינה, והאם המגמה שלה והמטרה והתכלית שלה היא להשיג ולהגשים את השלום האמיתי והצודק כלפי חוץ, עם מדינות ערב, עם העם הפלשטיני.

למה אומרים שלום צודק? כי שלום שאיננו צודק, שלום מקפח, שלום שגורם עוול, הוא שלום שלא יחזיק מעמד. זה יהיה שלום שהוא בגדר הפוגה, שלום שהוא בגדר הפסקת אש אשר תשתנה עם שינוי מאזני הכוחות באזור. לצערי הרב, מאזני הכוחות הולכים ומשתנים והופכים להיות מבוססים על גורם הרתעה, על גורם הפחדה ושיקולי מאזן אימה, כך שכל גורם מתחיל לדעת ולחשוש, שמא אם יופר האיזון הזה הדבר עשוי להביא לקטסטרופה

באזור. זה עקב התחרות שאת המחיר שלה משלמים התושבים, האזרחים, שצריכים לדאוג לפרנסת הילדים שלהם והמשפחות שלהם.

אני רוצה להתייחס קודם כול לסוגיה של השלום הפנימי. לצערי הרב, לממשלות השונות בישראל, לא משנה אם זו ממשלת הליכוד או ממשלת העבודה, יש טעות בסיסית בתפיסה וביחס שלהן כלפי האוכלוסייה הערבית. הן ממשיכות להתייחס באופן לא שוויוני לאוכלוסייה הערבית, לאנשים שהם חלק אינטגרלי ממדינת ישראל, חלק אינטגרלי מאזרחי המדינה, ויש להם אותן שאיפות שיש לכל אזרח ואזרח במדינת ישראל. לכל ילד ערבי יש אותן שאיפות שיש לכל ילד של חברי הכנסת או השרים שנמצאים כאן, לא פחות מהם, הם רואים עצמם שווים בשווים; הם אזרחי המדינה וזכותם כמו זכותו של כל אזרח אחר.

אבל הטעות הבסיסית של האחראים, של מעצבי המדיניות, ממשיכה להתקיים והיא מבוססת על כך שהערבים הם אחרים, לערבים מגיעות פחות זכויות, בערבים צריך להילחם, לערבים לא מגיע להחזיק אדמות, לא מגיע להם לעבד אדמות, לא מגיע להם שוויון. כשמתייחסים אליהם אחרת ומתייחסים אליהם כך שלא מגיעות להם מלוא הזכויות, בעצם מכריזים עליהם מלחמה - מלחמה במובן של חיי היום-יום, מלחמה במובן של אבטלה, מלחמה במובן של עוני, מלחמה במובן של יישובים לא-מוכרים, מלחמה במובן של אי-קליטתם בחברות הממשלתיות.

אני רוצה לשאול אותך, חבר הכנסת רובי ריבלין, ניקח לדוגמה את התחום של החברות הממשלתיות - אתה יודע כמה עובדים ערבים נמצאים בחברות האלה?

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

מעט מדי.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

זו מלה לא מדויקת אפילו, המספר שלהם שואף לאפס. יש כאן במדינה בערך 172

חברות ממשלתיות שהמדינה מחזיקה כ-50% מהמניות שלהן - - -

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

אני חושב שהממשלות בישראל לדורותיהן עושות טעות חמורה. עם זה, תשאל את עצמך האם לפעמים אתם לא יוצרים מצב שבו אתם דוחים את המדינה?

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

אתה לא יכול לבקש מהקורבן של מדיניות הקיפוח, ואתה לא יכול להטיל עליו את האחריות למצב שלו. אתה לא יכול לבוא לאנשים מקופחים, סובלים מאפליה, סובלים מהפקעת אדמות, סובלים מאבטלה, סובלים מהעדר מקורות תעסוקה, סובלים מהעדר מקומות תעשייה, ולהגיד להם: אתם אשמים במצב שלכם.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

לא אמרתי את זה.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

הרי לא אנחנו מחליטים. מעולם לא היה לנו ראש ממשלה, מעולם לא היה לנו שר בממשלה, מעולם לא היה לנו אפילו מנכ"ל במשרד ממשלתי, מעולם לא היה לנו סמנכ"ל במשרד ממשלתי. אז איך אפשר לבוא אלינו ולהפנות אלינו אצבע מאשימה ולהגיד - אתם אחראים למצב העגום שממנו אתם סובלים.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

אמרתי לך שאני אפשפש במעשי ואתה תפשפש במעשיך. אם תהיה הזדהות עם ארץ=ישראל, עם מדינת ישראל, עם ההמנון - - -

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

אם אנחנו מסתכלים על זה שב=172 חברות ממשלתיות שמעסיקות כ=80,000 עובדים, המספר של הערבים בחברות הממשלתיות הוא אפסי - מדוע? מה הסיבה? מדוע לא קולטים אזרחים ערבים? הרי הם אזרחים תושבי המדינה. מדוע מפלים בין אזרח לאזרח על רקע שייכות לאומית, אפילו בעבודה?

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

רק היום מינינו שני שופטים ערבים.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

אני לא רוצה לדבר על דירקטורים בדירקטוריונים של החברות הממשלתיות השונות. יש העניין של - - - אני רוצה לראות שופטים בבית=המשפט העליון, חבר הכנסת רובי ריבלין.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

אתה צודק. יהיו.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

אני רוצה, שכשם שאני הולך ונשפט בפני שופטים ישראלים, יהודים, אתה תבוא וגם תישפט בפני שופט ערבי בבית=המשפט העליון. אני רוצה לראות שסגן נשיא מדינת ישראל יהיה ערבי. אני רוצה לראות ששרים במדינת ישראל יהיו ערבים, אני רוצה לראות שהבן שלי והבן שלך יכולים לגשת למשרה ויכולים להיות מועמדים לכל משרה.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

אם תכבד את חוקי ישראל, את המנון מדינת ישראל, הכול יהיה בסדר.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

אני רוצה לומר לכם, רבותי, חברי הכנסת, שהממשלה הזו מקפחת אוכלוסייה ערבית אך ורק על רקע היותה אוכלוסייה ערבית. היום יש חמש מועצות מקומיות בנגב. היו מועצות אזוריות, והחליטו, בשעה טובה, לפרק את המועצות האזוריות ולהקים מועצות מקומיות. לפני הבחירות היתה מפלגת העבודה בשלטון, ושר הפנים אז, חיים רמון, הקים מועצות מקומיות ואייש אותן על-ידי אנשים ממפלגת העבודה ולא מתושבי המקום. מתהפך הגלגל, ש"ס בשלטון במשרד הפנים, אתם יודעים מה קורה? לא אומרים - אנחנו בשנות האלפיים, אנחנו צריכים לכבד את רצונם של התושבים, אנחנו צריכים להפסיק את התפיסה של אדנות, שאנחנו האדון של האוכלוסייה הערבית. אנחנו צריכים להפסיק את התפיסה של האפוטרופסות, אנחנו צריכים להתייחס אליהם כאל אנשים שיש להם רצון, יש להם דעה, וצריך לתת להם לנהל את החיים שלהם בעצמם כמו שכל אדם אחר מנהל את חייו. מה שקורה הוא, שהם ממנים לנו במועצות המקומיות ראש מועצה מחוץ ליישובים, שהקריטריון היחיד, חבר הכנסת בייגה שוחט, למינוי לתפקיד של ראש המועצה הוא היותו איש ש"ס.

חיים אורון (מרצ):

לא, אתה טועה, יש שני קריטריונים. אחד אמרת, והשני הוא שהוא יצא לפנסיה עם פנסיה של ראש עיר עד סוף החיים.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

ומי שימשיך למלא - - -

נסים דהן (ש"ס):

- - -

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

חבר הכנסת דהן, במקומך הייתי מתבייש בתופעה הזאת. הייתי מתבייש שרומסים את זכותם של אזרחי המדינה.

היו"ר ח' דיין:

סליחה, חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני מבקש להרגיע את הרוחות.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

מתעלמים מהזכויות הבסיסיות של אנשים במדינה דמוקרטית.

אברהם שוחט (העבודה):

- - -

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

כבוד היושב=ראש, זה לא על חשבון הזמן שלי.

היו"ר ח' דיין:

אתה לא נותן לי להשתלט. תהיה סבלני. חבר הכנסת שוחט.

אברהם שוחט (העבודה):

- - - ראש מועצה - - - מה קרה? זאת שחיתות - - -

שמריהו בן=צור (מפד"ל):

- - -

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת שוחט, חבר הכנסת בן=צור, אני מבקש לאפשר לנואם להמשיך את דבריו.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

הדג מסריח מהראש.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

אני רוצה - - - אני לא יכול, מפריעים לי.

יצחק וקנין (ש"ס):

- - -

אברהם שוחט (העבודה):

- - -

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת יצחק וקנין, חבר הכנסת בן-צור, חבר הכנסת רובי ריבלין, אנחנו לא מנהלים כאן דו=שיח, נשארה לו דקה לסיים את דבריו.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אז מה - - -

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

- - -

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

אפילו - - - אמר שחיים רמון מינה ראשי ועדות במועצות המקומיות הדרוזיות.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת רובי ריבלין, תודה שאתה עוזר לי לנהל את ישיבת הכנסת. חבר הכנסת ריבלין, כמה אפשר לפנות, כמה אפשר לבקש? חבר הכנסת בייגה, חבר הכנסת וקנין.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

אני חושב שהתופעה הזאת משפילה, לא את התושבים הערבים בנגב, אלא את המפלגות שמנצלות את הכוח הפוליטי שלהן כדי לרמוס את הזכות הבסיסית של התושבים המקומיים לבטא את הרצון שלהם במסגרת בחירות דמוקרטיות. כבודו של אדם הוא רצונו, וכשמתעלמים מרצון התושבים, שמתבטא במסגרת בחירות דמוקרטיות, הם רומסים את כבודם של האנשים.

אני רוצה לומר לכם, חברי הכנסת, ביישוב שלי יש רופאים, יש עורכי=דין, יש

אפילו חבר כנסת. הלכו ומינו ראש מועצה מהמפד"ל - הם שמאלנים, הם מאמינים בזכות העם הפלשתיני - וראש המועצה אומר עלי שחבר הכנסת מסית פוליטית. מה אתם מתארים לעצמכם, שראש מועצה מהמפד"ל יגיד על חבר הכנסת אלסאנע? ראש המועצה הזה צריך לשרת את חבר הכנסת אלסאנע כתושב המקום.

שמריהו בן=צור (מפד"ל):

בנימין אלון (מולדת):

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

הוא בא אלי, הוא בא ליישוב שלי, תארו לעצמכם את שיא החוצפה, חוצפה ממדרגה ראשונה. אני לא יודע אם יש בעם אחר אנשים שיכולים להגיע לרמה הזאת של חוצפה. זה צריך, לדעתי, להיכנס לספר השיאים של גינס בחוצפה. זה שיא החוצפה. ראש מועצה מהמפד"ל, הוא לא שייך ליישוב, הוא לא נבחר על=ידי היישוב, הוא לא שייך לדעות הפוליטיות של היישוב, הוא לא שייך לכלום. הוא תושב ירושלים, הוא מספר 13 ברשימה לכנסת. אם מצביעים נגד הנסיגה מחברון - - -

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, נגמר הזמן שלך ואפשרתי לך עוד שתי דקות. משפט מסכם, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

חבר הכנסת דיין, אני מכבד אותך.

היו"ר ח' דיין:

עם כל הכבוד שאתה מכבד אותי, משפט מסכם בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

אתה מאמין בדמוקרטיה, אתה מאמין שצריך לפתור בעיות במשא=ומתן.

היו"ר ח' דיין:

סגן ראש הממשלה עומד כאן וממתין.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

רבותי חברי הכנסת, זה הביטוי המובהק של המדיניות הממשלתית המעוותת כלפי האוכלוסיות הערביות. זה קצה הקרחון שמציג את מידת הזלזול, וזה עשוי להתנקם בממשלות שמאמצות את המדיניות הזאת. הגיע הזמן לשנות את הגישה ולהכריז, ששנת 97' תהיה שנת שלום פנימי, דו=קיום בשלום המבוסס על שוויון אמיתי.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת טלב אלסאנע. אני מזמין את סגן ראש הממשלה, השר רפאל איתן, בבקשה.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת - - -

היו"ר ח' דיין:

ברשותך. חברי הכנסת. חבר הכנסת צוקר, בבקשה, ברשותך.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אתה מדבר על דו=קיום ועל חיים ביחד ביושר. מחר אני רוצה לבנות בית בלגיה. אני, אני אתקבל?

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

אתה רק תתרום לשיפור השירותים בלגיה. אתה לא תסכים לגור בבית ללא שירותים, ללא חשמל, ללא ביוב. אני מודיע לך שאני מוכן לעזור לך ברכישת מגרש.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

אני גרתי בבית כזה לפניך. אני שואל אותך בכנות, אני הולך מחר לבנות בית בלגיה, כן?

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

אהלן וסהלן. אתה לא תחיה שם. עם התנאים שיש שם אתה לא תסכים לחיות שם.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

תרשה לי לפקפק בדברים שלך.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

אתן לך הסכמה בכתב שתבוא לגור שם.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

תן לי להמשיך. שאלתי שאלה, ואנחנו כולנו יודעים את האמת. חבר הכנסת שוחט, היית ראש עיריית ערד. היית מקבל שלוש משפחות ערביות לשם?

אברהם שוחט (העבודה):

מאוד, מאוד - - -

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

מה אני רוצה לספר? היתה משפחה אחת, מעורבת, של ערבי ויהודייה שרצו להתקבל לקיבוץ מרחביה, וגירשו את שניהם לטירה. למה? - חוסר התאמה. למה אני אומר את הדברים האלה? כי כנראה זה לא הולך ביחד, חוץ משלושה מקומות, שככה זה, הסתדרו איכשהו - נצרת=עילית, חיות שם משפחות של ערבים, עכו ויפו. בשום קיבוץ של מחנה השלום אין אחד.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

למה?

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

כי זה לא הולך עדיין ביחד.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

אבל למה? אני לא מבין - - -

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

רגע אחד, יש יושב=ראש. מה זה? אתה מתווכח אתי?

דבר שני - השתלטות על אדמות. אל תגיד לי שלא משתלטים על אדמות שהן לא שלהם. בבקשה, על סמך בית=המשפט - שתקום המשפחה על=יד רביבים ותפנה אלפי דונם שהשתלטו עליהם; צריך ואוהל, וצריך ואוהל, על מרחבים גדולים. הלוא אני מכיר את זה.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

בכמה יישובים ערביים יש מערכת בריאות ותעשייה? בכמה יישובים ערביים יש אבטלה?

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, כשתשב במקום שלך, ולא היכן שאתה יושב, אולי תהיה לך סמכות יותר טובה.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

אולי יבוא הזמן ואשב פה.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

הגיע הזמן שתשב פה. כן, בסדר.

כל הזמן ניקר לי בראש עניין אחד. העלו כאן את עניין השביתה, הנזקים וכל הדברים האלה, וגם אני התייחסתי לזה. אבל כל הזמן ניקר לי בראש משהו שקרה בימים האחרונים ולא נזכרתי עד שחבר הכנסת אורון עזר לי עכשיו להיזכר בו. איפה היתה ההסתדרות, איפה היה האיגוד המקצועי, איפה היה יושב=ראש ההסתדרות כשסגרו את מפעל נצר=סרני? והיו שם מכות.

חיים אורון (מרצ):

ואופקים, ו"דימונה טקסטיל".

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

בסדר, אבל לא שמעתי שהשביתו את המשק מפני שסגרו את מפעל נצר=סרני. המפעל זה ההסתדרות. זה עובר בשקט. איפה הייתם? איפה היו השביתות וההשביתות?

היו"ר ח' דיין:

סליחה, ברשותך. חבר הכנסת רענן כהן, חבר הכנסת רפי אלול, זה מאוד מפריע, ברשותכם. כולכם מרוכזים, מדברים, ופה לא מתרכזים.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

האם יש אחרי דוברים?

היו"ר ח' דיין:

כן, חבר הכנסת סילבן שלום.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

אני מציע לכל הדוברים ולכל אלה שרוצים לדבר על השביתה, שיזכירו גם את המקרה הזה של נצר=סרני וישאלו: איפה היתה ההסתדרות? איפה היה יושב=ראש האיגוד המקצועי? למה לא השביתו את כל המשק? והרביצו שם מכות. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לסגן ראש הממשלה. אני מזמין את חבר הכנסת סילבן שלום. אחריו כנראה ניגשים להצבעות. אחרי ההצבעות ידבר חבר הכנסת תאופיק חטיב, ונמשיך בסדר=היום.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב=ראש, אתה מצלצל כי ב=22:00 יש הצבעות.

היו"ר ח' דיין:

כבר צלצלו, אם לא שמעת. חבר הכנסת רענן כהן, רצית לומר משהו?

רענן כהן (העבודה):

לא, תודה.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, אנחנו מסכמים היום פרק חשוב מאוד בחוק ההסדרים. חוק הסדרים במשק המדינה הוא חוק שמלווה אותנו במשך 11 שנים, חוק שתחילתו ב=1985, והיה אמור בראשיתו להביא את המדיניות הכלכלית של הממשלה, או לפחות את התוכנית האמיתית שהממשלה רוצה ליישם בשנת התקציב. במשך השנים הלך מעמדו ופחת, כאשר בשנים האחרונות מספר הסעיפים שהוגשו בו - היה מספר נמוך מאוד של סעיפים והתיקונים לא היו תיקונים מהותיים.

בשנים האחרונות היינו עדים למצב, שבו לא היו שינויים מהפכניים ורפורמות גדולות שהיו צריכים לבוא בחוק ההסדרים, שבדרך כלל מגיע עם חוק התקציב. מדוע מגיע חוק ההסדרים צמוד לתקציב? כי בדרך כלל הוא הביא רפורמות גדולות ומהפכניות, שהיתה התנגדות רבה להצבעה עבורו, וכך, במשמעת הקואליציונית בחוק התקציב, ההצבעה עבור

חוק ההסדרים היתה בו=זמנית ואפשרה להעביר אותן הצעות יחד עם התקציב עצמו.

השנה הזאת אנחנו עדים למצב, שבו חוק ההסדרים מקיף מגוון רחב ביותר של שינויים, של חקיקה חדשה, של תיקונים, שבאמת הצריכו מאמץ רב מצד חברי הקואליציה כדי להעביר אותם.

ביוני 1996, עם הקמת הממשלה, באחת הישיבות הראשונות שלה החליטה הממשלה לאשר את הקיצוצים בתקציב המדינה, כאשר דובר על קיצוץ עצום של 5 מיליארדי שקלים. הקיצוץ הגדול הזה טמן בחובו גם מהפכות כלכליות בתחומים רבים. אולם, לצערי הרב, נראה היה אז שהמינון הוא מינון לוקה בחסר, כך שהיתה אולי פגיעה או לפחות נראתה פגיעה קשה יותר בשכבות החלשות. ההתנגדות היתה רבה. היתה התנגדות של הלווי החברתי, היתה התנגדות של סיעות מתוך הקואליציה, היתה התנגדות של חברים בכנסת ובממשלה. אבל, בסיכומי של דבר, בוועדת הכספים הצלחנו להביא לשינוי של אותן הצעות, הצלחנו להביא לשינוי של אותם מרכיבים אשר בסופו של דבר חשבנו שאין לגביהם תמיכה רחבה, או שהם מהווים פגיעה יותר קשה מכפי שחשבנו שצריך להיעשות.

אולם מדוע עשינו את הקיצוץ בתקציב? הממשלה עשתה קיצוץ בתקציב כי היא הגיעה למסקנה, שמצבו של המשק אינו טוב, שהכיוון שהמשק הולך אליו הוא כיוון שמחייב תיקון. יכול להיות שיהיו כאלה שיגידו שלא היה צריך בכלל תיקון, ונשמעו חלק מחברי הבית שאמרו שבכלל לא צריך לבצע קיצוץ. אני חושב שרוב האנשים שמבינים את המאטריה הכלכלית, מבינים שהיה צריך לעשות שינוי, ושינוי חד, במדיניות הכלכלית שהונהגה קודם לכן, כדי להגיע לייצוב המשק.

אמר לי שר האוצר הקודם, עכשיו כשישבנו יחד, שכנראה הגירעון במאזן התשלומים יהיה נמוך יותר במיליארד דולר, כך שהוא יהיה רק 4.5 מיליארדים, ושהצמיחה הכלכלית תהיה 4.5% במקום 3.8%. אין ספק שאם הנתונים האלה יתאמתו, אני חושב שיחד עם כולם נברך עליהם ונחשוב כולנו שהדבר הזה משפר את המצב שחשבנו שאנחנו נמצאים בו.

אולם תסכים אתי, ידידי חבר הכנסת שוחט, שגם 4.5 מיליארדי דולר גירעון במאזן התשלומים - זה לא פיקניק.

אברהם שוחט (העבודה):

- - - גם בתחזית ל=1996 הסכימו באוצר שזה יעבור כך. זאת אומרת שבתחזית הלאומית דובר על 4 מיליארדים.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

זה נכון. השאלה היא במה התחלת ב=1995. אין ספק שהתחזית ב=1996 היא לא תחזית שמנותקת ממה שהיה קודם. מאחר שב=1995 היה סכום מסוים, התחזית ב=1996 לקחה חלק נוסף מסוים ולכן היא היתה כזאת. יכול להיות שעמדתם בתחזית שחשבתם שתהיה, אבל עדיין גירעון של 4.5 מיליארדי דולר זה סכום כבד מאוד, שלא יכולנו להמשיך ולחיות בו. לכן היינו חייבים להקטין את התקציב, להקטין את הביקושים, כדי שלא נגיע למצב שבו הגירעון ילך ויתפח. אני יודע שהיו כאן בשבוע שעבר חילופי דברים לגבי גובה הגירעון, אבל זה לא מהותי אם זה 5 או 4.5 מיליארדים, אפילו אם זה 5.5, אף שמיליארד דולר - זה חשוב מאוד. יכול להיות שזה בהתאם לתחזית שלך, עדיין אני חושב שהסכום הזה חייב אותנו לעשות צעדים. חבר הכנסת שוחט, אני בטוח שגם אם אתה היית שר האוצר, היית עושה קיצוץ עמוק בתקציב המדינה. ראיתי שגם בוועדת הכספים לא תמכת בהגדלת תקציב הביטחון, כי עדיין אתה שר אוצר לשעבר ואתה מבין שלא ניתן להגדיל יש מאין ולא ניתן לעשות דברים שנחשבים פופולריים כאשר הם אינם בנמצא.

כולנו רוצים להגיע למצב שבו שנת 1997 תהיה שונה, שנה של הבראה, אולי שנה של התכווצות שבעקבותיה נוכל להצמיד את המשק קדימה. אני יודע שבתקציב המדינה הנוכחי אין מענה על כל צרכי המשק ואנחנו עצמנו יודעים שגופים רבים היו רוצים לקבל עוד תקציב. אני גם יודע שחוק ההסדרים, שעליו אנחנו מצביעים בפרקים שונים, מביא למצב שאולי מקשה על מה שהיה ערב חקיקתו. קיצוץ קצבאות הילדים שהיה בהתחלה הוא בעייתי, פרק הבריאות הוא בעייתי, ואני שמח שזה השתנה.

כששאלתי את ועדי העובדים בחוץ עכשיו על מה השביתה, הם אמרו ששחיקה במדרגות המס זו עילה לשביתה. אמרתי שזה דבר שמעולם לא שמעתי אותו. שאלתי: למה? אמרו: כי

זה מקטין את ההכנסה הפנויה. אמרתי: מחר תשבתו כי יש מס הכנסה. אם מחר יגדילו את שיעורי המס, תצאו לשביתה כי לא ייתכן מצב שבו ייקחו מכם שקל אחד כמס. הרי לא ייתכן ששחיקת המדרגות יכולה להוות עילה להשבתה של המשק. צר לי שחבר הכנסת עמיר פרץ השבית את כל המשק כאשר העילה לא היתה ידועה וברורה.

אפי אושעיה (העבודה):

היתה התקוממות עממית.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

התקוממות עממית יש רק במדינות טוטליטריות, עדיין לא הגענו לזה.

נכנס עכשיו לכאן ראש הממשלה לשעבר שמעון פרס, שהיה אחד האנשים שהצליחו להביא את ההסתדרות להבנה ב-1985. הייתי אז עוזרו של שר האוצר שהיה שותף לו והסתכלתי מהצד. אז הסכימה ההסתדרות לעשות ויתורים שלא היו כדוגמתם, על שליש מתוספת היוקר, 33%. לא דובר על 1% תוספת יוקר, שהם 0.33%, אז דובר על מצב שבו תוספת היוקר היתה 20% בחודש והויתור הזה היה ויתור כואב ביותר. ההסתדרות הסכימה לוותר. אתם יודעים למה? כי אז היתה הסתדרות חזקה. המעשים של ההסתדרות עכשיו מצביעים על כך שהיא לא חזקה. הסתדרות חזקה אינה צריכה לעשות את המעשים האלה על דברים שלא קיימים, כי קיצוץ קצבאות הילדים בוטל, כל פרק הבריאות בוטל, והעניין של חצי נקודת קצבה זה דבר שלא היה כלל כשהם הכריזו סכסוך עבודה.

לכן, כשעשית מה שעשית והצלחת להביא את ההסתדרות למהלך שלא היה אפשר בלעדיו - אם ההסתדרות לא היתה באה לקראתך, לא היתה כל תוכנית הייצוב - הצלחת להביא אותם לקיצוץ הכי כואב שהם עשו אי-פעם, אבל אז הם היו חזקים ויכלו לעשות את הדבר הזה מתוך עוצמה. כאשר עושים את הדברים האלה היום, ההרגשה היא שהם רוצים להביא למצב שבו ירגישו שהם בכלל קיימים. היום הראו באחת הקריקטורות שעמיר פרץ פותח את הקבר של ההסתדרות ויוצא החוצה. לא אהבתי את הקריקטורה הזאת, כי ההסתדרות לא היתה קודם בקבר ועכשיו זו לא תחיית המתים שלה, היא היתה קיימת - - -

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב=ראש, אמרתם שההצבעות יהיו ב=22:00.

היו"ר ד' תיכון:

תאמין לי שאני יודע לקרוא מה זה.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

חבר הכנסת אורון, אני לא רוצה להיכנס אתך ללגליסטיקה, אבל גם ההצבעה היום ב=22:00 לא היתה במסגרת ההסכם; בוא לא נכנס לעניין יותר מדי.

קריאה:

- - -

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

אני לא אשאל אף אחד. בוועדת הכנסת החלטנו שיש הצבעה אחת מחר ב=17:00; אתם עשיתם הצבעה היום ב=22:00. נאמר שלא נלחמנו על זה אף שההצבעה לא נוחה, לא בשעה ולא בנושא, הסכמנו אתכם, אז אל תעמוד על דקה שבה אני מדבר עכשיו.

הצעדים שנקטה ההסתדרות בימים האחרונים אינם מצביעים על חוזק, אינם מעידים על עוצמה, הם מצביעים על ההיפך בדיוק. הם מצביעים אולי על רצון לנפח שרירים, הם מצביעים על רצון להראות שיש להם כוח, להראות שהם שולטים. אני לא חושב שיש אחד במדינה הזאת שמוכן לקבל מצב, שבו בשיחת טלפון משביתים את כל המדינה. יהיה כבודו של החבר שני אשר יהיה, אנחנו לא נרצה להיות במצב שבו אנשים נמצאים מעל החוק. מלכתחילה לא היו צריכים להגיע לדבר הזה. כאשר יש צו הבאה, הוא מוצא על=ידי

בית=הדין ולא על=ידי הממשלה, הממשלה אין בכוחה ואין בסמכותה להוציא צו הבאה, היחיד שמוסמך לעשות זאת הוא בית=הדין. אם בית=הדין עשה זאת, שלמה שני היה צריך להתייצב ולבוא בפני בית=הדין. האי=התייצבות שלו היא בעייתית ואינה מאפשרת לבית=הדין לעבור על כך לסדר=היום. לכן בית=הדין הוציא את צו ההבאה והיה חייב לתת למשטרה את ההוראה להביאו.

כאשר בית=הדין הוציא את הצו, הייתי מצפה מכל אנשי האופוזיציה דהיום לקרוא לעמיר פרץ להפסיק אותה השבתה, הייתי מצפה מהם לקרוא לעמיר פרץ לחזור ולהגיע למצב שבו המשק יחזור לפעילות.

חבר הכנסת רענן כהן, חזרתי ואמרתי קודם, שההצבעה ב=22:00 היא לפנים משורת הדין, לא היה שום הסכם על הצבעה ב=22:00. חבר הכנסת מיכאל איתן הסכים להצבעה ב=22:00, וזה לפנים משורת הדין. עם כל הכבוד, אני מבקש לא לעשות עניין.

חגי מירום (העבודה):

מה זה לפנים משורת הדין?

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

אנחנו קבענו הצבעה אחת ב=17:00, זה הכול, שום הצבעה אחרת. בוועדת הכנסת החלטנו על הצבעה אחת מחר ב=17:00. יש לי עוד שתי דקות, אגמור אותן ואז אפשר יהיה להתחיל בהצבעה.

שמעתי ששר האוצר יושב עכשיו עם מזכיר ההסתדרות, ואני מברך על כך. אני מברך על כך שיש הידברות, כי הידברות היא דבר חשוב, נכון ומוצדק. גם לעובדים יש טענות שצריך להתייחס אליהן. כאשר ההסתדרות הפכה לאיגוד מקצועי אמיתי, כולנו צריכים לברך על כך, כולנו צריכים לברך על מצב שבו ההסתדרות הפכה למייצגת עובדים - ולא בעלת מפעלים, לא מעסיקה, לא בעלת גופי ספורט, בעלת חברות ביטוח, בעלת בנקים, בעלת כל הדברים האלה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לשבת, אנחנו ניגשים להצבעה.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

אני רוצה לקרוא מכאן למזכיר ההסתדרות להפסיק את השביתה הזאת, לחזור מחר למצב נורמלי של פעילות אמיתית של המשק, כשכולם יחזרו לעבודתם בלי שנגיע למצב של החרפה.

אני שומע שביום ראשון נהיה עדים למצב שבו גם בתי=הספר יושבתו, ואם בתי=הספר יושבתו - בכלל נגיע לאנרכיה, לאנדרלמוסיה - - -

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לשבת. חבר הכנסת לנדאו, חבר הכנסת יהלום, חבר הכנסת מקסים לוי, נא לשבת. חבר הכנסת ריבלין, נא לשבת. לא, לא, רבותי. אדוני שר החינוך והתרבות, נא לשבת. חבר הכנסת יהלום, חבר הכנסת בן=צור, נא לשבת.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

אני מקווה שלא נגיע למצב שביום ראשון יושבתו בתי=הספר, יושבתו תינוקות של בית=רבן, אבל גם יושבתו כל העובדים או לפחות רוב העובדים והאמהות העובדות, אשר לא תוכלנה ללכת לעבודה ביום ראשון, מאחר שתהיה הרחבה של השביתה.

היום ראיתי מודעה של הסתדרות המורים שגם היא רוצה לקפוץ למאבק וגם היא STANDING יוצאת בדברים, כביכול, יש לה, איזה מעמד, איזה

אני רוצה לומר לך, אדוני היושב=ראש, אתה מלווה הרבה שנים את התקציב. מעולם

לא היה משא=ומתן עם ההסתדרות על תקציב המדינה. תקציב המדינה הוא נושא שהממשלה מחליטה עליו, לאחר מכן הוא בא לכנסת. להסתדרות יש אמירה כאשר יש פגיעה בהסכמים הקיבוציים, כאשר תהיה פגיעה בהסדרי הפנסיה, אלה דברים שנוגעים לעובדים במה שנוגע להסכמי העבודה. הדברים האלה הם, אכן, דברים בעייתיים, הדברים האלה הם, אכן, דברים - - -

היו"ר ד' תיכון:

אתם בוועדת ההסכמות?

רענן כהן (העבודה):

זה לא קשור לוועדת ההסכמות.

קריאות:

- - -

רן כהן (מרצ):

זה חלק אינטגרלי של העבודה שלנו היום.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא שומע כששניכם מדברים בעת ובעונה אחת.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב=ראש - - -

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, תן לו לגמור לדבר, אני אתן לך - - -

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

תן לו שידבר.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רענן כהן.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב=ראש, חברי וידידי הטוב חבר הכנסת סילבן - - -

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

רמקול.

רענן כהן (העבודה):

חברי וידידי הטוב חבר הכנסת סילבן שלום דיבר על הסתייגות. הוא מזמן סיים את הזמן של ההסתייגויות. קבענו הצבעה בשעה 22:00 בהתאם להסכמות שנקבעו. אני מבקש לשמור על התקנון כפי שאתה שומר לגבינו. הכלל צריך להיות לכלל חברי הכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, הרי אני עובד על=פי ועדת ההסכמות. אני מבין שהגעתם להסכמה, וחבר הכנסת סילבן שלום טוען שהוא מדבר בשם יושב=ראש ועדת הכספים - - -

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב=ראש - - -

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, חבר הכנסת אורון, תרשה לי לרגע. נניח לשיטתך שאני מחליט להצביע, והסעיף הראשון נופל. אתה יודע מה קורה על=פי סעיף 127? מעבירים את זה לוועדה. למה אנחנו צריכים לסבך את העניין? בוא נמתין עוד כמה דקות, הוא יגמור, ונעבור להצבעה.

חיים אורון (מרצ):

על=פי הנוהל הזה של סעיף 127 אפשר שלא להצביע בכלל על אף סעיף כמו שאתה אומר - - -

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא, אז נמתין עוד כמה דקות, הוא יגמור - - -

חיים אורון (מרצ):

לא במקרה היו שתי אפשרויות; האחת - הצבעה בתום הפרק. ביקשו: לא - הצבעה לפי זמנים. קבענו הצבעה לפי זמנים, אנחנו כבר נמצאים 12 דקות אחרי 22:00. בואו נצביע.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב=ראש - - -

היו"ר ד' תיכון:

רבותי - - -

רענן כהן (העבודה):

עוד הערה. אדוני היושב=ראש, בהתאם להסכמות אשר רשומות גם בוועדת הכנסת, חברי הקואליציה לא ינצלו את הבמה כדי להרוויח זמן. זה חלק מהסיכום שהיה. לכן אני מבקש שתכבד את הסיכום שהיה, ואין צורך לנסות, בכל מיני צורות, להרוויח זמן על מנת שכל סיעה תנסה להשיג את הרוב שלה.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

חבר הכנסת רענן כהן, אני מענה לך כדי שיהיה ברור גם לשאר חברי הכנסת. קודם כול, אני לא הייתי מוגבל בזמן דיבור, כי אני ממלא את מקומו של יושב=ראש ועדת הכספים ואני מדבר מטעמו. זה דבר ראשון. דבר שני - כאשר אמרנו שאנחנו לא ניקח את הזמן, דובר על כך שלא ניקח את המסך בין 16:00 ל=20:00, ולא ניקח את העניין הזה באופן נוקשה אלא ניתן לכם את האפשרות לדבר. נתנו לכם לדבר כל היום ללא שום הפסקה. לכן, עמדנו בעניין.

לגבי השעה 22:00, זה לא היה בהסכמה. בהסכמה היה שמצביעים מחר בשעה 17:00 -

- -

קריאה:

זה לא נכון.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

סליחה, מה לא נכון? אני אביא לך את מה שקרא כאן חבר הכנסת פנחסי, בתור ועדת

הכנסת הוא אמר - - -

קריאות:

- - -

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

רבותי, תנו לי. מאחר שאני הייתי שותף להסכמה הזאת אני אגיד לך, בדיוק, את

ההסכמה - - -

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

- - - הצבעה ב22:00.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

שנייה אחת, תני לי רגע לומר לך - - -

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

- - -

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

ההסכמה היתה שיש הצבעה אחת מחר ב17:00. נקודה. חבר הכנסת חיים אורון ביקש

- - -

הי"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לשבת.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

- - - לעשות הצבעה על הפרק הזה שכולל - - -

רן כהן (מרצ):

- - -

היו"ר ד' תיכון:

אני לא שומע אותך, תיגש לרמקול.

רן כהן (מרצ):

אי=אפשר לעשות את כל התרגילים האלה. הנוהג בכנסת הוא, שכאשר מגיעים להסכמות היושב=ראש שואל את יושב=ראש הקואליציה ואת יושב=ראש האופוזיציה לאיזו הסכמה הגיעו, ובדרך כלל הוא נוהג על=פיהם. זה לא עניינו של חבר הכנסת סילבן שלום אם הסכימו כך או כך, זה עניינם של חברי הכנסת שעומדים בראש הקואליציה והאופוזיציה. אני מבקש שתנהגו בהגינות בהתאם.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מיכאל איתן, היכן הוא?

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

אדוני היושב=ראש, עם כל הכבוד לחבר הכנסת רן כהן - - -

רן כהן (מרצ):

- - -

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

סליחה, עם כל הכבוד לך - - -

רן כהן (מרצ):

- - -

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

אז אני אענה לך.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לשבת.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

עם כל הכבוד לך - - -

רן כהן (מרצ):

- - -

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

סליחה, קודם כול תשב, למה אתה עומד?

רן כהן (מרצ):

- - -

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

למה אתה צועק?

היו"ר ד' תיכון:

רבותי.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

קודם כול תשב. תשב.

רן כהן (מרצ):

- - -

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

למה אתה צריך לצעוק? אני אענה לך. מאחר שאני - - -

רן כהן (מרצ):

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

חבר הכנסת רן כהן, תן לי לענות לך - - -

רן כהן (מרצ):

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

אני כבר יורד, עוד דקה אני יורד. מאחר שאני גיבשתי את ההסכמה הזאת, הייתי בין מגבשיה, עם חברי הכנסת חיים אורון ורענן כהן, אנחנו סיכמנו בוועדת הכנסת, בהצבעה, ויושב=ראש ועדת הכנסת קרא את כל שעות ההצבעה. אם תראה היום, חבר הכנסת רן כהן - חבר הכנסת רן כהן, אני מדבר אליך - - -

רן כהן (מרצ):

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

אם תצא החוצה תראה שכתוב היום - - -

רן כהן (מרצ):

- - -

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

- - - כתוב ששעת הצבעה יש רק מחר בשעה 17:00, זאת ההצבעה היחידה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא להירגע.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

כל היענות עכשיו היא היענות, בכלל, שהיתה לפני משורת הדין.

קריאות:

- - -

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

עם כל הכבוד - - -

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב=ראש, אתה, בקולך, הודעת בתום האי=אמון שבשעה 22:00 תהיה הצבעה.
על מה שמונח על שולחן חברי הכנסת כתוב: הצבעה בשעה 22:00. השעה עתה היא 22:15;
אני מבין שיש בעיה בארגון הקואליציה, בואו נתחיל להצביע.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

חבר הכנסת חיים אורון, מאחר שבאו לקראתך, ונתנו לך הצבעה היום על פרק מסוים שלא היו אמורים להצביע עליו, העניין של עשר דקות לא משנה. אני מסיים את דברי, אין לי כוונה להמשיך ולדבר כאן שעתיים, אבל הייתי מצפה ממך ומחבר הכנסת רענן כהן, שהייתם שותפים להחלטה, אם דיברתי עוד חמש דקות - לתת לי אפשרות לדבר עוד חמש דקות, לא היה בזה דבר, לא היה קורה דבר - - -

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

- - -

היו"ר ד' תיכון:

למה את צועקת?

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

- - - והיינו פותרים את הבעיה.

היו"ר ד' תיכון:

איש לא שומע אותך.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

בזה אני מסיים, אדוני היושב=ראש, נגיע עכשיו להצבעה ונצביע על כל הפרק, לרבות התוספת של חצי נקודת קצבה, ורק היום, תדעו שזאת הצבעה אישית, אחת משתי הצבעות שמותר לכם לקיימה בחוק ההסדרים. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, נא לשבת, אנחנו ניגשים להצבעה. רבותי, נא לשבת. חבר הכנסת אורון, אנחנו בעמוד 34, פרק ו', ביטוח בריאות ממלכתי, סעיפים 12 עד 19 לחוק. נא לשבת, רבותי. אדוני שר החינוך והתרבות, נא לשבת.

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. לסעיף 12(1) יש הסתייגות של קבוצת עמיר פרץ, קבוצת חיים אורון וחבר הכנסת מקסים לוי. הצבעה אלקטרונית. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 1

בעד ההסתייגות לסעיף 12(1) - 46

נגד - 54

נמנעים - אין

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ, של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון ושל חבר הכנסת מ' לוי לסעיף 12(1) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

46 בעד, 54 נגד, אין נמנעים. ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת רענן כהן וקבוצת גוז'נסקי. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת רע' כהן וקבוצת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי לסעיף 12(1) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת סילבן שלום מוחקת. חבר הכנסת מאיר שטרית מוחק.

לסעיף 12(2) - קבוצת חיים אורון, קבוצת רענן כהן, קבוצת אופיר פינס=פז וחברי הכנסת בנימין בן=אליעזר, פני בדש, מקסים לוי ומאיר שטרית. מי בעד? מי נגד?

מיכאל איתן (הליכוד=גשר=צומת):

הצבעה אלקטרונית.

היו"ר ד' תיכון:

הצבעה אלקטרונית.

הצבעה מס' 2

בעד ההסתייגות לסעיף 12(2) - 45

נגד - 56

נמנעים - אין

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון, קבוצת חבר הכנסת רע' כהן, קבוצת

חבר הכנסת א' פינס=פז, ושל חברי הכנסת ב' בן=אליעזר, פ' בדש, מ' לוי ומ'

שטרית לסעיף 12(2) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 45, נגד - 56, אין נמנעים. ההסתייגות נדחתה.

לסעיף 12(3) קבוצת חיים אורון, קבוצת נודלמן, קבוצת רענן כהן, קבוצת אופיר

פינס=פז וחברי הכנסת מקסים לוי ומאיר שטרית. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון, קבוצת חבר הכנסת מ' נודלמן, קבוצת חבר הכנסת רע' כהן, קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז, ושל חברי הכנסת מ' לוי ומ' שטרית לסעיף 12(3) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

הסתייגות של חברי הכנסת רפאל אלול ושאול עמור. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חברי הכנסת ר' אלול וש' עמור לסעיף 12(3) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

הסתייגותה של קבוצת דראושה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' דראושה לסעיף 12(3) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

הסתייגותו של חבר הכנסת שלמה בן-עמי. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ש' בן-עמי לסעיף 12(3) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת סילבן שלום וקבוצת קליינר מסירים. חבר הכנסת ראובן ריבלין מסיר.

אנחנו עוברים לסעיף 12(4). הסתייגות של קבוצת נודלמן, קבוצת עמיר פרץ וחבר

הכנסת מקסים לוי. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת מ' נודלמן, של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ

ושל חבר הכנסת מ' לוי לסעיף 12(4) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת גוז'נסקי וחבר הכנסת מאיר שטרית. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי ושל חבר הכנסת מ' שטרית לסעיף 12(4) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת רענן כהן. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת רע' כהן לסעיף 12(4) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת חיים אורון. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 12(4) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

הסתייגותם של חברי הכנסת שלום שמחון ויונה יהב. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חברי הכנסת ש' שמחון וי' יהב לסעיף 12(4) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת קליינר וחברי הכנסת שלמה בן-עמי ופיני בדש. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חברי הכנסת מ' קליינר ושל חברי הכנסת ש' בן-עמי ופ' בדש לסעיף 12(4) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת אופיר פינס=פז. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז לסעיף 12(4) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

הסתייגות של חבר הכנסת מיכה גולדמן. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת מיכה גולדמן לסעיף 12(4) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת סילבן שלום מוחקת.

חברת הכנסת דליה איציק. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חברת הכנסת דליה איציק לסעיף 12(4) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת הירשזון מוחקת.

חבר הכנסת יונה יהב. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת יונה יהב לסעיף 12(4) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת קליינר מוחקת.

לסעיף 12(5). קבוצת עמיר פרץ, קבוצת נודלמן, חברי הכנסת שאול עמור ומקסים לוי. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ, של קבוצת חבר הכנסת מ' נודלמן ושל חברי הכנסת ש' עמור ומ' לוי לסעיף 12(5) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת רענן כהן, קבוצת גוז'נסקי וחבר הכנסת פניני בדש. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת רע' כהן, של קבוצת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי ושל חבר הכנסת פ' בדש לסעיף 12(5) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת חיים אורון וחבר הכנסת אדיסו מאסלה. מי בעד? מי נגד?

מיכאל איתן (הליכוד=גשר=צומת):

הצבעה אלקטרונית.

היו"ר ד' תיכון:

הצבעה אלקטרונית.

הצבעה מס' 3

בעד ההסתייגות לסעיף 12(5) - 45

נגד - 57

נמנעים - אין

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון ושל חבר הכנסת א' מאסלה לסעיף 12(5) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 45, נגד - 57, אין נמנעים. ההסתייגות לא נתקבלה.

חבר הכנסת בנימין בן-אליעזר וחברת הכנסת דליה איציק. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חברי הכנסת ב' בן-אליעזר וד' איציק לסעיף 12(5) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חבר הכנסת מאיר שטרית מבטל.

קבוצת דראושה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' דראושה לסעיף 12(5) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

לחלופין. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות לחלופין של קבוצת חבר הכנסת ע' דראושה לסעיף 12(5) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לחלופין לא נתקבלה.

חבר הכנסת אורי אור. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת אורי אור לסעיף 12(5) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חברת הכנסת נעמי בלומנטל שומטת.

חבר הכנסת שלמה בן-עמי. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת שלמה בן-עמי לסעיף 12(5) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת סילבן שלום וקבוצת קליינר מבטלות. קבוצת הירשזון מבטלת.

חבר הכנסת יונה יהב. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת יונה יהב לסעיף 12(5) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חבר הכנסת אפרים סנה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת אפרים סנה לסעיף 12(5) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת קליינר מוחקת.

חברי הכנסת אבי יחזקאל ורחבעם זאבי. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חברי הכנסת א' יחזקאל ור' זאבי לסעיף 12(5) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חבר הכנסת בני אלון. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת בני אלון לסעיף 12(5) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

לסעיף 12(6)(א). קבוצת עמיר פרץ וקבוצת נודלמן. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ וקבוצת חבר הכנסת מ' נודלמן לסעיף 12(6)(א) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת גוז'נסקי וחבר הכנסת מקסים לוי. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי ושל חבר הכנסת מ' לוי לסעיף 12(6)(א) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת חיים אורון. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 12(6)(א) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

לחלופין. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות לחלופין של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 12(6)(א) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חבר הכנסת רפאל אלול. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ר' אלול לסעיף 12(6)(א) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת סילבן שלום מבטלת. קבוצת הירשזון מבטלת. חבר הכנסת מאיר שטרית מבטל.
קבוצת נודלמן מבטלת.

לסעיף 12(6)(ב). קבוצת סילבן שלום, קבוצת הירשזון, קבוצת נודלמן, קבוצת
חיים אורון, קבוצת רענן כהן, קבוצת עמיר פרץ וחברי הכנסת מקסים לוי ומאיר שטרית.
מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ס' שלום, קבוצת חבר הכנסת א' הירשזון, קבוצת

חבר הכנסת מ' נודלמן, קבוצת חבר הכנסת ח' אורון, קבוצת חבר הכנסת רע' כהן, קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ, ושל חברי הכנסת מ' לוי ומ' שטרית לסעיף 12(6)(ב) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חברי הכנסת אבי יחזקאל ופיני בדש. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חברי הכנסת א' יחזקאל ופ' בדש לסעיף 12(6)(ב) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חבר הכנסת ראובן ריבלין מוחק.

לסעיף 12(7). קבוצת הירשזון, קבוצת עמיר פרץ וחברי הכנסת יונה יהב, אפרים סנה ומקסים לוי. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' הירשזון, של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ, ושל חברי הכנסת י' יהב, א' סנה ומ' לוי לסעיף 12(7) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת רענן כהן, קבוצת נודלמן וחבר הכנסת מאיר שטרית. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת רע' כהן, של קבוצת חבר הכנסת מ' נודלמן
ושל חבר הכנסת מ' שטרית לסעיף 12(7) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת חיים אורון. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 12(7) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת סילבן שלום מוחקת.

חבר הכנסת בני אלון. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת בני אלון לסעיף 12(7) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

לסעיף 12(8). קבוצת רענן כהן, קבוצת מיכאל קליינר, קבוצת אופיר פינס=פז
וקבוצת חיים אורון. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת רע' כהן, קבוצת חבר הכנסת מ' קליינר, קבוצת
חבר הכנסת א' פינס=פז וקבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 12(8) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת סילבן שלום מוחקת. חבר הכנסת אבי יחזקאל אינו נוכח. חבר הכנסת
שמריהו בן=צור מוחק.

לסעיף 12(9). קבוצת עמיר פרץ, קבוצת אופיר פינס=פז וחברי הכנסת אורי אור,
יונה יהב, אבנר חי שאקי, יורי שטרן, משה גפני, בני אלון ומקסים לוי. מי בעד? מי
נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ, של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז
ושל חברי הכנסת א' אור, י' יהב, א"ח שאקי, י' שטרן, מ' גפני, ב' אלון
ומ' לוי לסעיף 12(9) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת רענן כהן. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת רע' כהן לסעיף 12(9) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת חיים אורון. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 12(9) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חבר הכנסת רפאל אלול. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ר' אלול לסעיף 12(9) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת דראושה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' דראושה לסעיף 12(9) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חברת הכנסת נעמי בלומנטל שומטת. חבר הכנסת פני בדש שומט. קבוצת אברהם הירשזון, קבוצת נודלמן, קבוצת סילבן שלום וחבר הכנסת מאיר שטרית שומטים. קבוצת הירשזון שומטת. חבר הכנסת זאב בויס שומט.

אנו עוברים לסעיף 12(10). לסעיף זה הסתייגות לקבוצת רענן כהן, קבוצת חיים אורון וחבר הכנסת מאיר שטרית.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת רע' כהן, של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון ושל חבר הכנסת מ' שטרית לסעיף 12(10) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לסעיף 12(11) הסתייגות לקבוצת פינס=פז, קבוצת עמיר פרץ וחבר הכנסת מקסים לוי.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז, של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ
ושל חבר הכנסת מ' לוי לסעיף 12(11) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לקבוצת רענן כהן.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת רע' כהן לסעיף 12(11) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות של קבוצת נודלמן, קבוצת סילבן שלום וחבר הכנסת רפי
אלול.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת מ' נודלמן, של קבוצת חבר הכנסת ס' שלום
ושל חבר הכנסת ר' אלול לסעיף 12(11) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות של קבוצת דראושה.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' דראושה לסעיף 12(11) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לחבר הכנסת שלום שמחון.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ש' שמחון לסעיף 12(11) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

קבוצת הירשזון מבטלת את ההסתייגות לסעיף 12(11).

לאותו סעיף הסתייגות של קבוצת חיים אורון.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 12(11) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

אנו עוברים לסעיף 12(12). לסעיף זה הסתייגות לקבוצת קליינר, קבוצת עמיר פרץ וחבר הכנסת מקסים לוי.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת מ' קליינר, של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ ושל חבר הכנסת מ' לוי לסעיף 12(12) לא נתקבלה.

מיכה גולדמן (העבודה):

אדוני היושב=ראש, רק אחד הצביע עכשיו נגד, חבר הכנסת מאיר שטרית. כל האחרים לא הצביעו.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נעבור להצבעה אלקטרונית על ההסתייגות של קבוצת רענן כהן לסעיף 12(12).

הצבעה מס' 4

בעד ההסתייגות לסעיף 12(12) - 45

נגד - 57

נמנעים - אין

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת רע' כהן לסעיף 12(12) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

קבוצת סילבן שלום מבטלת את הסתייגותה לאותו סעיף. חבר הכנסת אבי יחזקאל איננו.

אנו עוברים להצבעה על ההסתייגות של חבר הכנסת בני אלון לאותו סעיף.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ב' אלון לסעיף 12(12) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לקבוצת חיים אורון.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 12(12) לא התקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לסעיף 12(13) - הסתייגות לקבוצת גוז'נסקי ולחבר הכנסת מקסים לוי.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי ושל חבר הכנסת מ' לוי לסעיף 12(13) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לקבוצת רענן כהן ולחבר הכנסת פני בדש.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת רע' כהן ושל חבר הכנסת פ' בדש לסעיף 12(13) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לחברי הכנסת מיכה גולדמן ורפאל אלול.

הצבעה

ההסתייגות של חברי הכנסת מ' גולדמן ור' אלול לסעיף 12(13) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לקבוצת דראושה.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' דראושה לסעיף 12(13) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לחבר הכנסת שלמה בן=עמי הסתייגות לאותו סעיף.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ש' בן=עמי לסעיף 12(13) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לקבוצת נודלמן.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

אני מבטל את ההסתייגות.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סילבן שלום מבטל את ההסתייגות. חבר הכנסת הירשזון מבטל את ההסתייגות. חבר הכנסת קליינר מבטל את ההסתייגות.

לאותו סעיף הסתייגות לקבוצת פינס=פז.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז לסעיף 12(13) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לקבוצת חיים אורון.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 12(13) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מאיר שטרית מבטל את הסתייגותו לסעיף 12(13).

לסעיף 12(14) אין הסתייגויות.

לסעיף 12(15) הסתייגות לקבוצת גוז'נסקי ולחבר הכנסת מקסים לוי.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי ושל חבר הכנסת מ' לוי לסעיף 12(15)

לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת נודלמן מוחק את ההסתייגות לסעיף 12(15). חבר הכנסת סילבן שלום מוחק את הסתייגות קבוצתו.

לאותו סעיף הסתייגות לחברת הכנסת דליה איציק.

הצבעה

ההסתייגות של חברת הכנסת ד' איציק לסעיף 12(15) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת הירשזון מוחק את הסתייגותו לסעיף 12(15).

אנו עוברים להצבעה על ההסתייגות של חברי הכנסת יונה יהב ומאיר שטרית לאותו סעיף.

הצבעה

ההסתייגות של חברי הכנסת י' יהב ומ' שטרית לסעיף 12(15) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לקבוצת קליינר ולחבר הכנסת חיים רמון.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת מ' קליינר ושל חבר הכנסת ח' רמון לסעיף 12(15) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

אנו עוברים להסתייגות של קבוצת פינס=פז.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז לסעיף 12(15) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לקבוצת חיים אורון.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 12(15) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

אנו עוברים לסעיף 12(16). לסעיף זה הסתייגות לקבוצת עמיר פרץ, לקבוצת חיים אורון ולחבר הכנסת מקסים לוי.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ, של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון ושל חבר הכנסת מ' לוי לסעיף 12(16) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לקבוצת רענן כהן.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת רע' כהן לסעיף 12(16) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לקבוצת מ' נודלמן, לקבוצת ע' דראושה ולחברי הכנסת ר' אלול וי' שטרן.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת מ' נודלמן, של קבוצת חבר הכנסת ע' דראושה ושל חברי הכנסת ר' אלול וי' שטרן לסעיף 12(16) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לחברי הכנסת שלום שמחון ויונה יהב.

הצבעה

ההסתייגות של חברי הכנסת ש' שמחון וי' יהב לסעיף 12(16) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לחבר הכנסת שלמה בן=עמי הסתייגות לאותו סעיף.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ש' בן=עמי לסעיף 12(16) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לחבר הכנסת אברהם פורז.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת א' פורז לסעיף 12(16) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סילבן שלום מוחק את ההסתייגות. חברת הכנסת נעמי בלומנטל מוחקת את ההסתייגות. חברי הכנסת הירשזון ומאיר שטרית מוחקים את ההסתייגות.

לאותו סעיף הסתייגות לקבוצת פינס=פז ולקבוצת קליינר.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז וקבוצת חבר הכנסת מ' קליינר לסעיף 12(16) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אבי יחזקאל איננו.

אנו עוברים לסעיף 12(17). הסתייגות לחבר הכנסת רפאל אלול.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ר' אלול לסעיף 12(17) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לקבוצת דראושה.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' דראושה לסעיף 12(17) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לחבר הכנסת שלמה בן=עמי.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ש' בן=עמי לסעיף 12(17) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חברי הכנסת קליינר וסילבן שלום מבטלים את ההסתייגות.

לאותו סעיף הסתייגות לחברת הכנסת דליה איציק.

הצבעה

ההסתייגות של חברת הכנסת ד' איציק לסעיף 12(17) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לקבוצת חיים אורון.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב=ראש, אני מבטל את ההסתייגויות עד סעיף 18.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, אתה תגיד לי עד מתי.

חבר הכנסת פניי בדש מבטל את הסתייגותו. קבוצת נודלמן וקבוצת הירשזון מבטלות את ההסתייגות.

לאותו סעיף הסתייגות לקבוצת פינס=פז, ולחברי הכנסת אבי יחזקאל ומאיר שטרית.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז ושל חברי הכנסת א' יחזקאל ומ' שטרית לסעיף 12(17) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לחבר הכנסת חיים רמון.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ח' רמון לסעיף 12(17) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

אנו עוברים לסעיף 12(18). לסעיף זה הסתייגות לחברי הכנסת מאיר שטרית וחיים רמון.

הצבעה

ההסתייגות של חברי הכנסת מ' שטרית וח' רמון לסעיף 12(18) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לסעיף זה הסתייגות לחבר הכנסת רפאל אלול.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ר' אלול לסעיף 12(18) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לקבוצת נודלמן, קבוצת סילבן שלום וחבר הכנסת יונה יהב.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת מ' נודלמן, של קבוצת חבר הכנסת ס' שלום ושל חבר הכנסת י' יהב לסעיף 12(18) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

קבוצת הירשזון וקבוצת חיים אורון ביטלו את הסתייגויותיהם לסעיף זה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב=ראש, עד סעיף 18 האופוזיציה מבטלת את הסתייגויותיה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, כל ההסתייגויות לסעיף 12(18) בוטלו.

אנו עוברים לסעיף 12(19). גם לסעיף זה כל ההסתייגויות בוטלו.

לסעיף 12(20) כל ההסתייגויות בוטלו.

לסעיף 12(21) כל ההסתייגויות בוטלו.

לסעיף 12(22) כל ההסתייגויות בוטלו.

לסעיף 12(23) כל ההסתייגויות בוטלו.

לסעיף 12(24) כל ההסתייגויות בוטלו.

לסעיף 12(25) כל ההסתייגויות בוטלו.

לסעיף 12(26), כולל גיליון תיקונים, כל ההסתייגויות בוטלו.

אנחנו עוברים להצבעה אלקטרונית על סעיף 12 לפי נוסח הוועדה.

הצבעה מס' 5

בעד סעיף 12, כהצעת הוועדה - 57

נגד - 47

נמנעים - אין

סעיף 12, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

57 בעד, 47 נגד, אין נמנעים. סעיף 12 אושר בקריאה שנייה.

לסעיף 13 - כל ההסתייגויות בוטלו. אנו עוברים להצבעה אלקטרונית על סעיף 13.

הצבעה מס' 6

בעד סעיף 13 - 58

נגד - 44

נמנעים - אין

סעיף 13 נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

58 בעד, 44 נגד, אין נמנעים. סעיף 13, בנוסח הוועדה, אושר.

לסעיף 14 - כל ההסתייגויות בוטלו. אנו עוברים להצבעה אלקטרונית על סעיף

14 בנוסח הוועדה.

הצבעה מס' 7

בעד סעיף 14 - 57

נגד - 41

נמנעים - אין

סעיף 14 נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

57 בעד, 41 נגד, אין נמנעים. סעיף 14, בנוסח הוועדה, אושר בקריאה שנייה.

לסעיף 15(א) ההסתייגויות בוטלו.

לסעיף 15(ב) ההסתייגויות בוטלו.

אנו עוברים להצבעה אלקטרונית על סעיף 15.

הצבעה מס' 8

בעד סעיף 15 - 55

נגד - 36

נמנעים - 2

סעיף 15 נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

55 בעד, 36 נגד, שני נמנעים. סעיף 15, בנוסח הוועדה, אושר בקריאה שנייה.

מה אמרת, חבר הכנסת שחל?

משה שחל (העבודה):

ה"נגד" יורד כל הזמן.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא שומע.

רבותי, לסעיפים 16, 17, 18 כל ההסתייגויות בוטלו, ואנחנו מצביעים בהצבעה אחת אלקטרונית.

חיים אורון (מרצ):

גם בסעיף 19.

היו"ר ד' תיכון:

גם בסעיף 19, חבר הכנסת אורון? גם בסעיף 19 כל ההסתייגויות בוטלו. אפשר להצביע על הסעיפים האלה, כולל סעיף 19, לפי נוסח הוועדה.

הצבעה מס' 9

16 - 57- בעד סעיפים 19

נגד - 42

נמנעים - אין

16 נתקבלו.- סעיפים 19

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 57, נגד - 42.

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה על סעיף 8.

כן, חבר הכנסת אורון, הצבעה אישית?

חיים אורון (מרצ):

הצבעה אישית על ביטול סעיף 8.

היו"ר ד' תיכון:

אני חוזר, נא להקשיב: הסתייגות חברי הכנסת עמיר פרץ, חיים אורון ושאול יהלום. הצבעה אישית, לסעיף 8, להסתייגות שהסעיף יימחק.

חגי מירום (העבודה):

על חצי נקודת זיכוי?

היו"ר ד' תיכון:

חצי נקודת זיכוי, חצי נקודת זיכוי.

אדוני המזכיר, נא להצביע.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

יולי=יואל אדלשטיין - נגד

רפאל אדרי - בעד

אהוד אולמרט - נגד

אורי אור - בעד

חיים אורון - בעד

אפי אושעיה - בעד

דוד אזולאי - נגד

דליה איציק - בעד

מיכאל איתן - נגד

רפאל איתן - נגד

רפאל אלול - בעד

בנימין אלון - נגד

טלב אלסאנע - בעד

זאב בנימין בגין - נגד

פיני בדש - נגד

זאב בויים - נגד

יגאל ביבי - נגד

יוסף ביילין - בעד

נעמי בלומנטל - אינה נוכחת

בנימין בן=אליעזר - בעד

אליהו בן=מנחם - אינו נוכח

שלמה בן=עמי - בעד

שמריהו בן=צור - נגד

שלמה בניזרי - אינו נוכח

קריאות:

- - -

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. חבר הכנסת פיני בדש. אדוני, נא להפסיק את ההצבעה. חבר הכנסת אורון,

אתה רוצה להרגיע את חבר הכנסת בייגה שוחט? חבר הכנסת בייגה שוחט. רבותי, נא לשבת.

חבר הכנסת אורון, נא לשבת. חבר הכנסת ביבי, נא לשבת. אדוני שר המשפטים, נא לשבת.

בבקשה. אפשר להמשיך.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

רומן ברונפמן - נגד

עוזי ברעם - בעד

אהוד ברק - בעד

עזמי בשארה - בעד

תמר גוז'נסקי - בעד

מיכה גולדמן - בעד

אלי גולדשמידט - בעד

אריה גמליאל - נגד

משה גפני - נגד

עבד=אלמאלכ דהאמשה - בעד

נסים דהן - נגד

חיים דיין - נגד

יעל דיין - בעד

עבד=אלוהב דראושה - אינו נוכח

אריה דרעי - אינו נוכח

אברהם הירשזון - אינו נוכח

שמואל הלפרט - נגד

זבולון המר - נגד

צחי הנגבי - נגד

צבי הנדל - נגד

יהודה הראל - נגד

צבי ויינברג - נגד

שבח וייס - בעד

יצחק וקנין - נגד

רחבעם זאבי - בעד

נסים זוילי - בעד

עמנואל זיסמן - בעד

אליעזר זנדברג - נגד

נעמי חזן - בעד

תאופיק חטיב - אינו נוכח

דוד טל - נגד

סאלח טריף - בעד

יונה יהב - בעד

שאול יהלום - בעד

אברהם יחזקאל - אינו נוכח

אליהו ישי - נגד

דליה איציק (העבודה):

שר העבודה והרווחה, אתה נגד?

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

איתן כבל - בעד

יצחק כהן - נגד

רן כהן - בעד

רענן כהן - בעד

יוסי כץ - אינו נוכח

לימור לבנת - אינה נוכחת

אלכסנדר לובוצקי - נגד

דוד לוי - בעד

יצחק לוי - נגד

מקסים לוי - בעד

עוזי לנדאו - נגד

סופה לנדבר - בעד

יהודה לנקרי - בעד

ענת מאור - בעד

אדיסו מאסלה - בעד

דוד מגן - בעד

האשם מחאמיד - בעד

חגי מירום - בעד

נואף מסאלחה - בעד

יהושע מצא - נגד

יצחק מרדכי - נגד

דן מרידור - נגד

מיכאל נודלמן - נגד

בנימין נתניהו - נגד

מרינה סולודקין - בעד

סאלח סלים - אינו נוכח

אפרים סנה - בעד

אחמד סעד - בעד

גדעון עזרא - נגד

שאול עמור - אינו נוכח

אברהם פורז - בעד

חנן פורת - נגד

אופיר פינס=פז - בעד

משה פלד - אינו נוכח

רפאל פנחסי - אינו נוכח

מאיר פרוש - נגד

שמעון פרס - בעד

עמיר פרץ - בעד

וליד צאדק חאג'=יחיא - בעד

דוד צוקר - בעד

אביגדור קהלני - אינו נוכח

מיכאל קליינר - בעד

משה קצב - נגד

דוד ראם - אינו משתתף בהצבעה

אברהם רביץ - נגד

אמנון רובינשטיין - בעד

ראובן ריבלין - נגד

חיים רמון - בעד

אבנר חי שאקי - נגד

אברהם שוחט - בעד

משה שחל - בעד

מאיר שטרית - נגד

אברהם שטרן - אינו נוכח

יורי שטרן - נגד

סילבן שלום - נגד

שלום שמחון - בעד

אריאל שרון - אינו נוכח

יוסי שריד - אינו נוכח

נתן שרנסקי - נגד

דן תיכון - נגד

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

אני קורא את השמות של מי שלא היו.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לשבת, ההצבעה לא הסתיימה.

חגי מירום (העבודה):

ההצבעה הסתיימה. למי מחכים?

היו"ר ד' תיכון:

קוראים את השמות של אלה שלא היו בסיבוב הראשון.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

נעמי בלומנטל -

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת בלומנטל.

אלי גולדשמידט (העבודה):

הכול תלוי ברך, חברת הכנסת נעמי בלומנטל.

נעמי בלומנטל (הליכוד=גשר=צומת):

נגד.

קריאות:

בוז.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לשבת.

אופיר פינס=פז (העבודה):

תתבייש לך.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב=ראש, זוהי אלימות כלפי נשים.

רפאל אלול (העבודה):

- - -

היו"ר ד' תיכון:

אתה רוצה להירגע, חבר הכנסת אלול, אנחנו מצביעים. כרגע אנחנו באמצע ההצבעה, חבר הכנסת אלול, נא לשבת. חבר הכנסת גולדמן, הואל בטובך לשבת, חבר הכנסת עמיר פרץ, חבר הכנסת אורון, חברת הכנסת חזן, חבר הכנסת וליד צאדק, חברת הכנסת מאור, חבר הכנסת רענן כהן - נא לשבת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

אליהו בן=מנחם -

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, תנו להמשיך. רבותי, נא לקרוא את השמות פעם נוספת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

שלמה בניזרי - אינו נוכח
אריה דרעי - אינו נוכח
אברהם הירשזון - נגד

היו"ר ד' תיכון:

אם מישהו רוצה לשנות, יודיע בסוף.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

תאופיק חטיב - אינו נוכח

אברהם יחזקאל - אינו נוכח

יוסי כץ - אינו נוכח

לימור לבנת - אינה נוכחת

סאלח סלים - בעד

היו"ר ד' תיכון:

מיכאל איתן קראת?

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

שאול עמור - אינו נוכח

משה פלד - אינו נוכח

רפאל פנחסי - אינו נוכח

אביגדור קהלני - אינו נוכח

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב=ראש, עוד לא ראיתי הצבעה כזו.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת דליה איציק, גם את צועקת? אני כבר ראיתי הצבעות כאלה, תשאל את

חברת הכנסת דליה איציק, היא ראתה הצבעה כזו. רבותי, נא לשבת. חבר הכנסת סילבן

שלום, נא לשבת.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גולדמן, חברת הכנסת דליה איציק, הם אומרים שדבר כזה עוד לא היה.
דווקא היה, נכון?

דליה איציק (העבודה):

דווקא היה.

דוד צוקר (מרצ):

אפשר להמשיך בהצבעה.

רן כהן (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

אי=אפשר, עד שחבר הכנסת ברק יפסיק לטייל, וגם חבר הכנסת שטרן.

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

מה לעשות, חבר הכנסת רענן כהן. רבותי, נא לשבת. חבר הכנסת יהלום. חבר הכנסת גפני.

אהוד אולמרט (הליכוד=גשר=צומת):

מה קרה לכם? מה זו, הפגנה של ההסתדרות פה?

היו"ר ד' תיכון:

כל אחד אלרגי למישהו.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

דוד ראם - נגד

אהוד ברק (העבודה):

- - -

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא להירגע.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

אברהם שטרן - אינו נוכח

אריאל שרון - אינו נוכח

יוסי שריד - אינו נוכח

סיימנו.

היו"ר ד' תיכון:

מה עם חבר הכנסת מיכאל איתן?

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

הוא הצביע נגד.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לסכם. יש מישהו שלא הצביע? שרוצה לשנות? נא לסכם. נא לשבת,

ההצבעה הסתיימה.

חבר הכנסת רמון, לא צריך לעזור לי. אין קשיים. חבר הכנסת שחל רושם.

רבותי, להלן התוצאות. הסתייגות של חברי הכנסת עמיר פרץ, חיים אורון ושאול

יהלום שעיקרה: הסעיף יימחק, נגד - 50, בעד - 55. ההסתייגות נתקבלה.

רבותי, אנחנו ממשיכים. נא לשבת.

מיכאל איתן (הליכוד=גשר=צומת):

גשר - - -

מיכה גולדמן (העבודה):

גשר לשלום.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לשבת. אדוני שר האוצר.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב=ראש - - -

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, לא לעזור לי. ההצבעות הלילה הסתיימו. סיבוב ההצבעות הבא ייערך מחר בשעה 13:00. הדיון נמשך.

רבותי, היועצת המשפטית של ועדת הכספים, אנה שניידר, צריך לכנס את ועדת הכספים לצורך תיקון המספרים.

אני מכריז על הפסקה של עשר דקות עד שהדיון יתחדש.

(הישיבה נפסקה בשעה 23:07 ונתחדשה בשעה 23:10).

היו"ר מ' שטרית:

אני מחדש את הישיבה.

רשות הדיבור לחבר הכנסת בני אלון.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, הקבצנים הגאים, אזרחי מדינת ישראל שהולכים ומקבצים נדבות באמריקה ונהנים מסיוע החוץ האמריקני, לא רוצים לקצץ. רוצים להגיע למקסימום רווחה, כאשר מי שמביט בטבלת סיוע החוץ של אמריקה רואה את האחוז שישראל מקבלת שם. כל שרידי הטבח ברואנדה והילדים באסיה שקר להם ואין להם דבר, שאר העולם, למעט המקסיקנים, להם יש סידור מיוחד, אבל שאר העולם - מקבלים פירורים. מי שמקבלות את המנה הגדולה של תקציב סיוע החוץ הן ישראל וגרורותיה, מה שנקרא תאומי קמפ=דייוויד. ישראל מקבלת 1.8 מיליארד לתקציב סיוע ביטחוני ו=1.2 מיליארד לסיוע אזרחי. מצרים מקבלת כמעט אותו דבר, בגללנו. הרשות הפלשתינית משתמשת בלובי היהודי כדי לקבל גם כן. ירדן השיגה דרכנו מחיקה של מיליארד דולר חוב.

כאן אצלנו, ברוך השם, מתגאים: כלכלה בריאה, מדינה רצינית, מדינה ברמה כלכלית כמו אירופה. אני רוצה לראות את ראשי הממשלות של אנגליה וצרפת הולכים ומקבצים נדבות באמריקה ומסבירים את זה לאזרחים שלהם. גם את הבושה איבדנו?

צריך להבין, שמה שראינו עכשיו, כאן, עם דניס רוס, שהסתובב פה בבניין הכנסת כמו בעל=בית, ומרטין אינדיק, השגריר האמריקני, שמרשה לעצמו להתבטא חופשי חופשי נגד ראש הממשלה, נגד מי שהוא רוצה - מגיע לנו. אם אין לנו מעט הכבוד העצמי, מעט הגאווה הלאומית שאומרת 200 מיליארד ש"ח - זה התקציב של השנה - 10 בגירעון שבונים עליו ו=190 בתקציב, מתוך זה לא היה אפשר להגיע לתוכנית פריסה של ביטול שלב ראשון סיוע החוץ האזרחי ומייד אחריו הסיוע הצבאי?

אומנם ראש הממשלה נתניהו הצהיר בפני שני בתי הקונגרס שהוא עומד לעשות זאת. אבל לא ראינו אפילו רמז לזה בספר של השנה, ביטוי סמלי, הכרזת העניין כיעד. החלק של החזר חובות הוא חלק הארי בספר התקציב. אומנם חלק גדול מזה הולך לחובות לאזרחי ישראל, אבל גם חובות לממשלות ולבנקים עולמיים. לכן קשה לראות, וזה לא מרגש אותי, כי גם לי קל להיות פופוליסט ולהגיד: למה לא לתת? לתת לכולם. הרי כל אחד צודק, כל אחד רוצה. אבל מדיניות של מדינה שרוצה להגיע לעצמאות מדינית, לכבוד לאומי, חייבת לקצץ גם במקומות שכואב. לא שאני מרוצה מכל קיצוץ וקיצוץ, ולא שאני חושב שנעשתה

כאן חשיבה מספקת בראייה הגלובלית, בתוכנית האב. ההיפך, אני מבקר את הדברים האלה שחסרים.

אין לי שום ספק שהמצב הנוכחי, שמעל 50% מסיוע החוץ האמריקני קשורים בצורה זו או אחרת לישראל - גם למצרים זה בגללנו - זה מצב שיגרור אנטישמיות, וכבר גורר הערות מכל מיני שוטים כמו פט ביוקן ואחרים, אבל אלו דברים שיכולים להתרחב. אני לא אאשים אותם. האמריקני הממוצע אינו יודע בדיוק מה שיעור סיוע החוץ האמריקני. הוא רק שומע שהיהודים העשירים הם אלו שבכוחם ובכוח הלובי שלהם גורמים להוצאת עוד כסף. הדברים האלו חייבים להיות נר לרגלנו, והדברים האלו חייבים להיות בראייה הכללית של מדינה שרוצה להגיע לעצמאות.

הזכרתי כאן בשבוע שעבר את פרופסור ברונו, שאז היה בין החיים ועכשיו אני אומר פרופסור ברונו, זיכרוננו לברכה. אסיים את דברי בקריאה שלו. הוא היה נגיד בנק ישראל והיה איש מפתח בבנק העולמי, והוא קרא לנו בשבתו בווישינגטון וגם אחר כך חזר על זה: "הגיע הזמן להיגמל מהסיוע האזרחי האמריקני". אין לי ספק שהקריאה הזאת צריכה להישמע.

אברהם שוחט (העבודה):

הוא לא אמר את זאת. איפה הוא אמר זאת?

בנימין אלון (מולדת):

אני מצטט מריאיון שערך אתו חיים שיבי ב"ידיעות אחרונות" בתאריך 13 בפברואר 1995. יש לי פה הריאיון כולו, חבר הכנסת שוחט. אני חושב שהגיע הזמן שהדבר הזה יישמע דרכנו בצורה חיובית, ולא נמתין להופעה השלילית של זה, כי בסופו של דבר, עוד יקום הנשיא האמריקני שיבין שהוא רוכש פופולריות בהקשחת העמדה שלו בנקודה הזאת, ואז אנחנו נהיה לא מוכנים כלכלית ולא מוכנים נפשית לדבר הזה.

אין שום סיבה שלא ננקוט ביוזמתנו מהלכים מידיים להגיע לביטול, לגמילה -

נקרא לזה - מהשלב הזה של סיוע החוץ האמריקני. כשנגיע לזה ונהדק את החגורה אני ארגיש הרבה יותר רגוע ושליו, כשידובר בנתינה של מדינת רווחה שמסוגלת. כשייש עוגה גדולה אפשר לחלק לכולם; כשאין - צריך לדעת לקצץ. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. חבר הכנסת פניי בדש, בבקשה.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, אני חושב שהשערורייה שהיתה במדינה ביומיים האחרונים, השבתה - - -

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

אני חשבתי שאתה מדבר על מה שנתניהו אמר.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

השבתה, אי=קיום צווים של בית=משפט - - -

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

אילו בתי=משפט, היום השביתה היתה - - -

היו"ר ד' טל:

חברת הכנסת גוז'נסקי, לאור ההשתתפות הערה של 120 חברי הכנסת, אני מבקש לשמור על השקט.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

חברת הכנסת גוז'נסקי, מה היה קורה אילו הפר מישהו מהימין צו בית=משפט? מה הייתם צועקים? האם את בעד שלטון החוק? את נגד הפרת צווי בתי=משפט?

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

אתה מדבר על שביתה בלתי חוקית במשך יומיים. על מה אתה מדבר? השביתה היום אושרה כדין, הכול חוקי, היתה הודעה מוקדמת של שבועיים. למה אתה מערבב את הכול?

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

חברת הכנסת גוז'נסקי, היום התקשר אלי יושב=ראש ועד העובדים במועצה ושאל אותי: שובתים? רוצים לשבות. שאלתי אותו: על מה אתה הולך לשבות? הוא אמר: אני לא יודע. אז על מה אתה הולך לשבות? - אמרו לי לשבות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

הרוב יודעים טוב מאוד - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

יומיים שיתקו את המדינה, נגרם נזק אדיר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

- - -

היו"ר ד' טל:

חברת הכנסת גוז'נסקי.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

זו היתה שביתה פוליטית תוך הפרה בוטה של צווי בתי=המשפט.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

איזו הפרה?

היו"ר ד' טל:

חברת הכנסת גוז'נסקי, אני מבקש לאפשר לו לסיים.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אני מדבר על היומיים שעברו; הפרה בוטה של צווי בתי=משפט. לא ייתכן שכאשר נוח משתמשים בבתי=המשפט, כשלא נוח - לא מקבלים את צווי בתי=המשפט. זה לא ייתכן. החוק הוא חוק והוא שווה לכול, אם נוח ואם לא נוח. ואם בית=משפט מוציא צווים נגד שביתה, יש לקיים אותם.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

לא היו צווים נגד שביתה. מה אתה מדבר? היה צו הבאה לשלמה שני.

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

היו"ר ד' טל:

חברת הכנסת גוז'נסקי. חבר הכנסת בויס.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

למה היה צו הבאה לשלמה שני? במקרה הוא תושב עומר ואני מכיר אותו. למה? מפני שלא קיימו צווי עבודה שבת=משפט נתנו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

היה בירור משפטי - - -

היו"ר ד' טל:

חברת הכנסת גוז'נסקי. עם כל הכבוד, גברתי, יהיה לך זמן לעלות לדוכן ולתקן כל מה שאת חושבת לתקן.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

ההסתדרות היום היא גוף שמחפש את הקיום שלו ומחפש את ההצדקה שלו. זה גוף שפשט את הרגל, גוף שהיום אין לו בכלל קיום, כולו חובות. לא צריך בכלל את ההסתדרות הזאת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

אתה לא צריך כי אתה מיליונר.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

לא צריך את ההסתדרות הזו היום.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

הפועלים בדימונה ובאופקים צריכים.

היו"ר ד' טל:

חברת הכנסת גוז'נסקי.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

זה גוף מסואב, כולו חובות. כדי לנסות להקים אותו מחדש, עושים שביתה פוליטית, גורמים נזק בלתי רגיל, משביתים את כל המדינה. למי אתם בכלל עוזרים? תראו מה עשיתם לאנשים בנמל התעופה. שמעתי היום ברדיו בדרך לכאן שמישהו במקרה מצא ילד ולקח אותו לבית של סבתא שלו. למה? כי הגן היה סגור, הגננת לא באה. ילד בן חמש.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

על מה אתה מדבר?

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אני מדבר על זה שהשביתו גני=ילדים מפני שלא היו גננות, וילד בן חמש צריך היה לחזור; באקראי מצאו מישהו בבית שיקבל אותו. הסבתא היתה בבית.

זאת תשובה? זאת פשוט התנהגות של גנגסטרים. זו השבתה פוליטית לחלוטין. אני חושב שכאן צריך לתת את הדעת לעניין הזה.

אני רוצה להתייחס להצבעה האחרונה שהיתה כאן. אדוני היושב=ראש, מאוד קשה

בנושא גשר. לא ייתכן ללכת עם ולהרגיש בלי.

היו"ר ד' טל:

עיניך הרואות שאפשר.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אפשר, אבל זה חמור, לדעתי. היו הסכמות עם גשר לגבי כל מה שהיה במסגרת התקציב וחוק ההסדרים. לדעתי, ההתנהגות של גשר לא היתה במקום. צר לי שהעניין נגמר כמו שנגמר.

אני לא רואה בזה אסון גדול. אבל אני חושב שפעם ראשונה, בגלל גירעון שנוצר והחלטה לצמצם בהוצאות הממשלה מעל 6 מיליארדי שקל, פעם ראשונה ששר אוצר, כבר לפני חמישה חודשים כשהביא את ההצעות לקיצוצים, אמר: רבותי, זו לא תורה מסיני, אני מוכן לשמוע - - -

אברהם שוחט (העבודה):

- - - הוא אמר

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

חבר הכנסת שוחט, אנחנו יושבנו אתו, חברי ועדת הכספים מהקואליציה, והוא אמר: רבותי, תציעו אופציות אחרות.

אברהם שוחט (העבודה):

- - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

לא. אני מדבר אתך על פגישות שהתחילו לפני ארבעה=חמישה חודשים, עוד ביולי, כששר האוצר הביא את ההצעות.

אברהם שוחט (העבודה):

אתה הצעת אי=עדכון מדרגות המס?

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אנחנו הבאנו הצעות פשרה.

אברהם שוחט (העבודה):

אילו?

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

25%.

אברהם שוחט (העבודה):

אתה מדבר על עידוד השקעות הון.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

לפני ארבעה חודשים ישבנו, חברי הקואליציה בוועדת הכספים, עם שר האוצר, והוא אמר - - -

אברהם שוחט (העבודה):

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

חבר הכנסת שוחט, תקשיב. אנחנו היינו בישיבות, חבר הכנסת זאב בויס היה בישיבות. הוא אמר: רבותי, צריך לעשות את הקיצוץ, זו הדרך שאנחנו באוצר מציעים, אם יש לכם רעיונות יותר טובים, אני פתוח לקבל.

אברהם שוחט (העבודה):

למי היה הרעיון שלא לעדכן את מדרגות המס, לך או לשר האוצר?

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

לשר האוצר.

אברהם שוחט (העבודה):

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

זה היה תיקון שני. כשהביא את ההצעה הראשונה, היתה התנגדות לתשלום עבור ביקור אצל רופא, לתשלום עבור תרופות, התנגדו לפגיעה בקצבאות ילדים.

אברהם שוחט (העבודה):

זו היתה ההצעה המקורית לחוק ההסדרים. זו היתה החלטת ממשלה, אחרי שאמרו שישבו כל הלילה והביאו הצעות מצוינות. ברגע שזה נולד, זה מת, כי גשר אמרה שהיא לא תיתן לזה לעבור. אחר כך עברו ארבעה חודשים עד שבא לפני שבוע, לפני ההצבעות, עם הצעה חדשה, שהמירה אגרה במס, בניגוד להבטחות שהפריח א יענער ראש ממשלה שיש לנו. זה בדיוק הסיפור.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

כל קיצוץ, כל דבר שנעשה כדי לתת פחות כסף - - -

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

- - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

חבר הכנסת שוחט - - -

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת פיני בדש, רק רגע. אני חייב תשובה לחברת הכנסת הנכבדה גוז'נסקי. גברתי, את לא מדברת, את צורחת. חבר הכנסת אברהם שוחט הסביר בנחת, והנואם מוכן היה לשמוע. אבל את צורחת וצורחת וצורחת, ואת זה אני לא מוכן לאפשר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

לא יפה להגיד "צורחת". זה לא מנומס.

היו"ר ד' טל:

את מדברת בקול רם.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

ואם אדבר בשקט - - -

היו"ר ד' טל:

אם תדברי כפי שדיבר חבר הכנסת בייגה שוחט והנואם לא יתנגד - אין לי שום בעיה, זה על מכסת הזמן שלו.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

תדברי בנימוס ונשמע אותך. חברת הכנסת גוז'נסקי, אני מוכן לשמוע את ההערה.

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

אני חושב שבשעה כזאת אפשר להיות גמישים גם עם חברת הכנסת גוז'נסקי.

היו"ר ד' טל:

אנחנו מאוד גמישים אתה.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

חבר הכנסת שוחט, כל קיצוץ שמוריד ממה שמגיע לציבור בסופו של דבר אתה יכול לקרוא לו מס עקיף.

אברהם שוחט (העבודה):

תבדיל בין מס ובין קיצוץ. יש הבדל.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

בסופו של דבר כל קיצוץ כזה שמוריד ממה שמקבל הציבור אתה יכול לפרש אותו כמס עקיף.

אברהם שוחט (העבודה):

יש הבדל בין קיצוץ ובין מס. אולי זה עוד לא הגיע לעומר, אבל יש הבדל.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אם תרצה לעבור לפסים אישיים - - - אני מסביר לך שבסופו של דבר לכל דבר אפשר לקרוא מס עקיף. אם אדם יקבל פחות, זה כביכול מס עקיף.

אברהם שוחט (העבודה):

חבר הכנסת פיני בדש, מכיוון שזה נרשם בפרוטוקול, אני רוצה לעזור לך. ההבדל בין מס עקיף למס ישיר - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

לא ביקשתי עזרה. גם אם אתה מבטל הנחות בארנונה לקשישים, אתה יכול לקרוא לזה מס עקיף, כי אתה נותן להם פחות. זאת התוצאה בפועל.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת בדש, אני מבקש לסיים.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אני חושב ששר האוצר נהג באצילות כשבא ואמר: רבותי, זו המסגרת התקציבית שצריך לקצץ אותה. אם אתם חושבים שיש לכם פתרונות אחרים, אני מוכן לקבל אותם. זאת בניגוד לכם, חבר הכנסת בייגה שוחט, שהכתבתם ולא נתתם לאיש לנסות להשפיע. אילצתם אנשים להצביע נגד ההסתייגויות שלהם ונגד המלחמות שלהם. פה לאורך כל הדרך היו התפשרויות, הן בחוק עידוד השקעות הון, הן בנושא הקצבאות, הן בנושא ביקור אצל רופא. בכל התחומים היתה פשרה, היתה התאמה, ובסופו של דבר מגיעים לקיצוץ שאנחנו כל כך זקוקים לו בגלל המדיניות שהיתה בעבר.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לחבר הכנסת פיני בדש.

רבותי חברי הכנסת, כל דובר ינמק עכשיו שלוש הסתייגויות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

למה אדוני שינה?

היו"ר ד' טל:

"אדוני" לא שינה. יושב=ראש הכנסת שינה בתיאום עם עמיתך חבר הכנסת חיים אורון.

חבר הכנסת מאיר שטרית - איננו. חבר הכנסת מיכאל קליינר, בבקשה. לא חייבים לנצל את כל הזמן.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב=ראש, אם זה רמז אז אני אדבר 14 דקות, אני מוכן לנדב דקה.

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, אני חושב שההצבעה שהיתה קודם בכנסת הביאה תוצאה נכונה, לא משום שלא היתה הצדקה לערער או לחשוב מחדש על נושא חצי נקודת הזיכוי, ודאי לגבי אשה רווקה. ברור שהאי=צדק, שאי=אפשר להתעלם ממנו, קיים במצב הנוכחי. כאשר אשה רווקה עובדת במקום עבודה עם גבר רווק ושניהם משתכרים אותו שכר, אין שום סיבה מדוע האשה תקבל יותר מהגבר. אבל באה הממשלה - - -

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

אתה בטוח שנשים וגברים משתכרים אותו שכר?

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

אני הצבעתי יחד אתך בעד ההסתייגות מהסיבות הבאות שאני אפרט אותן - - -

ענת מאור (מרצ):

ישר כוח.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

נכון שבחלק מהמשק עדיין יש בעיה של שכר שווה לגבר ולאשה, שהולכת ומצטמצמת עם השנים, גם במקומות עבודה ממשלתיים וגם במקומות עבודה פרטיים.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת קליינר, מבחינת הסטטיסטיקה ההבדל הוא רק מ=31% ל=29%.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

המגמה הזאת הולכת ונמשכת. אני יודע, שלפני שהייתי בכנסת, חיפשתי עורכת=דין שכירה או עורך=דין שכיר, ולא עלה על דעתי שמי שיתקבל לא יקבל אותו שכר. בהרבה מאוד מקומות ממשלתיים יש שכר שווה.

ענת מאור (מרצ):

אבל אחר כך תוספות השכר יוצרות פערים של מאות ואלפי שקלים בחודש. - - - זה מחולק אחרת - יש שעות גלובליות ושעות כונוניות. שר האוצר לשעבר יאשר את זה.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

חברת הכנסת מאור, בשורה התחתונה - אשתי עובדת בתפקיד בכיר בשירות בתי=הסוהר, והיא מקבלת את חצי נקודת הזיכוי הזו. אני חשבתי - אנחנו מנהלים משק בית משותף - מה לעשות, וחשבתי שאני יכול להסתדר בלי הסכום הזה. אני לא חושב שגבר שעובד בתפקיד מקביל לתפקיד שאשתי מילאה - והיא היתה גם בכלא גברים, היום היא בכלא נשים - מקבל משכורת יותר גבוהה. אבל זה איננו משנה.

הסיבה לכך שתמכתי בנקודת הזיכוי היא גם משום שבאמת קיימים פערים, גם משום שיש ממש בטיעון שטען בוועדת הכספים חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, שהגיוני ורצוי לעודד עבודת נשים והמשק צריך את זה.

אבל הנקודה המרכזית לדידי - כי הרי הנטייה היא לתמוך בעמדת ממשלה - היא שסיעת גשר קיבלה התחייבות מפורשת משר האוצר, שמי שמצוי מתחת לשכר הממוצע במשק לא ייפגע. אין ספק, שאם נוסיף על שחיקת השכר את השחיקה בגין נטילת נקודת הזיכוי 3,000 שקל, השכר של אותה אשה, אדוני היושב=ראש, ייפגע-מאשה עובדת שמשתכרת 4,000 לא באחוז אחד אלא בהרבה מאוד אחוזים, ועם זאת סיעת גשר לא יכלה להשלים.

כאשר אתמול בוועדת הכספים עברה ההסתייגות שהממשלה תמכה בה - קיצוץ חצי נקודת הזיכוי של אשה עובדת - ברוב של תשעה נגד שמונה, כאשר אני הצבעתי עם האופוזיציה בשם סיעת גשר, היתה באופן טבעי שמחה בקרב הרוב. אני אמרתי להם מייד, במקום, שבמליאה - אם סיעת גשר תצביע כפי שאני הצבעתי בוועדת הכספים - התיקון הזה לא יעבור ועניין חצי נקודת הזיכוי לא יעבור - -

רפאל אלול (העבודה):

אני הצעתי להם - תחכו יום.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

- - לכן אותי התוצאה לא הפתיעה. אני מוכרח להגיד שהיו הרבה חברים נוספים, גם בסיעת הליכוד, שבאופן אישי היו להם הרבה מאוד היסוסים לגבי התיקון הזה, ויכול להיות שיש מקורות אחרים לקחת את הסכום החסר.

דרך אגב, לטווח ארוך - אני חושב שכל עניין הניכויים ממס הכנסה, גם הניכוי הזה, צריכים לעבור רפורמה. אבל יש הבדל אם אתה עושה את זה במסגרת רפורמה כוללת או מכל 11 מיליארד השקלים של הניכויים - שחלקם לא הגיוניים, לא צודקים, לא טובים, לא נכונים - הדבר היחיד שנוגעים בו הוא דווקא אותו ניכוי של נשים, גם אם הוא התחיל מנשים נשואות. לגברת פרידמן, שיש לי כל הכבוד אליה ואני מכיר אותה הרבה שנים, לא היתה זכות לבוא ולהגיד: "אנחנו הנשואות, שהרי קופחנו בחוק ביטוח בריאות ממלכתי ולכן קיבלנו נקודת זיכוי, מוותרות על חצי נקודה לטובת הרווקות". ברגע שהכנסת את הרווקות לעניין, שמטת את כל הבסיס המוסרי לתיקון הזה. אבל אני מבין שלפי בקשת השרה לימור לבנת תקום ועדה שתטפל באופן יסודי בנושא עבודת הנשים, ואם הוויכוח הזה וההצבעה הזאת - - -

ענת מאור (מרצ):

לא צריך להקים ועדות. אנחנו מטפלים בזה כל הזמן - - -

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

אז כדי לעזור לכם, להגביר כוח.

אברהם שוחט (העבודה):

כל ועדה לא תוכל לבדוק את כל ההיבטים. צריך לומר את האמת, אתה בחור שאומר את האמת.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת קליינר, הכנסת חוקקה חוקים מאוד חשובים - חוק שכר שווה לעובדת ולעובד על עבודה שוות ערך, לגבי העדפה מתקנת של נשים בשירות הציבורי. אם ממשלת הליכוד תאכוף ביעילות את החוקים, כפי ששר האוצר לשעבר אכף את מינוי הנשים לדירקטוריונים, תאמין לי שזאת תהיה פריצת דרך של נשים בעבודה. אל תקימו ועדות, חוקקנו חוקים נהדרים.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

חברת הכנסת מאור, אני מסכים - - -

אברהם שוחט (העבודה):

חבר הכנסת קליינר, בוא נסכים שנקרא לוועדה הזאת ועדת בלומנטל.

רפאל אלול (העבודה):

אד=הוק.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

לבי לבי לחברתי חברת הכנסת בלומנטל, שאני יודע את עמדותיה והיא לוחמת. כולנו עמדנו בכנסת - מי שוותיק יודע זאת - במצבים לא קלים, וכל חבר כנסת מגיעה שעתו לעבור יום לא נעים כזה, ולא נקנא, זה יגיע גם אלינו.

ענת מאור (מרצ):

אני מסכימה אתך.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

אני גם מסכים בעניין, אין ספק, חברת הכנסת מאור. הרי אני שמעתי על הלובי שאת חברה בו, חברה מובילה מאוד הייתי אומר, שהגיע להישגים רבים, לרבות מחצית נקודת הזיכוי הזאת. לכן, הבנתי את הלחימה ואני מברך אותך גם על ההישג היום - -

ענת מאור (מרצ):

תודה.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

- - ואם הנסיבות הביאו אותי לתרום לכך, אני שמח.

אני רוצה, ברשותך, אדוני היושב=ראש, כפי שעשו כאן רבים וטובים לפני, לנצל את הבמה הזאת בשעת לילה כדי לומר דבר נוסף. אני חושב שהיום, לפני הרבה שעות, שמרנו על כבוד הכנסת, כשממלא=מקום ראש הממשלה ושר החוץ דוד לוי הודיע מעל הדוכן הזה, שכאשר יהיה הסכם בחברון וכאשר הממשלה תחתום עליו בראשי תיבות ותאשר אותו, ההסכם יובא לאישור הכנסת. אני חושב, שבלי הבדל התייחסות אל ההסכם, לא היה מקום לפרשנות

הפלפוליסטית, שבעצם נסיגה מחברון עיר האבות היא חלק מהסכם אוסלו והיא דבר טכני שולי ולכן די שהממשלה תחליט על כך ולא צריך להביא את זה לאישור הכנסת.

רפאל אלול (העבודה):

הנאום שלו בבוקר היה מצוין.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

אמרתי שאני, כחבר סיעת גשר, בגלל השקפת עולמי, מתכוון לתמוך בהצעת האי=אמון שהיתה כאן הבוקר, וגם הודעתי מעל הבמה הזו שאתמוך בהצעת מולדת לאי=אמון בראש הממשלה בגלל הנסיגה הצפויה מחברון והתנאים שלה. אבל אמרתי שאני לא רוצה להצביע אי=אמון כי אני לא חושב שהממשלה החלופית - ואפילו אתם תסכימו אתי - תהיה יותר פרו=חברון מהממשלה הזו.

ענת מאור (מרצ):

- - -

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

ועם כל האכזבה שלי מממשלת נתניהו בהקשר זה, אני לא חושב שממשלת העבודה=מרצ בתמיכת דראושה ודהאמשה תהיה יותר אוהדת לרעיון. לכן לא רציתי להצביע אי=אמון, אבל אמרתי כאן מעל הבמה לראש הממשלה, גם כתבתי לו את זה לפני שבוע, שאני חושב שבנושא כזה, זכותי כחבר כנסת שיש לו דעה להביע את דעתי לא רק בדיבור אלא גם בכך שעל הלוח תירשם ההצבעה שלי נגד ההסכם. אם אתה מודיע בראש חוצות שאת ההסכם הזה אתה לא תביא לאישור הכנסת, אתה לא מותיר בידי ברירה אלא להשתמש בהצעת האי=אמון שזימנה לי ברוב אדיבותה סיעת מולדת כדי להצביע נגד הנסיגה מחברון, לא בעד האי=אמון.

ואז, ראש סיעת גשר, שכנראה לא רצה שאני אצביע אי=אמון, כחבר סיעתו, וגם השתכנע לגופו של עניין שיש הצדקה לקיים דיון בכנסת, שכנע את ראש הממשלה, עלה על הדוכן הזה, ואפשר לי להימנע מאותו רגע קשה - דיברנו על רגעים קשים - כאשר אני אתמוך בהצעת סיעת מולדת להביע אי=אמון בממשלה.

רפאל אלול (העבודה):

באמצעי התקשורת נאמר שהוא לא שכנע את ראש הממשלה, הוא גם כפה. ראש הממשלה לא הסכים.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

הייתי באולם, דיברו קודם על שיטת הטלטולים ולא ראיתי ששר החוץ מטלטל את ראש הממשלה.

רפאל אלול (העבודה):

ענת מאור (מרצ):

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

לא במקרה אני מעלה את הנושא הזה, אני חושב שהדברים צריכים להיות ברורים. אחר כך הלך חבר הכנסת רחבעם זאבי ואמר: אני לא מבין, אם אותה הצהרה שנתן סגן ראש הממשלה כאן על הדוכן היתה נאמרת לי על=ידי ראש הממשלה בבוקר, הייתי דוחה את הצעת האי=אמון. פנה אליו חבר הכנסת מיקי איתן והציע לו לדחות את האי=אמון בשבוע, וחבר הכנסת זאבי אמר, הוא סימן כך מעל הדוכן - - -

רפאל אלול (העבודה):

היתה גם שאילתא שלו תוך כדי הדיון, וראש הממשלה סימן לו "לא".

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

וראש הממשלה לא נענה לבקשת זאבי. כנראה, בשבילי זה לא חדש, לממלא=מקום ראש הממשלה דוד לוי, יש כושר שכנוע והשפעה טובים יותר מלחברי הכנסת מיקי איתן וזאבי, ואני מקווה שהם לא ייפגעו כי אין לי שום כוונה לפגוע בהם. אני חושב שנעשה צדק, קודם כול עם הכנסת. יהיה לנו דיון מכובד על חברון, אני מניח שכל אחד מחברי הבית יתבטא בו, כפי שהיה בקמפ=דייוויד, כפי שהיה באוסלו. ההסכם יונח על השולחנות של חברי הכנסת, ואני חושב שזה, קודם כול, הישג לפרלמנטריזם הישראלי. ואם הנסיבות זימנו לי, על=ידי כוונתי לתמוך באי=אמון, להניע אותה שרשרת שהציר המרכזי בה היה כמובן סגן ראש הממשלה דוד לוי, גם בכך אני יכול להשתבח.

אני מקווה שיימצא תחליף לאותם 270 מיליון ש"ח שאנחנו נצטרך למצוא להם מקור אחר.

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

אולי תציע לנו חלופות?

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

יש לי הרבה חלופות. אתה יודע מה, אני חושב שאנחנו צריכים חלופות לא רק ל=270 מיליון. אני עוד לא יודע מאין יבואו 140 המיליון ליום לימודים ארוך, הם לא כתובים בתקציב. אני עוד לא יודע מהם 60 המיליון הנוספים בתקציב החינוך, שהרי הם קוצצו ולא נמצא להם מקור. אני עוד לא יודע מה קורה עם הקיצוץ המלאכותי בתקציב משרד הפנים, כי ממה קיצצו? - מתקציב רזרבה לסיוע לרשויות מקומיות במצוקה. מי כמור

יודע, שכל הרזרבה לא מספיקה עוד לפני הקיצוץ, וודאי שצריך מקור חלופי. יש בעיה אמיתית ורצינית מאוד עם תקציב הביטחון, שיצטרכו להידרש אליה במהלך השנה.

רפאל אלול (העבודה):

- - - החרדים.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

אלה דברים שהיו קודם, הסעיפים רק שונו. אל תגזימו בנושא החרדים. אני חושב, ואני לא מהסס להגיד את זה, כי אני לא פופוליסט, ואני מניח שחברי מגשר לא יחתמו על מה שאני אומר עכשיו. אבל אמרתי את זה לכל אורך הדרך, אין מנוס, ואמרתי את זה לראש הממשלה ואמרתי את זה לבייגה, שלא אוהב לשמוע. לא ידענו את גודל הגירעון כי לבייגה היו יחסי ציבור אדירים ומצוינים.

ענת מאור (מרצ):

היו ביצועים, לא יחסי ציבור.

היו"ר ד' טל:

אדוני, ניצלת את כל הזמן.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

אני רק אגמור את המשפט. הוא השאיר לנו גירעון שאפילו הוא, עוד בתחילת הדיונים בוועדת הכספים אמר שלא יכול להיות שהוא כל כך גדול, של הרבה מאוד מיליארדים, גם בתקציב וגם במאזן התשלומים. ולכן כשביבי אמר בקיסריה: קראו את שפתי, הוא עוד הושפע מהדימוי הפנטסטי שהיה לבייגה, ולדעתי, 1% במע"מ שייתן בין 1.3 מיליארד ל=1.6 מיליארד יפתור את כל הבעיות, לרבות מיליארד לתקציב הביטחון.

זאת האמת וזה מה שצריך לעשות. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה; אני מודה לך מאוד, חבר הכנסת קליינר. חבר הכנסת אליעזר זנדברג.
חבר הכנסת מיכאל איתן. חבר הכנסת חיים דיין, בבקשה. יש לך 15 דקות, ואני אודה לך
מאוד אם זה יהיה פחות.

רפאל אלול (העבודה):

מי אחריו?

היו"ר ד' טל:

אחריו - חברת הכנסת נעמי בלומנטל; אחריה - חבר הכנסת מיכאל נודלמן; אחריו -
חבר הכנסת יורי שטרן, חבר הכנסת זאבי, חבר הכנסת הנדל. את אדוני אני לא רואה פה
קרוב.

חיים דיין (הליכוד=גשר=צומת):

אנחנו נמצאים כרגע בדיונים כל כך חשובים, איך לחלק את עוגת המדינה, על מנת
שכל חלק במגזר הגדול הזה ייחנה ויוכל להגיע לסיפוק, כדי שיוכל לסיים את השנה
בצרכים האמיתיים שלו.

אני זוכר, שכשישבנו בלובי החברתי, וגם בוועדת העבודה והרווחה, כאשר החלטנו
לתת חצי נקודת זיכוי לנשים עובדות, זה בא בעקבות ההחלטה, בעקבות חוק ביטוח בריאות
ממלכתי, כאשר ידענו שנשים עובדות תצטרכנה לשלם את סל הבריאות הממלכתי כפי שנקבע
בחוק. לצערי הרב, לא כך צריך היה להיות הדבר, ואני חושב שיש עוד מקום לבוא
ולהילחם, כי לא ייתכן שמשפחה, זוג הורים, ששניהם יוצאים לעבוד, גם הגבר משלם את
סל הבריאות הממלכתי, והאשה שתצא כעזר כנגדו, בסופו של דבר גם היא צריכה לשלם את

סל הבריאות הממלכתי על אותם ילדים ועל אותה משפחה, כאשר זה נטל כבד מאוד. אם ניקח משפחה שמרוויחה את המקסימום בעשירון העליון, הם לא מגיעים ל=900 ש"ח, ואם זוג הורים מרוויח כל אחד 7,000 ש"ח במקסימום, הם עוברים את התקרה המותרת, שהרי נקבעה תקרה למשפחה.

אני רוצה לדבר אליך, אדוני, חבר הכנסת בייגה שוחט. לא עבר הרבה זמן מאז הוחלפה הממשלה, ואני לא חושב שהשתנו כל כך הרבה דברים במדינה הזאת. כשאתם באים ומפנים אצבע מאשימה כלפי הממשלה הנוכחית על פערים חברתיים, אני רוצה תמיד לחזור קצת לאחור ולשאול, מה היה בתקופה הקודמת? האם העוני לא גדל? האם מצוקת האבטלה הצטמצמה? האם מחוסרי הדיור, לכולם סידרו דירות? לא.

אורי אור (העבודה):

אתה לא יודע את התשובות? ודאי שכן, האבטלה הצטמצמה.

חיים דיין (הליכוד=גשר=צומת):

אני יודע, אני יודע, מה הצטמצם?

אורי אור (העבודה):

האבטלה הצטמצמה.

חיים דיין (הליכוד=גשר=צומת):

בגלל זה עד היום יושבים אנשים ב"גבעת ראש הממשלה", כבר שנתיים, בלי שאף אחד יתייחס אליהם. למה?

מיכה גולדמן (העבודה):

למה? מפני שאתם שלומיאלים.

חיים דיין (הליכוד=גשר=צומת):

אנחנו? לא עברה חצי שנה. ארבע שנים הם יושבים, ואנחנו שלומיאלים.

מיכה גולדמן (העבודה):

שישה חודשים אפשר היה לפתור את זה.

חיים דיין (הליכוד=גשר=צומת):

אפשר היה לפתור את זה עוד בתקופה של בייגה שוחט.

אברהם שוחט (העבודה):

יש משפחות שלא מוכנות לקבל דיור בבית=שמש, ולא במקום שאפשר - - -

חיים דיין (הליכוד=גשר=צומת):

אני מכיר גם כאלה, אבל אני מכיר משפחות שיושבות שם כל כך הרבה זמן ללא פתרון דיור. כשאנחנו מסתכלים דווקא על הנושא שהיה כל כך מבורך בתקופת הממשלה הקודמת - העבודה היזומה, באו והכניסו את העבודה היזומה כדי לצמצם את האבטלה בתקופה של שרת העבודה והרווחה אורה נמיר. היא חשבה, איך לצמצם את האבטלה, ובמקום לתת לאנשים דמי אבטלה והם ישבו בבית, אמרו להם: לכו לעבודות יזומות בקרן הקיימת, לכו לעבודות יזומות בחפירות העתיקות.

מיכה גולדמן (העבודה):

ודוד לוי עכשיו מבקש שישאירו אותם.

חיים דיין (הליכוד=גשר=צומת):

נכון, לדעתי צריך להשאיר אותם, זה עדיף מאבטלה. מוטב שתיתן לבן=אדם את הכבוד שלו, שילך לעבוד, מאשר יהיה מובטל ותיתן לו לשבת בבית.

מיכה גולדמן (העבודה):

מה אתם מציעים היום?

חיים דיין (הליכוד=גשר=צומת):

מה קרה בפועל? הכניסו את כל העובדים הזרים. אני מבין שיש ענפים מסוימים שנכנסו בהם לאיזה קושי. הקושי התחיל בעקבות הסגר, ולמה הסגר? - בעקבות הסכם אוסלו. ובעקבות ובעקבות - - - ואם נתחיל לחקור למה - היתה פריחה כלכלית. אם אני מסתכל על הפריחה הכלכלית ועל המהלכים שהובילו לכך, היה גם מצב ביטחוני גרוע מאוד שבו אזרחים לא רצו לצאת מהבתים. יש זה כנגד זה. והשאלה היא, מה הוא המחיר היקר; האם המחיר היקר הוא בחיי אדם או שהמחיר היקר הוא להגיע לפריחה כלכלית עם הרשות הפלשתינית שעלולה להוביל אותנו לתהום שאין לה סוף.

הלכו והביאו את העובדים הזרים. עם כל הכבוד, נקלענו היום למצב קשה מאוד במדינה. היום יש 250,000 עובדים זרים. אתם הייתם צריכים לתת אז פתרון, מה לעשות עם אותם עובדים זרים שתוקף האשרות שלהם פג, ומה התהליך להוציאם מן הארץ. מה קרה היום בפועל? מדי שנה מגישים 4,000 בקשות לנישואין פיקטיביים. זה לגבי העובדים הזרים. היום כל נטל המס הזה על העובדים הזרים ילך ויפול גם על עובדי הבניין וגם על המגזר החקלאי. אני יכול לומר לכם, שגם פה יהיה אי=צדק משווע. ידרשו מהם תשלומים והיטלים כל כך גבוהים, שאולי אפילו לא ישתלם להם להחזיק עובדים זרים.

אני רוצה להתייחס לנושא אחד, נושא נגע הסמים - לכל אורך הדרך גם הממשלה הקודמת וגם הממשלה הנוכחית תכניה בנושא זה על חטא. אני מסתכל על הנושאים

החברתיים, כי אלה הם הנושאים החשובים ביותר. היום היתה כתבה על מה שקורה לכל הצעירים שיורדים עוד הפעם לגואה. אני מקווה ששר החינוך אז לא יהיה אותו שר חינוך שיצטרך לצאת לגואה כדי לראות את כל הצעירים שיורדים עכשיו למסיבות הסמים.

חבר הכנסת בייגה שוחט, אני מודאג ממצב אחד. כשאתה היית שר אוצר אומנם היתה עלייה, עלייה קטנה, מבחינת התקציב. השאלה היא איך לטפל בנגע הסמים. לא המשטרה, לא תקציבים ולא אף אחד יוכלו לתקוף את הנגע הזה, כי מדובר ב=150,000 נרקומנים מוכרים, מכורים, במדינת ישראל. הנגע הוא הרבה יותר קשה, לצערי הרב, כשמדובר ב=10% מבני הנוער בבתי=הספר שהתחילו להשתמש בסמים כאלה ואחרים, וזאת על=פי סקרים שמתבצעים היום. אין שום מוסד טיפולי לבני הנוער האלה, כשהם ילכו ויתמכרו לסמים. ואני מדבר גם אליך, חבר הכנסת מיכה גולדמן. כשאתה היית סגן שר החינוך לא היו פתרונות, ואנחנו זעקנו אז את הזעקה: למה לא מקימים מוסדות גמילה לבני הנוער שלומדים בבתי=הספר?

היו"ר ד' טל:

האם היום כבר יש פתרון לזה?

חיים דיין (הליכוד=גשר=צומת):

הרעיון שדובר עליו אז התייחס ל"גן אורנים" בכרמל. עדיין לא עשו עם זה שום דבר.

זה נגע שהפגיעה שלו, לדעתי, היא לא רק פגיעה אנושית, היא פגיעה ישירה בכלכלת המדינה. אם אני לוקח היום נרקומן שצריך לקבל הבטחת הכנסה, או אחד שמוכר על=ידי המוסד לביטוח לאומי כנרקומן, והמדינה עוד נותנת לו אדולנים כדי שהוא יירגע - והאדולנים הם סמים בפני עצמם - מה קורה בפועל? אותו אחד שצריך ארבע מנות ביום, לפחות, צריך ללכת לגנוב, כי היום מנה עולה 100 שקלים. אם הוא צריך 400 שקל ביום - תכפיל זאת ב=30 יום ותראה לאן הוא מגיע. הוא מגיע לקרוב ל=12,000 שקל. מאין הוא יביא זאת? הנזק המשוער השנתי נאמד ב=5 מיליארדי שקלים. זה הנזק הישיר. הנזק העקיף

הוא הרבה יותר כבד מזה, כי גם משטרת ישראל צריכה לתקוף את הנושא הזה, גם בתי-המשפט צריכים לתקוף את הנושא, גם לשכת הסעד ומשרדי הרווחה צריכים לסייע לאותן משפחות שיש בהן נפגעים מסמים. זה דבר שאם היום לא ניכנס ונתחיל לטפל בו מן השורש, אנחנו עלולים להגיע למצבים הקשים הרבה יותר.

אני רוצה לדבר דווקא על הנושא שהתחלתי בו - נושא המשכנתאות והזוגות הצעירים. משנה לשנה, ממשלה לממשלה, כשאנחנו עומדים כאן בדיון על התקציב, אנחנו רואים אותה בעיה. היום זוגות צעירים לא מסוגלים לרכוש דירות. אין להם כסף. מחירי הדירות עולים, והמשכנתאות עדיין עומדות על אותה רמה. כשזוג צעיר רוצה להתחתן, הוא הולך 100,000 דולר - אם אין לו הורים עם ג'ארה בבית, -לרכוש דירה, ועליו לשלם 150,000 הוא לא יהיה מסוגל להגיע לדירה כל ימי חייו. מה קורה בפועל? אתה יודע, שר האוצר לשעבר בייגה שוחט, שהיום החברות המשכנות מחזיקות קרוב ל=30,000 דירות סגורות, במקום שייתנו אותן לצעירים ויגידו להם: קחו את הדירות במחירים נמוכים; שהם ישפצו את הדירה על חשבונם, במקום לקבל את השכירות של אותה דירה. כך יוכלו 30,000 צעירים להיכנס אל אותן דירות שמוחזקות על-ידי "עמיגור", "עמידר", "פרזות" וכל חברה משכנת ממשלתית. אבל לא מאפשרים זאת. העיקר שיהיו עוד מחוסרי דיור במדינה. התוצאה היא, שבמקום שהצעירים יבנו את חייהם כאן במדינה הם יורדים מהארץ.

אני כבר לא מדבר על נטל התשלומים. כשאני עובר על נטל התשלומים לאזרח, אני שואל: לאן המדינה רוצה בכלל להגיע? אם בן-אדם יוצא לעבוד כדי להרוויח כמה פרוטות, הוא צריך באמת להתאמץ, כתוצאה מנטל המסים הוא מגיע ל=3,000 שקל, וזה אחרי שהורידו לו מס הכנסה, אחרי שהורידו לו ביטוח רפואי, אחרי שהורידו לו ביטוח לאומי. לאחר מכן הוא גם צריך לקנות קניות הביתה, מוצרי מזון, ולשלם 17% מע"מ. על כל מוצר שהוא קונה הוא משלם 17% מע"מ. כלומר, מתוך אותם 3,000 שקל תורידו לו גם 17% ותראו כמה נשאר. מזה הוא צריך לשלם גם את הארנונה ותראו כמה נשאר. מזה הוא צריך לשלם את שכר הדירה ותראו כמה נשאר. מזה הוא צריך לשלם את החשמל, את המים, את אגרות החינוך, אם יש לו ילדים קטנים. הוא צריך לשלם עוד, אם הוא רוצה לעשות איזה ביטוח משלים, או אם הוא צריך רפואה מעבר לסל הרפואה שניתן היום, כגון: טיפולי שיניים לילדים. ואני לא מדבר על ביגוד. ואני לא מדבר על מזון. ואני לא מדבר על אלף ואחת הוצאות. משפחה במדינת ישראל לא מסוגלת היום להתקיים מ=3,000 שקל.

כל פעם שאני מסתכל לחברי הכנסת בעיניים אני אומר: רבותי, בואו אתם, במקום לדבר יותר מדי, קחו אתם 3,000 שקל, שבו בבית חודש, אל תעבדו, ותבזבזו אותם לפי מה שצריך לבזבז. אני רוצה לראות חבר כנסת אחד שיהיה מסוגל להסתדר עם 3,000 שקל כשיש לו כל ההוצאות האלה שמניתי. אם אנחנו כבר מדברים על הוצאות - בואו נעמיד לנגד עינינו את סל הקניות למשפחה, שהוא 5,600 שקל בערך, אם אינני טועה, ואני לא מדייק באגורות. זה נטל כבד מאוד.

כשבדקים מדי שנה את קו העוני במדינת ישראל, רואים שכל הזמן הרף עולה. ילדים רעבים ללחם והרף עולה. למה? כי לא שינו את השיטה של תקרת מינימום לשכר. הלכו וקבעו שכר מינימום במשק ולא קבעו מה יהיה שכר המינימום של העשירון העליון. ותמיד עושים את ההשוואה לפי העשירון העליון, כשאינו בכלל קו, והולכים ואומרים: דירוג כזה או אחר נותן כך וכך עשירונים. זאת כאשר החישוב צריך להיות חישוב אחר לחלוטין, אם אנחנו לוקחים את סל הקניות הממוצע למשפחה, עם כל מה שהכנסתי כאן בפניכם, על מנת לחשב כמה, בעצם, משפחה צריכה כדי לממן את חייה.

ואני כבר לא רוצה לומר לך נגד כמה משפחות במדינת ישראל הוצא, לצערי הרב, צו הוצאה לפועל. אני לא יודע כמה מחברי הכנסת ניגשו לבתי=הדין הרבניים ושאלו: כמה תיקי גירושין נפתחו בשנה האחרונה? רק בחיפה מדובר על 12,000 תיקים. האם זה לא מעניין אף אחד למה אנשים מתגרשים? האם זה לא מעניין אף אחד כמה נשים תצטרכנה לקבל את המענק של משפחות חד=הוריות? האם זה לא מעניין אף אחד כמה המדינה תצטרך להוציא על אותן משפחות שמתפרקות משום שאין להן מספיק כסף לסיים את החודש? רוב הבעיות שמגיעות, בסופו של דבר, לרבנות אלה בעיות שבאות כתוצאה מהקושי הכלכלי ומקושי הפרנסה; משפחות לא מסוגלות לשכור דירה ובעל הבית לא מסוגל למצוא מקום מסודר. לכל מקום שהוא הולך יש ביורוקרטיה כזאת או אחרת וההתמודדות עם החיים היא התמודדות קשה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה.

חיים דיין (הליכוד=גשר=צומת):

אני חושב שיש בהחלט מקום לבוא, לשנות ולשפר את הדברים האלה. אני לא רוצה להרחיב. לסיום הדברים אומר משפט קצר. גם בשנת 1995, אדוני שר האוצר לשעבר, בחוק התקציב אישרתם 36 מיליון שקל לחברות כדי שהן תשווקנה בפרסום בחוץ=לארץ, כשחברות מרוויחות 15 מיליון דולר בשנה. אראה לך את זה. יש לי הנתון פה. הוצאתי אותו מהמחשב. תבדוק את הנושא הזה.

היו"ר ד' טל:

תודה לחבר הכנסת חיים דיין.

חיים דיין (הליכוד=גשר=צומת):

אני מקבל את ההודעה שלך. באמת התייבש לי הגרון קצת.

היו"ר ד' טל:

חברת הכנסת נעמי בלומנטל. חבר הכנסת מיכאל נודלמן. חבר הכנסת יורי שטרן. חבר הכנסת רחבעם זאבי. חבר הכנסת צבי הנדל. חבר הכנסת יצחק כהן. חבר הכנסת שמריהו בן=צור. חבר הכנסת אבנר חי שאקי, בבקשה.

קריאה:

מי אחריו?

היו"ר ד' טל:

אחריו - חבר הכנסת משה גפני. אחריו - חבר הכנסת נסים דהן. בזה אנחנו

מסיימים את הסבב הראשון.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, חוק ההסדרים אמור להשיג את יעדי התקציב ואת יעדי המדיניות הכלכלית של הממשלה, תוך עמידה במגבלת הגירעון לשנת הכספים 1997.

אני רוצה לעמוד על כמה נושאים, שלדעתי לא מצאו את תיקונם המלא בהצעת החוק הנוכחית. אני מתכוון, כמובן, בראש ובראשונה, לתקציב השירותים החברתיים. כשאני אומר שירותים חברתיים, כידוע זה כולל חינוך, רווחה ובריאות. ואני באמת אגע בשלושה אלה במיוחד.

אתחיל בחינוך. אינני רואה שהצעת החוק החדשה נותנת תשובה על שאלות רבות שנשארו תלויות ועומדות, שמחכות לפתרון זה שנים ואין זכות למענה הראוי. בראש ובראשונה השחיקה במה שנקרא פעם תקציב טעוני טיפוח. לא שטעוני הטיפול אינם קיימים עוד, או שמספרם צומצם, אלא פשוט הביאו בחשבון כאילו הבעיה נפתרה בחלקה הגדול, ולכן אפשר היה לקצץ במשאבים שנקבעו בשעתם למטרה זו, מה שאיננו מוכח כנכון.

הנקודה השנייה היא ההשכלה התיכונית והגבוהה. מסתבר מתוך בדיקת העניין שכמעט שני-שלישים מהנוער הישראלי אינם מצליחים להגיע לתעודת בגרות. ובהתחשב בכך שהכניסה לעולם של היום, בוודאי של המחר, מחייבת או השכלה תיכונית או משהו שווה ערך להשכלה תיכונית, או תעודת בגרות או שווה ערך לתעודת בגרות, פירושו של דבר שאותו מינימום חברתי שצריך היה להעמיד לרשותם של כל נער ונערה בישראל, איננו מצליחים להעמידו לרשותם, מפני שלא השקענו, וגם בתקציב הנוכחי איננו משקיעים את המשאבים הדרושים כדי לעמוד בזה.

מיכה גולדמן (העבודה):

חבר הכנסת שאקי, אני רוצה להזכיר בעניין זה גם את ראש הממשלה יצחק רבין,

זיכרוננו לברכה, וגם את שר החינוך לשעבר אמנון רובינשטיין.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני עומד לומר את זה. אני יודע זאת. אינני מתכוון לשכוח את מה שמגיע לכל אחד.

מיכה גולדמן (העבודה):

אני חושב שמה שעשה אמנון רובינשטיין במשך שנתיים וחצי - - -

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

ידידי, לא עמדתי לפסוח על זה. אני מודע יפה לכך שבקדנציה האחרונה תקציב החינוך עלה בצורה מאוד מאוד מרשימה. זה נכון. אלא מאי? פה הנקודה, ואמרתי את זה בשעתי לידידי פרופסור רובינשטיין. חלק גדול מהסכומים הללו הלכו לשיפור שכרו של המורה, וזה דבר גדול. בשעתי הייתי בוועדה למעמד המורה, ואני יודע כמה חשוב להעלות את שכרו כדי שתהיה לו מוטיבציה להשתלם, כדי שרמת החינוך בארץ תעלה, כדי שבאמת נגיע לתוצאות שאנו מצפים להן. כי מה פירוש של חינוך טוב? חינוך טוב פירושו מתן הזדמנויות מרביות לנוער.

אלא מאי? מסתבר שבעיירות הפיתוח, בשכונות מצוקה בערים, במושב, ביישובי ספר, אין הנוער מגיע לכך, מפני שחסרות קרנות מלגות בסכומים מספיקים. אני יודע שיש הלוואות.

מיכה גולדמן (העבודה):

אדוני, אני רוצה לתקן אותך. כל ילד בעיר פיתוח, בשכונה, במושב, בכל מדינת ישראל, שרוצה לסיים כיתה י"ב - הגענו להסדר עם הצבא לדחות את הגיוס בשנה כדי לאפשר לתלמידים להשלים בגרות טרם גיוסם לצבא, משום שזה הרבה יותר קל לנער להשלים

בגרות לפני הגיוס, מאשר אחרי שלוש שנות שירות.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני בודק גם את התוצאה הסופית. הרי אדם הולך לתיכון כדי להגיע פעם למוסד להשכלה גבוהה. אני כאיש אוניברסיטה שבודק כל השנים, שמכיר את העניין מקרוב, אינני רואה עלייה סבירה במספר הסטודנטים המגיעים מעיירות הפיתוח ומשכונות מצוקה לאוניברסיטאות. אני יודע שיש אוניברסיטה, דווקא אוניברסיטת בר-אילן, למשל, היא ידועה בהישגים שלה, כי היא קבעה לה למטרה לקלוט - - -

מיכה גולדמן (העבודה):

יש מכללה באשקלון, יש מכללות אזוריות, יש היום מהפכה גדולה בתחום הזה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

חבר הכנסת גולדמן, אתה באמת לא מאפשר לי לדבר. אדוני היושב-ראש, הוא מדבר יותר ממני. אני מבקש שתאפשר לי להמשיך, בטובך.

מיכה גולדמן (העבודה):

- - -

היו"ר ד' טל:

לא, חבר הכנסת גולדמן, זה לא דיאלוג. חבר הכנסת שאקי צודק.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני בא לומר בזה, שבאמת נעשה, היו הישגים. אבל אני רוצה לומר, שכל השנים

לחמתי לשוויון בתחום החינוך, מתוך הבנה שזה המפתח לקידום בחברה, בסופו של דבר זה המפתח גם לצמיחה של כל מדינה, גם הצמיחה הכלכלית. והעובדה היא, שהיהודים שהגיעו מברית=המועצות לשעבר, מאחר שהביאו עמם השכלה גבוהה, קליטתם בארץ היתה הקלה ביותר מבין כל העליות. וזה סביר בהחלט. כי הצרכים של החברות, של הרשויות המקומיות, של כל עולם הכלכלה, מחייבים השכלה גבוהה. וזה כמובן חסר אצל רבים מאלה.

דבר נוסף שאני רוצה לעמוד עליו הוא אותו חינוך חינוך שכל כך רצינו ביקרו. זה שנים אנחנו לוחמים על חינוך חינוך. אבל למעשה, כשאתה בודק אותו, באים אליך הורים ואומרים, ובצדק, שדורשים מהם סכומים גדולים מאוד. כך שלמעשה המושג חינוך חינוך איבד מזמן את משמעותו. הדרישות מן ההורים הן גדולות. ולצער, רק לאחרונה ראינו, שכמה תלמידים שהוריהם לא שילמו, לא הוציאו אותם לסיור או לטיול. והיו תוצאות מרות. במקרה אחד היתה תוצאה מרה ביותר, מבישה לכולם.

לא ייתכן שבני העשירונים הנמוכים, אותם ישראלים שנמצאים מתחת לקו העוני ולומדים בבית=ספר, לא יהיו פטורים מלכתחילה מלשלם את כל מה שדורשים מתלמידים בני עשירונים גבוהים, או אפילו בינוניים. לא ייתכן שתהיה התופעה הזאת של אי=שיתוף תלמידים בטיולים ובסיורים, בפעולות ובפעילויות מסוימות, מפני שההורים לא שילמו, והם לא שילמו בדרך כלל מפני שלא יכלו לשלם ולא מפני סירוב לשמו. אלה דברים שכדאי מאוד שיעברו מן העולם, גם משום הנזק הגדול שנגרם לאותם ילדים, התסכול, המרירות. אם תסכול מוליד מרירות, מרירות מולידה שנאה. וחבל מאוד שהנוער הזה ישנא, חלילה, את מדינתו מפני שבילדותו המדינה לא סיפקה לו את המינימום הדרוש לו.

עכשיו אני עובר לדבר על יום חינוך ארוך. אני רוצה לברך את הממשלה על העמדת 400 מיליון שקלים ליום חינוך ארוך, בחוגים מצומצמים, במגזרים מצומצמים. אבל זה איננו מכסה את כל הציבור.

קריאה:

לידיעתך, חבר הכנסת שאקי, זה לא מסומן בתקציב.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני דיברתי על זה עם שר האוצר.

מיכה גולדמן (העבודה):

זה כמו כל הדברים האחרים שהם הבטיחו.

קריאה:

זה לא מסומן.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אם זה לא מסומן, אז אולי זה מחייב אותי לקרוא בזה לשר האוצר. יש לנו רק עוד

יום או יום וחצי - - -

מיכה גולדמן (העבודה):

ראש הממשלה אכן התחייב.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

לא רק זה, אלא דיברנו על כך בכמה מפגשים ונאמר שזה מה שיהיה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת גולדמן, הוא התחייב, אבל השאלה אם הוא התחייב לקיים את זה.

מיכה גולדמן (העבודה):

נכון, בזה אתה צודק. כל מה שהוא אמר עד היום לא מומש.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

יום חינוך ארוך איננו מותרות. יום חינוך ארוך איננו דבר בלתי מצוי. ההיפך הוא הנכון. ברוב מדינות התרבות, ברוב מדינות המערב, על אחת כמה וכמה במזרח=אירופה, ברוסיה, ברית=המועצות לשעבר, לומדים עד השעה 15:00, עד 16:00, עד 17:00. התופעה של יציאה הביתה בין 12:00 ל=13:00 היא ישראלית בעיקרה. ואנחנו יודעים מה התוצאות מן העובדה הזאת שעשרות אלפי ילדים, אם לא מאות אלפי ילדים, נמצאים מחוץ לבית=הספר כבר בשעה 13:00, על כל המשתמע מכך, על סכנות הרחוב, סכנות מבחינת החינוך, סכנות מבחינת תאונות דרכים.

הכול מוביל למסקנה אחת. המדינה חייבת לעשות מאמץ עילאי להגיע ליום חינוך ארוך, לא רק בעיירות הפיתוח ובשכונות המצוקה, אלא בכל הארץ. אבל בוודאי ובוודאי יש להתחיל בזה.

תחום נוסף שאני רוצה לדבר עליו הוא דווקא שירותי הבריאות. למדתי את הנושא בזמן האחרון במיוחד, מפני שגם אני, כמו כולכם, קיבלתי את החוברות של "מכבי", של קופת=חולים הכללית, גם של קופת=חולים מאוחדת, ולמדתי את הנושא מקרוב. זה לא מסובך כל כך. מה שלמדתי, ואני חושב שהוא לא מוטל בספק, זה שקרה דבר מוזר בנושא הזה. העלות גבהה, ואילו השירות בהרבה מקרים פחת. איזו תופעה בלתי ניתנת להסבר. אנחנו משלמים הרבה יותר למען שירותי הבריאות, ובהרבה מקרים הרבה מגזרים מקבלים פחות.

כשניסיתי ללמוד איך זה קרה, מסתבר שהעובדה שביטלו את המס המקביל, שכל כולו היה מופנה אך ורק לשירותי בריאות, ובמקומו המדינה נותנת היום השלמות למסים המשולמים, לאותם 4.8% - זה מביא לכך שבהרבה מקרים הממשלה איננה משלימה. וכשהיא משלימה, היא משלימה באיחור. התוצאה היא, שהאזרח מקבל שירותי בריאות פחות טובים משהיינו מקבלים לפני אותו חוק, שכולנו ראינו בו הישג חברתי מן המדרגה הראשונה.

מטרות החוק מצוינות. לרוב התושבים זה שירות גדול. הרבה מאות ואלפים שלא היו מגיעים לקופת=חולים ולא היו מסוגלים לקבל שירותי בריאות, היום מקבלים מכוח החוק. אין צורך להיות חבר כדי לקבל. אבל סוגים מסוימים של רופאים ושל תרופות, של טיפולים ואשפוזים וכו' וכו', הדברים הללו התייקרו, כפי שעולה מהעובדות שנבדקו. והשאלה היא אם לא ניתן הדבר בכל זאת לתיקון. מפני שאחרי ככלות הכול ישראל משתבחת באחד משירותי הבריאות הטובים, לא רק באזור הזה, אלא בעולם כולו. כל השיטה הזאת של קופות=החולים הביאה לכך שרמת הבריאות בארץ היא מן הגבוהות. אבל הנה קרה דבר מוזר, שיש גירעון של מיליארד שקלים לפחות לשנה, כדי לשלם את ההוצאות המינימליות הדרושות לכך.

יושב כאן שר האוצר לשעבר, שבקיא בזה מאוד. בוודאי תזכור, חבר הכנסת שוחט, כיצד אז, ברגע שהוחל בהפעלת החוק הזה, כשכבר היתה הרגשה שאף שהעלות גבהה, אף שאנשים משלמים לפעמים פי=שניים מאשר שילמו קודם לכן, עדיין לכל הדעות, גם מנהלי בתי=חולים הודו בזה, השירות הניתן הוא פחות, יש סוגי שירותים שאינם ניתנים. ועל זה רציתי לומר, שיש לעשות לתיקון הדברים.

ולבסוף אני רוצה לדבר על שירותים דתיים. דרך אגב, שמת לי לב שכשמדובר על המושג שירותים חברתיים, כוללים את שירותי הדת כשירותים חברתיים, ואין ספק שזה נכון. והנה מסתבר, למרבה הפלא, שאף שהכול מכירים בחשיבותו של השירות הזה והכול יודעים שהשירות הוא אוניברסלי, הוא אומנם נקרא שירותים דתיים אבל הוא ניתן לכל דורש ללא אפליה, הנה בכל זאת מסתבר שהרבה מוסדות דת, מוסדות תורניים, מכוני מחקר תורניים וכו', כפי שהוכח בפנינו על=ידי ראשי המוסדות הללו, לא קיבלו חודשים רבים את שכרם, לא התחשבו בגידול האוכלוסייה, ועדיין התקציב שלהם עומד על מה שהיה לפני שנתיים. והשאלה הנשאלת היא: האומנם דווקא בתחום הזה לא צריך להשלים, האומנם דווקא בתחום הזה לא צריך לתת אותו מינימום נדרש.

אני מבין שבימים אלה יש משא=ומתן. שר האוצר מגלה נכונות להיענות לכמה תביעות. אבל כל מי שידע עד כמה השירותים הדתיים האלה עונים על צרכים של החברה כולה מבין שצריך להגדיל.

אני רוצה להביא דוגמה אחת מני רבות, שנוגעת לכל אחד. כולנו רוצים לקלוט את העולים, וכולנו יודעים שקליטת עולים היא לא רק דיור ועבודה, אלא גם קליטה רוחנית. קליטה רוחנית היא כל אותם שירותים שניתנים, שהיתה לי הזכות להיות בין מקימיהם לפני כמה שנים במשרד הדתות. מסתבר שאין כלל תקציב העומד לרשות הנושא הזה של קליטה רוחנית. פירוש של דבר, שהרבה עשרות אלפים מהעולים אינם יודעים ולא כלום על יהדותם, אינם יודעים ולא כלום על הסיבה לכך שהגיעו לארץ הזאת ולא לארץ אחרת. כבר אינני מדבר על ציונות במובנה המלא והרחב, אבל העולה שהגיע כתוצאה ממצוקה, ולא כתוצאה מהכרה ציונית, חשוב שיינתנו לו בארץ הזאת כל האפשרויות ללמוד את הדברים הבסיסיים שיסבירו לו את יהדותו, יסבירו לו את הציונות, יסבירו לו את המשמעות של מדינת ישראל. זה לא מופיע בתקציב של משרד הדתות ולא במשרד הקליטה. אני חושב שזה משגה.

לסיום, אני חושב, שבארבעת התחומים החשובים האלה, חינוך, בריאות ורווחה, מה שנקרא השירותים החברתיים, ושירותים דתיים, חשוב לעשות שיקול נוסף. לא ייתכן שיסתבר שבתחומים הללו יש ירידה בתקופת הממשלה הזאת לעומת המצב הקודם. אחרי ככלות הכול, השירותים הללו הם אוניברסליים, הם אמורים להגיע אל כלל הציבור, הם אמורים לשפר את מנת חלקו של כל אזרח. ואם עדיין יש לנו 738,000 תושבים בארץ החיים מתחת לקו העוני, חשוב מאוד שהתקציב הזה ייתן תשובה על כך, כך שבשנה הבאה נמצא מספר קטן יותר של אנשים מתחת לקו העוני. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לחבר הכנסת שאקי. חבר הכנסת משה גפני - איננו. חבר הכנסת נסים דהן - איננו. אדוני שר האוצר לשעבר, חבר הכנסת שוחט, בבקשה.

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני היושב ראש, רבותי חברי הכנסת, אני אתחיל ברוח תוכנית רדיו מפורסמת ואחלק "קוצים" ואחלק "שושנים".

היו"ר ד' טל:

חשבתי שאדוני דיבר על "הכול דיבורים".

אברהם שוחט (העבודה):

נכון. אני רוצה לחלק "שושנים" לסיעת גשר, לשר החוץ שהוא ממלא=מקום ראש הממשלה ולחברי הסיעה, שקיבלו הבטחה בעניין עקרוני, שלא ייפגעו אנשים ששכרם נמוך מהשכר הממוצע במשק. וכאשר הביאו את חצי נקודת הזיכוי, משמעות העניין היתה שאשה עם ילד אחד, למשל, מהכנסה ברוטו של 3,300 שקלים היתה מפסידה 70 שקלים לחודש. ומכיוון שהפרוצדורה היתה פרוצדורה עוקפת החלטת ממשלה, כפי שצריך היה לעשות, כפי שנעשה עם כל חוק ההסדרים, אלא דרך הסתייגות במליאה, ולאחר הסקנדל שעשינו זה חזר לוועדת הכספים, אבל לא היתה החלטת ממשלה - בהחלט מגיע לסיעת גשר זר של שושנים על אשר עשתה.

כן"ל לחבר הכנסת יהלום, לחבר הכנסת זיסמן, לחברת הכנסת סולודקין. לכל אלה מגיע זר של שושנים.

זר גדול של קוצים מגיע לחברת הכנסת נעמי בלומנטל. קודם כול ניסו למרוח את העניין על-ידי הקמת ועדה שלא צריך אותה, כי יש חקיקה שנעשתה במשך השנים לטיפול בשכר הנשים. והיא חברת שדולת הנשים, והיא הופיעה על מודעות פרסומת בגודל של ארבעה מטרים, אם אינני טועה, עם חברת הכנסת דליה איציק, בכל הנושא של הנשים.

קריאה:

בייגה שוחט, אתה גם תגיד מי מתמודד בשנת 2004?

אברהם שוחט (העבודה):

לא, אני רק אומר מה שהיא עשתה למען הנשים. והנה, ברגע אחד הכול השתנה. היא גם עשתה משהו טיפשי, כי אם היא היתה סופרת היא היתה רואה שההצבעה שלה לא משנה את העניין. אז היא גם אכלה את הדגים הבאשים, גם גירשו אותה מהעיר, וכעת אני גם נותן לה זר קוצים, שזה הכי פחות חשוב.

אבל, אני הייתי אומר שזר השושנים אכן מגיע לאותה קבוצה של חברי כנסת שראתה את העיוות, לא רק עיוות, אלא הפרת הבטחה. ואני אומר לכם, אני הייתי שר האוצר כאשר חוקק חוק הבריאות, והיה ברור לנו שיש בעיה עם אוכלוסיית הנשים הנשואות. ונתנו נקודת זיכוי. לאחר מכן, תוך כדי התדיינות, באנו ואמרנו: בואו נפזר את זה, שכן היתה אשה נשואה במקום עבודה, והיתה גרושה או רווקה, ואמרנו: ניתן חצי נקודה. וכל הסכום הוא 270 מיליון שקלים. זאת היתה מחויבות. ולצערי הרב, בדרך=לא=דרך ניסו להשחיל את זה. אני שמח שהעניין הזה נפל.

אני רק רוצה להעיר, ואולי חבר הכנסת קליינר או חברי הכנסת רמון ואורון, שהם מומחי תקציב ידועים, יגידו לי, אם בכלל הממשלה יכולה לבוא עם תקציב. שכן בדיון בוועדת הכספים היו המספרים בצד ההוצאה, וקיבלנו מסמכים בצד ההכנסה, ובעצם אנחנו עומדים היום במצב שצריך לעשות תיקון מספרי: או להוריד את הרזרבה הכללית ולפזר אותה בסעיפים - - -

היו"ר ד' טל:

אבל אפשר, לפי סעיף 127, דומני, להחזיר את זה - - -

אברהם שוחט (העבודה):

לא, סעיף 127 זה פרוצדורה, זה להחזיר לוועדה לדיון.

היו"ר ד' טל:

כן, להחזיר לוועדה.

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת שוחט, יגדילו את הגירעון. מה הבעיה? מה חשוב מספר בתקציב?

אברהם שוחט (העבודה):

אבל הגירעון הוצע על-ידם בחקיקה. זאת אומרת ש-2.8 המיליארדים הם בחקיקה, ולכן הם לא יכולים. הם צריכים לעשות משהו מספרי: או להקטין את הרזרבה ולפזר את זה, אינני יודע מה הם צריכים לעשות.

רפאל אלול (העבודה):

- - -

חיים רמון (העבודה):

אדוני שר האוצר לשעבר, כל המספרים אינם עומדים בשום מבחן. יש שם סעיפים להחלטה, 4 מיליארדים. האם הוא יביא 4 מיליארדים להחלטה?

אברהם שוחט (העבודה):

אני חושב ששר החקלאות, שהיה מאוד נדיב בקיצוצים במשרדו, אולי הוא מוכן להוריד עוד 270 מיליון. תאמין לי שהוא ימצא.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת שוחט, בסך הכול חסר להם היום, בלי הביטחון - - -

אברהם שוחט (העבודה):

2 מיליארדי שקלים.

חיים אורון (מרצ):

לא. היום חסר להם, בלי הביטחון, 400 מיליון.

אברהם שוחט (העבודה):

אם אתה רוצה, אני אספור לך כעת. אם אתה אומר כך, אני אספור לך. בהחלטת הממשלה ביולי היו דברים מסוימים שלא הובאו לכדי מימוש. 150 מיליון שקלים בהחלטת הממשלה, הגדלת דמי חכירה בנושאים החקלאיים השונים, מופיעים בצד ההכנסה. לא בוצע שום דבר. 100 מיליון שקלים, פיס, ומיסוי על מוסדות ההימורים, 250 מיליון - לא נעשה שום דבר. 60 מיליון שקלים, אי=טיפול במסכות הגז, כשבילילה היה כתוב אב"כ - חוץ משני שרים, אף אחד מהשרים לא הבין מה זה אב"כ כשהוא הצביע - - -

חיים אורון (מרצ):

הם חשבו שזה עב"ם.

חיים רמון (העבודה):

השרים היו עב"מים.

אברהם שוחט (העבודה):

נגיד שהעב"מים לא הבינו מה זה אב"כ. ועכשיו יש החלטה של ראש הממשלה, וב=60 המיליון האלה ראש הממשלה החליט שכן מטפלים. אז עד עכשיו יש לנו 310 מיליון שקלים. יום לימודים ארוך - 140 מיליון שקלים, לא בתקציב. 310 מיליון ועוד 140 מיליון זה 450 מיליון. דוח ועדת=גבאי - מחויבות לערי הפיתוח, 100 מיליון שקלים -

--

קריאה:

מה זה פה, מכולת?

אברהם שוחט (העבודה):

זה לא מכולת.

חיים רמון (העבודה):

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת רמון, מנין אדוני לוקח את המרץ הזה בשעה כה מאוחרת של הלילה?

אברהם שוחט (העבודה):

חבר'ה, תנו לי לדבר, כי יש לי גם משהו להגיד לחבר הכנסת קליינר.

קריאה:

השתכנענו.

אברהם שוחט (העבודה):

כל זה עוד לפני הביטחון. זאת אומרת שאם מחברים את הכול יחד, זו בעיה של -

--

חיים אורון (מרצ):

- - -

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

אברהם שוחט (העבודה):

מאה אחוז. אבל יש בעיה, אסור להעלות מסים. חבר הכנסת קליינר, אסור להעלות מסים.

עכשיו אני רוצה להגיד לך משהו בעניין הגירעון, ולמה אתה לא צודק, ולמה ראש הממשלה - כבר אמרו לי פה שאסור לי להגיד משקר, אלא להגיד מכזב ולא אומר אמת.

חיים אורון (מרצ):

צריך להגיד שיש פער גדול בין העובדות - - -

אברהם שוחט (העבודה):

מה אתה אמרת, חבר הכנסת קליינר? אמרת שבקיסריה הוא - - -

שר האוצר ד' מרידור:

- - -

חיים רמון (העבודה):

אדוני שר האוצר הנוכחי, שר האוצר הקודם שוכנע. מי שלא שוכנע אלה פקידי
משרדו - - -

שר האוצר ד' מרידור:

- - -

אברהם שוחט (העבודה):

לא נכון. שר האוצר, זה פשוט לא נכון.

שר האוצר ד' מרידור:

- - -

אברהם שוחט (העבודה):

זה פשוט לא נכון.

חיים רמון (העבודה):

אדוני שר האוצר, כאחד שהיה בעניין הזה, ונשא=ונתן, וכל מיני תרגילים בעניין
הזה, אני תבעתי נקודה שלמה, אני מודיע לך ששר האוצר הסכים לחצי נקודת זיכוי. נכון.
שצמרת האוצר התנגדה. היא אמרה: חכו, יבוא יום - - -

אברהם שוחט (העבודה):

אני לא מבין, למי יש רשות הדיבור, לחיים רמון או לי?

היו"ר ד' טל:

אדוני, כשזה היה נוח לאדוני, אדוני אפשר לחבר הכנסת רמון להגן ולגונן.
אי=אפשר להחזיק את החבל משני קצותיו, עם כל הכבוד.

אברהם שוחט (העבודה):

חבר הכנסת קליינר, אני רוצה להגיד משהו, ואשמח אם שר האוצר ישמע. מה אתה אמרת, ובעצם מה אמר ראש הממשלה בכמה פורומים ובשני ראיונות בעיתונים? מה הוא אמר? הוא אמר: תראו, רבותי, כשאני אמרתי בקיסריה שלא יעלו מסים, התכוונתי ל=4.9. והנה, פתאום הסתבר לי שצריך לעשות עוד קיצוץ של 1.8. יש לי הטקסט, לא אלאה אותך בזה. הטקסט מדבר על הרמה העקרונית של אי=העלאת מסים. הוא לא מתייחס ל=4.9, הוא לא מתייחס לשום דבר.

יתירה מזאת. 1.8 המיליארד הנוסף בוצע כולו ללא העלאת מסים. הוא בוצע על=ידי קיצוץ של 1.2 מיליארד, ו=600 מיליון שקלים - הגדלת הכנסות שהן לא מסים, אלא הכנסות מתשלום קנסות על עבירות תנועה, מכירת דירות בהתנחלויות, חלוקת מספרי מוניות. אין פה מס. כלומר, המס כולו נכנס ל=4.9 המיליארדים הראשונים. והרי אתה ואני יודעים - - -

היו"ר ד' טל:

סליחה, חבר הכנסת שוחט. אדוני השר, עם כל הכבוד הראוי, מליאת הכנסת אינה בדיוק המקום המתאים לשיעורי התעמלות. אז אם אדוני רוצה למתוח את איבריו, יואיל בטובו לעשות זאת במקום אחר. המקום שם יותר נאה ויותר נאה. זה פשוט לא מכובד.

חיים רמון (העבודה):

- - -

אברהם שוחט (העבודה):

עמיתי לאופוזיציה, אני מבקש מכם. ובכן חבר הכנסת קליינר, לכן ראש הממשלה לא אמר אמת ושיקר בעניין במודע - - -

היו"ר ד' טל:

אמרנו שלא אומרים שיקר.

אברהם שוחט (העבודה):

כיזב בעניין במודע, שכן כל המס הוטל בקטע הראשון של 4.9 המיליארדים. וזאת באמת התמונה הנכונה, לצערי הרב. זאת התמונה וזה הסיפור האמיתי.

עכשיו אני רוצה להגיד לך, חבר הכנסת קליינר, וגם לשר האוצר: לא שזאת חגיגה גדולה, אבל בכל אופן, אנחנו צריכים להחליט בינינו איזו שנה שייכת לשר האוצר הקודם ואיזו לשר האוצר הישן.

היו"ר ד' טל:

נכון.

אברהם שוחט (העבודה):

כשאני נכנסתי לתפקיד ב=1992, דן מרידור צודק, הוא אומר: תראה איך היצוא גדל ב=1992. כל השנה הזאת שייכת למודעי ולממשלה הקודמת. קיבלתי. 1992 שייכת לממשלה הקודמת, עם רמת האינפלציה וכל מה שכרוך שם. אם כך, אני מניח שלגבי שנת 1996 רוצים שאני אהיה אחראי לכולה, אף שאפשר היה לעשות קיצוץ כזה או אחר ביולי, אבל בסדר, קיבלתי את כללי המשחק. אם קיבלתי את כללי המשחק, איך ראש הממשלה, בריאיון לעיתון, יכול להגיד ביום שישי: תראו מה שקרה, מרגע שנכנסנו האינפלציה ירדה. זה

נכון עובדתית שהאינפלציה בחצי השני של השנה היא הרבה יותר נמוכה. אבל אני מבקש לומר באופן ברור ביותר: שנת 1992 - זה ממשלת הליכוד ומודעי, על כל מרכיביה. 1996 - הממשלה בראשות מפלגת העבודה, על כל מרכיביה. לכן מאוד שמחתי כשראיתי - - -

היו"ר ד' טל:

לרבות העלייה באבטלה, אדוני?

אברהם שוחט (העבודה):

היתה ירידה באבטלה, לא עלייה.

היו"ר ד' טל:

ב=1995 היתה ירידה באבטלה. אבל ב=1996 - - -

אברהם שוחט (העבודה):

גם ב=1996. כן, יש ירידה. אינני יודע אם הספקת לקרוא את הפרסום של הלמ"ס.

קריאה:

קראתי אתמול.

היו"ר ד' טל:

ב=1996 יש מגמה של עלייה.

אברהם שוחט (העבודה):

אני מדבר במונחים שנתיים. לשמחתי הרבה, קודם כול יש הפתעה לטובה בצמיחה. במקום 3.8% זה כנראה 4.5% או 4.4%. יש הפתעה לטובה אפילו בחשבון השוטף.

קריאה:

4.6%.

אברהם שוחט (העבודה):

ראיתי 4.6%, במקום 5.5%.

שר האוצר ד' מרידור:

בוא ניקח את הכול בזהירות.

אברהם שוחט (העבודה):

הם אמרו שאלה סיכומים נוספים, אבל בסך הכול, הנתונים שישנם הם נתונים לא רעים לגבי שנה כזאת. אני מקווה ש=1997 תהיה לא פחות טובה מהשנה הזאת. אני יודע שיש בעיה בגירעון בתקציב.

מיכאל איתן (הליכוד=גשר=צומת):

מה לגבי 1995?

אברהם שוחט (העבודה):

1995 היתה שנה טובה מאוד.

חיים אורון (מרצ):

השנים הטובות היו - - -

אברהם שוחט (העבודה):

אני יודע שיש בעיה בגירעון בתקציב, ואנחנו נעשה דבר פשוט. ניקח ארבע שנים, בלי שנת 1992, ונראה מה היתה האינפלציה בארבע השנים, נראה מה היה הגידול ביצוא, נראה מה היה הגידול בתוצר, נראה כמה כסף עבר לתשתיות, מיכאל קליינר, ויש ב=1996 בעיה של הכנסות. דרך אגב, לטעמי היא לא מוסברת לגמרי, חלקה כן וחלקה לא מוסבר, ואני מקווה שנתגבר עליו.

אני רוצה לדבר על משהו שראיתי היום בטלוויזיה, ואני אומר את זה לך, אדוני שר האוצר. אני לא מבין, ראיתי את "דימונה טקסטיל", ראיתי את בלוני הגז, ראיתי את האש שבוערת שם, אש לא במובן הספרותי אלא אש שבוערת שם בפועל.

מיכה, תן לי לדבר; אני רוצה שהוא ישמע אותי, אני מבקש ממך.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת גולדמן, שר האוצר לשעבר מסיים את דבריו, הזמן הסתיים ואני מבקש לתת לו לסיים את דבריו. חבר הכנסת רמון.

אברהם שוחט (העבודה):

אני מדבר ברצינות על עניין דימונה - - -

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת אורון, אנחנו כבר אחרי חצות.

אברהם שוחט (העבודה):

אני מדבר ברצינות על עניין דימונה, ואני רוצה לומר לך שכבר היו לנו שני משברים גדולים בזמן כהונת ממשלתנו. האחד היה באור=עקיבא ובנתיבות, כאשר הבעלות על "שטיחי כרמל" שונתה, תודה לאל. הלכנו לבית=המשפט והוצאנו מישהו מתוך מערכת הבעלות והניהול, וכל אחד מאתנו יודע שהיה צריך לעשות את זה. דאגנו לפועלים, הכנסנו נתן פיצויים ושילם חודשיים כאשר העובדים לא קיבלו את משכורתם מהמפעל. באופקים היה משבר, וראש הממשלה של היום בא לאופקים ורקד על הצמיגים הבוערים. הוא בא להציל את אופקים, אבל אנחנו גרמנו לכך שהדבר הוסדר בצורה מסודרת, העובדים קיבלו פיצויים וכעבור חודשיים הם הקימו שם מפעל חדש. שלושה חודשים אתם לא עושים שום דבר בדימונה.

אם עבר הזמן, אני אנצל את זכותי לדבר במשך הלילה.

היו"ר ד' טל:

תודה לחבר הכנסת שוחט. אדוני שר האוצר, בבקשה.

שר האוצר ד' מרידור:

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, אני לא מתכוון להתפלמס אלא רציתי להודיע בעניין אחר לגמרי, שלא קשור למה שהיה היום. בהתייעצות עם היועץ המשפטי לממשלה בשאלה האם צריך להניח על שולחן הכנסת סיכומי דברים שהיו עם סיעות בקשר לתקציב, החלטתי, על=פי דעתו וגם על=פי דעתי, לעשות את הדבר הבא: אף שסעיף 17 לחוק=יסוד: הממשלה איננו חל כאן, לכן אין חובת הנחת הסכמים על שולחן הבית, מה גם שלא הושגו שום הסכמים בכתב, והחובה היא להניח הסכמים בכתב, אני בדעה שיש חובה ציבורית של גילוי וראוי לגלות לבית את עיקרי הדברים שהושגו עם הסיעות השונות, גם בקשר לתקציב המדינה ולהצבעה עליו, ולכן אני מבקש לומר את עיקרי הדברים שסיכמנו עם הסיעות

השונות לקראת ההצבעה על התקציב, כדי שיהיו מונחים ורשומים בפרוטוקול של הכנסת.

צריך לומר, שכל מה שנוגע להעברות כספיות מסעיפים לסעיפים, בעיקר מסעיפי רזרבה לסעיפי תקציב, כפי שיתחייב על-פי ההסכמים האלה, ההסכמים הקואליציוניים שהונחו בשעתם על שולחן הבית ובהתאם לסיכומים שהגענו אליהם, כל הדברים האלה יעברו כמובן בקרה ציבורית, מפני שוועדת הכספים תצטרך לדון בהם אחד לאחד.

בסיכום דברים עם סיעת ישראל בעלייה הוסכם להוסיף 60 מיליון ש"ח למתן פתרונות דיור לקשישים. כמו-כן הוסכם להוסיף לתוכניות קמ"ע ובש"ן 12 מיליון במזומן. אני מדבר על שנת 1997, כמה מתוך זה יוצא בפועל אינני יודע, זה גג הסכום שיוצא. אני לא רוצה לרדת לפרטים, אלא אני מוסר את עיקרי הדברים. מובן שהשאלה היא איך יעשו את זה, האם בבניית הוסטלים, האם בשכירת דירות, האם בהסבת מלונות, כל זה צריך יהיה להיעשות. יש ועדה שמורכבת מנציגי משרד השיכון, משרד הקליטה ומשרד האוצר. הסכומים שאני אקרא, חלקם הם מתקציבי משרדים ורובם הם מתוך הרזרבה. אני לא יכול לפרט ברגע זה איך זה יתבצע בדיוק, אבל כל מה שיצטרך להיות בהעברה לסעיפים יבוא מן הרזרבה. אם כך, כפי שאמרתי, מדובר על 60 מיליון ש"ח ועוד 12 מיליון ש"ח למדענים עולים, לפי תוכניות המיועדות לכך.

אני אקרא את עיקרי הדברים שסיכמנו עם סיעת הדרך השלישית. אנחנו ניתן תוספת של שקל כנגד שקל שיעמיד המינהל לבנייה כפרית עבור פיתוח תשתיות ל-300 יחידות דיור ברמת-הגולן, במקומות שייקבעו על-ידי התוכניות הממשלתיות. בקצרין יהיה כך וכך. אמרתי שסך הכול 7 מיליונים החלק הנוסף מ-3.5, כי 3.5 הם בנייה כפרית. אין החלטה על יישובים חדשים. מה ייעשה בעתיד? אינני יודע, אינני יכול לתת לך תשובה. אין החלטת ממשלה על יישובים חדשים בגולן, למיטב ידיעתי. למבני ציבור יוקצו 5 מיליוני ש"ח, להשלמת פרוגרמה ליישובי רמת-הגולן יינתנו 1.3 מיליון ש"ח, לתכנון אזורי - 2 מיליוני ש"ח, לפיתוח תשתיות לבנייה במועצה האזורית מגילות, בבקעת-הירדן, מסגרת על עד 5 מיליוני ש"ח בשנת 1997 ושנים נוספות אחריה, בתשתיות בבנייה במועצה האזורית בקעת-הירדן - 5.8 מיליוני ש"ח. הוחלט גם לתת תוספת מיוחדת ברמת-הגולן לסיוע לרכישת דירה, 10,000 ש"ח במענק ו-10,000 ש"ח בהלוואה. אין פה תוספת דירות, הדירות קיימות, מדובר על תוספת סיוע. להתיישבות הצעירה, לפי המסורת שקבע קודמי,

שר האוצר בייגה שוחט - הוא היה מקצה 15 מיליון ש"ח כל שנה דרך ידידנו המשותף גדליה גל ליישוב ב"שטחים הכבושים", זאת זכותו של בייגה להרבה דורות ואנחנו עשינו אותו דבר בעדכון. אמרתי את זה במרכאות, בחיור.

חיים רמון (העבודה):

- - - אני לא רוצה שיהיו לך בעיות אצלך בממשלה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת רמון, אני מאוד מעריך את ההגנה שאדוני נותן לשר האוצר, אבל עם כל הכבוד, שר האוצר מביא לפנינו דבר שהוא לא היה חייב להביא, הוא מביא וראוי שנקשיב לו.

חיים רמון (העבודה):

- - -

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת רמון, עם כל הכבוד.

שר האוצר ד' מרידור:

אני מאוד מאוד מתפעל מהדאגה של חבר הכנסת רמון שמא יהיו לי בעיות בממשלה. עד היום לא היו לי אף פעם בעיות בממשלה, כך שהכול בסדר. הפעם קראתי לעזרה לעמיר פרץ, וכל פעם מישהו אחר עוזר לי.

הקצאה של מיליון ש"ח לחממה טכנולוגית במועצה האזורית גולן והקצאה של 5.5 מיליוני ש"ח, באמצעות משרד התיירות, לפיתוח תשתיות לשיווק תיירותי, אבל הוחלט שלא

תוקם מינהלת תיירות בגולן. מינהלת תיירות לא רצינו, אבל הסכמנו על הקצאה לשיווק.

יש החלטה נוספת, חבר הכנסת שוחט, שהיא לא החלטה שלי מטעמים שמי שיודע - יודע, אלא החלטה של ראש הממשלה, להחזיר חלק מן השחיקה בתקציב לחטיבת ההתיישבות. מאז 1992 היתה שחיקה בתקציב הזה בהחלטה מודעת, ובהחלטה הזאת, התוספת שראש הממשלה החליט עליה - אני לא החלטתי מטעמים משפחתיים, לכן לא קבעתי שום דבר, אבל ראש הממשלה החליט על תוספת של 45 מיליון ש"ח לסכום שהיה קודם, נדמה לי שהוא היה 110, אני לא בטוח בזה. אני מספר לכם ולא מסתיר מכם שום דבר.

קראתי בעיתון מכובד לאנשים חושבים שזה מיליארד, אתם מתפללים אם זה 100 מיליון? זה 10% ממה שכתוב בעיתון, מה הטרגדיה? אני לא רוצה להיכנס לפולמוס ולשאול כמה רזרבה היתה כשהתחילה השנה שעברה, היא היתה אפס, כך שמעתי, אבל אין ברירה, זה חלק מחיינו והסכם קואליציוני הוא חלק מהמשטר הקונסטיטוציוני שלנו, והממשלה מוקמת על בסיס הסכמים אלה וצריך לקיים אותם, ואני מגלה את עיקרי הדברים שהוסכם עליהם ולא נכנס לכל הפרטים.

חיים רמון (העבודה):

כמה רזרבה - - -

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת רמון, כשהוא יסיים אני אאפשר לשאול שאלות.

שר האוצר ד' מרידור:

לגבי שלוש סיעות: המפד"ל, ש"ס ויהדות התורה, אני לא אתן פרטים נפרדים, כי יש הרבה דברים שחוזרים, כי אותו עניין עניין את כולם. אני אסביר לכם את סדרי הגודל של הסך הכול.

חיים רמון (העבודה):

- - -

היו"ר ד' טל:

רבותי חברי הכנסת. חבר הכנסת כהן.

שר האוצר ד' מרידור:

במחלקת הישיבות - אני בא לאכזב אתכם כי אין פה סכום, הוא עדיין לא סוכם, במחלקת הישיבות במשרד הדתות ייבדק הצורך בתיקון בגלל שחיקה בתקציב ישיבות גבוהות, ישיבות הסדר וכוללים במגמה לתקן אותו. עדיין אין סיכום על הסכום והוא ייבדק. העניין יוחלט בעתיד הקרוב. אני לא רוצה להגיד סכומים, כל מה שאני יודע אני אומר לכם. אני לא נכנס לסכום כי עוד לא החלטנו - - - לא באותו מספר אפסים.

אברהם שוחט (העבודה):

בוועדת הכספים - - -

שר האוצר ד' מרידור:

לא, אם אתה שואל אותי, לא. כשאני אומר לא סביר, אני מתכוון שנמוך מזה ולא גבוה מזה, שלא תתבלבל. זה לא סביר וזה הרבה יותר גבוה ממה שעולה בדעתי, אף שהסכום לא סוכם. אני לא יכול להגיד לך שיש סכום מסוכם. אני יודע מה התביעות, אני יודע כמה אני חושב ואני יודע שזה עוד לא מסוכם. שני הדברים לא מגיעים לסכומים שדיברת עליהם, אלא הרבה פחות מזה, בשנת 1997. מה יהיה בעתיד? אני לא יכול להגיד לך. ב=1998 או ב=1999 יכול להיות שיהיו עוד סכומים, אני מדבר על 1997, ואין לנו סיכום מעבר לזה עכשיו.

במשרד הדתות, בפרטים שונים, הקמת מבני דת; יש ועדת=ברודט על בתי=כנסת, החזקת מקומות קדושים, בתי=עלמין, מבני דת לדתות לא=יהודיות ועוד דברים דומים, בסביבות 40 מיליון ש"ח.

הנחה בתחבורה ציבורית למקבלי הבטחת הכנסה - 600,000 ש"ח.

אברהם שוחט (העבודה):

זה לאברכים שיש להם - - -

שר האוצר ד' מרידור:

600,000 ש"ח, אני לא יודע להגיד לך בדיוק את הפרטים. אני אשמח שתתעסקו בסכום הזה.

היו"ר ד' טל:

אפילו ההסתדרות כבר לא מתעסקת ב=600,000 ש"ח.

שר האוצר ד' מרידור:

במשרד הביטחון, תוספת של קצת מעל 3 מיליוני ש"ח לשיבות הסדר, יש שם סעיף מיוחד. במשרד החינוך, תוספת של שני סעיפים על תרבות תורנית ועל יוזמות בעלייה, בסך הכול של 18 מיליון ש"ח. מתוך זה תרבות תורנית כ=10 מיליון ש"ח. אני מתקדם למועצת חוף=עזה, דרך משרד הפנים - 8 מיליונים. במשרד החינוך, עוד דבר שלא תקצבו אותו כאן, כי אנחנו חושבים שמשרד החינוך צריך לתקצב אותו, והוא נוגע להכנסת ילדים מהמגזר החרדי לפנימיות, הם לא היו בו, אבל זאת לא תוספת תקציבית, למיטב הבנתי, אלא משרד החינוך צריך לתקצב. העלינו את הסכום המוקצב לסמינרים למורות בכ=3 מיליוני ש"ח, הוקצו 5 מיליוני ש"ח לשיפוץ ולהצטיידות פנימיות באגודת מתן, 10 מיליון ש"ח תקציב פעולות בחינוך העצמאי.

עכשיו יש סכום שהוא יותר משמעותי - אנחנו מתכוונים לבנות בשנה הזאת, נוסף על המכסה הקיימת, שנדמה לי שהיא 1,325 כיתות, להוסיף עוד 175 כיתות שיוקצו למגזר החרדי, בעיקר להחלפת קרוונים, ליישובים חדשים ולשכונות חדשות בערים ותיקות. אני מוכרח להגיד שראיתי בעיני בארץ תלמידים לומדים בקרוונים, לא האמנתי אבל זה קיים במידה רבה במגזר הזה.

אני חושב שאמרתי לכם, סליחה. בערך 400,000 לכיתה, אינני יודע סכום מדויק, לכן אמרתי לך את מספר הכיתות. ההערכה שאני שמעתי היא שזה יכול להגיע עד 400,000, אולי פחות מזה בחלקים מהארץ, אולי 60 מיליון או 70 מיליון, אין לי מושג ואני לא יכול להגיד לך מספר מדויק.

היתה לנו עוד הסכמה אחת, כבר לפני זמן מה אבל היא קשורה בדרך כלשהי, עם סיעת יהדות התורה, והיא נוגעת לבנייה להשכרה. סוכם שתיבנה או תירכשנה 600 יחידות דיור שתיועדנה להשכרה וכן תועמדנה לעניין זה 80 יחידות הקיימות בצפת. יש חלוקה איפה הן תהיינה: באשדוד, בבית שמש, בקריית ספר, בערד, בביתר ובחצור=הגלילית, גודל הדירות וכן הלאה. משרד הבינוי והשיכון ישלם מכספו, מתוך תקציבו, 25 מיליון ש"ח. זאת לא תוספת תקציבית, ואנחנו התחייבנו, שאם יצטרכו מעבר לזה בשנה הזאת, אנחנו נשלים אם יהיה צורך בכך, עד עוד 45 מיליון ש"ח בשנה זאת; אם יהיה צורך בכך.

אברהם שוחט (העבודה):

600 יחידות דיור זה 250 מיליון.

שר האוצר ד' מרידור:

ההערכה שלנו היא של כ=170 מיליון, בייגה - ההערכה שלנו, חבר הכנסת חיים אורון, היא שמדובר על כ=170 מיליון ש"ח. זאת ההרשאה, ואם אתם מחברים סכומים בשביל העיתון של מחר או בשביל ידיעתכם העצמית, כל הסכום הזה לא יוצא בשנה אחת, כי מדובר בבנייה שנמשכת על פני שנתיים או אולי יותר.

חיים אורון (מרצ):

נקבעו קריטריונים - - -

שר האוצר ד' מרידור:

לא היתה שום החלטה על שינוי בקריטריונים הקיימים. היתה שאלה שעלתה, והתשובה היא שאין שום החלטה על שינוי בקריטריונים הקיימים.

חיים אורון (מרצ):

זה יהיה באשדוד בשכונה ותיקה או סתם - - -

שר האוצר ד' מרידור:

ג'ומס, אני נותן לך סיכומים כלליים, אני לא נכנס לפרטים. אין לי תשובה מדויקת על השאלות שלך. אני אומר שהשאלה עלתה, והתשובה שלי היא שאין שום שינוי בקריטריונים.

כל סכום, אגב - אולי צריך לומר מלה כללית, לפני שאני אגע במסמך אחד נוסף - כל הסכומים שהוזכרו כאן, כל התקציבים שקשורים לכך וכל ההקצאות, כולם צריכים להיעשות - כך אמרנו לכל האנשים, וגם אם לא נגיד, כך זה צריך להיעשות, מכיוון שהדברים גלויים ואני מגלה אותם גם כאן, כדי שלא יהיה שום דבר במחשכים, וועדת הכספים תדע - הכול צריך להיעשות על-פי קריטריונים שוויוניים, הגונים, סבירים וצודקים, ואני מקווה שעין הציבור השוזפת את הדברים האלה תדאג לכך שאם מישהו, חס וחלילה, יעלה על דעתו שלא לפעול לפי קריטריונים - ידאגו שהוא יפעל לפי קריטריונים.

אברהם שוחט (העבודה):

- - -

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת בייגה שוחט, אני מבקש לאפשר לשר לסיים, נראה שהוא לא זקוק לעזרה.

שר האוצר ד' מרידור:

היה לנו דו=שיח, לא עם סיעה אלא עם מפלגה שנקראת מפלגת גשר, בתוך סיעת הליכוד, וגם הוא לא הסתיים בשום סיכום כתוב, אבל אני רוצה לומר שהיו שם דברים שסוכמו, ואתם כבר יודעים אותם. הכול פורסם, והרי גם בוצעה החלפת הצעתנו לקיצוץ בקצבאות הילדים. ההצעה שהבאנו וכבר אושרה כאן, על שחיקת מדרגות מס ונקודות זיכוי, הסיכום על ביטול ההצעה שהבאנו לתשלום לביקור אצל רופא ותשלום במרפאות חוץ. גם קביעה שונה לגבי אגרת בריאות לתלמיד לפי אזורי פיתוח ושכונות מצוקה, או יותר נכון, לפי אזורי עדיפות לאומית ואנשים שלא זקוקים להנחות. סוכם שמכיוון שבהסכמת סיעת גשר מבטלים את החוק שמעניק הנחות בארנונה לקשישים, עשירים כעניים, ללא הבחנה סוציו=אקונומית - סוכם שהוא יבוטל, סוכם גם שתיערך בדיקה במשרד האוצר על=ידי סגן שר האוצר, בשיתוף אגף התקציבים, שמטרתה לבחון את הקריטריונים להנחות שניתנות היום ברשויות המקומיות לארנונה, ותיבחן הדרישה לשינוי הקריטריונים האלה כדי לשפר את הטעון שיפור.

כפי שאמרתי קודם, הכול לפי קריטריונים. סוכם גם שהדיר לקשישים יהיה לכלל אוכלוסיית הקשישים, לפי קריטריונים צודקים ושוויוניים. סוכם שלא תהיה התנגדות לבחינה מחודשת של המלצות ועדת=אדלר לגבי הדרך ליישום יום חינוך ארוך. ראש הממשלה, אני ושר החינוך חשבנו על דרך אחת, וסיעת גשר וכמה חברים בסיעת הליכוד חשבו על דרך אחרת, ואמרנו שאין התנגדות לבחון את הדבר מחדש.

נדמה לי שהבאתי בפניכם את עיקרי הדברים שסוכמו, ואם שכחתי משהו, זה בשוגג. בשביל זה יש לכם - - - אין לי תשובה, לא בדקתי כמה. זהו סכום שירד בחלקו מהרזרבה

הכללית והוא חלק מהמחיר הלגיטימי של ההסכם הקואליציוני, שהכנסת הזאת ראתה אותו. אני לא רוצה להזכיר, כי אני לא רוצה פולמוס, מה היה בכנסת הקודמת, לא בסדרי גודל אלה אלא בסדרי גודל גדולים פי כמה, למטרות טובות אחרות. אלה הדברים שרציתי להביא לפני הבית. כן.

אברהם שוחט (העבודה):

אני רוצה לומר שני דברים. דבר ראשון, לא הייתי רוצה שתיכשל - - -

שר האוצר ד' מרידור:

גם אני לא רוצה להיכשל. תגיד לי איפה אני נכשל ואני אתקן.

אברהם שוחט (העבודה):

כאשר האוצר הביא את הבקשה - - - דירות להשכרה לחרדים. אתה כעת אומר - - -

שר האוצר ד' מרידור:

תסלח לי, אני לא אמרתי את ההיפך. אמרתי שאינני יכול להגיד לך בדיוק איך זה יהיה. אני מוכן לפרט יותר, אבל אני לא רוצה להיכנס לוויכוח. אין לי תשובה מדויקת, אני יכול להניח משהו. סלח לי, הדבר היחיד שכתבתי וחתמתי הוא מכתב לסגן השר פרוש, שבו אני מפרט מה סוכם, זה הדבר היחיד שחתום פה, כבר לפני זמן. כתוב "בנייה להשכרה" ולא כתוב למי, אבל יש שאלה: אם רק הדיור הזה קיים, הוא ודאי צריך היה לעמוד בקריטריונים לכל האוכלוסייה. אם קיים, ואתה יודע שקיים, דיור רב של הממשלה, או שמושכר לאנשים נזקקים בכל הארץ דרך חברות שיוון וכן הלאה, ואם באמת יש אוכלוסייה מסוימת שלא נזקקת לדיור ההוא כי היא גרה ביחד, ואתה רוצה לתת לה חלק שווה או דומה לחלקה באוכלוסייה, לפי אותם קריטריונים, יכול להיות שאתה אומר - אני מרכז מקבצי דיור כאלה פה ומקבצי דיור כאלה שם, ועדיין אתה עומד בקריטריונים, אבל אני לא יודע.

דבר אחד אני יודע, החוק מחייב והמשפט מחייב שהדברים יעשו בצורה הגונה, שוויונית וצודקת. האם ייקבע שבמקום אחד יגורו אנשים, הגרים ביחד, והם חרדים, ודירות אחרות תושכרנה ללא חרדים, ובלבד שבסך הכול יישמר קריטריון שוויוני והגון - זאת דרך מקובלת.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת אורון ביקש - - -

שר האוצר ד' מרידור:

אבל הוא האחרון, כי אני באמת - - -

חיים אורון (מרצ):

אדוני השר - - - לפני שעות מספר - - - היו שמועות - - -

שר האוצר ד' מרידור:

לא, לא.

חיים אורון (מרצ):

יש פער בחינוך - - -

שר האוצר ד' מרידור:

סלח לי, הסכום שאמרת הוא בין 300 ל=400? אינני יודע, אפשר לחשב. אינני יודע כמה מתוכו יוצא, אבל אני לא רוצה להתחייב. בכל אופן, כשאמרתי שהמיליארד שעליו כתב

עיתון "הארץ" הוא לפחות פי-שלושה, אמרתי דבר דומה למה שאתה אומר, אם כי לא חישבתי ואני לא רוצה להתחייב. לא הסתרתי שום מספר, הכול ידוע והכול יבוא לוועדת הכספים ותראו את זה. אין פה סודות, והחלטתי להביא את זה הנה אף שהיועץ המשפטי קבע, לא רק היועץ המשפטי של הכנסת צבי ענבר אלא גם היועץ המשפטי לממשלה, שאין חובת סעיף 17 חלה פה, ואמרתי - צריך לגלות, ואני מגלה ולא מסתיר את הדברים.

הסכום של 400 מיליון שכאילו נעלם, נעלמו כל מיני סכומים תוך כדי ההחלפות, הדיונים והפשרות שנעשו במשך החודש האחרון, ולכן היינו צריכים לעשות ארבעה מהלכים. שניים מהם נגעו לדלק ולסיגריות ונתנו לנו סכום מסוים, של כ-250 מיליון ש"ח, אם אני זוכר נכון, 250 ועוד 150, סליחה, וסכום נוסף של 350 שרצינו לממן אותו - 270 בערך מתיקון האפליה לגבי הגברים, שהכנסת היום מצאה לנכון שלא לקבל את הצעתנו, ועוד 70 או 80 מיליון ש"ח בהטלה על המעסיקים של תשלום דמי פגיעה מעבר למה שקיים היום, ונדמה לי שזה יבוא מחר לדיון. החור, החסר היום הוא בדיוק הסכום שלא עבר היום, 270 מיליון ש"ח, ואנחנו נטפל בו בדרך שנטפל. כשנחליט מה לעשות אתו, נודיע וזה לא יישאר סוד. יש כל מיני דרכים שאני לא אגע בהן עכשיו כי ברגע זה עוד אין החלטה ואני צריך לסגור את החור הזה. איך נעשה את זה ומתי נעשה את זה? נחליט.

השאלה הנוספת, ואמרתי בתחילת דברי, יש בתקציב רזרבה, ואני לא אגיד את כולה, כי לא הכול הוא רזרבה פתוחה לגמרי, ולא חשוב למה, ואני ידעתי מראש שסכום מסוים יוקצה להסכמים שעל-פיהם קמה הממשלה. לא פלא בעיני, כמו בשנה שעברה וכמו בשנים קודמות, תמיד הדברים האלה קרו, אני לא מסתיר אותם, ואלה בערך סדרי הגודל. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לאדוני שר האוצר. אני מודה ומעריך את הגילוי הנאות של אדוני.

חבר הכנסת עמיר פרץ, בבקשה, במסגרת של 15 דקות. לנהוג מנהג איפה ואיפה אני לא יכול.

עמיר פרץ (העבודה):

אדוני היושב=ראש, כנסת חכמה, אני חושב שמה שקרה היום בכנסת הוא, שהכנסת הוכיחה, שבשעות קשות ומסובכות למדינת ישראל היא מסוגלת להתעלות ולהיות חכמה יותר, חשובה יותר, משמעותית יותר אפילו מן הממשלה שאותה היא מינתה ובחרה. אני חושב, שהכנסת בישראל ראתה את הצורך לבוא ולמנוע משבר והסלמה קשים ביותר, שיכלו להתפתח לתופעות שאחריהן היה קשה מאוד, לא לאמוד את הנזקים ולא לתקן אותם. אני רוצה לפנות לכל נשות ישראל, שיקומו, שיתעוררו קצת, כי אני רוצה בשם כל מי שהיה ורצה למנוע את המשבר - והמאבק על כבודה של האשה בישראל הפך לסמל משבר האמינות שבין הממשלה להסתדרות - אני רוצה להודות בראש ובראשונה לחבר הכנסת, השר דוד לוי, למקסים לוי, למיכאל קליינר, ליהודה לנקרי, לדוד מגן, למרינה סולודקין, לעמנואל זיסמן, לשאול יהלום ולרחבעם זאבי. אלה חברי הכנסת שהם מהקואליציה. שכחתי מישהו, החבר ג'ומס?

חיים אורון (מרצ):

לא, אבל העברת את גנדי לקואליציה ובינתיים הוא באופוזיציה.

עמיר פרץ (העבודה):

פרט לגנדי, שהוא באופוזיציה אבל בדרך כלל הוא מוצא עצמו תומך בהצעות כאלה ואחרות של הקואליציה. אנחנו, באופוזיציה, שהתייצבה כאיש אחד לנסות להביא לרגיעה במשק - אני רוצה באמת להודות מקרב לב לאותם חברי כנסת שקראתי בשמותיהם, כי אני חושב שהם הבינו את גודל השעה. אמרתי את שמותיהם אחד לאחד, כל אחד בכבודו. הבנתי שכל אחד מחברי סיעת גשר, כל אחד בפני עצמו, החליט בהחלטה פנימית שהנושא הוא כל כך חשוב, שזה לא היה משנה שום החלטה קולקטיבית. לכן מצאתי לנכון לבוא ולהזכיר אותם אחד אחד.

רן כהן (מרצ):

כדאי גם להודות לחברי האופוזיציה, חבר הכנסת עמיר פרץ.

עמיר פרץ (העבודה):

מובן מאליו, חכה.

היו"ר ד' טל:

זה דבר שברור מאליו, חבר הכנסת רן כהן.

רן כהן (מרצ):

רפאל אלול (העבודה):

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת אלול, הזמן הוא של יושב=ראש ההסתדרות, סליחה - של חבר הכנסת עמיר פרץ. חבר הכנסת אלול, אתה מפריע לעמיתך מהאופוזיציה.

עמיר פרץ (העבודה):

אני רוצה לספר לחברי הכנסת, שבמשך שלוש שעות עשיתי מאמץ כביר להגיע להבנות עם שר האוצר. פניתי בשעות אחר=הצהריים לשר האוצר ולראש הממשלה ואמרתי: דבר וחצי דבר לא יצא לכם, לא מהשפלתם של העובדים ולא משבירת ידיהם. איש במשק הזה לא רוצה עובדים עם ידיים שבורות או עיניים מושפלות. אני רוצה במדינת ישראל ממשלה שתרגיש שאולי הביסו אותה. להיפך, הממשלה צריכה להרגיש שהיא יכולה לשלוט, הממשלה צריכה

להרגיש שהיא יכולה לנהל - אבל הממשלה צריכה לדעת, שבכל נושא ונושא יש שותפים. אמרתי לשר האוצר היום: אני מתחייב בפניך, שתוך חודש ימים אנחנו נמצא חלופות לאותם 270 מיליון שקל, שהפכו לסמל מובהק כל כך.

לצערי הרב, יושב-ראש התאחדות התעשיינים נמצא בהודו יחד עם נשיא המדינה; זה לא דבר מצער, אבל לצערי כרגע. אמרתי לנשיא המדינה, אמרתי לשר האוצר: תורידו היום 270 מיליון שקל מסעיף שיפוי המעסיקים. אתם טוענים שסעיף שיפוי המעסיקים הוא התמודדות באבטלה, ואתם רוצים שוויון בעלות העבודה; אני מתחייב לכם שיחד עם המעסיקים, בהסכמים בינינו לבינם, נוריד 270 מיליון שקל בעלות העבודה, בלי קשר לכספי האוצר, וניתן אותה תוצאה. שאל אותי שר האוצר: איך? אמרתי לו: זה העניין שלנו, אנחנו נחליט, יש לנו סעיפים רבים שנמצאים בדיון כל השנה, על עלויות בכל התחומים, על ימי חופשה וימי הבראה, על עלות של דמי הבראה ועל עלויות אחרות. אמרתי לו: תן לנו לבוא ולהביא לך עניין סגור. אתה טוען שהבעיה שלך שעלות העבודה לא תעלה, כדי שלא תיגרם אבטלה. ניתן לך אותו סכום. אמרתי לו: תן לי זמן עד מחר בשעה חמש, כדי שאוכל להשיג את דן פרופר שנמצא בהודו; אקבל ממנו הסכמה עקרונית ואבוא אליך עם הסכמה. אז נבוא לכנסת ונביא איזה משב רוח חדש של הבנות.

אמר שר האוצר, לאחר שהתייעץ עם מי שהתייעץ, שהוא רואה בשביתות שהתקיימו במשך היומיים האחרונים נושא עקרוני, ולכן יש לפעול בכל הדרכים על מנת שאיש במדינת ישראל לא יחשוב שהוא יכול להרוויח משביתות. אני אומר לשר האוצר: כפי שאמרתי לך בארבע עיניים, אני חוזר ואומר קבל עם ועדה, כי אין מנצחים ומפסידים בשביתות. יש ממשלה שהמבחן שלה הוא התוצאות הכלכליות בסוף השנה, ויש עובדים שצריכים לדעת שהם שולחים את נציגיהם למשא=ומתן, ונציגיהם אינם מבוהלים ואינם מוכי מורא כאשר הם באים לעמוד בפני השלטונות. אחרת לא ישלחו אותם, אחרת לא יהיה לך פרטנר. לכן השלטון, מעצם בריאתו, הוא זה שנותן, הוא זה שמגלה תמיד את סימני הגביר, ולא אחרת. אמרתי לו: יש מקום שתעשה מחווה חשובה לכל אותו ציבור שמחכה להפגת המתח הקשה שנוצר.

לצערי הרב נדחיתי, ונראה שהדחייה באה לאחר שהתקיימה התייעצות. אמרתי גם לשר האוצר: תשמע, יקרה לך הרבה יותר - גם תפסיד במליאה וגם לא תגיע להסדרים. למה,

למה צריך את זה? בואו נלך להסדר. כפי שאמרתי, אני שמח שהכנסת ידעה להתעלות, וחברי הכנסת שיצרו את הרוב - יחד עם האופוזיציה, כמובן, שניהלה את המאבק העקרוני במשך כל היומיים האחרונים - יצרו את דעת הקהל הראויה כדי להעמיד את הנושא הזה כנושא ערכי וחשוב.

מובן שאני רוצה להודות לעובדים, לכל אלה שתמיד אומרים עליהם שהם הוועדים החזקים, שבפעם הראשונה במדינת ישראל הם אלה שבאו והסכימו; אותם ועדים שאינם זקוקים לאותה חצי נקודת זיכוי. לא השבתנו אפילו מפעל טקסטיל אחד, לא השבתנו אפילו מפעל מזון אחד - המפעלים שמשתכרים בהם שכר מינימום. להיפך, לקחנו את החזקים והגדולים ואמרנו להם: היום אתם תעבדו, ותעבדו בכל הכוח, כדי להגן על זכויותיהם ועל יכולתם להיאבק של אותם עובדים שנמצאים בכל מקום ומקום, במפעלי הטקסטיל, במפעלי המזון ובמפעלי המתכת.

במדינת ישראל יש היום עובדים מאוחדים ומלוכדים, שיגנו על זכות השביתה שלהם, על זכות ההתארגנות שלהם, מול כל שלטון, מול כל ממסד, ושום טריקים ושום ניסיונות להשתמש בדרך זו או אחרת, של הליכה על חבל דק, לא יביאו אותנו למצב שניבהל; בין היתר - השימוש בצווים של בתי=הדין, שהוצאו על מנת להבהיל אנשים שרוצים להיאבק על זכויותיהם.

נתתי הנחיה מיידית, שכל העובדים במשק יחזרו לעבודה, שהסחורות יצאו לרחבי העולם, שהספינות יפליגו, המטוסים יטוסו, הרכבות ייסעו, האוטובוסים ינועו והתעשיות הביטחוניות תחזרנה למסלולן.

קריאה:

ומה עם הכנסת?

עמיר פרץ (העבודה):

הכנסת היא מוסד אוטונומי שלא משביתים בשום מצב. הכנסת פועלת, הכנסת היא

הריבון. הרי כאשר היה דיון בבית=המשפט הציעו לי להשבית את בית=המשפט, והכול יהיה בסדר. אמרתי: אני משבית את בתי=המשפט, אבל לא את השופט ששופט אותנו. נתנו לו את כל מה שהוא צריך, כדי שיוכל למלא את תפקידו.

ולכן, כולם ייענו, תעשיות הביטחון תחזורנה לעבודה. ואני רוצה לומר לחברי הכנסת: הגיע הזמן שידעו שהעובדים נושאים על כתפיהם את המשק הישראלי; העובדים אינם פרזיטים, הם אינם אויבי הממשלה, הם אינם אויבי המשק. העובדים רוצים להיות שותפים בשעת משבר ובשעת הצלחה. מי שלא ידע לקחת את העובדים כשותפים בשעת משבר, לא ידע למצוא אותם גם בשעות אחרות. גם אם היום העדיפה הממשלה לקבל החלטות שלטוניות קשוחות, שבאות בצורה קשה ביותר, אני מקווה מאוד שלא יהיו כאן שום סממנים של מנצחים ומפסידים. אני מקווה מאוד שהמסקנה היחידה שתצא מהאירועים האחרונים היא, שיש צורך לשתף פעולה.

אני מושיט יד לראש הממשלה, לשר האוצר ולממשלה כולה, לעבור לשיתוף פעולה, למען המשק ולמען העובדים. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. אדוני, השר לאיכות הסביבה, השר רפאל איתן, בבקשה.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת עמיר פרץ, ההסתדרות היא לא מעל החוק, ההסתדרות היא לא ממשלה מספר שתיים. להסתדרות אסור לנהוג כלפי חוץ בשונה ממה שכפי נוהגת כלפי פנים. חבר הכנסת רן כהן ואני היינו בשעתנו במפעל "אליאנס" של ההסתדרות, וראינו איך הם התנהגו שם כלפי הפועלים הזמניים. עשר שנים פועלים זמניים, 113 במספר, ומפטרים אותם שבוע לפני הקביעות ומחזירים אותם אחרי כן. למה לא השבתתם את המשק על כך? מדוע לא התנפלתם על נען, כאשר סגרו שם עכשיו את המפעל, ועוד הרביצו מכות, שם בקיבוץ?

קריאה:

בקיבוץ נצר=סרני.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

לא השבתתם את המשק ולא עשיתם שום דבר. אתם לא מעל החוק ואתם לא ממשלה שנייה. אתם גורמים נזקים נוראים לאנשים שלכם, לחקלאים שבוכים עכשיו על התוצרת שלהם שנרקבת בנמלים. איזו זכות יש לכם לעשות את זה? מאיפה יבוא הלחם של החקלאים האלה? זה מה שהם מחכים לו שנה שלמה, שהפרחים ותות הגינה יצאו לחוץ=לארץ. אתם, ההסתדרות, אתם הורגים אותם. שזה יהיה לכם על המצפון. אין לכם שום זכות לעשות את זה, שום זכות שבעולם. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני. חבר הכנסת מקסים לוי.

עמיר פרץ (העבודה):

הערה.

היו"ר ד' טל:

בבקשה.

עמיר פרץ (העבודה):

אני רוצה להודות לעובדי הכנסת. נתבקשתי על=ידי עובדי הכנסת לומר שהם היו רוצים להיות חלק מכל העובדים. הם נותנים לנו את הבמה לנהל את החיים הדמוקרטיים ולהסביר את מהות כל הפעילות הדמוקרטית בישראל, כולל השביתות.

היו"ר ד' טל:

חן=חן, אדוני. חבר הכנסת מקסים לוי.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב=ראש, הערה: מה שקרה ב"אליאנס" היה לפני למעלה מעשר שנים. מאז הפרידה ההסתדרות בינה כחברת עובדים וכאיגוד מקצועי, ובינה לבין קופת=חולים, והיום מתנהל כל המאבק שלה בלא מאבקים מכוערים כמו שהיו בעבר.

היו"ר ד' טל:

תודה. חבר הכנסת מקסים לוי.

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

זה פותר את בעיית התוצרת החקלאית שהשר העלה?

רן כהן (מרצ):

הוא הזכיר מאבק שהיה, עם גדרות תיל - - -

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת רן כהן, ביקשת הבהרה - אפשרתי הבהרה. חבר הכנסת בויס, בבקשה. חבר הכנסת עמיר פרץ, אתה לא תאפשר לחבר הכנסת מקסים לוי לומר את דבריו. חבר הכנסת זאב בויס, בבקשה, נשמע הערה אחרונה.

עמיר פרץ (העבודה):

אתה יודע שיש לי כבוד לאנשים. התנצחתי עם הממשלה מספיק בשבוע הזה. אני רוצה לשמור על היחסים עם הממשלה, ורק בגלל זה אשיב לחבר הכנסת רפאל איתן. ההוראה שלנו היא חד=משמעית: גם בזמן שביתה מפנים את כל התוצרת החקלאית. חד=משמעית: בספינה אחת יש מכולה אחת עם תוצרת חקלאית, ושאר המכולות הן של דברים אחרים, ובכל זאת אנחנו נותנים הוראה להוציא את הספינה, כדי שלא לפגוע בתוצרת חקלאית. לא היה עניין לקיים התנצחות עם השר. החלטנו שדי לנו השבוע במה שהיה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. חבר הכנסת מקסים לוי, בבקשה.

מקסים לוי (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב=ראש, גם אם צרוד אני, אני יכול לומר שסיעת גשר קבעה לפני הצבעתה - לא רק היום ואתמול אלא עוד לפני שבוע - שכאשר הממשלה התייעצה אתנו באשר לסעיפי קצבאות הילדים, התשלום עבור תרופות, התשלום למרפאה והגזירות הכלכליות האחרות, היא בעצם לא הביאה את הסעיף של קיצוץ חצי נקודת זיכוי לנשים עובדות.

התרגיל הזה בא בעצם לא על=ידי האוצר ולא על=ידי ראש הממשלה. מה שהבינותי בוויכוח הזה הוא, שהדבר הזה לא הועלה כלל, אלא העבירו אותו בהסתייגות של מיקי איתן, ונדמה לי שהאחריות חייבה לפחות לקיים דיון בקואליציה, לפחות לקיים דיון עם סיעות שמרכיבות את הקואליציה. והנה ההסתייגות הזאת הועברה לוועדת הכספים. הצבענו בוועדת הכספים נגדה. החלטנו להצביע נגד, ואמרנו זאת לראש הממשלה ולשר האוצר. אמרנו זאת גם לארגוני הנשים וליושב=ראש ההסתדרות - שסיעת גשר, כתנועה וכמפלגה, בעצם נועדה להגן על אותן שכבות ולהיות אמינה. אני חושב שהאמינות הזאת היתה היום למופת. אני מעריך ומוקיר את יושב=ראש התנועה על הדרך שבה הצביע יחד אתנו. זאת היתה אמינות שהוכיחה לי עוד פעם את המנהיגות היפה, ששאבתי ואני ממשיך לשאוב ממנה כוח.

אני חושב, שהדבר הזה מלמד את הקואליציה שלא ליצור דברים שמובאים בדרך כזו או אחרת, בדרך לא מסודרת. הקואליציה תדע להתייעץ בעתיד, לא רק עם סיעת גשר אלא עם כל חברי הקואליציה.

עכשיו אני מבין מדוע הדרך השלישית הצביעה בעצם בעד הממשלה. האם בקעת=הירדן יותר טובה מאופקים ומדימונה? האם ברמת=הגולן היישובים יותר טובים מבית=שאן ומקריית=שמונה? מדוע? משום שסיעת גשר לא דרשה שום דבר לעצמה, ואיננה דורשת לעצמה דבר - היא דרשה עבור אותן עיירות פיתוח, עבור אותן שכונות במצוקה ועבור אותם זוגות צעירים.

והנה, אני רואה את שר האוצר עולה היום ומביא הסכמים על 600 יחידות דיור בשכירות לחרדים, ואני שואל את עצמי: האם המפלגה שהלכתי אתה לא חרתה על דגלה את הדאגה לזוגות צעירים? אותן משפחות שמוצאות עצמן היום באותם מקומות של חסרי דיור - ואחד מת ממכת קור בשוק הכרמל, כאשר ישן ליד הדוכן - אותם אנשים מסכנים, אין להם נציגים כאן? האם אנחנו לא נציגיהם? האם אנחנו לא יכולים לבוא לממשלה ולומר: אנחנו מפלגה, ואנחנו דורשים להקים דירות בשכירות באופקים, בנתיבות, בשדרות, בבית=שאן ובקריית=שמונה? מדוע החלוקה בין אותם אנשים שדואגים במסגרת מפלגתית לא לכלל הציבור במדינת ישראל? מדוע הם לא דאגו לכל האנשים, אלא חיזקו את האנשים שיתמכו בהם בבחירות הבאות?

כאשר אנחנו מעלים נושאים הקשורים לחברה בישראל - אין כסף, אבל לאלה יש. מצערת אותי התופעה שאני רואה ושומע. כאשר אני רואה, חוץ מהוסטלים, גם דיור לקשישים, בסך 60 מיליון שקל, אני שואל: האם אין קשישים אחרים שזקוקים לדיור? ואם יילקחו 80 יחידות דיור מצפת, האם זה לא יבוא על חשבונם של אותם אנשים בצפת המחכים לדירה? האם אותן כיתות לא תבואנה על חשבון ילדים אחרים בעיירות הפיתוח? האם צריך לדאוג ל=5 מיליונים פה ו=5 מיליונים שם, לאותם מגזרים, כאשר הרשויות המקומיות מצויות היום בגירעון של למעלה מ=4 מיליארדי שקל? מנין יבואו התקציבים האלה? ואם יש רזרבה, מדוע מקצצים?

משום שאני שייך לתנועה שצריכה וחייבת להקים קול צעקה, שתבטא אותם אנשים שאין

להם כאן סיעות, אני אומר, כי אם היתה קמה איזו תנועת מחאה של עיירות הפיתוח, היא היתה יכולה אולי לדאוג לאותם אנשים. כאשר אני רואה את הדברים האלה קורים כאן אצלנו אני חייב לומר, שנכון הוא שנתמוך בתקציב המדינה לאחר שהגזירות האלה הוצאו ממנו וחולק הנטל, אבל יש להניח שלא נוכל לעבוד בארבע השנים הבאות מבלי שנראה את ההטבה כלפי האוכלוסיות האלה, אם זה בדיוור ואם זה בתעסוקה, אם זה בחינוך ואם זה בהשכלה גבוהה. לא נוכל להרשות לעצמנו להמשיך לראות את התופעות האלה בעיירות הפיתוח, ואנחנו לא נוכל לעשות דבר אלא לבלום את הקיצוצים בתקציב המדינה.

המטרה שלנו היא לעמוד ביעד, להיטיב עם אותן אוכלוסיות. האנשים האלה בחרו אותנו לשלטון. האנשים האלה בחרו את ביבי נתניהו להיות ראש הממשלה, והוא חב להם. הוא חייב לדאוג למחסורם. הוא היה אצלם בשעה שהוא היה מועמד לראשות הממשלה מטעמנו. הוא היה באופקים והיה בנתיבות, הוא היה בשדרות והיה בקריית=שמונה. הוא הבטיח לאנשים האלה. לכן ממשלה זו חייבת להעמיד תוכנית רב=שנתית כדי לטפל במצוקות האלה.

אני מניח, שמה שקרה היום בדימונה - הבערת מכלי גז וניסיון התאבדות של אדם - צריך לעורר מחשבה. מה חושב שר האוצר? שישה חודשים אין לאנשים אלה שכר, האנשים האלה צריכים להתקיים. ממשלה זו, לרבות מנכ"ל משרד ראש הממשלה, הבטיחה להסדיר את הנושא. האנשים האלה מוצאים עצמם היום ללא דרך שמתווה להם את פתרון בעייתם. בסך הכול - פיצויים.

מניסיוני אני יודע, שתהיינה בעיות לא קלות, ובשנה הבאה ובשנים הבאות ניתקל 120,000 דולר?-בבעיות של מחסור בדיוור לזוגות צעירים. מנין ייקח זוג צעיר 130,000 מנין ייקח מובטל את הסכום הזה? איך יוכל זוג צעיר לרכוש דירה? האם אנחנו רוצים לחכות לתנועת אוהלים? לא מספיק לנו המחזה של המשפחות החד=הוריות ליד הכנסת? על הממשלה הזאת לתת תשובה לאותם זוגות צעירים. צריך להניח שאדם או זוג צעיר לא יוכל להשתעבד לדירה למשך כל ימי חייו, וצריך לבנות דיור בשכירות. כמו שמצאו את התשובה ל=600 יחידות דיור לחרדים, כך יצטרכו למצוא גם כאן תשובה לזוגות צעירים. שלא יאמרו לנו, שלא יוכלו לבנות, משום שהבנייה הציבורית במשרד השיכון הופסקה בשנת 1997.

אנחנו יודעים מה הוא הקיצוץ שחל בנושא שיקום השכונות, והמתנ"סים יופרטו כי ייחשבו למשק סגור, כי אין תקציבים לחינוך הבלתי=פורמלי, והרשויות אינן יכולות עוד לתת את מה שנתנו הקהילות בחוץ=לארץ. הקהילות בחוץ=לארץ תרמו לשכונות ותרמו למתנ"סים. אין ביכולתם של היהודים האלה להמשיך לתרום גם ב=1997. כאשר אני פותח את התקציב בנושא שיקום חברתי של שכונות, אני רואה ירידה ממשית. אינני יודע איך אותם מתקנים של מתנ"סים יוכלו לפעול בשנת 1997.

יש בעיות קשות, ועלינו להתאחד כדי לנסות למצוא פתרון. אמרתי בצהריים - ואני אומר גם עכשיו - ליושב=ראש ההסתדרות: אני מחזק את ידי ההסתדרות. אני חושב, שההסתדרות היא אחד הגופים החשובים ביותר שנותרו לציבור העובדים. הסתדרות חזקה היא ביטחון לעובד. כך אמרנו כל הזמן. אני זוכר אז, בהיותי בתנועת החרות, אמרנו שהסתדרות חזקה היא הביטחון של העובד. אבל עלינו לדעת, שההסתדרות חייבת להיערך לשנים הבאות, משום שהקבלנים חודרים לכל תחום ולכל מקום. אני רואה את עובדי התעשייה האווירית יוצאים לפנסיה; יוצאים עובדים קבועים, ונכנסים עובדי קבלן. אני רואה ברשות הנמלים, אני רואה ב"אל על" ואני רואה בכל מיני מקומות - וכך מתחילה ההפרטה. ההפרטה מתחילה עם הכנסת קבלנים והוצאת העובדים ממסגרת ארגונית ומהסכמים קיבוציים.

אם לא נשים לב, אם ההסתדרות לא תעמוד ביעד המרכזי, שחייל משוחרר יוכל למצוא מקום עבודה קבוע ולא על=ידי חברות כוח אדם המעסיקות אותו בשכר שהוא מתחת לשכר המינימום - נחטיא את המטרה.

גם לנושא העובדים הזרים במדינת ישראל נצטרך להתייחס בשנת 1997. אני חושב, שאחרי תקציב המדינה, שכר המינימום יוכל להיות מובא הנה לקריאה שנייה ושלישית, כדי לתת פרנסה בכבוד, כדי לנסות ולהתמודד עם נושא חברתי חשוב ביותר. אני משוכנע, שכפי שהבית קיבל על עצמו את החלת דין הרציפות, כך הוא יאשר את חוק שכר המינימום בקריאה שנייה ושלישית.

אני רוצה להזכיר לכולנו דבר חשוב אחד - אנחנו נמצאים כאן, בבית הזה,

בסיטואציה חדשה של בחירת ראש ממשלה באופן אישי, והממשלה והכנסת צריכות לדאוג למה שנקרא שיתוף פעולה למען אותן שכבות. הקריאה היא לכולם, לקואליציה ולאופוזיציה. אני לא חושב, שהאופוזיציה או הקואליציה רוצות בהרעת התנאים של אותם מגזרים.

מה שעשיתי בחודשים האחרונים עשיתי משום שאני מאמין בדרך. עבדתי בתעשייה האווירית והייתי נציג עובדים 17 שנה. שירתתי גם בשלטון המקומי. אני יודע, שאם לא נביא את צעקתן של אותן שכבות, של אותן רשויות מקומיות - המבנה הקואליציוני יגרום לכך, שכל תנועה תדאג לעצמה, והשכבות האלה תישארנה מאחור. כל זאת - אם לא נרים אנחנו קול צעקה. כולנו חייבים לדאוג לאותן שכבות, כדי שנראה חברה צודקת יותר, כדי שנראה חלוקת נטל צודקת יותר, וכדי שנדאג לאותם צעירים ולאותם חיילים משוחררים, כדי שלא יעזבו את בתיהם ולא ינטשו את עיירות הפיתוח, ואנחנו נישאר שם עם המצוקות הקיימות.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה ליושב ראש ועדת העבודה. אני מודה לך מאוד ומעריך את הנאום החברתי הזה. נעבור לחבר הכנסת אהוד ברק, לחבר הכנסת רפאל אדרי - חבר הכנסת רענן כהן, בבקשה.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב ראש, כנסת ריקה למעט כמה חברים יקרים - - -

היו"ר ד' טל:

בהתחשב בשעה המאוחרת, זה מכובד.

רענן כהן (העבודה):

בהחלט, בהחלט. אני רוצה לברך את תנועת גשר מכל הלב, ולומר לחברי מקסים לוי, שאתם אנשים שלא רק מדברים. את מה שהם מבטיחים, הם אכן מקיימים. אני חושב, שזו דוגמה ומופת לפרלמנטריזם במדינת ישראל. חבר הכנסת אורי אור, הבטחתי שאדבר עשר דקות, ואעשה זאת.

יש, בוודאי, חיילים רבים הנמצאים עכשיו במוצבים ומאזינים לנו. אני מקדיש את הזמן הזה רק להם.

היו"ר ד' טל:

אני רוצה להזכיר לך כי מגיעות לך 15 דקות ולא עשר דקות.

רענן כהן (העבודה):

אני יודע. תודה, כבודו. אדבר רק במסגרת עשר דקות, כי הבטחתי לאורי. הציבור בבית הזה זוכר, בוודאי, את המודעות, את ההפגנות, את הוויכוחים הקשים עם ראשי האוצר ועם חלק מחברי סיעתי שהתנגדו בשעתם לחוק. בסופו של דבר התקבל החוק.

והנה בא האוצר והחליט, לצערי, לפגוע בחוק החיילים המשוחררים בצורה מאוד מאוד קשה. מעבר ל=150 מיליון השקל בתזרים המזומנים, הוא רוצה לקצץ ב=130 מיליון שקל. אני בא לשר האוצר ומנסה להסביר, שחוק החיילים המשוחררים נועד, בעצם, למטרה מרכזית אחת - החוק לקליטת החיילים המשוחררים נותן ביטוי ממשי לדאגת העם לחייליו ולהכרתו בחובה לעזור להם בבניית עתידם בארץ. מטרת החוק היא בראש וראשונה לתת בידי החייל והחיילת המשתחררים משירות סדיר סיוע בתחילת דרכם.

נראה שאין לאוצר דרך אחרת אלא לפגוע באלה שאין להם גוף פוליטי בפרלמנט הישראלי. הוא החליט לקצץ ב=130 מיליון שקל ממה שמגיע להם; 20% מהזכויות של החיילים.

כל מי שייגע בקצבאות החיילים המשוחררים יבצע את הפגיעה הגדולה ביותר בחברה

במדינת ישראל. קיבלתי את עמדתו של האוצר, אדוני היושב ראש, כאשר הסכמתי לעשות שינוי ולתת יותר לחיילים הקרביים. אנחנו מציעים, שהחייל הקרבי יקבל בתום שירות של 32 חודשים - לא 36 חודשים, אף שהוא משרת עד 36 חודשים - 21,400 שקלים. תומכי לחימה יקבלו 17,800 שקל, חיילים רגילים יקבלו 14,200 שקל. עוד אנחנו מקצצים ומחזירים לאוצר מתקציב חוק החיילים המשוחררים כ-60 מיליון שקל. האוצר אינו מסתפק בכך ורוצה עוד ועוד.

אני רוצה לומר כאן, מעל במת הכנסת: בתקופה הזאת אנחנו מעודדים, בעצם, את הפגיעה בחיילים, מעודדים שלא להתגייס לצבא, פוגעים במורל. אני רוצה להביא דוגמה לאוכלוסייה אחרת שיש לה בפרלמנט הזה מסייעים ברורים - אוכלוסיית צבא האברכים, כפי שאנחנו קוראים להם, שמקבלת היום כל חודש בכל מיני צורות ובכל מיני דרכים כ-2,000 שקל, ובחלקה הגדול אין היא משרתת בצבא. אם אני מכפיל 2,000 שקל ב-32 חודשים, אני מגיע ל-64,000 שקל. תגידו לי - למה זה צריך להיות כך? למה החייל שנמצא בצבא ושומר על המדינה ועלינו צריך לקבל סכום מקוצץ, והאדם האחר, שלומד תורה - דבר שאני מעריך מאוד - צריך לקבל מהמדינה 64,000 שקל? הוא לא משרת בצבא. איפה הצדק?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

איך אתה מגיע ל-2,000 שקל?

רענן כהן (העבודה):

600 שקל, ובצורות אחרות הוא מקבל סכום נוסף. שאלתי על-הוא מקבל מהמדינה 700 כך כמה שרי דתות לשעבר. השקלול נותן את הסכום הזה בממוצע לחודש.

אם זו התמונה, בשביל מה לשרת בצבא? זה העידוד שאנחנו נותנים לאלה שצריכים לשרת בצבא? זה העידוד שאני נותן לזה שנמצא בלבנון? למה שלא ישב ללמוד בירושלים ויקבל כסף על חשבון המדינה? בשביל מה הוא צריך למלא את חובתו?

כאן יושבים חברי כנסת. האם אין לכם חובה כלפי החיילים שלנו? האם זה רק

עניין של קואליציה ואופוזיציה? האם זה רק עניין של הרמת אצבע? האם אין לכם ילדים?
האם אין לכם חובה לשמור על חיילינו? איפה ההתעוררות, באיזו חברה אנחנו נמצאים?
אני קובע שאנחנו נמצאים בתקופה שבה הערכים והסמלים מתחילים לאבד ממעמדם ומעוצמתם.
70% מכלל חיילי המילואים לא משרתים בצבא, לא מופיעים למילואים. 35% מהכוח הסדיר
של הגברים היהודים אינם מגיעים כלל לצבא. האוכלוסייה הזו תלך ותגדל, הצבא מזמן
אינו כור היתוך של החברה הישראלית. והפרלמנט, הגוף החשוב ביותר במדינת ישראל,
במקום לחשוב על הסמלים, במקום לחשוב על ערכים - עוסק בקואליציות. זו הממשלה
שצריכה להיות?

מי שפוגע בחיילים, פוגע קודם כול במרקם החברתי שלנו, פוגע ביכולת שלנו, פוגע
בכושר ההרתעה שלנו. אני פונה אל שר האוצר, שלא רק שאיננו מבין מה הוא עושה, אלא
הוא חושב שכל הערכים שלנו בנויים על מספרים. הוא חושב שהחינוך שלנו בנוי על
ספירה של קולות. זה מהלך של שנים, של עשייה, של אמון, של ערכים, ועל כך אנחנו
צריכים לשמור. כל מי שחושב שהדבר הזה יקר לו, מחר בשעה 03:00 לא ירים את ידו
נגד החיילים המשוחררים. כמו שהם שומרים עלינו - חובתנו לשמור עליהם.

אדוני היושב ראש, ברשותך, עמדתי בעשר הדקות?

היו"ר ד' טל:

עמדת. נותרו לך עוד דקותיים.

רענן כהן (העבודה):

אנצל אותן לצורך מחאה.

היו"ר ד' טל:

זו מחאה רועמת מאוד.

רענן כהן (העבודה):

הנושא כואב לי מאוד, ואתם מרגישים שהעניין יקר לי מאוד. נדמה לי, שאם לא נשמור על הדור הצעיר שלנו, אין לנו זכות קיום במדינה הזאת. אנחנו יכולים לשלוח את הדור הצעיר מכאן לארצות=הברית ולמדינות אחרות, אם אנחנו לא נדאג להם כאשר הם משרתים בצבא. אם לא נעשה זאת, אנחנו לא ראויים להיות כאן.

אני רוצה לפנות לתנועת גשר, שעשתה פה היום דבר חשוב מאוד למען הצדק החברתי, למען השוויון, שתמשיך גם מחר באותו מהלך. אני רוצה לפנות לתנועת ש"ס: זהו כדור שלג. אף שאתם מצליחים להשיג את מה שאתם רוצים, יש לכם חובה לדאוג גם לחיילים שלנו, כדי לא ליצור משבר. אני קורא לכך מתיחות בין דתיים לחילונים. המהלך הזה יגביר את הוויכוח בין חילונים לדתיים. אני חושב שאנחנו נמצאים במציאות של פערים אדירים שיכולים לכרסם בחברה שלנו. אנחנו צריכים להוציא את החיילים ממסגרת זו, כדי לא להרחיב את הפערים.

אני פונה אליך, אדוני היושב=ראש, כנציג ש"ס, לעשות מאמץ. ניהלתי גם עם דרעי שיחות ארוכות, והוא הבטיח שידבר על כך מחר גם עם שר האוצר. תעשו הכול כדי שלא נגיע מחר להצבעה על נושא זה. החיילים הם של כולנו. אם נעשה את זה, נעשה את הדבר הגדול ביותר לחברה, נעשה את הדבר הגדול ביותר למען החיילים שלנו והצעירים שלנו - אלה ששומרים עלינו. תודה רבה לך, אדוני היושב=ראש.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לך. חבר הכנסת אורי אור. לחברת הכנסת יעל דיין אני רוצה לומר, שחברי הכנסת של ש"ס, כולם לבד מאחד, שירתו בצבא, אחוז גדול מאוד, מה שאין כן במגזר החילוני, לצערי.

חיים אורון (מרצ):

- - -

היו"ר ד' טל:

הבהרתי לחברת הכנסת יעל דיין על הערת ביניים שהעירה, מה הקשר לש"ס. הבנתי מנימת דבריה, שאנשי ש"ס לא משרתים בצבא. אני רוצה לומר, שחלק גדול מ=260,000 הבוחרים שתמכו בש"ס משרתים בצבא, שלא כמו החלק היחסי שאינו משרת בצבא במגזר החילוני. אלה מספרים בדוקים, חבר הכנסת אורון.

חיים אורון (מרצ):

- - -

היו"ר ד' טל:

יש אחוז מאוד גדול, על=פי כל הנתונים שהועברו לפני חודש, שאינו משרת בצבא, מכל מיני סיבות; השתמטות כזו או השתמטות אחרת במגזר החילוני. במגזר שלנו, של אנשי ש"ס, חלק גדול יותר משרת בצבא, והחלק הקטן יותר אינו משרת בצבא.

קריאה:

אתם דתיים בעלייה.

היו"ר ד' טל:

אנחנו לא ישראל בעלייה, אנחנו ש"ס בעלייה.

בבקשה, אדוני חבר הכנסת אורי אור.

אורי אור (העבודה):

לגבי שירות בצבא, אני מעיד כי ממלא=מקום היושב=ראש שירת אצלי בחטיבה בחוליה הטכנית, ובלילה אחד, תוך כדי קרב אפילו דאג שאשן על מזרן, אבל הוא היה פחות בש"ס, היה יותר חילוני נדמה לי.

היו"ר ד' טל:

מה לעשות.

אורי אור (העבודה):

אין מה לעשות, אנשים משתנים.

אדוני היושב=ראש, חברי חברי הכנסת, רציתי להתחיל את דברי בדברי שבח לגשר ולאחים לוי, אבל כעסתי מאוד כאשר נודע לי היום תוך כדי הנאום של מקסים לוי, שנושא הפיצויים של מפוטרי דימונה עדיין לא הסתדר.

שמענו פה את שר האוצר סוגר כ=450 מיליון לדרך השלישית, לדרך הראשונה - - -

היו"ר ד' טל:

350 מיליון.

אורי אור (העבודה):

350 מיליון, ועשינו פה חשבון של עוד כמה סכומים. הגענו לקרוב ל=450 מיליון.

היו"ר ד' טל:

אם תוסיף את 270 המיליון, זה יגיע ליותר מ=600 מיליון.

אורי אור (העבודה):

אנחנו מדברים על סכום - תקנו אותי אם אני טועה - של $4.5=4$ מיליוני שקל לאנשי דימונה. שר האוצר היה שם, הוא הבטיח להם שיפתור את הבעיה. היתה שרת התקשורת לימור לבנת והבטיחה להם לפתור את הבעיה. היה שם שר התעשייה והמסחר מר שרנסקי, והבטיח להם לפתור את הבעיה. אני מכבד אותו על כך שדאג לכמה עשרות מיליונים - איני זוכר אם 60 או 70 מיליון - להוסטלים. מכובד עלי וחשוב מאוד. יושבים שם אנשים שהשכר שלהם היה בקושי שכר היסוד, אז אין להם אותם 4 או 4.5 מיליוני שקל? היום ניסה שם אחד העובדים להתאבד. צודק חבר הכנסת מקסים לוי, ואני שמח שהוא שומע. כולם הבטיחו להם וכולם היו שם. כולם ראו אילו סכומים מתגלגלים כאן היום - ולא מצאו את 4 או 4.5 מיליוני השקלים כדי לפתור את בעיית מפותרי דימונה.

לכן, בחרתי להתחיל בזה. אני חושב שזה נושא חמור מאוד, ואעלה זאת כל פעם בעת הדיון על התקציב. אני מבקש תשובה לאותם אנשים בדימונה.

קריאה:

הנושא של "דימונה טקסטיל" - - - מתוך ניסיון למצוא פתרון - - - הממשלה מוכנה לתת 4.5 מיליוני שקל לעובדים. עובד בן 53, אחרי 35 שנה במפעל, יקבל 43,000 שקל. אבל העסק לא נסגר.

אורי אור (העבודה):

למה לא נסגר? זה באמת לא בסדר. אני אומר לך, פני בדש, אתה לא היית פה קודם, שר האוצר הציג סכום של בין 350 ל-450 מיליון תוספות לתקציב, לדרך השלישית, 4 מיליוני ש"ח לעובדי-למפלגות הדתיות ולאחרים. אנחנו מדברים כאן על סכום של 4.5 "דימונה טקסטיל". שר האוצר היה שם והבטיח להם לסגור את העניין. שרת התקשורת היתה שם והבטיחה להם לסגור את העניין. שר התעשייה והמסחר הבטיח להם לסגור את זה. זה לא בסדר, זה עוול.

קריאה:

אורי אור (העבודה):

לא מדובר בכך, מדובר בפיצויים על סגירת המפעל. שמעת על מה מדובר,

43,000 שקל לאדם בן 50 וכמה. בושה וחרפה. -45,000

ברשותכם, אני רוצה לגשת לנושא אחר, שהוא הנושא בה"א הידיעה היום. אני רוצה

לשבח את גשר. צריך להודות, ואני מודה בשמחה, שאפילו המאמרים שכתב פרופסור בן-עמי

בזמנו מוכיחים היום שגשר כן מגינה על אנשים שזקוקים להגנה.

קריאה:

זה אמור להיות גשר ביילין.

אורי אור (העבודה):

לא, אני חושב שזה גשר חשוב מאוד. היחידים בקואליציה שמגינים על זכויות

העובדים שהכנסתם נמוכה הם נציגי גשר. הם עושים זאת יפה מאוד, ואני חושב שהם

היחידים בקואליציה שנושאים את הדגל. אני מסכים שלאופוזיציה זו לא חוכמה.

בקואליציה הם נושאים את הדגל, והם זכו היום לניצחון חשוב מאוד. אני משבח כאן את

חבר הכנסת זיסמן, את חברת הכנסת מרינה סולודקין ואת חבר הכנסת שאול יהלום וגם את

חבר הכנסת רחבעם זאבי. אני חושב שההצבעה היום היתה חשובה מאוד. למחצית נקודת

הזיכוי הזאת יש משמעות מעל ומעבר, גם לאור המאבק שהתנהל סביבה.

אני רוצה לשבח גם את שר החוץ דוד לוי. מי שהקשיב לדבריו כאשר ענה על הצעת

האי-אמון, למה צריך להיערך מחדש בחברון, חשב שאלה ימות המשיח. אני רוצה להגיד לך

שנהנית. הוא הסביר יפה מאוד את הנקודה, מה ההבדל בין תרפ"ט להיום. אתרגם זאת

כרגע לשפה שלי. מה הוא אמר בעצם: רבותי, אלה שיושבים היום בחברון, אין לכם שום מונופול על תרפ"ט. יש מדינה, יש צבא, יש החלטות של ממשלה, ואל תישאו אתם לבדכם את נטל מאורעות תרפ"ט.

אני חושב שאמירתו זו של שר החוץ, בתשובתו על הצעת האי=אמון, מסמלת מבחינתי חציית רוביקון על=ידי הליכוד, שהיא חשובה מאוד בעיני. אם שר החוץ אומר דברים כאלה, אז יש תקווה שהליכוד בהחלט ימשיך בתהליך. אני מאמין שלא יהיה שיפור במצב הכלכלי - אנחנו הרי עוסקים בתקציב - אם לא נמשיך בתהליך זה. לכן אני משבח את שני האחים לוי, את מקסים ואת דוד, ואת כל תנועת גשר. אני משבח את דוד לוי גם על תפקידו כשר החוץ וגם על תשובתו על הצעת האי=אמון; תשובה חשובה, תשובה טובה, ואני מקווה שהיא תמשיך להיות אור לליכוד גם לאחר חברון. אני מקווה שההמשך יגיע, אני מקווה שזו תהיה פעימה ראשונה שאחריה תבואנה פעימה שנייה ושלישית באזור.

את דעתי על ההסדר אמרתי כאן לא פעם אחת: אינני רואה אפשרות אחרת מאשר אוסלו בשלבים, שלב אחרי שלב.

קריאה:

מה ההבדל בין חברון לבין הסדר קבע?

אורי אור (העבודה):

אני שמח על השאלה, גם אליה התייחסתי בהצעתי לסדר=היום. אני חושב, שמערכת היחסים בינינו לבין הפלשתינים היא כזאת, שצריך לבנות מערכת אמון. יותר מזה, צריך לבנות מערכת אמון בתוך החברה הישראלית, צריך לבנות מערכת אמון בתוך החברה הפלשתינית. אנחנו יודעים אילו תקופות קשות עברנו. שמעתי את הליכוד מתפאר שבזכותו אין טרור של ה"חמאס". דברי הבל, אני אפילו לא רוצה להתייחס אליהם עכשיו, נגיע גם לדיון על כך. אבל במרקם היחסים הכל=כך מסובך בינינו לבין הפלשתינים, הייתי משווה את זה לגשר רומי, גשר הקשתות. כל זמן שלא שמת את אבן הראשה באמצע, כל מכה שלך תגרום לך שכל הגשר ייפול. כך אני רואה את התהליך המדיני ואת המשא=ומתן בינינו

לבין הפלשתינים.

לכן, הוא לא דומה לירדן, לכן הוא לא דומה למצרים. אני שומע כל פעם את #NO MORE WAR. זה שונה. זה ראש הממשלה ואני צוחק. הנה בא סאדאת ואמר: בבניין הגשר הזה שהוא כל=כך מורכב וכל=כך מסובך וכל=כך רגיש - כל זמן שלא תהיה האבן למעלה, אותה אבן שהסדר הקבע ייתן אותה, הגשר לא יעמוד. את הסדר הקבע אתה בונה לאט לאט, הוא רגיש וחלש.

אתה רוצה, בבקשה, תלך לדון עכשיו על ירושלים. בדקת כמה אנשים תומכים בנו בנושא ירושלים בעולם כולו? אתה הולך לדון עכשיו בנושא ירושלים, גמרת את כל ההסכם.

קריאה:

בעוד שנה יתמכו בנו?

אורי אור (העבודה):

לא, אבל כאשר אתה הולך ובונה שלב אחר שלב של מערכת אמון בינינו לבין הפלשתינים, והיחסים בינינו לבינם מתחילים להיראות יותר ויותר כיחסי הגומלין הרצויים - יש פחות ופחות טרור, יש לשני הצדדים יותר מה להפסיד, ואני מאמין שאפשר יהיה למצוא את הפשרה המתאימה גם בנושא ירושלים, כאשר יגיע לדיון.

לא רק בנושא ירושלים - אותן שלוש נקודות מורכבות מאוד הן ירושלים, זכות השיבה והגבולות של הישות הפלשתינית. הרעיון ברור לכול: אותה ישות תהיה מדינה בצורה זו או אחרת. אלה שלוש הנקודות העיקריות שאפשר להתחיל לטפל בהן מחר בבוקר. אבל, אם נלך לפי הפעימות ונבנה מערכת של חיים ביחד ושל אמון הדדי, שיתחיל בין השוטר הפלשתיני לחייל הישראלי, בין המפקד ברמה הנמוכה למפקד ברמה הגבוהה בשני הצדדים ובין ראש הממשלה שלנו ליושב ראש הרשות - להערכתך, אני מאמין שיש לזה סיכוי.

אתה יודע מה, חבר הכנסת בדש, אני גם לא רואה שום אפשרות אחרת. אני שומע את כולכם מדברים. לא שמעתי אף אחד מכם, לרבות ראש הממשלה - וקראתי את הקטעים הנבחרים בספרו - שבא ואומר: רבותי, הנה הפתרון שלי. שמעתי דיבורים על קנטונים, על חלוקות שונות, כל זה שום דבר - זה לא פתרון. לכן אני חושב שהתחילו נכון, אוסלו זו האלטרנטיבה היחידה, לוח הזמנים איננו קדוש, אבל צריך להתחיל ולהמשיך שלב אחר שלב.

רציתי לדון כאן היום בנושא שמטריד אותי כבר די הרבה זמן. אני מתלבט לגביו, ואני שמח שידידי חבר הכנסת שלמה בן-עמי נמצא כאן, והנושא הוא חלוקת כספים אוניברסלית או חלוקה נקודתית. אני מתחבט עם הנושא הזה בעצמי. הסתכלתי על המספרים בתקציב, והם מעניינים מאוד. אנחנו רואים שיש כ-30.5 מיליארד לביטחון ומעל 56 מיליארד לשירותי חברה, לרבות חינוך ובריאות. דרך אגב, זה הישג גדול מאוד של מדינת ישראל. אם מדינת ישראל יכולה להקצות למעלה מ-56 מיליארד שקל לשירותי חברה, לרבות בריאות וחינוך, וקצת מעל 30.5 מיליארד לביטחון - זה מהפך שהתחולל בארבע=חמש השנים האחרונות לטובת שירותי החברה.

הקשבתי היטב לדבריו של חבר הכנסת מקסים לוי. הוא העלה את הבעיה, אך, לדעתי, אין לו תשובות מספיקות. רבותי, אני לא מאמין - - -

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

אורי אור (העבודה):

סילבן שלום, אנשים מדברים כאן, קצת כבוד לבית, אף שהשעה מאוחרת.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

חבר הכנסת אורי אור, קודם כול אני מעריך מאוד את העובדה שאתה נשאר כאן בשעות

אלה. זו כבר התקדמות.

אורי אור (העבודה):

אני נשאר תמיד בשעות מאוחרות, כאשר צריך.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

לא.

אורי אור (העבודה):

כאשר הייתי בקואליציה, לא היה צורך בכך, אז אתה היית צריך להישאר.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

אני נשארתי קבוע כל לילה.

אורי אור (העבודה):

אני רוצה להמשיך ולומר, כי כאשר אתה בודק את הסכומים של למעלה מ=56 מיליארד שקל לשירותי חברה ומוצא שהפער בין עשירים לעניים רק גדל - זו נקודה שצריכה לעורר חשיבה. אין לי כרגע פתרון, אבל החשיבה צריכה להיות מורכבת. הנושא מעניין מאוד.

רבותי, המדינה לא תוכל להעלות בהרבה את שירותי הרווחה. את תקציב הביטחון אי=אפשר להקטין, יצטרכו אפילו להגדיל אותו. אני לא נוגע כרגע בהחזר החובות, עזבתי את החזר החובות. תמיד היינו משווים את נתח תקציב הביטחון לנתח שירותים לחברה. גם אם יהיה שלום, לפחות בשלוש עד חמש השנים הראשונות לא נוכל להקטין את תקציב הביטחון. ברור לכל אלה שרוצים בתהליך השלום, שהערובה היחידה או העיקרית לכך שהתהליך הזה הוא אמיתי, היא העוצמה שלנו. לכן התקציב הזה לא יקטן באופן

משמעותי. בשירותי החברה לא נוכל לגדול באופן משמעותי, אלא אם מה שאומר נתניהו - שאיני מאמין בו - אכן יתגשם, ותהיה פה פריצה מטאורית. כבר אמרתי את דעתי על כך קודם: ראש הממשלה אומר המון מלים, אבל איני מרגיש שיש לו גם אחריות לתוצאות.

אני חוזר לנושא העיקרי, הקצאת כסף לשירותי חברה, ואני אומר לכם שהנושא מחייב בדיקה של כולנו. אומנם אשכנזים נחשבים למתנשאים, אבל גדלתי במשפחה בת חמישה ילדים בשני חדרים, כמעט עד גיל הצבא. בזמננו, רבותי, חיינו על התלוש ושילמנו פחות על חינוך. אז מה, גדלתי רע? אני לא קובע אם טוב לחזור לכך או לא. למרות נאומי חוצב הלהבות של רענן כהן, תדעו לכם שאיני נמנה עם 101 חברי הכנסת החתומים על חוק חיילים משוחררים כמו שהוא. דיברתי עם משה נתיב ועם חבר הכנסת רענן כהן ואמרתי להם: אני לא רוצה לחסוך את הכסף, אני רוצה חוק אחר. אני רוצה שלבת שלי לא ייתנו כלום, ולילדי קריית=שמונה או דרום תל=אביב ייתנו ללמוד חינוך באוניברסיטה.

הרצון שלנו להיות אוניברסליים בכל דבר מביא לכך שאנחנו לוקחים סכומים גדולים מאוד ומחלקים אותם בצורה כמעט שווה. אני יודע שזו שאלה קשה ומסובכת. ייתכן שחלק אפשרי וחלק אי=אפשר, אבל אני מבקש כרגע מעצמי - אנחנו לא בשלטון - לשבת ולבחון את הנקודה הזו. יכול להיות שבחלק מהתחומים כדאי לעשות את זה, כי אחרת לא נוכל לטפל בכל אותן בעיות שמקסים לוי העלה אותן, ואנחנו מכירים אותן, של הקטנת הפער בין עשירים לעניים.

נקודה אחרונה התחדדה היום פעם נוספת, והיא נוגעת לתקציב הביטחון: ענה לי יושב=ראש ועדת הכספים, כאשר דיברתי בסיבוב הראשון. אמרתי שאני רוצה להבין, איך אתם מתכוונים להגדיל את תקציב הביטחון. ענה לי יושב=ראש ועדת הכספים, שבסוף ינואר או בפברואר, יתכנס הקבינט, יעשה הערכת מצב, ואז יחליט, האם ואיך להוסיף לתקציב הביטחון. אני רואה את החיוכים של חלק מהאנשים, שעל כך הם בונים. הקבינט יעשה הערכת מצב, ואז יוסיפו לתקציב הביטחון. איני רוצה להגיד כמה, אבל לפחות מיליארד. מהיכן הכסף?

שלום, חבר הכנסת, ידידי מיקי איתן. שר האוצר היה פה קודם לכן והציג בצורה גלויה סכומים נוספים שהוא סיכם עם הדרך השלישית, עם המפלגות הדתיות ועם המפלגה

הרוסית, סכום של כ=450 מיליון.

היו"ר ד' טל:

ישראל בעלייה.

אורי אור (העבודה):

מה אמרתי?

היו"ר ד' טל:

המפלגה הרוסית.

אורי אור (העבודה):

טעות שלי, ישראל בעלייה.

היו"ר ד' טל:

יהודים מרוסיה.

אורי אור (העבודה):

אני מקבל את ההערה הנכונה, זהו סלנג שאני מצטער עליו.

היו"ר ד' טל:

אדוני, זמןך תם.

אורי אור (העבודה):

אני שואל, לאור מה שאני רואה שהולך להיות עוד מעט בתקציב הביטחון: אנחנו הולכים לאשר מחר תקציב - ואני לא מדבר על ההצבעה של היום - שהמספרים בו לא מתאימים לעובדות בשטח. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה לחבר הכנסת אורי אור. חבר הכנסת ראובן ריבלין. חבר הכנסת אפי אושעיה. חברת הכנסת דליה איציק. חבר הכנסת חיים אורון, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב ראש, חבר הכנסת אורי אור, לפני שדיברת התכוונתי לעסוק קצת במספרים שהביא לכאן שר האוצר. אומר על כך רק מלים מספר, ואת רוב דברי אני רוצה להקדיש לנושא האוניברסליות והסלקטיביות.

מסך כל 350 מיליון או 400 מיליון השקלים, ששר האוצר דיווח לנו עליהם, ואני אומר לזכותו שהוא עלה ביוזמתו על הבמה ודיווח ומסר את כל הפרטים, הייתי רוצה להתייחס לסכום אחד: 90 מיליון שקל לסיעה שהודיעה כבר לפני חודשים מספר שהיא תומכת בתקציב ואין לה כלל תביעות - לסיעת הדרך השלישית. בכלל, הדרך השלישית היא תופעה. אני מבין שכבר יש דרך רביעית ודרך חמישית ושישית. מהי הדרך השלישית, עדיין אינני יודע. כאשר אני שומע היום את שר החוץ עונה לחבר הכנסת זאבי, הוא מבחינתי הדרך הראשונה, אם הדרך שלנו היא הדרך הראשונה. אני לא יודע מהי הדרך השלישית. אני שומע שיהודה הראל תוקף את מיכאל איתן, שמקיים דו=שיח עם יוסי ביילין, כי הוא הדרך השלישית. אבל 90 מיליון שקל מחלקים כך בשקט. רק רמת=הגולן היא תחום התיישבות?

אמרתי כבר לפני הרבה שנים, חבר הכנסת איתן, שהבעיה העיקרית של הנגב היא, שאף מפלגה אינה רוצה להחזיר אותו. לכן אף אחד לא דואג לו. בעבר, לרמת=הגולן דאגה

מפלגת העבודה. זה השתנה, לשמחתי. לגדה המערבית ולרצועת עזה דאג הליכוד, לנגב אף אחד לא דאג. אלה פחדו שאלה יחזירו את הרמה, אלה פחדו שאלה יחזירו את הגדה - ולנגב אף אחד לא דאג.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת אורון, אבל בסכומים הללו מצוינים גם סכומים עבור בקעת=הירדן.

חיים אורון (מרצ):

כן, כן, כן, זה תמיד הולך כך. אני לא יודע אם אתה מכיר את המספרים: 15 מיליון שקל לחטיבת ההתיישבות. אמרו גדליה גל. מה גדליה גל? זה כתוב בכוכבים: על כל שקל לשלנו - לבקעה ולרמה - שקל ליהודה ושומרון.

עכשיו עדכנו 45 מיליון שקל. זה התקציב היחיד שנשחק בחקלאות ובהתיישבות? יבוא שר החקלאות, ואני אעשה לו את חשבון השחיקה של השנים האחרונות בכל התקציבים. המפלגה הזאת שפאר ההתיישבות חרות על דגלה - ההתיישבות שלה נגמרת בגשר אריק. דרומה לגשר אריק, זו לא בעיה שלה.

זה סוג של דאגה לכלל? אני מתאר לעצמי מה היה קורה פה אם מישהו מתנועת המושבים, בכוונה אני לא אומר התנועה הקיבוצית - אוי ואבוי אם אתחיל עם התנועה הקיבוצית - היה אומר זאת.

מיכאל איתן (הליכוד=גשר=צומת):

הם קיבלו לא במיליונים אלא במיליארדים.

חיים אורון (מרצ):

כמה?

מיכאל איתן (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

חיים אורון (מרצ):

כמה קיבלה התנועה הקיבוצית?

מיכאל איתן (הליכוד=גשר=צומת):

אתה לא מתבייש - - -

חיים אורון (מרצ):

מה המספר?

מיכאל איתן (הליכוד=גשר=צומת):

קיבוץ אחד של 200 משפחות, קיבוץ ברור=חיל, קיבל 165 מיליון. רוצה לראות את הסיכום?

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת איתן, לא רציתי לבדוק - וזה לא קשור בך, עכשיו תקשיב בשקט - את הקיבוצים של רמת=הגולן. הרי אתם מתנהגים בנושא של הקיבוצים - סוף סוף הגעת - - -

מיכאל איתן (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

חיים אורון (מרצ):

אני מכיר את ברור=חיל, ואלף פעמים הסברתי לך שברור=חיל הוא אות כבוד לתק"ם - ואמרתי לך את זה, ואתה לא שומע - כי התק"ם לקח מתוך 200 מיליון שקל במחיקה הראשונה ואמר: אני נותן לקיבוץ אחד כדי להציל אותו. מה שאתה אולי היית עושה, מה שהצעת לי לעשות, הוא למחוק אותו. מה עשה התק"ם? לתק"ם נתנו סכום מסוים למחיקה, הוא הלך לקיבוץ הכי קשה שלו ונתן לו בוכטה ענקית. מה עשו במקומות אחרים?

מיכאל איתן (הליכוד=גשר=צומת):

בלי שום פרופורציה. התנועה הקיבוצית מקבלת מיליארדים - - - ועל ההתיישבות - -

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת איתן - - -

מיכאל איתן (הליכוד=גשר=צומת):

עשרות קיבוצים - - -

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת איתן, ראשית, לידיעתך - המושבים והקיבוצים ברמת=הגולן כבר קיבלו את חלקם בהסדרים הקודמים. אל תחלק לי יותר ציונים. כל המושבים והקיבוצים ברמת=הגולן, ובכלל זה החוות החקלאיות, היו חלק מהסדר בודה - אתה לא מכיר את הפרטים, אני מכיר אותם; הם היו חלק מהסדר גדליה גל, היו חלק מהסדר הקיבוצים. זה מחוץ לעסק. אותו דבר הבקעה. ועכשיו, ובדין - אין לי טענה אליהם - יש לי טענה אחת לדרך השלישית; אם אתם באים לדאוג - ככה זה נגמר? פיתוח התיירות ברמת=הגולן?

אולי גם בנגב?

מיכאל איתן (הליכוד=גשר=צומת):

אבל הקיבוצים בנגב קיבלו - - -

חיים אורון (מרצ):

עוד פעם הקיבוצים בנגב. בנגב - לא בקיבוצים בנגב - יש גם שני אנשים שהם לא קיבוצניקים. אני מדבר על הנגב, לא על הקיבוצים בנגב. לקיבוצים - שום דבר, תעזוב אותי מהקיבוצים. אני מדבר על הנגב.

מיכאל איתן (הליכוד=גשר=צומת):

זה היה שום דבר?

חיים אורון (מרצ):

עוד פעם. אני מדבר על פיתוח התיירות בנגב. חבר הכנסת מיכאל איתן, אתה הרי לא יודע על מה אני מדבר, תסלח לי.

מיכאל איתן (הליכוד=גשר=צומת):

אתה יודע?

חיים אורון (מרצ):

אני חושב שכן, עובדה שאתה עונה לא לעניין. 5 מיליוני שקלים מסרו פה היום לפיתוח התיירות ברמת=הגולן. אולי צריך פיתוח תיירות גם במקום אחר?

מיכאל איתן (הליכוד=גשר=צומת):

ולא נותנים?

חיים אורון (מרצ):

לא נותנים, קיצצו את זה.

מיכאל איתן (הליכוד=גשר=צומת):

באמת?

חיים אורון (מרצ):

לתיירות בנגב קיצצו השנה. כן, באמת. בוא נבדוק בספר.

רפאל אלול (העבודה):

את 5 המיליונים הוא כבר - - -

חיים אורון (מרצ):

אבל זה אופייני למלל המתחסד של הדרך השלישית.

אני רוצה להתייחס לנושא של חבר הכנסת אורי אור ולהגיד - זה מופיע בספר התקציב, ויש פה, לפי דעתי, הרבה מאוד בלבול. סך כל ההוצאה למה שהם קוראים "תשלומים חברתיים" בשנת התקציב הזאת הוא 76.5 מיליארד שקלים. מתוך הסכום הזה כ-23 מיליארד שקלים אלה תשלומי העברה של הביטוח הלאומי. מתוכם יש שני סכומים אוניברסליים, שמהווים בערך 50% מהסכום - קצבאות הילדים וקצבאות זיקנה ושאיירים. אם ננתח את זה עוד קצת, בתוך קצבאות הילדים - לדעת כל מי שעוסק בעניין - נאמר

שמילד שלישי או ילד רביעי זה יהיה אוניברסלי, כי אפילו אם אתה ואני לא כל כך נסכים, ככה זה יהיה. זאת אומרת שהנושא שאנחנו עוסקים בו - קודם כול, בוא נגדיר מהו, משום שהנושאים האחרים בביטוח הלאומי, כמו נכות כללית, נפגעי עבודה, הבטחת הכנסה, אמהות, סיעוד, אבטלה, שמהווים את ה-50% האחרים בענפים של הביטוח הלאומי, הם סלקטיביים בהגדרה. מה זה סלקטיביים? מקבלים קצבת נכות, לא עלינו, רק נכים.

אורי אור (העבודה):

יש המשרד לענייני דתות, למשל - - - גם שם חלק מזה תקציבי - - -

היו"ר ש' בן-צור:

אני מסכים עם חבר הכנסת אורי אור שהתקציב שם הוא מאוד נמוך.

חיים אורון (מרצ):

איפה?

היו"ר ש' בן-צור:

במשרד הדתות.

חיים אורון (מרצ):

לא, עכשיו אנחנו בדיון אחר, אדוני היושב-ראש. אני מבקש סליחה אם בפעם הקודמת שדיברתי, ויושב-ראש הישיבה היה חבר הכנסת בן-צור, אולי פגעת בו באמירה שהשתמע ממנה חשד של אי-הוגנות בחלוקת רשות דיבור. אני מבקש את סליחתו.

היו"ר ש' בן-צור:

סלחתי.

חיים אורון (מרצ):

אני חוזר לעניין עצמו. יש הקטע הזה של הסלקטיביות, ואני מדבר בעניין הזה בביטחון אולי יותר צנוע מאשר בתחומים אחרים. אבל איפה אני רואה את מגבלות הוויכוח? אם מוצעת חלוקה סלקטיבית של קצבאות ילדים וקצבאות זיקנה ושאיירים, אני מתנגד, משום שאני חושב שאלה צריכים להמשיך להיות תשלומים שמחולקים לכלל האוכלוסייה על=פי העובדה שכולם משתתפים בביטוח הלאומי.

כי הביטוח הלאומי, וכן כל המערכת החברתית עומדת בפני שתי שאלות, לא בפני שאלה אחת. השאלה הראשונה היא: איך היא מקצה את סך כל המשאבים שעומדים לרשותה? השאלה השנייה היא: איך היא ממשיכה לראות את כל האוכלוסייה שותפה בנשיאה בנטל הזה? העובדה שאתה רק תשלם ולא תקבל בשום סיטואציה, לא כקצבת ילדים ולא כקצבת זיקנה ושאיירים, יוצרת בעיה שלא התעוררה בפעם הראשונה אצלנו, אלא גם ארצות אירופה מתלבטות בשאלה הזאת. משום שהעובדה שאתה שותף לתפיסת הרווחה ומדינת הרווחה, שותף בפועל, לא רק באמירות, בזה שאתה תורם ומקבל כאשר אתה זכאי לקבל - לפי דעתי, זו אחת השאלות שכל פתרון צריך לתת לה תשובה.

יש הצעת אחרת, שבאה ואומרת: בואו נחלק את הקצבאות הללו באופן אוניברסלי, אבל נמסה מלמעלה את כלל ההכנסה. אני כבר קונה את הפתרון הזה. אתה יודע למה? כי אולי זה יהיה הנימוק העיקרי שישכנע כל מיני אנשים להגיע בסופו של דבר לחובת דיווח לכול. משום שאם הכלי הזה לא קיים, אנחנו מנועים מלהשתמש בשורה ארוכה של אמצעים פיסקליים, כי אומרים שהם לא יעילים.

למשל, מה קרה עם ההצעה שנפלה - של קצבאות ילדים? הכינו הצעה מעוותת מכל צדדיה. קודם כול, מבחן ההכנסה הוא רק של אבי המשפחה, ובמקום עבודתו העיקרי. זאת אומרת, אם אתה עובד במקום עבודה ושכרך העיקרי הוא בתור מורה, אבל אתה מרוויח פי=ארבעה בשיעורים פרטיים במקום אחר, ובמקרה כמורה אתה בשיעור הכנסה נמוך, כי אתה מורה בראשית דרכך, אתה זכאי לקצבת ילדים מלאה, כי לא הגעת לסף. זה בוודאי מעוות

כאשר מסתכלים על הכנסת שני בני הזוג, ובוודאי כאשר שני בני הזוג עובדים כל אחד יותר מאשר במקום עבודה אחד וכאשר יש הכנסות נוספות וכך הלאה.

דרך אגב, כל העניין הזה של חובת דיווח - זו גם הדרך היחידה להתחיל למסות את ההון, ואני התכוונתי קודם לדבר על הנושא הזה, כי כל הזמן מהלכים עלינו אימים בנטל המס, בחוסר יכולתה של החברה הישראלית לעמוד בעומס ההוצאה הציבורית שלה בגלל נטל המס. כשאתה בוחן את המספרים בהשוואות בין=לאומיות - אנחנו נמצאים במקום טוב באמצע. והאמצע הזה - יש לי הספר על השולחן, הכול ממסמכים של האוצר - הוא לא אמצע של מדינות שקולטות 700,000 עולים בחמש שנים, לא של מדינות שיש להן עומס הוצאה ביטחונית בשיעור שאתה מדבר עליו, שיש לי הרגשה שמסיבות ששנינו יודעים אותן הוא לא יקטן בשנים הקרובות אלא יגדל. מדובר על מדינות אירופיות שאין להן שיעורי הגירה חיצונית שמתקרבים אפילו לאלה שאנחנו נושאים בהם, על=פי תפיסת כולנו כאן, ואין להן עומס ביטחוני ישיר ועקיף כפי שאנחנו נושאים בו. אז אנחנו נמצאים במקום טוב באמצע.

כאשר אתה בוחן את השאלה הזאת עוד יותר לעומקה, אתה רואה שאנחנו נמצאים בסוף הרשימה של הטבלאות של האוצר בשיעורי המס הישיר ובראש הרשימה בשיעורי המס העקיף, כשכל אחד יודע שהמס העקיף על=פי הגדרתו הוא רגרסיבי והמס הישיר, ברובו, הוא יחסית פרוגרסיבי במדינת ישראל. אבל גם פה יש טעות, כי הרבה פעמים אנשי האוצר אומרים - לדעת כולם, יש לנו מסים פרוגרסיביים. לדעת כולם יש לנו פרוגרסיביות בקטע של מס הכנסה, וגם היא עוותה.

דרך אגב, מה שקרה עכשיו עם אי=עידכון מדרגות המס שוחק את הפרוגרסיביות, משום שזה לכאורה משאיר את כולם באותו מצב קפוא, ובעצם כל אחד כאילו תורם 5% מהמרווח, מהדלתא, אבל בעצם כל אחד יודע שמה שהיה צריך לעשות הוא לרווח את מדרגות המס בדרגות הביניים. הם, דרך אגב, על=פי כל המבחנים משלמים הפעם יותר, התוספת מגיעה לשיעור של 2%, 2.2%, 1.9% מסך כל ההכנסה שלהם. אם היתה מתקבלת ההפחתה של 70 שקל לנשים - עכשיו זה ירד, כי המספרים שמניתי כללו את שני הדברים הללו.

אבל אם אני חוזר לשאלה שלך, בסופו של דבר המבחן של האוניברסליות הוא בשניים - ביכולת של כל החברה להיות שותפה לרמה מינימלית שהיא משותפת לכול. אני רואה את

הקושי הגדול בסלקטיביות לא בתחום של תשלומי ההעברה של הביטוח הלאומי, כי הוויכוח האמיתי על הסלקטיביות מגיע לחוק הבריאות ולחינוך, ועל זה מדברים פחות. מה אומרים שם? בוא נוריד את הסל - ניתן לחלשים יותר סעד, והשאר יסתדרו עם ביטוח משלים ועם קומה שלישית, כל אחד על=פי בחירתו. מה היה הוויכוח הגדול כאשר חוקקנו את חוק הבריאות? להגיע לסל אוניברסלי שיהיה מספיק גבוה, שלכלל החברה יהיה אינטרס גדול לקיים אותו, ולא שחלקים גדולים בחברה, וחלקים החזקים בחברה, יזוזו הצדה ויגידו: - אתם יודעים למי הכוונה, ואנחנו נחיה בקומה השנייהPUBLICאת זה ניתן ל= והשלישית. הקומה השנייה היא הביטוח המשלים והקומה השלישית היא כל מה שפנוי.

דרך אגב, אותו ויכוח בדיוק היה לפני חצי שנה על קרנות הפנסיה. כאשר ניהלנו את המשא=ומתן עם האוצר על קרנות הפנסיה, מה אמרו לנו? למה פעמיים השכר הממוצע? הוויכוח על הפנסיה היה אותו ויכוח עצמו. אני טענתי, שבתוך קרנות הפנסיה צריכים להיות לא רק אלה שנמצאים פחות או יותר בשכר המינימום, שמקבלים פנסיה של 2,500 שקל בחודש, והשאר יהיו למעלה, אלא רוב העובדים במפעל, גם במפעל מסודר-2,700 כמו התעשייה האווירית, או כמו ציבור המורים, יהיו מאוגדים באותה קרן פנסיה, משום שהפנסיה והשכר נמצאים בתחלופה ביניהם, והאיגוד המקצועי שיגן על הפנסיה או על השכר צריך להגן גם על הקבוצות החזקות בתוכו. כך שהוויכוח על הסלקטיביות ועל האוניברסליות הוא לא רק בתחום של הקצבאות; לפי דעתי זהו ויכוח עקרוני.

אני בטוח שחבר הכנסת שלמה בן=עמי, שידבר בהמשך, אם הוא ירצה, ימשיך בתחום הזה. זה ויכוח עקרוני - מהו העובי של מדינת הרווחה. כי אפשר להגיד: אנחנו רוצים מדינת רווחה, אבל היא תהיה סוליה מאוד דקיקה, שאף אחד לא ימות ברחוב, שאף אחד לא יהיה אנאלפבית - - -

קריאה:

כמה החברה יכולה לשלם?

חיים אורון (מרצ):

אבל השאלה מה החברה יכולה לשלם היא השאלה, איך החברה רוצה לחלק בתוכה את סך כל ההכנסות, איך מנגנוני המס והמנגנונים הכלכליים מאזנים את חלוקת ההכנסה הלאומית, ומה יהיה המרכיב של ההוצאה הפרטית וההוצאה הציבורית. אבל בזה נעסוק בסיבוב הבא. תודה רבה.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה. חבר הכנסת רפאל אלול, בבקשה. 15 דקות יש לך.

רפאל אלול (העבודה):

מינימום.

היו"ר ש' בן=צור:

אתה יכול גם פחות; דרך אגב, אני מרשה לך.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אפשר להפריע לך - - -

רפאל אלול (העבודה):

לא, לא, אני אגיד לך מתי להפריע לי, אני אסמן לך.

אדוני היושב=ראש, חברי חברי הכנסת, קודם כול, ברשותכם, אני רוצה להביע את ההשתוממות וההתפלאות שלי על חברי, שר האוצר דן מרידור, שעלה לכאן בשעה 01:00, לפנות בוקר, כמו הגנבים בלילה, כדי להגיד לנו שהוא עושה לנו טובה והוא מוסר לנו את ההסכמים שנחתמו עם המפלגות השונות.

קריאה:

על=פי בקשתנו.

רפאל אלול (העבודה):

תרשה לי, על=פי סעיף 17 לחוק - הוא אומר - הוא התייעץ עם היועץ המשפטי לממשלה והוא אמר לו שהוא לא חייב. אני אומר לך שהוא עשה את זה ב=01:00, כי היו פה ארבעה חברי כנסת, והוא רצה שלא תהיה מהומה גדולה - כל העיתונאים כבר הלכו הביתה, העיתונים למחר כבר מודפסים, ומחר יהיה חומר חדש, כלי התקשורת לא כאן. ראינו איך צצו פתאום 400 מיליון שקל, שכל כך חסרו לנו בימים האלה לאותן קבוצות אוכלוסייה מסכנות שאין דורש בשמן, אין להן מפלגה ואין להן אבא. אותה זקנה בעיירת הפיתוח, אין מי שידאג לה להוסטל, כי היא לא שייכת לאותן קטגוריות של ישראל בעלייה, ואין לה מי שידאג לה. אז היא באופקים ובירוחם, אין מי שידבר בשבילה, אף אחד לא יעז לחתום בשבילה הסכם, ושר האוצר לא יבוא כמו גנב בלילה לאולם המליאה וידווח על 400 מיליון שקל וגם על הסכם השלום עם רמת=הגולן, שנותנים לבנות שם 300 יחידות דיור בעוד עשרות מיליוני שקלים, ומחר בבוקר נשכנע את אסד - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

מה אמרת לבנות ברמת=הגולן?

רפאל אלול (העבודה):

בבקשה, אבל מודיע ראש הממשלה אתמול - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

סליחה, השתנתה המדיניות.

רפאל אלול (העבודה):

ראש הממשלה מודיע אתמול שיהיה שלום עם סוריה. הוא מודיע אתמול - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

רפאל אלול (העבודה):

סליחה, אם ראש הממשלה חושב שצריך ליישב את רמת=הגולן, הוא צריך לבוא בתקציב המדינה, ולא משום שכפו עליו - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

התחלפה ממשלה, הממשלה הזאת - - - את הגולן.

רפאל אלול (העבודה):

ולא משום שהדרך השלישית כפתה עליו. מי כמוך יודע שהסעיפים האלה כאן - תאמין לי - הם סעיפים שלא נבדקו, ניתנו תחת לחץ; אין בהם שום שיקול דעת. מי כמוך יודע שב=5 מיליוני שקלים לשיווק תיירות ברמת=הגולן, במצב של התיירות היום, אפשר לשווק את כל מדינת ישראל.

אני רואה פה את הנושא של תרבות תורנית - זה בשבילך, אדוני השר - - -

היו"ר ש' בן=צור:

זה בשביל כלנו.

רפאל אלול (העבודה):

18 מיליון שקל - הישג אדיר, כל הכבוד לכם. משרד הדתות - 40 מיליון שקל - - -

היו"ר ש' בן=צור:

כמה לתרבות תורנית?

רפאל אלול (העבודה):

18 מיליון שקל רק במשרד החינוך.

היו"ר ש' בן=צור:

רק? זה כלום.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

- - - אפס.

רפאל אלול (העבודה):

יש פה עוד לישיבות - 150 מיליון שקל. יש פה 400 מיליון שקל, ואני אומר לך שהיד עוד נטויה, ועד מחר לפני החתימה יהיו לנו עוד הסכמים. אני אומר לכם - שר האוצר עשה כאן מעשה, אבל אני מקווה שיש אולי עיתונאי או שניים שעדיין ערים בשעה כזאת והם אולי ידווחו לציבור על ההונאה הגדולה הזאת. בצורה שזה נעשה, אי=אפשר לרמות כל הזמן את כל העם ולחשוב שכולנו מטומטמים. אז אני אמרתי, כדאי שנשים את זה כאן.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

יש לי שאלה אליך. תגיד לי - למזכ"ל ההסתדרות מותר להפר צווים והוראות של בית=משפט?

רפאל אלול (העבודה):

אני רוצה להגיד לך שני דברים - מדינה חכמה לא היתה תובעת שיעצרו נציג עובדים. כל ראש ממשלה חכם מבין שעם ההסתדרות צריך להסתדר, ואתם עשיתם עוול.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

חוק הוא חוק. כשנוח לך, החוק אתך. כשלא נוח לך, הוא לא אתך?

רפאל אלול (העבודה):

אבל גם בשביל להפעיל חוקים צריך שיקול דעת. בממשלה הזאת אין שיקול דעת. הייתי בטוח שלך יש שיקול דעת, גם לך אין, כנראה. אתה מצדיק חוסר שיקול דעת. אתה בעד לתפוס עובדים בכוח ולהכניס אותם לבית=סוהר? זו המדיניות?

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

הוא הפר צו.

רפאל אלול (העבודה):

במדינה דמוקרטית - ללכת לעצור יושב=ראש ארגון עובדים?

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אבל הוא הפר צו של בית=משפט.

רפאל אלול (העבודה):

למה חזרו בהם? אם הם היו חכמים, למה חזרו בהם? למה הממשלה חזרה בה?

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

מה תעשה אם מחר בית=משפט יקבע שלעובדים מגיע כך וכך ורוב המעסיקים יגידו:

לא, לא מקבלים את זה? - - -

רפאל אלול (העבודה):

אבל אני, ברשותך, מאחר שידעתי שיושב=ראש הישיבה, שמריהו בן=צור, ידידי היקר,

הוא איש דתי, ואני יודע שהשבוע אנחנו פותחים את ספר שמות, אמרתי: שם, בתקופה ההיא

- - -

היו"ר ש' בן=צור:

ספר שמות הוא של כל העם היהודי, לא משנה אם אתה דתי או לא דתי.

רפאל אלול (העבודה):

אבל השבוע אנחנו קוראים בפרשת שמות: "אלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה".

היו"ר ש' בן=צור:

נכון.

רפאל אלול (העבודה):

אבל אלה שמות בני ישראל של אז, ואני רוצה שנדע שיש "אלה שמות" של היום. ואלה שמות חברי הכנסת, אדוני היושב=ראש, שלא יוכלו להראות את פניהם בקרב הציבור הישראלי החל ממחר בלילה, 31 בדצמבר - חבר הכנסת בנימין נתניהו, ראש הממשלה המגוחר שלנו - -

היו"ר ש' בן=צור:

אדוני.

רפאל אלול (העבודה):

- - שהונה את הציבור ורימה את תושבי עיירות הפיתוח.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אני מבקש ממך - חזור בך. ראש הממשלה נבחר. בלי מלים בוטות, בבקשה.

רפאל אלול (העבודה):

זה בוטה? מה בוטה בזה?

היו"ר ש' בן=צור:

המלה "מגוחר".

רפאל אלול (העבודה):

הוא הפך למעשה לראש ממשלת יש"ע, ושכח את חסרי הישע. ראש ממשלה שלמעשה מיישם את הסכמי אוסלו שנגדם הסית והדיח. בנימין נתניהו לא יוכל להופיע בציבור לאחר שהבטיח לנו יום לימודים ארוך ונתן לנו אולי יום לימודים מקוצר.

חבר הכנסת דן מרידור, שהוא גם שר האוצר שלנו, שזחל לתוך ממשלת נתניהו להיות שר אוצר - לשם מה? על מנת להכות בחלשים, בנשים, בחיילים המשוחררים, באזרחים הוותיקים, בעולים ובמרקם החברתי של ישראל. אכן, יש לנו היום שר אוצר חלש, שר אוצר שגם הערב חטף מהלומה מהציבור, שר אוצר שחשב לגזול מהציבור חצי נקודה והפך לנגזל.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

שוויון זה שוויון.

רפאל אלול (העבודה):

חבר הכנסת יהושע מצא - אני ממשיך ב"אלה שמות" - שר הבריאות שתמורת כיסא בממשלה זנח את סגונו הבוטה והחוצפני עבור שתיקת הדג וההסכמה בשתיקה לשלום נוסח אוסלו.

אבל עוד לא גמרתי עם "אלה שמות". אלה השמות הנוספים - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

כבר הגעת לספר במדבר - - -

רפאל אלול (העבודה):

אלה השמות הנוספים של חברי הכנסת שמבקשים להרע לציבור.

היו"ר ש' בן-צור:

הרשימה ארוכה, אני רואה.

רפאל אלול (העבודה):

יש לי זמן. חבר הכנסת זבולון המר, שבפעם הראשונה זה ארבע שנים לא הצליח להציל את תקציב החינוך. חבל ששר שלנו, שהוא מלא ערכים, נכשל הפעם. חבר הכנסת אלי ישי, השר נגד רווחה. השר שמכר את הרווחה והוסיף על האבטלה, פגע בקצבאות ובמצח נחושה הצביע על גזלת כבשת הרש של חצי נקודת הזיכוי לנשים. חבר הכנסת יולי אדלשטיין, נתן שרנסקי ויתר חברי ישראל בעלייה שהבטיחו לדאוג לעולים ודואגים לעצמם בלבד. אתה זוכר שאתמול בבוקר הופתענו שנינו מההצעה בוועדת הכספים. אהוד אולמרט, שבימיו הפכה ירושלים למפולגת, חצויה ומסוכסכת. חברי מיכאל איתן, שהפך לבובת מריונטה המופעלת על-ידי נתניהו. רפאל איתן היושב מבוש על שרפרפו הקטן, יושב ושותק. בני בגין - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

כבר עברת לספר במדבר.

רפאל אלול (העבודה):

בני בגין, המתריע הלאומי, יושב בממשלה, יושב ובוכה. חבר הכנסת זאב בוימ, שבא מעיירות הפיתוח ובז לשולחיו.

ואלה שמות חברי הכנסת המועלים בתפקידיהם על גבם של האזרחים - יגאל ביבי, סגן שר הדתות, שמבקש לעשות בתקציב המדינה כאילו היה קופת החיסכון הפרטית שלו. נעמי בלומנטל, יושבת-ראש ועדת העלייה והקליטה, שבעבור נאמנות פוליטית מכרה את הפרויקטים לתעסוקת עולים, לקליטת עולים במדע, בתרבות ובתעשייה; נעמי בלומנטל, שהצביעה היום בעד ביטול חצי נקודת הזיכוי לנשים עובדות.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

זה היה בלחץ שלי להציל את המצב.

רפאל אלול (העבודה):

אז זו בושה לך וגם לה, חבל. אתה לא היית ב"אלה שמות", אבל הכנסתי אותך עכשיו.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

לא עם הנשים, בחי"ך.

רפאל אלול (העבודה):

חצי הנגבי, שפעם הוא פה ופעם הוא שם, אך הוא תמיד נאמן לכיסא. יהודה הראל, אומר ה"כן" הנצחי. השרה לימור לבנת, לשעבר יושבת=ראש הוועדה למעמד האשה, שחתמה על ביטול חצי נקודת הזיכוי לנשים עובדות. נו, מה אני יכול להגיד? זו אולי התנהגות בזויה. עוזי לנדאו, שבינו לבין יושב=ראש מפלגתו אין ולו נקודת הסכמה אחת - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

יש, חצי נקודת זיכוי.

רפאל אלול (העבודה):

רובי ריבלין, שהפך את החלשים ללעג ומתייחס למצוקתם כאילו זו היתה בדיחה מצחיקה באיזו תוכנית טלוויזיה. רק את סיעת גשר אזכיר לטובה - את שר החוץ דוד לוי ואת מקסים לוי - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

- - - אמרתי - - - יש ארבעים.

רפאל אלול (העבודה):

- - שעמדו בפרץ מול הקוזק נתניהו וחבר משרתיו הנאמנים.

היו"ר ש' בן=צור:

לא, לא, אל תגיד מלים כאלה. הוא ראש ממשלה. מספיק.

רפאל אלול (העבודה):

בהזדמנות זאת אני קורא לכל אזרחי ישראל הצופים בנו כעת - -

היו"ר ש' בן=צור:

מי צופה?

רפאל אלול (העבודה):

- - אם הממשלה הזו ממררת לכם את החיים, אם היא גורמת לכם לתחושת מיאוס וכעס,

אני מוכן להיות לכם לפה. אני קורא לכם לשלוח לי כעת פקסים למשרדי בכנסת, ואני

אביא את דבריכם כאן, בבית הזה, בדיון המתקיים עכשיו. מספר הפקס שלי הוא:

6753899. אני מצפה לתגובתכם. תודה רבה. -02

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

יעשו לך - - - לפקס.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה רבה. חבר הכנסת יוסי ביילין.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

רגע, רגע.

היו"ר ש' בן=צור:

חבר הכנסת אמנון רובינשטיין. חבר הכנסת בנימין בן=אליעזר. חבר הכנסת אלי בן=מנחם. חבר הכנסת יוסי שריד. כן, מה רצית?

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב=ראש, יש לי זכות להגיב בשם יושב=ראש ועדת הכספים.

היו"ר ש' בן=צור:

חבר הכנסת פיני בדש, בבקשה. חבר הכנסת יוסי ביילין פה?

יוסף ביילין (העבודה):

כן.

היו"ר ש' בן=צור:

אז תמתין, בבקשה. חבר הכנסת בדש ייתן תגובה ואתה אחריו.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

חבר הכנסת רפי אלול, אל תלך.

רפאל אלול (העבודה):

- - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

יש לי עכשיו שמות במדבר, אל תלך. את השמות של במדבר.

רפאל אלול (העבודה):

אתה אחד האנשים ה - - - לא פוליטי, תאמין לי. חבר הכנסת שוחט שאל - - -

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת - - -

שמריהו בן=צור (מפד"ל):

כמה זמן אתה רוצה לנאום?

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

כמה דקות. אני פה תורן, אבל אי=אפשר שלא להגיב. קודם כול אני מבקש מחברי האופוזיציה קצת דרך=ארץ לראש הממשלה. גם כשהיינו באופוזיציה לא אהבתי - - -

רפאל אלול (העבודה):

כי הוא אמר לשר האוצר לשעבר א גרויסער כלכלן, ועוד כל מיני דברים כאלה.

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

לא, הוא אמר לו שהוא לא יודע לנהל מכולת. אני עדיין חושב שהוא לא יודע לנהל מכולת, אבל אני חושב שצריך קצת דרך=ארץ לראש הממשלה. גם כשהייתי באופוזיציה לא אהבתי מלים בוטות נגד ראש הממשלה. אני חושב, שראש ממשלה נבחר אפשר לבקר ומותר לבקר, ולפעמים חובה על האופוזיציה לבקר, אבל צריך לעשות זאת בדרך=ארץ. היינו באופוזיציה, אני כבר רגיל לנאומים האלה. את הנאומים שאתם נואמים היום נאמנו לפני שנה, לפני שנתיים ושלוש שנים. אבל מה לעשות? התחלפה ממשלה, התחלפה מדיניות, ולגבי רמת=הגולן אנחנו חושבים אחרת מכם, אנחנו חושבים שצריך לבנות. גם כשישבנו פה יחד, באותו לילה ארוך, בשיעור של הכיתה הקטנה עם חבר הכנסת בן=עמי, אמרנו שהתחלפה ממשלה. בזמנכם עצרתם בנייה בהתנחלויות, וזה היה לגיטימי מצדכם. לכן מה אתה כועס שבונים 300 יחידות דיור ברמת=הגולן? אני חושב שזה לגיטימי מבחינת הממשלה הזאת.

רפאל אלול (העבודה):

אז למה שזה יבוא מתקציב המדינה?

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

מנין אתה רוצה שזה יבוא?

רפאל אלול (העבודה):

חתמתם על הסכמים קואליציוניים - - -

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

גם את כל הבנייה ביש"ע, שהיתה תקציבית, ביטלתם, וזה לגיטימי. לגיטימי להחזיר 300 יחידות דיור ולא לייבש את רמת=הגולן, לבנות בנייה ציבורית ובנייה פרטית שנעצרה באותה תקופה.

אבל היום אני מוחה מאוד על מה שנעשה, על הפרת חוק, של צווי בית=משפט, ולא משנה באיזה צד פוליטי נמצאים. אני חושב, שצווים של בית=משפט צריך לבצע, הוראות בית=משפט צריך לבצע, וכל מה שקרה פה זה הפרת כללי משחק דמוקרטיים. היום זה ככה, מחר זה ככה, בית=משפט צריך לכבד לטוב ולרע. בזמנו עצרו את אייבי נתן על כך שהוא נפגש עם אש"ף, כי אז היה אסור להיפגש עם אש"ף. התחלפה ממשלה, שינו את החוק, זה לגיטימי. מותר להיפגש עם אש"ף, אז נפגשים עם אש"ף, זו לא עבירה. אבל כשזו היתה עבירה, עצרו את אייבי נתן. הוא ישב בבית=סוהר על כך. אני אומר, שצריך לכבד את בתי=המשפט, לא נשבור את חוקי הדמוקרטיה בנושא הזה.

עכשיו, למה כל הקיצוצים האלה? אתה מתקיף על הקיצוצים שנעשים? מי גרם לגירעון? נוצר פה גירעון. כדי למחוק גירעון של 5.4 מיליארדי דולר שנוצר בארבע שנים צריך לעשות קיצוצים, וכל קיצוץ שלא תעשה, איפה שלא תעשה, תמיד יהיה מישהו שייפגע. אני אמרתי בסיבוב הקודם לחבר הכנסת שוחט, שגם קיצוץ כזה, שנותנים פחות - אם תסתכל על זה בדרך אחרת, זה אולי מס עקיף, כי הוא מקבל פחות. ברגע שהוא מקבל פחות, בסופו של דבר זה מס עקיף.

חבר הכנסת אלול, אתה תקפת את שר האוצר. אני אומר לך באמת - ואנחנו יושבנו, חברי הקואליציה בוועדת הכספים, עם שר האוצר - - -

רפאל אלול (העבודה):

זה לא אישי.

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

לא אישית, זה היה פרסונלית. אני אומר, שישבנו אתו, והוא אמר: רבותי, את זה

צריך לקצץ. אנחנו באנו בהצעה כזאת, תבואו עם הצעה אחרת.

רפאל אלול (העבודה):

- - - תגידו הצעה - - -

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

אני מדבר אתך על פגישות של חברי הקואליציה בוועדת הכספים. הוא אמר: תבואו עם הצעות אחרות. באו עם הצעות אחרות. אני חושב, אדוני היושב=ראש, שנעשה בתקציב הזה דבר חסר תקדים. אחרי שקיצצו בחינוך, באו משרדי ממשלה אחרים ובהתנדבות העבירו - -
-

רפאל אלול (העבודה):

זה לא הוויכוח.

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

- - - באו בהתנדבות ממשרדי ממשלה אחרים והעבירו תקציב לחינוך. שר התעשייה והמסחר העביר מתקציבו לחינוך, שר החקלאות העביר מתקציבו לחינוך. אני חושב שזו היתה גדולה של שרים שבמסגרת התקציב הם ראו שיש להם אפשרות לקצץ יותר ולא לפגוע בחינוך, והם עשו העברה ממשרדם למשרד החינוך. אני חושב, שזה דבר חסר תקדים, ששר מוותר על סכום מתקציבו לטובת החינוך. אז נעשו גם דברים טובים.

לגבי 400 מיליון השקל שציינת פה, ששר האוצר אמר את זה כביכול כגנב בלילה - -

-

קריאה:

חבר הכנסת אלול התייחס לכך בכל הרצינות.

רפאל אלול (העבודה):

במלוא הרצינות.

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

מה זה ברצינות? אני עליתי לענות לו ברצינות.

רפאל אלול (העבודה):

אני רואה.

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

אני עניתי לו ברצינות. היום יצפאן נכנס הנה ופוגש אותו. הוא אומר לו: חבר הכנסת בדש, אתה הולך עם סנדלים. הוא אומר: לא, אני רפי אלול.

בכל אופן, בהסכמים קואליציוניים שנעשו ניתנו 400 מיליון שקל. אני זוכר שש"ס - - -

היו"ר ש' בן-צור:

אתה עובר למחנה ברק, אני מבין - -

רפאל אלול (העבודה):

לעוזי ברעם.

היו"ר ש' בן=צור:

- - אבל חבר הכנסת יוסי ביילין רואה אותך.

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

חבר הכנסת רפי אלול, אתם שכחתם שכאשר ש"ס פרשו - ויעיד על כך בוודאי חבר הכנסת ביילין, שהיה אז שר - היה פה השר רמון, המפשר הלאומי. ולכל הצבעה שש"ס התנדדה בה היה מחיר. זה לא מחיר אחיד לכל השנה. כל הצבעה רמון התרוצץ פה וקבע מחיר כשש"ס תמכו בממשלה. גם אנחנו צעקנו על זה, וזה היה לגיטימי, היינו באופוזיציה, צעקנו. זה היה נורא. לכל קואליציה יש מחיר, וזה המחיר. אגיד לך שאני שלם עם זה? לא, לא טוב לי שנותנים לחרדים. אבל, אתה יודע מה?

קריאה:

תגיד לי מה המחיר של - - -

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

הם נבחרו סקטוריאלית, והם באו להשיג הישגים מסוימים, וזה המחיר. זה המחיר לקואליציה, וזה המחיר לכל הממשלות לשעבר בקואליציה. בואו נהיה הוגנים. אני חושב, שזה לא מחיר גבוה, אבל זה המחיר. זה מחיר שכל ממשלה משלמת אותו, גם הממשלה הקודמת. שר האוצר לשעבר אברהם שוחט, שצועק פה כל הזמן, שכח את המחירים שהוא שילם כדי להעביר תקציבים. זו הדמוקרטיה, ואלו הם כללי המשחק, וזה מה שקורה. תודה.

היו"ר ש' בן=צור:

אמת. תודה רבה. חבר הכנסת יוסי ביילין.

קריאה:

- - - שנת בחירות.

היו"ר ש' בן=צור:

שכנעת את חבר הכנסת רפי אלול.

חבר הכנסת ביילין, יש לך תיאוריה כלכלית משבדיה או מאיזה ארץ?

יוסף ביילין (העבודה):

נראה. כבוד היושב=ראש, כנסת נכבדה, אני שמעתי בקשב רב את דבריו של חבר הכנסת בדש. אני מוכרח לומר, שהנושא שהוא הזכיר - צווי ההבאה - יש בו הרבה יותר מאשר צד אחד. צד אחד הוא כמובן העניין הפורמלי שחוק צריך לקיים, ועל כך אין ויכוח אף פעם. אבל לצד כל חוק כזה כתוב: א, ת, ש.

קריאה:

לא שומעים טוב.

היו"ר ש' בן=צור:

אין שומעים? זו דרכו של חבר הכנסת ביילין שהוא מתחיל לאט לאט והוא עולה מעלה מעלה.

קריאות:

- - -

קריאה:

- - - בעיית שמיעה. עם חלק מה - - - זה יסתדר.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

- - - הם צריכים להיות חצי חירשים כדי לקבל את זה.

יוסף ביילין (העבודה):

א, ת, ש - זה אל תהיה שוטה. זה אומר, שלפעמים המיצוי עד המלה האחרונה הופך את החוק הזה לאבסורד.

אתה הזכרת את העניין של אייבי נתן והמאסר שלו. אני זוכר שביקרתי את אייבי נתן בבית=הסוהר, ולא היה מחזה מגוחך ומשונה מזה. אתה צודק, אם היה גורם משמעותי אחד שהביא לסוף החוק ההוא של איסור המפגשים, זה היה אותו מאסר של אייבי נתן, כי זה הביא את העניין לאבסורד. אסור היה שיייוצר מצב שבו אדם כמו אייבי נתן, שברור שהוא לא עשה מעשה מתוך זדון, כדי לפגוע באינטרס הישראלי, אלא מתוך רצון שלו - שיכול להיות מקובל על מישהו ויכול להיות לא מקובל על מישהו - לקדם את התהליך, יגיע לבית=הסוהר. ברגע שאיש כזה הגיע לבית=הסוהר, ימיו של החוק הזה היו, לשמחתי, ספורים.

גם בנושא הזה אפשר לומר: זה צו הבאה, אדוני הנכבד, היית חייב לבוא. אפשר גם לומר שזה נכון. אבל ברגע שאתה משתמש בחוק כזה נגד איש מרכזי כמו ראש האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות, אתה עצמך - כמי שמשתמש בחוק הזה - הופך את החוק לאבסורד. עובדה היא, שכאשר זה הגיע, בסופו של דבר, לבית=המשפט, בית=המשפט שחרר אותו. להגיע למצב שבו מדינה שלמה תרה אחר ראש האגף לאיגוד מקצועי, ובסוף מגיע שוטר ושם אותו באיזו תחנת משטרה - זה, בעצם, הצד של הטיפשות בכל העניין. אני חושב שכל החוכמה היא לא להגיע למצבים מן הסוג הזה.

אני גם שמעתי ברוב קשב את הדברים שאמר חבר הכנסת בדש על ראש הממשלה. אני מוכרח לומר, שאני מסכים שצריכים לדבר על ראש הממשלה בהערכה, וגם אני אדבר עליו בהערכה. אני מודה, שההערכה שלי אל ראש הממשלה אפילו גברה דווקא בעקבות הדיונים האלה על התקציב. נזכרתי במחווה האבירית שלו, שנראתה לי בפרספקטיבה של חצי שנה אבירית עוד יותר, שהוא נסע לארצות=הברית והציע לוותר על הסיוע. למה זה נראה לי עכשיו אבירי עוד יותר מאשר אז? שווה בנפשך, אדם שיודע שהגירעון כל כך גדול, שהמדיניות הקודמת כל כך גרועה, וכלכלת המדינה כל כך נוראה, לפי דעתו שלו - הוא נוסע לארצות=הברית של אמריקה, נפגש עם שני הבתים של הקונגרס ואומר: אתם יודעים מה? אני מוכן לוותר על הסיוע האזרחי. מה שכבר אז נראה כמחווה גם בעינינו, נראה בעיני היום באמת מעשה אבירי של ממש. לפי דעתי, הוא לא זוכה למספיק הערכה באופן רטרואקטיבי על אותה מחווה שלו. ראוי גם בשעה כזאת מאוחרת שאנחנו - גם מתוך האופוזיציה - נוקיר אותו על המעשה הזה.

השאלה היא אם הוא טעה. האם אז, כאשר הוא פנה לשני בתי הקונגרס, הוא טעה? התשובה שלי היא לא. הוא לא טעה. מדובר כאן ב=3 מיליארדי דולר - 1.8 מיליארד סיוע צבאי, 1.2 מיליארד סיוע אזרחי. הסיוע הצבאי ניתן לנו כתחליף לכך שאנחנו לא חברים בנאט"ו. ישראל היתה מוכנה לפני שנים להיות חלק ממטרייה כוללת, ארצות=הברית וטעמה ונימוקה עמה לא הציעה לנו להיות חלק מנאט"ו. יש ויכוח בישראל - ויכוח בינתיים רק בינינו כי אף אחד לא הציע לנו את זה - האם מוטב לישראל להיות בברית צבאית של ממש עם ארצות=הברית של אמריקה, או שמא ברית כזאת יש בה כדי לכבול את ידינו עד כדי כך שעדיף להמשיך את המצב הקיים ולא להיות בברית של ממש. כל עוד אין ברית כזאת וכל עוד אנחנו לא חלק ממסגרת דומה לנאט"ו, אנחנו נזדקק לסיוע הצבאי האמריקני. אנחנו נהיה, בכל מצב, נכס אסטרטגי לארצות=הברית. החלק השני של הסיוע, 1.2 המיליארד של הסיוע האזרחי, הוא סיוע שניתן לנו כתריסר שנים. בעבר הוא ניתן כמלווה, היום הוא ניתן כמענק. הסכום הזה מסייע לנו להחזיר את החוב שלנו, שרובו ככולו חוב על הוצאות ביטחוניות שלנו מן העבר, חלק מזה עדיין ממלחמת יום הכיפורים.

מה שקורה בשנים האחרונות הוא, שהסכום שאנחנו מחזירים מדי שנה לאמריקנים משתווה, פחות או יותר, לסכום שאנחנו מקבלים מהם; כלומר, פחות או יותר 1.2 מיליארד דולר. הסכום הזה הוא נומינלי, ועם האינפלציה האמריקנית ב=12 השנים האחרונות הוא

1984. בשנים הבאות אנחנו-שווה הרבה פחות; עשרות אחוזים פחות ממה שהיה שווה ב=1985 מורידים את הסכום של ההחזר מדי שנה; 1.2 המיליארד יישארו כמו שהם. זאת אומרת, שבשנה הזאת, שנת התקציב '97, והשנים שבאות אחר כך - ישראל תקבל נטו פעם ראשונה סכומים משמעותיים מארצות=הברית. כלומר, במקום שאנחנו - כפי שאמר ראש הממשלה - נוותר בשלבים על הסיוע האמריקני האזרחי, אנחנו בעצם מקבלים כל שנה יותר כסף מארצות=הברית של אמריקה כתוצאה מהפער שנוצר בין החזר החוב השנתי שלנו לבין הסיוע האזרחי הנומינלי.

החוב הזה שלנו יסתיים בשנת 2014. כלומר, בשנת 2014 נקבל לכאורה את 1.2 המיליארד - אם זה לא ישתנה עד אז - מלא, בלי שנחזיר מול זה שום חוב. האם זו היתה המטרה של ראש הממשלה כאשר הוא הציע לאמריקנים לוותר על הסיוע האזרחי? נדמה לי שלא.

ההצעה שלי אומרת דבר כזה: בואו נצמיד את החזר החוב שלנו לארצות=הברית לסיוע הכלכלי. זאת אומרת, אם בשנת 1997 אנחנו מחזירים מיליארד דולר, נוותר לאמריקנים על 200 מיליון דולר. אם בשנת 1998 זה 900 מיליון - וכו' וכו', עד 2014, נגיד שהחוב שלנו או המענק שנקבל לעולם לא יהיה גדול מן ההחזר, מבחינה זאת לתקציב אין שום משמעות. כלומר, אנחנו לא נאבד אפילו פרוטה אחת לתקציב. לאמריקנים נוכל להגיד: אנחנו מממשים את מה שהציע ראש הממשלה, ומוותרים למעשה, באופן הדרגתי ולא חד=פעמי, על הסיוע שלכם, ומשתחררים חלקית מאותה תלות, שהיא במידה רבה מעיקה עלינו, וזו ההתחייבות שלנו לאמריקנים, ההלוואות שאנחנו מקבלים מהאמריקנים והמענקים שאנחנו מקבלים מהאמריקנים.

הסיוע של האמריקנים למצרים ולישראל הוא הסיוע הגדול ביותר בסיוע החוץ שלהם. אנחנו חייבים להודות, שישראל, שהיא מדינה מן החזקות בעולם מבחינה כלכלית, איננה מדינה נזקקת. יש בעולם הרבה מאוד גורמים נזקקים. אני חושב, שאילו אפשר היה שהסכום הזה יישאר באזור וחלקו יופנה לפלשתינים, אנחנו יכולים גם לפתור כאן בעיה נוספת, שהיא המצוקה שלהם. אם אפשר שחלקו יופנה לירדנים, אנחנו נוכל לסייע בכך שהמענק שאנחנו נקבל יקטן גם למדינות שעשו אתנו שלום ושיש לנו עניין שהן יחוו בפירות

השלום, ולצערנו הרב, לא בהכרח בגללנו המדינות הללו לא חשות - אני מדבר כרגע בעיקר על ירדן וגם על הפלשתינים - העמים האלה, המדינות האלה, אינם חשים באמת בפירות השלום.

יש מרכיב נוסף שקשור בסיוע האמריקני, הסיוע היהודי אמריקני, שלא כולו יהודי, וזה הנושא של ה"בונדס". ה"בונדס" מופיעים בתקציב שלנו. תקציב המדינה שלנו משלם את ההוצאות של מפעל ה"בונדס". מפעל ה"בונדס" היה אחד הדברים החכמים ביותר שהמצאנו. זו היתה המצאה של בן-גוריון עצמו בשנות ה-50 הראשונות, בשנת 1954.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

היום זה לא משתלם, אנחנו משלמים יותר מדי ריבית.

יוסף ביילין (העבודה):

זה אחד הפרדוקסים שאנחנו תקועים בהם מתוך שמרנות. מה היה אז? אמרנו אז, ישראל לא יכולה לקבל הלוואות. הלכנו לבנקים המסחריים בעולם, ואמרו: אנחנו לא ניקח את הריזיקו להלוות לישראל, מה פתאום. חזרנו לעולם היהודי ואמרנו: תראו, אנחנו מוכרים לכם איגרות חוב, תיתנו לנו תמורת זה הלוואות. העם היהודי רחמן, קנה איגרות חוב, ואנחנו בצורה כזאת קיבלנו הלוואות בתנאים נוחים. כאשר ההלוואות האלה הושלמו, רבים מאוד מקוני איגרות החוב קנו את זה מחדש. ואז היה מיחזור של איגרות החוב, אנחנו קיבלנו הלוואות, ובא לציון גואל.

מה קרה במשך השנים? בעל הבית השתגע. אנחנו שילמנו את הריבית הגבוהה ביותר בשוק. לא היה מתחרה לריבית שלנו בשוק האמריקני. קרנות פנסיה אמריקניות, לא יהודיות ולא ציוניות ולא שום דבר, ראו בזה מקור הכנסה יוצא מן הכלל, בטוח. ישראל הפכה להיות מקום שמעולם, ברוך השם, לא נמנע מלהחזיר חוב. הכלכלה היתה מספיק יציבה, הריבית היתה גבוהה. בנקים אמריקניים קנו איגרות חוב של ה"בונדס". מה שהסתבר זה שהאנשים שהם בעלים של איגרות חוב, רובם היו לא-יהודים. רוב הכסף לא בידי יהודים.

מה שקרה הוא, שכאשר הכלכלה התייצבה, אנשים אמרו, רגע, אולי אנחנו לא עושים דבר חכם, אולי אנחנו יכולים לקבל את ההלוואה שאנחנו צריכים בבנק הקרוב, ב"סיטי בנק" או באיזה בנק אחר. הבנקים עמדו בתור להלוות לנו, כי זו מדינה שיכולה לפרוע את החוב שלה. אנחנו לא הודינו בשינוי שחל במצב. אנחנו אמרנו, בואו נשאיר את זה עדיין. כששאלו, למה אתם משאירים את ה"בונדס", בשביל מה אתם צריכים את זה, זה עולה לכם כ-30 מיליון דולר רק החזקת המנגנון של ה"בונדס", אתם משלמים את הריבית הכי יקרה בשוק, אתם אינכם יוצרים קשר בין יהודים לישראל כי זה כבר לא יהודים שם - אמרו, אתם יודעים מה? בואו לא נוותר על זה כל כך מהר. מי יודע, אתם מכירים את הביטוי הזה, יום סגריר, יכול להיות, חלילה, שיחזור המצב הזה עוד הפעם, נזדקק, חלילה, עוד הפעם להלוואות. במצב כזה אנחנו מוכרחים להחזיק לנו מנגנון עם ריבית גבוהה, עם הוצאות גבוהות, כשהוא עולה על התקציב שלנו, כשאנחנו לא זקוקים לזה, כשיכולים לקבל את ההלוואות בבנקים, רק כדי שלא יהיה, חלילה, יום סגריר שבו נצטרך הלוואות נוחות יותר והבנקים לא ילוו לנו.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

למה לא הפסקתם?

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת ביילין, אני יושב כאן הרבה שעות, ברצינות אני מדבר, ואתה מעלה כאן נקודה מאוד מעניינת, והשאלה ששאל חבר הכנסת בדש יש בה מן ההיגיון הבריא. איך זה שאנחנו לא הפסקנו את זה?

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

יוסף ביילין (העבודה):

חבר הכנסת בדש, אני רוצה להגיד לך, הרי אנחנו לא כל כך שונים. כולנו שבויים של העבר שלנו ושל השמרנות המבנית. כשאני הייתי סגן שר האוצר, זה היה כבר לפני די הרבה שנים, כשעליתי על זה, באתי לחשב הכללי ואמרתי לו: תגיד לי, זה לגמרי אידיאלי, מה שאני אומר? והוא אמר: מה שאתה אומר זה מלה בסלע. בוא נבטל את זה. אתה עומד מול מערכות, יש כ=300 שם עובדים מסורים, יהודים יקרים, מבוגרים. אתה לוקח את מטה לחמם, כבר רגילים לזה. יש כבר מסיבות של "בונדס", מוזמנים מהארץ לשם, מקבלים את הכרטיס לשם ובחזרה במחלקת ביזנס עם "פר דיים" למשך שבועיים, מקבלים כבוד, , למה לוותר על זה? זה כל כך נעים.BLACK TIE FUNCTIONSהולכים ל=

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

זה בשבילי...

יוסף ביילין (העבודה):

נכון, זה בשביל פיני. למה לוותר על זה? זה כל כך טוב.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

יוסף ביילין (העבודה):

מטלפנים אליך מכל העולם, מניו-יורק, מסיאטל ומוושינגטון ואומרים, תשמע, אנשים הקדישו את החיים שלהם לדבר הזה. איך אפשר דבר כזה לסגור? בן-גוריון עשה את זה. ואז אתה מוצא את עצמך במצב האידיאלי. כל ממשלה שמגיעה לשלטון מנסה לבדוק איפה היא יכולה לקצץ, היא עולה על הדבר הזה ואומרת, מה, אני משוגעת להוציא על זה את הריבית הגבוהה, את המנגנון, את הכסף, את המטבע הזר? בשביל מה לי? ואיכשהו היא עוברת את הקדנציה וזה נשאר תקוע. היא מבינה שהיא עושה טעות, והטעות לעולם נשארת.

תודה.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

היום היה תקציב מבקרת המדינה ובסך הכול היו 100,000 שקל לביקורת בחוץ=לארץ. אמרתי ששם צריך היום להשקיע את מירב הכסף, כי שם זה רחוק מהבית והבזבז משווע. שם צריך להשקיע את המיליונים כדי לעשות את הביקורת.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה. חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, חבר הכנסת בנימין בן=אליעזר, חבר הכנסת אלי בן=מנחם, חבר הכנסת יוסי שריד - אינם. חבר הכנסת שלמה בן=עמי, בבקשה. לרשותך 15 דקות.

שלמה בן=עמי (העבודה):

אדוני היושב=ראש, אני חושב שבהצבעה של הכנסת היום בנושא חצי נקודת הזיכוי לנשים גברה התבונה של הריבון על התבונה של השליט. כי באמת השליט נהג בעניין הזה בחוסר רגישות בכל הנוגע לנשים שיוצאות לעבודה, והריבון תיקן את הטעות של השליט.

לשליט יש בזמן האחרון סדרה לא קטנה של טעויות. אחת מהן, לדעתי, נמצאת בשורש פרוץ השביתה האחרונה. גם את זה תיקן הריבון במהלך היום הזה.

אבל אני חושב ששאלת נקודת הזיכוי לנשים מעוררת את הצורך להתייחס גם לשאלת האפליה המתקנת בחברה הישראלית. אני מצטער שחבר הכנסת ביילין יצא, כי הוא העלה כאן, לא כרגע אבל בדברים קודמים, את העניין שבארצות=הברית האפליה המתקנת הגיעה כבר למבוי סתום, ואילו לכאן היא עוד לא הגיעה, היא לא נכנסה בכלל. זה לא מדויק.

החברה הישראלית היא בכלל חברה שהאוניברסליות היא עניין בעייתי בה, משום שיש

כל כך הרבה קטגוריות - יש עולים חדשים, יש חיילים משוחררים, יש נכי צה"ל, לצערנו
- יש אין סוף קטגוריות בחברה הישראלית, והיה לי חלק קטן וצנוע בשינוי תפיסה
בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב בשאלת קבלתם לפקולטה של כ=20% מהתלמידים,
שאינם ממלאים אחר התנאים של הקבלה אלא הם באים מרקע חברתי שונה. גם זה סוג של
אפליה מתקנת. כך שאפליה מתקנת, נכון, יש בה מידה של סכנה, משום שאתה יכול להגיע
לאבסורד; כי אז אין כמעט ציבור שלא חלה עליו האפליה המתקנת בחברה מגוונת כמו
החברה הישראלית. כך הגיעו במידה מסוימת למבוי סתום בארצות-הברית. אבל לעת עתה
אופיה של החברה הישראלית הוא כזה, שאנחנו כן צריכים לעודד - - -

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת בדש, הטה אוזנך ושמע. דברים מאוד מעניינים.

שלמה בן-עמי (העבודה):

אופיה של החברה הישראלית היא כזה, שאנחנו כן צריכים לעודד בקבוצות אוכלוסייה
נתונות אפליה - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

יש מבחן על זה - - -

היו"ר ש' בן-צור:

אז אתה צריך להקשיב הרבה הרבה, בפרט אתה.

שלמה בן-עמי (העבודה):

בדרך כלל בדש נותן שיעורים.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

שלמה בן=עמי (העבודה):

זה העונש שלנו על שהפסדנו את הבחירות. צריכים לשבת ולשמוע.

אבל באמת מתעוררת כאן שאלה נוספת, והיא נובעת מן ההרכב של הקואליציה הזאת. אני חושב, ששר האוצר לא טעה כשהוא אמר שזאת אחת הרעות החולות של המבנה הפוליטי הישראלי, כל הממשלות משלמות על המבנים הקואליציוניים. זה נכון. אני לא יודע אם ישב פה מישהו ועשה השוואה כמה כסף שילמו כאן וכמה כסף שילמו הממשלות הקודמות. לא משנה פה כמות הכסף, אלא העיקרון. העיקרון הוא שבאמת משלמים על המבנה הקואליציוני. אבל אז נוצרים מצבים אבסורדיים, שמי שאין לו ייצוג סקטוריאלי נופל בין הכיסאות. מחר תקום קבוצת אנשים ותגיד, אני רואה שהיחידים פה שהם לא רמת=הגולן והם לא העולים החדשים והם לא הישיבות הם אולי עיירות הפיתוח, אז בואו נקים מפלגה של עיירות הפיתוח. לכן, אני חושב שהצורך הזה לבנות קואליציה בתשלומים דומה לפעמים לנסיעה במונית עם מונה - ככל שהקואליציה ממשיכה לחיות, המונה מתקתק. אני חושב שחייבים להגן על עקרון האוניברסליות.

היות שהשאלה הזאת עלתה כאן, אני רוצה להגיד על זה מלה אחת. זו שאלה סבוכה מאוד, לא פשוטה. חברות רבות נקרעות סביב השאלה הזאת. כי הרי אם אתה עושה שירות אוניברסלי, זו עלות גבוהה, זו הוצאה גדולה. האם לא כדאי להקים חברה סלקטיבית? לתת תשלומי העברה באופן סלקטיבי?

הטענה הבסיסית שלי בעניין הזה בזכות האוניברסליות היא כזו: תראו, אם אנחנו נלך לסלקטיביות אנחנו נגרום להאצת תהליך שבו האליטות בחברה יברחו מן החברה, יקימו לעצמן חברה מקבילה משלהן. אני שואף למצב שבו המחויבות של השכבות היותר=גבוהות , אינטרס INTERESTS בחברה הישראלית תנבע מהיותן שותפות גם לקבלה, ויהיה להן מה שבלעז נקרא מעוגן במדינת הרווחה הזאת.

כי הרי כולנו יודעים שיש שכבות בחברה הישראלית, ולא רק בחברה הישראלית, בחברות תעשייתיות במערב, שיכולות להקים לעצמן, ובעליל גם עושות את זה בישראל, מערכת חינוך משלהן, משטרה משלהן, שכונות מוגנות משלהן. הן יילחמו עד טיפת המאמץ הפוליטי האחרון שלהן נגד העלאת מסים, משום שהמסים האלה הולכים לשכבות האחרות, אבל לא יחסכו פרוטה מן השכונה שלהן, מן הגינון שלהן, מן ההגנה על הילדים שלהן, מחינוך טוב יותר, מחינוך אפור וכיוצא בזה. אנחנו צריכים, את האנרגיה הזאת של השכבות היותר=משגשגות, לרתום לטובת כלל החברה. זאת בעיני המשמעות של השירות האוניברסלי.

אבל תראו, יש לעניין הזה גם היבטים נוספים. אני בדעה, ולא בגלל תוצאות הבחירות האלה - התבטאתי בעניינים האלה, כתבתי על זה שנים לפני כן - יש תהליך של התפרקות החברה הישראלית. הכנסת הזו היא אחד הביטויים לזה. כשאני אומר התפרקות, אני לא אומר את זה כאמירה ביקורתית או שלילית. זאת עובדה. הכנסת הזאת משקפת את הפרגמנטציה של החברה הישראלית, את השבירה של החברה הישראלית. יש חרדים, יש מזרחיים, יש גשר, יש עולים חדשים. לכל אחד יש חלק בחלום הישראלי. נוצר מצב, שאם תוסיף על זה את מה שאנחנו יודעים על המוטיבציה בצה"ל, ש=30% לא משרתים ו=25% מכלל חייבי שירות המילואים נושאים בנטל - כל המרכיבים של הלאומיות הישראלית הם בבעיה. יש איזו התפוגגות. החברה המגויסת היא כבר לא מגויסת כפי שהיא היתה.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

שלמה בן-עמי (העבודה):

ההתיישבות, כל המיתוסים של הישראליות הקודמת משתנים, וצריך להקים משהו אחר. אני בדעה, שהשירות האוניברסלי יכול למלא תפקיד - אני לא אומר שהוא הדבר היחיד - ביצירת הלכידות החברתית או המחויבות החברתית הקולקטיבית. הציונות ובמידה מסוימת גם תנועת העבודה, אני בהחלט מקבל את הניתוח שעשה בזמנו זאב שטרנהל - אני יודע שמתחו על זה ביקורת - שאפילו תנועת העבודה היתה תנועה שבבסיס היתה בעלת אתוס לאומי יותר מאשר אתוס חברתי. אם עכשיו האתוס הלאומי הזה מתפוגג מסיבות שונות,

אנחנו צריכים לחזק את האתוס החברתי. האתוס החברתי הוא מרכיב בבניית האומה. צריך להסתכל על זה גם כך. בניית אומה עולה ביוקר. זה לא דבר זול. לפעמים צריך לשלם מסים.

מסתבר שכאשר אתה מסתכל היום על השוואת ישראל עם מדינות במערב, אתה באמת מגלה, וחיים אורן אמר מלה על זה, אתה מגלה תופעה מעניינת, שלמרות המיתוס הקיים, עומס המס הישיר בישראל איננו גדול מזה המקובל במדינות אחרות בעולם, וגם לא החלק של תקציבי הרווחה מן התל"ג.

הבאתי כאן כמה נתונים. אין פרוטוקולים בשעות כאלה - - -

היו"ר ש' בן-צור:

לא, זה מוקלט.

שלמה בן-עמי (העבודה):

אני רוצה לתת כמה נתונים, שלדעתי יאירו את עינינו.

בניגוד למיתוס, שיעור המס השולי המרבי בישראל נמוך בהשוואה למערב. אנחנו נמצאים בעניין הזה במקום ה=15 בין המדינות התעשייתיות.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

הישיר?

שלמה בן-עמי (העבודה):

הישיר, בוודאי. נטל המס העקיף, שהוא הרגרסיבי דווקא, הוא הכבד ביותר אצלנו. נטל מס ישיר גבוה מתקיים דווקא במדינות שבהן הצמיחה גבוהה. במדינות החזקות יותר,

בניגוד לכל הנחות הבסיס, שאם אתה מטיל מסים ברמות השכר הגבוהות - כי אתה צריך לממן את הביטחון, את הרווחה - אתה עוצר את הצמיחה, ההוכחה היא הפוכה לחלוטין, בניגוד להיגיון. אבל זאת עובדה.

תקציב חברה מתוך התקציב של המדינה, שימו לב: באוסטריה - 70% מהתקציב של המדינה הם תקציב רווחה; בהולנד - 69%; בניו-זילנד - 69%; בצרפת - 69%; בפינלנד - 59%; ביפן - 59%; באוסטרליה - 57%; באירלנד - 57%; בשבדיה - 57%; בנורבגיה, בדנמרק, בבריטניה ובארצות-הברית, שאנחנו בדעה שהיא מדינה אנטי-רווחה - 52% מתקציב המדינה זה רווחה; אצלנו - 49%.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

כשאתה אומר 49% זה לא כולל החזר חוב.

שלמה בן-עמי (העבודה):

בסדר. גם אחרים מחזירים חובות.

קורה דבר מאוד מעניין. אגב, אתה יודע מה הוא אחד מסעיפי הרווחה הכי חשובים בארצות-הברית? תופעה מעניינת, אני חושב שצריך לתת את הדעת גם פה - הם משחררים ממס, או מחשבים בחישוב המס את תשלומי הריבית על המשכנתה. זאת אומרת, אתה משלם ריבית על המשכנתה וזה נחשב להוצאה מוכרת לצורך מס. זה אחד הסעיפים הגדולים ביותר בתקציב הרווחה האמריקני. אגב, הרפובליקנים באמריקה מתנגדים לגירושין מסיבות דתיות, אבל הם מתנגדים לזה גם מסיבות כלכליות. הם יודעים שגירושין מייצרים שני משקי בית, ואז זה מגדיל את ההוצאה בתחום הזה של פטור על הריבית של המשכנתה.

ברור שלישראל יש נקודת זכות בעניין הזה, שהיא מוציאה 19% מן התקציב הלאומי לביטחון. אבל בארצות-הברית - 18%. היתר - הרבה יותר נמוך. זה נכון. כך הלאה.

אם אתה הולך למס העקיף: ישראל - 20% מן התל"ג מס עקיף. בעניין הזה, אצלנו

הכי כבד. יותר קל ביוון, בדנמרק, בשבדיה, באוסטריה, באנגליה, בקנדה, בצרפת, בהולנד, בגרמניה, בבלגיה, באיטליה, בספרד, בארצות=הברית, ביפן. הישראלים משלמים את המס הרגרסיבי הכי הרבה. עכשיו הטילו פה מס רגרסיבי נוסף, על סיגריות ודלק.

בעניין הסיגריות יש טענה נכונה, שזה הולך בעיקר לשכבות היותר=נמוכות. יכול להיות. אבל הדלק - יש בזה מידה של אבסורד.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

יפסיקו לעשן, תהיה להם יותר בריאות.

שלמה בן=עמי (העבודה):

זה לא הולך ככה. צריך לתת תענוגות לאנשים, משהו.

עניין הדלק הוא בעייתי במיוחד, משום שפה בארץ הרבה אנשים מקבלים את זה בחזרה. זה בא מפה והולך משם.

מלה אחרונה. אני מרגיש שאני צריך להגיד את הדבר הזה, זה כל הזמן מעסיק אותי: יש המצאה ישראלית שאין בשום מקום אחר בעולם והיא נקראת אוברדרפט. מפני שפה אנחנו מקיימים משק של ריבית גבוהה ושכר נמוך במקום של ריבית נמוכה ושכר גבוה - כי השכר בישראל הוא מן הנמוכים, 50% מהשכירים אינם משלמים מס הכנסה בגלל שכר נמוך - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

ביחס למה?

שלמה בן=עמי (העבודה):

ביחס למדינות תעשייתיות. זה מה שגורם לכך שהמעמד הבינוני חי באוברדרפט. אם לא היה מתקיים אוברדרפט בישראל, לדעתי, ישראל היתה הופכת למדינה לטינו=אמריקנית ברמת השחיתות הציבורית שלה, ברמת השחיתות של הפקידות הציבורית. הדבר הזה, האוברדרפט, שלא קיים בשום מקום בעולם - הרי נוסף על כל החובות שאנחנו מדברים עליהם יש גם חוב קולקטיבי של מיליארדי שקלים, שהם בעצם משום שאנחנו מקיימים פה משק מעוות, שלא מאפשר למעמדות הביניים, כי לפועלים בדרך כלל אין אוברדרפט, הבנק לא מאשר להם, מי שיש לו אוברדרפט זה מעמד הביניים, ומעמד הביניים קצת יותר למעלה - וצריך לשאוף בארץ הזאת, כדי שנהיה מדינה מודרנית באמת, למשק שבו ריבית נמוכה ושכר נמוך.

היו"ר ש' בן=צור:

יישר כוח. תודה.

חבר הכנסת עוזי ברעם. חבר הכנסת רן כהן - בבקשה. חבר הכנסת שלמה בן=עמי, אני לא יודע אם נהוג כך, אבל אני חושב שראוי שהדברים יכתבו. בבקשה.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב=ראש, רבותי חברות וחברי הכנסת, בשעה הקטנה הזאת של הלילה - - -

היו"ר ש' בן=צור:

קטנה שהיא גדולה.

רן כהן (מרצ):

אולי באמת יש גם משהו חיובי בעובדה שאנחנו מקיימים את לילות השימורים האלה, בכך שניתן להרהר בהם ברמה היותר=עמוקה והיותר=כבדה והיותר=בסיסית של הדברים, אבל אני מוכרח לומר, שהיום ב=03:00 אני מרגיש טוב יותר מאשר אתמול עד 24:00.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

היו"ר ש' בן=צור:

אתה יכול ללכת.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אני לא יכול להישאר פה לבד.

היו"ר ש' בן=צור:

אם חבר הכנסת רן כהן יישאר לבד, אני אקרא לו פעם ראשונה, פעם שנייה ופעם שלישית ואסגור את הישיבה.

רן כהן (מרצ):

אתמול הכנסת הוכיחה שהיא יכולה באמת, לאחר מאבק פרלמנטרי מתיש של השבוע האחרון, להצליח להוריד מהפרק רעיון מיותר ומזיק, שאני בכלל לא הבנתי את הופעתו. כוונתי להטלת מס על נשים עובדות על=ידי ביטול נקודת הזיכוי שלהן. הקואליציה ניסתה להעביר את הרעיון הזה בלחצים לפני כמה שעות. הדבר המדהים הוא, נדמה לי, קודם כול היכולת של אנשים בשנת 1997 לא לשמוע, לאטום את האוזניים ואת הלבבות, לא לראות את הנתונים, לא להכיר בכך שזה שנים מקימים זעקה פרלמנטרית לא רק בוועדת העבודה והרווחה, לא רק במליאת הכנסת, לא רק בקואליציה ובאופוזיציה, אלא בתקשורת ובעיתונות. גם הכנסת הזאת הקימה ועדה למעמד האשה וניתן לה מעמד סטטוטורי, משום שאחד הנזקים הקשים כלפי נשים הוא פגיעה בשכרן.

הנה כתיקון, כהבזק - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

את מחצית הנקודה הזאת נתנו לפני שנה בסך הכול. כשנכנס חוק הבריאות נתנו את חצי הנקודה. זה לא היתה קודם.

רן כהן (מרצ):

חבר הכנסת פיני בדש, בוא תשמע אותי.

נכון שמחצית הנקודה הזאת ניתנה בהזדמנות שבה חוקקנו את חוק הבריאות ונטל המס הזה על משפחות שבהן שני מפרנסים עמד להיות כבד מאוד מאוד, ועל כן הכנסת אמרה: אנחנו ניתן הקלה לאשה העובדת; משום שהרקע הוא שנשים משתכרות הרבה פחות, 25%-30%, לעומת גברים, לא נעניש אותן עוד פעם על=ידי חוק הבריאות, ומכאן ניתנת מחצית נקודת הזיכוי הזאת לנשים.

איך הדבר הזה יכול היה לעלות על הפרק בלי שיש בעצם בבסיס הערכי רוחני, שהוא באמת לא משותף רק לקואליציה הזאת - לצערי, היה שותף בו גם חלק מהשלטון הקודם וממשלות קודמות - שני עיוותים שיש להם שורשים עמוקים ביותר בתוככי השלטון בישראל, בתוככי משרד האוצר, ואני רוצה, ברשותכם, לפרט אותם באופן מאוד תמציתי.

האחד הוא כל הנושא של עבודה מול הון. יש איזה מין חשיבה, איזה מין תפיסת עולם, שיש איזו קדושה להון. יש במדינת ישראל תחושה של השוואה לעולם המערבי או לפילוסופיות המערביות או הקפיטליסטיות ולאידאולוגיה שלהן. בכלכלה שאני למדתי באוניברסיטה, אחד הדברים שהפתיעו אותי תמיד היה העובדה, שכל המורים וכל הכלכלנים והמנתחים היו מציגים את האדם אל מול ההון ואת העובד אל מול ההון כבעל ערך שווה. בעצם התוצרת היתה פרי משולב של תשומות, שיש בהן תשומת הון, תשומת עבודה, על=פי גודלן ועל=פי חלקן ביצירת המוצר.

יש מי שאומר - ובצדק, אני חושב - שבכל זאת צריך לייחס רמת ערכיות גבוהה יותר לחלקו של האדם, לחלקו של העובד, בייצור של אותה תפוקה. אבל נניח שאלה סוציאליסטים להחריד כמוני, שתמיד התחלחלו בכל השיעורים ובכל הניתוחים שעשינו כאשר העמידו את האדם אל מול המכונה וטענו, שהמכונה נקנית על-ידי ההון בדיוק באותו ערך. המכונה התיישנה - זורקים אותה. העובד התיישן - זורקים אותו. הכול אותו דבר. בה בשעה שהעולם, הכלכלה, החברה והממשלה, הכול קיים בשביל האדם - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

יש פחת מואץ - - -

רן כהן (מרצ):

לא, סליחה, חבר הכנסת בדש, אני רוצה שתדע - יש בעיה קשה ביותר גם בחיים המודרניים עקב כל הפיתוח הטכנולוגי, ההייטק וכו', ההתהוות והתחלופה, בעובדה שפתאום אנשים בגילים שבעבר נחשבו גילים נפלאים - האדם בוגר יותר, מקצועי יותר, חכם יותר, מנוסה יותר, הוא יודע יותר ללמד אחרים. בעבר הוא היה נחשב לבוס, למדריך, למכוון, למוביל, לראש לעומת העוזר. פתאום בגיל 45 או בגיל 50 אנשים נחשבים מיותרים. למה? הם כבר יצאו מהמעגל, זורקים אותם לרחוב. לא בתקופה שבה החברה כבר יודעת לעשות תחלופה מהירה מאוד בין דור אחד של מקצוע לבין דור שני ודור שלישי בחייו של אותו אדם למקצוע.

אבל אני רוצה לאזן את זה, אני רוצה לומר לך דבר אחר לגמרי: העניין הוא שאפילו יחס של שוויון לעובד ולמכונה הוא לא אותו דבר. משום שהעובד במערכת הזאת הוא הגורם שעליו הממשלה - ואני אומר, הממשלות - מטילה את כל עול המיסוי או כמעט את כל עול המיסוי שנגבה מהאזרח ומהאזרחים ומתחלק לאחר מכן כדי לקיים את הצבא, את המשטרה, את המשרדים, את החינוך, את הבריאות ואת כל שאר הגורמים. עובדה, עד היום גם ממשלה שהיתה מאוד מאוד אמיצה, ממשלתו של יצחק רבין, זכרו לברכה, לא הצליחה להטיל שקל אחד של מס על רווחים של הון.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

רן כהן (מרצ):

היה קמפיין אדיר, וכיום אפשר, בוודאי, לשער מי עמד מאחוריו, למי היה כדאי שיערך קמפיין אדיר - גם בתקשורת, גם כלפי חברי הכנסת, גם האיומים, גם המפולות. אני מכיר את זה מצוין, תאמין לי. אני הייתי זה שהגיש מעל הדוכן הזה את חוק שכר מינימום, ואני זוכר נהדר איזה קמפיין אדיר, כל הארץ רעשה - הכלכלה תתמוטט, החברה תתמוטט, האינפלציה תפרוץ, והכול למה? כי עובד שממלא את חודש עבודתו המלא, 208 שעות טבין ותקילין - ואז זה היה ככה - אם הוא יקבל 45%, כמו שזה היום, מהשכר הממוצע במשק, המשק יתמוטט, הכול יעלה, הפערים בין בעלי השכר ילכו ויתרווחו כלפי מעלה, האינפלציה תהיה 8,000%. אני מכיר את הקמפיינים האלה. אותו דבר עשו נגד המיסוי על ההון.

למה במדינת ישראל מיסוי על הון צריך להיות פחות ממיסוי על עבודה? הרי במדינות קפיטליסטיות טהורות, כלכלה חופשית טהורה מביאה בחשבון את הכנסתו של האדם, של כל אדם, מכל המקורות, ומטילה עליהם אותו מס. לפחות אותו מס. בארץ - לא. מי שיש לו התרבות הזאת, והוא מחפש לגבות 270 מיליון שקל, יוכל לההין לשים את היד על חצי נקודת הזיכוי של האשה. למה? כי האשה עובדת, ועובד מותר להכות.

דבר נוסף - לגבי עובדים מול מעסיקים, מעסיקים כשכבה בעלת חשיבות עצומה במערכת הכלכלית=חברתית. אבל גם כאן לא רק העובד במקום העבודה נחות לעומת השקעת ההון - כי הרי ההון הוא קדוש והעובד הוא חמור - העובד נחות גם מול המעסיק שלו, שותפו בתהליך היצירה הזה. איך אני יודע? בצורה הכי פשוטה. היתה ממשלת ליכוד לאומי ב=1986, היתה ממשלה ב=1992, ממשלת העבודה=מרצ, ועכשיו יש ממשלה של הליכוד והימין - כל שלוש הממשלות הללו, בבואן לנסות כביכול לעודד את המשק מטילות, לדאבוני הרב, את העומס על העובדים ואת ההקלה על המעסיקים.

אתן דוגמה. מאז 1986 ועד היום הוצאו במדינת ישראל במונחים של מאי 1996 56 מיליארד שקל, והממשלה הזאת מביאה תוספת של עוד 9 מיליארדי שקל למה שנקרא הפחתת עלות העבודה. כל הפחתת עלות העבודה, כל 65 מיליארד השקל האלה, כדי לעודד עבודה, לא ניתנים לעובדים - אפילו לא גרם אחד, לא שקל אחד. כולם ניתנים למעסיקים. זה בסדר אם רוצים לעודד עבודה ותעסוקה. ההיגיון הכי פשוט והכי אלמנטרי מחייב, שמי שייהנו ומי שיעודדו על-ידי מתן ההקצבות האלה מתקציב הממשלה יהיו העובדים והמעסיקים שלהם. אפילו בסדר הזה. לא שקל אחד, לא בהפחתת עלות העבודה ולא בהקלות של מס מקביל שהוספו בשנתיים האחרונות - גם השנה נתנו כ-2.5 מיליארדים. אף לא שקל אחד לעידוד העובדים, רק לעידוד המעסיקים שלהם?

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

רן כהן (מרצ):

חבר הכנסת פיני בדש, הרי כל הטענות שלכם בעניין הזה מסתתמות על יד מקום אחד - כשאתה שואל את שר האוצר הנוכחי והקודם לו והקודם לקודם לו - יש לכם איזו עבודת מחקר אחת, עבודה שבאה לאחר עשר שנים ו-65 מיליארד שקל? כבר אפשר היה לעשות על זה עבודה אמפירית ולדעת שנה מול שנה מה קרה, האם השתנה המצב.

אני אומר לך - בזאת אני מסיים, ואת השאר אומר בהמשך - בעשר השנים הללו היו פערים של מיליארדים בין שנה לשנה. אני אתן את הנתונים. כשהוסיפו 2 מיליארדים, לא גדלה התעסוקה ולא הוגברה האינפלציה. כאשר קיצצו מיליארד ומשהו, התוצאה היתה כמעט הפוכה. דווקא השנה הזאת היתה שנה טובה יותר מבחינת התעסוקה. פניתי לכל שרי האוצר, והתחננתי בפניהם, אני מתחנן גם בפני דן מרידור - אשתו, אגב, שהיתה הממונה על המחקר בבנק ישראל הבטיחה לי שזה ייעשה. גם זה, נדמה לי, עדיין לא נעשה. שאלתי את הנגיד הנוכחי - מדוע מקציבים מיליארדים מבלי שיש על העניין הזה מעקב של תשומה ותפוקה? אין. למה? כי הפילוסופיה ששולטת בארץ הזאת, בעיקר בשלטון של הארץ הזאת, היא פילוסופיה שהעובד נחות מההון של המכונות והתשומות שמפעילות אותו, והעובד נחות

בכול לעומת המעסיק שלו. כדי לעודד משק לא צריך לעודד את העובדים.

לראיה, ההיסטוריה הכמעט נבזית, הייתי אומר, שהשלטון הזה הגיב בה כלפי השביתה, שאולי בזכותה בוטלה על-ידי הכנסת הזאת הכוונה הרעה לפגוע בנקודות הזיכוי של הנשים. תודה רבה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה לחבר הכנסת רן כהן. חבר הכנסת מיכה גולדמן. אנחנו מתקדמים לסיום.

מיכה גולדמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, קהל הצופים המתעורר מוקדם, ההולכים לישון מוקדם - - -

קריאה:

- - -

מיכה גולדמן (העבודה):

לא, יש אנשים שמסיימים משמרות לילה, יש כאלה שמשכימים קום ויוצאים לעבודה מוקדם.

היו"ר ש' בן-צור:

יש כאלה שהולכים לבית-כנסת.

מיכה גולדמן (העבודה):

יש כאלה שקשה להם לישון בלילה.

היו"ר ש' בן=צור:

בגלל התקציב.

מיכה גולדמן (העבודה):

יש שחוגגים את ההישג של הכנסת מאתמול על החזרת חצי הנקודה.

קריאה:

זה ניצחון בחצי נקודה.

מיכה גולדמן (העבודה):

אני מכיר כאלה שהיו רוצים להגיע לרבע נקודה ולא הצליחו.

אני רוצה להתייחס כאן לכמה נושאים. מאחר שאנחנו עוסקים בתקציב המדינה לקראת 1997, זו הזדמנות - - -

אני מבין שאת חצי הנקודה החזרנו אבל את המים עוד לא קיבלנו.

היו"ר ש' בן=צור:

נגמרו המים.

מיכה גולדמן (העבודה):

יש נוכחות של הקואליציה, של ממלא=מקום יושב=ראש ועדת הכספים, על השר

ויתרתי. רפול ביקש ממני פטור לשינה מוקדמת. אמרתי לו - אדוני שר החקלאות, כשכן, כפלאח אל פלאח, אני מאשר לך ללכת לישון.

קריאה:

- - -

מיכה גולדמן (העבודה):

אני רוצה להתייחס לכמה דברים. יש דברים שאתם לא מתווכחים - אלו נתונים ואלו עובדות. כשאני קיבלתי את הנתונים על התוצר הלאומי, על התוצר העסקי, כשאתה רואה את הירידה של התמ"ג שעלה השנה ב=4.4% לעומת 7.1% בשנת 1995, והתוצר העסקי עלה רק ב=5.2% לעומת 8.9% ב=1995, אז ודאי שאם יבואו שר האוצר או ראש הממשלה, הם יכולים להציג את חצי הכוס המלאה גם בצורה חיובית. לעומת המדינות השכנות לנו, מדינת ישראל - גם בירידה של 1996 לעומת 1995 - מדינת ישראל בתמ"ג נמצאת במצב די דומה למה שקורה במדינות שהכלכלה שם מצליחה. אבל ודאי שאם אני משווה את הדברים למה שקרה בארבע השנים האחרונות של הפריחה הכלכלית וההשלכות של כל התהליכים המדיניים על המשק בישראל, וכשאני רואה שהגידול ביצוא הגיע רק ל=6% - ודאי שכשאנחנו מדברים על מדינות שכנות לנו במזרח התיכון, 6% הם הרבה מאוד. אבל אם אני משווה את זה לעומת 1995, כשהגידול ביצוא היה 10.9%, ודאי שאנחנו רואים פה השפעות כתוצאה מהקיפאון ומהדחייה של התהליכים המדיניים מאז כינונה של הממשלה, במאי=יוני 1996.

הפרסומים של הכלכלנים הישראליים מדברים על ירידה נוספת ב=1997, מדברים על צפי לצמיחה של 4%. יש כאן ירידה של כמעט 100%, אולי יותר, לעומת 1995, כשהצמיחה הייתה 10.9%. אנחנו רואים שהתוצר לנפש גדל ב=2% בלבד. הוא הסתכם ב=1996 16,900 דולר. נכון שב=1996 היתה תוספת של 60,000 מועסקים, לעומת 100,000 ב=1995.

עם זאת, אני יכול לבוא ולומר, שכאשר אני מצביע על ירידה בתוצר, אני מדבר על האבטלה. באבטלה נמשכת המגמה שהתחילה ב=1992. עם כינונה של הממשלה בראשותו של יצחק רבין, מצאנו אבטלה בשיעור של 10%-11%, וסיימנו את 1995 בירידה של האבטלה

ל=7%. ב=1996 אנחנו יורדים ל=6.5%.

יש לציין, שבששת החודשים הראשונים של שנת 1996 היתה העבודה בשלטון. ואנחנו עכשיו בחצי שנה בראשות הליכוד, ורואים שהאבטלה, כתוצאה מהמדיניות הנכונה של הממשלה הקודמת, מגיעה לרמה של האבטלה באירופה. זה הישג.

עם זאת, אנחנו רואים שבתקציב של 1997 אנחנו מתחילים לחזור לימים של גידול האבטלה. הדבר נובע מן המדיניות שהתחלנו בה לפני שלוש וארבע שנים, של הכנסת מפעלים מתקדמים ליישובים שבהם אנחנו צריכים להיפרד מהתעשיות השמרניות עתירות הידיים, כמו מפעלי הטקסטיל ומפעלי המזון, שמטרתם בשנות ה-50 היתה קליטת העלייה. הבעיה היתה איך לתת פתרונות למאות אלפי העולים שהגיעו. פנחס ספיר, זיכרוננו לברכה, ראה בהקמת מפעלי הטקסטיל ומפעלי המזון בערי הפיתוח פתרון לתעשיות שיש בהן יכולת להעסיק אותם מאות אלפי עובדים. עם השנים היינו חייבים למצוא פתרונות כדי להכשיר את הדור השני של אותם בני ערי הפיתוח, שיהיו מסוגלים להשתלב, בעקבות ההשכלה הגבוהה יותר, במפעלים חדשים.

ומה עושה הממשלה הנוכחית? במקום לשמור על הכלי החשוב באמצעות מרכז ההשקעות, כדי לעודד יזמים, משקיעים, להגיע לאזורי הפיתוח עם התעשיות עתירות הידע, כדי לתת פתרון לקליטת העלייה באותן ערי פיתוח, כדי לתת פתרון לבני הדור השני והשלישי אשר סיימו תיכון, וחלקם סיים לימודים גבוהים, ורוצה לחזור הביתה לאופקים לקריית=שמונה, לחצור, לערד, לכרמיאל, לדימונה, לירוחם - מה הבשורה של הממשלה הזאת? אתם בדימונה תמשיכו להיות שובתי "דימונה טקסטיל". בבית=שאן תמשיכו לשבת עם תעשיות הטקסטיל ששייכות לדור הקודם. לנו יש בשורה: לחזק את ברקן, לחזק את אריאל, לחזק את מעלה=אדומים, לחזק את יישובי יהודה ושומרון. קריית=שמונה? זה טוב לצילומים בטלוויזיה, כשראש הממשלה מגיע לשם ואומר: לבי אתכם, אבל כספי עם יהודה ושומרון.

אני חושב, שזאת מדיניות שיש בה פגיעה בפיזור אוכלוסין, זאת מדיניות שבאה ואומרת: בואו נמשיך ונחזק את האזורים החזקים בין גדרה לחדרה, ובשבילי אריאל וכל

היישובים האלה הם בין גדרה לחדרה. כך נוהגת הממשלה הזאת מאז כינונה, ואני יכול להביא כאן דוגמאות.

לפני כחודש וחצי קיימו ראש הממשלה, יחד עם שר החינוך ושר האוצר, מסיבת עיתונאים והודיעו: יום לימודים ארוך; 140 מיליון שקל נעמיד לטובת יום לימודים ארוך. אתה פותח את ספר התקציב ומחפש את הסעיף שבו מסומנים אותם 140 מיליון שקל, ומתברר שבמרחק של כמה עשרות מטרים ממשרד האוצר לא היה מישוה באגף התקציבים שיעבור ויסמן את הפעולה הזאת של 140 מיליון שקל לטובת יום לימודים ארוך. ואני שואל את 300-עצמי: רק לפני שעות מספר עמד כאן שר האוצר על הבמה והודיע על תוספת של 400 מיליון שקל כחלק מהסדרים עם מפלגות הקואליציה, והייתי רוצה לשמוע משר האוצר לאן נעלמו אותם 140 מיליון שקלים.

הייתי מציע הצעה לממשלה, ואני יודע שחברי היושב=ראש לא אהב את זה גם בהסכמי השכר עם המורים. רבותי, אנחנו שומעים מדי פעם בפעם: באירופה התלמידים לומדים עד שעה 16:00, בארצות=הברית לומדים עד שעה 16:00. לגבי הדמגוגיה הזאת של יום לימודים עד השעה 16:00 - קודם כול, אני חושב שהגיע הזמן שנחזור ונאמר שבאירופה ובארצות=הברית לומדים חמישה ימים בשבוע; באירופה ובארצות=הברית מתחילים את יום הלימודים בשעה 09:00; באירופה ובארצות=הברית יש שעת הפסקה לארוחת צהריים בין השעה 13:00 לשעה 14:00.

בואו נבדוק את מספר השעות שמערכת החינוך הישראלית מעמידה כתוצאה מהמדיניות של ראש הממשלה המנוח יצחק רבין, שהוסיף לתקציב החינוך כ=7 מיליארדי שקלים ושיפר את שכרם של המורים, כדי לחזק את מעמד המורים בישראל. וכשאני שומע ביקורת מהקואליציה והממשלה על כך שהסכמי השכר שנעשו יש בהם פגיעה מבחינת יצירת הגירעון - כשמדברים על חיזוק חינוך והגדלת גירעון, אני מעדיף חיזוק מערכת החינוך.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

משרדי ממשלה תרמו - - -

מיכה גולדמן (העבודה):

נראה את ההתחלה של התוצאה. ואני מדבר על התחלה של התוצאה, משום שבחינוך אין תוצאות מיידיות. זה לא שיכון. בשיכון אתה מתחיל לבנות, כעבור עשרה חודשים, 14 חודשים, יש לך מערכת של בניינים. בחינוך, השקעה מלפני שנתיים, נקטוף את פירותיה בעוד חמש שנים, ובתוצאה של ארבע השנים של הממשלה הקודמת בתחום החינוך נתחיל להרגיש בעוד כארבע, חמש, שש שנים.

צמצום תקציב החינוך ב=1997, בעיני יש בו נסיגה, ואם אנחנו רוצים ליצור יום לימודים ארוך מבורך, אני קורא לממשלה: תחליטו על מעבר לחמישה ימי לימודים, כדי שנוכל ליצור מערכת משפחתית חמה יותר.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

ההורים לא רוצים. על מה אתה מדבר? סקר - - -

מיכה גולדמן (העבודה):

אז אני אבוא ואומר לך דבר אחד: כ=60% מהמשק בישראל עברו - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

מיכה גולדמן (העבודה):

אתה מדבר כבר עם סבתא.

היו"ר ש' בן=צור:

כן? לא ידעתי.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

מיכה גולדמן (העבודה):

אני פשוט רוצה לבוא ולומר: המעבר לחמישה ימים, יש בו מן היתרון הגדול - להקדיש את יום שישי לפעילות קהילתית, לאפשר למשפחה לצאת לסוף שבוע ארוך יותר. ואם המשק כולו צריך לעבור לחמישה ימי עבודה, מעבר מערכת החינוך לחמישה ימים יניע את כל המערכת האחרת לעבור לחמישה ימים, וזה דבר מבורך.

ולסיום דברי אני רוצה לבוא ולומר משפט אחד לגבי קיצוץ תקציבי מע"צ. אני חושב שהקיצוץ בתקציבי מע"צ ב-1997 הוא אחד מן הדברים שיש בהם פגיעה בתשתית הכבישים של מדינת ישראל. כשאנחנו מדברים על תאונות דרכים ועל המאבק בתאונות הדרכים, לבוא ולהחליט לקצץ בתקציבי מע"צ כששומעים ערב ערב על מספר ההרוגים כתוצאה מטעויות אנוש, בעיקר כשכל המומחים אומרים שלתשתית הכבישים יש חלק חשוב במאבק בתאונות הדרכים - אני חושב שזאת ממשלה ששותפה לתאונות דרכים וזאת ממשלה שגורמת ותגרום למציאות - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

מיכה גולדמן (העבודה):

ממשלה כזאת, אשר תהיה שותפה להרג בכבישים, חייבת להתמודד ולמצוא פתרון לממשלה כזאת, אשר תהיה שותפה להרג בכבישים, חייבת להתמודד ולמצוא פתרון לתקציבי מע"צ. תודה רבה.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה רבה. חבר הכנסת אלי גולדשמידט, חבר הכנסת דוד צוקר - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב=ראש, המחליף שלי נעלם בבניין. לא מוצאים אותו. משעה 03:00 לא מוצאים את המחליף.

היו"ר ש' בן=צור:

נגזר עליך ועלי לשבת יחדיו עד 05:00.

דוד צוקר (מרצ):

סמוך עלינו. לכו לישון.

היו"ר ש' בן=צור:

אני נייטרלי.

קריאה:

- - -

היו"ר ש' בן=צור:

לא, יש בקשה של חברת הכנסת יעל דיין שיהיה נציג של הקואליציה. חבר הכנסת דוד צוקר, בבקשה.

קריאה:

אתה תמלא את מקום נציג הקואליציה.

היו"ר ש' בן=צור:

לא, אני נייטרלי.

קריאה:

אתה האו"ם.

היו"ר ש' בן=צור:

אני האו"ם. בבקשה, חבר הכנסת צוקר.

דוד צוקר (מרצ):

בוקר טוב, אדוני היושב=ראש, בוקר טוב, חבר הכנסת בדש, בוקר טוב לחבר הכנסת גולדמן, בוקר טוב לחברת הכנסת דיין. ראשית, אני רוצה להצטרף למחאה על כך שהתורנות בקואליציה לא עובדת היטב.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

דוד צוקר (מרצ):

אני אומר ברצינות שאני שותף לקובלנה שלך ולהרגשה הגרועה שאתה נאלץ להיות פה והמחליף לא מגיע. נדמה לי, אדוני היושב=ראש, שיש פה איזה ביטוי לחוסר קולגיאליות

בתוך הקואליציה, ואני לא יודע אם זה מעיד על המדיניות הכלכלית ואם זה ממש שייך למדיניות הכלכלית, אבל בכל אופן, נדמה שמערכת יחסים כזאת בתוך הקואליציה איננה ראויה.

היו"ר ש' בן-צור:

הלוואי שרק זה.

דוד צוקר (מרצ):

ולא ראוי שחבר כנסת אחד יעשה עבודה נאמנה, כשם שעושה חבר הכנסת בדש, ובתמורה לכך יזכה בהפניית עורף של הקואליציה שאיננה מחליפה אותו ומותירה אותו פה לעבודתו הקשה. השעה עכשיו 03:45. ממתי אתה כאן בתורנות, חבר הכנסת בדש?

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

מהתחלה.

דוד צוקר (מרצ):

מ=23:45, כשהחל הדיון? אם כן, אני באמת סבור - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

ובשעה 09:00 אני צריך להיות בישיבה במועצה הארצית.

דוד צוקר (מרצ):

ואתה עוד צריך לנהוג אחרי זה כדי להגיע לעבודה? זה נראה לי לא בסדר.

רציתי לשאול את הקהל באולם, ביציעים, לשאול את עצמנו: האם אפשר לראות קשר ואפשר לראות זיקה בין כל חלקי מדיניותה של הממשלה בתחום הפנימי ובתחום מדיניות החוץ, והאם הזיקה הזאת והקשר עושים מדיניות? כלומר - האם ניתן בכלל לקיים מדיניות חוץ כשם שמקיימת הממשלה הזאת ולהיות מסוגלים בכלל להציב יעדים חברתיים=משקיים, ולהיפך, האם ממשלה שלא מסוגלת להציב יעדים משקיים ושלא מסוגלת להציב יעדים חברתיים או מתקשה בכך מסוגלת לנהל מדיניות חוץ? ואני רוצה לנסות לבחון את השאלה הזאת.

בואו ננסה לראות, קהל נכבד, אדוני היושב=ראש; בסקיצה גסה, בקווים גסים, ננסה לראות אם בממשלה הקודמת ניתן לזהות פרופיל ברור של המדיניות שלה; האם אנחנו מסוגלים לתת בשניים=שלושה קווים סרטוט שייתן תשובה ברורה על השאלה, האם לממשלה הקודמת היתה או לא היתה מדיניות. זאת השאלה שאני רוצה לשאול: האם היתה מדיניות בכלל? ועל זה אני אענה בקצרה, ואני רוצה לנתח ביתר הרחבה את הטענה שלי, שאומרת שהממשלה המכהנת, מאחר שהיא איננה יכולה להציב מדיניות חוץ ברורה, היא גם איננה יכולה להציב מדיניות כלכלית וחברתית ברורה; ולהיפך, מי שאיננו מסוגל להציב מדיניות חברתית וכלכלית ברורה, גם לא יכול להציג או להציב מדיניות חוץ ברורה.

ובכן, נדמה לי שבשניים=שלושה קווים גסים ניתן לומר על הממשלה הקודמת שהיו לה שניים=שלושה מאפיינים ברורים. היא אמרה: אנחנו מנסים להשיג מערכת אחרת של יחסים עם המדינות השכנות; בעצם אנחנו משעבדים את כל היעדים המדיניים וחלק מן היעדים הכלכליים לטובת אותה מדיניות של התקרבות לעולם הערבי, של ניסיון פיוס ושל גריעה, ולפחות הקטנה, של אותם צעדים מגרים, צעדים שלא מסייעים למדיניות החוץ הזאת שלנו, בעיקר בתחום ההתנחלויות. זה קו אחד, מאוד ברור, שאפשר היה לומר על הממשלה הקודמת; להתווכח אתו, להתעמת אתו, או להסכים אתו מן הצד האחר, אבל היה פה קו מדיניות מאוד ברור, חד=משמעי: ממשלה שמנסה לשנות את מערך היחסים שלה עם השכנות ומשעבדת לשם כך את כל היעדים, גם החברתיים וגם הכלכליים; וכפי שאמרתי, בעיקר בתחום ההתנחלויות, שנגרעו מהן בערך 4 מיליארדי שקלים והועברו לטובת פעילות פנים.

קו פעילות שני. אני רוצה להזכיר את המדיניות שנקבעה בשעתה על-ידי ראש הממשלה המנוח יצחק רבין, שאמר: שינוי סדר העדיפויות, ואותם כספים שאנחנו גרענו מן

ההתנחלויות ומתחומים אחרים, ובעיקר מן ההתנחלויות, הוקצו לכמה תחומי פנים - העדפה ברורה מאוד, חד=משמעית, בהירה מאוד, למערכת החינוך. מייד עם כניסת הממשלה הקודמת לתפקיד היתה, אם אנחנו זוכרים, תוספת של 2 מיליארדי שקלים במונחים של אז. אדוני היושב=ראש ודאי זוכר את זה, בהיותו פעיל בתחום החינוך.

שינוי נוסף - ועמד על כך חבר הכנסת גולדמן - שינוי מהותי בתחום של דרכים, כבישים, "מתיחת הפנים" שנעשתה אז לארץ.

מאפיין נוסף של אותה מדיניות חברתית, שהיתה, כאמור, מדיניות חברתית ברורה, מזוהה, חד=משמעית: היתה עלייה משמעותית, שלא יודעים עליה, עלייה גדולה יותר מאשר בתחום החינוך, בתחום הבריאות ובתחום הרווחה. גם שם הגיעה העלייה כמעט לאותם סדרי גודל של העלייה בתחום החינוך. כלומר, גם בתחום הזה גילינו מדיניות ברורה, קו חד=משמעי. אנחנו משנים - אמר אז ראש הממשלה ואמרה אז הממשלה - את סדר העדיפויות, ובמקביל למאמצים בתחום החוץ, אנחנו נותנים עדיפות ברורה לתחומי החברה, הבריאות, הרווחה והחינוך. כלומר, אפשר לזהות ממשלה שבאה ואומרת: אני מנסה לעשות פה שינוי מהותי, תמורה מהותית, שינוי כיוון.

אני לא רוצה לומר שזו היתה ממשלה מהפכנית, אבל בלי ספק זו היתה ממשלה שהיו לה שני קווים מאוד מאוד ברורים: ניסיון לשנות את מערך היחסים במזרח התיכון - משעבדים לשם כך מדיניות, מחשבה, אנרגיה, תקציבים, יעדים; ובתחום הפנימי - אולי גם כדי לסייע לאותה מדיניות חוץ להתקבל על=ידי אותן שכבות שקשה להן עם המדיניות הזאת - אמרה הממשלה הקודמת: נשנה מדיניות בתחום החברתי.

ואכן הממשלה הנכנסת, לאור שני הקווים הברורים והחד=משמעיים הללו של הממשלה הקודמת, קיבלה משק בשיעורי צמיחה אסימטית; באמת בשיעורי צמיחה אסימטית. לא היו במערב שיעורי צמיחה כאלה של 6%-7% בשנה; משק עם עלייה מאוד מאוד מרשימה ביצוא, 70,000-משק שהקטין דרמטית את שיעורי חוסר העבודה, משק שהמשיך לקלוט 80,000 עולים בשנה - סך הכל כ=300,000 עולים בארבע שנים. קלט את כל כוח העבודה הנוסף הזה ועוד הקטין את חוסר העבודה.

נכון, המחיר של אותה מדיניות צמיחה מואצת היה גירעון גדול במט"ח, אבל בלי ספק היה פה משק צומח, דינמי, קולט, אטרקטיבי למשקיעי חוץ, מושך מאוד כסף מן החוץ; בלי ספק משק משגשג, משק מאוד מאוד פורח. זו היתה התוצאה של קווי המדיניות שהצגתי קודם לכן, משום שאי=אפשר לצפות, אדוני היושב=ראש, שמשק יצמח, שמשק יפרח, שמשק יקטין כל כך את השיעורים של חוסר העבודה ויקרוץ כל כך למשקיעי חוץ, בלי שיהיה תנאי מרכזי אחד - והתנאי הזה חדל להתקיים לפני חצי שנה - והוא התנאי של יציבות מדינית, של ודאות מדינית. כסף לא אוהב אזורים מסוכנים, כסף לא בא לאזורים מסוכנים, כסף לא אוהב לנסות לעשות ביזנס באזורים שמרחפת מעליהם אי=ודאות כלכלית. כדי ללמוד את התכונה הזאת, לא צריך את הניסיון הישראלי; הניסיון העולמי כולו אומר את זה.

והנה הגיעה ממשלה ששינתה באחת, מן היסוד; קעקעה את היסוד, אולי הכי חשוב, של המדיניות הכלכלית הקודמת, והוא הצד המדיני. מאחר שאי=אפשר להפריד בין הצד המדיני לבין הצד הכלכלי, בין הצד של יחסי חוץ לבין העניין החברתי, כפי שהראיתי לגבי הממשלה הקודמת - זה פעל גם על הממשלה הזאת. מעצם בחירתה של הממשלה, עוד לפני שהיא עשתה משהו רע - והייתי אומר שיש פה נתונים אובייקטיביים, שאינם תלויי ממשלה; מרגע שהיא נבחרה, על מדיניותה, על הפרופיל המדיני שלה, על העומד בראשה, על הציפיות ממנו - באחת, בעצם הבחירה, עוד לפני שהממשלה עשתה איזה צעד מזיק, קעקעה הממשלה הזו וזעזעה ויצרה שינוי דרמטי באווירה המדינית, ובאחת לא היה זה עוד משק שפועל באווירה מדינית של יציבות, של תקווה, משק שמבטיח ודאות לכסף שיבוא אליו; אלא באחת זה היה משק שלא הבטיח יציבות, שפוטנציאל היציבות שלו קטן בהרבה, שבישר אפשרות לזעזועים בתחום המדיני, וכסף התחיל לחשוב פעמיים לפני שהוא מגיע הנה.

כאמור, כסף איננו אוהב אזור מסוכן, כסף מבקש לברוח מאזורים מסוכנים, והנה באחת, הממשלה הזאת לא היתה יכולה להציג את מה שהממשלה הקודמת הקנתה תוך שנה, שנה וחצי: יציבות, ודאות וקריצה להון שיבוא וישקיע פה, גם הון מן החוץ וגם הון מקומי.

ובכן, אי=אפשר לצפות שמשק ימשיך לצמוח, שהמשק ימשיך לקלוט כוח עבודה שמגיע בצורה של עולים, של מהגרים שבאים לארץ, אם הוא איננו מבטיח יציבות, אם הוא איננו מבטיח ודאות. ואכן אי=אפשר לזהות אצל הממשלה הזאת את שני הקווים המאוד=ברורים

שאפינו את הממשלה הקודמת ויחד נתנו כלכלה משגשגת ופורחת כל כך, גם אם זה היה במחיר של גירעון גדול, בעייתי מאוד, בתחום מאזן התשלומים. אי=אפשר לזהות את הקווים הללו. אי=אפשר לזהות קו מדיני שמבטיח יציבות, שמבטיח ודאות, שמבטיח התקדמות לעבר הסדרים נוחים יותר, שקטים יותר, מבשרי שלום, כפי שעשתה הממשלה הקודמת, ואי=אפשר בשום פנים - אני אינני מצליח - לזהות מדיניות חברתית ברורה, כשם שהיתה המדיניות החברתית של הממשלה הקודמת.

אני עוד לא שמעתי מצד ראש הממשלה הזה, או מצד שר האוצר, או מצד הממשלה כגוף, כקולקטיב, הצבה ברורה של יעדים, ממשלה שבאה ואומרת: אנחנו רוצים להגיע מהיום בעוד ארבע שנים למקום א' או למקום ב'.

התחום החברתי היחיד שאני זוכר הצהרות של ראש הממשלה לגביו היה תחום שבו הוא כיזב פעמיים=שלוש, הונה את הציבור פעמיים=שלוש וירד מזה, אני מניח בעצת יועציו שאמרו לו: תשמע, אסור להמשיך לומר את זה יותר מדי זמן, שכן העניין הזה יהיה לנו לרועץ, כי יבואו ויבדקו אותנו ויראו שבסך הכול מכרנו לוקש שלא עומד מאחוריו דבר, מכרנו מוצר שלא מחזיק מים. ראש הממשלה דיבר על יום חינוך ארוך, עניין שהוא בלוף גמור. איש לא חשב על יום חינוך ארוך. מתכננים להאריך בכמה שעות את יום הלימודים בסקטורים מוגבלים מבחינה מספרית באוכלוסייה, קטנים יחסית, וכמובן, זה איננו יום חינוך ארוך, גם לא יום חינוך ארוך לכולם, אלא מין ניסיון צולע, לא מרשים, קצת מגמגם, בעצם מגמגם הרבה, לבוא ולדבר על עשייה בתחום החברתי.

הממשלה הזאת לא יכולה היתה להציג את זה, לא מבקשת להציג את זה, אבל הטעמים המרכזיים לכך הם שניים: הראשון, זאת ממשלה שאיננה מסוגלת, והיא יודעת שאיננה מסוגלת, לבנות את תקציבה על משק צומח, על המשך אותו פרוספריטי שהיינו עדים לו בארבע שנים, ולכן יודעת הממשלה הזאת ויודעים הגורמים המעריכים בתוכה, שרמת ההכנסות יורדת, ואי=אפשר לבוא ולבשר לחברה: תראו, בגלל הצפי המדיני שלנו, אנחנו גם נצליח לייצב משק משגשג ונוכל להעביר יותר לתחום החברתי. את זה אי=אפשר לומר על הממשלה הזאת. היא איננה יכולה להציג קו חברתי ברור, גם מן הטעם הזה.

אם כן, הטעם הראשון הוא הטעם המדיני, והטעם השני הוא שזאת ממשלה פרגמנטרית,

סקטוריאלית, כלומר ממשלה שמייצגת קבוצות בתוך החברה, שכל אחת מהן מושכת לכיוון אחר, ולכן זו איננה ממשלה שמסוגלת לייצב ולהציג, כתוצאה מייצוב של מדיניות, קו, אופי, מדיניות, שימשכו לכיוון מוגדר, לכיוון מסוים בתחום החברתי, משום שכל אגף בתוכה, כל יחידה בתוכה, כל מפלגה בתוכה מושכים לכיוון שאיננו מתיישב בהכרח לא עם היעדים הכלכליים ולא עם היעדים החברתיים.

לכן, זו תהיה ממשלה שבה שיעורי הצמיחה ירדו, התחזית המדינית והצפי המדיני שלה אומרים: יותר השקעה בהתנחלויות, כלומר הרבה פחות השקעה בתחום החברתי, מדיניות השלום והקו המדיני יגמגמו, לא יבטיחו יציבות, וכל המבנה הקודם שעיצבה הממשלה, כלומר מדיניות שחותרת לשלום ולכן מבטיחה ודאות ויציבות כלכלית ותקווה כלכלית ותקווה מדינית, משק שקורץ למשקיע, הישראלי והחיצוני - כל המבנה הזה קורס, הקו הזה התקעקע, בעצם התבטל. ולכן אינני חושב שמי שעיניו בראשו יכול לצפות לכך שהממשלה הזאת תהיה מסוגלת לייצב מדיניות חברתית שבה יש יותר השקעה בתחום החברתי, ומאחר שהיא קרועה בתוכה ומייצגת סקטורים שונים, היא גם איננה מסוגלת להציג מדיניות חברתית עקבית ומשכנעת.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה. חברת הכנסת יעל דיין, בבקשה.

יעל דיין (העבודה):

אני מבקשת נוכחות של נציגות ועדת הכספים או מישהו - - -

קריאה:

- - -

יעל דיין (העבודה):

לא, אני לא מוכנה. תכריזו על הפסקה. גם החוכמולוגיה הזאת - - - זה לא מקובל על כולנו.

היו"ר ש' בן=צור:

חבר הכנסת פניי בדש נמצא?

חברת הכנסת יעל דיין, את מסכימה להתחיל ותכבדי את - - -

יעל דיין (העבודה):

מי מחליף אותו בינתיים?

היו"ר ש' בן=צור:

חבר הכנסת מיכאל איתן. עכשיו קוראים לו. מצאו את חדרו, וזה בסדר.

חברת הכנסת יעל דיין, בבקשה.

יעל דיין (העבודה):

אבל זה ממש לא הוגן, משום שאנחנו נמצאים פה.

קריאה:

- - -

היו"ר ש' בן=צור:

הם יודעים, זה בסדר.

יעל דיין (העבודה):

לא, אני לא דואגת לצד שלנו. אני דואגת לצד שכנגד.

כבוד היושב=ראש, לא אכפת לי לדבר אל מליאה ריקה.

היו"ר ש' בן=צור:

עשר דקות לרשותך.

יעל דיין (העבודה):

למה? 15 דקות, אבל אם בתוך חמש דקות לא תופיע נציגות של הקואליציה, אני לא רואה טעם לעמוד ולדבר כאן. אין לי בעיה לדבר אל מול הצופים בבית, שאין לי ספק שהם מרובים והם ממש מצפים למוצא פי בשעה הנוחה הזו של ארבע לפנות בוקר. אין לי בעיה לדבר אל מליאה ריקה, משום שזו חוויה, בחזרות בתיאטרון אולי עושים את זה. אבל יש לי בעיה מאוד משמעותית לדבר אל ספסלי קואליציה, לדבר אל ועדת כספים שאינה מיוצגת, לדבר אל משרד אוצר שאיננו מיוצג.

זו שנה חמישית שאני עוסקת בנושא התקציב, וכזכור לי, אם לא שר האוצר, הרי גדליה גל, חבר הכנסת לשעבר, יושב=ראש ועדת הכספים, לא זז ממקומו, הם התחלפו ביניהם, ולא היה כדבר הזה. חבר הכנסת מיקי איתן, שעכשיו סוף סוף מצאו את חדרו, הוא תפס את הדוכן הזה שעות על שעות. אולי תנומה נפלה על אותם דברנים, שכאשר הם היו באופוזיציה, הם היטיבו להחזיק אותנו על קצות אצבעות ולדבר ולדבר. הוא הגיע לשיאים עולמיים. אם עכשיו אי=אפשר להעיר, כנראה הקואליציה משרה תנומה מסוימת על חבריה. אני חושבת שיש בזה זלזול לא רק כלפינו, שברצון ומתוך הרגשת חשיבות הנושא מקיימים כאן משמרות, אלא זלזול בנושא עצמו, כי תקציב לא דומה להצעה לסדר=היום שמישהו מעלה כגחמה.

אני חוזרת ואומרת, אני אפסיק לדבר בתוך שתי דקות אם לא יופיע נציג מהצד הזה של הבית.

היו"ר ש' בן=צור:

עוד מעט.

יעל דיין (העבודה):

מה זה "עוד מעט"? הזמן שלנו נמדד ב=15 דקות. אני לא יודעת מדוע מתוך 15 הדקות האלה אני צריכה לדבר ללא שומע.

היו"ר ש' בן=צור:

הקהל שומע אותך.

יעל דיין (העבודה):

אני לא מדברת אל הקהל. אני מדברת בנושא תקציב.

היו"ר ש' בן=צור:

אני שומע אותך.

יעל דיין (העבודה):

לכבוד ולעונג לי. בנושא תקציב נהוג ומקובל שיש שומע מהצד שמציע את התקציב. אני מתנגדת לתקציב. אני צריכה שמישהו ישמע מדוע אני מתנגדת, אילו הם הדברים שלהם אני מתנגדת, ואולי גם יינתן לי מענה. בהעדר שומע, בכל זאת אומר רק דבר אחד בנושא

חצי נקודת זיכוי לנשים עובדות.

אני רוצה מכאן להודות - וצר לי על שבשעה זו אין לי מאזינים רבים - קודם כול על המאמץ של ההסתדרות. אני לא חושבת שמישהו בבית הזה - אני לא מדברת עכשיו על הקטע המשפטי, עם שלמה שני - היה רוצה לראות את החיים במדינת ישראל בלי איגודים מקצועיים ובלי הגנה על העובדים. העובדה שזו פעם ראשונה שהאיגודים החזקים מגינים ותובעים את הזכויות המגיעות לקבוצות חלשות מהן, מצביעה לא רק על הסתדרות חדשה, אלא גם על הסתדרות חזקה, שהבינה את תפקידה בערבות הדדית בין האיגודים השונים ובין השכבות השונות.

אני רוצה להודות מכל הלב לגשר. אני לא חושבת שהם עשו לנו טובה. אני חושבת שהם מילאו את תפקידם בכנסת הזו. הם באו כקבוצה שיש לה בפירוש מטרה והגדרה חברתית, והמחטף של חצי נקודת זיכוי לא היה מקובל עליהם. אין ספק שבלעדיהם לא היינו מבטלים את שלילת חצי הנקודה הזאת.

אני רוצה להודות לארגוני הנשים החוץ=פרלמנטריים, לא רק "נעמת", שהיא המגינה הראשית של הנשים העובדות, והיא באה בשליחות, גם השדולה - - -

יש סיכוי שחבר כנסת יגיע?

היו"ר ש' בן-צור:

הגיע?

יעל דיין (העבודה):

חובה, מקובל ויש הסכמה ששום חבר כנסת שבא לדבר בנושא התקציב לא מדבר אל שורות ריקות. תמיד יש ייצוג של ועדת הכספים או של שר האוצר, במקרה הטוב. אבל ועדת הכספים תמיד מיוצגת, יש לה זכות דיבור, זכות לקטוע את הדיבורים שלנו. הודיעו לחבר הכנסת בדש שהוא תורן לעניין זה. עכשיו הוא הודיע לי שהוא עייף ורוצה לישון.

אני קיבלתי הוראה מהסיעה שלי לדרוש את נוכחות הקואליציה כאן.

היו"ר ש' בן-צור:

א. אני נציג הקואליציה; ב. אני גם חבר ועדת הכספים.

יעל דיין (העבודה):

אתה לא יכול לפנות את מקומך בניהול הישיבה ולענות לי, משום שאז נישאר בלי יושב-ראש, וזה בוודאי לא מקובל על אף אחד. התפקיד של מי שמייצג כאן את ועדת הכספים הוא גם לקיים איזה דיאלוג עם הדוברים מטעם האופוזיציה, גם לענות אם מתעוררת שאלה. וכפי שראינו עד עכשיו, עד שהם קרסו, נפלו מעייפות, לאחר כל שלושה-ארבעה דוברים, חבר הכנסת בדש או מי שממלא את מקומו לקחו את הזכות לדבר ולענות. זו גם זכות, לא רק חובה.

היו"ר ש' בן-צור:

חברת הכנסת יעל דיין, רצית לציין לשבח את ההישג - - -

יעל דיין (העבודה):

קו המחשבה שלי נמשך, אבל קו הדיבור שלי - - - אני לא יודעת איך למחות. אין בפני מי למחות. מי שצריך למחות בפניו הוא חבר הכנסת מיקי איתן, הוא נמצא בבניין ומודיע לנו שזו לא חובה להיות כאן, והוא ממשיך לישון. קשה לי לתאר אי-כבוד גדול מזה. מה גם שלפני רבע שעה הם כן הסכימו אתנו ואמרו: אין בעיה, בתוך כמה דקות אני מוצא את המחליף שלי. פתאום המחליף לא רוצה לקום, ויש לנו בעיה כאן. אני לא יודעת בפני מי להביע מחאה נגד הדבר הזה.

היו"ר ש' בן-צור:

אני מציע לך, חברת הכנסת יעל דיין, אני מבקש ממך להמשיך בדיוק, וכתבי בבקשה
מכתב אל יושב=ראש הכנסת. אני מאמין שתקבלי תשובה.

יעל דיין (העבודה):

אם אכתוב מכתב, זה יהיה טוב לתקציב 1998, וגם זה לא בטוח. אולי ב=1998
נגיש תקציב ואתם תעמדו כאן במשמרות.

אדוני היושב=ראש, אתה לוחץ עלי - - -

היו"ר ש' בן=צור:

לא לוחץ. מבקש.

יעל דיין (העבודה):

אתה מבקש.

היו"ר ש' בן=צור:

מעולם לא לחצתי.

יעל דיין (העבודה):

אתה אומר לי: אני ועדת הכספים ואני הקואליציה. זה לחלוטין לא מספק.

היו"ר ש' בן=צור:

כדי לתת לך הרגשה טובה.

יעל דיין (העבודה):

אין לי הרגשה טובה ולא תהיה לי הרגשה טובה. לכתוב מכתב - כך אומרים משרדי ממשלה כשפונים אליהם במצוקות, בקבילות ציבור. אומרים להם: תכתבו מכתב. עכשיו אפשר גם לכתוב פקס. אולי תציע לי, אדוני, לשלוח פקס ליושב-ראש הכנסת.

אני מקווה, שברגע שמישהו יתעורר שם, מהצד של מי שמציעים את התקציב, הוא יופיע כאן וייתן את הכבוד לבית הזה בהשתתפות בדיון.

אמרתי מלות תודה לקבוצת ארגוני הנשים החוץ=פרלמנטריים, בראשם "נעמת", שהפעילה גם את התבונה שלה, גם את המחויבות שלה וגם את הכוח שיש לה כארגון נשים עובדות, גם לשדולת הנשים, גם לויצ"ו ולארגוני נשים אחרים. הנושא הזה חצה קווים, גברים נחלצו לתבוע את חצי נקודת הזיכוי שנשללה מאתנו. אין לי ספק שההודעה של מזכ"ל ההסתדרות על סיום השביתה נובעת ממה שקרה בבית הזה, שביטל את הגזירה הזו.

היה כאן קודם נציג ועדת הכספים, חבר הכנסת פני בדש, ודיברנו חזר ודבר על הניצחון. ואני חושבת שזה ניצחון, ניצחון לא רק לציבור הנשים אלא לחברה הישראלית. הוא זלזל בזה, עשה תנועה ביד ואמר: ניצחון גדול, חצי נקודת זיכוי... אם זה "ניצחון גדול", מי צריך היה לעסוק בזה? אם זה חסר חשיבות, למה הטילו את הגזירה הזאת? אני לא חושבת ש=270 מיליון שקלים הם דבר של מה בכך. אני מניחה שהאוצר ישקוד להחזיר לתקציב המדינה את הכסף הזה שהוא לקח במחטף, נאלץ על=פי החלטת כנסת לוותר עליו, ועכשיו יצטרך למצוא לו חלופה.

חבר הכנסת בדש, שייצג עד עכשיו את הקואליציה, ביקש מאתנו, שכאשר אנחנו מדברים - הוא ממש לא יכול לסבול שאנחנו לא נותנים די כבוד לראש הממשלה. אני רוצה לומר בעניין כבוד לראש הממשלה - לי דווקא היה הרבה כבוד לראש הממשלה בנושאים שאני עוסקת בהם, שקשורים באלימות כלפי נשים ובטיפול באלימות כלפי נשים. ובנושא הזה, דווקא כשהגיעו לנקודת הזיכוי, ראש הממשלה איבד מעט מהכבוד שרחשתי לו.

מי שחושב שאפשר להפריד בין הדברים, שהנושא הכלכלי איננו מכתוב דפוס אלימות

במשפחה, טועה מאוד. אני לא אומרת שאין אלימות ברמת=אביב ג' או בשכונות מכובדות ויוקרתיות אחרות, אבל בסך הכול מצבה של האשה בחברה, מצבה של האשה בכלכלה הוא כזה, שמראש היא נחותה, מראש היא קניין, מראש היא משכורת שנייה. ואם ראש הממשלה באמת רוצה לתת את הכבוד הראוי, והוא זיכה אותנו בתקציבים או בחלקיקי תקציבים לנושא האלימות, ויש לי הבטחה מהשר ישי שהוא באמת יתגבר את המימון למקלטים לנשים מוכות, את המימון למרכזי סיוע, את המימון לתקציב תשדירי פרסום בנושא אלימות במשפחה - כל זה יפה מאוד. אבל חצי נקודת זיכוי ועוד חצי נקודת זיכוי ושכר שיש בו פער של 30% לטובת גברים לעומת נשים שעושות אותה עבודה, זה שורש כל רע.

כל עוד אין שוויון - אני מדברת עכשיו לא על התחום הדתי, כי בתחום הדתי אף פעם לא יהיה שוויון, כי לאשה יש מקום שלה, אומנם כבודה פנימה ואומנם היא כאילו אחראית לדברים החשובים בחיים, כמו חינוך וכן הלאה, אבל יש אי=שוויון מוחלט בעיני ההלכה, בעיני בתי=הדין, ובנושא הזה אנחנו לא מטפלים היום.

אבל אי=שוויון בשכר זה נושא כלכלי. מי שחושב שיהיה אי=שוויון בשכר וגם ייקחו חצי נקודת זיכוי, וגם מדי פעם בתור החוליה החלשה ביותר ייתנו לנו זבנג קטן פה ושם, כי אומנם זו מחצית האוכלוסייה אבל זו קבוצה שאפשר לנצל אותה ולפגוע בה - מי שחושב שבאותו זמן מיליון ש"ח לתקציב תשדירי פרסום או דברים כאלה יאזנו את המצב, הוא שוגה לחלוטין. הבסיס של שוויון והסיכוי להיפטר מהנגע הנורא הזה של אלימות במשפחה מתחילים בכבוד אמיתי לאשה. כבוד אמיתי ושוויון אמיתי מתבטאים קודם כול בתחום הכלכלי.

אנחנו רוצים שנשים תצאנה לעבודה, נשים רוצות לצאת לעבודה, ואנחנו מעבירים בכנסת הזו ובקודמת ובזו שלפניה, כל שישה חודשים מגישים הצעת חוק ותמיד היא נופלת, בכל הממשלות - לתת איזה זיכוי לנשים עובדות, מכיוון שהן צריכות להיעזר במעונות יום כדי שיוכלו לצאת לעבודה. חוסר הפיצוי הזה, ועכשיו כמעט, או=טו=טו נלקחה גם חצי נקודת הזיכוי - שחבר הכנסת פני בדש, שהלך לישון ואני מאחלת לו חלומות נעימים, התייחס אליה בזלזול - חוסר השוויון בשכר ונטילת נקודות זיכוי וחוסר השוויון בפנסיה, כל הדברים האלה יחד יוצרים מצב שהאשה גם נדחית כשהיא מבקשת הטבות הקשורות ביציאתה לעבודה, והם קשורים בעובדה שרוב הנשים במדינת ישראל משתכרות מתחת

לשכר המינימום. אני לא מדברת רק על הבטחת הכנסה. נשים עובדות באופן מסודר, נשים במקצוען משתכרות מתחת לשכר המינימום.

כל השילוב הזה מפחית קצת מהכבוד שרחשתי לראש הממשלה. אם הוא רוצה באמת לכבד את הנשים, בבקשה - לא שלילת חצי נקודת זיכוי במחטף לילה, אלא השוואת שכר והעברת חוק שכר שווה לעובד ולעובדת. ופעם אחת ולתמיד, אולי בארבע שנים אלה, קצת בלחץ, קצת עם הסתדרות חזקה, קצת במודעות גבוהה יותר בציבור, אולי באמת נגיע לקצה קצהו, לא לסוף הדרך, של שוויון בין גברים לנשים.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה.

יעל דיין (העבודה):

אני לא יודעת מה בדקתם בתקנונים. אומרים לי שאין חובה, אבל יש בבית הזה נהלים ויש נוהג מקובל, שהוא לא בתחום החובה ולא בתחום התקנון.

היו"ר ש' בן-צור:

חברת הכנסת יעל דיין, אני מבטיח לך שאביא את הדברים בצורה הברורה והבהירה.

יעל דיין (העבודה):

משעה 07:00 בוודאי תהיה כאן נוכחות. אנחנו מדברים על השעות האלה של הלילה. אפשר לא לקבוע דיונים לשעות הלילה, אבל לאחר שקובעים דיון, בבקשה לשמור על כללי הנוהג, אם לא החובה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. חבר הכנסת שבח וייס - איננו. חבר הכנסת אברהם פורז - איננו. חבר הכנסת נסים זוילי, בבקשה. אתמול דיברת על החינוך בגיל הרך. תראה שאני זוכר את זה.

נסים זוילי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, בוקר טוב. הפעם אני מבקש להקדיש את דברי לשני נושאים שונים. ראשית, ההצבעה שהיתה היום בכנסת - לא בנושא חצי נקודת הזיכוי, אלא הצבעת האי-אמון לראש הממשלה. אני מוכרח להודות, שהיום נשברו כמה שיאים מהבחינה של נוהל תקין ומערכת פוליטית מסודרת, כאשר בהצבעת האי-אמון ארבעה שרים בוחרים להיעדר מהאולם ולא להביע אמון בראש הממשלה.

לתופעה זו יש משמעויות מרחיקות לכת. אני לא מבין התנהגות של איש פוליטי, שנהנה ממנעמי השלטון ולא מוכן לקבל את האחריות הנובעת מהשלטון הזה. ממשלה שנהנית מתמיכה של 47 חברי כנסת - בכל מקרה קשה לה מאוד לתפקד. ודאי וודאי שקשה לה לתפקד כשהיא עומדת בפני הכרעות כל כך קשות.

ההכרעה על חברון היתה הכרעה קשה, ודאי וודאי לממשלת ימין, שהכרעה זו עומדת בסתירה מוחלטת לתפיסת העולם שלה ולאידאולוגיה שלה, אבל היא בכל זאת החליטה לעשות מעשה כי היא הבינה, שאם רוצים להמשיך בתוואי השלום, אין דרך אחרת אלא להמשיך בהסכמים שנחתמו. ההסכמים האלה הם, בסופו של דבר, הטובים ביותר שניתן היה להגיע אליהם. לפני לא היתה בדיוק ממשלת רשע, שמה שראתה לעיניה היה רק איך לפגוע ביהודים שחיים בחברון, או איך לפגוע ביהודים שחיים מעבר ל"קו הירוק". היא הציבה לעצמה יעד מוגדר - להגיע להסכם מדיני, פוליטי, של שלום בינינו לבין הערבים.

היום ניצבה הממשלה - ואני מקווה שהיא תגיע, בסופו של דבר, להסכם שיאפשר להמשיך בתהליך השלום בינינו לבין מדינות ערב - ו-25% משריה נעדרים בהצבעת האי-אמון, ואותו שיעור או יותר מחברי הכנסת שלה מעדיפים להצביע ברגליים. מה יקרה אם התהליך באמת ייקלע למשבר? מה יקרה אם הממשלה הזאת תצטרך לקבל החלטות מכריעות, מרחיקות לכת יותר? אני מוכרח לומר, שבהצבעה היום הפגינה הממשלה את שיא החולשה שלה, בזמן שהיה עליה להיות בשיא עוצמתה, בזמן שהיה עליה לגלות יכולת תפקוד מרבית,

ובזמן שראש הממשלה היה זקוק לתמיכה הגדולה ביותר שניתן לקבל. אני מוכרח לומר, שאחרי ההצבעה היום אני מודאג בהחלט מיכולתה הפנימית של הממשלה הזאת לקבל החלטות ומיכולתה להמשיך להנהיג את התהליך ברגעים הקשים ביותר.

דבר נוסף שאני רוצה להתייחס אליו הוא בתחום התשתית. יש כמה פרויקטים לאומיים שנמצאים בשלבי תכנון וביצוע בשנים הקרובות. אני רוצה להתייחס בעיקר לשניים מהם. האחד הוא תוכנית "נתב"ג 2000". נדמה לי, שרשות שדות התעופה, שבדרך כלל עושה עבודה טובה - היא עשתה עבודה טובה בפיתוח נמלי התעופה, והיא אפילו לקחה על עצמה, לפעמים, משימות נוספות ועמדה בהן בכבוד; למשל, מעברי גבול נוספים בינינו לבין ירדן, בינינו לבין מצרים.

הפעם עשתה הרשות עבודה קלה מדי, עבודה פשוטה מדי. במקום להפוך את הרחבת הקליטה של שדות התעופה בארץ לתוכנית תשתית לאומית כללית, היא בחרה בפתרון הקל. כלומר, בואו נעמיס על מרכז הארץ, על שדה התעופה בן-גוריון, נעמיס עליו עוד 10 מיליון נוסעים. בואו נוסיף לשדה התעופה האומלל הזה - אני לא זוכר מספרים מדויקים, 600 טיסות יומיות. בואו נוסיף לכביש-אבל נדמה לי שמדובר בהוספה של 700 ירושלים-תל-אביב עוד כמה עשרות אלפי נוסעים כל יום. לא בוחנים כלום. לא מנסים לבחון שהשקעה של מיליארד דולר, שיש לה משמעות גדולה מאוד בתחומים כלכליים רבים מאוד, צריכה להיות מחושבת ומנוצלת כדי לחבר את חלקי המדינה הזאת.

יש אלטרנטיבה. יש שדה תעופה נבטים, שנבנה כשהיה מתח ומצב מלחמה בינינו לבין מצרים. הוא נבנה כדי להחליף את שדות התעופה שהיו לנו בסיני. ההשקעה היתה מיליארדי דולרים. לבנות שדה תעופה עם שני מסלולים, שאחד מהם כמעט מתאים לג'מבו הכי גדול - נדמה לי, שצריך להוסיף למסלול 250 מטר. זו השקעה שמעריכים אותה היום ב=3 מיליארדי דולר. ביקרנו בשדה התעופה נבטים, ומפקד השדה ואנשי חיל האוויר אמרו לנו: רבותי היקרים, אנחנו לא צריכים את השדה, מבחינתנו הוא מעיק על תקציב הביטחון. שדה זה יש בו מספר מצומצם מאוד של טיסות, יש בו מספר קטן של טייסות, וההחזקה שלו מאוד יקרה. הפכו חלק למחסני חירום. מחסנים שהיו בנויים לדברים אחרים לחלוטין הפכו למחסני חירום של פחונים. זה חוסר ניצול משווע של משאבים לאומיים.

במקום לומר שאנחנו רוצים לקרב את הנגב למרכז הארץ, אנחנו רוצים לפתח את הנגב, בואו ניקח את הפרויקט של שדה תעופה אלטרנטיבי לבן-גוריון - הרי עלול גם לקרות אסון, זה שדה תעופה יחיד שאפשר להנחית בו מטוסים אזרחיים. לא שמעתי על מדינה נוספת בעולם שרוצה לקלוט 2 מיליוני תיירים בשנה ונשענת על נמל תעופה בין-לאומי יחיד. את מיליארד הדולרים שרוצים להשקיע בפיתוח נמל תעופה לבן-גוריון אפשר להשקיע בפיתוח רכבת מהירה שמחברת את הנגב לתל-אביב, אפשר להשקיע באוטוסטרדה מהירה שתקצר את זמן הנסיעה מירושלים לנבטים ומנבטים לתל-אביב - במקום שעה וחצי, שזו תהיה נסיעה של 45 דקות. זה אפשרי.

אתה גם עושה פרויקט תשתית שמוסיף מרכיבים נוספים לצרכים של מדינת ישראל, כי אתה מקרב את הנגב למרכז הארץ ויוצר בסיס תעסוקה לנגב, שמשווע למקומות עבודה נוספים. לכולם ברור ששדה תעופה כזה יעזור מאוד בפיתוח אזורים מרוחקים ממרכז הארץ. אנחנו מכירים דוגמאות כאלה במדינות אחרות בעולם שהקימו שדה תעופה שני. בהתחלה הוא שימש רק את הצ'רטרים ורק הובלת משאות. כדי להחזיק שדה תעופה ברמה בסיסית די 10 טיסות ביום. זה מקל על מרכז הארץ, מעבירים תנועה לנגב. -שמפנים אליו 15

שדה התעופה נבטים הוא מרכזו של אזור תיירות משמעותי למדי. פחות מחצי שעה מים=המלח. ים=המלח הופך להיות אחד ממרכזי התיירות שמושכים, בעיקר בעונת החורף, תיירות מכל העולם, תיירות מרפא. המרחק לאילת הוא שעתיים וחצי, במקום שלוש שעות וחצי או ארבע שעות ממרכז הארץ. אם יהיה שלום מוחלט עם הפלשתינים, ואנשים לא יחששו לנסוע דרך השטחים, אפשר להגיע מנבטים לירושלים בפחות משלושת=רבעי השעה, כמעט יותר קרוב מבן-גוריון.

יש מרכיב נוסף, שחובה על רשות שדות התעופה ועל ממשלת ישראל לחשוב עליו. 80% מהיצוא החקלאי מיוצר בנגב. 90% מהירקות שמיועדים לייצוא מיוצרים בערבה התיכונה ובפתחת=שלום. למה צריך לקחת משאיות קירור, להעמיס עליהן את הפרחים ואת הירקות בערבה התיכונה, להוביל אותם ללוד, בלוד להעלות אותם על ג'מבו ולהטיס אותם לאירופה? למה מפתחת=שלום צריך להוביל ללוד כדי להוביל לאירופה? למה מכל אזור מרחבים צריך לנסוע ללוד? ההובלה לבן-גוריון במקום לנבטים עולה בתוספת של כמה דולרים על כל טונה של יצוא חקלאי.

זה מאבק שאנחנו מנהלים כבר זמן רב. אילו היתה מחשבה כללית על התשתיות או על תשתיות לאומיות, היו מגיעים למסקנה בלתי נמנעת - שצריך לבנות שדה תעופה אלטרנטיבי ולהתחיל לפתח את הנגב. השקעה של מיליארד דולר בתשתית התעופה הישראלית לא היתה צריכה להיעשות בשדה התעופה בן-גוריון. הדבר צריך להיות חד=משמעי וברור.

אנחנו מתכוננים להמשיך להיאבק. יש שותפים רבים מאוד למאבק - למשל, בקרב תושבי חולון ובת=ים, בקרב אנשי היישובים באזור. תושבי חולון ובת=ים והיישובים באזור סובלים מרעש טיסות שעוברות מעל ראשיהם באמצע הלילה, הם סובלים מכל ג'מבו שממריא. מתכוננים להקים מחלף ענקי ליד כפר=חב"ד, והוא יבלע את כל כפר=חב"ד. מה יהיה בשבתות? המחלף יהיה בדיוק ליד בית=רבעה, שהוא בית=ספר לבנות. לא חושבים על שום דבר? מה רוצים, להעביר את הסמינר, להעביר את כפר=חב"ד? לא מבינים שלדבר יש משמעויות רחבות? רוצים להעמיס ולסתום את מרכז הארץ?

מדוע? הכול בנוי על דבר אחד, אומרים שתיירים מפונקים והם לא רוצים להימצא במרחק של יותר מ=45 דקות מהמרכז העירוני הקרוב. גם לזה יש פתרונות. אמרתי, האחד הוא קיצור זמן הנסיעה על=ידי רכבות מהירות וכבישים. והשני - אפשר לעשות כמו שעשו כשפיתחו את שדה התעופה בלוטון באנגליה. הוזילו שם את אגרת הנחיתה לחברות, הוזילו את מחיר הכרטיס. אולי בתחילה לא ינחתו בנבטים הטיסות המפוארות ביותר, אולי ינחתו שם רק צ'רטרים, טיסות עולים, מטענים. אפשר להתחיל לבנות את נבטים ולהפוך אותו לשדה תעופה שימשוך אליו יותר ויותר, משום שיהיה זול יותר לנחות בו. אם חוסכים 15 דולר, אולי כדאי לו להיות עוד שעה על הכביש. לנוסע בצ'רטר 20

כשאנחנו משוחחים על כך עם רשות שדות התעופה, הם אומרים: בסדר, אנחנו מוכנים. אבל הם אומרים זאת רק כדי לצאת ידי חובה. הם לא מוכנים באמת להתאמץ ולבחון את האלטרנטיבה התעופתית הזאת בצורה רצינית. וחבל מאוד. תודה רבה.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה רבה. חבר הכנסת סאלח טריף איננו. חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב=ראש, אדוני המזכיר, אנשי התקשורת אתנו, הצופים שכבר התעוררו ליום חדש, לבי אתכם, לשבת כל כך הרבה ימים ברציפות. אבל אני מבינה, שסל ההסתיוגויות - לא ייתכן שהוא ייתם. יש כל כך הרבה עיוותים בתקציב, וצריך לדון ולדון בו. אבל בעוד אנחנו דנים על תקציב המדינה, מה שקורה בחוץ ביחסי העבודה בין המדינה ובין העובדים - - -

היו"ר ש' בן=צור:

עכשיו בחוץ נעים מאוד, יפה מאוד. במיוחד בירושלים.

ענת מאור (מרצ):

כן, אבל החוץ הוא לא הטבע בלבד. הלוואי שראש הממשלה שלנו ושר העבודה והרווחה ילמדו מההרמוניה שבטבע ויימנעו מברקים ומרעמים מיותרים; שראש הממשלה לא יאמץ מדיניות של "כן, לשבור" של ז'בוטינסקי, ואכן ידאג שההוגנות, היופי והשקט של הטבע ישררו ביחסי עבודה.

אני רוצה, בראשיתו של בוקר חדש, לפנות שוב ולתבוע מהממשלה להתערב לאלתר. קרה דבר חמור מאוד במדינת ישראל. אני מוכרחה לציין, שברגע ששמעתי שניתן צו הבאה או צו תפיסה ליושב=ראש איגוד מקצועי נבחר בישראל, הבינתי שהקיצוניות כולה משתלטת על החיים ועל היחסים שבין המעסיקים לבין העובדים. מי שביד קלה הופך מנהיג עובדים לעבריין ומטפל ביד כל כך קשה בעובדים מפגינים, פוגע באושיות הדמוקרטיה של המדינה. אין אלא להתפלא על שר האוצר, איש משפט שהיה שר המשפטים, ובדרך כלל אדם מתון בכל הנוגע לזכויות אזרח, אבל כשהדבר נוגע לזכויות עובדים - ההקצנה והנכונות להאשים אותם בביזוי במקום להידבר אתם, מאוד מאוד מתמיהה. והגדיל לעשות ראש הממשלה, שדיבר על ירידה מהפסים.

אני לא רוצה בשעה מוקדמת זו לדבר באופן אישי. אבל אם יש מי שמוריד אותנו מהפסים, הרי זה ראש הממשלה, שמוריד אותנו גם מפסי השלום, גם מפסי השגשוג, גם מפסי החוק. ראש הממשלה הוא זה שמוריד מן הפסים. אני לא רוצה לנקוט אותה לשון כלפיו ולומר שהוא יורד מן הפסים, אבל ודאי שאני תובעת ממנו שלא ידבר כך אל ציבור עובדים שנאבק במדינה דמוקרטית על זכויות לגיטימיות.

הייתי אומרת שזה הנושא שהכי מכביד עלי היום, בשעה זו. שלא לדבר על הסכם חברון, שמתמהמה כבר חצי שנה. אני מקווה שהוא בוא יבוא, והוא רק התחלת מחויבות לתהליך קבע שאליו צריך להיכנס בהידברות.

אני מקווה שהבוקר החדש ביום האחרון לשנת 1996 יאיר לנו ויאיר לראש הממשלה את הדרך גם ליחסי עבודה הוגנים ולדמוקרטיה בתוך המדינה.

הכתם של פרשת אורן שחור הוא כתם עז על הדמוקרטיה הישראלית. הניסיון לסגור את התקשורת הישראלית, את חופש הביטוי, לומר למנהל רשות שידור "זמנך עבר" - אני חושבת שהעם צריך היה להגיד לראש הממשלה "זמנך עבר", שיחזיר את המנדט לעם בטרם פורענות. אני מקווה ששנת 1997 תיפתח גם בהסדר בחברון וגם ביחסי עבודה הוגנים.

אדוני היושב ראש, אני רוצה לציין, שאתמול זכינו לרגע מרגש בכנסת הזו. הכנסת ידעה לומר "לא" לממשלה שרוצה לפעול, פעלה ופועלת נגד נשים. הכנסת אמרה "לא" לקואליציה, שידעה שהצעת הממשלה אין בה חוכמה, אין בה הוגנות ואין בה טעם, והצביעה נגד ביטול חצי נקודת הזיכוי לנשים. אני רוצה לברך במיוחד את חברי הקואליציה, כי להם ההצבעה קשה שבעתיים. אני מאוד מאוד מוקירה את הצבעתם ואת החלטת הכנסת.

ברשותך, אדוני היושב ראש, בתור יושבת ראש ועדת המשנה לקידום נשים בעבודה ובכלכלה אני רוצה לומר, כי אין בכך הישג של קידום, אלא רק ביטול גזירה אומללה, כמו הניסיון לפגוע במדינת הרווחה כולה על ידי ביטול קצבאות הילדים ועל ידי תשלום לרופא.

בתור יושבת-ראש ועדת המשנה לקידום נשים בעבודה ובכלכלה, אני פונה עכשיו ומבקשת שהכנסת תפעיל את כל השפעתה כדי שצמצום פערי השכר בין נשים לגברים אכן ימומש. כאשר יהיה שוויון מלא בין נשים לגברים, לא נצטרך העדפה בנקודות זיכוי.

העברתי מכתב לשר העבודה והרווחה והצבעתי על כל הגורמים לפערי השכר. אנחנו עובדות עם כלכלניות, מהבכירות בארץ, פרופסור רות בן-ישראל, פרופסור לינדה עפרוני, פרופסור דפנה יזרעאלי, ועם נשים מנהיגות עובדים בשטח, אילנה כהן, מנהיגת האחיות, דלה קלישבסקי, מנהיגת הפיזיותרפיסטיות, ובהסתדרות המורים הרימה גילה רם את תרומתה הרבה מאוד, עם אברהם בן-שבת, בהובלת המאבק, ועם שוש אורן בראש ארגון המורים העל-תיכוניים. אני רוצה לציין, שהנשים הללו שהובילו את המאבקים והשיגו הישגי שכר הוגנים למאות אלפי נשים, סייעו מאוד בצמצום הפערים. אני מברכת על כך.

כל התקיפות של נגיד בנק ישראל ושל אחרים, שזה שמוטט את המשק - אם רוצים שהמשק ישגשג, צריך קודם כול מדיניות שלום כדי שהמשקיעים יבואו, וצריך צמצום פערים 30,000 שקלים בחודש ואפילו 100,000 ויותר, בשכר. ילכו אל אלה שמרוויחים 40,000 ולא אל המורה, הפיזיותרפיסטית והאחות, שבצדק הגדלנו את שכרן בכנסת הקודמת, עם שר האוצר לשעבר אברהם בייגה שוחט.

אבל, אין בכך די. העברנו שני חוקים חשובים מאוד בכנסת הקודמת. האחד הוא חוק שכר שווה בעד עבודה שוות ערך. אני יודעת שסגן היושב-ראש מתמצא מאוד בנושא. הבעיה העיקרית היא, שהתלוש הניתן היום הוא תלוש אמת, אבל התוספות מגדילות את הפערים למאות ולאלפי שקלים בחודש, תוספות שלא ממין העניין כמו תוספת רכב, שהרבה פעמים היא אישית ולא לפי התפקיד, כמו שעות נוספות גלובליות. לכן, דרוש לא רק חוק שכר שווה אלא חוק הכנסה שווה. צריך לכלול את כל הפרמטרים, זה כבר לא מתחת לשולחן, זה מעל השולחן. צריכה להיות הכנסה אחת, שכוללת את כל הרכיבים כולם. אני רואה באכיפת החוק את היעד החשוב ביותר בשנה הקרובה.

החוק השני הוא חוק העדפה מתקנת לנשים בשירות הציבורי. עשינו מהפך בתחום הדירקטוריונים. במקום 4% יש עכשיו 20% נשים בדירקטוריונים. אותו דבר צריך לעשות בשנה הזאת בשירות הציבורי עצמו, לא רק בדירקטוריונים. אני מקווה שהממשלה תקדיש

לכך תשומת לב. אנחנו ניתן את כל העזרה ואת כל הסיוע הנדרש.

יש דברים רבים נוספים, כמו חוק שכר מינימום, שאני מברכת את הכנסת שהחילה עליו רציפות, ועכשיו צריך להעביר אותו בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. את הגבנון של הפרמיות צריך להוריד לחלוטין ולעדכן את שכר המינימום לפחות פעמיים בשנה. אם לא ניתן לעשות את זה מייד ל-50% מהשכר הממוצע, לפחות לקבוע את זה בחוק ולקבוע יישום הדרגתי.

הדברים הללו ייתנו אפשרות לנשים להתקדם בעבודה. אבל כל זה, אדוני - כמי שבא מתחום החינוך אתה יודע - ללא יום חינוך מלא ומערכת חינוך חינוך מגיל שלוש, שלא לדבר על שלושה חודשים, כמקובל ברוב מדינות אירופה - - -

היו"ר ש' בן צור:

שלוש שנים.

ענת מאור (מרצ):

מגיל שלוש שנים לפחות. בעניין זה כבר יש חוק של הכנסת, אבל בכל פעם דוחים את תחולתו. זה חלק מחוק ההסדרים, דחיית התחולה של יום חינוך ארוך.

כאשר הממשלה תקבע לה כיעד אמיתי, לא להקים ועדה נוספת - אתמול התבשרנו שרוצים להקים ועדה. איזו ועדה צריך להקים? העובדות ידועות, הנתונים ידועים, היעדים ברורים. צריך להגשים אותם. צריך להשקיע בכך. אני מקווה שאדוני ייתן לזה יד בתור חבר כנסת שבא מתחום החינוך ותרומתו רבה.

ברשותכם, אני רוצה לדבר על המגזר החקלאי ההתיישבותי. קודמי, חבר הכנסת זוילי, שגם הוא בא מהמגזר הזה, הציג את הנושא של שדה תעופה בנגב. הבעיה היא שלא רק שאין מקדמים פיתוח והשקעות, אלא אנחנו לא יכולים להשתחרר מן ההרגשה שבעיני הממשלה הזאת מדינת ישראל פרוסה בין גדרה לחדרה. מיליארד ש"ח מתוך הקיצוץ הראשון

של 5 מיליארדי ש"ח הוטלו בצורה זו או אחרת על המגזר החקלאי, על הפריפריה, עיירות פיתוח, קיבוצים, מושבים, אם בדרך ישירה של צמצום רשתות הביטחון לחקלאות, ואם בדרך של קיצוץ דרסטי בחוק עידוד השקעות הון גם לתעשייה, גם לחקלאות וגם לתיירות. הפגיעה היא רצינית ביותר. לא אפרט כאן את כל הממצאים הקשים מאוד שקיבלנו מהמרכז החקלאי. אני תובעת מהממשלה, שלא רק תצהיר בפה שהיא בעד עיירות הפיתוח והפריפריה, אלא תביא זאת לידי ביטוי.

אני יודעת שאתמול היו ראשי המועצות האזוריות בפגישה אצל ראש הממשלה. למרות המחלוקת הפוליטית החזקה ביותר שיש לי עם השר אריאל שרון, אני רוצה לשבח את עמדתו הנחרצת למען התנועה ההתיישבותית. הניסיון להחזיר אותנו לשנות ה-70 ולהעמיד את ההתיישבות העובדת ואת המועצות האזוריות כנגד עיירות הפיתוח, הוא ניסיון נואל. אני מקווה שראש הממשלה לא יסכים למנכ"ל משרדו, שמדבר על העברה של 2 מיליוני דונם, דברים שבכלל אין להם שחר, אין להם מעמד חוקי. זה ילווה בבג"צים, בהתמרמרות ובהתנגדות. במקום להשקיע בעיירות הפיתוח וכן לעודד השקעות הון, גם השקעות הון במשאב האנושי, ולפתח את החינוך בעיירות הפיתוח, כבר יש בתי=ספר משותפים, עכשיו מתחילים לעשות ריב על הקרקע במקום שממילא היא נמצאת בנגישות גבוהה.

מובן שנקדם את חוק הקרקע, שיעגן את זכויות החקלאים על הקרקע. הצעת חוק שהגיש חבר הכנסת אלי גולדשמידט, והצעת חוק אחרת שאני הגשתי, חברו יחד. כל אלה יעדים, שאני מקווה שהממשלה הזאת תתמיד בהם, תפתח ותקדם אותם; שלא לדבר על יישום הסדר הקיבוצים ויישום "חוק גל" לגבי תנועת המושבים. יש כאן אובדן של פוטנציאל ייצור אדיר.

ברשותך, אני רוצה לעבור לסוגיה נוספת, סוגית הילדים. בתור יושבת=ראש השדולה למען הילד, מובן שאפשר לברך על ביטול הקיצוץ בקצבאות הילדים. אין ספק שזה הישג של אנשי הקואליציה, שהצליחו ללחוץ על ממשלתם. אבל סיפור העז הוא לא רק סיפור מהמסורת שלנו על הרבי והעז. את סיפור העז לא יכול ראש הממשלה לספר רק ליושב=ראש הרשות הפלשתינית יאסר ערפאת - אני מאוד גאה בשיחות שהם מקיימים, ומקווה שאכן הן יביאו להסדר מיידי בחברון ולהמשך יישום הסכם אוסלו ב' ודיון על הסדר הקבע.

אדוני היושב=ראש, אם עלי לסיים, אני מבקשת להוסיף עוד משפט. לפי נתונים שהגישה המועצה לשלום הילד לפני שבוע לראש הממשלה, מתוך כ=2 מיליוני ילדים, 454,000 ילדים חיים מתחת לקו העוני. לפי כל ההוכחות זה הנתון האמיתי, ולא הנתון שקיבלנו מהביטוח הלאומי, בדבר 250,000, שכן הבסיס לבדיקה הוא אחר. אני תובעת מהממשלה לדאוג לילדים ולהשקיע בהם.

מאחר שזמני תם וההסתייגויות רבות, אני אאפשר לעמיתי, שגם הוא הגיע בשעה מוקדמת זו של הבוקר - - -

איתן כבל (העבודה):

לא הלכתי מכאן.

ענת מאור (מרצ):

אני מברכת אותך, חבר הכנסת כבל, לרגל המחזור הראשון של דיוני התקציב.

היו"ר ש' בן=צור:

יש לך עוד הרבה הסתייגויות.

ענת מאור (מרצ):

עוד נשוב וניפגש.

אם הממשלה לא תאמץ מדיניות של שגשוג וצמיחה - - -

היו"ר ש' בן=צור:

אני רוצה לומר לך, חברת הכנסת ענת מאור, על כל מה שאמרת, אני סומך את ידי.

ענת מאור (מרצ):

מאחר שאתה בקואליציה, אני מקווה שאכן הדברים יתממשו. ואם לא, ראש הממשלה ייטיב לעשות אם יחזיר את המנדט לעם בטרם פורענות. תודה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. חבר הכנסת יונה יהב - איננו. חבר הכנסת אברהם יחזקאל - איננו. חברת הכנסת נעמי חזן - איננה. חבר הכנסת איתן כבל, בבקשה.

איתן כבל (העבודה):

איפה נציגי הקואליציה?

היו"ר ש' בן-צור:

אתה מתבקש לעלות. אם לא, אני ממשיך.

איתן כבל (העבודה):

בכל זאת - - -

היו"ר ש' בן-צור:

את התשובה נתתי לחברת הכנסת הנכבדה והיקרה יעל דיין. אין חובה.

איתן כבל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת ריקה - - -

היו"ר ש' בן-צור:

אם אנחנו כאן, היא לא ריקה.

איתן כבל (העבודה):

כמעט ריקה. אפשר להגיד על הדיון עכשיו: "ציפורי לילה משוחחות". זאת התחושה.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לפתוח בהתייחסות קודם כול לדברים שנשא היום שר האוצר בפני מליאה, שהיתה כמעט ריקה לחלוטין. הוא התייחס לנושאים מאוד חשובים, והוא ודאי ידע למה. הוא עלה ואמר: אף כי אני לא חייב להציג את הדברים, בכל זאת אני מוצא לנכון להציג את אשר סוכם והובטח למפלגות השונות השותפות בקואליציה.

אני מאוד מכבד את שר האוצר דן מרידור, אני רואה בו את אחד האנשים היותר ישרים בפוליטיקה. אבל במה שעשה הערב, כשהעלה את כל הנושאים כבדי המשקל, שמדובר בהם במאות מיליונים, שהם התחייבויות פוליטיות, בעצם נסלל סופית כביש עוקף ייחודיים. כולנו זוכרים אותם לילות של תקציב, עד שכולם קמו ואמרו: זהו, צריך לעשות סוף לכל נושא הייחודיים. ועכשיו מצאו פתרון. כמו שאמרתי, יש עכשיו עוקף ייחודיים. שר האוצר בא ואומר: התחייבנו א', ב', ג' וד', והשרץ הוכשר. עכשיו הכול בסדר. היה דיון, ישבו, סיכמו. אבל מרגע שעלה לבמה ואמר את שלו, בעצם הכול בסדר. שום דבר לא קורה.

המאבק הוא סביב סעיפי התקציב השונים, ולא כל סעיף הוא מאות מיליוני שקלים. בסופו של דבר מנסים לתת פתרונות למצוקות ולמועקות בסעיפי התקציב השונים, פה מדובר ב=10 מיליון, שם 20 מיליון, שם 30 מיליון. אני מסתכל על ההתחייבויות שהממשלה נתנה, ולו רק לדרך השלישית, וקשה לי להתמודד - אני אומר את זה כאיש משרד הבינוי והשיכון לשעבר - עם 60 מיליון ש"ח לפתרונות דיור לקשישים. זה קשה, ואני חושב שהחלטה מסוג זה צריך היה לעשות בדרך המלך ולא כהתחייבות למפלגה זו או אחרת, כי זה לא עסק פרטי לא של ישראל בעלייה ולא של כל מפלגה אחרת. נושא הדיור לקשישים עוד

יטפח על פנינו בצורה קשה ביותר, כי העלייה מחבר העמים הביאה אתה אלפי קשישים שאין להם היום קורת-גג.

אם אני מסתכל על התחייבויות שניתנו לתושבי רמת-הגולן - התחייבויות בעשרות מיליונים. דמה בנפשך, אדוני היושב-ראש, שאת הכספים האלה היו מעבירים למוקדי מצוקה קשה ואמיתית. כשאני מסתכל בסעיף מבני ציבור - 5 מיליוני ש"ח - אני זוכר שבמשרד הבינוי והשיכון כל התקציב שהיה לנו בזמנו למבני ציבור היה 12 מיליון ש"ח. ההתחבטות בנושא מבני ציבור היא אמיתית. כשאתה מדבר על נושא שאתה מכיר מקרוב, רק בתי-כנסת ומקוואות - אני עדיין לא מדבר על מבני ציבור כמו מועדונים, טיפות-חלב וכיוצא באלה; אני מדבר על נושאים שאתה מכיר, שגם הוכתבו בכללים שהממשלות השונות 1992 היה מחסור בסדר גודל של 100 מיליון. אני לא מדבר על-קבעו - בבנייה של 1998 בתי-כנסת מפוארים. יש סטנדרד שקובע שעל כל 1,000 משפחות צריך בית-כנסת ומקווה. 1992, אני לא מדבר על הבנייה מ-1992 עד 1996. והנה-אני מדבר על הבנייה בשנים 1998 אתה רואה כאן סכומים, 5 מיליוני ש"ח מתוך תקציב של משרד הבינוי והשיכון, זה גרוע אף מהתקציב של השנה הקודמת.

עם כל הכבוד לאנשי רמת-הגולן ועם כל הכבוד להתיישבות ברמת-הגולן, אני לא מתייחס כלל לנושא המדיני, אני מניח אותו הצדה - כן שיחות עם הסורים, לא שיחות עם הסורים; אני מתייחס ברמה העניינית. יש התיישבות צעירה, יש יישובים שסדר הגודל שלהם רק 20, 30, 40 משפחות. במרכז הארץ בין גדרה לחדרה - אני לא מדבר כלל על הפריפריה - יש יישובים שמתחננים למעט מהסיוע. בסיוע תקציבי מהסוג הזה יכולים היו לחולל מהפכה אמיתית.

אני לא רואה שום הצדקה שיינתן סיוע מיוחד לרכישת דירות ברמת-הגולן, 10,000 שקלים מענק ו-10,000 שקלים הלוואה. מה קרה? האם זה אזור פיתוח? האם יושבים שם מצוקאים? כשהייתי במשרד הבינוי והשיכון היינו נלחמים על כל שקל תוספת לאנשים קשי יום, שהיו באים ומבקשים לצאת מהמצוקה שלהם, היו מבקשים: אנא, סייעו לנו ברכישת דירה, תנו לנו תוספת למשכנתה. ופה, כלאחר יד, מוסיפים לתושבי רמת-הגולן מענק של 10,000 ועוד 10,000 שקלים הלוואה. במקום להתלבט בסעיפי התקציב השונים ולחפש סעיף העברה מפה, העברה לשם; הדברים האלה קיימים בסעיפי התקציב.

התיישבות צעירה - 15 מיליון שקלים כל שנה. חממה טכנולוגית בקצרין - למה?
אי=אפשר להקים חממה טכנולוגית באופקים? אם תקים חממה טכנולוגית באופקים ותביא
לשם מדענים, אולי נצליח ליצור משהו. אבל מה קורה? את האנשים קשי היום מביאים
ליישובים שממילא יש בהם אנשים קשי יום, ואנחנו מתפללים למה היישובים האלה לא
מצליחים להתרומם.

אדוני היושב=ראש, אני חבר כנסת, ואילולא הייתי נוכח כאן באולם אני לא חושב
שהיינו זוכים לשמוע את אשר התחייבה לו הממשלה הנוכחית במאות מיליונים לחלוקה
על=פי סקטורים. בעצם כל דאלים גבר. ומי שחלש ואין לו, ואין מי שסייע בידו? יש
מגזרים שלמים שאין מי שיישא את קולם בתוך הממשלה, או מפני שהממשלה מתייחסת אליהם
כדבר מובן מאליו, או פשוט אין מי שייתן להם כתף.

נקודה נוספת, אדוני היושב=ראש, בנוגע להחלטה שהתקבלה. חזרה קצת השפיות לכנסת
עם ההחלטה לדחות את הצעת הממשלה בדבר ביטול חצי נקודת הזיכוי. נכון שלקואליציה יש
רוב והיא יכולה להעביר החלטות כרצונה; זה כוחה של הקואליציה הנוכחית. אבל
לשמחתי, בתוך האפלה הזאת של הרמה והורדה אוטומטית של ידיים, לפחות בנושא אחד
הצליחו חלק מאנשי הקואליציה לראות דברים כהווייתם ולהצטרף לאופוזיציה, בעניין
שאני לא רואה אותו כעניין של אופוזיציה וקואליציה אלא עניין של עם ישראל.
התייחסתי לזה גם בשבוע שעבר, ואני שמח שבקטע זה הצדק ניצח. אוכלוסייה שאין מי
שייאבק עבורה, אוכלוסיית הנשים - - -

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

- - -

איתן כבל (העבודה):

אני שמח שהערתך אותך, חברת הכנסת גוז'נסקי, ותעלי לכאן אך במשנה מרץ.

היו"ר ש' בן=צור:

עכשיו תורה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

- - - רוב של נשים.

איתן כבל (העבודה):

אני מרגיש מאוד בנוח.

בסופו של עניין, כל הלובי של הנשים בכנסת ומחוצה לה עבור הנשים - עדיין זה מתגמד וזה כאין וכאפס לעומת מערכות אחרות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

נכון. כמו החרדים - - -

איתן כבל (העבודה):

אמת. את יכולה לעבור מגזרים רבים.

כשאתה בודק, אתה רואה שיש אי=שוויון ברור מלמעלה עד למטה, בתנאי שכר, ביחסי עובד ומעביד, כמעט בכל נקודה שאתה נוגע. למי נטפלים? לאותה כבשה חלשה, וממנה מבקשים למצוא פתרון למצוקות התקציב.

אמרו שמחצית נקודת זיכוי משמעותה 270 מיליון שקלים. בסעיפים האחרים יש 400 מיליון. עוד יישאר עודף לממשלה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

ולמעסיקים 9 מיליארדי שקלים.

היו"ר ש' בן=צור:

9.2 מיליארדי ש"ח.

איתן כבל (העבודה):

ההתייחסות של הממשלה ושל העומד בראשה היא גם המשך להתייחסות שלה למאבק של ההסתדרות. במשך שנים הייתי מאלה שלא ראו נחת מתפקודה של ההסתדרות הכללית, ולאורך תקופה ארוכה ראיתי בה גורם מפריע לציבור הפועלים. אני מודה ומתוודה. אבל עם זאת, אדוני היושב=ראש, אני מוכרח להגיד שזה אינטרס של כל ממשלה, ולא משנה איזו ממשלה היא ומי העומד בראשה, שתהיה הסתדרות חזקה ושיהיה לה איגוד מקצועי. אני יודע שלראש הממשלה הנוכחי לא נוח כלל שאנחנו נושמים סביבו; יש גופים שמפריעים לו.

אדוני היושב=ראש, אני בטוח שהפעולה האחרונה של ההסתדרות החזירה מעט צבע ללחייה. אני מאוד מקווה שזאת תהיה התחלה של דרך להפיכתה של ההסתדרות הכללית לאיגוד מקצועי בלבד, שכל מעייניו יהיו בתמיכה בעובדים ובמאבק למענם. תודה.

היו"ר ש' בן=צור:

חבר הכנסת יוסי כץ - איננו. חבר הכנסת וליד צאדק חאג'=יחיא - איננו. חברת הכנסת סופה לנדבר - איננה. חבר הכנסת אדיסו מאסלה - איננו. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה. אחריה - חבר הכנסת חגי מירום.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, בחוץ כבר נראים סימנים ראשונים של בוקר. זה

בוקר טוב לציבור הנשים. ההישג שהיה כאן הלילה, כאשר הרוב בבית הזה הצביע בעד זכויות הנשים העובדות ונגד הצעת הממשלה לבטל את חצי נקודת הזיכוי במס הכנסה - ההצבעה הזאת הלילה היתה מאוד חשובה. חשובה - קודם כול לגבי אותן אלפי נשים שהעניין הזה נוגע להן באופן מעשי.

שמעתי חברי כנסת שאמרו משהו בסגנון: אבל לאשתי זה בכלל לא משנה, 70 השקלים האלה. יכול להיות; אני מניחה שבדרגת שכר של 10,000, 20,000 שקלים, אם יש נשים שמשתכרות שכר כזה, נניח שהן יועצות של ראש הממשלה למעמד האשה, למשל. אני מניחה שיועצת למעמד האשה במשרד ראש הממשלה שכרה ודאי גבוה, התפקיד בכיר. ולאשה בתפקיד כל כך בכיר, אולי באמת 70 שקלים ממש נעלמים אצלה; היא לא מרגישה - נכנסו 70 שקלים, יצאו 70 שקלים. אבל יש נשים שבשבילן 70 שקלים הם הרבה כסף.

במס הכנסה אצל נשים יש מרווח גדול, מאחר שנשים הן שמקבלות את נקודות הזיכוי בשל ילדים. אשה שעובדת במשרה מלאה ויש לה שני ילדים מתחילה לשלם מס הכנסה, עקב תוספת נקודות הזיכוי וכו', רק מ=3,700 או 3,800 שקלים. אבל אם האשה נשואה ואין לה ילדים עד גיל 18, היא תצטרך להתחיל לשלם מס הכנסה כבר משכר נמוך יחסית, משכר של כ=2,400 שקלים. אני מדגישה זאת כדי לומר, שהטענה ש=70 השקלים האלה, חצי נקודת הזיכוי, הם תוספת שיהיו ממנה רק נשים ששכרן עולה פי=שניים או פי=שלושה על השכר הממוצע במשק - הטענה הזאת פשוט אין לה שום קשר למציאות.

נכון שיש הרבה נשים עובדות במדינת ישראל ששכרן נמוך מהשכר הממוצע במשק, ויש להן שניים, שלושה או ארבעה ילדים. נשים עובדות כאלה אכן לא יקבלו את חצי נקודת הזיכוי. אבל יש גם הרבה נשים עובדות ששכרן נמוך יחסית, שכן ייהנו מהתוספת הזאת. זה בצד המעשי.

הצד השני של ההישג שהיה הערב לציבור הנשים הוא, שבפעם הראשונה אנחנו בכנסת יצרנו רוב מול ממשלה על נושא שנוגע לנשים כתורמות, כמפרנסות, ולא רק כקורבנות ולא רק כנשים שצריך לרחם עליהן.

אני זוכרת את הדיון שהתקיים פה בהצעת התקציב שבה התקבלה הסתייגות שעניינה

היה הגדלת התקציב למקלטים לנשים מוכות. אני זוכרת את השמחה שאחזה בנו גם אז כשההסתייגות הזאת עברה, ואני חושבת שזה היה חשוב שההסתייגות הזאת עברה.

אבל הפעם החלטנו להעביר הסתייגות שעוסקת בנשים, בזכותן כנשים עובדות, ובסופו של דבר זו שאלה מכרעת בכל המערכה לשחרור האשה נגד אפלייתה לרעה, נגד הניסיון להעמיד אותה במצב נחות.

הדבר השלישי שרציתי לומר הוא, שכל אלה ששמחו הערב, ואני ביניהם, על ההישג של ההגנה על הזיכוי המיוחד לנשים במס הכנסה, כל אלה צריכים לזכור, שהקרב הגדול על שוויון האשה בשוק העבודה, שוויון האשה בשכר, בתנאי העבודה - הקרב הגדול הזה נמצא, לצערי הרב, עדיין בשלבים מאוד התחלתיים שלו.

יש מצב אבסורדי בתחום הזה, כמו גם בתחומים רבים אחרים, שיש, בזכות החקיקה שנעשתה בכנסת, חוקים חשובים, טובים, מועילים, שבעצם אמורים היו לעקור מן השורש את אפליית האשה בשוק העבודה, ובכל זאת ולמרות החוקים האלה אפליית האשה נותרה בעינה.

מישהו אמר היום מעל הדוכן הזה: אבל יש מגמה של ירידה באפליית האשה, או של ירידה בפער בהכנסות בין הנשים לגברים. גם אם יש נטייה כזאת, וגם אם מישהו יוכיח שבמשך 20 שנה צומצם הפער ב-1%-2%, פירוש הדבר, אם אנחנו מדברים על פער של 30%, שאנחנו נצטרך להתגבר על הפער הזה בעוד עשר, 20, אולי 30 שנה - אם המגמה הזאת בכלל קיימת באופן אמיתי, ואני מטילה ספק בקיומה של המגמה הזאת.

יש לפעמים תופעות שמשפיעות על משקל שכר הנשים שבכלל לא מבטאות את מצבן היותר-שוויוני במדינה, וזאת כתוצאה משינויים בתעסוקה וכו', ומעצם העובדה שהיום משקל הנשים בקרב העובדים הולך ומתקרב למשקל הגברים. להערכתי, זה עניין של כעשר שנים שמספר הנשים העובדות יהיה שווה למספר הגברים העובדים.

למה התכוונתי כשדיברתי על חוקים? התכוונתי לכך שיש בארץ לפחות - אזכיר שני חוקים שהיו צריכים מזמן להביא לשכר שווה עבור עבודה שווה, והם חוק שכר שווה לעובדת ולעובד, שחוקק לראשונה ב-1964, ובשנה שעברה אישרה הכנסת מהדורה עדכנית

שלו, שבתוכה כלולה הרחבה של המושג שכר, כך שיכלול את כל התנאים הנלווים; וחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, שמדבר על קידום נשים, על קבלת נשים לעבודה ללא אפליה.

מה קורה עם החוקים האלה, ומדוע אנחנו מחוקקים חוקים נפלאים ובעצם החוקים נשארים על הנייר? חוק שכר שווה לעובדת ולעובד, שחוקק ב-1964, עד לגרסתו החדשה בשנה שעברה, לא נוספו לו תקנות במשך 32 שנה. במלים אחרות, חוק שמחוקקת הכנסת, כדי שאפשר יהיה להפעיל אותו באופן מעשי, זאת אומרת, כדי שתהיה פרשנות של הרשות המבצעת, של השר, פרשנות רשמית מה בדיוק אומר החוק הזה, איך מגישים תלונה, מה עושים - נחוצות תקנות. הניסיון שלנו מלמד, שהצעת חוק שאין בצדה תקנות, בעצם לא קורה אתה דבר.

גברתי היושבת-ראש, 30 שנה ומעלה לא היו תקנות. אני זוכרת שאני אישית הייתי המומה כשביקשתי מהעוזרת הפרלמנטרית שלי להוציא את התקנות מהמחשב, והיא אמרה: אין תקנות. אמרתי: לא יכול להיות. 30 שנה אין תקנות? - אין תקנות.

עכשיו יש גרסה חדשה, מורחבת, מעודכנת של החוק, חוק טוב יותר מבחינת הנשים, והוא נכנס לתוקפו בחודש ספטמבר שנה זו. הכול טוב ויפה. ביקשתי מהעוזרת הפרלמנטרית שלי שתוציא את התקנות של החוק בגרסתו החדשה, וראה זה פלא, אין תקנות.

במלים אחרות, אנחנו יושבים בכנסת, מתאמצים, מתעמתים עם האוצר שמתנגד, כמובן - ואני מדברת על משרד האוצר בממשלה הקודמת - באופן נמרץ וחד=משמעי לכל תיקון בחוק שמשמעותו מתן שיניים לרעיון השוויון של הנשים בשוק העבודה, שוויון הנשים בשכר, שוויון הנשים בהכנסה מעבודה, והנה מסתבר שהתאמצנו, חוקקנו חוק, ושוב אין תקנות.

אני חושבת, שיש איזו המשכיות, רציפות של זלזול במעמד הנשים בעבודה מטעם הרשויות שמופקדות - לצורך העניין הזה משרד העבודה והרווחה, שר העבודה והרווחה - על הגנת הנשים ומניעת אפלייתן.

כך אנחנו נמצאים במצב כזה, שהממשלה הנוכחית, שהיתה אמורה בחודש ספטמבר להוציא את התקנות, לא הוציאה אותן. לא היה לה זמן, כנראה. היא היתה מאוד עסוקה

בפתיחת מנהרות, בהרחבת התנחלויות; היא היתה מאוד מאוד עסוקה בחלוקת כספים ייחודיים, שהיום כבר לא נקראים כספים ייחודיים, אבל יש להם בעצם בדיוק אותו אופי ייחודי ואותו תוכן ייחודי; היתה עסוקה מאוד בהפניית איומים לכתובתה של סוריה ובליבוי מתיחות, והיתה עסוקה מאוד בפגישות במלונות יוקרה עם מעבידים. ממש ממשלה עסוקה מאוד. ומרוב זה שהממשלה היתה עסוקה, ממש ברגע האחרון היא נזכרה לשלף את הדבר שיתיר את קיצוץ נקודת הזיכוי, והיתה לממשלה הברקה ממשית באותו רגע. לזה היה לממשלה זמן. אבל כאשר הממשלה היתה צריכה להתקין תקנות כדי שחוק שכר שווה לעובדת ולעובד באמת יקבל משמעות מעשית, לזה לא היה לממשלה זמן.

על רקע הדברים שאמרתי, גברתי היושבת=ראש ואדוני השר, אני חושבת שההישג היום של ביטול הניסיון להוסיף קיפוח על קיפוח הנשים והשאריתה של הזכות לחצי נקודת זיכוי לנשים עובדות - ההצבעה הזאת הערב היתה עוד הישג חשוב במאבק לשוויון הנשים בשוק העבודה. תודה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

בוקר טוב, אדוני השר. אני שמחה שהצטרפת אלינו.

הדובר הבא - חבר הכנסת חגי מירום. אני מבינה שאנחנו עובדים כרגע על שלוש הסתייגויות. בבקשה, לרשותך 15 דקות.

חגי מירום (העבודה):

גברתי היושבת=ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, חברת הכנסת גוז'נסקי, בוקר טוב לכם. ראשית אני רוצה להגיד מלה טובה לשר, שמופיע כאן בשעה 05:00, במסגרת תורנות השרים ומבצע את עבודתו ואת חובתו כשר בממשלה, כשר תורן כאן. זה לא נפוץ במקומותינו, אדוני השר, לא כל השרים ממלאים את חובתם באופן שאתה עושה את זה, ואני

רוצה להביע הערכה על המשמעת העצמית, על זה שהתייצבת כאן כחייל בממשלה; זה יפה מאוד, ואני מאוד מעריך את זה.

היו"ר נ' חזן:

אני רוצה לומר שנמצאנו, לצערי הרב, במצב קצת מביך בימים האחרונים, של העדר אפילו חבר כנסת אחד מהקואליציה בחלק ניכר מהדיונים. אולי בישיבת הממשלה הבאה תביא את זה לתשומת לב הממשלה. ברכותי גם על נוכחותך הבוקר. תודה.

חגי מירום (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לפתוח בכמה מלים בהתייחסות לאירועים בהסתדרות בשתי היממות האחרונות. אני רוצה לומר, שזה זמן רב לא ראינו חוסר רצון שכזה מצד הממשלה לבוא בדברים עם נציגי העובדים, עם ראשי הוועדים, עם ההסתדרות כגורם יציג של העובדים בישראל על מנת לנסות לפתור משבר. אני רואה בזה אות מדאיג מאוד ליחס של ממשלה לארגוני העובדים.

נדמה לי שצריך ללמוד מן האירועים של 48 השעות האחרונות על מנת לגרום לכך שלא יקרה כדבר הזה בעתיד. אין קושי לממשלה לתת את הכבוד ואת ההתייחסות העניינית לנציגי העובדים במדינת ישראל ולעשות את המאמץ, כפי שנהגו כל הממשלות בעבר, על מנת להגיע להסכמה במשולש הידוע שבין הממשלה, המעסיקים והעובדים.

אני חושב, שהאירועים של השבוע האחרון שיקפו התעלמות, אולי אפילו מידה של התנשאות של האוצר כלפי ראשי העובדים וארגוני העובדים, דבר שאילץ את המערכת ההסתדרותית להגיב תגובה, שגם היא נראתה בנסיבות העניין חריפה ביותר. אבל לא היתה שם ברירה.

אני גם רוצה לומר משהו לעניין הפעלת צווים. במשך כל השנים נשקלו מדי פעם רעיונות של הפעלת צווים כלפי ראשי העובדים וכלפי העובדים, אבל השימוש בצווים באמצעות בתי-המשפט היה שימוש מאוד מאוד זהיר. כלל ידוע הוא, שנציגי העובדים

מייצגים אותם, באים לבתי=המשפט, נושאים דברים, המערכת עובדת באמצעות בתי=הדין האזריים לעבודה ואחר כך באמצעות בית=הדין הארצי לעבודה, מסגרות חוקיות לחלוטין.

אבל תמיד היו מקרים שבהם נציגי העובדים הופיעו, או שלא הופיעו, והשיקול והשאלה אם להפעיל צווים או לא להפעיל צווים נגד נציגי עובדים, מזכירי מועצות פועלים, ראשי ארגונים וכן הלאה - השיקולים האלה עמדו בדרך כלל בפני המעסיקים או המדינה כצד לסכסוך כזה. אבל הפעם נדמה היה שהפעלת הצווים נעשתה ללא שיקול דעת, בחיפזון ובאופן שגרם לכך שהמערכת דלקה במקום שלא היתה צריכה לדלוך.

אני רוצה לציין, שבמקרה שלפנינו, לראשונה, החליטו יושב=ראש ההסתדרות ויושב=ראש האיגוד המקצועי של ההסתדרות לקחת על עצמם אחריות אישית ולהיות האנשים אשר עומדים מול המערכת המשפטית. לא עוד מצב שמזכיר מועצת פועלים יובא נגדו צו הבאה או יופעלו נגדו צווים אחרים, אלא - - -

קריאה:

בדרך כלל זה יושב=ראש ועד קטן - - -

חגי מירום (העבודה):

נכון. לעתים זה יושב=ראש ועד קטן באחד היישובים, שאיש אינו מכיר אותו ואת שמו, והנה מנחיתים על המסכן צו באמצעות בית=משפט.

במובן זה אני חושב, שיש לברך את יושב=ראש ההסתדרות, חבר הכנסת עמיר פרץ, שאמר: בסכסוך מהסוג הזה שאנחנו נתונים בו, אנחנו, ראשי ההסתדרות, המערכת ברמה הגבוהה ביותר, יושב=ראש איגוד מקצועי, אני, כיושב=ראש ההסתדרות, אשא באחריות מול בית=המשפט.

כאן אני רוצה להעיר הערה, שאני חושב שהיא ממין העניין ואני חושב שהיא הוגנת. לא נחה דעתי ולא היתה לי מידה של גאווה גדולה כששמעתי שיושב=ראש איגוד מקצועי לא

מילא צו של בית=משפט. צריך לדעת, זו מדינת חוק, ואנחנו, שמטיפים בשם שלטון החוק לכל אזרחי המדינה ולכל מי שחורג משלטון החוק, שעליו למלא היטב וכדבעי את הוראות המחוקק, את הוראות בתי=המשפט, אסור לנו בשום פנים ואופן לנקוט מידה של זלזול או לא למלא אחר צווי בתי=המשפט.

אבל אני מבין ששלמה שני, יושב=ראש האיגוד המקצועי, התכוון להגיע לבית=המשפט, התכוון לבוא בכוחות עצמו, השתתף בהפגנה שהיתה ב"חיפה כימיקלים" והחל לעשות את דרכו לעבר בית=המשפט יחד עם יושב=ראש ההסתדרות.

במצב הזה, נדמה לי שהמשטרה נהגה לא בתבונה ולא ברגישות הראויה. היא היתה צריכה לתת לו לנסוע ולהגיע אל בית=המשפט, ובבית=המשפט יכולות להישמע טענות קשות מאוד כלפי יושב=ראש איגוד מקצועי שאינו ממלא אחר הוראות בית=המשפט, ובצדק היתה עושה המדינה אם היתה טוענת את הטענות האלה, מפני שזה אינו קביל שמישהו אינו ממלא אחר צווי בית=משפט.

אבל, כידוע לכולנו, הממשלה החליטה לעצור אותו, והדבר הצית את המשק כולו. שוב החליט יושב=ראש ההסתדרות לקחת אחריות אישית ולהשבית חלקים מן המשק ולהוכיח בכך, ראשית, את מידת הסולידריות הראויה כלפי מי שמייצג את ההסתדרות, וזה יושב=ראש האיגוד המקצועי והוא נעצר; שנית, כדי לאותת לממשלה שיש גבול ליכולת של המערכת ההסתדרותית לשאת את ההתעלמות הזאת, את ההתנשאות הזאת ואת חוסר הרצון לשאת ולתת אתה.

היום אנחנו אחרי העניין. לשמחתי הרבה, המשק כולו חוזר הבוקר לעבודה.

היו"ר נ' חזן:

אני מבינה שהנמלים - - -

חגי מירום (העבודה):

יש רק שני מקומות שבהם עדיין נמשך הסכסוך - ברשות הנמלים וברשות שדות התעופה. אנחנו עוד נראה מה יהיה ברשות שדות התעופה. אבל אני מתכוון למערכת הכוללת יותר. "בזק" וחברת החשמל, הדואר והמוסדות להשכלה גבוהה וכל המערכת האזרחית ששבתה בימים האחרונים, בכלל זה כמובן התקשורת, הרדיו, ואפילו ערוץ 33, שמשדר כאן, יעבדו היום, וללא חשש.

לשמחתי, המשק חוזר לעבודה. אבל המשק חוזר, אדוני השר, לעבודה הבוקר לא מפני שהיתה איזו תבונה באיזה מקום במשא=ומתן עם העובדים. הסירוב של שר האוצר להיענות, ולו במקצת, לתביעה כלשהי מתביעותיהם של העובדים, הסירוב הזה יכול היה להוביל אותנו ליום נוסף של שיבושים, של שביתה ושל עצירת המערכת, ואינני יודע אם לא לימים נוספים כאלה.

למזלנו באה הכנסת ואמרה את שלה, ללא משא=ומתן, אלא בדרך של הצבעה כאן לפני שבע=שמונה שעות בעניין חצי נקודת זיכוי לאשה עובדת, והצילה את המשק מיום נוסף של שביתות, משיבושים במערכת ומליקויים בהפעלת המשק, וכל יום כזה שבו שובת מספר כזה של מוסדות נגרם בו נזק בעשרות מיליוני דולרים למשק הישראלי, והמשק הישראלי לא יכול להרשות זאת לעצמו.

קריאה:

גם בנמלים.

חגי מירום (העבודה):

אני מתאר לי כך, אדוני. אדוני יוכל לומר את דברו, אם ירצה. אני גם מודע לכך שבשני מקומות, ברשות הנמלים וגם ברשות שדות התעופה, אם כי לא שובתים שם היום, עדיין לא הסתיים הסכסוך. כוונת המדינה להטיל שם מיסוי מדירה שינה מעיני ראשי ההסתדרות, והם עדיין במאבק שם. אני מקווה שאולי שם תהיה פתיחות ותהיה נכונות לראות את צורכי העובדים ואת בעיותיהם ולדון אתם.

ראיתי אתמול את יושב=ראש ההסתדרות אחרי שעתיים וחצי של שיחות ודיונים עם שר האוצר, והוא יוצא כשארין בידו ולו טיפה של הסכמה או התחשבות מצדו של שר האוצר. אני הייתי בטוח שאנחנו הולכים לימים נוספים של השבתת המשק לנוכח סירובו של האוצר לראות את הבעיות ולפתור ולו חלק מהן.

אבל באה הכנסת ואמרה את דברה, ואני התגאיתי מאוד אתמול בלילה בכנסת ישראל, בשיקול הדעת שלה ובהחלטה שלה למנוע את התוכנית הזדונית לפגוע בחצי נקודת זיכוי לאשה עובדת.

הראשונה שאני רוצה לשיר לה שיר הלל הבוקר היא חברת הכנסת נעמי בלומנטל. עוד לא ראיתי בוושה וחרפה וכלימה מהסוג שראיתי פה אתמול בערב. חברת הכנסת נעמי בלומנטל מופיעה בכל מקום כנציגת נשים, בחזית הלוחמות למען נשים. היא מופיעה בוועדה למעמד האשה כאשר היא מופיעה שם, היא מופיעה בסימפוזיונים ארציים, היא מופיעה בהפגנות למען נשים והיא מופיעה בחזית המאבק למען נשים בישראל - עד שזה מגיע לחצי נקודת זיכוי לאשה עובדת. ואז היא עומדת פה בצורה מבישה ונותנת את ידה לפגוע בנשים עובדות בישראל.

לאן תלך הבוקר חברת הכנסת נעמי בלומנטל לספר את סיפורי הסבתא שלה על הגנת זכויות נשים? למי היא תספר סיפורים על מחויבותה לקידום נשים עובדות, לקידום השוויון לנשים במדינת ישראל? למי היא תספר את הסיפורים האלה?

אני מקווה שבשעת בוקר זו כבר יש כמה אנשים שצופים בנו בטלוויזיה, ואני מזמין אותם לא לצלצל אלי. לצלצל הבוקר, כל הבוקר, אל חברת הכנסת נעמי בלומנטל ולשאול אותה: איך את לא מתביישת? איך את לא מתביישת, חברת הכנסת נעמי בלומנטל, האשה שעמדה פה לפני שנה ובשעה שתים=עשרה בלילה צרחה: אין תקציב למדינת ישראל, כי עברנו את השעה שתים=עשרה בכמה דקות באישור התקציב. אין תקציב למדינת ישראל. ההפרעות האלה שלה.

דומני שחברת הכנסת נעמי בלומנטל לא יודעת מחסור כספי מהו, לא יודעת מה זה אשה עובדת שמביאה את משכורתה הביתה וצריכה לאבד עכשיו כמה מאות שקלים בגלל חצי

נקודת זיכוי שנלקחה ממנה, ולא מבינה את המצוקה הזו שנגזרה על נשים בגין ההוראה הזו.

לכן אני כל כך מתגאה בכנסת. אני מתגאה בסיעות העבודה, מרצ, חד"ש ומד"ע=רע"ם וגשר, שהיתה מכרעת במאבק הזה; שוב הוכיחה תנועת גשר שהיא פרטנר למאבק חברתי במדינת ישראל.

אפי אושעיה (העבודה):

וגם חברת הכנסת מרינה סולודקין.

חגי מירום (העבודה):

וחברת הכנסת מרינה סולודקין. אני חושב שראיתי גם את חבר הכנסת עמנואל זיסמן.

היו"ר נ' חזן:

ואם מותר להוסיף גם את שמו של חבר הכנסת שאול יהלום.

חגי מירום (העבודה):

נכון, חבר הכנסת שאול יהלום מהמפד"ל.

זה יפה מאוד, כי צריך אומץ לב להיות חבר בקואליציה ולסרב להתיישר עם הקו ולרצות להפגין כאן עמידה משלו. ובאמת יפה עשו החברים האלה.

אני רוצה להזכיר לכם את העמידה ההססנית פה, את הלחץ שהופעל על חברת הכנסת בלומנטל, את החרפה שבהודעתה שהיא מתנגדת להסתייגות הזו, שבכוונתה היתה להוריד את הגזירה הנוראה הזו.

אין לי שום דבר אישי נגד חברת הכנסת נעמי בלומנטל ואינני רודף אותה, אבל אדם, יש לו שעה, או הוא מאבד את השעה, ובמבחן הזה שהיה פה אתמול בלילה, כאשר יכולה היתה זו להיות שעתה היפה ביותר של חברת הכנסת נעמי בלומנטל, ועמד במבחן כל הדיבור הזה במשך שנים - הדיבור הרם על הגנת זכויות נשים - בשעה שזה התרחש, חברת הכנסת בלומנטל לא עמדה בלחץ.

גברתי היושבת=ראש, חברי חברי הכנסת, אני חוזר ומזכיר לצופים שלנו הבוקר לא להניח לחברת הכנסת בלומנטל כל היום, ולבקש ממנה הסברים על פשר הצבעתה המבישה הזו נגד נשים, נגד זכויות נשים, נגד שוויון נשים ונגד גזירה כזו שבאה לפגוע בנשים עובדות, דבר שהוא אסור במדינת ישראל ואסור על=פי תפיסתנו הסוציאלית. תודה רבה, גברתי.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת חגי מירום. חברי הכנסת נואף מסאלחה, אחמד סעד, אפרים סנה, אופיר פינס=פז, סאלח סלים, שמעון פרס, חיים רמון, עזמי בשארה, משה שחל, שלום שמחון, האשם מחאמיד ועבד=אלוהב דראושה - אני מקווה מאוד שהם ישנים שנת ישרים. אבל חבר הכנסת עבד=אלמאלכ דהאמשה נמצא. אדוני, בבקשה. אחריו - אם חבר הכנסת סילבן שלום לא יהיה, חבר הכנסת טלב אלסאנע.

אני מבינה שאדוני רוצה לנמק שתי הסתייגויות. עשר דקות, בבקשה.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

כבוד היושבת=ראש, חברי הכנסת, העם במדינת ישראל ומסביב, בוקר טוב לכולם. אנחנו עכשיו בשעת בוקר מוקדמת, האנשים העמלים, האנשים נותני הפירות במדינה הזאת ובמדינות מסביב גומרים עכשיו את תפילת הבוקר ויוצאים לעבודה.

מאוד מצער שהמדיניות הכלכלית של ממשלת ישראל - ואני מוכן להסתכל לך טוב

בעיניים, כבוד שר התחבורה שיושב כאן - והתקציב שהיא מביאה לנו, עם כל הגזירות, שבחלקן הגדול אומנם בוטלו, חלק מלחץ פנימי של הקואליציה וחלק מלחץ משותף של כל חברי הבית - המדיניות הזו עדיין רחוקה מלהיות מדיניות שמיטיבה עם העמלים, עם העניים, עם השכבות החלשות; כאן הלכו בניגוד גמור למה שהממשלה הזאת הבטיחה לבוחר לפני הבחירות.

ההבטחות היו לא רק בתחום הכלכלי. אי=אפשר להתעלם מהמצב המדיני באזור, מתהליך השלום, תהליך שנמצא למעשה בשיאו וחשיבותו מכרעת בכל הנוגע לקביעת גורלות לעתיד, הן למדינת ישראל ולעם היושב בה, והן למדינה הפלשתינית שבדרך, בשטחים הכבושים, וגם לעמי האזור מסביב.

לא יכול להיות שהממשלה המתפקדת היום, בצורה שהיא מתפקדת, תבטיח לעם ותקבל מנדט שהיא תעשה שלום, ועוד איך, תעשה שלום עדיף, תעשה שלום בטוח - אף אחד לא רוצה שלא יהיה שלום בטוח. כשאומרים שלום הכוונה לשלום שאכן יהיה שלום צודק, כולל ובר=קיימא, ורק שלום כזה יכול להחזיק מעמד.

רק טעות אחת בידי המובילים, בידי אלה האוחזים בהגה. הם חושבים, ובזה הם משלים את עצמם ומשלים את העם, שכאשר ממשלת ישראל כופה את תנאיה ומכניעה את הצד שכנגד לתנאים שהיא רוצה בהם, לזה ייקרא כאילו שלום בטוח, וטעות בידם. שלום בטוח יכול להיות רק שלום אשר מבוסס על הסכמה, על השלמה, על הרגשה של שני הצדדים שכל אחד הגיע למינימום שהוא זכאי לו. כל שלום אחר שאין בו איזון כזה, לעולם לא יכול להיות שלום בטוח.

אך לא רק זאת. אומרים שלום וביטחון. אדרבה, שיהיה ביטחון. מי לא רוצה ביטחון? הרי הביטחון הוא גזירה, הוא חלק נגזר מהשלום. שלום נכון, שלום אמת, בוודאי מביא את הביטחון, כי אחרת אין שלום.

הטעות במקרה הזה היא שמקדימים כאילו את הביטחון לשלום. רק ביטחון ואחר כך שלום. לא יכול להיות כזה דבר בצורה הזאת. הביטחון הוא תוצאה של השלום. הכוח שצד כלשהו עוזר וצובר לעצמו - יצבור; אבל הכוח לא עושה את השלום. הכוח לא עושה את

הביטחון. הוא עושה את הביטחון בזמן מלחמה, ולזמן מוגבל. אבל ביטחון נכון, ביטחון מלא, ביטחון שיחזיק מעמד הוא תוצאה נגזרת מהשלום הנכון והצודק.

אני רוצה לדבר לא רק על השלום בין מדינת ישראל לבין העם הפלשתיני ומדינות האזור. אני חושב שכולנו חייבים לעשות קודם כול שלום עם החלקים, עם המיעוט הלאומי במדינת ישראל, עם הערבים בתוך ישראל. לא יכול להיות שאחרי 48 שנים של מדיניות התעלמות, מדיניות הדה=לגיטימציה של הציבור הערבי ונציגיו, לרבות בבית הזה, המדיניות הזאת עדיין מרימה ראש, ואצל חוגים נרחבים היא הקובעת.

לא יכול להיות שיתייחסו אלינו כאילו היינו אנשים מחוץ לתחום, מחוץ למסגרת. גישה כזו גזענית ובדלנית סופה להביא חורבן על אלה שנוקטים אותה.

לא יכול להיות שיעמוד פה אדם מכובד, בדיוק על הדוכן הזה, ויקרא לעבר אחד מחברי חברי הכנסת ויגיד לו: אתה מייצג פה את אויבי ישראל. מה פתאום? בושה וחרפה. גם הוא, גם אני וכולנו מייצגים את כל העם בישראל, לא רק את אלה שהצביעו בעדנו ושלחו אותנו. כל חבר כנסת מייצג את כל העם בישראל, גם אם הוא נבחר על=ידי חלק זה או אחר של העם, אלא אם כן ירצה להגיד שכל הערבים מייצגים את אויבי ישראל - זו כבר שאלה מעל ומעבר לכל היגיון ולכל פרופורציה.

הרי אם נסתכל על התקציב, חלק גדול מאוד מהמיליארדים, 30% מהתקציב ולמעלה מזה הולכים לביטחון. כאשר יהיה שלום, אני חושב ש=90% מהתקציב הזה אפשר יהיה לחסוך אותו. לא צריך מיליארדים כדי לקנות טנקים וסטי"לים ומטוסים חדשים ולהשקיע גם במחקרים, כי זה פשוט יהפוך כבר דבר מיותר.

אני מתחיל לחשוד - אולי לחשוש, אבל גם לחשוד - שיש כאלה שמדברים על שלום ואומרים: אנחנו רוצים שלום, אבל במעמקי לבם הם לא רוצים בזה. הם אומרים את זה מפני שזו אמירה רצויה, שיש לה השפעה חיובית גם בארץ וגם בחוץ=לארץ, ולכן עולים על הגל, רוצים שלום.

חלק מהאנשים בממשלה הזאת אשר איחזו את עיני העם, ורק בגלל זה קיבלו את

המנדט, הבטיחו קודם כול לעשות שלום. על סמך זה הם קיבלו את המנדט, כי רוב העם בישראל, ועל כך אין מחלוקת, כל משאל עם, כל סטטיסטיקה, כל רחשי לב הציבור אומרים שהרוב מכריע של העם רוצה שלום אמיתי ושלווה בטוח. ומי שלמעשה אינו מגשים את הרצון הזה הם האנשים שבשם העם הזה מושלים היום ותופסים בהגה השלטון.

אני אומר ששלום פנימי צריך לעשות על-ידי זה שלא רק העניין של הדה=לגיטימציה יישכח פעם אחת ולתמיד. צריך להפסיק גם את האפליה. צריך להפסיק גם את העוול הנמשך זה עשרות שנים נגד האוכלוסייה הערבית באופן מפורש וברור. הרי עד הרגע הזה, גם בתקציב הזה, גם בהצבעות בוועדת הכספים - אומנם לא קוראים לילד בשמו, לא אומרים במפורש: אנחנו לא רוצים לתת לאוכלוסייה הערבית; לא אומרים במפורש, אף שעושים את זה, שאנחנו רוצים להתעלם משביתתן של כל המועצות הערביות זה שלושה שבועות, וזה השבוע הרביעי שהם שובתים מול משרד ראש הממשלה.

היום בשעה 11:00 תתקיים הפגנה של כל הציבור הערבי, של כל המועצות המקומיות בישראל. כולם ירימו בפעם המי=יודע=כמה את קולם: רוצים שוויון. זו הדרישה העיקרית שלהם - שוויון. ומי שדורש שוויון, למעשה דורש להיות חלק אינטגרלי של המדינה הזאת. לא שהם רוצים בדלנות, לא שהם רוצים משהו מעל ומעבר לזכויות אזרח רגילות. אף אחד לא מעלה את זה. ובכל זאת נתקלים בקיר האטום, קיר הסיור, קיר של הוצאה כאילו מחוץ למעגל.

אני שואל: עד מתי אפשר לנקוט מדיניות כזאת? עד מתי זה יכול להימשך? האם זה לא יביא לתוצאות הרבה מעל ומעבר לכל מה שידענו ולכל מה שלמדנו בעבר?

אנחנו עכשיו בשנות האלפיים. האוכלוסייה הערבית במדינה הזאת מבינה טוב מאוד מה היא רוצה, מה הוא מקומה ומה הם יעדיה. האוכלוסייה הערבית מאוחדת היום, כולה. אני לא רוצה לדבר על המצב המדיני, שהמדיניות הכל=כך גאונית של הממשלה הביאה לאיחוד כל העולם סביבנו. אבל גם במדיניות הפנים הציבור הערבי כמיעוט לאומי מאוחד כולו בדרישה: רוצים שוויון, רוצים זכויות, רוצים לשים קץ לאפליה ולעוול.

אני רק רוצה לתת פה הדגמה מאוד דקה, גברתי היושבת=ראש. בואו נסתכל על

התוצאות של מדיניות העוול הזו. הרי הציבור הערבי בישראל מהווה 19% מהתושבים, וחלקם של התלמידים והסטודנטים בגיל לימודים הוא הרבה מעל ומעבר ל-19%. בואו נראה כמה מהציבור הזה זוכים להגיע לספסל הלימודים ולהגיע לתואר כלשהו באוניברסיטה.

אני מדבר על סטטיסטיקה של שנת 1974/75 - 96.5% מהסטודנטים היהודים קיבלו תואר, ואילו מהציבור הערבי - 3.5% בלבד. ב-1984/85 היה קצת תיקון, 92% לעומת 7.9%. ב-1989/90 - שוב ירידה: 94.1% אצל היהודים, 5.9% אצל הערבים. המגמה היום איננה הרבה יותר טובה למעשה.

אני יודע, שכאשר אני למדתי בשנות ה-60 היתה מכסה. ארבעה סטודנטים ערבים יכלו ללמוד רפואה, לא יותר, וארבעת הסטודנטים האלה קיבלו שם את המקום, הרבה פעמים בזכות היותם קרובים ומקורבים למישהו שמקורב למישהו במקומות שבהם אפשר להשפיע ולקבוע.

רק לפני כמה ימים שמעתי מאחד הסטודנטים, שאפילו את המכסה הזו הורידו. במקום ארבעה נותנים היום לשני סטודנטים ערבים בלבד ללמוד רפואה. האם ייתכן כדבר הזה? האם יש מדינה אחת בעולם שמקציבה מראש חלק מזערי כזה - ל-20% מתושביה רק שני סטודנטים? באחוזים זה פחות מ-0.25% של הסטודנטים שילמדו רפואה. שלא לדבר על יתר הדברים בתחומים אחרים.

אנחנו מתחילים עכשיו שנה חדשה, לא רק יום חדש, ואני מזמין את כל אלה שנושאים באחריות, בעלי הסמכויות, אכן לנקוט יוזמה, להתעורר, להתאושש, לחזור לשפיות. טובתה של המדינה מחייבת לשים קץ לעוול הזה ולאפליה הזאת, ויפה שעה אחת קודם. תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת דהאמשה. חבר הכנסת סילבן שלום - איננו באולם, ועל כן, הבא בתור הוא חבר הכנסת טלב אלסאנע. אתה רוצה לנמק שתי הסתייגויות או שלוש?

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

שיהיה שלוש.

היו"ר נ' חזן:

בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

גברתי היושבת=ראש, בשעה זו אני רוצה לומר בוקר טוב ושנה טובה לכל התושבים, לכל האנשים באזור. אני רואה שגם גברתי לא היתה לה הזדמנות לנוח קצת. כולנו לא ישנו מספיק.

אני רוצה להמשיך את הדברים שהתחלתי בהם בנאום הקודם. אני אומר, שהמבחן האמיתי של הממשלה הזו, כמו המבחן האמיתי של שאר הממשלות, הוא מידת הצלחתה של להגשים את השלום הפנימי ואת השלום החיצוני. כשמדובר על שלום פנימי מדובר על שלום בין המיעוט הלאומי במדינה לבין המדינה, בין הרבדים השונים במדינה שיש להם שאיפות ואינטרסים שונים, ובאיזו מידה היא מצליחה באופן יחסי להגיע למצב של יחס שוויוני בין אותם רבדים בחברה.

אני רוצה להתייחס לסוגיה של השלום הפנימי, איך ממשלות ישראל השונות טועות זה שנים בתפיסתן לגבי המיעוט הלאומי הערבי במדינת ישראל. הטעות האמיתית היא, שהממשלות השונות מתייחסות לבני האוכלוסייה הערבית כאילו הם בוגדים, פורעי חברה, כאילו מדובר באנשים בודדים ולא בעם, לא בחברה ולא באנשים שיש להם תרבות מסוימת, שיש להם שפה משותפת, שיש להם שאיפות משותפות ואינטרס ורצון להתקדם, להשתלב ולהיות ככל אזרח במדינה.

אני אתייחס לשני תחומים בהקשר זה: א. לשביתה של ראשי הרשויות המקומיות הערביות; ב. לתושבים הערבים בנגב.

גברתי היושבת=ראש, זה ארבעה חודשים שובתים ראשי הרשויות המקומיות הערביות מול משרד ראש הממשלה. ברור לכולנו, שהם לא עושים זאת משום שהם מעדיפים לגור באוהל המחאה וגם לא מתוך הרצון שלהם לעזוב את המשפחות שלהם, את הכפרים שלהם, את היישובים שלהם ואת העיריות שלהם ולגור בירושלים, באוהל, בחורף הסגרירי הזה. הם עושים זאת מפני שהמצב ביישובים הוא בלתי נסבל. הם עומדים בקו הראשון של המפגש והמגע עם האוכלוסייה הערבית, והם נתקלים בבעיות האמיתיות שמנהן סובלת החברה ומנהן סובלים התושבים הערבים.

מצד אחד, השלטון המרכזי מעביר לרשויות המקומיות את האחריות ואת החובות, ומצד שני הוא לא נותן להן - במיוחד לסקטור הערבי - את הכלים להתמודד עם הבעיות האלה. ואז נוצר הגירעון הכספי, כי התקציב הוא כמעט הכלי האחד והיחיד שראש הרשות המקומית משתמש בו על מנת להתמודד עם הבעיות.

הוקמו ועדות, לרבות ועדת=סוארי. אף שהממשלות השונות מקימות ועדות, הן לא מאמצות אפילו את מסקנות הוועדות שהן עצמן מקימות. זה גורם לגירעון המצטבר, וכך יצא שלרשויות המקומיות הערביות יש גירעון המגיע עד כדי 420 מיליון שקל, ויש גירעון מצטבר מדי שנה בבסיס התקציב, של 160 מיליון שקל.

מה גם שבמשך 48 שנים לא היתה התייחסות לתשתיות של הרשויות המקומיות הערביות, לא היתה התייחסות להעלאת רמת השירותים המוניציפליים והממלכתיים ברשויות המקומיות הערביות. דבר זה גרם לגירעון, לירידה משמעותית ברמת השירותים ובאיכותם, להעדר שוויון ולפער מאוד רציני, שמוגדר ומוערך על=ידי ראשי הרשויות, על=ידי סקר מקרי, ב=2 מיליארדי שקל במשך חמש שנים. היינו, בסכום כולל של 10 מיליארד שקל.

כשאנחנו רואים שיש בעיה - או.קיי., אפשר להגיד: יש בעיה, אנחנו מודעים לבעיה ואפשר להגיע להסכמה שיש כוונות טובות ויש רצון להתמודד עם הבעיה. אבל יש בעיה, מודעים לבעיה, וראש הממשלה שמסייר ביישובים הערביים אומר: אני מתבייש במצב של היישובים האלה. פעם אחרת הוא אומר: אני מבטיח שבן היישוב תמרה או טייבה יזכה למה שהבן שלי יאיר זוכה. זה מצד אחד. מצד שני, כשהוא מגיע לשלטון, הוא מאמץ אותה

מדיניות מפלה ומקפחת של הממשלות הקודמות.

זו הבעיה. הבעיה היא לא רק המצב האבסורדי של הרשויות המקומיות הערביות. אפשר לומר, שהבעיה המהותית היא דרך ההתמודדות של הממשלה עם הגירעון התקציבי של הרשויות המקומיות הערביות. ארבעה שבועות לא היתה נכונות, לא היתה גישה נכונה ואמיתית של הממשלה להתמודד עם הבעיה הזו. מזמינים אותם לכוס קפה, לכוס תה, אבל פתרון אמיתי לא נותנים להם.

היו שתי הפגנות מול משרד ראש הממשלה, היתה תהלכות לפידים, בימים הקרובים יהיו עוד הפגנות, אבל פתרון אנחנו לא רואים.

כשאני רואה את המאבק שמתנהל, ובצדק, בעניין חצי נקודת זיכוי לאשה עובדת, שכולנו נרתמנו אליו, כל המדינה סערה. צעד מצוין, מאבק מבורך. אנחנו נרתמנו, תרמנו את חלקנו, נשארנו עד שעה מאוחרת והצבענו בעד. בהפגנות שהיו בימים האחרונים נרתמו נציגיו בהסתדרות למאבק הזה. אבל אני שואל, מדוע כשיש בעיה הנוגעת לכלל האוכלוסייה, או נוגעת לסקטור היהודי - יש התקוממות, יש מאבק אמיתי, אנחנו רואים שיש אפשרות להתמודד, יש אפשרות לשנות מדיניות מקפחת, מפלה, גזענית; אבל כשמדובר במדיניות מפלה על רקע לאומי - כולנו משתתקים?

לכן הבעיה היא לא רק של הממשלה, היא בעיה של האופוזיציה. כאילו יש השלמה במדינה שאת הסקטור הערבי צריך להפלות, שזו המדיניות הנכונה, וכולם שותקים. מדוע לא נשמע קולה של ההסתדרות ומדוע לא נותנים למועצות הפועלים הערביות להשתתף גם כן במאבק של הרשויות המקומיות, כשאנחנו יודעים, שהאבטלה גואה ביישובים הערביים, בגלל העדר מקורות תעסוקה והעדר אזורי תעשייה ומרכזי מסחר ושירותים, ובעקבות נתוני העוני? מדוע ההסתדרות נאלמת? מדוע לא שומעים את קולה האמיתי של האופוזיציה בכנסת במאבקן של הרשויות הערביות, ואומרים שהמאבק הוא מאבק שלכם? את המאבק שלכם תנהלו לבד. אנחנו משלימים עם מדיניות הממשלה. למה? כי כשהיינו בשלטון גם אנחנו היינו אולי משלימים עם זה ולא נהגנו כל כך אחרת.

יש לנו תחושה, שמה שנוגע לנו הוא לא הבעיה שלנו עם הממשלה, זו הבעיה שלנו עם

הממשלה ועם האופוזיציה. כשאנחנו צריכים להתמודד עם הבעיות שלנו, אנחנו צריכים להתמודד לבד. אבל כשרוצים אותנו, יכולים לגייס אותנו למאבקים אחרים שלהם.

יש כאן תחושה לא טובה, שמדובר באותו חלק מסוים שמנסים לנטרל אותו, לבודד אותו, לאמץ לגביו מדיניות משותפת מפלה. זה גורם, לדעתי, לניכור ולתסכול, ובאופן מצטבר, מאחר שזה נמשך שנים רבות, זה עשוי להוליך להתפוצצות.

נשאלה השאלה, מדוע המדיניות הזו, מדוע התפיסה הזו לא משתנה? יש כאן נציגים נבחרים של הרשויות הערביות, שמהווים 19% מכלל האוכלוסייה. מדוע לא להזמין אותם מחר ולומר להם: רבותי, מצטערים, מתנצלים על קיפוח ועל אפליה של שנים רבות, והגיע הזמן שיהיה שוויון? וזה טוב לא רק לערבים, זה טוב ליהודים. צריך לחשוב מה טוב ליהודים. אומנם היתה ססמה של ראש הממשלה, ראש הממשלה טוב ליהודים, אבל צריך להבין, שמה שלא טוב לערבים מביא לכך שזה לא טוב ליהודים, ומה שטוב לערבים, באיזה שלב טוב הוא ליהודים, וטובת המדינה היא טובה משותפת.

התפיסה הזאת היא גלותית. מה שטוב לנו והוא הטוב לנו, זה לא נכון. כולנו בסירה אחת, ומה שטוב לאחד - טוב לאחר.

הסוגיה השנייה שאני רוצה להתייחס אליה היא הסוגיה של היישובים הערביים בנגב. בנגב חיים כ-120,000 תושבים ערבים. במשך שנים לא היתה מדיניות ממשלתית, או היתה מדיניות ממשלתית שלא תהיה מדיניות ממשלתית, ולא היתה התייחסות אליהם, ולא היה טיפול אמיתי בבעיות שלהם.

וכשהיום מטפלים בהם, לא מטפלים בהם כבאנשים שיש להם בעיה. מטפלים בהם כאילו הם הבעיה של המדינה, ואיך אנחנו נטפל בבעיה של המדינה.

כשהיה סיור של ועדת השרים בראשותו של השר אריאל שרון, קיימו דיון סגור בוועדה ולא זימנו אליו אף נציג בדואי, כאילו דנים בסודות מדינה ואסור לאנשים האלה לדעת במה דנים. ואחר כך אומרים: האנשים האלה משתלטים על אדמות המדינה. הרי האנשים האלה היו שם לפני קום המדינה. היום, ב-1997, רוצים לשחרר את אדמות הנגב מהבדואים,

כאילו אנחנו חוזרים ל=1948. צריך להכריז, כפי שאומר השר רפאל איתן, מלחמת שחרור חדשה כדי לשחרר את האדמות מהבדואים.

ומה הוא מצבם של הבדואים, רבותי חברי הכנסת? המצב שלהם גרוע יותר ממצבם של האנשים ברואנדה, לשם שלחה הממשלה מטוס מצויד במזון ובסיוע אחר, כדי להצטלם לעיני העולם כמדינה הומניטרית, שמושיטה סיוע ממרחק אלפי קילומטרים. וכאן, בנגב, חיים אנשים שאין להם מים לשתות. אין להם מרפאות. מוציאים צו הריסה נגד מרפאות בשבט - - . יש שם פחונים שמשמשים בתי=ספר. בתי=הספר לא מחוברים לחשמל.

אז מדברים על שוויון, כשמצד אחד רואים את עומר, את מיתר ואת להב, שמקבלים את כל השירותים, ואנשים שגרים שם כבר 48 שנה לא מקבלים מאומה. והיום, במקום להגיד: טעינו, אנחנו קיפחנו, אנחנו הפלינו, אומרים: אנחנו רוצים לשחרר. הם כבשו, ואנחנו רוצים להכריז עליהם מלחמת שחרור.

בכל התוכנית האסטרטגית של ישראל לשנת 2020 אין התייחסות לצרכים של הרשויות הערביות, אין התייחסות לצורכיהם של התושבים הערבים בנגב.

לכן הקמנו ועדה לתכנון אסטרטגי לשנת 2020 לגבי התושבים הערבים בנגב בחסות העיריות הנבחרות. עיריית רהט, בראשותו של מר מוסא בסיבאן וסלם אבורקיד, מהמועצה המקומית תל=שבע.

נשאלת השאלה, האם יש בנגב רק שתי רשויות מוניציפליות? לא. יש שבע, אבל חמש האחרות הן נחלתה של ש"ס. יש ראש מועצה מקומית ביישוב כסייפה, ערוער, שגב=שלום, ח'ורה, לגיה - בכל היישובים האלה סגן ראש המועצה הוא מש"ס. עד כדי כך שמישהו אמר לי, שרצו להקים שוק בדואי ביום שבת. אז ראש המועצה אמר לו: מה פתאום שוק בדואי ביום שבת? איך אתם רוצים לעשות עסקים בשבת? הם צריכים להשבית את התושבים כמו ברחוב בר=אילן. מאחר שראש הרשות הוא מש"ס, הם רוצים שלא ייסעו בשבת, לא יעבדו בשבת, לא ינהלו מסחר בשבת. זאת אומרת, שישמרו שבת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

- - - תורה?

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

יכול להיות שזה בדרך. במקום שיקימו בתי=ספר, יקימו ישיבות. רוצים לקיים שם את כל כללי הכשרות ואת כל כללי שמירת השבת. מה שלא הצליחו לעשות בתל=אביב, רוצים לעשות ביישובים הבדואיים בנגב.

אפילו ביישוב שלי, לגיה, ראש המועצה המקומית הוא מהמפד"ל, והמפד"ל לא מוכרת בגישה השמאלנית שלה. אפילו לא מפלגת העבודה - המפד"ל. לאחרונה הוא אמר, שחבר הכנסת אלסאנע מסית פוליטית. הוא מירושלים, הוא ממונה בניגוד לרצון התושבים. היום יש רופאים, יש עורכי=דין ואחרים, מוכשרים לא פחות ממנו, ויש להם הרצון, היכולת והזכות לנהל את היישוב שלהם בעצמם. הוא בא, וברוב חוצפתו מתלונן על חבר הכנסת אלסאנע, שהוא תושב המקום, על רקע פוליטי, כאילו הוא רוצה שהאנשים שם יאמצו את העמדות של המפד"ל. במקום להגיד, שהוא בא לשם בלי זכות, כופה עצמו על התושבים, ובינתיים הוא לא עשה שם דבר - הכבישים שם במצב גרוע ביותר, אין פיתוח תשתיות, אנשים בונים ללא חשמל, ללא מערכת ביוב וללא כבישים - במקום לסייע בפיתוח היישוב, הוא חושב ששם זו נחלה של המפד"ל או נחלה של ש"ס.

זה מראה על התעלמות מרצון התושבים. מדובר בתושבים שכאילו אין להם רצון. רצונו של אדם הוא כבודו, וכשהם מתעלמים מהרצון של האנשים, מה הם מצפים מהאנשים?

לכן הקמנו את הוועדה לתכנון אסטרטגי לשנת 2020, שאותה מרכז ד"ר עמר אלזהר. הוועדה עשתה סקר ביישובים במקום. מדובר בכ=57% מהאוכלוסייה שגרים ביישובים לא מוכרים. יישוב לא מוכר הוא יישוב שהמדינה מנשלת אותו מזכויות אלמנטריות, זכויות בסיסיות. ומה היא עושה כדי לאלץ אותו לעבור לאחד מיישובי הקבע? היא משתמשת בחוק התכנון והבנייה. לא מאפשרים להם לקבל היתרי בנייה.

לעומת זאת, במשך 40 שנה לא התייחסו לחוק התכנון והבנייה ואפשרו לאנשים לגור

בפחונים ובצריפים. היום נזכרים שיש חוק התכנון והבנייה, ואז מגישים נגדם כתבי אישום. בבית=המשפט שואלים את התושב: איפה רשיון הבנייה? איפה היתר הבנייה? לא נתנו לו, הוא לא יכול לקבל היתר בנייה. ואז אומרים לו: אתה עבריין, אתה פושע. למה הוא פושע? 40 שנה לא היתה מדיניות, לא התייחסו אליו, התעלמו ממנו, הוא לא קיים, וביום אחד בהיר נזכרו בו, ואז הופכים אותו לעבריין. 57% מהאוכלוסייה הבדואית הם עבריינים, הם פושעים. מוציאים נגדם כתבי אישום וצווי הריסה. השאלה היא, האם יהרוס את הבית שלו וישלם קנס, או יעזוב את האדמות שלו ויעבור לאחד מיישובי הקבע.

הוקם ועד היגוי על מנת לקחת יוזמה ולהתמודד עם המדיניות הזאת שמגמתה לעקור את האנשים מאדמותיהם ולרכז אותם, תוך התעלמות מוחלטת מהעתיד שלהם ומהזכות שלהם לחיות ככל אזרח אחר במדינת ישראל.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת טלב אלסאנע. חבר הכנסת תאופיק חטיב - איננו. חבר הכנסת שאול עמור - איננו. חבר הכנסת זאב בויס - איננו, אינו נוכח. יש הרבה אפשרויות לומר זאת; נעדר ברגע זה.

קריאה:

- - -

היו"ר נ' חזן:

כן, בקונטקסט מסוים, גברתי, זה נכון, בקונטקסט הנוכחי פחות.

חבר הכנסת אברהם הירשזון לא נמצא ברגע זה. חבר הכנסת בנימין אלון. חבר הכנסת פיני בדש. חבר הכנסת מאיר שטרית. חבר הכנסת מיכאל קליינר. חבר הכנסת אליעזר זנדברג. חבר הכנסת מיכאל איתן. חבר הכנסת חיים דיין. חברת הכנסת נעמי בלומנטל. חבר הכנסת מיכאל נודלמן. חבר הכנסת יורי שטרן. חבר הכנסת צבי הנדל. חבר הכנסת

יצחק כהן. כל אלה לא נמצאים ברגע זה.

אם כן, חברי הכנסת, אני מתחילה סבב נוסף של הסתייגויות. חבר הכנסת אברהם שוחט. חבר הכנסת עמיר פרץ. חבר הכנסת מקסים לוי. חבר הכנסת אהוד ברק. חבר הכנסת רפאל אדרי. חבר הכנסת רענן כהן. חברי הכנסת אורי אור וראובן ריבלין. חבר הכנסת אפי אושעיה, בבקשה. שלוש הסתייגויות. כנראה הקואליציה הלכה לישון, יש יתרונות של קואליציה.

אפי אושעיה (העבודה):

גברתי היושבת=ראש, חברי הכנסת, ברשותך, אני מבקש להשתמש במשפט האחרון שלך, שהקואליציה הלכה לישון. לצערי הרב, הקואליציה הזאת ישנה כל הזמן, והקונטקסט של האמירה שלך - - -

היו"ר נ' חזן:

אדוני, כדי שדברי לא יתפרשו שלא כהלכה, הצבעתי על עובדה קונקרטית.

אפי אושעיה (העבודה):

במסגרת רבע השעה שלי, אני מבקש לפתח את מה שאמרת בלי שהתכוונת אליו, אולי בסתרי לבך, אבל כיושבת=ראש הישיבה בוודאי לא התכוונת לומר אמירה שיש לה משמעות אחרת.

אני שמח שהבוקר הזה הוא בוקר חדש לעם ישראל, ואני שמח לגלות שלפעמים לצד הציניות, בעשייה הפוליטית, יש אנשים שגילו אתמול בערב בבית הזה אחריות והצביעו בעד ביטול הגזירה של ביטול חצי נקודת הזיכוי למרות המרות הקואליציונית, למרות ההפחדות, האיומים והדחיפות. ראיתי בערב מחזה מביש, איך סוחבים חברי כנסת ביד וכופים עליהם אמירות כאלה או אחרות. לא היה נעים לראות את זה.

אני רוצה לברך את אלה שהצביעו בעד עקרונותיהם, בעד האמת שלהם, והם ראויים לכל שבח על-ידי כל חברי הבית.

האמירה שחברי הכנסת ישנים, או שחברי הכנסת מהקואליציה לא נמצאים, או שחברי הכנסת אינם נמצאים כוונתה לזכות הדיבור שלהם. גם חברי הכנסת מהקואליציה, אילו היו כאן הבוקר היו תוקפים את הממשלה, היו תוקפים את מדיניותה.

כמה דקות לפני ההצבעה, כשנפגשו חבר הכנסת עמיר פרץ, יושב-ראש ההסתדרות, ושר האוצר, לא היה ברור לי מדוע שר האוצר לא מצא לנכון להגיע להבנה עם העובדים במדינת ישראל, משום שההבנה הזאת היתה יכולה להיות רק לכבודה של מדינת ישראל, לכבודה של הממשלה הזאת.

ההתפרצות של העובדים בימים האחרונים בהשבתה הכללית של המשק היא התקוממות מהשטח, זה לא קרה כי משהו מההסתדרות החליט להשבית את המשק. עם כל ההערכה שלי להסתדרות, אינני חושב שיש להם כוח שכזה להשפיע על ציבורים כל כך רחבים לעזוב את מקומות עבודתם על מנת להביע את המחאה שלהם, ובלי לקבל שכר. אני מבקש לחזק אותם בימים אלה שבהם הם היו כל כך מושמצים.

ברשותך, גברתי, אני מבקש להתייחס למימון חוק ביטוח בריאות ממלכתי. חוק זה קבע, כי מימון שירותי הבריאות יבוא משני מקורות ייעודיים: מס הבריאות שמשלמים המבוטחים והמס המקביל שמשלמים המעסיקים. בשנתיים הראשונות להפעלת החוק נגבו מסים אלה על-ידי המוסד לביטוח לאומי והועברו לקופות=החולים, על-פי נוסחה משקללת. החוק קבע עוד, כי ההפרש בין הגבייה של שני מסים אלה ובין העלות בפועל של סל שירותי הבריאות, יכוסה מקופת האוצר. בשנת 1995 היה ההפרש כ-1.5 מיליארד ש"ח במחירים שוטפים, בשנת 1996 - כמיליארד ש"ח במחירי 1995.

הצעת תקציב המדינה לשנת 1997 כוללת פצצת זמן. הממשלה מציעה לבטל את המס המקביל המוטל על מעסיקים, והמדינה היא אשר תשלם במקום המעסיקים ישירות מקופת האוצר את הסכום שנגבה עד כה מן המעסיקים. בשנת 1997 מדובר בכ-6.5 מיליארדי ש"ח, 40% לערך מעלות מימון סל השירותים של קופות=החולים.

ככל הנראה, ביטול המס המקביל הוא חלק מתרגיל פוליטי. במהלך הדיון על תקציב המדינה לשנת 1997 חששה הממשלה שיבוא לביטוי גל ביקורת נגד ההטבות שהאוצר מעניק למעסיקים מאז 1987, ואשר הסתכמו ב=1996 בכ=8.5 מיליארדי ש"ח. פירוש המעשי של התרגיל הפוליטי הוא שחרור כספים שהיו מיועדים על=פי חוק אך ורק למימון סל שירותי הבריאות והעמדתם לשיקול דעתו של משרד האוצר.

התרגיל הפוליטי מוסיף אי=ודאות למערכת הבריאות, אי=ודאות שהמערכת סובלת ממנה זה שנים הן בגלל הגירעונות הכבדים של העבר, הן בגלל הוויכוח סביב חוק ביטוח בריאות ממלכתי. לאחר שנתקבל החוק ב=1994 נוצרו גורמי אי=ודאות חדשים. עוד ב=1995 התברר כי תחזיות הגבייה באמצעות מס הבריאות והמס המקביל לא התממשו. תוצאות התחזית השגויה הן גירעון הנע בין מיליארד ל=2 מיליארדי שקל מדי שנה.

החוק אינו מציע פתרון תקציבי למימון הנוסף שיידרש כתוצאה מן הצורך לעדכן מדי פעם את סל השירותים, בעקבות שינויים טכנולוגיים או בעקבות הגידול הטבעי באוכלוסיית המדינה.

קופות=החולים המצויות בגירעון מפגרות בתשלומים לבתי=החולים. בתי=החולים פועלים לקבל ישירות מן הממשלה, מתוך הסכום שנועד למימון סל שירותי הבריאות, את החלק המגיע להם בסופו של דבר כתשלומי קופות=החולים עבור שירותי בית=החולים. אם בתי=החולים יצליחו, יגרע הדבר מיכולת התמרון של בתי=החולים של קופות=החולים.

ביטול המס המקביל הוא גורם חדש של אי=ודאות. העובדה שחלק כה גדול מהמימון של מערכת הבריאות יהיה תלוי ישירות באוצר הוא כשלעצמו גורם של אי=ודאות. המס המקביל, כפי שכבר צוין, נקבע על=ידי המוסד לביטוח לאומי והיה מיועד כל כולו למימון סל שירותי הבריאות של קופות=החולים. לעומת זאת, משרד האוצר מונחה על=ידי שיקולים רבים, ביניהם הרצון לשמור על תקציב מאוזן. ב=1997, הפיתוי של משרד האוצר לנגוס בסכום המדובר, כ=6.5 מיליארדי ש"ח, יהיה גדול, בייחוד בתקופה שבה משרד ראש הממשלה, משרד האוצר ובנק ישראל לוחצים להקטין את ההוצאות הממשלתיות. המעצור היחיד שיעמוד בפני האוצר הוא חוק ביטוח בריאות ממלכתי, המחייב את המדינה לממן את סל

שירותי הבריאות. כאשר חלק כה גדול ממימון מערכת הבריאות יבוא ישירות מן האוצר, אין ספק שיגבר הלחץ להעביר את נטל המימון אל המבוטחים.

כבר עתה אנו עדים לצעדים בכיוון הזה. ביולי 1996 החליטה הממשלה לקצץ מיליארד ש"ח בתחום המיועד לכיסוי סל שירותי הבריאות, זאת במסגרת הקיצוץ המוצע בסך 4.9 מיליארדי ש"ח.

גברתי היושבת-ראש, התחלתי לקרוא נאום שהכנתי לי ערב ההסתייגויות לתקציב, יש לי פה הרבה ניירות.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת אושעיה, אם מותר לי לומר, הזדמן לי לשבת בראש הישיבה כשאתה נאמת, די הרבה, בשבועות האחרונים. אני מוכרחה להודות שתמיד אתה בא עם נאומים מוכנים להפליא.

אפי אושעיה (העבודה):

תודה. כשקיבלתי את ספר התקציב וכשקיבלתי לידי את חוק הסדרים במשק חשבתי, שכאשר אני צריך לעמוד על במת הכנסת ולדבר כלפי חברי הכנסת וכלפי עם ישראל כולו, אני צריך לבוא מוכן עם נתונים. הכנתי לי אפילו לוח של ההוצאה הלאומית לבריאות, וראיתי שישראל מוציאה 8% מהתוצר שלה לטובת הבריאות, וארצות-הברית הקפיטליסטית מוציאה 14%. חשבתי שאציג פה את הנתונים והעובדות, והדברים יישמעו בקרב נציגי הממשלה ויקבלו התייחסות רצינית. התברר לי שלא כך הוא, שאלה רק אמירות ושלחוק ההסדרים במשק יש מטרה אחת: לסדר את המשק, לסדר את אזרחי מדינת ישראל ולא להביא לתיקון בפועל של המערכת הכלכלית.

שמעתי ששר האוצר עמד הבוקר בשעה 02:00 והחל לקרוא רשימה של הטבות והסכמים שהוא הגיע אליהם עם קבוצות לחץ שונות מסיעות הבית. התופעה של הכספים הייחודיים, שבעבר היתה גלויה לכול במסדרונות הכנסת, הפכה לתופעה שמתרחשת בחדרי-חדרים - מתן

הקצבות ותמיכות על חשבון משלם המסים, על מנת לקנות שקט פוליטי. אני מתקומם על כך שיש רצון פוליטי לעשות הסכמים כאלה מתחת לשולחן ומעל לשולחן על מנת לשמור על הקואליציה הרעועה כל כך. שר האוצר הזה, שמדבר בשם היושר הציבורי, בשם הערכים וכך הלאה, רימו אותנו פעם אחת כשהוא עמד על הדוכן הזה וראש הממשלה עשה בחדרי=חדרים הסכם עם סיעת גשר, והשר אמר שאין מכתב, אחרים אמרו שיש מכתב. והנה, אנחנו מגלים הסכמים חדשים.

אני מבקש לנצל את ההזדמנות לשבח באופן יוצא מן הכלל את שר החוץ דוד לוי ואת תנועת גשר על העמידה החד=משמעותית לימין הנשים במדינת ישראל בהצבעה נגד הגזירה שניסתה הממשלה להטיל עלינו. לא רק את סיעת גשר. גם חברי כנסת אחרים הוכיחו, שכאשר יש עניין צודק, אמיתי וממשי, הם יודעים להתעלות מעל מחלוקת פוליטית, להתגבר על הציניות ולתת את עצמם לטובת העניין. אני מבקש לשבח אותם.

גברתי היושבת=ראש, אני מבקש לנצל את ההזדמנות הבוקר הזה ולהתייחס למכת גנבות הרכב במדינת ישראל.

היו"ר נ' חזן:

חשבתי שיש בזה ירידה.

אפי אושעיה (העבודה):

לא, לצערי הרב יש תופעה קשה מאוד של גנבות רכב.

היו"ר נ' חזן:

שר התחבורה נמצא. אולי תוכל - - -

שר התחבורה י' לוי:

- - -

אפי אושעיה (העבודה):

נכון, אתה צודק, אדוני השר. דווקא היישובים הסמוכים לקו התפר, למשל באזור המגורים שלי, בין נתניה לבין כפר=סבא, קלקיליה, טול=כרם, יש גנבות פי=2.5 מהממוצע הארצי של גנבות הרכב. אזור מרחב השרון של המשטרה מאופיין בזה שאחוז גנבות הרכב בו הוא פי=2.5 ממחוז תל=אביב כולו ומכל הנגב. בעזה, שם יש גדרות, משמר וכן הלאה, כמעט שאין גנבות רכב בזמן האחרון.

ביקרתי לא מזמן אצל מושל טול=כרם ולמדתי ממנו, שיש רשת של גנבי רכב שמשתפת פעולה עם אזרחי מדינת ישראל שיש להם עניין לקבל פיצוי מחברות הביטוח עבור גנבת הרכב שלהם. יש בעיה של חקלאים וכן הלאה, אבל אתה בוודאי יודע, אדוני השר, שמדינת ישראל לא משקיעה ולו אגורה אחת במניעת התופעה של גנבות הרכב. מצאתי שבמשטרה יש יחידה של 26 שוטרים שמטפלים בגנבות הרכב, אבל למרבה הצער היחידה הזאת ממומנת על=ידי חברות הביטוח ולא על=ידי המדינה.

שר התחבורה י' לוי:

אני רוצה להגיד לך - - -

אפי אושעיה (העבודה):

אני רוצה להודות לשר התחבורה על העדכון, אני שמח שזה קורה.

משפט אחרון. מהנתונים שקיבלתי הובהר לי, שאם במדינת ישראל נגנבים כ=35,000 כלי רכב בשנה, זה מכניס למדינה כ=1.5 עד 2 מיליארדי שקל בשנה, מסים שנגבים מאזרחי המדינה בגין רכישת רכב חדש. אולי זה מסביר את קשר השתיקה בין יבואני הרכב, שהם בעלי הון, לבין כל הממשלות, שנוח להן להשתיק את העניין משום שיש בזה הכנסה כספית גדולה. אני אומר את זה בציניות. אני שמח שהשר עדכן אותנו. אם אכן הפעולה הזאת

תיעשה, ירווח להרבה אזרחים במדינת ישראל. תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת אפי אושעיה. חברת הכנסת דליה איציק - איננה. חבר הכנסת חיים אורון - גם כן לא נמצא. חבר הכנסת רפאל אלול. חבר הכנסת יוסי ביילין. חבר הכנסת אמנון רובינשטיין. חבר הכנסת בנימין בן-אליעזר. חבר הכנסת אלי בן-מנחם. חבר הכנסת יוסי שריד. חבר הכנסת שלמה בן-עמי. חבר הכנסת עוזי ברעם. חבר הכנסת רן כהן. חבר הכנסת מיכה גולדמן. חבר הכנסת אלי גולדשמידט. חבר הכנסת דדי צוקר.

חברת הכנסת יעל דיין, חשבתי שראיתי אותך במליאה. בבקשה, גברתי, בוקר טוב. מסתבר שאף שיש רק תשע חברות כנסת, חלק גדול מהסבב הלילה היה של נשים דווקא.

יעל דיין (העבודה):

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, לקחתי על עצמי תורנות לילה, ובזה אני מסיימת את הסבב השני שלי הלילה. מהרבה בחינות אני נמצאת באותו מקום שבו הייתי לפני שבוע. לפני שבוע, בסביבות השעה 04:00, בישרתי לכל מי שאיננו שומע חדשות על הדברים שמתרחשים בעוד אנחנו יושבים כאן ועוסקים בדברים שברומו של עולם. אני מרגישה כאילו לא עבר שבוע, כי גם עכשיו מדברים על כך ש=א=ט=טו יחתמו, בדיוק באותן מלים שאמרתי, ואני יכולה לקרוא בסטנוגרמה את דברי לפני שבוע, כאשר דנו באותו חוק ובאותם נושאים. כאילו לא קרה דבר ובכל זאת קרה משהו, אולי התקווה קצת יותר גדולה, ונצא מהעניין הזה של "אולי מחר ואולי מחרתיים". אותו דבר לגבי ההתנגדויות שאנחנו חוזים וצופים בהן באי-נוחות מסוימת, משום שהן קיימות בתוך המפלגה ובתוך הממשלה.

מהחדשות של 06:00 אנחנו למדים, שיש 12 עצורים בין מתנחלי חברון, בתוכם ארבעה ממועצת קריית-ארבע. הם נכנסו לבית בשטח שמיועד לרשות הפלשתינית בטענות כאלה ואחרות, בכל אופן לא בית שהם גרים בו. שוב המראה המאוד לא נעים - טוב שזה היה

לפנות בוקר ובמשך הלילה, כשאנחנו צריכים לראות את המשטרה, את משמר הגבול או את צה"ל מפנים יהודים, בעוד ראש הממשלה - הייתי רוצה להאמין - עושה מאמץ להשלים את ההסכם.

אתמול נמנענו בהצבעת אי-אמון שאפשרה לראש הממשלה להמשיך. אני מניחה שהיום, או לכל המאוחר מחר - דניס רוס מבשר לנו בחדשות של השעה 06:00 שהוא עבד כל הלילה - תתקיים הפגישה. יש לי תסכול על כך שעבר שבוע, עברו שבועיים, עברו שישה חודשים, ועדיין אנחנו מדברים על זה שהנה עוד רגע, הנה הלילה, הנה מחר זה יהיה.

זה נותן שהות מסוכנת, הזמן הזה לא היה זמן בונה, הוא היה זמן הרסני, הוא היה זמן שבו התבשלו מזימות שני הצדדים כיצד לסכל את ההסכם, והגענו לנקודה שלפי דעתי אובדן זמן בה יהיה יותר מאשר אובדן זמן, ולו רק אובדן חיים לא יהיה כרוך באובדן הזמן הזה.

שלא כשבוע שעבר, שאז במסגרת החדשות יכולתי גם לבשר על החיזר מאחיהוד, אנחנו נמצאים עכשיו במתח בלתי נסבל, משום שחלקיו הירוקים והיריריים נמסרו לבדיקה מעבדתית. התגובה הראשונה היא, שמגלים שם דברים שאינם נמצאים בצורות חיים על פני כדור הארץ. אחרי כל הציניות שאפפה את החיזר הזה, חסר לנו שיסתבר שבאמת נפל בגורלנו להיות מקבלי הפנים. בשבוע הזה נראה לי קצת יותר מדי גם להעביר תקציב, גם לפנות את חברון וגם להתמודד עם כוחות חיצוניים מעולם אחר, או לפחות עם עוברים שלהם.

אני שמחה שהשר לוי כיבד אותנו בנוכחותו מהשעה 05:00. ביליתי כאן הרבה שעות בתנועת מחאה של אדם יחיד על זה שבשלב מסוים הקואליציה הלכה לישון ולא הצלחנו לקבל כאן ייצוג של ועדת הכספים. זה שלא נעים לדבר אל מליאה ריקה - לא זאת היתה הבעיה שלנו, לא חיפשנו קהל, אבל המנהג הפך לקבע; מעולם לא השארנו את הצד המאזין, או את הצד המבוקר - מלשון ביקורת - ריק. זכורים לי לילות גדליה גל ובייגה שוחט, שלא נטשו לרגע ורשמו לפנייהם את ההערות, כדי שבסיכום הם יוכלו לענות. בשלב מסוים הודיע חבר הכנסת בדש, שקיבל על עצמו תורנות של לילה שלם, שהוא מצטער מאוד והוא הולך לישון. חבר הכנסת מיקי איתן, שהיה אמור להחליף אותו, פתאום נפלה עליו

תנומה. עברנו אתנו את שנות האופוזיציה שלו ובדיוני תקציב הוא פרח ועלה, והיה ממש בכומר מלא; כאן לא עומד בו אפילו הכוח להאזין או לקיים תורנות כהלכתה.

קריאה:

- - -

יעל דיין (העבודה):

אני לא יודעת, חבר הכנסת מיקי איתן נמצא בבניין, הוא ישן והוא סירב לקום. קיבלתי תשובות שלא מספקות אותי. היושב=ראש שהיה באותה עת אמר שאני צודקת ושאפנה מכתב. עכשיו במודת פקס, ואני ארד לחדר ואשלח פקס ליושב=ראש ואדרוש, שגם בשעות קשות מבחינת העירנות, יהיה כאן נציג של הקואליציה. לאנשי הקואליציה לא היה מזיק לשמוע, כשם שאנחנו נהגנו לשמוע, מה הביקורת, משום שנשמעו כאן דברים אמיתיים ולא דברים של מה בכך.

אתמול עברנו את ההצבעה שבה הסרנו את העוול שנעשה לנשים עובדות בצורת שלילת חצי נקודת זיכוי, זה עצמו מספק לנו חומר לא רק לתחושת גאווה וסיפוק, אלא גם כאשר אנחנו מדברים - - -

היו"ר נ' חזן:

גברתי, לפי הנוכחות באולם אפשר להכפיל את נקודות הזיכוי.

יעל דיין (העבודה):

אפשר להכפיל. אנחנו נמצאות במשבצת של זכאיות. אוסיף את תודותי, עשיתי את זה גם בסבב הקודם, ולא רק להסתדרות ולעמיר פרץ, שעומד בראש גוף שהיה די מבוזה אחרי שהופשט מנכסיו, ושם לו למטרה להיות קואליציה של איגודים מקצועיים. אמרנו שבלי קופת=חולים, בלי הכנסות מכאן, בלי התמיכה משם ובלי מפלגתיות, הגוף הזה לא ישרוד,

והנה הוא קם ועלה ברגע הנכון כגוף מוביל של איגודים מקצועיים, כשזו בדיוק הגדרת התפקיד שלו, והפך את העולם גם מבחינת התפיסה.

מדברים הרבה בבית הזה על אחדות העם, על הצורך להגיע להסכמות, על הצורך למצוא שפה משותפת, והנה באו וקיימו את זה אנשים מהליכוד, מנהיגים מהליכוד, מנהיגי פועלים מהימין, מהשמאל ומהאמצע ומכל כיוון אפשרי. כאשר אנחנו מדברים במושגים ערטיילאיים ובמושגים, לפעמים מסוכנים, על אחדות העם, ראינו בהישג שהשגנו בבית הזה מה פירושה של אחדות כשהיא לא אחדות לשמה, או הסכמה לשמה, אלא היא סובבת סביב דבר אמיתי, שצריך לפתור אותו.

כך היה בבית הזה בהצבעה, כאשר ראינו את סיעת גשר, שאני מברכת אותה. זה אפילו לא היה פופוליסטי, זה היה בהמשך לדברים אחרים שבהם הם נהגו לפי תורתם, באומץ רב ולא מתוך איזה חשבון עתידי או חשבון עבר, פשוט זו מחויבות שלהם לציבור שבחר בהם, זו התדמית של הסיעה שלהם ולא היתה להם דרך לחזור בהם מזה.

אותו דבר לגבי חבר הכנסת עמנואל זיסמן, לגבי חבר הכנסת יהלום, לגבי חברת הכנסת מרינה סולודקין, שהיא סגנית שלי וממלאת מקום בוועדה לקידום מעמד האשה.

אני לא רוצה להוסיף על הדברים הבוטים והמגנים שאמר כאן חבר הכנסת חגי מירום. אנחנו תשע נשים בכנסת, השרה לימור לבנת מצאה דרך שלא להיות נוכחת בהצבעה הזאת, משום שהיא היתה מתבזה. מאחר שאנחנו ביקשנו קיזוז לאחד מאנשינו, היא התקזזה והוציאה יומיים לפני זה הודעה שבה היא מציעה לא לבטל את חצי נקודת הזיכוי אלא להחיל את הביטול רק על עשירונים עליונים. בכל אופן, היא טרחה ועמלה כדי שהיא לא תימצא ליד השולחן הזה בשביל להצביע על ביטול חצי הנקודה. לעומת זאת, חברת הכנסת בלומנטל - אנחנו תשע חברות כנסת והיא תשיעית מחברות הכנסת, ומחברות הכנסת הפשוטות זו שמינית; לא רק שירד מספרנו, כנראה - - -

ענת מאור (מרצ):

- - -

יעל דיין (העבודה):

חבל שלא היית כאן כשדיבר חבר הכנסת חגי מירום. חברת הכנסת מאור, אנחנו רשאים להתחשבן בעיקר עם אנשים, או עם נשים שמופיעות כלפי חוץ כמגינות גדולות על מעמד האשה בסימפוזיונים, בהפגנות, וכנושאות הדגל. בבקשה, לדגל הזה יש מחיר, והמחיר הזה הוא לפעמים הסכמה כזו או אחרת לחופש הצבעה.

ענת מאור (מרצ):

- - -

יעל דיין (העבודה):

אני לא נמצאת אתך בוויכוח, לגבי אשה שהיתה יושבת=ראש הוועדה לקידום מעמד האשה, שמופיעה בציבור - - -

ענת מאור (מרצ):

- - -

יעל דיין (העבודה):

יש לך דעה שונה, בבקשה, יש לך זמן דוכן ואני מבקשת ממך לא להפריע לי, חברת הכנסת מאור. אנחנו חיינו להפגנות בנושא הזה, חיינו לה - היו כאן נציגויות מויצ"ו, מ"נעמת" ומהשדולה - והיא הבטיחה מה שהבטיחה. אפשר לא להבטיח וגם אפשר לצאת החוצה, והיא יצאה החוצה. אני לא חושבת שיש בזה משום רבותא להצביע חצי, להצביע שלוש=רבעי, ואחר כך לא להצביע. מותר לנו לבקר האחת את השנייה בעיקר על הבסיס של מכנה משותף, שאני מאמינה שהוא חוצה קווים. גם חברת הכנסת מרינה סולודקין נמצאת תחת משמעת קואליציונית, וכשהיא קיבלה את ההחלטה הזאת, והיא הבטיחה את הדבר

גם בוועדת הכספים, לא היתה לה שום סיבה לפחד להצביע כפי שהיא הצביעה.

אני רוצה לציין את חשיבותם ופעולתם של הארגונים החוץ=פרלמנטריים, בעיקר ארגוני הנשים. כמובן היתה כאן תמיכה של ההסתדרות בנושא הזה, מ"נעמת", עבור לויצ"ו, עבור לשדולה. הם נכנסו לפעולה שחוצה קווים פוליטיים מתוך הכרה, כמו שעשו אנשי האיגודים המקצועיים. היתה הכרה, שכאן החזק יותר, אפילו במסגרת השכירים, חייב להיאבק על מקומו של החלש.

ברור שמי שנפגע הם לא עובדי "אל על" הבכירים, לא עובדי "אגד" ולא אותם איגודים חזקים וועדים חזקים. והוועדים החזקים, כשם שאנחנו מדברים על חלק מארגוני הנשים, בפירוש נאבקו על אותו נושא, שהוא מכנה משותף, בלי לחשוב: האם זה פוגע בי? אם זה לא פוגע בי, אני לא צריך להשתתף במאבק הזה.

עדיין הדרך ארוכה, ואני רוצה לומר, שחצי נקודת הזיכוי היא כשלעצמה אולי מוסיפה רק לקבוצות מסוימות, אבל היא אינדיקציה לגבי שורה שלמה של נושאים. אנחנו פנינו לשר העבודה והרווחה בתביעות, שאינן מוגזמות, כדי שמחצית נקודת הזיכוי לא תהיה דבר מכריע. פנינו בבקשה להשלמת תקציבים, גם כאלה שהוקצבו ולא שולמו בסופו של דבר, בתחום הרווחה ובתחום העבודה, שזה עשרות שנים אנחנו עוסקות בו, בכל כנסת. אני לא חושבת שהיתה אי=פעם כנסת שלא דובר בה על השוואת שכר אמיתית ועל אכיפת החוק להשוואת השכר, ואנחנו נמצאים באותו מצב מביך ומביש, כאשר זו אולי נקודת השוויון העיקרית, ובה צריך לרכז את כל המאבק.

אני רוצה להגיד כאן אולי לראש הממשלה, ולחזור ולומר לו, שאני מאוד מעריכה את היחלצותו בענייני אלימות כלפי נשים, ובאמת הוקצו תקציבים מסוימים ויש התייחסות, שאינני מבטלת אותה ואני מאוד מעריכה אותה, אבל כל זמן שלא יתקיים הבסיס, כל זמן שלא יהיה שוויון בשכר ובתנאים, בדיני אישות ובנושאי משפחה, כל זמן שלא יהיה שוויון בזה ואשה לא תהיה שווה - נושא האלימות לא יפתר גם הוא, כי באיזה מקום יש תלות ברורה: אשה שאינה שווה היא גם אשה מותרת והיא קניין. כל הכבוד, ותודתי לראש הממשלה על היחלצותו בנושא הטיפול באלימות ועל מתן עוד 10% לתמיכה במקלטים, אבל כל זמן שמצבה של האשה, מעמדה של האשה, לא יהיה מצב של שוויון, נצפה ביותר ויותר

אלימות, למרות התקציב המוגבר מצד ראש הממשלה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחברת הכנסת יעל דיין. אני מזמינה את חבר הכנסת שבח וייס; אינו נוכח. חבר הכנסת אברהם פורז. חבר הכנסת נסים זוללי. חבר הכנסת סאלח טריף. חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה.

קריאה:

- - -

היו"ר נ' חזן:

אני חושבת שבכלל בכנסת צריך לעודד דיאלוג, ובוודאי בשעות הקטנות, אלה כבר שעות הבוקר המוקדמות, יש בהחלט מקום להידבר.

ענת מאור (מרצ):

- - -

היו"ר נ' חזן:

לא, לא, השר פשוט מעיר, גברתי. את מוזמנת, חברת הכנסת ענת מאור.

ענת מאור (מרצ):

גברתי היושבת=ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, סגנית מזכיר הכנסת, אנשי התקשורת שכל הלילה לא עצמו עין, בוקר טוב לכל עם ישראל. היום האחרון של שנת 1996, יום

שאנחנו פותחים אותו עם ההישג החשוב מאוד שלנו אתמול בביטול הסעיף על ביטול חצי נקודת הזיכוי, שזה הישג שיש בו ממש למאות אלפי נשים וגם תמרור דרך למה שעכשיו באמת צריך לעשות - תראו את היחס, אנחנו פה רק חברות כנסת, וזה גם מעיד על ההתמדה ועל העבודה - והוא: להיכנס לצמצום משמעותי של פערי השכר בין נשים לגברים.

הרחבתי על כך את הדיבור קודם לכן, כיושבת-ראש ועדת משנה לקידום נשים בעבודה ובכלכלה, וגם חברת הכנסת גוז'נסקי דיברה על כך. יש לנו הרבה מאוד מידע מכלכלניות, ממומחיות, ממומחים, מהשטח. יש שתי הצעות חוק, אדוני השר, שהכנסת הקודמת חוקקה, שהן מהפכניות: זו של חוק שכר שווה בעד עבודה שוות ערך - - -

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

בעד עבודה שווה.

ענת מאור (מרצ):

מה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

חוק שכר שווה לעובדת ולעובד.

ענת מאור (מרצ):

חוק שכר שווה לעובדת ולעובד, אבל המשמעות העיקרית היא, שיותר לא רק השכר שווה ואחר כך יש תוספות, שיוצרות פערים של מאות ואלפי שקלים בחודש בין אשה לגבר באותה דרגה בשירות הציבורי, אלא כל ההכנסות כולן, כל גילום התוספות, בתוך השכר.

הדבר השני - בעד עבודה שוות ערך ישלמו אותה מידה של תשלום.

אכיפת החוק היא היעד הכי חשוב. כפי שהתבשרנו קודם, עדיין אין תקנות - חברת הכנסת גוז'נסקי בדקה זאת, אני אפילו לא הספקתי ולא העליתי בדעתי דבר כזה - ואם הממשלה לא תעשה דבר של ממש באכיפת החוק, זה יהיה עוד חוק שיהיה רק על הנייר, אבל לא יצמצם בפועל את פערי השכר.

אותו דבר לגבי קידום נשים בשירות הציבורי על-ידי העדפה מתקנת. מה שנעשה בנושא הדירקטוריונים בתוך שלוש שנים וחצי היה מהפכה של ממש: מ-4% ל-20%. חברת הכנסת נעמי חזן, שליוותה את הנושא בכנסת, ארגוני נשים, זהר קרתי ורבים אחרים תרמו לכך. עד בג"ץ הגענו. זה רק מעיד על כך שחוק הוא פתח לדבר, אבל בלי עבודה ובלי מאמץ לא ניתן יהיה לקדם את הנושא. אני באמת מאמינה, שכל אלה שהטיפו לנו, דיברו גבוהה גבוהה על כך שהבעיה היא לא חצי נקודת הזינוק אלא פערי השכר, החל במשרד האוצר, המשך בקואליציה וגמור בממשלה, אכן ילכדו כוחות ויפעלו בכיוון הזה.

אני רוצה להסתייג מעל הבמה הזאת באופן נחרץ מעניין מסוים. שמעתי, חבר הכנסת חגי מירום, שהיית שותף להתקפה על חברת הכנסת נעמי בלומנטל, אם אכן מדויקים דבריה של קודמתי - - -

חגי מירום (העבודה):

מדויקים לחלוטין.

ענת מאור (מרצ):

אני לא חושבת שחברת הכנסת נעמי בלומנטל צריכה תעודת זהות על עשייתה הרבה בתחום קידום נשים בעבודה, בקידום נשים בכלל. היא זו שהתחילה את הטיפול באופן אינטנסיבי באלימות נגד נשים, עוד לפני הסיפור של כרמלה בוחבוט, לפני שכולם עסקו בזה, לפני שזה היה כל כך פופולרי. כל אחד מאתנו שהיה בקואליציה יודע כמה פעמים נקלעים למצב שמצביעים על עשרות הסתייגויות - אם אנחנו בתחום ההתיישבות, ואחרים בתחום העולים, אחרים בתחום חברתי או חינוכי - ולא הייתי מחלקת לה ציונים. אני ממש מוחה על הסגנון.

אני רוצה להדגיש, שהבעיה שלנו היא הממשלה של הליכוד. ראש הממשלה הוא היעד, והמדיניות החמורה שלו, מכל נקודת ראות שהיא. הוא אומר שההסתדרות ירדה מהפסים. הוא זה שמוריד את כל המדינה מהפסים, מפסי השלום. ראש הממשלה הוא זה שמוריד את המדינה מפסי השגשוג והצמיחה. ראש הממשלה הוא זה שמוריד את המדינה מפסי החוק, מפסי הדמוקרטיה. לכן אני מציעה שאת החצים נכון לכיוון הנכון, לכיוון הראוי.

אני רוצה לנצל את היום האחרון של 1996 לא כדי להביא רק את זעקת העובדים, שעכשיו השביתה שלהם נפסקה, אלא להגיד שבשבילי מה שהיה ביום שישי האחרון וביום ראשון עם שלמה שני זה חזרה ל"כן, לשבור" של ז'בוטינסקי. ה"כן, לשבור" הזה משנות ה-30 אומץ על ידי ראש הממשלה, בסיוע מסיבי של שר האוצר, שכאשר מדובר בזכויות האזרח הוא ליברל, אבל כשמדובר בזכויות עובדים, התורה כולה - של מינון, של הידברות, של גישור - מתמוטטת, ורוצים לשבור את כוח העובדים כמו שרצו לשבור את כוח הנשים - לשמחתי, לא צלחה דרכם - וכך שוברים את החלשים. אם אדם חלש מאוד - הוא בסדר, כי אז אפשר להופיע כמושיע, כהצדקה לרייטינג אצל ראש הממשלה. אני מציעה שאנחנו נתמקד בהורדת המסכה הזאת ובחשיפת פניו האמיתיים של ראש הממשלה ופניה של הממשלה, ולא נפנה חצים לא נכונים לחברת הכנסת, שהצביעה כפי שהצביעה מתוך לחץ קואליציוני.

אני מקווה שבנושא הזה של יחסי הסתדרות=עובדים, שהוא בעיני היום השבר הגדול, המאבק של ההסתדרות יישא פרי. היום עמד לפוג התוקף של ההסכם הקיבוצי ב"חיפה כימיקלים", שם למעשה התחילה ההתמוטטות ביחסי העבודה, לאורך עשרות שנים. ככל הידוע לחברי הכנסת הנוכחים, ההנהלה הורתה באופן חד=צדדי לבטל הסכם קיבוצי, וזה התקדים הכי מסוכן בארץ. אריה גנגר, שרק מטעמי צניעות אני לא רוצה להשתמש בביטויים יותר חמורים על משקל "גנגר", פועל ממש בצורה מאפיונרית. הוא שלח נגד העובדים אנשים עם אגרופנים על הידיים, חברות אבטחה פרטיות. באותה עת ממשלת ישראל ממשיכה לתת לו מענקים והלוואות מסובסדות מהקרן להשקעות.

אלה פניה של הממשלה, כאשר עובדים בדימונה שובתים כבר חמישה חודשים, ארבעה שרים יורדים לשם - חלק מהשרים שפה מפארים אותם על הצבעתם אתמול, על הימנעותם

אתמול - ולא נותנים דבר לעובדים. העובדים בדימונה התבצרו מאתמול ופועל אחד כמעט הפעיל מכל גז נגד עצמו. אני רוצה לשבח בהזדמנות זו את חבר מרצ רמי שדה, שמלווה אותם כבר חודשים, ואת ההסתדרות, שמלווה אותם כל הזמן. והממשלה שותקת, כי ה"כן, לשבור" של ז'בוטינסקי זו המדיניות שלה.

לכן אני רואה במאבק של ההסתדרות מאבק חשוב ביותר, ואני מקווה שכל שוחרי הדמוקרטיה וכל שוחרי הזכויות בארץ יתייצבו היום לימין המאבק הזה, ולא ניתן לבנימין נתניהו לתעתע ולדבר על ביזיון בית=משפט, כאשר הביזיון הוא כולו שלו, כי הפילוסופיה כולה משתנה. נכון, צווי בית=משפט צריך לכבד, איש מאתנו לא אומר שלא. אבל המהירות והפזיזות והיד הקלה בהוצאת צו מעצר, צו תפיסה - ביטוי חדש - צו הבאה נגד מנהיג עובדים נבחר - דבר חמור ביותר.

הממשלה הזאת היא ממשלה שמביאה את האי=אמינות לשיא של אמנות. ראש הממשלה, באותה יד ובאותו פה, אומר לכל ציבור מה שהוא רוצה לשמוע. הוא הולך אל המעסיקים ומבטיח להם ששום דבר לא ייפגע. קיבלנו בוועדת העבודה והרווחה נתונים מהביטוח הלאומי, נתונים שמורים שבמשך עשר שנים 56 מיליארד שקל הועברו אל המעסיקים. כשראש , לא יהיו מסים חדשים - לא חשוב לו לאשר את מלתו, לא READ MY LIPS הממשלה אומר: כשהוא מטיל מס על דלק, לא כשהוא מטיל מס על הקפאת עדכון של שכר, של מסים, של הכול, לא כשהוא רצה לבטל קצבאות ילדים, לא כשהוא רצה להטיל מס על כל גמלאי ועל כל עניי בביקור אצל רופא. רק לא לפגוע במעסיקים, ובוודאי לא לפגוע, חס וחלילה, בשני העשירונים העליונים ולהעלות מסים בצורה מכובדת, מסים ישירים. זאת למרות הנתונים שאנחנו מקבלים כל שנה מחדש - מהאוצר, לא משום מקום אחר - שבמדינת ישראל המסים הישירים הם בין הנמוכים בעולם. נכון, המסים העקיפים הם בין הגבוהים, אבל אנחנו יודעים שהמס העקיף אינו פרוגרסיבי. המס הישיר, שהוא פרוגרסיבי, אצלנו דווקא נמוך.

לכן, זו מדיניות שמגדילה פערים, ומגדילה פערים במתכוון. כי, כפי שאמרתי, הרצון של ראש הממשלה שיהיו פה רק עניים מרודים, שיהיו תלויים בו, ושהנשים תהיינה שוות רק כאשר הן מוכות, ואז להופיע כאביר. אבל מי שחושב שמי שמשתכרת 3,400 שקל היא כבר עשירה, רחמנא ליצלן, ומי שיש לו שני ילדים ומקבל קצבאות כאחוז מהשכר הממוצע, עליו כבר אפשר להטיל מיסוי, והוא מתעלם מאלה שמקבלים 30,000 שקל ו=40,000

שקל בחודש, שלא לדבר על מאות אלפי שקלים בחודש בשוק הפרטי - מי שעושה זאת מתווה מדיניות מכוונת של יצירת עם=המון של עוני, שאחר כך מישוהו יופיע כמושיע.

אני רוצה לספר לכם, חברי הכנסת, דבר ששמעתי ממורי מחשבים וממדריכה למחשבים בתוכנית "מחר 98". הממשלה הקודמת, עם השרה לשעבר שולמית אלוני והשר לשעבר אמנון רובינשטיין, אימצה את פרויקט "מחר 98". את הוועדה לפרויקט הזה הקים המר, אבל כשהוא הגיע למשרד, הוא שכח את הפרויקט.

היו"ר נ' חזן:

ועדת=הררי.

ענת מאור (מרצ):

ועדת=הררי, שמינה אותה השר המר כשהוא היה בקדנציה הקודמת שלו. 500 מורים הוכשרו, והופנו משאבים אדירים לכיתות בכל המגזרים. בפריפריה, במגזר הערבי, במרכז נבנו כיתות מחשבים. פרויקט אדיר. יכולה להיות מחלוקת אם צריך להקדיש דווקא לכיוון הזה או יותר לכיוון ההומניסטי. אחרי שהפרויקט קם, כשהמר חזר לשלטון, הוא שכח את הפרויקט, וחלק גדול מ=500 המורים קיבלו מכתבי פיטורים. חלק קיבלו משכורות רק על חודשים עברו, ועוד לא יודעים מה יהיה אתם ממחר, מינואר 1997.

אבל הסיפור הכי חמור בעניין, שבאותה עת נודע להם שליברמן - כידוע, איזה מנכ"ל אלמוני במשרד ראש הממשלה - מנהל משא=ומתן עם הזכייניות של חברות המחשבים של משרד החינוך, כי ראש הממשלה רוצה עכשיו לרכוש את המחשבים ישירות ולחלק אותם לעיירות הפיתוח. הרי הוא הבטיח לכל ילד מחשב כמו לבן שלו. אין מינהל תקין, אין משרדי ממשלה, יש המושיע שבא לקנות קולות לקראת שנת 2000. זו המסכה של ראש הממשלה, זה מה שמכוון אותו, והתפקיד שלנו לחשוף את זה ולצאת כנגד זה.

אני רוצה, ברשותכם, לומר כמה מלים על המגזר שאליו אני שייכת, נוסף על הפעילות שכולנו עושים בתחומים האחרים, בנושא של ההתיישבות העובדת והתנועה

הקיבוצית. אני רואה כחרפה לקואליציה, לממשלה הזאת, את ההחלטה על העלאת מחירי המים. אנשים שהיו בלובי החקלאי ודיברו גבוהה גבוהה - לא שמעתי אותך, חבר הכנסת מירום, תוקף את זה - נכנעו בסוף לממשלה והצביעו בעד העלאת מחירי המים, שמשמעותה גזר=דין של כליה לחלק גדול מן הענפים ולחלק גדול מהמושבים, הקיבוצים והמגדלים הפרטיים.

חגי מירום (העבודה):

- - -

ענת מאור (מרצ):

דווקא בעניין הזה מאוד חורה לי, אבל בלי שמות.

חגי מירום (העבודה):

- - -

ענת מאור (מרצ):

לא, זה לא באופוזיציה.

חגי מירום (העבודה):

- - -

ענת מאור (מרצ):

סליחה, חבר הכנסת חגי מירום, את ההערה האחרונה אני מקבלת ואני מוחקת מהפרוטוקול.

אני רוצה לציין, שעכשיו יש החלטות קשות מאוד גם בחוק הזה וגם בתקציב המדינה בנושא רשתות הביטחון, בנושא התוכנית הגרנדיוזית של המנכ"ל על העברת 2 מיליוני דונם מההתיישבות העובדת לעיירות פיתוח. במקום לעשות שיתוף פעולה ולהמשיך את המסלול של היחסים ההדדיים שהתחיל להיווצר ונוצר, מחזירים אותנו לימי בגין והדמגוגיה של המיליונרים בבריכות השחייה. במקום ליישם את הסדר הקיבוצים וליישם את הסדר גל, כפי שמתחייב מההחלטות, עושים את הדברים האלה.

אני מקווה שהפגישה שהתקיימה אתמול בבוקר אצל ראש הממשלה עם נציגי המועצות האזוריות הכניסה למגירה סופית ומוחלטת את הרעיונות הקלוקלים האלה. יש נושאים של קרקע ועיגונה בחוק, של בעלות במסגרת חוק מינהל מקרקעי ישראל. אנחנו לא אומרים - בעלות פרטית, אבל כמו שיש חכירה לדורות, ראוי שכך יהיה גם כלפי החקלאים כולם. כל הדברים הללו - על הממשלה לקדם ולפתח.

אני רוצה, בדקה שנותרה לי, לדבר על המגזר הערבי, שמהווה כמעט חמישית או שישישית מהאוכלוסייה בארץ. יצא לי להיות באוהל השביתה של המועצות הערביות. הזלזול של הממשלה, ההתעלמות מן המגזר הערבי והעובדה שאין שום מאמץ וחתירה לשוויון - אני לא אומרת שהממשלה שלנו עשתה הכול, אבל העובדה היא שהיתה העדפה מתקנת בהשקעה בחינוך; זה אולי התחום שהכי קודם, הם לא הפסיקו לשבח את זה - בבניית כיתות, בתקנים. אני חושבת שמהבחינה הזאת השר אמנון רובינשטיין עשה מהפכה. הנושא של כבישים, הנושא של תכנון בהרבה מאוד מהרשויות המקומיות - כל זה הוקפא, כל זה לא קיים, והממשלה עוצמת עין.

אני מסיימת ואומרת, שאילו זה לא היה ראש ממשלה שלנו, היינו צוחקים. אילו התקציב הזה והמדיניות הזאת היו במדינה אחרת, היינו מרימים גבה. אבל זה ראש הממשלה שלנו. אני חושבת, שאם ב=1996, ביום האחרון, הוא יסיק את המסקנות ויחזיר את המנדט לעם, ובמקום להגיד ליושב ראש רשות השידור "זמנך עבר" הוא יגיד לעצמו "זמני תם", הוא יביא לעצמו ולנו גאולה לקראת 1997. תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחברת הכנסת ענת מאור. חבר הכנסת יונה יהב - איננו נוכח; חבר הכנסת אברהם יחזקאל - כנ"ל. אני הבאה בתור, אבל יושבת בראש, ולכן מנועה מלנאום ברגע זה. חבר הכנסת איתן כבל גם כן איננו. חבר הכנסת יוסי כץ, חבר הכנסת וליד צאדק, חברת הכנסת סופה לנדבר, חבר הכנסת אדיסו מאסלה.

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. גברתי, 15 דקות, ושבחים על עמידה לאורך כל הלילה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

גברתי היושבת=ראש, כנסת נכבדה, הדיונים בשעות הלילה יש בהם יתרון, כי יש בהם מין נחת, יש בהם מין רוגע, שבדרך כלל לא אופייני לדיוני הכנסת. בדרך כלל דיוני הכנסת נעשים תוך כדי עימותים, מטבע חילוקי הדעות שיש בבית הזה, וגם, הייתי אומרת, בתוקף התחושה שקיבלת, חבר הכנסת, שלוש דקות, אז רוץ מהר, נסה להגיד מה שיותר בשלוש דקות. והנה, קורה פעם בשנה שאנחנו יכולים לדבר בנחת במשך 15 דקות, כמו עכשיו.

אני רוצה לשאול את עצמי, אם יש קשר בין מה שהיינו עדים לו לאחרונה, בשבועות האחרונים - בעימות החברתי המעמדי המחרף, במתקפה הברוטלית של המעבידים, של התעשיינים, בתיאום מלא עם הממשלה, על העובדים, על הזכויות שלהם, על השכר שלהם - לבין השינויים הפוליטיים שמתרחשים.

אני רוצה בהקשר זה להביא דווקא את הדוגמה של החוק לבחירה ישירה של ראש הממשלה. אפשר לקחת את החוק לבחירה ישירה של ראש הממשלה ולדון בו באופן נפרד למשל בהקשר של השאלה - כיצד החוק לבחירה ישירה השפיע על הרכב הכנסת? זו שאלה מאוד מעניינת וחשובה. כיצד החוק לבחירה ישירה רוקן את הכנסת מסמכויותיה בפועל? כיצד הוא הפך אותה היום לגוף הרבה פחות משמעותי מבחינת הממשלה? כיצד שרי הממשלה לא טורחים לבוא לכנסת, מתחמקים מלהציג את דברם ולקבל את האישור למדיניותם? אפשר גם לדבר על השפעת החוק לבחירה ישירה על היחסים בתוך הקואליציה עצמה, בין ראש הממשלה לבין השרים לבין חברי הכנסת מסיעות הקואליציה; ועוד ועוד שאלות מאוד מעניינות.

אני מבקשת, ברשותכם, להציג כאן היבט אחר. השינוי של שיטת הבחירות והנהגת הבחירה הישירה של ראש הממשלה, השינוי הזה והתוצאות שלו, קשורים קשר ישיר, לפי הדרך שבה אני רואה את הדברים, למה שקורה היום בתחום יחסי העבודה.

המשטר החדש שקם בעקבות השינוי של שיטת הבחירות, המשטר החדש, הכוחני והריכוזי הזה, בעצם אמור להיות אחד הכלים שיאפשרו למעסיקים ולממשלה יחד לנהל מערכה יותר קשה ויותר החלטית נגד זכויות העובדים. למה אני מתכוונת? אביא כמה דוגמאות לנושא הזה. אחד הדברים הוא, שיש המשכיות במדיניות הכלכלית. אלה ללא ספק דברים שאנחנו נאבקים בהם בתקציב הזה, והם נולדו לא בימי הממשלה הזאת. ובכל זאת, יש בבחירה הישירה ובריכוזיות של השלטון ניסיון להפעיל הרבה יותר אמצעים מרוכזים נגד העובדים. לדעתי, ממשלת נתניהו, בריכוזיות שלה, אמורה, מנקודת הראות של המעסיקים, לתת להם את הגיבוי הזה.

תראו מה קורה: שורה של תעשיינים, בזה אחר זה, לרבות בעלי חברות לא תעשייתיות, חברות פיננסיות, מודיעים לעובדים, כי החל מ=1 בינואר או מתאריך אחר הסכם העבודה הקיבוצי, שהיה קיים במפעל או בחברה עשרות שנים, איננו בתוקף עוד, ואי=לזאת העובדים חייבים להסכים לאחת משתי האפשרויות: להרע בצורה דרסטית את תנאי השכר והעבודה שלהם - במפעל "חיפה כימיקלים" הציעו להם להוריד שכר ותנאי עבודה עד ל=40% מהתנאים הקודמים - ואז יהיה הסכם העבודה. והיה, והעובדים מתנגדים להרעת תנאי ההסכם הקיבוצי, לא יהיה הסכם קיבוצי, יהיו רק הסכמים אישיים, עובדי קבלן וכו'.

כאשר זה קורה, לא שמעתי את הממשלה, את ראש הממשלה, קמים להגן על משטר החוק, על מדינת החוק, על זכויות האדם, על זכויות העובד. זה בהחלט בסדר. אבל כאשר עובדים שובתים, ואפילו כאשר הם מקיימים בדיוק את כל סעיפי החוק, כמו השביתה שהתקיימה היום, הופיעו כאן מעל בימת הכנסת חברי כנסת שטענו שהשביתה היא בלתי חוקית בעליל. היתה פה התקפת "עליהם" בלתי רגילה, על שלמה שני, מדוע הוא לא הופיע ביום מסוים, בשעה מסוימת בבית=הדין לעבודה. וכאשר הוא היה כבר בדרכו לבית=הדין לעבודה, לא נתנו לו להגיע לבית=הדין לעבודה, אלא עצרו אותו בדרך, הכניסו אותו לניידת משטרה,

הביאו אותו לתחנת משטרה, כדי שהוא יגיע לבית=המשפט לאחר שהוא נעצר על=ידי שוטרים.

במשטר של מדינה שנשלטת בצורה הרבה יותר ריכוזית, מדינה שבה קשה לפרלמנט, בצורה שלא היתה קודם לכן, להביע אי=אמון בראש הממשלה לפי החוק החדש, להדיח אותו מתפקידו, להחליף את הממשלה, במשטר כזה יכולים אנשים להרשות לעצמם התקפה הרבה יותר חריפה על זכויות עובדים, התקפה הרבה יותר חריפה על הסכמים קיבוציים, התקפה הרבה יותר חריפה על עצם הזכות לעבודה מאורגנת ועל הזכות לשביתה.

אני חושבת, שעל סדר=היום של החברה הישראלית עומדת לא רק השאלה איך ראש ממשלה, שנבחר בבחירות ישירות, מתפקד מול חבריו בממשלה, מול חבריו בקואליציה ומול הכנסת כגוף הריבוני, כמוסד הריבוני של מדינת ישראל, אלא שבמצב היום אין לי ספק שלרוב הציבור הישראלי, יותר מ=50% מהציבור הישראלי היום, אין אמון בראש הממשלה.

ההצבעה בעניין נקודת הזיכוי הוכיחה, שבשאלה מאוד יסודית של התקציב, לראש הממשלה לא היה רוב, למדיניות שלו לא היה רוב.

עובדה היא שראש הממשלה מאבד מהיוקרה שלו, מהמעמד שלו וכו'. אבל במשטר הקיים היום, אפילו אם נגיע למצב שאין אמון ציבורי בראש הממשלה, בגלל השיטה החדשה הזאת של בחירה ישירה, זה כמעט בלתי אפשרי לשנות ולהפוך את המצב ולהגיע לקואליציה אחרת. לכן משטר כזה מאפשר התקפות חריפות יותר על זכויות עובדים, כמו גם על זכויות של קבוצות אחרות; לכן, בהקשר זה, באה הפניית העורף המוחלטת של הממשלה לזכויות של המיעוט הערבי; לכן באה הפניית העורף המוחלטת לדרישות של ראשי הרשויות המקומיות הערביות. לא אכפת לה כלל.

אני רוצה לומר מכאן, כי שמעתי שבחים - - - האם זמני תם? לא שמעתי צלצול.

היו"ר מ' שטרית:

לא, לא. יש לך זמן. היית כאן כל הלילה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

יצאתי וחזרתי.

היו"ר מ' שטרית:

כל הכבוד. זה ליל שימורים. קודם כול, בוקר טוב לכל חברי הכנסת הנוכחים כאן, חברת הכנסת ענת מאור, חבר הכנסת חגי מירום, ולדוברת חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, שלא נראית כאילו היא פה מאז אמש. בוקר טוב לכולם. לפנינו רק עוד ליל שימורים אחד השנה, כך אני מקווה.

בהזדמנות זו שאני יושב כאן, יש לי ברכה מיוחדת לבני, שמסתכל בי מרחוק, מאחר שאינני יכול להיות אתו, הוא חוגג היום את יום הולדתו ה-12, ואני מאחל לו מזל טוב, עד מאה=ועשרים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

מזל טוב והרבה ברכות לדודו מכל הנוכחים, שהשנה הבאה תהיה לו שנה מלאת שמחה והצלחה, והרבה אושר במשפחה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

אני רוצה בכל זאת לחזור ולומר, ברשותך, אדוני היושב=ראש, כי שמעתי פה שבחים למפלגת גשר, כי הנה מפלגת גשר השיגה שינויים מסוימים בהצעה המקורית של תקציב המדינה, ובמקום שיקצו בקצבאות הילדים החליטו להעלות את מס ההכנסה ואת המסים העקיפים וכו'. אני חושבת שחברי הכנסת מגשר גם השתתפו היום בהצבעה בנושא ביטול

חצי נקודת הזיכוי לנשים וכו'. ואני שואלת את עצמי: אם אנשי גשר מופיעים כך בנושאים החברתיים, ושמעתי גם את שר החוץ מר דוד לוי מופיע בצורה הרבה יותר מתונה מאשר ראש הממשלה שלו בנושא המדיני, כאשר הוא מבהיר בצורה חד=משמעית - - -

היו"ר מ' שטרית:

בוקר טוב לשר החינוך. היום יש לו יום חינוך ארוך.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

- - - כאשר שר החוץ הבהיר פה שהיישום של הסכמי אוסלו איננו עונש, בניגוד למה שמצהירים חזור והצהר אי=אלו חברים בכירים בממשלה, שאם זה היה תלוי בהם הם לא היו אפילו ניגשים לביצוע הסכמי אוסלו, אבל זה ממש נכפה עליהם הר כגיגית, והם מוכרחים לבצע את ההסכמים. בא שר החוץ דוד לוי ואומר: לא, את הסכמי אוסלו אנחנו מבצעים כי ההסכמים האלה טובים, חשובים, צריך לבצע אותם. אם לא נבצע אותם יהיה הרבה יותר רע, הרבה יותר חמור, הרבה יותר מסוכן.

ועכשיו אני שואלת שאלה, ואולי זורקת אותה לחלל האוויר: אם באמת מפלגת גשר חושבת שהמדיניות הכלכלית=החברתית של הממשלה היא שגויה ומוטעית, ואם היא חושבת שההתנגדות, למשל, של האוצר להעלאת שכר המינימום מוטעית, ואם היא חושבת שמדיניות שבאה להכביד על שכבות העובדים, להצדיק פיטורים והורדת שכר בשם ייעול, היא מדיניות מוטעית; ואם היא גם חושבת שצריך להגיע לשלום של פשרה, לשלום שהעיקרון שלו נמצא בתוך הסכמי אוסלו, שלום תמורת שטחים, או שטחים תמורת שלום, ושבעצם אין דרך אחרת להתקדם בכל המישורים אלא על=ידי ביצוע הסכמי אוסלו - אני שואלת את עצמי מדוע מפלגת גשר לא עושה מעשה ולא פורשת מהממשלה ולא מביאה בכך לצעד המעשי המרחיק=לכת שיכול לעצור את הסכנות שבמדיניות הממשלה הקודמת.

חשוב, לדעתי, לומר את הדברים האלה כדי להבהיר שאנשים, כמו מפלגת גשר, שלוקחים על עצמם שליחות כפי שהם מגדירים אותה, והם ממשיכים לשבת בממשלה שחרתה על דגלה את הרחבת ההתנחלויות, את הרחבת ההוצאות הצבאיות, את ההפרטה על כל המשמעויות

החברתיות החמורות של המדיניות הזאת, שחרתה על דגלה את ההתקפה על השכר, לעומת מתן יד חופשית לרווחים ולמעסיקים, אני חושבת שתנועה כזאת עושה בסופו של דבר שקר בנפשה. תודה, אדוני.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אני מזמין את הדובר הבא, חבר הכנסת חגי מירום, שינמק שלוש הסתייגויות, במסגרת זמן של חמש דקות כל אחת. אני כבר מודיע עכשיו, שההסדר של הנמקת שלוש הסתייגויות יסתיים בשעה 08:00, ואז נעבור להנמקה של שתי הסתייגויות, כי הלילה נגמר.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב ראש, חברי חברי הכנסת, אדוני שר החינוך, ראשית אני מצטרף לברכות לדודו שטרית ליום ההולדת שלו.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה.

חגי מירום (העבודה):

משפחת שטרית המאושרת, וגם הבחור בן ה-12, בשנה הבאה בר=מצווה. שיהיה במזל טוב. הדבר הזה מותר לנו במסגרת הדין בחוק הסדרים במשק המדינה, כאשר אנחנו עומדים כאן שעות רבות.

בוקר טוב לחברי הכנסת, בוקר טוב לעם ישראל, בוקר טוב לצופים בנו. בוקר טוב הוא הבוקר הזה, אין כל ספק. ואנחנו רושמים בגאווה, לאחר פיליבסטר מתמשך של ימים ארוכים ולילות ארוכים, לילות לבנים, בוקר לאחר שהכנסת דחתה את המחשבה על הורדת חצי נקודת זיכוי לאשה עובדת.

כאשר שאלו אותנו אדריכלי הפיליבסטר כאן, אדריכלי הדיון השוטף והמתמשך בחוק הסדרים במשק המדינה, למה לכם כל העניין הזה? למה אתם צריכים את הלילות הארוכים האלה, ומה לכם הימים הארוכים האלה, ומה לכם הדיונים, הדיבורים וכו', אמרנו שאנחנו מחכים לרגע שבו נצליח למצוא פרצה ולהבקיע הבקעה אל תוך חוק הסדרים במשק המדינה, לרגע שבו נצליח לפחות בחלק מהנושאים שאנחנו מאמינים בהם, בנושאים שאנחנו חושבים שהאוצר והממשלה שוגים לגביהם ופוגעים בציבורים ישראליים, שלפחות בקטע הזה נצליח.

אני רושם בגאווה לא מוסתרת את העובדה, שהכנסת באה הלילה ועשתה צדק עם נשים עובדות במדינת ישראל, ועשתה את הצדק הזה במקום שבו לא ידע שר האוצר לעשות את הצדק הזה. אמש ישבו יושב־ראש ההסתדרות ושר האוצר במשך שעתיים וחצי, ויושב־ראש ההסתדרות הציג בפני שר האוצר את התביעות של ההסתדרות. נכון שלא חייבים לקבל את כולן, ולאוצר יש בעיות ומשק המדינה נמצא במצב לא קל, ומתחייב קיצוץ. אבל משהו, מקצת מן הדברים אפשר לקבל, והתביעה שלא לפגוע בחצי נקודת זיכוי של אשה עובדת היתה תביעה מוצדקת מכל היבט, מההיבט הסוציאלי, מההיבט של שוויון מעמד האשה במדינת ישראל ומההיבט של הצורך להתפרנס ולהשתכר עוד כמה מאות שקלים, אצל נשים עובדות, שלעיתים הן המפרנס היחיד.

אני רואה כאן את חבר הכנסת דהן, ואני רוצה להגיד לך, ולספר גם לצופים שלנו וכמובן גם לחברי הכנסת כאן, שאתמול בלילה, לאחר הצבעת הלילה, צעדתי אל מגרש החנייה יחד עם חבר מסיעת ש"ס בכנסת, והוא אמר לי: בינינו, אני מצטער שלא תמכנו יחד אתכם בהסתייגות הזו, שמחסלת את הפגיעה בחצי נקודת זיכוי לאשה עובדת. שאלתי אותו: למה אתה מצטער, מדוע לא הצטרפתם, מה עובר עליך? והוא סיפר לי, שבקרוב הציבור החרדי דווקא נשים רבות הן המפרנס היחיד בבית, או מפרנס עיקרי במשפחה, מפני שהבעל תורתו אומנותו, לומד תורה וכן הלאה. ואז הפגיעה בחצי נקודת זיכוי לאשה עובדת הופכת לפגיעה אנושה במשפחה, לשאלה האמיתית איזה אוכל ייתנו לילדים בבית, ומדובר במשפחות מרובות ילדים, איזו אפשרות תהיה למשפחה לכלכל את צעדיה הכלכליים.

אני חשבת לעצמי, שגם אם ש"ס היא בקואליציה והיא נאמנה לעיקרון של תמיכה בקואליציה כאשר היא חברה בה - כאשר מדובר בשאלה סוציאלית כזו, כאשר הקהילה הזו כל

כך נשענת על נשים עובדות ועל עבודת נשים בכלל, כיצד הם נתנו את ידם לעניין הזה.

אמר לי אותו חבר כנסת: אני מתבייש, אבל מה, נתנו מלה בשם - - -

נסים דהן (ש"ס):

- - -

חגי מירום (העבודה):

בבקשה, אדוני.

היו"ר מ' שטרית:

מהמיקרופון, בבקשה, חבר הכנסת דהן.

נסים דהן (ש"ס):

אני מודה ליושב=ראש ולחבר הכנסת מירום, שנתנו לי את ההזדמנות לענות. אדוני היושב=ראש, חבר הכנסת מירום, אילו קראת את ההסתייגות שהגשתי לסעיף שעניינו חצי נקודת זיכוי, היית רואה שנתנו את הדעת על כך שנשים שהן מפרנסות יחידות או שהן חד=הוריות לא ייפגעו מהקיצוץ.

ועכשיו לעצם העניין. אותן נשים חרדיות שהזכרת, דווקא בשבילן הנושא הזה לא היווה בעיה כלל. אין אשה חרדית שיכולה להגיע לאותו סף מס שיאפשר לה ליהנות מאותה חצי נקודת זיכוי. לצערנו הרב, או אולי לשמחתנו, הנשים החרדיות ממלאות את תפקידן בבית ביתר אחריות, ולא מרשות לעצמן לעבוד את מספר השעות הנדרש כדי לקבל משכורת המגיעה לאותו סף מס שיאפשר להן ליהנות מחצי נקודת הזיכוי. לכן גם בלי - - -

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

- - -

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת דהן, אין נשים חרדיות מורות?

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

מורות, גננות - - -

נסים דהן (ש"ס):

גם מורות לא יכולות לעבוד במשרה מלאה. הן עובדות בדרך כלל בחצי משרה, שליש משרה, ולא מגיעות לסף המס. לכן, התיקון שאני הצעתי דווקא לא נגע לנשים חרדיות, כי החרדיות לא נפגעו כלל. מי שנפגעו מזה הן נשים אחרות. ואני הגשתי הסתייגות, וגם אם החוק היה מתקבל ההסתייגות שלי היתה מתקבלת, על=פי ההסכם שהיה לנו בקואליציה. תודה.

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת דהן, אני רוצה להגיד לך כמה דברים. ראשית, יפה שהגשת הסתייגות כזאת. אני מברך אותך על כך. שנית, הרי אתה יודע, וגם אני יודע, שהגם שהגשת את ההסתייגות הזאת, בסופו של דבר לא היית מצביע בעדה, כי אמרו לי שאתם כולכם התחייבתם, וגם ראינו איך הצבעתם בשאלה האם לבטל את הצעת האוצר או לא, ולצערי הצבעתם נגדה.

לא אחשוף את חבר הכנסת מסיעתכם שאתו דיברתי, כי זה לא מקובל, וכשאנחנו מקיימים שיחות אישיות איננו חושפים את השם, אבל הוא אמר לי שמדובר בנשים רבות מקרב החרדיות שכן מגיעות לתקרה הזו שמצריכה ניכוי של חצי נקודת זיכוי. וממילא,

נשות ישראל הן נשות ישראל, ואנחנו לא עוסקים רק בנשים חרדיות. אנחנו עוסקים באשה העובדת. ויש נשים רבות, עשרות אלפים אם לא מאות אלפי נשים עובדות שנפגעות מהעניין הזה. לשמחתי, אנחנו יכולים לומר להן הבוקר: בוקר טוב נשים עובדות, אנחנו עמדתו כאן בפרץ, ביחד עם עמיר פרץ, כנגד הגזירה הזו, שהיתה גזירה סוציאלית איומה.

יש לי תקוות נוספות. היום, במהלך דיון בחוק הסדרים במשק המדינה, נגיע גם לשאלות הקשורות בחוק חיילים משוחררים. הלא כן, חבר הכנסת רענן כהן?

רענן כהן (העבודה):

אכן, בוקר טוב לנשים העובדות - - -

חגי מירום (העבודה):

אני מקווה שלא יהיה זה בוקר רע לחיילים המשוחררים.

רענן כהן (העבודה):

- - -

חגי מירום (העבודה):

צריך לפנות אל הקואליציה שתעשה גם להם בוקר טוב, כי הם נמצאים בגבולות.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת רענן כהן, אתה נראה רענן הבוקר.

חגי מירום (העבודה):

אני מקווה שלא יהיה בוקר רע לחיילים המשוחררים, ואני מקווה שהבוקר של מחר יביא לנו הסכמה גם בעניין הזה. אני רוצה לברך את חבר הכנסת רענן כהן על המאמץ שהוא עושה במשך שנים בעניין חוק החיילים המשוחררים, ואני רוצה לקוות שהפגיעה שהממשלה עומדת לפגוע בהם, יימצא לה איזה הסדר במהלך היום הזה. עוד נעבוד ביחד, חבר הכנסת רענן כהן, על הפרויקט הזה, כדי לנסות להביא לאיזה שינוי.

אני גם ראיתי טבלה שבה אתה מנסה להציע הצעות ממתנות במידה מסוימת. ראיתי בעיתונות הבוקר את יוזמתך להיטיב עם החיילים הלוחמים, עם חיילי יחידות השדה, החיילים שיושבים בגבולות, לעומת חיילים אחרים. גם זו מגמה שאני יכול לברך עליה ולהבין אותה, כי היא באה לתת זריקת עידוד למי שמשרתים שירות משמעותי יותר, או שירות שיש בו הקרבה גדולה יותר. אנחנו ננסה. תפקידה של האופוזיציה הוא לנסות ככל יכולתה להבקיע את החומה הבצורה שהממשלה והקואליציה מנסות לבצר נגד פגיעה בתפיסת התקציב שלה. אנחנו נעשה כל מאמץ שבעולם על מנת לקעקע אותה בכמה נקודות. זה לא סתמי.

חברי חברי הכנסת, אתם יודעים שאנחנו ריכזנו מאמץ בכמה נושאים מרכזיים שהאמנו שצריך לעשות בהם תיקונים. לא באנו אל תקציב המדינה בחוסר אחריות, ולא קבלנו נגד קיצוצים הכרחיים. ידענו והבנו שבשנה הזאת צריך לעשות ייצוב באמצעות קיצוץ כלשהו, אבל צריך גם לראות כיצד ומאין. וכאשר ממשלה מודיעה על כוונתה לקצץ 7 מיליארדי 2.5 מיליארדי-שקל, ואחר כך מתברר שקיצוץ של 7 מיליארדי שקל אינו קיצוץ, מפני ש=3 שקל הם בכלל הטלת מסים על הציבור הישראלי, והיתר מכיל בתוכו קיצוץ יחסי נמוך במשרדי ממשלה, וקיצוץ גבוה יותר בפרויקטים הקשורים לתחום החברתי, הסוציאלי - אנחנו נמצאים כאן כדי לעמוד כחומת מגן לנוכח ניסיונות הממשלה והקואליציה לפגוע בציבורים אלה.

חברי חברי הכנסת, יום מיוחד במינו יהיה לנו היום, גם מפני שאנחנו מחליפים את הקידומת של השנה. בשעה 24:00 נעבור לשנת 1997. אנחנו מטפלים בתקציב 1997, ומנסים לגבש ולעצב אותו מתוך כוונה להתייחס אל השנה האזרחית העומדת לפנינו. אנחנו נהיה גם ביום מיוחד במינו, הקשור להסכמים מדיניים שיתקבלו, ככל הנראה, היום או הלילה.

אנחנו מתבשרים שההסכם בין ישראל לבין הרשות הפלשתינית עומד ממש בפני סיכום. הוא כבר מנוסח, ויש בו - כפי שאני למד - שתי נקודות בלבד שעדיין נשארו פתוחות.

נקודה אחת שנותרה פתוחה היא תביעה פלשתינית להצבת שומר פלשתיני במערת=המכפלה. והנקודה השנייה, על=פי תביעת הרשות הפלשתינית, נוגעת ללוח זמנים להמשך ביצוע הסדרי הביניים. קרי, הפריסות הנוספות ביהודה ובשומרון, המעבר הבטוח, שדה התעופה דהנייה, שחרור אסירים וכיוצא באלה.

אני רוצה לקוות, שסוף סוף יחתם הערב, אם בראשי תיבות ואם באופן מלא, הסכם הפריסה מחדש בחברון. אין לי שום ספק שהמאמץ האמריקני מאחורי הקלעים עומד לשאת פירות, ואנחנו נראה את הממשלה הזאת, שכל כך הטיפה נגד הסכמי אוסלו, וכל כך הטיפה נגד ההידברות עם הרשות הפלשתינית, שכל כך הטיפה נגד משא=ומתן עם יאסר ערפאת ועם אנשי הרשות הפלשתינית, מבינה שאין מנוס מן הצעדים הללו, שהדרך לשלום חייבת ללכת באמצעות הרשות הפלשתינית והנציגים הנבחרים של הפלשתינים, ושהדרך לשלום חייבת להיות כרוכה בויתור כלשהו ביהודה ובשומרון.

היום, כאשר יחתום ראש הממשלה בנימין נתניהו על ההסכם הזה, הוא יבצע בעצם את החלק הראשון של ממשלת הליכוד בהסכמי השלום. אני מקווה שהוא גם יגשים אותם, ואני מקווה שהחתימה הזאת לא תהיה רק למראית עין, אלא שהחתימה הזאת תהיה רצינית ואחראית, ושיבוא אחריה ביצוע, ושחיילי צה"ל יצאו מ=80% של העיר הערבית בחברון, ולא ימשיכו עוד את פעולת הכיבוש בתוך העיר הזאת, אלא יעסקו בהבטחת שלומם של מתיישבי חברון. אני מקווה שיעסקו בהבטחת שלומם, ואני מקווה שהם יצליחו לעסוק בהבטחת שלומם, עד אשר נגיע להסדר הקבע, ואז נראה מה לעשות עם העניין הזה.

בסך הכול יום חדש, יום שמסיים לילה של הצלחה בעניין של חצי נקודת זיכוי לאשה עובדת. אני מקווה שהוא מסמל הצלחות נוספות. ואם ירצה השם, יכול להיות שנצליח להביא לכך שהתקציב לא יאושר, אלא יעודכן ויקבל פנים חדשות וטובות יותר מהתקציב שהגישה הממשלה. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת חגי מירום. חבר הכנסת נואף מסאלחה - איננו. חבר הכנסת אחמד סעד - איננו. חבר הכנסת אפרים סנה - איננו. חבר הכנסת אופיר פינס - איננו. חבר הכנסת סאלח סלים - איננו. חבר הכנסת שמעון פרס - איננו. חבר הכנסת חיים רמון - איננו. חבר הכנסת עזמי בשארה - איננו. חבר הכנסת משה שחל - איננו. חבר הכנסת שלום שמחון - - איננו. חבר הכנסת האשם מחאמיד - איננו. חבר הכנסת עבד=אלוהב דראושה - איננו. חבר הכנסת עבד=אלמאלכ דהאמשה, אתה מוזמן לנמק שלוש הסתייגויות.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

בוקר טוב, כבוד היושב=ראש, כבוד שר החינוך, חברי הכנסת, אני רוצה לברך את כולם - את הנמצאים פה ואת הנמצאים בדרך לעבודה ואת מי שכבר יושבים על עבודתם ועל משמרתם בכל רחבי הארץ; בוקר טוב לכל תושבי ישראל ואזרחיה, ובוקר טוב גם לכל העמים מסביב, לכל אלה ששומעים אותנו עכשיו.

היות שהזדמנה לנו ההזדמנות הטובה לפגוש כאן את שר החינוך, ארצה לייחד את מרבית דברי לענייני חינוך. אני פשוט אומר שהחינוך הוא לב לבן של בעיות קיומנו במדינה הזאת, בחברה הזאת. החינוך הוא הבסיס שעליו צומחת החברה, עליו מתחנכים כל תושביה, עליו קמים ועליו נפלים דברים. גם החינוך היסודי, גם החינוך העל=יסודי - החינוך בכלל. הרי האוריינטציה החינוכית והחינוך לערכים, לערכי שלום, למשל, לערכי דמוקרטיה ולערכי שוויון ודאי יכולים להביא לפירות טובים ולעתיד טוב יותר לכל תושבי המדינה.

כבוד השר, אני לא רוצה להתחיל לדבר על התקציב בכלל, ועל עשיית השלום בכלל. בואו נתרכז בשוויון. אין לי ספק שאתה נמנה עם אלה שלא רק מצהירים אלא רוצים באמת. אני מאמין לך. היתה לי פגישה אחת עם שר החינוך, ואני רואה את הדברים ואני שומע אותם, ואני רוצה להאמין שאכן כך הדבר; נעזוב עכשיו את האוריינטציה המפלגתית, מה זה המפד"ל, מה זה הצבעות ומה זה דרך השלום. אל שר החינוך אני מדבר. אני רוצה להאמין, ואני מאמין - כי עדיין אין לי שום סיבה שלא לתת לכבוד השר את הקרדיט הזה - שהוא בעד שוויון, לפחות בתחומים שהוא קובע בהם, בתחום משרד החינוך ובתחום

השוויון לתלמידים הערבים.

אני רק משתאה. אתמול או שלשום קיבלתי מכתב מד"ר הלה חזן, יושבת-ראש ועדת המעקב של החינוך הערבי, והיא כותבת, ששלוש פעמים כבר פנתה אל כבוד השר כדי להיפגש אתו, ושום תגובה, שום מענה. ישבתי וכתבתי מייד מכתב אל שר החינוך. אדוני יקבל אותו אולי היום או מחר. אני התפלאתי, אני לא מאמין למה שאני קורא. האם ייתכן ששלוש פעמים הגיע לידיך המכתב? אני לא יודע אם הפקידים זרקו אותו הצדה, כי המכתב נועד לשר. שלוש פעמים פנתה ד"ר הלה חזן במכתב רשמי, והיא אדם אחראי, שאני מכיר אישית; ושום תגובה. לא יעלה על הדעת. אני לא רוצה להאמין שאכן כך הדבר. אני מקווה שכבוד השר יבדוק את העניין, ובוודאי יביא את הדברים על תיקונם.

אני רוצה לדבר גם על המצב ברשויות המקומיות, ועל מצב החינוך בפרט. אני רוצה לתת לכם דוגמה. אני לא רוצה לדבר עכשיו על בתי=הספר בנגב. ביקרתי שם לפני חודשיים וראיתי שם צריפים, ממש צריפים. לא מבני קבע, לא מבנים ראויים לשמם. קירות ערומים של צריפים, ללא שום ציוד - לא מחשבים, לא מיזוג אוויר, כמובן. אפילו לא ספסלים ראויים לשמם. מעט כיסאות עם ספסלים. דברים מחרידים.

אני לא מדבר רק על היישובים האלה. אני רוצה לקחת לדוגמה את היישוב כאבול. כאבול הוא יישוב מבוסס, מהיישובים המוכרים. כן, אנחנו חיים במציאות שבה צריך להבדיל בין מוכרים ללא מוכרים. זה יישוב שלא היה שום סימן שאלה לגבי מיקומו וחוקיותו וההכרה בו, ושמגיע לו מה שמגיע לכלל היישובים בארץ. בכפר הזה יש שני בתי=ספר יסודיים ובית=ספר תיכון אחד, בשלבי בנייה. בית=הספר התיכון נבנה בשני שלבים, שהם כ=42% מהבנייה, ומחכים לשני השלבים הנוספים. ספק אם שני השלבים הנוספים ייגמרו בקרוב, בקדנציה הזאת, או לא בקדנציה הזאת. אני לא יודע. לנוכח התקציב ולנוכח המדיניות ולנוכח הדברים שאנחנו רואים ושומעים, יש ספק אם העניין הזה אכן יגיע לשלמות ואם יגיע להשלמה.

שני בתי=הספר היסודיים מכילים 65 חדרי לימוד. מתוך 65 חדרים אלה 16 חדרים הם בשכירות. ומה זה בשכירות? זה חדר פה וחדר שם, ושני חדרים אצל השכן השלישי. וכך מתחילים לשכור חדרים על ימין ועל שמאל בסביבת בית=הספר כדי להדביק את הפער. 16

חדרים בשכירות, זאת אומרת, 25 חדרים בבתי=הספר היסודיים הם בשכירות אצל שכנים מפוזרים. שבעה חדרים הם בניינים טרומיים, שנבנו לפני 25 שנה, וכל אחד יכול לתאר לו מה מצבם. שבעה חדרים נוספים הם חדרים ישנים, שנבנו עוד בימי המנדט; שזה מין דבר שעוד בימי המנדט היה בית=ספר. בכפר=כנא יש גם בית=ספר "גליל", שהוא בית=ספר ללימוד דת. אני למדתי בו וראיתי אותו ומכיר אותו. יש דברים שבזמן המנדט זכו לשמש מין התחלה של בית=ספר.

אם ניקח כדוגמה את המצב הזה, נראה שיש לנו למעשה 30 חדרים - כמעט 50% מחדרי בית=הספר היסודי - שהם או טרומיים, או ישנים או שנבנו בזמן המנדט, וכולם צריכים טיפול. שני בתי=הספר חסרים את הציוד המינימלי - לא מיזוג אוויר, לא מחשבים, לא ציוד טכני. ואנחנו יודעים מה פירושה של טכנולוגיה היום. אנחנו יודעים מה זה תלמיד שלא יודע מה זה מחשב.

ואנחנו יודעים איך ראש הממשלה אמר שהוא רוצה לתת מחשב לכולם. הוא אמר את זה בתמרה, שזה בדיוק מרחק של $4=3$ קילומטרים מכאבול, ממש סמוך. אפשר אפילו להגיד ששני הכפרים האלה שואפים להתחבר; גם עם שפרעם וגם אעבלין - כל הכפרים האלה שבמורדות המערביים של הרי הגליל בכיוון עכו והים. ראש הממשלה אמר שהוא רוצה שלילד הזה בכפר תמרה תהיינה הזדמנויות שוות כמו "לבני יאיר". אדרבה. קיבלת, כבוד ראש הממשלה, את ההגה. אתה היום בשלטון. יש לך קואליציה רחבה, טובה.

יושב פה שר חינוך אחראי, ואני לא אומר את זה מפני שאתה יושב כאן. מכירים אותי, אני לא אוהב את הדרך הזאת. אני אוהב לומר את הדברים כפי שאני מאמין בהם והם גלויים. אוי ואבוי אם אני אאבד את האמרה הזאת. אני גם אגיד את זה, אם אני חס וחלילה אווכח שהדברים אינם במקומם ושאני נותן אשראי למי שלא מגיע לו. אני לא רוצה להתבדות, אני מקווה שאכן לא נתבדה.

זוהי המציאות. אנחנו על סף שנות האלפיים. המועצות המקומיות הערביות שובתות זה ארבעה שבועות. זה השבוע הרביעי. היום הם עורכים הפגנה מול הכנסת. הזמינו את כל הציבור הערבי. ייתכן שיגיעו אלפים, וכולם זועקים זעקה אחת: תנו לנו שוויון, תנו לנו להדביק את הפער.

בכפר=כנא, כפר שאני מתגורר בו, אני יודע שבית=הספר התיכון שבת. אתם יודעים מה פירוש לשבות עכשיו, על סף הבגרות? זה פשוט אומר להכניס את התלמידים האלה לקטסטרופה. המורים שבתו מפני שבמשך חמישה חודשים הם לא קיבלו משכורת.

שר החינוך, התרבות והספורט ז' המר:

המשכורות עוברות למורים.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

אדוני, יכול להיות שהמשכורות עוברות. המציאות של השלטון המקומי היא קטסטרופה. הדברים האלה גם דורשים מענה. אני מאמין לשר שמשרד החינוך העביר את חלקו. מפני שיש שם כל מיני עיקולים והמועצה איננה משלמת גם לכל יתר הפועלים את משכורתיהם, גם המשכורות של המורים הולכות. מעקלים אותן עוד בבנק של האוצר המקומי, לפני שהיא מגיעה למועצה. זו המציאות.

לכן, הדברים משולבים, דבר אחד קשור באחר. למה לא יינתן לעניין הזה פתרון? בראשית שנת הלימודים שבתו בנתניה יומיים=שלושה - כל המדינה קמה על רגליה והבעיה נפתרה. העניין סודר. שם שבתו לא מפני שאין להם חדר לימוד.

שר החינוך, התרבות והספורט ז' המר:

איזו שביתה?

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

היתה שביתה בבית=ספר בנתניה בראשית שנת הלימודים.

אפי אושעיה (העבודה):

בהרצלייה.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

יכול להיות שהחלפתי בין נתניה להרצלייה. אני מקבל את התיקון, חברי אפי אושעיה.

נסים דהן (ש"ס):

תרשה לי להעיר לך הערה. אתה מתיחס ליישובים "עירומים". כמעט כל רשות מקומית במדינת ישראל נמצאת בגירעון. כמובן, יש רשויות עם בעיות קשות מאוד. אבל כל רשות מקומית יש לה גירעונות ובעיות קשות.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

אני מקבל. אבל תן לי רשות מקומית אחת במגזר היהודי שהגיעה למצב כזה שהיא לא משלמת משכורות לעובדיה.

נסים דהן (ש"ס):

קריית=ספר.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

חבר הכנסת נסים דהן, אני הייתי בוועדת הכספים כאשר אימתם לא להעביר את התקציב. ביום חמישי בתל=אביב אישרו לבני=ברק תקציב מיוחד, 12 מיליון שקל. אל תגיד לי שבבני=ברק לא משלמים משכורות.

אתמול אישרו למגזר החרדי 600 מיליון שקל.

נסים דהו (ש"ס):

עובדה, מ=40 מיליון העבירו 11 מיליון בלבד.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

באותו יום אישרו 12 מיליון, וזה עבר. שלשום - 25 מיליון לדמי שכירות לחרדים.

בייגה התרגז ואמר: תקראו לילד בשמו. אנחנו לא מקנאים בכם, שיהיו לכם תקציבים.

אין לי בעיה עם זה, שתהיה רווחה לכולם. אני לא רוצה ששום מגזר יסבול.

אני שואל, למה הקטסטרופה הזאת מגיעה לממדים כאלה רק במגזר הערבי? ואני אומר,

אין אוזן קשבת לבעיות של המגזר הערבי. אין לנו אבא ואין לנו אמא, ואלינו מתייחסים

כאל מעמסה, מחוץ למסגרת, מחוץ ללגיטימיות בתוך המדינה הזאת. גם לחברי הכנסת מגיעה

ההרגשה הזאת לפעמים.

אני סיפרתי רק לפני שעתיים איך אחד מעמודי התווך של הקואליציה מתייחס לחבר

כנסת ערבי פה ואומר לו: אתה מייצג את אויבי המדינה. מה פתאום? בושה וחרפה. אין

לשמוע דברים כאלה ואין להגיד דברים כאלה. אנחנו מייצגים את כל אזרחי המדינה, לא

רק את אלה שבחרו בנו. אני מייצג כל אזרח במדינת ישראל, וכל חבר כנסת מייצג את כל

האזרחים. זו הגישה הנכונה, זו הגישה הנאורה, זו האמת, אם אנחנו טוענים שאנחנו

חברה שוויונית, דמוקרטית ונאורה, שרוצה לצעוד קדימה.

נקודה נוספת. יש ועדי הורים מקומיים ויש ועד הורים ארצי למגזר הערבי. אני

הייתי בבחירות שלהם. הם בחרו ועד חדש רק לפני חודש וחצי. הוועד הזה אומר: לנו לא

מקציבים שקל אחד. יש תקציב של ועד ההורים הארצי, כבוד שר החינוך. הם אומרים:

אנחנו פונים זה זמן רב ועד היום אף פעם לא הקציבו לנו שקל אחד. האם לוועד הורים

ארצי במגזר הערבי לא מגיעה איזו הקצבה? הרי יש הקצבה לוועדי הורים בארץ, למה

ייגרע חלקו של הציבור הערבי?

אני לא רוצה לשמוע שהתשובות בעניין הזה הן פוליטיות, שאנחנו לא רוצים להכיר בוועד הזה. למה לא נכיר? הרי מדובר בוועדים לגיטימיים, נבחרים, של הציבור, של המגזר הזה בכלל. אני לא רוצה שהעניין הזה של אי-הכרה, כפי שזה מגיע לפעמים ונראה בשטח, אכן ימשיך להכות שורש. אין מדיניות כזאת. או שחס וחלילה אנחנו נודה בסופו של דבר, שאכן אנחנו נמצאים במדינה שאין בה שוויון ואין בה דמוקרטיה ואין בה יחס שווה לכל תושביה ולכל אזרחיה, וצריך לחזור למאבקים של כיתות ושל מעמדות ושל עימותים לאומיים. האם מישהו רוצה בדרך הזאת?

כשאנחנו דורשים שוויון, זה אומר אינטגרציה. זה אומר - חלק בלתי נפרד מכל הציבור ומכל המדינה. אתם לא רוצים בנו כחלק מהמדינה? האם עדיף אם היינו, חס וחלילה, מתיאשים ומקבלים את הגישה שאנחנו משהו אחר ומתחילים לחשוב על חיים אחרים, על נבדלות והתבדלות וקיום אחר, ופשוט מנתקים כל קשר? אין אפשרות של דו-קיום בתוך המדינה? מישהו רוצה בתוצאה הזאת? לזה אתם רוצים לדחוף אותנו? אני לא רוצה להאמין שאכן כך הם פני הדברים.

אני מקווה שאכן הדברים שלי נפלו על אוזניים קשובות, ואני מקווה שבקרוב נראה תוצאות, לא רק בעניין החינוך במגזר הערבי בפרט, אלא בענייני ההשתלבות והדו-קיום בשלום בתוך מדינת ישראל בשל ההכרה הלגיטימית והנכונה והדמוקרטית והצודקת בחברה הערבית, שמגיע להם כמו לכל האזרחים. הגיע הזמן לתקן את העוול הזה, שנמשך כמה עשרות שנים. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת דהאמשה. לפחות היה מישהו שניצל את נוכחותו כאן של שר החינוך כדי להעלות את הסוגיות בתחום החינוך. הוא לפחות מדבר אל אוזניים קשובות בתחום הזה.

אני מזמין את הדובר הבא - חבר הכנסת סילבן שלום; איננו. אחריו - חבר הכנסת טלב אלסאנע, המנמק שלוש הסתייגויות.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

כבוד היושב=ראש, חברי הכנסת, כבוד שר החינוך והתרבות, אני רוצה לברך את כל התושבים והאזרחים במדינה בבוקר טוב. אני רוצה לברך את בני העם הפלשתיני. אני רוצה לברך את הנוצרים לרגל חג המולד.

אני רוצה לציין, שהמבחן האמיתי הניצב בפני הממשלה הזאת הוא מידת התייחסותה והצלחתה להגשים את השלום הפנימי, שלום בין הקבוצות השונות באוכלוסייה, על הבדלי השייכות הלאומית או הדתית או העדתית שבתוך המדינה, וגם יכולתה והצלחתה להגשים את השלום עם מדינות ערב, ובמיוחד עם העם הפלשתיני, מאחר שכולנו מסכימים שלב לבו של הסכסוך הערבי=הישראלי הוא הבעיה הפלשתינית ושאיפתו הלגיטימית של העם הפלשתיני למדינה עצמאית ולזכותו להגדרה עצמית, כמו שהעם בישראל הצליח להגשים את הזכות הזו על=פי החלטת מועצת הביטחון ועל=פי החלטת האו"ם.

אני מתייחס לסוגיה הראשונה. יש טעות בסיסית בהתייחסותה של המדינה אל האוכלוסייה הערבית, והטעות הזאת נמשכת מאז 1948. האוכלוסייה הערבית, שהיא חלק מאוכלוסיית המדינה, חלק מאזרחי המדינה שרואים בה את מדינתם, שרואים עצמם אזרחי המדינה לכל דבר - ממשיכים להסתכל עליה בפרספקטיבה של השלטון הצבאי שחל מ=1948 עד 1966. כל התשתית החוקית, כל הבסיס החוקי של מעמדנו כאן במדינה גובש וקיבל את המעטה החוקי בשנים האלה - 1948, 1952, 1956 וכדומה. אין חשבון נפש, אין התייחסות לשאלה כיצד צריכה המדינה להתייחס לאוכלוסייה הזו. ועד היום ממשיכים להתייחס אליהם כאל בן חורג ולא רצוי. כל זה מתממש במדיניות הממשלתית כלפי האוכלוסייה הערבית במדינה. כאשר מקרינים יחס כזה לאוכלוסייה, זה גורם לתחושות קשות ושליליות.

לחינוך ולמערכת החינוך יש חשיבות רבה בגיבוש הגישה או התפיסה של אזרחי המדינה הן לגבי השלום עם המיעוט הלאומי הערבי והן לגבי כל מיעוט בתוך המדינה.

כבוד שר החינוך, כאשר מתפרסמים מחקרים המראים שיותר מ=50% מהנוער במדינה נוטרים טינה לאוכלוסייה הערבית, לדעתי הבעיה כאן היא בעיה של מערכת החינוך. וצריך

לעשות חשבון נפש.

אם מתפרסמים מחקרים המראים שאחוז גבוה מאוד מהספרים של הילדים בסקטור היהודי מציגים את הערבים מזווית ראייה שלילית, כגנבים, ככנופיות או כרוצחים - אל תצפה מהדור הגדל שיראה בערבים שווים ליהודים. הרי מחנכים אותו, מעצבים את דעתו לראות בהם נחותים ממנו, ואל נחותים הוא לא רוצה להתיחס בצורה שוויונית. לנחותים לא מגיעות זכויות. לנחותים אין שאיפות. הוא לא רואה את השאיפות שלהם. הוא לא רואה בדם שלהם אותו דם. לכן, כאשר הוא קורא שמתנחל הורג נער ערבי, חילמי שאושה, כאילו לא הרג בן=אדם.

לכן, למערכת החינוך יש תפקיד חשוב, תפקיד מהותי בעיצוב דעת הקהל, בעיצוב דעת הנוער הן לגבי הסוגיה של אופיה ופניה ופרצופה האמיתי של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית, והן לגבי נכונותה של מדינת ישראל להגיע לשלום עם העם הפלשטיני מתוך ראייה שלעם הזה יש זכות לא פחותה מלעם בישראל.

אני רוצה לשאול אותך, כבוד שר החינוך. יש חינוך ממלכתי=דתי ויש מועצה של החינוך הממלכתי=הדתי, ויש להם זכות לעצב את התכנים של הלימוד, ויש להם זכות למנות את המורים, ויש להם זכות לקבוע את מערכת החינוך. הפער בין מערכת החינוך הממלכתית=דתית למערכת החינוך הממלכתית הכללית לא גדול כמו הפער בין מערכת החינוך הערבית לבין החינוך הממלכתית הכללית. כאשר מרשים להקים מערכת חינוך ממלכתית=דתית, מדוע שוללים מהאוכלוסייה הערבית, שיש לה שפה אחרת, שיש לה תרבות אחרת, שיש לה ספרות אחרת, את הזכות לעצב את התכנים שלה, להיות אחראית לניהול הפדגוגי שלה, לעצב את הנוער שלה ולחנך אותו על רקע התרבות הערבית?

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת אלסאנע, במה שונים התכנים של בית=ספר ממלכתי=דתי מבית=ספר ממלכתי?

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

על=פי החוק קיים מינהל חינוך ממלכתי=דתי. יש להם מועצה שלהם ויש להם מפקחים. יש להם אחריות ויש להם עצמאות במידה מסוימת.

היו"ר מ' שטרית:

תרשה לי לתקן. אתה יודע כמוני, שמינוי מנהל בית=ספר במגזר הממלכתי=דתי נעשה בוועדת מכרזים של מנהל המחוז יחד עם נציג הסתדרות המורים, יחד עם נציג הרשות המקומית. יש פרוצדורה.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

בקשר למינויים ולמכרזים, זה יכול להיות בכל תפקיד אחר במדינה, לא בהכרח בעניין החינוך. אני לא מדבר על הפרוצדורה, אני מדבר על התכנים, על העצמאות, על היכולת לעצב מערכת חינוך מתאימה לתפיסה מסוימת.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת אלסאנע, הם לא עצמאים. יש קוריקולום שהם צריכים לעמוד בו. יש השפעה מסוימת. למשל, בבית=ספר ממלכתי=דתי, גם עם הקוריקולום הזה לומדים יותר שיעורי תורה או תנ"ך מאשר בבית=ספר ממלכתי, אבל הם לא חופשיים לעשות בבית=הספר מה שהם רוצים.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

אף אחד לא אומר לך שהם חופשיים. אי=אפשר להגיד שיש נתק מוחלט. הרי בסופו של דבר כולם ניגשים לבחינות בגרות, ובסופו של דבר יש להם השייכות והזיקה למשרד החינוך ולמערכת החינוך הארצית הממלכתית. אבל בתוך מערכת החינוך יש להם מינהל עצמאי, ויש להם מידה מסוימת של עצמאות.

היו"ר מ' שטרית:

היית רוצה שיהיה מינהל מיוחד לערבים?

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

לא, תרשה לי. אני רוצה להציג את התפיסה באופן רחב יותר, כדי שתהיה תמונה ברורה יותר. תסכים אתי שלנו, לאוכלוסייה הערבית, אזרחי המדינה, יש זיקה למדינה ויש דברים משותפים - אזרחות, מדע, חוקי המדינה, חינוך לדמוקרטיה. אבל יש גם דברים מיוחדים לאוכלוסייה הערבית - למשל, ההיסטוריה של העם הערבי=פלשתיני, הספרות והשירה, הדת האסלאמית. אני למדתי בתיכון את השירים של חיים נחמן ביאליק, את השירים של שאול טשרניחובסקי, את התנ"ך, את ההיסטוריה של העם היהודי, החשמונאים, המכבים, בר כוכבא, המתייוונים וכדומה. ומצד שני, אנחנו לא למדנו את ההיסטוריה שלנו. אנחנו לא למדנו את ההיסטוריה של המשוררים הפלשתינים. אפילו את התנ"ך לא מלמדים בתיכון בצורה הראויה.

אם אתה בא ואומר לבתי=הספר של האוכלוסייה הערבית שילמדו את ההיסטוריה של היהודים על מנת להכיר את הצד השני - לדעתי זה חשוב, מעשיר ומוסיף, כאשר אני לומד את הדברים החיוביים. אבל לרוקן את הנוער הזה, לנתק אותו מהשורשים שלו - יש כאן בעיה אמיתית.

היו"ר מ' שטרית:

בכל זאת אתה מעורר ויכוח, שאולי שווה בשעה שקטה זו כן לדבר עליו. אתה מעורר נקודה שהיא לדעתי בבחינת מוקש, ואני אסביר לך מדוע. בתקופה שבה ישראל נמצאת בסכסוך, או היתה בסכסוך חריף עם העם הפלשתיני, בבית=הספר לומדים את תולדות הסכסוך הערבי=הישראלי. אתה מצפה שילמדו אזרחים ערבים בישראל את ראיית העולם של העם הפלשתיני או את תפיסת העולם של העם הישראלי? יש בעיה, אני שם אותה על השולחן.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

מאיר שטרית, אני רוצה להקשות עליך ולומר - נניח שהבן שלך לא ילמד מי הוא, לא ילמד למי הוא שייך, לא ילמד מההיסטוריה שלו, או שיכרתו אותו מהשורשים שלו. אני לא חושב שתפקידה של מערכת החינוך לנסות לעשות שטיפת מוח או לכרות את הילד שלך מהשורשים שלו, כמו שאני לא רוצה שיכרתו את הילד שלי מהשורשים התרבותיים, ההיסטוריים, הספרותיים שלו. חשוב שידע מי הוא.

מה הבעיה? בעיצוב התכנים של מערכת החינוך לא נותנים מספיק יחס וביטוי לאוכלוסייה הערבית בקביעת התכנים של מערכת החינוך במדינת ישראל. יש מועצה שקובעת את התכנים. אני לא יודע כמה נציגים ערבים יושבים באותה מועצה. אחרי שאנחנו מדברים על התכנים, נדבר על התנאים.

לאחרונה הייתי בכנס שהתקיים ביישוב רהט בנגב. שמעתי נתונים מדהימים. זה מוצא את ביטוי גם בדוח מבקרת המדינה מס' 46. כאשר מדברים על שיעורי נשירה מעל 40%, זאת אומרת, שיעור התלמידים שמתחילים את הלימודים שלהם בכיתה א' ולא מסיימים י"ב מגיע ל-40%. אולי 50% מהנותרים ניגשים לבגרות. מתוך 50% הנותרים שניגשים לבגרות, אולי 10% מקבלים תעודות בגרות.

מערכת החינוך הופכת למערכת שלא מצמיחה דור של אנשים מוכשרים שיכולים להוביל את החברה שלהם לעידן של שנות האלפיים. מכאן הסיבה לירידה במספר האקדמאים הערבים באוניברסיטאות, פרופורציונלית למספר התלמידים בבתי הספר היסודיים או בבתי הספר התיכוניים - א. עקב אחוזי הנשירה; ב. עקב מספר התלמידים הזכאים לתעודת הבגרות; ג. עקב הסוגיה של הבחינה הפסיכומטרית והמהות של הבחינה הפסיכומטרית; ד. עקב העדר קרנות ומלגות לסטודנטים מן הסקטור הערבי, לעומת קרנות שמממנות סטודנטים בסקטור היהודי.

היו"ר מ' שטרית:

תקשיב רגע למה שאתה אומר. מותר לי, בכל זאת, לעורר את הדיאלקטיקה. אתה אומר, בוא נקים מועצה שתקבע תכנים אחרים למערכת החינוך הערבית. לדעתי, יש בכך סכנה.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

אני לא רוצה לעבור מקצה לקצה. אין לנו רצון לעבור למצב שאנחנו נקבע את כל מערכת החינוך ונהיה מנותקים. העניין איננו שחור ולבן.

היו"ר מ' שטרית:

אמת. יצירת דיפרנציאציה כזאת היתה גורמת להשתלבות פחות טובה של תלמידים ערבים במוסדות החינוך בארץ. אתה מזכיר מבחן פסיכומטרי. מבחן פסיכומטרי בצורה שבה הוא נעשה בארץ - אתה מוכרח לתת לתלמיד הרבה מאוד מושגים על הרבה מאוד נושאים.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

אני חושב שהבעיה שאנחנו מדברים עליה קיימת במדרגה נמוכה יותר. למשל, עיירות הפיתוח. מי גר בעיירות הפיתוח? בני עדות המזרח. זאת אומרת, הבחינה הפסיכומטרית מדברת יותר אל האשכנזים מאשר אל הספרדים, ומדברת יותר אל ספרדים מאשר אל ערבים. מדוע? שואלים אותו על שפינוזה, על וולטר, לא שואלים אותו על אבן=סינא, לא שואלים אותו על אל=ח'ארזמי. כל אחד שואב את האינפורמציה מהרקע התרבותי שלו.

זהה, אחד יצליח ואחד ייכשל. תלויQ#I אני יכול לתת אותה בחינה לאנשים בעלי איך שוקדים על זה.

אלה סוגיות שאני חושב שצריך לתת עליהן את הדעת. חלק יכול להיות מקובל. לגבי חלק נגיע למסקנה שהוא לא נכון. לדעתי, צריך לתת את הדעת על הסוגיות האלה.

אני חוזר לאחוזי הנשירה. זה נתון - שיעור הנשירה הוא 40%. מדוע צריך להיות אחוז נשירה כל כך גבוה? אני רוצה לחזור ולציין, שאני לא היחיד שסבור ששר החינוך והתרבות זבולון המר הוא הגון. הוא הוכיח, לא בקדנציה הזו אלא לפני שנים מספר. היתה פריצת דרך במערכת החינוך בסקטור הערבי. גם שר החינוך הקודם אמנון רובינשטיין המשיך בפריצת הדרך הזו.

כלומר, יש לנו אמון במערכת החינוך ובמי שעומד בראשה. אבל אין זה אומר שאנחנו לא צריכים להעלות את ההסתייגויות שלנו, שאנחנו לא רוצים לשאוף לקידום מערכת החינוך. אני סבור שתחום החינוך הוא התחום החשוב ביותר לא רק לקדמה, לא רק למודרניזציה, לא רק להדבקת הפערים התרבותיים לקראת שנות האלפיים, אלא גם להשגת דו־קיום פנימי בתוך המדינה; לעיצוב גישה סלחנית, סבלנות וסובלנות; ואהבת לרעך כמוך. יש לראות בני אדם כבני אדם, ללא קשר לדעות הפוליטיות שלהם.

אני גם מדבר על הכנת הדור הצעיר במדינה, שיצמח ויתחנך על ברכי השלום. שלום לא במובן של סתם מלה, אלא מלה שצריך ליצוק בה תכנים, תכנים שהם ערכים. אתה צריך לראות בצד השני מי ששווה לך. מה שאתה רוצה לעצמך - גם הוא רוצה. מה שאתה לא רוצה לעצמך - גם הוא לא רוצה. אם אתה לא רוצה להיות תחת כיבוש, תחת נישול, תחת הפקעה, תחת אפליה - גם הוא לא רוצה. גם הוא לא רוצה. גם הוא לא רוצה לסבול מאפליה, מקיפוח ומדיכוי. תפקידה של מערכת החינוך להקנות את הערכים האלה, והוא חשוב לא פחות מהתפקיד של מערכת הביטחון. הכול מדברים על ביטחון, ביטחון, ביטחון.

היו"ר מ' שטרית:

עליך לסיים.

טלב אלסאנע (מד"ע=רע"ם):

אדוני היושב־ראש, אתה נכנסת לדברי, ולכן חלק מהזמן עבר על הוויכוח בינינו, שהוא ויכוח מאוד ענייני, ואני מברך עליו. למשל, ברית=המועצות. ברית=המועצות התפוררה לא משום שאין לה ארסנל צבאי משלה ואין לה פצצות אטום משלה, אלא בגלל מערכת הערכים שבתוכה, בגלל היחס החברתי שלה והיחס לאזרחיה. לכן, התפקיד של מערכת החינוך הוא תפקיד מהותי ולטווח ארוך ביחס לדו־קיום שעליו אני מדבר. מה תהיה תדמיתה של מדינת ישראל ומה תהיה מדיניותה לעתיד? שר החינוך נושא באחריות, וכולנו צריכים להדגיש את התחום הזה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת טלב אלסאנע. אני רואה שהדיון הופך, בגלל נוכחותו של שר החינוך, לדיון בנושא חינוך, וזה דווקא טוב מאוד שחברים מתייחסים לשר התורן הנוכח.

הדובר הבא, חבר הכנסת תאופיק חטיב - איננו. חבר הכנסת שאול עמור - איננו. חבר הכנסת זאב בויס - איננו. חבר הכנסת דוד ראם - איננו. חבר הכנסת אברהם הירשזון - איננו. חבר הכנסת בני אלון - איננו. חבר הכנסת פני בדש - איננו. חבר הכנסת מאיר שטרית - נמצא, אבל הוא לא יכול לדבר.

היו"ר ד' תיכון:

אני אחליף אותך.

היו"ר מ' שטרית:

בבקשה. אני אודה לך מאוד, אדוני היושב=ראש. אני מברך את יושב=ראש הכנסת, שנמצא אתנו פה מהשעה 07:00. האמת היא שאני לא מנצל את זכות הדיבור שלי בכלל. אני הבטחתי לבייגה לדבר ראשון, אדוני יושב=ראש הכנסת. אני אדבר אחריו. בבקשה.

אברהם שוחט (העבודה):

חבר הכנסת טלב אלסאנע, רק שנייה אחת. ברשותך, אני רוצה להעיר על מה שאמרת על החינוך הבדואי והחינוך הערבי. כבר אמרתי לך פעם, שכאשר אני הגעתי לערד אתה היית בן 13. אני עברתי שלוש וכמה שנים באזור. כמובן, אפשר לתקוף את מדינת ישראל ויש עדיין פערים, אבל תאמין לי, אני כל כך זוכר, אולי יותר טוב ממך, מה היה שם באזור. מה היה בח'ורה, מה היה בכסייפה וגם על יד תל=ערד. איזה בתי=ספר לא היו ואיזה מורים לא היו. אני זוכר את השנים הראשונות, כאשר הגיעו מורים מהמשולש ומנצרת וחלקם גר בערד. אני מכיר את המבנים ביישוב שאתה גר בו וגם בכסייפה. אני חושב, מעבר לכל הביקורת, מן הראוי היה שתזכיר את המאמצים שעושה משרד החינוך בכל

הממשלות. כמה מבנים נבנו. במה שונה החינוך הערבי מאז, ואיך נראה היום המרכז של בתי=הספר גם בכסייפה וגם אצלכם וגם בח'ורה.

אפשר כמובן לבקר ולהגיד שעדיין יש בעיות. אבל גם אתה יודע, שבארבע השנים האחרונות התקציב לכיתות במגזר הערבי היה מעל ומעבר לחלקם באוכלוסייה, כדי לסגור פערים. יש פערים, אני לא אומר שאין פערים. אני לא אומר שאין דברים שצריך לתקן, אבל אני חושב שמן הראוי היה גם להגיד מלה טובה על מה שנעשה. תודה רבה.

אני אתחיל את הבוקר הזה, אדוני שר החינוך, ברוח התוכניות ברדיו "עניין אחר", ואני אחלק קוצים ושושנים. אני אחלק שושנים לסיעת גשר ולסגן ראש הממשלה, ממלא=מקומו ושר החוץ. אני אחלק שושנים לחבר הכנסת יהלום מסיעת המפד"ל. אני אחלק שושנים לחברת הכנסת סולודקין. אני אחלק שושנים לחבר הכנסת עמנואל זיסמן מהדרך השלישית. השושנים יהיו זר משולב, גם לבן וגם אדום.

קריאה:

את הקוצים הם יקבלו מהקואליציה.

אברהם שוחט (העבודה):

תיכף אגיד לך מי יקבל את הקוצים. אני מחלק להם את השושנים, כי הם הצליחו לגולל ולהחזיר אל תוך המגירות החלטה מטופשת, בניגוד להבטחה לנשים העובדות בישראל. זה נעשה בניגוד להבטחה - ואני אומר זאת כאן, כי עמדתי על ערש ההבטחה הזאת כאשר חוקק חוק הבריאות - ללא צורך, בפרוצדורה באמת עקומה. ואני שמח שהיושב=ראש דן תיכון נמצא פה, שכן הוא קיבל הכרעה להחזיר את הנושא לוועדה, משום שאי=אפשר להביא מס של 270 מיליון שקל, או ביטול נקודת זיכוי, דרך הסתייגות של חבר הכנסת איתן, כאשר לא היה דיון בממשלה ובעצם גם לא היה דיון בוועדת הכספים. רק כאשר הנושא חזר לוועדת הכספים התבררה לחברי הכנסת עוצמת השטות שנעשתה על=ידי הממשלה. היא נתבררה לאותם חברים מהקואליציה, שהפירו את המרות והצביעו יחד בהסתייגות שהוגשה על=ידי חברי כנסת מהאופוזיציה. אני מאוד שמח שהדבר הזה נעלם והיה כלא היה.

ההתחייבות לנשים העובדות ניתנה, כאשר במסגרת חוק הבריאות הוטל עליהן נטל נוסף על זה אשר הוטל על שאר האוכלוסייה, ואני כשר האוצר והממשלה כממשלה מצאנו לנכון לטפל בעניין דרך מתן נקודת זיכוי לנשים נשואות, ולאחר מכן זה עבר לכלל הנשים, בחצי נקודת זיכוי.

עד כה דיברנו על השושנים. למי מגיעים הקוצים, אדוני היושב=ראש? לחברת הכנסת נעמי בלומנטל. חברת הכנסת נעמי בלומנטל עשתה פרסומת ענקית על שלטים בכל רחובות ישראל, ביחד עם חברת הכנסת דליה איציק, שלטים שתיארו כמה הן עוסקות בשדולת הנשים וכמה הנשים צריכות להודות להן. זה לא נעשה, חס וחלילה, מעל לדוכן הזה. זה דבר פשוט. מדובר במודעות ובשלטי רחובות, עם תמונה שלה, עם טקסט למטה. ומה קרה? ברגע אחד של מבחן, יצרו מעין ועדה, לא ועדה ששרת התקשורת הציעה לטיפול בעניין שכר הנשים, שכן זה מתקיים, אני קורא לה ועדת בלומנטל - פיקציה לכסות את הבושה. זה שם הוועדה.

דרך אגב, אם חברת הכנסת בלומנטל היתה עושה את החשבון היא לא היתה מצביעה כך. מה קרה? היא גם אכלה את הדגים, הם גם היו מסריחים, גם גירשו אותה מהעיר, והיא גם לא הועילה בתוצאה. אם היא היתה עושה את החשבון - - -

קריאה:

לא גירשו אותה מהעיר. היתה שם אלימות פיסית.

אברהם שוחט (העבודה):

כן, בסדר, אלימות פיסית. יכול להיות. אלימות פיסית, זה נושא שבכנסת הזאת מטופל גם על-ידיה, דרך אגב. לכן, מגיעים לה קוצים מעבר לקוצים שמגיעים לכל אחד מחברי הקואליציה שהצביעו עם הממשלה, אבל אלה הם חיהם של חברי הקואליציה.

בכל אופן, אני רוצה להתייחס בכמה מלים לדבריו של שר האוצר אתמול בלילה. קודם

כול, אני רוצה לשבח אותו על כך שהוא בא ביוזמתו. אני לא יודע אם אתה היית, אדוני היושב=ראש. אבל הוא נעמד על הדוכן פה בשעה 01:30 ואמר: תראו, רבותי, אף שהייעוץ המשפטי אומר לי שאני לא צריך להודיע איזו מחויבות נתתי, אני אומר לכם את המחויבויות בעל=פה, לפרוטוקול. הוא לא הכין מסמך. הדברים שהוא אמר מגיעים לסביבות 500 מיליון שקל, מעבר לתקציב. הוא אמר: אקח זאת מהרזרבה הכללית. אחרי שמנכים סעיפים שונים, הרזרבה הכללית היא בסביבות מיליארד ו=300 מיליון שקל.

אדוני היושב=ראש, אני עשיתי חשבון של מחויבויות שיש, שהן אינן בתוך הרזרבה הכללית, ועל זה אדבר היום כשאתחיל את הדיון על התקציבים. אבל אני אומר לכם: זה 700 מיליון, לפני הודעת שר האוצר. מי שרוצה דוגמה, יש דוח=גבאי שבו התחייבו כלפי ערי הפיתוח בעקבות שינוי חוק עידוד השקעות הון. זה לא מופיע בפנים. בהחלטת הממשלה דובר על העלאת דמי החכירה בהיקף של 150 מיליון שקל. זה לא מופיע בפנים. וכך, וכך, הרשימה היא ארוכה והיא מגיעה בערך ל=700 מיליון.

מה אמר שר האוצר? שר האוצר בא ובישר לעם ישראל כמה בשורות, שאני לא הייתי מאושר לשמוע אותן. אולי ידידי, חבר הכנסת נסים דהן, אהב אותן מאוד. יש שני מרכיבים גדולים מאוד בסכומים שהוגדרו.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דהן, אנחנו נכנסים למשטר אחר. לא קוראים יותר עיתונים במליאה.

קריאה:

- - -

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, בסדר.

אברהם שוחט (העבודה):

אתה מדבר אחרי. זה בסדר.

היו"ר ד' תיכון:

יהיו לך הסתייגויות ללא סוף. תוכל תמיד להתייחס.

אברהם שוחט (העבודה):

בחלק הראשון - תקציב גדול מאוד הלך לרמת=הגולן ולהתנחלויות בחלקי ארץ=ישראל השונים. מדובר על תוספות של למעלה מ=100 מיליון שקל. מדובר גם בחטיבה להתיישבות, גם בגולן, גם בחבל=עזה. החלק השני מתייחס לאוכלוסייה החרדית, קצת לאוכלוסייה הדתית, אבל בעיקר לאוכלוסייה החרדית. אנחנו מדברים במונחים של מאות מיליונים. לגבי עדכון התשלומים לשיבות גבוהות ולכוללים, הוא לא נתן את המספר. הוא אמר: אנחנו נבדוק את השחיקה. אני מניח שהיתה שחיקה, מכיוון שהיתה קפיצה ב=1991 של 25% ועוד 25%; וזו היתה קפיצה ריאלית, לא נומינלית. הוא אמר: אני צריך לבדוק את השחיקה. שאלתי אם מדובר ב=150 מיליון. הוא אמר: פחות מזה. אני מסתפק בכך שאגיד 100 מיליון. אבל זה יהיה יותר.

נסים דהן (ש"ס):

אתה נתת יותר - - -

אברהם שוחט (העבודה):

תראה, אני מכיר את השיטה הזאת. אומרים: ליהודה ושומרון נתת יותר. אני מכיר את זה. אני לא מתבייש במה שנתתי ליהודה ושומרון, כי אמרתי שמי שחי שם יש לתת לו את השירותים ואת הדברים שהוא צריך לקיומו. אבל אני לא רוצה להיכנס לזה.

אדוני היושב=ראש, כל התוספות ששר האוצר דיבר עליהן - והנחתי הנחה מסוימת -
הן בסביבות חצי מיליארד שקל. דרך אגב, יש כאן שאלה. שר האוצר בא ואומר: אני כבר
נתתי חצי מיליארד שקל. זה חוץ מ=700 מיליון שקל, שאמרתי שהם לא מכוסים, לדעתי.
וזה עוד לפני הביטחון. יש התחייבות של ראש הממשלה לקיים דיון בתקציב הביטחון
במהלך חודש ינואר. כך נאמר לנו על=ידי שר הביטחון, וכך נאמר גם על=ידי אנשי הצבא.
אל מול האיומים שהם תיארו, שמעתי גם את ראש הממשלה אומר, שצריך להגדיל את תקציב
הביטחון. לכן, אנחנו נמצאים היום פה במקום שבו דנים על תקציב שהוא לא התקציב
האמיתי. הוא פשוט לא התקציב האמיתי. אני לא מדבר על 270 מיליון השקל.

היו"ר ד' תיכון:

זה מזכיר לי כמה מנאומי בשנים האחרונות.

אברהם שוחט (העבודה):

תשמע, מכל מלמדי השכלתי.

היו"ר ד' תיכון:

זה בסדר, זה בסדר.

אברהם שוחט (העבודה):

ברשותך, אני רוצה רק עוד דקה.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה.

אברהם שוחט (העבודה):

תמיד רבע השעה של האחר היא ארוכה.

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא, עשר דקות. חזרנו לעשר דקות.

אברהם שוחט (העבודה):

אבל אני התחלתי לדבר לפני השעה 08:00, ואמרו: מי שמדבר לפני השעה 08:00 יש לו רבע שעה.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, יש לך עוד חמש דקות.

אברהם שוחט (העבודה):

אגיד גם כמה דברים נוספים. אדוני היושב=ראש, מכיוון שאתה עסקת הרבה מאוד שנים בתחום הכלכלי ואתה בקיא מאוד, אגיד גם כמה מלים על הפרסום של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לגבי תוצאות 1996.

מכל מקום, נושא אחד בהודעת שר האוצר היה בנייה תקציבית לחרדים. זו בנייה 180 מיליון שקל. אני-תקציבית בהיקף של 600 יחידות דיור. אני מניח שזה בסביבות 200 אומר לכם: זה לא יעמוד במבחן בג"ץ. לא יכול להיות שמדינת ישראל תבנה בנייה תקציבית לדיור בשכירות אך ורק לאוכלוסייה החרדית. ואמר זאת נציג משרד השיכון בוועדה. זה היה ברור גם לפי המקומות שבונים, לפי ריכוזי האוכלוסייה. אבל אמר זאת נציג משרד השיכון, סגן המנהל הכללי. הוא אמר: רבותי, זו בנייה לחרדים. אחר כך אמרו: זו בנייה לבעלי אופי דתי. שינו קצת את הטרמינולוגיה. זה לא יעמוד במבחן בג"ץ, כאשר מדינת ישראל תבנה בנייה לשכירות לחרדים, ולא תבנה לזוגות חלשים מקרב

האוכלוסייה החילונית. זה לא מתקבל על הדעת. אין לזה שום הצדקה.

דרך אגב, אני במיעוט בתוך מפלגתי. אני נגד בנייה ציבורית בכלל, ואני אומר שדרך המשכנתה צריך לעזור לזוג. אם צריך לתת מענקים - יש לתת מענקים על=פי החוזק הסוציאלי.

אני הופך דף והולך חזרה לנתונים מספר שהתפרסמו על=ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה שפורסמו אתמול הם טובים יותר, מבחינת המשק, מהנתונים שפורסמו באוקטובר, כך נדמה לי, אחרי תשעה חודשים של פעילות במשק. גם אלה אינם נתונים סופיים. יש להגיד שאלה הן הערכות של סוף שנה. תמיד יש כמה שינויים. במרס בוודאי נדע את האמת. אבל אני רוצה להתייחס לנקודה אחת, שהיא מאוד חשובה לי.

הותקפתי קשות בעניין השכר במגזר הציבורי. הותקפתי קשות. בקטע מסוים, לפי דעתי, יש גם צדק בביקורת. אין צדק שעובדים סוציאליים שהשתכרו 2,500 שקל ומשתכרים היום 5,000 שקל, היו נשארים ברמת שכר כזאת. גם לגבי המורים, אדוני שר החינוך, אני חושב שהתוספת היא איכותית, ואני מקווה שהיא מושכת יותר אנשים שיכולים ורוצים להיכנס למערכת החינוך. לא קרה שם אסון. בקטע הרפואי היתה גלישה גדולה מדי, לגבי רופאים ואחיות, ואני אומר זאת. אבל מי לא אמר שבשנה=שנתיים הראשונות השכר במגזר הציבורי עלה ב=25%? ובכן, אני רוצה להזכיר שההסכמים האלה היו לראשונה במדינת ישראל הסכמים לארבע שנים וחצי, ל=1993, ל=1994, ל=1995, ל=1996 ועד לספטמבר 1997. והנה, לשמחתי הרבה, מה אנחנו רואים היום? אנחנו רואים שב=1996 השכר במגזר הציבורי, אדוני היושב=ראש, ירד ריאלית. הוא ירד ב=1.5%, אם אני זוכר נכון. הוא לא עלה. כן, כן, זה הנתון שפורסם.

הי"ר ד' תיכון:

זה כולל את אוקטובר 1996?

אברהם שוחט (העבודה):

זה לגבי שנת 1996 כולה.

הי"ר ד' תיכון:

אבל את אוקטובר זה כולל? הרי היו תוספות שנדחו לאוקטובר 1996. הרי דחו, הרי אתה דחית כמה - - -

אברהם שוחט (העבודה):

רק קבוצה אחת - הרופאים, 12,000 רופאים - דחו השנה לשנת 1997. מדובר בתוספת של 2.5%. רק הרופאים הסכימו. לצערי, האחרים לא הסכימו. כלומר, אנחנו עומדים בחשבון ארבע=וחצי=שנתי בגידול של 15%-16%. זה רחוק מהדיבור על גידול של 25% ו-30% נטו.

עכשיו אני אומר, שבחלק זה מוצדק. בחלק זה מוצדק לחלוטין. אני לא מצטער על התוספות לעובדים הסוציאליים. דרך אגב, זה נכון גם לגבי עובדי הדירוג האחיד. אתם בוודאי יודעים, ש=70% מעובדי המדינה, חבר הכנסת דהן, קיבלו השלמת הכנסה. ולא מדובר ב=1%, אלא ב=5%. כלומר, באופן בסיסי מבנה השכר היה מבנה כזה שחייב השלמות הכנסה. בושה וחרפה. ובהסכם השכר זה נמחק.

לכן, קודם כול, אני שמח על הנתון הזה, ובעצם המשק והתקציב ספגו את הגידול הזה, שכן כממשלה, אדוני שר החינוך, משנה לשנה בעצם אין גידול בהוצאה על השכר, אם השכר הציבורי ירד; והממשלה בתקציבה עוסקת אך ורק בשכר הציבורי.

אדוני היושב=ראש, אמרו שהצמיחה במשק תהיה 3.8%. היא מגיעה ל=4.4%, ואני מניח שהיא תיגמר ב=4.5%. משווים זאת לשנה קודמת, ל=7% ול=8% שהיו בשנה הקודמת. אני רוצה להפנות את כולכם למסמך שהונח פה באולם המליאה, מסמך ההערכה של החשבונאות הלאומית, ואני לא זוכר את הניסוח המדויק. שם הנחנו גידול של 5%. לא הנחנו גידול של 7.5%, ויצא 4.5%. יש גם השפעה של התיירות על כך, וכל אחד יודע שבלי סעיף

התיירות הדבר היה בסדר.

משפט אחרון, חבר הכנסת שטרית ואדוני היושב ראש, בעניין היצוא. קראתי בעיתון שאומרים: נו, בכל אופן עם שער החליפין ועם הכול היצוא גדל ב-6%, ומה תלינו? - לעומת 12% בשנה שעברה ולעומת 13% ו-14% בשנים קודמות. אני אומר לכם, ששער החליפין סוגר את היצוא, מגדיל את היבוא ויוצר בעיה בחשבון השוטף. הרי אני יכול להגיד: למה 6%? למה לא 12%? ואם היה גידול של 12% ביצוא, השער היה יותר גבוה, וביבוא הנתון היה למטה, אזי גם החשבון השוטף היה אחר; ודרך אגב, אדוני היושב ראש, הוא מיליארד פחות ממה שאמר פה ראש הממשלה. הוא לא ידע. את זה, אני מניח, הוא לא ידע. דיברו על 5.5 מיליארדים ואנחנו מדברים על 4.6 מיליארדים, לפי הנתון החדש. מתוך ניסיון, אם אתם שואלים אותי - זה יהיה עוד פחות.

לכן, אמרתי אתמול - ובזה אני מסיים - שכאשר נכנסתי לתפקיד אמרו לי: שנת 1992 היא של שר האוצר הקודם, לטוב ולרע. היתה אז אינפלציה נמוכה וזה היה נוח לאופוזיציה להגיד זאת. מאה אחוז. אני אומר לכם: אני לא מתבייש ב-1996.

נסים דהן (ש"ס):

לא היה אז גירעון תקציבי כזה.

אברהם שוחט (העבודה):

לא, הגירעון התקציבי היה 6.2% תוצר, כפול ממה שהגענו אליו, וב-50% יותר ממה שהוא השנה, עם כל החריגה. הגירעון בחשבון השוטף היה נמוך. אבל למה הוא היה נמוך?

הי"ר ד' תיכון:

אבל הוא מדבר על הגירעון בתקציב.

אברהם שוחט (העבודה):

אתה מדבר על הגירעון בתקציב? בתקציב, בשנת 1992 - - -

נסים דהן (ש"ס):

בתקציב היתה אינפלציה.

אברהם שוחט (העבודה):

לא, אתה טועה. 6.2% גירעון בתוצר היה ב=1992, ובפועל זה הסתיים ב=5.7%. זה כפול ממה שהיה ב=1993, ויותר ממה שיש עכשיו, עם כל החריגה. זה היה מאוזן בחשבון השוטף של הדולרים, וזה נכון, כי עדיין ההשקעות לא התחילו. הרי למה הלכנו לאמריקנים וביקשנו 10 מיליארד? - כי ידענו שנצטרך להשקיע. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת מאיר שטרית.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב=ראש, מותר לי לשאול אותך שאלה?

היו"ר ד' תיכון:

אותי - בוודאי.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב=ראש, איך אתה מסתדר בימים של תקציב, כשאתה לא פועל, לא נמצא ולא שותף? האם זה לא מוציא אותך מהדעת?

היו"ר ד' תיכון:

נו, מה אני יכול לעשות? אני חושב שאני עוקב מקרוב ושותק.

ראשית, יום חדש, 31 בדצמבר, 1996. רבותי, כל אלה שיכתבו את הפרוטוקול - נא לשנות את התאריכים. בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, אני שמח שיש לי הפעם הזדמנות לא להיות יושב=ראש, כך שאוכל לדבר בזמני על ההסתייגויות. אני עובר להסדר החדש של דיבור בזמן של עשר דקות.

אבל, ראשית, אני מבקש להתייחס להצבעה של אתמול. אני מבין שהאופוזיציה משבחת, כמובן, את כל אלה מהקואליציה שהצביעו בעצם נגד הממשלה ונגד ההסתייגות, כדי להפיל את הורדת נקודת הזיכוי לנשים עובדות.

עכשיו, אני רוצה לומר שזה לא שאני שש לצעד הזה, ובוודאי הייתי מברך אילו הממשלה היתה מגישה צעדים אחרים והיתה חוסכת לעצמה הרבה מאוד צרות. אני חושב, למשל, שאם הממשלה היתה מורידה מהשיפוי של המעסיקים - ולעניות דעתי, אפשר להוריד מהשיפוי של המעסיקים אפילו 4 מיליארדי שקל - ומשאירה את השיפוי הזה רק לסקטור היצרני, ולא לתת אותו לשירותים - - -

היו"ר ד' תיכון:

תגיד לי, למה הם לא הולכים לעסקת חבילה? היינו: להקטין את השיפוי ולצמצם את תוספת היוקר.

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

אמת. הצעתי.

היו"ר ד' תיכון:

הנגיד היה מוריד את הריבית, והוא לא כזה חזק.

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב=ראש, קודם כול, אני חושב שאתה צודק במאה אחוז.

אני רוצה לומר לך, שבאלטרנטיבות שהצעתי לממשלה - זו היתה אחת האלטרנטיבות, קרי: לעשות עסקת חבילה. הרי היום, מאחר שלא עשו עסקת חבילה, יצא מצב שהמעסיקים ייהנו שלוש פעמים. לאור העובדה שהממשלה מקצצת בתקציב, התוצאה תהיה שהנגיד יקצץ עכשיו גם בריבית, להערכתי, ויהיה מצב שבו גם שער החליפין ישתנה אולי בצורה זוחלת, אבל הוא ישתנה - משני השינויים הללו ייהנו המעסיקים. כשהריבית יורדת - המעסיקים נהנים. כששער החליפין ישתנה - המעסיקים ייהנו. ונוסף על זה, השיפוי של 9.5 מיליארדי שקל נשאר על כנו. לכן, על אחת כמה וכמה היה נכון ורצוי לקצץ את השיפוי הזה למעסיקים ולתת תשובה לעניין הזה.

הרי הקיצוץ בנקודת הזיכוי לנשים עובדות לא נעשה מתוך תענוג של הממשלה. הם רצו למצוא מקור תקציבי חלופי לגזירות שנלחמנו בהן והצלחנו לבטל אותן. מדובר בגזירות על הבריאות ובגזירות על קצבאות ילדים. אני שמח שהצלחנו בעניין הזה והממשלה עמדה, בסופו של דבר, בדיבורה לבטל אותן. יכלו בקלי=קלות לפתור את העניין הזה, לקחת כמה מיליארדי שקלים משיפוי מעסיקים, לכסות גם את הגירעון שנוצר בגין העניין הזה של נקודות הזיכוי, לכסות את הקיצוץ, שיהיה עליו מאבק היום, בנושא 120 מיליון שקל בחוק חיילים-החיילים המשוחררים, ובהקשר זה מדובר על קיצוץ של 130 משוחררים. זאת אומרת, אפילו אם היו מורידים משיפוי המעסיקים רק חצי מיליארד שקל, ולא לוקחים את גרסתי - וזה באמת סכום שהוא בשוליים - היו פותרים חלק גדול מכל הבעיות שעומדות לפנינו והופכים את חייהם של כולם ליותר קלים.

צריך לומר גם לבייגה, למרות הפרחים שהוא חילק פה לכולם, שכשהוא היה שר האוצר הוא לא נתן לאף אחד מחברי הקואליציה, או נכון יותר הקואליציה שלכם הצביעה בצורה גורפת נגד כל הצעה שלנו שהיתה נגד התקציב, שגם היו בה כוונות מאוד טובות. היו הסתייגויות רבות שמטרתן היתה חברתית ואחרת. הדוגמה הבולטת ביותר, שאני מבקש לציין - - -

אברהם שוחט (העבודה):

ואז הייתי נותן את - - -

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

לא, הקואליציה תיתן הפוך, וזה יתאזן.

אבל אני זוכר איך הקואליציה שעברה הפילה את חוק יום חינוך ארוך שבע פעמים בהצבעה בכנסת. אני הבאתי אותו אז להצבעה, והאופוזיציה התגייסה, כמעט פה=אחד, להצביע בשבילו.

אדוני היושב=ראש, אני רוצה לנצל את ההזדמנות ולומר, שבכנסת שעברה, בדיון על חוק ההסדרים, דיברתי כמה שעות על חוק יום לימודים ארוך. עכשיו, כששר החינוך נמצא פה - ואמרתי שחברי הכנסת הדוברים מתייחסים לעובדה שהשר התורן הוא שר החינוך - אני רוצה לנצל את הזמן הזה שיש לי - עשר דקות, ולדבר אל שר החינוך על יום החינוך הארוך.

אני יודע שאנחנו נתונים במידה מסוימת בוויכוח לא על הרעיון אלא על דרך ההפעלה. זו דווקא הזדמנות טובה. יש לי כמה דקות של שקט ואני יכול לדבר אל אוזנו של שר החינוך כשהוא רענן, על הבוקר. זו הזדמנות יוצאת מן הכלל, שאולי אין לה תחליף.

אדוני השר, אנסה להסביר את המניע או את הנקודה המרכזית בטיעונים שלי. על=פי החלופות שהוצעו על=ידי צוות הפרופסורים, צוות הפרופסורים קובע ואומר, שבהתחשב במצב הכלכלי והמשקי, הם נמנעים מלהמליץ על החלופה השנייה, שפירושה בעצם הפעלה של יום לימודים ארוך בגני=הילדים ובכל בתי=הספר ביישובים בארץ, במשך שישה ימים בשבוע, להוציא יום שישי, שבו ילמדו עד השעה 12:00, ועוד יום אחד בשבוע שבו ילמדו עד השעה 17:00. הם אומרים: אנחנו נמנעים מלהמליץ על החלופה הזאת בגין המצב המשקי והכלכלי. הם כותבים: לא יעלה על הדעת שבאווירה של קיצוצים במשק אפשר למצוא תקציב להפעלת יום חינוך ארוך. לכן, הם אומרים: אנחנו ממליצים על חלופה שלישית כהוראת שעה.

החלופה השלישית אומרת: ניקח את התלמידים החלשים בבתי=הספר, ניתן להם עזרה ושיעורי עזר באמצעות מורים או סטודנטים, בקבוצות של עד שישה ילדים, במטרה לקדם אותם ולהביא אותם לפחות לרמה הממוצעת של הכיתה.

קודם כול, אני לא מזלזל ברעיון ואני לא פוסל אותו. אני לא פוסל את הרעיון כאלטרנטיבה למצב הקיים היום, שבו אין שום דבר. השאלה מה עדיף.

אדוני השר, אני רוצה להסביר לך נקודה אחת, מאוד חשובה. יש איזה סינדרום, שאני קורא לו "סינדרום העוקץ", ואני מבקש להסביר אותו. יש שאלה במדע, כשאומרים: איך יכול להיות שדבורה, שמשקלה הוא אולי גרם או שני גרם, מצליחה לחדור בקלות, באמצעות העוקץ שלה, לתוך העור? הרי כשדבורה עוקצת אין לה בעיה, היא מחדירה - - -

נסים דהן (ש"ס):

העוקץ של הדבורה הוא פשוט בורג סיבובי.

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

לא, היא צריכה כוח בשביל להכניס אותו.

נסים דהן (ש"ס):

כשהוא מסתובב יש כוח. כשמוציאים אותו - הכוח - - -

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

כן, אבל לא זו הנקודה. במשקל שלה - - -

הי"ר ד' תיכון:

אתה רואה איך פספסת את הדוגמה שלך? אתה כבר מסתבך.

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

אני לא מסתבך וזה לא נכון. העוקץ לא בנוי כבורג סיבובי. זה לא נכון. זו לא הסיבה. תיכף אסביר לך את הסיבה. האמן לי, ביולוגיה זה המקצוע שלי. זו לא הסיבה. הסיבה המדעית היא מאוד פשוטה: אף=על=פי שמשקלה של הדבורה הוא גרם או שניים, המשקל שלה לא היה מספיק להחדיר את העוקץ אל תוך העור - עם בורג או בלי בורג. זה לא הולך. תנסה להחדיר מכשיר אל תוך העור שלך ותראה שזה קשה. אתה צריך ללחוץ אפילו כדי להחדיר מכשיר חד.

נסים דהן (ש"ס):

אבל זה בורג. תעשה ניסיון, קח בורג.

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

אבל זה לא בורג, חבר הכנסת דהן. זה לא בורג. מה לעשות? תסתכל במיקרוסקופ ותראה שהעוקץ הוא לא בורג.

היו"ר ד' תיכון:

הוא ביולוג. הוא ביולוג.

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

העוקץ הוא לא בורג. אין מה לעשות. תסתכל במיקרוסקופ ותראה שהוא לא בורג. הסיבה היא אחרת לגמרי. כיוון שהעוקץ הוא כל כך חד וכל כך דק, המשקל של הדבורה, שכולו הוא אולי גרם אחד או שניים, יוצר לחץ על קצה העוקץ במשקל של טונות על סנטימטר. זאת אומרת, אף=על=פי שהעוקץ הוא כל כך דק, העובדה שהוא כל כך מחודד מביאה לכך שהוא מצליח לחדור את העור בקלות, כי המשקל שמופעל עליו - מאחר שמשקל הדבורה מתרכז כולו על נקודה חדה - הוא משקל של טונות על סנטימטר.

אני קורא לזה "סינדרום העוקץ", אדוני השר, מסיבה פשוטה - מכיוון שזה קיים בהרבה מאוד תחומים בחינוך. אם אתייחס לדברים בהכללה, הרי כשמדברים על מצוקה בישראל, על העוני, על הפשיעה ועל ההידרדרות, ומנסים לטפל בכל התחלואים האלה בהרבה מאוד אמצעים, מרוב פיזור האמצעים על כל כך הרבה מטרות, לא מצליחים לחדור בשום מקום. אם היינו מרכזים את המאמצים שלנו בכיוון אחד בלבד, בחינוך, יוצרים שם את סינדרום העוקץ, ומצליחים לחדור שם - היינו פותרים את רוב בעיות המצוקה בישראל.

אומר מה היתה אחת הטענות הקשות שלי אל המערכת של המדינה במשך כל השנים. אתה היית אצלי ביבנה בביקור כשר החינוך, בשנות ה-70, כשעשינו את תוכנית ההוראה היחידנית. ראית איזו מהפכה זה חולל ביישוב כולו. משרד החינוך היה אז שותף לזה, העירייה היתה שותפה לזה, אוניברסיטת תל-אביב היתה שותפה לזה. שר החינוך חולל מהפכה רבתי בעיירת פיתוח באמצעות החינוך. אילו היינו משקיעים בחינוך בעדיפות ראשונה את התקציבים הדרושים פעם אחת - אני טוען שהיינו פותרים את רוב בעיות המצוקה בישראל. אדוני השר, אני טוען, שבמקום לחכות שהמצוקה תיווצר, שיהיו כבר עבריינים, נרקומנים ואחרים, ואחר כך לנסות לשקם אותם - וזה בזבוז אדיר של כספים ללא הצלחה - צריך להשקיע בחינוך.

הדבר דומה לגידולו של עץ, וחז"ל השתמשו פעם בדוגמה הזאת. אם אתה לוקח שיח קטן או שתיל קטן, מטפח אותו, משקה אותו, גוזם אותו וקושר אותו לעמוד כדי שהוא יגדל נכון - לאחר שהוא גדל אתה כבר לא צריך לטפל בו, כי השורשים שלו מגיעים לאדמה, הוא יונק בעצמו, אתה יכול להניח לו, והוא יגדל לעץ לתפארת והוא גם ייתן פירות.

נסים דהו (ש"ס):

כשעץ הוא קטן, כשהוא שתיל, הוא יכול עוד לקום, אבל לא רואים אותו כשהוא קטן. מתי רואים אותו? - כשהוא גדול.

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

נכון, רואים אותו כשהוא גדול. לעומת זאת, אם אתה מזניח את השתיל, נותן לו לגדול עקום והוא גדל עקום - גם אם תנסה ליישר אותו כשהוא יגדל, בדרך כלל לא תצליח, או שאתה יכול לשבור אותו.

אדוני השר, כל הטענה שלי נוגעת לסדרי עדיפויות לאומיים. אני טוען שחינוך צריך לעמוד בראש סולם העדיפויות הלאומי, לפני כל דבר אחר. לצערי, מי שעוקב אחר התהליכים החברתיים ואחר הקצאת המשאבים החברתיים בארץ במשך שנים, יכול לראות שהחלק בתקציב שגדל במידה המרבית ביותר הוא ההכנסות המועברות, דהיינו: תמיכות וקצבאות למיניהן לכשל של החינוך. אם פעם אחת נחנך דור אחד כמו שצריך - נוכל לעצור את רוב נקודות המצוקה בארץ.

אדוני השר, עכשיו אני חוזר לתוכנית של יום חינוך ארוך. מדוע אני נאבק על ההפעלה בשיטה של יום חינוך ארוך? על=פי המתכונת המוצעת - ואם היא תופעל בשיטה הזאת, יהיה מצב שכאשר הפעמון יצלצל בשעה 13:00, 85% מהילדים ילכו הביתה בשמחה רבה. יישארו אותם תלמידים שיאותרו כחלשים. הם יישארו ללמוד בבית=הספר. התוצאה תהיה שאותם ילדים קודם כול יראו בזה ענישה. שנית, הם ילמדו לבדם. הם לא ילמדו עם התלמידים החזקים יותר. העניין ייראה גם בעיניהם כסטיגמה, ובעצם תהיה להם על המצח

סטיגמה שהם תלמידים חלשים והם צריכים ללמוד. ואני לא חושב שזו המטרה.

אדוני השר, אני חושב שבאותו כסף שהממשלה מוכנה להקצות אפשר להתחיל בדברים. ואגב, אני מאמין שזה לא סוף הדרך; להיפך, אני חושב שזו רק ההתחלה, והתחלה מבורכת, והממשלה תיאלץ להרחיב את התקציב הזה. אני מקווה שעד סוף הקדנציה שלך נגיע למצב שבסוף הקדנציה הזאת יופעל יום חינוך ארוך בכל בתי=הספר בישראל. השאלה היא איך 10 יישובים, שהם-מתחילים ומה עושים. אני טוען, שבאותו כסף שיש לנו אפשר לקחת 20 הקשים ביותר בארץ - בהתאם למה שהכסף יספיק, ומשרד החינוך יבחר את היישובים - ונפעיל בהם יום חינוך ארוך מלא, מ08:00 עד 17:00, מגני=ילדים ועד סוף בית=הספר היסודי לפחות, או עד סוף חטיבת הביניים. סיבוב אחד כזה בבית=הספר יביא למהפכה חברתית אדירה.

אני טוען, שבבית=הספר לא צריך ללמד רק בשעות הבוקר ורק את הלימודים הפרונטליים. להיפך, יש לשלב בבית=הספר את החינוך הפורמלי והבלתי=פורמלי. כך יוצא, שבתוך מערכת החינוך הקיימת היום, אותם משאבים שמופנים היום לחינוך הבלתי=פורמלי יכולים להיות מופנים לדבר אחר. אפשר לעשות אתם יותר חינוך ודברים אחרים. אני מאמין שבגישה הזאת אתה יכול, אדוני השר, בשנה אחת - אם תהיה מדידה ומעקב - לבדוק את התוצאות באותם יישובים ולראות מה היתה ההשפעה. כל שנה - ככל שנוכל להשיג יותר כסף מתקציב הממשלה - יש להרחיב את הפעולה לגבי יותר ויותר יישובים. זאת, בהנחה שבתוך ארבע שנים נוכל להגיע למצב שבכל הארץ ילמדו ביום חינוך ארוך.

בתקופתך כשר, בקדנציה הראשונה שלך, החליטה הכנסת על לימוד תיכון חינוך. תמכתי בכך בכל לבי. גם היום, כשיש ביקורת ושואלים, למה העשירים לא משלמים שכר לימוד, אני לא חוזר בי מתמיכתי זו. אני מגן עליה בלהט מסיבה פשוטה, אדוני השר, וגם אז אמרתי זאת בכנסת. הסיבה היא אחת: אם אתה יוצר דיפרנציאציה, ואתה נותן תמיכה רק למי שחלש - אוטומטית אתה יוצר סטיגמה על האיש. שנית, עצם העובדה שילדים היום אינם תלויים בהוריהם, לטוב ולרע, אם הם ילמדו או לא ילמדו - זו הבשורה הגדולה. נניח, אדוני השר, שבמצב הקיים היום להורה אין בעיה כלכלית, אבל אם הוא לא רוצה שילדיו ילמדו ואם הוא לא רואה בכך עדיפות - הילד שלו יהיה בחוץ אם הוא לא

שילם שכר לימוד. אני כבר חוויתי את החוויה שאתה צריך ללמוד או לשלם בעצמך, כשאינך ברירה או כשאין לך אפשרות אחרת. לכן, חוק תיכון חינוך הביא לפחות לדבר אחד - הוא נותן הזדמנות לכל ילד בארץ לגמור תיכון, אם הוא יכול.

הבעיה שלנו, אדוני השר, הבעיה הקשה ביותר היא, שילדים נושרים מחינוך תיכון לפני סיום בחינות הבגרות ולפני סיום כיתה י"ב; הם נושרים לא בתיכון, אלא בגן=הילדים ובבית=הספר היסודי, כי שם הכשל העיקרי. הכשל העיקרי של האוכלוסיות החלשות הוא בכיתות היסוד. כשהבסיס לא נבנה נכון, הם לעולם לא יגיעו לתיכון, ואם הם יגיעו - הם לא יגמרו את בחינות הבגרות והם לא יגיעו לאוניברסיטה.

לכן, אני מציע: בוא נהפוך את הגלגל, בפירמידה של החינוך - נשים לא על ראשה וקודקודה, אלא על תשתיתה, ושם נשקיע את המירב.

אני אומר לך, אדוני השר, תן לי יישוב אחד - איזה יישוב שאתה רוצה בארץ, הקשה ביותר - ותן להפעיל בו יום חינוך ארוך כמו שצריך. אוכיח לך שביישוב הזה תיעשה 8 שנים, מהפכה בקנה מידה בין=לאומי. מהפכה בתוך דור, 10

אסיים במשפט אחרון. אדוני השר, כשהגעתי ליבנה ונבחרתי ליושב=ראש מועצה, היו ביבנה 7,000 נפש. גומרי בחינות הבגרות ביבנה היו אחוזים בודדים. כשאני הייתי סטודנט - הייתי הסטודנט השני ביבנה. זהו. כשהייתי ראש מועצה - ולא היה הפרש גדול של שנים בין התקופה שבה הייתי סטודנט לבין התקופה שבה הייתי ראש מועצה, מדובר בסך הכול בהפרש של חמש שנים - גם אז היו סטודנטים בודדים בעיר, ובודדים גמרו בחינות בגרות. כשאני סיימתי את הקדנציה שלי כראש מועצה, ניגשו לבחינות הבגרות - בעקבות הפעולה החינוכית בעיר - 97% מהמחזור. מתוך המחזור סיימו בחינות בגרות 70%-80%. היום יש קצת נסיגה ועומדים על 60%, אבל זה עדיין אחוז גבוה מאוד בארץ. זה מוכיח שזה לא דבר אבוד, אדוני השר. אפשר לשנות את המצב אם מוכנים לאחוז את השור בקרניו.

אני קורא לך: בוא נאחז את השור בקרניו. יש לנו הזדמנות בלתי חוזרת. האמן לי. הממשלה התחייבה לכך היום, ואסור לנו להחמיץ את השעה הזאת.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

שר החינוך, התרבות והספורט ז' המר:

אדוני היושב=ראש, האם אני יכול להתייחס?

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה. אתה יכול תמיד ובכל רגע. אבל תן לי למחוק כמה אנשים. חברי הכנסת עמיר פרץ, מקסים לוי, אהוד ברק, רפי אדרי. אחריו - חבר הכנסת רענן כהן. בבקשה, אדוני השר.

קריאה:

אדוני היושב=ראש, יכול להיות שהם יגיעו באמצע דברי השר.

היו"ר ד' תיכון:

אבל מה לעשות? אדוני השר, בבקשה.

היו"ר מ' שטרית:

אדוני השר, פשוט ניצלתי את ההזדמנות שאתה פה וביקשתי לדבר. בדרך כלל, ברוב הדיונים האלה אני לא יכול לדבר כיושב=ראש.

שר החינוך, התרבות והספורט ז' המר:

בסדר. אבל גם אנצל את דבריו על מנת להסביר את תפיסתי בעניין. קודם כול,

לגבי הנושא של תיכון חינם - זה לא רק שהכנסת אישרה את החוק, אלא אני יזמתי אותו אז, ולא רק שיזמתי אותו, אלא נאבקנו קשה מאוד על מנת שהוא יתקבל. באמת נאחזתי באותו רעיון שאתה, היושב=ראש, אמרת, שילדים לא צריכים להיות תלויים בשרירות הלב של הוריהם, ולא משנה אם יש להם כסף או אין להם כסף. אני עצמי נפגשתי עם הרבה ילדים שבאו אלי לחצר משרד החינוך ואמרו: להורים שלי יש, אבל מסיבות של מס הכנסה ומכל מיני סיבות, ולא משנה מה הן, הם לא נותנים, או שהם לא מעוניינים והם רוצים שאעבוד וכדומה. כאן יש הזדמנות בלתי חוזרת. אני חושב שזו היתה הצלחה גדולה, והרבה תלמידים שלא למדו הצטרפו למעגל הלומדים. לכן, אני מודה לך שהזכרת זאת.

אגיד לך מה הוויכוח בנושא של יום חינוך ארוך בהקשר זה. קודם כול, באמת צריך לשבח את הממשלה כמו שרמזת, שגם בתקופת הקיצוצים הזאת היא משקיעה 400 מיליון שקל למטרה הזאת. מובן שאם היו לנו 2 מיליארדי שקלים או 2.5 מיליארדים היינו הולכים על כל המערכת, והיה יפה מאוד אם התלמידים כולם היו מקבלים יותר שעות ביום דעת. ואינני נכנס לוויכוחים ולדקויות. אבל בסך הכול נניח שזה כך.

אני אומר, שאם יש לי כסף לתת ל=200,000 ילדים, אני מעדיף קודם כול, ובעיקרון, את 200,000 הילדים שאין להם. תראה, ההורים של ה=20% העליונים בחברה הישראלית משקיעים בכל ילד 5,000 שקל בשנה. 20% התחתונים משקיעים בכל ילד 500 שקל.

היו"ר מ' שטרית:

פי=עשרה.

שר החינוך, התרבות והספורט ז' המר:

את הפער הזה משרד החינוך צריך לתקן. לכן, קודם כול, אני הולך לאותם יעדים בשני העשירונים התחתונים, ואני אומר: אני צריך לתת להם.

עכשיו, יש בעיה נכונה שציינת, והיא נוגעת לסטיגמה. אגיד לך מה - בפועל היא לא תהיה; ואגיד לך למה - מפני שבסופו של דבר נלך לכיתות, לבתי=ספר ולערים

ולעיירות שבהם זה מצבם של כל התלמידים או רובם. לכן, אני אומר: בדרך כלל זה לא מצב שבו אני דולה איזה בודד חלש מבית=ספר אחר, כי יש עליו סטיגמה, אלא בסך הכול בדרך כלל מדובר בכיתות שלמות, בעיירות כמעט שלמות. אבל אני הייתי אומר, שאם יש לי סכום כסף מסוים - אני לא רוצה לתת אותו לילדים החזקים באותה עיירה. למשל, קח את יבנה. יכול להיות שביבנה יש היום ילדים מאוד חזקים. מדוע אני צריך לשלול מ=50,000 ילדים עניים במקום אחר, מפני שנתתי לילדים החזקים ביבנה? לכן, אני אומר שהרעיון הזה הוא הרעיון, עם רגישות ועירנות לנושא הסטיגמה. בזה אני מסכים אתך.

יש עוד נושא אחד שדיברת עליו, וגם בו אתה צודק. צריך שיהיו בתוך אותה כיתה גם גורמים שמושכים את הילדים קדימה.

אני מקבל את שתי הנקודות האלה, כי הן נקודות מרכזיות. אבל בסך הכול - ובוודאי עוד נדבר על כך הרבה - המטרה היא לקחת את 200,000 הילדים החלשים, שגם מרוכזים בכיתות מסוימות, בבתי=ספר מסוימים ובעיירות מסוימות, ולתת להם את זה; ולא להוציא את הכסף על מי שפחות צריך אותו. איך נעשה זאת? עוד נדבר על כך.

היו"ר מ' שטרית:

אדוני השר, אם מותר לי, אספר איזו חוויה אישית מאתמול. אומרים: שלח לחמך על פני המים. אתמול חוויתי באופן אישי חוויה מיוחדת באופן יוצאת מן הכלל. אתה יודע שיש פה נערות שמגיעות מבית=הספר לחינוך בירושלים, במסגרת החינוך לדמוקרטיה.

שר החינוך, התרבות והספורט ז' המר:

נערות ונערים.

היו"ר מ' שטרית:

נערות ונערים. אתמול, בהיותי היושב=ראש, אחת הנערות שלחה לי מכתב; היא ביקשה לכתוב לי מכתב והסדרן הגיש לי את המכתב. כמובן, לא אזכיר את שמה של הנערה.

מהמכתב התברר לי שלפני עשר שנים, בהיותי ראש העיר יבנה וגם חבר כנסת, קרה אירוע מעציב וטרגי. אביה נכנס לבית=הספר, ירה באמה, ירה בשומר של בית=הספר והשומר הרג אותו. שני ההורים נהרגו ונשארו שני אחים קטנים יתומים. כראש עיר טיפלתי באימוץ שלהם. נתתי להם טיפול בימים הראשונים. מצאנו משפחה אומנת, ואחר כך הם הגיעו למשפחה מאמצת. עברו מאז עשר שנים, וראיתי אתמול את הנערה, שלומדת בכיתה י"ב. היא נראית נהדר. כמובן, אני לא יכול לומר את שמה. זכרתי את הסיפור. היא כתבה לי מכתב שהיא מאוד שמחה לראות אותי היום, אחרי עשר שנים - מאז היא היתה ילדה בת שמונה.

שר החינוך, התרבות והספורט ז' המר:

אגיד לך רק משפט אחד. יש לי המון סיפורים כאלה. אבל אחד אספר לך. יש אדם שמכירים אותו כאן. בקדנציה קודמת שלי היה לו ילד בכיתה י"א, שרצו להוציא אותו מבית=ספר מאוד מפורסם בירושלים, מפני שאמרו שהוא לא מתנהג בסדר. בא אלי האבא שלו ואמר לי: תשמע, אם יזרקו אותו מבית=הספר הוא יידרדר לפשע; אני יודע באיזו סביבה הוא נמצא. ועוד הוא אמר לי: אני לוקח על עצמי שהוא יתנהג אחרת. פניתי למנהל בית=הספר. מנהל בית=הספר נענה לי, אבל בעיתונים היה כתוב: שר החינוך מתערב בשיקולים פדגוגיים. המנהל התגבר על כך והכניס אותו. הבחור הזה - ואבא שלו יעיד על כך - בינתיים נהיה קצין בצה"ל, הוא עורך=דין, יש לו משפחה עם כמה ילדים. הוא אמר לי מה היתה יכולה להיות האלטרנטיבה.

לכן, הרבה פעמים באמת צריך לעשות מאמץ על כל ילד וילד, כדי שהוא יצליח.

היו"ר מ' שטרית:

לדעתי, אין ספק שאין נפשות אבודות. יש רק נפשות שמאבדים אותן, אדוני השר. היושב פה יכול להעיד על כך בעצמו.

אני מודה לשר החינוך. מאחר שהיושב=ראש הקודם קרא לא לפי הסדר את החברים שהיו צריכים לדבר על=פי הסדר אחרי, אני לפחות אקרא את שמותיהם ואוריד את זכותם

לדבר, מאחר שהם אינם פה: חברי הכנסת מיכאל קליינר, אליעזר זנדברג, מיכאל איתן, חיים דיין, מיכאל נודלמן, יורי שטרן, צבי הנדל, יצחק כהן, שמריהו בן-צור, אבנר חי שאקי, משה גפני, נסים דהן. היושב-ראש לא קרא קודם את שמותיהם. הוא התחיל מחבר הכנסת שוחט ואילך.

רענן כהן (העבודה):

ומה אתי? הוא הגיע אלי?

היו"ר מ' שטרית:

בסדר, חבר הכנסת רענן כהן. אגיע אליך. אתה רואה פה עוד אנשים? אתה לא רואה. חכה.

עכשיו, לאחר שהיושב-ראש כבר קרא את שמותיהם של החברים שלא נמצאים פה - חברי הכנסת עמיר פרץ, אהוד ברק ורפאל אדרי - אנחנו מגיעים לידידי, חבר הכנסת רענן כהן. אני מזמין אותו לדבר. אחריו - חבר הכנסת אורי אור. עשר דקות, אדוני.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בוקר טוב לנשים העובדות, הצדק ניצח. אני חושב שמה שעשינו אתמול היה הדבר הנכון. חבל שהממשלה הזאת חסרת ניסיון. היא יכולה לגמור את העניין בלי כל הרעש שהיה מסביב.

כמובן, אני רוצה להגיד היום בוקר טוב לכמה מגזרים, לגמלאים, לאלה שנמצאים במילואים, ואסיים בנושא החיילים המשוחררים.

אני רוצה לומר לך, אדוני היושב-ראש, שלשמחתי אני לא רוצה לכלול אותך במה שאומר, כי אני רואה בך חלק מהמשפחה הגדולה, משפחת מפא"י ההיסטורית.

היו"ר מ' שטרית:

יש בכלל מפא"י?

רענן כהן (העבודה):

כן, זה אמיתי. חבל שהיא איננה.

מעולם לא היתה בישראל ממשלה ששילמה מחיר כל כך כבד על חוסר יכולתה לקבל החלטות. מעולם לא היתה בישראל ממשלה שבמשך שישה חודשים לא הצליחה לעצב מדיניות או חזון, לקבל החלטות או למצוא לעצמה כיוון. מעולם לא היתה בישראל ממשלה כל כך חובבנית, כל כך חסרת ניסיון, כל כך חסרת מעוף. מעולם לא היתה בישראל ממשלה שבשישה חודשים ביצעה את כל הטעויות והשגיאות האפשריות. מעולם לא היתה בישראל, ואולי הייתי אומר שלא היה בישראל ראש ממשלה כזה. אני לא רוצה לדבר על כל הממשלה, כי בממשלה שלו יש לי כל כך הרבה חברים טובים ואני מבקש לעשות הפרדה מוחלטת. יושב פה שר החינוך, והוא באמת ידיד אישי שלי. הוא היה בממשלה שלנו והוא יהיה בממשלה שלנו.

קריאה:

זו משאלת לב?

רענן כהן (העבודה):

לא, זו לא משאלת לב. אני מאמין שזה יהיה מהר. אני מקווה שגם חברי, מאיר שטרית, יצטרף אלינו ויהיה גם בממשלה שלנו, כי היא פשוט יותר הגיונית, יותר עם תפיסת עולם. מעולם לא היה בישראל ראש ממשלה שאחרי שישה חודשים של כהונה, עם ישראל כולו מלוכד בתחושה שהוא ראש ממשלה לא מתאים, לא רציני, לא אחראי, חובבני.

מכאן אני רוצה ללכת ולומר כמה דברים, ובקצרה. במה רוצים לפגוע? בגמלאים. אוכלוסיית הגמלאים בישראל מגיעה היום ל=800,000 איש. כ=50% מהם חיים מתחת לקו

העוני. הם מתקשים, ומצבם קשה ביותר. הם חסרי אונים לפעול לשיפור המצב. אסור לנו ככנסת, אסור לנו כקואליציה - ואני לא מדבר עלי, אלא עליכם - לנצל את תחושתם של הגמלאים, אלא להיפך. חובה עלינו להוקיר ולכבד אותם כבוני המדינה, כנכסי העם החומריים והתרבותיים. חוק הגמלאים אינו מיועד להיטיב את מצבם החומרי, אלא בראש ובראשונה לתת בידם את האפשרות של קיום מתוך כבוד. מי שפוגע בגמלאים - פוגע בכל המרקם החברתי של מדינת ישראל, כי כך אנחנו ניראה. מי שיכבד את הגמלאים - כך הציבור יכבד אותו וכך החברה בנויה.

כל הדת שלנו בנויה על סובלנות. כל הדת שלנו בנויה על מתן כבוד לאותה אוכלוסייה בוגרת, ופה אנחנו פוגעים ומזלזלים ביכולתם וביכולת הקיום שלהם.

אני עובר לבשורה היחידה אולי שאני יכול להוסיף הבוקר, מעבר לנושא ביטול חצי נקודת הזיכוי לנשים. אנחנו נמצאים היום במצב ש=70% מכלל פוטנציאל משרתי המילואים באוכלוסייה היהודית לא משרתים בצבא, במילואים. אדוני השר, רק 30% משרתים בצבא, במילואים. פה יש לך תפקיד הכי מרכזי, ושנינו היינו חברים בוועדת החוץ והביטחון. כאשר 70% נמצאים מחוץ לצבא, זה אומר שיש לנו בעיה בחברה. זה אומר שיש לנו משבר במרקם הסמלים הערכיים שלנו. אין לנו נושא יותר חשוב מהנושא הזה. כיצד קרה ש=70% מהחברה לא נמצאים במסגרת כור ההיתוך של החברה במדינת ישראל?

בצה"ל ראינו את צבא העם, והוא הופך להיות בעצם צבא של עילית. החוקה הביטחונית או החובה הביטחונית הופכת להיות נחלה של קבוצה קטנה, אדוני השר, ולכך השפעה על המוטיבציה לשרת בצבא. חלק גדול מן העם נותר מנוכר לצורכי הביטחון, ובכך יש פגיעה בסולידריות של העם.

אני מקווה שבימים הקרובים אוכל להביא הצעה לקיצור שירות המילואים ותגמול לאלה שמשרתים במילואים יותר מ=21 יום. אבל אני לא רוצה להרחיב את העניין.

אני רוצה להוסיף אולי בשורה נוספת במעשים שאני עושה למען הדור הצעיר, והיא בנושא השיכון לחיילים המשוחררים. מצוקת הדיור של החיילים המשוחררים והזוגות הצעירים חמורה בעיני, והיא לא יכולה להיות מטופלת בדרכים קונבנציונליות. יש

צורך בדרך חדשה, יצירתית. הקמתי פרויקט בלוד, שבא לתת ביטוי לאותה אוכלוסייה
70,000 דולר, כאשר החלק האחר יכול-צעירה, שיכולה לקנות דירה של 75 מ"ר ב=80,000
לקבל את הדירה במחיר יותר גדול. בכך אנחנו פותרים את בעיית הזוגות הצעירים.

אבל הפשע הגדול ביותר - ולכנסת הזאת יהיה אולי יום שחור - הוא בפגיעה
בחיילים המשוחררים, באלה שבכוחם ובנפשם שומרים עלינו. כאן הכנסת הזאת אטומה. אני
אומר: הקואליציה הזאת אטומה, חסרת הבנה, חסרת יכולת להבין מה שקורה בחברה,
מנוכרת מהחברה, רחוקה מהבנת הציבור. הדור הצעיר, יוצאי הצבא והחיילים המשוחררים,
לאחר שלוש שנים של נשיאה בעול ביטחוני קשה בלבנון ובמקומות אחרים, לא מצוידים
בכל מה שאנחנו קוראים להתחלה הראשונית בחיים האזרחיים.

יושב כאן שר האוצר. הוא היה שר המשפטים. אולי הוא הבין במשפטים. פתאום נתנו
לו לנהל מדינה, לקבוע תקציב. הוא בכלל חשב שזה משרד המשפטים. הוא איננו מבין מה
טוב ומה רע. איפה הוא יכול לפגוע? בדתיים הוא לא יכול לפגוע, כי זה שובר את
הקואליציה. בש"ס הוא לא יכול לפגוע, מכיוון שאלה משרתים ומקבלים כסף מהמדינה. מה
קורה אז? - היום הוא רוצה לפגוע בכל חייל. אני אומר לכל אלה ששומעים אותי, ההורים
של החיילים, אתם שנמצאים במוצבים: 2,510 שקל רוצים להוריד מכל חייל. באיזו צורה?
איזו זכות יש לנו? על מה אנחנו עושים את זה? למי אנחנו עושים את זה? לאוכלוסייה
החלשה, ששומרת על ביטחון המדינה? בוש וחרפה. זו בוש לכל אדם שיצביע בעד פגיעה
בחיילים.

אני בא לשר האוצר, אחרי שעות רבות, ומנסה להציע לו הצעת פשרה, גם לתת לו 70
מיליון שקל, גם לשפר את מצבם של החיילים הקרביים, וזאת לא הצעה שלי, אלא זו הצעה
של ועדה ציבורית שהקים שר האוצר ביחד עם משרד הביטחון. והנה, הוא אטום. הייתי
שולח אותו להיות בחזרה שר המשפטים, כי הוא איננו מבין בכלכלה, כי הוא הורס את
המשק.

עוד דקה, אדוני. אני נמצא - - -

היו"ר מ' שטרית:

אתה נמצא ב"שוונג". לא תחסום רענן בדישו.

רענן כהן (העבודה):

ומה אומר החוק? החוק בא לתת את הכסף הזה להכשרה, לחינוך, לאותן מטרות שהחברה חייבת לצעירה. הם לוקחים את הכסף כדי לנסוע לתאילנד. הם לוקחים את הכסף הזה לטיולים.

אני אומר: החיילים שומרים עלינו. מחובתנו לציידם במינימום הנדרש, על-ידי מתן סיוע באופן מעשי, כדי שהם יוכלו להתחיל את דרכם.

משפט אחרון, לכם בקואליציה. אני אומר לך, חברי היושב-ראש, עם כל ההערכה, היום אתה יכול לעשות מצווה לדור הצעיר. צא וראה, איש שלומד בישיבה, שאיננו משרת בצבא, מקבל בכל מיני צורות כ=2,000 שקל. אם אני מכפיל זאת ב=32 חודשים, הוא יקבל 64,000 שקל. אבל חייל משוחרר, אחרי 32 חודש בלבנון, מקבל 14,000 שקל. ועיני לא צרה בהם.

נסים דהן (ש"ס):

רק נא לדייק בעובדות.

רענן כהן (העבודה):

אני מדייק תמיד בעובדות. תמיד. יושב כאן שר החינוך, שאותו אני מעריך. תמיד אומרים שהנתונים שלי לא מדויקים. אחר כך כולם מתכופפים וקובעים שהנתונים שלי מדויקים. כבוד השר, אמת?

היו"ר מ' שטרית:

רק למען הדיוק וכדי שבכל זאת אתה לא תטעה - - -

רענן כהן (העבודה):

הם מקבלים 600 שקל באופן ישיר מהממשלה.

היו"ר מ' שטרית:

לא, אני מדבר לא על האברכים ותלמידי הישיבות. אני מדבר על החיילים. לגבי החיילים צריך להכליל גם את השכר השוטף המשולם להם במסגרת שירות החובה, שאתה לא הכללת אותו.

רענן כהן (העבודה):

נכון, בהחלט. אתה צודק במאה אחוז.

נסים דהן (ש"ס):

אמרת שאותם 14,000 שקל כוללים הכול.

רענן כהן (העבודה):

כולל הכול. אמרתי.

נסים דהן (ש"ס):

לגבי החייל, זה לא כולל את הכול. לחייל יש משכורת חודשית.

היו"ר מ' שטרית:

אבל זה פחות כסף בחודש.

רענן כהן (העבודה):

אני מקבל את ההערה הזאת, והיא מדויקת. זו עובדה. על עובדות אני לא מתווכח. יש לנו הסכמה. אבל אם נסכם ונוסיף את התשלום החודשי שהחייל מקבל - - -

היו"ר מ' שטרית:

זה פחות.

רענן כהן (העבודה):

עדיין זה רחוק. ואז מה עושים? אנחנו יוצרים צבא של אברכים מול צבא של צה"ל. השאלה היא מה עדיף. אנחנו נמצאים היום במצב, שאנחנו מחזקים את צבא האברכים ואנחנו מקטינים את צה"ל. אנחנו מזלזלים בצה"ל. צה"ל הופך להיות מוסד שלא כדאי לשרת בו. אחד הבסיסים הערכיים שלנו אומר, שהשירות בצבא הוא לא רק חובה, הוא גם זכות, ואם אנחנו נאבד את הזכות הזאת לשרת בצבא, נאבד את היכולת הקיומית של מדינת ישראל.

אני קורא לחברי מהקואליציה: אתם הולכים לעשות את אחד הדברים הגדולים ביותר היום. אסור לכם לתת יד לתהליך של פגיעה. אני מבקש מהיושב=ראש שיהיה שליח מצווה, שינסה להביא, עם שר האוצר, לאיזה הליך של פשרה, בלי שנצטרך אנחנו לעמוד במליאה ולהצביע בהצבעה אישית: מי בעד החיילים ומי נגד החיילים. מי שיהיה נגד החיילים הוא בעד האברכים. תודה רבה, אדוני היושב=ראש.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת רענן כהן. אני מזמין את הדובר הבא - חבר הכנסת נסים דהן. אחריו ידבר, על=פי הרשומים אצלי, חבר הכנסת אורי אור. חבר הכנסת אורי איננו. חבר הכנסת ראובן ריבלין - איננו. חבר הכנסת אפי אושעיה - איננו.

קריאה:

הוא פה, הוא פה, הוא תיכף חוזר.

היו"ר מ' שטרית:

טוב, ניתן לו צ'אנס, אם הוא היה פה.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אדוני היושב=ראש, חבר הכנסת רענן כהן, אם לא אכפת לך - תישאר כאן עוד דקה.
אני רוצה לענות לך.

היו"ר מ' שטרית:

אחרי חבר הכנסת נסים דהן - חבר הכנסת אפי אושעיה. בבקשה.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אדוני היושב=ראש, ידידי חברי הכנסת, חבר הכנסת רענן כהן, קודמי, סיים במשפט שמי שנגד החיילים הוא בעד האברכים, ומדבריו משתמע שמי שבעד האברכים הוא נגד החיילים. אני רוצה להודיע לך, ידידי חבר הכנסת רענן כהן: אני בעד אברכים ולא נגד החיילים.

רענן כהן (העבודה):

אז תצביע בעד החיילים ואני אצביע בעד האברכים.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

איך מצביעים - זה לא קשור בעד מי אתה. אתה בעד החיילים, ואני רוצה לעשות הכי טוב לחיילים. מה טוב לחיילים? - יש בינינו ויכוח. אבל לא ייתכן שמי שחושב שמה שטוב לחיילים זה לא כמו שאתה חושב - אזי הוא נגד חיילים.

רענן כהן (העבודה):

תאמין לי, אני בעד האברכים - - -

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

קודם כול, אני מבקש ממך לא להעמיד את האברכים במתסס מול החיילים.

אעבור לעובדות. אני לא מדבר עכשיו על אותם דמי כיס. אני מדבר על העלות של חייל למדינת ישראל, שצריכה להיות מוצדקת. כל עלות שווה. אנחנו מסכימים שמי ששומרים בגבולות ומי שממונים על הביטחון של המדינה - אין עלות לערך שלהם. אבל השורה התחתונה היא העלות. אותו חייל שמקבל דמי כיס ומענק שחרור גם מקבל ביגוד לצורך תפקידו, אבל יש לכך עלות.

רענן כהן (העבודה):

- - -

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אבל זו עלות, אדוני. זו עלות. הוא מקבל את דמי הכלכלה, וזו עלות בספר התקציב. לגבי אותו בחור ישיבה שהזכרת אותו ורצית לעשות הקבלה - הסכום היחיד שהזכרת הוא הסכום היחיד שהוא מקבל. הוא מוציא מכיסו את דמי הכלכלה ואת הביגוד. אם אנחנו מדברים על עלות - - -

רענן כהן (העבודה):

הוא מפסיד - - -

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אם אנחנו מדברים על עלות - העובדות צריכות להיות ברורות.

היו"ר מ' שטרית:

חברים, אני מציע לא לגלוש לגל הזה בכלל.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אני לא אומר שלא מגיע להם. אבל אם אתה מדבר על עלות - אלה הנתונים.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת דהן, אני מבקש פשוט לא לגלוש לקו הזה בכלל. אני לא חושב שצריך להיות ויכוח כזה.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אני מצטער על כך שהוא עשה מזה שני מחנות, מצד אחד מחנות של אברכים ומצד שני מחנות של צבא. מי שבעד אברכים הוא נגד הצבא. זו טעות איומה, חבר הכנסת רענן כהן.

רענן כהן (העבודה):

- - -

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת רענן כהן, חבר הכנסת דהן, אני מבקש לא לגלוש בכלל לוויכוח מהסוג הזה. זאת מסיבה פשוטה: ראשית, כיושב ראש הוועדה המשותפת לתקציב הביטחון אומר, כי אי אפשר לבדוק בכלל חיילים במונחים של עלות.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אמרתי.

היו"ר מ' שטרית:

זו לא עלות החיילים. זו עלות הביטחון. החיילים משרתים בהתנדבות מלאה. לכן, אני לא מציע - - -

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

יש עלות בספר התקציב.

היו"ר מ' שטרית:

אני מציע בכלל לא להיכנס לסוגיה הזאת של זה מול זה.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אמרתי. הסכמתי שעלות הביטחון שווה, ואפילו יותר. אבל זה המצב. זו עלות בספר התקציב.

היו"ר מ' שטרית:

מה עוד שיש אברכים חיילים.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

נכון. זה דבר שני.

רפאל אלול (העבודה):

ברשותך, אני תמיד נהנה לשמוע אותך, חבר הכנסת דהן. תסביר לי: מה מפריע לכם? אתמול ושלשום היו הסתייגויות. אתם בצד, מדברים, מדברים ומדברים, וכל הזמן זה עבר והייתם נגד. אולי פעם אחת תראו לנו שיש לכם סימפטיה לנושאים אחרים - ואנחנו תומכים בנושאים שלכם ותמכנו בהם גם בעבר. אתה יודע זאת.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

רק כשהיית בקואליציה. באופוזיציה אתה לא תומך.

רפאל אלול (העבודה):

אתמול הואשמונו על ידי חבריך בקואליציה, שכל מה שש"ס רצתה היא קיבלה. היום, כשאתם נמצאים בקואליציה, תסתכלו טיפה ימינה ושמאלה. על מה מדובר? על 150 מיליון שקל?

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

עניתי לרענן כהן ואתה כנראה לא שמת לב לכך. הוויכוח בינינו הוא לא אם מגיע או לא מגיע. הוויכוח הוא בשאלה מה הטוב. ומותר שפה יהיו שני צדדים למטבע. קבוצת כלכלנים, או אנשים שרוצים לא פחות בטובתם של החיילים, חושבים כך. אני לא חושב שדן מרידור, עם כל הכבוד לו כשר האוצר, שתפקידו לדאוג לכך שתקציב המדינה יהיה מאוזן,

רוצה ברעת החיילים. אני לא חושב שאתה חושב כך. איש מחברי הקואליציה לא רוצה שלחיילים יהיה רע במדינת ישראל. אני בטוח שגם אתה מסכים לכך. אוי ואבוי אם לא היית מסכים לזה.

הוויכוח הוא בשאלה: מהו הטוב האמיתי לאותם חיילים, בחורינו, שמגיע להם לא רק כבוד, אלא מגיע להם גם סידור בחיים? מהו הסידור האמיתי בשבילם? האם זה דווקא על-ידי אותו מענק שחרור שיגדל, או שיש דרכים אחרות לשפר את מצבם? זה הוויכוח. טוענים חברי מן הקואליציה, ובראשם שר האוצר, שיש דרכים אחרות לשפר את מצבם ולהועיל ולהיטיב אתם, ולא דווקא דרך אותו מענק שחרור מפורסם, שכולנו יודעים שהיתה בו פרצה במקום מסוים, בנושא שכר הדירה. הרי אני ואתה יודעים מה עשו עם שכר הדירה שנתנו לחיילים, איזה "מאכערים" השתמשו בכך, ניצלו את החיילים ולקחו את הכסף, והחיילים לא נהנו מזה. כנראה זו תופעה, ויש בעיות אחרות באותו חוק שבאו לתקן אותו בתיקון לחוק.

אני לא רוצה להיכנס לוויכוח הזה מפני שאני באמת לא מתמצא. אני סומך על המקצוענים בנושא הזה. אבל אני לקחתי את רשות הדיבור אולי כדי להחזיר את הוויכוח לפסים הנכונים. בלהט הוויכוח ומרוב דוברים אנחנו פשוט שוכחים איפה אנחנו נמצאים. כולנו יודעים שאת הגירעון חייבים לצמצם. כולנו יודעים שאת 7 מיליארדי השקלים שהכריזה עליהם הממשלה חייבים לקצץ מתקציב המדינה. כולנו יודעים שתקציב המדינה ב-1997 חייב להיות יותר קטן. זה לא תענוג של מישהו; זו חובה מינימלית לחברה, כדי שנוכל לצעוד לעתיד בטוח יותר מבחינה כלכלית. זאת אומרת, אם נתאר זאת ציורית, רק בשביל לסבר את האוזן, פירוש הדבר שהעוגה השנה תהיה יותר קטנה. המתחלקים בעוגה לא משתנים, ולא רק שהם לא משתנים, אלא שמסביב לשולחן החלוקה - מיתוספוט אוכלוסיות חדשות. אז אנחנו רוצים לבוא ולומר: קודם כול, נחלק זאת כמו בשנה שעברה. הרי זה לא ייתכן. זו לא אותה עוגה של השנה שעברה.

אם אני מדבר כבר על עוגה - תרשו לי לספר לכם משהו מההווי שלנו, כשהיינו ילדים. אתם יודעים, כמו לכל הילדים, יש פעם בשנה יום שנקרא יום ההולדת, ואולי במושג מושאל זה אותו יום של אישור התקציב. ביום ההולדת של אותו נער, או אותו ילד בשכונה, הזמינו את כל חבריו. האם אפתה עוגה יפה, שמה אותה על השולחן עם נרות,

והמוזמנים יישבו מסביב לשולחן. כל המוזמנים שישבו סביב השולחן ידעו שיש להם עוד מעט חלק בעוגה. עוד מעט יגיע הזמן שהם ישירו את השיר המפורסם, יכבו את הנרות, יחלקו את העוגה וכל אחד יקבל פרוסה. היו ילדים שלא הוזמנו, אבל הם שמעו שירים ושמעו שבבית מסוים בשכונה שמח. הם הלכו ועמדו מסביב לחלונות, כדי לראות מה קורה שם. אם הבית, מתוך צניעות או מתוך אדיבות, לא רצתה שאלה שמסתכלים מהחלונות לא ייהנו בכלל, וגם להם נתנה. אבל מה נותנים לאלה שמסתכלים מן החלונות? את השאריות, הפירורים. עכשיו זה תלוי: אם פורסים את זה בסכין חד, כמעט שלא יהיו פירורים; אם יפרסו את העוגה במשור, יהיו פירורים קצת יותר גדולים, ואז אותם בחורים העומדים בחלונות ייהנו יותר.

שלום שמחון (העבודה):

הבחורים הם החיילים?

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

שנה אחר כך, אותו ילד ידע שיש לו חברים שביום ההולדת שעבר הסתכלו מהחלונות, והוא הכניס אותם לתוך הבית, למה שהם יסתכלו מהחלונות? צעקו החברים מהשנה שעברה: מה פתאום אתה מכניס חדשים, נקבל פרוסה יותר קטנה.

40 שנה שמו את החרדים בחלונות של יום- נכון, זה המשל. הנמשל הוא פשוט: 50 ההולדת, וכשרצו לעשות להם טובה פרסו את העוגה עם משור והפירורים אז היו יותר גדולים, כשרצו להיות קמצנים פרסו את העוגה עם סכין יפני חד, ואין פירורים, ואז לא קיבלו שום דבר. אבל הגיע המצב לכך שהאנשים שעמדו כל הזמן לפני החלונות יושבים סביב השולחן ורוצים ליהנות מן העוגה באופן שווה, כי הם חלק מהמסיבה, הם חלק מהאוכלוסייה והם חלק מהמדינה. בוודאי, כאשר מצטרפים עוד לעוגה היא קטנה יותר, הפרוסות יהיו קטנות יותר ומישהו ייפגע, אבל זה אל"ף=ב"ת של חלוקה צודקת, כדי שכל אלה שיושבים מסביב ייהנו מהתקציב. נכון, יש סדרי עדיפויות ומי שצריך נותנים לו יותר, מי שרעב נותנים לו יותר, מי ששבע נותנים לו פחות, מי שאכל רק לפני שעה או קיבל פרוסה בדרך למסיבה, מוותרים לו הפעם על הפרוסה. הכול טוב ויפה - - -

שלום שמחון (העבודה):

לא ענית לי על השאלה, מי עמד מחוץ לחלונות, חיילי צה"ל או - - -

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אמרתי שאלה החרדים, הדתיים והחרדים עמדו לפני החלונות 50 שנה ולא קיבלו כלום אלא רק פירורים, ואם פרסו את העוגה במשור, היו פירורים גדולים.

ידידי חברי הכנסת, העוגה לא תוכל להתחלק כמו בשנה שעברה, לצערנו הרב, כי זה המצב. כדי לחלק כמו בשנה שעברה צריך עוגה יותר גדולה, ואין. בשביל עוגה יותר גדולה צריך צמיחה וייעול, וזה לא בא ביום אחד, אלא זה תהליך. אני מקווה שהממשלה נמצאת בתהליך של צמיחה, של הגדלת העוגה, כדי שאפשר יהיה לחלק לכולם כמה שהם רוצים וכמה שהם צריכים עד שיהיו שבעים. אני מבקש רק דבר אחד: שהחלוקה תהיה צודקת, לפי הצרכים, ומי ששבע, אכל טוב וקיבל פרוסות נדיבות בשנים קודמות, יביאו את זה בחשבון וייתנו לו הפעם פרוסות יותר קטנות, ומי שהרעיבו אותו כל השנים, ייתנו לו הפעם פרוסות קצת יותר נדיבות, כדי להגיע לרמה מסוימת.

חבר הכנסת בייגה שוחט הלן מעל הבמה הזאת על כך ששר האוצר הודיע שפה ושם ייעשו תיקונים, ייבדק תקציב הישיבות, ואם יתברר שהיה שם חסר ישלימו. אני מקווה שחבר הכנסת שוחט לא אמר זאת מתוך צרות עין, אלא ציין עובדה. אני מסכים עם העובדה הזאת, במקומות שהיתה שחיקה - יפה אמר שר האוצר, שהנושא ייבדק; מתוך ניסיון אני יודע שהיתה שחיקה, ואני סומך על המומחים שיבדקו את זה - יצטרכו קודם כול לתקן את השחיקה ואחר כך הם יתרמו את חלקם בקיצוצים כמו כל האוכלוסייה, אבל קודם כול יתקנו את השחיקה.

אדוני היושב ראש, אני מדבר גם בשם ועדת הכספים ואני רוצה לסיים. כבר אמרתי את זה פעם, הרב סעדיה גאון אמר: ההכרח לא יגונה אבל לא ישובח. דברים שעושים מתוך הכרח אי=אפשר לשבח, אבל גם אי=אפשר לגנות, כי זה הנתון.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לממלא=מקום יושב=ראש ועדת הכספים חבר הכנסת נסים דהן. אני מזמין את חבר הכנסת אפי אושעיה. אחריו - חברת הכנסת דליה איציק, ואחריה - חבר הכנסת חיים אורון.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, עברנו כאן עוד ליל שימורים. אתמול בערב היתה הצבעה, שהוכיחה, לדעתי, שגם בקואליציה יש אנשים שיודעים לעשות את השיקול הענייני, המוסרי והאמיתי כשהעניין צודק, ושמחתי להיווכח שבהצבעה על חצי נקודת הזיכוי לנשים העובדות, 55 חברי כנסת תמכו בביטול הגזירה הקשה נגד הנשים, כמו סיעת גשר, חברת הכנסת מרינה סולודקין מישראל בעלייה, חבר הכנסת יהלום, חבר הכנסת זיסמן, 50 התנגדו והצטרפו לסיעות האופוזיציה.

למדינת ישראל חסרים היום בתקציב 270 מיליון שקל. אני מודאג מהבשורה שתביא לנו הממשלה ואיזו גזירה היא תטיל עלינו בשביל לכסות את 270 מיליון השקלים החסרים לה. אני מניח שלא ילכו לקיצוץ רוחב במשרדי הממשלה, שיביא להתייעלות, אלא יטילו מסים נוספים, אולי על הדלק, על הסיגריות, אולי יעלו את תקרת הממוצע פי=חמישה מהממוצע במשק, או יעלו את מס ההכנסה, אף שראש הממשלה אמר חדשות לבקרים שהמסים במדינת ישראל לא יעלו. אני לא רוצה לחזור על האמרות המפורשות שלו בעניין הזה, הוא לא נאמן לא לדרכו המדינית, לא לדרכו הביטחונית, בוודאי לא לנושאים הכלכליים.

אני מבקש לנצל את ההזדמנות הזאת, אדוני היושב=ראש, כדי לגעת בבעיות שמתייחסים אליהן לפעמים באופן שולי, אבל בשביל ציבורים גדולים במדינת ישראל הן בעיות ממשיות, שמביאות לכך שאזרחים טובים במשפחות טובות בהרבה ערים בארץ נמצאים על סף רעב. אני מתייחס לעיר המגורים שלי, נתניה. יש אנשים טובים, שמתארגנים על בסיס קהילתי=חברתי, בהתנדבות, לספק להם מוצרי מזון בסיסיים כדי שיהיה למשפחות הללו מה לאכול. כשאנחנו מדברים כאן על תקציבים של עשרות מיליארדים, על סכומי עתק

לגופים שונים, יש במדינת ישראל אנשים שרעבים ללחם. לא נעים לומר את זה בשנות האלפיים, אבל זו מציאות עצובה ועגומה.

אני רוצה להביא דוגמה אחת מעיר מגורי בנתניה. יש שם אגודה יוצאת מן הכלל, של חברים שהתארגנו על בסיס של הבנת צורכי הציבור, שלא על מנת לקבל תמורה, לא פרסום ולא כבוד. זו אגודת "שערי עזרה", והיא דואגת בעיר נתניה בזמן החגים לכ=2,000 משפחות שאין להן מצרכי מזון לחג, אבל גם עוזרת בימים כתיקונם לכ=200 משפחות. בראשות האגודה המבורכת הזאת בנתניה - אני קורא לה אגודה, כי היא מורכבת מכמה חברים שהתאגדו לתת סיוע לכול, בלי הבדל פוליטי, דתי או עדתי; זה מקיף חברים ממרכז העיר, מהשכונות, עולים חדשים ומגוון האוכלוסייה בנתניה - דוד יעקב, קובי לוי, אילנה מורי, יהודית יחדיו, נשות ויצ"ו ועוד הרבה אנשים טובים, שמבינים את חשיבות הנושא. האגודה הזאת קיימת 15 שנה, ויש בה מתנדבים מכל הסקטורים, כשהארגון ניזון מתרומות בלבד. ההמלצות למי מהמשפחות לחלק את מוצרי המזון הבסיסיים הללו - ההמלצות הללו באות מהתושבים עצמם, מהמתנדבים, מהפעילים בשטח, שרואים עד כמה המצוקה קשה.

גם הרשות המקומית נרתמת לעניין הזה. כשאגף הרווחה של עיריית נתניה לא יכול או לא יודע איך להתמודד עם משפחה קשת יום שלא יכולה לתת לילד שלה לאכול, העובדות הסוציאליות של העירייה מפנות את השמות לאגודה הנקראת "שערי עזרה", והם שולחים את המזונות בסתר, כי זה לא נעים למשפחות הללו, שיש להן גאוה גדולה מאוד, שנקלעו למציאות כזו קשה.

אני מבקש לומר כאן, שהעובדה שהעיר נתניה מצויה במקום החמישי בדירוג העוני במדינת ישראל יכולה, אני מניח, להפתיע את רוב אזרחי המדינה. כי מי שבא לעיר רואה 200 מטר מהקניון בנתניה יש-עיר יפה מאוד, עם חוף ים נהדר, עם בתי=מלון. אבל 300 אנשים שעדיין גרים בצריפים ובשכונות דלות, שכונות מצוקה, עם בעיות קשות מאוד. ואנחנו ברוב טיפשותנו חוזרים על טעויות של שנות ה=50 ומשכנים בשכונות מסוימות עולים.

אומר משפט אחד בעניין הזה. למשל, העדה האתיופית. באמת עדה יוצאת מן הכלל.

היא באה לכאן ממדינה עם מצוקה קשה מאוד. במקום לעשות פיזור של אוכלוסייה, ריכזו את האוכלוסייה האתיופית בנתניה בשני אזורים עיקריים: בשכונת חפציבה ובשכונת אזורים. מה שקרה הוא, שבבית=הספר "שחל" בנתניה, 30% מהתלמידים הם כבר אתיופים. בשכונת אזורים בנתניה, בגני=הילדים ובכיתות א' - 80% הם מהעדה האתיופית. ואנחנו מדברים על רפורמה בחינוך, על אינטגרציה, על שילוב.

כאשר פניתי למשרד השיכון ושאלתי, מדוע משכנים את הקהילה האתיופית בבניינים מסוימים, מבודדים אותם מהקהילה, במקום לתת להם - לצד השמירה על הייחודיות שלהם, על הערכים שלהם, על המסורת שלהם, על התרבות שלהם - להתחבר לקהילה הוותיקה, להתחבר לאוכלוסיות חזקות יותר, לעשות אינטגרציה אמיתית ולשתף פעולה אתם - מבודדים אותם בבניינים מסוימים, בבתי=ספר מסוימים, ויש לי הרגשה שזו מדיניות מכוונת. כי העם הנאור שלנו, אף שהוא מתבטא לטובת הקהילה ומדבר על שילוב עדות וכן הלאה, מנסה לומר: או.קיי. אנחנו אוהבים אתכם, אבל לא אתנו, לא לדינו. שלא יספרו לי סיפורים שהקהילה האתיופית רוצה בזאת. הקהילה האתיופית רוצה להתערות במדינה, להשתלב במקומות העבודה, שיהיו להם דירות מגורים, לקבל השכלה גבוהה, והם רוצים להיות חברים של הילדים שלי ושל הילדים של כל אחד אחר. אבל כאשר מבודדים אותם, שמים אותם בגטאות, התוצאות קשות מאוד.

אני קושר את זה לעניין שדיברתי עליו קודם - האגודות הקהילתיות שנותנות סיוע. אני טוען, שדווקא החברים הדתיים במשכן הכנסת מבינים יותר מהאחרים עד כמה חשובה התמיכה ההדדית באזור המגורים. אני לא מאמין ששיכולים לעשות את זה הממשלה, הרשויות המקומיות, או גופים ממוסדים אחרים; אבל אני בהחלט חושב שמתן סיוע של המדינה והרשויות המקומיות לאותם מתנדבים מתוך הקהילה הוא לא רק ביטוי של הערכה לאנשים האלה, אלא גם מתן בסתר באמצעות מתנדבים. מה הם מבקשים? הם לא רוצים כסף. לא צריך בשביל זה תקציבים ייחודיים ולא שום דבר אחר. צריך דבר אחד פשוט - לאפשר להם להשתמש במבני הציבור לצורך אחסון המזונות, לסייע להם אולי ברכב שיוכל להוביל את המצרכים, ולאפשר להעביר את העודפים של מוצרי המזון מהיבולים החקלאיים שיש לנו, מהמפעלים הגדולים במקומות האחרים; במקום לשלוח את העודפים להשמדה, לתת אותם לאותן משפחות נזקקות. לצערי הרב, יש הרבה מאוד משפחות שזקוקות לזה.

אני בחרתי לדבר על הנושא הזה, אדוני היושב=ראש, כי אנחנו עוסקים בדברים שברומו של עולם. מדברים על הבעיות המדיניות ועל הבעיות הביטחוניות ועל התקציב בגדול, ושוכחים שבסופו של דבר כל הפעולה שלנו כאן בכנסת או בממשלה היא למטרה אחת: לשרת את האזרח הבודד, את האזרח הקטן. בשבילי, האזרח הזה הוא הכול, ולכן כולנו מצווים לעסוק בנושא הזה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת אפי אושעיה. אני מזמין את חברת הכנסת דליה איציק; אינה נוכחת. חבר הכנסת חיים אורון, בבקשה. אחריו - חבר הכנסת רפאל אלול. חבר הכנסת אורון, עשר דקות לרשותך.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, בוקר טוב, אני מבקש להתייחס בדברי לשתי נקודות: האחת - איך מנהלים מאבקים, והשנייה - הנושא שדיבר עליו כאן לפני חבר הכנסת נסים דהן.

לגבי הסוגיה הראשונה - איך מנהלים מאבקים - אני יודע שגם אתמול במהלך היום, וגם בעיתונים, כפי שהספקתי לראות, נשאלת שאלה גדולה: למה שבתו? לא ברור למה שבתו.

אני רוצה להביא לידיעת חברי הכנסת שלושה נושאים שעסקו בהם במהלך החודשים האחרונים של דיוני התקציב. הפעם דיוני התקציב מתנהלים מחודש יוני, יולי, כי הממשלה קיבלה את החלטותיה מייד אחרי כינונה. אגב, אין שום דמיון בין החלטות שהממשלה קיבלה ביוני ובין מה שאנחנו מצביעים עליו עכשיו; שום דמיון. היה ויכוח בנושא קצבאות ילדים, בנושא שחיקת מדרגות המס, בנושא חצי נקודת זיכוי. היה ויכוח, למשל על שיפוי מעסיקים, למשל על שכר מינימום, שקל לא ירד משיפוי מעסיקים.

נסים דהן (ש"ס):

ירד מ=400 - - -

חיים אורון (מרצ):

350 מיליון שקל במעבר, אבל במחיר- נכון, ירד, חבר הכנסת דהן, אתה צודק, 400 מה? במחיר שהמעסיקים היו מוכנים לשלם עליו הרבה יותר. נגמר הוויכוח. אין יותר סעיף בתקציב. פתאום 8.6 מיליארדי שקלים אינם בתקציב יותר.

נסים דהן (ש"ס):

הם רק 2.7 - - -

חיים אורון (מרצ):

אתם זוכרים? פעם היה בטלוויזיה מחיקון; הפעילו מחיקון - אין יותר סעיף.

נכון, יש קבוצות במשק שלא צריכות לשבות. אני ראיתי בדיוק עם מי נפגש ראש הממשלה בעיצומה של השביתה כדי לקבל חיזוק. אני מקווה שחלק מהמשתתפים באותה פגישה לא בדיוק ירצו שיקרינו ככה בהילוך חוזר כל פעם מחדש את התצלומים מאותה פגישה. איך קוראים לזה? - ראשי המשק. אגב, בכלל, המושגים לצורך הדיון הזה - ראשי המשק הם ראשי המעסיקים. המשק מתנהל בלי העובדים. פעם היו אומרים ראשי המשק, אפילו לצורך מראית עין היו - - -

יצחק וקנין (ש"ס):

על זה נאמר, מרוב ראשים לא רואים את היער.

חיים אורון (מרצ):

למראית עין היו מזמינים את ראשי ההסתדרות. היום, על=פי תפיסתו של מישהו,

מרגע שאין חברת עובדים - המשק כולו רק המעסיקים.

חבר הכנסת צוקר טען, שיש קבוצות בחברה שמגינות על האינטרסים שלהן ללא שביתות. אני זוכר מה היה פה בכנסת כשאנחנו היינו בקואליציה לפני שנתיים, כאשר היה המיסוי על הבורסה. המאבק התנהל בסלונים של לילות שבת, של שבת בצהריים.

חברים יקרים, יש פה שאלה מאוד מהותית. לא בהנחה הדביקה הזאת שאין מחלוקות, שכולם אותו דבר, שיש מישהו שידוע את האינטרס המשותף של כולם. אז כאשר תעשייתם נאבקים, זה לגיטימי. וזה לגיטימי. כאשר יצואנים נאבקים, זה לגיטימי. וזה לגיטימי. כאשר עובדים נאבקים, מתעוררות כל שאלות הלגיטימיות. וכל מערכת יחסי הציבור עוסקת בבלבול הקהל על מהות המאבק.

אני שמח שאתמול, בפעולה משותפת של האופוזיציה וחלקים בקואליציה, הכנסת שינתה החלטה שגויה של הממשלה. אני שמח שבכך נפתח הפתח להפסקת השביתה. אני מקווה שבכך נפתח הפתח להתחלת הידברות. כי בלי הידברות אמיתית, שלא תמיד תהיה על מי מנוחות, בין הממשלה לבין ההסתדרות לבין המעסיקים, אנחנו ניקלע למציאות כמו זו שנקלענו אליה בראשית השבוע הזה. ואין הכרח שכך זה יהיה.

אני עובר עכשיו לנושא השני, כי אינני רוצה להשאיר את דבריו של חבר הכנסת נסים דהן תלויים באוויר, בלי להציג לפחות נקודת השקפה שונה. לחלק מדבריו אני מסכים. יש שאלות בשורה של תחומים שקשורים במגזר הדתי והחרדי בעיקר, שאין עליהן תשובות. למשל, עניין הכיתות, מבני כיתות; למשל, שאלת מבני ציבור ומבני דת במקומות שונים, בעיקר ביישובים חדשים שבהם יש פיגור בבניית מקוואות, בתי-כנסת.

אבל שורש המחלוקת הוא לא בנקודה הזאת, חבר הכנסת נסים דהן. אתם רוצים מערכת שלא יכולה לעבוד. מצד אחד אתם רוצים אוטונומיה, ומצד שני אתם רוצים חיבור לצינור התקציבי, בלי שתינתן אפשרות למי שנותן את האוטונומיה לקבוע את המסגרות. למשל, יכול להיות שהיתה שחיקה בהוצאה לתלמיד בישיבות. מי קובע את מספר תלמידי הישיבות? בכל המערכות האחרות, בסמינרים למורים, באוניברסיטאות, במכללות, הוויכוח העיקרי שמנהלת מכללה אזורית או שמנהל סמינר למורים עם האוצר ועם משרד החינוך הוא מה תהיה

מכסת התלמידים. מאותו רגע שקיימת מערכת שאין לה מכסות, היא קובעת בעצמה את ההיקפים, ובטכניקה שבה בשנה הראשונה לוקחים את התלמידים לישיבה תיכונית או לישיבה יומית, ובשנה השנייה מציגים את המספרים ואומרים: תראו, בשנה שעברה היו 1,000 תלמידים, השנה יש 1,200, הסכום נשאר אותו סכום - יש שחיקה. ודאי שיש שחיקה.

אם היינו מגיעים למצב שהיתה הגדרה ברורה מי כן ומי לא, מי ראוי ומי לא, כמה - כן, חבר הכנסת דהן, כמה, כי בכל הפקולטות באוניברסיטאות, הות"ת קובע כמה. חלקן מלאות. ואז האזרח שלא מתקבל לפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב מחפש את מקומו בפקולטה במכללה פרטית, ולעתים משלם פי=שניים ופי=שלושה.

נסים דהן (ש"ס):

כמה כאלה יש?

חיים אורון (מרצ):

רבים מאוד. האחוז שלהם הולך וגדל. אותו דבר בסמינרים למורים.

יש עוד תחום לא ברור, שלא במקרה הוא נשאר לא ברור. מופיע תקציב במשרד הדתות, האמן לי שאני מכיר אותו. חלקו ישיבות תיכוניות. מערכת החינוך התיכונית בארץ מתוקצבת בכלים מסוימים מאוד מוגדרים. הישיבות התיכוניות האלה מקבלות מהמערכת הזאת מה שמגיע להן כמערכת תיכונית, ותוספת מכיוון אחר. דרך אגב, יש טענה של העוסקים בעניין, שיהיה קשה מאוד לאחד בין המקורות השונים, והרבה פעמים יש ויכוחים בין המשרדים, בשאלה מי כיסה את הסכומים השונים.

ובכן, אם מדברים ברצינות - ואפשר לפעמים גם בדיונים המתמשכים האלה על התקציב לא רק להתפלמס, אלא לנסות לדבר ברצינות - לא תהיה ברירה. אם רוצים ברצינות להבטיח קיום הוגן למערכות שאתם מדברים עליהן, יצטרכו להגדיר את גודלן. הם לא יצמחו כצמח בר, בתחרות הגדולה שקיימת בין הגופים השונים בתוך המחנה החרדי, ובין החינוך העצמאי ו"אל המעיין" ובין החינוך הממלכתי=דת. הרי איך אנחנו מבחין מכירים את זה?

כאשר אתם מתחילים להתגושש בפנים. ואתם הרי יודעים ששום חילוני מעולם לא אמר על שום קבוצה דתית מה שקבוצה דתית אחרת אומרת עליה.

יצחק וקנין (ש"ס):

זו דמגוגיה.

חיים אורון (מרצ):

האמן לי, ספר "דברי הכנסת", ובעיקר הפרוטוקולים של ועדת הכספים, מלאים. פעם מישהו מאגודת ישראל, לא אנקוב בשמו, הגדיר אותי בעיתון "יום השישי" כדוקטור לנושא הזה. האמן לי שאני יודע מה שאני מדבר. אני זוכר מה קרה פה כאשר היו ייחודיים.

אני רוצה להזכיר רק את מה שקרה ביניכם, חברי הכנסת מש"ס, ובין המפד"ל. למה צריך מנכ"לים משותפים במשרד הדתות? לנו אף פעם לא היו מנכ"לים משותפים. חבר הכנסת ביילין נכנס עכשיו, הוא היה פעם מנכ"ל משותף עם מישהו מסיבות אחרות, במשרד החוץ.

יוסף ביילין (העבודה):

הייתי מנכ"ל מדיני.

חיים אורון (מרצ):

המושג העסקי הוא שני מנכ"לים. הוא היה מנכ"ל מדיני. אתם דאגתם למבנה הזה, שאם סגן השר הוא ממפלגה א', אז המנכ"ל הוא ממפלגה ב'. וכשהם מתחלפים, גם המנכ"לים מתחלפים. ולמעלה יש שר ממפלגה ג'. חבר'ה, אנחנו יודעים - - -

יצחק וקנין (ש"ס):

הבעיה היא של תקציב.

חיים אורון (מרצ):

אנחנו יודעים, לא אחת באתם ואמרתם לי: אתה יודע מה? תחליט אתה. אתה לפחות תחליט ביושר בינינו. אנחנו לא מסתדרים בינינו.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים אורון. אני מזמין את חבר הכנסת רפאל אלול.

נסים דהן (ש"ס):

אני מבקש להגיב על הדברים.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דהן, עליך לבקש את זכות התגובה לפני הזמן, לא כשחבר כנסת אחר כבר הוזמן לדבר. חבר הכנסת אלול, בבקשה.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, בוקר טוב. הלילה ישנו מעט מאוד. חלק מהאנשים ישנו, ואני רוצה להזכיר שאני הפניתי בקשה לכלל אזרחי ישראל ואמרתי בזו הלשון: אם הממשלה הזאת ממררת לכם את החיים, אם היא גורמת לכם תחושת כעס ומיאוס, אני מוכן להיות לכם לפה. אני קורא לכם לשלוח לי כעת פקסים למשרדי בכנסת, ואני אביא - - -

חיים אורון (מרצ):

אסור לעשות את זה.

רפאל אלול (העבודה):

אל תגיד לי מה מותר לי ומה אסור לי.

חיים אורון (מרצ):

אני רוצה לעזור לך.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת אלול, בהתאם להנחיית המזכיר אני מבקש ממך שתחזור בך, כי אסור לך לעשות את הדבר הזה.

רפאל אלול (העבודה):

אבל קיבלתי כמה פקסים.

היו"ר ח' דיין:

בסדר, אבל אסור לך לעשות את זה.

רפאל אלול (העבודה):

למה זה אסור? איפה זה כתוב?

היו"ר ח' דיין:

כי אסור.

דוד צוקר (מרצ):

יש החלטה של ועדת האתיקה.

רפאל אלול (העבודה):

טוב. בכל מקרה, הלילה קיבלתי כמה פקסים, מהם בחרתי ארבעה. שמואל מבאר=שבע
כותב: אני וכל המשפחה הצבענו לביבי, אבל מתחרטים מכל הלב. הוא מנותק מהעם, ראש
ממשלה של עשירים. אני את הלקח למדתי. לא אתן שייתנו את כספי להתנחלויות במקום
לשכונות.

כותב אלי אלי דהן מחיפה - האם הוא מהמשפחה שלך, חבר הכנסת נסים דהן?

נסים דהן (ש"ס):

לא.

היו"ר ח' דיין:

מהשורשים.

רפאל אלול (העבודה):

הוא כותב לי: רפי היקר, אנחנו מבקשים שתסייע לשמור על חוק חילים משוחררים.
אל תפגעו במענק שלנו, כי זה העתיד שלנו. בושה לשר האוצר ולראש הממשלה שמנסים
לדפוק אותנו, החיילים.

יש עוד כמה, לא אקרא אותם. אבל קיבלתי גם פקס ארוך כאורך הגלות, כולו קללות
ונאצות. מזכירים לי שאני ספרדי, וחבל שלא לקחו אותי מהמדינה הזאת, ושראש הממשלה
הוא ראש הממשלה הדגול ביותר, וצריך למחוק אותנו, את מפלגת העבודה, מהארץ הזאת.

הוא אומר, שהתקשורת היא שמאלנית, ואם יהיו בחירות מחר בבוקר - ביבי נתניהו מקבל 80%. ועוד כהנה וכהנה גידופים. תראו איזה פקס ארוך זה.

חיים אורון (מרצ):

הפקסים האלה, המכתבים האלה - - - זה תיק שאשתי מנהלת בשבילי, אחרת אתה פשוט לא עומד בזה.

רפאל אלול (העבודה):

אני אספר לך עוד דבר קטן: כשיצאתי מכאן קיבלנו לא מעט טלפונים. שני העוזרים שהיו הלילה בתורנות, מסיעתך ומסיעתנו, קיבלו פניות טלפוניות, ולחלק העבירו את מספר הפלאפון שלי. בדרכי למלון קיבלתי עשרות פניות טלפוניות לפלאפון. היה מישהו שהצליח להעיר את משפחתי, הוא חשב שאני מדבר מכאן וטס ישר הביתה. ב=04:30 הוא דיבר עם אשתי ושאל אותה: איפה בעלך? יש לנו בעיה.

היו"ר ח' דיין:

הוא חשב שזה נאום מוקלט.

רפאל אלול (העבודה):

הוא אמר: יש לנו בעיה עם הטלוויזיה.

היה יהודי אחד שביקש ממני לדבר, הוא יושב עכשיו וצופה בנו. התקשר אדם בן 58, חולה סרטן, לא עליכם. הוא מתקיים מקצבת נכות של הביטוח הלאומי, מקבל 1,249 שקלים בדיוק. שמו נחום. הוא שואל אותי למה אי=אפשר לפטור אותו מאגרת הטלוויזיה.

מי שזוכר את הדיונים בוועדת הכספים יודע שהצענו הצעה ברוח זו. ההסתייגות הזאת, אתה זוכר ג'ומס, היתה 20 מיליון שקל.

יצחק וקנין (ש"ס):

הייתי פוטר אותו לגמרי מהטלוויזיה.

רפאל אלול (העבודה):

אתה שוכח שלא כולם לומדים כמוך תורה, והטלוויזיה בשבילם היא תעסוקה מלאה. אני אומר לכם: צריך להתחבר מעט לאנשים האלה. אחת הבעיות שלנו היא, שאנחנו מנסים לבדוק את האדם בהשוואה אלינו. בוא נתחבר אליהם, בוא נראה מה הם מרגישים, מה התחושות שלהם. לפעמים התחושות שלהם קשות מאוד.

אומנם הפרק הזה, ג'ומס, לצערי הרב, נגמר ולא העברנו את ההסתייגות שלנו, אבל אני מקווה מאוד שאולי עוד במשך השנה נעשה איזה מהלך.

אגב, יש לי הצעה: ג'ומס, ההסתייגות שלך ושלי בעניין הזה היא 20 מיליון שקל. ראש הממשלה יחד עם ידידו איווט ליברמן קיצצו ביום שישי האחרון 20 מיליון שקל מתקציב רשות השידור. אם אתם זוכרים, התקציב הזה אושר על ידי משרד האוצר ואגף התקציבים אחרי בדיקה של ארבעה חודשים. על מנת לעשות שרירים כלפי רשות השידור, שתהיה חיובית כלפי הממשלה ולא תהיה כל כך עצמאית, ניסו לכופף לה את הידיים וקיצצו לה עוד 20 מיליון שקל. אגב, לכל משרדי הממשלה קיצצו 3% מהתקציב. משום מה שוחרי הדמוקרטיה, איווט ליברמן ונתניהו, החליטו לקצץ לרשות השידור 11% מהתקציב ולפטר עוד כ-100 עובדים בתוך חודש ימים.

אני מזהיר את כולנו: היום הליכוד בשלטון. כולנו יודעים שמחר המפה יכולה להתהפך. טוב שיהיה כלי תקשורת ציבורי ממלכתי בלתי תלוי.

יצחק וקנין (ש"ס):

הכלי הזה ממלכתי?

רפאל אלול (העבודה):

בהחלט כן. לך יש נציגים שלך במליאת רשות השידור, אתה יודע, ובמליאה הזאת יש ועדה ציבורית. אני הייתי חבר במליאת רשות השידור, והנושאים יכולים להיות נדונים שם. אסור שיבוא ראש ממשלה כזה או אחר או איווט ליברמן ויכתיבו מה יגידו בכלי הזה. אוי לנו ואבוי לנו.

אני מציע לכולנו, טוב יהיה אם נחשוב מחשבה נוספת: א. על הקיצוץ הזה; ב. על שיטת העבודה. לא יכול להיות שפקיד יפברק דוחות. אמר את זה השר בני בגין, אמר את זה השר אביגדור קהלני, שהם קיבלו דוחות אוריגינליים מרשות השידור וקיבלו דוחות אחרים מעובדי משרדו של איווט ליברמן, עם דברים אחרים, עם אזכורים אחרים, שלא נכתבו בדוחות האוריגינליים. זאת אומרת, מישהו ממציא דוחות, מישהו משכתב דוחות. אני אומר לכם: קודם כול, אבדוק את החומר הזה. לדעתי, זו עילה לפנות למבקרת המדינה. אם משהו כזה נעשה, הדבר הזה צריך להיבדק, כי אם מישהו מפברק דוחות כאלה, הוא יפברק לנו גם דוחות עם סודיות מקצועית.

קראנו בעיתוני סוף השבוע שפנחס פישלר, שהיה ראש לשכת ראש הממשלה, טוען בתצהיר לבג"ץ, שאביגדור ליברמן הודיע לו, שהוא לא יכול להמשיך בתפקיד מסיבות ביטחוניות, כי הוא לא עבר את התחקיר הביטחוני. פישלר בדק זאת - - -

דדי צוקר, תקשיב לזכויות האזרח. אתה לא שם לב.

דוד צוקר (מרצ):

אני עוזר לך. חבר הכנסת אורון סיפר לי בדיוק לפני דקה את מה שאתה אמרת, ואני - - - לא את חומרת העניין.

רפאל אלול (העבודה):

למה אני מספר את העניין? לא נחשוד בפישלר שהוא משלנו, שהוא מהשמאלנים או קנו אותו. פישלר הלך לבג"ץ, ויש לו עדות, לא פחות ולא יותר - כך כתוב בעיתון - של ראש השב"כ, שאמר לו שלא היה ולא נברא. זאת אומרת, יושב מנכ"ל משרד ממשלתי בתפקיד ציבורי, מה שנקרא משרת אמון, שאין בה כל כך אמון, פברק לאדון פישלר ומפברק בישיבת ממשלה דוחות כלפי רשות השידור, שלא היו ולא נבראו, ומחר בבוקר - מי ישורנו. טוב נעשה אם נפנה פנייה משותפת של כמה אנשים על מנת למנוע את התופעה הזאת.

היו"ר ח' דיין:

משפט מסכם.

רפאל אלול (העבודה):

נודע לי, אגב - וכדאי שנעשה בעניין זה פעולה משותפת, שנוכל למצוא קונסנסוס - שהבנקים הולכים להעלות את העמלות בשיעור שבין 10% ל-19%. כדאי שזה יהיה בוועדת הכספים עוד היום, כדאי לכנס את הוועדה ולעצור אותם מלעשות מעשה מהסוג הזה. הם התפארו וכתבו בכל הפרסומים שלהם בעיתונות שהם לא מעלים עמלות כל שנה. כדאי לכנס את ועדת הכספים. מדובר פה בהעלאה של עד 20% עמלות. אני לא מאמין שאפשר לאשר דבר כזה. טוב נעשה אם נטפל בזה עוד היום, לפני שיפרסמו את העניין.

דבר אחרון: בגלל השביתה, שהיתה לטובת העובדים והצליחה, צריך לפנות אל משרד האוצר שיקבל את התשלומים והדוחות הכספיים של סוף השנה יומיים מאוחר יותר, כי בכל זאת לא עבדו יומיים.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת רפאל אלול. אני מזמין את חבר הכנסת נסים דהן.

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

מה סדר הדיון, אדוני היושב=ראש?

היו"ר ח' דיון:

הלוח מוצב כאן לפני, יש כאן סדר נואמים.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אדוני היושב=ראש, חברי חברי הכנסת, היות שהבטחתי לידידי חבר הכנסת אורון שדבריו יישארו תלויים באוויר בלי זכות תגובה, לא אענה ספציפית על דבריו ולא אתקן את הנתונים שהוא הציג פה. אשאיר את דבריו, כפי הבטחתי, תלויים באוויר.

אבל אני שמח שאולי נפתחה הזדמנות ללבן נקודה ערכית במחלוקת בינינו, אדוני חבר הכנסת אורון, ואני שמח שגם אתמול עשית את זה עם חבר הכנסת רביץ. אולי זו ההזדמנות ללבן נקודה מסוימת. יש דברים שהם ערך עליון במדינת ישראל, והחברה והמדינה לא מגבילות אותם, לא מגבילות את הגידול שלהם, לא מצמצמות את אפשרות ההתפתחות שלהם.

נביא כמה דוגמאות פשוטות: חינוך יסודי הוא חינוך חובה. יכול להיות שבשנתון מסוים הגידול יהיה מעבר לצפי. האם מישוהו יעלה על דעתו שבמשרד החינוך במדינת ישראל יחליטו שחלק מסוים מאותו שנתון שהגיע לגיל חינוך לא יתקבל בבתי=הספר, או שההורים יצטרכו לשלם סכום הרבה יותר גבוה? לא יעלה על הדעת. מדינת ישראל כמדינה קולטת עלייה, האם מישוהו יעלה על דעתו שבשנה שיש 70,000 עולים יקבלו אותם, אבל אם יהיו 200,000 עולים ישאירו אותם בחוץ בנמלים?

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת דהן, אתה תצדק אם יהיה חינוך תיכון וחינוך גבוה חנם לכל בני ישראל.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

הרשה לי לגמור את דברי, רק רגע, אנחנו מדברים עכשיו על ויכוח ערכי. אתה מסכים שחינוך חובה הוא יסוד ערכי במדינת ישראל?

חיים אורון (מרצ):

הבעיה היא לא חינוך חובה.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אנחנו מדברים על קליטת עולים כחלק מהערכים של מדינת ישראל, ואנחנו נעשה את כל המאמצים לקלוט כל מספר עולים שיגיע. לא נגביל את מספרם. אם יבואו 200,000 עולים, לא נגיד: אנחנו תכננו תקציב ל=70,000 ו=130,000 צריכים לחכות בנמלים לשנה הבאה, כי יש שביתת נמלים.

חיים אורון (מרצ):

עכשיו, מה הדמיון?

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

עכשיו אני מגיע למה שאני רוצה להדגיש. חוק ביטוח בריאות ממלכתי אומר במפורש, שאת כל הגירעון שיווצר מהפעלת החוק תכסה הממשלה ממקורותיה, כי אנחנו הגענו למסקנה שאחד הערכים של מדינת ישראל הוא שוויון בבריאות.

חיים אורון (מרצ):

בתוך סל הבריאות.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

בתוך סל הבריאות. אבל אם בשנה אחת, כפי שאתה הבאת לי דוגמה, בארבע עיניים, חס ושלום יקרה מצב שמאלף ואחת סיבות יהיו יותר חולים ומשרד הבריאות יצטרך יותר כסף, הממשלה תכסה את מה שיחסר והיא לא תאמר לחולים שישלמו מכיסם.

חיים אורון (מרצ):

זה לא דומה.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

עכשיו, ידידי היקר, אנחנו באים לעיקר הדברים. יש בינינו ויכוח האם הערך של לימוד תורה הוא ערך עליון שאסור להגביל אותו, וכך היא תפיסת עולמי, או שלימוד תורה הוא כמו לימוד משפטים או לימוד רפואה, לפי תפיסת עולמך. זה הוויכוח בינינו, חבר הכנסת אורון.

לפי תפיסת עולמי, לימוד התורה הקדושה הוא הערך העליון ביותר לעם ישראל - כי היא חוכמתכם ובינתכם לעיני עמים.

חיים אורון (מרצ):

אז תשלמו בעדה.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

סליחה, אנחנו חלק מן החברה.

חיים אורון (מרצ):

אז גם רופאים העוסקים בפיקוח נפש - - -

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

בבקשה. אם מחר יחליטו במדינת ישראל שהערך העליון זה להיות רופא, כמו שרוצה כל אמא פולנייה, כולם ילכו ללמוד רפואה ויממנו את זה. אבל אנחנו חושבים שהערך העליון בעם ישראל הוא לימוד התורה. היו תקופות כאלה בעבר, ואני שמח שמדינת ישראל חוזרת אט אט לאותה תקופה. היתה תקופה, בימי חזקיהו, שבדקו מדן ועד באר=שבע ולא מצאו ילד או ילדה שאינם בקיאים בהלכות טומאה וטהרה. היו תקופות כאלה.

חיים אורון (מרצ):

כאשר מדובר בחינוך יסודי ותיכוני זה בסדר, מאה אחוז.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

ואם ילד וילדה ידעו אז הלכות טומאה וטהרה, מה ידעו המבוגרים? בוודאי יותר מזה. זה ויכוח ערכי בינינו, האם המחרשה היא העיקר או התורה היא העיקר, או אולי השילוב של שניהם ביחד זה העיקר. מותר לנו להתווכח.

חיים אורון (מרצ):

נכון.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

זוהי תפיסת עולמנו, ולכן לדעתי לא צריך להגביל את מספר תלמידי הישיבות, בוודאי לא בחינוך היסודי, ולזה גם אתה מסכים.

חיים אורון (מרצ):

על זה אין ויכוח בינינו.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

כל הוויכוח בינינו, אם יש ויכוח, הוא על מה קורה מעל לגיל החינוך היסודי.

חיים אורון (מרצ):

לא, הוויכוח הוא על קריטריונים.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

בוודאי, קריטריונים יש תמיד והיו תמיד. יש קריטריונים.

חיים אורון (מרצ):

אין.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

הוויכוח בינינו הוא האם אנחנו צריכים להגביל את מספר בחורי הישיבות בעם ישראל. לדעתי, אסור לנו להגביל, ואת השיטה הזאת אנחנו נוקטים, ובדרך הזאת אנחנו הולכים, בשביל זה אנחנו משתדלים, בעוד שלפי דעתך ללמוד תורה זה כמו להיות פרופסור למשפטים. זה הוויכוח בינינו.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת נסים דהן. אני מזמין את חבר הכנסת יוסי ביילין, בבקשה. אחריו - חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, ואם הוא לא יהיה - חבר הכנסת בנימין

בן=אליעזר.

דוד צוקר (מרצ):

ואם הוא לא יהיה?

היו"ר ח' דיין:

אם הוא לא יהיה, אני כבר אחליט למי לתת את רשות הדיבור.

יוסף ביילין (העבודה):

כבוד היושב=ראש, כנסת נכבדה, אני מאזין לוויכוח שהתפתח כאן משעות הבוקר. רציתי להמשיך את הדברים שעליהם דיברנו בלילה, ואולי אעשה זאת יותר מאוחר. אבל כיוון שחבר הכנסת אורון ביקש ממני שאני אתיר את הסבר, אני מרגיש צורך לנסות ולעשות זאת, אם כי אני לא מאמין שבדקות המעטות שיש בידי אפשר לעשות את זה.

לפי דעתי, הבעיה המרכזית, אדוני היושב=ראש, נובעת מזה, שכאשר נקבעו הנורמות בחברה הישראלית, זו היתה חברה מאוד שונה. המדינה קמה ב=1948, היישוב היה אז הרבה יותר קטן, וכל התופעה של יהודים חרדים היתה שונה מאוד מאשר היא היום.

נסים דהן (ש"ס):

וקיוו בסתר לבם, שמהר מהר התופעה הזאת תתחסל. לשמחתנו, הנבואה הזאת לא התקיימה.

יוסף ביילין (העבודה):

אני לא מסכים אתך שקיוו, אי=אפשר להגיד דבר כזה. מי זה קיווה?

נסים דהן (ש"ס):

אני אמרתי מלה עדינה, הרי יש ציטוטים מפורשים על כך.

יוסף ביילין (העבודה):

מי זה קיוו? נניח שהיה מי שקיווה, אבל אני מניח שהיו גם אחרים. השאלה היא כמובן מי. אני זוכר שלקחו אותי לירושלים למאה=שערים כדי לראות יהודים חרדים. התחושה היתה, שתופעה כזאת של אנשים שלובשים בגדים חמים ושחורים בקיץ, כשאינן שום סיבה אובייקטיבית שכך ינהגו, שרואים במדינה נטל במידה רבה שלילי, כאשר האנטי=ציונות היתה אז הרבה יותר חריפה מאשר היא היום בחוגים האלה - אני לא יכול להגיד שהיתה אהבה אליהם, אבל לא היתה גם שנאה אליהם. היתה תחושה של דבר מאוד מאוד מיוחד שהגיע לכאן מן הגלות, שחי כאן חיים של גלות, ומאוד יכול להיות שבמשך השנים הציבור הזה - כמו ציבורים אחרים שחשו איזו תחושה של מועקה בגלל רצון הרוב להפוך אותם דומים לרוב, כדי שהם יהיו דומים יותר ויותר לזרם המרכזי בתנועה הציונית.

הדבר הזה לא קרה. הוא לא קרה, אף שכאשר נפלה ההחלטה ההיסטורית על בחורי ישיבה אצל ראש הממשלה דוד בן=גוריון, היא נבעה בעיקר מן החשש שמדובר כאן באוד מוצל מאש, שהאנשים האלה הם שומרי הגחלת, ושלא ייתכן שבמדינה היהודית שקמה זה עתה יימנע מאנשים ללמוד בישיבה ללא הפרעה וללא הפוגה, גם אם מדובר בשירות צבאי שהוא שירות חובה; ושאוכלי לגבי האנשים האלה יכול שלא להתקיים, או שהם מקבלים דחיית שירות שהמשמעות שלה לגבי רובם הגדול היא פטור מן השירות.

נסים דהן (ש"ס):

דוד בן=גוריון עוד זכר את בית אבא, וכמה היה חשוב הערך של לימוד התורה בעם ישראל. אתם לא הייתם מצליחים - - -

יוסף ביילין (העבודה):

קודם כול, אני לא סותר את מה שאתה אומר. שנית, אין ספק שדוד בן=גוריון היה גדול המנהיגים שלנו. אני באמת לא יודע אם אפשר היום להצמיח מנהיג כזה, אם כי אני לא מאמין שהדורות הם כל כך שונים זה מזה ושלא יכול לקום מנהיג כמוהו. אני חושב שמנהיג קם לתקופתו והוא קם לתקופה המיוחדת שבה הוא פעל.

אני לא חושב שדוד בן=גוריון ראה או חזה מצב דומה לזה הקיים היום. אני לא יודע אם היהדות החרדית עצמה היתה בתחושה שהיא תגדל בהיקפים כאלה, ובוודאי לא היהדות החילונית. זאת, בלי להיכנס לשאלה מה באמת רצו.

מה שקרה כאן במשך השנים הוא תופעה שאין לה אח ורע, וגם מה שחבר הכנסת דהן ציטט קודם לגבי זה שלא היה נער ולא היתה נערה שלא ידעו הלכות טומאה וטהרה - אני לא חושב שהיתה תקופה בחייו של העם היהודי, ותתקנו אותי אם אני טועה, שבה היו כל כך הרבה תלמידי ישיבות בכל משפחה. במשפחות של סבינו וסבי סבינו בגולה היה תמיד מישוהו שהלך לפרקמטיה, היה מישוהו שעסק במלאכה והיה כזה שעסק בלימוד תורה כל ימי חייו. המצב שבו קהילה שלמה חיה רק מלימוד תורה או כמעט רק מלימוד תורה יכול להתאפשר רק בקונסטלציה המיוחדת שנוצרה במדינת ישראל, כאשר מצד אחד יש במדינה רוב חילוני או חילוני מסורתי שמשרת בצבא, שעוסק בפרקמטיה, שעוסק בדברים אחרים, ומוכן להשלים עם זה, מכל מיני סיבות, או מסיבות אידיאולוגיות או מסיבות פרקטיות פוליטיות, שמגזר שלם באוכלוסייה יהיה פטור למעשה או דחוי=שירות, גם אם בתוך המגזר הזה יש אנשים לא מעטים שכן משרתים בצבא תקופה מלאה או תקופה חלקית.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ביילין, תרשה לי לתקן, זה לא מגזר שלם, זה חלק ממגזר.

יוסף ביילין (העבודה):

אדוני היושב=ראש, התופעה הזאת, שיש לך משפחה של $10=12$ ילדים, שכולם תלמידי ישיבה, לפי דעתי היא ייחודית בהיסטוריה שלנו. משפחות שלמות שכולן תלמידי ישיבה. הרי מה קרה כתוצאה מן המצב של השנים האחרונות? הנורמה היא שכולם הולכים ללמוד.

כיוון שלא כולם נמצאים באותה רמה של לימודים, מי שמכיר מעט את המגזר החרדי יודע, שאנחנו עומדים מול רמות שונות של ישיבות. לנו החילונים נראה כאילו כולם עם זקן וכולם הולכים עם בגדים שחורים וכולם שווים. הרי זה לא נכון. אתה רואה ישיבות שהם הרמה הגבוהה ביותר של הישיבות, ואנחנו יודעים על מה IVY# LEAGUE מהרמה שנקראת #, מדובר: פוניבז', חברון וכו'; ויש ישיבות - אני לא רוצה להזכיר שמות - שבתוך המגזר החרדי יודעים היטב שאלהן הולכים הילדים שהם הפחות מבריקים בקרב החרדים, ויש כאן שאלה של תשלום כספי לא מבוטל וכו'.

אני שואל את השאלה, איך הדבר הזה קרה, איך קרה שדווקא בתקופה הזאת מגזר שלם - זה בוודאי נכון שזה לא כל המגזר החרדי - קבוצה גדולה בתוך המגזר החרדי רואה לעצמה כמובן מאליו את הנושא של לימודים בישיבה. אני שואל, האם זה רצוי למגזר עצמו, כי הרי אילו היה חי לעצמו, הוא לא יכול היה לעמוד בזה. מוכרחים היו שמישהו מתוך הקבוצה הזאת גם יעסוק בקיום היומיומי.

היו"ר ד' טל:

לכן אני אומר שזה שרק חלק ממגזר.

יוסף ביילין (העבודה):

כן, אבל יש לך כאן בעיה. כשמשפחות שלמות לומדות, אני חושב שזה נובע בעיקר מבעיה שהיא שונה וקשורה בשירות הצבאי. נניח שהיינו אומרים את הדבר הבא: יהיה בישראל שירות לאומי לכול. השירות הזה יהיה שירות אזרחי ושירות צבאי. כל אדם, כל גבר וכל אשה, בגיל 18 יהיה צריך לעבור דרך שער שעליו יהיה כתוב: שירות לאומי. כשהוא עובר את השער הזה, יהיו לו דלת לשירות אזרחי ודלת לשירות צבאי. המדינה נעזרת באנשים הצעירים האלה לפי הצרכים שלה. היא תצטרך חלק ניכר מהם לשירות צבאי, היא תצטרך חלק מהם לשירות לאומי. השירות הלאומי האזרחי יהיה או בקהילה של אותם אנשים או מחוצה לה. זה יהיה נכון גם לגבי גברים - מה שלא קיים היום - וגם לגבי נשים. אבל אפשר יהיה לפטור מזה אנשים מטעמים של דת ומצפון.

אם אנחנו מנסים לבנות מבנה כזה, לפי דעתי - וחבר הכנסת אורון ביקש ממני לפתור את הבעיה, אני מנסה לפתור אותה הבוקר, תראה אם זה נראה לך - נוכל ליצור על-ידי זה מצב חדש ביחסים בין חרדים לבין לא-חרדים, בין חילונים לבין דתיים. לא תהיה אותה תחושה שקיימת היום, של מתח ועוינות, נדמה לי הרבה מעבר לרצוי, בגלל התחושה שיש כאלה שמשרתים ויש כאלה שלא משרתים.

אם אני בונה שער אחד, ומטעמי דת ומצפון אנשים אומרים, כפי שזה קיים בחלק ממדינות העולם: אני רוצה להקדיש את חיי ללימודים, אני לא מוכן לשרת בשום מסגרת ממלכתית שכופה עלי משהו, אני חושב שהחברה תוכל להגיד להם: זכותכם. אני מניח שזה יהיה מיעוט קטן.

אני חושב - ואני אסיים בזה, אם כי יש לי עוד הרבה מה לומר בנושא הזה - שברגע שבו הלימוד בישיבה לא יהיה המפתח לדחיית שירות, אלא דחיית השירות או הימנעות משירות יהיו החלטה אישית, כמו שהיום כל בחורה שאומרת שמטעמי דת היא לא יכולה לשרת בצבא - לא משרתת בצבא, כי אז תשתנה גם החלוקה הפנימית בתוך העולם החרדי בין אנשים שעוסקים בפרקמטיה ובדברים אחרים לבין אנשים שעוסקים בעולם הישיבות, וגם מבנה הישיבות ישתנה באופן כזה שהישיבות החזקות והטובות יקלטו את הגורם האנושי הטוב יותר, ואנשים שפחות מתאימים ללימודים לא יצטרכו ללמוד שם, ועם זאת לא יכפו על המגזר החרדי בישראל שירות צבאי אם הוא לא שלם עם זה. תודה רבה.

נסים דהן (ש"ס):

חבר הכנסת ביילין, תרשה לי שאלה.

יוסף ביילין (העבודה):

יש יושב-ראש. רק הוא יכול להרשות.

היו"ר ד' טל:

אני מרשה.

נסים דהן (ש"ס):

אם הבנתי נכון, הטענה המרכזית שלך היא, שבחור ישיבה לומד בישיבה כי אחרת הוא עלול ללכת לצבא. לכן אתה אומר: ברגע שיעשו שירות לאומי, לא יהיה אותו שוט של השירות הצבאי, ואז כל אחד יבחר במה שהוא רוצה, ולא דווקא ילך ללמוד בישיבה. אם זה המוטו, יש פה סתירה כלשהי - במקומות שבהם השירות הצבאי אינו חובה אלא בהתנדבות ואין השוט של השירות הצבאי, ממשיכה במגזרים החרדיים התופעה הזאת שמנית, שמשפחות שלמות לומדות בישיבה, ושם לא מונפת מעל ראשם חרב הצבא ובכל זאת אין להם הבעיה הזאת. זאת אומרת, הערך הזה של לשבת וללמוד תורה לא נובע מהרצון להתחמק מהצבא או משהו מעין זה, אלא הוא ערך עליון אמיתי שהמשפחות האלה רואות לנגד עיניהן.

יוסף ביילין (העבודה):

אני לא מבטל את השאלה. אני חושב שהשאלה חשובה, והתשובה שלי היא כזאת: לי אין עניין, חלילה, לפגוע בעולם הישיבות. אני מאוד מעריך את זה. האם אני מעדיף שהבן שלי ילמד בישיבה או ילמד משפטים, זאת שאלה אחרת. אני מעדיף שילמד באוניברסיטה, אבל זו העדפה שלי, ואני מכבד כל החלטה אחרת.

מהיכרותי את עולם הישיבות, כמו שפרופסור רובינשטיין אמר קודם, חלק מן האנשים לומדים בישיבות משום שהעניין הזה אכן מעניין אותם, מסקרן אותם, הם אוהבים את זה והם רואים בזה את שליחות חייהם, אבל לא כולם, וגם אדוני יודע את זה. אתה מכיר אותם, אתה מכיר את אופי הלימוד, אתה מכיר את המהות.

נסים דהן (ש"ס):

אני לא יכול להגיד שמאה אחוזים - - -

הי"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דהן, אתה גם מגיב מלמטה, גם מגיב מלמעלה, תחליט. לא יכול להיות מצב כזה. אתה פשוט מאריך לאנשים את הזמן, עם כל הכבוד.

חבר הכנסת ביילין, בבקשה, משפט מסכם.

יוסף ביילין (העבודה):

הטענה שלי היא, שאם אנחנו ננתק את הקשר הגורדי של 50 שנה בין דחיית שירות לבין ישיבות, זה יהיה טוב לשירות וטוב לישיבות, כי זה ייצור מצב של נורמליזציה לגבי הלימודים. אתה תוכל לדעת מה המוטיבציה האמיתית של הנערים האלה. כדרכי, אני תמיד מנסה לחפש מה יכול להיות טוב לשני צדדים. לו הייתי מחפש רק מה שטוב לי, לא הייתי מגיע לשום דבר. נדמה לי שזה טוב גם למגזר החרדי וגם לממלכה, אם הקשר הזה ינותק, ונדמה לי שזה יכול להביא גם לכמה שינויים בהתנהגות, שהם טובים גם למגזר החרדי פנימה וגם לישראל כמדינה. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת יוסי ביילין. אני מזמין את חבר הכנסת אמנון רובינשטיין. אחריו - חבר הכנסת בנימין בן-אליעזר.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להסכים לדברים שאמר חבר הכנסת יוסי ביילין וגם להציע לו הצעה מעשית, שנצטרף כולנו להצעת חוק שאני הגשתי, או הנחתי וטרם הגשתי - אני אף פעם לא יודע מה המונחים הנכונים - בעניין שירות לאומי בהתנדבות. אני לא חושב שאפשר להתחיל את המערכה הזאת, שהיא מערכה צודקת, בכפיית שירות לאומי, לא על המגזר החרדי ולא על המגזר הערבי. לכן הייתי מציע, שכל מי שפטור משירות בצה"ל וכל מי שנדחה שירותו יוכל להתנדב לשירות גם בתוך הקהילה שלו.

אני רוצה לומר, שהמצב היום הוא בלתי נסבל. אני כשר החינוך לא יכולתי לקבל לשירות לאומי בנות ובנים, בכלל זה צעירים ערבים, שיתנדבו לשירות לאומי.

יוסף ביילין (העבודה):

שום גבר.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

שום גבר לא יכולתי לקבל, ושום בחורה, אלא אם כן היא דתית, כאשר היתה לי קבוצה לא גדולה אבל קבוצה משמעותית של מתנדבים, לרבות צעירים ערבים, שרצו לשרת במערכת החינוך. התחלתי להכין הצעת חוק בעניין זה בהיותי חבר ממשלה, אבל, כמובן, בגלל הקדמת הבחירות - - -

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

אתה לא יכול לקבל את הערבים כמתנדבים?

אמנון רובינשטיין (מרצ):

לא יכול לקבל אף לא אחד, רק נשים דתיות. זה החוק האבסורדי. אני חושב, אגב, שהוא חוק מפלה וחוק אנטי-חוקתי. אבל יזמתי הצעת חוק בעניין זה, ואני אביא אותה לחבר הכנסת ביילין ולחברי כנסת אחרים שיצטרפו אליה.

אני רוצה לקשור את הדברים הצודקים לחלוטין שאמר חבר הכנסת ביילין לגבי המגזר החרדי עם הנושא שעליו הצבענו אתמול. היום מתפרסמת בעיתון סטטיסטיקה מאוד מעודדת לגבי ישראל. ישראל עם הכנסה לאומית לנפש של קרוב ל=17,000 דולר. הישג גדול מאוד לחברה הישראלית, בתנאים לא קלים, עם תקציב ביטחון הרבה יותר גדול מאשר ברוב המדינות בעולם.

אבל, אנחנו יודעים שאנחנו יכולים להגיע להרבה הרבה יותר מזה. מדוע? משום שבעוד ההכנסה לנפש בישראל היא רק 17,000 דולר, ההכנסה למפרנס בישראל - אותו חלק מהאוכלוסייה שעובד - גבוהה יותר מאשר בחלק גדול ממדינות אירופה; היא גבוהה יותר מההכנסה למפרנס באנגליה. היא שוות ערך להכנסה למפרנס ביפן במונחים של כוח קנייה. אלא מה? הצרה בארץ היא, שיש לנו מיעוט יחסי של מפרנסים. ההשתתפות בכוח האדם האזרחי בישראל היא הנמוכה ביותר בעולם המפותח. היא נמוכה בגלל שני גורמים עיקריים: קודם כול, בגלל הנושא שהעלה חבר הכנסת ביילין - אגב, ההצעות שאני מעלה הן לטובת הציבור החרדי - והיא נמוכה בשל אי-השתתפות נשים ערביות אלא בשיעור נמוך ביותר.

לכן, זו עצתי גם לשר האוצר ולראש הממשלה: אל תביאו לכאן שום הצעה שפוגעת בדרבון לעבודה, בפרס לעבודה. צריך לתגמל קודם כול את האזרחים העובדים או המחפשים עבודה, את אלה שמשתתפים בחלק הפרודוקטיבי של החיים. משום כך, בלב שלם, ולא רק משום שאני איש אופוזיציה - גם בממשלה התנגדתי להצעה לבטל את חצי נקודת הזיכוי לאשה עובדת, אף כי מבחינה פורמלית הצדק אומר שצריך היה לבטל אותה, משום שצריך שוויון מלא, ואף שמבחינת הצדק הפיסקלי זה נכון. לפחות בשלב הזה שבו אנחנו נמצאים, כל דבר שמקטין את הדרבון והפיתוי לעבודה הוא גרוע בעיני.

אני בהחלט חושב שמה שהממשלה עשתה, הפזרנות הזאת והנדיבות הזאת - לא שאני מצר על כל דבר שניתן לאזרחי ישראל, אבל הפזרנות לגבי מגזר אחד באמצעות תשלומים ייחודיים, שהם נגד החוק, היא נגד העיקרון שהעברנו כאן לפני שלוש כנסות, שאין יותר תשלומים ייחודיים. הדבר הזה חמור משתי בחינות: קודם כול, הוא חמור משום שהוא מפלה לטובה סקטור אחד, את הסקטור החרדי, אך ורק בשל השותפות בממשלה; דבר שני: הוא מחריף את היחסים בין ציבור דתי לציבור חילוני. מי צריך את זה?

אחת המטרות של תקציב מדינה ושל חוק הסדרים היא להביא לתיקון העיוותים במשק. אחד העיוותים הגדולים הוא עניין מיעוט המפרנסים. שפר חלקנו שדווקא בעידן החדש יש לנו אפשרות לעבור לדפוס עבודה שלא יפגעו לא באורח החיים החרדי ולא באורח החיים של הכפר הערבי. כוונתי לטכנולוגיה המודרנית, שמאפשרת גם עבודה בבית, גם עבודה

במרכזים משפחתיים, גם עבודה במרכז תוכנה כפרי או קהילתי. הייתי אומר - גם עבודה במסגרת הקהילה החרדית. אבל כשאין דרבון לעבודה ואין פיתוי לעבודה, והמדינה בעצם נותנת תגמול נדיב מאוד על אי=עבודה, התהליכים האלה, שהיו מתרחשים בשוק טבעי חופשי, אינם מתרחשים.

לכן באמת שמחתי אתמול, לא משום שאני איש אופוזיציה - משום שמשחקי התקציב לפעמים זרים לי, הם ריטואל שבו חברי ממשלה קודמת מצביעים נגד דבר שהם תמכו בו כשהם היו בממשלה וחוזר חלילה - אלא משום שבאמת, לדעתי, בשביל סכום של 270 מיליון ש"ח לא היה צריך לפגוע באשה עובדת. צריך לעשות מעשה כדי שיהיו יותר נשים שיצאו לעבודה.

אדוני היושב=ראש, אני חייב להתייחס לאירועי הימים האחרונים, ובכלל זה השביתות ומעצרו של ראש האיגוד המקצועי והמתח ביחסים בין הממשלה להסתדרות. לדעתי, נעשו כאן שגיאות גדולות מאוד. קודם כול, נעשתה שגיאה גדולה מאוד על=ידי שר האוצר וראש הממשלה, שגיאה של אי=הידברות עם ההסתדרות. אי=אפשר להקפיץ על איגוד מקצועי כלשהו החלטה כמו ההחלטה לבטל את חצי נקודת הזיכוי בלי לדבר אתו.

אני גם מעז לומר, וזה מופנה לא לממשלה, הממשלה לא אחראית לכך, אלא לבית=הדין לעבודה ולמשטרת ישראל: צריך לקרות משהו יוצא דופן ולא שגרתי כדי לצוות על מעצרו של איש איגוד מקצועי. מה גם שבמקרה זה לא היה צורך בכך. הוא היה מוכן לבוא עם חבר הכנסת עמיר פרץ לבית=הדין לעבודה. אני חושב שההידברות עם ההסתדרות, גם אם לפעמים היא קשה, מתישה, ארוכה, היא חובה לכל ממשלה. בסופו של דבר, יש אינטרס משקי שיהיה איגוד עובדים יציג אחד גדול ואחראי ולא הרבה איגודים מקצועיים פרטיקולריים.

אבל יש לי שתי טענות קשות נגד ההסתדרות. אסור לפגוע בשלטון החוק דווקא כאשר אתה מתקומם נגד החלטה של בית=משפט. אנחנו אומרים זאת למתנחלים, אנחנו אומרים זאת לעצמנו, אנחנו אומרים זאת לאלה שדרשו מאתנו לצאת בעד סרבנות לשרת בשטחים, ואנחנו אומרים זאת גם לאנשי ההסתדרות, גם לחברינו הטובים שם.

אולי בחברות אחרות זה לא כל כך נורא. בחברה הישראלית, שבה שלטון החוק אינו

מבוסס, שבה קמים עליו להורגו, לנתצו, להרוס את הבית שהקמנו כאן, אסור באיסור חמור שדווקא אנשי ההסתדרות יפירו את צויו ואת הוראותיו של בית=הדין לעבודה. אפשר לעתור לבית=דין ארצי, אפשר לעתור לבג"ץ, אפשר לצאת נגד, אפשר לפרסם מודעות, גם לצאת להפגנות - הכול אפשר לעשות. לא להפר צו. משום שהציות הזה לצו של בית=המשפט הוא החוט הדק שמחבר אותנו יחד - ימין, שמאל, חילונים, דתיים, יהודים וערבים. זה היה מעשה חסר אחריות, פזיז ונמהר לא להתייצב בבית=הדין, להפר את ההוראות לגבי השביתה. מה גם שבית=הדין פעל מתוך הבנה לצורכי העובדים.

אני רוצה לומר עוד משהו: בית=הדין לעבודה זה לא איזה פטנט שהקים כאן איזה גוף עוין להסתדרות. ההסתדרות דרשה אותו. יגאל אלון, זיכרוננו לברכה, הביא את הצעת החוק. זה חוק וזה בית=דין שבסך הכול הגנו על ציבור העובדים, כי לא היינו רוצים לראות מצב שבו ענייני עובד ומעביד חוזרים לבית=המשפט הרגיל. כך ההסתדרות פוגעת בעצמה כשהיא פוגעת במעמד בית=הדין לעבודה.

דבר נוסף: עם כל הכבוד הראוי, ובאמת, אני חושב שיש בעיות חברתיות גדולות מאוד בישראל, ומי שקורא, שומע ונתקל במצוקה של עובדי "דימונה טקסטיל" - וזה דבר קורע לב ולא מוצדק, וצריך למצוא את הפיצויים האלה, אפילו בהקצאה מיוחדת של האוצר - לא יכול להשלים עם העובדה, שההסתדרות מתייצבת עם דרישות מונופוליסטיות של קבוצות עובדים, של ועדי עובדים של החברות המונופוליסטיות הממשלתיות. זה לא לטובת ציבור העובדים. אני שואל את עצמי: מה היה טוב יותר לציבור העובדים - ש"בזק" היתה מחלקה ממשלתית מונופוליסטית וחיכו כאן עשר שנים לטלפון, והטלפון היה יקר, ולציבור עובדים חלש לא היתה היכולת להגיע לטלפון, או "בזק" כפי שהיא היום?

אותו הדבר אני אומר לגבי המונופולים הגדולים. אנחנו עסקנו בוועדת המשנה להפרטה בעניין "מקורות". מה טוב יותר לציבור החקלאים? שתהיה תחרות בהוצאת עבודות קבלניות לפיתוח לעבודה? כולנו יודעים שמשק המים צריך להיות משק ארצי, אבל מדוע צריך להיות מונופול לכל האורך? למה צריך להגן על זה? למה ההסתדרות צריכה להגן על מונופולים? זה לא עניין של איגוד מקצועי בכלל, זה לא עניין של זכויות עובדים. למה שלא תהיה תחרות? למה שלא תהיה תחרות בנמלים, שצריכה להוריד את התעריפים כדי לאפשר ליצוא הישראלי לייצא יותר ולהיטיב עם כל העובדים של הייצור למען ייצוא?

זה לא מאבק ראוי. ואגב, בכל אירופה המאבקים האלה בעד מונופול ונגד תחרות נכשלו. מפלגות סוציאל=דמוקרטיות התנערו מהעניין הזה. אני מפנה את חברי הכנסת ממפלגת העבודה וגם ממפלגתי שלי למצע החדש של מפלגת הלייבור הבריטית, שבו היא מתנערת לחלוטין מכל הדוקטרינות הישנות של הלאמה. לכן, בקשתי מחברי הטובים בהסתדרות היא, והם באמת חברי הטובים, לרבות אלה ממפלגתי - - -

רן כהן (מרצ):

מאחר שאני מעורב בנושא הזה, אני אומר שלהסתדרות אין עמדה בעד מונופול ואפילו ההיפך. ההסתדרות דורשת, שכאשר הממשלה כבעלים רוצה לעשות הפרטה, הדבר יעשה בהידברות עם העובדים ובהידברות עם ההסתדרות.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

חבר הכנסת רן כהן, לא רק שאני תומך בזה, אלא אני, כשר התקשורת, כאשר הפרטתי את "בזק", דאגתי לכך שהעובדים יקבלו מניות במחירים יותר נמוכים. אבל בפועל, אני הרי שומע את הדיונים, ואני מזמין אותך לדיונים של ועדת המשנה שבראשה אני עומד. אם זאת העמדה, אני תומך בה, ואני רוצה לומר לך דבר נוסף: אני מציע לממשלת ישראל לקחת דוגמה מהסתדרות העובדים החדשה. היא התייעלה, היא הפריטה, היא התכנסה לתוך התפקיד המרכזי שלה, והיא לא המשיכה לשלוט בדברים לא=לה. זה מה שהממשלה רוצה לעשות. וצריך להבטיח את זכויות העובדים ולשתף אותם גם על=ידי מתן מניות במחירים מיוחדים כדי לעודד אותם להיות גם שותפים לרווחים ושותפים להצלחת המפעל. אני מאוד מקווה ומתפלל שזאת תהיה גם בפועל עמדת ההסתדרות. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת אמנון רובינשטיין. אני מזמין את חבר הכנסת בנימין בן=אליעזר. אחריו - חבר הכנסת אלי בן=מנחם.

בנימין בן=אליעזר (העבודה):

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, הבוקר, בזווית כזו או אחרת, גם השר לשעבר
אמנון רובינשטיין העלה את נושא החרדים וניסה להתמודד עם זה בדרך מאוד מעניינת,
בשאלה איך להביא את הציבור הזה לידי כך שהוא יהיה בר=זכאות בכל מה שבן ובת במדינת
ישראל זכאים לו. הוא הציע, לדעתי, פתרון מצוין.

הרשו לי לפתוח בסיפור מעניין, סיפור מהחיים. בשנת 1967 הייתי מפקד סיירת
שקד. הסיירת הזאת היתה בנויה, על=פי רוב, מקיבוצניקים, מושבניקים, מעט מאוד
בחורים מהעיר, וכולם היו חבורה שאין לה תחליף, משהו בלתי רגיל. פתאום התייצב
בחור, לא אצלי במשרד, אני חזרתי מהתעלה, התייצב בחור חרדי, נמוך, והמזכירה שלי
הודיעה לי שהבחור הזה מחכה לי כבר יומיים. בשעה 02:00 הכנסתי אותו אלי למשרד
ואמרתי לו - זאת סיירת שקד, כאן אנחנו לא צריכים מוסמכי כשרות, אין לנו לא יום
ולא לילה, אין לנו סדר, אנחנו אוכלים מכל הבא ליד, אבל אנחנו נלחמים. הוא ישב
והסתכל עלי, והוא, איש חרדי, אמר לי: הבאתי 24 ספרים - אני מקווה שהוא יושב ושומע
- הוא הביא אתו קיטבג שלם של ספרים והוכיח לי בכל ספר ופרק מדוע דווקא הוא, איש
מאמין, איש חרדי, חייב בראש ובראשונה לשרת בצבא=הגנה לישראל. הסיפור כל כך ריגש
אותי שאמרתי לו: עכשיו 03:00, לפנות בוקר, עזוב אותי, תן לי להתעורר בבוקר ולראות
מה קורה. האיש לא ישן. אמרתי לו: איך תוכל? ב=04:00 אנחנו יוצאים לפעילות.
והוא אומר: אני מבשל לעצמי ואני עושה את כל הפעילויות. נסה אותי.

רן כהן (מרצ):

לא רק ב=03:00 זה נראה כמו חלום, אלא גם ב=15:00 זה נראה כמו חלום.

בנימין בן=אליעזר (העבודה):

קראתי לביני תלמי, בנם של אמה ומאיר תלמי, הוא היה אז מ"פ, והיה אצלנו

ז'רגון בצבא, שבועדאי רן מכיר אותו, ואמרתי לו: אין לנו ברירה, אנחנו מוכרחים לקלוט אותו, הוא שכנע אותי. ביני חשב שאני משוגע, ואני אמרתי לו: גמור אותו; בשפה שלנו הכוונה היא: תתיש אותו. ירדתי לתעלה, לערבה ולרצועה, ואחרי חודש בא תורי לבקר באותה פלוגה של אימון לוחם. שאלתי אותו: ביני, מה קרה עם הבחור הזה? הוא אמר לי: יותר טוב שלא תשאל, אל תשאל. הבחור הזה יסיים בהצטיינות. דבר מדהים. וכך קרה. האיש גמר בהצטיינות, הוא סיים אימון לוחם, סיים קורס מ"כים, שלחתי אותו לקורס קצינים.

רן, לך אני רוצה לומר, לא עלינו, לא היתה הלוויה שלא עמדתי על כך שאני אהיה בה, אבל הדבר היותר=מדהים הוא, שהאיש הזה הצליח לקחת את כל ה"שמוצניקים" האלה, לא להחזיר אותם בתשובה - הוא הצליח להחדיר בהם את האמונה היהודית ומקומה ליד הלוחם, ומקומה במלחמה על בית ישראל. 90% מהלוחמים האלה, ה"שמוצניקים", לרבות אלה מגן=שמואל, נפלו כאשר "תהילים" בכיסם, ואנשים עמדו על כך שישועה הוא שיבוא ויאמר את ה"קדיש".

לימים, האיש נפצע. הוא חטף כ=11 כדורים בגוף. למזלו, כשהוא חצה את התעלה, אחרי קרב עם קומנדו מצרי, הוא תפס את המשקפת שלו ושם אותה עליו. חלק מהכדורים פגעו במשקפת, אבל זה לא חסך, לא את היד ולא את הרגל. עד היום האיש הזה לא רק שהוא נכה בעשרות רבות של אחוזים, בידיים וברגליים מכדורים רבים, האיש הזה לא יכול לישון אלא רק בין 05:00 ל=09:00. לפי דעתי, הוא היה אחד מחשובי הלוחמים.

לימים הוא התחתן והוליד עשרה ילדים; אני מניח שילדיו ילכו בעקבותיו. מה שהוא עשה, אדוני היושב=ראש, הוא גילם בעיני את היהדות האמיתית, את אהבת ישראל.

קרה מקרה שאני לא אשכח אותו, ואני מניח שגם רן לא ישכח. צפון התעלה היה במצור, כל האזור של מוצב "טמפו", ושכחנו שזה יום הכיפורים. עמדתי באמצע התעלה ועישנתי, ופתאום נזכרתי שזה יום הכיפורים וזרקתי את הסיגריה. הוא אמר לי - אל תזרוק, מה שאתם עושים היום שווה אלף תפילות, והוא הגנה על הבית.

לכן לא ראיתי מעולם סתירה, אדוני היושב=ראש, בין דת לבין הגנה על הבית.

להיפך, זה לא סוד שלא נולדתי בפולניה אלא במקום שראה את הדת כדבר מקשר.

אברהם שוחט (העבודה):

מה, אתה לא פולני? אני עירקי כמוך.

בנימין בן=אליעזר (העבודה):

אני רומני כמוך. תאמין לי, באתי מבית שלימדו אותי בו שהדת מחנכת לאהבת ישראל, למציאת המשותף, הפשרה, והעיקר, אהבת הדת.

מאז ועד היום הזה עברו שנים רבות. אני תמיד מתפאר - וחבל שחבר הכנסת דהן לא שומע את זה - שזכיתי לכך שניתנה לי אפשרות לעשות הרבה, לא רק כשר אלא גם כאיש צבא וכו'. אני חושב שהמפעל הגדול ביותר שעשיתי בחיי הוא כשעמדתי בראש עמותה, כשהייתי חבר כנסת, ובניתי את בית=הכנסת בראשון=לציון, הגדול ביותר בשפלת החוף.

היו"ר ח' דיין:

אשריך.

בנימין בן=אליעזר (העבודה):

אמרתי רק: אל אלוהים, חבל לי שהורי לא היו שם. אני מזכיר את בית=הכנסת כדי ללמד אותך, שכל החבורה הזאת שיושבת פה, ובכלל זה חבר הכנסת רן כהן, יש לה לא רק אהבה אלא כבוד והערכה לבית אבא, וממילא אל הדת.

מה קרה מאז ועד היום הזה? כן, ישועה בן=שושן זה המודל החרדי שאני רוצה. עד היום הזה הוא בישיבה, דרך אגב, ועשרה ילדים לו. אבל לשרת הוא שירת. זה המודל שאני רוצה לעמוד ולהצדיע לו, כי בשילוב בין האמונה לבין החרב יוצא תמיד הלוחם

הטוב ביותר. הדת פינתה את מקומה, ודאי הציונות הדתית, ואנחנו מתעסקים היום עם יהדות משיחית - מגיע ומגיע ומגיע ולדתיים ומגיע לחרדים. מגיע להם, לא אמרתי אף פעם שלא, אבל אני מצפה שיהיו נחלת הכלל, שיזכו בהכרה בקונסנסוס רחב.

חב"ד. אני הייתי אחד הראשונים בצה"ל - אני מניח שגם רן כהן - שעודדו את כניסתה, משום שהיא חינכה לאהבת ישראל ולאחדות. חב"ד היום היא התנועה שמחנכת לאהבת ישראל? היום זו תנועה ימנית קיצונית, שמכוח החוק צריך למנוע את הכניסה שלה. הם עוסקים באינדוקטרינציה לנושא הימין - - -

אברהם שוחט (העבודה):

פוליטית.

בנימין בן=אליעזר (העבודה):

אינדוקטרינציה פוליטית, ובצורה הכי גרועה.

אני נגד חרדים? יעידו מעשי - לא מעט בעזרתו של שר האוצר לשעבר, שיושב כאן - על מה שעשינו בשנים האחרונות.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

ניסיתם לקנות אותם.

בנימין בן=אליעזר (העבודה):

הרי חבר הכנסת שוחט יודע, וגם חבר הכנסת רן כהן יודע, שנלחמתי מלחמת חורמה כדי לבנות את קריית=ספר ואת מתתיהו. הוא ידע, כמו שאני ידעתי, שרבין עמד מאחורי הדבר הזה, וזו דמוקרטיה. מרצ התנגדה לדבר הזה וראתה בו פגיעה. אבל לבוא ולהגיד עלינו שאנחנו מפלים - זה לא נכון.

לפי דעתי, הדרך שבה כל הנושא הזה הולך היא פשוט הרחקת הדת מהילדים שלנו. צר לי, הם מחפשים כיוון; יותר ויותר ילדים - לאלפים ולעשרות אלפים - הולכים לסמים ולכל מיני דברים. אני הייתי שמח אילו הילדים שלי היו נדבקים במסורת, לא בטירוף אלא במסורת. ולכן - - -

רן כהן (מרצ):

חבר הכנסת בן=אליעזר, אפשר להפריע לך במשפט אחד?

היו"ר ח' דיין:

הוא כבר סיים את זמנו. אתה יודע, משפט יהיה מלווה בתשובות ארוכות.

רן כהן (מרצ):

אני אפילו חושב שזה ימצא חן בעיניך.

היו"ר ח' דיין:

אז משהו קצר, בבקשה.

רן כהן (מרצ):

משפט אחד לחיזוק דבריך, חבר הכנסת בן=אליעזר - בין רבע לשליש מהגדוד שלי כשהייתי מג"ד - - - היו דתיים, וחלקם חרדים. כל מה שאמרת אמת, ומאמת גם את האווירה שנוצרה בכלל הגדוד. דבר שני, היתה לך בכל זאת זכות עוד יותר גדולה מזה שבנית את בית=הכנסת - שביצעת, בעזרת שר האוצר לשעבר, את הפינוי של 40 מאהלים של מחוסרי דיור, סללת את כבישי ישראל ובנית עשרות אלפי יחידות דיור. זו בשבילי זכות גדולה.

בנימין בן=אליעזר (העבודה):

אני מקווה שהציבור החרדי ימצא לו זמן לעשות את חשבון הנפש שלו. זה הבית היחיד שיש לנו, אין לנו מקום אחר, ונדמה לי שטוב יעשו אם יתחילו לחשוב על מוצא כלשהו, שלא ייתן פתח לאף אחד לבוא ולומר: הנטל לא מתחלק נכון. אני בהחלט מאמץ את הצעת החוק של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין. אני מקווה שהיא תבוא מהר מאוד לדיון בכנסת, ואני מקווה שהפעם ימצא רוב מוחלט כדי שכולנו נעזור לחרדים להיות ילדים בני=חורין כמונו, שמגיע להם הכול, אבל הם גם נותנים הכול. תודה רבה, אדוני היושב=ראש.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. אני רוצה להגיד לך שהדברים שלך יצאו מהלב ונכנסו אל הלב. זה באמת סיפור מעניין.

בנימין בן=אליעזר (העבודה):

תודה.

היו"ר ח' דיין:

אני מזמין את חבר הכנסת אלי בן=מנחם; איננו. חבר הכנסת יוסי שריד - איננו. חבר הכנסת שלמה בן=עמי, בבקשה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב=ראש, מי אחריו, אם אפשר?

היו"ר ח' דיין:

חברי הכנסת עוזי ברעם, רן כהן, מיכה גולדמן, אלי גולדשמידט. חבר הכנסת בן-עמי, בבקשה. ברשותכם, חברי הכנסת אברהם שוחט ורן כהן, אתם מפריעים לעמית שלכם.

שלמה בן-עמי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אתמול, בדיון על הצבעת האי-אמון, שמענו את הדברים של שר החוץ דוד לוי; למעשה, דברים בזכות תהליך שלום, בזכות הסכם אוסלו. אף-על-פי שהקואליציה שנמצאת היום בשלטון עלתה כקואליציה לכאורה אנטי-אוסלו, אני חושב שמתקיים פה איזה רוב די ברור להמשך בתהליך הזה.

יש פה מצב די מוזר: כאשר המועמד של מפלגת העבודה, של השמאל, נבחר, יש לו בדרך כלל מנדט מאוד הומוגני; המנדט של מועמד הימין הוא הרבה יותר מגוון, משום שהקואליציה הרחבה הזאת שהתקבצה מסביב לנתניהו, אני מסופק אם יש לה תפיסה מדינית אחידה כמו שיש בדרך כלל במחנה השני. כך שקשה מאוד לטעון היום, שאין לקואליציה הזאת רוב פרלמנטרי למען המשך התהליך, ולכן רצוי שהדבר הזה ייגמר מהר ככל האפשר; שינוי קוסמטי לכאן או לכאן כבר לא ישנה הרבה. בראיונות בסוף השבוע הודה שר הביטחון, שאין אפשרות לפתוח את ההסכם, והוא לא חושב לפוצץ את המזרח התיכון בגלל כל חירבה פה ושם, ובכלל זה חירבה בחברון. אני חושב שזאת אמירה אמיצה מאוד, שמחייבת את הממשלה הזאת אחת ולתמיד לגמור עם הפרשה של חברון ולהמשיך הלאה.

ההקשר לשאלה הכלכלית שעומדת בראש הדיון כאן הוא זה: אני חושב שההישגים הגדולים ביותר בתחום הפתיחות הכלכלית של הממשלה הקודמת היו קשורים לא כל כך ביחסי המסחר והמשק עם העולם הערבי המיידי והמדינות שמקיפות אותנו; אני חושב שההישגים העיקריים נבעו מפריצה למה שנהגנו לקרוא - מדינות המעגל השני והמעגל השלישי. זה בעצם ההישג הכלכלי הגדול ביותר שנבע מתהליך השלום בתקופת ממשלת העבודה; לא המסחר עם ירדן, לא המסחר עם מצרים, גם לא המסחר עם קטאר ולא עם מדינות צפון-אפריקה. זה לא מה ששינה. מה ששינה היה, שתהליך השלום חיבר את ישראל לכלכלה העולמית, יצר כאן השקעות, וזה הדבר שיכול לרדת לטמיון אם אנחנו לא ממשיכים בתהליך השלום, גומרים עם

הפרשה של חברון וממשיכים הלאה.

אני רוצה להגיד מלה אחת בנושאים שחבר הכנסת בן=אליעזר תיאר קודם ברגשנות מעוררת הערכה ובאותנטיות רבה, בנושא של הציבור הדתי והציבור החרדי בארץ. אחת הטרגדיות הגדולות שלנו בעיני היא הניתוק הלא=מוצדק שיש בתודעה של חלק מהציבור הדתי בינו לבין מפלגת העבודה ותנועת העבודה. זה ניתוק לא מוצדק מכמה טעמים.

כל האבות המייסדים של תנועת העבודה, של מפא"י, היו מאוד רגישים לשאלה הדתית. מי היה ראש הממשלה שנתן מעמד כל כך מיוחד לתנ"ך אם לא דוד בן=גוריון? נכון שהתנ"ך, בתפיסה של חלק מן הציבור הדתי, הוא לא לב=לבה של היהדות, ובן=גוריון לא נתן משקל לתלמוד, לגמרא וכיוצא בזה. זה נכון. אבל לאבות המייסדים היתה רגישות גדולה מאוד לשאלה הדתית. פה, למשל - ואני מתייחס לדברים שלך - מדברים על כך שאין לנו חוקה בישראל, כי הציבור הדתי לא מעוניין שתהיה חוקה. כי הרי מה תעשה החוקה? תדבר על חופש פולחן ודברים מהסוג הזה. יש פה טעות. מי שהתנגד לחוקה בישראל היו מנהיגי תנועת העבודה. היו מנהיגים דתיים בימי הבראשית של המדינה שרצו חוקה בישראל, והיו אלה דווקא מנהיגי מפא"י שלא רצו חוקה, כי לא רצו לפגוע בלכידות היהודית של העם הזה.

זה דבר שחשוב מאוד להכיר בו. אני אומר שיש פה אי=הבנה טרגית ביניכם לבינינו, והיא לא מוצדקת. היא לא מוצדקת. לאדונים שישובים מסביב לשולחן הזה אין שום יתרון עלינו ברגישות לקודשי ישראל. אין להם שום יתרון. יש פה שקר פוליטי שצריך להתגבר עליו. זה לא נכון. במה האדונים האלה טובים מאתנו ביהדותם?

נסים דהן (ש"ס):

היתרון הוא בין פה לשם.

שלמה בן=עמי (העבודה):

עזוב, אני מייצג את מפלגת העבודה ולא את רן כהן; שרן כהן ידבר. אני אומר לך,

היסטורית, שבתחילת היישוב מי שהתנגד לחוקה לא היו הדתיים, אלא זו היתה מפא"י. הדבר הזה הלך לאיבוד. שנת 1967 שינתה את דמותה של הארץ, ושאלת החוקה נעשתה היום הרבה יותר מסובכת, גם בגלל שאלת השטחים.

היום בא זבולון המר ומדבר על ערכים. מי המציא בתוך מערכת החינוך את כל העניין הזה של תודעה יהודית? - זלמן ארן. אחר כך המשיך בעקבותיו יגאל אלון כשר החינוך. זאת אומרת, היתה בזה מידה מסוימת של חולשת החילוניות. אני מודה בזה. זאת אומרת, שהחילוניות התקשתה לתת תכנים קולקטיביים לחברה הישראלית, כשכל מיני אתוסים אחרים נשחקו: החלוציות, ההגשמה, כל הדבר הזה הלך ונשחק.

אני הראשון, כמי שגדל בקיבוץ, שמוכן להודות שהדת האלטרנטיבית של הקיבוץ נכשלה. היא נכשלה. איפה ליל הסדר של הקיבוצניקים? היום המשפחה של אשתי באה אלי הביתה. פעם אנחנו היינו הולכים אליהם, היום הם באים אלינו, להגדה מסורתית. אני מודה בזה. אבל זה לא צריך לומר שאנחנו יכולים לחזור ולהיות עכשיו מדינה חרדית, ובוודאי לא מדינה שמאבדת זהויות יהודיות.

לדעתי, יש כאן כשל בתקשורת, ואני חושב שאנחנו יכולים להבין זה את זה ובשום פנים ואופן לא לתת לאדונים שיושבים סביב שולחן הממשלה מונופול שקרי על יהדות ועל קשר לשאלת ההערכה של ישראל כמדינה יהודית.

אבל כאן מתקיים משהו נוסף, שאני חושב שחשוב לתת עליו את הדעת. מישהו כאן דיבר על 1948, על הקמת המדינה וכו'. אומר מהי דעתי לגבי מה שקורה היום. וכאן הניצחון הפוליטי שלכם ב-1996 מחייב אתכם במשנה זהירות, כדי לשמור על האיזון גם מצדכם. ב-1948 הקימו פה מדינה, אומנם בלי חוקה, אבל מדינה של בן-גוריון.

נסים דהן (ש"ס):

עם הסכמה לאומית מסוימת.

שלמה בן-עמי (העבודה):

מסוימת. כל הציבור הזה שנמצא היום בקואליציה של נתניהו ב=1948 לא היה, לא היה כאן.

נסים דהן (ש"ס):

מה פירוש לא היה?

שלמה בן=עמי (העבודה):

חלקם בוודאי היו. אני אומר, שכהשקפת עולם כל הקואליציה הזאת של עולים, של ש"ס וחרדים, לא היתה לה נוכחות פוליטית משמעותית. עכשיו יש תהליך שבו הקבוצות האלה מנסות במידה מסוימת להקים את המדינה מחדש בדמותן. כך אני מבין בעצם את מרד המיעוטים הזה. לכן, לדעתי, כפי שמפא"י, תנועת העבודה, היתה ברוב השנים זהירה - ואמרתי זאת בתחילת דברי - לא לשבור את האיזון הזה בין מסורת למודרניות, אם לקרוא לזה כך, גם אתם בניצחון הזה חייבים להיות זהירים לא לעורר תגובות ריאקציה, שיכולות לשבור את הלכידות הלאומית של החברה הישראלית. עליכם לשמור על האיזון הזה, משום שבצד הזה אנחנו לא גויים דוברי עברית. אין כאן ציבור של גויים דוברי עברית. לכולנו יש כמיהה שלמדינה הזאת יהיו מרכיבים של זהות יהודית.

בואו נאתר ביחד את הדרך. אני יודע שאנחנו משוחחים על כך. אתם משוחחים על כך עם דדי צוקר, ואני רואה בזה דבר בעל משמעות מרחיקה=לכת. אני מתקומם בכל נימי נפשי נגד המונופול שנתתם לנתניהו על קודשי ישראל. מי הוא ומה הוא ומה הקשר שלו למסורת ישראל יותר מהאנשים שיושבים בצד הזה?

נסים דהן (ש"ס):

אתה יודע שש"ס יכולה לשבת עם המערך ועם האדונים הנכבדים שמדברים - - -

הי"ר ח' דיין:

משפט מסכם לחבר הכנסת בן=עמי.

שלמה בן=עמי (העבודה):

לכן, אני אומר שיש לנו הרבה מה להידבר בינינו. עכשיו, כשאתם הולכים לחברון -

--

אברהם שוחט (העבודה):

חבר הכנסת דהן אמר, שאם אני הייתי מועמד של מפלגת העבודה הוא היה תומך בי.

נסים דהן (ש"ס):

הייתי הולך מדלת לדלת ומשכנע אנשים.

שלמה בן=עמי (העבודה):

בשביל בייגה. תחזיק את זה. תחזיק את זה לבחירות בשנת 2000.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת בן=עמי. אני מזמין את חבר הכנסת עוזי ברעם; איננו. חבר

הכנסת רן כהן, בבקשה. אחריו - חבר הכנסת מיכה גולדמן.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת - חברות הכנסת אין - בוקר טוב.

הלילה הודיע לנו כאן שר האוצר באופן רשמי שהממשלה התחייבה - והוא אכן העביר חלק מן התקציב לכך בוועדת הכספים - לבנות בבנייה תקציבית 600 דירות כהתחייבות ליהדות התורה, ולרכוש עוד 80 דירות במסגרת אותה התחייבות, כאשר הדירות הללו מסומנות לעמוד לרשות יהדות התורה ביישובים מסוימים, על-פי בחירתה. כבר הוקצבו לשם כך 34 מיליון שקל בוועדת הכספים. הוא גם אמר, שאם יזדקקו לכסף נוסף - יהיו עוד תקציבים לשם כך. בחשבון הכי פשוט אפשר להגיע למסקנה, שהעלות של הנושא הזה 130 מיליון שקל בשלב הראשון, ואולי גם יותר. -תהיה 140

זה אומר, שלקבוצה קטנה ביותר בציבוריות הישראלית, בעלת אפיון פוליטי ושייכות פוליטית מסוימת ומוגדרת, יזרים האוצר כספים כדי שהיא ורק היא תזכה לקבל לידיה את 200,000 שקל, ואולי יותר, לכל דירה. -הדירות הללו להשכרה. זאת בהשקעה של 250,000 680 דירות.

רבותי חברי הכנסת, במה מקופחים היום אנשי יהדות התורה? הלוא עד היום לא רק שבנו להם בכל מיני שכונות ויישובים - וזה בסדר גמור, ואין לי שום בעיה עם זה, להיפך, יש שם ריבוי, יש שם משפחות וצריך לבנות גם להם כמו לכל עם ישראל - אבל במה נבדלו זכו הזוגות הצעירים של החרדים מן הזרם של יהדות התורה שרק להם יינתן לשכור דירות? הרי זה ממש מענק. זה לקחת ולהעביר את כל 130 מיליון השקלים האלה ולתת אותם לזרם פוליטי אחד רק משום שהוא מספק ארבעה קולות שמצביעים בעד הממשלה הזאת.

אני אומר לכם: זה פשוט עוול מחריד. לא מדובר בקבוצת אוכלוסייה מקופחת. מדובר בקבוצת אוכלוסייה שעושה מנוף של כיפוף יד, שבגין היותה בקואליציה היא רוצה שיזרימו אליה ולבניה תקציבים.

אני רוצה לומר לכם, רבותי חברי הכנסת, הרי זה עוול משווע לשמים. איך יכול להיות מצב שבו זוג צעיר, שמשתחרר משירות בצה"ל, שמתאמץ בכל כוחו אולי ללמוד ולשלם על הלימודים שלו, שבדוחק מנסה להקים משפחה, ולאחר כל מה שהוא תרם למדינה הזאת בפועל ממש, ולא רק בתפילות ובאיחולים, שזוג כזה ירגיש שהוא לא זכאי לדירה להשכרה?

אני אומר לכם: זה לא יקום ולא יהיה. זה לא יקום ולא יהיה, מכמה סיבות. קודם

כול, במהות זאת אפליה, ולא תהיה אפליה על רקע פוליטי פרוטקציוניסטי בישראל.

דבר שני. אני מציע גם לחרדים לחשוב על זה היטב, וגם לשרי הממשלה: איך יכול להיות? אתם לא מבינים שאתם יוצרים שנאה, שאתם יוצרים עוינות, ושכלל דירה כזו אתם מנקרים את העיניים לאלה ש"אוכלים" כל היום את הצרכים של המדינה ועושים את זה בפועל ממש בידיהם, ברגליהם ובחייהם? אתם רוצים לייצר את השנאה הזו? אם אתם לא רוצים, אתם מייצרים אותה בלי שאתם רוצים.

הדבר השלישי: זה יוצר אצל רבים מאוד, ואתמול ראיתי ביטוי של זה ב"פוליטיקה", ייאוש של הזוגות הצעירים החילונים והמסורתיים האלה מהקיפוח הזה, ייאוש מהמדינה. אני רוצה שתדעו את זה. זה על אחריותכם. זה על מצחכם. זה יהיה לכם לכתם; זה לא יהיה על החרדים - זה יהיה על כל הממשלה הזו, שעושה את העוול הזה.

אבל, אני רוצה שלא יהיו לכם טעויות. אני כבר פניתי ליועץ המשפטי לממשלה בעניין הזה ומסרתי לו, שלפי חוק יסודות התקציב, הממונה על סעיף התקציב יקבע בהתייעצות עם היועץ המשפטי לממשלה מבחנים שוויוניים לחלוקת הסכום שייקבע באותו תקציב. וכן נאמר בסעיף 3 באותו חוק: "קריטריונים ענייניים אחידים ושוויוניים הינם כלל בסיסי בכל הנוגע לחלוקת ההקצבות למוסדות ציבור". מה שמוגדר כ"מוסד ציבורי" באותו חוק הוא: "גוף שאינו ממוסדות מדינה, הפועל למטרה של חינוך, תרבות, דת, מדע, אמנות, רווחה, בריאות או מטרה דומה". זה ודאי שייך לרווחה, זה ודאי שייך לדיוור וזה ודאי שייך לכל מטרה דומה. הדיוור הוא בהחלט תנאי בסיסי.

אני מודיע לכם: אם היועץ המשפטי לא יפסיק את העניין, אני אלך על העניין הזה לבג"ץ. לא יעזור לכם שום דבר. אם יש לכם טענות אל ביבי נתניהו או אל דן מרידור שהדבר הזה לא ייעשה, לכו עכשיו אליו ותגידו לו שהדבר הזה לא יעבור בבג"ץ, כי הוא לא יעבור בבג"ץ.

הדבר השני, אדוני היושב ראש, אני רוצה להודיע לחבר הכנסת רפי אלול, ושמעתי אותו הבוקר, שעל נושא ההטעיה של מזכיר הממשלה, מזכיר משרד ראש הממשלה, מר איווט ליברמן, את הממשלה והטעייתה - - -

דוד צוקר (מרצ):

מנכ"ל.

רן כהן (מרצ):

נכון. מנכ"ל משרד ראש הממשלה. תודה, חבר הכנסת צוקר. מאחר שכבר קיבצתי בעניין הזה את כל החומר שנמצא בידי ואני בודק אותו והתייעצתי עם כמה מחברי בוועדה לביקורת המדינה, החלטתי להביא את העניין הזה לדיון ולבקש חוות דעת מהמבקרת בעניין הזה. גם כאן לא יהיה עוד מצב שבו פקיד, בכיר ככל שיהיה, יטעה ויעוות את רצון השרים כדי שהם יעשו את רצונו. אשתדל בעניין הזה להביא את האמת לאור המקסימלי ולפתוח אותה בפני הכול.

הדבר השלישי שברצוני לומר, אדוני היושב ראש: ראש הממשלה ושר האוצר וגם מנכ"ל משרד האוצר אמרו, שהם לא ידעו על מה שבתה ההסתדרות. נדמה לי שאתמול הם קיבלו את התשובה, כי הכנסת החליטה שלא לקבל את החלטתם לבטל את חצי נקודת הזיכוי ל=300,000 נשים בארץ הזו. הכנסת החליטה נגד כוונותיהם הזדוניות בעניין הזה לפגוע בנשים עובדות, שעה שהיה צריך לעשות בדיוק ההיפך: לעודד נשים עובדות.

יתר על כן, זה בוטל, אבל עדיין יש ספיגת 850 מיליון שקל מאי=עדכון מדרגות המס מהשכירים שמשתכרים בין 2,000 ל=2,000 ומשהו למעלה שקלים; 850 מיליון שקל - פגיעות ממשיות חודשיות. כבר שמעתי כל מיני אוכלי קוויאר שמתגוללים על כל מקבלי שכר המינימום, איך הם מעזים להתנגד לזה שגוזלים להם את זה מהכיס: "מה זה 70 שקל, מה זה 100 שקל לאשה עובדת? מה זה 120 שקל לאשה עובדת?". צריך לזכור, שקילו עוף קפוא, נדמה לי, זה 14 שקל.

היו"ר ח' דיין:

12.5 שקל.

רן כהן (מרצ):

12.5 שקל לקילו עוף, זו מנת בשר למשפחה של חמישה ילדים. 70 שקל בעניין הזה זה חמש=שש מנות בחודש. 100 שקל בעניין הזה זה שמונה מנות בשר בחודש למשפחות האלה, שלא אוכלות קוויאר, כי הן רוצות להבטיח לילדים שלהן מנת עוף. אז לפני שהם מנגבים את הריר, אחרי שהם אוכלים את הקוויאר ואת כל המטעמים שם, שיזכרו על מי הם מדברים.

יש עוד הפגיעה בחיילים משוחררים והפגיעה בשירותים חברתיים: גם בשיקום השכונות, גם בבריאות וגם בקטעים של החינוך - כל זה, וראש הממשלה ושר האוצר לא ידעו על מה המאבק.

אבל, רבותי חברי הכנסת, המאבק הכי קשה הוא על שני דברים. דבר אחד - על הכותרת הזו: "סיכומי שנת 1996: האטה חריפה בצמיחה ביצוא ומשבר בנדל"ן". זה מוביל לאבטלה. האבטלה הזו כבר היום מתפשטת כמו אש בשדה קוצים ומתחילה בערי הפיתוח ובשכונות, והנפגעים הראשונים שלה הם השכבות החלשות, שחלקן הגדול הצביע בעד הממשלה הזו. אין אסון גדול יותר לשכבות החלשות ולעובדים מאשר אבטלה.

הדבר השני הוא, שהתקציב הזה הוא תקציב התארגנות למלחמה הבאה, משום שאין מה לעשות, במקום שבו לא עושים תהליך שלום אי=אפשר שלא יהיו מלאים מלאים ואימונים מלאים וצבא בכוננות כל דקה לאפשרות של מלחמה. לכן, אני לא מתפלא שבתוך תקופה קצרה אנחנו נקבל כאן תקציב נוסף למערכת הביטחון של מיליארד או מיליארד וחצי - ואינני יודע כמה - וגם ספיגות פנימיות, כדי להתארגן למלחמה הבאה.

אז אם ראש הממשלה עוד לא מבין על מה ההתקוממות, שידע: אם הוא מתכוון להוליד גם לאי=שלום, שמשמעותו מלחמה, ולעצירת התהליך הזה וגם לאבטלה עמוקה ולפגיעה בשירותים החברתיים, שיפתח את העיניים והאוזניים ואז הוא ידע על מה המאבק. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת רן כהן. אני מזמין את חבר הכנסת מיכה גולדמן. אחריו - חבר הכנסת אלי גולדשמידט.

מיכה גולדמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, זה השבוע השני שאנחנו מקיימים כאן את הדיונים על תקציב המדינה, והשלב הראשון לקראת התקציב - חוק ההסדרים. זו מסורת כאן בכנסת. אני חושב שזו גם הזדמנות חשובה לכולנו להביא לידיעת חברי הכנסת, הציבור הרחב, אלה שצופים בנו, נתונים ופרטים על הנעשה בממשלה. ודאי שתפקידנו כחברי הכנסת לראות ולבקר את פעולות הממשלה, ואם יש הישגים - לבוא ולומר כאן מעל הבמה גם כאנשי אופוזיציה: עשיתם נכון, פעלתם נכון.

הפעם אני רוצה לדבר על נושא שאני מייחס לו חשיבות גדולה. היתה לי הזכות בארבע השנים האחרונות, בממשלה הקודמת, כסגן שר החינוך, התרבות והספורט, לטפל בכמה נושאים. אני חושב שאחד הנושאים החשובים שטיפלתי בהם וליוויתי אותם היה קליטת העלייה במערכת החינוך ויצירת הקשר עם החינוך בתפוצות, ובעיקר בחבר המדינות, מה שהיה ברית=המועצות, עם העלייה מברית=המועצות, עם העלייה מאתיופיה, ולצד הרב, עם עלייה מצומצמת ביותר מקהילות אחרות, ובעיקר מארצות המערב; משם כולנו, לצערנו, לא רואים עלייה למדינת ישראל. מאות מגיעים, ולא תמיד אנו יכולים לבוא ולומר שנעשה מספיק כדי לחזק ולהגביר את העלייה ממדינות הרווחה.

אחד הדברים שאמרתי לשר החינוך זבולון המר עם סיום תפקידי: אם יש נושא שצריך להגביר בו את המאמץ, הרי זה לפעול בקרב אותם 300,000 יוצאי חבר המדינות, ברית=המועצות לשעבר, שלא הגיעו למדינת ישראל אלא טסו למדינות שונות, חלקם הקטן דרך מדינת ישראל ומרביתם ישירות לארצות=הברית, לקנדה, לאירופה.

כשאני אומר מדינות באירופה - הרי בתוקף תפקידי ביקרתי בגרמניה, בברלין, במה שהיה מזרח=ברלין, ונפגשתי שם עם הקהילה היהודית. כ-20,000 יהודי ברית=המועצות

חיים היום בגרמניה, במה שהיה גרמניה המערבית או גרמניה המזרחית. בעיר ברלין עצמה חיים יותר מ-10,000 יהודי ברית=המועצות.

אתה מבקר באוסטריה - אתה שומע על קרוב ל-15,000 יהודים. אתה בא לארצות=הברית - אתה שומע על קרוב ל-200,000. אתה מגיע לקנדה - אתה שומע על קרוב ל-50,000. אתה מבקר בדרום=אפריקה - אתה שומע על קרוב ל-10,000. אני מדבר על אוכלוסייה של 300,000 יוצאי חבר המדינות שנמצאים באותן מדינות רווחה, והזיקה שלהם למדינת ישראל לא קיימת. אין מי שיטפל בהם כדי ליצור מסורת ישראל, אהבת ארץ=ישראל, לימוד השפה העברית. זה ציבור שאנחנו יכולים ליצור אצלו קשר למדינת ישראל. הציבור הזה שונה מאותה קהילה שבאה אחרי השואה לארצות=הברית. הם ראו במדינת ישראל את החלום, את החזון. הם אלה שעזרו וסייעו עם ביסוסם הכלכלי בארצות=הברית.

אני יודע על הפעולה שעשינו בארבע השנים האחרונות בחבר המדינות. כאשר אני נכנסתי לתפקיד, ב-1992, היו שני בתי=ספר עם תוכנית לימודים יהודית ישראלית בחבר המדינות. כעבור ארבע שנים נפתחו שם קרוב ל-17 בתי=ספר. נפתחו כעשרה מרכזים ישראליים, כדי ליצור קשר בין אותם יהודים ובין המסורת הישראלית, כדי ליצור מנוף לעלייה לישראל. פתחנו קרוב ל-200 בתי=ספר של יום א' אחר=הצהריים.

אני פונה כאן לממשלה, ובעיקר למשרד החינוך, התרבות והספורט ולשר החינוך. שמענו הלילה משר האוצר על תוספת תקציב של 9 מיליוני שקלים לקליטת העלייה במשרד החינוך. אני לא בטוח שהכסף הזה מיועד לחיזוק הקשר בין אותם 300,000 יהודים למדינת ישראל. זה ניסיון נוסף להשתמש בכותרת של קליטת עלייה כדי לתת כסף לעוד מוסדות המקורבים לשר החינוך, התרבות והספורט ולמפד"ל.

אני הייתי לוקח אותם 9 מיליוני שקלים ויוצא בתוכנית להרחבת הקשר עם 300,000 היהודים בארצות=הברית, בקנדה ובאירופה. משום שאם אנחנו לא נלמד אותם עברית, אם לא נפתח שם מרכזים ישראליים, אם לא ניצור תוכנית ישראלית, על=ידי חתימת הסכמים עם המדינות השונות כמו בחבר המדינות - אנחנו נאבד את 300,000 היהודים.

אני לא מדבר על תוספת תקציב. אפשר להקצות בתקציבים הקיימים של משרד החינוך,

של משרד הקליטה ושל משרדים אחרים, ומתוך הרזרבה הכללית, כדי לטפל באותם 300,000 יהודים שחיים בארצות-הברית, בקנדה ובאירופה.

בנימין אלון (מולדת):

ואיפה הסוכנות היהודית?

מיכה גולדמן (העבודה):

אני לא רוצה להתייחס כרגע לסוכנות היהודית. לנוכח ההערה שלך אומר רק משפט אחד: בארבע השנים האחרונות אנחנו עדים לנסיגה גדולה בפעילות הסוכנות. אני עבדתי יחד עם הסוכנות. בסוכנות קיצצו תקציבים ומקצצים תקציבים. אם זה לא יעשה באמצעות הממשלה, אנחנו לא נראה טיפול בהיקפים כאלה, שנוכל לראות את 300,000 היהודים האלה כפוטנציאל לעלייה למדינת ישראל. ברגע שהם לא לומדים את השפה העברית ולא יודעים על מסורת ישראל, הם לומדים את שפת המקום והופכים להיות אמריקנים, גרמנים, אוסטרים, צרפתים ואנגלים, ולא כאלה שיש להם קשר לדת היהודית ולמדינת ישראל.

אני רואה בנושא הזה אחד הנושאים שצריכים לקבל מהממשלה ומהאנשים הנוגעים בדבר תשומת לב בעדיפות עליונה. אני חוזר ואומר, 300,000 יהודים אלה יכולים להגיע למדינת ישראל. בחלקם הגדול הם בעלי מקצוע, צעירים, ילדים. הם יכולים לחזק את מערכת החינוך; הם יכולים לחזק את אזורי הפיתוח, את ערי הפיתוח. כולנו יודעים איזו תרומה חשובה יש לעלייה מברית-המועצות בערי הפיתוח - מוסיקה, אמנות, מדעים. בעבר קשה היה להשיג בעלי מקצוע במקצועות אלה באופקים, בדימונה, בעפולה, בנצרת-עלית, בקריית-שמונה. היום אין עיר פיתוח שאין בה תזמורת, שוחרי תיאטרון, שוחרי תרבות.

300,000 היהודים שנמצאים בארצות-הברית, בקנדה ובאירופה יכולים להוות עוד יישוב במדינת ישראל בגודל של העיר חיפה; עוד 20,000 תלמידים במערכת החינוך; עוד 40,000 תורמים לביסוס הכלכלה במדינת ישראל.

הי"ר ח' דיין:

משפט לסיכום.

מיכה גולדמן (העבודה):

לסיכום דברי, אני קורא לממשלה: אחרי שבמשך שישה חודשים לא הצלחתם להצביע על מעשה חיובי, יש לכם הזדמנות לקחת את נושא היהודים יוצאי ברית=המועצות אשר נמצאים בארצות המערב כדגל, כאחד מן הדברים החשובים, בשותפות עם האופוזיציה - את נושא העלייה למדינת ישראל. זה ישפוך אור על אחד מהדברים החשובים שהממשלה יכולה לעשות. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת מיכה גולדמן. חבר הכנסת אלי גולדשמידט, בבקשה. אחריו - חבר הכנסת דדי צוקר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב=ראש, רבותי חברי הכנסת, בעקבות דבריו של חברי חבר הכנסת מיכה גולדמן אני רוצה לומר מתוך חברות, אבל בעיקר מתוך מעקב בקדנציה הקודמת אחרי פעילותו כסגן שר החינוך, התרבות והספורט - אני יודע שהוא היה ממונה במשרד על הנושא שהוא דיבר עליו עכשיו. אני יודע כמה הוא השקיע בו, כמה אהבה והקדשה לעניין שהוא ראה בו שליחות ציונית ממדרגה ראשונה. אני רוצה לברך אותו על כך.

אני רוצה להוסיף, שלמדתי עכשיו נתון שהוא כמעט מסמר שיער - שאנחנו מדברים על כ=300,000 יהודים. תארו לכם שאותם 300,000, או מרביתם, היו מגיעים למדינת ישראל. והיו מעלים את שיעור העלייה שנקלטה כאן עד קרוב למיליון יהודים.

אברהם פורז (מרצ):

אז היו לישראל בעלייה 15 מנדטים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מבחינתי שיהיו לישראל בעלייה 25 מנדטים - העיקר שיבואו יהודים למדינת ישראל.

עכשיו אני רוצה להתייחס בעיקר להצלחה של אמש. יש ברדיו תוכנית שנקראת "הכול דיבורים". סליחה, אני בעצם מתכוון לתוכנית של דליה יאירי, שהיא, יחד עם חנן קריסטל, מחלקים מדי שבוע זר של שושנים וזר של קוצים. אני רוצה, ברשותכם, לחלק את הזרים מעל הדוכן הזה.

אני חושב, שזר השושנים מגיע קודם כול לאופוזיציה, שזה השבוע השני מקיימת בכנסת דיון, שיש המבקרים אותו ואומרים שהוא מעין פיליבסטר, שהוא נמשך הרבה שעות, ומה פתאום מדברים באמצע הלילה, ולמה בכלל צריך את כל זה. האופוזיציה, בהנהגתם של חבר הכנסת חיים אורון ושל חבר הכנסת בייגה שוחט, מרכז האופוזיציה בוועדת הכספים, וכן חברים אחרים עשו מעשה, והתהליך הזה הביא בסופו של דבר לכך שבנושא חצי נקודת הזיכוי לנשים עובדות הכשלנו את כוונת הממשלה. זר אחד של שושנים.

זר שושנים שני אני רוצה להעניק מעל הדוכן הזה לסיעת גשר. סיעת גשר היא בעצם הנחמה שלנו כאופוזיציה מבחינת מה שקורה בקואליציה. האנשים בסיעת גשר הם אנשים עם רגישות חברתית מאוד מאוד גבוהה, ואני מוכרח להגיד שהם לא רק אומרים את הדברים אלא לעתים גם מבצעים. חבל שהם לא ביצעו יותר, כמו למשל בשבוע שעבר בנושא חוק עידוד השקעות הון בתעשיית התיירות ובתעשיית החקלאות, אבל אני בהחלט משבח את יכולתם לפעול כסיעה מאוחדת ולעמוד על הצרכים החברתיים של מדינת ישראל. גם להם מגיע זר של שושנים.

נדמה לי שגם לחבר הכנסת שאול יהלום מגיעה שושנה אחת מתוך זר השושנים, כי הוא היה אחד מבעלי ההסתייגות.

ועכשיו לזרי הקוצים. זר הקוצים מספר אחת מגיע לראש הממשלה.

דוד צוקר (מרצ):

שכחת את חבר הכנסת זיסמן ואת חברת הכנסת מרינה סולודקין.

אלי גולדשמידט (העבודה):

נכון, סליחה, מאה אחוז. חברת הכנסת מרינה סולודקין, מסיעת ישראל בעלייה - -

דוד צוקר (מרצ):

לה זה היה קשה מאוד.

אלי גולדשמידט (העבודה):

תודה שאפשרת לי לא לקפח אף אחד. - - וכן חבר הכנסת עמנואל זיסמן, שלא שכח את שורשיו באחדות העבודה ההיסטורית.

זר של קוצים מגיע כמובן לראש הממשלה, שאטם את אוזניו ואת לבו בפני רחשי הלב שבאו לידי ביטוי גם בשביתה ובפעולות המחאה והצעדים הארגוניים שנקטה ההסתדרות, בראשותו של עמיר פרץ, ואולי למד, ואני מקווה שלמד את הלקח, שבמצב כזה כדאי לו להיות קשוב יותר לרגישות החברתית ולצרכים החברתיים בציבור.

זר קטן של קוצים, עם איזו תחושה של אכזבה, יש לי בשביל חברת הכנסת נעמי בלומנטל. חברת הכנסת נעמי בלומנטל משרתת אתנו בכנסת זו הקדנציה השנייה. היתה לה היכולת, כפי שאומרים, בדקה או בשנייה לקנות עולם מלא, אבל לדעתי באותה מחצית דקה היא איבדה הרבה. היא אשה - - -

בנימין אלון (מולדת):

- - - אולי היא חושבת אחרת - - -

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני שמעתי אותה ברדיו, והיא חושבת כך בדיוק. זה אבסורד. היא חושבת בדיוק כמו מגישי ההסתייגות, אבל בסופו של דבר הצביעה נגד ההסתייגות, כאשר חברים מהסיעה שלה הצביעו בעד, כאשר השרה לימור לבנת, במעשה די מתוחכם, נמנעה מלהגיע למליאה. אני חושב, שהסולידריות של הנשים בעניין הזה, יחד עם הגברים באופוזיציה וכמה גברים בקואליציה וחברת הכנסת מרינה סולודקין - אלה הביאו בעצם לקבלת ההסתייגויות.

אני רוצה לומר משהו לגבי דברים שאמרה חברת הכנסת בלומנטל הבוקר ברדיו, ואני רוצה להתפלמס קצת עם הדברים שהיא אמרה. היא אמרה: מה זה בסך הכול 70 שקל? זה, כידוע, ערכה של מחצית נקודת הזיכוי בחודש לאשה נשואה עובדת. מה זה 70 שקל לחודש, או 840 שקל לשנה? על זה אנחנו נלחמים, על זה משביתים את המשק? את השאלה הזאת היא לא שאלה, אני מוסיף את הדברים האלה במעין ציניות.

אני רוצה לומר לכל אלה שמזלזלים ב=70 שקל לחודש: יושב כאן חבר הכנסת רן כהן, שלפני שתי קדנציות, נדמה לי, יזם את חוק שכר מינימום - - -

אברהם פורז (מרצ):

ב=70 שקל אפשר לקנות קופסה של קוויאר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

תגיד לי, נציג של מי אתה, חבר הכנסת פורז? לפני שאחמיא לך, חבר הכנסת רן כהן, שמזמן שאין לכם מפ"ם חסר לכם משהו מאוד בסיסי - - -

רן כהן (מרצ):

מפ"ם יש לנו במלואה. אין לנו החלק של שינוי.

בנימין אלון (מולדת):

ומה עם חברת הכנסת ענת מאור?

אלי גולדשמידט (העבודה):

ענת מאור זה לא מפ"ם. נגמר מפ"ם. הסיפור הסתיים. אין יותר מפלגת פועלים מאוחדת, לצערי. אני אומר זאת בכנות גם לחבר הכנסת רן כהן, שהיה פעם חבר במפלגה הזו.

אברהם פורז (מרצ):

אל תעשה עוול למרצ. מפ"ם נותנת את הטון במרצ - - -

דוד צוקר (מרצ):

- - -

היו"ר ר' אדרי:

הוויכוח פשוט מעניין, לכן אני מאפשר לכם להתווכח, ואני מתכוון להקשיב וגם ללמוד מה שהולך במרצ.

רן כהן (מרצ):

אני מציע לחבר הכנסת פורז, שנלחם בעניין של - - - שלא לזלזל בזה שאשה עובדת רוצה עוד 70 שקל בחודש.

אברהם פורז (מרצ):

אני רוצה להגיד ש=70 שקל זה הרבה כסף.

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת רן כהן יזם לפני הרבה שנים את חוק שכר מינימום. אני חושב שזאת היתה מהפכה, וצריך להגיד לזכותו ולזכות שגרירתנו בסין אורה נמיר, שזאת היתה באמת מהפכה חברתית ממדרגה ראשונה. חוק שכר מינימום דיבר בהתחלה על 45% מהשכר הממוצע במשק, וזה בעצם המצב היום - - -

רן כהן (מרצ):

העלינו את זה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

העליתם את זה מ=29% ל=45%.

בהצעת החוק שהוגשה מדובר בהעלאה נוספת של 5%. כמה זה 5%? כמה הם 5% מ=2,080 שקל, שזה שכר המינימום? כמה הם 5% לאדם שמשתכר 80,000 שקל בחודש? לאדם כזה קשה אפילו להתייחס לסכום הזה, קשה לו אפילו לכתוב שיק בסכום הזה, כי חבל לו על הזמן. עבורו זה פחות מכסף קטן. והנה נלחמים על העלאה נוספת של 5%, שזה יכול להיות 100 שקל נוספים, תלוי כמובן כמה האדם עובד וכמה הוא משתכר, אם הוא עובד חודש מלא או עובד עבודה חלקית, עד 200 שקל לחודש תוספת לשכר מינימום. הכוונה היא להעלות את שכר המינימום מ=2,080 ל=2,380 שקל לחודש, שזה לפעמים מחיר של ארוחה וחצי לשלוש=ארבע נפשות במסעדה יוקרתית במקום כזה או אחר בארץ.

על זה נלחמים, חברת הכנסת נעמי בלומנטל, על 200 שקל תוספת לשכר מינימום. אז

לבך גס ב=70 שקל בגין חצי נקודת זיכוי לאשה עובדת? אני רוצה להגיד, שמי שלבו גס בקטנות, לבו יהיה גס גם בגדולות.

בנימין אלון (מולדת):

מדובר ברמות הכנסה שונות.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מדובר ברמות הכנסה שונות. נכון שמי שנמצא מתחת לסף המס לא נהנה מחצי נקודת זיכוי. אבל יש כל כך הרבה אנשים במדינת ישראל - אינני מדבר על מי שמרוויחים 70,000, 80,000 או 90,000 שקל בחודש - שמרוויחים שכר ממוצע במשק, או קצת פחות מהשכר הממוצע במשק, כמו למשל מורה בבית=ספר, או אחות בבית=חולים. ניקח את הדוגמאות האלה - - -

בנימין אלון (מולדת):

אתה צודק, אבל הפרופורציה של 200 שקל תוספת לשכר מינימום מול 70 שקל ל=4,000 היא שונה מאוד - - -

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מסכים אתך, חבר הכנסת אלון. אבל אני אומר, שמי שלבו גס ב=70 שקל, לבו יהיה גס גם ב=200 שקל. אני חושב שהמלחמה על 70 שקל היא קודם כול מלחמה על עיקרון, כיוון שלא בכדי נתנו בשעתה את מחצית נקודת הזיכוי לאשה עובדת. ואני חושב שיש עוד המון דברים שצריך לעשות לגבי נשים עובדות. יש, למשל, נושא של הכרה בהוצאות טיפול בילד או בתינוק לצורך תשלום מס הכנסה.

ענת מאור (מרצ):

הגשתי הצעת חוק - - -

אלי גולדשמידט (העבודה):

התכוונתי להגיד את זה, גם אני הגשתי על זה הצעת חוק בכנסת הקודמת. הנושא של הכרה במתן עידוד לאשה לצאת לעבוד - אין דבר חשוב מזה, כי חלק גדול מהנשים במדינת ישראל אינן עובדות מחוץ לבית. אין דבר יותר קדוש ויותר חשוב מאשר לטפל בזה.

אני רוצה להגיד עוד משהו לציבור ששומע אותנו ולחברי הכנסת. קראתי הבוקר בעיתון, שחלק גדול מהאזרחים לא ידעו על מה שבתה ההסתדרות וחלק גדול מהאזרחים כעסו על השביתה הזאת, על זה שהם התעכבו בשדה התעופה ועל זה שלא היה להם אתמול אוטובוס, ועוד כהנה וכהנה, כי תמיד שביתה גורמת באיזה מקום לעוגמת נפש. אמרתי אתמול במליאה, שגם אני נפגעת באופן אישי מהשביתה, שכן אשתי, שהיתה צריכה לחזור מחוץ=לארץ, התעכבה עוד 12 שעות, כי הטיסה התאחרה כתוצאה מהשביתה. כולם נפגעים כשיש שביתה, אבל זה הנשק היחיד שיש בידי העובדים.

אם היה צריך לקיים את השביתה - אחת הסיבות היתה הנושא של נקודת הזיכוי - על מנת שבסופו של דבר, בעקבות הפיליבסטר שאנחנו, כאופוזיציה, מנהלים כאן יחד עם השביתה, יקרה מצב שבכנסת הזאת, בדיון על חוק ההסדרים, תתקבל הסתייגות אמיתית, לא פופוליסטית, אני חושב שהמאבק היה כדאי.

אני מקווה שהוא יביא גם תוצאות נוספות, וקודם כול ילמד לקח את ראש הממשלה שלנו, של כולנו, שהוא לא יכול להתעלם כל הזמן מציבורים שונים, והאמירה שלו משלשום, שהמדינה לא שייכת לעובדים, היא אמירה אומללה. המדינה לא שייכת לאף אחד מציבור זה או אחר - המדינה שייכת לאזרחיה; היא גם לא שייכת לראש הממשלה, היא גם לא שייכת למנכ"ל משרדו איווט ליברמן - היא שייכת לכל אזרח ואזרחית במדינת ישראל.

מלה אחרונה. אני רואה לנגד עיני את חבר הכנסת דהן, ויורשה לי להחמיא לו. הוא חבר פעיל בוועדת הכלכלה שיש לי הזכות לעמוד בראשה; הוא אחד מחברי הכנסת

המעולים בבית הזה. אני אומר לך, חבר הכנסת דהן, הערב יהיה עוד מבחן.

היו שלושה מבחנים: מבחן ראשון, שנכשלו בו - בנושא של חוק עידוד השקעות הון בתעשייה; המבחן השני - בנושא של חצי נקודת זיכוי, והצלחנו בו; המבחן השלישי שיש הערב הוא לגבי חוק חיילים משוחררים, ונדמה לי שגם בנושא של אזרחים ותיקים. אני מציע לך סתם הצעה פוליטית של אחד שנמצא בכנסת חמש שנים, קצת יותר זמן ממך - אתה עוד בתחילת דרכך הפוליטית, ועוד נכוננו לך גדולות: אל תיתנו לגשר לקחת את כל ההצגה. עכשיו זה התפקיד של ש"ס, דווקא ש"ס, לעשות הכול על מנת שחוק חיילים משוחררים לא ייפגע. תתחלקו בעבודה, אל תיתנו לגשר לקצור את כל התהילה; גשר עשו את זה בנושא של חצי נקודת זיכוי, אתם תעשו את זה בנושא של חיילים משוחררים. אני אציע לישראל בעלייה לעשות את זה בנושא של אזרחים ותיקים. האופוזיציה תשתף פעולה עם כולכם. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני חבר הכנסת אלי גולדשמידט, על דבריך.

כן, אדוני?

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אני רוצה להגיב כממלא=מקום יושב=ראש ועדת הכספים.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה. אדוני רוצה לבשר לנו משהו בעניין חיילים משוחררים?

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אולי.

אדוני היושב=ראש, חברי חברי הכנסת, אני מודה לאדוני היושב=ראש שנתן לי את האפשרות להגיב כנציג ועדת הכספים, כממלא=מקום יושב=ראש הוועדה במליאה, בינתיים. חברי ויקירי, אחד מיושבי=ראש הוועדות המוכשרים ביותר שאני מכיר בכנסת, חבר הכנסת אלי גולדשמידט, רציתי - - -

היו"ר ר' אדרי:

אני שמח על המחמאות ההדדיות, זה יפה מאוד. זה יכול לשמש דוגמה לכל חברי הכנסת. הלוואי שכולם היו נוהגים כמוכם, כמו חבר הכנסת גולדשמידט וכמוך, אדוני חבר הכנסת דהן.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

הדברים שאני אומר הם לא רק חילופי מחמאות ולא רק חילופי זרי פרחים. אומרים - הפרחים לא יקרים, אז אפשר לחלק אותם LES FLEURS NE SONT PAS CHERES בצרפתית: חינם. אבל אני לא מחליף זרי פרחים, אלא זו האמת לאמיתה, וזו דעתה של כל ועדת הכלכלה על היושב=ראש המוכשר שלה.

ידידי חבר הכנסת גולדשמידט, ההצבעה שלנו בחוק חיילים משוחררים - איך שנצביע - לא נובעת מהשקפת עולם על החיילים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא היתה לי כוונה כזאת.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אני לא חושד ששר האוצר, שמביא את החוק, מעריך את החיילים פחות מחבר הכנסת

רענן כהן, שנלחם על כך שהחוק הזה לא יתקבל בעניין הזה, או חושב שהחיילים פחות חשובים לעם ישראל. אני בטוח שחשיבות החיילים, ביטחונם וטובתם עומדים לנגד עיניהם של כל חברי הקואליציה, כמו לנגד עיניהם של כל חברי האופוזיציה. הוויכוח שיכול להיות בינינו הוא, מה הטוב האמיתי שאנחנו רוצים לעשות לחיילינו, ומותר שיהיה ויכוח על כך. האם דווקא דרך אותו מענק מפורסם, או שיש דרכים אחרות להיטיב עם אותם בחורינו, שמוסרים שלוש שנים טובות מחייהם למען ביטחון המדינה? מה הטוב ביותר שנעשה בשבילם? האם דווקא דרכו של חבר הכנסת רענן כהן היא הצודקת? יש גישה אחרת, שהממשלה מייצגת אותה, וגם חלק מחברי הקואליציה, ולפיה כדי להיטיב עם חיילינו יש לנקוט דרכים אחרות.

לכן, אנא, ההצבעה בעד הצעת הקואליציה לא אומרת שאנחנו מזלזלים בחיילים, ואם לא נצביע בעד אנחנו, חס ושלום, כאילו לא מעריכים אותם; לא זה מה שימדוד את הדבר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא אמרתי את זה. אמרתי שיש לכם הזדמנות - -

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

יש לנו הזדמנות להיטיב עם החיילים בדרכנו שלנו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

- - לעשות משהו חברתי כמו שעשתה סיעת גשר. זה הכול.

רן כהן (מרצ):

הכי טוב תעשו לחיילים כשתעשו שלום, הכי טוב.

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

במקרה הזה אתה מתפרץ לדלת פתוחה, אתה מדבר עם נציג סיעת ש"ס, שהשלום היה לנגד עיניו. אתה יודע יפה מאוד את עמדתו של מרן הרב עובדיה יוסף נגד כל המגזר - -

ענת מאור (מרצ):

- - -

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אני מבין שאת גם רוצה ללמד אותנו לעבוד.

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, אני מבקש - - -

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אף פעם לא לימדתי אותך לעבוד, אני גם לא מתיימר ללמד אותך לעבוד. אני מבקש ממך, אל תלמדי אותנו לעשות את העבודה שאנחנו חושבים שאנחנו צריכים לעשות.

ענת מאור (מרצ):

ההיפך, אנחנו מזמינים אתכם - - -

נסים דהן (בשם ועדת הכספים):

אנחנו חושבים שנפעל למען השלום מתוך הממשלה יותר מאשר מבחוץ.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש להזכיר, שב=1990 הפילה ש"ס את הממשלה, ממשלת שמיר, בגלל נושא השלום. עברו שש=שבע שנים מאז.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב=ראש, על זה נאמר: המתחיל במצווה אומרים לו גמור.

היו"ר ר' אדרי:

אני מקווה שימשיכו.

אני מזמין את חבר הכנסת דוד צוקר להגיש את הסתייגותיו, שתי הסתייגויות בנושא חוק הסדרים במשק המדינה. אדוני, בבקשה, עשר דקות לרשותך.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, אני מבקש להגיש לכם היום את המילון האלפביתי המלא לכלכלת הליכוד. לפניכם 22 מושגים לפי סדר אלפביתי, מאל"ף עד תי"ו, שיבהירו לכם את מדיניותו הכלכלית של הליכוד, אם טרם הבינתם אותה.

א - אבטלה. מצב קיומי מאמלל שבו נתון עובד כשאינו לו אפשרות תעסוקתית לפרנס את עצמו ואת משפחתו. הצמצום באבטלה היווה את הישגה הגדול של הממשלה הקודמת, ואילו שממשלת הליכוד שינתה את המגמה, עצרה את ההפחתה החודשית והעלתה את שיעור המובטלים בחודשים אוקטובר, נובמבר ודצמבר מ=6.6% ל=6.9%; סך הכול - תוספת של כ=5,500 מובטלים חדשים.

ב - ביטחון, תקציב ביטחון. תקציב בדוי ולא סגור שיוגדל בהרבה בחודשים

הקרובים וישים את חוק התקציב, שעליו נצביע מחר, חבר הכנסת כהן, ללעג ולשנינה. תקציב הביטחון השנה הוכן עוד לפני השינוי בהערכות המודיעין, שמדברות על עלייה בסבירות למלחמה, המצריכה או המחייבת עלייה בתקציב הביטחון. הערכות התקציב החדשות נוצרו בגלל מדיניות הליכוד, אך זו לא הצליחה לממן לצה"ל את תוכנית העבודה שתהיה מסוגלת להתמודד עם ההערכות החדשות.

ג - גשר, חטיבה בליכוד. קבוצה של חמישה חברי כנסת, אחד מהם שר, שר חוץ. גשר מהווה שלוחה אופוזיציונית - בתחום המדיני והחברתי - בתוך ממשלת הליכוד. הקבוצה מונעת על-ידי דלק מעורב של שליש מוטיבציה חברתית, שליש רצון לנקום בנתניהו ולהראות לו מי בעל הבית ושליש חמצן של ריאליזם מדיני, הנדיר כל כך בסביבתם הפוליטית.

ד - דימונה. עיר דרומית רוויית אבטלה. עיר שבה הצביע הציבור בשיעור של 70% בעד בנימין נתניהו, מה שמקל היום על ראש הממשלה לפגוע בה ולראות בתושבים שלה "שפוטים" ללא תנאי של הממשלה. דימונה הפכה למודל של פגיעה בתעשייה הישראלית, הזנחת עיירות הפיתוח וגידול באבטלה.

ה - הפרטה. מאנטרה שממלמל ראש הממשלה מתפילת שחרית ועד אחרי מנחה ומעריב. בחצרו של ראש הממשלה יש גרסה האומרת, שהפרטה היא סוג של עשב מרפא המשמש שיקוי קסם לריפוי החוליים של כל הפגמים במשק, החל ברשות השידור.

ו - ועדה, ועדת=ברודט. מודל לדרך עבודתה של ממשלת נתניהו. ועדת=ברודט היא משל לאופן שבו מבקשת ממשלה להעמיד פנים שהיא מחפשת פתרון לשאלה בוערת - במקרה זה שוק ההון - מציגה דוח שהופך לשווארמה בידיו של מנכ"ל משרד ראש הממשלה, והפכה את שר האוצר לקורבנו של מר ליברמן, שככל הנראה שירת במעשה הטיגון הזה את אדונו, הלוא הוא ראש הממשלה.

ז - זיכרון. כושר מוחי, המצוי ככל הנראה באחורי הקודקוד האנושי. כושר זה הולך ונחלש עם התבגרותו של הגוף האנושי. הזיכרון הקולקטיבי הנחלש הוא הנחת יסוד

שעליה בונה ממשלה את מדיניותה. היחלשותו של הזיכרון הקולקטיבי מבטיחה שממשלה תבטיח הרים וגבעות אבל תקיים עמקים וגיאיות ולא תינזק כהוא זה.

20, שהולכה- ח - חיילים משוחררים. קבוצה של נשים וגברים, בדרך כלל גילאי 22 שולל על-ידי ממשלתה. לקבוצה זו הובטחו מענקים עם תום השירות הצבאי, ואולם ממשלתם סברה שמדובר בעטין שלחיצה עליו איננה מוציאה כל גניחה אבל מניבה 100 מיליון שקלים שייגזלו מהם ויישארו בקופת האוצר.

ט - טירונים, טירונות. טירונות היא פרק זמן שבו עברו שרי הממשלה הטירונים גיבושון ועשו ככל הנראה כל טעות המאפיינת קבוצת עובדים חדשה, נטולת ניסיון - המודרכת בעצמה על-ידי טירון. התופעה של טירון המדריך טירונים ייחודית למדינת ישראל ולא התקבלה, למרבה הפלא, עד היום על דעת שום מדינה או ציבור בחרים בארץ כלשהי. שיטה ייחודית לישראל. כנראה מציון תצא תורה.

י - ישיבות. אדוני היושב-ראש, מוסדות לימוד יהדות, בעיקר משנה וגמרא, מגיל 13 ועד בכלל. מספרם של הלומדים איננו מוסכם ואיננו ברור, אולם ככל הנראה מדובר במספר הגדול ביותר שידע העם היהודי במאה ה-20. המוסדות הזוכים לתמיכה כספית ניכרת, שתגדל בממשלה הזאת עקב הרכבה הקואליציוני.

כ - כספים, ועדת כספים. 17 אזרחים המכהנים כחברי כנסת, למודי קרבות ומצולקי מלחמות. החבורה מקיימת בתוכה דיאלוג אלים וקולני, תוך ניסיונות אין-סופיים של מי שעומד בראשה, חבר הכנסת רביץ, להרגיע את המתקוטטים. בידי 17 חברי הוועדה הופקדה משימה כלכלית מן המעלה הראשונה, ואולם בפועל היא מבוצעת בידי ארבעה-חמישה חברים. השאר באים רק לקטטות הנוגעות לסקטור שאותו הם מייצגים.

ל - ליפס. תרגום אנגלי לקפל העור המכסה את שיני האדם. איבר זה, שיש לו גף עליון וגף תחתון, מסוגל, אם הוא של ראש הממשלה, לצפצף על אזרחיו, להבטיח להם לא להטיל מסים, וכעבור שלושה חודשים להתעלם מכך ולפעול בניגוד לכל הבטחה.

מ - מרידור. שר האוצר שהחל בכהונתו במחצית 1996 נהנה - שימו לה למונח

"נהנה" - מגיבוי מוגבל ולסירוגין של ממשלתו. שר אוצר זה, מן המשכילים והאינטליגנטים שידע האוצר, זוכה בדרך כלל בהצבעות המכריעות בסיבוב הראשון ונופל בסיבוב המכריע.

נ - נתניהו. ראש ממשלה, משרת מאז מאי 1996. נתניהו משדר מאז היבחרו מסר כפול ומשולש בלי להיראות מוטרד בגין הסתירות בין המסרים, תוך הסתמכות על ההנחה המוצדקת שהציבור הישראלי סובל כל דבר; נתניהו תומך בהפרטה, תומך בשליטה הדוקה של פקידי ממשלה בארגונים כלכליים, מבטיח שפע גם לעיירות פיתוח גם להתנחלויות, גם מחשב לכל תלמיד וגם קיצוצים בכל תקציבי הרווחה, השיכון והחינוך.

ס - סיגריות. מקל מאורך מורכב מטבק ומצופה בנייר לבן ומשמש לשאיבת עשן אל ריאתו של האוחז במקל בקצה שפתותיו. המקל, המאפיין קבוצות חברתיות מעוטות הכנסה, משמש גם מכשיר לשאיבת כספי משלם המסים, והכול תוך ניצול העובדה שהשימוש במקל טבק זה איננו בר=שליטה והמעשן משועבד לסיגריה, ולכן ברור שישלם כל מחיר שהממשלה תתבע ממנו.

ע - עובדים. ראה: ש - שכירים. מייד נגיע לשכירים.

פ - פיתוח, אזורי פיתוח. אזור גיאוגרפי שבו מצ'פרת המדינה את תושבי אותו אזור ואת המעסיקים והמשקיעים בו. האזור מקבל עדיפות זו כדי להבדילו מאזורים אחרים הטעונים עידוד פחות. הממשלה בחרה להפוך את ההתנחלויות לאזור פיתוח דומה לזה של עיירות הפיתוח הרחוקות, גישה המבטיחה הזנחת אזורים רחוקים על חשבון ההתנחלויות, המצויות ממילא במצב כלכלי מצוין.

צ - צמיחה. תהליך שנבלם על=ידי ממשלת הליכוד בשורת אמצעי בלימה. האמצעי הראשי לריסון הצמיחה נעוץ בחששם של משקיעים בארץ ובחוץ=לארץ להשקיע כסף בעתות של אי=יציבות מדינית וחשש שמא ייעצר תהליך השלום.

ק - קצבאות ילדים. תשלום ממלכתי למשפחה, ההולך וגדל ככל שעולה מספר הילדים במשפחה. הקצבאות מהוות גורם מטריד לממשלה ומקומם משום=מה חלק משריה. כתוצאה מיחס

עוין זה של הממשלה לילדים ולקצבאות שלהם תקבל השנה כל משפחה קצבה הנמוכה ב=10% מן הקצבה שקיבלה בשנה הקודמת.

ר - רמת=הגולן. אזור גיאוגרפי בצפון ישראל, שעם החזרתו לסוריה ניתן, בתנאים מסוימים, להגיע לשלום עם אותה מדינה. בינתיים, עד שיוחזר הגולן מגבירה שם הממשלה את הבנייה, והכול כדי להגדיל את סכום הפיצויים שישולם למתיישבי האזור שיפוננו ממנו עם השגת ההסדר עם סוריה.

ש - שכירים. כמיליון ו=750,000 איש שאליהם מתייחסת הממשלה בעוונות ורואה בהם מקור עיקרי למימון תקציב המדינה. כתוצאה מיחס זה ירד שכרם השנה, לראשונה אחרי שנים מספר של עלייה מתמדת בשכרם.

ת - תוצר, תוצר מקומי גולמי. האינדיקטור המובהק ביותר לצמיחת משק ולסיכוי לשפר את רווחתם של האזרחים. תוצר זה גדל בישראל ב=1994 וב=1995 בקצב המהיר ביותר במערב, אולם בשנת 1996 הולכת ממשלת הליכוד לרסן את הסוס הדוהר הזה של עלייה ברמת החיים ולא לפו. השנה תהיה העלייה בגידול התוצר מחצית מן הקצב של 1994 ו=1995.

עד כאן - - -

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת צוקר, האם לא חסרות לך אותיות כדי להשלים...

דוד צוקר (מרצ):

יפה. עד כאן המילון המלא של 22 מושגים. אלא שאם באל"ף=בי"ת העברי היו 30 ו=40 אותיות, לא הייתי מתקשה למלא את המילון הזה בכמה מושגים נוספים שהם ביטוי מובהק לכישלונה של ממשלת הליכוד בתחום הכלכלי. תודה, אדוני.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת דוד צוקר, על דבריך. כנראה לא התקשית להכין את הנאום המוצלח שלך, אדוני. לקח לך זמן, ותודה לך.

דוד צוקר (מרצ):

לקח לי זמן.

היו"ר ר' אדרי:

חברת הכנסת יעל דיין. חבר הכנסת שבח וייס. גברתי חברת הכנסת יעל דיין, בבקשה. יש לך שתי הסתייגויות, עשר דקות לרשותך. כאמור, אנחנו דנים בהצעת חוק 12. הסדרים במשק המדינה, אנחנו כעת מתרכזים בפרק ו', סעיפים 19

יעל דיין (העבודה):

פשוט יצאתי החוצה לראות אם השמש אכן זרחה אחרי כל הלילה כאן. בוקר טוב לכן, גבירותי. אני שמחה מאוד שניתנות לכן שעות מנוחה כאשר אנחנו עומדים כאן, ומבטיחים לנו שאכן ההקלטה עובדת ודברינו החכמים נרשמים. כבוד היושב=ראש, בוקר טוב לך, בשבילי זה בוקר אחרי לילה ער וארוך.

היו"ר ר' אדרי:

בוקר טוב, גברתי. אני בטוח שהיה לך לילה עמוס עם כל ההסתייגויות שהגשת במשך כל הלילה.

יעל דיין (העבודה):

אני הייתי תורנית.

היו"ר ר' אדרי:

אבל דבר אחד אני יכול לציין, שהצלחת בסיועו של חבר הכנסת מקסים לוי וחבריו.

יעל דיין (העבודה):

כן, ללא ספק. אני רוצה לציין שברגע של חולשה, אני לא מייעצת את זה לחברי כנסת חדשים, אני הבעתי נכונות אתמול אחר-הצהריים להיות תורנית לילה, כלומר, מההצבעות ועד 06:00=06:30. והשעות האלה עברו עלינו בנועם רב, כאשר אנחנו מדברים למליאה ריקה ושומרים על התור ושומעים הרבה קולות מסרבים, סרבני קימה במשך הלילה, כאשר אנחנו מנסים להעיר אותם ולשמור על סדר הדוברים.

אבל, אחד האדרנלינים שעזרו לי לעבור את הלילה היה כמובן ההסתייגות שהוצבעה אתמול - ואני אחזור על דברים שאמרנו כולנו במשך הלילה, ועכשיו יש לנו אולי יותר קהל ויותר צופים - העניין הזה של הסרת האיום עלינו, שעמד להתממש, של לקיחת חצי נקודת זיכוי לנשים עובדות, הוא היה נקודת מפנה, לא משום שזה היה, כפי שחבר הכנסת פני בדש הגדיר את זה, "ניצחון קטן מאוד". אם זה ניצחון קטן, אז ודאי לא היה צורך לממשלה להטיל את זה עלינו. אם 270 מיליון שקל זה משהו שאפשר לתת ואפשר לקחת, וכל זה בקטנות עסקינן, אז מדוע הסתבכו כאן בתחילה?

אני רוצה בפעם השלישית אולי הלילה והיום, וזה אף פעם לא יותר מדי, להודות לעושים במלאכה, משום שאני חושבת שאם בבית הזה מדובר בלי סוף על אחדות העם ועל הסכמה, והסכמה לשם הסכמה ואחדות לשם אחדות, והמושג הזה אחדות העם הפך להיות איזה מס שפתיים לדבר שהוא לחלוטין בלתי נתפס, אתמול בערב, בהצבעה על הורדת חצי נקודת זיכוי, הוכיחו כאן גשר, ישראל בעלייה, הדרך השלישית, וכמובן האופוזיציה כולה, שאפשר להתאחד סביב נושא ולא סביב אחדות לשמה.

אני חושבת שיש לזה חשיבות גדולה, ולכן אני גם לא מרגישה צורך, כפי שעשינו במשך הלילה - פשוט היינו ב"טראנס" של העניין, והודינו, הודינו בראש ובראשונה

לגשר. כי מדובר כאן על הרבה גישורים. שוב, בבית הזה כולם מתגשרים למשהו, בעיקר מסיעתי. אנחנו יוצרים גשר לחרדים, גשר לעולים, גשר לדתיים, גשר לימין, כאשר מהות הגשר הזה היא שהוא כולו חד=צדדי. אנחנו הולכים עליו לגדה השנייה, ומהצד השני לא באים לפגוש אותנו במחצית הדרך.

כאן היה גם גישור אמיתי, תרתי משמע, וגם באמת התאחדות סביב נושא מאוד ספציפי, מאוד כואב, כאשר אנחנו בפירוש ראינו גם את התפקיד של ההסתדרות מבוצע בדרך הטובה ביותר. והדרך הטובה ביותר היא לא איכשהו להוביל את העניים ואת המסכנים, את הנזקקים ואת הנפגעים, להגן על זכויותיהם, אלא לקחת דווקא קבוצות יותר חזקות בתוך האיגודים המקצועיים, בתוך הוועדים הגדולים, ולגרום להן לסולידריות מוחלטת ולמאבק לאו דווקא על המשכורת של עובד "אל על" או של עובד שנמצא באיזו עמדת כוח, אלא באמת סולידריות של מה שפעם לעגנו לו, וזה הופיע ב"על המשמר" - "פועלי כל העולם התאחדו". זה הפך להיות בעל משמעות במסגרת הזאת של איגודים מקצועיים.

והוכח אתמול גם בשביתה, שהיו בה שיבושים חמורים, וכמובן מאוד שמחתי שהיא הוסרה היום, אבל היו בה אלמנטים של אחדות וסולידריות בתחום האיגודים המקצועיים, בלי קופת=חולים, ובלי הטבות, ובלי אוסף תמונות שנעלם ממסדרונות הוועד הפועל בתל=אביב, ובלי כל הכסות שנוספה להסתדרות במשך השנים. היתה כאן הפגנה, היתה כאן שביתה והיו כאן אחדות וסולידריות של איגודים מקצועיים נטו. והם עשו למען אחיהם ולמען עקרונות. ואני, לפחות בשם ציבור הנשים, הרגשתי, שמאבקים כאלה, שמבוססים על הסכמה אמיתית ולא על הפראזה של הסכמה, יכולים להצליח, ואכן כך היה.

אברהם פורז (מרצ):

חברת הכנסת דיין, מי שהבעירה את העניין של נקודות הזיכוי זו סיעת גשר ולא ההסתדרות.

יעל דיין (העבודה):

חבר הכנסת פורז, הזכרתי קודם כול את סיעת גשר ואת הנאמנים לעניין מסיעות

אחרות שבקואליציה. ואמרתי שיש בזה אחדות אמיתית מבחינת התמקדות במטרה. אינני חושבת שסיעת גשר עשתה את זה בקלי=קלות. אינני חושבת שחברת הכנסת מרינה סולודקין עברה בקלי=קלות לצד שבו היא מאמינה והרימה את ידה; או עמנואל זיסמן, או חבר הכנסת יהלום. ואנחנו, חבר הכנסת פורז, במשך כל הלילה, וכך נמשיך לעשות, הודינו להם, בידיעה שהם לא עשו לנו טובה. כלומר, הם מילאו את חובתם כלפי מצביעיהם, הם מילאו את חובתם כלפי עקרונות שלהם.

אני מקווה שגם בנושא הפוליטי כך יהיה. וצר לי לעמוד כאן במשך שבוע שלם ולחזור על אותם דברים. זאת אומרת, גם בימים ובלילות בשבוע שעבר וגם היום אני ממשיכה ב"קריינות חדשות" בנושא המדיני, ואני מקווה שגם בו אנחנו נראה חציית קווים במובן של אחדות סביב מטרה ואחדות סביב עיקרון. משום שכולם דיברו שלום, ועכשיו עת לעשות. וצר לי; לפני שבוע אמרתי: הנה, אולי הלילה תתקיים הפגישה המפורסמת. הגיע הבוקר, ועדיין עמדתי כאן ואמרתי: או=טו=טו, הנה זה בא. ובלילה למחרת המשכתי ודיווחתי על כמעט, הנה, עוד כמה דקות, עוד כמה רגעים וכן הלאה. היום אנחנו נמצאים אולי צעד אחד קטן, פסיעה אחת קטנה בדרך לחתימה בראשי=תיבות, או בצורה כזו או אחרת, על אותו הסכם להיערכות מחדש בחברון, לפריסה מחדש בחברון.

שוב ראינו הבוקר מוקדם, בשעות המוקדמות של הבוקר, את המחזה המאוד לא נעים, כיצד אנשי היישוב היהודי בחברון ובקריית=ארבע נוטלים לעצמם חירות מוחלטת ופולשים לבית, ואנשי משטרת ישראל ומשמר הגבול צריכים להוציא אותם. ואני חרדה לחשוב האם הפרובוקציות האלה יימשכו, בוודאי יתוגברו, ויש פקודות=יום ויש תוכנית מעשית לביצוע המחאה המתמשכת הזאת.

אני רוצה לחשוב, שגם שם יש קווים אדומים, ושהבית הזה ללא ספק יאשר את המשך יישום הסכמי אוסלו, ולא עם מטריית ביטחון שלנו. גם כאן אנחנו לא עושים טובה לממשלת ישראל בזה שאנחנו תומכים בהמשך יישום הסכמי אוסלו; אנחנו ממלאים את חובתנו, אנחנו לא נחרוג ממנה. אתמול נמנענו בהצבעת האי=אמון. אבל כמובן, כאשר ואם, כפי שהובטח לנו על=ידי שר החוץ דוד לוי, כאשר יובאו ההסכמים לכאן, אנחנו לא נימנע. אנחנו כמובן נקרא אותם, חובתנו לקרוא אותם, אבל אנחנו לא נחפש איזו נקודה כדי שתאפשר לנו כאילו להיות אופוזיציה לוחמת בעניין הזה. בעניין הזה אנחנו

חברים לממשלה, אנחנו מעודדים אותה, אנחנו נותנים לה מטרייה, אבל שוב, לא בתור איזו עשיית טובה לממשלת ישראל, אלא כחובה שלנו לא רק לציבור שבחר בנו אלא לציבור הישראלי בכללו.

אני רוצה לציין שעכשיו שני הדברים חברו יחד, ואנחנו מציינים גם את תחילת שנת התקציב, לפחות בהרגשה שהיא תחל ללא הניכוי הזה, ללא המחטף הזה של חצי נקודת זיכוי מנשים עובדות. זה כמובן לא מספק אותנו. אנחנו מצביעים נגד התקציב הזה בגלל כל אותם דברים שאנחנו טורחים ומביעים אותם במשך ימים ולילות.

אני רוצה לסיים ולאחל לאוכלוסייה הנוצרית במדינת ישראל שנה טובה, שנה אזרחית טובה. גם אנחנו הולכים על=פי הלוח הלא=יהודי. אנחנו חוגגים את ראש השנה, אבל עובדה היא שאת התקציב צריך לאשר עד 1 בינואר. אז אל לנו להתעלם מהתאריך הזה. אני חושבת, שכאשר העולם כולו מציין את ראש השנה הזה, האזרחי - אני מקווה שעד מחר ובמשך יום המחר, אולי בקואליציה ירימו כוסית לכבוד התקציב שעבר, ואני מקווה שכולנו יחד נוכל להרים כוסית לרגל צעד נוסף ביישום הסכמי אוסלו. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי חברת הכנסת יעל דיין. הבא בתור - חבר הכנסת שבח וייס; הוא אינו נוכח. אני מזמין את חבר הכנסת אברהם פורז. אחריו - חבר הכנסת מקסים לוי. כאן אני נוהג לפנים משורת הדין. מאחר שחבר הכנסת לוי היה עסוק בנושאים שעומדים על סדר=יומנו, הוא יקבל את רשות הדיבור לא לפי סדר הדוברים.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, אני חשבתי שכל חברי הכנסת עסוקים בנושאים שעל סדר=יומנו, אבל יכול להיות - - -

היו"ר ר' אדרי:

לא, זה היה דבר חשוב שהוא עשה.

אברהם פורז (מרצ):

יכול להיות שהוא עשה דבר חשוב.

אני יודע, אדוני היושב=ראש, שיש איזו נטייה בימים האחרונים, בעצם ביממה האחרונה, לעשות גלוריפיקציה לסיעת גשר ולכמה חברים מהקואליציה שתמכו, בניגוד לעמדת הקואליציה ובניגוד לעמדת האוצר, בנושא של נקודת הזיכוי לאשה עובדת. גם אני תמכתי בהצעה לבטל, מהטעם הפשוט, שהשקפתי הכללית אומרת שלהעלות מס זה אף פעם לא טוב, מה גם שהנשים נפגעו בשעתן כתוצאה מחוק הבריאות. בשעתו היה ביטוח על בסיס משפחתי, וכאשר הופעל חוק ביטוח בריאות ממלכתי, הנשים העובדות, אז בעיקר הנשואות, אבל לאחר מכן גם אחרות, נפגעו באופן קשה. ונקודת הזיכוי או מחצית נקודת הזיכוי באה כדי לתת פיצוי.

אבל השאלה העיקרית הנשאלת היא אחרת. הרי כל אחד יכול להיות נדיב ולומר שצריכים להיות פחות מסים. אבל כשהגענו לעניין של קיצוץ הוצאות הממשלה ראינו שכמעט בכל דבר שרצו לקצץ בהוצאה - נתקלנו בהתנגדות. בכלל, הרבה יותר פופולרי כאן להעלות מס מאשר לקצץ בהוצאות.

כך, למשל, יש הצעה נוספת, שעליה לא שמעתי אף אחד מדבר, שמעסיקים יצטרכו לממן על חשבונם שמונה או תשעה ימים ראשונים של תאונת עבודה. לשון אחר, אם בעבר היה המעסיק משלם לביטוח הלאומי, היתה תאונת עבודה, והעובד היה מקבל מהביטוח הלאומי, הנה עכשיו רוצים שהמעסיקים יספגו את עלות השכר של העובדים בימים הראשונים של תאונת העבודה. אני לא מבין את ההצדקה לצעד הזה, שהוא צעד לא נכון לחלוטין. יש פה רק יתרון אחד: משלמים פחות. הביטוח הלאומי ישלם פחות, והנה מקור הכנסה נוסף.

מחקרים רבים בעולם מוכיחים, אדוני היושב=ראש, שככל שיש פעילות ממשלתית קטנה יותר וככל שהממשלה מתערבת פחות וככל שיש פחות מסים, כך התוצר עולה וכך התוצר לנפש

עולה. ככל שהמדינה מתערבת יותר, גובה יותר מסים, כך התוצר יורד.

לדאבוני הרב, הממשלה הנוכחית לא עשתה מספיק בתחום שבעיני הוא חשוב, בתחום של קיצוץ מסים וגם קיצוץ מקביל בהוצאותיה. אי=עדכון מדרגות המס - כבר דיברו על זה - פירוש של דבר העלאת מסים. מדוע העלאת מסים? כי אנחנו יודעים שבשנה הבאה תהיה אינפלציה, והתוצאה היא שכל אחד מגיע למדרגה גבוהה יותר והוא ישלם מס גבוה יותר. העלאת מחיר הדלק, העלאת המס על הסיגריות - כל הדברים האלה הם צעדים בכיוון הבלתי=נכון, משום שהם הטלת מסים נוספים במקום קיצוץ בתקציב המדינה.

לפחות בעיני יש דבר אחד טוב שהממשלה עושה, אני מקווה שהיא תתמיד בזה עד הסוף, וזה בנושא הנקרא השתתפות המדינה בתשלומי המעסיקים לביטוח הלאומי. בעצם אפשר היה מלכתחילה להטיל מס נמוך יותר, אבל מה שקורה אצלנו הוא, שכאשר מקטינים את המס, במקום להקטין אותו אומרים שהמדינה משתתפת.

הרי מה הם התשלומים האלה? אנחנו יודעים שהביטוח הלאומי הפסיק להיות ביטוח כבר לפני זמן רב. אין כל קשר מבחינה אקטוארית בין מה שמשלמים לבין מה שמקבלים. כך, למשל, אדם שכל ימיו שילם סכומים גבוהים לביטוח הלאומי עקב הכנסה גבוהה, יקבל קצבת זיקנה כמו מי שלא שילם שום דבר כמעט. כל הנושא האקטוארי כמעט נעלם, וזה מס לכל דבר. ואז נשאלת השאלה: האם באמת זו תופעה רצויה להטיל מס על עבודה? לכאורה נראה שאפשר לעשות את זה בלי כאבים. יעשו את זה, אף אחד לא יסבול. וזה הרי ברור שברגע שיטילו מס על העבודה ועלות העבודה תתייקר - וממילא יש אצלנו מפעלים לא מעטים שהם על סף הרווחיות, וראינו את מה שקרה בבית=שאן, את מה שקרה בדימונה, את מה שקרה באופקים, ואולי במקומות נוספים - יעבירו מפעלים למקומות אחרים.

וזה לפני שהעלו את שכר המינימום. גם שכר המינימום יכול להיות מכה קשה למפעלים רבים, שהרי אנחנו יודעים, אדוני היושב=ראש, שיצרנים ישראלים שפתחו מפעלים בירדן מצליחים להשיג בירדן עובדים בשכר של פחות מ=100 דולר לחודש, ואז אפשר להעביר פעילות רבה מאוד, שהיתה אצל גורמים ישראליים, לארצות שכנות.

הי"ר ר' אדרי:

גם במצרים, אדוני. ידוע לך?

אברהם פורז (מרצ):

גם במצרים, נכון. שמענו שלאוטמן הוא מרגל עליון, אבל גם במצרים. אדוני
בהחלט צודק.

היו"ר ר' אדרי:

יש ישראלים שפועלים כיום במצרים באמצעות - - -

אברהם פורז (מרצ):

השאלה היא אם אנחנו מעוניינים שהפעילות העסקית של יזמים עסקיים תהיה
בחוץ=לארץ. הרי באותה מידה יש לנו גם יזמים ישראלים בארצות=הברית וגם בכל
אירופה. הישראלים הם עם יזם מוצלח. יש לנו ישראלים מאוד מוכשרים ומוצלחים,
שעושים עסקים עצומים בחוץ=לארץ, אבל השאלה היא מה זה עוזר למדינת ישראל. אנחנו
צריכים, בסופו של דבר, לרצות לעשות את הדברים פה, כי פה זה מספק מקומות עבודה. זה
לא עוזר לנו שמפעל ישראלי או בעלים ישראלים יש להם משהו בחוץ=לארץ.

היו"ר ר' אדרי:

אני מסכים אתך, אדוני. אתה אומר דברים נכונים, וחבל שאיש מנציגי הממשלה לא
שומע את הדברים הללו. ידוע לך בוודאי שאנחנו לא עושים את המתחייב כדי לעודד אותם
ישראלים שעשו את העסקים שלהם כאן.

אברהם פורז (מרצ):

נכון. אם כי, אדוני היושב=ראש, אני רואה בשיתוף הפעולה עם ארצות ערב דווקא

יתרון מבחינות אחרות. הידוק שיתוף פעולה כלכלי בין ישראל לירדן, בין ישראל למצרים ובין ישראל לכל מדינה ערבית יש לו ערך מוסף מעבר לעניין הכלכלי. אבל, אם מחר יהיו לנו יזמים ישראלים שיפתחו מפעלים במזרח=אירופה? בחלק גדול ממדינות מזרח=אירופה השכר הוא 100 דולר בחודש, וביותר מפותחות - 200 דולר, 300 דולר, וזה עדיין רחוק מאוד מהשכר שמשולם אצלנו. העובדים במזרח=אירופה הם עובדים משכילים, מוכשרים, יצרניים, ואנחנו רואים איך הפועלים שבאים אלינו, למשל הפועלים הרומנים, עובדים יפה אצלנו בענף הבניין וכיוצא בזה.

לכן, בסופו של דבר, אנחנו צריכים לראות את הדברים באספקט המקורו=כלכלי, ובעניין הזה אני רוצה לומר, שאני חושב שהמדיניות ששר האוצר מנסה לקדמה, אם כי ללא הצלחה, היא המדיניות הנכונה. בסופו של דבר, כשנוצר מאבק בין הלובי החברתי היום בליכוד, שמיוצג בעיקר על=ידי גשר וגם על=ידי אחרים, לבין מדיניות כלכלית אחראית, שמיוצגת על=ידי שר האוצר, ושר האוצר מובס פעם אחר פעם - אני חושב שסיעת גשר הצליחה לכופף את שר האוצר פעם אחר פעם. אמרתי את זה גם לחבר הכנסת מקסים לוי; מבחינתם זה הישג פוליטי גדול, הם גם נעזרים בעניין הזה באופוזיציה - - -

היו"ר ר' אדרי:

אני חושב שלא רק את שר האוצר, את כל הממשלה.

אברהם פורז (מרצ):

את הממשלה, אפשר לומר - גם את דוד לוי. זה לא כך.

היו"ר ר' אדרי:

לא.

אברהם פורז (מרצ):

אנחנו יודעים שבישראל העניין הכלכלי הוא עניין שנוי במחלוקת. כמו שבמפלגת העבודה יש אנשים כמו שר האוצר הקודם, אברהם בייגה שוחט, ויש אנשים מהלובי החברתי, כך הדבר גם בליכוד. אני חושב שהשקפת העולם של דוד לוי ושל מקסים לוי ושל סיעת גשר כולה שונה בתכלית מהשקפת העולם הכלכלית של דן מרידור, אפילו מזו של ראש הממשלה. אלה שני הפכים. הייתי אומר שגם בעניין המדיני יש שם וריאנטים, אבל בעניין הכלכלי - אלה ממש שני הפכים.

אני חושב שקודם כול אנחנו צריכים לשאול את עצמנו את השאלה, איך אנחנו מביאים את עצמנו לכלכלה משגשגת, שיש בה על מה לריב. אפשר בהחלט להביא לזה שבמדינה תהיה מפולת כלכלית, ואחר כך את העוני יחלקו בצורה צודקת. אפשר לחלק עוני בצורה מאוד צודקת: לכולם יהיה מעט מאוד. בעיני, אם אני צריך לשאול את השאלה: מה חשוב יותר, לחלק את העווגה בצורה הכי צודקת או לעשות צמיחה? - אני חושב שעשיית הצמיחה היא הדבר החשוב ביותר. עשיית צמיחה פירושה, בין היתר, שאתה לא מכביד על הסקטור העסקי, אתה לא מטיל עליו מסים, אתה לא מטיל עליו גזירות, אתה לא מתערב בחייו, אתה לא כופה עליו דברים, כי זה בעצם המקור לצמיחה.

פה אני רוצה לומר משהו, אדוני היושב=ראש, לגבי השביתה שההסתדרות הכריזה עליה. כאשר ממשלה, ואחר כך הכנסת, מחליטות החלטות בתחום הפיסקלי, קרי העלאת מסים - אני לא בעד העלאת מסים, כבר אמרתי, אני נגד העלאת מסים - זו זכותה של ממשלה וזו זכותה של כנסת להעלות מסים. אני חושב שזה לא שייך בכלל למאבק המקצועי. כמובן, יכולים העובדים לבוא אחר כך למעסיקים שלהם ולומר: היתה העלאת מסים, אנחנו תובעים מכם העלאת שכר. אבל האם אנחנו יכולים להסכים לסיטואציה שבה ההסתדרות תשבות? נניח שמחר יחליטו להעלות מכס על משהו, ההסתדרות תשבות? הרי יש עובדים שכירים שישלמו יותר על המוצר אם המכס יעלה. או אם יעלו את המע"מ, או את אגרת הרכישה?

ומשפט אחרון, שאני חוזר ואומר אותו: במדינת ישראל כולם שווים בפני החוק, וכאשר אדם מצטווה להופיע בפני בית=משפט, והוא יכול להיות הפועל הפשוט ביותר או המנכ"ל הכי בכיר, כולנו חייבים בכבודם של בתי=המשפט. צריך להצטער על כך שיושב=ראש האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות לא נעתר לצו של בית=משפט ולא הופיע בבית=המשפט. לאחר מכן, גם אם השופט שגה בזה שהוא הוציא נגדו פקודת מעצר, בוודאי זאת לא סיבה להשבית

את כל המשק ואת כל המדינה, ובוודאי לא נכון להציג תמונה של מדינה שבה מנהיגי הפועלים מובלים במכוניות משטרה ונאסרים נוסח דרום=אמריקה. אין עיוות גדול מזה. אני חושב שבאיזה מקום זאת היתה שגיאה שלא התייצבו בבית=המשפט. היתה אולי שגיאה של השופט שהוציא פקודת הבאה בקלות כזאת, אבל לא משנה - משעה ששופט הוציא צו, כולנו חייבים בכיבוד הצו, בוודאי אין הצדקה, על רקע צו של בית=המשפט, להשבית את המשק. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת אברהם פורז. אני מזמין את חבר הכנסת מקסים 12. לוי להגיש את הסתייגותיו בהצעת חוק הסדרים במשק המדינה, פרק ו', סעיפים 19

קריאה:

מי אחריו?

היו"ר ר' אדרי:

אחריו - חבר הכנסת נסים זוילי, ואדוני הוא השלישי. תודה.

מקסים לוי (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, אנחנו אולי לקראת סיכום הדיון בהצעת חוק הסדרים במשק, וברצוני לציין כמה נקודות חשובות מאוד הנוגעות לאופן שבו נהגה סיעת גשר בתוך הקואליציה.

אני משוכנע, שבעניין הגזירות כפי שהובאו לפני כשלושה חודשים לישיבת הממשלה בנושאים של קצבאות הילדים, התרופות, רופא ומרפאה, הקשישים, החיילים המשוחררים ויום חינוך ארוך - בכל אלה לקחה סיעת גשר חלק בדיונים בתוך הקואליציה כדי לנסות

ולשנות אותן גזירות.

שמחתי מאוד ששר האוצר וראש הממשלה נעתרו לבקשת סיעת גשר במוצאי שבת, בעת שהתכנסו בטבריה כדי לקדם את הנושא ולהחליט על הצבעתנו לגבי חוק ההסדרים. אבל פתאום נוצרה סיטואציה מאוד לא נעימה בנושא של חצי נקודת הזיכוי, שגם הוא הועלה בכנס בטבריה. אז אמר לנו שר האוצר עצמו בשיחת טלפון, שראש הממשלה מתנגד לזה. לא שוחחו אתנו על הנושא הזה לא בקואליציה, לא בוועדת שרים ולא בישיבת ממשלה.

הנה ראו, באים ומדברים על אחריות ותוהים כיצד חברי קואליציה מצביעים נגד. אבל יוצא חבר הכנסת מיכאל איתן, שהוא יושב-ראש הקואליציה, ומעלה הסתייגות לא בשם הממשלה, לא בשם האוצר, לא בשם ועדת הכספים, אלא הוא מעלה הסתייגות ללא דיון, בלי שחברי הכנסת יכולים לבטא את עצמם. הוא מביא את זה לכנסת והיא מאשרת ומעבירה את הנושא לוועדת הכספים.

בישיבת ועדת הכספים אמרנו, שלא נוכל להסכים לכך שכתוצאה מחוק ביטוח בריאות ממלכתי נתנו בעבר חצי נקודת זיכוי לנשים והנה היום באים ומציעים למחוק זאת ומנסים לשחוק. נכון שכתוצאה מביטול הגזירה על קצבאות הילדים יצרנו חלוקת נטל בלתי שווה על שכבות השכירים במשק בנושא מס ההכנסה. אבל לא ייתכן שישחקו את שכרן של הנשים העובדות במשק וגם את ההכנסות של שכבת הביניים.

יש לדעת, לא רובוטים אנחנו ולא נהיה רובוטים, לא בקואליציה הזאת ולא בקואליציה אחרת. סיעת גשר חרתה על דגלה את הפן החברתי=הלאומי, ואם היא רוצה בחיים, אם היא רוצה להתקיים, היא חייבת להיות המגן של ציבור התושבים ששלחו אותנו לכאן.

אמרתי כבר אתמול בלילה, אני זוכר את הלילות שבהם הייתי עם יושב-ראש תנועתי, תנועת גשר, דוד לוי, כאשר הוא רץ לבקש את אמונם של אנשי אופקים, שדרות, דימונה וקריית=שמונה. ואכן, אנשים אלה נתנו לנו את אמונם - שהנה ממשלה חדשה בראשותו של בנימין נתניהו תוביל לתקווה חדשה ותיתן להם את העוצמה החברתית עם הגדרת סדרי עדיפויות בתקציב המדינה.

אולם, מדיניות הממשלה בתקציב המדינה לא השתקפה כך. במקום להיטיב, התקציב הזה הרע את התנאים, ואנחנו הפכנו להיות בלמים. אנחנו חייבים לעסוק בנושא של חלוקת הנטל.

חבר הכנסת פורז, גם אני מבין קצת בכלכלה. אני כיהנתי במשך 25 שנה כיושב=ראש מועצת עובדים, כיהנתי כראש עיר במשך 17 שנה, הייתי יושב=ראש מרכז השלטון המקומי בישראל. גם אני מבין קצת, ואני יודע שלמעלה מ=40 מיליארד שקל מתוך תקציב המדינה המופנים לאפיקים חברתיים אפשר לחלק אחרת. אפשר ליזום חקיקה כך שתיטיב עם השכבות הנמוכות. לא ייתכן שהמעסיקים, הבנקים, עורכי=הדין, רואי=החשבון ושאר בעלי המקצועות החופשיים יקבלו סבסוד, יקבלו מעמד של פרה קדושה, ואלה הנזקקים באמת יקופחו.

אני אומר: לייצור כן, לתעשייה כן, אבל מדוע הפרה הקדושה הזאת? מדוע לא היה אפשר לקחת מאלה שאולי תורמים לעצמם יותר מאשר הם תורמים למשק? איך נוכל לבוא עתה אל הזוגות הצעירים ולומר להם שהם יכולים לרכוש דירה? איך יוכל זוג צעיר לגייס סכומים של 120,000, 130,000 או אפילו 100,000 דולר? איך הוא יחזיר סכומים כאלה? הרי הוא יהיה משועבד כל ימי חייו לדירה. האם יש שינוי מדיניות? האם תהיה רפורמה? האם אפשר יהיה ליצור תנאים חדשים במדינת ישראל ולבנות דירות להשכרה? מדוע לא נדבר על זה?

היום, כאשר ההסתדרות שובתת, לדעתי היא היתה צריכה להדגיש במיוחד את הנושא של קבלני כוח=אדם שמחדירים למקומות עבודה שונים עובדים בשכר נמוך משכר המינימום, ועובדים אלה מחליפים עובדים קבועים. כך זה בתעשייה האווירית, כך זה במשרדי ממשלה, כך זה ברשויות כאלה ואחרות. העובדים אפילו אומרים עתה: אם אתה מוכן להרוויח פחות משכר המינימום, מה שאתה צריך לעשות זה להיכנס לעבודה באמצעותו של קבלן כוח=אדם. המפעלים כבר התרגלו להוציא עובדים קבועים ממקומות העבודה.

אני חוזר לזוגות הצעירים. איזה בנק ייתן משכנתה לזוג צעיר בתנאים האלה? איך הוא יכול להיות ערב? איך יכולים ההורים להיות ערבים? מה נעשה אם תקום שוב תנועת

אוהלים ברשויות המקומיות, כפי שקמה לפני ארבע שנים?

נוסף על כך, הפרויקט של "בנה דירתך" יורד מסדר=היום. הפרויקט הזה לפחות נתן לזוגות הצעירים תקווה להתמודד עם בעיית הדיור, אבל הוא הורד. מי שיסתכל בתקציב משרד השיכון יראה, שגם פרויקט השיקום הפיסי לא קיים. מה אומרים, למשל, תושבי עקרון? - אם היינו כלולים בשיקום הפיסי, אומנם לא היינו מקבלים תקציבים, אבל היינו יכולים לפחות להרחיב את הדירות שלנו והיינו פטורים מהיטלי ההשבחה. היום גם אותם הוציאו, היום הוציאו ערים ושכונות מהפרויקט הזה של שיקום שכונות, ואנשים לא יוכלו להרחיב את בתיהם ולא יוכלו לחיות בקצת יותר רווחה במקומותיהם.

זוהי מדיניות מוטעית. כאשר אני באתי לבית הזה, עשיתי זאת כדי שאוכל לתרום למען השכבות האלה, למען אותן שכונות, למען הילדים, לסגירת הפערים בחברה, לטובת עיירות הפיתוח. אינני רוצה לתקוף, חלילה, את הסכמי הקואליציה, ולדעתי החרדים אכן קופחו במשך שנים ארוכות. אבל לא יעלה על הדעת שאלה שהתיימרו לייצג את הגולן וטענו שרמת=הגולן בראש מעייניהם אינם חושבים גם על העיירות ועל שכונות המצוקה.

ראיתי אתמול את שר האוצר עומד על הבמה ומפרט: ליישוב קצרין - 5 מיליוני שקל, לבקעה - מיליון שקל, ליישוב אחר - 45 מיליון שקל, 300 דירות בבנייה כפרית. זה צודק? למה זה כך? האם לאנשי עיירות הפיתוח אין כאן מנהיגים? מה קורה עם אופקים, דימונה ושדרות? למה הממשלה איננה מוצאת לנכון להתעניין במקומות האלה?

נכון, וכבר אמרתי זאת, גם בירושלים יש בעיה חברתית קשה הנוגעת בעיקר לחרדים. גם בבני=ברק קיימת בעיה. יש להם בעיות קשות, ואינני מתנגד לחתימה על הסכמים אתם. אבל כשאני רואה את האנשים המתיימרים לייצג את הגולן ודואגים רק למקומות מסוימים, טבעי הדבר שאני אזעק את זעקתן של עיירות הפיתוח.

אם כן, על מה ירגזו עלינו בסיעת הליכוד, על כך שאנחנו מייצגים אותם? כן, במשך ארבע שנים נהיה כאן כדי לייצג אותם אנשים, לכן נשלחנו, ואני קורא לראש הממשלה שנתכנס ונבדוק איך אנחנו מיטיבים עם האוכלוסיות האלה.

אני רוצה לסיים, אדוני היושב=ראש, ולומר שיש כאן מחוץ למשכן הפגנה גדולה מאוד של ראשי הרשויות הערביות והדרוזיות. כמי שמכיר את ראשי הרשויות הערביות וכמי שליווה את בעיית השלטון המקומי אני אומר, שקיימת בעיה של נוסחה, ובמשרד הפנים לא יוכלו לפתור את בעייתם. יש נוסחה מאוד מעניינת בתקציב 1997. הנוסחה לקבלת מענק איזון ממשרד הפנים תלויה במידה רבה בהכנסות העצמיות של הרשויות המקומיות, ואנחנו מודעים היטב לכך שברשויות הערביות אין לא תעשייה ולא מסחר, ויש שם משפחות ברוכות ילדים. אין להטיל על ראשי הרשויות המקומיות במגזר הערבי את מידת ההכנסות העצמיות שיש בשאר היישובים והערים.

לכן, צריך למצוא נוסחה כדי לתת להם פתרון בנושא הגירעון המצטבר, ואני חושב שטוב יעשה הליכוד וטוב יעשו שר האוצר וראש הממשלה אם יפגשו נציגים אחדים כדי ללמוד את הבעיה הזאת, כך שלא נפתח מצב שילדים ערבים בתוככי מדינת ישראל לא יקבלו את השירותים בתחומי חינוך ורווחה, ותהיה התנכרות לחברה שלנו, ומזה אני פוחד. מזה הפחד, שמא השנאה תלך ותתפתח, וניצור מצב של חוסר שוויון.

לכן, אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, אני קורא לראש הממשלה ולשר האוצר לא להתעלם מהם. מתעלמים מהם כבר למעלה מחודש ימים שהם שובתים כאן. צריך לשבת אתם היום ולהשתדל לקבוע פרוגרמה לחמש שנים לגבי הגירעון שלהם ולנסות להקים ועדה מיוחדת לבדיקת הצרכים האמיתיים של המגזרים האלה.

אני רוצה לקוות ולהאמין - ואנחנו נתמוך בתקציב המדינה, משום שהגזירות האלה בוטלו - שהגישה תהיה כיצד נוכל לעבוד ולהשתלב יחד, כך שנוכל להיטיב עם אותם אנשים שדיברנו עליהם ואנחנו מדברים עליהם עוד.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת מקסים לוי, על דבריך.

חבר הכנסת נסים זוילי - אינו נוכח. חבר הכנסת סאלח טריף - אינו נוכח. אני מזמין את חברת הכנסת ענת מאור, ואחריה - חבר הכנסת יונה יהב. כאמור, גברתי, אנחנו

דנים בהצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת 1997),
12. אנא ממך, שתי הסתייגויות, עשר דקות לרשותך.-פרק ו', סעיפים 19

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב=ראש, על הסעיפים האלה כבר הצבענו.

היו"ר ר' אדרי:

אני יודע, אבל על זה דנים. נדמה לי שהצבענו על הסעיפים עד 19. אז נצטרך
20 - - - --לעבור לסעיפים 21

חיים אורון (מרצ):

- - -

היו"ר ר' אדרי:

אם אדוני מערער, אפשר להפסיק את הישיבה.

חיים אורון (מרצ):

לא, לא.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב=ראש וחבר הכנסת חיים אורון, לצערנו הרב, המחדלים שהממשלה מביאה
בפנינו בחיי היום=יום עצמם יוצרים ממילא נתק בין תקציב ההסדרים, שהוא כבר ישן,

לבין המציאות, כך שגם אם יש פער בין מה שהצבענו לבין הסעיף, תרשה לי לנצל את עשר הדקות העומדות לרשותי לשני נושאים.

היו"ר ר' אדרי:

אני מרשה לך בהחלט, גברתי.

אדוני חבר הכנסת אורון, למיטב זיכרוני, אדוני אמר אתמול בערב שמסעיף 12 עד סעיף 18 הוא מסיר את כל ההסתייגויות של האופוזיציה, ולכן הוא גם הצליח לעשות מעשה ולהעביר אתמול בערב את אחד הדברים החשובים בכל מה שקשור לנשים עובדות.

חיים אורון (מרצ):

תודה רבה.

ענת מאור (מרצ):

אם כך, עשר הדקות שלי מתחילות עכשיו.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להקדיש את הדקות העומדות לרשותי לשני נושאים. הנושא הראשון הוא הפער העצום, המחדל, ההתעלמות והאטימות של הממשלה כלפי המגזר הערבי. כמעט חמישית מהאוכלוסייה, אזרחים נאמנים; אני באה עכשיו מהעצרת שלהם. היינו, נציגים רבים, באוהל המחאה שלהם. שום שר לא מגיע לשם, ראש הממשלה מתעלם.

אני רוצה לפנות אל ראש הממשלה. לא די לעמוד בתמרה במערכת הבחירות ולהבטיח מחשב לכל ילד ערבי, ולהתעלם עכשיו ולא לקדם אוכלוסייה, ולמען ההגינות אומר שתחת כל הממשלות היה פער בעניין זה, אבל מה שעשתה הממשלה הקודמת לצמצום הפער, החל במשרד החינוך בראשות אמנון רובינשטיין, זו היתה ממש מהפכה בהעדפה במשאבים שהועברו למגזר הערבי, המשך במערכת כבישים ובתכנון פרוגרמטי של כמה רשויות. עם זאת, הפער

עדיין גדול, יש בעיות של ביוב, בעיות של תכנון, בעיות של תחבורה, והממשלה הזו לא עושה דבר.

לכן, אני פונה אליך, חבר הכנסת רביץ, יושב-ראש ועדת הכספים, לפעול לאלתר, שעוד עכשיו ישונה משהו בתקציב, ואנחנו גם יודעים שיום אחרי ההצבעה יש תוספות, ויש חשיבות רבה מה כל משרד ומשרד מקצה אחר כך למגזר הערבי, ולאור הנאמנות שהוכחה לאורך כל עשרות השנים, לא יכול להיות שהשלום יעשה עם הפלשתינים, עם ירדן ועם מצרים - ואני מברכת על כך מאוד, וטובה מאוד לחיצת היד עם ערפאת - תוך דילוג על ערביי ישראל שחיים אתנו בשותפות ובנאמנות. אני מקווה שהכנסת, ובעיקר הממשלה, תתעשת ותפעל בסוגיה הזו.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

כשערביי ישראל ידאגו קודם כול למעמדם במדינת ישראל, ולא ידאגו כל כך לערפאת ולפלשתינים - - -

נואף מסאלחה (העבודה):

אתה מדבר על "בית"ר ירושלים" - - -

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

אני מדבר על האמת.

נואף מסאלחה (העבודה):

אתה מדבר על פוליטיקה, אתה מדבר על נקודת זיכוי. אנחנו בני אדם, אנחנו מביעים את הדעה הפוליטית שלנו, אנחנו מקבלים את ההסכם הזה, אנחנו לא הכתבנו לכם שום דבר, לפעמים אנחנו בגדר "ילד טוב ירושלים", ולציבור שלנו אין ביוב. אדוני היושב-ראש, תרשה לי רק משפט.

ענת מאור (מרצ):

ברצון רב, אבל רק שזה לא יהיה על חשבון זמני.

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, זה לא על חשבונך.

ענת מאור (מרצ):

חשוב מאוד לשמוע את חבר הכנסת נואף מסאלחה.

נואף מסאלחה (העבודה):

לי בכפר=קרע אין ביוב, לחבר הכנסת וליד צאדק אין ביוב. אנחנו חוזרים לכפרים
בלי ביוב. אנחנו מדברים על שוויון - - -

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

זו חרפה למדינת ישראל ולעם היהודי.

ענת מאור (מרצ):

אבל, ברשותכם, חברי הכנסת רובי ריבלין ונואף מסלאחה, אני רוצה להשלים עוד
הערה אחת. חבר הכנסת רובי ריבלין, אין שום סתירה.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

היו"ר ר' אדרי:

חברת הכנסת מאור, הזמן הזה הוא לא על חשבונך. לאחר שאפשרתי דין ודברים בנושאים חשובים, אני מבקש לאפשר לחברת הכנסת ענת מאור להמשיך.

ענת מאור (מרצ):

תודה. רק עוד משפט אחד לפני שאני עוברת לנושא הנשים. חבר הכנסת רובי ריבלין, לא רק שאין סתירה בין תהליך השלום לבין דאגה לשוויון הזכויות בין יהודים לערבים, בין נשים לגברים, בין יהודים דתיים לבין יהודים חילונים - ולא לתת רק לחרדים ולהתנחלויות - אלא נהפוך הוא: הוכח שכאשר ישראל עלתה על מסלול השלום, גדלה הצמיחה, גדל השגשוג והמשקיעים באו לכאן, וכאשר ממשלת הליכוד הסירה אותנו מדרך השלום, המשקיעים ברחו והעוגה קטנה, ואז אין כסף לא לשוויון ולא לדברים אחרים.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

מה זה שייך? - - -

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת רובי ריבלין, תרשה לי. לגבי חלקה של מפ"ם בביטול הממשל הצבאי וחלקה של מפ"ם במאבק לשוויון הזכויות של ערביי ישראל, תוריד את הכובע, בבקשה, ואל תתקוף. לשמחתי - - -

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

ענת מאור (מרצ):

חברי הכנסת, אני רוצה לעבור לנושא הנשים. מובן שהיום אנחנו מקיימים את הדיון באווירה של הישג מאוד משמעותי - ביטול ביטול חצי נקודת הזיכוי. אני רוצה לברך על כך את כל אלה שתרמו לכך - חברי הכנסת, הארגונים החוץ=פרלמנטריים, חברי הקואליציה, שאני יודעת שקשה להם מאוד להצביע בניגוד לעמדת הממשלה, ואת אחד מיושבי ראש הקואליציה בוועדת הכספים, חבר הכנסת חיים אורון, שיושב אתנו, על העובדה שזה חזר לוועדת הכספים, ועל כל ניהול המאבק ועל התוצאה.

יונה יהב (העבודה):

חיים אורון הוא באופוזיציה.

ענת מאור (מרצ):

אמרתי קואליציה? זה מתוך געגועים לעבר וציפייה או ידיעה מה יקרה בשנת 2000. אבל תודה על התיקון.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

רק מתוך געגועים.

ענת מאור (מרצ):

געגועים לעבר וביטחון שבשנת 2000 - - - אבל תודה על התיקון.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

אין פה שמץ של אמת חוץ מגעגועים.

ענת מאור (מרצ):

בינתיים דינו של הבוחר ידוע.

היו"ר ר' אדרי:

כשאמרת שחבר הכנסת אורון הוא יושב=ראש הקואליציה, שמתי לב שכולו קורן מאושר.

חיים אורון (מרצ):

אם הפכתי פה מושא לגעגועים, גם אחרי לילה בלי שינה זה מעורר מחשבה.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

חברת הכנסת מאור, אני שמח אם חבר הכנסת אורון הוא שר בממשלת הצללים.

ענת מאור (מרצ):

בהחלט. אז גם קידום הנשים היה יותר מובטח, וגם תהליך השלום וגם שוויון לערביי ישראל.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

אני מציע לו שיהיה שר בממשלת אחדות.

ענת מאור (מרצ):

אין מקום לממשלת אחדות, אין שום סיבה להציל אתכם מהקרשים. אבל תרשו לי לחזור לנושא שלי.

היו"ר ר' אדרי:

הדו=שיח הזה הוא חשוב, לאחר לילה ארוך ואחרי חוסר שינה של הרבה חברי כנסת. חשוב שנעורר קצת את הדיון, וטוב שאת תורמת לכך.

ענת מאור (מרצ):

תודה, אבל זה לא על חשבון זמני.

היו"ר ר' אדרי:

לא, זה לא על חשבון זמן, גברתי.

ענת מאור (מרצ):

אני רוצה לעבור לנושא שהוא באמת מאוד מרכזי.

חבר הכנסת רביץ, גם בדיון בוועדת הכספים הדגשנו, שביטול הביטול של חצי נקודת הזיכוי הוא רק הסכר - לפני העבודה העיקרית שצריך לעשות. על זה לא היו לנו חילוקי דעות עם הכלכלניות. הבעיה העיקרית היא פערי השכר בין נשים לגברים והאפליה שקיימת בעולם העבודה בין נשים לגברים.

אני רוצה, ברשותך, להדגיש, שאני ממש תמהה על הממשלה שמקימה עכשיו ועדה. לא צריך שום ועדה, האמן לי. העברתי לך חומר בנושא. בתור יושבת-ראש ועדת המשנה לקידום נשים בעבודה ובכלכלה אומר, שעשינו עבודה מעמיקה, עם מיטב הכלכלניות בארץ,

עם פרופסור רות בן-ישראל, עם פרופסור פרנסס רדאי, עם פרופסור דפנה יזרעאלי, עם ד"ר לינדה עפרוני ועם עורכת=הדין רחל בנזימן. כל הנתונים ידועים. יש הליכים שהממשלה חייבת לנקוט אותם עכשיו. אם היא לא תנקוט אותם, לא צריך שום ועדה. היא תהיה אחראית להמשך המחדל הגדול, בנושא שקודם מאוד בקדנציה הקודמת.

במה דברים אמורים? חבר הכנסת רביץ, אני רוצה להדגיש בקצרה - יש שלושה חוקים ממש מהפכניים. חברי הכנסת ריבלין והירשזון, אני מבקשת את תשומת לבכם. יש שלושה חוקים, ששניים מהם ממש מהפכניים, שהכנסת הקודמת, קואליציה ואופוזיציה של היום ואז, העבירה. אחד - מה שהקשבת לו בעיון בוועדת הכספים: הבעיה של חוק שכר שווה לעובדת ולעובד; אבל עדכני. מה קרה? לפי החוק מ=1964, אומנם היה השכר שווה, אבל בתלוש היו פערים של פי=שניים, במאות ואלפי שקלים באותה דרגה. כל הטריקים - איך זה נעשה - ידועים. הכנסת התחכמה, ואחרי שמונה שנות מאבק, היום החוק בא בעצם לקבוע, שלא רק השכר יהיה שווה אלא ההכנסה כולה. אין עוד שכר רשמי ושכר מתחת לשולחן של מאות ואלפי שקלים נוספים. אתה יודע שיש פקידיים באוצר שהם גברים, שמקבלים כ=50 שעות נוספות גלובלי, וזה בעצם כפול מן השכר. לכן, האכיפה של שכר שווה לעובד ולעובדת - - -

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

יש גם פקידות כאלה, לא רק פקידיים.

ענת מאור (מרצ):

אני רוצה לומר לך למה הפער הגדול שנוצר בין גברים לנשים. לפי נתוני האוצר, ואני אעביר אותם אליך, יש פער באותה דרגה, וזה יוביל אותי לחוק השני. כי נשים נמצאות ביחס הפוך בעמדות הניהול הבכירות לעומת מספרן בשירות הציבורי. דבר שני - הדרגה שלהן היא אישית, היא לא דרגה של התפקיד. לכן באותה דרגה הגבר מקבל רכב, והאשה - לא. הסטטיסטיקה היא של משרד האוצר עצמו.

חבר הכנסת רביץ, לכן אכיפה של חוק שכר שווה לעובדת ולעובד, המודרני, זה

שקובע שכר שווה בעד עבודה שוות ערך, וקובע שההכנסה תהיה שווה, חבר הכנסת הירשזון, ולא רק השכר - זאת המהפכה האמיתית.

אתמול בישרה לנו חברת הכנסת גוז'נסקי, שהיא פנתה למשרד העבודה והרווחה - כי חברת הכנסת גוז'נסקי ואני הובלנו את החוק עם כל נשות המקצוע, והשרה לשעבר אורה נמיר תרמה לכך - ומתברר שהתקנות עוד לא יצאו ממשרד העבודה והרווחה. אז איך עכשיו באים שרים ורוצים להקים ועדה? מה, הם המציאו את הגלגל? צריך להתקין את התקנות ולאכוף את החוק.

החוק השני, חבר הכנסת רביץ - ואני אעביר לך את כל החוקים, חבר הכנסת הירשזון - הוא החוק להעדפה מתקנת.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

את צודקת במאה אחוז.

ענת מאור (מרצ):

אני צודקת? תודה רבה.

החוק השני הוא החוק להעדפה מתקנת של נשים בשירות הציבורי. אני רוצה להזכיר לכנסת כולה, שב-1992 חוקקה הכנסת חוק מופלא: העדפה מתקנת לנשים, או ייצוג לשני המינים בדירקטוריונים. לפי דעתי, אם יהיו אנשי מחקר או סוציולוגים שיבדקו דוגמה חיובית של כנסת שחוקקה, של ארגוני נשים שדאגו לאכיפה - ואפילו עד בג"ץ נגד שר התעשייה והמסחר, שלא הכניס אשה לדירקטוריון - בתוך שלוש שנים וחצי, חברי הכנסת, הגענו מ-4% נשים בדירקטוריונים ל-20% נשים בדירקטוריונים.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

הישג מכובד.

ענת מאור (מרצ):

מכובד מאוד. זו דוגמה נהדרת, שאנחנו לא מפסיקים להתברך בה. עכשיו זה בידי הממשלה - ועל כולנו ללחוץ עליהם שיעשו אותו דבר בשירות הציבורי. כי חוקקנו יחד חוק להעדפה מתקנת לא רק בדירקטוריונים אלא בשירות הציבורי. אם נציב שירות המדינה החדש, הולנדר, שאני מאחלת לו את כל ההצלחה, לא ייקח את החוק וימשיך את מה שכבר התחיל לתכנן - - -

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

קיבלנו את זה יחד.

ענת מאור (מרצ):

יחד, הירשזון; עבדנו על זה יחד.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

אני זוכר שהיה ויכוח אם צריך אפליה מתקנת או לא.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת הירשזון צודק במאה אחוז. שיתפנו פעולה.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

אם מבטלים את החוק הזה, אנחנו מסתייגים אתך, חברת הכנסת מאור.

ענת מאור (מרצ):

לא, צריך לאכוף אותו, חבר הכנסת ריבלין. עכשיו אני פונה אליכם. הרי כולנו מכירים את השפה. אין טעם בחוקים שבסוף לא עושים בהם כלום. יש ממש בחוקים אם אחר כך הממשלה - - -

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

יש כבר חוק ירושלים - שיש חוק ולא עושים דבר.

ענת מאור (מרצ):

אני בכל זאת מציעה, שבדבר שאנחנו לא חלוקים בו נעבוד יחד. יש עוד חוקים, ואעביר אותם אליך.

אני עוברת לחלק השני. יש נושאים נוספים שגורמים את פערי השכר, ואנחנו מכירים אותם. הצעות החוק האלה כבר מונחות על שולחן הכנסת, אבל ועדת השרים התנגדה להן. מאחר שזמני תם, אני רק אצביע עליהן, ויחד נפעל.

חוק אחד הוא חוק שכר מינימום. הכנסת החליטה, בניגוד לעמדת הממשלה, להחיל רציפות על חוק שכר מינימום. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, אני וחבר הכנסת מאיר שטרית כבר נאבקים על זה ארבע שנים. חלק מפערי השכר הם מפני שנשים מהוות 80% ממקבלי שכר המינימום. אם לא נוריד את החרפה ואת הגבנון של הפרמיה בחוק שכר מינימום, אם לא נעדכן אותו פעמיים בשנה ולא אחת לשנתיים, איך נצמצם את הפערים? איזו ועדה צריך להקים לזה? הכול ידוע. אנחנו צריכים לחוקק.

החוק השני הוא חוק חינוך חינם מגיל שלוש. אני רוצה לעדכן את חברי הבית - נכנס חבר הכנסת יוסי כץ, שפעיל בכל החוקים האלה, והוא ייתן את כל המידע, וחבר הכנסת מקסים לוי מעודכן. הרי אם לא תהיה מערכת חינוך חינם, איך נוכל לקדם שני מפרנסים במשפחה באופן ריאלי?

חברות וחברים, משפחה משלמת 900 ש"ח לילד בפעוטון או במעון. זה היעד הבא. אני רוצה להתעכב על הנושא של נקודת זיכוי במס הכנסה בגין ילד במעון או בגין מטפלת בבית. זה שביטלנו אתמול את הביטול של חצי נקודת הזיכוי - זה הישג אדיר, אבל בואו נקדם את החוק הזה; הוא נפל על חודם של שני קולות. בואו ניאבק על זה.

הדבר הבא הוא העדפה מתקנת לנשים בעסקים קטנים. ראו, בארצות=הברית פרצו נשים לעסקים קטנים בזכות חוק ההעדפה המתקנת. כיצד אפשר שמה שטוב בארצות=הברית, וזה יצר יזמות, ויש לנו כל הנתונים; עדה רבון, שעומדת בראש מע"ן - מרכז עסקים נשי - הביאה את כל הנתונים. אתם יודעים מה? גם שר האוצר הקודם לא השתכנע, לצערי הרב. אני פונה ללחץ משותף של כולנו, כי יש דברים שהם בדוקים וידועים.

לכן, אני מודה לאדוני היושב=ראש, שאפשר לי לדבר עוד דקה או שתיים, ואני רוצה לומר: שום ועדה לא צריך. אני מודה לחבר הכנסת הירשזון שמסכים אתי. כולנו יודעים מה זה ועדות. הממשלה צריכה לאכוף ולקדם את הממצאים, שידועים על=ידי נשות מקצוע, על=ידי אנשי האוצר עצמם, ואז הדברים שאמרה ציפי גל=ים בוועדת הכספים הם נכונים - נקודת הזיכוי היא רק הסכר בפני נסיגה. ההתקדמות כולה לפנינו, ואני מקווה שהכנסת במשותף, קואליציה ואופוזיציה, גברים ונשים, לא תרפה את הלחץ על הממשלה. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, חברתי חברת הכנסת ענת מאור, על דברייך. רשות הדיבור לחבר הכנסת יונה יהב, באותו נושא, ואודה לך, אדוני, אם תואיל להגיש את שתי ההסתייגויות שלך בפרק 20. כאמור, אנחנו דנים בחוק הסדרים במשק המדינה. אחריו - חברי-ז', סעיפים 21 הכנסת אברהם יחזקאל, נעמי חזן, איתן כבל, ולאחר מכן - חבר הכנסת יוסי כץ. בבקשה, אדוני, עשר דקות לרשותך.

יונה יהב (העבודה):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת הנכבדים, דבר מוזר קורה ב=50 שנות העצמאות של מדינת ישראל. כל אימת שקשה לנו מבחינה כלכלית, הגרזן הכורת הראשון שיורד מבחינה

תקציבית ומבחינת צמצום הפעילות הוא בנושא החינוך והתרבות, דבר שהעם היהודי מעולם לא העז לעשותו בגולה. בשום קהילה יהודית, כאשר היו צרות מבית ומחוץ, מעולם לא הפסיקו את הלימוד, לא הפסיקו את פעילויות התרבות, ואנחנו לא מתווכחים כאן על האופי, על העומק ועל הצורה של אותה פעילות תרבותית.

והנה, מפלגות שחרתו על דגלן את המשמעויות של הפעולה והמאבק החברתי נעלמו כשהיה מדובר בביטול אותם סעיפים יוצאים מן הכלל בחוק האזרחים הוותיקים, שהעניקו לאזרחים הוותיקים הנחות טובות ומפליגות בהשתתפות במופעי תרבות ובידור, דבר שהוא סם חיים עבור אותם אנשים שכבר יצאו ממעגל העבודה, עברו את גיל 65.

בספרים של משרד האוצר כתוב, ללא בושא, שהקשישים האמידים בערים הגדולות הם הזוכים העיקריים בהנחות המפליגות, כביכול, הללו. אני אביא מספרים שקיבלתי הבוקר מהעוסקים בנושא, והם בטלים בשישים לעומת המספרים שאנחנו ממהרים להצביע עליהם ולאשרם. רק כדי לסבר את האוזן אני אומר, שהניצחון הגדול שאנחנו מתהדרים בו, ובצדק, במאבק של יום אתמול, הסתכם ב=270 מיליון ש"ח, במחירים של השנה שחלפה. אני מדבר על סכומים שמתמצים ב=13 מיליון ש"ח בלבד. 13 מיליון ש"ח. הרי חוק האזרחים הוותיקים נכנס לתוקפו בחודש מאי 1996, ואנחנו יכולים היום לבחון אותו בביצוע שישה חודשים בלבד. בשישה חודשים בלבד, ההנחות האלה הביאו לכך שלמעגל הצריכה התרבותית נכנסו עשרות אלפי גמלאים ועשרות אלפי עולים חדשים.

בואו נאמר את האמת, היה לנו הרבה מאוד להגיד, גם מעל במה זו ומעל כל במה אחרת, על המשטר הקומוניסטי בברית=המועצות, אבל צריך להודות בדבר אחד: המשטר הזה, מטעמים שלו, העניק חשיפה ואפשרויות של צריכה תרבותית שאין בשום מדינה מערבית.

סופה לנדבר (העבודה):

וגם חינוכית.

יונה יהב (העבודה):

וגם חינוכית. תודה על התיקון. אותם מאות אלפים שהגיעו למדינה הזאת כמהים להמשיך אותה צריכה תרבותית, אבל הם לא מסוגלים; הם לא מסוגלים מבחינת הקשיים בשפה, אותו פער מנטלי עצום. והנה חברו יחד גם מינהל התרבות, גם התיאטרות וגם המוזיאונים בכל הארץ, ובאמצעות סבסוד ותרגום סימולטני הכניסו אל מעגל הצריכה התרבותית עשרות אלפי עולים מכל הגילים, ובמיוחד מבין אלה הוותיקים שמתהלכים בטלים והם בהחלט לא נכנסו למעגל התעסוקה במדינת ישראל.

אני אתן לכם מספרים שקיבלתי הבוקר מנועם סמל, מנכ"ל תיאטרון "הקאמרי". 65,000, קרוב ל-70,000 באים בכל יום ראשון ורביעי להצגות מיוחדות שמציג תיאטרון "הקאמרי" לסוג זה של האוכלוסייה. דייריהם של בתי=אבות שלמים מובאים באוטובוסים אל תוך היכלי התיאטרון רק מפני שהחוק הזה אפשר את הסבסוד הזה. כנ"ל בחיפה - 12,000 מתוך 35,000 המנויים הם עולים חדשים, שהסבסוד הזה, באמצעות החוק הנהדר הזה, אפשר את כניסתם למעגל הצריכה התרבותית.

והנה, לאחר מאבק הצלחנו לגרום לכך שהממשלה תרד מרצונה לקעקע את החוק ולרמוס אותו, ורק אותו קטע קטן, שכולו מתמצה בתשלום של 12 מיליון ש"ח על פני שנה, זה מה שנשאר. על ההסתייגות שהגשנו בעניין חתומים גם חבר הכנסת רובי ריבלין, גם חבר הכנסת הירשזון, גם חבר הכנסת גפני, גם חברי כנסת מסוימים מישראל בעלייה, ואני פונה מעל במה זו, ומצטער מאוד שאין כרגע באולם נציגים של ישראל בעלייה: בכך שלא תיתנו יד להסתייגות הזאת, אתם מכניסים גול עצמי לסיבות האמיתיות והמהותיות שלשמן אתם קמתם, שלשמן הפכתם לתנועה פוליטית במדינת ישראל. אל תסגרו את שערי המוזיאונים, התיאטרות ואולמי הבידור בפני אנשים שנתנו לכם את קולותיהם והביאו אתכם במספרים כל כך מרשימים את תוך הבית הזה. הדברים האלה עומדים לקרות.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

בעניין תיאטרות אפשר להשיג אותה מטרה גם בדרך אחרת, על-ידי כך שיינתן סבסוד לתיאטרות - - - בעיקר "אמנות לעם", שימשיכו אותו מפעל נפלא שהם עושים למען העולים.

יונה יהב (העבודה):

יש לי חדשה בשבילך, בתקציב שנאשר אותו מחר, עד 06:00 - - -

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

אין הבדל - בין "אמנות לעם"?

יונה יהב (העבודה):

תקשיב, תקשיב, בתקציב שאנחנו עומדים לאשר מחר עד 06:00 גלום קיצוץ של 25 מיליון ש"ח, בתקציבים הללו שאתה מדבר עליהם, כחלק מאותה מדיניות של הממשלה. לכן אני אומר - לא נעשה את זה פעמיים. בואו ניתן יד לכך שלא נעשה זאת פעמיים. פעם אחת זה קוצץ באמצעות קיצוץ כפי שנקבע על-ידי ממשלה, הקיצוץ הגדול בתקציב עצמו, אבל זה נעשה גם בדלת האחורית, על-ידי כך שאותן הנחות שניתנו לגמלאים ולעולים החדשים באמצעות חוק האזרחים הוותיקים, גם הן ננגסו.

לכן אני בא ומבקש: אזור אומץ, רובי ריבלין, אזור אומץ, מר הירשזון, אזור אומץ, ישראל בעלייה, והצטרפו להסתייגות הזאת. ההסתייגות הזאת היא בנפשם של אלה שיום העבודה שלהם הוא "מסטיק" שמתמשך הרבה מאוד שעות. אתה הרי יודע שגמלאי, ובמיוחד אם הוא עולה חדש, שאין לו שיג=ושיח עם המנטליות ועם מה שקורה פה, עם הווי החיים של ישראל, ולא משנה אם הוא פה חמש שנים או עשר שנים - הוא לא נקלט. לאבי המנוח לקח 40 שנה והוא לא נקלט במדינה הזאת ומעולם הוא לא דיבר את שפתה. אני יודע אל נכון איך הם מרגישים. בואו באומץ, ולא בהוצאה כל כך גדולה, לעומת התקציב הכולל - 12 מיליון ש"ח שנתי זה כלום. זה פשוט כלום.

לא צריך פה אומץ, ואני מבין את רחשי הלב של חברי הכנסת. מה אומרים חברי הכנסת שפניתי אליהם בשיחות אישיות, במיוחד מהקואליציה? הם אומרים - לאחר המהפכה של יום האתמול, של ההישג הגדול של החזרת חצי נקודת הזיכוי לנשים, קשה לנו לעשות מהפכות נוספות. תחשבו מי עומד מאחורי המהפכה הרצויה הזאת, מי הוא קהל היעד של

המהפכה הרצויה הזאת. אנא מכם, אצרו אומץ ותנו יד לכך שאנחנו נחזיר את הסבסוד לכרטיסי המוזיאונים, התיאטראות והבידור לאותם צרכנים שכל כך צריכים זאת. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת יונה יהב, על דבריך. חברי הכנסת אברהם יחזקאל ונעמי חזן - אינם נוכחים. אני מזמין את אדוני חבר הכנסת איתן כבל להגיש שתי הסתייגויות בפרק ז', סעיפים 19 ו-20. עשר דקות לרשותך, בבקשה.

איתן כבל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנושא שעליו אני רוצה לדבר והוא לא בא לידי ביטוי בתקציב הזה, לצערי, הוא הנושא של זוגות צעירים; אבל לא רק הזוגות הצעירים - אלא בעיקר אותה אוכלוסייה שמוגדרת כחלשה במדינת ישראל, זו של מחוסרי בית, ולצערי היום אין פטורים מן הנושא הזה. בתוך הקטגוריה הזאת יש עולים רבים, ביניהם עולים צעירים, ומצד שני - עולים קשישים. יש אוכלוסיות ותיקות שאינן מצליחות למצוא לעצמן פתרונות דיור. בתוך מה שנקרא חדרה - גדרה יש אלפי משפחות שחיות בתת-תנאים של דיור.

אתמול קיבלתי שיחת טלפון ממשפחה שגרה לא רחוק מבית הורי, בראש-העין, ואני מוכרח להודות, שעברתי ליד בית המשפחה אלפים על גבי אלפים של פעמים, ומעולם לא ידעתי שמעבר לחלון יש משפחה שנמצאת במצב שהוא פשוט לא אנושי. אפילו ההגדרה של המלים "לא אנושי" לא תייצג נאמנה את המצב שבו המשפחה הזאת חיה. הם חיים בתת-תנאים; לצערי, ניתקו להם גם את החשמל וגם את המים. מדובר בסך הכול בזוג צעיר, הבעל נכה צה"ל, ורשויות הרווחה ורשויות השיקום קצרה ידן מהושיע. הדוגמה של המשפחה הזאת היא אחת מני אלפי דוגמאות שקיימות בכל הארץ, אבל בעיקר בגוש-דן.

חשבתי שהממשלה תיתן את דעתה לנושא זה ותכין תוכנית אמיתית להתמודדות עם נושא הדיור הסוציאלי. במידה מסוימת, אדוני היושב-ראש - ואתה מכיר את הנושא הזה מקרוב

- יש תחושה של מעט הקלה בשוק הדיור, יש במידה מסוימת התמתנות של מחירים. יש הצופים ששנת 1997 תהיה אפילו שנה של התמתנות יחסית נוספת. אבל כל אלה שמנסים לנוח על זרי הדפנה ולחשוב שזו מגמה שתמשיך עד שנת 2000, טועים, לצערי. כי אני חושב שבשנת 1997 אנחנו עוד נחיה במידה רבה על הרזרבות של 90,000 התחלות הבנייה של השנים האחרונות. אבל, ואני אומר את זה לצערי, היום גם למשרד הבינוי והשיכון וגם למינהל מקרקעי ישראל אין יד מכוונת שתקבע מדיניות בינוי ושיכון, כך שנוצר מצב שמבחינת שחרור הקרקעות לבנייה מחד גיסא ומבחינת התחלות הבנייה מאידך גיסא - אני מדבר על השנה הנוכחית - המצב גרוע ביותר.

הי"ר ר' אדרי:

ידוע לאדוני שהיתה ירידה של כ-40% בשיווק הקרקעות ב=1996, וכתוצאה מכך אני סבור שדווקא במחצית השנייה של 1997 תהיינה העלאות מחירים.

איתן כבל (העבודה):

אני לא יודע אם זה יהיה במחצית השנייה של 1997. בכל מקרה, אני בטוח שבתחילת 1998 הולך להיות מצב שבו אנחנו נתגעגע למחירים הגבוהים של היום, כי פשוט - לא צריך לגמור אפילו שנה א' בכלכלה - זה הכול עניין של היצע וביקוש. מי שיחטוף את המכה הגדולה זו אותה אוכלוסייה שנמצאת באזור הביקוש. אז מדברים על מדיניות של פיזור ומדברים על בנייה בפריפריה. אני לא רואה את זה קורה כל כך מהר, אדוני היושב=ראש.

עדכון המשכנתאות - מאז עדכן שר האוצר הקודם אברהם שוחט את המשכנתאות לפלח מסוים בשוק, לא נעשה דבר.

הי"ר ר' אדרי:

זה נעשה ב=1992 בפעם האחרונה.

איתן כבל (העבודה):

לא. במהלך 1994, כשאברהם שוחט היה שר האוצר, היה עדכון לקבוצה התחתונה, לקבוצות 2,000 הנקודות למיניהן. אבל מה אמרתי אז לשר האוצר? שזה בעצם לתת אגוזים למי שאין לו שיניים. ברוב המקרים אותה אוכלוסייה שעודכנו לה המשכנתאות זו גם אוכלוסייה שלא מסוגלת לרכוש. אתה אולי מקרב אותה אל העניין, אבל היא לא מסוגלת להתמודד עם המחירים המטורפים. אם בראש=העין נמכרה לפני חצי שנה דירה צמודת קרקע ב=480,000 דולר, אז אדוני היושב=ראש מבין על איזה סדר גודל של מחירים אנחנו מדברים בגוש=דן; וזה ראש=העין.

היו"ר ר' אדרי:

על איזה שטח של קרקע מדובר?

איתן כבל (העבודה):

הממוצע הוא 250 מ"ר של קרקע.

היו"ר ר' אדרי:

ודירה על שטח כזה נמכרת ב=480,000 דולר בראש=העין?

איתן כבל (העבודה):

נכון, נכון, אדוני היושב=ראש.

היו"ר ר' אדרי:

הגענו לזמנים טובים.

איתן כבל (העבודה):

מי שיש לו 480,000 דולר לרכוש דירה צמודת קרקע, לו אני לא דואג. אבל העניין של הזוגות הצעירים - במידה רבה, חוסר האמון במערכת והעובדה שלא רוכשים דירות הם תוצאה של ייאוש לא קטן. היום, כדי לרכוש דירה באזור גוש=דן אתה בעצם ממשכן את העתיד שלך ואתה הופך להיות משועבד כמעט כל חיך לבנקים. כשאתה מסתכל על רמת השכר - ואני מדבר על הממוצע, אני לא מדבר על העשירון העליון - צעירים כמוני, שצריכים להתמודד עם הנושא של דיור, פשוט לא מסוגלים לכך.

לממשלה, ל"עמידר" ול"עמיגור" או לכל אותם גופים מאכלסים אין שום פתרון. ומה יהיה עם העולים, חברת הכנסת לנדבר? במקום שממשלת ישראל תכין תוכנית מסודרת לבניית הוסטלים לקשישים, היא עושה זאת כמיקח וממכר עם מפלגת העולים. זה במקום שהדברים יובאו לשולחן הממשלה כתוכנית מסודרת. אולי לא יודעים, אני טוען שזאת אחת הפצצות הגדולות שיש היום בחברה הישראלית.

סופה לנדבר (העבודה):

50,000 יחידות - - -

איתן כבל (העבודה):

מי כמוך יודעת שיש - מהנתונים שאני זוכר - למעלה מ-20,000 עולים מחבר העמים שמוגדרים בקטגוריה של קשישים, שהם עדיין מצליחים להסתדר בדרך כזו או אחרת, אם במשפחות ואם במקומות שונים. אבל גם העלייה מחבר העמים הופכת להיות אט=אט ישראלית, וזוגות צעירים שמתחתנים כבר לא בדיוק ששים לגור עם ההורים, ואנחנו עלולים למצוא את עצמנו במדינה שיש בה אלפים - ואני באמת לא מגזים - של משפחות קשישים שנמצאות ברחוב. ואין תקווה, אין גם אותו אור בקצה המנהרה, שאתה יכול לומר: בסדר, נסבול שנה, נסבול שנתיים, נסבול שלוש שנים, אבל בשלב מסוים נגיע אל המנוחה ואל הנחלה. אני לא רואה את הכיוון הזה ואני לא רואה את האור בקצה המנהרה.

בכלל, כל נושא הקשישים הוא מעבר לכל השאלה של חוק אזרחים ותיקים כן, חוק אזרחים ותיקים לא. חבר הכנסת יוסי כץ, אתה מכיר את זה, בתוך מסגרת התקציב אין בכלל התמודדות על השולחן עם הנושאים והבעיות האלה.

חברת "עמידר", שהיא החברה המאכלסת המרכזית של מדינת ישראל והזרוע הביצועית של משרד הבינוי והשיכון, פשוט לא מסוגלת היום להתמודד עם גל הביקושים לדיור סוציאלי. פשוט אין דירות. היום יש אלפי משפחות שגרות על הנייר. זאת אומרת, הן קיבלו אישור לדיור על הנייר; יש להן אישור לדיור אבל בעצם הן לא מסוגלות בכלל לקבל דירה ואין להן סיכוי, בחמש או בעשר השנים הקרובות, לזכות לראות דיור. לפחות בתקופה של שר הבינוי והשיכון הקודם הגדלנו את ההשתתפות למי שאושר לו דיור סוציאלי ל=1,000 שקל, אבל הסכום הזה של 1,000 שקל - כמו כל הסיוע האחר שניתן לזוגות - הוא סיוע שנשחק, ובעצם אי=אפשר לעשות אתו דבר. כשאם חד=הורית מקבלת סיוע של 510 שקל כהשתתפות בשכר דירה, אני פשוט לא יודע איך להתייחס לזה. שר האוצר לשעבר אברהם שוחט מכיר את זה - היום במרכז הארץ, איפה אתה יכול למצוא חדר ב=510 שקלים? אולי אתה מסוגל למצוא חדר אחד בלי מקלחת ובלי שירותים.

אדוני היושב=ראש, הכול מדברים על תקציב, אבל כולנו יודעים, שאם היה שוק שהשפיע על המדד והוא משפיע על המערכת הכללית של הכלכלה במדינת ישראל, זה שוק הדיור, ובעצם זה נושא שנזנח לחלוטין. איש לא מתייחס אליו, איש לא עוסק בו. אני הייתי רוצה לקוות ולהתפלל, שהממשלה תתעשת עכשיו - ואני מדבר כרגע לא כחבר כנסת ששייך לסיעה מסוימת אלא כאזרח המדינה הזאת - כי אם יעשו משהו היום, אולי חלק מהתוצאות נצליח לראות בעוד שנתיים, אדוני היושב=ראש. אם לא - אנחנו נראה מצב של אבות אכלו בוסר ושיני בנים תקהינה. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת איתן כבל, על דבריך. רשות הדיבור לחבר הכנסת יוסי כץ. אדוני, שתי הסתייגויות לרשותך, בבקשה. אחריו - חבר הכנסת וליד צאדק חאג'=יחיא.

יוסי כץ (העבודה):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, קודם כול אני רוצה להתנצל בפני חברי, במיוחד חברי לקואליציה, על כך שנעדרתי אתמול בלילה מההצבעה, לצערי בשל נסיבות עצובות. חמי היקר, שלמה ביטון, זכרו לברכה, נקרא לבית=עולמו לפני שעתיים=שלוש, ולצערי, היינו כמובן עסוקים מאוד בשבועות האחרונים; היינו במחיצתו. בכל אופן, אני מתנצל בפני חברי על ההיעדרות, ואני רוצה לברך אותם על הצלחתם לבלום את סחף הגזירות הכלכליות, הגזירות החברתיות.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אני מבקש לשלוח מכאן תנחומים לרעייתך על מות אביה.

וליד צאדק חאג'=יחיא (מרצ):

כולנו משתתפים בצערך.

נסים דהן (ש"ס):

חבר הכנסת כץ, זה לא פיקוח נפש לנאום בכנסת. אני חושב שמקומך עכשיו הוא במקום אחר, ליד רעייתך. זו סתם עצה טובה.

יוסי כץ (העבודה):

תודה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה רבה לך, אדוני.

יוסי כץ (העבודה):

אני רוצה לברך את חברי על הצלחתם לעצור את הסחף בלילה, ואני רוצה להביע הערכה, בראש ובראשונה, לחברי הקואליציה שגילו אחריות ואומץ לב ציבורי. דווקא בעידן הזה של בחירה ישירה ומתן עוצמה לראש ממשלה, חשוב מאוד שחברי הכנסת, במיוחד בקואליציה, יפעילו את שיקול דעתם ויהיו יותר עצמאיים מאשר בעבר. נדמה לי שההצבעה אמש מוכיחה, שלמרות חוק הבחירה הישירה, מסתבר שכאשר ממשלה מגיעה לכנסת עם גזירות בלתי נסבלות, הכנסת עומדת על הרגליים ומצביעה בצורה נחרצת נגד הגזירות. ממשלה שגזרת גזירות חד=צדדיות אינה ראויה בשום פנים ואופן לתמיכה עיוורת של חברי הכנסת. אסור להם בשום פנים ואופן להיות חותמת גומי.

אני משוכנע שזהו רק שלב ראשון בתהליך ההצבעה של חברי הכנסת על חוק ההסדרים. אני מאוד מקווה, שהם יוכיחו אותה מידה של עצמאות גם בהמשך הדרך, כאשר נגיע לכמה סעיפים חשובים ביותר.

אני רוצה להסב את תשומת הלב של חברי הכנסת ושל הציבור לכך שיש לפנינו עוד כמה הצבעות חשובות: בראש ובראשונה - ההצבעה על התיקונים המוצעים בחוק חיילים משוחררים; אחר כך - ההצבעה על זכויות האזרחים הוותיקים. הגיע הזמן שחברי הכנסת יבינו, שחוק שהכנסת עצמה חוקקה והתלכדה סביבו מקיר לקיר לפני פחות משנה, אין מקום - לא מבחינה פרלמנטרית ולא מבחינת הכבוד שאנחנו צריכים לרחוש כלפי הדור המבוגר, הדור המייסד - אין מקום ולא מוצדק לתקן חוק כזה, להפוך אותו על פיו, לבטל את הזכויות ולפגוע בהורים שלנו.

לכן, הייתי מצפה שגם בנושא החיילים המשוחררים וגם בנושא האזרחים הוותיקים, כשתהיה פה הצבעה שמית, כל אחד מחברי הכנסת ייתן דין וחשבון לעצמו ולציבור איך הוא מצביע, והאם הוא מוכן לתת יד לפגיעה דווקא באוכלוסיות האלה, שאנחנו מכבדים אותן; לא לשלם רק מס שפתיים, להצהיר הצהרות, ובסופו של דבר, כשמגיעים להכרעה, לפגוע באופן חמור בזכויות שלהם.

הדברים אמורים גם לגבי הימאות הישראלית והימאים הישראלים. אחד הסעיפים האחרונים של החוק מדבר על ביטול חוק עידוד תעסוקת ימאים. אני יודע, שבעקבות פנייה של חברים מצומת ומישראל בעלייה, החברים הביאו לידי כך שהממשלה אמורה לקבל החלטה להקציב את ההקצבות של 36 מיליון שקלים באמצעות תקציב המדינה. הממשלה היתה אמורה לקבל את ההחלטה ביום שישי האחרון, והיא לא קיבלה את ההחלטה, בניגוד להבטחה שניתנה לעולים ולאנשי צומת בוועדת הכספים. אני קורא לחברים מהסיעות האלה להצביע בעד ההסתייגות שהגשתי ולהמשיך בחוק עידוד תעסוקת ימאים. אם תבוא הממשלה ותביא החלטת ממשלה בדוקה ומסודרת, תמיד אפשר יהיה לבטל חקיקה בכוח הרוב הקואליציוני. אבל שעה שהממשלה לא עמדה בהבטחתה ולא העבירה, בהחלטת ממשלה, את ההקצבות הנדרשות - בניגוד למובטח - אין מקום לבטל את החקיקה הזאת.

ניתנה לכם ההזדמנות לחזור ולגלות אותה מידה של עצמאות גם בהצבעות שיתקיימו מאוחר יותר.

לכן, אני מבקש מהחברים בכנסת שמשתייכים לקואליציה לגלות אותה עצמאות, לגלות אומץ לב ולהבחין בין הצעות שאפשר לחיות אתן לבין הצעות שהופכות על פיו את הסדר הפרלמנטרי. הביאו בחשבון שגם אתם תיזמו בכנסת הזאת הצעות חוק פרטיות. לפעמים תכפו את דעתכם על הממשלה; לפעמים תזכו לשיתוף פעולה מהממשלה. אבל הביאו בחשבון שבעוד איזה זמן הקערה עשויה, או עלולה - תלוי מנקודת המבט - להיפך על פיה, ואתם תמצאו את עצמכם באופוזיציה. גם אתם לא תרצו שחקיקה פרטית, שהעברתם במאמץ רב, תתבטל מייד עם התכנס הכנסת הבאה.

לכן, אני קורא לכם להצביע אתנו על ההסתייגויות הללו; לא לעשות את זה למרד או למהומה כללית, אבל להבחין בצורה ברורה שיש גזירות שאין מקום להחיל אותן על הציבור - על ציבור הגמלאים, על ציבור החיילים המשוחררים ועל ציבור הימאים. אני קורא לכם להצביע עבור ההסתייגויות הללו. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת יוסי כץ. רשות הדיבור לחבר הכנסת וליד צאדק
חאג'=יחיא. אחריו - חברת הכנסת סופה לנדבר.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

סופיה.

היו"ר ר' אדרי:

לא, לא סופיה. אדוני חבר הכנסת רביץ, יושב=ראש ועדת הכספים, זה סופיה או
סופה? אני חושב שהשם הוא סופה.

סופה לנדבר (העבודה):

בברית=המועצות מוסיפים לשם את הסיומת של שם האב, ואז משנים את הסוף של השם.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי חברת הכנסת לנדבר, על התיקון. תודה. בבקשה, אדוני.

וליד צאדק חאג'=יחיא (מרצ):

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, הייתי מאוד שמח לצאת היום אל המפגינים הערבים
שמפגינים ברחבת הכנסת ולהודיע להם על הניצחון הגדול שנחלנו אתמול בקשר לנקודות
הזיכוי של הנשים. המלחמה והמאבק היו מלחמה ומאבק שאני מברך עליהם. אני מברך על
כל דבר שיכול להביא לשוויון בין המינים, בין הנשים לגברים. אבל, לצערי, יצאתי
היום להפגנה של המגזר הערבי ואין בשורה בפיו. יש דבר שהוא אפילו עצוב מאוד, שרק
חלק קטן מחברי הכנסת, ובמיוחד מהאגף הזה, יצאו כדי לתמוך בהם ובדרישותיהם
הצודקות.

הבעיה של השלטון המקומי הערבי היא לא בעיה יחידה במגזר הערבי. אדרבה, אני חושב שבעיית המגזר הערבי והשלטון המקומי הערבי ובעיית העוני משתלבות זו בזו. אני חושב שיש צורך להדביר ולמגר את התופעה הזאת. רמת החיים הנמוכה ותופעת העוני במגזר הערבי הן פונקציה ישירה של המצב הכלכלי של היישובים הערביים והתושבים הערבים. פתרון מעמיק לסוגיה הזאת, בראייה לטווח ארוך, מחייב הגדלת ההכנסות של משקי הבית הערביים. לצורך זה יש לשפר את המבנה הענפי בתוך היישובים הערביים, להגדיל את מספר מקומות התעסוקה, ובמיוחד לנשים, כיוון ששיעור הנשים בשוק העבודה הערבי מגיע אך ורק ל-12% מכוח העבודה, והן מועסקות בתנאים לא כל כך משמחים; הן לא מגיעות אפילו לשכר מינימום.

יש להגדיל את מספר מקומות התעסוקה, במיוחד לנשים, כפי שאמרתי, ולנצל במידה רבה יותר את פוטנציאל כוח העבודה האקדמי והמקצועי על-ידי שילובו במקומות תעסוקה במגזר היהודי בתפקידים בעלי יוקרה ושכר גבוהים יותר. חשוב לציין, שהגדלת ההכנסות הכלכליות של משקי הבית במגזר הערבי תביא לצמצום מספר המשפחות העניות, והדבר יקל את הטיפול של מערכות הסעד והסיוע במוקדי העוני שייזוותרו במגזר הערבי.

נוסף על פתרון אסטרטגי זה, יש גם פתרונות קצרי טווח. ההישג הגדול של הממשלה הקודמת, שצמצם במידה מסוימת את העוני במגזר הערבי - ביטול האפליה בין הילדים הערבים והיהודים - חששתי שייגעו בו השנה. אבל, לשמחתי, אף אחד לא נגע בו, וזה דבר חיובי.

אני חושב שיש צורך בהתקנת קריטריונים ובהתאמה של קריטריונים קיימים בדבר השלמת ההכנסה ותשלומי דמי אבטלה לתושבים הערבים, בצורה הולמת את המאפיינים המיוחדים של אוכלוסייה זו ואת התנאים הכלכליים והחברתיים השוררים בה. כך, לדוגמה, יש לקבוע את גובה ההכנסה המשלימה על סמך הערכה מדויקת של סך המשאבים העומדים לרשות משקי הבית, במיוחד בכפרים. מומלץ, גם מצדי, להתייחס לאדמה חקלאית כאל אדמה המניבה, אם בכלל, מינימום הכנסות. צעדים כאלה יסייעו לקבוצה גדולה בקרב המשתתפים בכוח העבודה, שאיננה יכולה כיום לממש את זכותה לקבל דמי אבטלה והשלמת הכנסה, בגלל תנאי העסקה לא מסודרים, תקופת עבודה לא רצופה או בעלות על קרקע חקלאית שאיננה מניבה הכנסה כלשהי.

אני ממליץ - והייתי מקווה שהממשלה הזו תעשה, כמו שהיא עושה במגזרים חלשים אחרים בחברה הישראלית - על פעולה נמרצת להרחבת התעסוקה בתוך היישובים הערביים, במיוחד על-ידי הגדלת ניצול הפוטנציאל של אוכלוסיות שאינן משתתפות היום בכוח העבודה בכלל, או שאינן משתתפות בצורה התואמת את כשרונותיהן. יש לפעול במיוחד להרחבת מעגל התעסוקה בקרב הנשים הערביות, שמשתתפות כיום בשיעור נמוך מאוד, כפי שאמרתי, בכוח העבודה. אחת הדרכים היעילות להרחבת תעסוקת הנשים היא עידוד הקמת מפעלים גדולים בתוך היישובים עצמם, שיוכלו לתפוס את מקומן של המתפרות, שנמצאות היום בקשיים, ולקלוט נשים רבות בעבודה.

דבר אחר - יש לחשוב על פתיחת אפיקי תעסוקה חדשים ואפשרות להשתלב בתפקידים בכירים במוסדות ממשלתיים וציבוריים. עד כמה שידוע לי, אדוני היושב-ראש, יש משאבים מיוחדים כדי לקלוט אקדמאים, רופאים ומשכילים רוסים במגזרים השונים, ואפילו נותנים להם הקלות מסוימות. הדבר הזה בריא מאוד וטוב מאוד, אבל אני רוצה לראות את זה גם לגבי המשכילים הערבים, שגומרים אוניברסיטאות בישראל ובחוץ-לארץ, וההורים שוקדים ונותנים את דמם כדי שהבן שלהם יקבל את התעודה שלו, ובסופו של דבר או שהם לא מקבלים את ההסמכה או שהם עובדים בדברים שאינם שייכים לרמת ההשכלה שלהם. הדבר הזה הוא בלתי נסבל. זה מעורר תסכול אצלם, זה מעורר תסכול אצל המשפחות.

אני חושב שהגיעה השעה להקצות מספר משרות מיוחד, לצורך אפליה מתקנת. יש צורך להקצות משרות לאקדמאים הערבים במשרדי הממשלה ובמוסדות להשכלה גבוהה. לא יכול # ואין להם עבודה. לא יכולים להיות שיש לנו הרבה פרופסורים והרבה בעלי דרגת להיות שבכל האוניברסיטאות בארץ יש רק תשעה פרופסורים מן המניין, קבועים. הדבר הזה הוא בלתי נסבל, ואני חושב שיש לתקנו. לצערי, בתקציב שמונח לפנינו, אנו נשכחנו מהלב ומהעין כאחד.

אני חושב שהיום בעיית העוני משפיעה מאוד גם על המגזר של השלטון המקומי, ויש למצוא דרכים כדי שהדבר הזה, המעיק מאוד, המתסכל מאוד, שנקרא עוני, יהיה מחוץ למסגרתנו.

יש בעיה נוספת, שהיא מאוד אקוטית, שלא מוצאת את ביטויה בתקציב המדינה למגזר הערבי - בעיית הדיור, במיוחד בערים כמו נצרת, אום=אל=פחם וטייבה וכן בטירה ובשכונות ערביות בערים המעורבות. כתוצאה ממחסור בדירות להשכרה ובקרקע זמינה לבנייה במקומות רבים במגזר הערבי, עלות הדיור גבוהה מאוד באותם מקומות ושכר הדירה מגיע עד כדי שליש ולעתים עד כדי מחצית מהמשכורת החודשית של ראש משפחה בעיר כמו נצרת.

פתרון בעיית הדיור יכול לתרום לצמצום תופעת העוני, ובמיוחד חומרתה בשני כיוונים: האחד - הוזלת עלות הדיור תאפשר הפניית משאבים לצרכים חיוניים אחרים והעלאת רמת החיים של המשפחות החלשות במיוחד; השני - דיור ברמה גבוהה תורם להשגת איכות חיים גבוהה יותר ומאפשר גידול ילדים בסביבה תומכת להתקדמות בחיים.

אדוני, היות שזמני תם, אני לא רוצה לדבר על עניין החינוך, שתורם את תרומתו בעניין הזה. כל אלה לא מוצאים את ביטוים בתקציב האומלל שהוגש לנו. לכן, כמובן, אנחנו נצביע נגדו. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת וליד צאדק חאג'=יחיא. רשות הדיבור לחבר הכנסת סילבן שלום, ממלא=מקום יושב=ראש ועדת הכספים. אדוני, בבקשה.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

תודה. אדוני יושב=הראש, חברי הכנסת, אתמול בשעת לילה מאוחרת הודיע עמיר פרץ, מזכיר ההסתדרות, על ביטול השביתה. העילה לביטול השביתה, לטענתו, היא ההחלטה של הכנסת על קבלת ההסתייגות בדבר ביטול חצי נקודת קצבה או חצי נקודת זיכוי לאשה עובדת.

אני חושב שבהחלטה הזו, מצד אחד, הוא עשה טוב שהוא ביטל את השביתה, אבל מצד

שני, היתה זאת אחיזת עיניים כללית לבוא ולומר לציבור, שבעצם תחילתה של השביתה היתה אותה חצי נקודת זיכוי.

נואף מסאלחה (העבודה):

אז מה העילה? אז מה היה?

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

טוב ששאלת, חבר הכנסת מסאלחה. על סכסוך העבודה הוחלט 15 יום לפני פרוץ השביתה, ונכנס אותו סכסוך עבודה 15 יום לפני. כאשר היה סכסוך עבודה 15 יום לפני - אף אחד עוד לא חלם באותו רגע שיהיה בכלל ביטול חצי נקודת הזיכוי. אף אחד לא העלה בדעתו שבכלל יהיה דבר כזה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

זה מוכיח כמה אתם רוצים לעזור להסתדרות.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

יפה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

נתתם לה כזו סיבה נהדרת. משהו.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

זה מוכיח עד כמה ראשי ההסתדרות ממציאים המצאות, מאחזים עיניים ומספרים סיפורים לעם כאילו השביתה היא בגלל הנשים. הרי השביתה החלה בכלל הרבה לפני -

הכריזו עליה הרבה לפני. אמרו שזה בגלל הגזירות: קיצוץ בקצבאות הילדים. אמרו שזה בגלל כל פרק הבריאות: אגרת ביקור אצל רופא, תשלום עבור תרופות וביקור במרפאות=חוץ. מובן שלא היה דבר בין הדברים האלה לבין המציאות. ברגע שהצלחנו לבטל את כל אותם סעיפים שחלק גדול מחברי הקואליציה לא תמכו בהם, ההסתדרות הכללית היתה אמורה לבטל מייד את סכסוך העבודה שהכריזה עליו.

אבל ראה זה פלא, פתאום הוחלט על אותה חצי נקודת זיכוי, וההסתדרות מודיעה לכל עם ישראל שהשביתה היא בגלל אותה החלטה. אין אי=אמירת אמת גדולה מזו. הרי בסופו של דבר כולנו יודעים שהעילה לשביתה היא עילה פוליטית - רצון לנגח את הממשלה ותו לא. אין בין זה לבין רצון לעזור לנשות ישראל דבר וחצי דבר.

נואף מסאלחה (העבודה):

חבר הכנסת שלום, יש הרבה ראשי ועדים שהם אנשי ליכוד. לכן, אתה לא צודק.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

חבר הכנסת מסאלחה, אתה צודק במה שאמרת. אבל אותם חברים מתנגדים לדברים אחרים לחלוטין, וצירפו אותם בחבילה אחת לאותו עניין. אבל לא יכול לבוא עמיר פרץ, להישיר מבט ולומר, שהוא הכריז על סכסוך עבודה בגלל חצי נקודת זיכוי לאשה, כי הדבר הזה לא אמיתי, הדבר הזה אינו נכון.

אתמול הוא יצא במין הצהרת ניצחון, שהוא מבטל את השביתה. הרי השביתה לא קמה בגלל זה ולא נפלה בגלל זה. היא נפלה משום שהוא הבין שרוב הציבור נגדו, משום שהוא הבין שרוב הציבור לא מסכים לדרכו, משום שהוא הבין שרוב הציבור סובל ואינו מבין בכלל על מה השביתה.

היום פורסם סקר בעיתון ערב - 58% מתושבי מדינת ישראל אינם יודעים כלל על מה השביתה. אפילו עם כל הרעש הזה בגלל אותה תמיכה בנשים העובדות, עדיין 60% מאזרחי ישראל אינם יודעים על מה השביתה הזאת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

אנחנו נלמד לקח ונשפר את יחסי הציבור שלנו.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

את תלמידי לקח ובפעם הבאה תתמכי בשלטון החוק. ואם תעשי זאת, באמת נגיע למצב שבו נחיה במדינה דמוקרטית.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

אני נגד החוק?

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

כן, את תומכת במפירי חוק, את תומכת באלה שהוציאו נגדם צו הבאה ופתאום מותר להם לא לבוא. מה היה קורה אם זה היה איזה מתנחל?

היו"ר ר' אדרי:

חברת הכנסת גוז'נסקי, אפשרתי לך כמה קריאות ביניים בלי להעיר לך. אני מבקש.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

מה היית עושה אם היה זה אכן מתנחל, שהיו מוציאים נגדו צו הבאה, והוא היה אומר שהוא לא רוצה לבוא, היה אומר שהוא מצפצף על החוק? הרי היית קופצת יחד עם חברייך כנשוכת נחש ואומרת: איפה שלטון החוק? צו של שופט בישראל - המצב נראה בלתי אפשרי - שופט בישראל מוציא צו, אבל ההסתדרות בשלה, אינה עומדת על העניין.

מה שקרה עם ההסתדרות בעניין הזה בא אולי להעיד עד כמה חלשה אותה הסתדרות. ההסתדרות הזאת, שבמשך כל התקופה הוכרזה כהסתדרות מתה, הוכרזה כהסתדרות שאינה קיימת, הוכרזה כהסתדרות שאינה אקטואלית, הוכיחה לנו בעצם, שכל מה שנאמר עליה הוא נכון. ההיגררות של ההסתדרות אחרי מה שהיה בימים האחרונים מצביעה על כך שלהסתדרות אין כוח להיות חזקה ולדאוג באמת לצורכי העובדים. קודם ירו חץ ואחר כך סימנו את העיגול.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש מכם לשבת. חברי הכנסת, אני לא רוצה לקרוא בשמות. אודה לכם אם תואילו להקשיב. אני מודה לכם. אני גם אודה לחברי הכנסת מצד שמאל אם יואילו לשבת. אדוני חבר הכנסת קליינר, אני לא רוצה לקרוא בשמות, אבל אילצת אותי, אדוני. אני מודה לך, אדוני. חבר הכנסת פינס, גם אתה מאלץ אותי לקרוא בשמות. אני לא נוהג כך. אודה לך אם תואיל לשבת, אדוני.

חברי הכנסת, אני מבקש. בגלל ההפרעות זכותו להמשיך בדיבור. תודה.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

תודה לך. אדוני יושב-הראש, אנחנו עומדים לסיים את ההצבעה על חוק ההסדרים. יש לנו הצבעה בשעה 13:00 והצבעה מסכמת שתתחיל בשעה 17:00. לאחר שנסכם את חוק ההסדרים ניכנס לדין מרתוני על התקציב מ=20:00. הצבעות תתחלנה לא יאוחר מהשעה 03:00. כך שכנראה ב=03:00 נגיע לכאן כולנו טרוטי עיניים ונצטרך להצביע עד השעה 06:30. המטרה שלנו היא לסיים את ההצבעה מהר ככל האפשר.

תקציב המדינה לשנת 1997 בא לאחר נתונים שפורסמו אתמול. הם מעודדים יותר מאותה תמונה קודרת שציפינו לה, ויש שיפור=מה בנתונים. השיפור הוא בכמה פרמטרים מרכזיים. שיעור הצמיחה ב=1996 יעמוד ככל הנראה על 4.4%. שיעור הגירעון במאזן

התשלומים יעמוד רק על 4.5 מיליארדי דולרים.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לשבת. חבר הכנסת אורון, מי שנכנס נכנס. אנחנו לא יכולים לחכות.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

אתמול סיימנו עוד פרק בחוק ההסדרים, והיום אנחנו הולכים לפרק חדש. אני מקווה שנסכם גם אותו ונגיע לשנה תקציבית חדשה, שמצביעה אומנם על שנה לא קלה, על שנת הבראה, על שנה שבה אולי נצטרך להדק את החגורה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

מי זה אנחנו?

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

אנחנו זה כולם. לאחר חגיגה של ארבע שנים, לצערי הרב, נצטרך להגיע למצב שבו המשק הישראלי נכנס להאטה מסוימת. ההאטה התחילה כבר ב=1996, כאשר שיעור הצמיחה ירד ל=4.4%, ושיעור הצמיחה ב=1997 צפוי להיות נמוך עוד יותר - כ=4% בלבד. שיעורי צמיחה אלה עדיין גבוהים יחסית לעולם, אבל אין ספק שיש מגמה של ירידה, ומגמת הירידה הזאת מביאה אותנו לשנה, שאנחנו מקווים שתהיה שנה חולפת, לא שנה שתייצב את המשק במגמת האטה, אלא תביא את המשק לפסים של הבראה כלכלית. יכול להיות שזה ייקח יותר משנה, המטרה שלנו היא שזה ייקח שנה בלבד, אבל כולנו נרצה לראות את הגירעון במאזן התשלומים הולך ופוחת.

כידוע לכם, הגירעון מצביע על ההפרש בין היצוא לבין היבוא, עם עוד תוספות של העברות חד=צדדיות. ההפרש בין היצוא ליבוא, או עודף היבוא על היצוא ב=1996 הגיע

לשיאים שלא ידענו כמותם בעבר, סכום של למעלה מ-11 מיליארד דולר בשנה, למעלה ממיליארד דולר בחודש. זה דבר שלא ניתן להמשיך לחיות אתו, באשר אין לנו האפשרות להדפיס דולרים. כל עוד - - -

הי"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לשבת, נא לשבת. חבר הכנסת יהלום, כאשר ישבת בצד השני של האולם נהגת לשבת; מזמן שעברת לצד הזה, אתה מטייל. חבר הכנסת גפני, נא לשבת. אדוני סגן שר החינוך, התרבות והספורט, נא לשבת. חבר הכנסת אלול. חבר הכנסת לנדאו, אתה עומד עם הגב אל הנואם. אדוני שר החינוך והתרבות, נא לשבת. אדוני שר המדע, אתה מתגעגע למושב שלך בקדנציה הקודמת. אני יודע, אני זוכר. חבר הכנסת ברעם. חבר הכנסת רמון. אדוני שר האוצר. חבר הכנסת ריבלין. נא לשבת, רבותי.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

לכן, השנה הזאת, כפי שאמרתי, תהיה שנה רזה יותר. אין ספק שהמטרה בהפחתת הגירעון, יחד עם ההחלטה אתמול - אין בכך תרומה להשגת היעד שהממשלה רוצה להשיגו בחוק הפחתת הגירעון. חוק הפחתת הגירעון מדבר על כך, שב-1997 יעמוד הגירעון על 2.8%, כאשר המטרה היא שבשנת 2001 הוא יגיע ל-1.5% בלבד. מדובר בגירעון כולל.

חוק הפחתת הגירעון יצא לאוויר העולם כאשר שר האוצר דאז, יצחק מודעי, רצה לכבול את ידיו ולא לאפשר לעצמו לנהל משא=ומתן חופשי עם גופים, עם סיעות ועם מפלגות, כדי שהוא לא יוכל לתת מעבר למה שמחייב החוק. אבל המטרה שלו להגיע לאפס גירעון בתוך חמש שנים היתה להגיע לאפס בגירעון המקומי, לא כולל מתן אשראי. כיום, בחוק שנאשר בשבוע הבא, בחוק הפחתת הגירעון, אנחנו מדברים על חוק כולל, הן של הגירעון המקומי והן של גירעון במטבע=חוץ. כך שאם בשנת 2001 נגיע ל-1.5% גירעון, אנחנו באמת נהיה במצב טוב מאוד.

אני התפלאתי על שדווקא חברי מהאופוזיציה התנגדו לחוק הזה. אילו אני הייתי באופוזיציה, הייתי חושב שלכבול את ידי שר האוצר זה דבר שהיה מקל על האופוזיציה את

העבודה, אם השר היה חורג מאותו חוק הפחתת הגירעון. לכן התפלאתי לראות שדווקא חברי שמבינים בתחום הכלכלי, חבר הכנסת שוחט וחבר הכנסת אורון, דווקא הם אלה שהתנגדו לחוק הפחתת הגירעון. כידוע לכם, כבר ההחלטה מאתמול אולי תגרום לכך שלא נעמוד במטרה של 2.8%, ואתם הייתם צריכים להיות הראשונים שיתמכו בחוק הזה. לכן התפלאתי לראות איך הצבעתם בוועדת הכספים, והתפלאתי לראות את ההסתייגויות שהגיש חבר הכנסת אורון. אבל יכול להיות שסדרי בראשית ישתנו, ובסוף אתם אולי תעזרו לנו לשנות שם משהו כדי שנגיע לאותה מסגרת - - -

חיים אורון (מרצ):

לנו יש גישה עקרונית, שאינה קשורה בהיותנו באופוזיציה אלא קשורה בתפיסה עצמה - - -

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

אני לא שומע אותך.

אברהם שוחט (העבודה):

- - -

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

לא שומע.

אברהם שוחט (העבודה):

- - -

היו"ר ד' תיכון:

אבל יש מדינות שיש בהן חקיקה, כמו למשל ארצות=הברית.

אברהם שוחט (העבודה):

זה לא הצליח באמריקה.

היו"ר ד' תיכון:

אבל מה יותר טוב: לבטל את החוק או לחוקק אותו, לפחות שכולם ידעו לאיזה גירעון רוצים להגיע?

חיים אורון (מרצ):

- - -

היו"ר ד' תיכון:

חלקנו זה על דעת זה כאשר בוטל החוק בעבר.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

תודה רבה, אדוני יושב=הראש. אכן יש מדינות שבהן הדבר קיים. אבל לגבי הדברים שאמר חבר הכנסת שוחט, זו תוכל באמת להיות גישה מסוימת, שיכולה להתקבל באופן עקרוני, אבל אני חושב שדווקא אתה, שבתקופתך היה גידול בהוצאה הציבורית גם מפני שהפעילו עליך לחצים - דבר טבעי שמפעילים לחצים על כל שר אוצר - צריך להבין שאילו היה בידך המכשיר הזה בצורה דווקנית, כמו שהיה בעבר, ולא היית משנה את החוק, כי אז אינני אומר שהיית עומד ביעד, אבל זה היה אולי עוזר לך להקטין את הגירעון, ולא להרחיבו כפי שזה קרה כאשר לא יכולת להגיד לכל הגופים שלחצו עליך, שאתה חייב לעמוד ביעדים האלה, ויש לי בעיה.

היו"ר ד' תיכון:

אני קראתי לזה בשם "החוק נגד היצר הרע".

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

יושב=הראש קרא לחוק הזה "החוק נגד היצר הרע", ואני מסכים לתואר הזה, כי בסך הכול קשה מאוד לשר אוצר לעמוד בפני כל הדרישות, קשה לו מאוד לעמוד בפני כל הפניות. דווקא אתה, חבר הכנסת שוחט, שבתקופה שלך ההוצאה הציבורית הלכה וגדלה, אתה היית צריך להיות הראשון שיגיד: אילו היה בידי השוט הזה, אילו היה לי החוק הזה, הייתי עומד טוב יותר.

שר האוצר מבקש: תכבלו את הידיים שלי, אל תיתנו לי את האפשרות להתפרע. ואתם, חברי האופוזיציה, אומרים: לא. זה נראה לי קצת מוזר מבחינה כלכלית, לא מבחינה פוליטית. אני לא מבין את השיקול ההגיוני הכלכלי שלכם בעניין הזה. בעיקר כאשר גם אתה, חבר הכנסת שוחט, בעד מדיניות של צמצום ההוצאה, לפחות באופן עקרוני.

כאשר שר האוצר בא מיוזמתו ואומר: אני רוצה להפחית את הגירעון, אני רוצה לכבול לעצמי את הידיים כדי להשיג את המטרה הזאת, לפי העקרונות שאתה דוגל בהם, לפי המדיניות שלך, לפחות באופן תיאורטי, אני חושב שאתה היית צריך להיות הראשון שיאמר, בעיקר אחרי ניסיון של ארבע שנים כשר אוצר, שהדבר הזה נראה לך. אבל יכול להיות שיש דברים אחרים שקובעים אצלך, יכול להיות שהשיקול הוא אחר. בסך הכול אין ספק שההחלטה אתמול תכביד מאוד את העמידה ביעד של 2.8%. אני אומר זאת בכאב, כי זה יעלה אותנו אולי ל-2.9%, ואז כבר תתחיל פריצה מסוימת, דבר שלא יסייע.

אתה יכול להגיד: מה זה משנה, אין שום סנקציה נגד הדבר הזה. אבל אני חושב שדווקא קיימת הסנקציה הציבורית, סנקציה שלפיה אם שר האוצר לא יעמוד בגירעון הזה, אנחנו נגיע למצב שבו שר האוצר יצטרך לעמוד קשה מאוד כדי לשקם את תדמיתו הציבורית ולעשות כדי להביא להפחתת הגירעון.

הפחתת הגירעון בעניין הזה היא בסך הכול יעד לאומי. אני חושב שזה יעד נכון, אף שאני מכיר את האומרים שב=1992 לא היה קשר בין הגירעון לבין האינפלציה, ולא היה קשר בין הגירעון לבין הצמיחה. ב=1992 היינו בגירעון עצום של 6.5%, ולמרות זאת היינו במצב של אינפלציה של 9% וצמיחה של כמעט 7%. מי שמבין מה היתה הסיבה לגירעון יבין, שהצמיחה מומנה בגירעון, והאבטלה היתה פרי, פועל יוצא של אותה עלייה גדולה שהגיעה באותה שנה. לכן אי=אפשר לקחת את השנה הזאת כשנת מודד להבחנה הכלכלית הזאת.

בסך הכול, ככל שההוצאה הציבורית יורדת, אין ספק שנגיע למצב שבו נוכל לשקם ולהבריא את המשק. כי אם נוריד את האינפלציה, נוכל להוריד את הריבית. אם נוריד את הריבית, מובן שההשקעות יעלו. אם תרד הריבית, מובן ששער החליפין יעלה, ואז נוכל להגיע גם למצב של גידול ביצוא. זה מהלך נכון מבחינה כלכלית, זה מהלך שיתרום לנו בהמשך הדרך.

אני מאוד מקווה שנגיע בסופו של דבר ליעד שעליו הצהרנו, יעד של הבראה כלכלית, יעד של יציאה לדרך חדשה, יעד של שיקום. יעד של שיקום כזה יכול להיות מופר אם חבר הכנסת עמיר פרץ ימשיך בפעולות שהוא עשה בשבוע האחרון. מובן שהפעולות האלה של ההסתדרות לא תורמות להבראת המשק. דיברתי על כך גם קודם לכן, כשהוא לא היה, ורק הזכרתי לציבור שההחלטה בעניין חצי נקודת זיכוי היתה החלטה של שבועיים אחרי ההחלטה שלך על סכסוך העבודה. לכן, הקשר בין השביתה לנקודת הזיכוי הוא קשר שאינו ברור, מאחר שכאשר אתה החלטת על השביתה, הדבר שעליו דיברת אז היה קיצוץ בקצבאות ילדים, תשלום עבור ביקור אצל רופא וכל שאר הגזירות בנושא הבריאות. הדברים האלה רחוקים זה מזה כרחוק מזרח ממערב. ההחלטה שלך על השבתת המשק היתה כמובן בעקבות מעצרו - לא מעצרו, צו הבאה שהוצא כנגד החבר שני. התפלאתי לשמוע - - -

עמיר פרץ (העבודה):

תרשה לי לענות.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

אני שומע.

היו"ר ד' תיכון:

אתה רוצה לומר משהו? נפגעת?

עמיר פרץ (העבודה):

חלילה, מה פתאום.

היו"ר ד' תיכון:

לא נפגעת. בבקשה.

עמיר פרץ (העבודה):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, חברי חבר הכנסת סילבן שלום, דווקא מתוך דברייך עולה בדיוק הסיבה החשובה ביותר, למה העובדים היו צריכים לעשות את מה שעשו. הרי אתה עצמך אמרת, שאותה מחצית נקודה צצה לאחר שהגישו את החוק בשלמותו. כלומר, לא עשו את הדבר הבסיסי, והוא לקיים אתנו דיונים. עובדה שעל שאר הנושאים שבהם קיימו דיונים הסכמנו והלכנו יחד. לכן, משא=ומתן והתדיינות מוקדמת הם הדבר הבריא ביותר למשק, אתה יודע זאת, הכול יודעים זאת. אני מציע: ננסה לעשות מאמץ להחזיר את הדברים למסלול הזה. אני רוצה שתדע, שביוזמתי פניתי הבוקר לשר האוצר, פניתי לראש הממשלה, קיימתי אתם שיחות וביקשתי שנעשה כל מאמץ להתחיל להידבר, יחד.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

קודם כול, אני מברך אותך על הרצון לפתוח בדיאלוג אמיתי עם שר האוצר, עם ראש

הממשלה, עם הממשלה, כדי להביא באמת להידברות בין ארגון העובדים לבין הממשלה.
הידברות כזאת היא חשובה.

חבר הכנסת פרץ, אני צעיר, אבל אני זוכר שמעולם לא היה להסתדרות מה לומר על
תקציב המדינה, כי זה לא חלק מהעניין שלה. מותר לה לדבר נגד הסכמים קיבוציים,
ביטולם, מותר לה לצאת נגד ביטול הסדרי פנסיה או שינויים, אבל תקציב המדינה הוא
דבר שלא היה לכם מה לומר בו. לפי אותו עניין - - -

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב=ראש - - -

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

אני כבר מסיים. משפט אחרון.

חבר הכנסת פרץ, לפי אותו היגיון, אם הממשלה תחליט מחר לקצץ מיליארד שקל
בתקציב הביטחון, תבוא ותגיד: זה לא מקובל עלי ולכן אני שובת. אין בזה היגיון, אלה
לא דברים שיש לך אפשרות לעשות אותם.

עמיר פרץ (העבודה):

אם הקיצוץ יגרור את פיטורי 4,000 עובדים בתעשיות - - - זה תלוי בקיצוץ.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת עמיר פרץ.

סילבן שלום (בשם ועדת הכספים):

מחר יגדילו את שיעורי המס - תצא גם נגד זה. אין גבול לדבר. אתה צריך לדאוג לארגון העובדים. הממשלה מחליטה, לאחר מכן הכנסת, ותמיד זה יבוא להכרעה כאן, כי זה הפורום העליון.

אני חושב שאנחנו צריכים להגיע להידברות. טוב שהפסקת את השביתה; ירדת מהעץ שעלית עליו. אני מקווה מאוד שלא תהיה שביתה כזו שפרצה בשבוע האחרון, כדי שבאמת נוכל להגיע להבראה כלכלית. תודה רבה.

הי"ר ד' תיכון:

תודה. נא לשבת. אנחנו ניגשים להצבעות. חבר הכנסת לנדאו, אני לא רוצה להריץ אותך. חבר הכנסת זיסמן. חבר הכנסת ריבלין. רבותי, נא לשבת. אדוני שר החינוך והתרבות, אני מצביע, איפה אתה יושב? חבר הכנסת אורון, אני מבקש את תשומת לבך.

אני עובד על הנייר שנקרא לוח תיקונים. אני רוצה להסביר כמה דברים, כדי שלא תהיינה לאחר מכן שאלות ו/או בעיות בבתי=משפט. רבותי, אתמול היתה הצבעה באשר להסתייגות של חברי הכנסת עמיר פרץ, חיים אורון ושאול יהלום, וההסתייגות התקבלה. ההסבר היה: הסעיף יימחק. הכוונה היא לא לכל הסעיף אלא רק לכל מה שעוסק בחצי נקודת זיכוי. אני חוזר ואומר, כדי שלא יהיו פניות לאחר מכן לבתי=משפט: הכוונה היא לחצי נקודת זיכוי בלבד.

רבותי, בסעיף 8 יש לנו עוד כמה חובות.

חברי הכנסת נסים דהן, 'צחק כהן וצבי הנדל, אתם מבטלים את ההסתייגות שלכם לסעיף 8? מבטלים. רבותי, אני ניגש להצבעה אלקטרונית באשר לנוסח החדש=ישן של סעיף 8, שכולל את ההסתייגות שהתקבלה. אנחנו ניגשים להצבעה, רבותי.

הצבעה מס' 10

בעד סעיף 8, כהצעת הוועדה ועם ההסתייגות שנתקבלה - 103

נגד - אין

נמנעים - 2

סעיף 8, כהצעת הוועדה ועם ההסתייגות שנתקבלה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 103, נגד - אין, שני נמנעים. סעיף 8, על=פי נוסח הוועדה המתוקן, נתקבל בקריאה שנייה.

רבותי, אחרי סעיף 8, הסתייגות של חברי הכנסת יצחק כהן ונסים דהן. מבטלים? כן.

חיים אורון (מרצ):

מבטל.

היו"ר ד' תיכון:

מבטל? חשבתי שיש לך הצבעה אישית, בסדר.

חבר הכנסת חגי מירום, אתה מבטל?

חגי מירום (העבודה):

אני מוותר.

היו"ר ד' תיכון:

כל מה שנקרא "אחרי סעיף 8" מבוטל.

אני עובר עכשיו לסעיף 20, פרק ז', ביטוח לאומי והבטחת הכנסה, סעיפים 20 ו-21.

לסעיף 20(1). חברי הכנסת סילבן שלום, עמיר פרץ, שאול עמור, יונה יהב. מי בעד - ירים את היד. מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ס' שלום, של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ, ושל חברי הכנסת ש' עמור, י' יהב ומ' לוי לסעיף 20(1) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת גוז'נסקי וקבוצת אורון - מי בעד?

חיים אורון (מרצ):

הצבעה אלקטרונית.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר. רבותי, קבוצת גוז'נסקי וקבוצת חיים אורון - בעד, נגד, אפשר להצביע.

הצבעה מס' 11

בעד ההסתייגות לסעיף 20(1) - 45

נגד - 61

נמנעים - אין

ההסתייגות של קבוצת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי וקבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 20(1) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 45, נגד - 61, ההסתייגות לא נתקבלה.

לסעיף 20(2). קבוצת סילבן שלום, קבוצת עמיר פרץ, שאול עמור, יונה יהב ומקסים לוי. מי בעד - ירים את היד.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ס' שלום, של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ, ושל חברי הכנסת ש' עמור, י' יהב ומ' לוי לסעיף 20(2) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

קבוצת גוז'נסקי וקבוצת חיים אורון. מי בעד? - להוריד. מי נגד? - להוריד.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי וקבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 20(2) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

סעיף 20(3). קבוצת סילבן שלום, קבוצת עמיר פרץ וחברי הכנסת שאול עמור, יונה
יהב ומקסים לוי. מי בעד? - להוריד. מי נגד? - להוריד.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ס' שלום, של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ, ושל חברי
הכנסת ש' עמור, י' יהב ומ' לוי לסעיף 20(3) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

קבוצת גוז'נסקי וקבוצת חיים אורון - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי וקבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף
20(3) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

אנחנו עובדים על כמה ניירות לא מעודכנים ומפעם לפעם אבדוק את עצמי.

לסעיף 20(4). חברי הכנסת עמיר פרץ, שאול עמור, יונה יהב ומקסים לוי. מי
בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ ושל חברי הכנסת ש' עמור, י' יהב ומ' לוי לסעיף 20(4) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

מוותר.

היו"ר ד' תיכון:

קבוצת סילבן שלום מוותרת.

מי בעד ההסתייגות של חברת הכנסת דליה איציק? - איננה.

קבוצת גוז'נסקי, קבוצת חיים אורון וחברת הכנסת נעמי בלומנטל - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי, של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון ושל חברת הכנסת נ' בלומנטל לסעיף 20(4) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

חבר הכנסת שטרית מוותר.

אני עובר לסעיף 20(5). קבוצת עמיר פרץ וחברי הכנסת שאול עמור, יונה יהב ומקסים לוי. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ ושל חברי הכנסת ש' עמור, י' יהב ומ' לוי לסעיף 20(5) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

סעיף 20(6). קבוצת עמיר פרץ וחברי הכנסת שאול עמור, יונה יהב ומקסים לוי - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ ושל חברי הכנסת ש' עמור, י' יהב ומ' לוי לסעיף 20(6) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת תמר גוז'נסקי, קבוצת חיים אורון וקבוצת סילבן שלום - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי, קבוצת חבר הכנסת ח' אורון
וקבוצת חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 20(6) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

עכשיו אני עובר ללוח התיקונים, רבותי. אתה אתי, חבר הכנסת אורון, בעמוד 2 של
לוח התיקונים?

חיים אורון (מרצ):

בתחתית העמוד.

היו"ר ד' תיכון:

כן, בתחתית העמוד. הסתייגותו של חבר הכנסת עמיר פרץ - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ע' פרץ לסעיף 20 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

ההסתייגות של חברי הכנסת נסים דהן, שלום שמחון, אופיר פינס=פז, יצחק כהן
ורפי אלול - מי בעד? מי נגד?

קריאה:

הצבעה אלקטרונית.

היו"ר ד' תיכון:

הצבעה אלקטרונית, בבקשה, רבותי. אנחנו ניגשים להצבעה האלקטרונית.

הצבעה מס' 12

בעד ההסתייגות לסעיף 20 - 44

נגד - 60

נמנעים - 1

ההסתייגות של חברי הכנסת נ' דהן, ש' שמחון, א' פינס=פז, י' כהן
ור' אלול לסעיף 20 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 44, נגד - 60, נמנע אחד, ההסתייגות לא נתקבלה.

אני עובר להצבעה על אחרי סעיף 20(6). יש הסתייגות של חבר הכנסת מיכאל איתן.
מי בעד? מי נגד?

סליחה, רבותי, אני חוזר בי. כפי שאמרתי לכם, יש כאן שני נוסחים. הסעיף הזה
כבר התקבל.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב=ראש, כל ההסתייגויות של חבר הכנסת מיכאל איתן הפכו להיות חלק
מהחוק, ולפיכך אין הסתייגויות של חבר הכנסת מיכאל איתן בנושאים הספציפיים האלה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו ממשיכים בהצבעה. סעיף 20(7). הסתייגות של קבוצת עמיר פרץ וחברי הכנסת שאול עמור, יונה יהב, מקסים לוי, רחבעם זאבי ופיני בדש. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ ושל חברי הכנסת ש' עמור, י' יהב, מ' לוי, ר' זאבי ופ' בדש לסעיף 20(7) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת אורון - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 20(7) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חבר הכנסת יצחק כהן מסיר.

לסעיף 20(8) הסתייגות של קבוצת רענן כהן, קבוצת סילבן שלום, קבוצת עמיר פרץ, קבוצת אופיר פינס=פז, קבוצת חיים אורון, קבוצת קליינר וחבר הכנסת מקסים לוי. מי

בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת רע' כהן, של קבוצת חבר הכנסת ס' שלום,
של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ, של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז, של
קבוצת חבר הכנסת ח' אורון, של קבוצת חבר הכנסת מ' קליינר
ושל חבר הכנסת מ' לוי לסעיף 20(8) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

לסעיף 20(9) אין הסתייגויות.

לסעיף 20(10) הסתייגות לקבוצת עמיר פרץ ולחברי הכנסת שאול עמור, יונה יהב
ומקסים לוי. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ ושל חברי הכנסת ש' עמור, י' יהב
ומ' לוי לסעיף 20(10) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת דראושה - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' דראושה לסעיף 20(10) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת סילבן שלום מחקה.

חברי הכנסת אדיסו מאסלה ונעמי בלומנטל - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חברי הכנסת א' מאסלה ונ' בלומנטל לסעיף 20(10) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת תמר גוז'נסקי וקבוצת חיים אורון - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי וקבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 20(10) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת קליינר מסירה. קבוצת קליינר, לחלופין - ההסתייגות הוסרה. קבוצת מיכאל נודלמן - מסירה.

אנחנו עוברים להצבעה על סעיף 20(11). קבוצת אופיר פינס=פז, קבוצת עמיר פרץ וחברי הכנסת שאול עמור, יונה יהב ומקסים לוי - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז, של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ, ושל חברי הכנסת ש' עמור, י' יהב ומ' לוי לסעיף 20(11) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת חיים אורון - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 20(11) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חבר הכנסת יצחק כהן מסיר.

רבותי, הצבעה אלקטרונית לגבי סעיף 20, לפי נוסח הוועדה.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

כולל לוח התיקונים.

הי"ר ד' תיכון:

כולל לוח התיקונים, בוודאי. אני חוזר ואומר, כולל לוח התיקונים. אני כבר שיבצתי זאת, לא צריך לומר.

רבותי, אנחנו מצביעים על סעיף 20, על=פי נוסח הוועדה. כדי להסיר ספק - כולל התיקונים האחרונים. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 14

בעד סעיף 20, כהצעת הוועדה - 61

נגד - 42

נמנעים - 1

סעיף 20, כהצעת הוועדה, נתקבל.

הי"ר ד' תיכון:

בעד - 61, נגד - 42, נמנע אחד. הסעיף אושר על=פי נוסח הוועדה. הכוונה כמובן לסעיף 20.

אני עובר לסעיף 21. קבוצת אופיר פינס=פז, קבוצת חיים אורון, קבוצת תמר גוז'נסקי, קבוצת מיכאל קליינר וקבוצת מיכאל נודלמן - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז, קבוצת חבר הכנסת ח' אורון, קבוצת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי, קבוצת חבר הכנסת מ' קליינר

וקבוצת חבר הכנסת מ' נודלמן לסעיף 21 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

אני חוזר לגיליון התיקונים. חבר הכנסת עמיר פרץ - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ע' פרץ לסעיף 21 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

אני חוזר להצבעה בקריאה שנייה על סעיף 21. הצבעה אלקטרונית.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

כולל התיקונים.

היו"ר ד' תיכון:

כולל התיקונים, רבותי. כשאני מצביע זה כולל התיקונים.

הצבעה מס' 15

בעד סעיף 21, כהצעת הוועדה - 53

נגד - 40

נמנעים - 1

סעיף 21, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

53 בעד, 40 נגד, אחד נמנע. רבותי, הסעיף אושר בקריאה שנייה.

22. - רבותי, פרק ח', רואה=חשבון ברשומות מקומיות, סעיפים 24

לסעיף 22(1) הסתייגות של חבר הכנסת יצחק כהן - מבטל.

קבוצת חיים אורון - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 22(1) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חבר הכנסת משה שחל - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת מ' שחל לסעיף 22(1) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

הסתיוגות של קבוצת גוז'נסקי וקבוצת דראושה - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתיוגות של קבוצת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי וקבוצת חבר הכנסת ע' דראושה
לסעיף 22(1) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתיוגות לא נתקבלה.

חבר הכנסת שלום שמחון - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתיוגות של חבר הכנסת ש' שמחון לסעיף 22(1) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתיוגות לא נתקבלה.

קבוצת סילבן שלום - מבטלת. קבוצת הירשזון וחבר הכנסת רחבעם זאבי - מבטלים.

חברי הכנסת יונה יהב, מאיר שטרית וראובן ריבלין - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתיוגות של חברי הכנסת י' יהב, מ' שטרית ור' ריבלין
לסעיף 22(1) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת קליינר - מוותרת.

לסעיף 22(2). קבוצת סילבן שלום וחבר הכנסת משה שחל - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ס' שלום ושל חבר הכנסת מ' שחל לסעיף 22(2)

לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חגי מירום (העבודה):

מה ההבדל בין ראש העירייה לבין ראש העיר?

היו"ר ד' תיכון:

אני לא שומע במקהלה.

משה שחל (העבודה):

יש טעות בעברית. על זה הצביעו נגד.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, רבותי.

קבוצת דראושה - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' דראושה לסעיף 22(2) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת הירשזון - מבטלת.

חברי הכנסת יונה יהב, מאיר שטרית וראובן ריבלין - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חברי הכנסת י' יהב, מ' שטרית ור' ריבלין
לסעיף 22(2) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חברת הכנסת נעמי בלומנטל - מבטלת.

קבוצת חיים אורון וקבוצת גוז'נסקי - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון וקבוצת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי
לסעיף 22(2) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

סעיף 22(3). חבר הכנסת משה שחל - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת מ' שחל לסעיף 22(3) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת גוז'נסקי וחבר הכנסת שלום שמחון - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי ושל חבר הכנסת ש' שמחון לסעיף
22(3) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת סילבן שלום, קבוצת קליינר וקבוצת הירשזון - מבטלים.

חברי הכנסת יונה יהב, מאיר שטרית וראובן ריבלין - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חברי הכנסת י' יהב, מ' שטרית ור' ריבלין לסעיף 22(3) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת חיים אורון - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 22(3) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

סעיף 22(4). קבוצת סילבן שלום - מבטלת. קבוצת הירשזון - מבטלת.

חברי הכנסת יונה יהב, מאיר שטרית וראובן ריבלין - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חברי הכנסת י' יהב, מ' שטרית ור' ריבלין לסעיף 22(4)
לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת חיים אורון - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 22(4) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

סעיף 22(5). חבר הכנסת אורי אור - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת א' אור לסעיף 22(5) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

קבוצת סילבן שלום - מוותרת. קבוצת הירשזון - מוותרת.

חברי הכנסת יונה יהב, מאיר שטרית וראובן ריבלין - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חברי הכנסת י' יהב, מ' שטרית ור' ריבלין
לסעיף 22(5) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חברת הכנסת נעמי בלומנטל - מבטלת.

לאותו סעיף הסתייגות לחבר הכנסת פורז.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת א' פורז לסעיף 22(5) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף יש הסתייגות לחלופין של חבר הכנסת פורז.

הצבעה

ההסתייגות לחלופין של חבר הכנסת א' פורז לסעיף 22(5) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לקבוצת חיים אורון.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 22(5) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

אנו עוברים לסעיף 22(6). לסעיף זה הסתייגות לקבוצת גוז'נסקי, קבוצת פינס=פז וחבר הכנסת מקסים לוי.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי, של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז ושל חבר הכנסת מ' לוי לסעיף 22(6) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לחבר הכנסת משה שחל, שמקפיד על שינוי השרים.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת מ' שחל לסעיף 22(6) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות של קבוצת סילבן שלום וחבר הכנסת שלום שמחון.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ס' שלום ושל חבר הכנסת ש' שמחון לסעיף 22(6) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת הירשזון מבטל את הסתייגותו.

לאותו סעיף הסתייגות של חברי הכנסת יונה יהב, מאיר שטרית וראובן ריבלין.

הצבעה

ההסתייגות של חברי הכנסת י' יהב, מ' שטרית ור' ריבלין לסעיף 22(6) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לקבוצת פינס=פז.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז לסעיף 22(6) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

הסתייגות לחבר הכנסת פורז לסעיף 22(6).

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת א' פורז לסעיף 22(6) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לקבוצת חיים אורון.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 22(6) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

אנו עוברים לסעיף 22(7). חבר הכנסת סילבן שלום מבטל את הסתייגותו. חבר

הכנסת הירשזון מבטל את הסתייגותו.

הסתייגות לחברי הכנסת יונה יהב, מאיר שטרית וראובן ריבלין.

הצבעה

ההסתייגות של חברי הכנסת י' יהב, מ' שטרית ור' ריבלין לסעיף 22(7)

לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לקבוצת חיים אורון.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 22(7) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

אנו עוברים לסעיף 22(8). לסעיף זה הסתייגות לקבוצת חיים אורון ולחברי הכנסת יונה יהב, מאיר שטרית וראובן ריבלין.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון ושל חברי הכנסת י' יהב, מ' שטרית ור' ריבלין לסעיף 22(8) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

אנו עוברים לסעיף 22(9). לסעיף זה הסתייגות לחבר הכנסת משה שחל.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת מ' שחל לסעיף 22(9) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סילבן שלום מבטל את ההסתייגות לסעיף זה. כך גם חבר הכנסת הירשזון.

לאותו סעיף הסתייגות לחברי הכנסת יונה יהב, מאיר שטרית וראובן ריבלין.

הצבעה

ההסתייגות של חברי הכנסת י' יהב, מ' שטרית ור' ריבלין לסעיף 22(9) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לקבוצת חיים אורון.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 22(9) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

אנו עוברים לסעיף 22(10). לסעיף זה הסתייגות לחבר הכנסת משה שחל.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת מ' שחל לסעיף 22(10) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סילבן שלום מבטל את הסתייגותו.

לאותו סעיף הסתייגות לחברי הכנסת יונה יהב, מאיר שטרית וראובן ריבלין.

הצבעה

ההסתייגות של חברי הכנסת י' יהב, מ' שטרית ור' ריבלין לסעיף 22(10)

לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לאותו סעיף הסתייגות לקבוצת חיים אורון.

חיים אורון (מרצ):

אני מבטל את ההסתייגויות עד הסוף.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר. רבותי, אנחנו עוברים להצבעה אלקטרונית על סעיף 22.

הצבעה מס' 16

בעד סעיף 22, כהצעת הוועדה - 61

נגד - 42

נמנעים - 1

סעיף 22, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

61 בעד, 42 נגד, נמנע אחד. סעיף 22 בנוסח הוועדה התקבל בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים לסעיף 23. חבר הכנסת סילבן שלום ביטל את הסתייגותו, חבר הכנסת

פיני בדש ביטל את הסתייגותו, חברת הכנסת נעמי בלומנטל ביטלה את הסתייגותה.

לסעיף זה הסתייגות לקבוצת חיים אורון ולקבוצת גוז'נסקי.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון וקבוצת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי

לסעיף 23 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים להצבעה אלקטרונית על סעיף 23, בנוסח הוועדה.

הצבעה מס' 17

בעד סעיף 23, כהצעת הוועדה - 62

נגד - 44

נמנעים - 1

סעיף 23, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 62, נגד - 44, נמנע אחד. סעיף 23 התקבל בקריאה שנייה בנוסח הוועדה.

אנו עוברים לסעיף 24. חבר הכנסת קליינר מסיר את הסתייגותו. אנו מצביעים על

סעיף 24 לפי נוסח הוועדה.

הצבעה מס' 18

בעד סעיף 24 - 62

נגד - 42

נמנעים - 1

סעיף 24 נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 62, נגד - 42, נמנע אחד. סעיף 24 בנוסח הוועדה התקבל בקריאה שנייה.

רבותי, ההצבעה הבאה בשעה 17:00. לאחר מכן יתחיל הדיון על התקציב. תודה רבה

לכולם.

אני מזמין את חברת הכנסת סופה לנדבר, בבקשה.

סופה לנדבר (העבודה):

כבוד היושב=ראש, כנסת נכבדה, בימים האלה, כאשר אנו מצביעים על התקציב לשנת 1997, אנחנו צריכים לזכור כמה עקרונות.

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אני מבקש שלא להפריע לחברת הכנסת סופה לנדבר.

סופה לנדבר (העבודה):

אני בכלל חושבת שהמדינה שלנו נבנית על כמה ניגודים. לדוגמה, צברים שנולדו במדינה ועולים חדשים; ותיקים ועולים חדשים. דוגמה נוספת היא חילונים ודתיים.

וכאשר אנחנו מדברים על דת, אני שואלת את עצמי במה אנחנו דומים ובמה אנחנו שונים. הרי כולנו יהודים. אבל יש לנו, לדעתי, תפיסת עולם שונה לחלוטין. ובאמת, כל אחד הולך בדרכו - חילוני הולך בדרך שלו, ודתי הולך בדרך שלו. הדתי הולך עם חלוק שחור, עם פיאות, האשה מכסה את ראשה, מתפללים בשבת ובימי חול. אנו, החילונים, עושים משהו אחר. אנחנו מתייחסים לעולם באופן שונה לחלוטין. וכנן אמר סגן שר הדתות יגאל ביבי, שאין מה לעשות, יש לנו תפיסת עולם שונה. אחד מעדיף ללכת למקווה ולבית=הכנסת, השני הולך לתזמורת הפילהרמונית ולתיאטרון. ובכלל, איך אפשר להשפיע זה על זה? האם אנחנו צריכים את זה או לא צריכים?

הכול טוב ויפה, כל זמן שאנחנו לא כופים זה על זה. אני חושבת שפה צריכים להזכיר כמה מילים של חכם התלמוד בן=זומא. הוא אמר: מי חכם? מי לומד אצל אחרים? מי עשיר? מי חזק? מי משלים את החיים של עצמו? את מי מכבדים? את זה שמכבד אחרים. הוא מצביע על כך שאחד צריך לכבד את השני. ולא אני אמרתי את זה, אמר את זה איש תלמוד, איש חכם.

וכאשר אני מדברת על זה, אני אומרת שהיום, כשאנחנו מצביעים, אנחנו מצביעים בתקציב גם עבור אנשים חילונים וגם עבור אנשים דתיים, ואנחנו מאמינים שזאת הדרך שלנו. כאשר שומעים את המלים של החכם הזה, צריך לזכור, ולזכור היטב, שצורת חיים של כל אדם זו צורת החיים שלו, ואסור להשפיע ואסור לעשות משהו שהוא בניגוד לאנשים אחרים.

למה אני מספרת את זה? לא מפני שהוספנו כסף לאנשים דתיים, למשרד הדתות. אני השתתפתי בהצבעה הזאת, וכאשר סגן השר ביבי הציג את הדברים, אמרתי: בצדק צריך להוסיף. כאשר ועדת הכספים הצביעה, הצבעתי להחזיר את התקציב ולהוסיף. אבל אני אומרת שאנחנו חיים יחד. וכדוגמה אני רוצה להביא לא את בני=ברק ולא את ירושלים אלא את העיר אשדוד, שאני תושבת שלה, עיר יפהפייה, ומי שלא היה בה - מוזמן. תבואו, תבקרו. זו עיר שגם אני הייתי שותפה בה בעשייה, הייתי חברת הנהלת העיר. כבוד ראש עיריית אשדוד צבי צילקר וחברי הנהלת העיר הפכו את העיר אשדוד לחלום של עתיד. אני עליתי ארצה לפני 17 שנה. כאשר הגעתי למדינת ישראל, ביום הראשון הגעתי לעיר אשדוד. העיר היתה שונה לגמרי. עם גל עלייה מסיבי ביותר העיר הזאת השתנתה מקצה לקצה. בנינו שכונות, בנינו אזורי חדשים, הוספנו כמעט שליש לאוכלוסיית אשדוד; אבל המון דברים חסרים באשדוד.

עם זאת, הוספנו אזור, אזור שגרים בו רק דתיים. מובן מאליו שדתיים חיים גם באזורים שחיים בהם חילונים, ואז הם בונים התנחלויות בתוך אוכלוסייה של חילונים. לא מספיק שאנחנו חיים בעיר אחת והעתיד של העיר הוא העתיד של כולנו, אלא שהאנשים האלה מנסים להשפיע על החיים של החילונים בצורה שלא מקובלת עלי.

למה דווקא היום, כאשר אנחנו מצביעים על התקציב, אני מדברת על הדבר הזה? מפני שאני מפחדת, שכאשר אנחנו לא מתחשבים באוכלוסייה אחת בתקציב אלא מתחשבים באוכלוסייה אחרת, שיכולה להשפיע, ללחוץ ולהשיג, אנחנו נותנים כלי נשק לאוכלוסייה אחת נגד האוכלוסייה האחרת.

למה הבאתי את העיר אשדוד? תראו מה קורה: יש אזורי שאנשים גרים בהם במשותף;

ומה יותר טוב מזה? אז אנחנו מוסיפים עוד בית=כנסת ועוד מקווה ועוד דברים שחשובים לאנשים שהם דתיים ושומרים שבת. אבל אנחנו רואים שמול העיניים קבוצה אחת, עם כוח ועם כסף, משפיעה על אנשים אחרים. אנחנו עומדים עכשיו מול העובדה שבחלק מהאזורים - במקומות שהאוכלוסייה הזאת גרה יחד עם אנשים חילונים - לא רואים היום עיתונות. החילונים קוראים את העיתונות שהם קוראים, והדתיים נכנסו לחנויות, בכפייה דתית, ואיימו על אנשים שמוכרים בחנויות האלה, על בעלי העסק, וסגרו את החנויות האלה.

דוגמה נוספת: יש לנו בתי=ספר שלומדים בהם ילדים חילונים. השביל לבית=הספר "מקיף ה" עובר דרך אזור שיש בו ריכוז של דתיים. עכשיו מאיימים על מנהל בית=הספר שיסגור את הגישה הראשית לבית=הספר בגלל התלבושת של הילדים, כי הילדים האלה יותר חופשיים מאשר ילדים דתיים. גרים שם ילדים ששייכים לעלייה האחרונה, וגם זה משפיע. בנו בריכה, העירייה והמדינה השקיעו כסף בבריכה הזאת, ושוב יש ניגוד אינטרסים.

כשאני מדברת על זה, אני אומרת שכולנו עם אחד, כולנו גרים במדינה אחת, כולנו גרים בערי פיתוח או במרכז המדינה, וחשוב, כאשר אנחנו דואגים לתקציב, לאישור של כספים לשנת 1997, לדאוג לא רק לאוכלוסייה האחת אלא גם לאוכלוסייה האחרת. כאשר אנחנו דואגים לדתיים, אנחנו צריכים לדאוג לחילונים.

בהצבעה אתמול השגנו, לדעתי, הישג אדיר לנשים; למעשה, לא רק לנשים אלא לכל המשפחות שחיות במדינת ישראל. כאשר אנחנו מצביעים היום על תקציב שצריך לתת לחיילים משוחררים, אנחנו צריכים לדעת שכולנו יחד צריכים לדאוג לעתיד של מדינת ישראל. אנחנו חיים יחד, אלה הילדים שלנו, ואנחנו צריכים לדאוג לאלה שלא מסוגלים היום לדאוג לעצמם. היום, מן הבמה הזאת, אנחנו, חברי האופוזיציה, קוראים לחברי הקואליציה להצביע ולא לגזול מתקציב החיילים המשוחררים. זו המדינה המשותפת שלנו וזה העתיד של מדינת ישראל. אני מבקשת להצביע יחד פה=אחד. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, גברתי חברת הכנסת סופה לנדבר. חבר הכנסת אדיסו מאסלה, בבקשה.

אהוד ברק (העבודה):

אדוני היושב=ראש, איפה נציגי הממשלה?

רפאל אלול (העבודה):

אחר=הצהריים.

אהוד ברק (העבודה):

לפי דעתי, מקובל להפסיק את הדיון כשהם אינם.

היו"ר ד' טל:

לא מקובל, אדוני. יש תקנון, ואנחנו עובדים על=פי התקנון, חבר הכנסת ברק.

אהוד ברק (העבודה):

זה מסביר את הליכתי. אם הממשלה איננה פה לשמוע את הדיון על התקציב - - -

חגי מירום (העבודה):

אבל יש שרים לשעבר.

היו"ר ד' טל:

רבותי חברי הכנסת, עמיתי וידידי חברי מפלגת העבודה, יש לי מורים טובים במפלגת העבודה, כמו חבר הכנסת שחל וחבר הכנסת פרופסור שבח וייס, ומכל אחד מהם למדתי איזה קטע. אני מנצל את מה שלמדתי מהם, זה הכול.

משה שחל (העבודה):

רק את הדברים הטובים.

היו"ר ד' טל:

אני משתדל מאוד.

רפאל אלול (העבודה):

הממשלה היתה שמחה אם השר שחל היה הנציג שלה.

היו"ר ד' טל:

לי אין ספק בדבר.

אדיסו מאסלה (העבודה):

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, ראיתי אתמול את חברת הכנסת נעמי בלומנטל, את ההתנהגות שלה בהצבעה על חצי נקודת הזיכוי לנשים עובדות, וממש התביישתי במקומה. ביום ראשון ראיתי אותה בוועדת הכספים יחד עם ארגוני נשים, כשהיא הופיעה בוועדת הכספים בדרישה לשנות את ההחלטה ולא לבטל את חצי נקודת הזיכוי לנשים עובדות, והיא דיברה דברים מאוד משמעותיים. לא האמנתי לרגע אחד שהיא תשנה את דעתה, ובדקות ספורות - - -

היו"ר ד' טל:

זה כנראה מכורח הנסיבות הפוליטיות והמשמעת הקואליציונית.

אדיסו מאסלה (העבודה):

חברי כנסת מהקואליציה השפיעו עליה והיא הצביעה עם הקואליציה. חשבתי שגם כאשה היא תזדהה עם הנשים העובדות כדי להעלות את המוטיבציה של הנשים וגם כדי לשנות את המעמד שלהן בחברה הישראלית בכל תחומי החיים.

לפחות טוב שהצעת הממשלה לא התקבלה, ואנחנו חברי האופוזיציה יכולים להתגאות בכך. אני מברך בהזדמנות זו את תנועת גשר, את מי שעומד בראשה, חבר הכנסת דוד לוי, גם את חבר הכנסת עמנואל זיסמן, שהוא חבר הקואליציה, שהצביעו עם האופוזיציה והצעת הממשלה נפלה.

היום היתה הפגנה - נדמה לי שההפגנה הזאת מתמשכת, והיא התחילה לפני שבועיים - של הרשויות המקומיות במגזר הערבי - - -

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

כבר חודש ימים.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

עכשיו זה השבוע הרביעי.

אדיסו מאסלה (העבודה):

אני ראיתי הפגנה מאוד צודקת, וכאיש ציבור הלכתי לשם כדי להזדהות עם מאבקם הצודק. יש אפליה עמוקה לאורך שנים רבות, והמגזר הערבי מקופח בכל תחומי החיים. שמעתי מפי ראשי הרשויות, שהם לא הצליחו לשלם משכורות לעובדיהם במשך ארבעה חודשים, ויש כאלה שלא שילמו אפילו במשך שישה חודשים. חבל שאין כאן אף אחד מהקואליציה, אבל

גם אם היו, ודאי לא יכול היה אף אחד מהם להצביע בפני על מועצה מקומית מסוימת במגזר היהודי שלא היה באפשרותה לשלם משכורת לעובדיה במשך חצי שנה, או במשך ארבעה חודשים. הדבר הזה בלבד יכול להוות עדות לאפליה של המגזר הזה.

לדעתי, היום, בעידן של תהליך השלום, כאשר החברה הישראלית רוצה שלום, הרי השלום צריך להתחיל בבית, ויש לתקן את כל תחומי החיים במגזר הערבי על מנת ליצור חברה שוויונית, חברה דמוקרטית, כפי שרואה עצמה החברה הישראלית, חברה נאורה.

דיברו הרבה על קליטת העלייה. אני אדם המייצג את המגזר של העולים החדשים. יש בעיות רבות, אבל לי יש לפעמים תחושה שאני יכול רק לעמוד על במת הכנסת ולפרוק מלבי את כל הטענות שיש לי כלפי הממשלה בקשר לקליטת העולים.

לצערי, בממשלת ישראל, ממשלת נתניהו, יש אטימות לנושא הזה וכמעט אין לו אוזן קשבת. הדברים בשטח אינם משתנים, אותם עולים נשארים באתרי קרוונים ובמרכזי קליטה בתנאים=לא=תנאים ואין פתרון לבעייתם. השר לקליטת העלייה, שהוא עצמו עולה חדש לשעבר, מצא לנכון לפגוע במגזר הזה עקב הצמצומים התקציביים במשרדו.

אחת הגזירות שהשר לקליטת העלייה גזר על העולים גרמה לפגיעה בכיסם על=ידי ביטול 50% מהסבסוד של המדינה על מכס והורדתו מ=10,000 שקל ל=5,000 בלבד. ממש לא יכולתי להאמין, אדם שקיבל אמון והגיע לכנסת ואף נבחר כחבר ממשלה כדי לקדם את האינטרסים של העולים, הוא זה שפוגע בהם בצורה קשה ביותר.

קליטת עולי אתיופיה היא קשה מאוד והבעיה מורכבת מאוד. יש אתגר רב לחברה הישראלית בקליטת עולי אתיופיה, וכך היה לגבי כל הממשלות, לרבות הממשלה הזאת. אבל השר לקליטת העלייה מצא לנכון לקצץ 830,000 שקל מסעיף הקליטה החברתית של עולי אתיופיה, כך שהסעיף הזה ירד כמעט טוטלית.

אני לא יכול לבטא את תחושתי, את הרגשתי הקשה על הפגיעה באותם עולים הזקוקים כל כך לקליטה חברתית. אני מאמין שבמוקדם או במאוחר יצאו העולים האלה מאתרי הקרוונים. להוציא אותם משם וממרכזי הקליטה שבהם הם נמצאים, כאמור,

בתנאים=לא=תנאים, זה אומר להזיז אותם פיסית ולהעביר אותם ליישובי קבע. זה דבר טכני. אבל הקליטה החברתית איננה העברה פיסית, אלא משימה שצריכה להימשך שנים רבות. יש פער עצום ואין כל אפשרות לצמצם אותו במשך חצי שנה או שנה, ואפילו לא בשנתיים או בשלוש שנים.

לצערי הרב, אותה עלייה שזקוקה כל כך לתשומת לב, שצריך לקלוט אותה בכל תחומי החיים של החברה הישראלית, בעיקר קליטה חברתית - דווקא שם יש בעיות רבות. ושר הקליטה מצא לנכון לבטל את הסעיף הזה ואת כל התקציב המיועד לקליטה הזאת.

אני לא מרגיש ששר הקליטה כחבר הממשלה מייצג אותי היום בתחום של עולי אתיופיה. זוהי תחושת. צר לי לומר את הדברים האלה, אבל זו המציאות, ואני חייב להתריע על כך פומבית.

אשר לחינוך, אני נדהמתי לקבל השבוע מכתב ממר דגן, האחראי למגזר הדתי במשרד החינוך, שבו הורה למערכת החינוך הממלכתי=דתי שלא לקלוט את הילדים יוצאי אתיופיה הבאים היום למדינת ישראל, אלה המכונים פלאשמורה, במערכת החינוך הממלכתי=דתי.

כאשר מדינת ישראל החליטה להעלות את בני הפלאשמורה על מנת לעשות איחוד משפחות, היתה זו החלטה מאוד חשובה. זה נושא הומניטרי, נושא כאוב, נושא יהודי. במדינת ישראל נקלט מגזר שלם שנהנה מתקציב המדינה, מקופת המדינה, מכספי משלמי המסים, בכלל זה בני העדה האתיופית, אבל את ילדי העדה הזאת אין קולטים במערכת החינוך הממלכתי=דתי.

אני מתקומם נגד הגישה הזאת. בזמנה היתה מדיניות הפוכה של משרד החינוך, לקלוט את ילדי יוצאי אתיופיה אך ורק במערכת החינוך הממלכתי=דתי. דבר זה יצר המון בעיות, כי המערכת הזאת לא יכולה היתה לשאת בהוצאות ולא היו לה מספיק משאבים, אבל למרות זאת היו בתי=ספר, בכלל זה פנימיות, שהפכו להיות מוסדות של 80%-90% ילדים יוצאי אתיופיה, ללא אינטגרציה חברתית. גם הרמה בבתי=הספר האלה היתה נמוכה ביותר, והדבר הזה לא השתנה, לצערי הרב, עד עצם היום הזה.

אדוני היושב=ראש, יש לי תחושה שהממשלה הזאת לא מתכוונת כלל לתקן את העיוותים בחברה הישראלית דווקא בשכבות החלשות. הגזירה של ביטול חצי נקודת זיכוי, שלא צלחה אתמול, מביאה אותי לחשש כבד, שהממשלה תיקח את הכסף הזה, 270 מיליון שקל, דווקא מהמגזרים החלשים, שאינם יודעים להתקומם ולהילחם בעד עצמם.

היו"ר ד' טל:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת אדיסו מאסלה. גברתי חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה.

משה שחל (העבודה):

אדוני היושב=ראש, אני באמת מבקש, אני חושב שיש מקום לפנות ולהסדיר שיהיה נוכח כאן נציג הממשלה.

היו"ר ד' טל:

פניתי, אדוני, הועברה הודעה כזו, ואני מקווה שבתוך זמן קצר יגיע הנה שר.

משה שחל (העבודה):

תודה רבה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, היום נמשכו הדיונים ונשמעו דברים שהעבירו את הדיונים לפסים יותר עקרוניים. אולי זה היתרון של סוג הדיונים הממושכים האלה.

כבר היו אנשים בעשור האחרון, במיוחד בשנות ה=90, שרצו לקבור את השמאל

והודיעו באופן חגיגי מאוד שהם נערכים להקים מצבה על הרעיונות ועל המסרים של השמאל, על השקפת העולם של השמאל, על השקפת העולם הסוציאליסטית, על השקפת העולם השוויונית. ניסו לטעון שכל הדיבורים על שוויון וכל הטענות החברתיות בעד שוויון הם בעצם עניינו של ההיסטוריון, כי אדם מודרני בסוף המאה ה-20 אמור, לדעתם של משמיעי הטענות האלה, להשתחרר מההשקפות המכוננות בפי אותם אנשים: השקפות מיושנות.

אני רוצה לומר לחברי הכנסת שנוכחים פה, ונדמה לי שאלה שנוכחים פה הם מאותו אגף שכן מעוניין בחשיבה שמאלית, בחשיבה שוויונית, שקרה משהו בישראל ונפל דבר בחברה הישראלית, דווקא עם השביתות שהתרחשו לאחרונה, שהיו שביתות חשובות ביותר.

שמעתי את טענות הסרק של חבר הכנסת סילבן שלום ושל חבר הכנסת פני בדש, שהשתלחו בהסתדרות. איך אמר היום חבר הכנסת סילבן שלום? 50% לא יודעים על מה השביתה. אני רוצה לומר: תוצאה נפלאה. 50% יודעים? במדינה שבה כבר קברו בכלל את הרעיון של מאבק מעמדי, במדינה שבה קבעו שההסתדרות היא בכלל גווייה, היא כבר נגמרה, 50% יודעים על מה השביתה, 50% יודעים מה זו חצי נקודת זיכוי, במשך יומיים, שלושה, ארבעה ימים? זה הישג אדיר.

אבל אני רוצה לחזור ולומר עוד משהו על רעיון השוויון. אילו טענות לא נשמעו עוד נגד התביעות לשוויון האשה? גם טענות דמגוגיות, והייתי אומרת אפילו שפלות, שרוצות להחזיר את האשה למטבח, וגם טענות מתוחכמות. שמעתי מישהי אומרת: הכלכלניות אמרו שלא צריך חצי נקודת זיכוי. אלה אותן כלכלניות ששכרן הממוצע בחודש הוא, כנראה, 25,000 שקל - הכלכלניות. אני מכירה גם כלכלניות וכלכלנים אחרים.

אבל גם בשביתה הנמשכת של ראשי השלטון המקומי הערבי ובהפגנה שהיתה היום, של עובדי הרשויות המקומיות הערביות ואלה שבאו להזדהות אתם, כל התפיסה שאומרת, שאם אנחנו מדכאים מישהו ואנחנו גוזלים ממנו זכויות ולא נותנים לו לחיות כמו בן-אדם, אז לנו יותר טוב - אחר כך החברה כולה משלמת את המחיר בעוני, בילדים שלא לומדים, בבני נוער שמידרדרים לפשע, בצעירים שלא יכולים למצוא את הכישורים שלהם, בנשים שסובלות מתנאים קשים ביותר של מצוקה ושל פיגור. אני שואלת: זה מה שהחברה הישראלית מרוויחה מכך ש-18% מתוכה חיים באי-שוויון זה יובל שנים?

אבל הרעיון השמאלי, הרעיון הסוציאליסטי, מכיל בתוכו, באופן מובנה, גם את רעיון השלום. ומה לא נאמר לעברם של אלה שמאמינים בשלום ובדו־קיום ולעברם של אלה שבמשך כל השנים מאז 1967 טוענים שהשלום אפשרי וצריך להחזיר את השטחים? מה לא נאמר בגנותם של אלה שטענו בזמנם שצריך לדבר עם ערפאת ועם אש"ף?

היום הגענו לכך, שבעצם כבר יש קונסנסוס לאומי בנושא הזה. גם הממשלה הקודמת דיברה עם אש"ף ועם ערפאת וגם הממשלה הנוכחית מדברת עם אש"ף ועם ערפאת, ונדמה לי שנשארה בכנסת הזאת רק סיעה קטנטנה של שני אנשים שטוענת שלא צריך לדבר אתם.

אבל יש שאלות בסיסיות שקשורות בנושא הזה, ואני שומעת כל מיני תוכניות התוכניות אומרות כך: בואו נחטוף להם עוד משהו, בואו ניקח להם עוד משהו. שטחה של ארץ־ישראל המנדטורית הוא 26,000 קילומטר רבוע. שטחה של ישראל בגבולות 4 ביוני - מה שנקרא "הקו הירוק" - הוא 20,000 קילומטר רבוע. זאת אומרת, המדינה הפלשתינית שאמורה לקום, כל כולה, נעבעך, 6,000 קילומטר רבוע. זה הכול, כולל הגדה והרצועה.

היו"ר ד' טל:

זה הרבה, גברתי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

6,000 לעומת 20,000?

היו"ר ד' טל:

זה שליש ממדינת ישראל, כשכל הנגב אצלנו - - -

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

אבל אדוני יסכים אתי שאנחנו מדברים בחלק מהאזורים, למשל, בעזה, על אזורים צפופי אוכלוסייה, ויש אומרים שצפיפות האוכלוסייה בעזה היא הגבוהה ביותר בעולם.

חגי מירום (העבודה):

עזה לא נכללת בתחומי ארץ=ישראל המנדטורית.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

היא נכללת, ועוד איך.

חגי מירום (העבודה):

למיטב ידיעתי, לא.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

ודאי, ודאי. הגבול עם מצרים הוא הגבול הנוכחי. זה היה גם הגבול המנדטורי, בוודאי.

אבל, מה הטענה שלי? - שיש כאלה שמנסים כבר עכשיו להכתיב הסכם שבו אנחנו נספח עוד קצת ועוד קצת ועוד קצת. אני חושבת שביסודה זאת גישה שמבטאת אי-הבנה של המהלך ההיסטורי שקורה עכשיו בינינו לבין הפלשתינים. אנחנו מדברים על פשרה היסטורית, אנחנו מדברים על עם פלשתיני שמקבל את עקרון החלוקה. זה דבר חשוב, זה דבר שהיה מטרה ובעצם בסיס לכל ההסדר ולמשא=ומתן לשלום, אבל בזה לא מסתפקים.

בהקשר זה אני רוצה להביע את הצער ואת הכאב, אני חושבת של כל אחד, כאשר הוא שומע ברדיו את הידיעה שחוזרת ונשנית: בפיצוץ של מטען או בפעולה של טרור בדרום=לבנון נהרגו הבוקר או נהרגו אמש שני חיילי צה"ל, ואלה שמותיהם. ואני שואלת, ושאלתי בעבר את ממשלת העבודה=מרצ - - -

חגי מירום (העבודה):

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, כדי שהצופים בכך עכשיו לא יחשבו שאת מדברת על מצב עובדתי, תסבירי שאת אומרת את זה לצורך הדוגמה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

לא, לא, אני מדברת על מה שקורה באופן כל כך סדיר, שנדמה לי שאנחנו כבר התרגלנו, כאילו זו מכת טבע. ויש אלפי אמהות ואלפי אבות בישראל שלא יכולים לישון בלילה, משום שהבנים משרתים בדרום=לבנון.

היום קראתי בעיתון, שמאז מלחמת לבנון 1982 נהרגו בדרום=לבנון 300 חיילים ו=1,400 נפצעו. איזה דבר מחריד, ועל מה ועל מי ואיזה ביטחון זה מוסיף לישראל ש=300 חיילים נהרגו ו=1,400 נפצעו? הפרשן יואל מרקוס מכנה את המדיניות האווילית הזאת שמתנהלת בלבנון מאז 1982 בשם "רולטה רוסית" או "וייטנאם הקטנה שלנו", ואני לא מבינה לא את הממשלה הקודמת ולא את הממשלה הזאת.

מה היא המטרה של המשך הנוכחות בדרום=לבנון? מה? לשמש מטרות נייחות או נידות לאנשי ה"חיזבאללה"? האם לא למדנו מהניסיון, שהנוכחות שלנו בשטח שאינו שלנו הופכת את האוכלוסייה למתנגדים, למי שלא מוכנים להשלים, ובסופו של דבר ללוחמים? האם מישו חושב שאנחנו מצאנו איזה פטנט להיות כובשים ולהיות מקובלים? והאם הקורבן של 300 החיילים שנהרגו ושל עוד אלפי לבנונים שנהרגו באותן התנגשויות ומלחמות ב=1982 וכל הקורבנות במלחמות שהיו לאחר מכן - האם כל הקורבנות האלה לא מספיקים כדי להביא למחשבה צלולה ובהירה: פשוט להחזיר מייד את צה"ל מלבנון, לחזק את הגבול בינינו לבין לבנון ולהגיע להסדר שלום עם סוריה, שבו אנחנו נעלה על דרך=המלך של השלום במזרח התיכון? תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, גברתי. חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה.

משה שחל (העבודה):

מי אחריו?

היו"ר ד' טל:

אחריו - חברי הכנסת נואף מסאלחה, אחמד סעד, אפרים סנה, אופיר פינס=פז, סאלח סלים, שמעון פרס, חיים רמון, עזמי בשארה, ורק אחר כך אדוני. אני חושב שזה יהיה לפנות בוקר.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, אנחנו חיים על דימויים. התקשורת פתוחה, עוקבת ומלווה את דיוני חוק הסדרים במשק המדינה יום ולילה. הבוקר, כאשר אני מקשיב לרדיו אני שומע ריאיון מעניין עם חברת הכנסת נעמי בלומנטל, שבו היא נשאלת: כיצד את מסבירה את הצבעתך אתמול בנושא חצי נקודת זיכוי לאשה עובדת.

אני רוצה להזכיר לך, אדוני היושב=ראש, ולצופים בנו, שחברת הכנסת נעמי בלומנטל, מנהיגת הנשים ונושאת דגל המאבק על זכויות האשה, על מעמד האשה ועל שוויון לאשה, הצביעה אתמול עם הממשלה על הורדת חצי נקודת זיכוי לאשה עובדת.

היו"ר ד' טל:

זה אחרי ההסבר של פרופסור לובוצקי, שהסביר שהפגיעה במידה שתתמוך תהיה גדולה יותר. מבחינה מספרית, אני מדבר ברצינות.

חגי מירום (העבודה):

יכול להיות שחבר הכנסת לובוצקי מבין יותר ממה שכל העולם מבין, אבל אנחנו מבינים, שהפגיעה של הממשלה בחצי נקודת זיכוי לאשה עובדת היא פגיעה בעשרות אלפי נשים, שכתוצאה מכך היו מאבדות מאות שקלים מפרנסתן בחודש, והדבר היה מהווה פגיעה אנושה גם בשכרן של הנשים העובדות, גם במעמדן של הנשים העובדות וגם בתפיסת עולם שוויונית לנשים ולגברים.

חברת הכנסת נעמי בלומנטל, כדי להסביר את החרפה הזו של ההצבעה שלה, מסבירה שהיא הצביעה כך, מפני שראש הממשלה ושר האוצר הבטיחו לה להקים ועדה לבדיקת כל הנושאים הקשורים במשכורות של נשים, מעמד האשה ושכר האשה במערכת הממשלתית ובמדינה כולה.

אדוני היושב-ראש, הקמת ועדה היא פטנט ידוע כדי לקבור עניין. חברת הכנסת נעמי בלומנטל, שבתחילת ההצבעה עמדה כאן וסירבה להשתתף, ואחר כך, כשהתחילו להפעיל עליה לחץ פיסי מתון, אגב טלטולים כאלה ואחרים, וכל זה היה לנוכח פני האומה, צעקה ללא בושה שהיא תומכת בעמדת הממשלה, וככה היא הצביעה.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

הטלטולים היו ללא היתר בג"ץ.

חגי מירום (העבודה):

טלטולים ללא היתר בג"ץ. אני אומר כאן, שהצבעתה זו של חברת הכנסת נעמי בלומנטל תיזכר לדיראון עולם, כי אין לה עוד תוקף מוסרי להנהיג מאבקי נשים, אם ההצבעה שלה היתה כמו שהיא. טוב היתה חברת הכנסת נעמי בלומנטל עושה, אם היתה לומדת מחבריה. היו לה כמה חברים שהיתה להם בעיה עם העניין הזה. הראשון, חבר הכנסת דוד ראם, שהרגיש שיש פה פגיעה בנשים עובדות, ואמר: אני לא אשתתף בהצבעה. זה המקסימום שאני יכול לתת לממשלה הזו. לא אצביע נגדה אבל לא אשתתף בהצבעה. היו גם חברי הכנסת מסיעת גשר - מקסים לוי, שר החוץ דוד לוי, יהודה לנקרי, סגן שר האוצר דוד מגן, שהצביע נגד הגזירה הזו, וכן חבר הכנסת מיכאל קליינר. אני מברך אותם על

האינטגרטי, על העמידה הזו.

היו"ר ד' טל:

אדוני שכח את חבר הכנסת זיסמן.

חגי מירום (העבודה):

היה גם חבר הכנסת זיסמן והיתה גם חברת הכנסת סולודקין מרינה.

היו"ר ד' טל:

נכון.

חגי מירום (העבודה):

אני מאוד מכבד אותם. אני רוצה לספר לך, אדוני יושב=ראש הישיבה, סגן יושב=ראש הכנסת, סיפרתי את זה בשעת לילה מאוחרת ואני רוצה גם לספר לך. צעדתי אל המכונית שלי עם חבר כנסת מש"ס - אני לא אומר את שמו כי לא נהוג שאנחנו חושפים את החברים - והוא אמר: בינינו, אני לא מבין איך אנחנו, ש"ס, הצבענו בעד קיצוץ חצי נקודת זיכוי לאשה עובדת. שאלתי אותו: למה אתה לא מבין? - כי אנחנו, האפיקורסים, החילונים, תמיד חושבים שכאילו אין לכם יחס שוויוני לאשה. הוא אמר לי: תתפלא, אצלנו בקהילה החרדית יש משפחות שלמות שהאשה היא המפרנסת, ואם היא מורה, ומורות נמצאות בדרג השכר של חצי נקודת זיכוי לאשה עובדת, זה אומר שגוזרים על משפחה שהיא המפרנס שלה - כי הבעל תורתו אומנותו, הוא לומד - והמשפחה כולה נפגעת, ואנחנו משפחות מרובות ילדים.

היו"ר ד' טל:

ברוכות ילדים.

חגי מירום (העבודה):

קודם כול, נהייתי מגילוי הלב הזה. יש גם חברות. לפעמים מדברים דוגרי. הוא אומר: היינו מחויבים, נתנו לראש הממשלה התחייבות, הצבענו כפי שהתחייבנו. אבל הוא אומר: ביני לביני, אני אומר לך, כל כך שמחתי שההסתייגות עברה ונפלה ההחלטה הזו שפוגעת בנשים, כי אני אומר לך, בקהילה שלנו עשרות אלפי משפחות נהנות מן העניין הזה.

אמרתי שאני רוצה להגיד דברים בעניין הזה, כי אני חושב שההופעה של חברת הכנסת בלומנטל היתה מחפירה. היא היתה יכולה גם ללמוד מהשרה לימור לבנת, שהרגישה לא טוב בשעות אחר הצהריים ולכן לא היתה צריכה להיות כאן בהצבעה. גם להרגיש לא טוב זה דרך להזדהות עם מאבק של נשים, כשקשה לעמוד אל מול הממשלה, והיא הרי שרה בממשלה.

אני רוצה לומר עוד דבר. לאחר שחגגנו את ניצחוננו, האופוזיציה אל מול הקואליציה, עלה הבוקר, וחבר הכנסת מיכאל איתן אמר באחת מהרשתות: לא האופוזיציה ניצחה במאבק הזה, זה בכלל בשר מבשרנו, תנועת גשר היא שניצחה במאבק הזה. אני רוצה לומר לצופים בנו כאן: ודאי שהאופוזיציה ניצחה את המאבק הזה. אופוזיציה מנצחת כל מאבק שאין לה רוב בו והיא לא צריכה לייצר בתוך הבית רוב למענו. זה לא איזה מין מצב שהאופוזיציה התנועה כאן אחרי סיעת גשר בעניין חצי נקודת זיכוי לאשה עובדת. חבר הכנסת עמיר פרץ, יושב-ראש ההסתדרות, ניהל את כל המאבק שלו על הנקודה הזו, ועוד כמה עניינים שקשורים למיסוי, על רשות הנמלים ושדות התעופה. אבל זה היה בלב=לבו של המאבק. ועובדה היא, שכאשר הכנסת קיבלה את ההחלטה החשובה הזו הלילה ומנעה את הפגיעה בנשים, בוטלה השביתה היום והמשק חזר למצב נורמטיבי.

לכן, קודם כול, ברכות לסיעת גשר. לא אקח מהם את אומץ הלב, את העמידה, את מה שהם מאמינים שהם נשלחו בשמו - העניין החברתי. אבל לבוא ולעשות מן האופוזיציה איזה מין דבר כזה שהוא סרח עודף, בכל הכבוד הראוי, 50 מתוך ה-55 שהצביעו נגד הגזירה הזו באו מתוך האופוזיציה, ועוד חמישה חברים נתנו לה את הרוב. על כן אנחנו רואים בזה ניצחון ראוי ומכובד של האופוזיציה כאן.

חיכינו פה לילות. כששאלו אותנו, למה אתם עומדים ומדברים כל הלילה, ובשביל מה ההסתייגויות האלה והרמת הידיים, אמרנו: אנחנו מחכים לרגע שננצח בשניים=שלושה עניינים, שאחד מהם עוד יעמוד לפנינו היום אחר הצהריים כאן, או אולי אפילו שניים. זה נשקו של האופוזיציונר. הוא לא מחזיק רוב בכנסת. לעתים הוא מגבש אותו, ועל-ידי כך הוא מערער את היכולת של הקואליציה והממשלה לבסס את השלטון שלהן בכל ענייני התקציב למיניהם.

אני רוצה גם להגיד כאן משהו. הלילה עלה שר האוצר לכאן ובישר לנו, שיש הסכמים בין הממשלה לבין סיעות הדרך השלישית, ישראל בעלייה, יהדות התורה, מפד"ל, ודומני שגם ש"ס. הוא תיאר לנו פה את הסכומים הכספיים שעליהם מדובר. אני לא מחזיק בידי את הרשימה של מה שהוא תיאר כאן, אבל, למשל, הדרך השלישית זכתה למשהו בסדר גודל של 90 מיליון שקל, שהולכים למה שהוא קורא - עדכון שחיקה של המחלקה להתיישבות. אנחנו יודעים לאן זה ילך: זה ילך להתיישבות ביהודה ושומרון; עוד 45 מיליון לגולן. עיני אינה צרה במתיישבים, אבל אני רוצה להגיד כאן, שאני נדהמתי כשראיתי אילו הסכמים נעשו מתחת לשולחן, והכנסת לא ידעה עליהם.

אני מוכרח לברך את שר האוצר על הגינותו, שהרגיש שסוג כזה של הסכמים מן הראוי שיוצג עליו. אבל אני לא בטוח שהוא הצהיר עליו פה רק מן הטעם הזה. נדמה לי שהיה זה גם מוצא לזעם שלו על חריגים בסיעות הדרך השלישית וישראל בעלייה בעניין של חצי נקודת זיכוי לאשה עובדת.

אני רוצה לסכם ולומר, שעל שר האוצר להניח, לדעתי, את ההסכמים הללו על שולחן הכנסת. הכנסת, מן הראוי שתדע מה הוסכם מאחורי הקלעים - - -

היו"ר ד' טל:

אבל הוא הצהיר, אדוני חבר הכנסת.

חגי מירום (העבודה):

אני יודע שהוא הצהיר.

היו"ר ד' טל:

אין דברים כאלה בכתובים. זה הכול בעל=פה. אם הם היו בכתובים היה ברור שעל=פי כל דין הוא צריך להניח את זה על שולחן הכנסת. אבל, היות שהדברים האלה היו בעל=פה, הוא לא היה חייב, אבל הוא מצא לנכון והוא בא והיה גילוי נאות, אני חושב. יש מקום להעריך אותו על זה שהוא בא והציג את זה.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב=ראש, קודם כול, אמרתי שאני מברך אותו וחשבתי שזה באמת גילוי נאות. שנית, אדוני מגלה בקיאות, ואני מברך אותך על בקיאותך. סעיף 17 לחוק=יסוד: הממשלה קובע חובת הנחת הסכמים שנעשו בכתב, אלא שאני אינני יודע אם נעשו הסכמים בכתב או לא נעשו הסכמים בכתב. מותר לי להניח שאם בשעה 02:00 עולה לכאן שר האוצר ומספר סיפור כזה, בהיקף של מאות מיליוני שקלים, אולי מאחורי הקלעים גם מתחבאים נייר או שניים שיש להניחם כאן. אם יש הסכמים כאלה בכתב, אני מקווה שעד להצבעה על תקציב המדינה הם יונחו על שולחן הכנסת. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. חבר הכנסת נואף מסאלחה - איננו. חבר הכנסת אחמד סעד, בבקשה.

אחמד סעד (חד"ש=בל"ד):

אדוני היושב=ראש, חברי חברי הכנסת, שלצערי אף אחד מהם לא נמצא פה, קודם כול, אני רוצה לנצל את ההזדמנות כדי לברך אתכם ואת כל בני העם בישראל, היהודים והערבים, לרגל השנה החדשה. לצערי הרב, הלילה נעסוק בתקציב בזמן שהעם חוגג את תחילת השנה החדשה. אני מאחל שבשנת 1997 נתקדם בצורה רצינית בתהליך השלום ובמאבק

למען שוויון וצדק חברתי במדינת ישראל; שכאשר נשב לדון על תקציב 1998 יהיה זה זמן של אווירת שלום צודק, זמן שבו נקציב את רוב התקציב למען קידום המשק ולמען רווחה חברתית.

אדוני היושב-ראש, היום בצהריים התקיימה הפגנה המונית של האוכלוסייה הערבית; השתתפו בה אלפים שבאו מכל רחבי הארץ, והשתתפו בה גם מהכוחות הדמוקרטיים היהודיים וגם חברי כנסת. ההפגנה היום היא חלק מתוכנית המאבק למען שוויון. כבר 24 ימים שובתים ראשי המועצות באוהל, מול משרד ראש הממשלה, ולצערי הרב, עד היום הזה לא היתה אוזן קשבת, לא אצל שר האוצר ולא אצל שר הפנים. שר האוצר אפילו לא בא לאוהל לשמוע את צעקת האוכלוסייה הערבית ומצוקתה.

היום השתתף בהפגנה אחד מחברי הכנסת מסיעת הליכוד, ובין שהוא צחק ובין שהוא היה רציני הוא אמר - באתי להזדהות אתכם, אבל תגידו לי מהיכן לקצץ כדי לכסות את הגירעונות שלכם ולפתור את המצוקה ואת המשבר שלכם. כאילו האוכלוסייה הערבית אחראית למדיניות הכלכלית של הממשלה שמבוססת על אי-צדק בחלוקת התקציבים. אמרתי לו - אני אגיד לך מאיפה לקצץ. יש שלושה מקורות שמהם אפשר לקצץ ולקצץ, לא רק כדי לפתור את משבר הרשויות המקומיות הערביות אלא גם כדי לעזור לכל השכבות החלשות, גם בעיירות הפיתוח וגם במגזר הערבי.

אם המדיניות של הממשלה באמת הולכת לקראת שלום, אפשר לקצץ מההוצאות הצבאיות הענקיות. אם נביא בחשבון מה מוקצב לעניין הביטחון הכולל, למשרד הביטחון, למשטרה, וכמה מחזיקים בשטחים הכבושים - זה יותר משני שלישים של התקציב. משם אפשר לקצץ. אפשר לקצץ מהתקציב שהוא כאילו סוד ביטחוני - תקציב ההתנחלות. לפי הערכתנו, מוסיפים להתנחלויות בשטחים הכבושים בשנה הזאת יותר מ-900 מיליון ש"ח, וכל מצוקת האוכלוסייה הערבית והפתרון של המשבר יעלו 160 מיליון ש"ח. זה ייתן פתרון מידי, כך שהם יוכלו לנהל באופן תקין את העבודה שלהם. במקום העסקאות והספרות שהיתה עם החרדים, שהוסיפו להם 600 מיליון ש"ח, אפשר לקחת חלק מזה ולפתור את הבעיה של האוכלוסייה הערבית ושל הרשויות המקומיות.

היו"ר ד' טל:

באיזה סעיף הוסיפו?

בנימין אלון (מולדת):

כמה קיבלתם מהממשלה הקודמת בעסקאות? בלוק חוסם - - -

אחמד סעד (חד"ש=בל"ד):

יש לנו הרבה ביקורת על הממשלה הקודמת, אבל המציאות מדברת. עד שנת 1990 כל התקציבים לנפש ברחוב הערבי היו כ-20% בהשוואה למצב ברחוב היהודי. בארבע השנים של הממשלה הקודמת זה עלה ל-50% עד 60%. זאת העובדה. היתה גישה נכונה, שבאמת הם חשבו איך לצמצם את הפער.

בנימין אלון (מולדת):

אז למה אתה לא - - -

אחמד סעד (חד"ש=בל"ד):

לצערי הרב, בתקציב החדש של הממשלה היא לא רק מקפיאה את הפער העצום שיש בין הרחוב היהודי לרחוב הערבי, אלא היא מקצצת. זאת אומרת, שבשנת 1997 הפער ילך ויתרחב. זאת אומרת, שזאת מדיניות המבוססת על אפליה שיטתית נגד האוכלוסייה הערבית.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת סעד, איך הגעת ל-600 מיליון?

אחמד סעד (חד"ש=בל"ד):

אני אתן לך אחר כך נתונים. יש לי.

היו"ר ד' טל:

שר האוצר בכבודו ובעצמו עלה לכאן ופירט אחת לאחת את כל הסיעות, כלומר, לבד מהחרדים גם את הדתיים, גם הדרך השלישית, גם ישראל בעלייה, וגם, וגם, וזה הגיע ל=350 עד 400 מיליון, אבל זה לכולם יחד.

בנימין אלון (מולדת):

הוא מתכוון שכל התקציב צריך להיות - - -

אחמד סעד (חד"ש=בל"ד):

בני אלון, אני מכיר את הגישה הגזענית שלך, אתה לא צריך לשכנע אותי בגישה הזאת, אני מכיר אותך.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת סעד, כדאי וראוי ונכון לומר מספרים נאותים, כפי שהדברים הוצגו.

אחמד סעד (חד"ש=בל"ד):

אני אביא לך את הנתונים, אני אגיד לך מאילו סעיפים יש דברים ישירים ויש באופן עקיף. אני אביא לך.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

אפשר להיעזר בבדיקה שוחט.

היו"ר ד' טל:

גם בייגה שוחט וגם חבר הכנסת אורון הודו ומודים - הם גם חברי ועדת הכספים - שמדובר בסכומים של בין 350 ל=400 מיליון. הם מדברים על 600 מיליון אם תוסיף את 270 מיליון הש"ח שעכשיו נגרעו כתוצאה מהאישור של חצי נקודת הזיכוי. הוא מדבר על 600 מיליון רק לחרדים. אני חושב שחבר הכנסת סעד טועה, ובגדול.

אחמד סעד (חד"ש=בל"ד):

אני אביא לך את כל הנתונים.

היו"ר ד' טל:

אבל מותר לך לומר כל מה שאתה רוצה.

אחמד סעד (חד"ש=בל"ד):

אני אביא לך את הנתונים.

אנחנו לא רוצים העדפה, אנחנו רוצים שהגישה אלינו תהיה גישה נורמלית לאזרחים במדינה, רוצים את השוויון. זאת הזכות שלנו כאזרחי המדינה. אנחנו לא באנו מזימבבואה ולא מפקיסטן, אנחנו אזרחי מדינת ישראל. לכן, המאבק שלנו הוא למען שוויון, לא רוצים את כל התקציב. אבל אם אני מסתכל בתקציב ורואה שכל הרחוב הערבי לא קיים על מפת התיעוש, מה תגיד על זה? מה תגיד על זה שעד היום, אחרי 48 שנה, יש מדיניות שיטתית נגד התיעוש בכפרים הערביים? תגיד על זה שאנחנו מבקשים משהו שהוא לוקסוס? אנחנו רוצים שהגישה תהיה גישה של חברה מתוקנת, חברה שוויונית, בלי הבדל של לאום, גזע ודת. זה המאבק שלנו. לכן, הצעקות של האלפים היום - אם אתה שמעת אותם, אבל אני יודע שאתה, חבר הכנסת בני אלון, לא תשמע.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת סעד, תודה רבה, זמן עבר. תסכם אולי רק במשפט אחד, בבקשה.

אחמד סעד (חד"ש=בל"ד):

הצעקה שלהם היתה - ואנחנו מאוד מרוצים שהשתתפו הכוחות הדמוקרטיים, שעניין השוויון הוא גם העניין שלהם. אם הם רוצים שהמדינה שלהם תהיה מדינה דמוקרטית ולא גזענית, מדינה שאין בה מדיניות שיטתית של אפליה - זה העניין שלהם, עניין השוויון של הקבוצה הערבית. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, חבר הכנסת סעד, אני מודה לך מאוד. אני מבקש שתבדוק את המספרים, ואני אשמח מאוד לקבל מספרים אחרים.

חבר הכנסת אפרים סנה, בבקשה. אחריו - חבר הכנסת אופיר פינס=פז.

אופיר פינס=פז (העבודה):

כן, המפקד.

היו"ר ד' טל:

ראש העיר בפוטנציה של ראשון=לציון, כמדומני?

אופיר פינס=פז (העבודה):

זה תלוי בחבר הכנסת טל.

היו"ר ד' טל:

אני אחבור אליך תמיד. אתה יודע, אין לי בעיה.

שלום שמחון (העבודה):

אנחנו סגרנו עכשיו.

היו"ר ד' טל:

בבקשה, אדוני.

אפרים סנה (העבודה):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, אני אדבר על שני נושאים שקשורים לחיי אדם, ואלה שני הנושאים שהאוצר לא אוהב - בריאות וביטחון.

יש בחוק הזה סעיף שנקרא "קפינג" של פעולת בתי=החולים. הווי אומר, מטילים עליהם תקרת גידול שנתי של 2% יחסית לשנה שעברה, אסור להם לחרוג מהגבול הזה. אני מודה שזה ניסוי שעשינו אותו בשנת 1995 במגמה לראות האם אפשר להגביל את ההוצאה הלאומית לבריאות. אני מודיע, כמי שערך את הניסוי הזה, שהניסוי הזה נכשל וההקצבה הזאת של גידול של 2% בפעולות בתי=החולים היא הקצבה בלתי מציאותית. ומדוע? מכיוון שבכל שנה מספר הפציינטים, מספר החולים, עולה בלמעלה מ=4%. גם היוקר של הדברים שמשתמשים בהם עולה כל שנה, כי הרי הרפואה מתפתחת. ומי שאומר לבית=חולים: השנה תבצע מה שעשית לפני שנה בתוספת של עוד 2%, הוא אומר בעצם שיהיו 2% אחרים מהחולים שלא יקבלו מה שצריך.

אני יודע שתקציב בתי=החולים הסתיים לחלק גדול מהפעולות כבר בחודש אוקטובר.

הממשלה היתה צריכה להגיד - ואין בזה בושה, אני עצמי מודה בכך - שהניסוי הזה נכשל ולקבוע תקרה ריאלית. אבל הם מתעקשים על 2%. גידול של 2% זה אומר שאנשים ימתינו יותר בתור ושלא תתבצענה פעולות מסוימות - לא כולן - אלא באיחור גדול. זה ניסיון ישן של האוצר לעקר את כל הדברים הטובים שנכנסו בתוך חוק ביטוח בריאות. אחד מהם, לא היחיד. על אחרים כבר דיברתי.

לכן, מה שמאפיין אותו פרק בחוק ההסדרים שעוסק בענייני מערכת הבריאות זה ניסיון לרסק ולסרס את חוק הבריאות, שהיו בו אלמנטים מאוד חיוביים. בזמן כתיבת החוק ניסו פקידי האוצר לחבל בחוק, לעקר אותו. משלא הצליחו, בכרסום ניסו להמשיך. בלמנו אותם בזמן הממשלה הקודמת, באופן חלקי, לא בכול, ועכשיו - בממשלה הזאת - הם תפסו כמעט את כל מה שהם רוצים.

התחום השני הוא תחום הביטחון. מובן שאנחנו מנועים מלדון כאן בתקציב הזה לפרטיו, והסיבות ברורות. אבל צריך לומר דבר אחד בכוותרת, והוא דבר חמור מאוד: סך כל האיומים ארוכי הטווח על מדינת ישראל גדל, ואני אומר כאיש האופוזיציה, ללא קשר למדיניות הממשלה - יש איומים כבדים מאוד, קיומיים, מסוכנים מאוד, וצריך לתת עליהם מענה. נוסף על כך, מדיניות הממשלה קירבה אותנו למלחמה עם הסורים, אולי לא רק עם הסורים, גם עם מדינות נוספות. בזה שהממשלה תקעה לחצי שנה - כבר עברנו את חצי השנה - את המשא-ומתן עם הפלשתינים, היא שינתה את ההיערכות בעולם הערבי. סוריה, שהיתה מבודדת, הופכת עכשיו למדינה מובילה, והולכים ומתגבשים - וכבר התגבשו בעצם - שלושה תנאים שבאופן מסורתי גרמו למלחמה במזרח התיכון לפחות שלוש פעמים בדור האחרון: הצירוף של קיפאון מדיני, אחדות ערבית ובידוד ישראל. זה מרשם למלחמה.

כאשר הממשלה מקרבת אותנו אל המצב הקשה הזה, היא לא נותנת מענה תקציבי הולם לעניין של הביטחון, כי כל הדברים עולים הרבה כסף. אם היה לממשלה ולמי שעומד בראשה אומץ, ראש הממשלה היה צריך לבוא אל העם ולהגיד: אני שיניתי את המצב, יש מצב חדש, אני דורש מכם קורבנות; שיאמר זאת. אבל הוא לא עושה את זה. מנין ימצא מימון? אין בו האומץ הציבורי לבוא ולחייב את הציבור באותו קורבן כספי שמתחייב כדי שהמלחמה שהוא כל כך מקרב אותה תעלה לנו בפחות קורבנות. זה דבר חמור מאוד. מתי יעשו את המאמצים ואת גיוס המשאבים? אולי מאוחר מדי. זו עוד סיבה אחת להתנגד למדיניות הזאת

ולתקציב הזה ולחוק ההסדרים הזה, שהוא ראי של המדיניות האומללה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני. חבר הכנסת אופיר פינס=פז, אחריו - חבר הכנסת סאלח סלים, ואחריו - חבר הכנסת שמעון פרס.

אופיר פינס=פז (העבודה):

אדוני היושב=ראש, חברי חברי הכנסת, במסגרת ההסתייגויות האחרונות שלי לחוק ההסדרים ולקראת ההצבעה המאוד=חשובה על חוק קליטת חיילים משוחררים אני רוצה לנצל את ההזדמנות הזו בראש ובראשונה כדי לפנות לחברי בקואליציה ולבקש מהם, שאותה מידת אחריות שהם גילו אתמול בהצבעה על חצי נקודת הזיכוי לנשים תהיה להם באשר לשאלת חוק חיילים משוחררים.

החוק הזה לא ישנה את מצבה הכלכלי של מדינת ישראל, לא ישפיע השפעה דרמטית על תקציב מדינת ישראל, אבל הוא ייתן הרבה מאוד לחיילים המשוחררים. לא רק כסף, שזה גם דבר לא מבוטל, אנשים בסך הכול תורמים שלוש שנים מחייהם לטובת כולנו, מותר להם גם לצאת מהעניין הזה עם סכום אלמנטרי, בסיסי, דרך אגב נמוך, כפתיחה לחיים.

אבל, יותר מאשר כסף זה יבהיר להם, האם אנחנו, כנסת ישראל, מתייחסים לציבור הזה, רואים בו ציבור ראשון במעלה, או שאנחנו מזלזלים ופוגעים. לכנסת הזאת לקח שנים לחוקק את חוק חיילים משוחררים.

היו"ר ד' טל:

ועד אז זלזלנו בחיילי ישראל?

אופיר פינס=פז (העבודה):

חלילה, חלילה. אבל רצינו להראות שחשוב לנו איך הם יוצאים מהצבא. אני רוצה להזכיר לך, אדוני היושב=ראש, את התקופה הנוראה שאנשים היו מסיימים את שירותם הצבאי והיו נוסעים, ולא היו מוצאים את מקומם במדינה, ולא היו משתלבים, והיו יורדים. היום, ברוך השם, הירידה התמתנה מאוד במדינת ישראל. אני לא יודע אם אתה יודע זאת. יש תופעה של חזרה של יורדים למדינת ישראל, הרבה יותר לעומת העבר.

היו"ר ד' טל:

זה כנראה בגלל השלטון החדש.

אופיר פינס=פז (העבודה):

לא, לא, זה עוד בשנים של השלטון הקודם. הלוואי שתצליחו לשמור על כך. הלוואי. אני מאחל זאת לכולנו.

במסגרת הדברים שאנחנו יצרנו - יצרנו את החוק הזה. לבנות, אדוני היושב=ראש, זה קשה מאוד. להרוס - קל מאוד. אני מציע לכל אחד מאתנו, לפני ההצבעה האישית שתהיה בשעה 17:00, לחשוב טוב טוב עם עצמו, לעשות חשבון נפש ולהחליט מה הוא אומר לציבור החיילים.

אגב, אדוני היושב=ראש, אני מתנגד לחקיקה שאומרת: מי שלא שירת בצבא - ככה, וככה וככה. אני נגד. אני לא בעד הענשה של כל מי שלא שירת בצבא, ראשית, משום שחלקם לא משרתים על כורחם, ושנית, משום שמדינת ישראל נותנת לזה גושפנקה. אבל אני כן בעד לתת למי שכן שירת; למי שכן שירת בואו ניתן. בואו לא נעניש את מי שלא שירת. אבל, מי שכן שירת - בואו ניתן לו בדיון, בואו ניתן לו בכבוד. הרי לא מדובר על סכום שממוטט את תקציב המדינה. יש גזירות שהציבור אינו יכול לעמוד בהן. פגיעה בחוק חיילים משוחררים - זו גזירה שהציבור אינו יכול לעמוד בה, כפי שאתמול הפגיעה בנשים היתה פגיעה שעובדה שהציבור לא יכול היה לעמוד בה. אני מציע לממשלה שלא להכניס

עזים לתוך חוק ההסדרים, כדי לחלץ אותן בקושי רב החוצה, אלא פשוט לבוא עם תקציב מסודר, הגיוני.

ההצעה לפגוע, לצמצם ולשחוק את חוק החיילים המשוחררים היא הצעה עצובה; היא הצעה שאותי באופן אישי ממש מדכאת, משום שהיא לא נופלת על קרקע בשלה במובן הזה שהיא קשורה עוד למגוון של דברים שעוברים על הממשלה הזאת.

למשל, בא ידידי הטוב, חבר הכנסת נסים דהן מתנועת ש"ס, שאני מעריך אותו ואני יושב אתו בוועדת הכספים יום=יום, ולפתע פתאום, ללא כל הודעה מוקדמת, מכניס לנו בדלת האחורית במשרד הדתות את הכספים הייחודיים חזרה לכנסת. שנים, אדוני היושב=ראש, נלחמו בתופעה. ואגב, אין פה עניין דתי, כי התקציב לא משתנה. התקציב הוא אותו תקציב. השאלה היא, אם אותו תקציב יקבלו 30 ארגונים או 3,000. מי שם אותנו להחליט: לך מותר, לך אסור, לך מותר, לך אסור, כי אתה לא שייך אלינו, או כן שייך אלינו, אתה לא מזוהה עם מפלגה מסוימת, או כן מזוהה עם מפלגה מסוימת. למה? למה? יש בשביל זה קריטריונים למדינה, יש פקידים במדינה. העמותות שעוסקות בחינוך תורני תגשנה את בקשותיהן, בקשותיהן תיבדקנה ויוחלט מהי ההקצבה שמגיעה להן, באופן הכי יפה. לא. זה עבד שנתיים. יותר מדי. פתאום כמה מהחברים הרגישו שהעמותות שמזוהות אתם נפגעו, חלילה, קיבלו פחות מאשר בעבר. יכול להיות, כי יש הרבה עמותות. מה יש? אלף פרחים יפרחו. מה קרה? - לא. רוצים לחזור לייחודיים, שרק מי שקשור אתנו יקבל ומי שלא קשור אתנו לא יוכל להגיש. אני אומר זאת משום שזה חורה לי. זה חורה לי.

אדוני היושב=ראש, אני חושב, למשל, שיש בעיה עם מבנה בתי=הספר בחינוך העצמאי. אני אומר זאת לציבור, דעותי ידועות, ואף=על=פי=כן אני אומר שפה צריך לתקן, פה צריך לעזור, פה צריך להוסיף. אלא מה? אתה מרגיש לפעמים שאתה "פראייר". אתה בא ואומר: מגיעות לציבור החרדי, למשל, כיתות בתי=ספר, כי בחלק מהמקומות במדינת ישראל התנאים הם בלתי אפשריים ולא אנושיים; ואני לא מקבל אותם. כחבר כנסת אני לא מקבל אותם, וזה לא משנה, אם אני לא מייצג את הציבור הזה. אבל, מצד שני, עושים תרגילים כאלה. אגב, גם זה לא עומד בחלל ריק.

היו"ר ד' טל:

לא הבנתי היכן חבר הכנסת פינס הפך להיות "פראייר".

אופיר פינס=פז (העבודה):

אגיד לך במה. בזה שאני רוצה לתמוך בתביעות צודקות, ואז אני מקבל גם תביעות לא צודקות. למה?

היו"ר ד' טל:

ואז אתה מתנגד.

אופיר פינס=פז (העבודה):

אז אני מתנגד, נכון, אבל, אני לא רוצה להגיע למצב הזה.

היו"ר ד' טל:

אבל זה לא עושה אותך "פראייר".

אופיר פינס=פז (העבודה):

זה יוצר איזו תחושה כזאת. אני רוצה ללכת לגישה עניינית, שבה אני עוזר בכבוד, בצורה עניינית, לבקשות. אני רוצה לקוות שלא תהיינה בקשות לא ענייניות.

אתן לך דוגמה נוספת, אדוני היושב=ראש. אני חוזר מבית=המשפט. הייתי בבג"ץ בבוקר, עם חברי, חבר הכנסת אברהם פורז. משרד הדתות לא מנוהל על=ידי מפלגת העבודה, נכון? הוא בקואליציה. לא הצליחו להחליט מי ישלוט במשרד הדתות, ש"ס או מפד"ל. מותר להתווכח. קיבלו החלטה שעושים רוטציה. גם זה מותר. רוטציה מוזרה של

שנה=שנה, וגם זה מותר. שני סגני שרים - שני סגני שרים. אפילו על המנכ"ל החליטו.
אבל מה? אמרו: לא מספיק המנכ"ל, גם המשנה למנכ"ל. אין דבר כזה. אין דבר כזה. לא
צריך לערב את הפקידות בחלוקת התפקידים הפוליטיים. משרד הדתות - - -

שלום שמחון (העבודה):

מאזן האימה.

אופיר פינס=פז (העבודה):

אחר כך, אחמד סעד שדיבר כאן, מתלונן בצדק שהוא מרגיש גם "פראייר". למה? כי
הוא מייצג איזה ציבור שגם הוא צריך לקבל שירותי דת ממשרד הדתות. זה לא משרד של
מפלגה. אלוהים אדירים.

היו"ר ד' טל:

והוא מקבל אותם.

אופיר פינס=פז (העבודה):

לא, הוא טוען שהוא לא מקבל אותם.

היו"ר ד' טל::

אולי הוא לא מקבל אותם במידה מספקת, אבל בוודאי הוא מקבל אותם.

אופיר פינס=פז (העבודה):

או. קי", כמובן, בצורה שהיא - - -

היו"ר ד' טל:

אבל אתה מבין שכולם טוענים שהם לא מקבלים אותם מספיק.

אופיר פינס=פז (העבודה):

לא, לא. כן ולא.

היו"ר ד' טל:

כולם. הרי הקומץ לא משביע את הארי.

אופיר פינס=פז (העבודה):

זה נכון.

עזמי בשארה (חד"ש=בל"ד):

יש הבדל בין הרבה ולא מספיק לבין מעט ולא מספיק.

היו"ר ד' טל:

נכון. יש לך אפשרות להצטרף לקואליציה.

אופיר פינס=פז (העבודה):

אבל גם אם אנחנו לא בקואליציה, אדוני היושב=ראש, ואנחנו לא בקואליציה, עדיין מעניין אותנו מה עושים בכסף של המדינה. אתה יודע למה? כי אנחנו משלמים מסים.

היו"ר ד' טל:

זה גם עניין את אדוני לפני שנה או שנה וחצי, כשפרופסור שטרית היה שר הדתות?

אופיר פינס=פז (העבודה):

איזו שאלה.

היו"ר ד' טל:

לא שמעתי את זעקתו של אדוני בנושא של המינויים הרבים במשרד הדתות, כשפרופסור שטרית מינה מינויים פוליטיים לכל דבר.

אופיר פינס=פז (העבודה):

כמו מה?

היו"ר ד' טל:

כמו מה? אפנה את אדוני למבקרת המדינה ולדוח מבקרת המדינה, ועיניך יראו את אשר מבקרת המדינה קבעה. ומי אני לעומת מבקרת המדינה?

אופיר פינס=פז (העבודה):

אני מרשה לך לצטט.

היו"ר ד' טל:

אני מניח שנאמנה על אדוני מבקרת המדינה, שהבדיקה שלה היא בדיקה עניינית.

אופיר פינס=פז (העבודה):

נאמנה מאוד. אני יודע שיש חברים בציבור הדתי, שמאשימים את השר שטרית, השר לשעבר שטרית, במדיניות שאינה לרוחכם, או לחלק מכם. זו זכותכם.

היו"ר ד' טל:

לא, אני לא מדבר על הציבור הדתי. אני מדבר על מבקרת המדינה.

אופיר פינס=פז (העבודה):

יכול להיות. לא ראיתי את הדוח. אתה אומר שזה ישנו. אבקש ממך לצטט אותו.

היו"ר ד' טל:

אעמיד אותו לרשות אדוני.

אופיר פינס=פז (העבודה):

או. קיי., אלך לקרוא אותו. אבל אני מבקש להבהיר דבר אחד, ואני אומר שהכול הוא בקונטקסט אחד: כשבאה הממשלה, ומצד זה פוגעת בחיילים המשוחררים, ומצד זה מאפשרת ונותנת גושפנקה להוציא את משרד הדתות מרשות הכלל ולהעניק אותו לשתי מפלגות פוליטיות, ממש בצורה הכי הכי חד=משמעית וברורה - אותי זה מקומם. וזה לא משנה שאני לא בקואליציה, או אני כן באופוזיציה, או אני לא יודע מה.

מדינת ישראל היא של כולנו. אם לא נדע לשמור על האיזונים הדקים בין כל האוכלוסיות המורכבות והשונות, נאבד את המדינה. גם אם יש חלק מהציבור שהוא לא בקואליציה, צריך לזכור שהוא קיים במדינה, והוא רואה, הוא שומע והוא מזדהה או לא מזדהה.

אני חושב, שטוב תעשה הממשלה וטוב תעשה הקואליציה - את הנעשה אין להשיב, אבל יש דבר שלא נעשה - ואני קורא, ובזה אני מסיים, אדוני היושב=ראש, לכל חברי מהקואליציה מכל פינות הבית: אנא, אל תיתנו היום לפגוע בחוק חיילים משוחררים.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, חבר הכנסת פינס=פז. חבר הכנסת סאלח סלים - לא נמצא. חבר הכנסת שמעון פרס - לא נמצא. חבר הכנסת חיים רמון. חבר הכנסת עזמי בשארה.

משה שחל (העבודה):

מי עכשיו?

היו"ר ד' טל:

אחריו אדוני. השרים הודיעו לי שהם בדרך, אבל אני רואה שהם בוששו להגיע. אם הם יגיעו, אני מבטיח לאדוני שלא אחסוך מהם את שבט לשוני.

משה שחל (העבודה):

היו תקדימים שהיושב=ראש הפסיק ישיבה, ואז - - -

היו"ר ד' טל:

אין לי שום בעיה לסגור את הישיבה עכשיו, אבל אני חושב שזה יתנקם בנו ואז ההצבעות לא יהיו ב=15:00; אני מניח שהן יידחו.

עזמי בשארה (חד"ש=בל"ד):

אדוני היושב=ראש, חבר הכנסת המכובד שחל, אין איש מלבד באולם. מה לעשות?

לא עשיתי את זה בכל הדיונים על התקציב - דיברתי, בדרך כלל, על התקציב ועל המבנה של התקציב - אבל היום החלטתי להיות חלק ממקהלה - המקהלה שמדברת ועושה "לובינג" בכנסת למועצות המקומיות הערביות.

אבל, לפני זה, משום שעוררתם את הנושא של משרד הדתות, אני רק רוצה להודיע, שגם אני מכין תיק לבג"ץ בעניין משרד הדתות; אני לא הולך, עד שהוא יהיה מוכן. משרד הדתות נותן אומנם שירותים לאנשים הנמנים עם דתות אחרות, לא עם הדת היהודית, אבל הוא מתנהג כאילו הוא משרד הדת היהודית. הוא נותן כמה שירותים לנוצרים, למוסלמים ולבהאים, ואפילו לשומרונים יש שם סעיף, אבל בכל התקציבים הכלליים של משרד הדתות אין אנשים לא יהודים. בתקציב של בתי=עלמין, בתקציב של חינוך וכו' אין אגורה שחוקה אחת ללא יהודים. משרד הדתות עובר על חוק יסוד. משרד הדתות עובר עבירה ועושה אפליה ביוזעין. למרות כל ההתכתבויות שלנו אתו, הוא לא מותיר לנו שום פתח, לדעתי, חוץ מאשר ללכת אתו לבג"ץ.

יש עוד כמה עמותות במגזר הערבי - - -

היו"ר ד' טל:

האם זה דבר מתמשך או שהוא השתנה בשנה האחרונה?

עזמי בשארה (חד"ש=בל"ד):

לא. זה דבר מתמשך, ותמיד היתה עליו ביקורת. אבל, אדוני היושב=ראש, לא רק המדינה מתפתחת - גם האוכלוסייה מתפתחת וגוברת המודעות לזכויות. לא משנה איזו ממשלה זו. אני לא נמנה עם האנשים שהסתירו ביקורת על הממשלה הקודמת. אני מבקר את הממשלה הקודמת, אבל אני רוצה להגיד לך, שבעניינים הנוגעים לזכויות האזרח של האוכלוסייה הערבית, במיוחד בנושא התקציבים - ואין מה לעשות, זו עובדה - נעשה מאמץ 1990. המאמץ הזה לא היה מספיק בשום פנים ואופן. -לא מבוטל לסגירת פערם בשנים 1995

היום יש אוכלוסייה במדינת ישראל, האוכלוסייה הערבית, שיש לה הרבה יותר מודעות מאשר בעבר - הן לשייכות הלאומית שלה והן לשייכות האזרחית שלה; והיא לוקחת את השייכות האזרחית הזו ברצינות. משרד הדתות צריך לתת שירותים דתיים, והם רוצים את חלקם בשירותים הדתיים הללו.

דרך אגב, אני בכלל נגד - אידיאולוגית ותיאורטית - קיומו של משרד דתות במדינה דמוקרטית, ואני בעד הפרדת הדת מהמדינה. אבל, כל עוד חלק מהממסד, חלק ממבנה המדינה ומחוקי המדינה, וכל עוד אין הפרדת דת מהמדינה, והמדינה כן נותנת שירותים דתיים - אז אני בעד שהמדינה תיתן שירותים דתיים בצורה שווה לכל האוכלוסייה, לרבות נוצרים, מוסלמים, דרוזים וכו'.

בעיתון "הארץ" מ=27 בדצמבר פורסם, שהמפלגות הדתיות סיכמו עם משרד האוצר על תוספת תקציב של כ=600 מיליון שקל בשנה הקרובה. המרכיבים העיקריים בתוספת זו יהיו: בניית 500 כיתות - 200 מיליון שקל; תוספת תקציב לישיבות - 100 מיליון שקל; תוספות אחרות לתקציב משרד הדתות - כ=50 מיליון שקל; ובניית דירות להשכרה - כ=170 מיליון שקל.

אני בטוח שהמגזר הזה סבל בתקופה מסוימת מאפליה ושחלק מזה הוא גם סגירת פערים, אבל זה לא ענייני כאן. מה שמעניין אותי בדיון הזה כאן הוא איך מגיעות שדולות במדינת ישראל לכפות את תנאיהם על הממשלה ועל משרדי הממשלה.

אני מודה, אדוני היושב ראש, שאני עומד חסר אונים. אנחנו כבר לא יודעים מה עוד אפשר לעשות. האוכלוסייה הערבית, נציגיה, ראשי המועצות המקומיות הערביות, שובתים זה חודש ושבוע מול בניין ראש הממשלה. העובדים של הרשויות האלה - חלק מהם לא קיבל משכורות ארבעה חודשים. הם הפגינו, עשו פעולות מחאה, עברו בכל ירושלים, דיברו עם נשיא המדינה, עברו את כל הריטואל של שיחות עם שרים - שר הפנים ושר האוצר - ועם נשיא המדינה. מאז הם שובתים מול הכנסת, אנחנו חוזרים על הנושא הזה כמעט בכל נאום בכנסת. תציעו לנו מה אנחנו עוד יכולים לעשות. מה אנחנו צריכים לעשות? לשרוף טאיירים ברחובות? לנהוג באלימות?

היו"ר ש' וייס:

להשתתף בפריימריס של מפלגת שלטון.

עזמי בשארה (חד"ש=בל"ד):

נכון, של מפלגת שלטון. ודאי.

היו"ר ש' וייס:

אבל אתם אף פעם לא יודעים מי תהיה מפלגת שלטון.

עזמי בשארה (חד"ש=בל"ד):

אולי גם להתגייר, אדוני היושב=ראש שבח וייס. אני לא יודע. ההצעות האלה הן לא הצעות לעם ולקבוצת אזרחים. אנחנו לא יכולים להציע הצעות כאלה ברצינות בפרלמנט של ישראל, בכנסת. מה אנחנו צריכים לעשות? תציעו לנו.

אתמול הייתי שותף להצגה הגדולה כאן.

היו"ר ש' וייס:

להצטרף לגשר.

עזמי בשארה (חד"ש=בל"ד):

בדיוק. רציתי להגיד את זה. אתמול היינו שותפים להצגה הגדולה כאן, ששברה קצת את הפטפטת הרוטינית, ופתאום הצטרפו אנשים מהקואליציה - סיעת גשר - לאופוזיציה והפילו הצעה של הממשלה. האם הם היו מוכנים לעשות זאת למען האוכלוסייה הערבית? האם מישהו בקואליציה היה מוכן לשנות דעה או לנקוף אצבע למען האוכלוסייה הערבית?

אנחנו מיליון תושבים, מיליון אזרחים. ארבעה חודשים לא קיבלו אנשים משכורות. אני לא רוצה לדבר על התעשייה האווירית, אבל אילו לא קיבלו הפועלים באיזה מפעל בישראל משכורות ארבעה חודשים, מה הם היו עושים? היו סוגרים רחובות. ואז הכנסת היתה מתכנסת, וכל חברי הקואליציה והאופוזיציה ביחד היו קמים על רגליהם ושואלים איך זה קורה וכו'. אתם יודעים מה? לא פועלים שלא קיבלו משכורות ארבעה חודשים - מספיק שיהיו ילד מעיירת פיתוח או אמא שתפתח מקרר מול הטלוויזיה ב"מבט", ולא יהיה בו שום דבר להאכיל את הילדים, כדי שהכנסת הזאת תקום על הרגליים, תהיינה הצעות דחופות לסדר=היום, ושר האוצר יעשה משהו בנדון. אנחנו כבר לא יודעים מה לעשות.

אני אומר לכם, שזה לא טוב שקבוצת אזרחים תרגיש את עצמה - - -

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בשארה, נדמה לי, שראש הממשלה "קצב" לכם שר.

עזמי בשארה (חד"ש=בל"ד):

"קצב" לנו שר - זה בדיוק נכון. קצב לנו שר. אבל גם השר הזה חסר אונים. הוא אומר, שהוא משוכנע בצדקת התביעות. אם אתה רוצה, אגיד לך כך: הוא קצב לנו שר, אבל הוא לא קצב לו תקציב. הוא לא יכול לעשות שום דבר בנושא. הוא אומנם אמור להיות "קימקם" - איך אמרו פעם בערבית? - אחראי על הערבים לנהל את ענייניהם, אפטרופוס - - -

משה שחל (העבודה):

זה בטורקית.

עזמי בשארה (חד"ש=בל"ד):

בדיוק. זה מטורקית. ולא לפתור את בעיותיהם. אבל, אני בטוח, שכל הכנסת מבינה מה אומר קימקם.

משה שחל (העבודה):

פרוביזור.

עזמי בשארה (חד"ש=בל"ד):

כן. הוא לא אמור לפתור את בעיות האוכלוסייה הערבית, אלא לפקח על האוכלוסייה הערבית ולשמור שכמה שיותר מצביעים מה=95% של פרס יעברו לנתניהו בפעם הבאה. זה תפקידו העיקרי, לדעתי. אבל אפילו את זה הוא לא ימלא בהצלחה, כנראה, כפי שנראה עכשיו המצב של הרשויות המקומיות במגזר הערבי.

אני אומר לכם, חברי הכנסת, לא טוב שבדיון הזה על התקציב, 17%, 18% מאזרחי המדינה הם מחוץ לדיון, מרגישים שהם מחוץ לכללי המשחק הדמוקרטי. שתדלנות זה לא בשבילם. "לובינג" זה לא בשבילם. כללי המשחק הדמוקרטי הלגיטימיים לא חלים עליהם, כי הם מחוץ למשחק. אם יימשך המצב הזה, שקבוצה גדולה של אזרחים תרגיש מחוץ לכללי המשחק הדמוקרטי - והם אפילו לא נמנים עם הדפוקים, הם לא נמנים עם האנשים המדוכאים כלכלית במדינה, כי גשר לא תעמוד לצדם וש"ס גם לא תייצג אותם - אם זה ימשיך להיות המצב - ובסך הכול יש לנו שוויון חוקי ואפילו שוויון חוקתי בין אזרחי המדינה, וכבר יש לנו חוקי יסוד, כל השוויון הזה יכסה באמת על מצב חברתי, כלכלי ופוליטי של משטר אפרטהייד. תודה רבה לכם.

היו"ר ש' וייס:

חוזרים למרקסיזם, חבר הכנסת בשארה. המבנה המשפטי כמבנה=על של המדינה הבורגנית הלאומית, נכון?

חבר הכנסת משה שחל, הפרק הבא בסוציאליזם. בבקשה. אחריו - חבר הכנסת שלום

שמחון.

משה שחל (העבודה):

אדוני היושב=ראש, בראש וראשונה אני רוצה לפנות אליך בקריאה להציל את כבודה של הכנסת. בהיותך יושב=ראש הכנסת התקיימו דיונים כאלה, בהיותי השר המקשר בין הממשלה לבין הכנסת תבעת ודרשת שבעת הדיונים יהיה נוכח נציג ממשלה ויהי מה.

היו"ר ש' וייס:

הודיעו לי שהשר התורן הוא השר סויסה והוא בדרכו לכאן.

משה שחל (העבודה):

אדוני היושב=ראש, ראיתי שרים במזנון הכנסת. אם השר סויסה כבר שעתיים בדרכו לכנסת ממשרדו בירושלים, אין שום תירוץ מדוע הכנסת לא תתבע את מה שצריך להיות למעשה דבר מובן מאליו. אני לא רוצה להסית אותך ולומר לך לסגור את הישיבה, כפי שעשה בעבר אחד מסגניך, נדמה לי שהיום הוא יושב=ראש הכנסת. הוא תבע וישיבת הכנסת נסגרה, הופסקה עד שיגיע שר או נציג הממשלה שיהיה נוכח באולם במליאה.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו נבקש מהגברת רות קפלן, שהיא אחת מסגני מזכיר הכנסת, שתזרז את התהליך של בוא השר. בינתיים אני אתייחס אליך כמו אל שר, בסדר, משה?

משה שחל (העבודה):

נעים להיזכר, אבל עובדתית זה איננו נכון.

אדוני היושב=ראש, הייתי מוכן - לו היה כאן נציג הממשלה - לומר שהתקציב שהונח על-ידי הממשלה יש בו בהחלט נקודות חיוביות; יש בו אילוצים שייתכן מאוד שגם אנחנו, אילו היינו בממשלה, היינו נאלצים לבצע אותם.

אני אומר דבר נוסף. אני מעריך שהמשק בישראל, שבשלושת החודשים האחרונים הראה תוצאה טובה יותר מאשר התחזיות, יש לו בסיס איתן וחזק, כי המשק הישראלי הוא משק מגוון מאוד, מקצועי מאוד, ברמה טכנולוגית גבוהה, ואין סיבה שהוא לא יגיע לתחומים הרבה יותר רחבים, הרבה יותר חזקים ממה שהם כיום. והיום ישראל, עם כל הבעיות, נמצאת במעמד של מדינה מערב=אירופית בינונית. הנתונים של אתמול מוכיחים, שההכנסה לנפש בארבע השנים האחרונות עלתה והגיעה לכ=16,900 דולר. זה פי=15 יותר מאשר במצרים ובוודאי פי=20 יותר מאשר בהודו.

הכלכלה הישראלית, עתידה קשור למצב של השלום באזור, וסיכוייה להגיע לשיא היכולת שלה הם בביטול החרם שהוטל עליה במשך שנים וביכולת לפרוץ למדינות השכנות קווים שהתחילו בעת כהונתה של הממשלה הקודמת, ממדינות המפרץ לצפון=אפריקה, לרבות מרוקו. למעט כמה מדינות ערביות ששייכות לקיצוניות חזית הסירוב, רוב המדינות הערביות גילו התעניינות רבה, אפילו רצון רב מאוד להגיע לקשרי מסחר ולחילופי ידע. ואז המזרח התיכון עלה על הדרך של מזרח תיכון חדש, עם אופציות מאוד מרתקות, אפילו של יכולת להקים שוק משותף דומה או בעל אותם יסודות כמו השוק האירופי המשותף והקהילייה האירופית.

צר לי לקבוע, שהתקציב שהוגש לנו הפעם הוגש על-ידי ממשלה שעדיין לא הוכיחה מעשה אחד של יציבות ושל כיוון - לאן היא מובילה את העם הזה.

אדוני היושב=ראש, ידוע לכולם שראש ממשלתנו דובר אנגלית טובה יותר מהעברית שלו. לכן אני ארשה לעצמי לצטט כמה דברים שפורסמו לאחרונה במסגרת חומר שמגיע #, סקירה של העיתונות האמריקנית של השבוע AMERICAN# EDITORIAL# REVIEW אילינו מ= האחרון.

על אף היותי איש אופוזיציה, מעולם לא הייתי בין אלה שראו את הכול בצבעים

קודרים, והייתי מוכן ואני גם מוכן היום לתת לכל ממשלה גם את הציונים הטובים שמגיעים לה. אני נדהמתי שבמסגרת סקירת העיתונות האמריקנית אף עיתון אחד לא התייחס בחיוב לממשלת ישראל ולראשה בנימין נתניהו. חזקה עליו, כך אני מקווה, שהוא קורא את קטעי העיתונות האמריקנית. הוא, כמי שישב בארצות-הברית כמעט דור שלם, מכיר את המערכת הזאת, יודע גם מה משמעותה ומה הערך שלה. אני אקרא קטע קטן, כמה שורות מכל אחד מהעיתונים החשובים שמובאים כאן.

BUT# WASHINGTON MUST FOR THE SAKE OF # אומר כך: CHICAG# TRIBUNE ה=

· ,

לצורך התרגום - העיתון אומר, כי וושינגטון צריכה, למען האינטרסים האמריקניים, ליידע את ממשלת ישראל, את ממשלת נתניהו, כי אין לממשלת נתניהו שיק ריק, בלתי מותנה, מטעם ממשלת ארצות-הברית, כדי שהוא יוכל לבזבז אותו כפי שהוא רוצה.

הוא ממשיך ואומר, ואני אתרגם ישר: ממשלת הליכוד של נתניהו מצטיירת כמי שלמעשה שבוי בידי הקיצוניים ביותר מאלה שהצביעו בעדם. והוא מסיים במעין אזהרה. - גם בגלל חג המולד, אבל לדבר אתו TURKEY אני חייב לצטט באנגלית מפני שאי=אפשר לתרגם: "תכלס". הוא קורא לקלינטון ואומר לו: היתה ביקורת לפני שבוע על נתניהו, הגיע הזמן לבוא ולהגיד לנתניהו דברים ברורים.

מסיים את המאמר שלו ואומר, שעל מצביעי ישראל שבחרו בנתניהו MIAMI# HERALD ה= לדעת את התפיסות שלו. הם צריכים לקוות, שהוא לא יביא עליהם יותר רצח, מעגל דמים, וינהג אחרת.

אומר: מעולם לא היתה ישראל כל כך משופעת במשק טוב, בכלכלה BALTIMORE# SUN ה= טובה, ומעולם היא לא היתה בטוחה באופן כללי כפי שהיא היתה ערב בחירתו של נתניהו. , האמון הלך, CONFIDENCE הדברים שאומר אותם עיתון נכבד ומכובד. והוא אומר כאן, שנתניהו, הלך, השגשוג נמצא בסכנה, THE PROSPERITY והוא מוסיף: המצב הכלכלי הטוב נמצא בסכנה, והישראלים צריכים לראות את זה.

כותב מאמר ביקורת קשה מאוד על הממשלה הקיימת בישראל, WASHINGTON# POST ה=

, היא מביאה מצבPROFOUNDLY DEPRESSINGוהוא מציין ואומר כי הממשלה הנוכחית בישראל ,
רוח של ייאוש, בהגדרה שלו. זה, לדעתי, אחד העיתונים החשובים ביותר בארצות=הברית.

עיתון נפוץ ביותר בארצות=הברית, "הניו=יורק טיימס" - - -

היו"ר ש' וייס:

ממש עיתונות עוינת. מה יהיה?

משה שחל (העבודה):

עוד מעט יבוא ביבי נתניהו ויאשים את האופוזיציה כאילו אנחנו כתבנו את זה.

קורא לאדמיניסטרציה של קלינטון, שנמצאת בכהונה השנייהNEW# YORK# TIMESה =
שלה, ואומר שצריך להעמיד את נתניהו בפני הצורך להשיב תשובה ברורה, האם הוא ממשיך
את אוסלו ולא ימשיך הלאה לתעתע בממשל האמריקני.

כותב אזהרה מפורשת לממשלת ישראל, והוא מדבר על כךTRIBUNE# CHICAGO#ה =
שהעולם כולו ישפוט את ישראל אם על=פי מעשיה והמדיניות שלה - - -

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שחל, את ההמשך נעביר להסת"יגויות הבאות?

משה שחל (העבודה):

אולי עוד משפט אחד, שהוא משפט הסיום שלי בעניין הזה.

היו"ר ש' וייס:

שניים.

משה שחל (העבודה):

#, במאמר שנכתב על ידי אנטוני לואיס, מ=19 בדצמבר, משוואה NEW# YORK# TIMES ה= NETANYAHU# את ההצהרות הכפולות של נתניהו להצהרות אורווליאניות, והוא אומר: - על השם של ביבי נתניהו. BIBISPEAK# ORWELLIAN# IS CHARGED WITH

אני רואה את הדברים האלה בדאגה רבה. אני אומר לשרים של הממשלה הנוכחית, שלדעתי הם ויתרו על כבודם ועל ערכם כחברים בממשלה שמוטלת עליהם אחריות אישית וקולקטיבית, בכך שהם לא שואלים שאלות והם מסתפקים בדיבורים במזנון חברי הכנסת, שם הם משמיעים ביקורת קשה על ראש הממשלה.

אגב, מעולם לא שמעתי כל כך הרבה שרים, חבר הכנסת הירשזון, תאמין לי, מדברים כל כך רע על ראש הממשלה שלהם, אבל בגלל שינוי החוק פוחדים לומר את הדברים בפומבי ובגילוי לב. אני קורא להם, לפני שיהיה מאוחר מדי, לשמור על מינימום הכבוד והאחריות כלפינו אנחנו - - -

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

כנראה לא הקשבת בקדנציה הקודמת - - -

משה שחל (העבודה):

אני מאחל למדינת ישראל שיהיו לה הרבה ממשלות כמו ממשלת רבין, על שריה ועל תפקודה. זה אולי המודל הטוב ביותר איך ממשלה צריכה לפעול. הלוואי שהממשלה הנוכחית היתה לומדת מעט מאותו סדר ומאותה אחריות שאפיינו את הממשלה הקודמת.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת שחל. חבר הכנסת שלום שמחון. אחריו - חבר הכנסת
האשם מחאמיד.

שלום שמחון (העבודה):

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, מה שמעניין אותי לדעת, חבר הכנסת הירשזון, זה
מתי יפסיקו להזכיר כאן את הקדנציה הקודמת, מתי? באיזה שלב, תנסה להגיד לי, יבוא
גבול לאיזון שבו מזכירים את הקדנציה הקודמת.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

תבין שבישיבה הראשונה של התקציב מזכירים את הממשלה הקודמת - - -

שלום שמחון (העבודה):

עכשיו זה רשום, ועכשיו נחכה לשנה הבאה כדי לראות אם אתה תהיה בין אלו
שיזכירו את הקדנציה הקודמת.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

גם בקדנציה הקודמת היה אותו דבר.

שלום שמחון (העבודה):

נראה לי שהעניין הזה של הקדנציה הקודמת יהיה משהו מתמשך ובלתי פוסק. בגלל
חוסר העשייה של הממשלה הזאת יזכירו כל הזמן את הקדנציה הקודמת. אבל - - -

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

אל תהיה מוטרד - - -

שלום שמחון (העבודה):

אבל זה לא אומר שגם כאשר מזכירים את הקדנציה הקודמת לא צריך להביא בחשבון את דבריו של חבר הכנסת שחל ולא להיות מודאגים מהקדנציה הנוכחית. אני חושב שבסך הכול יש המודאגים.

אתה בוודאי יודע שהיה פעם בבית הזה איש הממסד החקלאי, יושב=ראש הלובי החקלאי, שר החקלאות שדווקא אינו חבר מפלגת העבודה, וקראו לו פסי גרופר. אתה מכיר את האיש הזה? הוא בוודאי היה אתך באיזו כנסת. הוא כיהן בכנסת הזאת הרבה מאוד שנים. הרבה מאוד שנים הוא כיהן כחבר כנסת והיה יושב=ראש הלובי החקלאי. הוא נשיא התאחדות האיכרים, שהיא בוודאי לא תנועה ולא מסגרת של מוסד חקלאי המזוהה בדרך כזו או אחרת עם מפלגת העבודה, בוודאי לא עם התק"ם ובוודאי לא עם תנועת המושבים.

אתמול, יחד עם אדם נוסף שגם הוא חבר המפלגה שאתה משתייך אליה, קוראים לו שלמה רייזמן, המנהל הכללי של התאחדות האיכרים, הוא כתב מכתב לראש הממשלה. אגב, זה רק אחד המכתבים שאני בדרך כלל משתדל לקרוא אותם ולא לזרוק אותם, שמגיעים מדי יום דווקא מאותן תנועות שמזוהות אתכם, לדאבוני, עדיין אתכם, כי הם כנראה עדיין לא למדו את הלקח.

במכתב הזה הם כותבים לראש הממשלה באלו המלים: החקלאות הישראלית עומדת בשנים האחרונות לפני בעיות קשות והתמודדות יומיומית עם מציאות שהולכת ונהיית קשה מיום ליום. למרות כל זאת ממשיכה החקלאות וממשיכים החקלאים למלא את ייעודם ולספק תוצרת טרייה ומעובדת לאוכלוסייה, להוות מפלט לפיזור האוכלוסייה, משכן בטח לאקולוגיה ומקור ליצוא משתלם של כמיליארד דולר בשנה, בעל ערך מוסף גבוה ביותר.

ואז הם אומרים לביבי נתניהו - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

שלום שמחון (העבודה):

פיני בדש, תאמין לי, זה יעניין גם אותך. מאחר שאתה ביסודך איש תנועת המושבים, איש מושב גילת, שרגיש תמיד לחקלאים, אני רוצה להגיד לך מה כותבים החבר'ה המזוהים עם הליכוד - המפלגה שלצערי אתה משתייך אליה היום - אל ראש הממשלה.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

שלום שמחון (העבודה):

האמן לי, אני אחזור בסוף על מה שאתה רוצה. פיני בדש, פסי גרופר הוא לא חבר מפלגת העבודה, הוא גם לא היה, אף פעם לא התקרב אליה. מאחר שבתקופה האחרונה אני מקבל ממנו כל פעם העתק של מכתב שהוא שולח לראש הממשלה על מה שהוא מרגיש כלפי המדיניות של הממשלה הזאת בנושא החקלאות, רציתי לקרוא כאן רק כמה שורות מהדברים שהוא כותב.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

גם כשהוא היה שר החקלאות - - -

שלום שמחון (העבודה):

עכשיו אני מדבר על מה שהוא כותב עכשיו. גם אם זה אולי לא כל כך נוח לכם לשמוע, כדאי שתשמעו זאת. וכך הוא כותב: קיצצתם בתקציב משרד החקלאות ופגעתם בנו החקלאים פגיעה קשה. אין חקלאות בעולם המפותח העומדת בפני עצמה, והתמיכות הניתנות ניתנות לצרכן באמצעות היצרן. יכולנו לעמוד בכוחות עצמנו, כלומר - בעצם לא הייתי

זקוק לך כלל, אבל מה שאתה מטיל עלינו מתחיל להיות קשה.

ועוד נאמר: אך אנחנו נכנעים להתחשבות הממשלתית בכל מיני נושאים, על כל ההשלכות שלהם. ועתה לענייננו, הוא כותב לו: כוח העבודה במשק נשען, לצערנו, על עובדים זרים, והסיבות ידועות. לא אנו בחרנו במצב זה, כאשר יהודים מתרחקים מעבודות כפיים. אבל זה המצב וזאת המציאות. החלטת הממשלה על היטל מיוחד על מי שמעסיק עובדים זרים תביא לקריסה מוחלטת של המשק החקלאי, התלוי גם עתה על בלימה, והעלול לאבד גם את נקודת האחיזה האחרונה שלו. האם לזאת שואפת ממשלת ישראל, ביבי?

אומרים לו פסי גרופר ושלמה רייזמן: הסירו ידיכם מהחקלאות ואל תפגעו בכוח העבודה המאפשר לנו במציאות הישראלית להמשיך ולקיים את משקינו ואת פרנסתנו מהחקלאות.

הוא כותב לו בלשון של חבר, הוא חבר מפלגה, ואומר: ביבי, אנו רוצים שתדע, שהחקלאים יכולים גם להראות, כאשר הם במצוקה אמיתית, את הפנים הלא-יפות שלהם, פנים של מי שאין לו מה להפסיד. "מי שאין לו מה להפסיד" כותב בדרך כלל אדם שנמצא בשעת ייאוש, שקשה לו והוא נמצא במצוקה. ואתם בוודאי תראו אותם פה הלילה מבליים יחד אתנו, כאשר הם פונים לראש הממשלה.

בעיתון "הארץ" של הבוקר מתפרסמות שתי ידיעות. מודעה אחת אומרת לראש הממשלה לעצור: אל תחסל את החקלאות. לא נשלם מסים נוספים על עבודה חקלאית. זאת אומרת, שמה שמנסים להטיל פה על החקלאות זה הרבה מעבר למה שמטילים על מגזר אחר.

אבל ליד אותה מודעה - - -

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

שלום שמחון (העבודה):

אני חלק מהממסד החקלאי, ואני לא מתבייש בזה. אני יכול לומר לך, שבארגון
מגדלי הירקות יש מגדלים מכל הפלגים - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אל תבין אותי לא נכון, גם אנחנו פרסמנו מודעות נגד - - -

שלום שמחון (העבודה):

- - - ארגון מגדלי פרחים, ארגון מגדלי הדורים, ארגון מגדלי פירות, ארגון
מגדלי עופות. למה אני אומר את הדברים? כי נדמה לי שבאיזה שלב הממשלה הנוכחית
פשוט לא שמה לב למה שהיא עושה. היא תופסת מגזר מסוים, שאינו מסוגל וקשה לו, והיא
יורדת עליו באופן שיטתי בלי לשים לב מה היד האחת עושה ליד השנייה.

אני חושב, כי מאחר ששניכם יושבים פה, ואני יושב אתכם בוועדת הכספים ואני
יודע שאתם רגישים מאוד לנושאים חברתיים, כמו גם לנושאים שלנו, אני מבקש מכם
שתגידו לאנשים: חבר'ה, פקחו את העיניים, עזרו לאנשים האלה. זו אוכלוסייה שדי קשה
לה. תפסיקו לרדת עליה. לכל הרוחות, האם לא יהיה מישהו שפוי בממשלה הזאת, או
בקואליציה הזאת, שיגיד לאנשים: חבר'ה, תעצרו לשנייה, תשימו לב מה אתם עושים? האם
אתם לא מסוגלים להתעלם משיקולים קואליציוניים ולומר שבכל זאת יש אוכלוסיות שצריך
לעזור להן? אני לא אומר את הדברים בכדי. בבקשה.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

העובדים הזרים אצל החקלאים הם העובדים הכי מסודרים, הם רשומים ואינם נעלמים
כמו אצל הקבלנים, והם חיים בתנאים טובים. אלה שאצל החקלאים מקבלים תנאי מחיה
טובים, זה ייאמר לזכות החקלאים. זאת מערכת מבוססת, מסודרת ורשומה, בניגוד למקומות
אחרים, שבהם לעובדים הזרים אין תנאים.

שלום שמחון (העבודה):

תודה, חבר הכנסת בדש.

מה הולך להיות עכשיו? כשאתה הולך להטיל על חקלאי מסים בגובה של כמעט 10,000 שקל בשנה, זו ועדת גל=ים - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

1,000 דולר.

שלום שמחון (העבודה):

לא, אגיד לך בדיוק - 300 שקל היטל; 3,000 שקל חידוש ויזה; עוד 8,400 שקל ערבות, שממנה חוזר רק חלק, ועוד - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

זה היה כל הזמן, היתה ערבות והיה היטל.

שלום שמחון (העבודה):

לא, זה לא היה אף פעם, אני מכיר את הנושא. היתה ערבות של 2,000 שקל בלבד שכולה היתה חוזרת; היית רוכש אותה בבנק. היום אתה הולך להפקיד 8,400 שקל, ובסוף השנה תקבל בחזרה רק חלק מאותו כסף. בעצם, אומרים לחקלאים: בניתם מערכת מסודרת, דאגתם להם לשכר מינימום, לתנאי מגורים הולמים - כמו שאתה מכיר אותם מהגזרה שאתה חי בה - עכשיו תהפכו את כל הפועלים שלכם ללא חוקיים. איך זה קורה? זה קורה כאשר אדם שואל את עצמו: אני אלך עכשיו לחדש ויזה ולהיות מסודר? לא. לא אחדש את הוויזה, אשכנע את העובד הזר שלי להיות פה עובד לא חוקי. כך, באופן מיידי, כל הגזרה הזאת תהפוך לא חוקית כדי לא להיות בסדר.

יש 100,000 פועלים לא חוקיים בארץ, ואף אחד לא עומד לטפל בזה. אף אחד לא יעשה סיבוב בתחנה המרכזית ויעלה על משאית כל אותם אנשים שלא נמצאים שם. הייתי היום אצל שר העבודה והרווחה, והוא אמר לי באיזה בעיות הוא נתקל בקשר לאוכלוסייה הלא-מאורגנת ולא-מסודרת. הוא אמר לי: אצלך קרה שלמישהו נולד פה ילד ואז העלית אותו על מטוס ושלחת אותו החוצה? לעומת זאת אני נאלץ למצוא עכשיו 25 מקומות למפגרים בני עובדים זרים מאזור תל-אביב, כשאין לי מקומות אפילו לאוכלוסייה שלי, ואני מתמודד עם קשיים שאני לא מסוגל לטפל בהם. לך טפל באוכלוסייה הלא-חוקית... למה אתה יורד דווקא על אותה אוכלוסייה מסודרת ומאורגנת?

בעניין הזה אני פונה אליכם, מאחר שאתמול קרה אתמול מקרה בלתי מקובל. חברת הכנסת נעמי בלומנטל עמדה להצביע בעד ההסתייגות על נקודת הזיכוי, ואז כולם לחצו אותה בגלל שיקולים קואליציוניים. אני חושב שזו היתה טעות; פגעתם גם בה וגם בעניין עצמו. נמצא פה גם שר החקלאות, לכן אני אומר: חבר'ה, תנו כתף, תעזרו לו לעזור לנו. יום יום הוא מנסה לעזור לנו, אנא, עזרו לו לשכנע את יתר שרי הממשלה לפגוע בנו פחות. תודה.

היו"ר נ' חזן:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת שלום שמחון. חבר הכנסת האשם מחאמיד - איננו. חבר הכנסת עבד=אלוהב דראושה - איננו. חבר הכנסת עבד=אלמאלכ דהאמשה. חבר הכנסת דהאמשה היה כאן גם באמצע הלילה, גם בשעות הבוקר המוקדמות וגם בצהריים; גם חבר הכנסת אפי אושעיה. יש אצל יושבי-ראש איזו רשימה של מתמידים. לצערי הרב, ספסלי הקואליציה היו ריקים כל הלילה. חבר הכנסת דהאמשה, בבקשה.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, ממשלה שאיננה, אנחנו חותמים ביום זה את שנת 1996, שנה שעמים רבים הולכים לפיה, ובכללם העם הערבי הנוצרי בישראל, וחוגגים את סופה של השנה ותחילתה של השנה החדשה. לכן ירשו לי חברי להינתק לדקה אחת ולעבור

לשפת האם שלנו, לשפה הערבית, כדי לברך את אחי הערבים הנוצרים החוגגים את השנה החדשה - - -

היו"ר נ' חזן:

אולי את כל העולם הנוצרי?

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

ואת כל העולם הנוצרי; למה לא? אנחנו מבקשים לברך לרגל השנה החדשה את כל החוגגים.

בנימין אלון (מולדת):

בלטינית.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

(נושא דברים בשפה הערבית)

היו"ר נ' חזן:

אפשר לתרגם את זה בקלות לעברית, כי ייתכן שהמאזינים - - -

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

בקלות. איחלתי לכולם, שהשנה החדשה תהיה שנה של שלום, של ביטחון, של צדק, של שוויון, וכל האזרחים ייהנו באותה שנה מצדק, מחיים טובים ואמינים. זה בערך - בתרגום חופשי.

חזרנו רק לפני שעה קלה מהפגנה של הרשויות הערביות, פה, מול הכנסת. ראשי הרשויות האלה שובתים ויושבים באוהל זה שלושה שבועות, עכשיו זה השבוע הרביעי, בלי שאלה שבידם הסמכות ועל כתפיהם האחריות ינסו לפתור את בעייתם בצורה כלשהי.

אני שואל: מה היה קורה אילו 50 רשויות אחרות היו שובתות עכשיו במדינת ישראל? אנחנו יודעים שלפני שבועיים בערך שבתו השלטון המקומי והרשויות שלו ליום, יומיים, ונמצאו שרים, נמצא ראש ממשלה, נמצאה הממשלה, נמצאו הסמכויות, נמצאו הדרכים, והעניין נפתר. רק כאשר הבעיה מצטמצמת למגזר הערבי, ויהיו אלה 60 רשויות מקומיות ערביות ששובתות - זה לא קורה.

אלה רשויות שאין להן לשלם לפועלים ולעובדים שלהן. בתי=ספר, המורים לא מלמדים בהם. חלק מהמורים שובת. כמו בכפר=כנא. מורי בית=הספר התיכון שובתים שם. אולי מסיבה מסוימת הם חזרו עכשיו לעבודה לתקופה מוגבלת, מתוך אחריות, מתוך כך שהם צריכים להעביר לתלמידים את תוכנית הבגרות והמבחנים הסופיים של השנה, אבל הם שבתו שבועיים שלמים, ויכול להיות שהם יחזרו לשבות שוב מחר=מחרתיים. איך זה יכול לקרות במדינה מתוקנת, במדינה דמוקרטית, במדינה שיש בה שוויון וזכויות דמוקרטיות - כך טוענים, בכל אופן - איך המצב הזה יכול להימשך?

העוול המתמשך לגבי האוכלוסייה הערבית איננו חדש. אנחנו יודעים שחלק מאוכלוסייה זאת, המגזר הדרוזי - שהם תושבים ערבים לכל הדעות, אני לא יודע אם יש מי שחולק על זה - השיגו בצורה כלשהי תיקון מסוים. אומנם, היום הם תומכים בשביתה, אבל הם לא שובתים בעצמם, כי הם השיגו את שלהם בצורה כלשהי. כולנו יודעים איך הם השיגו את זה, כבוד השר לשעבר; הם השיגו את זה לאחר שפה, מול בניין ראש הממשלה, היתה הפגנה סוערת. האם זה הלקח? האם הרשויות המקומיות הערביות צריכות ללמוד שרק בדרך הזאת הן יוכלו להשיג את הזכויות?

אני יודע שבאוהל שוקלים עכשיו את האפשרות לפנות אל המגזר הערבי בהצעה לא לשלם מסים. מה זה תקציב? התקציב הוא המסים שמשלמים אזרחי המדינה, ובתקציב זה חלקנו גדול יותר, אם לא חלק שווה לזה שמשלמים כל אזרחי המדינה. למה כאשר כל המסים הופכים לתקציב ומחלקים אותו בחזרה לציבור חלקנו נגרע ואנחנו מקבלים רק חלק מזערי

ממנו? התקציב הולך לאן שהוא הולך תוך העדפת גורמים ידועים היטב בימין הקיצוני, בין שהם חרדים, מתנחלים וכל מיני קבוצות שיש להן כוח והשפעה.

אני רוצה לומר למר נתניהו, ראש הממשלה: כאשר היית באופוזיציה, לפני שנתיים=שלוש שנים, באחת השביתות באוהל, לא רק שהלכת לפגוש את ראשי העיריות אלא הזמנת אותם לישיבת סיעה פה בכנסת. זה היה מפני שהיית אופוזיציה? עכשיו, כשאתה ממשלה, בעל סמכויות ויכול להחליט, אתה מתעלם מקיומם. מה הצביעות הזאת? רק לפני שישה חודשים, ערב הבחירות, ביקרת בכפרים הערביים, ומול עדשות הטלוויזיה והעולם כולו מיששת את ראשו של ילד קטן בכפר תמרה בגליל. אגב, תמרה הוא אחד הכפרים ששובתים עכשיו. אמרת: אני רוצה שלילד הזה יהיו אותם תנאים כמו לבני יאיר. עשרות אלפי ילדים, מאות אלפי ילדים ערבים, אדוני ראש הממשלה, צועקים עכשיו: אנחנו רוצים להיות כמו יאיר. הבטחת לנו, מגיע לנו, זו זכותנו.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

מה שעשו לו ב"חרצופים" - יעשו לכם בסוף אותו דבר.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

לא מגיע להם? הרי זה מה שראש הממשלה הבטיח. אני חושב שהוא בצדק הבטיח. אבל, האם ההבטחות האלה הן רק ערב הבחירות? אני לא רוצה עכשיו לגלוש לתחומים האחרים, להבטחות האחרות שניתנו לעם כולו, אבל במקרה הזה אלה זכויות סוציאליות. לא רק שזה לא מאיים על הביטחון, על השלום ועל הדמוקרטיה, להיפך - רק בדרך הזאת אפשר יהיה לבסס את הדמוקרטיה ואת השוויון ואת הביטחון. אין אלטרנטיבה אחרת. למה מתעלמים מזה? נחרשתם? אין לכם אוזניים? להזמין רופא שיבדוק לממשלה את האוזניים ואת העיניים? למה אתם לא רואים? למה אתם לא שומעים? מה עוד צריכים לעשות, כדי שתפתרו את הבעיה הזאת?

אני רוצה להוסיף: ראשי הציבור הערבי הודיעו לנו גם היום בצהריים בהפגנה, והם שוקלים את זה עכשיו; הם אומרים דברים פשוטים: אם אין לנו ממשלה, אם במדינה

הזאת אף אחד לא שומע לנו, אנחנו רוצים לפנות לעולם, אנחנו רוצים לפנות לאומות המאוחדות, למדינות ידידות, למדינות לא-ידידות, לכל העולם. אנחנו רוצים להישמע. אנחנו זועקים. אנחנו רעבים. אנחנו לא יכולים לתפקד. ממשלתנו אטמה אוזניים והיא איננה עונה ואיננה מתחשבת. האם נגיד להם אל תפנו, אסור לכם לפנות? מה הם יעשו? מה הפתרון? אחר כך יגידו: אתם מוציאים את דיבתה של המדינה רעה.

אני אומר, מי שמוציא דיבתה רעה - שידאג לה. מי שעושה אפליה - ידאג לחסל את האפליה. מי שדוגל בשוויון ועושה את ההיפך - שידאג ליטול קורה מבין עיניו.

אל תבואו לרשויות האלה, אם הם יתחילו לפנות גם לשגרירים וגם למדינות וגם לחוץ-לארץ. אל תגידו להם שזה לא יפה, לא מקובל ולא נעים. בשביל מה צריך להגיע לזה? הרי אפשר היה לחסוך את כל העניין. גם עכשיו אפשר לחסוך את זה. תבואו לקראתם.

אני גם שמעתי מהם, שהקצב שקצב ראש הממשלה, שאמר לממשלה לפני שעה, השר שנקצב לציבור הערבי, אמר להם: אני מוכן להכיר בצדקת זכויותיכם ואפילו לחתום על זה. אמרו לו דבר אחד ברור, לא הרבה, אמרו לו: אנחנו רוצים שהחתימה הזאת תאושר בידי ראש הממשלה, שר האוצר ושר הפנים. אלה הם השרים הנוגעים בדבר. אין תשובה.

למה אין תשובה? למה ראש הממשלה ושר האוצר ושר הפנים לא רוצים להתחייב בכתב בפני הרשויות האלה לפתור את בעייתן, לפתור את הבעיה התקציבית? הרי במה מדובר בסך הכול? - 160 מיליון שקל שהם גירעון מידי שצריך לכסותו; ועוד 400 מיליון שקל או 350 מיליון שקל, אני לא יודע בדיוק את המספרים, של כיסוי הפער בתקציבי הפיתוח. יש בעיה לכסות את הסכומים האלה? הרי רק אתמול בהצבעה אחת - 270 מיליון שקל, ואני שמח, ואני הצבעתי בעד. הממשלה חייבת עכשיו למצוא להם מקום, כי היא לא הצליחה לקצץ אותם מהכנסותיהם של האנשים במדינה הזאת.

רק שלשום - 600 מיליון שקל, אליבא דאמרתו של שר האוצר לשעבר, שיושב בוועדת הכספים, יוחדו למגזר החרדי. אני עצמי ישבתי בישיבה שלשום, ושם יוחדו 25 מיליון שקל, בין היתר באופן מיוחד, בנוסף, לשכירת דיור עבור האוכלוסייה החרדית.

אנחנו לא מקנאים; אין עיני צרה באיש; שיהיו להם תקציבים. אם האוכלוסייה החרדית יש לה אנשים שאין להם דיור ואין להם תקציבים והם זכאים לדיור, אין לי בעיה עם זה. אבל למה רק לאוכלוסייה הכוחנית? אני רואה את זה, הם נותנים את זה כי לאוכלוסייה הזאת יש השפעה, התקציב לא יאושר בלעדיהם. הממשלה לא תמשיך לתפקד בלעדיהם. אז כל קבוצה שיש לה כוח וכוחניות תקום ותקבל מעל ומעבר למה שמגיע לה? והציבור הזה יישאר מנודה, מין קונסנסוס כזה שלציבור הערבי כאילו לא מגיע.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת דהאמשה.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

גברתי היושבת=ראש, אני מסכם. למה לא מגיע לנו? אנחנו לא רוצים טובות; לא יעשה לנו איש טובות. הזמן הזה כבר עבר - אנחנו רוצים זכויות. זו זכותנו האלמנטרית. אנחנו רוצים שהזכות הזאת אכן תמומש. אנחנו מקווים שעוד לא מאוחר, תמומשנה הזכויות האלה, יינתן לציבור הערבי שוויון. זו זכותו האלמנטרית. יינתן לו השוויון, יימנעו ממנו העוול והאפליה, אחרת הציבור הזה לא ישלים עוד יום, לא שבוע, לא חודש, לא שניים, בוודאי לא למשך זמן עם המצב הזה. הגיע הזמן לתקן את העוול הזה פעם אחת ולתמיד ויפה שעה אחת קודם. תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת דהאמשה. חבר הכנסת פיני בדש, כממלא=מקום יושב=ראש ועדת הכספים, מבקש לנצל את רשות הדיבור. חבר הכנסת בדש, בבקשה.

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

גברתי היושבת=ראש, חברי הכנסת, יש בעיות ברשויות המקומיות הערביות. יש פער גדול שנוצר במשך השנים ומנסים לפתור אותו. אני משמש גם כיושב=ראש ועדת המשנה של ועדת הכספים לנושא הרשויות המקומיות. היתה שביתה, אתה הזכרת אותה, של הרשויות היהודיות, גם הרשויות הערביות שבתו, וראש הממשלה מינה ועדה בראשות שר הפנים החדש, ואני מעריך שהיא צריכה להגיש בתוך שבועיים מהיום - שר הפנים בדרך לכאן, הוא השר התורן, הוא לא הגיע, לכן הזעיקו אותי להיות התורן - מסקנות בכל נושא מצב הרשויות המקומיות, גם הערביות, גם היהודיות, כדי למצוא מענה אמיתי על הבעיות.

בעבר הקימו את ועדת=סוארי, אתה בוודאי שמעת עליה; גם הוא יושב אתנו בוועדת הכספים, והוא היה אתי בישיבות של ועדת המשנה, שהיתה צריכה לטפל טיפול נקודתי בכל רשות מקומית, לבדוק את הצרכים שלה ולתת מענה תקציבי לאותה רשות. בזמננו בשלטון המקומי התנגדנו למסקנות כי חשבנו שהן לא הלכו מספיק לקראת הרשויות בנושא הזה. אבל, בסופו של דבר היינו מוכנים לקבל בשתי ידיים את המסקנות. הבעיה היא, שגם שר האוצר לשעבר בייגה שוחט וגם שר הפנים לשעבר, בעצם בעיקר האוצר, לא היו מוכנים ליישם את מסקנות ועדת=סוארי ב=100%. יישמו את מסקנותיה ב=75% בסקטור היהודי, וזו היתה הקפצה מסוימת, ובסקטור הערבי לא הגיעו ל=75%, אלא לסביבות ה=60% - בין 58% ל=60%. אבל, גם שם עשו הקפצה של מדרגה לא קטנה עד שהגיעו ל=58%.

קרה משהו מעניין ברשויות הערביות, ואתם כנציגי הציבור הערבי צריכים לבדוק מה קרה שם - המענק לרשויות גדל, אבל הכסף נטו לא גדל. מה קרה - אם הוסיפו לרשות מקומית ערבית מסוימת, נניח, 5 מיליוני שקל מענק, הגבייה הפנימית שלה ירדה ב=5 מיליוני שקל. זאת אומרת, היקף הגבייה - אם היו 60% גבייה, הם ירדו ל=45% גבייה. התוספת שניתנה במסגרת ועדת=סוארי למענק לא באה לידי ביטוי בתקציב, מפני שהיקף הגבייה מהתושבים קטן כמעט בצורה מאוזנת. פה זה גם תפקידכם כאנשי ציבור.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

אני יודע שהגבייה קיימת, והם גובים כפי שגובים לפחות במגזר היהודי, אבל הבעיה שם - - -

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

תאמין לי, אני רוצה לעזור לא פחות, והוא יודע, אני מזמן אותם לישיבות. יש בעיה שכדאי לבדוק אותה, אתם כאנשי ציבור, מה קרה שתוספת המענק נבלמה בנושא של הגבייה.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

אני גם יודע. ישבתי אתם. אנחנו בעניינים.

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

אני מסכים אתך.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

צריך פתרון יסודי. נדביק את הפער הזה; הגירעון הכרוני הזה.

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

מעבר לזה, אגב, בשכונות החדשות הערביות וברשויות הערביות - אם אני מדבר על תל=שבע או על רהט - אני בא בטענות שלא יכול להיות שמפתחים שכונות חדשות ולא מפתחים מערכת ביוב מן ההתחלה, כי אחר כך, להוסיף ביוב לאותן שכונות, אחרי שהאנשים בונים ומתחילים לגור, זה עולה פי כמה והמערכת נעשית מסובכת. לא יכול להיות שבשנות האלפיים עדיין יעבדו עם בורות ספיגה. דרך אגב, זה גם בניגוד לתקנות ובניגוד לחוק לעשות היום בורות ספיגה. אני חושב, שצריך ללחוץ שבמקומות החדשים שנבנים יקפידו על הנושא של תשתיות הביוב, ואפילו ימנעו מהאנשים להיכנס לשכונות החדשות האלה אם לא יבצעו את תשתיות הביוב.

אני אומר שעדיין יש בעיה, ואני חושב שכדאי לחכות. אני מציע להמתין. אני

זימנתי את הישיבה לשבוע הבא, אני מקווה שעד אז יהיו תוצאות, ואנחנו נדון בעניין הזה בוועדת המשנה של ועדת הכספים. בואו נמתין לתוצאות הדיון בוועדה, שאמורה לתת מענה גם לרשויות הערביות וגם לרשויות היהודיות.

עם זאת, עלינו להודות, שבארבע השנים האחרונות, בתקופת הממשלה הקודמת, המענקים גדלו כמעט ב=400%. וזה תמיד מוצמד, כמו טייס אוטומטי, מה שנקרא. זה מוצמד ב=14%. המענקים ממשיכים להיות בהצמדה. אני מקווה שבעוד שבועיים האוצר ומשרד הפנים ילכו לקראת הרשויות המקומיות. כי הבעיות של הרשויות המקומיות כמעט בכל מדינת ישראל הן קשות מאוד, והרבה מאוד רשויות נמצאות על סף פשיטת רגל.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת בדש.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר נ' חזן:

הודעה למזכיר הכנסת הנכנס בעוד כשמונה=תשע שעות.

מזכיר הכנסת המיועד א' האן:

ברשות היושבת=ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת הסתייגויות לתקציב לשנת הכספים 1997.

כמו=כן הונחו, לקריאה ראשונה, הצעת חוק רישום פטירת חיילים שנספו במערכה 1996, והצעת חוק לתיקון פקודת המועצות המקומיות (מס' 21),-(תיקון), התשנ"ז 1996.-התשנ"ז

היו"ר נ' חזן:

אני מודה למזכיר הכנסת.

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת 1997)

1996 - התשנ"ז

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר נ' חזן:

אנחנו ממשיכים בדיון בהסתייגויות לחוק הסדרים במשק המדינה. חבר הכנסת סילבן שלום - איננו. חבר הכנסת טלב אלסאנע - איננו. חבר הכנסת תאופיק חטיב - איננו. חבר הכנסת שאול עמור - איננו. חבר הכנסת זאב בויס גם כן איננו, כנ"ל לגבי חבר הכנסת דוד ראם. חבר הכנסת אברהם הירשזון, בבקשה.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

אני מוותר.

היו"ר נ' חזן:

אם כן, חבר הכנסת בנימין אלון, בבקשה. קרוב לוודאי שניתן היה להמשיך את הדיון הזה עוד שבועיים, אך מסתבר שחברי הכנסת קצת תשושים מחוסר שינה כבר כמה ימים טובים.

בנימין אלון (מולדת):

בכל מקרה, ב=17:00 זה נגמר.

היו"ר נ' חזן:

ההצבעות על חוק ההסדרים יהיו בשעה 17:00, כלומר בעוד שעה ועשר דקות.

בנימין אלון (מולדת):

גברתי היושבת=ראש, כנסת נכבדה, רבותי חברי הכנסת, אני רוצה להתייחס לשביתה שהיתה, אשר הופסקה אחרי הניצחון הפוליטי בתוך הבניין, בעניין חצי נקודת הזיכוי לנשים עובדות. כל אחד יודע, וכבר אמרו את זה הרבה לפני, שהשביתה לא התחילה בהקשר זה. עצם היכולת של חבר הכנסת עמיר פרץ לנמק את הפסקת השביתה בכך שהיה ניצחון פוליטי בכנסת, זה כבר טעם לפגם חמור, שמעורר מחשבה.

אני יודע שעוד יהיו לנו היום קטעים דרמטיים. אתמול בלילה בשעה מאוד מאוחרת שר האוצר מנה רשימה של כספים, של הסכמים של סיעות שונות, כל מיני עוקפי ייחודיים וכל מיני הטבות לאומיות כלליות ותורניות, וכו'. הוא הרגיש צורך, אף שאין שום סיכום בכתב, לומר את הדברים בעל=פה. ועוד מעט תהיה לנו דרמה על חוק החיילים המשוחררים וחוק הגמלאים. אחרי כל השינויים שנעשו, נשאר סכומים לא גדולים.

אז אולי נראה גם כמה עלתה השביתה הזאת? כמה עלתה למשק הישראלי השביתה הפופוליסטית הזאת?

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

יותר מהחיסכון שהיה מושג מביטול חצי נקודת הזיכוי.

בנימין אלון (מולדת):

בואו ונראה. אם באמת יש קשר, ואם הניצחון של הפוליטיקאים בקבלת ההסתייגות שלהם על חצי נקודת הזיכוי חסך בכסף של האזרח 270 מיליון שקלים, אז יש סכומים שונים. לי קשה להאמין למה שכתב היום ב"מעריב" גד ליאור, שנזקי השביתה אתמול הם חצי מיליארד שקלים. זה נראה לי מנופח, כי לפי זה התל"ג שלנו הוא - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

זה לא רק אתמול. זה היה כמעט שלושה ימים.

בנימין אלון (מולדת):

אבל יש סכומים יותר מדויקים. למשל, גבי זוהר כותב ב"הארץ": הנזק מחמשת ימי השביתה בנמלי הים הוא עשרות מיליוני דולרים. מנדי זלצמן, מנכ"ל הנמל, אומר שהנזק הנגרם לבעל אונייה המושבתת מאונס בנמל חיפה נאמד בין 20,000 ל=40,000 דולר ביום. היו שם 33 אוניות שממתינות לפריקה. וכל זה - בלי הנזק לדימוי של המדינה, שלוקחים אתם כל אלה שסבלו מהשביתה, אנשים ממדינות זרות ואזרחי ישראל, בנמל התעופה ובים ובכל המקומות האחרים.

אז לא אכפת לי, אם תאמרנה סיעות הבית שתמכו בשינוי הזה שבשביל זכותו של העובד וההישגים הסוציאליים שווה לבזבז במשק המדינה חצי מיליארד שקלים - שיאמרו; אבל רק שיאמרו זאת. ואולי מן הראוי שגם הם יעלו לדוכן זה ויאמרו מה הסכום שעלתה למשק אותה שביתה, שלפחות בצורה שהיא הסתיימה היא קשורה למהלכים פוליטיים. אני יודע שבין השובתים יש מצביעי ליכוד, מצביעי מולדת, מצביעי העבודה; אני יודע שכולנו - - -

היו"ר נ' חזן:

ומצביעי מרצ ומצביעי חד"ש ומצביעי ש"ס והאגודה.

בנימין אלון (מולדת):

את רוצה שאומר את כל הרשימות? טוב, זה ידוע. עיינו ברשימת כל המפלגות.

אין לי ספק שכל חברי הבית מעוניינים לראות דווקא בחיזוקן של השכבות - לא החלשות לגמרי, אותן שכבות של עמלי כפיים, שמפרנסות בעמל כפיים את ביתן, שהאיש

עובד קשה והאשה עוזרת לו ומסייעת לו, והם מגיעים לאיזה סכום שהוא לא סכום רעב, אבל הוא לא מי=יודע=מה. והם אלה שתמיד נושאים על גבם את תקציב המדינה הענק של 200 מיליארד שקלים.

אני מקבל את הגישה החברתית הזאת. אבל אני מוכרח לומר: אם אנחנו מרגישים צורך לפרוט כל הסכם פוליטי, לפרט כל דבר, אני חושב שמן הראוי היה שיעלה לכאן יושב=ראש ההסתדרות, חבר הכנסת עמיר פרץ, ויגיד לנו כמה עלתה השביתה למשק המדינה, מה שניתן לחשב.

אפי אושעיה (העבודה):

זו השקעה לטווח ארוך, חבר הכנסת אלון.

בנימין אלון (מולדת):

בסדר. אני בטוח שגם יהדות התורה חושבת שהשקעה בישיבות היא השקעה לטווח ארוך ליהדות התורה, ואין לי ספק שכך חושבים אנשי הדרך השלישית שהשיגו תקציבים לגולן ולבקעה, ואין לי ספק שחבר הכנסת רענן כהן חושב שהשקעה בחיילים משוחררים היא השקעה לטווח הארוך, שזה הכול תשתית. אין לי ספק בכך. אף אחד לא מדבר בגזלנים רשמיים, אבל כל אחד בטוח שמה שהוא רוצה זה הדבר שעליו הוא מוכן למסור את נפשו. הערה ראשונה.

הערה שנייה, ובזה אסיים את דברי: פגשתי את חבר הכנסת עמיר פרץ ואמרתי לו ל"זו ארצנו". הדרך הזאת, לראות את מר שני מובל לבית=המשפט, אף שזאת WELCOME שהוא היתה פסיקה, פגעה בו ובציבור העובדים - אני מבין את זה - אבל אז התגובה שלו היתה לסגור את המדינה. כך הוא אמר: אני קורא בזה לכל העובדים להפסיק מיידית. יפה, אם אפשר לעשות את זה בשילוב של חברי הפרלמנט בבית ובפעילות חוץ=פרלמנטרית של שביתה, שנקראת בתזמון שקשור להצבעות הפוליטיות שנעשות בכנסת.

אני לא לגמרי נגד זה, אני רק חושב שזה הזכיר לי ימים עברו, כשאנחנו חשנו

ש=150,000 יהודים נמצאים עם הגב אל הקיר, ולצערי, ראש הממשלה המנוח אומר: אתם לא מזיזים לי, ואין עם מי לדבר. התחושה היתה קשה מאוד, וחשנו לא פחות מצוקה מאותם אנשים שמקצצים משכרם סכום זה או אחר. וזה בלי ההשקפה הלאומית הכוללת של טובת ארץ=ישראל, של טובת עם ישראל; רק התחושה האישית של חוסר אונים מול ממשלת מיעוט של 58 חברי כנסת, שנשענת על בלוק חוסם של סיעות חד"ש ועוד - אני לא זוכר את ההרכב שהיה שם - ואין עם מי לדבר.

אז עבדנו בפעילות חוץ=פרלמנטרית - אני הייתי אז מחוץ לכנסת - והיו שאמרו שזאת המרדה לנסות לשנות דברים בפוליטיקה הישראלית שלא רק בדרך של הצבעות; לנסות לחסום כביש גם אם יש לך מה לומר. לחסום תנועה זה דבר איום ונורא. לחסום נמל תעופה ולחסום את כל מוצאות המדינה בים ובאוויר ולשבש ולהשבית את הכול - זה בסדר, זו זכותו של הפועל. זו גם זכותו של האדם שחש מצוקה. לכן אמרתי לו שהוא מוזמן בזה להצטרף ל"זו ארצנו". התנועה הזאת אינה קיימת היום כתנועה פעילה, אבל אני מציע לכל אלה שנקטו את הדרך הזאת, בלי שאני פוסל אותם - אלה בהם שדנו אותנו לכף חובה - לחשוב אם הם לא דנו אותנו לכף חובה לפני שהם הגיעו למקומנו ולפני שהם חשו את המצוקה שאנחנו חשנו אז.

לצערי, זה נושא אחר, אבל עדיין החשש עולה, שב וצף. עדיין לא הגענו אל המנוחה ואל הנחלה. תודה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת בנימין אלון. חבר הכנסת מאיר שטרית - איננו. חבר הכנסת מיכאל קליינר - איננו. חבר הכנסת אליעזר זנדברג; גם הוא לא נמצא. כמו כן חבר הכנסת מיכאל איתן וחבר הכנסת חיים דיין וחבר הכנסת מיכאל נודלמן וחבר הכנסת יורי שטרן. לחברת הכנסת נעמי בלומנטל כבר אין הסתייגויות, אדוני המזכיר. חבר הכנסת צבי הנדל לא נמצא; חבר הכנסת יצחק כהן, גם הוא איננו.

אני מתחילה את הרשימה של המסתייגים מהתחלה: חבר הכנסת אברהם שוחט - - -

משה גפני (יהדות התורה):

למה? יש הסתייגויות שלי.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת משה גפני, היתה לך הסתייגות אחת. שמך נקרא בלילה, לא היית, ועל כן לא קראתי את שמך. ייתכן מאוד שמרוב בלבולים - -

משה גפני (יהדות התורה):

אני לא מאשים אותך, יש בלגן.

היו"ר נ' חזן:

- - לא הגיע לידי המסמך החדש - -

בנימין אלון (מולדת):

גברתי היושבת=ראש, בינתיים אפשר לקרוא את השמות. נרוויח זמן.

היו"ר נ' חזן:

גם את זה נעשה. זה לא עניין של "להרוויח זמן", זה עניין של הגינות.

חבר הכנסת שמריהו בן=צור איננו באולם. חבר הכנסת משה גפני נמצא ברשימה החדשה שהגיעה ברגע זה לידי, ועל כן, חבר הכנסת גפני, במסגרת עשר דקות - שתי הסתייגויות. בבקשה, אדוני.

רענן כהן (העבודה):

אני שמח שהוא מדבר.

היו"ר נ' חזן:

אולי אפשר להסביר לצופים, שפשוט עברו לרשימה חדשה. משום שהחלפתי יושב=ראש שהיה חולה מאוד, הרשימה הזאת לא הגיעה לידי.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אנחנו לא חושדים שאת - - -

היו"ר נ' חזן:

תודה.

משה גפני (יהדות התורה):

גברתי היושבת=ראש, כנסת נכבדה - - -

רענן כהן (העבודה):

שמרתי על זכותו, כי חשוב לי מאוד שהוא ידבר.

היו"ר נ' חזן:

אני חושבת שחשוב שנשמע את כולם בדיון הזה.

משה גפני (יהדות התורה):

לא, באופן מיוחד, בגלל - - -

רענן כהן (העבודה):

באופן מיוחד.

היו"ר נ' חזן:

אני מבינה. זה במסגרת חוק חיילים משוחררים, אני מתארת לעצמי.

רענן כהן (העבודה):

נכון.

משה גפני (יהדות התורה):

גברתי היושבת=ראש, חלילה, אף אחד לא חשד בך אפילו חשד קל שבקלים. עם כל מה שקורה ביומיים האחרונים, מובן מאליו שיש רשימות ישנות וחדשות והסדרים.

רבותי חברי הכנסת, היינו עדים לדרמה שהתחוללה השבוע כאשר החליטה ההסתדרות להשבית את המשק השבתה מוחלטת, כשלא כולם - אני מניח שגם לא ראשי ההסתדרות - ידעו על מה ההשבתה. אבל היה צריך לעשות השבתה. בתחילה דובר על פגיעה בקצבאות הילדים, ואנחנו חברי הכנסת, גם מן הקואליציה ובעיקר מן הקואליציה, ביטלנו את הגזירה הזאת. כנ"ל לגבי הנושא של אגרת ביקור אצל רופא; מס על תרופות. משרד האוצר החליט להטיל את הגזירות הללו על הציבור, ואנחנו לא אפשרנו. משרד האוצר הביא הצעה, שהיא אפילו הצעה לא כל כך טובה, לבטל חצי נקודת הזיכוי לאשה עובדת. יש צדדים לכאן ולכאן, אם ההצעה הזו נכונה או אינה נכונה.

לית מאן דפליג, אין ספק שיש קיפוח בשכרן של נשים עובדות, בלי שום קשר לנושא של נקודת הזיכוי, חצי נקודת זיכוי, שזו הטבה שהיתה וניתנת לנשים עובדות. אבל לא

זאת הבעיה. אם אנחנו רוצים להתמודד עם התופעה הפסולה הזאת של אי=שוויון לנשים עובדות, צריך להתמודד עם הבעיה עצמה ולא באמצעות הטבה כזאת או אחרת, שיכולה להסתכם במקרים מסוימים ב=70 שקל לחודש; פחות או אפילו יותר. אבל לא זאת הבעיה, ועם הבעיה צריך להתמודד.

לא מספיק שהכנסת בסופו של דבר לא קיבלה את ההצעה הזאת. שכרן של הנשים אינו שווה לשכרם של גברים עובדים. תופעה זו חייבת לקבל טיפול יסודי, ולא באמצעות נושא פופוליסטי, כאשר מובא חוק ההסדרים לכנסת, וכאשר מדברים על תקציב המדינה מצביעים כך או מצביעים אחרת. לא זאת הבעיה ולא זה הפתרון. אני מציע לעצמי ולכולנו לטפל בבעיה הזאת באופן יסודי, כיוון שהתופעה פסולה ואסור שתקרה.

אני רוצה לדבר על משהו באותו הקשר, אבל לא מההיבט התקציבי. זה שהאופוזיציה נאבקת נגד הממשלה - זה לגיטימי. אשר לממשלה ולקואליציה בתקופה של תקציב - זה לא סימפתי כאשר אתה מנהל את המדינה וצריך להגיש תקציב, וצריך לקצץ, וצריך למצוא פתרונות לבעיות כואבות וחשובות, ואתה צריך להתמודד פרטנית עם דברים שמביאה הקואליציה, ואתה צריך להצביע עם הקואליציה, כי אי=אפשר להיות יפה נפש ולהגיד: בנקודה הזאת אני תומך ובנקודה הזאת אני לא תומך. כחבר קואליציה אתה צריך גם להחליט איפה אתה מקצץ, איפה אתה מפחית ואיפה אתה מוסיף. כאשר אתה באופוזיציה, מובן שהחיים קלים והכול בסדר.

אבל דווקא בצד של האופוזיציה נשמעו טענות בעת האחרונה על כך שחייבים להגן בכל מחיר, בכל דרך ובכל הכוח על מעמדם של בית=המשפט. אם מישהו אמר או כתב באיזה עיתון שבית=המשפט מתערב בנורמות חברתיות, ואלה דברים שאינם מסורים בידיו, נזעקו דווקא מצד השמאל - גם מצד הימין, אבל בעיקר מצד השמאל - להגן על כבודו של בית=המשפט.

והנה היינו עדים השבוע לביזוי מוחלט של בית=המשפט; צפצוף ארוך על המושג של מדינת חוק. אגב, אני מסכים לחלוטין שהנושא הזה של יחסי עבודה וארגון יציג של עובדים אינו צריך להיות מוכרע בבית=המשפט. גם במדינת חוק חייבים הדברים הללו

להסתיים בין העובד למעביד, או במקרה הנדון בין הממשלה להסתדרות. אסור שהבעיות הללו יובאו לבית=המשפט ויפתרו שם. אם מתחילים בזה שבית=המשפט יקבע בדברים הללו - ייקוב הדין את ההר; אנחנו יכולים להביא למצב כזה את כל המערכת החברתית, את כל המערכת של יחסי עבודה, את כל המערכת שבנויה על זכויותיו של העובד. ולא משנה אם ההסתדרות במקרה הזה צדקה או לא צדקה, אני חושב שהיא לא צדקה; אף=על=פי=כן, אסור היה להביא את זה למערכת המשפטית, שצריכה לפסוק על=פי נורמות משפטיות וחוקיות בלבד, ולא על=פי שום דבר אחר.

זאת טענת ההסתדרות, זאת טענת מפלגת העבודה, זאת טענת מרצ, ואני מסכים אתם. אבל אני רוצה להזכיר להם ולעם ישראל את מה שהתחולל והתרחש לפני חודשים לא רבים במדינת ישראל ובמליאת הכנסת, כאשר טענו רבים, ואני בתוכם, שהנורמות החברתיות של יחסי דת ומדינה, של יחסי חברה במדינת ישראל, אסור שיוכרעו בבית=המשפט. זה תפקידם של נבחרי הציבור. על זה הולכים לבחירות, והציבור מחליט, בין היתר, מי ייצג אותו ואילו דעות יובאו להכרעה דמוקרטית בכנסת.

להוביל את הוויכוח הזה לבית=המשפט, כדי שהוא יחליט ויודיע, כפי שאמר נשיא בית=המשפט העליון, כבוד השופט אהרן ברק, שבית=המשפט העליון אינו מוסד שיפוט גרידא אלא הוא גם מוסד חברתי - זוהי אמירה פסולה לחלוטין, ואת זה ראינו השבוע.

אני מסכים עם מרצ, עם מפלגת העבודה, עם ההסתדרות. אני לא מסכים עם השביתה, אני לא חושב שהיא היתה מוצדקת. אבל לא בית=המשפט יחליט. זוהי נורמה חברתית, זה דבר שבחברה דמוקרטית אנחנו חייבים לשמור עליו, אנחנו חייבים לשמור על זכויותיהם של העובדים גם אם המייצגים שלהם אינם צודקים.

אני חוזר על מה שאמרתי קודם, ואם אנשי השמאל וחלק מאנשי הימין יהיו כנים, הם יודו שיש נורמות שבמדינה דמוקרטית כמו שלנו לא יוכרעו בבית=המשפט, אלא יוכרעו לפי הבחירה הדמוקרטית, כמו במקרה שהיה השבוע, של העובדים, שבחרו את הארגון המייצג אותם; או במקרה של נורמות חברתיות כלליות - על=ידי הכנסת. כאשר בא נשיא בית=המשפט העליון, כבוד השופט אהרן ברק, ואומר שבית=המשפט העליון צריך להכריע ולהתערב ולקבוע נורמות חברתיות, ומי הוא הציבור הנאור, ומי הוא הציבור הלא=נאור -

זה פסול.

יושב פה יושב=ראש סיעת העבודה, והוא עסוק עכשיו בנושא של החיילים המשוחררים;
דבר חשוב מאוד. אבל צריך לדעת - ואנחנו נזכיר לכם את הדברים האלה השכם והערב;
אני מסכים שההסתדרות היתה צריכה לנהוג כפי שהיא מוצאת לנכון כארגון מייצג. יהיו
בחירות והעובדים או שיבחרו באותה הסתדרות או שיבחרו באחרת. אבל הנורמות האלה לא
ייקבעו בבית=הדין לעבודה ולא ייקבעו בבית=משפט. אותו הדבר, וביתר שאת, לגבי
הנורמות החברתיות והציבוריות במדינת ישראל, שייקבעו על=ידי הכנסת.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת משה גפני, אני מבקשת.

משה גפני (יהדות התורה):

אני מסיים.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

זה חסר תקדים שמפסיקים את המיקרופון.

בנימין אלון (מולדת):

זה לא היה בכוונה. הרמקול השתק לא בכוונה.

משה גפני (יהדות התורה):

זה בסדר, גם על זה אני סולח ליושבת=ראש.

היו"ר נ' חזן:

צריך לעלות ולבדוק בחדר הבקרה, ואני אבקש שיבדקו את הרמקול. לי אין שליטה על הרמקולים. אני מקווה שיש לי שליטה על הדוברים, על כן אני מבקשת שתסיים.

משה גפני (יהדות התורה):

אני רק חוזר על משפט הסיום. הנורמות הללו צריכות להיקבע על-ידי הציבור באמצעות נבחריו. לבית=המשפט, לבית=הדין לעבודה ולכל בית=דין הולכים רק לצורך הדברים המשפטיים והחוקיים ותו לא. תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת משה גפני. הרשימה המעודכנת בידי: חבר הכנסת יהודה הראל - איננו. חבר הכנסת יהודה לנקרי - איננו. חבר הכנסת שאול יהלום - גם הוא לא נוכח. כנ"ל לגבי חבר הכנסת חנן פורת. חבר הכנסת גדעון עזרא - איננו. חבר הכנסת צבי ויינברג - איננו. חבר הכנסת עמנואל זיסמן לא נמצא באולם. חבר הכנסת שמואל הלפרט, חבר הכנסת אברהם שטרן, חבר הכנסת עוזי לנדאו, חבר הכנסת רומן ברונפמן - אינם.

אם כן, אנחנו עכשיו בתחילת הרשימה של המסת"גים: חבר הכנסת אברהם בייגה שוחט - לא נמצא. הוא היה כאן חלק נכבד מהלילה. חבר הכנסת עמיר פרץ - איננו.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

גם אני הייתי פה בלילה.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת בדש, כשאני הגעתי בשעה ארבע, עם כל הכבוד, לא זכיתי לראותך.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

בארבע עוד הייתי פה.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת מקסים לוי - איננו. חבר הכנסת אהוד ברק - איננו. חבר הכנסת רפאל אדרי - איננו. חבר הכנסת רענן כהן, יש לי רושם שזו ההזדמנות האחרונה שלך לשכנע את חברי הכנסת לתמוך בהסתייגות שלך.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

באולם ריק.

משה גפני (יהדות התורה):

חבר הכנסת רענן כהן, על מה אתה מדבר? שנדע.

רענן כהן (העבודה):

על חוק חיילים משוחררים.

היו"ר נ' חזן:

זה יצא כך שהוא משיב לך, חבר הכנסת גפני.

רענן כהן (העבודה):

אני רוצה לנצל את הבמה הזאת לקראת ההצבעה בשעה 17:00 ולחזור ולפנות לשר

האוצר מרידור ולביבי נתניהו, ראש הממשלה. כפי שדרשתי מראש הממשלה יצחק רבין,

זכרו לברכה - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

חבר הכנסת רענן כהן, תסביר מה ההצעה של האוצר הקיימת עכשיו ומה ההצעה שלך, מה ההבדל.

רענן כהן (העבודה):

האוצר מציע לקצץ 150 מיליון שקל בתזרים המזומנים לגבי שכר דירה. אני מסכים לכך, ואין לי ויכוח אתו בעניין זה.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

שלוש שנים?

רענן כהן (העבודה):

כל שנה הוא יחסוך 150 מיליון שקל. אין ויכוח על כך, הסכמתי. זו התרומה של החיילים.

אחרי זה בא האוצר ומציע קיצוץ נוסף.

בנימין אלון (מולדת):

ברשותך, חבר הכנסת כהן, אני מבין ש=150 מיליון השקלים האלה נשארים בקופה למען החייל.

רענן כהן (העבודה):

כן, אבל מה יצא? כל שנה הוציאו את הכספים האלה, נשארים בהתחייבויות העתידיות, אבל האוצר חוסך 150 מיליון שקל לשנה מתזרים המזומנים, ויש הסכמה על כך.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

- - - התחייבויות.

רענן כהן (העבודה):

אני אמרתי שלעתיד זה לא פוגע בזכויות של החיילים. אמרתי דברים ברורים.

בנימין אלון (מולדת):

- - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

היו"ר נ' חזן:

חברי הכנסת בדש ואלון, אני מבקשת. זו פעם שנייה או שלישית שיוצא לי לשבת בראש כאשר חבר הכנסת כהן מסביר. אני מציעה שהוא יסביר, ואם יוותרו שאלות, יהיה אפשר לשאול.

בבקשה, חבר הכנסת רענן כהן. אני שומרת על זמנך ועל זכויותיך.

רענן כהן (העבודה):

האוצר מציע מעבר לזה: בניגוד לסיכום שהיה, להוריד עוד 130 מיליון שקל.

במלים אחרות, להוריד כ=2,150 שקל מכל חייל בתקופת שירותו.

מעבר לכך, כדי למצוא פשרה, אני מסכים שתהיה פגיעה בחיילים. אין לי עניין

שעל החיילים נדון במליאה, גם אני מחפש דרך לסיים את העניין בדרך מכובדת. הצעתי

לאוצר למצוא איזו פשרה, משום שמעבר להורדה של 130 מיליון שקל, האוצר רוצה לקצץ

עוד יותר. באיזו צורה? הוא רוצה לתגמל את החיילים הקרביים; ואני מוכן לתגמל את

החיילים הקרביים. נדמה לי, שזה גם נכון מבחינת תפיסת העולם. אבל הוא אומר שהוא

יתגמל אותם לא מאותם 130 מיליון שקל שהוא לוקח עכשיו בתקציב, אלא הוא יקצץ שוב

מאותם חיילים שמקבלים 14,000 שקל. אותם חיילים ששירתו בלבנון, אחרי שלוש שנות

שירות, נקצץ מהם עוד כסף כדי לתגמל את החיילים הקרביים מהכסף הזה. במלים אחרות,

זה תהליך של פגיעה ושל קיצוץ מתמיד בחוק, במטרה ברורה - גם קיצוץ בתזרים

המזומנים, וזה בסדר, גם קיצוץ של 130 מיליון שקל, ואחרי שהוועדה תסיים את תפקידה

- והיא כבר סיימה את תפקידה - ייקחו כסף נוסף מהחיילים כדי לתגמל את הקרביים.

הצעתי לאוצר כפשרה, ש=50% מהקיצוץ שהאוצר רוצה ייקחו כבר מחוק חיילים

משוחררים וב=50% הנותרים נתגמל את החיילים הקרביים. בכך יש פגיעה בחיילים כולם,

אבל יש גם ביטוי לחיילים הקרביים. הממשלה לא צריכה להוסיף על החוק - היא מרוויחה

מהחוק וגם מתגמלת את החיילים הקרביים.

אסור לנו להפר את ההבטחה שלנו לאותם חיילים שמשרתים ונותנים הכול למען

ביטחוננו. אני רוצה לפנות לכל המאזינים, לכל הדור הצעיר, לאלה שנמצאים בצבא

ושומעים אותי, להורים, לכל שכבות העם, כי החיילים הם של כולנו: תתקשרו למס' טלפון

02-6753333 ותבקשו את שר האוצר, את ראש הממשלה, ותנסו להשפיע בכל דרך, בפנייה של-02

הרגע האחרון, למצוא דרך שלא יפגעו, למצוא דרך מחוץ למליאת הכנסת - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

- - - לחדר שלך.

רענן כהן (העבודה):

גם אלי אפשר להתקשר.

היו"ר נ' חזן:

בעברית צחה: עקוב אחרי.

רענן כהן (העבודה):

ראש הממשלה, דן מרידור, כל שרי הממשלה הזאת - כל אלה חתמו בחתימת ידם על חוק חילים משוחררים. אל תפגעו בחתימה שלכם. החתימה שלכם היא הכבוד שלכם. הממשלה הזאת נותנת - כך שמעתי מפי שר האוצר אתמול בשעה 01:30 - 400 מיליון שקל לכל מיני קבוצות. אני הייתי מבקש 5% ממה שנתנו לאוכלוסייה - לא הייתי רוצה להגדיר אותה כאוכלוסייה של חרדים, אבל אוכלוסייה דתית, שתורתה אומנותה. צריך להיות איזה אקט אמיתי, שלא יפגעו רק באלה שמשרתים בצבא, שהממשלה לא תיתן כסף רק לאלה שלא משרתים בצבא.

לפי החישוב שעשיתי, כל מי שלומד היום תורה ולא משרת בצבא - אני אומר כאן לידידי וחברי הטוב חבר הכנסת משה גפני, שהוא מקבל בסך הכול כ=2,000 שקל. ואם נכפיל את הסכום הזה ב=36 חודשי שירות בצבא בלבנון - יש לי החשבונות - הרי אתה מגיע ל=70,000 שקל.

משה גפני (יהדות התורה):

מי מקבל?

רענן כהן (העבודה):

מקבלים עכשיו. ואיך זה נראה? איזו צורה יש לזה, איזו חברה יכולה לראות את זה? איך זה יכול להתקבל, לבוא דווקא לאותו חייל שמקבל 14,000 שקל ולפגוע בו? איפה זה נשמע? איפה זה נראה, באיזו חברה? למה אנחנו מגיעים?

אני אחזור ואוסיף על הדברים האלה - - -

משה גפני (יהדות התורה):

- - - הנה ספר התקציב לפנינו.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת גפני, אני חושבת שזה ברור לכולם שאין הסכמה ביניכם.

משה גפני (יהדות התורה):

- - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

רענן כהן (העבודה):

אני גם רוצה לומר מה קורה בצבא. ידידי חבר הכנסת פיני בדש, חבר הכנסת בני אלון וחבר הכנסת משה גפני, היום 35% מכלל הבנים לא מגויסים לצבא, והמספר הזה הולך וגדל. מה שנקרא צבא העם הופך להיות צבא של בודדים, צבא של עילית, ו-70% מאלה שמשרתים במילואים לא מגיעים בכלל למילואים. אלה נתונים מדאיגים מאוד. אם נפגע היום בחיילים המשוחררים, בנפגע במורל שלהם, נפגע במוטיבציה שלהם לשרת, נעודד אותם שלא לשרת בצבא, נפגע ביכולת שלנו כחברה לדאוג לדור הצעיר שלנו - ולכל אחד יש

ילדים, לכל אחד יש דאגה בלבו לאותם אנשים שמשרתים בצבא. לעתים הם גם לא חוזרים, ואנחנו שומעים מה קורה למשפחות.

מעל במה זו אני רוצה לפנות לכל אחד מחברי הקואליציה: צריך לא רק להצביע על=פי הנחיה של קואליציה, צריך גם לחשוב. וכל נתוני האוצר, כפי שאנחנו שומעים אותם, אין להם שום בסיס. הם מציינים כאן נתונים, שמצאתי לא פעם שבטעות יסודם. מי שפוגע בחיילים המשוחררים אומר כן לחרדים. אני אומר זאת בצורה חד=משמעית. אנחנו מרחיבים את הפערים, יוצרים את המתח בין חילונים לדתיים - אנחנו חייבים למצוא דרך שהמתח הזה לא יגיע לשיאו. זה תפקידנו כחברי פרלמנט, זה תפקידה של הכנסת - לדאוג להם.

אני רוצה לסיים, כי זמני ייתם עוד מעט, ולומר - - -

היו"ר נ' חזן:

הוא תם.

רענן כהן (העבודה):

עוד דקה, כפי שביקשתי בתחילת דברי.

לאחר שלוש שנות שירות ונשיאה בעול הביטחון, עול ביטחון קשה בלבנון ובמקומות אחרים, אנחנו נותנים לבני הדור הצעיר בסיס ראשוני שיאפשר להם להתחיל את דרכם ביחס נכון וביחס הולם. אותו כסף מיועד לרכישת השכלה ולרכישת מקצוע. החיילים שומרים עלינו, ולנו יש חובה אחת: לשמור עליהם. אם את החובה הזאת כלפיהם לא נמלא, אנחנו פוגעים בחברה ובמה שאנחנו מייצגים.

אני פונה אליכם ומבקש מכולכם: בעוד דקות מספר נצטרך להצביע. כולנו חייבים להיות עם החיילים המשוחררים, אחרת תהיה פה חברה שהיא בעד חיילים משוחררים וחברה שהיא בעד החרדים. אסור שכך יהיה בחברה שלנו. תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת רענן כהן.

משה גפני (יהדות התורה):

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת משה גפני, אני חושבת שכל אחד הבהיר את עמדותיו, והעמדות האלה אינן זהות.

חבר הכנסת אורי אור - איננו כאן. חבר הכנסת ראובן ריבלין- אינו נוכח. חבר הכנסת אפי אושעיה, נותרו לך מיתרי קול? אחריו - חברת הכנסת דליה איציק, ואם היא לא תימצא באולם - חבר הכנסת חיים אורון.

חיים אורון (מרצ):

נשארו לי מיתרים.

אפי אושעיה (העבודה):

גברתי היושבת=ראש, חברי הכנסת, שאלו אותי לפני כחצי שעה עיתונאים, איך אני מבלה את סוף השנה האזרחית. אמרתי, שאני מבלה את סוף השנה האזרחית בחברתה של חברת הכנסת נעמי חזן, שהיא יושבת=ראש הישיבה. כל פעם שאני מדבר יש לי הזכות שאת מנהלת את הישיבה.

היו"ר נ' חזן:

אדוני, אתה מביך אותי, אבל נדבר אחר כך.

אפי אושעיה (העבודה):

אבל החברותא נעימה.

היו"ר נ' חזן:

תודה.

אפי אושעיה (העבודה):

לעצם העניין, אני מבקש דווקא לפתוח בדברים שסיים בהם חבר הכנסת רענן כהן בנושא חוק החיילים המשוחררים.

אני במקומו לא הייתי נכנס להשוואה עם בני הישיבות, וכמה הם מקבלים ולא מקבלים, מפני שהנושא של חיילי צה"ל הוא נושא שצריך לאחד את העם כולו - גם דתיים, גם חילונים, בני עדות שונות, אוכלוסיות שונות. אסור לנו לעשות הבחנה בנושא החיילים בצה"ל לגבי אזרחים כאלה ואזרחים אחרים, לגבי חברי קיבוץ, לגבי עשירים ועניים, כי אנחנו טוענים, בצדק, שצה"ל הוא צבא העם. הוא צבא העם, והעם כולו צריך לדאוג לעניין הזה.

אם יש לי טענה, היא לא למי שמקבל כספים - ואני לא נכנס לגובה הסכומים ומי מקבל - אלא לממשלת ישראל. התברר לי, למרבה הפתעתי, בניסיונות של הגזירות ובגזירות הקיימות, שהממשלה הזו היא פעם נגד נשים, פעם נגד ילדים, פעם נגד חולים, והנה היא גם נגד חיילים. אינני מוצא שום טעם בקיצוץ התמוה הזה בזכויותיהם של החיילים המשוחררים, אף שהיו נושאים שחייבו תיקון. למשל, החוזים הפיקטיביים לגבי שכר הדירה. שם באמת היה צריך להיעשות תיקון כלשהו, על מנת שלא נכשיל את החיילים המשוחררים, שרוצים ליהנות מההטבות שהמדינה מעניקה להם, ובצדק.

אני קורא לממשלה ברגע האחרון, חצי שעה לפני ההצבעה, לעשות פעם נוספת "חושבים" ואולי למשוך את החוק התמוה הזה ולמצוא חלופות שיענו על החוסר התקציבי. אני בטוח שסיעות הבית, בנושא הספציפי הזה, יוכלו להתאחד גם להשאר את החוק על כנו וגם במציאת פתרונות אלטרנטיביים שיוכלו לסייע בנושא הגירעון של מדינת ישראל.

אבל אני מבקש, גברתי היושבת-ראש, ברשותך, לדבר על כ=50,000 משפחות, שזכויותיהן הולכות להיפגע כתוצאה מהצעת חוק וגם מוועדה ציבורית בראשותו של השופט אלוני. מדובר בחוק הגנת הדייר.

חוק הגנת הדייר יושם בישראל לראשונה באופן גורף לגבי דירות מגורים ונכסים 1940. במרוצת השנים מאז הופעל החוק לראשונה חלו בו תמורות-עסקיים עוד ב=1941 ועדכונים עד שהוא לבש את צורתו הנוכחית. בימים אלה דנה בחוק הוועדה הציבורית בראשותו של השופט בדימוס שאול אלוני. הוועדה נתמנתה במטרה לבדוק ולבחון את מכלול ההיבטים הקשורים לדיירים מוגנים, על=פי חוק הגנת הדייר [נוסח משולב]. זו, אגב, הוועדה הציבורית השישית במספר המתמנה על=ידי ממשלת ישראל לצורך בחינת הנושא.

אני מבקש לומר, נכון שהתשלום המקורי ששולם בזמנו, כשהנכסים האלה הועברו לבעלות הדיירים, היה נמוך. אבל, התשלום המקורי הזה הוא תשלום מצטבר שנהפך לגבוה. זה טבעי שהמחיר יהיה נמוך בתחילתו של התהליך. יש דעה נפוצה, שאיננה נכונה, שדמי המפתח ששילמו הדיירים המוגנים כוללים את זכותם לשלם שכר דירה נמוך וללא הגבלת זמן. הם שילמו 60% עד 80% מערך הדירה כדמי מפתח עם כניסתם לדירה. במרוצת השנים הם נאלצו להשקיע סכומים גדולים במכללי הבניינים. כל הבניינים הם ישנים מאוד - גג, ביוב, איטום, קירות חיצוניים, חדרי מדרגות ועוד. על=פי החוק, הוצאות אלה צריכות להתחלק בין הדיירים לבין בעלי הבתים, אבל בעלי הבתים אינם רוצים לשאת בנטל הזה. נוח להם שהבניין יהיה ישן, שהבניין יתפורר. הם לא רוצים להוציא כסף, כי בדרך כלל הם בעלי הון, שאינם אוהבים להוציא כסף מכיסם, אף שהחוק מחייב אותם. אלה שנמצאים בנכס אין להם ברירה, כי הם רוצים לשמור על הנכס שלהם, על הערך שלו, במיוחד אם גרים שם או מקיימים שם עסק.

על=פי החוק הקיים יש 16 עילות לפינוי דיירים. על הדיירים הללו עומד באופן תדיר איום של פינוי. זאת משום שהחוק נותן את כל 16 העילות לפינוי שעליהן דיברתי. לא אחת מפעיל בעל=הבית עילה זו או אחרת ומקבל מבית=המשפט צו פינוי של הדייר. מובן, אם כן, מכל הסיבות הנזכרות, שאלמלא שכר הדירה הנמוך לא היו הדיירים משקיעים סכומים כל כך גדולים בדירות הללו.

בכלל, האמירה של הטוענים נגד החוק, שקופת המדינה יוצאת נפסדת מקיומו של החוק, אינה נכונה. כי בדירות הללו מתגוררים - כ=70% גמלאים, 20% צעירים ו=10% מעם ישראל כולו. רוב רובם של בעלי הבתים הללו, של 50,000 המשפחות שהזכרתי, אלה בדרך כלל גופים פיננסיים רבי עוצמה, קבלנים גדולים וספקולנטים שעושים עסקאות, שחושבים לעשות עסקאות הון על חשבון אותן אוכלוסיות חלשות. בכלל, ההשקעות של בעלי הבתים מוחזרות להן בדרך כלל בזמן קצר מאוד. אחת לשמונה שנים מקבלים בעלי הבתים 40% מדמי המפתח. יש בעלי בתים, ומספרם אינו מועט, שבדרך זו הוחזרה להם השקעתם פעמיים או שלוש פעמים.

בעלי הבתים זכאים למכור שתי דירות אחת לארבע שנים בלי לשלם על כך מס. חרף זאת תורמים בעלי הבתים במקרים רבים להתיישנות הבניינים ולהתפוררותם.

יש הטוענים, שהחוק הזה קיים רק בישראל. אני חייב לומר לכם, שבמדינות רבות בעולם החוק הזה קיים, החוק הזה ממשי.

לא להטעות שטוענים שגם בעלי הנכסים מפסידים כסף וגם הדיירים שגרים שם מביאים לכך שהבתים נראים ישנים, נראים עלובים, ובמקרים רבים מזכירים את הבתים המכוערים באמת במרכז תל=אביב - יש לכך שתי סיבות. הסיבה העיקרית היא שבעלי הנכסים אינם מוכנים להשקיע כסף בשיפוץ. אבל במדינות העולם - באירופה, בפאריס, בלונדון, בווינה, בניו=יורק - שם בעלי הבתים מחויבים על=פי החוק לשמור על החזות החיצונית הנאותה של הבניין שלהם. אם לא, הם נקנסים בקנסות גבוהים מאוד.

נכון, גברתי היושבת=ראש, שיש כ=100 בעלי בתים מקופחים, שאותם באמת יש לפצות. אבל, בשביל זה לא צריך ועדה ציבורית. בשביל זה לא צריך לשנות את החוק. אם יש

100 בעלי בתים כאלה, לגביהם צריכים לעשות טיפול נקודתי. אני טוען, שבעלי העסקים מוגנים, ואם ישנו את החוק לרעה, 70% מהגמלאים יזדקקו לקצבאות המדינה, לקצבאות הביטוח הלאומי, כי הם יכולים להיות על סף רעב - אנשים שיישארו ללא דירה או ללא עסק.

ניצלתי את הדיון הזה להעלאת הנושא הזה על סדר=יומה של הכנסת, משום שאני חרד מאוד לעתיד הדיירים בבתיים, לעתיד האנשים שהשקיעו את כל חסכונותיהם וחשבו שעשו עסקה טובה והשקיעו את מיטב כספם והנה מאיימים עליהם לנשל אותם.

גברתי היושבת=ראש, אני חושב שזו ההסתייגות האחרונה שלי. גרוני ניחר, אני צרוד, ואני מבקש להודות לך על שיתוף הפעולה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לך, חבר הכנסת אושעיה.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

יש גם תקציב.

אפי אושעיה (העבודה):

יש לי שלוש דקות בתקציב.

היו"ר נ' חזן:

בגלל ההסכמים מסתבר שלא כל חברי הכנסת יוכלו לנמק את כל ההסתייגויות שלהם לחוק ההסדרים.

אפי אושעיה (העבודה):

גברתי היושבת=ראש, היות שמזכיר הכנסת ימונה ב=24:00, אני מבקש לומר, שאני מברך אותו מעומק הלב ואני שמח על הבחירה שלו. אני מציין את זה כי אני ערערת בזמני על המינוי שלו, כי חשבתי שהדרך הנאותה היא מכרז פומבי ציבורי. אבל, אני שמח מאוד שהאיכויות שלו מאפילות על הצרכים האחרים שחשבתי עליהם. בהצלחה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לך שוב, חבר הכנסת אושעיה.

חברת הכנסת דליה איציק - איננה. על כן, הדובר הבא הוא חבר הכנסת חיים אורון.

רפאל אלול (העבודה):

ואחריו?

היו"ר נ' חזן:

ואחריו - חבר הכנסת רפי אלול.

רפאל אלול (העבודה):

רציתי לשמוע.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת אלול, אתה בתור, וייתכן אפילו שתסיים כמעט את ההסתייגויות לפני ההצבעות.

חיים אורון (מרצ):

גברתי היושבת=ראש, חברי הכנסת, זהו הסיבוב האחרון, גם שלי, בחוק ההסדרים. כמי שהיה שותף יחד עם אחרים בוועדת ההסכמה על הדיון על חוק ההסדרים, וכמי שעסק בזה עם חברים נוספים מהאופוזיציה - חבר הכנסת חגי מירום, חבר הכנסת בייגה שוחט וחבר הכנסת רענן כהן, אני רוצה לומר שנקטנו הפעם דרך שונה. בעבר היינו רגילים לסוג כזה של פיליבסטר שבו כמה חברי כנסת נטלו הרבה מאוד שעות דיבור, ומותר לומר - שעות מסך, והכנסת נמצאה מחוץ למעגל הזה. אני חושב שהדרך שבה הלכנו, שבה קבוצה גדולה מאוד של חברי כנסת נטלה חלק בדיון מתמשך בנושאים כלכליים, חברתיים ופוליטיים במהלך של כארבע יממות רצופות, תרמה את תרומתה.

אני רוצה לומר דבר נוסף. כמה חברי כנסת וגם עיתונאים שאלו אותי: איך פתאום אתמול הצלחתם להוריד את ההצעה של ביטול חצי נקודת זיכוי לאשה עובדת? אני רוצה לומר, מתוך ניסיון של די הרבה שנים, שהמהלך הזה, הפרלמנטרי, עם גיבוי רב של גופים חוץ=פרלמנטריים, כמו ההסתדרות, "נעמת", ויצ"ו וארגוני הנשים, התאפשר כחלק מרצף שלם של פעולות פיליבסטר על התקציב. מי שמשלה את עצמו - ואני אומר את זה גם כטיפ לחברי הכנסת - מי שמשלה את עצמו שאפשר להשיג הישג כזה משום שבאיזה חדר שני אנשים סגרו עסקה עם שני אנשים, לא מבין את הדינמיקה של הכנסת. אני חושב, שחשוב שהשגנו את ההישג הזה לגופו, וחשוב גם שהשגנו את ההישג הזה משום שהכנסת, מעבר לעמדת הקואליציה, הטביעה חותם ייחודי בתקציב הזה.

זה מביא אותי לנושא העיקרי שאני רוצה להקדיש לו את הדקות שנשארו לי; הבטחתי לחבר הכנסת רפי אלול, אם הוא לא יפריע לי, לעמוד בדיוק בזמן כדי לאפשר גם לו לדבר. התקציב הזה יצא לדרך לפני כמעט חצי שנה. התקציב הזה יצא לדרך בישיבת לילה מאוד משונה, של ממשלת ישראל, שבה, עשרה ימים אחרי כינונה, היא גיבשה את עיקרי התקציב. מי שמנסה להשוות את התקציב שגיבשה הממשלה לפני חמישה חודשים ואת התקציב שהכנסת תצביע עליו היום, על חוק ההסדרים שיוצבע בעוד שעה ועל התקציב שיוצבע בעוד כ=12 שעות - הדמיון בין שניהם אפילו איננו מקרי.

גברתי היושבת=ראש, וידידי מזכיר הכנסת, שמנוע מהשתלבות בדיון הפוליטי - אני רוצה לנצל את ההזדמנות ולברך אותו על כניסתו לתפקידו הרשמי החל מחצות הלילה;

התקציב הקודם היה מבוסס על שתיים=שלוש הצעות - וכאן אני רוצה לומר את הדברים במלוא הבהירות - שמעבר להצגתן כמקור תקציבי, כל אחת מההצעות הללו הוטענה במטען אידיאולוגי. אם היה לי יותר זמן, הייתי מביא את קטעי העיתונים ואת הראיונות המקיפים עם ראש הממשלה, שניסה להסביר שלא מדובר באוסף של צעדים שונים, אלא בניסיון לשנות כיוון. ועם זה הוא רץ לקונגרס האמריקני.

הוויכוח על ביטול קצבאות ילדים לילד ראשון ושני לא היה רק המקור של ל=650 מיליון ש"ח, היה ניסיון לתקוף את תפיסת האוניברסליות בקצבאות הילדים, ואחר כך בקצבאות הזיקנה והשאירים, כחלק מתפיסה אידיאולוגית, מתוך טיעון שתשלומי ההעברה האוניברסליים, גם בתחומים מהסוג הזה, הם מהלך בלתי נכון, ובעצם יש מנגנון יעיל יותר, שאומר שצריך למנוע את הקצבאות הללו מקבוצות מסוימות, ואם הקבוצות הללו נמצאות בתחתית הסולם, לשפות אותן באמצעות תשלומי סעד. בכוונה אני משתמש במלה הבוטה הזאת, כנגד התפיסה של מדינת הרווחה שאומרת שיש רמת שירותים שהחברה צריכה להבטיח לכל האוכלוסייה, והיא בסיס שמנגנון המס ומנגנונים אחרים מאזנים אותו במקומות אחרים.

היתה הצעה נוספת, והיא ההצעה לגביית תשלום עבור ביקור אצל רופא וביקור במרפאות. מעבר להצגת הנושא הזה כמקור של כחצי מיליארד ש"ח, היתה הנחה שמופיעה בדברי ההסבר לתקציב, והיא אמרה שצריך לפעול להורדת ההוצאה הלאומית לבריאות, וזאת אחת הדרכים ליצור סלקטיביות בצריכת המוצר שנקרא ביקור אצל רופא או ביקור במרפאה, או ביקור במרפאת חוץ בבית=החולים. לא היתה פה רק התמודדות על חצי מיליארד השקלים של מקור תקציבי, היתה פה התמודדות עם תפיסה מסוימת, שאמרה, אם היא היתה צולחת: אנחנו ננסה להוריד את רף סל הבריאות לרמה נמוכה יותר והציבור יקבל, על בסיס ביטוח הבריאות הממלכתי, רמה נמוכה יותר, וישתתף ממקורותיו העצמיים על=פי שיקול דעתו בתחום רחב יותר של הוצאות.

זו פעם ראשונה זה שנים רבות, גברתי היושבת=ראש, שלא מוצגת ולו הצעה אחת לשינוי מבני במהלך דיוני התקציב. איזה דיבורים, בעיקר מצד ראש הממשלה, על מהפך, על שנת 1997, שאחריה תהיה שנת 1998 שנה שלא היתה כשנה הזאת. איפה? מה? יש איזו רשימה סודית של הפרטות, ובכל פעם אומרים: היא קיימת, נציג אותה מתישהו - בעוד

שבועיים, בעוד שבועיים. דוח ועדת=ברודט - היתה הצעה לתשובה לאחד הקטעים היותר בעייתיים, כל המכלול שבשבועות האחרונים ירד קצת מסדר=היום, כי מחכים לראות אם שער=מטבע והשפעתם-מתבצע הקיצוץ בתקציב; אותו מכלול ואותו משולש של גירעון-ריבית על כל מרכיבי המשק, כאילו שהמשק מתנהל מבלי שקיים גורם מכון.

כדי לעמוד בהבטחתי לחבר הכנסת אלול, אני רוצה לומר: בלשון הכלכלנים ובלשון ראשי האוצר קוראים לזה איומים. על התקציב שיאושר הערב בהתנגדותנו בכנסת, יש איומים רבים. האיום הגדול הוא הנעלם הגדול - מה יקרה עם תקציב הביטחון. מעולם לא היה מצב שבו שר האוצר ושר הביטחון מודיעים בכל פורום, גלוי וחסוי: אנחנו מתחילים דיון על תקציב הביטחון בעוד שבוע. הסכומים שבהם מדובר הם מיליארדים, והם משנים את כל תמונת התקציב. אתמול בלילה נמסר לנו על כ=400 מיליון שקל הוצאות נוספות כחלק מההסכמים הקואליציוניים. רובם הגדול לא מופיע בתקציב וכו' וכו'.

אבל, גברתי היושבת=ראש, האיום הגדול הוא לא על סעיפי התקציב. האיום הגדול שמרחף על כולנו הוא עצם קיומה של הממשלה הזאת. זה מקור האיומים וזאת סיבת האיומים ברובם הגדול. ומה שחמור יותר זה המאיץ הגדול, שכל איום, גם אם הוא נכון, שהיה ניתן להתמודד אתו באופן מושכל ושקט ורגוע, הופך לאיום שמזעזע סיפי ארץ. לא חסרות לנו סיבות, אבל התקציב הנוכחי הוא עילה מצוינת, הוא עיתוי מתאים - גם בגלל מה שיש בו, גם בגלל מה שאין בו ובעיקר מה שיש סביבו - כדי להצביע אי=אמון בממשלה הזאת כחלק מההצבעה על התקציב. תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת חיים אורון. הדובר הבא הוא חבר הכנסת רפי אלול; במסגרת עשר דקות - שתי הסתייגויות. חבר הכנסת אלול, יש לי רושם שיש לך הכבוד לנעול את רשימת המסתייגים - - -

חיים אורון (מרצ):

לפי דעתי, יש סיכוי שחבר הכנסת רובינשטיין יצליח - - -

היו"ר נ' חזן:

ייתכן שחבר הכנסת רובינשטיין יצליח להשחיל כמה דקות.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

יש לי הערות חשובות.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת רובינשטיין, אין לי ספק בכך. חבר הכנסת אלול, בבקשה.

רפאל אלול (העבודה):

גברתי היושבת=ראש, חברי חברי הכנסת, בראש ובראשונה אני רוצה להודות לחבר סיעתך, חבר הכנסת אורון, רן כהן. הבוקר, בדברי על נושא רשות השידור והתקציב, על הדרך שבה הוא טופל בממשלה ועל מעשיו הבלתי כשרים, לדעתי, של מנכ"ל משרד ראש הממשלה - -

חיים אורון (מרצ):

לכאורה, לכאורה.

רפאל אלול (העבודה):

לכאורה, אני מקבל את התיקון.

יצחק וקנין (ש"ס):

חבר הכנסת אלול, זו חזרה על הנאום שלך? תגיד משהו חדש.

רפאל אלול (העבודה):

לא, אני רק רוצה לבשר לכולם - החליט חבר הכנסת רן כהן לכנס ישיבה של הוועדה לביקורת המדינה ולדון בנושא הזה, ואני חושב שזה יבוא על פתרונו. כפי שהבטחתי לך, גם הנושא שלך יעלה שם. אני אדאג לכך כפי שהבטחתי לך.

מכאן, ברשותכם, מאחר שאני יודע שזו ההסתייגות האחרונה שלי היום לפני התקציב הזה, רציתי לייחד את דברי לנושא שכולנו, לדעתי, נהיה שותפים לו, והוא - בעיית העוני במדינת ישראל. כפי שידוע לכולנו, במדינת ישראל, כ-18% הם אנשים שחיים מתחת לקו העוני - 780,000 אזרחים חיים מתחת לקו העוני, מהם 430,000 ילדים. העוני נמצא בבני=ברק, בבאר=שבע, בירושלים, ולדאבוני הרב - בריכוזי האוכלוסייה הגדולים שבהם יש חרדים. אני רוצה להגיד לכם, שהתקציב הזה לא בישר טובות לאותם עניים. התקציב הזה עומד להקשות עם אותם עניים. אני אומר לכם, חברי - חבר הכנסת סילבן שלום, בוא תקשיב, אמרתי שאני עומד לדבר על נושא שאין עליו מחלוקת - אני הגשתי הצעת חוק, ובימים הקרובים אחתים חברי כנסת. הצעת החוק מדברת על הקמת רשות ממלכתית למלחמה בעוני.

נסים דהן (ש"ס):

כבר יש.

רפאל אלול (העבודה):

לא, זו מועצה. אני מציע הצעת חוק ממשית שיש בה סמכויות. דרך אגב, המועצה קמה בגלל הצעת החוק שלי שכבר רצה שנה וחצי, לצערי הרב. אבל זה בסדר, אני מעדיף שיעתיקו ממני, ושאותם עניים יהיו פחות עניים, ונפתור את הבעיה. המטרה שלי היא לא שזה ייזקף לזכותי.

אני מציע, שנתאחד כולנו בעניין הקמת רשות ממלכתית ונבטיח לאזרח ארבעה דברים - בראש ובראשונה חינוך, לרבות חינוך אקדמי או ישיבות; חינוך על כל סוגיו. מי שעני, יקבל חינוך, לרבות אוניברסיטה.

הדבר השני - כל אזרח שחי מתחת לקו העוני בהגדרה, יקבל סיוע בדיוור. מי כמוני יודע, שאותם אנשים שחיים מתחת לקו העוני, גם אם במשרד השיכון יש משכנתאות לטובתם מ=8 המיליארדים - אני עוד לא ראיתי אדם שמקבל 1,500 שקל משכורת והוא לוקח משכנתה. אז הכסף נרשם לזכותו, אבל לא מגיע אליו.

נמצא אתנו כאן שר החינוך לשעבר - בהגדרות תקציב משרד החינוך, כ=6 מיליארדים שקל מיועדים לאוכלוסיות חלשות ועניות. כולנו יודעים, שמחצית מהכסף הזה לא מגיעה לאותם אנשים שהכסף הזה נרשם עבורם. הוא הולך בכל מיני אמתלות, סוגר פערים כאלה ואחרים, סוגר בעיות אחרות - סל השר, סל הספורט, כל מיני סלים, אבל בסל העוני הוא לא מטפל. לכן אני בא ואומר - דבר ראשון, הנושא של חינוך. הדבר השני הוא דיוור. מי כמוני יודע, שאותם עניים, אין להם פתרונות - לא בונים דיוור ציבורי, לקשישים לא בונים הוסטלים.

הדבר השלישי - בריאות. גם חוק ביטוח בריאות ממלכתי לא פותר את הבעיה של אותם אנשים עניים שהגורל התאכזר אליהם והם גם חולים כרוניים. אם הם צריכים לקנות תרופות, הם משלמים 400 שקלים בחודש, גברתי היושבת=ראש, עבור תרופות ממשכורת של 900 שקל. ואז אותו חוק שנועד להם, כביכול - חוק ביטוח בריאות ממלכתי - לא פותר להם בעיה, לא עוזר להם.

הדבר האחרון באותה הצעת חוק שאני מציע - אמרנו דיוור, חינוך, בריאות, ואמרנו כמובן תעסוקה - אני עוד לא ראיתי אדם שמצאו לו פרנסה בכבוד והשכלה והוא עני. כשאני אומר תעסוקה, אני מתכוון לכל הרבדים שלה. לא כולם יכולים ללמוד באוניברסיטאות, צריך להקים מרכזי הכשרה מקצועית, כדי שמי שלא מסוגל ללמוד באוניברסיטה, תהיה לו הכשרה מקצועית שתאפשר לו לרכוש מקצוע שבו הוא יוכל להשתכר בכבוד.

אני אומר, רבותי, ואני מייחד את דברי לנושא הזה דווקא בסוף ההסתייגויות - אם כולנו נתאחד למען אותם עניים, נוכל להיטיב את מצבם. וזה לא עולה יותר כסף. אני מצאתי, שבתקציב יש 29 מיליארד שקל לאוכלוסיות חלשות ועניות. לא צריך יותר כסף, צריך קבינט שירכז את העברת הכספים האלה.

למה אני מתכוון? בזמנה היתה בעיה קשה של עלייה. הוקם קבינט עלייה, וראו זה פלא - מצאנו בן לילה דיור לכל אותם עולים שהגיעו לארץ. אני בא ואומר, רבותי, אם יוקם עכשיו, בהתאם להצעת החוק שלי, כמו שאז הוקם קבינט קליטה ועלייה, קבינט שיטפל בנושא העוני - נוכל לפתור הרבה בעיות. כבוד חבר הכנסת רביץ, תאמין לי, שהנושא הזה קיים גם באוכלוסיות שאתה מייצג אותן.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

הוא קיים אצל כולם.

רפאל אלול (העבודה):

נכון. אבל 50% הם באוכלוסיות החרדיות. רוב העוני הוא בירושלים ובבני-ברק, והוא בעיקר בקרב האוכלוסייה החרדית. יש הצעת חוק שלי, שראית אותה פעם. אם תוקם רשות ממלכתית למלחמה בעוני, לא צריך יותר כסף, לא צריך פקידים, אלא קבינט שירכז את הסמכויות, כדי לתת לאותם אזרחים שחיים מתחת לקו העוני - מלבד הביטחון, כמובן, שהמדינה נותנת לנו - את ארבעת הדברים האלה: חינוך, בריאות, דיור ותעסוקה.

אני אומר לך, אדוני היושב-ראש, ומאחר שאני הדובר האחרון - - -

היו"ר נ' חזן:

ראשית, סיימת. שנית, מסתבר - - -

רפאל אלול (העבודה):

אולי יושב=ראש הוועדה ייתן זמן ושכל לאותה הצעת חוק ויתקן אותה בהתאם. אולי נלך על זה יחד. אם נוכל היום, כהסתייגות אחרונה כאן, רק להבטיח, שבשנה הבאה נעבוד יחד על הצעת החוק הזאת - מה טוב. אולי אותם 780,000 עניים, אותם אנשים שחיים מתחת לקו העוני, שכל הזמן אנחנו מבטיחים להם הרבה דברים, כשרק בדוח העוני מדברים עליהם ושוכחים שלאותם עניים יש כל יום, במשך 365 ימים בשנה, דוח עוני - אולי אם נתאחד כולנו, אולי לא לא יהיו עוד עניים בארץ. אם את זה נצליח לעשות - תאמינו לי שזה חשוב לא פחות מלאשר את התקציב הגדול הזה. תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת אלול. חבר הכנסת רובינשטיין, קודם ידבר חבר הכנסת פיני בדש, בתור ממלא=מקום יושב=ראש ועדת הכספים, אף=על=פי שיושב=ראש ועדת הכספים נוכח. האם הוא עדיין ממלא מקומך?

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אני רוצה לראות איך הוא עובד.

היו"ר נ' חזן:

הוא רוצה לנצל את רשות הדיבור והתגובה. חבר הכנסת בדש, בבקשה.

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

גברתי היושבת=ראש, חברי הכנסת, אני לפחות שמעתי את מירב ההסתייגויות פה. ישבתי כאן עד שעת בוקר מוקדמת, עד שאת הגעת, וכל היום אחר הצהריים. כמובן, נושא ההסתייגויות לחוק ההסדרים הוא החגיגה של האופוזיציה.

משה שחל (העבודה):

אתה עושה זאת כל כך טוב. למה לא מינו אותך בסיעתך כסגן שר?

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

חבר הכנסת שחל, אם לא אכפת לך, אני לא הייתי מעוניין להיות סגן שר, כי אז הייתי צריך להתפטר מהמועצה. העדפתי את המועצה על סגנות שר, לידיעתך.

זה לגיטימי שאופוזיציה מגישה הסתייגויות וזה לגיטימי שאופוזיציה מצליחה להעביר הסתייגות כזאת או אחרת. אבל אני רוצה להתייחס להתקפות שנעשו במשך הלילה והיום אחר הצהריים.

ראשית, אני חושב שצריך, בכל משחק פרלמנטרי - - - גברתי היושבת=ראש, האם אפשר להשתיק קצת את האנשים פה? חבר הכנסת אלול.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת בדש, אתה ער לעובדה שאנשים נכנסים להצבעות?

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

חבר הכנסת אלול ביקש שלא אפריע לו כשהוא דיבר. הקשבתי לו והוא מפריע לי.

רפאל אלול (העבודה):

לא אפריע לך ולא אתן לאף אחד להפריע לך.

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

אני חושב, שבכל משחק פרלמנטרי ובכל ההסתייגויות עדיין צריך לשמור על כללי משחק ולשמור על כבוד ראש הממשלה וכבוד האנשים, השרים שמכהנים כאן. לא יכול להיות שבמשך הלילה והיום שמעתי התבטאויות וביטויים קשים מאוד כנגד ראש הממשלה. אני חושב שזה לא היה מכובד לבית, ואני חושב שזה לא מכובד לחברי הכנסת ולחברי האופוזיציה. אפשר להעביר ביקורת, הביקורת יכולה להיות גם חריפה, אבל מנומסת ועניינית.

לגבי ההערות ששמעתי כאן - במשך כל הלילה ובימים האחרונים תקפו את שר האוצר על כך שביולי הוא הגיש תוכנית לקיצוצים בתקציב - וגם אתה, חבר הכנסת אורון, אמרת זאת לאחרונה - והנה אין כמעט דמיון בין מה שהוגש לבין מה שהוצע ביולי. אני רוצה להגיד לך, חבר הכנסת אורון, שזה לזכותו של שר האוצר; ברגע שהוא הגיש, לפני כמה חודשים, את הצעת הקיצוץ והצעת התקציב החדשה, הוא בא וכינס את חברי הקואליציה בוועדת הכספים ואמר: רבותי, אני מניח שיש לכם הערות והסתייגויות להצעות המוצעות על-ידי האוצר. יושב-ראש הוועדה פה יודע והיה שותף לדברים. הוא אמר: תבואו עם הצעות אלטרנטיביות, תשמרו על מסגרת הקיצוץ, ואני פתוח להצעות.

חיים אורון (מרצ):

העלו מסים. מה אתה מבלבל את הראש?

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

תקשיב עד הסוף.

הוא אמר: מה שהצענו באוצר לא חייב להיות בסוף הדרך. אם יש לכם הצעות אחרות - אנחנו מוכנים לשמוע. ישב פה חבר הכנסת בייגה שוחט, שר האוצר לשעבר, וכל הערבים ישב והעביר ביקורת. כל פעם שעליתי להגיב שאלתי את חבר הכנסת בייגה שוחט, שהיה שר האוצר: בוא ותגיד מה ההצעות שלך, אולי אתה גאון יותר גדול, אולי יש לך הצעות אחרות. עד לרגע האחרון לא שמעתי הצעה שהוא הציע בנושא תוכנית הקיצוצים.

נכון שהיו דברים שלא היו מקובלים על חברי הקואליציה, ואנחנו אמרנו כל הזמן

שחברי הקואליציה בוועדת הכספים הם לא רובוטים או אוטומטים שמצביעים. נעשה דיון במשך כמה חודשים וסיכומים.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת בדש, אנא, רגע. מסתבר שליועצים יש יכולת לעשות רעש יותר גדול מחברי הכנסת. אבקש מהסדרנים לסגור את הדלתות ומהיועצים קצת לשתף פעולה עם חברי הכנסת העייפים. תודה. חבר הכנסת בדש, בבקשה.

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

ולאורך כל המהלך נעשו סיכומים.

היו"ר נ' חזן:

סליחה. ביקשתי לסגור את הדלת. הרעש הוא בלתי נסבל. תודה. חבר הכנסת בדש, בבקשה.

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

נעשו סיכומים ותיאומים לאורך כל הדרך עם שר האוצר. אני חושב שזו תעודת כבוד לשר האוצר. חבר הכנסת בייגה שוחט, שתקף פה, בזמנו, כשהוא היה שר האוצר, לא היה מוכן להתפשר ולא היה מוכן לעשות שינויים שהציעו חבריו. ויש כאלה ששילמו מחיר יקר ולא נמצאים כאן היום, משום שהם עמדו על דעתם. גם חברי הכנסת מהאופוזיציה שתקפו על השינויים - הם עצמם, כשהם הגישו הסתייגויות בתקציב הקודם, הצביעו נגד ההסתייגויות שלהם. ואגב, זה לגיטימי. אני מקבל זאת. זה לגיטימי שבאופוזיציה צריכים לבקר. אני לא רואה בזה פסול.

אבל לבוא ולתקוף בצורה כזאת? אני חושב שצריך לחשוב גם הלאה. תקפו פה את העובדה שאתמול בלילה הציג שר האוצר את 400 מיליון השקל בגין הסכמים קואליציוניים.

הסכמים קואליציוניים הם חלק מכל תקציב שנתי.

חבר הכנסת חגי מירום, חכה, אני עוד אחזור אל חבר הכנסת שוחט. הוא החמיץ את דברי.

חגי מירום (העבודה):

מה עם הגזל?

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

בוא לא נחזור לזה. אבל אני עוד אחזור אליו. נעשו הסכמים, ומי שזיכרוננו קצר אזכיר לו, שכאשר ש"ס היתה קואליציה או לא קואליציה, לגבי כל הצבעה חבר הכנסת רמון הלך וסגר "דיל" על אותה הצבעה. היום, לבוא ולתקוף על הסכמים קואליציוניים שנעשו במסגרת של 400 מיליון שקל? אני חושב שזו עזות מצח. זה חלק מהשלטון הדמוקרטי, להגיע להסכמים עם הקואליציה.

6- לגבי מהות הקיצוץ בתקציב שאנחנו מדברים עליו - מדברים על קיצוץ של 6.5

מיליארדי שקל. למה הממשלה הזאת נאלצת לקצץ?

אדוני היושב ראש, קשה לי להילחם בכולם.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לשבת.

חבר הכנסת סילבן שלום, מדוע נאלצנו לקצץ בתקציב הזה כ-6 מיליארדי שקלים? הרי

יש סיבה לכך. צריך לזכור, שבמאי, כשהתחלף השלטון, גילינו, ידענו, שיש גירעון של

5.4 מיליארדי דולר בתקציב. חבר הכנסת אברהם שוחט, אל תעשה את עצמך מופתע. אתה

יודע על גירעון שנוצר בארבע השנים האחרונות, כאשר ב=1992 היה תקציב מאוזן ואפילו היה עודף. 5.4 מיליארדי דולר.

אברהם שוחט (העבודה):

אתה לא יודע את הנתונים - - - חזור לעומר - - -

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

היה צורך לקצץ, וכדי לקצץ - - - חבר הכנסת שוחט, אני אמרתי קודם, כשאתה לא היית, שבמסגרת כל הפעמים שעלית לנאום שאלתי אותך: מה הן ההצעות שלך לקיצוץ? תבוא ותיתן רעיונות; מה הן ההצעות שלך לקיצוץ? חוץ מאשר לבוא ולבקר, מה היו ההצעות שלך לקיצוץ? כל התקופה שישבתי פה במליאה ושמעתי אותך, לא שמעתי הצעות שלך לצורך קיצוץ של 6 מיליארדי שקלים.

מפריעים לדבר.

עד מאי, תחילת יוני 1996 היתה אינפלציה שנתית של 14.5% וריבית גבוהה. בחצי השנה האחרונה קצב האינפלציה השנתי, אם אנחנו לוקחים אותו מיולי, בירידה של 4%-5% בקצב שנתי. הריבית ירדה בחצי השנה האחרונה ב-3% ויותר.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לשבת. אדוני שר החינוך והתרבות, אני לא מבין מה קורה אתך היום - כל הזמן התייעצויות, ותמיד חמישה חברי כנסת סביבך.

שר החינוך, התרבות והספורט ז' המר:

הכול על התקציב.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר. אני יודע. חבר הכנסת יהלום, אתה שוב מסייר. חבר הכנסת פורת. אדוני שר התעשייה והמסחר. חבר הכנסת ברעם. חבר הכנסת ברק. חבר הכנסת רענן כהן, בבקשה לשבת.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב ראש, אנחנו קבענו הצבעה ב=17:00 - - -

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שטרית. חבר הכנסת איתן.

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

כששאלו: מה? קרה נס? פתאום האינפלציה יורדת? פתאום הריבית יורדת? על איזו תוכנית כלכלית אתם מדברים? מה שהיה צריך לעשות ביולי הוא פשוט להגיד לציבור את מצב המשק - לבוא ולהגיד לציבור באיזה מצב ובאיזה גירעון המשק נמצא. עצם האמירה ועצם הידיעה גרמה להאטה במשק, והיא הביאה לירידת הריבית ולירידת האינפלציה.

תקפו פה אתמול והיום בנייה ברמת=הגולן בתקציב, ותקפו על כך שרוצים להחזיר את חוק עידוד השקעות ליהודה ושומרון. צריך לזכור דבר אחד: ב=1992, כשהתחלפה הממשלה, היא באה עם מדיניות חדשה. זה לגיטימי שכאשר מתחלפת ממשלה ויש לה מדיניות חדשה - היא משנה את המדיניות. יש"ע ורמת=הגולן לא היו בסדר העדיפויות הלאומי של הממשלה הקודמת. זה היה לגיטימי, ואני מקבל את זה. ב=1996 שוב התחלפה ממשלה, ויהודה ושומרון ורמת=הגולן היו בסדר העדיפויות שלה. לגיטימי שהיא תשנה את הפניית המשאבים - גם לכיוון רמת=הגולן וגם לכיוון יהודה ושומרון. אז מה הצעקות? כמו שהיה לגיטימי מבחינתנו שאתם באתם ושיניתם את המדיניות, צריך להיות לגיטימי שאנחנו באים ומשנים את המדיניות.

אני רוצה להזכיר את התנהגות ההסתדרות השבוע בכל השביתה הפראית שהתקיימה. אני חושב שהנזק למדינה היה גדול. אני חושב שזו היתה התנהגות מחפירה של הפעלה פוליטית נגד מדיניות הממשלה. שאלתי הרבה ועדי עובדים, לרבות ועד העובדים אצלי ברשות, על מה הם שובתים, ואף אחד לא ידע על מה הם שובתים. מכיוון שחבר הכנסת עמיר פרץ רצה לפגוע בממשלה? זה לא יכול להיות, רבותי. אתם כל הזמן צועקים ותוקפים כל מי שמנסה לפגוע בהחלטות בתי=המשפט. לא יכול להיות שתהיו שותפים, ולא יכול להיות שתגנו על הפרה של צווי בתי=משפט. זה לא יכול להיות.

אני כבר מסיים.

לא יכול להיות, שאתם תבואו ותיתנו יד להפרה של צוים של בתי=המשפט. רבותי, אם אנחנו כולנו, משני צדי הבית, לא נשמור על בתי=המשפט, לא נשמור על קיום צווי בתי=המשפט ולא נשמור על החוק - אנחנו מאבדים את כל הכללים במדינה דמוקרטית ואת כל כללי המשחק, ואנחנו יכולים להרחיק לכת ולהגיע לתוהו ובוהו.

אני רוצה לסיים. אני קורא לכולם, לרבות גשר ולרבות כל - - -

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שטרית, חבר הכנסת אורון, מה קורה אתכם?

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

חבר הכנסת איתן - - -

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע. תמתין.

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

חבר הכנסת מיכאל איתן - - -

היו"ר ד' תיכון:

אני רואה שלומדים כאן לשחק כדורסל. חבר הכנסת אורון, אני יכול לעזור לך במשהו?

חיים אורון (מרצ):

רגע. תאמין לי שאתה לא יכול. אני מלא הערכה על הרצון הטוב. הפעם אתה לא יכול. דקה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת לנדאו, מה אתה רוצה מחבר הכנסת רמון?

חיים רמון (העבודה):

רק דברים טובים.

היו"ר ד' תיכון:

אני מקווה.

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

אני רוצה לסיים. אני לקראת סיום. לסיום, אני קורא לכל חברי הקואליציה ולבודדים שאתמול גרמו לאיזה סעיף, שלא היה צריך לעבור, לעבור - אל תיפלו לידיהם

של חברי האופוזיציה, שבשכנוע כזה או אחר מנסים לשכנע אתכם בצדקתה של הסתייגות זו או אחרת, כי פגיעה בממשלה או העברת סעיף כזה או אחר היא דבר שפוגע בממשלה, פוגע בחוזקה של הממשלה, פוגע בקואליציה ופוגע בכל אחד מאתנו. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, נא לשבת, אנחנו ניגשים להצבעה. תם הדיון בחוק הסדרים במשק המדינה.

חיים אורון (מרצ):

כבר מצביעים.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, פרק ט': חיילים משוחררים - סעיפים 25 ו-26 לחוק. נא לשבת. חבר הכנסת אורון, אתה אתי? זה בעמוד 82.

קריאה:

הצבעה שמית.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע. עוד לא הגענו. מה אתה רוצה? בסדר, רק רגע. רבותי, נא לשבת. חבר הכנסת יהודה הראל, יש לך הסתייגות בסעיף 25 בפסקה (1) - מוריד.

חבר הכנסת אורון, אנחנו ניגשים לדף התיקונים: סעיף 25(1) - קבוצת רענן כהן, קבוצת הירשזון וחברי הכנסת ראובן ריבלין, מקסים לוי, שאול עמור, אברהם פורז, מאיר

שטרית וענת מאור. יש בקשה להצבעה שמית. רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. הצבעה היא הצבעה שמית.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ההצבעה אישית.

היו"ר ד' תיכון:

אישית. רבותי, נא לשבת. חבר הכנסת בניזרי.

רענן כהן (העבודה):

זה על חוק חיילים משוחררים.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לשבת. חבר הכנסת אורון, אני אראה לך איפה - - -

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב=ראש, תסביר, אם אפשר, שההסתייגות הזו היא הצבעה שמית על חוק חיילים משוחררים.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אני אמרתי - אתה לא שומע - פרק ט': חיילים משוחררים. רבותי. אדוני המזכיר, בבקשה.

רענן כהן (העבודה):

מי בעד החרדים ומי בעד החיילים?

היו"ר ד' תיכון:

רבותי.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

בלי תעמולה בשעת ההצבעה.

היו"ר ד' תיכון:

מה?

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

בלי תעמולה בשעת ההצבעה.

היו"ר ד' תיכון:

כן, אבל אפשר להתחיל.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

לא ברור על מה ההצבעה.

היו"ר ד' תיכון:

אני חוזר, סעיף 25(1), ייתוסף - בדף התיקונים.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

יולי=יואל אדלשטיין - נגד

רפאל אדרי - בעד

אהוד אולמרט - אינו נוכח

אורי אור - בעד

חיים אורון - בעד

אפי אושעיה - אינו נוכח

דוד אזולאי - נגד

דליה איציק - אינה נוכחת

מיכאל איתן - נגד

רפאל איתן - אינו נוכח

רפאל אלול - בעד

בנימין אלון - נגד

טלב אלסאנע - אינו נוכח

זאב בנימין בגין - נגד

פיני בדש - נגד

זאב בוים - נגד

יגאל ביבי - נגד

יוסף ביילין - בעד

נעמי בלומנטל - נגד

בנימין בן=אליעזר - בעד

אליהו בן=מנחם - אינו נוכח

שלמה בן=עמי - בעד

שמריהו בן=צור - נגד

שלמה בניזרי - אינו נוכח

רומן ברונפמן - נגד

- עוזי ברעם - בעד
- אהוד ברק - בעד
- עזמי בשארה - אינו נוכח
- תמר גוז'נסקי - בעד
- מיכה גולדמן - בעד
- אלי גולדשמידט - בעד
- אריה גמליאל - נגד
- משה גפני - נגד
- עבד=אלמאלכ דהאמשה - בעד
- נסים דהן - נגד
- חיים דיין - נגד

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רענן כהן, הוואל לשבת. חבר הכנסת רן כהן, הוואל לשבת. אנחנו באמצע ההצבעות.

קריאות:

- - -

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מירום, הוואל לשבת. רבותי, אנחנו לא נמשיך בהצבעות עד שכל חברי הכנסת ישובו. חבר הכנסת בויים. חבר הכנסת בדש. חבר הכנסת זנדברג. חבר הכנסת אופיר פינס, הוואל לשבת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

יעל דיין - בעד

עבד=אלוהב דראושה - אינו נוכח

אריה דרעי - אינו נוכח

אברהם הירשזון - נגד

שמואל הלפרט - נגד

זבולון המר - נגד

צחי הנגבי - נגד

צבי הנדל - נגד

קריאות:

- - -

הי"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רענן כהן. חבר הכנסת רן כהן. חבר הכנסת ריבלין. חבר הכנסת רן

כהן. חבר הכנסת רענן כהן, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. חבר הכנסת רענן כהן.

חבר הכנסת בויים. חבר הכנסת צוקר. חבר הכנסת צוקר, אנחנו מצביעים. חבר הכנסת

אלול. חבר הכנסת הנדל, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. חבר הכנסת דדי צוקר, אני

קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. בבקשה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

יהודה הראל - נגד

צבי ויינברג - נגד

שבח וייס - אינו נוכח

יצחק וקנין - נגד

רחבעם זאבי - אינו נוכח

נסים זוילי - בעד

עמנואל זיסמן - אינו משתתף בהצבעה

אליעזר זנדברג - נגד

נעמי חזן - בעד

תאופיק חטיב - אינו משתתף בהצבעה

דוד טל - אינו נוכח

סאלח טריף - בעד

יונה יהב - בעד

שאול יהלום - נגד

אברהם יחזקאל - בעד

אליהו ישי - נגד

איתן כבל - בעד

יצחק כהן - אינו נוכח.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גמליאל, חבר הכנסת בני אלון, נא לשבת. חבר הכנסת זאב בויס.

קריאות:

- - -

היו"ר ד' תיכון:

נא לשבת, רבותי. חבר הכנסת רענן כהן, אני מבין שההתרגשות רבה, אבל נא להירגע. חבר הכנסת מיכאל איתן.

קריאות:

- - -

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בן=אליעזר, אני לא יודע למה אתה עושה זאת. נא להמשיך.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

רן כהן - בעד

רענן כהן - בעד

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רענן כהן, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

יוסי כץ - בעד

לימור לבנת - נגד

אלכסנדר לובוצקי - נגד

דוד לוי - נגד

יצחק לוי - נגד

מקסים לוי - נגד

עוזי לנדאו - נגד

סופה לנדבר - בעד

יהודה לנקרי - אינו משתתף בהצבעה

ענת מאור - בעד

אדיסו מאסלה - בעד

דוד מגן - אינו נוכח

האשם מחאמיד - אינו נוכח

חגי מירום - בעד

נואף מסאלחה - אינו נוכח

יהושע מצא - נגד

יצחק מרדכי - נגד

דן מרידור - נגד

מיכאל נודלמן - נגד

בנימין נתניהו - נגד

מרינה סולודקין - נגד

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת עמיר פרץ, אתה רוצה להרגיע את חבר הכנסת רענן כהן?

עמיר פרץ (העבודה):

אני משתדל.

היו"ר ד' תיכון:

אבל תנסה. חבר הכנסת ריבלין.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

סאלח סלים - אינו נוכח

אפרים סנה - בעד

אחמד סעד - אינו נוכח

גדעון עזרא - נגד

שאול עמור - אינו נוכח

אברהם פורז - בעד

חנן פורת - נגד

אופיר פינס=פז - בעד

משה פלד - נגד

רפאל פנחסי - אינו נוכח

מאיר פרוש - נגד

שמעון פרס - בעד

עמיר פרץ - בעד

וליד צאדק חאג'=יחיא - אינו נוכח

דוד צוקר - בעד

אביגדור קהלני - נגד

מיכאל קליינר - נגד

משה קצב - נגד

דוד ראם - נגד

אברהם רביץ - נגד

אמנון רובינשטיין - בעד

ראובן ריבלין - נגד

חיים רמון - בעד

אבנר חי שאקי - נגד

אברהם שוחט - בעד

משה שחל - בעד

מאיר שטרית - נגד

אברהם שטרן - נגד

יורי שטרן - נגד

סילבן שלום - נגד

שלום שמחון - בעד

אריאל שרון - נגד

יוסי שריד - אינו נוכח

נתן שרנסקי - נגד

דן תיכון - נגד

אני קורא שוב את השמות הבאים:

אהוד אולמרט - אינו נוכח

אפי אושעיה - בעד

דליה איציק - אינה נוכחת

רפאל איתן - אינו נוכח

טלב אלסאנע - אינו נוכח

אליהו בן=מנחם - אינו נוכח

שלמה בניזרי - נגד

עזמי בשארה - אינו נוכח

עבד=אלוהב דראושה - אינו נוכח

אריה דרעי - נגד

שבח וייס - בעד

רחבעם זאבי - אינו נוכח

עמנואל זיסמן - מקוזז

תאופיק חטיב - אינו נוכח

דוד טל - נגד

יצחק כהן - אינו נוכח

יהודה לנקרי - אינו משתתף בהצבעה

דוד מגן - אינו נוכח

האשם מחאמיד - אינו נוכח

נואף מסאלחה - אינו נוכח

סאלח סלים - אינו נוכח

אחמד סעד - אינו נוכח

שאול עמור - אינו נוכח

רפאל פנחסי - אינו נוכח

וליד צאדק חאג'=יחיא - אינו נוכח

יוסי שריד - אינו נוכח

תודה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לשבת. להלן התוצאות: נגד - 59, בעד - 40. ההסתייגות לא נתקבלה.

רענן כהן (העבודה):

הממשלה דפקה את החיילים.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, לסעיף 25(2) אין הסתייגות.

לסעיף 25(3), ההסתייגות של חבר הכנסת שחל, מי בעד? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת מ' שחל לסעיף 25(3) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה. עכשיו ההסתייגות של קבוצת דראושה. מי בעד? תודה. מי

נגד? תודה.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' דראושה לסעיף 25(3) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות של חבר הכנסת אורי אור - מי בעד?

מיכאל איתן (הליכוד=גשר=צומת):

אלקטרונית.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר. רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה על הסתייגותו של חבר הכנסת אורי אור לסעיף 25(3). אפשר להצביע.

הצבעה מס' 19

בעד ההסתייגות של חבר הכנסת א' אור לסעיף 25(3) - 40

נגד - 59

נמנעים - אין

ההסתייגות של חבר הכנסת א' אור לסעיף 25(3) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 40, נגד - 59; ההסתייגות לא נתקבלה.

אנחנו מצביעים על ההסתייגות של קבוצת ח' אורון, קבוצת ס' שלום ונ' בלומנטל.

מי בעד? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון, של קבוצת חבר הכנסת ס' שלום

ושל חברת הכנסת נ' בלומנטל לסעיף 25(3) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

ההסתייגות של קבוצת פינס=פז. מי בעד? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז לסעיף 25(3) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות של קבוצת פינס=פז לא נתקבלה.

אנחנו עוברים להצבעה אלקטרונית על סעיף 25. רבותי, אפשר להצביע.

הצבעה מס' 20

בעד סעיף 25, כהצעת הוועדה - 57

נגד - 42

נמנעים - אין

סעיף 25, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

57 בעד, 42 נגד - סעיף 25 התקבל.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב=ראש, בטעות הצבעתי נגד, במקום בעד.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, נוסיף עוד קול לבעד ונפחית קול מנגד. רבותי, 58 בעד, 41 נגד. סעיף 25 אושר על=פי נוסח הוועדה.

אנחנו עוברים לסעיף 26. אנחנו מצביעים על הסתייגות קבוצת פרץ, קבוצת הירשזון, וחברי הכנסת מקסים לוי, אברהם פורז, אדיסו מאסלה, ענת מאור ודליה איציק. מי בעד? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ, של קבוצת חבר הכנסת א' הירשזון, ושל חברי הכנסת מ' לוי, א' פורז, א' מאסלה, ע' מאור וד' איציק לסעיף 26 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה.

אני מעמיד להצבעה את ההסתייגות של חבר הכנסת שחל. מי בעד? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת מ' שחל לסעיף 26 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות של חבר הכנסת מ' שחל לסעיף 26 נדחתה.

אני מעמיד להצבעה את ההסתייגות של קבוצת חיים אורון וחברי הכנסת בנימין
בן=אליעזר ונעמי בלומנטל לסעיף 26. מי בעד? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון ושל חברי הכנסת ב' בן=אליעזר ונ'
בלומנטל לסעיף 26 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה.

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת דראושה. מי בעד? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' דראושה לסעיף 26 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סילבן שלום - מוחק. חבר הכנסת מיכאל קליינר - מוחק. חבר הכנסת
ראובן ריבלין - מוחק. לחלופין - מוחק.

אנחנו ניגשים להצבעה על סעיף 26, על=פי נוסח הוועדה. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 21

בעד סעיף 26, כהצעת הוועדה - 60

נגד - 34

נמנעים - אין

סעיף 26, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 60, נגד - 34, הסעיף נתקבל בקריאה שנייה.

27. - אנחנו עוברים לפרק י', תיקונים שונים, סעיפים 36

סעיף 27. הירשזון, בן=אליעזר, מאסלה, מאור, בלומנטל ואור - מי שהוא בעד ירים את היד. מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' הירשזון ושל חברי הכנסת ב' בן=אליעזר, א' מאסלה, ע' מאור, נ' בלומנטל וא' אור לסעיף 27 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

אורון, שלום - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון וקבוצת חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 27 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

פורז - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת א' פורז לסעיף 27 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

לחלופין - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות לחלופין של חבר הכנסת א' פורז לסעיף 27 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לחלופין לא התקבלה.

אנחנו מצביעים על סעיף 27 הצבעה אלקטרונית. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 22

בעד סעיף 27, כהצעת הוועדה - 57

נגד - 40

נמנעים - אין

סעיף 27, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 57, נגד - 40. סעיף 27 התקבל על=פי נוסח הוועדה.

אנחנו עוברים לסעיף 28(1).

רענן כהן (העבודה):

על כל סעיף 28 ביקשתי - - -

היו"ר ד' תיכון:

רגע, רבותי. יש בקשה להצבעה אישית על סעיף 28(1)? יש בקשה להצבעה אישית על כל סעיף 28. אני עוסק בהסתייגויות; רבותי, רק אחר ההסתייגויות.

פרץ, פינס=פז, אורון, נודלמן, הירשזון, גוז'נסקי, מאור, יהב, ריבלין, עמור, לנקרי, חזן, מאסלה, שחל, לוי, גפני, בן=אליעזר, אלול, זאבי, אלון, ראם, יהלום, בן=צור, פורת, שטרית, כהן, הירשזון, עזרא, וינברג, זיסמן - מי שהוא בעד ההסתייגות ירים את היד. מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ, של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז, של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון, של קבוצת חבר הכנסת מ' נודלמן, של קבוצת חבר הכנסת א' הירשזון, של קבוצת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי, ושל חברי הכנסת ע' מאור, י' יהב, ר' ריבלין, ש' עמור, י' לנקרי, נ' חזן, א' מאסלה, מ' שחל, מ' לוי, מ' גפני, ב' בן=אליעזר, ר' אלול, ר' זאבי, ב' אלון, ד' ראם, ש' יהלום, ש' בן=צור, ח' פורת, מ' שטרית, י' כהן, א' הירשזון, ג' עזרא, צ' ויינברג וע' זיסמן לסעיף 28(1) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

סילבן שלום מבטל.

לסעיף 28(2). הקבוצה שבראשה עומדים עמיר פרץ, פינס=פז - בדומה לקבוצה הקודמת. מי שהוא בעד ירים את היד. מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ, של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז, של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון, של קבוצת חבר הכנסת מ' נודלמן, של קבוצת חבר הכנסת א' הירשזון, של קבוצת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי, ושל חברי הכנסת ע' מאור, י' יהב, ר' ריבלין, ש' עמור, י' לנקרי, נ' חזן, א' מאסלה, מ' שחל, מ' לוי, מ' גפני, ב' בן=אליעזר, ר' אלול, ר' זאבי, ב' אלון, ד' ראם, ש' יהלום, ש' בן=צור, ח' פורת, מ' שטרית, י' כהן, א' הירשזון, ג' עזרא, צ' ויינברג וע' זיסמן לסעיף 28(2) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

לסעיף 28(3).

חיים אורון (מרצ):

הצבעה אלקטרונית.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר. רבותי, אני קורא: פרץ, פינס=פז - שוב אותה קבוצה כנראה. אנחנו עוברים להצבעה אלקטרונית. מי בעד? מי נגד? כולל את יורי שטרן בתיקונים. אפשר להצביע, רבותי.

הצבעה מס' 23

בעד ההסתייגות לסעיף 28(3) - 42

נגד - 57

נמנעים - אין

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ, של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז, של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון, של קבוצת חבר הכנסת מ' נודלמן, של קבוצת חבר הכנסת א' הירשזון, של קבוצת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי, ושל חברי הכנסת ע' מאור, י' יהב, ר' ריבלין, ש' עמור, י' לנקרי, נ' חזן, א' מאסלה, מ' שחל, מ' לוי, מ' גפני, ב' בן=אליעזר, ר' אלול, ר' זאבי, ב' אלון, ד' ראם, ש' יהלום, ש' בן=צור, ח' פורת, מ' שטרית, י' כהן, א' הירשזון, ג' עזרא, צ' ויינברג וע' זיסמן לסעיף 28(3) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 42, נגד - 57, ההסתייגות לא התקבלה.

רבותי, אומרים לי שזו לא אותה הסתייגות של יורי שטרן. אתה מבטל? מבטל. חבר הכנסת חנן פורת, אתה מבטל? מבטל. חבר הכנסת קליינר, אתה מבטל? תודה.

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה אלקטרונית על סעיף 28. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 24

בעד סעיף 28, כהצעת הוועדה - 58

נגד - 42

נמנעים - אין

סעיף 28, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 58, נגד - 42. סעיף 28 התקבל.

סעיף 29. קבוצת הירשזון, גוז'נסקי, אורון, פינס=פז, עמור, ברק, יהב, פורז,

שטרית, אור, שמחון ומאור. מי שהוא בעד ירים את היד. מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' הירשזון, של קבוצת חברת הכנסת ת'

גוז'נסקי, של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון, של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז,

ושל חברי הכנסת ש' עמור, א' ברק, י' יהב, א' פורז, מ' שטרית, א' אור,

ש' שמחון וע' מאור לסעיף 29 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

עמיר פרץ ומקסים לוי - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ ושל חבר הכנסת מ' לוי לסעיף 29

לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

שחל. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת מ' שחל לסעיף 29 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

אלול. מי בעד?

רפאל אלול (העבודה):

אלקטרונית.

היו"ר ד' תיכון:

הצבעה אלקטרונית על הסתייגותו של חבר הכנסת רפי אלול. רבותי, אפשר להצביע.

הצבעה מס' 25

בעד ההסתייגות של חבר הכנסת ר' אלול לסעיף 29 - 40

נגד - 59

נמנעים - אין

ההסתייגות של חבר הכנסת ר' אלול לסעיף 29 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 40, נגד - 59. ההסתייגות לא התקבלה.

הלפרט וריבלין מוחקים. שמריהו בן צור ואברהם שטרן מוחקים. קבוצת נודלמן מוחקים.

לסעיף 29, הצבעה אלקטרונית. מי בעד נוסח הוועדה? מי נגד?

הצבעה מס' 26

בעד סעיף 29, כהצעת הוועדה - 59

נגד - 41

נמנעים - אין

סעיף 29, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 59, נגד - 41. הסעיף התקבל על פי נוסח הוועדה.

אנחנו עוברים לסעיף 30. גוז'נסקי, אורון, יהב, שטרית - מי שהוא בעד, ירים את

היד. מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי, של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון

ושל חברי הכנסת י' יהב ומ' שטרית לסעיף 30 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

פרץ, מאור, עמור, לוי וחזן - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ ושל חברי הכנסת ע' מאור, ש' עמור, מ' לוי ונ' חזן לסעיף 30 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

שחל. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת מ' שחל לסעיף 30 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

בן=אליעזר. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ב' בן=אליעזר לסעיף 30 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

נודלמן, הירשזון ורפי אלול - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת מ' נודלמן, של קבוצת חבר הכנסת א' הירשזון ושל חבר הכנסת ר' אלול לסעיף 30 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

שלום מוחק. בלומנטל מוחקת. ריבלין מוחק.

אנחנו ניגשים להצבעה אלקטרונית על סעיף 30, לפי נוסח הוועדה. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 27

בעד סעיף 30, כהצעת הוועדה - 58

נגד - 42

נמנעים - אין

סעיף 30, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 58, נגד - 42. הסעיף אושר על=פי נוסח הוועדה.

אנחנו עוברים לסעיף 31. גוז'נסקי, פינס=פס, יהב, ריבלין שטרית ועמור - מי שהוא בעד, ירים את היד. מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי, של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז ושל חברי הכנסת י' יהב, ר' ריבלין, מ' שטרית וש' עמור לסעיף 31 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה.

משה שחל. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת מ' שחל לסעיף 31 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

אורי אור. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת א' אור לסעיף 31 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

שמחון. מי בעד?

שלום שמחון (העבודה):

הצבעה אלקטרונית.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, הצבעה אלקטרונית. הסתייגותו של שמחון - בעד, נגד. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 28

בעד ההסתייגות של חבר הכנסת ש' שמחון לסעיף 31 - 39

נגד - 61

נמנעים - אין

ההסתייגות של חבר הכנסת ש' שמחון לסעיף 31 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 39, נגד - 61. ההסתייגות לא התקבלה.

הירשזון מוחק.

בגיליון תיקונים יש הסתייגות של חבר הכנסת חיים אורון. מי שהוא בעד ירים

את היד. מי שהוא נגד ירים את היד.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 31 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

עוברים להצבעה אלקטרונית על סעיף 31. אפשר להצביע, רבותי.

הצבעה מס' 29

בעד סעיף 31, כהצעת הוועדה - 59

נגד - 40

נמנעים - אין

סעיף 31, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 59, נגד - 40. הסעיף התקבל.

אני עובר לסעיף 32. פינס, אורון, דראושה, הירשזון, ריבלין, פורז, יהב ושחל.

מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז, של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון,

של קבוצת חבר הכנסת ע' דראושה, של קבוצת חבר הכנסת א' הירשזון, ושל חברי

הכנסת ר' ריבלין, א' פורז, י' יהב ומ' שחל לסעיף 32 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

פיני בדש מוחק.

אנחנו ניגשים להצבעה אלקטרונית על סעיף 32. מי בעד? מי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 30

בעד סעיף 32, כהצעת הוועדה - 58

נגד - 41

נמנעים - אין

סעיף 32, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 58, נגד - 41. סעיף 32 התקבל על=פי נוסח הוועדה.

סעיף 33. קבוצת גוז'נסקי, קבוצת חיים אורון, קבוצת נודלמן, קבוצת עמיר פרץ, קבוצת פינס=פז, קבוצת הירשזון וחברי הכנסת יונה יהב, שאול עמור, מקסים לוי, צבי הנדל, ראובן ריבלין, משה שחל, פואד בן=אליעזר, יוסי כץ, עוזי לנדאו, יורי שטרן, אברהם פורז, רומן ברונפמן, פיני בדש, אליעזר זנדברג וחיים דיין.

יוסי כץ (העבודה):

הצבעה אלקטרונית.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר. רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה אלקטרונית. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 31

בעד ההסתייגות לסעיף 33 - 40

נגד - 57

נמנעים - אין

ההסתייגות של קבוצת חברת הכנסת ת' גוז'נסקי, של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון, של קבוצת חבר הכנסת מ' נודלמן, של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ, של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז, של קבוצת חבר הכנסת א' הירשזון, ושל חברי הכנסת י' יהב, ש' עמור, מ' לוי, צ' הנדל, ר' ריבלין, מ' שחל, ב' בן=אליעזר, י' כץ, ע' לנדאו, י' שטרן, א' פורז, ר' ברונפמן, פ' בדש, א' זנדברג וח' דיין לסעיף 33 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 40, נגד - 57, אין נמנעים. ההסתייגות לא נתקבלה.

סעיף 33, כהצעת הוועדה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 32

בעד סעיף 33, כהצעת הוועדה - 58

נגד - 41

נמנעים - אין

סעיף 33, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 58, נגד - 41, נוסח הוועדה לסעיף 33 נתקבל.

סעיף 34. קבוצת רענן כהן. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת רע' כהן לסעיף 34 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

לסעיף 34, על=פי נוסח הוועדה, הצבעה אלקטרונית.

הצבעה מס' 33

בעד סעיף 34, כהצעת הוועדה - 58

נגד - 39

נמנעים - אין

סעיף 34, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 58, נגד - 39. סעיף 34 על=פי נוסח הוועדה נתקבל.

אנחנו עוברים לסעיף 35. קבוצת עמיר פרץ, קבוצת סילבן שלום, קבוצת מיכאל

קליינר, קבוצת אופיר פינס=פז, קבוצת רענן כהן וקבוצת חיים אורון. מי בעד? מי

נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ע' פרץ, קבוצת חבר הכנסת ס' שלום, קבוצת חבר הכנסת מ' קליינר, קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז, קבוצת חבר הכנסת רע' כהן וקבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 35 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה.

עוברים להצבעה אלקטרונית על סעיף 35, לפי נוסח הוועדה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 34

בעד סעיף 35, כהצעת הוועדה - 58

נגד - 40

נמנעים - אין

סעיף 35, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

58 בעד, 40 נגד. סעיף 35 אושר על=פי נוסח הוועדה.

חבר הכנסת פניני בדש מסיר את הסתייגותו אחרי סעיף 35.

סעיף 36. קבוצת סילבן שלום מורידה.

קבוצת חיים אורון. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 36 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

הצבעה אלקטרונית. מי בעד סעיף 36, על=פי נוסח הוועדה?

הצבעה מס' 35

בעד סעיף 36, כהצעת הוועדה - 59

נגד - 39

נמנעים - 1

סעיף 36, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 59, נגד - 39, נמנע אחד. סעיף 36 אושר על=פי נוסח הוועדה.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב=ראש, לא הצבעת על סעיף 35.

היו"ר ד' תיכון:

אני הצבעתי על סעיף 35. לא הצבעתי על אחרי סעיף 35, כי חבר הכנסת בדש הוריד

את הסתייגותו.

רבותי, אחרי סעיף 36 - חבר הכנסת שלום שמחון.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ש' שמחון אחרי סעיף 36 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

אברהם בייגה שוחט. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת א' שוחט אחרי סעיף 36 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

סעיף 36, הצבעה אלקטרונית, רבותי. סליחה, אין צורך בהצבעה, כבר הצבענו. זה היה אחרי סעיף 36. סליחה, לא ראיתי.

רבותי, אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, האם אני יכול לעבור לקריאה שלישית?

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שבנסיבות הקיימות החוק שלפנינו הוא הטוב ביותר. אני מציע לעבור לקריאה שלישית. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה בקריאה שלישית, הצבעה אלקטרונית - הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת 1997), 1996. אפשר להצביע. -התשנ"ז

הצבעה מס' 36

בעד החוק - 59

נגד - 42

נמנעים - אין

חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת 1997), 1996, נתקבל. - התשנ"ז

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 59, נגד - 42. חוק ההסדרים אושר בקריאה שלישית.

רבותי, שימו לב, ההצבעה הבאה, על חוק התקציב, תתקיים בשעה 03:00.

הצעת התקציב לשנת הכספים 1997

(קריאה שנייה)

1996- **הצעת חוק התקציב לשנת הכספים 1997, התשנ"ז**

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' תיכון:

הדיון על חוק התקציב, דיון סיעתי, מתחיל עכשיו, רבותי.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב=ראש, אם הדיון יסתיים תהיה הפסקה.

היו"ר ד' תיכון:

כן, אם הדיון יסתיים לפני השעה 03:00. ההצבעה תחל בשעה 03:00; אני חוזר, בשעה 03:00.

אדוני יושב=ראש ועדת הכספים, בבקשה.

רבותי, נא לשבת. רק רגע, לא להתחיל. חבר הכנסת אורון, תגיד לי, מה הבעיה? - או יוצאים או נכנסים. רבותי, נא לשבת. חבר הכנסת בויס. חבר הכנסת סילבן שלום.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני יורה לי מתי להתחיל.

היו"ר ד' תיכון:

כן, אפשר להתחיל.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב=ראש, חברי כנסת, הנני מתכבד בזה להביא לפני הבית את הצעת חוק התקציב לשנת 1997, והצעת התקציב לשנת 1997, הן החלק המילולי והן החלק המספרי.

חברי הכנסת, במהלך החודשיים האחרונים הוכנסו שינויים רבים בהצעת החוק, וזאת כתוצאה מעדכון האומדנים לגבי ההתפתחויות הכלכליות הצפויות בשנה הבאה. השינויים נעשו בעקבות שינויי חקיקה, בעקבות השינויים בחוק ההסדרים שזה עתה הצבענו עליו וקיבלנו אותו, שחייבו התאמות מספריות בהצעת התקציב, ובעקבות הצורך בקיצוץ נוסף

בתקציב כדי להתאימו ליעדי הגירעון, בסך 1.2 מיליארד שקלים.

חברי הכנסת, בדברי אעמוד רק על השינויים בהצעות החוק המונחות לפניכם לעומת הצעות החוק שעברו בקריאה ראשונה.

תקציב ההוצאה הוא 189,953,447 אלפי שקלים, או, בפשטות כ=190 מיליארד שקלים, לעומת 190.8 מיליארד שקלים כפי שהוצע פה לפני כחודשיים. הקיצוץ מסתכם, בסופו של דבר, נכון לעכשיו, רק ב=800 מיליון שקלים, כי במהלך הדיונים בוועדה חלק מהסעיפים בחוק ההסדרים לא התקבלו. אלה היו הסעיפים שהיו אמורים להקטין את צד ההוצאות בתקציב - הקיצוץ בקצבאות הילדים והתשלומים בגין שירותי רפואה ותרופות.

משלא התקבלו הצעות חוק אלו נוצר צורך להחליפן בתיקוני חוק אחרים ולהגדיל את צד ההכנסות על ידי אי=עדכון מדרגות המס, נקודות הזיכוי והעלאת המס על דלק וסיגריות. כמו כן צריך היה לעדכן מחדש את צד ההוצאות בתקציב.

שני צדי התקציב, צד ההוצאה וצד ההכנסה, הוגדלו. אך עם זאת נשמר הגירעון בתקציב במתכונתו המקורית, על=פי החוק.

מה תהיה התשובה על העובדה שאתמול נוצר פה בכנסת חסר של 270 מיליון שקלים? חברי הכנסת, בשלב זה עדיין לא ניתנה התשובה, אך ברור שניתן יהיה לפתור גם בעיה זו; לדוגמה, על=ידי קיצוץ רוחבי קטן בכל המשרדים, או על=ידי תשובה אחרת שתינתן בהקדם האפשרי על=ידי משרד האוצר וועדת הכספים. אבל ודאי שאנחנו נהיה חייבים בהקדם לקבל ולתת תשובה תקציבית לפער שנוצר.

אדוני היושב=ראש, שיא כוח האדם שהיה אמור להיות 68,868, קטן ב=171 משרות בלבד, דהיינו 68,697, אף שבשלב הדיונים על הקיצוץ השני בתקציב נמסר לוועדה כי הקיצוץ יהיה 468 משרות. שינוי זה מקורו בעובדה שלא הביאו בחשבון את הסכם האחיות, המחייב תוספת של כ=200 משרות.

תקציב ההוצאה המותנית בהכנסה גדול יותר מאשר בהצעה המקורית, והוא 10.7

מיליארד שקלים במקום 10.3 מיליארד שקלים, בגלל תוספת בסעיף זה לתקציב הביטחון. כיוון שסעיף זה בתקציב הביטחון נקבע בשלב מוקדם ביותר בהכנת התקציב, לא היו בידיהם כל הנתונים, והסכום החדש הוא הסכום המעודכן על-פי הפעילות הנוספת של המשרד.

תקציב ההרשאה להתחייב גדל ב=3 מיליארדי שקלים, מ=45 מיליארד שקלים ל=48 מיליארד שקלים, בגלל התוספת לסעיף ההרשאה להתחייב בתקציב משרד הביטחון.

כל תקציבי המשרדים שונו לעומת הצעת החוק המקורית שהיתה בפניכם, בעקבות הקיצוץ השני והפחתה נומינלית בגלל שינוי אומדן ההתייקרויות.

שני הסעיפים שבהם יש תוספת הם בתקציב משרד מבקר המדינה, שהוא 113 מיליון שקלים במקום 112 מיליון שקלים. כידוע לכם, חברי הכנסת, הוא אינו מגיע למליאה לאישור, הוא תקציב המאושר על-ידי ועדת הכספים. ועדת הכספים אישרה את התקציב. כן יש שינוי בתקציב הכנסת, שהוא 168 מיליון שקלים ו=360 משרות, במקום המספר שנמסר על-ידי משרד האוצר בסך 153 מיליון שקלים ו=353 משרות. כידוע לכם, תקציב הכנסת נקבע על-ידי הוועדה המשותפת לוועדת הכנסת ולוועדת הכספים ולא על-ידי האוצר, ושם הוא גם מאושר.

רבותי חברי הכנסת, בשירותי חברה יש תוספת, על אף כל הקיצוצים, לעומת הצעת התקציב המקורית, והתקציב הוא 56.1 מיליארד שקלים לעומת 55.4 מיליארד שקלים, בגלל הצורך להגדיל את סעיף ההעברות לביטוח הלאומי בעקבות אי-קבלת התיקון של קיצוץ בקצבאות ילדים.

אעמוד עתה על השינויים שהוכנסו על-ידי ועדת הכספים בעקבות קבלת ההסתייגויות של חברי הוועדה. ידוע לכם, חברי הכנסת, הוועדה אכן הגישה הסתייגויות, והן התקבלו, חלקן בדרך של משא=ומתן עם האוצר, והאחרות בדרך של הצבעה במליאה.

במשרד העבודה והרווחה נוספה תוכנית חדשה, סיוע לפנימיות תורניות, בסך של 49 מיליון שקלים. אבל זו לא תוספת תקציבית, אלא על-ידי פיצול מהסעיף של השירות לילד

ולנוער, כך שסך הכול ההוצאה בשני תחומים אלה לא שונתה, אלא ניתנה בדרך אחרת.

במשרד לענייני דתות פוצל הסעיף של תרבות תורנית וחרדית לשלושה תחומים - ארגון ארצי להפצת תורה, ארגון תורני ארצי לנוער וארגון תורני ארצי לנשים. זאת כדי להקל על המערכת האדמיניסטרטיבית של המשרד, ובעיקר כדי לאפשר ביקורת על הארגונים ועל העמותות השונות הפועלות, דבר שהיה בלתי אפשרי לחלוטין בשיטה הקיימת כיום במשרד. כדי לאפשר את הביקורת נעשה השינוי הזה בסעיף הזה.

בסעיף מענקי השתתפות בשכר דירה נוספו 10 מיליון שקלים לתושבים ותיקים: 250 מיליון שקלים במקום 240 מיליון שקלים. חברי הכנסת, אינני בטוח שיצטרכו להשתמש ב=10 מיליון השקלים הנוספים האלה, מאחר שנאמר לי על-ידי משרד השיכון שהסעיף הזה ממומן וישנו במשרד. אבל התוספת הזאת באה כדי לממן את ההוצאה הנוספת הנדרשת כדי לבטל את החלטת הממשלה לבטל את ההשתתפות האוטומטית בשכר דירה למשך שלוש שנים לזוגות שצברו 1,400 נקודות. תוספת התקציב הזאת, אם יצטרכו להשתמש בה, מיועדת לממן את ההוצאה הנוספת הכרוכה באי=קיום מבחן ההכנסות והמשכת המצב הקיים.

במשרד השיכון נפתחה תוכנית חדשה, בנייה להשכרה, בסך 25 מיליון שקל, והרשאה להתחייב בסך 9 מיליון שקלים, על-ידי הפחתה מסעיפים אחרים במשרד, בעיקר מסעיף "מבצעים מיוחדים", שהופחתו בו 16 מיליון שקל.

כמו=כן, חברי הכנסת, אדוני היושב=ראש, על דעת משרד האוצר אני רוצה להודיע מעל במת הכנסת, כי ניתנה הבטחה שלא תהיה כל פגיעה בהעסקת עולים שהם רופאים מתמחים, למרות ההפחתה במשרד הבריאות. הפגיעה לא תהיה בהעסקת עולים שהם רופאים מתמחים.

חברי הכנסת, נכון לנו לילה ארוך, נעים ואולי מייגע, ולכן אקצר בזאת. אני קורא לחברי הכנסת לאשר את התקציב בקריאה שנייה ושלישית. לעניות דעתנו, לנוכח הנתונים, לנוכח הנסיבות, לנוכח המצב הכלכלי של המשק, נעשו מאמצים מיוחדים להיענות לכל הדברים - החברתיים בעיקר - שאפשר היה להיענות להם, ואני קורא לחברי הכנסת לאשר את תקציב המדינה לשנת 1997 בקריאה שנייה ושלישית. אני רק לא יודע מדוע צריך

להמתין עד השעה 03:00 לאשר את הדבר הנפלא הזה שהוא תקציב המדינה, שבעצם צריך לפעול משעת חצות. אדוני היושב=ראש, אני מודה לך על תשומת הלב.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה. אם חבר הכנסת שוחט יסכים עכשיו, אנחנו ניגשים להצבעה. אני מוכן.

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

יש לנו הסכם.

היו"ר ש' בן=צור:

רק אם מורי ורבי, חבר הכנסת שוחט, מסכים. אתה מוכן? אתה יודע בין כך ובין כך את התוצאות.

אברהם שוחט (העבודה):

את התוצאות אני יודע.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה רבה, אדוני יושב=ראש ועדת הכספים. חבר הכנסת אברהם שוחט, בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

תורי עכשיו.

היו"ר ש' בן=צור:

בבקשה, תסתדרו.

אברהם שוחט (העבודה):

לפי גודל הסיעה.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

אני לא יודע אם זה לפי גודל הסיעה, אבל זה בסייעתא דשמיא.

היו"ר ש' בן=צור:

הכול בסייעתא דשמריה. חבר הכנסת שוחט, בבקשה - עשר דקות.

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני היושב=ראש, רבותי חברי הכנסת, סילבן שלום, הנוהג הוא לפי גודל הסיעה, ונדמה לי שבינתיים, אם לא השתנתה המתמטיקה, 34 זה יותר גדול מ=32.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

אנחנו כמו 34.

אברהם שוחט (העבודה):

את העובדה הזאת אפילו ביבי נתניהו לא יצליח לשנות, ש=34 יותר גדול מ=32.

זאב בוים (הליכוד=גשר=צומת):

אני מציע שלא אתה ולא - - -

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

הלוואי שהיינו 32.

אברהם שוחט (העבודה):

זה נכון.

היו"ר ש' בן=צור:

ולא בכדי העיר הערה זו.

אברהם שוחט (העבודה):

רבותי, לפני מספר דקות לא גדול הושלם ואושר חוק ההסדרים בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. חוק ההסדרים שאושר איננו החוק שעליו החליטה הממשלה בישיבת לילה חפוזה בתחילת חודש יולי, שראש הממשלה הגדיר אותה: ישיבה עמוקה, רחבה ומצוינת. אני הבנתי, ששיבה עמוקה, רחבה ומצוינת מתבטאת בכך, שהחלטותיה - פרופסור בן=עמי - מתקיימות. אם יש ישיבה עמוקה, טובה ומצוינת, והחלטות שלה נעשות פלסטר - משהו לא בסדר קרה בדרך.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

היא היתה ישיבה עמוקה, אבל ישיבת ועדת הכספים היתה עוד יותר עמוקה.

אברהם שוחט (העבודה):

עוד יותר עמוקה.

היו"ר ש' בן=צור:

בגלל המשתתפים.

אברהם שוחט (העבודה):

אני מוכרח להגיד, שאני וחברי, וגם שרים בממשלה, אמרנו שלושה דברים. שלושה דברים אמרנו: דבר ראשון - סביר שב=31 בדצמבר, כמה שעות קודם, כמה שעות לאחר מכן, יאושר תקציב למדינה, מטריית הביטחון, והקואליציה תעביר את זה. דבר שני שאמרנו: מה שהוחלט ביולי והובא לשולחן הזה לקריאה ראשונה בסוף חודש אוקטובר, לא זה מה שיצא מכאן מהותית, אלא בשינויים גדולים מאוד. ודבר שלישי: אמרנו את הדבר הפשוט מאוד, - ונהיו מסים. READ OUR LIPS, READ MY LIPS ובמקרה הזה צדקנו, אמרנו: יהיו מסים;

אדוני יושב=ראש ועדת הכספים, עם כל הכבוד לך, צריך גם לתת איזו מלה טובה לסיעת גשר בעניין, למכתב שהיא קיבלה, לכמה חברים נוספים, וכמובן גם לאופוזיציה, שאין לה רוב, אבל היא שימשה תשתית לשינויים האלה, והדברים שונו.

אבל אני רוצה להגיד לך, חבר הכנסת סילבן שלום, מרכז האופוזיציה בוועדת הכספים - - -

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

מרכז הקואליציה.

אברהם שוחט (העבודה):

הקואליציה, סליחה.

אני רוצה להגיד לך, שלפי דעתי, בתקציב, כפי שהוא יצא לדרך, גלומות מחויבויות 1.5-ברורות - אני אמנה אותן לא אחת לאחת בקבוצות - בסדרי גודל שבין 2

מיליארדי שקלים מעבר למה שרשום בתקציב. למעשה כל הרזרבה הריאלית - למי שיודע, המספר הוא בערך 1.3, 1.4 מיליארד - כל זה נאכל. ואגיד במה מדובר.

אתמול ב=01:30 עמד מעל הדוכן הזה שר האוצר והודיע על שורה של התחייבויות. את רובן לא אהבתי; הרב רביץ אהב את רובן, אני - לא. בהנחה של 100 מיליון באותו סעיף, שהוא לא הגדיר כמה היא השחיקה - זה סדר גודל של 500 מיליון שקל.

חבר הכנסת סילבן שלום, שורה של דברים שאושרו בישיבת הממשלה בחודש יולי לא בוצעה. למשל, 150 מיליון שקל הגדלת דמי החכירה לחקלאים. כתוב בהחלטת הממשלה, אדוני היושב=ראש: לבצע עד 1 באוקטובר 1996; לא בוצע. שר התשתיות, שאחראי למע"צ, - תשכחו מזה, אני לא אעשה את זה. מיסוי מפעל הפיס - FORGET ABOUT IT100 אמר: מיליון. מסכות גז, רענון שלהן - 60 מיליון. וכן הלאה וכן הלאה, אני מגיע ל=600 מיליון שקל. אתמול נפל דבר, והתקבלה הסתייגות שערכה 270 מיליון, ועדיין לא שמענו מה מקורה. הממשלה התחייבה לערי הפיתוח לממש את דוח=גבאי, בחלקו, בשנה הראשונה - 100, 150 מיליון. אין שקל אחד בתקציב לדוח הזה. יום לימודים ארוך איננו מתקצב. כשאני מחבר את כל זה, אני מגיע בסביבות מיליארד ו=400 מיליון.

אני יכול גם לגלות סוד מהוועדה המשותפת לוועדת החוץ והביטחון וועדת הכספים. כאשר אנחנו שאלנו: הייתכן שדמי הגמלאות ירדו - הם היו 2 מיליארדים בשנה שעברה והשנה הם מיליארד ו=600 מיליון? אמרו: אכן, יש בעיה, זה מה שיש בתקציב צה"ל; נצטרך להביא כסף לעניין. אני צנוע אם אני לוקח 350 מיליון.

הקיצוץ בביטחון, רבותי, לא נעשה. לא שינו תוכניות. קיצצו ברזרבה הפנימית, כשהרזרבה הפנימית משמשת מקדמת דנא לפעילות בתוך המשרד. שני הדברים האלה יחד - חצי מיליארד. חבר את כל זה יחד, ואתה עומד עם 2 מיליארדים. ואיפה ההתחייבות לקיים דיון על תקציב הביטחון לנוכח השינוי האסטרטגי, לנוכח החשש שהביעו הרמטכ"ל, סגן הרמטכ"ל ושר הביטחון, שאמרו שדוח אמ"ן לפני שנה לא קיים יותר, אנחנו מדברים על רמת סיכון אסטרטגית גדולה באזור, וכשזה קורה צריך להגדיל את המלאים, בלי להיכנס לפרטים על ימי לחימה ומה יש ומה אין?

לכן אנחנו יוצאים לדרך, רבותי חברי הכנסת, אדוני היושב ראש, בהערכה שלי, של 2 מיליארדים, 1.5 מיליארד לפני הדין בתקציב הביטחון, וזה יותר מכל הרזרבה הכללית.

הייתי רוצה להגיד משהו שהוא משותף, אני חושב, לרוב החברים שיושבים כאן. יש מי שקרא בעיון רב את התוצאות של השנה שהתפרסמו על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ואני מכוון לעניין היצוא. כמו תמיד, יש אנשים שמסתכלים על חצי הכוס המלאה, ואחרים - על חצי הכוס הריקה. היצוא הכולל עלה ב-6% אל מול ממוצע של ארבע השנים האחרונות, של כ-12%. זה שמנהל מדיניות שער חליפין כל כך קשה יכול לבוא ולהגיד: מה אתם בוכים? יש 6% גידול ביצוא. אבל אני אשאל: למה לא 15%? למה לא לפחות 12%? למה לא 10%? וכל אחד מאתנו יודע שיש אצלנו תעשיות שנמצאות בגבול הכדאיות בגלל שער החליפין. למזלנו תעשיות ההייטק, חבר הכנסת אלון, הן תעשיות כאלה שיש להן שוליים רחבים, הן עדיין יכולות להתחרות והן מובילות את המשק קדימה.

אבל, אם אנחנו רוצים לסגור את מאזן התשלומים ואת החשבון השוטף, היצוא שלנו צריך לגדול לא ב-6% לשנה - הוא גדל בארבע השנים האחרונות בממוצע של 12%, ואין שום סיבה שהוא לא יעלה ב-15% עם שער חליפין נכון, והיבוא לא יהיה כל כך זול. המשק מלא מוצרים מכל העולם, המחירים נמוכים, בשער כזה זול מאוד לטוס לחוץ=לארץ, וזה טוב. אנחנו עושים הכול כדי שיהיה טוב לאזרח הישראלי.

עם זאת, צריך לזכור, שאנחנו חיים על גירעון שוטף - לשמחתי, לא של 5.5 מיליארדי שקל, כמו שנאמר פה לפני שבוע, אלא של 4.5, כנראה, וזה עדיין הרבה מאוד כסף. לכן, שער החליפין הוא בעיה קשה מאוד של המשק הישראלי, וצריך להתמודד אתה.

ועכשיו הדברים האחרונים שאני אומר במסגרת הדיונים בששת הימים האחרונים גם בחוק ההסדרים וגם בתקציב. אני רוצה להגיד שני משפטים. אני חוזר ואומר זאת, ואני מוכרח להגיד לשבחו של שר האוצר שגם הוא נקט לשון כזאת - אין משק מתמוטט. הירושה שקיבלה הממשלה הזאת היא ירושה מצוינת, עם כמה בעיות. זאת ההגדרה. אם אני הייתי שר האוצר, גם אני הייתי עושה קיצוץ. הבעיה בחשבון השוטף היא אכן בעיה, וכפי שאמרתי היא קשורה בתקציב המדינה ובשער החליפין.

מדובר בשני הדברים כאחד. רק התקציב לא יעשה שום דבר אם שער החליפין לא יטופל. קראתי ריאיון עם נגיד הבנק ביום שישי, והוא אמר: תשכחו מזה שאני אשנה את הריבית. הריבית הקיימת היא המתאימה לרמת האינפלציה הצפויה.

אני אומר לכם, שלא יכול להיות מצב שהרווחיות נשחקת, שיותר קשה לייצא והייבוא יותר קל. לכן, יש לנו בעיה בשער החליפין, ויש לנו בעיה בקיצוץ שהיה צריך להיות.

וכעת אגלה לכם סוד קטן, משהו שלא אמרתי בקול רם, על הוויכוח בחצי השנה האחרונה. הממשלה קיצצה 7 מיליארדי שקל - יותר נכון, זה היה 4 מיליארדים קיצוץ ו-3 מיליארדים הגדלת מיסוי והכנסות שונות. זה פחות או יותר מגיע לסכום של 7 מיליארדים. אבל צריך לזכור שהתקציב הריאלי לא קטן אלא גדל.

ובכן, ממה קיצצה הממשלה? היא קיצצה ממה שנקרא "הטייס האוטומטי". הוא מכניס המון שינויים שצריך לממן אותם, והיא הורידה הכנסות צפויות, בצדק, בגלל מה שקרה ב-1996.

במעבר מ-1995 ל-1996 קיצצה הממשלה באותה שיטה 2.5 מיליארדי שקל במחירים של אז והוסיפה מסים בערך במיליארד שקל על דלק ועל סיגריות. כלומר, נעשה מהלך של 3.5 מיליארדי שקל בהיקף גדול על המעבר ההוא, וזה נעשה בשקט, בלי מסיבות עיתונאים, בלי התרברבות, בלי שום דבר.

ואסיים בכמה מלים שאני חייב לומר לגבי ראש הממשלה. אעשה זאת בעדינות, כי העירו לי חברים מהליכוד, וקיבלתי את דעתם, שלא להיות מדי אגרסיבי וברוטלי בהתבטאויות. לכן אומר, שאחת התכונות של ראש הממשלה שיש אתה, כנראה, בעיה מסוימת היא רמת האי-דיוק בדבריו. חבר הכנסת ריבלין, האם זה הדין?

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

זה פרלמנטרי. אני לא חייב להסכים אתך, אבל זה פרלמנטרי.

היו"ר ש' בן=צור:

תסיים במשהו טוב.

אברהם שוחט (העבודה):

אסיים במשהו טוב. אתמול היה חיזיון - היושב לימינו של ראש הממשלה, סגן ראש הממשלה, אמר את המלה בעד בהסתייגות של 270 מיליון שקל.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

ממלא=מקום ראש הממשלה.

אברהם שוחט (העבודה):

וכמה שעות קודם לכן, היושב לשמאלו של ראש הממשלה, סגן ראש הממשלה, קם ויצא בהצבעת אמון אישית לראש הממשלה, יחד עם שלושה שרים נוספים. זה מעיד על כך, שיש לנו ראש ממשלה אולי עם קונסטיטוציה חזקה, אבל עם כושר שליטה עלוב וחלש. זה סיום טוב?

היו"ר ש' בן=צור:

תסיים במשהו טוב.

שלמה בן=עמי (העבודה):

שנה טובה.

אברהם שוחט (העבודה):

אני עדיין לא יכול להגיד שנה טובה, אנחנו ב=31 בדצמבר.

שתהיו כולכם בריאים, ובבניין ירושלים - - -

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

בבניין ירושלים - - -

היו"ר ש' בן=צור:

אמן.

תודה לחבר הכנסת שוחט. חבר הכנסת סילבן שלום, בבקשה. אחריו - חבר הכנסת יצחק כהן. אחריו - חבר הכנסת אבנר חי שאקי.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, עברנו עכשיו את חוק ההסדרים שנדון כאן שמונה ימים ברציפות, למעט השבת, ובאמת דרש מאתנו מאמץ כמעט בלתי אפשרי - בעיקר מחברי ועדת הכספים היושבים גם כאן, שקיימו בחודשיים האחרונים ישיבות חמישה ימים בשבוע. חוץ מימי הכנסת, ישבה הוועדה גם בימי ראשון וחמישי, בראשות היושב=ראש חבר הכנסת רביץ, שעשה בעניין הזה לילות כימים - גם חברי האופוזיציה, כמו חבר הכנסת שוחט, שהראה נוכחות מלאה. הדיון היה רציני ומעמיק מאוד הן בחוק ההסדרים והן בתקציב.

אני רוצה להודות לכל חברי הוועדה, לכל עובדי הוועדה ולכל מי שלקח חלק בדבר האדיר הזה שנקרא דיון בתקציב המדינה בוועדת הכספים, כי זה היה באמת דיון חודשיים ימים מסביב לשעון, ללא הפסקה, ללא הגבלה, עם הצבעות אין=סופיות. זה הצריך מאמץ רב של היושב=ראש ושל עובדיו, ובהזדמנות זו אני רוצה לברך את כל אלה שעשו במלאכה.

אשר לתקציב - רבותי חברי הכנסת, תקציב המדינה עומד, בסופו של דבר, על קצת פחות מ=190 מיליארד שקל. אין ספק, שאם היינו הולכים במתכונת שבה היינו לוקחים רק את תקציב 1996 ועושים את "הטייס האוטומטי", היינו מגיעים לתקציב גדול בהרבה. הקיצוץ שעשינו היה קיצוץ הכרחי, הוא היה קיצוץ נדרש, הוא היה קיצוץ מחויב.

צר לי ששר האוצר לשעבר יצא מאולם המליאה - - -

היו"ר ש' בן=צור:

הוא ישוב, הוא ישוב.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

כן, אבל הוא ידע, בוודאי, מה אני הולך להגיד ולכן הוא יצא. כך אני מאמין.

אני רוצה לציין, שהקיצוץ הזה הוא כורח המציאות, כתוצאה ממצב שבו שר האוצר לשעבר בארבע שנות כהונתו הגדיל את ההוצאה הציבורית לממדים שלא ידענו בעבר.

כמובן, אבי כל חטאת היה תקציב 1994, התקציב הנוסף. זו היתה שנה של בחירות להסתדרות, ולפניהן היו צריכים לרצות את הנהגת ההסתדרות הקודמת כדי שיהיה לה אולי סיכוי לזכות בבחירות מול סיעת חיים חדשים. לכן ניתנו תוספות שכר דמיוניות, מדהימות, שהביאו בסופו של דבר לתקציב נוסף ב=1994. הנימוק לכך היה, שמאחר שיש גידול בהכנסות מעבר לתחזית, אפשר להגדיל גם את צד ההוצאות.

אבל, כמו שאתם יודעים, כאשר צד ההוצאות גדל, אי=אפשר, לצערנו, להוריד אותו עוד. על משקל "שטח משוחרר לא יוחזר" - אי=אפשר כמעט להוריד בצד ההוצאות. מה שקרה הוא, שבשנת 1995, כאשר צד ההכנסות היה הרבה יותר נמוך, פתאום, נקלענו לבעיה הקשה מאוד באותה עת - גם בשנה הנוכחית, התחזיות של מינהל הכנסות המדינה, אני לא רוצה לומר שהיו ורודות מדי, אבל אומר שהן נטו כלפי מעלה במיליארדים רבים של

שקלים. וכאשר הם יוצאים ומצד שני אין שום הכנסה - זה מביא להגדלת הגירעון ומחייב פעולה מיידית של הממשלה.

ראש הממשלה ושר האוצר הנוכחיים עשו את הפעולה הנדרשת כאשר החליטו לקצץ בתקציב המדינה. לא הסכמתי עם כל מרכיבי הקיצוץ. אני חייב לומר, שבחלק מהמרכיבים שהיו אמורים להיות מאושרים בחוק ההסדרים - לא רק אני אלא גם רוב חברי הליכוד לא תמכו בעניין הזה. חברי הליכוד החברתי, חברי הקואליציה בוועדת הכספים העלו בפני ראש הממשלה ושר האוצר בקשה - לא העמידו תנאי, אלא העמידו דרישה, שאכן הדבר הזה יבוטל. מובן שאמרנו, שבלעדי זה לא יעבור התקציב, אבל זה היה ברוח טובה. אני שמח על כך, שהדבר ירד לבסוף, מפני שחברי הליכוד, חברי אגודת ישראל, חברי המפד"ל, המפלגות המרכיבות את הקואליציה, עמדו על כך שהנושא הזה ייפתר. מדובר היה על קצבאות הילדים, על ביקור אצל רופא, על נושא התרופות וכדומה.

גם ההצבעה אתמול לא היתה על סעיף שנכלל בתכנון המקורי, ולכן היא גרמה למצב בעייתי. אם היינו מקבלים את הנושא מראש, היינו יכולים להכין אותו בוועדה בצורה מסודרת, אף שאני יכול לומר לך, אדוני היושב ראש, שבוועדת הכספים עברו כל ההצעות. היושב ראש הצליח בעבודה מאומצת להביא לקו הסיום את כל הצעות הממשלה - דבר מדהים בהתחשב בהיקף הרחב ובבעייתיות שהוועדה עמדה בפניה, בעיקר חברי הקואליציה.

הרי אנחנו נתקלנו בארגונים רבים שביקשו לשנות, ובצדק, והדבר הזה הקשה מאוד על העבודה, ואני מאמין שבאופן טבעי פנו ליושב ראש יותר מאשר לכל אחד אחר, אבל גם חברי הוועדה האחרים עמדו במלחציים או עמדו במין לחץ מתמשך, בעיקר בימים שלקראת ההצבעות. אבל כאשר תוקנו הדברים שעמדנו עליהם, יכולנו לבוא בפני הציבור ולומר: הקלנו את הנטל, או חילקנו את הנטל בצורה הוגנת יותר, נכונה יותר וטובה יותר, כי בצורה שבה זה הוגש מלכתחילה, לפי דעתי ולפי דעת חברי בוועדת הכספים, הנטל היה כבד מדי על אותן שכבות חלשות, שכולנו לא רצינו לפגוע בהן, ולשמחתנו, הדבר הזה בוצע.

תקציב המדינה השנה יהיה תקציב קטן יותר מכפי שהיה אמור להיות וממה שהיה בשנים הקודמות. בארבע השנים הקודמות הדיון של שר האוצר עם כל שר ערב שנת התקציב היה בכמה יגדל התקציב. לא דובר מעולם על קיצוץ; ובכל שנה, כשבאו שרי הממשלה לשר

האוצר, הוויכוח היה - במה יגדל התקציב.

יושב כאן השר אמנון רובינשטיין, שר החינוך, שהוא הצרכן הגדול ביותר של התקציב אחרי שר הביטחון.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

הייתי.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

MINISTER ,IT'S FOR LIFE- השר לשעבר, אבל אתה יודע שבאירופה ובארצות=הברית שר זה לכל החיים.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

MONSIEUR LE MINISTRE.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

ואתם הגדלתם מאוד את תקציב החינוך. אתה יודע שבכל שנה הדיון שלך עם שר האוצר היה בכמה להגדיל את התקציב, הדיון לא עמד אף פעם על השאלה אם התקציב מגיע לשלב של קיצוץ. אין ספק שאלה חיים הרבה יותר קלים, הרבה יותר נוחים, מאשר מצב שבו אנחנו צריכים להגיע לקיצוץ.

הרבה פעמים שואלים אותי אנשים: בשביל מה אתם עושים את הקיצוצים האלה? ארבע שנים הם הוציאו והוציאו. עכשיו אתם מקצצים. תשאירו להם קופה מלאה, ואחרי זה הם יבואו ועוד פעם יוציאו. אבל אני חושב, שגם הם היו עושים את הדבר, אם כי אולי לא בהיקף הזה, אולי לא בחדות הזו.

בסופו של דבר, יש שם אנשים שמבינים את העניין, פרופסור רובינשטיין הוא אדם האמון על הצד הכלכלי ומבין אותו, וגם הוא יודע שהקיצוץ הזה הוא קיצוץ מחויב. אני מאמין שגם שר האוצר היה נאלץ בסופו של דבר לעשות זאת, אם כי פעם כיניתי אותו - וזה דבק בו - עוד בתחילת כהונתו, "בייגה יש לי". אבל זה היה מצב של רוחב לב, ולדעתי, היה קשה לו לעמוד מול כל הגופים האחרים.

לכן, כשאנחנו הולכים עכשיו לחוק הפחתת הגירעון, שיידון כנראה רק בשבוע הבא, כי לא יהיה לנו זמן להמשיך את העניין הזה השבוע, דווקא שם ביקש שר האוצר לשים כבלים על ידיו ולהגיע למצב שבו הוא לא יוכל להוציא יותר ממה שהגירעון מאפשר לו.

מובן שההחלטה של אתמול מעוררת בעייתיות. המחסור ב=270 מיליון שקלים מעורר בעיה לגבי האפשרות לעמוד בגירעון של 2.8% בשנה, מ=1997, אבל או שהגירעון יגדל ל=2.9% או משהו מעין זה, או שימצאו אי=אלו חלופות אחרות לנושא הזה.

בסך הכול, אני לא אאריך. הדיון הזה הוא דיון ארוך, ואני מאוד מקווה שנגיע כולנו להצבעות בשעה יותר מוקדמת.

היו"ר ש' בן-צור:

בשעה יותר מוקדמת מאשר השעה 03:00?

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

סוכם על השעה 03:00, אבל אני יודע שנעשים מאמצים להקדים את ההצבעות. גם חברי האופוזיציה רוצים שההצבעות יתחילו בשעה 01:00. מאחר שסיכמנו שהדיון יהיה משעה 20:00 עד השעה 03:00, הרי אם התחלנו את הדיון בשעה 18:00 במקום בשעה 20:00, מן הדין היה להתחיל את ההצבעות בשעה 01:00, ואני מקווה שהבינה והתבונה יגברו על היצר 03:00, ונוכל-ונגיע למצב שנתחיל את ההצבעות בשעה 01:00 ונסיים אותן בשעה 03:30. לפרוש איש לביתו ואיש לעסקיו.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

הססמה: תנו לישון בארץ.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

אני מצטרף לעניין הזה.

לסיכום, אדוני היושב=ראש, אני חושב שהתקציב הזה הוא תקציב שונה מהתקציבים האחרים. הוא מעיד על הרזיה, הוא מעיד על קיצוץ, על כיווץ, אבל זה תקציב של הבראה, וכולנו מקווים שב=1998, אם ההבראה הזאת אכן תצליח, נגיע עם תקציב הרבה יותר טוב, שיענה על כל האתגרים ועל כל היעדים שניצבים בפני הממשלה ובפני העם. תודה רבה.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה. חבר הכנסת יצחק כהן איננו כאן. חבר הכנסת אבנר חי שאקי, ואחריו - חבר הכנסת אמנון רובינשטיין.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, התקציב המונח לפנינו מכיל, כפי שראינו, קיצוץ שהוא משמעותי ביותר. הוא אומנם מקשה, הוא מונע אפשרות לבצע דברים שממשלה זו היתה מאוד רוצה לבצע, אבל למדנו את העניין מקרוב וראינו שהיה כורח מציאות שלא היה אפשר להתחמק ממנה, והמציאות היא של גירעונות גדולים שנוצרו בשנתיים האחרונות, ולא היה אפשר שלא להתחיל להתמודד אתם בדרך האחת והיחידה הקונסטרוקטיבית, והיא זו של הקיצוצים.

אני רוצה לברך את ידידנו, חבר הכנסת רביץ, על ניהול ועדת הכספים בצורה כה מוצלחת, ובעיקר על ניהול הדיונים המתמשכים והמוצלחים בוועדה במשך כשבועיים. הברכה

חלה, כמובן, על כל המשתתפים באותו דיון בוועדה ועל כל אלה שנטלו חלק בדיונים במליאה. אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, הרב רביץ, אני בירכתי אותך. הוא לא שומע.

היו"ר ש' בן-צור:

ברכות הוא שומע.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

הרב רביץ, אני בסך הכול שיגרתי לך ברכות על הצלחתך בניהול הוועדה ובניהול הדיונים בתקציב הזה. לפי כל הסימנים, זה היה מרתון ארוך וקשה, אבל מוצלח, ויהי רצון שהוא יסתיים מחר בשעה נאותה, לטובת כל העם כולו.

ברשותך, אדוני היושב-ראש, אני רוצה לנגוע באותם תחומים שאני קורא להם: שירותים חברתיים, ולפי ההגדרה המקובלת היום במקצוע, כל המשרדים הללו - חינוך, דיור, בריאות, דתות ומשפטים הם בגדר שירותים, ושירותים חברתיים. בכמה מהתקציבים של המשרדים הללו אני רוצה לנגוע, ולפי הסדר הבא: תחילה - חינוך.

אני רוצה לדבר על יום חינוך ארוך, שהוא, ללא ספק, חלום של כל מחנך ושל כל הורה ושל כל תלמיד אינטליגנטי, מפני שרק על-ידי הישגים מספקת בבית-הספר במשך שעות היום ניתן להגיע להישגים משמעותיים. והרי אנחנו רוצים לקדם מדי שנה בשנה את רמת החינוך בכל רחבי המדינה.

ובכן, אין אנחנו רואים בתקציב הזה תשובה ישירה לסוגיה הכוללת שנקראת: יום חינוך ארוך. אולי זה יקר מדי, אולי בתקציב הזה הדבר לא ניתן, אבל אני יודע על כ-400 מיליון שקל שתוכננו למטרה זו, בעיקר לשכבות החלשות, ליישובי הפיתוח, לערי הפיתוח, לשכונות המצוקה, ואין ספק שיום חינוך ארוך במקומות אלה יתרום רבות להרמת הרמה בבתי-הספר הללו, לתועלת ולטובת כל הנוגעים בדבר.

הנושא השני במסגרת החינוך שאני רוצה לנגוע בו הוא תרבות תורנית. כולנו

יודעים שמשרד החינוך הוא גם משרד התרבות, וכשאומרים "תרבות", בדרך כלל מקובל לחשוב על תרבות כללית; היינו, בעיקר ובראש ובראשונה עידוד היצירה הקולנועית, עידוד התיאטרון - דברים חיוביים ביותר כשלעצמם - עידוד סופרים, עידוד מחברים ועוד תחומים. אבל בתוך זה התרבות התורנית תופסת מקום שאינו המקום שהיא ראויה לו, מפני שהיצירה התורנית במשך השנים האחרונות היא עצומה. קשה לתאר איזו התלהבות מושקעת ביצירה הזאת של מחברים וסופרים במאותיהם. מחברים ספרים בהלכה, מחברים ספרים בקבלה, מחברים ספרים במחשבה יהודית; ממש תקופה פורייה, תקופה של פריחה, אבל אין היצירה הזאת זוכה לעזרה ולגיבוי הנאותים ממשרד החינוך והתרבות ומן המדינה, אולי מפני שבמשך שנים הורגלנו לתקציבים קטנים, אולי מפני שסבורים רבים שיש להסתפק במועט הזה.

אני משוכנע, שהתרבות הזאת, על אף השם שלה, שכאילו מגביל אותה לחוג מסוים, חלילה וחס - התרבות התורנית מיועדת לעם כולו, היא אמורה לחזק את יסודותיו הרוחניים, ולכן היא ראויה ללא צל של ספק לתגבור ולתוספת.

ספריות ציבוריות - נעשתה עבודה יפה על-ידי ידידי, שר החינוך הקודם, פרופסור רובינשטיין, כמו שנעשה דבר גדול בהגדלת התקציב של משרד החינוך בצורה משמעותית, שאי-אפשר להתעלם ממנה. בתוך העניין הזה ודאי שבלט במיוחד שיפור מצבו של המורה, שהוא דבר גדול כשלעצמו. הייתי בעבר בוועדה למעמד המורה, ויושב-ראש ישיבה זו, אדם שהקדיש את כל שנותיו לחינוך, ידידי, סגן יושב-ראש הכנסת שמריהו בן-צור, כולנו יודעים שבאמת זו הדרך לעשות זאת.

במסגרת זו הייתי רוצה לראות תקציבים יותר גדולים לספריות ציבוריות, דווקא ביישובים המרוחקים, דווקא ביישובים הקטנים, דווקא בעיירות הפיתוח. זאת מפני שהספרייה הציבורית היא המסגרת שבה ניתן להרחיב אופקים, ובה אפשר להפנות תלמידים להעשיר ולהתעשר מקריאה של ספרות. כאן הייתי מרשה לעצמי להציע לידידי, שר החינוך והתרבות מר המר, שבספריות הציבוריות הללו יהיה גם מקום נכבד, מדפים נכבדים לספרות היהודית לדורותיה - לספרות ההלכה, לספרות המחשבה, שהיא כל כך חשובה, ואולי דרכה ניתן להתחבר אל המקורות ולהתחזק, וממילא להבין יותר את יסודותיה של היהדות, שכולנו רוצים ביקרה ובהצלחתה.

אני רוצה עכשיו לעמוד בקצרה על הרווחה. כאן אני רוצה לומר, שלצערי, אינני חושב שנעשה די בתקציב הזה. אני מתכוון בעיקר לנשים מוכות, לילדים בסיכון, שללא ספק ראויים לתוספות. אנחנו יודעים שמספרן של הנשים המוכות בארץ הוא גדול לאין ערוך ממספר המקומות במעונות העומדים לרשות אותן נשים שרוצים לעזור להן. חשוב מאוד למצוא דרך להגדיל את התקציב להקמת מעונות לנשים מוכות.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

יש 200,000 נשים מוכות בישראל. לא יספיקו מעונות. צריכים לחנך אחרת.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אין ספק. חלילה וחס. הרעיון, האידיאל, הוא להגיע ליום שבו אין צורך בבתי כאלה. אבל מאחר שאלה מספרים אובייקטיביים, שאין להם שום משמעות מפלגתית, אלא משמעות אובייקטיבית לכל דבר - חשוב ביותר באמת לנסות ולבנות עוד כמה מעונות. זה עדיין יהיה רחוק כרחוק מזרח ממערב מן הצרכים האובייקטיביים האמיתיים. אבל, לפחות למקרים הקשים ודאי שזה היה מוסיף הרבה.

אני רוצה להוסיף, לבסוף, את עניין השירותים הדתיים. פשוט נדהמתי כאשר שמתי לב שהתקציב של בתי=הכנסת המיועד לשנה זו בכל מדינת ישראל הוא 15 מיליון ש"ח. זה בשעה שאנשים מכספם הפרטי, מתרומות, משקיעים מיליארד ו700 מיליון בהקמת אותם בתי=כנסת. זאת אומרת, המדינה משתתפת ב3% בלבד בתקציב הקמתם ושיפוצם של בתי=כנסת. לא יעלה על הדעת, אין עוד תחום אחר שבו היחס בין השתתפות המדינה לבין ההוצאה העצמית הוא כה גדול. כאן אני מצפה בהחלט שיבוא שינוי, ולו מאוחר יותר.

מקומות קדושים. 7 מיליוני אנשים ביקרו ומבקרים בכותל, בקבר רחל, בקבר ר' שמעון, בקבר ר' מאיר. אבל, התקציב העלוב של 4 מיליוני ש"ח ממש מעליב. אני זוכר שבהיותי שר הדתות, התקציב היה הרבה יותר גדול. לכן צריך לחשב את מחשבת העניין פעם נוספת. הרי באים תיירים לראות את המקומות הללו. עולים יהודים להשתטח על הקברים

הללו. כמה יפה היה לו זה היה נעים יותר ונקי יותר, עם שירותים מושלמים, בל"ג בעומר במירון ובהילולות האחרות, של ר' מאיר בעל הנס, של ר' עקיבא, של הרמב"ם, ועוד ועוד ועוד. ראויים הם הקברים הקדושים ליחס חיובי יותר ונלהב יותר, שיתבטא גם במשאבים גדולים יותר מאלה שניתנו עד כה.

אחרון, המכונים התורניים: 270 מכונים תורניים, שבהם עובדים חוקרים, תלמידי חכמים, רבנים, דיינים, שכתבו כ=5,400 ספרים בשנתיים האחרונות. התקציב הכולל שעומד לרשותם, לכל המכונים התורניים בארץ, הוא 14 מיליון ש"ח. אם משווים זאת למכונים מתחומים אחרים, ואינני צריך להזכיר זאת, נראה את הפער, את התהום. אין לה שום הצדקה. אין שום הצדקה לפער הזה. חשוב מאוד, אדוני היושב=ראש, שהדבר הזה יובא בחשבון. צריך לחשוב על זה, כדי שהטעות הזו לא תיעשה פעם נוספת. תודה רבה, אדוני היושב=ראש.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה. אומנם הזמנתי את חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, אבל יושב=ראש ועדת הכספים מבקש להגיב על דבריו של חבר הכנסת שאקי.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' בן=צור:

בינתיים, הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב=ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 18),

1996, שהחזירה ועדת הכנסת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. -התשנ"ז

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה - הצעת חוק רישום פטירות חיילים שנספו במערכה

1996; והצעת חוק לתיקון פקודת המועצות המקומיות (מס' 21), - (תיקון), התשנ"ז

1996. תודה. -התשנ"ז

הצעת התקציב לשנת הכספים 1997

(קריאה שנייה)

הצעת חוק התקציב לשנת הכספים 1997

1996- **התשנ"ז**

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ש' בן-צור:

בבקשה, חבר הכנסת רביץ.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, רק שאלה, אני צעיר פה בבניין.

היו"ר ש' בן-צור:

גם אני.

בנימין אלון (מולדת):

גם בדיון סיעתי נציג ועדת הכספים משיב?

היו"ר ש' בן-צור:

כן. זאת הסיבה שהרבה חברי כנסת רוצים להיות יושב=ראש ועדת כספים. אחת הסיבות, יש עוד סיבות אחרות.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

יש סיבות יותר חזקות.

היו"ר ש' בן=צור:

אמרתי, יותר חזקות.

בבקשה, חבר הכנסת רביץ.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת פרופסור שאקי, אני פשוט רוצה לשמח אותך, לכן עליתי לומר כמה משפטים.

ביחס למבני דת, שזה לא רק עניין של הציבור החרדי או הדתי, אלא זה של כלל ישראל, אני רוצה לבשר לך, שבספר התקציב במשרדים השונים כבר יש כ=47 מיליון ש"ח, לא 15 מיליון. רק במשרד הדתות יש 15 מיליון ש"ח. יש גם במשרד השיכון וגם במשרד הפנים. בסך הכול, לרבות הבטחות שר האוצר שניתנו מעל במה זו אמש לאחר חצות, לקראת שנת התקציב הבאה יוקצו למבני דת 82 מיליוני ש"ח. אני לא חושב שזה מספיק לאור העובדה שיש יישובים חדשים, ערים חדשות, קריות, שכונות, וארץ=ישראל, ברוך השם, מתפתחת, מרחיבה גבולותיה. אבל בכל אופן זו תשובה יפה לאור קיצוצים, כאשר אנחנו מגיעים לעניין הזה.

אני שותף לדאגה שלך ביחס למכונים התורניים. אומנם יהיה תיקון מעבר לתקציב הרשום, אבל עדיין לא מספיק. יש תוספות לגבי בתי=עלמין ומקומות קדושים. יהיו, בעזרת השם, תוספות. הממשלה הזו תעשה את כל מה שתוכל במסגרת ובנסיבות הקיימות כדי

לתת תשומת לב לדברים החשובים שאתה הזכרת. תודה, אדוני.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. ברוך תהיה.

חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, בבקשה. אחריו - חברת הכנסת מרינה סולודקין.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, זה טבעי שאופוזיציה תוקפת תקציב. זה חלק מהרוטינה, מהשגרה של הכנסת.

ברשותכם, אני רוצה לומר שלא היה מנוס מהקיצוץ התקציבי. יש לנו חילוקי דעות על חלוקת הקיצוץ, אבל צריך לומר את האמת: כל שר אוצר היה מקצץ את התקציב. צריך גם לראות את כלכלת ישראל בפרספקטיבה קצת יותר רחבה.

על-פי הנתונים הראשונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הגענו להכנסה לאומית לנפש של 16,900 דולר בשנת 1995. הישג גדול. אני רואה כאן את התמונה של תיאודור הרצל, חוזה המדינה, ואני חושב לעצמי איזה מרחק עצום עבר העם היהודי ממלחמה ושואה, ממלחמות וטרור, ובכל זאת הצליח להמריא, למרות כל הקשיים, למרות תקציב ביטחון גדול, ולהגיע להישגים גדולים.

אבל ההישג הזה אינו מספיק. עובדה היא, שכאשר אנחנו משווים את ההכנסה לנפש עם הכנסה למפרנס, אנחנו רואים עד כמה המרחק גדול. ההכנסה למפרנס, לאדם העובד בישראל, היא למעלה מ-40,000 דולר לנפש, יותר גבוהה מבאנגליה. היא שוות-ערך למדינות העשירות בעולם. מה הבעיה? הבעיה הרצינית של המשק הישראלי היא, שנתח הייצור ונתח המפרנסים קטן מדי. ההשתתפות בכוח=האדם, כלומר, אנשים שעובדים, שרוצים לעבוד, בישראל נמוכה ב-10%, 12% ו-14% מהממוצע המקביל במדינות התעשייתיות הגדולות. יש

יותר אנשים על כל מפרנס.

אני שואל את עצמי: האם התקציב עונה על שתי הבעיות המרכזיות של המשק הישראלי - איך לייצר יותר ואיך להביא יותר אנשים שיעבדו יותר? אני מוכרח לומר, שבאופן חלקי התקציב עונה. העובדה שיש בו קיצוץ נותנת תקווה שהסקטור העסקי=היצרני, זה שמפרנס את כולנו, יגדל. אבל זה לא מספיק. התקציב, גם בחלוקת הקיצוצים שלו, לא נותן את הבונוס לאדם העובד וליצרן. הרי העניין הזה של מספר המפרנסים גם נוגע לריבוד החברתי של מדינת ישראל.

מי הם העניים בארץ? נכון, יש מוקדי מצוקה קשים בכל מקום, ואני נתקלתי בהם בתוקף תפקידי כשר החינוך, אבל הרובד הגדול של העניים מורכב משני סקטורים: הציבור החרדי והציבור הערבי. צריך לזכור, שהנתונים הכלכליים לא מספיקים כדי לאמוד את העוני, כיוון שמדובר בעוני כלכלי ולא מדובר בעוני תרבותי וסוציולוגי, יש נתונים שונים. אין לנו תופעת האנשים המובסים, האנשים שמחוץ לחברה בגלל מבנה החברה החרדית וגם בגלל מבנה החברה הערבית. בשני הסקטורים האלה בעיית שיעור המפרנסים היא גם בעיה חברתית, לכן מוכרחים למצוא דרך כיצד לדרבן לעבודה. אני לא מתנגד לעולם התורה והישיבות, אבל גם בעולם הזה מוכרחים למצוא דרך לדרבן לעבודה ולפרנסה, כמו שהיה מקובל בקהילות ישראל בכל העולם. המשפחה תמכה בבן המוצלח, בדרך כלל בעילוי שהלך לישיבה, אבל אחרים פרנסו את עצמם, ואותו הדבר אני אומר גם לגבי המגזר הערבי. השיעור הנמוך עד כדי כאב של נשים עובדות במגזר הערבי הוא בעוכרי המגזר הערבי.

על=פי אומדני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הצטרפו רק 60,000 עובדים חדשים למשק הישראלי בשנת 1996, כאשר בשנת 1995 הצטרפו 100,000 ובשנת 1994 הצטרפו 120,000.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

בגלל העלייה.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

העלייה היא נתון קבוע.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

זה לא משנה.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אני מקווה שהיא תימשך, משום שהיא אחת התרופות. העלייה המבורכת הזאת - והיא באמת מבורכת, זאת לא מליצה - הגדילה את מספר המפרנסים במשק הישראלי, ובלעדיה המצב היה קשה מאוד. אנחנו לא מייצרים מספיק, ואין לנו מספיק אנשים שמייצרים, ומשום כך גם התנגדתי לביטול חצי נקודת הזיכוי לנשים עובדות; לא משום שאין בזה צדק פיסקלי - יש בזה צדק פיסקלי, אבל אין בזה צדק חברתי ואין בזה ראייה מקרו=כלכלית נכונה.

אני רוצה להדגיש, שמבחינה מרכזית זו אין בתקציב הזה בשורה. אנחנו רוצים ליצור חברה שהיא גם משגשגת יותר והיא גם צודקת יותר, ויש לנו דרך אחת לעשות זאת, והיא - חינוך. משום כך אני מסתייג מהדברים שאמר חבר הכנסת סילבן שלום; הגדלת תקציב החינוך בלמעלה מ-70% ריאלית בתקופת הממשלה הקודמת היתה צעד נכון, גם מבחינה חברתית וגם מבחינה כלכלית, משום שאנחנו מחנכים היום דור יצרני לקראת המאה ה-21, ואנחנו מלמדים מחשבים גם בבתי=הספר החרדיים וגם בבתי=הספר הערביים, גם לבנות לערביות וגם לבנים ערבים. התקווה שלנו היא, שהלימוד הזה והכנת הדור הבא למקצוע טכנולוגי מתקדם ישנו גם את הכלכלה הגלובלית וגם את הפערים החברתיים בישראל.

אני אומר זאת דווקא בנוכחותו של הרב רביץ. החלפנו על זה גם כמה מלים לפני כן. התוכנית הזאת - להכניס יותר מפרנסים ברמה הגבוהה ביותר של ההכנסות בישראל - חיונית למגזר החרדי. רוצה הגורל - אתה תאמר רוצה מישהו אחר - שהטכנולוגיה המודרנית מאפשרת לנו לפתור את הבעיה, משום שהיא מאפשרת לנו גם עבודה בבית, גם עבודה במרכזי קהילות ושכונות, גם תקשורת שיכולה להעביר עבודה מהסוג של מיון, תשובות על מכתבים, הפניות טלפוניות והעברת מידע במחשבים לבתים ולמרכזי עבודה מחוץ לערים הגדולות, והיא מאפשרת גם רמת הכנסה גבוהה.

הבאתי את הנתונים האלה, והם צריכים להטריד גם את הציבור הכללי וגם את הציבור החרדי. גידול של 322% בתלמידי הישיבות ב-11 שנים הוא דבר שמוכרח להיות מלווה - תסלחו לי על הביטוי המיושן - בפרודוקטיביזציה, כלומר, בהפניית יותר ויותר אנשים לעבודה אחרת; שום תשלומי העברה לא יעברו.

שמחתי שחבר הכנסת אלול, שהוא מלובי המלחמה בעוני, הדגיש את העניין הזה, שבמקום שבו יש די מפרנסים אולי ההכנסה לא מספיק טובה. יש לנו בהחלט גם בעיה של קיטוב בהכנסות, אבל במקום שיש בו שני מפרנסים, אין בעיה של עוני אמיתי. הבעיה של עוני תוקפת את מגזרי החברה במקום שבו לא עובדים.

לכן אני חושב, שבתקציב הזה יש בעיה רצינית מאוד, הוא נותן הרבה מאוד פרסים על אי=עבודה ולא נותן פרס ולא נותן בונוס לציבור שבזכותו הגענו להישגים הבין=לאומיים האלה. הציבור שעובד קשה, הוא יעיל וטוב, הוא הולך לצבא, והוא נושא בכול, ותמיד אומרים לו: אתה צריך לשלם יותר. את זה אני לא מקבל. אני לא מקבל את העלאת המסים שיש כאן, ואפשר היה למצוא דרך לקצץ את הוצאות הממשלה, גם הממשלה שלנו, ולא להטיל עוד נטל על מי שנושא בעולו של המשק היצרני וההגנתי של מדינת ישראל.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה. חברת הכנסת מרינה סולודקין, בבקשה. אחריה - חברי הכנסת עזמי בשארה וחבר הכנסת שמואל הלפרט.

מרינה סולודקין (ישראל בעלייה):

כבוד היושב=ראש, כנסת נכבדה, סיעת ישראל בעלייה תומכת בתקציב לשנת 1997, אבל למרות התמיכה שלנו יש לי ביקורת קשה על בניית התקציב, וגם לגבי כמה היבטים של המאבק סביבו. אני רוצה לומר כמה דברים על בעיות התקציב שלנו ביחס למדיניות הממשלה הקודמת. למרות הפיליבסטר של האופוזיציה, שעיף את הבית במשך שבועיים, נדמה

לי שראשי האופוזיציה לא עשו חשבון נפש לגבי המדיניות הכלכלית של הממשלה הקודמת. כמה אספקטים במדיניות זו יכולים להיות מוגדרים כעיוורון וכחירשות כלפי העולים החדשים וכלפי עתיד המדינה. אני מתכוונת להעלאת השכר במגזר הציבורי ב-13% בזמן שהשכר הממוצע במגזר הפרטי ירד ב-4.5%. באותה תקופה הגיעו לשוק העבודה מאות אלפי עולים דורשי עבודה, שהמדיניות הכלכלית הזאת הפחיתה מאוד את הסיכויים שלהם למצוא עבודה ולפרנס בכבוד את משפחותיהם.

אני גם רוצה להדגיש, שהשכר במגזר הציבורי עלה בלי שהתלוותה לכך עלייה בייצור. זו הסיבה המרכזית לחור העצום של הגירעון התקציבי ולחוסר האיזון במאזן המסחרי של ישראל. במקום יצירת יום חינוך ארוך ובמקום העלאת שכר המינימום, עסקה הממשלה הקודמת בשיפור מעמדם של השכבות הבינוניות ואלה שמעליהן. לגבי השימוש בערבויות האמריקניות: 7 מיליארדי דולרים שניתנו לממשלה הקודמת כערבויות אמריקניות לסיוע בקליטת העלייה נוצלו באופן פושע ובלתי אחראי לאיזון הגירעון במאזן התשלומים ולתשלום הריבית על הלוואות לכיסוי חובות ישנים של המדינה. דווקא את הכסף שיועד במקורו להשתלבות העלייה במשק ובחברה הישראלית, צריך היה להשקיע ביצירת מקומות עבודה בתעשייה, במדע, בחינוך ובתרבות.

75% מן העולים ממשיכים זו השנה השביעית והשמינית לעבוד כעובדים זמניים, כיוון שאיש לא טרח להגדיל את התקנים בכל התחומים. זו הסיבה לכך שאנו שומעים שנה אחרי שנה על פיטורים המוניים של רופאים, מורים, מדענים ואנשי תרבות.

הממשלה הנוכחית ממשיכה, לצערי הרב, לצעוד בדרך מוטעית זו. כך היא יוצרת במו ידיה תת-מעמד נמוך חדש.

סיעת ישראל בעלייה מתכננת, החל מן התקציב של שנת 1998, לתבוע החזר שנתי של מיליארד שקל, לפחות, מתקציב המדינה על חשבון כספי הערבויות האמריקניות. העולים לא יהיו עוד חסרי ישע.

במהלך בניית התקציב ראינו הרבה סימנים מסוכנים המעידים על כך שהמצב החברתי של העולה החדש לא השתנה כלל. הניסיונות של האוצר לפגוע בבניית דיור ציבורי

לעולים, הניסיון לקצץ בפרויקטים של תעסוקת מדענים עולים - קמ"ע, גלעדי ובש"ן - בגרסה הראשונה של התקציב, מוכיחים שאת הגירעון התקציבי מכסים על חשבון החלשים ביותר, וכוונתי לא רק לעולים.

סיעת ישראל בעלייה מגנה בחריפות את הניסיונות האחרונים של משרד הבריאות לפגוע בסתר בתעסוקת רופאים עולים ובתקציב ההתמחות שלהם. נראה שהקיצוצים המתוכננים במגזר העולים החדשים בכל הנוגע לתעסוקה מקצועית מבטאים את האינטרסים של קבוצות לחץ מקצועיות שאינן מוכנות לתחרות מקצועית.

אין ספק, שהגירעון התקציבי שעמו אנחנו מתמודדים כיום הוא התולדה של המדיניות הכלכלית והחברתית של הממשלה הקודמת. כאשר בחנתי את הצעת התקציב לשנת 1997, כפי שהוגשה על-ידי משרד האוצר, הופתעתי מן הדרך שבה בחר האוצר להתמודד עם הבעיות. בגרסה הראשונה לחוק ההסדרים במשק הציע האוצר לבטל את קצבאות הילדים ולייקר את שירותי הבריאות. רק אחרי מאבקים חריפים הוחלפו גזירות אלה בהצעה תקציבית דומה - לבטל חצי נקודת זיכוי במס לאשה העובדת. בשלושת המקרים נפגעת אותה אוכלוסייה, שכולה שייכת למעמד הבינוני והבינוני הנמוך. מבחינה כלכלית=חברתית פגיעה מכוונת בשכבה זו מקרבת אותה למעמד הכלכלי הנמוך ביותר. פגיעה זו עלולה לדרדר את היציבות הכלכלית והחברתית של המדינה.

למרות התמיכה האישית שלי ושל סיעתי, אני רוצה להדגיש שאנחנו זקוקים לבדק בית יסודי בתחום הכלכלי. לדעתי, יש לבצע רפורמה מקיפה בתחום המיסוי, במיוחד במיסוי של העשירונים העליונים. כמו כן, יש לבדוק מדוע מוקצות רזרבות בסכומים אדירים לכל משרדי הממשלה.

אני מקווה שבתקציב לשנת 1998 יוסקו מסקנות מן הטעויות של התקציב הזה. תודה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה, חברת הכנסת מרינה סולודקין. חבר הכנסת אברהם רביץ, בבקשה.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אני אעשה את זה מכאן.

היו"ר ש' בן=צור:

בבקשה.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב=ראש, חברת הכנסת מרינה סולדקין, אני רוצה לפנות אלייך ואל חברי מסיעת ישראל בעלייה. אני מצטער מאוד על כך שאף אחד מסיעת ישראל בעלייה לא היה נוכח בזמן דברי הפתיחה בהצגת התקציב מעל במת הכנסת. בדברי הפתיחה שלי התחייבתי, על דעת שר האוצר ועל דעת משרד האוצר, שאותה הפחתה שתהיה במשרד הבריאות ואתם חוששים מפניה, ובצדק, שמא יפגע הדבר בהתמחות של רופאים עולים - לא תפגע בהתמחות של רופאים עולים. זו אמירה מחייבת. כפי שידוע לך, אני נמצא בוועדת הכספים יחד עם חבר הכנסת נודלמן, ואנחנו בהחלט נשמור על כך שההבטחה הזאת של משרד האוצר אכן תקוים. אני מרגיש שאני צריך להרגיע אותך לאור דברייך כאן. תודה.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה רבה. תודה רבה לחברת הכנסת מרינה סולדקין. תודה רבה ליושב=ראש ועדת הכספים. בבקשה, חבר הכנסת עזמי בשארה.

עזמי בשארה (חד"ש=בל"ד):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, המרתון הזה מגיע לקצו, ואני בחרתי היום להתרכז במבנה התקציב ולא בדברים כמו מדיניות המיסוי וההבדל בין התקציב הזה לתקציב הקודם.

אני בחרתי היום לדבר דווקא על הדברים שמשותפים לתקציב הממשלה הזאת ולתקציב הממשלה הקודמת. אף שאני מודע לכך שהתקציב הקודם היטיב הרבה יותר עם האוכלוסייה הערבית והתאמץ לסגור פערים - - -

ענת מאור (מרצ):

אז למה אתה רוצה לדבר דווקא על המשותף?

עזמי בשארה (חד"ש=בל"ד):

כי זו זכותי.

ענת מאור (מרצ):

זה ברור, חופש הדעה.

עזמי בשארה (חד"ש=בל"ד):

כי יש לי ביקורת על שני הדברים ביחד, וזו ביקורת לגיטימית.

ענת מאור (מרצ):

זה נכון.

עזמי בשארה (חד"ש=בל"ד):

יש לי ביקורת על המבנה. תשמעי, חברת הכנסת ענת מאור, מבנה תקציבי זה לא דבר שמשתנה כמו נעליים. מבנה תקציבי זה דבר שמונצח במשך עשרות שנים. אני מדבר על מבנה תקציבי, ואני חושב שעל התקציב שלפנינו אברהם שוחט היה חותם. זו דעתי, אבל זה סיפור אחר.

באתי בזמן שנערך דיון על תקציב הקליטה והעלייה. ישבתי ועשיתי ממש עבודה, סתם למען ההשוואה. אין לי שום דבר נגד העולים ונגד העלייה - אולי נגד העלייה, אבל לא נגד העולים. חישבתי מה מקבלים העולים מהתקציב. אם אנחנו מחשבים את כל הסעיפים שהמלים עליה או עולים מופיעות בהם, בכל תקציב המדינה, וזה חוץ מהתקציבים הכלליים שהם נהנים מהם כאזרחים - אני מדבר רק על תקציבי קליטת עלייה - זה 5 מיליארדי שקל. המספר המדויק יותר הוא - 5,330,000,000 שקל. זה סך כל התקציבים הייחודיים לקליטת העלייה. לא נכללים כאן התקציבים שהם מקבלים ממשרד הפנים וכו'.

עשיתי עוד עבודה - ישבתי וחישבתי את כל הסעיפים בתקציב המדינה אשר מופיעות בהם המלים ערבי, צ'רקסי, דרוזי, כולל הכול; לא רק התקציבים הייחודיים - המועצות המקומיות, מה שמקבלים ממשרד הפנים, כולל הכול. מה שמיליון אזרחים ערבים מקבלים במדינת ישראל מתקציב המדינה זה 1,059,374,000 שקל. 1.059 מיליארד שקל מקבלים האזרחים הערבים.

כלומר, העולים החדשים מקבלים 5 מיליארדים ככספי קליטה, ללא התקציבים שהם מקבלים כאזרחים נורמליים במדינה. ואילו האזרחים הערבים - כל מה שהם מקבלים זה מיליארד שקל חדש.

מדברים על מבנה, ואביא לכם דוגמה גם על מבנה שמונצח מממשלה לממשלה, גם הממשלה של ענת מאור וגם הממשלה הנוכחית. תקציב משרד הדתות.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אני רוצה להבין. דיברת על מיליארד ש"ח שהאזרחים הערבים מקבלים. האם זה מחוץ להיותם אזרחי מדינת ישראל?

עזמי בשארה (חד"ש=בל"ד):

לא, זה כולל את תקציבי משרד הפנים למועצות המקומיות. למשל, במשרד החינוך יש

סעיפים כלליים, שיש לנו חלק בהם. אבל יש סעיפים שהמלה ערבי מופיעה בהם, למשל
חינוך ערבי. במקרה של משרד הפנים - לא נוסף. חישבתי את כל תקציב המועצות
המקומיות. כל חלקנו בתקציב המדינה הוא מיליארד ש"ח. אביא לך דוגמה, כדי שתבין על
מה אני מדבר.

בנימין אלון (מולדת):

מה עם משרד החינוך? מה עם הביטחון? מה עם כל הדברים האלה?

עזמי בשארה (חד"ש=בל"ד):

לא, לא חישבתי זאת. גם במקרה של העולים לא חישבתי זאת. תקציב משרד הדתות
מונח זה הרבה שנים בצורה הבאה: יש בתקציב המשרד הפעם, בדומה לפעם שעברה, 65
סעיפים, מתוכם חמישה סעיפים בלבד לערבים, כשבסעיפים הכלליים הערבים לא נכללים, כי
הסעיפים הכלליים הם סעיפים יהודיים. המקרה של משרד הדתות הוא המקרה הכי קיצוני.
הדת זו היהדות. כל השאר זה ייחודי. הסעיפים הם כדלקמן: שירותי דת לדרוזים -
מיליון שקל; שירותי דת למוסלמים - 16 מיליון שקל; שירותי דת לנוצרים - מיליון
שקל; בתי=הדין השרעיים והדרוזיים - משהו כמו 7 מיליון שקל; מבני דת לעדות
לא=יהודיות - 3 מיליון שקל. הכול ביחד 29 מיליון ו-458,000 ש"ח. זה הסכום שאנחנו
מקבלים ממשרד הדתות, ואין גרוש נוסף, אנחנו לא נחשבים בתקציב הכללי.

מה זה אומר? זה אומר שאנחנו מקבלים 2% מתוך התקציב המוצע למשרד הדתות, והוא
מיליארד, 313 מיליון שקל וכו'.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אתה צריך להוציא את הישיבות.

עזמי בשארה (חד"ש=בל"ד):

אוריד עכשיו. עשיתי את העבודה. תאמין לי. יש לי שני עוזרים כל כך טובים.
ישבנו ועבדנו כל השבוע.

היו"ר ש' בן=צור:

חבר הכנסת בשארה, אתה צריך לסיים.

עזמי בשארה (חד"ש=בל"ד):

אני כבר מסיים. ממש חבל על העבודה. הרבה עבודה הושקעה כאן. אני לא מדבר סתם מחוץ לתקציב. הפעם יש לכם מישהו שמדבר ישירות על התקציב.

גם אם נוריד מתוך התקציב הכללי של משרד הדתות את הסכום של 813 מיליון שקל, המיועד למימון מחקר ולימוד תורני, שמקביל למערכת הלימוד והחינוך הממלכתית - וזה כמובן לאחר שמניחים שמדובר בהקצבה מוצדקת שאכן מגיעה ללימוד התורני - ואם נישאר רק עם הסעיפים הקשורים לשירותי דת רגילים בלבד, שמגיעים לסכום של 596 מיליון ש"ח, הרי חלקם של הערבים בסכום זה יגיע ל=5% בלבד, אף שהם מהווים כ=20% מכלל אוכלוסיית ישראל. זו אפליה משוועת. זה "קייס" לבג"ץ. זו הפרת חוק. זו אפליה. המשרד הזה מפלה בצורה ברורה את האוכלוסייה הערבית - מוסלמים, דרוזים ונוצרים.

היו"ר ש' בן=צור:

אני מבקש לסיים. בבקשה.

עזמי בשארה (חד"ש=בל"ד):

לא אסיים. אני רק רוצה להגיד שהיום, אם זה היה חג נוצרי, לא הייתי מאחל לאף אחד משהו. אני יודע את הרגישויות שיש בעניין. אבל ראש השנה הוא כבר ראש שנה אזרחי בכל העולם. הוא גמר עם הנצרות, הוא עבר א=נוצריזציה. הוא כבר לא חג נוצרי. בסין חוגגים אותו ובארצות=הברית חוגגים אותו. אני מצטער לראות את כנסת ישראל ממשיכה

ביום הזה ממש תהליך של גטואיזציה; היא ממשיכה את העבודה כרגיל. כל העולם חוגג, ואנחנו יושבים ודנים בתקציב.

היו"ר ש' בן=צור:

זו מדינה יהודית.

עזמי בשארה (חד"ש=בל"ד):

אני יודע שזו מדינה יהודית. אבל זה כבר יום אזרחי. זה חג אזרחי. זה כבר לא חג נוצרי.

על כל פנים, אני הולך לבית שלי, לחגוג עם משפחתי את החג הזה, ואתקזז לשאר היום.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה. חבר הכנסת שמואל הלפרט, בבקשה. אחריו - חבר הכנסת רפי אדרי. אחריו - חבר הכנסת עבד=אלמאלכ דהאמשה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, תקציב המדינה כולל מאות סעיפים וסעיפי משנה, וכמובן אין באפשרותי לעמוד אפילו על חלק קטן מהם. במסגרת הדקות הספורות שעומדות לרשותי.

אתייחס תחילה לנושא עלויות קרקעות המינהל לבניית דירות למגורים. בחמש=שש השנים האחרונות עלה מחירן של קרקעות המינהל בשיעור של 600% עד 700%; ולא דווקא במרכז הארץ. דבר זה גרם לעליית מחירי הדירות בעשרות אחוזים, וכתוצאה מכך כ=150,000 זוגות צעירים לא מסוגלים להגיע לקורת גג.

מינהל מקרקעי ישראל אומנם תורם חלק נכבד לתקציב המדינה, אבל קרקעות המדינה אינן מיועדות לאיזון תקציב המדינה, אלא לפתרון מצוקת הדיור, ולאפשר לכל אזרח, ובמיוחד לזוגות צעירים, להגיע לדירה משלהם.

העלאת מחירי הקרקע, כלומר דירות למגורים, גורמת להעלאת המדד, וזה מחייב את האוצר לשלם תוספת יוקר, כך שבסופו של דבר האוצר לא מרוויח מזה כלום. נוסף על כך בוטלו גם הנחות אשר היו מקובלות בעבר.

אדוני היושב ראש, החזרת עלויות הקרקע לרמה שהיתה בעבר וביטול מע"מ לזוגות צעירים עבור הדירה הראשונה יכולים להוריד את מחירי הדירות לזוגות צעירים ב-35%.

בהזדמנות זו אני קורא להחזרת תוכנית "בנה דירתך", שהיתה מיועדת לתת כ-3,200 פתרונות דיור למקרים של מצוקה אמיתית ובוטלה ללא כל סיבה סבירה.

חברי הכנסת, ברצוני להתייחס במלים מספר לתקציב הישיבות ומוסדות התורה, אשר נשחק, למרבה הצער, בשנים האחרונות בשיעור ריאלי של 50%. זאת בזמן שתקציב החינוך הכללי עלה בארבע השנים האחרונות ריאלית ב-82%. זוהי אפליה מוזרה, שאי אפשר להבין אותה. האם הישיבות ומוסדות התורה אינם מוסדות חינוך? מה הסיבה לאיפה ואיפה, שעלולה למוטט, חלילה, את עולם התורה והישיבות, ובינתיים שוללת את הקיום המינימלי מרבבות משפחות אברכים, חלקן הגדול משפחות ברוכות ילדים, שחיות ממילא מתחת לקו העוני ובמצוקה קשה?

אני פונה אל שר האוצר, שהבטיח בעת הקריאה הראשונה של התקציב מעל במת הכנסת לתקן את העוולות שנעשו, לתת העדפה מתקנת ולהחזיר לפחות את הערך הריאלי של תקציב הישיבות ומוסדות התורה לזה שהיה ב-1992.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

ב-1993. זה גם יותר טוב.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

שר האוצר חייב לסייע בפתרון מצוקת עולם הישיבות, כפי שהתחייב לעשות בעת הקמת הממשלה.

בהזדמנות זו ברצוני להתייחס לכמה קיפוחים משוועים בתקציב, הנוגעים לציבור החרדי והדתי במדינה.

תקציב פיתוח לישיבות ולמוסדות תורה לא קיים כלל בספר התקציב של משרד הדתות. זאת לעומת סכומי עתק לתקציבי פיתוח למוסדות חינוך, כולל המוסדות להשכלה גבוהה, שהם המקבילים בחינוך הכללי.

גם תקציב בתי=הכנסת והמקוואות, אדוני יושב=ראש ועדת הכספים, כולל התוספת ששר האוצר הבטיח אתמול, אינו עומד בשום פרופורציה לצרכים המינימליים. שכונות חדשות, הנבנות עבור אלפי משפחות בציבור החרדי והדתי, לא קיימים בהן בתי=כנסת או מקוואות. זהו סבל קשה לציבור גדול, והוא מעורר תמיהה כפולה ומכופלת בשעה שבכל שכונה חדשה בונים מתנ"סים, מתקני ספורט, מרכזי בידור, בריכות שחייה ואולמות תרבות.

לסיום, אדוני היושב=ראש, אני מעלה שוב את הבעיה של 2,500 חולים סיעודיים, עם זכאות להיכנס למוסדות סיעודיים, שלא מצליחים לממש את זכאותם מחוסר קודים, קרי: תקציב. מדובר במקרים קשים, חלקם משותקים הרתוקים לכיסאות גלגלים, גלמודים וכאלו שעקב אי=אשפוזם במוסדות הסיעודיים אינם מטופלים וסובלים קשות. זהו כתם על החברה שלנו, שאין באפשרותנו לפתור בעיה הומניטרית שכזאת. אומנם האוצר הבטיח להגדיל השנה את מספר המיטות במוסדות הסיעודיים בכמה מאות, 500 או 600. אבל זוהי בעיה כאובה ביותר, ויש למצוא פתרון לכל החולים הסיעודיים בארץ, גם בעידן של קיצוצים. תודה.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה רבה. חבר הכנסת רפי אדרי, בבקשה.

רפאל אדרי (העבודה):

תודה. אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, בבואנו לאשר תקציב צריך לזכור, שכלכלה היא לא רק תכנון לטווח קצר, היא לא רק תכנון לטווח ארוך והיא לא רק תכנון כספי, אלא היא גם פסיכולוגיה, אווירה, צורה של קיום חברתי ושיח בין קבוצות. התקציב של השנה הוא לא סתם תקציב לא טוב - הוא גם עלול לבשר לא טובות לשנים שיבואו אחריו. אם כי אני חייב לציין, שהיו כמה הישגים לכמה מרכיבים של הקואליציה, ולא צריך לזלזל בהישגים הללו; גם כאיש אופוזיציה צריך לציין זאת. אני רוצה, בהזדמנות זאת, לומר תודה ליושב=ראש ועדת הכספים על הסבלנות שלו - הוא יושב אתנו כאן, חבר הכנסת רביץ, והוא ניהל את ועדת הכספים ביד רמה במשך ימים, שעות וערבים - -

היו"ר ש' בן=צור:

זה דבר שמקובל על כל סיעות הבית, חבר הכנסת רביץ.

רפאל אדרי (העבודה):

- - וגם לכל חברי הוועדה. אני חושב שהיינו צריכים לציין זאת בהזדמנויות אחרות, ואני מנצל את ההזדמנות הזו כדי לומר זאת לו ולחברי הוועדה.

עבד=אלוהב דראושה (מד"ע=רע"ם):

אף שזה הכביד על לבו.

רפאל אדרי (העבודה):

אני מאחל לך עוד הרבה כוח והרבה בריאות ושתמשיך עוד הרבה שנים בעבודתך הציבורית.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

תודה רבה.

רפאל אדרי (העבודה):

אני גם חושב, שצריך לשלוח ברכה לסיעת גשר ולומר לה יישר כוח, לעומד בראשה, השר דוד לוי, וגם לחבר הכנסת מקסים לוי שיושב כאן, על התרומה שלכם לאותן שכבות חלשות, לאותם אנשים, לאותם תושבי עיירות הפיתוח, שאין להם נציגות צועקת, נציגות שמרימה קול - ואתם עשיתם זאת כפי ששקלתם וכפי שסברתם לנכון.

עבד=אלוהב דראושה (מד"ע=רע"ם):

סיוע לנשים.

רפאל אדרי (העבודה):

גם בנושא הזה, גם בנושא של ביטול או הכוונה של הממשלה לבטל את חצי נקודת הזיכוי - סיעת גשר, צריך היה לזקוף זאת לזכותה. ואני חייב לציין גם את חבר הכנסת יהלום מסיעת המפד"ל, שתרם לא מעט לנושא הזה.

התקציב של השנה, אין בו פתרון לבעיות האמיתיות של המשק - לנושא הדיור, לנושא הקרקעות ובעניין שוק ההון. דוח ועדת=ברודט עדיין בפינה. דרך קבלת ההחלטות בממשלה מעוררת אכן סימן שאלה. מצב הביטחון מדאיג. כל אלו ישפיעו, לצערי, על התקציב, ואפשר לומר שהממשלה כמעט אדישה. צר לי לומר, שהשביתות שהתחוללו במשק בימים האחרונים יכולות להיות רק קצה=קצה של שבירת כלים חברתית וכלכלית, ומזה יש להיזהר. לכן אני מצביע היום נגד התקציב.

אפרט כמה מהתחומים שבהם טועה הממשלה הנוכחית - בין היתר, בחינוך, בשיכון,

בבינוי, בבריאות ובתקציבי הרווחה. בשום תחום אין בשורה חדשה, מעוף, תבונה ותעוזה, אלא הרבה גזירות.

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, השירותים החברתיים הפכו, לצערי הרב, ליעד טבעי לקיצוצים, כאילו מדובר בטובה שהמדינה מעניקה לאזרחיה. הממשלה לא מעניקה טובות כאשר היא נותנת שירותים חברתיים ברמה נאותה לכל אזרחיה, לכל הסוגים - זאת, במקום לראות את השירותים החברתיים כהשקעה שמטרתה לאפשר צמיחה ופיתוח, להגביר את ההון האנושי ולתרום בכך להגדלת התל"ג. למשל, בתחום החינוך.

1992 עלה תקציב משרד החינוך מ=6.4% מתקציב המדינה לכ=9.5%- אחרי שבשנים 1995 מסך כל התקציב - בכ=46% עלה תקציב החינוך במשך ארבע השנים האחרונות, בעקבות החלטה אמיצה של ראש הממשלה יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, ושל שמעון פרס, ייבדל חיים ארוכים 1996 יגדל תקציב משרד החינוך רק ב=0.1% -- שוב נבלם גידול חשוב זה. בשנים 1997 זה לא ידביק אפילו את קצב הגידול הטבעי בבתי=הספר. זאת, בלי לדבר עדיין על תוכני הלימוד ועל חלוקת עוגת ההשכלה. האם לממשלה הנוכחית לא חשוב החינוך? שעות הטיפול, הניתנות כתוספת על שעות ההוראה הבסיסיות, היו בעבר אחד הכלים המרכזיים לטיפול מערכת החינוך בשכונות, בעיירות הפיתוח ובמגזר הערבי. אף שאוכלוסייה זו גדלה, משקלן של שעות הטיפול בסל הכולל של שעות החינוך הלך ונשחק.

גם בתחומים אחרים אין התפתחויות. בתחום השיכון, למשל. תקציב משרד השיכון עומד על 9.880 מיליארדי שקלים. במונחים ריאליים, מדובר בירידה לעומת התקציב בשנת 1996. גם תקציב זה - -

היו"ר ש' בן=צור:

תסיים.

רפאל אדרי (העבודה):

- - אינו נושא כל בשורה חדשה - לא לזוגות הצעירים ולא לעולים החדשים. יש לי

הרבה מה לומר בתחום הזה. לכ=65,000 זוגות צעירים ועולים חדשים אושרה זכאות, והם לא יכולים לממש את זכאותם. מינהל מקרקעי ישראל שמחזיק 91% מקרקעות המדינה, הוא שקובע את המחירים, והוא הפך, למעשה, לספקולנט הגדול של מדינת ישראל בקרקעות. מרכיב הקרקע בדירה הוא 35%-65% - תלוי במיקומה של הדירה. אני רוצה לומר, שבתחום הדיור, בתחום הבינוי, אנחנו עדיין עובדים בשיטות מיושנות, של לפני 30 שנה.

אדוני היושב=ראש, תרשה לי עוד דקה אחת.

היו"ר ש' בן=צור:

אחר כך יבוא, בצדק, חבר שלי, חבר הכנסת דהאמשה, ויגיד לי: אתה - - -

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

- - -

רפאל אדרי (העבודה):

לא. יש לי - - -

היו"ר ש' בן=צור:

רק אם חבר הכנסת דהאמשה - - -

רפאל אדרי (העבודה):

אדוני, לא. אני רוצה להגיד לך - - -

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

על חשבוני - לא.

רפאל אדרי (העבודה):

לא על חשבונך, מפני שלי, לפי מה - - -

היו"ר ש' בן=צור:

יש לי בעיה.

רפאל אדרי (העבודה):

לא. פעמיים מותר לי לדבר - במקום עוד משהו.

היו"ר ש' בן=צור:

לא. יש לי בעיה, כי מצד אחד הדברים שלך מעניינים - -

רפאל אדרי (העבודה):

כן, בסדר.

היו"ר ש' בן=צור:

- - ומצד שני - לחץ המחוגים.

רפאל אדרי (העבודה):

אני רק מנצל את הזכות שלי.

היו"ר ש' בן=צור:

אז, אני מבקש.

רפאל אדרי (העבודה):

אבל אני אשמע להוראות היושב=ראש. צריך לחרות שני דברים על דגלנו: השכלה גבוהה לכול - ואני אומר: ללא תשלום. אפילו במרוקן סטודנטים לא משלמים, ולמרוקן אין יצוא של 30 מיליארד דולר, כמו שיש למדינת ישראל. הנושא השני הוא דיור לכל זוג צעיר ולכל חייל משוחרר.

בזאת, אדוני, אני רוצה לומר את המשפט האחרון: אני מצביע היום נגד התקציב. פירטתי רק כמה מהנקודות הבעייתיות. אני מקווה, שהשנה הבאה תלווה בפריצת דרך מדינית, שכן אחרת גם התקציבים של היום ירדו לטמיון, ובמקום זאת יוזרם כסף לחימוש ולאלימות. תודה, אדוני היושב=ראש.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה לך, חבר הכנסת רפי אדרי.

עבד=אלוהב דראושה (מד"ע=רע"ם):

בעולם הערבי כולו חינוך גבוה הוא בחינם. מדינות הרבה יותר עניות - - -

היו"ר ש' בן=צור:

חבר הכנסת דראושה, מה האחוז?

רפאל אדרי (העבודה):

לכן ציינתי, שמרוקו, תוניס - בסך הכול היצוא שלה הוא 6 מיליארדי דולר.

עבד=אלוהב דראושה (מד"ע=רע"ם):

יותר גבוה מישראל. ברשות הפלשתינית האחוז הרבה יותר גבוה מישראל.

היו"ר ש' בן=צור:

מה האחוז, חבר הכנסת דראושה?

עבד=אלוהב דראושה (מד"ע=רע"ם):

33%. יותר גבוה מאשר בישראל.

היו"ר ש' בן=צור:

ודאי.

רפאל אדרי (העבודה):

אתה צודק, אדוני. במרוקו ההכנסה לנפש כ=600 דולר, בישראל - 16,000 דולר.

במרוקו החינוך וההשכלה הגבוהה חינם. בתוניס אותו הדבר. היצוא של מרוקו, עם 30

מיליון נפש, הוא 6 מיליארדי דולרים. בישראל היצוא 30 מיליארד דולר. במרוקו

ההשכלה הגבוהה חינם, בישראל כל הסטודנטים צריכים לשלם, גם מעוטי היכולת. תודה.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה. חבר הכנסת דהאמשה, באמת יש לך סבלנות. אתה היית מורה?

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

אני לא הייתי מורה. הייתי עורך=דין.

היו"ר ש' בן=צור:

בבקשה, חבר הכנסת דהאמשה. שש דקות.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

כבוד היושב=ראש, חברי הכנסת, תקציב המדינה הוא 190 מיליארד שקל, אולי כמה שקלים פחות. והתקציב הזה, עם כל הכבוד, איננו מבשר טובות. אני לא רוצה לחזור פה על כל הנתונים, על כל המצוקה ועל כל הטרוניות שיש למגזר הערבי, ובצדק, נגד המדיניות של התקציב ונגד חלוקת העוגה הלאומית. אני רוצה רק לחדד כמה נקודות.

הציבור הערבי במדינת ישראל מהווה 19% מהתושבים. 19% אלה משלמים את חלקם במסים - כל המסים, ללא יוצא מן הכלל, לפחות כמו כל האזרחים האחרים, אם לא יותר. כלומר, 20% מ=190 המיליארד מגיעים מאזרחים ערבים, ובחשבון פשוט זה כ=40 מיליארד שקל. כל הגירעונות של הרשויות המקומיות הערביות - השובתות זה השבוע הרביעי ברציפות, וגם היום הפגינו מול הכנסת, ועוד ינקטו צעדים נוספים כל עוד לא נפתרה בעייתם - ובכלל זה הגירעונות לכיסוי תקציבי הפיתוח, הם כ=4 מיליארדי שקלים. זאת אומרת, 10% ממה שהם משלמים בשנה אחת.

והנה, צא וראה מה המצב בכפרים הערביים. בושה וחרפה - וזה בלשונו של ראש הממשלה שלנו, מר נתניהו; הוא אמר את הדברים האלה מעל הדוכן הזה. הוא אמר: בושה וחרפה, לא יכול להיות שהמצב בכפרים הערביים יישאר כפי שהוא. אומנם, הוא אמר את הדברים האלה ערב הבחירות, לפני שעלה לכס ראש הממשלה. הוא אמר דברים הרבה יותר חריפים.

אני אומר: הגיע הזמן לתקן לפחות חלק מהעוול הזה. אני לא אומר שאנחנו דורשים מעל ומעבר. אנחנו לא דורשים את כל האחוז שאנחנו תורמים לתקציב הזה, שיחזור לטובת

הכפרים ולטובת היישובים הערביים, לטובת הכפרים הבלתי-מוכרים. תארו לכם תופעה כזאת. בכל העולם אין דבר כזה - מה שנקרא יישוב או כפר בלתי מוכר; זה משהו מיוחד לנו, פר אקסלנס תוצרת ישראלית. אין בעולם כולו יישוב קיים עם כל התושבים, עם כל הבתים, עם כל התשתית הפרימיטיבית הקיימת, בת 100 שנה, בת 200 שנה, והמדינה באופן ממלכתי אומרת: בשבילי אתם לא קיימים, אני לא מכירה בכם. וגם בכפרים המוכרים המצוקה, חוסר השוויון והאפליה הם מעל ומעבר לכל פרופורציה.

אני רוצה לתת כמה נתונים. 50% מהמשפחות במדינה שחיות מתחת לקו העוני הן משפחות ערביות. מתוך 100 משפחות עניות, 50 משפחות הן ערביות. גם לגבי התלמידים - 50% מהילדים הערבים חיים מתחת לקו העוני.

ומה המצב בצד האחר של המטבע, ביישוב היהודי? ביישוב היהודי חיים רק 15% של המשפחות מתחת לקו העוני ו-18.5% מהילדים מתחת לקו העוני. אם מישוהו מתקשה להאמין, אני רוצה לתת נתונים רק לגבי השנים האחרונות.

צפיפות התלמידים בבתי-הספר בכל הרמות בשני המגזרים הולכת וגדלה מאז תחילת שנות ה-80. אבל בכל השנים הצפיפות בבתי-הספר הערביים היתה גבוהה בהרבה. אני אקח רק את 1993 ו-1994. בשנים אלה אצל היהודים היו 26 תלמידים בכיתה, ואצל הערבים - 31 תלמידים. ממוצע התלמידים לכיתה במגזר הערבי גבוה מזה שבמגזר היהודי בכל הרמות ובכל השנים. בבית-ספר יהודי 340 תלמידים ובבית-ספר ערבי 446 תלמידים. ממוצע שעות הלימוד השבועיות לתלמידים יהודים גדול מזה של עמיתיהם הערבים בכל השנים ובכל הרמות.

כבוד היושב-ראש, אני רוצה לומר גם מלה טובה על סיעת גשר בבית הזה, אשר עמדה באומץ והגנה על המשפחות העניות באשר הן. הם לא הגנו על הערבים דווקא, אבל הם הגנו על המשפחות העניות, והם עמדו איתן ועזרו לכל הסיעות האחרות אכן לבטל כמה גזירות קשות שהוצעו בתקציב הזה.

אני רוצה להזכיר במלה טובה גם את חבר הכנסת אדיסו מאסלה. אכן, הוא היה מודע למציאות המרה הזאת, הרים פה ראש ואמר: אכן, הגיע הזמן לא להפלות, לא ערבים ולא

שום מגזר אחר של האוכלוסייה בישראל. יבואו על הברכה על העמדה הנכונה והאמיצה שלהם.

לסיכום, אני רוצה לאחל לעצמנו שבשנה הבאה לא נעמוד באותו מעמד, באותה אפליה ובאותו עוני משווע. אנחנו נצביע, כמובן, נגד התקציב. ודאי שבמצב הזה אין שום סיבה לעשות אחרת. תודה רבה.

היו"ר ש' בן=צור:

זה חדש בשבילי.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

זה חדש, אבל זו העמדה של הסיעה שלי.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה. חבר הכנסת בנימין אלון, בבקשה. אחריו - ידידי ורעי חבר הכנסת רפאל אלול. יש לך 15 דקות.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, אנחנו נצביע בעד התקציב אף שהשבוע יצא לנו - -

ענת מאור (מרצ):

כל הכסף הולך לחרדים, אז ודאי תצביעו בעד.

היו"ר ש' בן=צור:

למה, למה לקלקל את השלווה הזאת? תראי איזה שלווה נחמדה. הוא רק התחיל.

בנימין אלון (מולדת):

את אמרי השפר של חברת הכנסת מאור נא להוריד מהחשבון של מפ"ם, שאיננה עוד במפה הפוליטית.

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, אף שהצבענו אי=אמון בממשלה, אנחנו נצביע בעד התקציב. אלו הם שני נושאים שונים. אני שמח שהצעת התקציב, כפי שהיא עולה עכשיו, באמת עברה בוועדת הכספים בישול רציני ושינויים משמעותיים.

עדיין יש, כמובן, כאלו שיחושו את גזירת הקיצוצים, אבל הקיצוצים הם הכרח, והכרח בריא. אני הייתי מצביע נגד כל תקציב שלא היה מקצץ. לא ייתכן שמדינה שעדיין מקבצת נדבות בארצות=הברית, בסיוע חוץ אמריקני, אזרחי וצבאי, של 3 מיליארדי שקלים בשנה, תתגאה שיש לה רמה כלכלית כמו בריטניה וכמו צרפת, והיא תמשיך לקבץ נדבות.

יש בקיצוצים, ועל זה הייתי רוצה להתעכב, מסר ערכי חינוכי. אני חושב שאנחנו בכלל צריכים להפנים הרבה מהדיונים המייגעים שהיו לנו. כבר היו לי כמה הזדמנויות לדבר, ובהן דיברתי על כמה סעיפים בחוק ההסדרים. הפעם הייתי רוצה לגעת יותר ברמה הכללית של עניין התקציב.

הרבה מן הבעיות שיש לנו בהסברת עניין התקציב הן, לדעתי, משום שהדברים נאמרים בשפה של כלכלנים. הדברים נאמרים במלים מקצועיות, ואנשים אינם מפנימים את המושגים המסובכים האלה, את המספרים שאינם אומרים להם דבר. אבל, האזרחים שצופים בנו עכשיו צריכים להבין שניהול משק המדינה, שאנחנו חברי הכנסת אמורים לאשר אותו, אמור להיות כמו ניהול משק=בית. האוברדרפט, משיכת היתר, היא אם כל הפורענויות ושורש פורה ראש ולענה.

לצערי, התרגלנו בארץ לשיטה פסולה שלא קיימת כמותה בארצות=הברית, למשל.

במשק=הבית הפרטי, אם לא סידרת עם מנהל הבנק איזה סידור מיוחד להלוואה מיוחדת, עם פנקס תשלומים מיוחד, אינך יכול למשוך אוברדרפט, משיכת יתר, ולו של דולר אחד; גם אם אתה אדם מכובד ועשיר יחזירו לך את השיק. כאן התרגלנו לסגנון חיים, שאנשים פותחים שניים ושלושה חשבונות בנק בבנקים שונים, וחיים קבוע על האוברדרפט. הם אינם שמים לב לכך, שבעצם הם מפרנסים שותף סמוי נוסף, וזו המערכת הבנקאית. הם לא שמים לב לרבעון, כאשר אחת לשלושה חודשים הם מקבלים את חשבון העמלות והריביות, ריביות מנופחות על מסגרת ועל חריגה מן המסגרת. כאשר חיים כך ברמה הפרטית, זה נראה כדבר מובן מאליו שגם משק המדינה יכול להיכנס לגירעון, ולמה לקצץ לי, ולמה לקצץ לו?

אילולא היו קיצוצים, היינו מצביעים נגד תקציב המדינה. נכון שצריך שכל היכן לקצץ. אבל, לא יכול להיות משק בריא שמנוהל ללא תיאום הכנסות=הוצאות, לא בבית הפרטי ולא במדינה.

אני רוצה להוסיף לזה מוטיב, שלדעתי הוא מרכזי, ולעזרי הוא נשכח. התורה הקדושה מלמדת אותנו לא רק שיש אוכל כשר ואוכל שאינו כשר. יש גם כסף כשר וכסף שאינו כשר. איסור ריבית איננו איסור סתם, ועוברים על שישה לאווים. אנשים שומרי מצוות אינם בקיאים בנושא הזה, וחושבים שלכל בנק יש אומנם היתר עיסקא אבל הוא מתיר כל דבר. ואין הדבר כך.

אנצל את הדקות שנותרו לי כדי להסביר במקצת את המושגים האלה. אני רואה כאתגר לכנסת ישראל להחדיר את מושג הריבית כערך הלכתי=חינוכי של לחיות במה שיש. יצא לי בחודשים שאני משרת כאן בבית הזה לקבל בקשות ולנסות לעזור - ופה ושם גם להצליח - לאנשים שפונים מכל מיני מקומות בארץ, אנשים שעומדים לגרשם מביתם מפני שאינם יכולים לעמוד במשכנתאות המנופחות עם הריבית המנופחת, אנשים שהם בצרות כלכליות מפני שנכנסו לתכנון כספים לא נכון.

אנשים לא יודעים עד כמה הדבר הוא מקיף וחמור. אין לי נתון, וגם שום בנק לא ייתן לי, אבל אין לי ספק שבכל הבנקים יש מיליארדי מיליארדי שקלים של חריגות. ואם צויר באיזה ציור דמיוני, שביום מן הימים יצטרכו כל הבנקים לממש את הביטחונות שיש

להם מול החובות האלו של אנשים פשוטים, העמלים את עמל יומם וקשה להם לגמור חודש ללא אותן חריגות יתר מחשבוניות בנקים שונים, לו היו כל הבנקים צריכים לממש זאת, כי אז היתה פה קטסטרופה ששערוריית מניות הבנקים היתה מחוירה לידה, קטסטרופה של מיליארדי שקלים.

אז יש פה, רבותי, גם עבירה חמורה על איסור תורה, ולא מועיל כאן היתר עיסקא. היתר עיסקא מועיל כשיש עסקה, לא כאשר מדובר בהלוואה צרכנית לאדם כדי לגמור את החודש, אלא כאשר מדובר באיזו הלוואה שבאמת יש בה איזה היגיון של שותפות מסוימת, אבל לא בריבית דאורייתא. ומייד אנסה לפרט קצת את הדברים.

תרשו לי קודם כול לקרוא מהרמב"ם, הלכות מלווה ולווה: כדרך שאסור להלוות כך אסור ללוות בריבית. הוא מביא פה את כל רשימת הפסוקים: לא תשיך לאחר - מפני השמועה למדו שזו אזהרה ללווה, כלומר לא תנשך לאחר. ולא רק הלווה והמלווה, אלא כל מי שהיה ערב או סופר או עד ביניהן הרי זה עובר בלא תעשה. שנאמר "לא תשימון עליו נשך", זו אזהרה אף לעדים ולערב ולסופר. הא למדת שהמלווה בריבית עובר על שישה לאווין.

אם כן, גם בכלכלה יש לנו עניין של מוסר בעסקים. ואם הזכרתי את המושג של היתר עיסקא, יש שני היתרי עיסקא ידועים, שניהם מלפני 400 שנה. האחד, הקהילות האשכנזיות נוהגות בו, וזה היתר העיסקא של מהר"ם מקראקא. היתר העיסקא השני, גם הוא מאותה תקופה בערך, של בעל ה"גינת ורדים", רבי אברהם הלוי.

הראשון, שהוא רבי מנחם מנדל בן רב אביגדור מקראקא, זה תיקון המהר"ם הידוע של שטרי עיסקא, מבסס שיטה הלכתית רק כשזה לא נעשה בצורה שברור שיש פה עסק עם ריבית דאורייתא. לכן באמת הפוסקים בני זמננו, כמו הרב פיינשטיין ואחרים, בכמה תשובות, מוחים בתקיפות: א. על התופעה שאנשים חושבים שהיתר עיסקא הוא כמו איזה מין תפילה שאפשר למלמל אותה - גם תפילה לא רצוי למלמל - ואינם יורדים לשורש העניין ואינם מבינים במה מדובר.

אם באמת אני סוחר גדול, ויש לי קשיי נזילות, ואדם מסוים ילווה לי סכום כסף,

ובאותם 10,000 ש"ח שהוא ייתן לי אני אעשה 100,000 ש"ח, אין שום היגיון שאני אחייב אותו בדין תורה של איסור ריבית, כדי שאני אחזיר לו 10,000 מדויקים ללא הצמדה, ללא ריבית, כשאני השתמשתי בכסף שלו לעשות כסף. אני עושה אתו עסקה, אני עושה אותו כעין שותף, הוא שותף בהשקעה וגם בסיכון. מי שיקרא היטב את שטר העסקה יראה שיש הקפדה על הצד של הסיכון שבדבר. הכול מבוסס על משנה ב"איזהו נשך" בבבא מציעא, והדברים עתיקים. אבל, זהו היתר עיסקא.

לא ארחיב ולא אלאה מעל הבמה הזאת בהבאת כל המקורות ההלכתיים שמפקפקים, ואני אומר יותר ממפקפקים, בהיתר לבנק ולאזרח לחיות באוברדרפט שמשלמים עליו ריבית. אבל אינני דן כאן רק בצד ההלכתי.

הרי הדין של התורה הוא, שכשם שיש אוכל טרף כך יש כסף טרף, והוא סם חיים למשק בית בריא. הקיצוצים שדיברנו בהם כל הזמן, הרי כל איש ואשה במשק בית צריכים להתכנס, והם עושים זאת, ולהחליט איך משפרים את ההכנסות ואיך מקצצים בהוצאות, ולא נכנסים למסגרות מפתות ככל שתהיינה, למכונת חדשה, לדירה חדשה ולכל מיני פיתויים של ריביות וכרטיסים מרשרשים מפלסטיקים שונים, ואחר כך לא עומדים בתכנון התקציבי ובריבית הזאת. התחרות מנקרת עיניים ואנחנו מאבדים שליטה. גם במשכנתאות כך. בכל המגזרים, גם במגזר החרדי, של שומרי המצוות, בהכרח החברתי לקנות דירה לכל מי שמתחתן, בהוצאות ובעבודות שאנשים נכנסים אליה לכל חייהם, וברוך השם יש הרבה ילדים לחתן.

חייבים להבין, שלתורה יש בשורה כלכלית ויש תוכנית=אב כלכלית, ולא להכיר את התורה רק מהסמטה של הלכות כשרות ושבת, כי יש רחובות ראשיים נוספים בתורה, עם תשובות ופסיקה. לכן לא התרגשתי, מורי ורבותי, מכמה הצהרות פופוליסטיות שנשמעו פה כנגד קיצוץ זה או אחר. מי יכול להרים אצבע נגד הטבה לחייל בחוק החיילים המשוחררים? אף אחד לא. אבל כשאתה דן במסגרת הכוללת אתה חייב להבין שאתה מוכרח לקצץ.

אני מאחל למשק הישראלי, לאזרחים ולמדינה להגיע לעצמאות כלכלית, שלא נזדקק לגמ"ח הזה ולהלוואות מאמריקה; "ונא אל תצריכנו לא לידי מתנת בשר ודם"- חבר הכנסת

אלול - "ולא לידי הלוואתם, כי אם לידך המלאה, הפתוחה הקדושה והרחבה, שלא נבוש ולא ניכלם בעולם הזה", או כמו שהספרדים אומרים: "שלא נבוש בעולם הזה ולא ניכלם לעולם הבא". תודה.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה רבה על השיעור המאלף.

חבר הכנסת רפאל אלול, בבקשה. אחריו - חבר הכנסת עוזי לנדאו.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב=ראש, חברי חברי הכנסת, בראש ובראשונה אני רוצה לציין, שנמצאים אתנו חקלאים שמוטרדים מהצעת החוק החדשה, או מהאפשרות לגבות כסף על אותם עובדים זרים חוקיים שעובדים אצל החקלאים, אצל הקשישים חולי האלצהיימר או החולים למיניהם, שחיים על משכורות דלות מאוד ואמורים לשלם כ=7,000 שקל בשנה. זה למעשה מס על מי שלוקח עובד חוקי. היום יש פי=שלושה עובדים לא חוקיים, ואנשים ימצאו את הדרך הפשוטה ביותר לקחת עובדים לא חוקיים.

אם יושב=ראש ועדת הכספים שומע את הדברים, טוב שתהיה מחשבה חדשה בעניין הזה. בדקתי את זה, במשרד העבודה והרווחה עוד לא התחילו לחשוב איך מטפלים במס הזה.

מכאן, ברשותך, אדוני היושב=ראש, אני רוצה לעבור לנאום שלי לגבי התקציב. הנאום הזה מוקדש לשתי אמירות בלבד, אמירות שיהפכו למושגים. האחת: מעשה ביבי; השנייה: מעשיות ביבי.

אני רוצה לדון תחילה במעשיות ביבי. מספרים ביבי ומקורביו, בעיקר ביבי: ביבי היה שגריר מופלא באו"ם.

נסים דהן (ש"ס):

אפשר לבקש דבר פשוט, שיקראו לו ראש הממשלה? זה אלמנטרי.

רפאל אלול (העבודה):

כן, אין בעיה.

ערכתי בדיקה כדי לבחון במה ביבי, ראש הממשלה שלנו, היה מופלא. אני חייב לציין, שהבדיקה העלתה שחוך מלדבר אנגלית רהוטה - ביבי היה אזרח ארצות=הברית, כפי שכולנו יודעים - הוא היה מופלא ביחסי ציבור לעצמו.

לא היתה תקופה שבה האו"ם גינה את ישראל יותר מאשר בתקופת ביבי. לא היתה תקופה שבה התקבלו יותר החלטות כנגד ישראל מאשר בתקופת ביבי. לא היתה תקופה שבה היו לישראל יחסים דיפלומטיים כל כך מעטים כמו בתקופת ביבי.

יהיו שיגידו: ביבי לא אשם, הכול בגלל שמיר, ביבי רק הסביר. יכול להיות ששמיר אשם. הרי ביבי רגיל להאשים את אחרים, וגם הפעם הוא מצא כתובת לאשמה.

מה עשה ביבי שהיה כל כך מוצלח? דיבר אנגלית רהוטה. אבל ביבי לא פראייר, הוא דאג לטפח את מעשיות ביבי.

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

ראש הממשלה, לא ביבי.

רפאל אלול (העבודה):

חבריו של ביבי אומרים, שהוא לא היה סוחר רהיטים אלא מנהל השיווק של חברת רהיטים. בדקתי גם את זה. במדיניות השיווק שלו הוביל ביבי את המפעל לפשיטת רגל. עובדה, מישהו יודע היום מה זה "רים"? מישהו יודע מה זה מזרוני "פרדייז"? אבל,

כרגיל, מעשיות ביבי מספרות על הצלחה, הצלחה שכולם שילמו את מחירה חוץ מביבי. את ביבי זה לא מעניין, הוא לבש חליפות והמשיך לדבר אנגלית.

לא הייתי מתעסק בזה אם ביבי=מעשיות - -

זאב בויס (הליכוד=גשר=צומת):

אתה מתעסק בזה, תרד מהרמה הזאת, חבר הכנסת רפי אלול.

רפאל אלול (העבודה):

- - לא היה פותח את פיו כאחד הסוחרים בשוק ותוקף את בייגה. לכן התעסקתי בזה. ביבי, ראש הממשלה, נהג בכבוד ובצניעות לפני שאתה פותח את פיו כלפי בייגה, שר האוצר לשעבר. אתה, שהיית איש מכירות בחברה שפשטה את הרגל, מעז לדבר על מי שהקים עיר ועמד בראשה כל כך הרבה שנים? אתה, שלא ניהלת דבר בימיו חוץ מיחסי ציבור עצמיים, אתה מדבר על מי שהיה שר האוצר שהביא לצמיחה הגדולה ביותר בכלכלתה של ישראל? אתה, שהסתכסכת עם לא מעט שכנים שלך, מעז לדבר על מי שבתקופת כהונתו מדינת ישראל עברה מהפך בתחום התשתיות?

אפשר לתאר את השלומיאליות של ראש הממשלה בחצי השנה האחרונה. איך שכחת להזמין את דן שומרון; לעדכן את הרמטכ"ל ואת שר הביטחון על פתיחת המנהרה; איך שכחת להזמין את השרים בגין ושרון לישיבת שרים; שכחת את יום לימודים ארוך. אפשר להרחיב את הדיבור על מעשיות=ביבי אבל לא נגיע לעיקר שהוא מעשה=ביבי. אני כבר גומר.

היו"ר ש' בן=צור:

אל תשכח לסיים.

רפאל אלול (העבודה):

אמרו לי ידידים חסידי חב"ד, שהם לא מבינים איך יכלו להאמין לך, הרי בגדת בכל חבריך - שאול עמור, אריק שרון, דן מרידור ומי לא? הרי כל הבטחה שלך נועדה מראש להפרה. אותם חסידי חב"ד אמרו לי: אצלנו, כל פעם שביבי בוגד בחבריו ובהבטחותיו, אנחנו קוראים לזה "מעשה ביבי".

היו"ר ש' בן=צור:

תודה.

רפאל אלול (העבודה):

אז חשוב שפועלי "דימונה טקסטיל" ידעו: גם להם הוא "מעשה ביבי". אותו דבר עצמו נכון גם לתושבי חברון, כי גם כאן - כך הם אומרים - זה "מעשה ביבי". ואם תושבי עיירות הפיתוח שואלים את עצמם למה הוא פוגע בהם? הרי הם הצביעו ביבי. התשובה היא פשוטה: "מעשה ביבי". וכשהקשישים ינסו להבין מדוע ביבי מפר הבטחות, צריך לומר להם: "מעשה ביבי".

היו"ר ש' בן=צור:

אני מבקש לסיים.

רפאל אלול (העבודה):

בקיצור, מעתה אל תאמר הוא הונה אותנו; אל תאמר שהוא עבד עלינו או הבטיח לנו. אמור פשוט הוא עשה לנו "מעשה ביבי". תודה.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה רבה. חבר הכנסת עוזי לנדאו, ואחריו - חבר הכנסת נסים דהן. בבקשה.

דוד אזולאי (ש"ס):

חבר הכנסת אלול, אתה יודע מה זה ביבי במרוקאית?

היו"ר ש' בן-צור:

מה זה?

דוד אזולאי (ש"ס):

תרנגול הודו. יש להבדיל, לטובה.

רפאל אלול (העבודה):

אני לא התכוונתי. אגב, ציטטתי דברים של אנשי חב"ד, תאמין לי.

היו"ר ש' בן-צור:

סליחה, שיח המרוקאים הסתיים. תודה.

חבר הכנסת עוזי לנדאו, בבקשה. 12 דקות.

עוזי לנדאו (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רציתי רק להביא לתשומת לב כל מי שמתקלס בביבי, עובדה פשוטה: המצב הכלכלי שהותרתם לראש הממשלה שנבחר בבחירות האחרונות היה קשה ממש. דאגתם לבוא ולומר לציבור כולו: עם כל אנשי האוצר ומומחיו וכלכלניו, לא היתה טובה כשנה הזאת.

אבל איך היה בפרשת "מקץ", לפני כמה שבועות, אחרי הפרות הטובות והבריאות - בשר של לקראת הבחירות - קמו ועלו שבע פרות אחרות, רעות מראה, רקות בשר.

רפאל אלול (העבודה):

דאגנו לשכר לעובדים.

עוזי לנדאו (הליכוד=גשר=צומת):

וברעב הזה אנחנו צריכים לטפל. אתם הותרתם מדינה בפשיטת רגל, שלמראית עין היא מדינה משגשגת. וזאת יאמרו כלכלני האוצר, שעד הבחירות התנבאו בלשון אחת, ומשהתחלף השלטון התנבאו בבת אחת בלשון אחרת, שמדינת ישראל עומדת על סף תהום. ולכן יפה הצניעות לספסלי העבודה, אף שכמובן הפוליטיקה והפופוליטיקה גוררות את כולם לשכוח.

רפאל אלול (העבודה):

יש נתונים מאתמול בשידור שלכם.

עוזי לנדאו (הליכוד=גשר=צומת):

בוודאי יש נתונים, ויש נתונים נהדרים. חבר הכנסת אלול, כל נתון שתביא יצביע עד כמה גרועה היתה המדיניות הכלכלית הקודמת ומחוסרת אחריות ומה הקושי שעכשיו צריכה לטפל בו הממשלה החדשה.

אין חוכמות. עכשיו צריך לקצץ. ואם ביולי חשבו שצריך לקצץ 5 מיליארדים, התברר שזה לא יספיק. גם ההערכות שלכם על ההכנסות ממסים היו משובשות, עכשיו צריך לקצץ קרוב ל-7 מיליארדים. ועם כל הוויכוחים, עם כל הקשיים, לרבות הירידה של אתמול - 270 מיליון שקל, על כך שלא אושר קיצוץ אותה חצי נקודת זיכוי לנשים - למרות כל זה התקציב הזה יהווה מפנה, תפנית, שיש בה תקווה רבה למדינת ישראל בעתיד.

אני רציתי בכל זאת להעיר על שני דברים בתקציב זה. נושא אחד הוא תקציב הביטחון. נושא שני הוא כביש חוצה=ישראל.

תקציב הביטחון - אדוני היושב=ראש, יהיה זה מחוסר אחריות שלא להוסיף לתקציב הביטחון מיליארד שקל לשנה הקרובה. זה שנים סובלים צה"ל ומערכת הביטחון מתת=תקצוב. תקציב המדינה גדל כל שנה באורח ריאלי. תקציב הביטחון נשאר בגודלו הריאלי כפי שהוא, אבל בפועל הוא קטן משום שיש סעיפי הוצאות חדשים, שבעבר לא היו. צה"ל משלם עכשיו ארנונות למיניהן שבעבר לא שילם. צה"ל צריך לשלם את הטלפונים, את הבזק. צה"ל חייב לשלם את ביטוח הבריאות לחייליו; קודם הוא היה פטור מהשירות הזה. ויש סעיפי הוצאות רבים כאלה שמסתכמים ביותר ממיליארד שקל רק בתחום הזה.

עלויות של כלי נשק ומערכות לחימה מודרניות גדלות אף הן. שכר העבודה, כמו בכל המשק, גדל. מה שנותר בפועל כדי לצייד את הצבא, כדי לחדש מלאים, כדי להתאמן, כל הדברים האלה בפועל קטנים בהרבה ממה שהיו. ולכן אולי מבחינת התקציב כאשר מסתכלים על כולו, הברוטו נשאר ללא שינוי בעשר השנים האחרונות, אבל הנטו קטן בהרבה. וכמו כל משפחה בישראל, מה שחיים ממנו זה הנטו ולא הברוטו.

כיצד "התגברו" על זה צה"ל ומערכת הביטחון? - פשוט אכלו מלאים. אם היה לך מחסן לתחמושת פגזים מסוג מסוים, היום יש לך מחצית המחסן, נאמר. אם לפני 20 שנה, נאמר, היית מתאמן חודש בשנה, קצת פחות, אבל חודש בשנה, יחידה לוחמת, היום מספר הרבה יותר קטן, זה לא קומץ שאיננו משביע את הארי, זה קמצוץ שאיננו משביע את החתול. זה מגיע אולי לממדים של חוסר אחריות.

וכמובן תקציב מחקר ופיתוח קטן, קטן מאוד, קטן בעשרות אחוזים בעשר השנים האחרונות. אני חייב לומר לזכות הממשלה הקודמת והממשלה הנוכחית, שבתחום הזה יש שיפור ניכר בשנתיים האחרונות, אבל השיפור הזה גם הוא איננו מספיק, כי המו"פ במדינת ישראל היום חשוב הרבה יותר מאשר בעבר. אנחנו נמצאים בתהליך שבו אויבינו, אם מצרים אם מדינות ערביות אחרות, מצטיידים בנשק מערבי, והפער הטכנולוגי בינינו הולך וקטן ואנחנו צריכים אותו שאר רוח מיוחד, אותו גורם הפתעה, אותה איכות באמל"ח

שאף אחד אחר לא ייתן לנו ואתה נוכל להתגבר על מערכות נשק של אויבים. זה עולה כסף, עולה כסף יותר מאשר בעבר.

אילו היו מתגברים כל שנה על נושא זה של העדר כספים על-ידי אכילת מלאים שנה אחת, ניחא. על בעיה נקודתית כזאת אפשר להתגבר שנה, שנתיים. אבל כאשר זה נמשך עשר שנים ו-15 שנה, זאת כבר איננה בעיה נקודתית; אנחנו מקבלים צבא אחר, אנחנו מקבלים צבא שאיננו מצויד די הצורך, שאוגדותיו אולי מבחינת חלפים אינן מוכנות, השאלה כמובן לאיזה ייעוד.

חבר הכנסת רביץ, מול מי שעומד מולנו נוכל להסתדר גם עם מה שיש, אבל יש איומים שצריך להתארגן אליהם בעוד חמש שנים, בעוד עשר שנים. ואם לא נתארגן היום זה לא יהיה מחר, ואני אומר את הדברים האלה כדי שנדע, על כל שדולותינו היושבות בבניין הזה. יש שדולה גדולה לנשים, ברוכה תהיה, ויש מי שדואג לקצבאות ילדים, ויש מי שדואג ליום חינוך ארוך, ויש מי שדואג לחקלאים - כולם צודקים, כולם נכונים. אבל התוצאה היא שאולי לאחד הכלים החשובים ביותר, שהוא התנאי לכל שלום, לא משנה על-פי איזו תפיסת עולם, והוא גם התנאי לביטחון - זו עוצמתו של צה"ל, לצערי הרב, אין שדולה חזקה מספיק בכנסת.

יש כמובן גם תביעות השעה. אנחנו שומעים שהצבא הסורי פורס כוחות בדרך כזאת, פורס כוחות בדרך אחרת. אנחנו שומעים על תהליכי התחמשות בנשק לא קונבנציונלי באירן, מצרים מתחמשת, הפלשתינים מתארגנים. האיום גדל, לא רק המיידית אלא גם האיום לטווח רחוק, ונדמה לי שמה שצריך זה פשוט לצאת מן הרטוריקה - אנחנו רגילים כל שנה לדבר על הסיכומים אבל לא לעשות שום דבר בתחום זה, או לא לעשות די הצורך.

שר הביטחון יושב בועדת החוץ והביטחון, וכפי שדווח בעיתונים הוא דיבר על כך שדרושים לפחות 3 מיליארדי שקל כדי להתגבר על הפער שנוצר במשך שנים, כבר השנה, אבל המעט מכול, המינימום, המזער שאתו נסתפק השנה - זה מיליארד שקל.

אני אומר את מה שצה"ל צריך כבר בשנה זו. אני לא רוצה שנשכח גם תביעות שצריך שהמערכת האזרחית תפנה לצבא כדי להתייעל, כדי לקצץ, כדי לבדוק מחדש מערכות שונות,

כדי שתהיה דיפרנציאציה בין דרג לוחם, או בין גורמים נדרשים בצבא, שביקרים חפצים, ובין גורמים אחרים, שגם הם חשובים, אבל יש לנו כמותם גם בשוק האזרחי ולא דווקא אותם צריכים לתמרץ ברגע זה. צריך לבדוק למשל את כל נושא הגמלאים לעתיד, לא אלה שנמצאים במערכת. צריך לבדוק את נושא הרכבים למיניהם. הרשימה כאן ארוכה. אני נוגע באופן לא מסודר רק במה שכרגע קפץ בראשי, אבל לא בדברים שבדיקתם יכולה להימשך חצי שנה, שנה, ואחר כך ביצועם יימשך יותר מזה, הוצאת תוכנית אחרת אל הפועל.

על כן, אי=אפשר להתנות את הקיצוצים, שצריך לדאוג כיצד ייעשו, בכך שכבר השנה צריך להקציב מן התקציב הזה מיליארד שקלים נוספים לצבא.

אני רוצה לומר, כיושב=ראש ועדת החוץ והביטחון, שיהיה זה חוסר אחריות אם לא נגדיל את תקציב צה"ל בשנה זו במיליארד שקלים. ולכן אני מציע בהסתייגות זו להעביר מיליארד שקלים מן הרזרבה אל תקציב הביטחון.

מלה נוספת לגבי נושא אחר - כביש חוצה=ישראל. בבולמוס הפיתוח שיש במדינה באים ואומרים לנו: צריכים עכשיו לבנות כביש מצפון לדרום, שיחבר את הנגב עם הגליל, יפזר אוכלוסין. קושרים כתרים לדבר הזה. רבותי, לא מיניה ולא מקצתיה, לא משל ולא נמשל. בטיח', כמו שאומרים החברה. כל מי שמתמצא בנושאי תחבורה יודע, שעיקר בעיית הקשר, גם מן הצפון וגם מן הדרום, הוא קודם כול למרכז הארץ, לאזור תל=אביב, תל=אביב ובנותיה. אשר לחיבור בין הדרום הרחוק ובין הצפון הרחוק - צריך עורק, אבל לא צריך עורק ברמת התקן של כביש חוצה=ישראל.

כביש חוצה=ישראל איננו פרויקט תחבורתי. זה פרויקט של תפוסת שונה של שימושי קרקע במדינת ישראל. מה שיקרה עם הפרויקט הזה הוא, שלחץ הפיתוח במדינה יעבור אל המקומות הסמוכים לכביש. לשם יבואו לגור, למקומות האלה יבואו תעשיינים, יבואו אנשי מסחר, במקומות האלה יתפתחו מרכזים למיניהם. במקום, למשל, לפתח במרכז תל=אביב, בשכונה שיש לשקם אותה, או במקום אחר באזור הזה - זול יותר וקל יותר יהיה לפתח דווקא לאורך הכביש הזה. ועל כן כל המערכת הכלכלית תלך ותתכוונן עם השקעותיה לאורך הכביש.

כאן נוצרת, כמובן, בעיה כפולה. כל ההשקעות העצומות שהיו בתשתית באזור מרכז הארץ - אני מדבר על כל האזור מאשדוד עד נתניה, עד חיפה, וכן הלאה - אלה תשתיות לשירות הציבור בתחומי הבריאות, בתחומי החינוך, בתחומי הבנקאות, במה שלא נרצה. מי שרוצה לשמוע קונצרט טוב, ייסע לתל=אביב, בדרך כלל. תיאטרון טוב - בתל=אביב. מקומות עבודה טובים - בערך באזור הזה, תל=אביב ובנותיה. ניצול נכון, מבחינה כלכלית, של התשתית הזאת, היה מציב בפני מתכנני התחבורה בעיה - איך להביא מספר גדול של אנשים - לעבודה, לשימוש בתשתיות האלה בפרקי זמן קצרים בשעות העומס - ללב האזור הזה. את זה עושים ברכבת, לא עושים את זה בתחבורה של כבישים. אי=אפשר בתחבורה של כבישים. מי שבונה על כבישים, בונה מראש על מצב שאנשים לא יוכלו להגיע לתשתיות האלה.

אם יתחילו להשקיע בתשתיות אלטרנטיביות לאורך כביש חוצה=ישראל - יתנוונו הפעילויות במרכז תל=אביב, כספים שאין בהם צורך יושקעו לאורך כביש חוצה=ישראל, ורבים בעם ישראל שהיו יכולים לנצל את השירותים באזור תל=אביב והמרכז יפנו עכשיו מזרחה.

תיווצר כאן בעיה חדשה: הם יתבססו על רכב פרטי כדי להגיע לסביבות כביש חוצה=ישראל, וכך מי שחשב אי=פעם לבנות רכבת כדי להקל את התנועה באזור תל=אביב ואילו - פרויקט הרכבת יהפוך בלתי כדאי, או הרבה פחות כדאי. רכבת כדאית להפעלה באזורים צפופי אוכלוסין, במקום שיש לך פרוזדורים די מוגדרים שסביבם גרים רבים. אבל אם יעברו רבים לאזור כביש חוצה=ישראל, מה יהיה על הרכבת?

זאת ועוד - אם כביש חוצה=ישראל הוא פרויקט שמדינת ישראל צריכה להשקיע בו כ=5 מיליארדי שקלים ויותר - גם רכבת איננה סיפור זול, זה משהו באותם סדרי גודל - ישראל לא יכולה בו בזמן לשאת על כתפיה שני פרויקטים בסדר הגודל הזה. היא חייבת לבחור באחד מהם. וברור לגמרי, שמבין השניים - ואין על כך שום ויכוח - העדיף הוא רכבת ולא כביש חוצה=ישראל.

אני סבור, שהיתה זו הזדמנות לממשלה חדשה זו להכניס שינוי בסדר העדיפויות הזה, מבחינה תכנונית, מבחינת תפוסת האוכלוסייה. מבחינת פתרון תחבורתי נכון

לבעיות של מדינת ישראל - לא כביש חוצה=ישראל, אלא רכבת, רכבת ישראל. אני רוצה להוסיף - רכבת לשירות הפרברי בערים, בחיפה ובסביבותיה, בתל=אביב ובנותיה. יש עוד שירות רכבת שיש להשקיע בו בעדיפות גדולה מאוד - שירות הרכבת הבין=עירוני בין באר=שבע-תל=אביב. זה יסייע לנגב הרבה יותר מכביש-באר=שבע לתל=אביב, דימונה חוצה=ישראל. תל=אביב-חיפה, תל=אביב-ירושלים. ואפשר לבנות רכבת שתאפשר תנועה בין ירושלים ובין תל=אביב ב=35 דקות. זה אפשרי. זה לא אפשרי כשבונים את כביש חוצה=ישראל.

הדברים האלה חשובים. לצערי הזמן אזל, אבל אני רואה את ידידי חבר הכנסת הירשזון, ואני מקווה שהוא ידבר על היבטים של איכות סביבה שקשורים לכביש חוצה=ישראל. וגם אלמלא אמרתי מה שאמרתי - שהוא ענייני, הוא תכנוני, והוא קשור למומחיות עניינית של מי שהוא מהנדס ומתכנן אזורי, עירוני וארצי - יבוא ידידי הירשזון ויאמר, אני מעריך, מה היא חומרת העניין בכל הנוגע לאיכות הסביבה, לאיכות החיים, לטיב המים, לשיבוש מערכת הקרקע והנוף הפתוח, החי והצומח שיש בכביש חוצה=ישראל. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה רבה לך. יושב=ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת רביץ, בבקשה.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב=ראש, חבר הכנסת עוזי לנדאו, אני פונה אליך. שנינו יחד ישבנו בישיבה המשותפת עם שר הביטחון, עם הרמטכ"ל וסגנו, אנשי משרד הביטחון וצה"ל. חשוב שייאמרו הדברים שאני מתכוון לאומרם. הרי אנחנו מדברים אל מול פני האומה, ואמרתי כאן דברים שחשבתי שנכון שאגיב עליהם.

באותה ישיבה הודיע שר הביטחון לוועדה המיוחדת ששנינו ישבנו בה, שהוא שלם עם תקציב הביטחון, לאור הקיצוצים הנדרשים ולאור הדברים האחרים המחייבים את החברה

בישראל, כמו חינוך, בריאות ורווחה.

הוא לא העלים מאתנו, כמובן, את ההערכות החדשות, וחשוב שאזרחי ישראל ידעו על כך. הקבינט הביטחוני עומד בזמן הקרוב ביותר לדון בדברים לעומק - גם באותם עניינים שהעלית כאן לפנינו, וגם בצרכים העתידיים, הנובעים מההערכות החדשות שנשמעות מן הצפון. אני חושב שהנושא הזה מטופל ומסודר. אם תידרש תוספת, היא תהיה הרבה יותר גבוהה מכפי שאתה הצעת.

אני חושב, שטוב שאזרחי ישראל ידעו שהעניין הזה נמצא בטיפול האנשים האמונים על כך לאורך כל השנה.

אני גם פונה אליך - אני מקווה שבהצבעה, לאור הדברים שאתה יודע, גם תסיר את הסתייגויותיך בדבר התוספת שביקשת לנדב לצבא, לפי הנתונים שהזכרת כאן. תודה.

היו"ר ש' בן צור:

תודה רבה. חבר הכנסת נסים דהן, בבקשה. אחריו - חבר הכנסת אברהם הירשזון, ואחריו - חבר הכנסת רענן כהן.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב ראש, חברי חברי הכנסת, ידידנו יושב ראש ועדת הכספים, הרב רביץ - התקציב שהונח על שולחן הכנסת לשנת 1997, לא היינו אומרים שהוא מושלם ביותר, לא היינו אומרים שהוא הטוב ביותר. אבל בדבר אחד אנחנו כן בטוחים. אחרי דיונים ארוכים ומתישים על כל פרט ופרט, על כל סעיף וסעיף במשך כחודשיים בוועדת הכספים, דעתי ודעתנו היא שזה התקציב ההכרחי, ובתנאים שנוצרו הוא הטוב ביותר.

לכל אחד מאתנו יש משאלות לב: מה היה קורה אילו, מה היה קורה אם לא היתה קיימת תופעת המחסור שבגללה אנחנו צריכים להשתמש בוותיקור - בתופעת הוותיקור, בחוכמת

הוויתור. יש דברים שאם היינו חיים היום בגן=עדן ולא מוגבלים בתקציב, הייתי חושב שהיה כדאי וראוי שייתוספו לספר התקציב. עקב כך הגשתי הסתייגויות, ולו רק כדי לבטא משאלות לב, מה היינו מכניסים אילו היינו יכולים לתקצב את כל הדברים שאנחנו חושבים שהם נחוצים וטובים ומועילים.

תרשו לי לעבור משרד משרד ולפרט את ההסתייגויות שהצגתי, שבגללן אני עומד כאן, גם אם לא נצביע עליהן, גם אם אני עצמי, מתוך ההכרה, יודע שאני לא יכול למלא את כל תאוותי, כי אין אדם מת ותאוותו בידו; יש לו מנה, רוצה מאתיים. ודאי הייתי שמח אילו ההסתייגויות האלה היו מתקבלות - אני יודע שאנחנו מצויים במחסור, שהקדמתי ודיברתי עליו, ולא נוכל לממש אותן - אבל לפחות לגלות משאלות לב מותר.

בתקציב נשיא המדינה, נראה לי שמכל התקציבים הקיימים היה ראוי להוסיף סעיף חדש, שיהווה בסיס לחינוך לדו=קיום בעם. היות שתפקידו של נשיא המדינה הוא תפקיד ייצוגי - תפקיד שצריך לייצג את כל העם, את כל שכבות הציבור - מן הראוי הוא שנשיא המדינה יפעל בדרכים חינוכיות, אבל בתנאי שיעמוד לרשותו תקציב, שבתקציב הזה יוכל לפנות לכל שכבות העם ולפעול לדו=קיום על=ידי חינוך, פרסום, מפגשים.

אני זוכר שפעם היה נשיא במדינת ישראל שעשה מפגשים בין נוער יהודי לערבי. זה דבר טוב, זה דבר מועיל, במיוחד בארץ ששני עמים חיים בתוכה. היה צריך לעשות את המפגשים האלה כדי שיכירו זה את זה, עם גבולות מסוימים: להכיר - כן, להתערב אחד בשני - לא. זו אמונתי, זו אמונתנו. אבל אותו נשיא עשה מפגשים, כדי להביא לדו=קיום בין נוער יהודי לנוער ערבי. בין נוער יהודי לנוער יהודי הוא לא מצא לנכון לעשות מפגשים. כשיהיה שלום, בעזרת השם, הקיטוב האמיתי יהיה בין יהודים ליהודים, ואת הקיטוב הזה צריך למנוע היום, כדי שחס ושלום לא נגיע למצב של מלחמות אחים, כי מלחמות האחים האלה הן הסכנה האמיתית לעם ישראל, יותר מן הסכנה הביטחונית מבחוץ. הסכנה הביטחונית מבפנים היא הסכנה האמיתית לקיומנו כעם בארץ=ישראל. כולנו ודאי יודעים את ההיסטוריה על מלחמות האחים בסוף ימי הבית השני, שהובילו לבסוף לחורבן הבית.

חברי חברי הכנסת, בתקציב ראש הממשלה היה קיים עד לא מזמן תקציב שקראו לו

"בית=מדרש ליהדות". עד לפני כמה שנים הסעיף התקציבי הזה היה מלא בתוכן, לפחות בכסף, והשתמשו בו במשרד ראש הממשלה להקניית ערכי היהדות, אם זה לנוער, אם זה למבוגרים, אם זה לאורחים שביקרו במשרדי ראש הממשלה במסגרת משלחות נוער בארץ ובעולם. לצערי הרב, כנראה בגלל כורח הנסיבות, כיוון שצריך לקצץ בתקציבים, דווקא את התקציב הזה רוקנו מתוכן, והפעם הוא אפס. זה מזכיר לי דבר שהזכירו כמה פעמים, אבל מותר לחזור עליו עוד פעם ועוד פעם: כשעלו ראשוני היהודים לארץ=ישראל באוניות ונתרגשה עליהם צרה ורוח סערה, הציע להם רב=החובל שהדבר הראשון שיזרקו לים, כדי להקל את משא הספינה, יהיה הטלית והתפילין. נכון, יש רוח סערה וצריך להקל. אבל אולי יש דברים פחות חשובים שאפשר להיפטר מהם; למה דווקא בסעיף של "בית=מדרש ליהדות" במשרד ראש הממשלה ראו לנכון מתכנני התקציב לקצץ? חבל. ואולי זו ההזדמנות, אדוני יושב=ראש ועדת הכספים, הרב רביץ, לפנות למשרד ראש הממשלה ולבקש מהם לבדוק אם אפשר למלא בחזרה את הסעיף הזה בתוכן, כי אני רואה בזה תועלת לכלל ישראל.

ועוד, ידידי היקרים: במשרד ראש הממשלה קיים תקציב הרשות למלחמה בסמים. התקציב הזה עומד על 236 מיליון שקלים. בתקציב הזה יש מפעלים חינוכיים; הרשות למלחמה בסמים. יש לי עצה למשרד ראש הממשלה: כולנו יודעים כמה מבורכת הפעילות של המלחמה בסמים שעושות העמותות התורניות, כמה מבורכת ומוצלחת הפעולה שעושות העמותות שנלחמות בסמים באמצעים אולי לא קונבנציונליים המוכרים בשיטות החינוך - לא על=ידי פסיכולוגים, לא על=ידי מרכזי הגמילה המקובלים, אלא על=ידי חינוך מחדש, אם מותר לומר, של האדם, לשנות את אופיו מן השורש, אומנם באמצעים תורניים של לימוד תורה קדושה, של חינוך לחיי משפחה אמיתיים, של חינוך לחיי הסתפקות במועט, של שנאת הגזל ושנאת השוד. אומנם באמצעים תורניים, אבל זה מאוד מוצלח. תשאלו כל גונדר שהיה פעם ממונה על שירות בתי=הסוהר והוא יאמר לכם, שדווקא העמותות התורניות עשו את העבודה המוצלחת ביותר בקרב האסירים ולהן היה אחוז ההצלחה הגדול ביותר בשיקום עבריינים ובשיקום מכורים לסמים. פעולות יפות כאלה לא מתקצבות בספר התקציב, לצערי הרב, וגם כשכבר יש רשות למלחמה בסמים, היא לא נותנת את דעתה לשתף פעולה לפחות עם אותם ארגונים תורניים. הייתי שמח אם גם על הנושא זה ייתנו את הדעת.

עוד נושא שהיה במשרד ראש הממשלה, ידידי חברי הכנסת, ולצערי הרב בוטל. במשרד ראש הממשלה היה קיים המרכז לאיכות ומצוינות - דבר נפלא, אדוני יושב=ראש ועדת

הכספים. היה תקציב למשרד ראש הממשלה, לא גדול - 4 מיליוני שקלים, שביטלו אותו לגמרי, והוא היה מיועד לאנשים שתרמו למצוינות. הם מיצו את הפוטנציאל הגלום בהם, הם התגברו על התופעה המקובלת, לצערנו הרב, בחברה הישראלית - התופעה של "ראש קטן", שלצערנו הרב התפשטה בכל מקום והיא גם מחלחלת לצבא. אנחנו שומעים את הבכיות על חוסר מוטיבציה, ובמלים פשוטות, זו תופעה של "ראש קטן". היתה במשרד ראש הממשלה מחלקה לא כל כך גדולה, עם תקציב של 4 מיליוני שקלים, שעשתה נפלאות בנושא הזה. היא עברה ממקום למקום והכשירה אנשים למצוינות, למצות את הפוטנציאל הגלום באדם באשר הוא אדם, כל אחד בתחומו: פועל ניקיון בתחום הניקיון ופרופסור למשפטים בתחום המשפטים. לדעתי, זו פעולה מבורכת, חבל שהיא בוטלה.

היו"ר ש' בן-צור:

עליך לסיים. תשים כאן נקודה, בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

ברשות היושב=ראש, עוד נקודה אחת, ואקבל את עצתו של היושב=ראש.

נושא במשרד לביטחון פנים. כולנו יודעים שהמשרד לביטחון פנים הוא בעצם משרד המשטרה לשעבר, וחוץ מכל הבעיות במשרד המשטרה יש נושא אחד חשוב שכן צריך להתרכז בו - הלוואי שהיינו יכולים להוסיף שם תקציבים, זהו נושא תאונות הדרכים.

כל המחקרים בעבר ובהווה מראים, שתוספת שוטרים לכבישים מצמצמת את התופעה של תאונות הדרכים, אפילו אם אלה שוטרים מדומים. במקומות מסוימים העמידו ניידות דחליליות, דמוי ניידת, לפעמים העמידו שוטר דחליל, דמוי שוטר, בפינת רחוב או דרך, וכל המכוניות שעברו שם עצרו באופן אוטומטי, שמו רגל על הברקס והאטו את המהירות מייד.

תאונות הדרכים במדינת ישראל גורמות נזק לתל"ג בערך של 2% ממנו, שהם 1.8 500 שוטרים בכבישים-מיליארד שקלים. בסכום שהיה נחסך אפשר היה להעמיד עוד 600

היום מצבת השוטרים העוסקים בתאונות דרכים מגיעה בסך הכול ל=320. כאמור, זה עולה למשק 1.8 מיליארד שקל. בסכום של 800 מיליון שקל אפשר לצמצם את תאונות הדרכים בחצי, ובכל מקרה להרוויח.

אני מודה ליושב=ראש. אני מקווה שאוכל להמשיך את דברי בקשר לתקציב המדינה.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה רבה. אני אתן לך את הזמן לאחר מכן.

חבר הכנסת אברהם הירשזון, בבקשה. אחריו - חבר הכנסת רענן כהן; אחריו - חבר הכנסת צבי הנדל; ואחריו - חברת הכנסת ענת מאור. אנחנו נסיים יותר מוקדם, נצביע ונלך.

רומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

לא, אי=אפשר.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

אפשר להצביע רק ב=03:00.

היו"ר ש' בן=צור:

רציתי רק לדעת אם אתם מקשיבים לי. בבקשה, חבר הכנסת הירשזון.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב=ראש, רבותי חברי הכנסת, ראשית אבקש לומר מלים מספר ליושב=ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת הרב רביץ. מעל הדוכן הזה מן הראוי שלפחות אנחנו, חברי

ועדת הכספים, שעשינו אתנו שעות רבות וארוכות בתקופה של הכנת חוק ההסדרים וחוק התקציב, מן הראוי לומר שלמדנו כיצד אפשר לעבור מכשולים קשים ומהמורות עמוקות, והכול בדרך ארץ, בנועם הליכות וברוח טובה.

חבר הכנסת הרב רביץ, אתה באמת ידעת לגשר בנועם הליכות על סוגיות קשות ביותר, ועל כך אתה ראוי להערכה מצד כל חברי הוועדה, קואליציה ואופוזיציה. בהזדמנות זו שאני נוטל חלק בדיון, אני רוצה לברך אותך על כך, ואני מאחל שזו תהיה דרכך בעתיד וכך תמשיך. למדנו הרבה.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

תודה רבה.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

חבר הכנסת בייגה שוחט, שר האוצר לשעבר, היה ראשון הדוברים אחריך. הוא בא, זו לא הפעם הראשונה, ומטיח דברים על תקציב המדינה. הוא אומר: התקציב הזה שאתם מגישים היום לכנסת איננו אותו תקציב שהממשלה אימצה לפני חודשים מספר.

ובכן, אני רוצה לומר לחבר הכנסת בייגה שוחט: הרי גם אתה יודע ששר האוצר דן מרידור היה לא אחת בוועדת הכספים ואמר לנו, שמה שחשוב לו ביותר זו מסגרת התקציב. אז היה מדובר על קיצוץ של 4.9 מיליארדי שקלים. ואתה, חבר הכנסת בייגה שוחט, אמרת: גם אני חושב שצריך לקצץ 4.9 מיליארדי שקלים.

שלום שמחון (העבודה):

אתה רואה אותו פה? איפה הוא?

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

אני רואה אותך פה ואני חושב שאתה תמסור לו. ודאי תעשה זאת, בייחוד ברוב דאגתך הכנה לחקלאות, שאתה חושב שכל המגרעות שלה צצו בחצי השנה האחרונה, ורק במשך הזמן הזה התמוטטו כל החקלאים, ולא במשך ארבע השנים שאתם הבטחתם להם הרים וגבעות ולא שיפרתם את מצבם. אני מקווה לפחות, שעכשיו תמסור לו את הדברים.

שר האוצר לשעבר מדבר על עליית מסים. הוא שוכח שכאשר דיברנו על 4.9 מיליארדי . אלא מה READ MY LIPS שקלים של קיצוצים, לא דיברנו על תוספת תקציב. איך הוא אמר? מפליא אותי ביותר? מילא, שר האוצר החדש רק נכנס לתפקידו, והוא חשב שעומק המהמורה הוא 4.9 מיליארדי שקלים. אבל אתה, בייגה שוחט, שהיית ארבע שנים שר אוצר, לא ידעת שזה 7 מיליארדי שקלים? איך נעלמו מעיניך 3 מיליארדים סתם כך? כאשר נכנס שר האוצר הנוכחי בעובי הקורה וראה עד מה עמוק המדרון, הרי מחוסר ברירה היה צריך להוסיף גם מסים.

דבר שני, אני מוכרח לומר לזכות הממשלה הזאת, שמהרגע הראשון אמר שר האוצר: לי חשובה מסגרת הקיצוצים. תציעו לי קיצוצים אחרים, תציעו לי אלטרנטיבות - אני אקבל אותן. ואנחנו אכן הצענו אלטרנטיבות וקיימנו ישיבות רבות עם שר האוצר. אנחנו, כסיעת הליכוד, אנחנו כקואליציה.

אני חייב לומר, שלא כמו בממשלה הקודמת, בממשלה הזאת האזינו לנו, שמעו לנו, והתקציב שהוגש הוא אכן לא אותו תקציב שהיה בהתחלה. מדוע? משום שרצו להימנע עד כמה שאפשר מלפגוע בשכבות החלשות. הם לא חשבו שכל החוכמה אצלכם, אלא שמעו גם אותנו ויצא התקציב כפי שיצא.

אף אחד מאתנו לא מאושר ממנו. אנחנו לא חושבים שזה התקציב הטוב ביותר. אבל אנחנו חושבים, שהוא תקציב של מפנה במדינת ישראל, שיכול להצמיח מחדש את הכלכלה. על מה אנחנו מדברים? אומרים לנו היום שהשרים לא מתואמים, שהשרים לא מדברים פה=אחד. את זה אפשר אולי לומר לך, חבר הכנסת הנדל, כי אתה חדש פה בכנסת. אבל אני זוכר כיצד ראש הממשלה המנוח יצחק רבין, זכרו לברכה, כינס ישיבת לילה מסתורית, הזעיק את כל השרים ואת כל חברי הכנסת של הקואליציה הקודמת באישון לילה, בשלוש לפנות בוקר, והם באו עם "טריינינג" לישיבת ממשלה. מה קרה? מה היתה ההיסטוריה? הם היו

בהתפוררות מוחלטת.

לבוא ולהטיף לנו על הדברים האלה היום? ובייגה אומר לנו מה אין בתקציב. על מה אתה מדבר? השארנו לך מאזן תשלומים בלי חוב חיצוני, בעודף; וזה דבר בלתי רגיל. קיבלנו אותו ב=6 מיליארדי שקלים מינוס. אז מה? יש בורסה היום במדינת ישראל?

היו"ר ש' בן-צור:

סליחה, חבר הכנסת שמחון, כדאי שתשמע את הדברים.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

אתם חיסלתם ושחקתם לחלוטין את הבורסה. חיסלתם ושחקתם לחלוטין את שוק ההון. אין היום שוק הון במדינת ישראל. אבל אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת הרב רביץ, אנחנו כבר לא מדברים על בורסה, אנחנו מדברים על קופות הגמל. מי השקיע בקופות הגמל? העשירים? המיליונרים? לא, בקופות הגמל השקיעו אותם שכירים שכל שנה, כל חודש, חסכו אגורה לאגורה ואמרו: זה מה שיהיה לנו לעת זיקנה. במדינת ישראל נחשבו קופות הגמל בכל הזמנים לנכס צאן ברזל, שצריך לשמור עליו, שאפשר לשמור עליו, כדי שלעת זיקנה יהיה לאנשים מה לעשות בו, שיוכלו להתקיים. אבל בזמן השלטון שלכם בממשלה הקודמת זה נשחק בפעם הראשונה.

שלום שמחון (העבודה):

זה קרה עכשיו.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

לא, אדוני, תפסיקו כבר להטעות את העם. מספיק. אני מציע לך: תסכיתו, תשמעו, תלמדו, תתקנו את הדברים.

שלום שמחון (העבודה):

אני עצמי הגשתי עכשיו בכנסת הזאת הצעה דחופה לסדר=היום על קופות הגמל.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

אני מלא הערכה על כך שהגשת הצעה דחופה לסדר=היום על קופות הגמל. אבל עוד מעט כבר לא היה מה להגיש. אם הממשלה הזאת לא היתה עוצרת את הירידה במדרון התלול ופורסת את כל הרשתות הדרושות, כבר לא היה לך על מה להגיש הצעה לסדר. על מה אתה מדבר?

שלום שמחון (העבודה):

יש דוח=ברודט, שגם ראש הממשלה וגם מנכ"ל משרדו קראו אותו.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

חבר הכנסת שלום שמחון, בזמנכם הגיע הפער בין עניים לעשירים במדינת ישראל לכך שמדינת ישראל הגיעה למקום השני בכל העולם המערבי, אחרי ארצות=הברית, בנקודה זו. אני מדבר על סטטיסטיקות, ואתה יכול לבדוק אותי.

בפעם הראשונה שבמדינת ישראל היו 300,000 ילדים מתחת לקו העוני - זה היה

בתקופתכם. ואם כך, על מה אתם מתפארים? על מה אתם מדברים?

יושב כאן עכשיו חבר הכנסת נודלמן. והנה, עלתה לדוכן חברת הכנסת סופה לנדבר ודיברה על העולים החדשים. היא מנתה לנו אחד לאחד את כל הכישלונות בקשר אליהם. הכול בחצי שנה? מה, אנחנו כל כך מוכשרים?

אבל אני רוצה להזכיר לכם נשכחות. הרי הלכו אנשי מפלגת העבודה והונו ורימו את העולים בבחירות הקודמות ואמרו להם: רבוטה, עבודה. ולכן הלכו העולים והצביעו

עבור מפלגת העבודה, עבור המערך, והביאו להם הרבה מנדטים בכנסת. לא סתם הם עלו לשלטון, כי העולים החדשים, שהיו תמימים, האמינו בכנות שהממשלה הזאת, שהיום היא באופוזיציה, תביא להם רווחה. נו, מה קרה? ההפגנה הגדולה ביותר של עולים, 10,000 עולים, פה, מול הכנסת, היתה בזמן הממשלה הקודמת, לא בזמן הממשלה הנוכחית.

לא רק זה. עצם העובדה שקמה מפלגת ישראל בעלייה - יש לה, כמדומני, שבעה מנדטים רק מקרב העולים החדשים - מראה עד כמה נתתם אמון בעולים. והעולים החליטו שזאת המפלגה שהם יישארו בה.

שלום שמחון (העבודה):

- - -

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

זה מלמד על אכזבה, זה מלמד על כישלון, זה מלמד על חוסר דרך. אגב, אני יכול להתחיל לדקלם במשך חצי שעה את חוק ביטוח בריאות ממלכתי, שהיה אמור להיטיב עם האוכלוסייה, וכיוון שלא בחנתם אותו כל ארבע השנים, הבאתם לכך שמשלמים היום יותר ומקבלים פחות. אני יכול למנות לכם עוד ועוד דברים, אבל, אדוני היושב=ראש, זמני תם. אם תהיה לי הזדמנות, אנחנו נמשיך בפעם אחרת. תודה רבה.

היו"ר ש' בן=צור:

אני ממש מודה לך.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

זה רק מראה שככל שתהיה לך יותר זכות דיבור, כך תוכל לומר יותר ויותר על הממשלה הקודמת. תודה רבה.

שלום שמחון (העבודה):

אתה ארטיסט.

היו"ר ש' בן=צור:

יפה. תודה.

חבר הכנסת רענן כהן, בבקשה. אני מתאר לעצמי על מה אתה תדבר. עשר דקות לרשותך.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב=ראש, מכובדי חברי הכנסת, יום לא מכובד לכנסת הזאת, ואני מקווה שכל החיילים היושבים בכל משלט ובכל מקום ושומרים עלינו יודעים - הממשלה הזאת דפקה אתכם.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

הרי אתה לא מאמין במה שאתה אומר.

רענן כהן (העבודה):

אתה דיברת, ואני לא רוצה להגיד לך מה דיברת פה, ואם אתה רוצה להקשיב, תקשיב כאן.

הממשלה הזאת החליטה, ככל הנראה כחלק מהמדיניות שלה, להקים במדינת ישראל צבא של אברכים ולפגוע בחיילים, לפגוע בצה"ל, לפגוע במוטיבציה, לפגוע אולי בעתיד הביטחוני של מדינת ישראל. הממשלה הזאת לא טובה לחיילים. היא טובה לאברכים,

וזה, כנראה, מה שצפוי לנו.

אני מקווה שביבי, שהיה מאוד בעד לדפוק את החיילים, ציבור שנתן בו אמון - הציבור הזה ידע לעשות אתו את החשבון. מעולם לא היתה בישראל ממשלה ששילמה מחיר כל כך כבד על חוסר יכולתה לקבל החלטות. מעולם לא היתה בישראל ממשלה ששישה חודשים לא הצליחה לעצב מדיניות או חזון. ואני רוצה לומר - יש לנו ראש ממשלה חסר ניסיון וחסר מעוף. מעולם לא היתה בישראל ממשלה שבמשך שישה חודשים ביצעה את כל הטעויות ואת כל השגיאות האפשריות.

והנה נשאר לה נושא החקלאות, ואני מקווה שגם החקלאים שומעים אותי. החקלאות במדינת ישראל היא הבאה בתור לחיסול, לפגיעה בחקלאים, כמו במיסוי על עובדים זרים - מבחינת תפיסת העולם שלי אני בעד עבודה ישראלית, אבל יש לנו בעיה בחקלאות. צריכים להתייחס אליה כבעיה כללית, ולא רק כבעיה אידיאולוגית. מבחינה אידיאולוגית אני לא מתווכח. מה לעשות, אולי טעינו בחינוך, אולי לא הצלחנו במשהו, אבל להכות ולהכות ולהכות?

אני אומר כאן לחיילי ישראל: אולי זו רק דרך אחת לפגוע. אני מעריך שעוד יפגעו בחוק, יפגעו במה שאתם מקבלים. עיניה של הממשלה הזאת צרות במה שאתם מקבלים, ב=14,000 שקל, לרבות המענק, אחרי שירות של שלוש שנים. וזה כואב, זה כואב. זו חוצפה לפגוע בהם. אני לא יכול להשתמש במונח אחר. אבל באותה עת אדם, מה שאני קורא 60,000-אברך, שלא משרת בצבא ואינו נותן כהוא זה למדינת ישראל, יכול לקבל 70,000 שקל, אם אני עושה מכפלה של שלוש שנים, כמו חייל משוחרר. והלב דואב, הלב כואב. חוסר איזון, חוסר חשיבה, חוסר התייחסות, חוסר התחשבות. ואז האיש שיושב בלבנון ישאל את עצמו: עבור מי ועבור מה אנחנו נשלם את המחיר? מדוע הוא צריך להיות שם? משום מה הוא דוגל באותו מוסר, שתמיד הכרנו בו, שצה"ל הוא צבא העם, וכולנו אוהבים לשרת בו, כולנו עושים זאת גם כזכות, ולא רק כחובה?

והנה באה ממשלה עקומה, ממשלה שהתחילה בתקציב א' והגיעה לתקציב שמיני. אף אחד לא יודע את התקציבים, ואני מדבר גם על פקידי האוצר. פקידי האוצר מתיישרים כל הזמן לפי כל מיני מספרים, לפי כל מיני שרי אוצר, ולא חשוב מאיזו מפלגה הם. הפקידים

מתאימים את תפיסת העולם שלהם על=פי האידיאולוגיה של שר האוצר שמכהן, בשעה שמשרד האוצר צריך לעבוד בצורה מקצועית, אמיתית, והם צריכים לייצג נאמנה את תפיסת העולם שלהם, כי הם הפקידים שצריכים להגיש לנו תקציב.

הייתי אומר, שכל המבנה הזה של התקציב הוא מבנה שעבר מן העולם, הוא לא נכון - לא מבחינת התפיסה, לא מבחינת הסדר, לא מבחינת ההליך. כל חוק ההסדרים הוא בעצם חוק מיותר, הוא לא צריך להיות בכנסת, הוא יוצר עיוות אמיתי. אדם או מערכת מחוקקים חוק, עובדים עליו כמה שנים, והנה בא חוק ההסדרים וביום אחד מבטל את החוק שעליו עבדו כמה שנים. נשאלת השאלה, מה הוא הערך של הכנסת. אין כאן שום חשיבה, הכול כמו שוק. שוק מחנה=יהודה הוא לפחות הרבה יותר מסודר. כשאתה הולך לשוק מחנה=יהודה, אתה יודע כמה כל דבר עולה, הם אומרים לך באופן ברור. כאן ראש הממשלה ושר האוצר לא יודעים אפילו מה שקורה - והם צריכים להחליט על גורלנו, הם צריכים להחליט למה אנחנו הולכים, ואיך אנחנו נבוא למי שמשרתים בצבא?

איזה מסר יש לנו? איזו אידיאולוגיה יש לנו? מה אנחנו צריכים לומר להם? - למען המדינה? ובאותו זמן אנחנו נותנים לכוחות אחרים שאינם שותפים? כך אני יכול לחנך את ילדי? זו האידיאולוגיה שנותנת לי לדבר אליהם? אני מדבר כרגע אחרי הכול, ואני אומר את זה בצורה שהדברים נראים. איפה הדגלים שלנו? איפה טעינו? מה קרה לחברה שלנו? כאשר אתה בודק ורואה ש=70% מכלל אלה שצריכים לשרת במילואים אינם משרתים - משהו התרחש בחברה, ביסוד, בתפיסה. כאן אנחנו צריכים להתחיל לבדוק את עצמנו, והשאלה היא האם זו הארץ שרצינו. לפני כמה שנים, כשאדם השתחרר מהצבא, זה היה בבחינת כתם.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

יש לך ארץ אחרת?

רענן כהן (העבודה):

יש לי ארץ אחת ויחידה - הארץ הזאת. אבל אתם מקלקלים אותה, אתם הורסים אותה.

אתם לא נותנים לחיות בה. לכל אחד מאתנו יש ילדים. אף אחד מאתנו לא רצה שהילד שלו לא יהיה בצבא, כי אז הוא היה חריג בחברה. היום זה לא נחשב לחריג. תאמינו לי, היום זה לא חריג. רק מי שמשרת בצבא הופך להיות חריג בחברה. לזה אנחנו חותרים? לזה אנחנו מובילים?

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

מי תרם לזה? הכול בחצי שנה?

רענן כהן (העבודה):

לא בחצי שנה.

היו"ר ש' בן=צור:

הוא מדבר - בכלל.

רענן כהן (העבודה):

תאמין לי, אני לא עושה את החשבון. אבל מה שעשיתם היום - עשיתם את הדבר הזוועתי ביותר. האמן לי. זו לא שאלה של חצי שנה. שאלת חינוך, זה הרבה שנים. אבל אני אומר: איך נדבר לילדים? כל אחד הולך ללשכת הגיוס כדי להשתחרר. לזה הגענו?

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

הם מבינים יותר טוב ממך את הבעיות.

רענן כהן (העבודה):

כיוון שהגיעו למסקנה שלא כדאי להפסיד שלוש שנים בצה"ל. באותו זמן הם יכולים

ללמוד. משום שאין על מה, אין בשביל מי, אין בשביל מה. היום, בשביל הממשלה הזאת?
חבל על כל רגע, חבל על כל שנייה, וחבל שהממשלה הזאת קיימת. אני מקווה שהממשלה
עם החרפה הזאת תלך מן העולם כמה שיותר מהר.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

בושה וחרפה.

היו"ר ש' בן=צור:

זכותו להגיד מה שהוא חושב.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

תתבייש לך.

רענן כהן (העבודה):

תתבייש אתה.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

בשביל כסף הולכים לשרת בצבא?

רענן כהן (העבודה):

תתבייש לך. עוד אחד שמדבר אידיאולוגיה. אתה לא יודע מה זה. קנו אותך בזעיר

- - -

היו"ר ש' בן=צור:

חבר הכנסת בן=אליעזר, תעזור לי להרגיע את חבר הכנסת רענן כהן.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

אני אעזור.

היו"ר ש' בן=צור:

בבקשה, חבר הכנסת צבי הנדל.

צבי הנדל (מפד"ל):

אדוני היושב=ראש, חברי חברי הכנסת, אני אומנם חבר כנסת חדש, אבל כנראה צריך ללמוד מהר. אני רואה שאין גבול ליכולת הדמגוגיה כשזה בא להתנגחות בין פלגים שונים בבית הזה. גם בדברים שהיה ראוי שתהיה בהם קצת אחריות, כי אנחנו עדיין נמצאים כאן בארץ הזו מוקפים אויבים, והחלומות באספמיה על מזרח תיכון חדש, משיחיות השקר הזאת שניסו לחנך אותנו אליה, עוד לא התגשמה. הלואי שהיא תתגשם. אבל לא נראה לי שהמסלול כל כך מוביל לכך. בעת כזאת עומד כאן יושב=ראש האופוזיציה ומספר לנו על חיילים שאין להם מוטיבציה לשרת בגלל הממשלה הזאת. לא הייתי בא אתם חשבון, אבל אין להם מוטיבציה, אולי מפני ששטפו להם את המוח שכבר אין מלחמה וצבא זה מותרות, וזה שרואים אוטובוסים מתפוצצים ברחובות זה קמופלאז', זה לא נכון, זה במקרה, בטעות, היה קצר חשמלי.

אבל אני רוצה לחזור לתקציב. בשנת הבחירות היתוסף לתקציב כתקציב בחירות 1% של תוספת מהתוצר הלאומי הגולמי, מהתל"ג. זה שווה יותר מ=3 מיליארדי שקלים. להזכירכם - בתקופת מרידור, שעשו עליו הרבה בדיחות, "ימי מרידור העליזים" - - -

היו"ר ש' בן=צור:

ארידור.

צבי הנדל (מפד"ל):

ארידור, סליחה, ואמרו שתקציב שנת הבחירות באותו זמן היה מופרז, וכל זאת על מנת לזכות בבחירות, היתה תוספת של 0.5% מהתוצר הלאומי הגולמי. באותה עת, התוצר הלאומי הגולמי היה הרבה פחות ממה שהוא היום. אצל בייגה שוחט זה היה כפול מאז, כשהתוצר הלאומי כבר הכפיל את עצמו, וה=1% הזה מגיע ל=3 מיליארדי שקלים ויותר. זו תוספת של שנת הבחירות, שאף אחד לא יכול לפקפק בה. והוא מסוגל להחציף פנים ולעמוד על הבמה הזאת ולבקר את הממשלה, שעושה מאמצים עילאיים רק בנושא הזה, בשביל לכסות רק על הבור הזה. יש עוד בורות. פעם אחת זה לכסות את 3 המיליארדים ופעם אחת להחזיר אותם. זה לבד 6 מיליארדים מתוך 7 המיליארדים שמנסים לתקן. כל זה בגלל שנת בחירות. כל זה בגלל כל מיני הטבות חד=שנתיות כאלה, בשביל למצוא חן, בשביל לצייר ציור מזויף של כלכלה מוצלחת.

ענת מאור (מרצ):

ואתם מקבלים בלי שנת בחירות כל מה שקיבלו - - -

צבי הנדל (מפד"ל):

גברתי הנכבדה והיקרה, אנחנו לא נגענו בקופה הציבורית אפילו לא במיקרו=פרומיל ממה שאתם עשיתם בחוצפתכם העזה למקורבים, גם בחוסר תום ויושר. בואו לא נדבר על הנקודה הזאת.

אם יש לי טענה לממשלה הזאת - - -

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

מי שהולך עם חמאה על הראש, שלא יסתובב בלי כובע ביום שרב.

ענת מאור (מרצ):

- - -

צבי הנדל (מפד"ל):

אני אומר לך, גברתי הנכבדה, גברתי חברת הכנסת ענת מאור, אם יש לי טענה לממשלה הזאת, זה על כך שהיא עדיין מגמגמת בגללכם ומתלבטת אם מותר לה, בזקיפות קומה ובלי בושה, ללכת ולפתח את היישוב היהודי במרחבי יהודה, שומרון, חבל עזה, רמת=הגולן והבקעה. אין להתבייש בכך, כי זו החלוציות האמיתית היום. עדיין הם מגמגמים. אם יש לי טענה, יש לי טענה על זה. הלוואי שהיו מגיעים לביטחון העצמי המזויף שלכם בדברים שאתם עשיתם אז בלי להניד עפעף בשום תחום שהוא - לא "קאמרה אובסקורה" כזה ולא אחר.

אבל נחזור לתקציב. אם אני אביא בחשבון ש=7 המיליארדים האלה היו חייבים להיות מקוצצים בגלל מה שאמרתי על שנת הבחירות, בגלל מה שלא אמרתי על הבזבזנות; בתנאים האלה לקבל מדינה עם תקציב כזה, עם בור עצום כזה, וחייבים להתחיל מתקציב מקוצץ של 7 מיליארדי שקלים - לא יכול היה להיות תקציב טוב יותר מזה שהוגש לכנסת הזאת. לא יכול היה להיות תקציב טוב יותר מזה שמוגש לעם ישראל בתנאים הנוכחיים.

אני שמח, אגב, שהשלמתם. זה חשוב מאוד. חשוב שעם ישראל יראה שהימין והשמאל לוחצים ידיים. מותר. אני מקווה גם שהוא מודה בטעותו.

היו"ר ש' בן=צור:

זה בעזרת המפד"ל.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

יש לומר לזכותו של רענן כהן, שנושא החיילים המשוחררים - - -

היו"ר ש' בן=צור:

הוא בנפשו.

צבי הנדל (מפד"ל):

אני לא מפחית לרגע מדאגתו הכנה לחיילים המשוחררים, אבל חשוב להדגיש, שאנחנו, כאנשי הקואליציה בוועדת הכספים, דרשנו וקיבלנו התחייבות ברורה משר האוצר עצמו, שבתוך 60 יום תינתן תוספת לכל החיילים הקרביים, לאחר שמשרד הביטחון יגמור את קביעת הקרטריונים - מי חייל קרבי ומי לא. שלא תחשוב שהזנחנו את העניין. בסופו של דבר, מהחיילים הקרביים לא רק שלא יורד מאומה, אולי ייתוסף להם, ויש סעיפים כאלה שיורד בהם. בעת הזאת, שבה אנחנו רוצים לעודד מוטיבציה אצל חיילים, מותר שמי שנמצא בקו הראשון ועושה מאמצים גדולים - בהמשך לדבריו - יקבל בצורה עודפת על פני חייל בקריה, בלי לפגוע בחיילים בקריה.

רענן כהן (העבודה):

אני יכול לשאול אותך שאלה?

צבי הנדל (מפד"ל):

אם היושב=ראש מרשה.

רענן כהן (העבודה):

אני רוצה לשאול שאלה עניינית. אני מקבל כל מלה שאמרת, ואני שואל: האם ברגע שיגיע הנושא הזה לדיון, האם אתה תשמור שלא יפגעו בבסיס של אלה שמקבלים היום אלא תהיה רק העדפה לחיילים הקרביים? אמרתי כל הזמן שזאת חובתנו, לתת להם, וזה מגיע

להם, בלי לפגוע.

צבי הנדל (מפד"ל):

אחי ורעי, הואיל ואני מנסה להאמין בכנות דברִיך - כשאנחנו באים לקצץ 7 מיליארדים, כשעושים גם את התיקון הזה, לא יפגעו בחייל הקרבי. אבל מישהו צריך להיפגע. זה יהיה בהיקף קטן, אבל החיילים הקרביים לא ייפגעו. זה חשוב לשמירה על המוטיבציה. אדוני היושב־ראש, אני מסיים, חשוב לי לומר משפט אחרון.

היו"ר ש' בן־צור:

אתם במפד"ל תומכים בתקציב?

צבי הנדל (מפד"ל):

אנחנו במפד"ל תומכים בתקציב בכאב לב גדול. היינו רוצים עוד 7 מיליארדים, היה לנו הרבה יותר נוח, אבל בתנאים הקיימים עם ישראל מקבל תקציב טוב. כשם שאמר יושב־ראש ועדת הכספים - אני גאה בממשלה שכל כך מהר נכנסה, למדה את הנושא לעומק והגישה את המוצר הטוב ביותר שניתן להגיש לעם ישראל בתנאים הקיימים. תודה.

היו"ר ש' בן־צור:

תודה רבה לחבר הכנסת צבי הנדל. חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, זה תקציב אומלל, מבולבל וחמור מאוד. הוא חמור מפני שאנחנו הצבענו במכונת הצבעה על חוק ההסדרים ונצביע בשעות הלילה הקטנות, כמעט כמו גנבים בלילה, אבל עם ישראל צריך לדעת - - -

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

למה את משתמשת בביטויים כאלה? אנחנו רצינו להצביע לפני 24:00.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת הירשזון, אני נסוגה מהביטוי. אתה רואה, אני נסוגה מהביטוי. לעומת זאת, חבר הכנסת הירשזון, מחומרת הדברים שהיו בחוק ההסדרים, באור מלא - אבל הציבור לא יודע על מה הצבענו. הידיים מונפות, ואנחנו לוחצים על הכפתורים. הציבור צריך לדעת, שחוק ההסדרים וחוק התקציב פוגעים באופן חמור בילדים. היום אחר=הצהריים הצבענו על כך שההסעות לילדים נכים לא תהיינה על=פי המתחייב בחוק. אנחנו, כמי שפועלים בלובי החברתי, בוועדת החינוך והתרבות, ואני, כיושבת=ראש השדולה למען הילד - אי=אפשר לתאר כמה פקסים אני מקבלת. אנחנו נמצאים כבר בחודש דצמבר, שנת הלימודים החלה בספטמבר, וילדים נכים לא מוסעים על=ידי הרשויות המקומיות במימון ממשלתי כמו שצריך. אישרנו זאת בחוק ההסדרים במקום לחייב את משרד העבודה והרווחה ולאכוף עליו את החוק, שלא לדבר על פגיעה בשעות בחינוך ובתקצוב.

הציבור צריך לדעת, שחוק ההסדרים וחוק התקציב פוגעים בגמלאים - והם פוגעים בהם באופן חמור. נכון שמחזירים את התחבורה הציבורית דרך תקנות של פיקוח על המחירים, אבל ההבדל בין תקנה לבין חוק הוא שבעוד שנה אפשר לבטל את זה מייד. הממשלה הזאת אומרת לגמלאים שלה, שתרבות היא לוקסוס. ממשלה זו פוגעת בהם ושוכחת את "והדרת פני זקן". איפה ההדר הבית"רי?

האוכלוסייה השלישית שנפגעת היא החיילים המשוחררים. חבר הכנסת רענן כהן השקיע בזה כל כך הרבה, והוא צודק. קיבלנו היום טבלה עם נתונים, ואיש לא מכחיש אותם, שמראה שעם שחרורם יורדים מכל חייל וחיילת כמה מאות שקלים מכוח חוק חיילים משוחררים.

התקציב הזה פוגע בערביי ישראל, והממשלה אטומה מול ראשי הרשויות המקומיות

שיושבים 23 ימים בהפגנה.

התקציב הזה פוגע בצורה קשה בעיירות הפיתוח, בקיבוצים ובחקלאים. אני רוצה להזכיר את הנתונים של המרכז החקלאי, שדיברנו עליהם בכל ארבעת הימים. הם מראים שכמיליארד שקל, כלומר 20% מהקיצוצים, נופלים דווקא על המגזר שבפריפריה.

התקציב הזה פוגע בנשים - ואני מכבדת את הכנסת מאוד על כך שהיא לא נתנה יד לכוונת הממשלה וועדת הכספים לפגוע בכבשת הרש, בחצי נקודת הזיכוי לנשים. אני מכבדת את יושב-ראש ועדת הכספים על כך שהוא קיבל על עצמו, וזה היה רק הסכר. אבל עכשיו ניכנס לדיון עמוק בשאלה, כיצד מבטלים את פערי השכר בין נשים לבין גברים. בבוקר הרחבתי על כך את הדיון כיושבת-ראש ועדת המשנה לקידום נשים בעבודה ובכלכלה. אני שמחה שגם מספלי הקואליציה הסכימו עם כך ואין צורך בשום ועדות חקירה ובשום ועדות של הממשלה.

חבר הכנסת שחל, אני רוצה להזכיר לך, כמתאם וכשר בכיר בממשלה הקודמת, שהעברנו פה שני חוקים חשובים ביותר בנושא נשים, וסוף סוף אפשר לצמצם את הפערים. עכשיו לא רק השכר צריך להיות שווה, גם ההכנסה צריכה להיות שווה, וכל הרכיבים יהיו בשכר.

משה שחל (העבודה):

אני זוכר.

ענת מאור (מרצ):

תפקיד הממשלה הוא לאכוף זאת, והיא לא עושה זאת. אני מבינה שזמני עובר, ולכן אני רוצה, ברשותך, לומר שני משפטים. התקציב הזה מגבה באופן בולט שני מגזרים: את המתנחלים ואת החרדים. 650 מיליון שקל לחרדים, לא מתחת לשולחן אלא על השולחן, משיקולים פוליטיים גסים של איך לחזור לשלטון בשנת 2000, והתרענו על כך באמצעות נציגנו בוועדת הכספים. אני רוצה לסיים באנקדוטה קצרה.

היו"ר ש' בן=צור:

לא, אני מבקש. אני מבקש לסיים. אני מאמין לך, אמרת שני משפטים.

ענת מאור (מרצ):

זה המשפט השני.

עמיר פרץ (העבודה):

דקה על חשבוני.

ענת מאור (מרצ):

אני רוצה לסיים ולומר: אתמול, כשהגענו למלון "רמדה", העבירו אותנו אגף כי

#. לאחר הפגישה עם ראש הממשלה נתניהו הם אמרו, U#N#A היתה שם משלחת גדולה של ה=

THE# שעובר עכשיו פקס בכל ארצות=הברית, ביהדות כולה, והוא מגיע מהארץ בזעקה:

WE# .JOHNNY# CASH# ,BOB# HOPE# ,STEVIE# WONDER# ,BILL# CLINTON# :U#S#A HAS#

. זאת הבשורה של הממשלה NO CASH ,NO HOPE ,NO WONDER ,BIBI# NETANYAHU :HAVE# .

שלנו ל=1997.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

היו"ר ש' בן=צור:

הנח לזה. לא לכל דבר צריך להעיר, עם כל הכבוד. תודה רבה לחברת הכנסת ענת

מאור. חבר הכנסת עמיר פרץ, בבקשה. יש לך חמש דקות.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

ענת מאור (מרצ):

אני מביאה לך את הכרז.

עמיר פרץ (העבודה):

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, אף כי זה מאוד קשה, אני אעשה מאמץ ולא אדבר על הנשים. עשינו מעשה למען נשות ישראל, ואני חושב שהגיע הזמן שנביט על בעיות נוספות. אני רוצה לומר לחברי, חברי הכנסת, חברת הכנסת ענת מאור, חבר הכנסת הירשזון.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

נתת לה דקה. אם לא היית נותן לה דקה לא היינו מתלבטים בעניין הזה.

עמיר פרץ (העבודה):

אני רוצה לדבר גם על בעיות נוספות. החזרנו לנשים את כבודן, החזרנו להן את אותה זכאות שהגיעה להן בדין, לכן נתמקד עכשיו בבעיות נוספות. אני רוצה לקחת את חברי הכנסת, ללכת אתם ולהביט על אחת הבעיות, שהיא, אולי, אחת הבעיות המרכזיות שמדינת ישראל תצטרך להתמודד אתן מבחינה תקציבית. ידידי היקרים, ייתכן מאוד, שביושבנו בכנסת כולנו מרגישים צעירים ונשאים צעירים, אנחנו רוצים להישאר בכנסת גם בעוד עשרות שנים, כי אנחנו מרגישים צעירים, אבל אנחנו כבר מדינה ככל המדינות. במדינת ישראל ההתפלגות בין אנשים צעירים לאנשים מבוגרים יותר הופכת להיות אחת הבעיות הכלכליות הגדולות, ואולי הגדולה ביותר.

מדינת ישראל, שהתחילה כמדינה צעירה לפני 45 שנה, צריכה להתחיל להיערך היום לעובדה, שמערך הסיעוד בתחום הבריאות יהיה אולי נושא מרכזי בבואו של כל שר אוצר לעבד תקציב בשנים הבאות. אני מצטער על כך שחוק הבריאות לא עושה את השלב הנוסף שלו ולא קולט לתוך הסל את כל נושא הסיעוד כמחויבות של מדינת ישראל כלפי אזרחיה, כיוון שאנחנו צריכים לדעת, שאם נתחיל להכין תוכנית כוללת שיש בה - טוב שהגיע אדוני סגן שר השיכון. חבר הכנסת פרוש, יש לי רעיון בשבילך, שב רגע.

מאיר פרוש (יהדות התורה):

- - -

עמיר פרץ (העבודה):

יש לי בקושי דקה, שב רגע.

היו"ר ש' בן=צור:

יש לו עוד דקה.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

אני לא יכול - - - אדוני היושב=ראש.

עמיר פרץ (העבודה):

טוב, תתאפק קצת.

היו"ר ש' בן=צור:

אבל תסיים בבקשה.

עמיר פרץ (העבודה):

היום יש במדינת ישראל קבוצות גדולות מאוד של מבוגרים - חלקם חיים בבתיים, בשכונות שהולכות ומזדקנות. חלקם מרגישים שהם נמצאים בשכונות שאין בהן פתרונות קהילתיים וחברתיים, וחלקם רוצים בהחלט לנדוד מאותן שכונות, שהבתיים בהן יכולים לשמש לזוגות צעירים, ולהגיע למקום מתוכנן - בתי=אבות, הוסטלים, כפי שהציעה תנועת ישראל בעלייה לעולים החדשים. אני יודע שהעולים החדשים מרגישים את זה באופן מיוחד, כי הגיעו בעלייה אחת גם קבוצות גדולות של מבוגרים.

נושא הסיעוד. אדוני היושב=ראש, נושא המבוגרים במדינת ישראל הוא נושא שיהפוך - משנה לשנה - לאחת הבעיות התקציביות רחבות ההיקף, שמדינת ישראל לא תוכל להתעלם מהן.

היו"ר ש' בן=צור:

נכון.

עמיר פרץ (העבודה):

אני רוצה לאחל לכנסת בשעה הזו, כשאנחנו עוד מעט מגיעים לשעת הנעילה, מתקרבים לאט לאט - אני לא יודע מי צריך לעשות את שעת התשובה, אבל אני מקווה שאחרי מה שעברנו עם הממשלה, בכל זאת שערי שמים ייתנו את כל מה שצריך כדי שמדינת ישראל תצליח לעבור את שנת 1997.

חיים אורון (מרצ):

כאיש הנגב - קודם כול גשם.

עמיר פרץ (העבודה):

אתה צודק, נתפלל לגשם. תודה רבה לך, אדוני היושב=ראש.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה רבה, חבר הכנסת פרץ. חבר הכנסת מיכאל נודלמן, בבקשה.

משה שחל (העבודה):

מי אחריו?

היו"ר ש' בן=צור:

אחריו - חבר הכנסת חיים רמון, ואחריו - חבר הכנסת משה שחל. חבר הכנסת נודלמן - שבע דקות. בבקשה.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, התחלתי את כהונתי בכנסת בתקופה סוערת. זכיתי להיות חבר בוועדת הכספים. ראיתי את עבודתה המאומצת בדיונים על חוק ההסדרים ועל התקציב והשתתפתי בה. הייתי עד ושותף למאמצים האדירים שנעשו כדי שלא לפגוע בשכבות החלשות, למרות הקיצוצים. נכון, חלק מהבעיות נותרו בלתי פתורות, אבל ההסדרים והתקציב שעליהם הגענו להסכמה הם הטובים ביותר שניתן היה להשיג לנוכח הגירעונות האסטרונומיים אשר הורישה לנו הממשלה הקודמת ואשר אילצו אותנו לקצץ קיצוצים חסרי תקדים. השכבות החלשות יצאו כמעט ללא פגע מהקיצוצים אלה, דבר שייחשב לזכותם של חברי הקואליציה בוועדת הכספים, לזכותו של יושב=ראש הוועדה אברהם רביץ, לזכותו של ראש הקואליציה בוועדה סילבן שלום ולזכות הממשלה.

דבר אחר אשר נראה מפתיע - בסוגריים: ביותר - הוא ההתקפה המוזרה של האופוזיציה על סיעתי, ישראל בעלייה, בנושא התקציב. פתאום אתם, חברים, קמים

ומרימים קול צעקה להגנת ציבור העולים. ידידי מהאופוזיציה, היו לכם ארבע שנים כדי לפעול למען העולים. מוזר שאתם נזכרים בהם רק עכשיו - בשנה החמישית, לאחר שכבר ירדתם מהשלטון, ובזכות מי? בזכות העולים, שהזכירו לכם על=ידי שבעת המנדטים שנתנו דווקא לנו, שהתרומה שלכם לקליטת העלייה לא היתה בדיוק מרשימה כפי שחשבתם. סממאות מוכרות - זונות, מאפיה רוסית, עלייה של קשישים - חלק גדול מהן זו תרומה של כמה שרים מהממשלה שהיתה.

בעניין זה אני רוצה להביא לכם ציטוט - - -

היו"ר ש' בן=צור:

סליחה, חבר הכנסת משה שחל, חבר הכנסת רמון, אתם כבר לא מדברים, אתם צועקים.

חיים רמון (העבודה):

נכון, אתה צודק, אדוני, סליחה.

היו"ר ש' בן=צור:

אני מבין אתכם, אבל באמת.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

בעניין זה אני רוצה להביא לכם ציטוט מדוח מבקר המדינה האחרון, בהתייחסו לתחום קליטת העלייה בתקופת השלטון שלכם, ידידי מהאופוזיציה. ציטוט: "מתוך 44,000 הדירות הנדרשות לבנייה להשכרה לשכבת העולים החלשה, הקצה משרד השיכון תקציב לבניית 7,600 דירות בלבד. רק - כ=40% - 3,300 מתוך 7,600 אלו, הושכרו. כ=2,200 הועברו למכירה". ציטוט נוסף: "כדי לתת מענה לצורכי העולים הקשישים, המונים כ=107,000, הממשלה אישרה בין 1992 ל=1995 450 מיליון ש"ח להקמת הוסטלים - - - עד נובמבר 1995 לא הושלמה בנייתו של אף הוסטל אחד". על מה אתם מדברים? איפה המצפון שלכם? רק לשנת

1997, שנה אחת בלבד, השגנו 200 מיליון ש"ח לבניית הוסטלים, אף=על=פי שזאת שנה של קיצוצים משמעותיים. לנוכח נתונים אלה, איפה הגבול של הדמגוגיה והדיסאינפורמציה?

רבותי מהאופוזיציה, ציטוט שלישי: "40% מקרב הרופאים העולים לא קיבלו רשיון עבודה בארץ". איפה היתה חברת הכנסת סופה לנדבר, שכל הזמן מותחת ביקורת על מפלגתי, עם הלובי שלה למען הרופאים? לעומת זאת, הגענו שלשום להסכמה עם שר האוצר על המשך מימון תוכנית הכשרה והעסקה למאות רופאים עולים. אז ידידי וחברי מהאופוזיציה, אנא רסנו את קריאותיכם, הן לא מוסיפות לכם כבוד.

דבר אחר שעליו רציתי לדבר הוא סוגיית ההוסטלים. אני וחברי בסיעת ישראל בעלייה התעקשנו ללא הרף על קבלת תקציב לבניית הוסטלים לנזקקים. אין זה סוד שדרישותינו נענו רק בחלקן, וקשישים רבים עוד יאלצו להמתין שנים לא מעטות עד שיזכו לקבל מפתח ל=25 מטרים רבועים בהוסטל. אבל השאלה שלי היא יסודית הרבה יותר - מדוע בכלל היינו צריכים להתעקש כל כך לקבלת ההוסטלים האלה? מדוע אין למדינה אינטרס לבנות דיור להשכרה במחיר זול, שגם קשישים וגם צעירים יוכלו לגור בו? מדוע מבנה המשק הופך בנייה להשכרה ללא=משתלמת? מדוע בכל המדינות המפותחות מרבית התושבים מתגוררים בדירות שכורות, ורק בארץ העסק לא עובד?

הרי אצלנו אין פחות אנשים שאין ביכולתם לקנות דירה ושנאלצים לשכור דירות במחירים מופרזים ולחדש בכל שנה ושנה את החוזה או לנדוד מדי שנה מדירה לדירה. זוגות צעירים, חיילים משוחררים, קשישים, עולים, כל אלה - והרשימה עוד ארוכה - הם שוכרי דירות פר אקסלנס. אינני מבין מדוע לא נעשה דיון רציני בסוגיה הזאת. לכן אני מציע להעלות את הנושא לדיון נרחב ומעמיק בוועדת הכספים, מייד עם תוך הדיונים על התקציב.

לסיום דברי - למרות כל ההסתייגויות, אני תומך בחוק התקציב המוצע וקורא להצביע בעדו.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה רבה לחבר הכנסת נודלמן. חבר הכנסת חיים רמון, הקציבו לך חמש דקות. זה יותר מדי?

חיים רמון (העבודה):

אנחנו נעמוד בזה, כך אני מקווה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר קהלני, אני רוצה לדבר אליך, כי אני יודע שענייני הביטחון קרובים מאוד ללבך. אנחנו, האופוזיציה, הגשנו הסתייגות בנושא תקציב הביטחון. בחצי השנה שחלפה - ועכשיו זה כבר לא סוד - השתנתה הערכת המצב של צה"ל לגבי האפשרות או הסיכויים למלחמה. אני לא עושה פה שום חשבון פוליטי - למה, האם מדיניות הממשלה גרמה לכך; לא, אני מאשים באופן מוחלט את הסורים. אני אומר כאן, על הדוכן, שאם אסד חושב שהוא יכול, באמצעות פעולה מלחמתית, לשנות מדיניות במדינת ישראל - הוא טועה. הוא ימצא את כולנו מאוחדים נגדו, אם הוא יפתח, חס וחלילה, באיזה סוג של מלחמה. אבל עובדה היא שהערכות גופי המודיעין בישראל, כפי שביטא זאת בפומבי סגן הרמטכ"ל, מצביעות על כך, שהסיכויים למלחמה גברו. ולכן צריך לשנות את המוכנות של צה"ל למלחמה.

אני אומר לך, אדוני, השר לביטחון פנים, שצה"ל איננו מוכן יחסית לרמת האיום. אם תהיה מלחמה - ננצח. על כך אין מחלוקת. כשבאים ואומרים שצה"ל לא מוכן למלחמה - אני אומר שהוא ינצח. אבל לא יכול להיות, שלפני שנה או שנה וחצי, בתרחיש של ימי לחימה, וכאשר הסיכוי למלחמה גדול אסיכויים נמוכים למלחמה, נקבע שיהיו לצה"ל ימי לחימה, פחות או יותר, וציוד וכוננות ומלאים. איותר, קובעים אותו

צריך לשנות את תקציב הביטחון. אני אומר זאת על-פי מה שהמערכת הציגה לנו, לחברי ועדת החוץ והביטחון, ואני גם זכיתי לשמוע זאת במסגרת דיונים של ועדת משנה בצורה עוד יותר מפורטת. בסך הכול, המינימום שאנחנו צריכים כדי להגדיל את המוכנות של צה"ל ומלאים וימי לחימה מגיע לפחות עוד למיליארד שקל, וזה לא קשור לשום דבר עכשיו. אני חושב, שבתקציב הביטחון אפשר לחסוך, אפשר ליעל והכול. אבל בטווח הקצר אי-אפשר לעשות כלום. בטווח הקצר אי-אפשר להעביר את מיליארד השקל האלה אלא

מתוספת.

אני אומר לך, שממשלה שאיננה מוסיפה את הכסף הזה, על=פי מה שאומרים לנו גורמי הביטחון, לוקחת סיכון בלתי אחראי, כמעט מופקר.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

מאין היית לוקח את הכסף?

חיים רמון (העבודה):

מה שהממשלה תציע. עזוב, אני אופוזיציה. אני לא דן בכול. אתה רוצה - תן לי, אכין תקציב. אהיה בשלטון ואכין תקציב.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

מדובר ב=0.5% הזה.

חיים רמון (העבודה):

אני יכול לתת לך הרבה מאוד מקורות. האמן לי שהכי קל זה לתת מקורות. אני לא נכנס לדמגוגיה, אני יכול לתת הרבה מקורות דמגוגיים. אבל אופוזיציה לא בונה תקציב. תקציב זה דבר מסובך, ואני יכול להצביע על אלף ואחד דברים. הדרך השלישית עשתה הסכם. אילו רציתי לבוא ולדבר דמגוגיה - הייתי עושה זאת. שמעתי אתמול את שר האוצר מדבר על התוספות שהוא נתן לדרך השלישית.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

איזה חוסר אחריות.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

הוא לא נתן לדרך השלישית. הוא נתן לצרכים לאומיים.

חיים רמון (העבודה):

כן, כן, הוא נתן זאת לעניינים שהדרך השלישית - - -

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

איזה חוסר אחריות. אתמול הצבעתם על הסתייגויות.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה, תודה.

חיים רמון (העבודה):

חברים, חברים, הרי זה גם לא הולך לביטחון. אם הייתם באים ואומרים לי - זה היה נכון. אבל זה לא. זה לא. אני בא ואומר לך, שיכולתי - - -

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

היו"ר ש' בן=צור:

תסלח לי, אתה מפריע לו לסיים. תסיים.

חיים רמון (העבודה):

אני מעלה נושא. השר שאל אותי שאלה. יכולתי להגיד ש=100 מיליון השקל ששר האוצר נתן כהיענות לתביעות הדרך השלישית ניתנו לנושא החשוב ביותר שלה, שבשמו היא הלכה לבחירות. לא קיבלתם 100 מיליון שקל לכיס, חס וחלילה, אלא לדברים שאתם חושבים שהם חשובים.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

זה ביטחון.

חיים רמון (העבודה):

זו הרחבת ההתיישבות ברמת=הגולן, בבקעת=הירדן וכדומה. אני לא נכנס לפרטים. הכול בסדר. אני מדבר על דבר ספציפי מאוד, שאתה יודע אותו כחבר קבינט, כשר לביטחון פנים. אתה יודע כמה הוא קריטי. אני אומר לכם כאן ועכשיו: את מיליארד השקל האלה, שמגדילים את מספר ימי הלחימה, חייבים להוסיף. צריך לקצץ באיזה מקום אחר. כשהממשלה תציע קיצוצים - נתווכח. נציע אנחנו מקור אחר. אבל אני אומר: אם הממשלה לא תוסיף מיליארד שקל בעקבות הערכת המצב שניתנה על-ידי גורמי הביטחון בצה"ל - היא מפקירה את ביטחון מדינת ישראל. תודה.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה. חבר הכנסת משה שחל. בבקשה.

חיים רמון (העבודה):

היושב=ראש הזה לא נותן לי לדבר.

היו"ר ש' בן=צור:

תמחק את המלה "הזה".

חיים רמון (העבודה):

סליחה, אני מתנצל.

היו"ר ש' בן=צור:

אני לא אומר חיים רמון הזה.

חיים רמון (העבודה):

סליחה, אני מתנצל.

היו"ר ש' בן=צור:

עם כל הכבוד, קיבלת זמן מעל למה שצריך.

משה שחל (העבודה):

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, בתחילת דברי אני רוצה לומר איזה דבר בצד המשפטי, דבר מעניין ומעורר איזה ספק: האם שר החוץ הוא חבר הממשלה, או שמא ממול, מעת ההצבעה שלו, דינו כדין מתפטר?

חיים רמון (העבודה):

יש שבועיים.

דוד צוקר (מרצ):

יש שבועיים.

משה שחל (העבודה):

מהרגע שהוא הצביע דינו כדין מתפטר. ההודעה היא בתוך שבועיים. תיכף אומר זאת. חוק המעבר, שקבע את הנושא של האחריות הקואליציונית, קובע בסעיף 11(ז)(2) את הדברים האלה: "חבר ממשלה שהצביע במליאת הכנסת נגד הצעת הממשלה או נמנע מן ההצבעה, שלא בהסכמתה המוקדמת של הממשלה, דינו כדין מי שהתפטר מהממשלה מן היום שהממשלה תמסור על כך הודעה לפני הכנסת, ובלבד שההודעה נמסרה תוך שבועיים מאותה הצבעה". אני חייב לומר, שהניסוח איננו טוב כל כך. השאלה שתעמוד על הפרק היא זו: האם ההצעה של אתמול היתה הצעת ממשלה, כן או לא? והדבר השני: האם ההודעה בתוך שבועיים היא חובה של הממשלה מבחינת הפרוצדורה? להערכתי, התשובה על כך היא חיובית, אם נראה את המשך הסעיף, שמדבר על הסיעה שעמה נמנה אותו שר, ובו נאמר כך: "הצביעה הסיעה שעליה נמנה חבר ממשלה בעד הצעה להביע לממשלה אי-אמון, או נמנעה מן ההצבעה על הצעה כזאת, או הצביעה במליאת הכנסת נגד הצעת הממשלה, או נמנעה מן ההצבעה שלא בהסכמתה המוקדמת של הממשלה, באחד העניינים הבאים: (א) הצעת תקציב המדינה, חלק מחלקיו, או פרט מפרטיו; (ב) הצעות חוקים והוראות חוק המקטינים את הכנסות המדינה, או מגדילים הוצאותיה במישרין או בעקיפין" - אין ספק, שלגבי הקטנת הכנסות המדינה חל הכלל הזה. וכאן, בסעיף הזה נאמר, ש"במקרים כאלה ההודעה תימסר תוך שבועיים מהחלטת הממשלה האמורה".

אני חייב להגיד שקיים ספק לגבי הנושא. הייתי מציע לחבר הכנסת רובי ריבלין, שהוא משפטן, והוא היה בעבר גם ידידו האישי של השר דוד לוי, שינסה לתקן, אולי, את המכשלה, שמא ימצא עצמו השר מחוץ לממשלה; דבר שאני, אגב, לא מעוניין בו.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

קודם כול, היועץ המשפטי של הממשלה - - - האם ההצעה שלך לגבי החוק היא דבר נוסף במסלול ההתוויה לממשלת אחדות לאומית?

משה שחל (העבודה):

לא, לא. דוד לוי הוא ידיד אישי, ואני מאוד מעוניין שהוא יישאר בתפקידו. אני אומר זאת כדי למנוע מכשלה, כדי שבעוד שבועיים לא ייווצר מצב שראש הממשלה שלך יקום ביום בהיר אחד ויגיד לו: שמע, אתה מחוץ לממשלה.

אני דואג, ואני מציע שתעביר לו את המסר הזה, שאם יש צורך - פשוט לעשות אקט שימנע את המכשלה הזאת. אני לא אמרתי זאת מתוך כוונה כלשהי.

אדוני היושב=ראש, ברשותך, אני רוצה להתייחס באמת לענייני התקציב בשני דברים.

היו"ר ש' בן=צור:

יש לך עשר דקות, אדוני חבר הכנסת.

משה שחל (העבודה):

לא. מה שהיה הוא שאני יעצתי לממשלה בחלק הזה.

היו"ר ש' בן=צור:

מעכשיו עשר דקות.

משה שחל (העבודה):

תודה רבה לך.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

עכשיו הוא יהיה היועץ המשפטי. הוא מתפקד.

משה שחל (העבודה):

אני מודה לך, חבר הכנסת ראובן ריבלין. אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, אמרתי הבוקר, ואני חוזר על דברי גם עכשיו, שאני לא נמנה עם מי שבאים ואומרים: כל מה שממשלה שאני לא נמנה עמה עושה, הוא רע, ולא היינו עושים זאת אילו אנחנו היינו בממשלה. לא, זו לא אמת, וזה לא נכון. אני מניח, דרך אגב, שחלקים מהתקציב שהוגש - אילו היינו בממשלה, חלק אולי לא מבוטל מהדברים שנעשו גם על-ידי הממשלה הזאת היו נעשים גם על-ידינו.

הדבר שיש לי עליו ביקורת הוא, שהממשלה הזו מצטיירת כחסרת כשרון. היא אומרת דברים, וחוזרת בה. היא אינה פועלת בשום=שכל, ואין לה המיומנות, הכשרון, לפעול בהדרגה, בתרבות שלטון, שהיתה קיימת בוודאי בתקופות של ממשלות מפא"י, בתקופתו של מר בגין, זיכרוננו לברכה, ואפילו בתקופתו של שמיר. כאן, לדעתי, נשחקו כל הנורמות. אני בא ואומר לעצמי: היה עניין הקצבה - היתה נקודת הזיכוי של הנשים, שניתנה על-ידי הממשלה הקודמת בדין ובגלל חוק ביטוח בריאות, ובאו לקחת אותה, והממשלה חסרה לה בתקציב, ויש לה חור של 278 מיליון שקל. הולכים ישר לדברים שאילו היו חושבים עליהם פעמיים היו באים ואומרים: שמע, לא כדאי.

אני לא יודע אם אנשים יודעים, אבל 30% בערך מהחשמל שלנו היום הוא מסולר. אתה מעלה את מחיר הסולר - אתה מוכרח להעלות את מחיר החשמל לכל אזרחי מדינת ישראל. הדבר הזה פשוט לא הגיוני, כי העלית לא מזמן את מחירי האנרגיה כמעט על כל סוגיהם. תמיד בהעלאת מחירי האנרגיה יש מעגל ראשון של ההעלאה עצמה, מעגל שני ומעגל שלישי. זה משפיע על התעשייה, וזה משפיע על המחירים. אני אינני מבין את ההיגיון.

אני הייתי מציע לשר האוצר לעיין קצת בכמה דברים, ואביא לך דוגמה; יושב פה חבר הכנסת ראובן ריבלין, אדוני היושב=ראש. אילו היה שר האוצר מעלעל ברשימת החברות הממשלתיות - דרך אגב, אני מתנגד להפרטה גורפת, והתנגדתי לכך גם כשהייתי שר - היה מוצא כמה דברים, שלדעתי יכלו לחסוך הרבה כסף והיו מביאים גם הכנסה למדינה.

אני מעריך אותה במיליארד שקל. אביא לכם כמה דוגמאות. אני לא יודע כמה מכם יודעים שיש חברה ממשלתית ששמה: "החברה להדברת עשבי בר בע"מ". יש לה משרדים, ומועסקים בה כעשרה אנשים. למה צריך חברה ממשלתית להדברת עשבי בר? נדמה לי שהקימו אותה בשנות ה-60, ולא עזר. אני חייב להגיד דבר אחד, שאני אמרתי גם לשר האוצר: קח את החברות האלה, תפרק אותן, תמכור את הנכסים, ויהיה לך כסף מהר מאוד.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

משה שחל (העבודה):

אגיד לך: לא די בזה. אני לא יודע אם אתם יודעים שיש "מוסד לניסוי והדגמה למשקי עזר על-שם יוסף רבינוביץ בעירבון מוגבל". ניסיתי לחפש מי זה יוסף רבינוביץ, ואני לא יודע. מי צריך משקי עזר היום? - אני אינני יודע. תזכרו, שבשנות ה-50 רצו לעודד חקלאות, וחברה כזו קיימת. דרך אגב, אני מניח, שאלה שעובדים שם, שנמצאים שם, לא מעוררים שום בעיות, כדי שלא יזכרו שהם קיימים.

אבל, יש דבר נוסף. אני לא יודע אם אתם יודעים שיש: "קופת הפועלים והפלאחים העמלים". זה פשוט לא ייאמן, אבל זה קיים. לקחתי את זה מהרישום של החברות הממשלתיות. יש דבר כזה. כשבדקתי מה קרה ומתי זה היה, הרי שזה היה משהו בסוף שנות ה-50, וזה נעשה כדי לטפח את הפועל בכפר הערבי - אינני יודע. אף אחד מהמגזר הערבי לא יודע על קיומה של החברה הזו. איש לא יודע מה היא עושה, אבל היא קיימת.

אבל, יש עוד דבר אחד. יש חברה ששמה: "קרן למשקי עזר ולפיתוח הנוף הירוק בעירבון מוגבל". אני אינני יודע. האם אתם שמעתם פעם שהיא עשתה משהו? אין לי מושג. אני לא - - -

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

תלוי איזה משרדים - - -

משה שחל (העבודה):

יש נכסים. אני לא אמנה. אני מניתי כאן כ=54 חברות, שחלקן הן חברות רציניות, ואילו הממשלה היתה עושה דבר פשוט מאוד - לוקחת לא אותה, בתור חברה פעילה, אלא לוקחת את הנכסים, מקבלת הערכה של השמאי הממשלתי על מינימום מסוים שמתחתיו אסור למכור, והיתה באה ואומרת: אני דורשת הצעות, מקבלת את ההצעה הגבוהה ביותר - אני אומר לכם: להערכתי, יש כאן סכום של כמיליארד שקל שניתן בקלות למצוא אותו בלי בעיה. אבל, לא עשו ולא עושים את זה.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

היו"ר ש' בן=צור:

חבר הכנסת שחל, אני חבר כנסת חדש, ואני רוצה לשאול אותך, בכל הרצינות: מה שאתה מעלה פה זו באמת סוגיה מאוד נכבדה והגיונית. אז באמת למה היא לא יוצאת לפועל? מה הסיבה? המנגנון?

משה שחל (העבודה):

קודם כול, אני אומר לך מניסיוני, ואלה כבר חוויות - - -

היו"ר ש' בן=צור:

יש לך ניסיון.

משה שחל (העבודה):

ראשית, כשחבר כנסת או שר מציע הצעה שלא מוצאת חן בעיני הפקידות, קודם כול
באים אליו ואומרים לו: שמע, תלמד. קודם כול, זו לא הצעה; אנחנו לא מקבלים אותה.
הדבר השני הוא, שזה הרי עיסוק בזוטות, וזה לא מפריע לאיש. אלה נמצאים וחבויים
באיזה מקום. כולם רואים לנגד עיניהם את ההפרטה של הבנקים, של "בזק" ושל הדברים
הגדולים ואומרים: במה אנחנו עוסקים? אני טוען, שעל-ידי הורדת המספר הזה - וזה לא
היה גורם נזק לעובדים, כי אין כאן עובדים ויש נכסים - אתה חוסך לממשלה בדברים
שהיא מתעסקת בהם: מאזנים, דוחות וכל היתר, והיית גם מייעל את המערכת עצמה.

אני חייב לומר, שזה לא דבר חדש. כלומר, אני לא מציע את זה כאן כאיש
אופוזיציה. הצעתי את זה גם כחבר ממשלה, ולא רצו לשמוע. אני הייתי בא ומבקש
מאנשים בסקטור הפרטי שיתנדבו, והיו רבים שהיו עושים את זה ברצון. היו כמה צוותים
כאלה, אנשים ישרים והגונים, שהיית בא ואומר להם: רבותי, קחו את העסק. תביאו
לממשלה את הסכום הכי גבוה מתוך העניין הזה, ותדאגו להכנסה. קודם כול, הממשלה היתה
מטפלת ביתר החברות הממשלתיות בצורה הרבה יותר יעילה וטובה, ולא ב-100 וכמה חברות.

אני לא המשכתי, אבל אגיד לכם כך: יש, למשל, שתי חברות לאילת - לחוף הים
ולחוף התיירות. בשביל מה צריך את זה? אבל יש גם דברים אחרים. יש "המרכז הישראלי
לאביזרי מים". שמעתם עליו?

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

לא.

משה שחל (העבודה):

מי צריך את זה? תאמינו לי, אני לא יודע. יש אולי עוד סיבה, שאני חייב לומר
אותה, שבגללה בכל הממשלות חותרים לזה, וזה אומר דירקטורים וכל מיני אנשים שיתמכו

- - -

היו"ר ש' בן=צור:

לא מן הכבוד להיות דירקטור.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

רק עם ארגון העובדים, בלי למכור את הנכסים, נחסוך מיליארד - - -

משה שחל (העבודה):

אדוני היושב=ראש, בכל זאת, אסיים באיזה דבר, שהוא בצדק - - - אני מתעניין בנושאים שטיפלתי בהם בתפקידי הקודם, ואחד מהם היה הנושא של חברון והבעיה של השמירה על האזרחים הישראלים ועל מערת=המכפלה. אעיר שתי הערות בלבד. כאשר נכנס ביבי נתניהו לתפקיד, היה הסכם מוכן - לא מפורט, עמום. לעתים, העמימות טובה יותר מאשר הפירוט. האמינו לי, יודעים את זה משפטנים ויודעים את זה אנשים שעסקו בענייני מדיניות. הפירוט הביא לתוצאות חמורות בשני תחומים.

אנחנו התנגדנו לפתיחת רחוב השוהאדה. עכשיו, מנסים למצוא פתרון שלפיו ירחיבו את הכביש ויעבירו לידו. יש שם בעיה אמיתית מבחינת השליטה על כלי הרכב שיהיו שם בקרבת היישוב היהודי.

הנקודה השנייה היא נושא מערת=המכפלה. הצלחנו להביא למצב, שמערת=המכפלה נשמרת היום, אחרי ועדת=שמגר, על=ידי משמר הגבול - ואני הייתי מעורב אישית בהיערכות; השליטה המוחלטת בידינו. למעשה, שום גורם לובש מדים פלשתיני לא נמצא שם, ושום נציג של הרשות לא נמצא שם. יש שם נציג של הווקף, שבעת התפילה בחלק המוסלמי הוא נמצא שם. אני שומע כרגע, שיש תביעה ודרישה לנוכחות של הרשות הפלשתינית במערת=המכפלה.

לעתים אני שואל את עצמי: נעזוב את הוויכוח - אופוזיציה וקואליציה. יש לנו חילוקי דעות, וזה לגיטימי ומותר. אילולא ראה בכך ראש הממשלה פגיעה, מה היה מונע ממנו לבוא ולהגיד לאנשים שעסקו בדבר: רבותי, בואו תראו לנו את הדרך שבה הגעתם

למשא=ומתן. אנחנו רוצים לשמוע מכם. תאמינו לי, זה יהיה ברצון רב. פונים אלי בהרבה מקרים עד היום, ובשמחה רבה אני מסייע ועוזר, ואהיה מוכן לסייע. אני חייב להגיד שהייתי שר אנרגיה. השר שרון, בעניינים רבים שולח את מנכ"לו, והוא עצמו שואל שאלות - אני נענה בשמחה רבה. אני מניח, שאילו ראש הממשלה היה רוצה, יכול היה לפנות לשר פרס, יכול היה לפנות לשר ברק ויכול היה לפנות אל כל אחד מאתנו, והיינו מסייעים, והיינו עוזרים לו בנקודות האלה שהן אינן במחלוקת. היהירות, הדוגמה הזאת של "אני ואפסי עוד" - אני יודע הכול - היא, לדעתי, הדבר החמור ביותר בממשלה הזאת, שלצערי הרב, איננה מוסיפה כבוד לאף אחד, גם לא לאלה שהצביעו בעדה.

היו"ר ש' בן=צור:

תודה. חבר הכנסת אלכסנדר לובוצקי. אחריו - חבר הכנסת משה פלד. אחריו - חבר הכנסת זאב בוים. שש דקות.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב=ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת שחל שעשע אותנו באנקדוטות מהתקציב. זה באמת היה מצחיק ומבדר, ואני חייב אולי לומר לו גם תודה.

היו"ר ש' בן=צור:

וגם מעניין.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

וגם מעניין. אבל אני מוכרח לומר, שעבורי, כחבר כנסת חדש בבית הזה, שעובר בפעם ראשונה את החוויה המפוקפקת הזאת של העברת חוק ההסדרים ותקציב המדינה, העסק מצחיק אבל גם עצוב. אני חייב להיות כאן כן, ונדמה לי שכדאי גם לשתף את הציבור ברגשות שיש לי בנושא הזה.

מה קרה כאן, בעצם? הממשלה והאוצר הגישו תקציב והיו בו גזירות. מה זאת אומרת גזירות? הממשלה החליטה לקצץ 7 מיליארדי שקל מתקציבה, מתוך מחשבה שהדבר הזה יועיל למשק וירפא אותו. כולנו יודעים, שכדי לחדש את הצמיחה, כדי לאפשר לכלכלה לצמוח, עדיף להוריד את הוצאות הממשלה. ברור שקיצוץ כזה צריך לבוא מאיזה מקום. כולם יודעים לומר ממה לא צריך לקצץ, למה צריך להוסיף. הרבה יותר קשה לומר ממה צריך.

האוצר הגיש הצעות. ההצעות האלה שונו, במידה מסוימת, עקב לחצה של השדולה החברתית, ובראשה תנועת גשר. אני רוצה לקבוע, לצערי, שהשדולה החברתית ותנועת גשר גרמו בשינויים האלה נזק לשכבות החלשות שאותן הן התיימרו לייצג.

תרשו לי, רבותי, להסביר זאת. באמת אין צורך להיות פרופסור למתמטיקה. אני מתמטיקאי, כשאתה נמצא כאן אני מתגעגע הרבה פעמים לעבודה הזאת, אבל אני לא הולך להשתמש כאן בשום מתמטיקה גבוהה כדי להסביר או לשכנע שזה אכן המצב. זה עצוב וזה מצחיק שהציבור חושב, והעיתונים היום מלאים בכותרות, שהשדולה החברתית הצילה את השכבות החלשות. זה מצחיק משום שזה עצוב, והאמת היא בדיוק להיפך.

הרשו נא לי, רבותי, להסביר, בלי להיכנס לכל המספרים - הם באמת מסובכים משום שהם פשוט רבים. הצעת האוצר אמרה לפגוע בקצבאות הילדים. זה נשמע נורא, וכל פופוליסט שאל מייד: איך אפשר לפגוע בילדים? כאשר לוקחים ממשפחה משהו, לא חשוב אם לוקחים לה תחת הכותרת של פגיעה בקצבת הילדים או אם לוקחים לה תחת כותרת אחרת - לוקחים כסף ממשפחה. וצריך לקחת, כנראה, כסף מהציבור, אם רוצים לעשות קיצוץ בתקציב שהוא טוב לכלכלה; אני חושב שעל כך כולם מסכימים.

בא האוצר ואמר: נקצץ בקצבאות הילדים. אבל למי? רק לאלה המשתכרים מעל השכר הממוצע במשק, לפי איזו עקומה, לפי איזה קריטריון. אני לא רוצה להיכנס, לא צריך להסתבך בעניין הזה כדי להבין את הנקודה העיקרית.

באה השדולה החברתית וצעקה: איך אפשר לפגוע בילדים? הוחלט במקום זה לבטל את הקיצוץ. זה הוצג כהישג אדיר של תנועת גשר, ובמקום זה לא יעדכנו את מדרגות המס,

כלומר לא יעלו את מדרגות המס. כאשר הציבור שומע את זה, הוא חושב: לא יעלו את מדרגות המס - זה אומר, כנראה, שלא יעלו את מס ההכנסה. מי אוהב שמעלים את מס ההכנסה? אבל, רבותי, ההיפך הוא הנכון. לא יעלו את מדרגות המס, פירוש שכל אחד ישלם קצת יותר מס הכנסה, לרבות, ואני רוצה כאן להדגיש, אלו שמשתכרים פחות מהשכר הממוצע במשק.

אני לא רוצה לעייף אתכם בחשבונות. תנו לי את הקרדיט המקצועי כמתמטיקאי שעשיתי אותם נכון. למען האמת, אני לא נתתי לעצמי את הקרדיט הזה, כי חשבתי שאני עושה כאן טעות, משהו אני לא מבין. כאשר כל העיתונים כותבים על כך שגשר הצילה את השכבות החלשות והבנתי אומרת לי שהם עשו בדיוק הפוך - חשבתי שהחשבונות לא נכונים. רצתי ליועצת הכלכלית של ועדת הכספים. היא אמרה לי: לא רק שאתה צודק, גם בניירות שלי זה כתוב, וזה הונח בפני חברי הוועדה.

המשמעות היא, שמשפחות המרוויחות פחות מההכנסה הממוצעת במשק, שהיא בסביבות 10 שקל בחודש כתוצאה-4,800 שקל, ישלמו כל אחת - לא כולן, אני אסביר מיד - 20 מהשינוי הזה. לא אלה שמרוויחים פחות מ=3,300 שקל בחודש, משום שהם גם בשיטה הישנה 3,300 שקל יצטרכו-וגם בשיטה החדשה לא משלמים מס הכנסה. אבל אלה שמרוויחים 4,800 10 שקל נוספים כל חודש. זה, לפי דעתי, לא הישג-לשלם 20

נכון, אפשר להתווכח על שיטת הפריסה של הנטל. אבל אני רוצה להדגיש, כשעושים קיצוץ בתקציב, בסופו של דבר הציבור משלם. אפשר בפריסה כזו, אפשר בפריסה אחרת. לצערי, דווקא בשיטה החדשה שכחו לדאוג לאותו מגזר בשכבות הנמוכות שמרוויח פחות מההכנסה הממוצעת במשק.

מקסים לוי (הליכוד=גשר=צומת):

אפשר להעיר לך?

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת לובוצקי?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני בהחלט אשמח לקריאת ביניים מחבר הכנסת מקסים לוי.

היו"ר נ' חזן:

ואז תחתור לקראת סיום.

מקסים לוי (הליכוד=גשר=צומת):

אתה, בוודאי, לא קראת את ההסכם, משום שלשכבות האלה יש נקודות זיכוי בספטמבר, והתוצאה של זה תהיה לפצות את האנשים שמרוויחים מתחת לשכר הממוצע במשק.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

לא. אני אתן לך נתונים. מאחר שלא הייתי בטוח בעצמי, בדקתי עם היועצת של ועדת הכספים. למשל, משפחה עם שני ילדים שהכנסתה מתחת להכנסה הממוצעת במשק, שמשכורתה כ=4,800 שקל, קודם לכן לא היתה צריכה לשלם מס, עכשיו היא תצטרך לשלם מס רק על 80 שקל בעודף, כ=20%. זה יעלה לה 16 שקל בחודש. למשפחה חד=הורית ברמת ההכנסה הזאת זה יעלה כ=10 שקלים בחודש. אין לה פיצוי לדבר הזה. להיפך, בהצעת האוצר היא לא היתה צריכה לשלם שום דבר.

אני לא טוען שנעשה פה עוול משווע. אני רוצה להיות הגון בעניין הזה. יש צורך לחלק את הנטל על כולם. אבל דווקא מרוב המולה, מרוב בלבול, נפגעו אלה שלא היו צריכים להיפגע, וחבל מאוד. כדאי שכולנו נלמד את הלקח הזה לשנה הבאה. תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת לובוצקי. הנואם הבא הוא חבר הכנסת משה פלד - איננו באולם. אחריו, חבר הכנסת זאב בויס - לא נמצא. אחריו, חבר הכנסת חנן פורת - אינו נוכח. לכן הדובר הבא הוא חבר הכנסת מקסים לוי, יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה.

חברי הכנסת הנמצאים במליאה ואלה ששומעים אותי, ברצוני להזכיר לכם שמדובר כאן בדיון סיעתי, ועל כן היעדרות היא למעשה אי-מתן דבר הסיעה בנושא התקציב. חבר הכנסת מקסים לוי, עומדות לרשותך שש דקות.

מקסים לוי (הליכוד=גשר=צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אנחנו באים היום לעשות סיכום, אחרי סדרה ארוכה של דיונים בחוק ההסדרים. אני מקווה שחוק ההסדרים יעלם מנופה של הכנסת, משום שהוא שורש הבעיה. הוא חוק שעוקף ועדות, חוק שנותן לגיטימציה לממשלה ליצור מערכת חקיקה ללא דיונים מעשיים, בלי לשמוע את האנשים שייפגעו מההסכם, בלי להאזין למוסדות ולגופים כאלה ואחרים. חוק ההסדרים נותן, בעצם, כלי בידי האוצר ליצור עיוותים ולקבל החלטות פזיזות.

נדמה לי, שטוב תעשה הכנסת אם תסלק את חוק ההסדרים ותוכל לגעת בנקודות שלגביהן תקבענה ועדות הכנסת השונות את הדיונים בצורה טובה יותר; ובין הדברים, גם את היכולת לשמוע ולהשמיע השגות בוועדות הכנסת. החקיקה בוועדות הכנסת תהיה אז טובה יותר. לא אדבר יותר על הנושא הזה, אם כי כל ממשלות ישראל השתמשו בחוק ההסדרים.

אני מדבר על תקציב המדינה, ואנחנו, בוודאי, נצביע עבורו היום. אני חושב, שבסך הכול בלמנו מקצת מן הגזירות הכלכליות שהיו פוגעות במרקם החברתי, היו פוגעות באלה ששלחו את הליכוד לשלטון והביאו אותנו לכאן. נצא מההנחה שאנשי אופקים, דימונה, שדרות וירוחם הם הבוחרים שהביאו את הליכוד לשלטון, ובשבילם צריך היה הליכוד להקצות תקציב שייטיב עם המגזרים האלה ולנסות להתמודד עם הפערים והבעיות.

כשאני קורא את תקציב המדינה אני לא רואה שהוא מביא הטבה לאותן שכבות. אנחנו,

חברי הכנסת מהקואליציה והאופוזיציה, השתדלנו לבלום עד כמה שאפשר את הפגיעה באותן שכבות. אבל מה היא בעצם המדיניות? האם המדיניות שלנו היא לשבת כאן ולנסות לפתח איזו תוכנית שתביא פתרון לבעיות של עיירות הפיתוח, לבעיות השיכון שם, לבעיות הדיור למשפחות חד=הוריות, לבעיות הדיור של זוגות צעירים או משפחות ברוכות ילדים? למגזרים ששותפים בקואליציה ניתן לתת עזרה, אבל למסכנים האלה אי=אפשר לתת. האם יש חלוקה בין אנשים המשתייכים למפלגה זו ובין אנשים המשתייכים למפלגה אחרת, או שעלינו לדאוג לכלל האוכלוסייה במדינת ישראל?

במה הם אשמים שהם לא שלחו נציגים כאלה שהיו יכולים להשפיע בכנסת לקבל תקציבים כאלה ואחרים? כאשר אנחנו רואים את הקיצוצים בתקציב המדינה, ואנחנו רואים פה 600 יחידות דיור בשכירות ושם 300 יחידות, אף אחד לא ישכנע אותי, שכאשר יש קיצוץ, יש קיצוץ לכולם, ולא ששר השיכון יקצץ מתקציבו סכומי עתק כך שלא יוכל לתפקד בשנת 1997.

הזעקה היא - היכולת שלנו לבוא בשנה הבאה, או בשנים הבאות, לנסות להשתדל להניח איזו תוכנית. הרי תקציב הוא מדיניות, ואם המדיניות היא לקצץ ולהגדיל את הפערים החברתיים ולנסות לא לגעת בהם, זו לא הדרך. הדרך היא לנסות ליצור מדיניות של הממשלה הזאת, שתוביל אותנו לאיזה מקום בארבע שנים, כאשר רואים תקווה חדשה, רואים הזדמנות חדשה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

מה הרווח מהשינוי, שבמקום פגיעה בקצבאות הילדים יש אי=תיקון של מדרגות המס? לא הרווחת דבר - - -

מקסים לוי (הליכוד=גשר=צומת):

כבר דיברתי על זה, ואגיד לך גם עכשיו. קודם כול אני שמח שאתה אומר מה הרווחת. צריך לשאול מה הרווחנו אנחנו. אני לחמתי בנושא הזה, וברוך השם. מה הרווחנו? אתה שוכח שלמשפחה עם הכנסה של 5,000 שקל ברוטו צריך היה לקזז את הילד

הראשון ואת הילד השני - -

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

לא. 5,000 שקל ברוטו - - -

מקסים לוי (הליכוד=גשר=צומת):

אל תגיד לי לא. תסלח לי. היה צריך לקזז לה 50% מקצבאות הילד הראשון והילד השני. קצבה מלאה לא יקבל אדם שמרוויח 7,000 שקל. פריסת המס היתה לתת באיזה מקום חלוקת נטל ארוכה יותר, חלוקה צודקת יותר.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

- - -

מקסים לוי (הליכוד=גשר=צומת):

אינני רוצה, בעצם, לגעת בנקודה הזאת, משום שכבר דשנו בה ודיברנו עליה וסיכמנו אותה. אני רוצה להניח, שהמחשבה שלנו תהיה בכיוון השאלה מה עושים מחר באופקים, מה עושים מחר בדימונה ומה עושים בהרבה מאוד מקומות נוספים. מדוע אתה שותף למפלגה שדאגה לעיירות שונות שלכם? מדוע קצרין צריכה לקבל, במקום דימונה? למה הבקעה צריכה לקבל? אתם הייתם צריכים לומר - גם אתם צריכים לקבל.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

בהחלט.

מקסים לוי (הליכוד=גשר=צומת):

למה לא אמרתם זאת? ראיתי כאן אתמול את שר האוצר. פה מיליון, שם 2 מיליונים,
שם 5 מיליונים. מדוע לא הכנסתם גם את אופקים ודימונה? האם מפני שהציבור שם הוא
לא ציבור שצריך לבחור בכם? אינני רוצה לרדת לדבר הזה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

- - -

מקסים לוי (הליכוד=גשר=צומת):

אני חושב, שבמסגרות קואליציוניות היכולת של הממשלה היא לרצות את האנשים בתוך
הקואליציה כדי שהם יתמכו בה. אינני רובוט, וסיעת גשר לא ביקשה דבר לעצמה. מה
ביקשנו? ביקשנו להיטיב עם האנשים האלה. כשאתה רואה בדימונה מפעל טקסטיל נסגר,
ורבים שם שישה חודשים על פיצויים לנכים, למסכנים שגורלם נמחק ואין להם מקור
תעסוקה לעתיד - כי אדם בגיל 50, לאן הוא ילך ומי יקבל אותו לעבודה. הממשלה הזאת
היתה צריכה למצוא לזה פתרון.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

מסכים, אבל - - -

מקסים לוי (הליכוד=גשר=צומת):

אי=אפשר להתווכח עם אדם כמוני שבא מאותן שכבות, בא מקרב אותם אנשים. קרוב
ל=17
שנה הייתי ראש עיר והייתי באיגוד מקצועי, ואני מכיר את הדברים. בתפקידי כיושב=ראש
ועדת העבודה והרווחה אני רואה מה קורה במקומות האלה. אני אומר לך בוודאות, שהכעס
שלם קשה מאוד. אני חושב, שאין אף אחד שהוא מונופוליסט על האנשים האלה, אבל צריך
לחשוב ולדבר ולחשוב שוב איך אפשר לעזור לאותם אנשים.

תקציב המדינה לא יכול לסייע להם. תגיד לי אתה איך יכול זוג צעיר לקנות מחר דירה בקריית=שמונה, בבית=שאן, בירוחם או בעיר אחרת? מאין הוא יקנה? לאן הוא ילך? ומה אם תקום מחר תנועת אוהלים גדולה, דוגמת זו שידענו בשנת 1992, שהיתה חזקה מפני שלא היו פתרונות דיור? לכן, כאשר מקצצים את התוכנית "בנה דירתך", צריך היה לחשוב היטב לפני שמבטלים תוכנית לזוגות צעירים.

צריך לחשוב היטב, כי עלינו תוטל האחריות. מה אנחנו עושים בקואליציה? האם אנחנו מדברים - - -

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת לוי.

מקסים לוי (הליכוד=גשר=צומת):

אני כבר מסיים. אי=אפשר לומר לאנשים שזועקים את זעקת האנשים האלה לא לדבר, לא להתנגד. האם הקואליציה שבה אנחנו שותפים קיימה בחצי השנה דיונים בפערים האלה? הגשנו תקציב, הלכנו לקיצוצים, האם מישהו שאל אותנו?

לכן, הדבר החשוב ביותר יהיה לשבת ולחשוב, ושהממשלה תרד לאותן ערי פיתוח ותתחיל לבדוק את עצמה. לא מספרים ולא כלכלנים בלבד יבצעו תוכנית כלכלית; מאחורי כלכלה יש גם מה שנקרא רווחה, והתקציבים צריכים להינתן למגזרים שזקוקים להם. דיברנו הרבה זמן על מתן שיפוי מעסיקים לאותם בנקים, רואי=חשבון, עורכי=דין, לאותם מגזרים במקצועות החופשיים. האם לא היתה לנו יכולת לא לתת להם סבסוד של 9 מיליארדים בשנת 1997? מדוע לא יכלו לקצץ שם? משום שכוחם של התעשיינים כאן, בבית הזה, הוא רב מאוד, השפעתם גדולה מאוד, גדולה יותר מאשר של אותם אנשים שרוצים לקצץ להם בנושאי בריאות ובנושאים אחרים.

אני רוצה לסיים בנושא של חוק הבריאות, שהיה מרכיב חשוב בהצעת חוק שהובאה כאן. שלוש שנים לאחר מכן אנחנו רואים שהממשלה מתנערת מנושא חולי הנפש. זה נושא

שהיה צריך לעבור לקהילה ועדיין אין לכך כלל מוכנות. הממשלה הזאת התחייבה לבנות הוסטלים ולתת תעסוקה לאותם מגזרים.

בנושאים של סל הבריאות וביטול מס מקביל למעבידים והעברתו למשרד הבריאות, יש סכנה שבשנה הבאה או בעוד כמה שנים יקצצו מתקציב משרד הבריאות ונראה איך סל הבריאות הולך ומתהדק לאט לאט; העשירים ייהנו מרפואה טובה והעניים מרפואה זולה.

כולי תקווה שבהצבעתנו על התקציב הזה נוכל להשפיע בשנה הבאה על נושא שכר המינימום ועל בניית דירות להשכרה לזוגות צעירים.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת מקסים לוי. הדובר הבא הוא חבר הכנסת אופיר פינס. אחריו - חבר הכנסת אברהם פורז. אחריו - חבר הכנסת נסים זוילי. חבר הכנסת פינס, הסיעה הקצתה לך חמש דקות.

אופיר פינס=פז (העבודה):

גברתי היושבת=ראש, חברי חברי הכנסת, במסגרת הזמן המוגבל שעומד לרשותי לא אוכל, כמובן, לעסוק בכל הנושאים. הרביתי לעמוד על דוכן המליאה ולומר את הדברים בנושאים השונים. אנסה להתמקד עכשיו בחוק התקציב עצמו ולא בחוק ההסדרים.

גברתי היושבת=ראש, ציפיתי שהממשלה תציע בהצעת התקציב שלה הצעות אחרות מאלה שהיא הציעה ותעשה שינוי רדיקלי.

אברהם פורז (מרצ):

אל תגיד לי שציפית.

אופיר פינס=פז (העבודה):

קיוויתי וגם ציפיתי. העובדות מוכיחות שזה לא קורה, אבל היתה לי ציפייה, חבר הכנסת פורז; כולנו רוצים לראות מדינה יותר טובה. נדמה לי שזו הפעם הראשונה שבאה ממשלה ולא מציעה שום הצעה לשינוי מבני - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

גברתי היושבת=ראש - - -

היו"ר נ' חזן:

רק רגע, חבר הכנסת פינס. חבר הכנסת בדש, אם יש לך רצון או צורך לדבר עם המזכירות, אנא, עשה זאת ישירות, אבל אל תתפרץ למליאה באמצע נאומו של חבר הכנסת. תודה.

אופיר פינס=פז (העבודה):

אני מקווה שייוותר לי זמן להגיד את הדברים שאני רוצה לומר.

ציפיתי או קיוויתי, שבעקבות חוק הבחירה הישירה לראש הממשלה, או חוק הבחירה הישירה לממשלה, שהגביל את מספר השרים ל=18, יוגבל גם מספר המשרדים ל=18. אין מחשבה שתגיד: יש 18 שרים אבל 30 משרדים. צריכה להיות איזו קורלציה, שיהיה מתאם. ציפינו שיאחדו משרדים. אני אומר לכם, שממשלת העבודה תכננה לאחד משרדים - תיירות עם תעשייה ומסחר; לתחבורה היו צריכים לצרף נושאים. היו צריכים לעשות מערכת יותר יעילה ומותאמת ולא מערכת כל כך מסורבלת, בזבזנית וקשה לניווט ולשליטה. אבל הדברים לא קורים. קודם כול היה צריך לעשות את השינוי המבני הזה, אחר כך נראה במה מקצצים ובמה לא מקצצים.

משרד החוץ מיהר לקצץ את התקציב שלו בתהליך השלום, אני לא יודע אם אתם יודעים את זה, תהליך השלום - יש סעיף כזה במשרד החוץ - קוצץ. נראה שלחברים מהקואליציה

ולממשלה אין כוונה גדולה להשקיע בתהליך השלום. ממשלה קובעת את סדרי העדיפויות שלה באמצעות התקציבים, ואם תקציב תהליך השלום מקוצץ, נראה שלא יהיה הרבה מתהליך השלום ב=1997.

אברהם פורז (מרצ):

לא צריך תהליך, הם יגמרו את זה צ'יק=צ'ק.

אופיר פינס=פז (העבודה):

נראה אחר כך אילו מגזרים משלמים את המחיר ואילו מגזרים - הכול עובר לידם. המגזר היצרני של מדינת ישראל, זה שנותן לנו צמיחה, ייצור ורמת חיים - מקוצץ; חוק עידוד השקעות ותקציב מרכז ההשקעות, שצריך לתת את התשובה לחוק - קוצץ. מה לא קוצץ? נו, חבר הכנסת בדש מצומת, תנחש מה לא קוצץ? אגיד לך: תקציב משרד הדתות לא קוצץ; לא רק שלא קוצץ, אומרים שיש "קניפל" רציני ברזרבה, של מאות מיליונים, שסוכם עליהם בין שר האוצר לבין הסיעות החרדיות. אבל הם לא מסתפקים בזה - - -

היו"ר נ' חזן:

ובעברית?

אופיר פינס=פז (העבודה):

קניפל בעברית? אני לא יודע.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

קופה קטנה.

אופיר פינס=פז (העבודה):

קופה גדולה. זה לא מעניין אותך, זה לא מזיז לך.

מה עוד קרה? היום גם מחזירים את הייחודיים בדלת האחורית, ואתם נותנים לזה יד. במשרד הדתות מחזירים את התקציב הייחודי. לכנסת הזאת לקח עשרות שנים לבטל את המחזות הנוראיים האלה, אבל היום 55 מיליון שקלים הולכים לתנועות, שכל אחד יודע מי הן, ונגמר המצב שבו כל אחד יכול היה לטעון את טענותיו ולבקש את דרישותיו. מי שקשור היום למפלגה פוליטית חרדית - יקבל, מי שאינו קשור - יכול לעמוד על הראש, הוא לא יקבל. והקואליציה נותנת לזה יד. מי משלם את המחיר? העולים החדשים.

שבעה מנדטים קיבלה ישראל בעלייה. מה הם לא הבטיחו לציבור העולים החדשים? אנחנו נייצג אתכם, אנחנו נעשה, נתגבר על הקיפוח, נתגבר על הפערים, נעזור לכם להיקלט בארץ, נביא עוד מיליון עולים. מה הם לא אמרו? מה קורה בפועל? אתמול הביא שר הקליטה לוועדת הכספים נייר, שבו הוא מבקש לשחוק את סל הקליטה בגובה של 5% לכל עולה חדש.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

שר הקליטה ביקש.

אופיר פינס=פז (העבודה):

שר הקליטה ביקש. ראית? זה לא ייאמן.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

גם שר התמ"ס החליט לקצץ בהשקעות.

אופיר פינס=פז (העבודה):

אני קובע כאן, שיאיר צבן היה מאה פעם יותר טוב מיולי אדלשטיין כשר קליטה, וכל העניין - שמפלגה מייצגת אינטרס - לא מוכיח את עצמו, לא פועל ולא עובד.

איפה עוד פוגעים? בירושלים. אלה שדיברו במערכת הבחירות השכם והערב על ירושלים: לא נחלק את ירושלים, נחזק את ירושלים; והזהירו מפנינו שאנחנו נהרוס את ירושלים, נפגע בה ונחלק אותה - אני שואל אותם: מה קורה בפועל? גרוש אחד לא ניתן לעיריית ירושלים באופן אמיתי - לא מענק בירה, לא תקציבים לצמצום פערים. יש פגיעה בתעשייה הירושלמית. אבל יהיו עוד ישיבות בירושלים; זה כן, זה חשוב. לא נותנים תשובה לשום דבר שקורה בעיר הזאת, והתהליכים בעיר הם הרסניים. העיר הזאת ננטשת, אבל זה לא מדאיג את הממשלה; זה כאילו עניין ירושלמי. מה, זה לא עניין של ממשלת ישראל? זו לא בעיה לאומית? אבל עולם כמנהגו נוהג, גברתי היושבת=ראש.

משפט אחרון. נוסף על כל הדברים שמניתי על רגל אחת, אני רוצה להזכיר לכם, שהממשלה הזו - שטוענת שהיא מתקשה לנהל את ענייני המדינה משום שתקציב המדינה גדול מדי, והיא כופה עלינו מסים, והיא יוצרת קיצוץ בתקציב - היא לא שוכחת דבר אחד: להגדיל את הנתח לשטחים. כשאין כסף מרסנים גם את השאיפות הפוליטיות. אתם רוצים שטחים? אני מבין, זכותכם. זכותכם כשיש כסף. אבל אם חוסכים, אם מהדקים את החגורה בכל המגזרים או ברוב המגזרים, איך יכול להיות שיש פתאום כסף לאזור פיתוח א' בשטחים, יש כסף לתנופת בנייה בשטחים, יש כסף לתשתיות כבישים בשטחים?

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

ייבשתם אותנו - - -

אופיר פינס=פז (העבודה):

פשוט לא ייאמן באיזו ציניות אתם מנהלים את המדינה. גם אני גר במדינה הזאת, גם האנשים שתמכו בי גרים במדינה הזאת, גם הם ראויים לכך שהממשלה תחשוב עליהם.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

חבר הכנסת פינס, אתה מדבר בלהט, ואני מאמין באמונה שלמה שאתה מאמין במה שאתה אומר, אבל חבריך בייגה שוחט ומשה שחל אמרו: לא היו כנראה סימנים, חלקים רבים מהתקציב שהוגש - - -

אופיר פינס=פז (העבודה):

נכון, אבל אתה מסכים אתי שהם לא היו נותנים עוד כסף לאריאל, לעמנואל, לקרני משה, לקרני שלמה, אלוהים יודע מה.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

- - - לסקטורים של מפלגת העבודה. מגיע להם - -

אופיר פינס=פז (העבודה):

חבר הכנסת ריבלין, תנו כסף כשיהיה לכם כסף. כשאין לכם כסף אל תיתנו ואל תפגעו בסקטור אחד שלא תמך בכם כדי לסבסד סקטור אחר שיושב לכולנו על - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אבל אתם ייבשתם סקטור שלא תמך בכם, ואילו סקטור אחר שתמך בכם - - -

אופיר פינס=פז (העבודה):

אנחנו עשינו כלכלה, עשינו צמיחה, עשינו רווחה עבור כל עם ישראל.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

ייבשתם את הסקטור שלא תמך בכם - - -

אופיר פינס=פז (העבודה):

תן לי לסיים. אפשר בלי קריאות ביניים? אני יודע שמה שאני אומר לא אתה אומר.

אני מבקש משפט אחרון. אני לא חולק על זכותכם לקדם את המטרות ואת האידיאולוגיה הפוליטית שלכם, אבל אל תעשו זאת כשאתם מקצצים 7 מיליארדי שקלים. תעשו זאת כשתצליחו להביא את מדינת ישראל לפרוספריטי, לצמיחה. עד אז תרסנו את השאיפות הפוליטיות שלכם, זה הכול.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת אופיר פינס. אני מזמינה את חבר הכנסת אברהם פורז. אחריו - חבר הכנסת נסים זוילי. אם הוא לא יהיה - חבר הכנסת ראובן ריבלין.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

גברתי היושבת=ראש, אני רואה אותך מהבוקר, הרבה שעות, יושבת=ראש. לא מחליפים?

היו"ר נ' חזן:

לא רק זה, אני גם חולה. מסתבר שיש יושבי=ראש אחרים שחולים יותר. ועל כן, חבר הכנסת בדש, אתה צודק.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

ניהלת את הישיבה ב=04:00, באתי בצהריים - ואותו דבר, ועכשיו. אדוני המזכיר, דואגים לה לשתייה, לפחות?

היו"ר נ' חזן:

כן, תודה. חבר הכנסת פורז, בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

אני מבקש שיושבי-ראש חולים לא ינהלו את הישיבות, כי הם יכולים להדביק אותנו, זו סכנה לדוברים.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת פורז, אחרת הייתי יושבת בספסלים מאחוריך, משום שאני חברת סיעתך.

אברהם פורז (מרצ):

זה עוד יותר מסוכן.

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, יש קשר ישיר בין ממשלה קטנה שמתערבת מעט במשק עם תקציב קטן לבין צמיחה כלכלית. כל הפראגרפים וכל הנתונים הבין-לאומיים מוכיחים, שמדינות שיש בהן שגשוג אלה מדינות שהממשלה נותנת לכלכלה לזרום בהן באופן חופשי. אצלנו יש תחרות בימים האחרונים - מי יכול להיות טוב יותר עם העם, ומי יכול לעשות מצב שבו ייתנו יותר. מאין ייתנו - זה לא מעניין אף אחד, העיקר לתת יותר.

יש אשליה, דיבר עליה חבר הכנסת מקסים לוי לפני כמה דקות כאן, שהממשלה - גם זאת וגם הקודמת - מפזרת, באיזו איוולת כלכלית מוחלטת, כמה מיליארדים של שקלים 8 מיליארדי שקל, לשיפוי המעסיקים. מעשירים, כביכול, את העשירים. והנה מקור של 9 שאפשר היה לחתוך אותו ולתת אותו לכל הצרכים - - -

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

על זה אומרים: על חטא שחטאנו לפניך - - -

אברהם פורז (מרצ):

רבותי חברי הכנסת, גם רוצים לבטל את זה, גם רוצים להעלות את שכר המינימום -
-

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

זה יביא לאבטלה - -

היו"ר נ' חזן:

זה ערב השנה החדשה, אדוני, ולא ערב יום כיפור.

אברהם פורז (מרצ):

- - גם רוצים להשאיר את שער החליפין קבוע כדי שלא תהיה אינפלציה וגם רוצים
בסוף שיהיו צמיחה ויצוא. אפילו אלכימאי לא מסוגל לעשות זאת, כי כל מי שמבין
דברים בסיסיים בכלכלה מבין, שבבית=שאן, בדימונה ובאופקים נסגרים מפעלים גם בלי
המכות האלה. תוסיפו את המכות האלה - תגרמו לכך שהאבטלה תגבר והמגזר העסקי ייפגע.
ובסופו של דבר, המגזר העסקי מחזיק את כולנו על הרגליים ולא אף אחד אחר, כי מהמגזר
העסקי כולנו מתפרנסים.

רבותי חברי הכנסת, לבי לבי לשר האוצר, דן מרידור, שיש לי אליו סימפתיה. הוא
עשה, לדעתי, כמיטב יכולתו כדי לאמץ מדיניות כלכלית נכונה, עם כל ההתקפות, בעיקר
מצד הקואליציה. הרי אתם לא מצפים מאתנו שאנחנו נגן עליו. אני אומר, שצריך להגן
עליו, כי בסופו של דבר הוא נאלץ לעשות כמה צעדים שאני בטוח שהוא לא אוהב אותם.
הוא, בוודאי, לא אוהב העלאת מסים. גם הוא הבין שקיצוץ הוא הדרך. אבל בסופו של דבר

גם הלובי החברתי, לדעתי, השיג מעט מאוד במובן הרחב של המלה.

כשאנחנו מדברים על אי=עדכון מדרגות המס, זה פוגע גם בבעלי הכנסות נמוכות, כי גם הם קופצים מדרגה בשלב של אינפלציה. כשאנחנו מדברים על מס על סיגריות, אז אתם יודעים שבשכבות החלשות מעשנים, ועוד איך מעשנים; אולי מעשנים בגלל המצוקות, בגלל המועקות, בגלל הקושי. אבל המעשן לא יכול להיגמל - הוא לא ייתן אוכל לילדיו, אבל הוא יעשן.

כשאנחנו מדברים על מס על דלק אתם יודעים, שמי שיש לו איזו מכונית מלפני 20 שנה, שבקושי הוא מצליח לנסוע בה - כי אין תחבורה ציבורית בשבת ואם הוא פעם רוצה ללכת לים, הדרך היחידה שלו היא להחזיק איזו טרנטה - הוא ישלם יותר על הדלק.

אם אתם חושבים, שהמעסיקים הם באמת איזה מין דבר שאין לו גבול, הנה - בגזירה האחרונה נקבע, שבמקרה של תאונת עבודה המעסיק ישלם תשעה ימים על חשבון. למה תשעה ימים? אפשר לחסוך את הכסף. שנה על חשבון. אולי בכלל לכל החיים על חשבון?

רבותי חברי הכנסת, בקיצוץ הלכה הממשלה בכיוון הנכון. היא הוכנעה בכמה דברים פופוליסטיים לחלוטין, שלא היתה להם כל הצדקה. אני רוצה לומר, שאם אפשר להטיל אגרה קטנה עבור תרופה - וכל אחד מאתנו יודע שמשלמים סכום קטן לקופת=חולים כאשר צריכים תרופה - אני לא יכול להבין למה אי=אפשר לשלם סכום קטן עבור ביקור אצל רופא. הסכום הקטן הזה שמשלמים - והרי הציעו תקרה - מטרתו היתה פשוטה. מטרתו היתה לא רק ההכנסה, דבר שהוא כשלעצמו חשוב, אלא גם לגרום לכך שלא על כל שטות הולכים לרופא.

אני לא יודע אם חברת הכנסת חזן היתה אצל רופא, אבל בדרך כלל אדם מצונן לוקח משהו - אני לא רוצה להמליץ כאן על תרופות, כי אסור לי לעסוק ברפואה בלא רשיון, גם לא ברוקחות - לא על כל דבר רצים לרופא. אבל כאשר הרפואה היא חינם, זה לא עולה שום דבר - אולי זה גם מועדון חברתי, אפשר לבוא ולדבר ולשוחח עם החברים.

סיכומי של דבר, כוונתו של ראש הממשלה כשהוא אמר שלא תהיה העלאת מסים היתה הצהרה נכונה מבחינת מדיניות כלכלית. הוא לא עמד בזאת, לצערי הרב, לפחות בחלק

הגדול הוא לא עמד בזה, וחבל. אילו עמדו באמת בגזירות האלה, לא להעלות את המסים, והיו נלחמים כדי להחזיק את התקציב ולקצץ בהוצאות - הפעולה היתה נכונה הרבה יותר.

אבל אתם יודעים מי מצליח, בסופו של דבר, לאבד את השלטון? מפלגת שלטון. זה לא האופוזיציה. האופוזיציה, מה היא יכולה לעשות? בסופו של דבר כל ממשלה היא ממשלה של כולנו, לצערי הרב. הבקיעים בקואליציה, חוסר הקולגיאליות, חוסר האחראיות וחוסר ההתחשבות של גורם זה באחר - את אלה מעניינים רק העולים, ואת אלה מעניינות רק עיירות הפיתוח, ואת אלה מעניין רק המגזר החרדי - זה לרעת כולנו. תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

תודה לחבר הכנסת אברהם פורז. אני מזמינה את חבר הכנסת ראובן ריבלין, אחרי - חבר הכנסת אפי אושעיה, ואחריו - חברת הכנסת יעל דיין.

חבר הכנסת פורז, כן הלכתי, לדאבוני, לרופא וקיבלתי אנטיביוטיקה. וזה יהיה בסדר.

אברהם פורז (מרצ):

- - - עבודה קשה.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

הוא לא נתן לה "גימל" כמו לשאר.

היו"ר נ' חזן:

אבל מה לעשות, חבר הכנסת פורז, אנחנו מסיעה שאין בה "גימלים".

חבר הכנסת ראובן ריבלין, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

גברתי היושבת=ראש, גברתי חברת הכנסת דיין, אדוני השר, חברי חברי הכנסת, הייתי מבקש לדבר הפעם דווקא אל האזרחים הצופים בנו כבר שבועיים ולא מבינים למה צריך לערוך דיונים כל כך מפרכים, ולחזור על הדברים, ובמשך הלילה, כאילו זו מצווה של תיקון חצות שנגזרה עלינו, ושהיא מדרבנן או מדאורייתא. הרי בסך הכול היו דברים שנאמרו פה, נאמרו בצורה מסודרת, הביקורת ברורה, ההגנה ברורה, "כולם היו בני, כולם ישבו על תנאי". אנחנו יודעים, שאם מפלגת העבודה היתה היום בשלטון, היא היתה מביאה אותו תקציב, ואנחנו, בשצף=קצף, היינו באים ומראים מדוע אסור לקצץ בסעיפי תקציב אלה או אחרים ומדוע צריך להוסיף בסעיפי תקציב אחרים. כמו שאמר חבר הכנסת פורז.

אני מוכרח לומר, שכאשר ממשלה אחראית, היא יודעת והעם בישראל יודע, שעליה לקצץ בתקציבה, שאם לא כן עלולה ליפול עלינו ממש מכה כלכלית שלא נוכל לצאת ממנה. ועל כך פסקו כל אותם מומחים לכלכלה החיים בינינו ויודעי ח"ן בנושאים אלה: צריך לקצץ 7 מיליארדים, וזאת, בלי להתחשב בצורך להוסיף לתקציב הביטחון; צורך שאנחנו נוכל לתת את הדעת עליו אם וכאשר ניאלץ להתמודד עם איומים. והאיומים האלה באים עלינו לא משום שאנחנו לא רוצים בשלום, אלא משום שאנחנו יודעים היום שניתן ללחוץ על היהודים יותר מאשר בימים אחרים.

אני רוצה לומר, אולי כמאמרו של חבר הכנסת פורז; ואני מעריך מאוד את הדברים שהוא אמר קודם - הרי באמת, איך אנחנו יכולים לעזוב את הגמלאים? ואיך נזנח את הזוגות הצעירים? והעולים? והנשים? והימאים בישראל, אשר מטה לחמם יכול פשוט להישבר, וימאים ישראלים ייעלמו מעל אוניותינו? ומה נעשה עם תרבות ואמנות, שאנחנו מקצצים בהן? והחיילים המשוחררים שלנו, בנינו, אחינו, הורינו - איך נעזוב אותם ונזנח אותם? ועיירות הפיתוח? ויהודה ושומרון? והקיבוצים? ויום חינוך ארוך? והילדים בני שלוש שעדיין לא הולכים לגני=חובה? והמגזר הערבי, שאנחנו מחויבים כלפיו בהעדפה מתקנת ומיידית? והמגזר החרדי, שאנחנו חייבים כלפיו בהעדפה מתקנת ומיידית? והתעשייה בישראל, מדוע נזנח אותה? הרי היא התשתית. ותעשיית הקולנוע?

ירושלים בירת ישראל על=פי חוק ירושלים? והמשטרה שצריכה כל כך הרבה תקנים חדשים, אדוני השר לביטחון פנים? והתיירות? איזה נכס יש לנו כאן בארץ אם לא התיירות? מדוע לא נטפח אותה? והנכים חסרי הישע? שהרי יודעים אנו שחברה שאינה מתייחסת לחסרי הישע החיים בתוכה זונחת אותם היא חברה לא מתוקנת. וחינוך מיוחד? וצה"ל כבר אמרנו? וחבר הכנסת רמון הזהיר אותנו עכשיו כחבר ועדת החוץ והביטחון וכחבר לשעבר בוועדת שרים לענייני ביטחון, שיש צורך מידי ב=2 מיליארדי שקלים לפחות לנושא זה. והאוניברסיטאות בישראל, גברתי היושבת=ראש?

מובן שכל הדברים האלה צריכים פתרון, וסדר העדיפויות הוא הקובע. וכל אחד שיאמר שצריך לתת לגמלאים, יאמר מדוע לא ייתנו לזוגות צעירים. וזה שיאמר שצריך לתת לזוגות צעירים, שיאמר מדוע ניקח מנשים. וזה שיבוא ויאמר שניקח מנשים, שיאמר מדוע לא ניתן לימאים. וכך לגבי תרבות, לגבי כבישים, לגבי עולים, לגבי צה"ל ולגבי האוניברסיטאות. ממשלה שעושה בחוכמה תימדד דרכה רק על=פי הצלחתה בתוכנית הכלכלית.

לסיום דברי, גברתי היושבת=ראש, אני רוצה לצטט שניים מבכירי תנועת העבודה שעמדו כאן, שרים לשעבר, שהיו מופקדים לפני כן על תקציב המדינה. הסכיתו ושמעו שם בבית מה אמר בייגה שוחט ומה אמר השר לשעבר שחל: חלקים רבים מהתקציב שהוגש על=ידי הליכוד, שהוגש על=ידי ממשלת נתניהו, חלק לא מבוטל בו היה נעשה גם על=ידינו.

וכי אנחנו צריכים להיות חכמים? אולי כאן בכנסת אנחנו לא מבינים זאת. אבל אתם בבית ודאי הבנתם זאת עוד לפני חמישה ימים. אבל זה תפקידה של הדמוקרטיה, זה תפקידה של האופוזיציה. אנחנו נלך בכוחנו וניבחן - האם אכן נצליח להוציא את ספינת הכלכלה

דוד צוקר (מרצ):

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

שלום לך, חבר הכנסת צוקר, אני מבין שאתה כבר יכול ללכת ולהשאיר את הכנסת לסבלותיה. על כך אמר החכם מכל אדם: כולם, כל המפלגות, "כולם היו בני, כולם ישבו אצלי על תנאי". תודה רבה.

דוד צוקר (מרצ):

אל תאמץ אותנו.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת ראובן ריבלין. חבר הכנסת אפי אושעיה איננו. הדוברת הבאה היא חברת הכנסת יעל דיין; אחריה - חברי הכנסת מיכאל איתן, אברהם יחזקאל, פני בדש. חברת הכנסת דיין, בבקשה.

יעל דיין (העבודה):

ערב טוב לכבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני חושבת שאנחנו יכולים לברך גם את הלא-יהודים שחוגגים את השנה האזרחית וגם את כולנו, מאחר שבכל זאת אנחנו עובדים לפי השנה האזרחית. שתהיה לנו שנת 1997 שנה טובה יותר. יש סימנים, ואני עוד לא מעזה לברך בגינם על המוגמר, אבל יש סימנים שלפחות בתחום המדיני ניכנס לשנת 1997 באותה רגל - אינני יכולה להגיד רגל ימין, כי זו רגל שמאל מבחינת הקואליציה, אבל באותה רגל מחויבת לשלום, ואכן נתחיל את השנה בהמשך יישום הסכמי אוסלו.

גם אני, גם מפאת מיעוט האנשים כאן, אבל לא רק - הייתי עושה זאת גם אם הכנסת היתה מלאה, הייתי בוחרת לפנות לאזרחים, ובמקרה הזה לאזרחיות בבית, ולהעלות נקודה מאוד מאוד קטנה אולי במושגים תקציביים. אני רוצה לדבר על מרכזי הסיוע לנפגעות אונס ופגיעה מינית.

אני רוצה לציין, ונמצא כאן השר לביטחון פנים, שמספר נפגעות האונס הפונות למרכזים האלה, שהם וולונטריים, לצערנו, יותר גדול, בגלל נסיבות העבירה ובגלל

העובדה שהקורבן לא רץ למשטרה - מספר הפונות למרכזים לטיפול בנפגעות תקיפה מינית ואונס יותר גדול ממספר הפונות למשטרה. וזה מסיבות ברורות, כבוד השר, ואין לי אף מלה רעה לומר על המשטרה כאשר פונים אליה; אבל פונים אליה פחות, בעיקר בגלל מסוימים. נכנס כאן העניין של החרפה, של הבושה, של הרצון להסתיר, של הרצון בחיסיון. אשה שהיא נפגעת אונס או פגיעה מינית פונה למרכזים האלה יותר מאשר היא פונה למשטרה.

המרכזים האלה מטפלים מדי יום בשמונה נפגעות אונס ותקיפה מינית חמורה. פגיעות אלה הן רק 5% מסך כל הפגיעות שנשים בישראל עוברות. לפי הסטטיסטיקה המינימלית, שבאמת מנסה להמעיט, אחת מתוך שלוש נשים במדינת ישראל עברה תקיפה מינית במהלך חייה. 24% מהפונות נפגעו בהיותן מתחת לגיל 12. אנחנו מדברים על אונס; 36% נפגעו-איננו מדברים על מעשה מגונה. 40% מהפונות נפגעו בהיותן בנות 18 בהיותן בנות 18 ומעלה. 30% מהנשים במדינת ישראל, קורבנות פגיעה מינית, הן נפגעות של גילוי עריות, על-ידי אבא, דוד, אח, כלומר - בתוך המשפחה.

50% מהנפגעות של אונס ופגיעה מינית נפגעו על-ידי אדם מוכר להן. זה נתון מיוחד למדינת ישראל. במדינת ישראל, 80%-90% מהנפגעות מינית נפגעו על-ידי מישהו מוכר להן. כבוד השר, אין אצלנו אינוס נשים, אונס. יש שוד, לפעמים. אבל העניין הזה של עבירות מין כלפי נשים על-ידי אדם הקרוב להן, ויותר מכול בן זוג, בכל הגילים, הוא, לצערי - כי זה מעיד משהו על החברה - 80%-90%; בארצות אחרות הוא 40%-60%. מובן שבגילים הנמוכים זה תמיד בן משפחה.

אנחנו פנינו לשר ישי, שאחראי לתקצוב המינימלי של המרכזים האלה. המרכזים עובדים בצורה וולונטרית. וכפי שאמרתי, רוב הפניות מופנות אליהם. התקציב השנתי הארצי שלהם עומד על 2.5 מיליוני שקל - כולו 2.5 מיליוני שקל. חלקה של הממשלה בהשתתפות היה 10%, והם לא שולמו במלואם. כלומר, מרכזי הסיוע הארציים קיבלו 218,000 שקל. עברנו אתמול, עם 270 מיליון השקלים של חצי נקודת הזיכוי וכל המספרים הגדולים, ואנחנו מדברים היום על תקציב של 218,000 שקל, 10%, לכל מרכזי הסיוע.

המרכז הוא מרכז וולונטרי, כל העובדים בו - עובדים סוציאליים, פסיכיאטרים - כולם עובדים בהתנדבות. כל הסיפור הוא חדר וקו או שני קווי טלפון. הם קיימים ברוסית, הם קיימים באמהרית, בערבית, במגזרים הרחוקים ובפריפריה, ואף אחד אחר לא מגיע אליהם. השר הסכים בשנת התקציב הבאה - כאשר דרשנו 50%, כלומר מיליון ורבע שקל - להעלות את הסכום מ=218,000 שקל ל=318,000 שקל, ועל=פי המכתב שלו זו כמובן הגדלת הסיוע ב=100,000 שקל, שעדיין לא יחזיקו את המרכזים על הרגליים. הגברת הסיוע תלויה בהגדלת ההקצאה לנושא באוצר.

אני פונה כאן לשר האוצר, לשר העבודה והרווחה ולציבור הישראלי, שבאמת תורם למתנדבים, ומאוד מבקשת: בעוד אנחנו עוסקים בגדולות, אל נזלזל בקטנות. יש כאן עניין לתת למרכזים האלה לעבוד כדי למנוע מצב שאחת מתוך שלוש נשים שנפגעת לא יהיה לה לאן לפנות, משום שהנשים האלה פונות למרכזים האלה. תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה מאוד לחברת הכנסת יעל דיין. אגב, הגשתי בדיוק בנקודה הזאת הסתייגות לתקציב. נראה אם יש אוזן קשבת גם בקואליציה.

הדובר הבא הוא חבר הכנסת מיכאל איתן - אינו נוכח. חבר הכנסת אבי יחזקאל - איננו נמצא. חבר הכנסת פניני בדש. עשר דקות.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

יש סדר=יום לגבי ההצבעה?

היו"ר נ' חזן:

כן, ההצבעה תתקיים בשעה 03:00. אם יהיה צורך אני אעשה הפסקה ואחדש את הישיבה בשעה 02:00. ההצבעות הן ב=03:00.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

גברתי היושבת=ראש, מאחר שהרשימה רצה מהר, הכוונה היא לעשות הפסקה עד 02:00, לתת לנואמים האחרונים לדבר מ=02:00 עד 03:00, וב=03:00 - - -

היו"ר נ' חזן:

זה בדיוק מה שאמרתי לפני 30 שניות, אדוני.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

גברתי היושבת=ראש, אדוני השר, היחיד שנשאר אתי, בלילה גם אני נשארתי - - -

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת בדש, אם תרשה לי - אתחיל למדוד את זמןך מהרגע שאסיים. רק למטרות מינהליות: אחריך - חבר הכנסת איתן כבל, חבר הכנסת יוסי כץ, חבר הכנסת אדיסו מאסלה, חבר הכנסת חגי מירום. חבר הכנסת בדש, בבקשה.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

גברתי היושבת=ראש, אדוני השר, חבר הכנסת חגי מירום - - -

השר לביטחון פנים א' קהלני:

השר יכול לקבל שתייה אם הוא יושב שעתיים?

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

מה שעתיים? אנחנו ישבנו פה שעות על גבי שעות. אמרתי ליושבת=ראש שיש לה הרבה שעות יושבת=ראש, מאתמול עד היום.

גברתי היושבת=ראש, ב=31 בדצמבר, בשעות המאוחרות, לקראת השעה 24:00, נולדה, לפני 16 שנה, בתי הבכורה נועה. יש לה יום הולדת הערב, וכבר חמש שנים, בגלל התקציב, אני לא מצליח לחגוג אתה את יום ההולדת.

היו"ר נ' חזן:

אז נשלח לנועה ברכת יום הולדת שמח מהכנסת.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

בעוד שעה, לפני 16 שנה, לקראת 24:00 היא נולדה. מפה אני מוסר לה יום הולדת שמח. בשנים האחרונות, בגלל דיוני התקציב, אני לא מצליח להיות אתה, לצערי הרב, ביום ההולדת.

אני רוצה לדבר על כמה נושאים בעניין התקציב. הנושא הראשון הוא נושא הנגב, נושא שקרוב ללבי. הנושא השני הוא כל נושא המערכת התקציבית והבעיות בנושא השלטון המקומי. הנושא השלישי, שבזמן שהייתי פה לא שמעתי שמדברים עליו, אולי פספסתי, הוא נושא תאונות הדרכים, תקציב מיוחד לנושא תאונות הדרכים. אלה שלושת הנושאים, ואם יישאר זמן אדבר גם על נושא ההפרטה.

בנושא הנגב - במשך הרבה שנים, בכל הממשלות - לא חשוב איזה, מערך או ליכוד - היה איזה יובש תקציבי בכל הנוגע לנגב. בשלוש=ארבע השנים האחרונות היתה, לשמחתי, תנועה חיובית - דווקא בממשלה הקודמת - של תקציבים לכיוון הנגב. היה קצת פיתוח של כבישים, היתה בנייה מואצת, ולזכותו של שר התמ"ס לשעבר, מיכה חריש - הוא לא נבחר, לצערי הרב, עוד הפעם - ייאמר, שהוא עשה עבודה טובה מאוד בנגב והשקיע כמעט מחצית מתקציבו באזורי תעשייה א' בנגב. לזכותו ייאמר הדבר, ומגיע לו הקרדיט הזה, אבל זה עדיין מעט יחסית לפיגור הגדול.

יש לנו בעיה קשה מאוד של כבישים, בעיה קשה מאוד של מחסור בכיתות לימוד, וגם בכל נושא הבינוי במשרד החינוך נפגע התקציב. אפילו מתקציב מיוחד שניתן השנה לנושא של מיזוג בבת"הספר בנגב, שתנאי הלימוד בהם בקיץ קשים - התחלנו בשלב א' של מיזוג - קוצצו 15 מיליון שקל נוספים. אני חושב, שקיצוץ של 15 מיליון בתקציב בנושא כל כך חשוב הוא פגיעה בנושא מערכת המיזוג, שמאפשרת תנאים מינימליים של לימוד בנגב. אני קורא לשר האוצר ולשר החינוך למצוא את הדרך להחזיר את הסכום הזה.

רכבת - צריך להתחיל לחשוב על רכבת לנגב אם רוצים להתחיל לפזר אוכלוסייה בפרפריות. היום, רבותי, הנגב הוא האלטרנטיבה הכמעט-יחידה והמרכזית לפיזור האוכלוסייה. קרקעות יש בנמצא, המחירים טובים, מזג האוויר נהדר. אין פקקים. אני נוסע לתל-אביב ולשפלת החוף - אגב, אם אתם לוקחים את מטולה בצפון ואת אילת בדרום, מרכז הארץ זה אזור באר-שבע, תל-אביב זה לא מרכז הארץ, זו שפלת החוף - ואנחנו רואים בשפלת החוף, אדוני השר, פקקים על גבי פקקים. אדוני השר, אנשים מבליים שלישי מחייהם בפקקים, דבר שאין לנו בנגב. יש אוויר יבש, צח, ואם אנחנו רוצים לדבר על אלטרנטיבה של פיזור אוכלוסייה לנגב, צריך לפתח תחבורה וכבישים נאותים ורכבת. בכל העולם כלי התחבורה הזה הוא חיוני. אני חושב, שאם היו מפתחים רכבת, ולא רק לנגב - בכלל תחום הרכבות צריך להתפתח בארץ - היינו מונעים תאונות דרכים, הרבה מאוד הרוגים בתאונות דרכים, ונזקים רבים.

אשר לכל נושא המשאיות שרצות בכבישי הדרום עם חומרים מסוכנים: אדוני השר, ראיתי עבודה שעשה המפכ"ל לשעבר פלד, כשהיה מפקד המחוז, על כל נושא השינוע של חומרים מסוכנים. כדאי לתת את הדעת על זה. זו פשוט פצצה נוסעת על כבישי הדרום, עם פיקוח ירוד ביותר, ומישהו יצטרך לתת את הדין אם יקרה משהו. צריך לבדוק את הנושא הזה מצד האכיפה.

אני חושב שנושא הרכבת לא מתקצב. תוקצב סכום קטן מאוד לתכנון ולא תוקצב שום דבר ל-1997 לביצוע.

איתן כבל (העבודה):

זה סיפור הביצה והתרנגולת.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

כדי לפתח את הנגב, אנחנו מדברים על שדה תעופה בין=לאומי בנגב, בנבטים. לא זו בלבד שמבקשים סכומים קטנים להכנת תוכניות להרחבתו ולהפיכתו לשדה תעופה בין=לאומי, גם מערימים קשיים, גברתי היושבת=ראש, על דרכם של יזמים מחוץ=לארץ, מצרפת ומארצות=הברית, יזמים שאנחנו מביאים כדי לעניין אותם בהשקעה פרטית בנבטים כשדה תעופה בין=לאומי. אנחנו נתקלים בקשיים, מאחר שרשות שדות התעופה לא מעוניינת כל כך בהקמת שדה תעופה שני בנגב, ולא יעזור שום דבר בכל מה שנוגע ל"נתב"ג 2000". הצפיפות בנתב"ג מגיעה ל=10 מיליון נוסעים בשנה, והיא תתקרב בשנת 2000 ל=15 מיליון נוסעים בשטח כזה קטן. פקק אחד מלוד לתל=אביב. תנו את האפשרויות ליזמים לפתוח שדה שני, להתחיל עם טיסות לילה מנבטים, מהדרום, שלא יפריעו לכל האוכלוסייה שישנה בלילות, עם טיסות שכר מהדרום, ואת כל נושא ההובלה, הקרגו, להתחיל לפתח מהדרום. לאט לאט שדה התעופה יתחיל להתפתח.

אבל, אם לא תהיה מדיניות ממשלתית שתכנן ותיתן תקציבים לתכנון ולקידום הפרויקט הזה, אנחנו לא נתקדם. אומרים לפעמים שלוקח עשר שנים להכין ולבנות שדה=תעופה. נניח שזה נכון, אם כי אני חושב שבתוך שלוש שנים אפשר להפעיל את השדה הזה, כי יש לו תשתיות מוכנות. תמיד צריך להתחיל באיזה יום, ואם לא יתחילו היום, זה לא יהיה גם בעוד עשר שנים.

לכן, אני קורא לממשלה ולרשות שדות התעופה, שיש לה תקציבים לא קטנים, להתחיל לתקצב את התכנון ולאפשר את הביצוע של שדה=תעופה בין=לאומי בנגב.

יש צורך דחוף להתחיל להקים יישובים קהילתיים בנגב. אין שום סיבה שבכל הנגב הגדול הזה לא יקומו יישובים חדשים. אני חושב שמאז הקמת 11 היישובים לא הקימו יישובים בנגב. האדמה זולה מאוד. אני לא מדבר על יישובים קיימים ומבוססים, כמו עומר, מיתר ולהבים. אני מדבר על הקמת יישובים חדשים. יש לתפוס קרקעות ולהקים

יישובים קהילתיים. יש אוכלוסייה צעירה, אקדמית, שאם ייתנו לה במחיר של דירת שני חדרים במרכז הארץ אפשרות לבנות וילה בדרום הארץ, היא תבוא לנגב.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת פני בדש, נא לסיים.

פני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אמרו לי שאקבל גם את זמנו של חבר הכנסת מיקי איתן. דיברתי קודם עם היושב=ראש. בעוד כמה דקות אסיים. ביקשתי לצרף את הזמן שלו.

היו"ר נ' חזן:

אתה יכול לצרף את הזמן של מי שאחריך ולא של מי שלא היה כאן.

פני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

בעוד כמה דקות אסכם את הנושא החשוב הזה.

אם אנחנו מסתכלים בדירוג של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ושל משרד הפנים, הרי בין חמש הרשויות שדורגו ראשונות בארץ, יש שלושה יישובים קהילתיים בנגב: אחרי סביון באים עומר, כפר=שמריהו, להבים ומיתר. שלושה יישובים קהילתיים מהנגב הצליחו להיות מדורגים בחמשת המקומות הטובים ביותר בארץ. זאת אומרת, שיש ביקוש, יש רצון ויש יכולת להקים יישובים קהילתיים מבוססים ומתקדמים בנגב.

איתן כבל (העבודה):

רק תגיד שזה על חשבון באר=שבע.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אני לא רוצה להגיד לך מה אני חושב על ההערה הזאת, כי בזמני אמרו לי שאני מחליש את באר=שבע. אלה שטויות.

איתן כבל (העבודה):

זה בסדר, אתה צריך להצדיק את עצמך.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אלה שטויות, ואגיד לך למה. כל הזמן אומרים שזה יחליש את באר=שבע. אז מה לעשות? לא לפתח? דע לך, שאם לא היו עומר, להבים ומיתר, כל האוכלוסייה שגרה בשלושת היישובים האלה היתה עכשיו במרכז הארץ.

איתן כבל (העבודה):

אבל אם היו מפתחים את באר=שבע, לא היה צריך להקים את היישובים האלה.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

באר=שבע מתפתחת, היא גדלה מ=110,000 ל=160,000 תושבים. יש שכונות חדשות, פיתוח, גינון. באר=שבע היום אינה באר=שבע של לפני שנתיים. באר=שבע התפתחה ותפסה תאוצה בשנה האחרונה, ואני מציע לך לבקר שם ולראות זאת.

איתן כבל (העבודה):

אני יודע, הייתי שם.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני השר לביטחון פנים, בנושא תאונות הדרכים היתה ועדת מנכ"לים והיא הסיקה מסקנות. אני מניח שלמסקנות האלה יש משמעות תקציבית. זה לא יכול להיות אחרת. הדבר לא בא לידי ביטוי בתקציב המדינה.

600 איש בשנה, היו- זו מלחמה. אילו נהרגו בפעולות טרור או במלחמות 700 מקדישים מיליארדי שקלים כדי להילחם בכך. תאונות הדרכים הן מלחמה - נהרגים ונפצעים עשרות אלפי אנשים בשנה. צריך להשקיע כסף כדי ליישם את מסקנות ועדת המנכ"לים. צריך למצוא את התקציב לזה. זה לא מופיע בתקציב המדינה, אבל צריך להשקיע בזה.

בנושא השלטון המקומי, היום דיברתי עם שר הפנים אלי סויסה. אמרתי לו, שאולי יש ראשי רשויות שלא עומדים בתקציב מאוזן, אבל לא נותנים להם אמצעים, לא נותנים להם תנאים. היתה ועדת=סוארי, שקבעה את הצרכים המינימליים לכל רשות מקומית כדי לנהל תקציב תקין. היום מיישמים 75% מהמסקנות. אמרתי לו: אם תיישמו 100% או אפילו 90% מהמסקנות, אני בטוח שכל ראש רשות יחתום על התחייבות בחוק שמנסים להעביר אותו עכשיו, שכל ראש רשות שיחרוג ב=5%, 7%, עד 10% מתקציבו יושעה ותמונה לו ועדה קרואה.

אין לי ספק, שרוב ראשי הרשויות, כמעט כולם, אם יישמו את מסקנות ועדת=סוארי ב=100%, יסכימו לחתום על מכתב כזה. מחוקקים פה חוקים, וגם הממשלה הקודמת וגם זו מנחיתה הנחיות על הרשויות המקומיות בלי מענה תקציבי. לא יכול להיות שיעבירו חוק ויחייבו את הרשות המקומית לבצע דברים מסוימים ללא מענה תקציבי לאותו חוק.

שום רשות מקומית לא מדפיסה כסף. יש לה תקציב מסוים, וברגע שהטילו עליה משימה נוספת - אם זו שמירה בבתי=ספר, אם זו גבייה של אגרת חינוך, שצריך לגבות מההורים והם מסרבים לשלם, ובסופו של דבר זה ייפול על הרשות המקומית - מישהו צריך לתת מענה תקציבי לאותן רשויות ולא לבוא אחר כך בטענות על כך שהן לא עומדות בתקציבים.

אגב, גברתי היושבת=ראש, גם משרדי הממשלה לא מעבירים תקציבים לרשויות המקומיות. כתוצאה מזה הם משלמים ריבית, הם לא משלמים לספקים בזמן, כל מכרז חוזר,

הקבלנים לוקחים מקדם ביטחון של עוד 20%-30%, מחשש שלא ישולם להם בזמן, וזו שרשרת שהולכת וגדלה ויוצרת גירעון או הוצאות מיותרות, שלא היו מחויבות המציאות.

לכן, כמו שהממשלה והמשרדים באים בטענות אל הרשויות המקומיות, גם אני בא וטוען ודורש. גם כשהם לא מעבירים וגם כשהם מעבירים באיחור - הם לא מקיימים את החוק. לפני שנה הועבר חוק שכל תקציב ממשלתי שלא מועבר בזמן יוצמד. אבל הם מעבירים את הכסף ללא הצמדה ולא בזמן.

לא הספקתי לדבר על הפרטה ולא על דברים אחרים.

היו"ר נ' חזן:

כן, אבל מצד שני, קיבלת גם את זמנך וגם את זמנו של חבר הכנסת איתן, משום שבכל זאת מדובר בדיון סיעתי. תודה, חבר הכנסת בדש.

אני מזמינה את חבר הכנסת איתן כבל; אחריו - חבר הכנסת יוסי כץ, ואחריו, אם הוא לא יהיה - חברי הכנסת אדיסו מאסלה וחגי מירום.

איתן כבל (העבודה):

גברתי היושבת=ראש, חברי הכנסת, האמת היא, חבר הכנסת בדש, שלא התכוונתי לדבר, אבל שמת לי לב שהתאהבת בקטע הזה של ועדת הכספים, ואתה לא יורד מזה כבר שלושה ימים, ובעצם גם ממשיך מהשבוע שעבר.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אני ממלא את תפקידי. היושב=ראש לא מרגיש טוב, ואני מחליף אותו באופן קבוע.

איתן כבל (העבודה):

אני מבין שאתה נציג הקואליציה בוועדת הכספים.

אתה מקובע בתפיסות של פיתוח הנגב ואין מה לעשות. יכול להיות שעומר מתחזקת לפי התפיסה שלך, אבל עובדה היא ששום דבר לא קורה לגבי פיתוח הנגב. אתה יכול לעשות תנועות כאלה בראשך, אבל זה לא יעזור לך.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

אתה לא יודע שעומר היא ה"פופיק" של העולם?

איתן כבל (העבודה):

אני אגיד לך מה דעתי. קודם כול, בכל הנושא של יישובים קהילתיים בנגב, התיישבות זה דגל, זה דבר חשוב. בנגב יש יישובים קהילתיים, ואין עיני צרה בהם. אבל, יש יישובים כאלה שכל גודלם הוא כמו טוסטוס עם סירה. מדוע לא תדאג לדימונה, לשדרות ולכמה וכמה יישובים נוספים בנגב שזקוקים לדאגה?

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

זאת תפיסה תבוסתנית. אתה היית עוזר שר השיכון ואתה יודע טוב מאוד, שכל קרקע פנויה בנגב, כל מה שיש בו ואקום - מייד נתפס.

איתן כבל (העבודה):

פיני, זה שאתה אומר מה שאתה אומר, זה לא אומר שאתה צודק. עובדה היא, שהגישה שאתה מוליך אותה היא גישה שהרשויות הממלכתיות מובילות אותה כל השנים, והיא לא מצליחה, היא לא תופסת.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

לא ניסו. לשמחתי, שר התשתיות מתכוון לבצע אותה.

איתן כבל (העבודה):

באמת, פני, אל תפריע לי. אני לא מנהל אתך שום דו=שיח.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת בדש, תן לו לדבר.

איתן כבל (העבודה):

אתה פשוט לא שולט בלשונך כשאתה רואה אותי, עוד מהתקופה שהייתי במשרד השיכון, זה עניין אחר.

אבל אני רוצה לומר לך את הדבר הבא: קודם כול, צריכה להיות התייחסות במובן הזה שיש יישובים קיימים. לבוא ולהגיד כל הזמן שיש להקים יישובים חדשים, זה לא מה שייתן את הפתרון. יש התיישבות בנגב, ואת ההתיישבות הזאת צריך לחזק, בראש ובראשונה, ולא באוכלוסיות חלשות, כי במידה רבה הנגב היום - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אני מסכים אתך, באוכלוסיות חזקות.

איתן כבל (העבודה):

תודה רבה שאתה מסכים אתי. אם תקשיב לי עד הסוף, יתברר שאתה מסכים אתי בכל הדברים.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

זה לא יכול להיות.

איתן כבל (העבודה):

אבל תקשיב לי בשקט עד הסוף. אגיד לך יותר מזה, איך אני רואה את זה, מבחינת
לפחות. זה צד אחד, של עיבוי יישובים.

דבר שני: אני רואה שבעוד 10, 20 שנה מדינת ישראל, ברצונה או שלא ברצונה,
תהיה חייבת לפרוץ מעבר לתחום שבין גדרה לחדרה. עכשיו, מה אנחנו עושים? אנחנו כבר
ממשכנים את העתיד שלנו במקום שיש עוד קרקעות פנויות ואומרים שוב: יש נגב גדול,
ובואו נבנה בתים צמודי קרקע. חייבת להיות תוכנית גם בנוגע לנגב, כי הנגב הוא
רזרבת הקרקע האחרונה שיש לנו, וחייבים להכין תוכנית שמדברת על בנייה רוויה; לבוא
ולתחום אזורים מסוימים שידובר בהם על בנייה צמודת קרקע, ולא מעבר לזאת - בסופו של
עניין, לאן נלך? אבל מה? בכל מקום אתה בא ואומר: פה נקים עוד יישוב צמוד קרקע ופה
נקים יישוב צמוד קרקע. וזה לא כך, פני.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

שטויות.

איתן כבל (העבודה):

ואני אגיד לך עוד דבר, פיני. כל הסיפור הזה של הבאת תעסוקה לנגב וכל הדברים
האלה הם בלוף שלא מוכיח את עצמו. בקטע אחד אני כן מסכים אתך: בסיפור של הרכבת.
אבל הרכבת היא עניין הביצה והתרנגולת, ובקצב שזה מתנהל באוצר - ולא משנה איזו
ממשלה שולטת במשרד האוצר - לעולם לא תקום רכבת, כי כשעושים את התחשיבים הכלכליים
נטו, אין שום הצדקה כלכלית, נכון להיום, להקים רכבת; ואני גם לא רואה חברה פרטית
שהולכת וממשכנת את כספה ומשקיעה אותו בפרויקט לא כלכלי. אתה יכול להגיד שזה כלכלי
וזה כלכלי - וזה לא כלכלי. אבל מה? אם אתה בא ומכין תוכנית שמדברת על פיזור

אוכלוסייה - יש "תוכנית 2020"; ואתה יכול להגיד לי, פני, מבוקר עד ערב את המלה
"שטות", אבל זה לא יעזור לך, כי אני זוכר את עניין הרכבת כמעט כמו שנות חיי. אין
שנה שהנושא הזה - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

זה לא היה כלכלי להקים את נגבה וזה לא היה כלכלי להקים הרבה יישובים בזמנם.

איתן כבל (העבודה):

עשה לי טובה, הדיבורים האלה שווים ל"אנו באנו ארצה".

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

צריכה להיות מדיניות פיזור אוכלוסייה, בהתחלה עם השקעה ממשלתית, ואחר כך זה
הופך לכלכלי. הדחיפה הראשונה צריכה להיות מדיניות ממשלתית.

איתן כבל (העבודה):

פיני, גם אתה, כראש רשות, כשאתה הולך היום ומחליט להקים פרויקט מסוים, אתה
שוקל אותו בראש ובראשונה במבחנים כלכליים, ואם אתה רואה שהוא לא עומד במבחנים
כלכליים, אתה לא עושה אותו.

מה שאני רוצה לומר לך בשורה התחתונה הוא, שצריך רכבת, והרכבת היא חלק
מהסיכוי האמיתי של הנגב; והסיכוי הוא לא יישובים קהילתיים בסגנון של עומר, כי לא
רק לעומר יש זכות קיום, גם לבאר=שבע; ולבאר=שבע לא צריך להביא רק קשישים וגמלאים
מהעלייה החדשה, אלא צריך שתהיה ראייה הרבה יותר רחבה. לצערי, עד היום הזה שום
ממשלה לא נותנת ולא כלום לנגב, חוץ ממס שפתיים. בכלל זה לבדואים, פיני, ואתה יודע
בדיוק למה אני מתכוון. תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת כבל.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

תודה שנתתי לך נושא לדבר עליו.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת יוסי כץ איננו באולם, וגם חבר הכנסת אדיסו מאסלה נעדר. על כן הדובר הבא הוא חבר הכנסת חגי מירום, ואחריו - חברי הכנסת יהודה לנקרי, שלום שמחון וטלב אלסאנע.

חבר הכנסת כבל נשא את נאום הבכורה שלו ב=04:00 לפני שבוע.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

הייתי פה.

היו"ר נ' חזן:

והוא מצטיין בנאומים; הוא מדבר בצורה מובנית, ללא נייר כתוב.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

הוא רגיל להיות עוזר שר, שתמיד - - -

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת מירום, בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

גברתי היושבת=ראש, אדוני השר לביטחון פנים, חברי הכנסת, לפנות בוקר יהיה קרוב לוודאי תקציב מדינה. כך צריך להיות במדינה מתוקנת שהדמוקרטיה עובדת בה, ואם יש כאן קואליציה שמחזיקה 66 חברי כנסת ואופוזיציה שמחזיקה 54 חברי כנסת, יש לצפות שהתקציב יאושר.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

פה ושם יש סדקים.

חגי מירום (העבודה):

אומנם, הקואליציה הזאת סדוקה ומנוקבת ככברה, אבל אני מתאר לי שאחרי שכולם באו על סיפוקם, וכבר סוכמו כל ההבטחות וההסכמים - אלה שנעשו מעל השולחן ואלה שנעשו מתחת לשולחן - יבואו המסופקים להצביע כאן, ושיטת המכבש תפעל, ועם ישראל יקבל תקציב, שמספרים לנו שהוא מכיל קיצוץ של 7 מיליארדי שקלים; למעשה, אין פה קיצוץ של 7 מיליארדי שקלים, ולא יהיה פה קיצוץ של 7 מיליארדי שקלים. זאת, מפני 2.5 מיליארדי שקלים הם מסים שייגבו מהציבור. ש=3

" , אמר ראש הממשלה, והנחה את שר האוצר להטיל מסים. אלא שלא READ MY LIPS קוראים לזה מס הכנסה. מטילים את זה על סיגריות, מטילים את זה על דלק, מכניסים את זה בתשלומי ביטוח לאומי, ואומרים: לא הטלנו מסים. ואלה 2.5 מיליארדי שקלים מתוך 7, שמשאירים אותנו עם 5.5 מיליארדי שקלים קיצוץ כביכול.

אבל אני, שמכיר קצת את החיים כאן בארץ הזאת, וגם את החיים הפוליטיים כאן, וגם את הצרכים האמיתיים, מתקשה לראות כיצד הממשלה הזאת לא תתגבר במיליארד שקל את תקציב הביטחון בשנה הזאת. כי אם היא לא תעשה כך, ותקציב הביטחון לא יקבל תוספת של

מיליארד שקל, אנחנו הולכים לסיכון של ממש למערכת הביטחון ולצרכים הביטחוניים, לנוכח האיומים שמתרגשים ומתרחשים מסביבנו.

חברי חברי הכנסת, בעידן של שלום אתה יכול באמת לחשוב על קיצוץ בתקציב הביטחון, אבל אנחנו לא בעידן של שלום. מערכת היחסים עם סוריה נמצאת בשפל המדרגה, והאיום הסורי הוא איום של ממש. באירן יש תהליך של התחמשות בנשק לא קונבנציונלי, שיחייב את מדינת ישראל להפעיל אמצעים - גם של מודיעין והתרעה וגם של מניעה והתארגנות לקראת האיום הזה - שלא יאפשרו לנו להישאר במסגרות של התקציב הזה. על מצב המלאים כבר דובר וסופר מה שסופר, ואני לא רוצה להיכנס כאן לפרטים. מה שנכתב בעיתונות נכתב. יש בעיה לגבי הצורך להשלים מלאים במערכת הביטחון, וזה יצריך תוספת של מיליארד שקל לתקציב הביטחון.

אפילו יושב=ראש ועדת החוץ והביטחון, חבר הכנסת עוזי לנדאו, מסתייג כאן בהסתייגויות שלו לספר התקציב ועומד בראש חבורת מסתייגים שכוללת את כל ועדת החוץ והביטחון, מקצה אל קצה, ללא כל הבדל פוליטי, בתביעה לתוספת של מיליארד שקל. הצבא הציג את זה. הוא לא קיבל תוספת כזאת על=פי האישור שוועדת הכספים נתנה, אבל כך או כך היתה הבנה ויש הבנה, ובסוף זה יבוצע; תהיה תוספת של מיליארד שקל למערכת הביטחון. נוריד את המיליארד הזה מה=5.5 שהשארנו - אנחנו נמצאים ב=4.5 מיליארדי שקלים. זאת אומרת, כל הקיצוץ כולו בפעילות הממשלה ובמערכת כולה הוא קיצוץ קטן כמעט בחצי ממה שמוצג היום לציבור בישראל.

אני אומר את זה כאן בדיון מסכם על התקציב. התקציב הזה שקוצץ כמו שקוצץ מכיל חוסרים ופגיעות בשורה ארוכה של נושאים שאני אציין כאן במסגרת הדיון המסכם.

דבר ראשון, התקציב מבטא פגיעה איומה בפריפריה. הפריפריה בשבילנו, במדינת ישראל, היא הגליל והנגב. שני האזורים שהעמדנו אותם בעבר בראש סדר העדיפויות שלנו, חשבנו והאמנו שאנחנו צריכים לפתח אותם, לפזר אליהם אוכלוסייה ולעודד את פיתוח ערי הפיתוח, היישובים הקהילתיים, המושבים והקיבוצים, שמהווים, למעשה, את חומת המגן האנושית באזורי הגבול - גם בגליל וגם בנגב.

אנחנו קיצצנו פה קיצוץ אנוש בתקציבים שהיו צריכים להיות מופנים לאזורים האלה
דרך חוק עידוד השקעות הון. חוק עידוד השקעות הון, שיש בו קיצוץ של 850 מיליון
שקל בשנה, פוגע פגיעה אנושה בתעשייה, בתיירות, בחקלאות, באזורי הפריפריה. על החטא
הזה הוסיפה הממשלה פשע, כאשר קיבלה החלטה להוסיף על התקציב המקוצץ של עידוד
השקעות הון ואזורי פיתוח א' את כל יהודה, שומרון וחבל עזה לאזור פיתוח א'. כלומר,
אותה עוגה מוקטנת, שחסר בה מה שחסר בה כדי לפתח את אזורי הפריפריה הוספה ליישובי
יהודה, שומרון וחבל עזה, שאנחנו עדיין לא יודעים כיצד לאכול מדינית את קיומם שם
ומה יהיה גורלם בהסדר הקבע עם הפלשתינים.

התקציב הזה פוגע פגיעה אנושה בשלטון המקומי. השלטון המקומי, שהוא מערכת
שלטון לא פחות חשובה מהשלטון המרכזי - הוא, בעצם, הגוף הדואג לאזרח, הנותן לו
שירותי חשמל, מים, פיתוח עירוני, תרבות וחינוך - יוצא מקוצץ ופגוע. תקציבים
שניתנו בעבר לתשתיות ולפיתוח מתקצצים באחוזים שלא ידענו כמותם. אני רואה בפגיעה
הזו בשלטון המקומי פגיעה איומה.

גברתי היושבת=ראש, חברי חברי הכנסת, פה, לא רחוק מכאן, באוהל, יושבים ראשי
המועצות הערביות בישראל. יש לנו נטייה, אני מתכוון ליהודים שבינינו, להניח תמיד
בצד את הצרכים של האזרחים הערבים במדינת ישראל. אבל בואו נדבר אמת. אנחנו חיים
במדינה דמוקרטית שוויונית. על=פי חוקי היסוד שלה היום, על=פי מגילת העצמאות שלה,
אנחנו בחרנו לחיות במדינה שיש בה חופש ושוויון מלא, מוחלט וגמור לכל אזרחיה ללא
הבדל דת, מין וגזע. ראשי המועצות הערביות האלה מביאים בזה אחר זה סיפורים קשים
ביותר על העדר תקציבי פיתוח, על העדר מוסדות חינוך שוויוניים במגזר הערבי. רשות
ערבית ממוצעת בישראל מקבלת כ=58% תקציב ממה שמקבלת רשות מקומית יהודית בישראל.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אתה טועה.

חגי מירום (העבודה):

אני לא טועה. אני מבקש ממך, חבר הכנסת פני בדש, לא להיות פה משגיח כשרות של כולנו. יש לך הדעות שלך, שמענו אותך.

פני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

זה 58% ממה שנקבע בדוח=סוארי. רשות יהודית מקבלת 75%.

חגי מירום (העבודה):

אתה אורים ותומים למי שאתה תהיה. תן לנו לדבר על מה שאנחנו רוצים, בכל הכבוד הראוי.

ביקשנו גם את זמנם של אפי אושעיה ויוסי כץ לטובת הנאום שלי. זה דיון סיעתי?

היו"ר נ' חזן:

כן.

חגי מירום (העבודה):

אני מבקש לקבל את הזמן הזה.

היו"ר נ' חזן:

אני מוסיפה לך את הדקות.

חגי מירום (העבודה):

בעיות קשות ביותר שקשורות למס רכוש, העדר תשתיות של ביוב, חשמל ומים במגזר הערבי. היה לנו חלום - לא מפני שאנחנו חושבים שמוכרחים לעשות כדי ליצור משהו

מלאכותי, אלא מפני שרצינו מדינה שוויונית, שתתייחס בשוויון לכל אזרחיה, ואנחנו לא מגיעים לזה. תוכניות חומש בחינוך, שאמורות היו להביא למצב שוויוני של מוסדות חינוך במגזר הערבי לעומת המגזר היהודי, אינן באות לידי ביטוי בגלל הקיצוץ המתמיד. בעניין הזה לא רק הממשלה הזו אשמה, אשמות גם ממשלות קודמות. אבל אנחנו לא רואים מגמה של הטבה. העדר תיעוש במגזר הערבי. זה לא פשוט העסק הזה. אנחנו חיים במדינה של 18% מאזרחיה אין אזורי תעשייה בכלל. המדינה הזו, שמסקיעה בכל מיני אזורים ומחליטה שהיא מעודדת את זה ומייצרת תשתיות לאזור תעשייה - לא עשתה דבר וחצי דבר בעניין הציבור הערבי.

התקציב הזה מבטא פגיעה אנושה במגזר החקלאי. יש פה קיצוץ של 150 מיליון שקל בתקציב הישיר של משרד החקלאות. כל תקציב משרד החקלאות הוא מיליארד ו-200 מיליון שקל, ו-150 המיליון האלה היו אחד הגורמים הלא-קשיחים שניתן היה לעשות בהם לפיתוח וניתן היה לעשות בהם למחקר ופיתוח ולטובת פרויקטים שהמשרד רואה אותם כפרויקטים מועדפים. הם אינם קיימים במשרד החקלאות. אין רשתות ביטחון לתוצר חקלאי, מה שתמיד היה כאן. מדינה שלא שמה לעצמה רשתות ביטחון בתחום הייצור החקלאי לחלק מהמוצרים פוגעת ביכולת להתחרות. יש פתיחת הסכמי גאט"ט. זה לא מתבטא ישירות בתקציב כאן. אבל, הממשלה הזו החליטה שהיא הולכת בעתיד הקרוב לפתוח את היבוא החקלאי חופשי חופשי במדינת ישראל. זה אומר, בעצם, שעל כל הקשיים שיש לחקלאי כדי לייצר תוצרת חקלאית הוא ימצא את התפוזים מצפון-אפריקה, והוא ימצא את האבוקדו שמגיע מהיכן שמגיע, והוא ימצא כל מיני מוצרי צריכה, לרבות מוצרי חלב במשק החלב, שהוא משק שהיה והינו משק לתפארת עד היום. הכול יהיה חשוף. איך יעמוד חקלאי בתחרות הזו?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני הולך לישון קצת.

חגי מירום (העבודה):

אני מתאר לי שאתה זקוק לקצת שינה, אדוני השר.

בתקציב החקלאות יש ייקור מחיר המים לחקלאי. יש בו קיטון דרמטי של סובסידיות. כלומר, של תמיכות בחקלאות. צאו וראו מה הוא שיעור התמיכות במוצרים חקלאיים בארצות=הברית ובאירופה - בגרמניה, בצרפת, בארצות מתקדמות, באיטליה. שיעור הסבסוד למוצרים חקלאיים עולה פי שלושה ופי ארבעה על מה שמדינת ישראל עומדת לתת לחקלאים היום. איך אפשר ככה לייצר חקלאות במדינת ישראל? אם לא עושים זאת, אם לא מייצרים חקלאות על אדמות הלאום, אדמות הלאום ננטשות ונפלות לידיים כאלה או אחרות שאינני בטוח בהן.

התקציב הזה יהיה מאופיין, כבר עברנו את זה, בפגיעה בחיילים משוחררים. רצינו להצדיע לחיילים המשוחררים. רצינו לתת להם משהו, קצת, כדי שיצאו אל החיים אחרי שירות צבאי של שלוש שנים לבנים ושנתיים לבנות. אין תקדים לשירות צבאי כזה בשום מקום בעולם. אנחנו לוקחים ומגייסים אל הצבא נערים ונערות בני 18 ואומרים להם, כעת שעון החיים שלכם נעצר לשלוש שנים, כי אתם צריכים לתת מעצמכם למען המדינה, ואחר כך, שעה שכל בני גילם כבר השכילו ועומדים בתארים ראשונים ושניים בארצות=הברית או באירופה ובכל מדינות העולם החופשי, אנחנו שולחים אותם אל האוניברסיטאות עם חוסר יכולת לממן את הלימודים האקדמיים. אם אתה לא במוסד להשכלה גבוהה, קרי, אוניברסיטה, שממומן על-ידי המדינה, עליך לשלם היום למכללות הפרטיות תשלומים שמגיעים כדי 16,000 שקל בשנה. מאין ייקח הצעיר את הסכומים האלה?

היו"ר נ' חזן:

ובאוניברסיטה - למעלה מ-8,500 שקל.

חגי מירום (העבודה):

היום כבר 8,500 שקל, שזה בהחלט לא זניח. מדובר באיש צעיר ובאשה צעירה שיוצאים אל החיים. רצינו לתת להם משהו, איזו תמורה לשירות הצבאי שלהם, איזה סכום שהם יוכלו ללכת אתו הלאה אל החיים. היום זה קוצץ קיצוץ נורא. אני יכול להבין ללבו של חבר הכנסת רענן כהן, שראה לנגד עיניו כיצד הממשלה הזו הרסה הערב, במו ידיה, כאן, בחוק הסדרים במשק המדינה, את התרומה הזו שרצינו לתרום לחיילים המשוחררים.

התקציב הזה פוגע פגיעה נוראה ובלתי מוצדקת באזרחים הוותיקים שלנו, בוני הארץ ומקימיה; אנשים שנתנו את מיטב שנותיהם כדי להנחיל לדור שלנו את בניינה של הארץ הזו, את מסורותיה, את תרבותה, את מערכת החינוך הגדולה שנוצרה כאן. הערב באנו לאנשים האלה ואמרנו להם: אי=אפשר לתת לכם. מה אי=אפשר לתת לכם? אי=אפשר לתת לכם 50% של כרטיסים להצגות בתיאטראות הישראליים. באמת בושה וחרפה. אגב, חבר הכנסת זיסמן, אני רואה שאתה מהנהן, ואתה יושב=ראש ועדת החינוך והתרבות של הכנסת.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

יש לי עוד מעט בשורה. עוד מעט אני אעלה.

חגי מירום (העבודה):

הלוואי שתהיה לך בשורה. זה פוגע גם באמנות לעם וגם בתיאטראות עצמם כאשר אתה מונע מהאזרחים הוותיקים ליהנות מהתרבות הזו. גזלנו מהם תחבורה ציבורית, דברים שהממשלה הקודמת - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

זה לא נכון. לא שינו את הנושא של התחבורה הציבורית.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

לא את התחבורה הציבורית ולא את הארנונה.

חגי מירום (העבודה):

לא ארנונה? תלך ותראה מה קורה עם הארנונה. העלינו את זה ל=30% - - -

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

היה ניסיון לבטל את כל החוק, והניסיון הזה לא הוכתר בהצלחה.

חגי מירום (העבודה):

אני מתקומם כנגד כל ניסיון לפגוע במה שהושג לאזרחים הוותיקים, ואני אומר זאת כאן. זה החל בחלוקת תעודות פלסטיק ששלח להם ראש הממשלה דאז, שמיר, כהוקרה או כהצדעה, ולא היה שום דבר מאחורי תעודות הפלסטיק. באה הממשלה הקודמת וניסתה למלא את זה בתוכן, באה הממשלה הזו והיא מנסה לקצץ עכשיו בהישגים שלנו. יש דברים, ואני אומר אותם כאן, שלא נסוגים מהם. אסור היה לפגוע בזכויותיה של אוכלוסיית ותיקי המדינה.

התקציב הזה, חברי חברי הכנסת, ואני עומד לסיים, מבשר גם פגיעה בתיירות. התיירות היא לא רק התקציב אלא גם המצב המדיני. אין עלייה בעקומת התיירים - נהפוך הוא, היא יורדת. ומי שיבקר במלונות באזור ירושלים יראה עד כמה עצוב המצב שם, מפני שהמצב המדיני מונע מתיירים לרצות לבוא למדינת ישראל. התיירות הולכת ונשחקת וגם תקציב משרד התיירות, שצריך היה להכין את מדינת ישראל לשנת 2000, לפרויקט "נצרת 2000" וכן הלאה - אינו קיים.

אני חושב שהתקציב בכללותו מבשר האטה. תוסיפו עליו את מדיניות הריבית של נגיד בנק ישראל, שכל מה שיש בראשו זה כיבוש האינפלציה ותו לא - זה לא יביא לצמיחה במשק הישראלי, זה יביא להאטה, זה יגדיל אבטלה. בסך הכול, נדמה לי, שפרט להתגאות ולהתנאות בקיצוץ של 7 מיליארדי שקל, שלא היה ולא נברא, התקציב הזה מוביל את מדינת ישראל למיתון. מיתון, בתנאים שבהם אנחנו חיים, יביא את מדינת ישראל להגברת אבטלה, לפגיעה בעולים, לפגיעה בשכבות החלשות ולכל מה שרצינו שייראה אחרת. חבל מאוד שכך יהיה. תודה רבה, גברתי.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת חגי מירום. חבר הכנסת יהודה לנקרי - אינו נוכח. גם חבר הכנסת שלום שמחון אינו נוכח וגם חבר הכנסת טלב אלסאנע אינו נוכח. לכן הדובר הבא הוא חבר הכנסת עמנואל זיסמן, יושב-ראש ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת. אחריו - חבר הכנסת משה גפני.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

שיסבירו לנו איך הקציבו לנו 18 מיליון לאופרה.

היו"ר נ' חזן:

אני מקווה שגם לזמר המזרחי.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, מאחר שאני תומך בקווי היסוד של הממשלה - אני עדיין מאמין שהממשלה תעשה כדי להרחיב את מעגל השלום עם כל שכנינו, תוך שמירה על הביטחון הלאומי והאישי, ואני מאמין שהממשלה הזאת תעשה יותר מהממשלה הקודמת כדי לבצר את מעמדה של ירושלים כבירת הנצח של העם היהודי, והיא גם תעשה כדי לחזק את ההתיישבות ברחבי הארץ, להרחיב ולפתח אותה, מאחר שאלה קווי היסוד הבסיסיים של הממשלה הזאת, ואני מאמין שהיא תעשה להגשמתם - אני אצביע בעד התקציב, אף שיש לי הרבה ביקורת. ועיקר הביקורת שלי היא בתחום החינוך, התרבות והספורט.

הממשלה התחייבה בקווי היסוד לטפח את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית ולשמור על איזון ראוי בין רצונו של הרוב לבין זכויות הפרט והמיעוטים. נדמה לי, שהקיצוצים יכולים לערער את קו היסוד הזה של הממשלה. לכן אני אעקוב ואעשה הכול כדי שהממשלה לא תסטה ולא תיסוג מהתחייבות זו.

הממשלה התחייבה להעמיק את החינוך ולהגביר את הזיקה למורשת ישראל ולהגשמה

ציונית. כלומר, הממשלה התחייבה לא רק להעמיק את לימודי היהדות, היא התחייבה גם להעמיק ולבסס את לימודי הדמוקרטיה והסובלנות. הדרישה היא שזה ייעשה בכל מגזרי מערכת החינוך.

תקציב משרד החינוך עוצר בפעם הראשונה את הגידול בתקציב. ב=1997 יש לנו תקציב של קצת למעלה מ=18 מיליארד שקל, לעומת תקציב של קצת למעלה מ=16 מיליארד לפני שנה. הגידול הריאלי של תקציב החינוך איננו אלא בסביבות 1%. היה קיצוץ של 372 מיליון שקל בגין החלטות הממשלה על הפחתה בתקציב 1996, ולאחר מכן היתה שורה ארוכה של קיצוצים אחרים. היתה גם סכנה של ממש, שהממשלה תרצה לקצץ, אחרי שהיא החליטה להגדיל את הקיצוץ מ=4.9 מיליארדים עוד ב=2 מיליארדים, כאשר 2 מיליארדים יהיו מהחינוך. נעשו מאמצים גדולים, ובסופו של דבר הקיצוץ הוא רק 125 מיליון שקל. אבל יש לנו שורה ארוכה של נושאים שעדיין יכול שר החינוך והתרבות, במסגרת שיקול הדעת שלו, מהתקציב - הוא שולט, למעשה, שליטה בלעדית על 10% מתקציב החינוך, וזה סכום אדיר. מדובר על 1.8 מיליארד שקל. הוא איננו יכול לשלוט שליטה מלאה על שכר המורים והתנאים הסוציאליים שלהם. אנחנו יודעים, שב=1992 ממשלת רבין חיזקה מאוד מאוד את השכר, את התנאים ואת המעמד של המורים, ואין בדעת הממשלה הזאת להפחית מכך.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

זה עלה ריאלית ב=50%.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אבל חייב משרד החינוך והתרבות לעשות כפי שהוא התחייב, ליישם דוחות, כמו דוח=שנהר, דוח=קרמניצר ודוחות אחרים, שלא רק אושרו על=ידי ועדת החינוך והתרבות אלא אף אומצו על=ידי השר. אני תקווה שהשר ימלא את ההתחייבות. זה מחייב הקצאת משאבים למורים, להשתלמויות ולכל מה שנדרש כדי ליישם את הדוחות האלה.

אבל ארגון ההורים הארצי - ואני הגשתי לפני שבועיים הצעת חוק כדי להסדיר פעם אחת ולתמיד את מעמדו של ארגון ההורים הארצי - הודיע על שביתת אזהרה ביום שישי

הקרוב, על כך שהממשלה חזרה בה מביטול אגרת הבריאות, ולמעשה היא מטילה מס תלמיד.
לשמחתי הרבה - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

- - - אתה יודע - - -

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

אתה יודע שזאת המדינה היחידה בעולם שגובה על שירותי מניעה בבתי=ספר?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

- - הממשלה ביטלה את זה עד 31 בדצמבר, אבל הנה הממשלה עכשיו - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

חבר הכנסת זיסמן, זה ייפול בסוף על הרשויות המקומיות - - -

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

עכשיו הממשלה חזרה בה. מצד אחד, עיירות הפיתוח משוחררות. דיברתי עם השר וביקשתי את התערבותו, והשר הודיע לי היום שהוא לא יכול לבטל, אין בכוחו, אבל הוא יפעל לפחות להקטין את הנטל; והקטנת הנטל פירושה, שמשפחה שיש לה כמה ילדים, תשלם. אך ורק עבור ילד אחד.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

אתה מבין? שוב צריך להביא תעודת עני, תעודת מסכן. ויש חוק ביטוח בריאות.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני מסכים אתך. אילו היה הדבר תלוי בי, אני הייתי מבטל את המס הזה - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

- - - היה כלול בתוך - - -

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

- - כי המס הזה הוא מס מיותר ומטיל עול, הוא גם נוגד את המדיניות העקבית של כולנו, בעיקר של חברי ועדת החינוך מכל המפלגות - שהצלחנו להקטין השנה באופן משמעותי את תשלומי החובה של ההורים, ואנחנו שואפים לכך שבתוך שלוש=ארבע שנים יבוטלו התשלומים עבור שירותים לתלמידים, וההורים יהיו משוחררים, כי הם משלמים מס הכנסה או ארנונה, והם לא צריכים לשאת בתשלומי החינוך, מאחר שהחינוך הוא חובה והוא חינם. לכן מס התלמיד הזה הוא מס מיותר, וצריך לעשות כל מאמץ כדי לבטל אותו - - -

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

יש גם חוק ביטוח בריאות ממלכתי.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אבל אם השר המר יתחייב עד יום חמישי שהוא יכסה או שתימצא הדרך לכסות את התשלומים של משפחות שיש להן יותר מילד אחד, אני מרשה לעצמי לפנות לארגון ההורים הארצי ולבקש מהם - אם תהיה התחייבות כזאת - לא לקיים את שביתת האזהרה, גם לא שביתות אזהרה במחוזות שונים שהם הכריזו עליהן. נעשה אחר כך מאמץ משולב ומתואם, פרלמנטרי וחופץ=פרלמנטרי, כדי לבטל את הכול.

עוד שני דברים ואני גומר.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת זיסמן.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

השר התחייב בפני, שעוד לפני אישור התקציב הוא יבטל את הקיצוץ בספורט. זה בסך הכול 10 מיליון שקל, והוא יעשה את זה מתוך התקציב. השר גם התחייב לבדוק מחדש את מה שנקרא "מוחזקות" בערים ובעיירות פיתוח. יש כמה וכמה מקומות שלא יכולים לשאת במעמסה הזאת, ואני מקווה שגם בנושא הזה השר ימצא את הפתרון מתוך התקציב.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת עמנואל זיסמן.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

גברתי היושבת=ראש, אפשר לשאול אותו שאלה?

היו"ר נ' חזן:

שאלה קצרה וגם תשובה קצרה.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

זה לא ייקח הרבה זמן. לפחות שאלה במקום שאני אעלה.

היו"ר נ' חזן:

אדוני, אנחנו נמצאים עכשיו בדיון סיעתי.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

מותר לשאול?

היו"ר נ' חזן:

כן.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

היא הרשתה לך.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אתה, כיושב=ראש ועדת החינוך, העלית נושא מאוד חשוב - נושא הסמכויות של ועדי ההורים. כי קורה שסוגרים דברים עם ועדי ההורים - אם זה הפעלת יום חינוך ארוך או כל מיני דברים כאלה - ומספיק שהורה אחד מתנגד והולך לבית=משפט, למבקרת או לכל מקום אחר, וזה ממוטט את כל המערכת הזאת. כפי שאמרת, חשוב מאוד לחזק בחקיקה את ההחלטות של ועדי ההורים, אחרת אי=אפשר לבצע שום דבר.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

הצעת החוק תסדיר את המעמד של ארגון ההורים ארצי, גם של ארגוני ההורים המחוזיים והמקומיים.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אם הוועדה שלך תעשה את זה - זה יהיה צעד חשוב.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

יהיה חוק. אני מקווה שגם אתה תסייע בזה, וכל חברי הכנסת נקראים לסייע, כדי שיהיה חוק שיסדיר את היחסים ואת הסמכויות ואת המעמד של ארגון ההורים הארצי והמקומי. אני חושב שזה לא עניין מפלגתי או אידיאולוגי. כולנו נוכל למצוא את הדרך.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

כדי לקדם את החינוך, חייבים חקיקה כזאת.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת עמנואל זיסמן. אני מזמינה את חבר הכנסת משה גפני, ואחריו - את חברת הכנסת תמר גוז'נסקי; ואחרי חברת הכנסת תמר גוז'נסקי - חבר הכנסת יורי שטרן. חבר הכנסת גפני, בבקשה - שש דקות.

משה גפני (יהדות התורה):

גברתי היושבת=ראש, כנסת נכבדה, יש לי הכבוד, שכל פעם שאני מדבר, את היושבת=ראש.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אמרתי את זה, אנחנו מבלים פה הרבה יחד.

היו"ר נ' חזן:

תודה רבה.

משה גפני (יהדות התורה):

זה התקציב הראשון שהממשלה הנוכחית מביאה לאישור הכנסת. אנחנו, סיעת יהדות התורה, שהיינו שותפים להחלפת השלטון ומעוניינים בהצלחת הממשלה הנוכחית, נתמוך בתקציב.

אנחנו נתמוך בתקציב לא מפני שהוא תקציב טוב ולא מפני שאנחנו סבורים שיש בו שיפורים שכה דרושים במערכות השונות של הרווחה, של החינוך ושל הנושאים החברתיים. אבל אנחנו מודעים למצוקה התקציבית והכלכלית שהותירה הממשלה הקודמת; אנחנו מודעים למציאות הקשה שבה מצויה מדינת ישראל לנוכח הגירעון התקציבי שהלך וגדל בשנים האחרונות - ואנחנו מתקרבים ל=6 מיליארדים. אין ספק שחייבים לקצץ, אין בעניין הזה ויכוח. אני גם לא סבור שהקיצוצים שנעשו בתקציב, נעשו על=פי סדרי עדיפויות נכונים. אני סבור שהיו חייבים להוריד - כיוון שחייבים לקצץ - בשיפוי מעסיקים; לא היה קורה אסון אם היו מקצצים במגזרים מסוימים - כמו בשיפוי המעסיקים, שניתן לרואי=חשבון, לעורכי=דין. היה מן הדין לקצץ שם, ולא היה צריך לפגוע בנושאים חברתיים. אני שמח שאנחנו, חברי הכנסת, לא אפשרנו את הפגיעה בקצבאות הילדים, לא אפשרנו הטלת מס על תרופות, אגרת ביקור אצל רופא - פעולות שהיו פוגעות בשכבות החלשות והבינוניות.

אני גם לא סבור שנעשו תיקונים שהיו חייבים להיעשות במערכת החינוך החרדית לסוגיה השונים. אני אמרתי כאן, במסגרת הדיון על חוק ההסדרים, שאם ניקח את תקציב משרד החינוך, שהוא למעלה מ=18 מיליארד שקל - אם אנחנו מדברים על חינוך שוויוני ועל חברה שוויונית, כאשר אוכלוסיית התלמידים במגזר החרדי היא למעלה מ=10%, היה צריך להיות למגזר הזה לפחות 1.8 מיליארד שקל במסגרת התקציב, שזו הפונקציה של הפעילות במערכת החינוך. כשאנחנו רואים את התקציב המונח לפנינו, שאותו אנחנו אמורים לאשר ונתמוך בו, אנחנו מוצאים שהתקציב לחינוך החרדי לסוגיו השונים הוא 611 מיליון שקל. זאת אומרת, שליש ממה היה ראוי וחייב שיהיה למערכת החינוך החרדית לו היינו מדברים על חינוך שוויוני.

אבל עמד כאן שר האוצר, וכאן יהיה מבחנו או מבחנה של הממשלה - והוא אמר: לא נפרוץ את מסגרת התקציב. והסכמנו לזה. אבל הוא אמר שבתוך המערכות הקיימות תינתן עדיפות מתקנת לשחיקה הקשה שנעשתה במערכת החינוך הזאת, ואנחנו ניתן לו יד. ניתן יד לשר האוצר, ניתן יד לממשלה על מנת לבצע את מה שהיא התחייבה הן בקווי היסוד של הממשלה, הן במה שמתחייב מן הצדק הטבעי, שאין להפלות בין ילד לילד במדינת ישראל. אנחנו נבחן את המציאות ונראה איך ההתחייבות מתבצעת במהלך שנת התקציב הקרובה.

התמיכה שלנו איננה אוטומטית. כפי שאמרתי, אנחנו מעוניינים שהממשלה תצליח. אנחנו נאפשר לממשלה לפעול במסגרת התקציב שהיא הגישה. אבל אם הדברים הללו לא יתקנו, אין תמיכה אוטומטית שלנו בממשלה הזאת, כפי שאין תמיכה אוטומטית שלנו בכל ממשלה אחרת.

אני מקווה, שנסיים את השנה הזאת בגירעון קטן יותר, שהמצב הכלכלי של המדינה ישתפר ונוכל לעשות דברים החיוניים לכלל הציבור - ואנחנו, הציבור החרדי, בתוכו.

אני רוצה לסיים ולומר, שבדיון שהיה כאן במסגרת חוק ההסדרים עלה כאן חבר הכנסת רענן כהן ודיבר על כך שתלמיד ישיבה מקבל 2,000 שקל.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אתה חותם על 1,000 שקל.

משה גפני (יהדות התורה):

אני חותם על פחות מ=1,000. יש איזו הסתה, מצוצה מן האצבע, שמתקבלת באיזו הסכמה כזאת שבשתיקה ועוברים על זה לסדר=היום. ספר התקציב מונח בפנינו - תלמיד מקבל 420 שקל. אפשר לעמוד כאן, לעיני כל העולם, ולומר את הדברים - ואני הייתי חלק מהחותמים על חוק החיילים המשוחררים, אני נמנה עם המתדיינים עם משרד האוצר על מנת לסייע, וכולנו מסכימים שצריך לתת לחיילים המשוחררים. אני חושב שמה שנפל בהצבעה בעניין החשוב הזה נפל משום שהתלווה לזה מסע הסתה מצוץ מן האצבע.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אבל זה לא שחור כמו שהוא עשה זאת.

משה גפני (יהדות התורה):

כן, כן. אני יודע. אני יודע. אבל אף=על=פי=כן משהו נפל בהצבעה. אני מציע לכולנו - כאשר נאבקים על דבר צודק, לא צריך לפגוע בחלש. תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת גפני. הדוברת הבאה - חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, ואחריה - חבר הכנסת יורי שטרן, אם הוא ימצא במליאה.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

הם נמצאים במלון.

היו"ר נ' חזן:

יש לי רושם שכן. בינתיים תרשה לי לברך את בתך נועה, בהגיעה לגיל 16. מזל טוב.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

זו השעה ליום הולדת.

היו"ר נ' חזן:

חברת הכנסת גוז'נסקי, בבקשה, במסגרת שמונה דקות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

גברתי היושבת=ראש, כנסת נכבדה, הערב הקרינו בטלוויזיה, בערוץ השני, במסגרת התוכנית "עובדה", סרט דוקומנטרי על שתי משפחות - משפחת אדמונד אזולאי, משכונה ד' בבאר=שבע, שכנים של חבר הכנסת פני בדש, ומשפחת אברמוב, שמתגוררת בכפר=שמריהו. מי שראה את הסרט יודע בדיוק על מה אני מדברת. למי שלא ראה את הסרט אומר בשתי מלים, שהראו את הבית, את הווילה המפוארת, מאוד מפוארת, של מר אברמוב בכפר=שמריהו, וגם את עבודתו כקבלן בניין, והראו את מר אדמונד אזולאי, חולה לב, שמדי פעם נופל באמצע, מתעלף ומתאשפז, ואת אשתו ושתי בנותיו, בדירה קטנטונת, חיים בתנאים קשים ביותר.

מה שיצא בסוף מהסרט החשוב הזה - ואחר כך עשו באולפן מפגש בין אדמונד אזולאי ובתו המקסימה רבקה לבין מר אברמוב - מה שיצא מהמפגש אחר כך היה האמירה האחרונה שהיתה צריכה לצאת מהסיפור הזה. מה בעצם יצא? יצא שמר אברמוב היה איש חרוץ מאוד ונמרץ, שהגיע לאן שהגיע, ומר אזולאי הוא מסכן, חולה. וזהו. והגורל. כולם דיברו על הגורל.

אבל אנחנו היום מדברים על תקציב ולא על גורל. בתקציב שמונח בפנינו, והלילה אמורה הכנסת להצביע עליו, אין כל המפתח, אין כל התשובות על השאלה מדוע נוסע אדמונד אזולאי, בתחילת כל שנת לימודים, מבאר=שבע לירושלים כדי לקבץ נדבות, כדי שהוא יוכל בכסף הזה לקנות ספרים לשתי בנותיו. בתקציב אין תשובה על השאלה איך זה קורה. בתקציב גם אין תשובה על השאלה איך בדיוק הצליח מר אברמוב להגיע לרכוש הרב שיש בידו.

אבל חלק מהתשובה יש בתקציב הזה. כך, למשל, בתקציב שמונח לפנינו מר אברמוב מקבל הרבה מאוד סובסידיות. כמעביד הוא שותף לסובסידיה למעבידים. הוא גם נהנה מכך שהכנסת ביטלה היום את המס המקביל. מר אברמוב גם נהנה מכך שמס ההכנסה איננו עוד

ברמה של 60%, ברמה הגבוהה, אלא רק ברמה של 50%. אם היו גובים היום 60%, אני בטוחה שהוא היה נכנס לאותן משפחות שמהן - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

את רוצה להגיד שאת בעד העלאת המס ל-60%?

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

בהחלט, בהחלט.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

פה מדברים על איך להוריד את המיסוי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

כן, אנחנו שמענו על ראש ממשלה אחד שאמר שהוא לא יעלה מסים.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

מיסוי כזה את רוצה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

אני רוצה לשאול איך אתה בכלל יכול לשאול את השאלה הזאת, כאשר בשנה הבאה כל השכירים - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

60% מס ישיר?

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

במדינות רבות בעולם זה קיים.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

60%?

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

כן, כן, זה קיים במדינות רבות בעולם. אל תתרגש. אולי לא תפריע?

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת בדש, רק למען הסדר הטוב: ישראל נמצאת די בתחתית מבחינת המס הישיר.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אתמול הציג זאת פרופסור בן=עמי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

אתה מוכן לתת לי להמשיך, בבקשה?

הדבר השני שאני רוצה לומר הוא, שבתקציב שמונח לפנינו יש קיצוץ בתקציב החינוך, והוא בעיקר באותן תוכניות שמכוונות לילדים כמו הבנות של אדמונד אזולאי. שם יהיה קיצוץ. אתה יודע, פוטרו מאות מורים שנשלחו ללמד ילדים כאלה ולקדם אותם - וזה בתקציב הזה, שמונח לפנינו.

בתקציב הזה שמונח לפנינו גם אין פתרון לשאלה למה מותר - - -

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

הורידו 150 מיליון שקל, נקודתית.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

- - - למה מותר למורה בבית=ספר להוריד את רבקה מהאוטובוס, רבקה בת העשר, שלא ראתה אף פעם ים, אף פעם לא יצאה מבאר=שבע ואף פעם לא היתה בסרט? מותר להוריד אותה מהאוטובוס, כי לאבא אין כסף לשלם עבור הטיול. בתקציב שמונח לפנינו אין פתרון בכלל לשאלה הזאת. בתקציב שמונח לפנינו יכול מר אברמוב למצוא הרבה מאוד אפשרויות - בתחום הבנייה, למשל - משום שכתוב בתקציב של משרד השיכון שתחום הבנייה יעשה כולו על-ידי המגזר הפרטי. הוא יכול לבנות, כי המשפחות שהוא בונה עבורן - וחבל שלא ראית את הסרט - יכולות לרכוש את הדברים האלה.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

זה נשמע כאילו מר אברמוב הוא פושע.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

לא. אני אמרתי? לא, לא, בהחלט לא. הטענה שלי אחרת לגמרי. הטענה שלי היא, שהתקציב שמונח לפנינו, לא רק איננו נותן תשובה על המצוקה האמיתית של אדמונד אזולאי, שבשל מחלתו הוא לא יכול לפרנס את משפחתו, ולא רק שאיננו נותן תשובה אמיתית על שאלה, איך רבקה תהיה רופאה. שאלו אותה: מה את רוצה להיות? והיא אמרה שהיא רוצה להיות רופאה. אני רוצה לדעת, אם לך יש איזה רעיון איך היא תהיה רופאה, ואם יש לה בכלל סיכוי לסיים תיכון, שלא לדבר על להיות רופאה. בתקציב אין תשובה.

אבל הטענה הבסיסית שלי היא כזאת: התקציב שמונח לפנינו בא על רקע של המציאות החברתית הזאת. לא רק שהוא לא פותר את הבעיה, אלא הוא מעמיק ומחריף את הקיטוב הזה, את הפער האדיר הזה, שבא לידי ביטוי בסרט שראינו הערב.

אני רוצה לדבר על הפער הזה, משום שמי שמשלם את הפער הזה - זה קודם כול ילדים. אני רוצה להזכיר, שהקואליציה הנוכחית הפילה פה לפני כחודש ימים הצעת חוק שלי: חוק זכויות הילד. הצעת החוק הזאת מבוססת על האמנה הבין-לאומית לזכויות הילד, שישראל חתמה ואשררה. מדוע הפילה הקואליציה את חוק זכויות הילד? היא הפילה את חוק זכויות הילד, כי כתובים שם כמה דברים מאוד בסיסיים על מה מותר ומה אסור לעשות לילדים. שם, בחוק זכויות הילד, כתוב שכל מדינה צריכה לעשות מאמץ מרבי להבטיח לכל ילד את הסיכוי הטוב ביותר להתפתחות שלו. אבל זה לא מה שיקרה כאשר הכנסת תאשר את התקציב הנוכחי. לכן, יש קשר בין התקציב הנוכחי לבין ההצבעה של הקואליציה, יחד עם ראש הממשלה, שבא במיוחד להפיל את חוק זכויות הילד.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

מה היתה העלות התקציבית של החוק?

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

חוק זכויות הילד קובע, במפורש, שההוצאות של הממשלות להגנת הילדים יהיו בהתאם ליכולת של כל ממשלה. אין שם הגדרה חד=משמעית שכל הילדים בעולם יקבלו אותם תנאים. אבל יש שם הגדרה עקרונית. ההגדרה העקרונית הזאת אומרת, שילד באשר הוא ילד, ולא חשוב אם הוא נולד בשכונה ד' או בכפר=שמריהו, מגיעים לו תנאים בסיסיים להתפתחות וסיכוי שווה להיות בן מועיל בחברה, להיות אזרח מועיל בחברה.

אני ראיתי את הסרט, מאוד התרגשתי, ויצאתי מאוד מאוכזבת ממה שקרה בסוף. מה שקרה בסוף, כצפוי: מר אברמוב, שהוא כנראה איש מאוד טוב לב, החליט מייד לאמץ לחיקו את רבקה. הוא אמר לה, שהוא יביא אותה אליו, ייתן לה לשחות בבריכה שלו, ייתן לה לרכוב על הסוסים שלו, ייתן לה לצפות בטלוויזיה הענקית שיש לו שם באחד מחדרי הסלון

שלו בבית היפה שלו, וכאילו הבעיה נפתרה. כאילו הבעיה נפתרה. חבל מאוד, שבמדינת ישראל, בתקציב של 1997, המשפחות האלה, כמו משפחת אזולאי, כמו עוד כחצי מיליון נפשות שחיות מתחת לקו העוני, חבר הכנסת פני בדש, וכמו הרבה מאוד משפחות, גם יהודיות וגם ערביות - חבל מאוד שהם יקבלו את השנה החדשה עם הרבה פחד, עם הרבה כאב ועם הרבה חשש, כי הם לא יודעים איך הם יגמרו השבוע, את החודש ואת השנה.

אדמונד אזולאי סיפר, בין היתר, שהוא לא לוקח כל יום שני כדורים, כי הכסף שיש לו מספיק לו לקנות רק חצי ממנת התרופות. אני שואלת: בתקציב שמונח לפנינו יש תשובה לאדמונד אזולאי שיוכל לקבל את כל מנת התרופות? אין תשובה. תודה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי. חבר הכנסת יורי שטרן לא נמצא. על כן, חברי הכנסת, אני מודיעה על הפסקה.

פני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אני יכול לעלות להגיב?

היו"ר נ' חזן:

אתה יכול לעלות להגיב, אבל תעשה זאת בקצרה, חבר הכנסת בדש. אני אכריז מייד על הפסקה בדיון, חידוש הדיונים בשעה 02:15 והצבעה בשעה 03:00. חבר הכנסת בדש, ממלא=מקום יושב=ראש ועדת הכספים, בבקשה.

פני בדש (בשם ועדת הכספים):

כבר מאתמול.

היו"ר נ' חזן:

כן. בקצרה.

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

גברתי היושבת=ראש, קודם כול, תודה רבה על איחולי יום ההולדת לבתי נועה - זו השעה.

אני רוצה לסכם את מה שהיה פה ב=24 השעות בנושא הדיון. מאוד כעסתי על הנתונים שמסר קודם חבר הכנסת חגי מירום, שלא היו מדויקים, וראיתי צורך לתקן אותם, כי הנתונים הלא=נכונים עושים עוול לנושא הרשויות הערביות.

הוא אמר, שהרשויות הערביות מקבלות כ=58% מהתקציב של הרשויות היהודיות. יש פה זו טעות. יש איזה אחוז שהוא טועה בו, כי הוא מתכוון שהוא שמע את ה=58% של יישום של ועדת=סוארי. ועדת=סוארי זו ועדה, שקבעה את הבסיס לתפעול שוטף של הרשויות המקומיות. בסקטור היהודי היא מיושמת ב=75%, וזו היתה העלאה של כ=20% ממה שהיה קיים. בסקטור הערבי היא מיושמת ב=58% - לא 58% מתוך 100%, אלא 58% ביחס ל=75% בסקטור היהודי. כך שזה תיקון עוול.

אני חושב שהוא צדק בחלק מהדברים. יש כמובן פער גדול בין הרשויות הערביות לבין הרשויות היהודיות וצריך לצמצם את הפער הזה. אבל, זה פער שהיה בסביבות 40 שנה, וקשה לסגור פער כזה במשך שלוש או ארבע שנים, ויש תהליך של סגירה של הפער הזה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

גם בתקציב 1997 יש תרומה לסגירת הפער?

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

יש ועדה, שמונתה על־ידי ראש הממשלה, בעצם, בראשותו של שר הפנים, והיא יושבת. שר הפנים אמר לי היום שהיא יושבת במלוא הקצב, כדי להוציא מסקנות תוך שבועיים, לטיפול ולהסקת מסקנות בכל הרשויות - גם היהודיות, וגם הערביות. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, לשאלתך: אין לזה מענה תקציבי נכון לשנה הזו, כי זו עלות - - -

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

אין בכלל.

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

לא. זו עלות של 500 מיליון ש"ח - לתת מענה לקידום דוח=סוארי ולאישורו. אבל אין מענה לשנה זו. יש עלייה של 14%-15% במענקים, אבל אני מקווה וחושב שאם נגיע ב=1998 ליישום דוח=סוארי גם ברשויות הערביות וגם ברשויות היהודיות, ל=85%-90%, זה יקדם את השלטון המקומי, כפי שהוא אמר, שהוא נותן פתרון לכל אזרח במדינת ישראל.

אני מבין, שאנחנו יוצאים להפסקה עד השעה 02:00 - -

היו"ר נ' חזן:

אני תיכף אסביר.

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

- - ובשעה 02:00 נחזור במלוא הקיטור. תודה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת בדש.

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

דרך אגב, אני חייב לציין, שיש כמה יושבי ראש חולים, והיושבת ראש יושבת פה הרבה מאוד שעות: גם בלילה וגם ביום. לזכותך ייאמר שאת עומדת במשימה בכבוד.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

ואיזו אווירה.

פיני בדש (בשם ועדת הכספים):

אווירה טובה.

היו"ר נ' חזן:

תודה רבה. חברי הכנסת, נותרו שישה דוברים לפי הסדר הבא: חבר הכנסת חיים אורון, חבר הכנסת שמריהו בן צור, חבר הכנסת נסים דהן, חבר הכנסת אלי גולדשמידט, חבר הכנסת מיכאל קליינר וחבר הכנסת מאיר שטרית. אני מודיעה, אם כך, על הפסקה בדיון וחידוש הדיון בשעה 02:15. שוב - ההצבעות תתקיימנה, כפי שהוכרז, בשעה 03:00. שנה אזרחית טובה, ונתראה בעוד כשעתיים וחצי.

פיני בדש (הליכוד=גשר=צומת):

אפשר לחגוג - - -

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

בשנה הבאה.

היו"ר נ' חזן:

חברי הכנסת, הפסקה בדיון.

(הישיבה נפסקה בשעה 23:50 ונתחדשה בשעה 02:15).

היו"ר ח' דיין:

אני מחדש את הישיבה. אנחנו ממשיכים בדיון. בשעה 03:00 תתחלנה ההצבעות על תקציב המדינה. אני מזמין את חבר הכנסת נסים דהן. אחריו - חבר הכנסת חיים אורון. בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, עם ישראל שער בשעה כזאת, בוקר טוב לכולם. בתחילת דברי, לפני שהפסיקו אותי וביקשו ממני לחלק את הנאום שלי לשניים, אמרתי שבתקציב שהוגש בפנינו - ונאשר אותו, בעזרת השם, בעוד כמה שעות - יש הרבה סעיפים. אלמלא הזמן הדוחק ותופעת הוויתור שנובעת ממנו, הייתי רוצה להוסיף סעיפים ולשכלל סעיפים.

הגעתי בדברי עד למשרד לביטחון פנים. אם אנחנו ממשיכים על-פי הספר, אנחנו נמצאים במשרד המשפטים. אדוני היושב-ראש, הלוואי שיכולנו להתרכז במשרד המשפטים במשפט העברי. מדינת ישראל אימצה לעצמה, לצערנו הרב, חוקים ומשפטים של תקופת המנדט. חלק מהמשפטים והחוקים שירשנו מתקופת המנדט מקורם בחוקים ובמשפטים 200 שנה-ההודיים. אלה חוקים ומשפטים שמופיעים בספר החוקים הבריטי לפני 300 אנשים כבר שכחו מי חוקק אותם, איך בכלל נכנסו לספר החוקים.

אימצנו אותם, לצערנו הרב, כחבילה כוללת. בחרנו לעצמנו משפטים חדשים וזנחנו משפטים ישנים, טובים, אמינים, שהיינו אמונים עליהם כ-3,000 שנה, מיום שניתנה התורה ועד שהחליפו אותם, לצערנו הרב, במשפטים בריטיים.

לא הייתי רוצה להתבטא בחריפות, אבל היה טוב אם משרד המשפטים היה מקדיש זמן, מחשבה וחוקרים כדי להתאים את המשפט העברי לימינו אלה, כיוון שבמשפט העברי יש פתרון לכל נושא, לכל בעיה בחיי היום-יום. זה יכול להיות סכסוך שכנים, סכסוך כלכלי=ממוני, בוודאי בדיני אישות - לכל נושא ונושא יש במשפט העברי פתרון.

מי לנו גדול מן הרמב"ם שהיצירה המונומנטלית שלו היא מעל בינת אנוש; וה"שולחן ערוך" נותן פתרונות לחיי היום-יום בכל השטחים, אם בניהול מדינה ואם בחיי הפרט.

אדוני היושב-ראש, הייתי מציע למשרד המשפטים, אם לא בבת אחת, לעשות צעד קטן ולהתחיל לחשוב כיצב משלבים את המשפט העברי בחיי המדינה. אין אומה ולשון שמתנכרות לעברן כמו עם ישראל. אין אומה ולשון בכל אומות העולם שזנחו את עברן ואינן מוכנות אפילו להזכיר אותו בהווה היומיומית שלהן. זה בנוגע למשרד המשפטים.

אדוני היושב-ראש, אם אנחנו ממשיכים לדפדף בספר התקציב אנחנו מגיעים למשרד החוץ. גם למשרד החוץ יש לי הערה. כולנו זוכרים כתבות שונות על שגרירים. שמענו אפילו בדיחה על שגריר שמדינת ישראל שלחה למדינה ממדינות הים. מטבע הדברים, כאשר שגריר של מדינת ישראל מגיע למדינה ממדינות הים, מתלכדת סביבו גם הקהילה היהודית. לפעמים הבורות של שגרירים שלנו בנושאים יהודיים מדהימה. אני מקווה שהסיפור הזה הוא לא סיפור נכון, הוא רק בדיחה, הוא רק משל, אבל הוא בא, בוודאי, להצביע על סימפטום. מספרים על שגריר של מדינתנו היקרה שרצה לעשות מסיבה בקהילה דווקא ביום צום תענית אסתר. כאשר העירו לו אנשי הקהילה היהודית שם, שזה צום תענית אסתר, הוא אפילו לא ידע על מה מדובר, מה זה בכלל צום תענית אסתר.

מן הראוי שמשרד החוץ - אני מקווה שהוא עושה כן, ואם לא כן אני מציע לו - לפני שהוא שולח שגריר למדינה ממדינות הים, יוודא שיש לאותו שגריר קצת יסודות בענייני מסורת. זה הייחוד שלנו כמדינת ישראל. כשאנחנו שולחים שגריר למדינות העולם, הוא לא רק שגריר של המדינה אלא הוא גם איש הקשר בין היהודים שעדיין נמצאים בגולה - והיינו שמחים מאוד לראות אותם פה בתוכנו - לבין מדינת ישראל. הוא איש הקשר הראשון. ואם הקשר הזה יהיה רופף, לא אמיתי ולא ערכי - אני חושב שאנחנו נחטיא

את המטרה שלשמה אנחנו שולחים שגרירים לכל העולם. מן הראוי שמשרד החוץ יקצה כספים ותקציבים לקורסים מזורזים בשביל אותם שגרירים, כדי שיעברו שם על קצה המזלג קורס ביהדות.

בני ובנותי שלומדים בבית=הספר עוברים עכשיו הכנה למבחן על ערכי היהדות והכרת יסודות היהדות. הם יושבים ומשננים מה זה ראב"ד ומה זה פסח, מה זו מגילת אסתר וכו' וכו', דברים שהם רואים בחיי היום=יום שלהם. והנה, הם יושבים ומשננים חזר ושנן, על קצה המזלג, את המושגים העיקריים ביהדות. שגריר שנשלח לפולין, לרוסיה או לחבר המדינות, חשוב שיהיה לו קצת מושג במסורת אבותינו. שהרי זה בעצם הקשר היחיד שיש ליהודים בחוץ=לארץ עם היהדות, והיהדות בשבילם היא אותה מסורת שהם בטוחים שהשגריר מישראל מתמצא בה. לצערנו הרב, לא תמיד כך הוא המצב.

אם אני מדבר על משרד הביטחון, כולנו מדברים על הצורך בתוספת לתקציב משרד הביטחון. יש לי עצה טובה למשרד הביטחון, ואמרנו זאת כמעט בכל פעם שדנים בה בתקציב משרד הביטחון. אנחנו חוזרים ואומרים את הדברים האלה, ולא אמנע גם הפעם מלחזור על הדברים. למשרד הביטחון יש אפשרות פשוטה מאוד לחסוך בתקציב, לחסוך את כספי החיסכון לצרכים חיוניים יותר.

אני מדבר דברים פשוטים וברורים ביותר. לדעתי, הוא לא זקוק לגיוס חובה של בנות לצבא. גיוס חובה לבנות - זה לא צורך ביטחוני. יכול להיות שזה צורך חברתי, אבל זה איננו התפקיד של משרד הביטחון. ודאי שצריך לעשות גיוס בהתנדבות לבנות. אני לא אומר שבת שרוצה להתגייס לא יגייסו אותה. עד לצדיקות כזאת עוד לא הגענו, הלוואי שנגיע, אבל עוד לא הגענו. אבל לעשות מזה גיוס חובה - זה דבר מיותר, לדעתי, אין בו צורך, ואם הוא לא יהיה ייחסך הרבה כסף לצבא. את הכסף שייחסך אפשר יהיה להפנות לתקציבים אחרים, חיוניים יותר, ששייכים באמת לנושא הביטחון.

במשרד המדע, ידידי היקרים, יש מחקרים ופרויקטים מדעיים לכל הנושאים ולכל הסוגים. רק לדבר אחד אין - אין מחקרים ופרויקטים ברוח היהדות. אבל, אם אנחנו רוצים לגשר וליצור כלים, כדי שיהודי דתי הרוצה לשמור על מסורת אבותיו, והוא מדקדק בקלה כבחמורה - צריך בוודאי לתת לו את הכלים האלה, והדבר אפשרי. עושים זאת עמותות

פרטיות ומכוני מחקר פרטיים. רק המדינה לא משקיעה בזה דבר, וחבל. משרד המדע יכול לתרום המון לנושא הזה.

אדוני היושב=ראש, היות שלא אמרת לי מה הזמן העומד לרשותי, אני פשוט מחכה שהשעון יצלצל.

היו"ר ח' דיין:

יש לך עוד שתי דקות, ויש לך עוד חצי דקה.

נסים דהן (ש"ס):

שתי דקות, ואפילו עוד חצי דקה. אז תרשו לי לדלג על הפרטים בחוברת ולהתרכז במשרד שהתכוונתי להאריך עליו את הדיבור, אבל לא אעשה זאת. כוונתי למשרד לאיכות הסביבה. אולי תתפלאו לשמוע שבמשרד לאיכות הסביבה יש תקציב שקוראים לו "השתתפות בארגונים". ביקשתי לדעת מה זה תקציב ל"השתתפות בארגונים", מה למשרד לאיכות הסביבה ולהשתתפות בארגונים? חשבתי לתומי שהכוונה היא לארגונים הירוקים, כפי שהם נקראים, שהם בוודאי מקבלים הקצבות מהמשרד לאיכות הסביבה כדי לפעול במסגרת הפעילות הנפלאה שלהם.

ביקשתי פרוטוקול וקראתי בו, ותתפלאו לשמוע שהכספים לא מיועדים לארגונים כאלה. הם מיועדים, לדוגמה, לעמותה למען החתול. המשרד לאיכות הסביבה מקצה כספים לעמותה למען החתול. אני לא אומר שלא צריך לעשות זאת, צריך בוודאי לעשות זאת. אבל נא לא לשכוח שלמשרד לאיכות הסביבה יש תקציב מיוחד ל"צער בעלי חיים". אז הם לא לוקחים מהתקציב של "צער בעלי חיים" בשביל העמותה למען החתול, אלא לוקחים זאת מסעיף השתתפות בארגונים.

יש שם רשימה ארוכה, ובסך הכול המשרד לאיכות הסביבה מקצה 10 מיליוני שקל לכל מיני ארגונים כאלה שהקשר בינם לבין איכות הסביבה הוא מקרי לחלוטין. הייתי חושב שאם היתה לנו האפשרות לתקן בנושא הזה, צריך לעשות זאת, וזו באמת אחת ההסתייגויות

שלי. אבל כמו שאמרתי בתחילת דברי, ההסתייגויות באו בעצם רק כדי לתת לי אפשרות להעלות את הנושא הזה על שולחן הכנסת ועל סדר=היום הציבורי.

אני רוצה לסיים בנושא האחרון, נושא הכבישים. במדינת ישראל יש תופעה מדאיגה, כולנו מכירים אותה. מתחילים לתכנן כביש, ומהרגע שבו מתחילים לתכנן כביש במקום מסוים ועד לסלילת הכביש מתברר שהכביש הזה כבר לא מתאים. למה? כאשר מתחילים לתכנן אותו משתמשים בנתונים שאספו לפני שנתיים, כי אין למתכננים נתונים עדכניים, ומתכננים היום כביש המתייחס לנפח נסיעות שנאסף לפני שנתיים, מפני שאין נתונים עדכניים. עד שגומרים לתכנן ומתחילים לסלול את הכביש, כל התכנונים וכל התוכניות כבר ישנים ולא מתאימים - -

היו"ר ח' דיין:

אנחנו צריכים לעמוד בלוח זמנים, חבר הכנסת דהן.

נסים דהן (ש"ס):

- - בינתיים נפח הכביש גדל עשרות מונים, וכאשר גומרים לסלול את הכביש כבר מתחילים לתכנן כביש חדש. אמרתי לאנשים במשרד השיכון ולאנשי מע"צ: ריבוננו של עולם, אתם כבר מתכננים כביש ואתם יודעים שאתם לא מתכננים אותו לפי הנתונים האמיתיים, אז תיקחו פי=שניים, פי=שלושה מנפח הקיבולת שלפניכם. הביאו בחשבון שמדינת ישראל היא מדינה הקולטת עלייה, מדינה צעירה שרמת החיים בה תלך ותעלה, ורמת חיים שגדלה מתבטאת גם בתוספת של עוד מכונית למשפחה, למשפחות שלא יכלו בעבר להגיע למכונית ועכשיו הן מגיעות למכונית. הביאו בחשבון את הדברים האלה.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דהן, זה שלוש דקות אחרי הזמן.

נסים דהן (ש"ס):

לצערי הרב, הדברים האלה לא מובאים בחשבון, ואז אנחנו רואים את הפקקים הארוכים, אנחנו רואים את הצמתים הפקוקים, וכל תאונה הכי קטנה בכביש החוף פוקקת אותו מתל=אביב עד חיפה, או מירושלים לתל=אביב. רבותי, אם היתה לנו אפשרות לתקן את הדבר הזה, היה צריך לעשות זאת, מה גם שמדובר באותם כספים. אלא שלעניין זה נחוצים קצת יותר מעוף, קצת יותר מחשבה, כדי שנוכל לנסוע בבטחה, ולא נצטרך, מייד עם סלילת הכביש, כבר לתכנן את הכביש החדש.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דהן, תודה רבה. אתה לוקח מזמנם של אחרים.

נסים דהן (ש"ס):

יש לי עוד הרבה לומר, אבל אני לא רוצה לגזול מזמנכם. תודה רבה על ההקשבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. אני מזמין את חבר הכנסת חיים אורון. חברים, כדאי להקפיד על הזמן, כי אם לא נעמוד בלוח הזמנים, הנואם האחרון פשוט לא ינאם. אחריו - חבר הכנסת שמריהו בן=צור. חבר הכנסת אורון, יש לך שמונה דקות.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, בוקר טוב. בעוד שעתיים=שלוש שעות יסתיים דיון שנפתח בכנסת לפני למעלה מחודשיים בנושא תקציב המדינה. אני מקווה שמחר, 1 בינואר 1997, ייחתם סוף=סוף ההסכם על חברון, אף שבמהדורת החדשות האחרונה ששמעתי הועלה ספק פעם נוספת.

הייתי רוצה להקדיש את דברי בפעם האחרונה בדיון על תקציב המדינה לשני הנושאים

הללו ולנקודת החיבור ביניהם. כאשר נפתח הדיון בתקציב המדינה קראתי בקריאת ביניים לעבר שר האוצר שעלה אל הדוכן ולעבר יושב=ראש הכנסת שישב בראש הישיבה, ואמרתי: אדוני היושב=ראש, חילקו לנו קופסאות ריקות. לשנייה אחת איבד יושב=ראש הכנסת במקצת את ביטחונו העצמי, דבר שלא קורה לו לעתים קרובות, ואמר: איך זה יכול להיות? אמרתי לו: תשמע, הקופסאות ריקות. הוא אמר שזה לא יכול להיות והפנה את מבטו בשאלה אל מזכיר הכנסת, ידידנו שמואל יעקבסון.

אני מנצל את ההזדמנות הזאת, כי נדמה לי שזו הפעם האחרונה שאני מדבר מעל הדוכן והוא עדיין בתפקידו הפורמלי כמזכיר הכנסת, כדי להודות לו, אני בטוח בשם כל חברי הבית, וגם באופן אישי, על הידע, התבונה, הניסיון הרב והמזג המצוין שלו שתרמו רבות כל כך לעבודת הכנסת. אני בטוח שתימצאנה עוד הזדמנויות רבות להיפרד ממנו באופן מסודר ולהודות לו.

יושב=ראש הכנסת הפנה את מבטו לעבר מזכיר הכנסת ואמר: איך זה יכול להיות שחילקתם קופסאות ריקות? אני רוצה לומר, שבתום דיונים של למעלה מחודשיים על התקציב - לא טעיתי. הקשר בין תקציב המדינה שהוגש לנו לבין התקציב שיאושר היום על=ידי הכנסת - והוא יאושר בכוחו של הרוב הקואליציוני - נעשה פחות ופחות ברור.

גם מה שעומד להתרחש מחר בקשר להסכם בעניין חברון יש בו משהו משותף עם מה שקרה עם תקציב המדינה. על=פי מה שאנחנו יודעים כרגע, שבעה מתוך שרי הממשלה מתנגדים להסכם. אם שר נוסף ישנה את דעתו, אם אני לא טועה, חבר הכנסת הירשזון, יהיה תיקו.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

תהיה רגוע.

חיים אורון (מרצ):

אני רוצה להבין, איך אני צריך להירגע? אני יודע שמישהו מאוד מצפה שזה יקרה,

ואז הוא יהיה מאוד רגוע, זאת אומרת, הממשלה תאבד את כושר החלטתה גם בנושא הזה. אם אתה מרגיע אותי שיהיה רוב בממשלה, אני רוצה לומר באופן הברור ביותר, שגם אם אני לא אהיה רגוע במובן הזה שהאמון שלי בממשלה איננו נקבע על=פי מספר השרים שיתמכו או לא יתמכו בהסכם חברון, מבחינתי שהממשלה תאשר אותו בכל רוב שהוא כי אני רואה חשיבות עליונה בביצוע השלב הבא בהסכם אוסלו משני טעמים. גם כמעט לפני שנה חשבתי שזה המתווה הנכון ביותר שצריך ללכת בו. ראש הממשלה גילה באופן שמפתיע אותי כל פעם מחדש לפני יומיים בטלוויזיה, ואמר: אני רוצה להגיד לציבור ש=20% מחברון נשארים בשליטתנו. זה קרה עכשיו או שזה היה כבר בהסכם הקודם?

מבחינת התנהגות הממשלה הזאת בהסכם חברון אנחנו ניתן את כל הגיבוי ונחבק אותה כך שלא תהיה לה שום אפשרות לברוח מביצוע ההסכם, כמו שהיינו אומרים בזמננו בצבא, כשהיינו קצת יותר צעירים: ביבי, תיזהר, אנחנו אחריך. אנחנו אחריך בעניין הזה.

מכך שהממשלה הנוכחית תבצע את הסכם חברון נובעות שתי עובדות: האחת שלטונית, השנייה פוליטית. העובדה השלטונית: שתי ממשלות - אין אופציה להרכב ממשלתי אחר - ממשלה בהנהגת מפלגת העבודה ובשותפות עם מרצ, וממשלה בהנהגת הליכוד בשותפות עם כל הסיעות הדתיות והמפד"ל, שתיהן מקבלות את הסכם אוסלו וממשיכות בביצועו. יוכלו לכתוב כמה פלקאטים שרוצים, אם יש מנדט או אין מנדט, זה לא הסכם של ממשלה אחת, זה לא הסכם של חלק של הבית הזה או של מחצית, זה הסכם של שתי ממשלות שלמעלה מ=90% מחברי הכנסת, מי ברצון, מי בהתלהבות, מי בהתלהבות פחותה מקבלים אותו, והוא קובע את העובדה הציבורית, האידיאולוגית, שחזון ארץ=ישראל השלמה איננו חזונו של רובו של הבית הזה ורובו של הציבור בארץ. זה היה שורשה של המחלוקת זה 29 שנה. מאותו רגע שבו רובו של הציבור קיבל את ההכרעה הזאת והפך אותה לא רק להכרעה אידיאולוגית אלא גם להכרעה פוליטית, חל שינוי במפה הפוליטית בארץ.

התקציב כפי שהוא מוגש לנו עדיין לא מבטא את השינוי הזה. במהלך דיוני התקציב קיבלו החלטה על שינוי סדר עדיפויות. ההחלטה הזאת לא מתקצבת, כמו שורה ארוכה של נושאים שמופיעים במהלך החודשים האחרונים ואינם מתקצבים. כפי שהממשלה הזאת מבצעת את הסכם חברון כמי שכפאה שד, כך גם התקציב שמוגש כאן חשוף במיליארד, 2 מיליארדי שקלים. ברור לחלוטין, על=פי הצהרת שר האוצר, על=פי הצהרת ראש הממשלה, על=פי

הצהרת שר הביטחון שבשבועות הקרובים, בימים הקרובים, נידרש לדיון תקציבי נוסף, והכותרת תהיה תקציב הביטחון. המשמעות של הכותרת הזאת היא, שהערכת המצב הלאומי בנושא הביטחון השתנתה קודם כול בעקבות חילופי השלטון ומחייבת את כולנו, גם את האופוזיציה. לכן הגשנו הסתייגות, ונצביע עליה בעוד דקות מספר, להוסיף כבר בתקציב הזה לתקציב הביטחון מיליארד שקל. אין לדחות את זה לדיון בעתיד אלא יש לבצע את הדיון הזה עכשיו כדי לתת תשובה תקציבית על הערכת המצב הלאומית של גורמי הביטחון שהיא תוצאה של השינויים שהתחוללו בזירה המדינית במזרח התיכון, קודם כול כתוצאה מחילופי השלטון.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים אורון. אני מזמין את חבר הכנסת שמריהו בן-צור. אחריו - חבר הכנסת אלי גולדשמידט. הוקצו לכם שש דקות, זה דיון סיעתי.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אעשה את זה קצר.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני משתתף בברכות לוועדת הכספים, ליושב-ראש, לחברי הוועדה, לעובדים. אני חושב שעשו עבודה טובה. ישבנו לילות שלמים בדיונים, במיוחד על חוק ההסדרים. לפני שעליתי לכאן לדון שאלתי את חבר הכנסת שוחט, שידיו ורגליו בנושא של חוק ההסדרים, האם אי-אפשר לבטל אותו או לצמצם אותו. אני מציע לוועדת הכנסת לדון בשאלה, איך אפשר לצמצם את הדיון בחוק ההסדרים שהתמשך על פני שישה לילות, ולצערי הרב - לא היה מן התועלת, ואפשר לומר שלא תרם באופן רציני ביותר. אפשר היה לצמצם אותו.

כשישבתי פה וניהלתי את השיחות שמעתי חברים, מסיעות הקואליציה במיוחד, שתקפו את העדפת החינוך והעמדתו בראש סולם העדיפויות בממשלה הקודמת. אני לא שייך לממשלה הקודמת, אני שייך לקואליציה הזאת. אני רוצה לציין את החשיבות הרבה ביותר שראו

בחינוך. הם ראו בחינוך את ההשקעה הכי חשובה. כל מדינה שרואה את החינוך כהשקעה הכי חשובה היא מתקדמת. הם ראו בחינוך ובהוראה את הערובה לכך שאנחנו מתקדמים לקראת המאה ה-21 ומתכוננים להיות מדינה מתקדמת ולא מפגרת, חס ושלום. הם ראו בחינוך ובהוראה את הכלי החשוב ביותר שיכול לתרום לביטחון, לכלכלה, לבריאות ולכל תחומי החיים. החינוך וההוראה יכולים להכין את הדור הבא לקראת זה שהוא יהיה דור טכנולוגי. כמי שעסק בחינוך ציינתי פעמים רבות מעל במה זו את מלוא הוקרתי והערכתי למר יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, שהעמיד את החינוך בראש סדר העדיפויות. דרכו של העם היהודי בכל הדורות היתה שהוא חסך מפת לחמו והקנה לילדיו ערכים חינוכיים יהודיים.

אדוני היושב=ראש, ניהלתי ישיבה באשמורת הראשונה, באשמורת השנייה ובאשמורת השלישית. בין נים לנים, בין תיר לתיר, שמעתי דברים מאלפים ביותר של חברי כנסת שהעלו נושאים מאוד מעניינים וסוגיות בחיינו שיכולים לתרום רבות. אם אנחנו ניקח את הנושאים האלה, נתרגם אותם ונוציא אותם אל הפועל, נושאים מעניינים בעלי מעוף, בעלי תעוזה, מרחיקי ראות, אני מאמין שחברי הכנסת שהעלו את הנושאים האלה ימשיכו ויתמידו בנושאים האלה כדי להעמיד אותם על סדר=יומנו, כדי לתקן את אשר צריך לתקן ולשפר את הטעון שיפור.

אדוני היושב=ראש, אני קראתי את התקציב של המדינה, וממש נדהמתי כאשר ראיתי שמשרד הדתות אשר משרת את כל הציבור בישראל - סך כל תקציבו הוא מיליארד אחד ו=300 מיליון שקל. בוושה וכלימה לחברה בישראל שמשרד כזה, שמשרת יהודים ושאינם יהודים, שמשרת דתיים ושאינם דתיים, מקבל סכום כזה נמוך. זה מעיד על כך שבאמת יש אנשים שלא מכירים את הפעילות הברוכה, המבורכת של משרד הדתות.

אין להתעלם, בשום פנים ואופן, מההערות שהעלו חברי הכנסת בנושאים של משרד הביטחון. אני חושב שאנחנו צריכים למצוא את הדרכים בוועדת הכספים ובממשלה, איך להגדיל את תקציב הביטחון. רצוי מאוד מאוד שלא נקיים כאן מצוות והתעלמת מההצעות של החברים.

אדוני היושב=ראש, אני העליתי הסתייגויות מספר בנושא התקציב - - - האם יש לי עוד זמן לנמק אותן?

היו"ר ח' דיין:

השעון עוד לא צלצל, יש לך עוד זמן.

צבי הנדל (מפד"ל):

אני לא מבין, אתה מדבר על דתיים. הדתיים השתלטו פה על הכול. היושב=ראש דתי, אתה דתי, הוא דתי, כמה אפשר לסבול אתכם?

היו"ר ח' דיין:

אנחנו רוצים לחזור לתקופת הכנסת הגדולה.

שמריהו בן=צור (מפד"ל):

גם מי שמעיר לי עכשיו הוא דתי. הדבר היחיד הוא שאנחנו בסך הכול שותפים.

אני הערתי הערות מספר בנושא החינוך. אני חושב שיש להגדיל באופן משמעותי את התקציב של האגף לחינוך דתי, שנפגע בשנים האחרונות, בשל השלטון הקודם. יש לדאוג לכך שיכניסו כוחות הוראה רציניים ביותר, נושאי תפקידים רציניים ביותר, כדי לשפר את הטעון שיפור.

אני מקווה שפרויקט "מחר 98" יגדל ביתר שאת, משום שאנחנו מחויבים להכין את תלמידינו, את הדור הבא, שיהיה משולב בעולם הטכנולוגי, בעולם המחשב.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה.

שמריהו בן=צור (מפד"ל):

עוד הערה. אני מקווה שמשדד העבודה והרווחה יקציב תקציבים רציניים, במיוחד לאוכלוסיות החלשות ביותר.

הכנתי סעיפים רבים לדיון, וצר לי שמקוצר הזמן איני יכול להעלות אותם; אולי בהזדמנות אחרת. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה לחבר הכנסת שמריהו בן=צור. אני מזמין את חבר הכנסת אלי גולדשמידט, חמש דקות במסגרת דיון סיעתי.

שמריהו בן=צור (מפד"ל):

אתה לא תוסיף, אני בטוח.

היו"ר ח' דיין:

לפי 12 הדקות שנשארו לפני ההצבעה - - -

צבי הנדל (מפד"ל):

כמה נואמים עוד נשארו?

היו"ר ח' דיין:

עוד שניים - חבר הכנסת מיכאל קליינר וחבר הכנסת מאיר שטרית. כל אחד עשר דקות. חבר הכנסת גולדשמידט, בבקשה, חמש דקות.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב=ראש, רבותי חברי הכנסת, קודם כול אנחנו מציינים עכשיו שעתיים ו=50 דקות מפתיחת השנה האזרחית החדשה.

שמריהו בן=צור (מפד"ל):

אל תתלהבו. אני ראיתי בטלוויזיה את ההצגה של חברינו הטוב אופיר פינס, וממש התביישתי. עם כל הכבוד, אנחנו עם יהודי שחלק מהנוצרים האלה טבחו בנו - - -

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מקווה שזה לא על חשבון חמש הדקות העומדות לרשותי. חבר הכנסת בן=צור, אני הרמתי פה כוסית?

נסים דהן (ש"ס):

- - -

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת בן=צור, חבר הכנסת דהן, סליחה, יש לו חמש דקות. אתם בלבד לקחתם 30 שניות.

שמריהו בן=צור (מפד"ל):

לא חסרים חגים בעם היהודי.

אלי גולדשמידט (העבודה):

ובכל זאת, אנחנו נמצאים עכשיו שעתיים ו=51 דקות אחרי הדקה שחבר הכנסת בן=צור נטל ממני.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

יש נוצרים בעולם? הוא רוצה לברך אותם. יש במדינה רוב יהודי, אבל יש גם נוצרים.

שמריהו בן=צור (מפד"ל):

- - -

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת זיסמן, תאמינו לי שהוא יודע מה הוא רוצה לומר, רק אתם לא מאפשרים לו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה יודע, אל תהיה בטוח שאני יודע מה אני רוצה לומר.

היו"ר ח' דיין:

אתה יודע מה אתה רוצה לומר, לא?

אלי גולדשמידט (העבודה):

זה יבוא עם הדיבור.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

- - - 1997

וליד צאדק חאג' = יחיא (מרצ):

אסור לברך את הגויים?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב ראש, רבותי חברי הכנסת, אנחנו עכשיו מציינים שעתיים ו=50 דקות מאז פתיחת השנה האזרחית החדשה.

וליד צאדק חאג' = יחיא (מרצ):

של הגויים.

היו"ר ח' דיין:

הוא פשוט רוצה לתכנן מה לומר ואתם תעזרו לו אם תהיו בשקט.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אל תהיה כל כך רגיש, חבר הכנסת בן צור. אתה יודע, עודף רגישות זה גם כן דבר לא טוב.

שמריהו בן צור (מפד"ל):

מזמן שנכנסתי לבית זה איבדתי את הרגישות.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מאחל לכל עם ישראל, שהשנה הבאה עלינו לטובה, השנה האזרחית, תהיה שנה של שלום, והממשלה הזו תמשיך להגשים - זאת הממשלה שלי - אפילו ולמרות העובדה שאני רק באופוזיציה, ואני מאחל לה שהיא תמשיך בדרך השלום והיא תעשה טוב יותר ב=1997 ממה שעשתה ב=1996, הרבה יותר טוב ב=1997 ממה שעשתה ב=1996.

אני גם רוצה לנצל את ההזדמנות ששר הביטחון נמצא כאן על מנת לברך אותו על המאמצים הכבירים שהוא השקיע בימים האחרונים על מנת לקדם ולהשלים את הסכם חברון. אני מאוד מאוד מקווה שעד סוף היום, או לכל המאוחר מחר, ייחתם סוף=סוף ההסכם הזה בראשי תיבות. אני מאוד מקווה שלממשלה יהיו העוז והתבונה לתמוך בהסכם הזה ולהביא אותו כאן לכנסת, כי פה בכנסת הוא יקבל תמיכה רחבה הרבה יותר ממה שהוא יקבל בממשלה. אנחנו נתמוך בו, אנחנו נברך את ראש הממשלה על חתימת ההסכם ונברך את שרי הממשלה, כמו שאמרתי, בראש ובראשונה את שר הביטחון, על חתימת ההסכם.

אמר קודם חבר הכנסת חיים אורון - כנראה מעבר לכל הסממאות ולכל האידיאולוגיות ולכל האמירות הגבוהות ולכל תעמולות הבחירות ולכל הפראזות שמושמעות בחלל האוויר הפוליטי במדינת ישראל, יש מציאות חיים. מציאות החיים היא החזקה ביותר. מציאות החיים מנצחת, בסופו של דבר, גם לגופים ולמפלגות בעלי אידיאולוגיה נוקשה וקשה, אידיאולוגיה שרואה את הדברים בצורה חד=ממדית. בסופו של דבר, גם לבעלי האידיאולוגיה הזו אין ברירה אלא להסתכל למציאות "ישר בעינייך", להכיר בה, להתמודד אתה ולתת לה פתרונות פרקטיים ואמיתיים. נדמה לי, שאם המפד"ל היתה עומדת היום בראש הממשלה ומנהלת את המדינה, גם הם היו צריכים להגיע להסכם הזה והיו חותמים עליו. כי כנראה הרבה יותר קל ונוח - - -

שאול יהלום (מפד"ל):

- - -

אלי גולדשמידט (העבודה):

כי הרבה יותר קל ונוח, חבר הכנסת יהלום, לשבת מהצד ולהגיד: זה לא טוב וזה לא בסדר. בסופו של דבר אין לכם שום אלטרנטיבה.

שאל יהלום (מפד"ל):

תנסה אותנו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

והעובדה שאתם הפכתם להיות ראש החץ של הימין הקיצוני במדינת ישראל, על כך נאמר שזיקנתכם כתנועה מביישת את נעורייכם כתנועה.

שאל יהלום (מפד"ל):

אנחנו גאים בכך.

אלי גולדשמידט (העבודה):

במקום לתת גיבוי לראש הממשלה שלכם, שבחרתם בו, שנלחמתם כדי שיעלה לשלטון, במקום לתת לו גיבוי על הצעד האמיץ שהוא מבצע, שהוא מיישם הסכם שדרכו ובאמצעות אפשר יהיה להגיע לדו־קיום, לשלום, להבנה בין שני העמים, אתם חוזרים לדוגמאות שאבד עליהן כלח. בסופו של דבר, אינני אומר שאתם רוצים בזה, אבל בדרככם, אם חס ושלום הוא היה מאמץ אותה, כל המזרח התיכון היה נכנס למרחץ דמים נורא ששום בית בחברון לא היה מצדיק אותו. ואני אדם שמכבד את המקומות הקדושים בחברון.

שאל יהלום (מפד"ל):

אל תהלך עלינו אימים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני לא מהלך אימים. בינתיים מי שמהלך אימים על המדינה, על ראש הממשלה, על הציבור, זה אתה וחבריך. תן גיבוי לשר הביטחון הזה. שר הביטחון הזה, חבר הכנסת שאול יהלום, היה אלוף של שלושת הפיקודים. הוא נלחם בכל מלחמות ישראל. הוא יודע לפחות טוב כמוך, אם לא טוב ממך, איך לשמור על הביטחון של היהודים שיושבים בחברון. אם אתה לא מאמין בשר הביטחון שהוא מסוגל לתת את התשובה הזאת, אני מציע לך להיות לפחות כן עם עצמך, לוותר על משרד הדתות, לוותר על משרד החינוך, לוותר על משרד התחבורה, לוותר על ראשות ועדת החוקה, לוותר על כל הנכסים הנהדרים שיש לכם. תעזבו את הממשלה, אם אתם באמת אידיאולוגים כל כך. אם אתם כל כך מאמינים בחזון שלכם, ואתם חושבים שמה שהולכים לעשות פה זה דבר שהולך להרוס את עם ישראל, מה אתה עושה בממשלה? מה אתה עושה בקואליציה?

שאול יהלום (מפד"ל):

אם נעזוב את הממשלה, יהיה יותר גרוע.

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת יהלום, אנחנו נדאג, שאם הממשלה הזאת תלך בדרך השלום, את הקולות שאתם תגרעו מהם היא תקבל מאתנו. אל תדאג לממשלה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אז יהיה עוד יותר גרוע.

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת שאול יהלום, אתם רוצים כיסאות, אתם רוצים ליהנות מכל העולמות. אתם רוצים לדבר על אידיאולוגיה ולהישאר בשלטון. זה מה שמעניין אתכם.

שאל יהלום (מפד"ל):

אתם חולי כיסאות.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת שאל יהלום, אני מבקש להפסיק.

אלי גולדשמידט (העבודה):

הנכסים שלכם בשלטון חשובים לכם יותר מאידיאולוגיה. כי אם זה באמת היה חשוב לכם, לא היית נשאר בממשלה.

שאל יהלום (מפד"ל):

הרסתם את כל מדינת ישראל. תראה מה ששר הביטחון - - -

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת שאל יהלום, דעותיך הן כדעותיו של גנדי. תלמד ממנו, תהיה באופוזיציה. מה אתה עושה בממשלה? מה אתה עושה בקואליציה? הכיסא יותר חשוב לכם מהאידיאולוגיה.

שאל יהלום (מפד"ל):

אתה מדבר שטויות. אתם חולי כיסאות.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת יהלום, אף אחד לא שומע לא אותך ולא אותו, עם כל הצעקות האלה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מייסדי המפד"ל מתהפכים בקברותיהם כאשר הם רואים את ההתנהגות שלכם. זאת איננה פטריוטיות. זה פופוליזם עטוף באידיאולוגיה יפה. ואני חוזר ואומר, מעבר - - -

שאול יהלום (מפד"ל):

אצלכם הציונות זה קרדום.

אלי גולדשמידט (העבודה):

כן, רק לך יש ציונות, אתה הבעלים של הציונות.

אני מסיים במשפט אחרון ואומר שוב, ואני אומר את זה במלוא הכנות: ממשלת ישראל הזו שאנחנו התנגדנו לה ועמדנו מולה בבחירות, תקבל את מלוא הגיבוי שלנו בכל פעם שהיא הולכת צעד אחרי צעד לשלום. זה קשה לה, וכל הכבוד שהיא עושה את זה. ואתם תתחילו ללמוד מהם, איך - - -

שאול יהלום (מפד"ל):

כל פעם שהיא מקבלת את הגיבוי ממך, סימן שהיא טועה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

- - -

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת בן=צור, הרי אתה תומך בדברים, הרי לך יש בעיה בתוך המפד"ל, אנחנו רואים את זה.

תודה רבה ושנה טובה לכולם.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת אלי גולדשמידט. אני מזמין את חבר הכנסת מיכאל קליינר, ואני מבקש שוב, כל דקה שלוקחים, זה על חשבון החברים הבאים.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

- - -

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, הדיון הסופי על התקציב התחיל קצת אחרי ערוב יום כ"א בטבת, הוא התחיל ביום כ"ב בטבת, והוא יסתיים, בעזרת השם, ביום כ"ב בטבת. זה הלוח היחיד שלנו, זה הלוח היחיד שאנחנו מכירים. מייד כשאני קיבלתי את המכתב של חבר הכנסת אופיר פינס בדקתי באיזו שפה הוא כתוב. הייתי מבין אילו היינו מקבלים את זה מחבר הכנסת הנוצרי שיש לנו, ובהזדמנות זו כולנו מאחלים לו שנה טובה; אבל לו בלבד. אבל, ראיתי שחתום על זה חבר הכנסת אופיר פינס. מייד פניתי אל יושב=ראש הכנסת, הסבתי את תשומת לבו, ואני שמח שהיושב=ראש - - -

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

זה היהודון שרוקד מה יפית. זה כמו היהודונים שרקדו לפני הגויים מה יפית. זה יהודון נוסח 1997; יהודון בלי שום טיפת כבוד.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

חבר הכנסת רביץ, ראיתי את המחזה המביש הזה בטלוויזיה, טוב שהוא היה באיזה חדרון, ולא במזנון חברי הכנסת, כפי שתוכנן. ומכאן אני אומר בשם כולנו, יישר כוח ליושב=ראש הכנסת שמנע את המחזה המביש הזה שהועיד לנו חבר הכנסת פינס לשעה רבע לפני חצות, אתמול. אני ראיתי אותו עם הבקבוק ולא הבנתי מה הקשר בין - - -

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

מה מביש כל כך?

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

אני חושב שכשיושבים עם בקבוק בכנסת ישראל, זה דבר חסר תקדים.

וליד צאדק חאג'=יחיא (מרצ):

האם אסור לשתות יין?

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

הרי אני יודע את הנסיבות, ובואו לא ניתמם. אני לא חושב שזה הוסיף - - -

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אתם כל כך רוצים כותרות. צעירון יהודון מלוכלך שרוצה כתבות.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת רביץ, אני מבקש ממך לפחות לחזור בכ - - -

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

יהודון מלוכלך, וטיפש גם כן.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת רביץ - - -

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

אני רוצה לקוות, שחבר הכנסת פינס, שהוא חבר כנסת טוב, חבר כנסת מוכשר, לא זקוק לגימיקים כאלה.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

הוא לא טוב, הוא רע.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

עכשיו אני רוצה לדבר על התקציב. בסך הכול, האמת צריכה להיאמר שהוגש לנו היום תקציב חסר תקדים. לא היה תקדים - - -

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

- - -

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני יושב=ראש ועדת הכספים, תאמין לי שאני מבין את התרגשותך. גם אני כעסתי וזעמתי ופעלתי, אבל בוא נדבר על התקציב שאתה הגשת בשם ועדת הכספים, כי אני בטוח

שהיושב=ראש לא יוסיף לי זמן. ברשותך.

לא היה תקדים לקיצוץ כל כך גדול, כל כך עמוק, בתקציב המדינה. ואני חושב שזאת הצלחה גדולה מאוד לממשלה, שהצליחה להביא לנו תקציב של תקווה.

אני בחנתי את כל ההסתייגויות של האופוזיציה, ועשיתי חשבון כמה היה עולה למשק אילו היו כל ההסתייגויות של האופוזיציה מתקבלות. אני מודה, אדוני היושב=ראש, שכשהגעתי ל=300 מיליון שקלים הפסקתי לספור. זו, כמובן, לא דרך שניתן לנהל בה משק. ברור שלו קיבלנו את כל הצעות האופוזיציה בתקציב, היה לנו משק שמתמוטט, שקורס, אבטלה המונית, אינפלציה של עשרות ומאות אחוזים. תבואו ותאמרו: תהיה רציני, הרי זו אופוזיציה; לאופוזיציה מותר להציע הצעות לא אחראיות, לאופוזיציה מותר להוסיף תקציבים כהנה וכהנה כיד הדמיון הטובה עליה, ואתה לא יכול לעשות את החשבון הזה. נניח שאתם צודקים.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

היהודון הגיע.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב=ראש, תוסיף לי את הזמן אם זה יתחדש.

אני רוצה לומר לכם, שהייתי מקבל את הטיעון - אנחנו אופוזיציה, ולכן אל תיקחו אותנו ברצינות, אם התקציב שהוגש בפועל על=ידיכם, על=ידי שר האוצר שוחט, לשנת 1996, לשנת 1995, היה תקציב יותר אחראי. אבל אני רוצה לומר: אולי לא בהיקפים האלה, אבל גם התקציב של 1995 והתקציב של 1996 היו תקציבים שנראו כאילו הם לקוחים מאיזה דמיון. לכן הגענו לגירעון שגרם נזק וסכנה למשק הישראלי. ואם יכול לבוא שר האוצר, להישבע ולומר: ב=1995 לא ידעתי שההכנסות לא תהיינה מספיקות, הרי בשנת 1996 כבר ידעתם שתחזית ההכנסות לקוחה מאיזה רצון או משאלה או שאיפה, מה שנקרא, ולא מעוגנת ריאלית במצב המשק. אבל לא הבאתם את זה בחשבון, WISHFUL THINKING,

וב=1996, במודע, ניפחתם את אומדן ההכנסות, כדי שתוכלו ליצור תקציב גירעוני בשנת בחירות. לכן, הגענו לגירעון של למעלה מ=13 מיליארד שקלים בשנה זו כתוצאה מהמדיניות שלכם. לכן, לפעמים לא הבנתי איך מצאתם את העוז בנפשכם לעמוד מעל הדוכן הזה ולתת עצות ולהטיף ולהגיד מה צריך ומה לא צריך, כשהותרתם לנו גירעון מחפיר, שאין כמוהו בעולם המערבי.

ומה עוללתם למאזן התשלומים? הרי קיבלתם ב=1992 משק עם מאזן תשלומים חיובי, 100 מיליון דולר מאזן חיובי, והותרתם אותנו עם חור, עם דפיציט, עם גירעון מופקר, חסר אחריות, של למעלה מ=5 מיליארדי דולרים. ואתם תבואו ותדברו כלכלה מעל הדוכן הזה?

באה הממשלה הזאת ותיקנה את מה שאתם עיוותתם, והצליחה לקצץ כמעט 7 מיליארדי שקלים. וכמה לעגתם בוועדת הכספים וכמה צחקתם.

רפאל אלול (העבודה):

- - -

מיכה גולדמן (העבודה):

חבר הכנסת קליינר, בקריית=גת ביקרת?

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

לא שלא נעשו דברים טובים. ביקרתי בקריית=גת. אלא מה רציתם, גם לעשות גירעון מפלצתי שכזה וגם לא לעשות דבר?

מיכה גולדמן (העבודה):

ההבדל, שאצלנו עושים גירעון למען בנייה, אצלכם עושים גירעון למען כישלון.

אברהם הירשזון (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

אתם עשיתם גירעון שאסור לעשות אותו, ואם לא היינו מבצעים את ניתוח החירום שבוצע כאן בתקציב הזה, המשק היה קורס אל תוך אבטלה המונית ואל תוך אינפלציה שהיתה מזכירה את שנות ה=80.

ובכך עדיין לא די. מכיוון שנאלצנו לעשות תקציב מתוח, בלמנו גזירות חברתיות, אבל עדיין לא הצלחנו לבצע פריצת דרך חברתית, ואני מקווה שנבצע אותה בשנים הקרובות, כי זה חלק מהמצע שלנו. לצערי, אין משאבים מספיקים כדי לתת למערכת הביטחון את מה שהיא רוצה, ואני חושב שנצטרך במהלך השנה לבצע צעדים נוספים, כדי שבלי להסתכן באבטלה ובאינפלציה נוכל להעמיד את המשאבים הדרושים למערכת הביטחון, שגם בה, נדמה לי, חרב הקיצוצים היתה קצת יותר מדי חדה, הקיצוץ היה קצת יותר מדי גס בשנים האחרונות. בכל מצב ובכל מדיניות, ודווקא עם הליכה לסיכונים, ודאי שנצטרך מערכת ביטחון חזקה יותר, כי הרי גם לכם אין אמונה באלה שאתם התחלתם את התהליך המואץ הזה, המסוכן הזה, המעיק על הממשלה הזאת של אוסלו. גם אתם לא מאמינים להם, וגם אתם יודעים שככל שנתקדם נצטרך צבא יותר חזק ויותר מסוגל להגן על הגבולות הבלתי=ניתנים להגנה ששלחתם אותנו אליהם בהסכמי אוסלו.

חבר הכנסת גולדשמידט, עם כל הכבוד, אנחנו הלכנו במתווה שלום בטוח של קמפ=דייוויד ושל הסכמי מדריד.

אלי גולדשמידט (העבודה):

איזה הסכם?

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

הלכנו למדריד וישבנו עם הסורים וישבנו עם הפלשתינים. לא אש"ף, פלשתינים.

אופיר פינס=פז (העבודה):

חוץ מ"מלחמה בטוח" אתה לא מסוגל לעשות דבר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

- - -

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

הלכנו בדרך, צעד אחרי צעד, בלי ערבים ממזרח=ירושלים, בלי ערבים מהתפוצות, והיינו מתקדמים לאט לאט.

אורי אור (העבודה):

אמרו שההצבעה בשעה 03:00. תורידו אותו כבר.

היו"ר ח' דיין:

נא לסיים.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

הפריעו לי. אני מסיים בקטע הזה.

היו"ר ח' דיין:

אני מבקש, דקה, כי יש עוד נואם אחרון, שאני חייב לתת לו לדבר.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

אתם באתם עם פריצת כל הסכרים וכל הבלמים, והלכתם למתווה שבספטמבר 1997 מוליך אותנו למדינה פלשתינית.

חיים אורון (מרצ):

- - -

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

ואז באתם ואמרתם: את זה תיקחו. דוד לוי הצביע נגד אוסלו.

חיים אורון (מרצ):

- - -

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

דוד לוי הצביע נגד אוסלו כמו בנימין נתניהו, כמו כל סיעת הליכוד בכנסת השלוש=עשרה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

הוא חזר בתשובה, דוד לוי חזר בתשובה.

רפאל אלול (העבודה):

- - -

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת רפאל אלול, הוא סיים את זמנו.

אני מבקש משפט מסכם כדי לאפשר לעוד חבר, הנואם האחרון, לסיים.

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

גם שר הביטחון עמד כאן על הבמה - הוא יושב באולם - ושמעתי אותו אומר שהוא התחיל את הדרך עם אותו הסכם אומלל, הרה אסון, שבתוכו, במציאות הבין-לאומית, אנחנו נאלצים לתמרן. אם העם היה נותן לנו ב-1992 להמשיך במתווה מדריד, מצבנו הביטחוני, המדיני והכלכלי היה הרבה יותר טוב.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת מיכאל קליינר. אני מזמין את אחרון הדוברים - חבר הכנסת מאיר שטרית, ולאחר מכן עוברים להצבעות.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

כמה זמן יש לו?

היו"ר ח' דיין:

יש לו 12 דקות.

חברים יקרים, היו כאן נואמים מהסיעות השונות, וביקשתי לצמצם בזמנים כדי לאפשר לכולם לדבר. אף אחד לא התחשב באחר, ואני מאפשר לנואם האחרון לסיים את דבריו, וגם מאפשר לחברי הכנסת מכל סיעות הבית להגיע בזמן להצבעה.

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, רבותי חברי הכנסת, רבותי השרים, צריך לומר "לילה טוב" - -

קריאה:

"בוקר טוב".

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

- - ו"בוקר טוב", ו"שנה אזרחית חדשה טובה".

אלי גולדשמידט (העבודה):

למה אתם צועקים עלינו? אני אמרתי "שנה טובה", אז צעקו עלי. אתה בקואליציה, אז לא צועקים עליך.

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

חבר הכנסת גולדשמידט, החיים והמוות בידי הלשון. אספר לך סיפור: בן למשפחה אחת נסע לחוץ=לארץ. אחרי זמן מה הוא שלח מכתב לאבא שלו, כי הוא נשאר בלי כסף. האבא מקבל את המכתב וקורא אותו: אבא, אין לי כסף, שלח לי כסף. אם לא תשלח לי כסף, אני לא יודע מה אני אעשה. אומר האב: איזה חוצפן, איך הוא כותב דבר כזה? אני לא אשלח לו פרוטה. לוקחת האם את המכתב ושואלת: למה אתה מתרגז עליו? תראה איך הוא כותב את המכתב, והיא קוראת בקול רך: אבא, בבקשה, שלח לי כסף, אני לא יודע מה

לעשות. אומר האב: מסכן הבן שלי. ומייד שלח לו כסף. החיים והמוות בידי הלשון.

רבתי, אני יושב בדיונים האלה על חוק ההסדרים ועל התקציב ימים ולילות, ואתם יושבים כמונו. אבל צריך להודות על האמת, רבתי, אני אומר לאופוזיציה: התעייפתם.

חיים אורון (מרצ):

לא.

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

זו לא בושה. ב=24:00 כבר לא היה איש מהדוברים והיינו צריכים לעשות הפסקה.

חיים אורון (מרצ):

כי חברי הליכוד ירדו מהדיבורים הלילה. זו לא חוכמה. יש לנו פיליבסטר עד פסח. אתם עושים את זה כל כך מהר. רוצו.

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

חבר הכנסת אורון, זו לא בושה, גם אנחנו התעייפנו, גם אנחנו נשברנו, לא רק אתם.

רבתי, הריטואל הזה שהופך את הדיון לימים ולילות של דיבורים, עם כל הכבוד, זה אולי יפה, וזה מחיר הדמוקרטיה, אבל אולי הגיע הזמן לשנות זאת. יכול להיות שהגיע זמן להגביל את הדיבור ולהפוך את הדיון על חוק התקציב לדיון רציני. אנחנו נוכל לדון בו חמש=שש שעות, עם הצבעות כל הזמן, בלי הפסקות. אז כולם יהיו מרותקים לכנסת, אפשר יהיה להצביע בכל רגע בלי הסדרים מראש. אז הדיון יהיה חי, אמיתי, תוסס, במקום שהעניין נמרח על גבי ימים ולילות בלי שיהיה לאיש אכפת מן העניין.

ואם יהיו חברים שירצו לדבר כמה לילות, אני מציע, אדוני היושב=ראש, נשאיר את הכנסת פתוחה, את המצלמות פתוחות, וניתן להם לדבר עד שיצא להם עשן מהאוזניים.

רן כהן (מרצ):

אני רוצה להזכיר לך שכך היה פעם ואז ישנו כאן על הכיסאות. לא היה שום דבר - -

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

חבר הכנסת רן כהן, אני כאן מ=1981 והשתתפתי בכל הדיונים על התקציב. מניסיוני בכנסות קודמות, לא היה פיליבסטר כזה. היו דיונים, היו אמבושים של האופוזיציה. כשהממשלה החמיצה לרגע בהצבעה, האנשים ירדו והצביעו והממשלה הובסה לא אחת. הדיון היה אז חי, מרתק, תוסס, אנשים לא יצאו מאולם המליאה ובאמת ישנו על הכיסאות. העניין נגמר בשש שעות, וזה הגיוני.

רענן כהן (העבודה):

חבר הכנסת מאיר שטרית, מה אתה אומר על התקציב?

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

אני אגיע לזה, יש לי 12 דקות.

חבר הכנסת רענן כהן, אני מציע לך ליזום יחד אתי תיקון נוסף. אני מציע שבשנים הבאות לא נסבול שוב אותו דבר.

אשר לתקציב עצמו, אני מבקש להבהיר לפחות נקודה אחת, כי שמעתי חלק מהדוברים מסבירים לנו, שבעצם העובדה שנאבקנו נגד הגזירות בעניין תשלומי הבריאות ונגד הגזירות בעניין קיצוץ קצבאות ילדים, אנחנו פגענו בחלשים כי שינו את מדרגות המס.

רבותי, אל תספרו סיפורים, זה פשוט קשקוש, ואני אסביר לכם מדוע. מדרגות המס אפקטיביות לגבי אלה שמשלמים מס. 50% מהאוכלוסייה שלא מגיעים כלל לסף המס, להם הדבר הזה לא משנה כלל. אילו הגזירות האלה היו קיימות, כל מי שהולך לבקר אצל רופא או במרפאה היה צריך לשלם, מחיר התרופות היה עולה ב-25%, התשלום היה יכול להגיע לפעמים לעשרות ואולי למאות שקלים בחודש לאנשים מסוימים. אשר לקצבאות הילדים, אם היו מבטלים אותן לילד ראשון ולילד שני, ההפחתה בתקציב המשפחתי היתה מגיעה ל-2,500 שקל בשנה.

כך שעם כל הכבוד לנקודת הזיכוי ולמדרגות המס, הפגיעה קטנה הרבה יותר. נוסף על כך, הפגיעה היא פרוגרסיבית; מי שמשלם יותר - משלם יותר. אז תפסיקו עם הסמאות כאילו פגענו יותר בחלשים. מי שלא מכיר את הנושא לפרטיו, שלא יטיף מוסר, שלא יגיד: כן דאגתם לחלשים, לא דאגתם לחלשים. גם אנחנו יודעים פרק בכלכלה.

ודבר אחרון, רבותי. אינני רוצה להאריך. אני יכול לעמוד כאן עכשיו על הבמה ולמנות לכם עוד אלף מטרות חשובות שאפשר להיאבק עליהן בחירוף נפש. מה לא? חיילים משוחררים, זוגות צעירים, בנייה לקשישים, הוסטלים לקשישים, טיפול בנשים, מקלטים לנשים מוכות, מעונות יום, ואני יכול להוסיף עוד ועוד נושאים אחרים. לא חסר. אבל צריך למקד את המאבק בנקודה אחת או שתיים ולהשיג את המטרה, צריך לדעת שאי=אפשר להשיג את כל המטרות בבת אחת.

אני חושב, שאם היו הישגים בדיון התקציבי הזה בתחום החברתי, הרי זה בעיקר הודות לחברים בקואליציה שהשפיעו על הממשלה לשנות את דעתה בתחומים מסוימים. אני שמח שחברים בקואליציה לא הצביעו כגוף אחד בעד כל דבר, בלי בחינה ובדיקה. ואני אומר לחברי באופוזיציה, גם אנחנו היינו באופוזיציה ארבע שנים וראיתי את ההצבעות של הקואליציה דאז והאופוזיציה היום נגד כל נושא שהעלינו. על כל דבר הצבעתם נגד.

הדבר ברור, זה משחק פוליטי, זה לגיטימי. מותר לבקר את הממשלה, אבל צריך להודות על האמת. אני לא ראיתי הרבה אנשי קואליציה בממשלה הקודמת עומדים על דעתם בצורה נחרצת וגם מוכנים להצביע כפי שקרה בכנסת הזאת. אני חושב שזה רק לברכה

לחברי הקואליציה, זה לכבודה של הכנסת ולכבודה של הממשלה.

אני מאחל לעצמנו שהתקציב החדש יוליך למטרות המצופות ממנו, דהיינו לריסון -

-

עמיר פרץ (העבודה):

- - -

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

נכון, לא כולם, היו בודדים שנהגו כיאות. חברי הכנסת עמיר פרץ, רפי אלול,

אלי דיין ושלמה בוחבוט הצביעו אז נגד.

אני רוצה לקוות שהתקציב הזה ישיג את היעדים כפי שאנו מצפים ממנו, שיביא באמת

לכך שהאינפלציה תישאר נמוכה והפריון יעלה וההשקעות במשק יעלו. אני תקווה שנראה

צמיחה כלכלית בעקבות התקציב הזה כפי שאנחנו מצפים שאכן כך יקרה. בוקר טוב ותודה

רבה, אדוני היושב=ראש.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. יסכם את הדיון יושב=ראש ועדת הכספים, ולאחר מכן ניגש להצבעות.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, זה חודשים מספר ובמיוחד ימים ולילות עסקנו

בחומר. תרשו לי, חברי חברי הכנסת, לסיים את הדיון החשוב והארוך הזה בכמה פסוקים

מספר ישעיהו שנוגעים למאורעות שלנו היום. אני קורא מתוך ספר ישעיהו, פרק כ"ב:

"משא גיא חזיון מה=לך אפוא כי עלית כלך לגגות. תשאות מלאה עיר הומיה קריה עליזה

חלליך לא חללי חרב ולא מתי מלחמה. כל קציניך נדדו יחד מקשת אסרו כל נמצאיך אסרו

יחדו מרחוק ברחו. על=כן אמרתי שעו מני אמרר בבכי אל תאיצו לנחמני על שד בת=עמי.
כי יום מהומה ומבוסה ומבוכה לה' אלוקים צבאות בגי חזיון מקרקר קר ושוע אל ההר".

אני מדלג על כמה פסוקים וממשיך: "ויקרא ה' אלוקים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרח ולחגר שק. והנה ששון ושמחה הרג בקר ושחט צאן אכל בשר ושתות יין אכול ושתו כי מחר נמות. ונגלה באוזני ה' צבאות אם יכפר העון הזה לכם עד תמתון אמר ה' אלוקים צבאות".

ואסיים: ובבניין ירושלים ננוחם.

הדברים נאמרו נוכח מאורעות קשים שעברנו ביום הזה שהוא חג לבני עמים אחרים אבל לא לנו. לנו זה יום שסימל את הדם ואת הדמעה, הרוג ורצוח במשך ההיסטוריה הארוכה של העם היהודי.

אני מאחל לכולנו שתהיה לנו שנת תקציב טובה ושנדע מה לעשות בכספים לרווחת העם היושב בציון. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעות על הסתייגויות לתקציב לשנת הכספים 1997. לסעיף 01 - נשיא המדינה, הסתייגות של סיעת מד"ע=רע"ם. מי בעד ההסתייגות? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת מד"ע=רע"ם לסעיף 01 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

מי בעד ההסתייגות של קבוצת שלום?

מיכאל איתן (הליכוד=גשר=צומת):

הצבעה אלקטרונית.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

מסיר את ההסתייגות.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סילבן שלום מסיר את ההסתייגות.

חבר הכנסת מיכאל קליינר, מסיר?

מיכאל קליינר (הליכוד=גשר=צומת):

מסיר.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בני אלון, מסיר?

בנימין אלון (מולדת):

מסיר.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בני אלון מסיר.

חבר הכנסת יהודה הראל מסיר את ההסתייגות.

מיכאל איתן (הליכוד=גשר=צומת):

הצבעה אלקטרונית.

היו"ר ד' תיכון:

הצבעה אלקטרונית. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 37

בעד ההסתייגות של חבר הכנסת נ' מסאלחה לסעיף 01 - 38

נגד - 55

נמנעים - אין

ההסתייגות של חבר הכנסת נ' מסאלחה לסעיף 01 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 38, נגד - 55. ההסתייגות לא נתקבלה.

אנחנו עוברים להסתייגות של חבר הכנסת נסים דהן.

נסים דהן (ש"ס):

מסיר.

היו"ר ד' תיכון:

מסיר.

רבותי, הצבעה אלקטרונית. מי בעד סעיף 01 - נשיא המדינה, בקריאה שנייה? מי נגד?

הצבעה מס' 38

בעד סעיף 01, כהצעת הוועדה - 84

נגד - 7

נמנעים - 3

סעיף 01 - נשיא המדינה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 84, נגד - 7, נמנעים - 3. תקציב נשיא המדינה אושר בקריאה שנייה.

רבותי, אני עובר לעמוד הבא, סעיף 02 - הכנסת.

רבותי, שימו לב, מזכיר הכנסת שמואל יעקבסון מסיים את עבודתו בעוד כמה דקות=שעות. לאחר 46 שנות שירות בכנסת, הוא עוזב אותנו. ההגינות והמסירות הן מקצת מתכונותיו. הוא הולך זקוף כמי שהתווה את הדרך לדמוקרטיה. עמוד האש של הכנסת ושל הדמוקרטיה פורש. הוא ימשיך לשמש כיועץ לכנסת, אבל זו ישיבתו האחרונה.

בשמכם ובשמי אני מצדיע לשמואל יעקבסון.

(מחיאות כפיים)

רבותי, אנחנו עוברים להצבעה על סעיף 02 - הכנסת. מי בעד ההסתייגות של קבוצת סיעת מד"ע=רע"ם? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת מד"ע=רע"ם לסעיף 02 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חבר הכנסת שלום מסיר, חבר הכנסת קליינר מסיר, חבר הכנסת בני אלון מסיר, חבר הכנסת יהודה הראל מסיר.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת נואף מסאלחה? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת נ' מסאלחה לסעיף 02 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חברת הכנסת נעמי בלומנטל מסירה, חבר הכנסת רובי ריבלין מסיר.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת רן כהן? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת רן כהן לסעיף 02 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

אנחנו ניגשים להצבעה אלקטרונית על סעיף 02 - הכנסת, בקריאה שנייה.

הצבעה מס' 39

בעד סעיף 02, כהצעת הוועדה - 89

נגד - 1

נמנעים - 3

סעיף 02 - הכנסת, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 89, נגד - 1, נמנעים - 3. הסעיף אושר בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים לסעיף 03 - חברי הממשלה. מי בעד ההסתייגות של קבוצת פינס 1?

מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז 1 לסעיף 03 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

מי בעד ההסתייגות של קבוצת מרצ? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת מרצ לסעיף 03 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

מי בעד ההסתייגות של קבוצת מרצ? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת מרצ לסעיף 03 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות של קבוצת מרצ לא נתקבלה.

אנו מצביעים על סעיף 03 בקריאה שנייה. הצבעה אלקטרונית.

הצבעה מס' 40

בעד סעיף 03, כהצעת הוועדה - 55

נגד - 37

נמנעים - אין

סעיף 03 - חברי הממשלה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 55, נגד - 37. הסעיף התקבל בקריאה שנייה.

אני עובר לסעיף 04 - משרד ראש הממשלה. מי בעד ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד לסעיף 04 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

מי בעד ההסתייגות של קבוצת פינס 1? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז 1 לסעיף 04 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות של קבוצת פינס 1 לא נתקבלה.

מי בעד ההסתייגות של סיעת מד"ע=רע"ם? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת מד"ע=רע"ם לסעיף 04 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

מי בעד ההסתייגות של קבוצת מרצ? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת מרצ לסעיף 04 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חבר הכנסת שלום מסיר.

מי בעד ההסתייגות של קבוצת חד"ש=בל"ד ב'? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד ב' לסעיף 04 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

מי בעד ההסתייגות של קבוצת מרצ 1? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת מרצ 1 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חבר הכנסת קליינר מסיר.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת אברהם יחזקאל? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת א' יחזקאל לסעיף 04 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חברי הכנסת יהודה הראל ויהודה לנקרי מסירים.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת יוסי כץ? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת י' כץ לסעיף 04 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת נואף מסאלחה? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת נ' מסאלחה לסעיף 04 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חבר הכנסת נסים דהן מסיר, חברת הכנסת נעמי בלומנטל מסירה.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת עמיר פרץ? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ע' פרץ לסעיף 04 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חבר הכנסת רובי ריבלין מסיר. חבר הכנסת רחבעם זאבי מסיר.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת שלמה בן-עמי? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ש' בן-עמי לסעיף 04 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

מי בעד ההסתייגות של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חברת הכנסת ת' גוז'נסקי לסעיף 04 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

אנחנו ניגשים להצבעה אלקטרונית על תקציב משרד ראש הממשלה, בקריאה שנייה.

הצבעה מס' 41

בעד סעיף 04, כהצעת הוועדה - 57

נגד - 40

נמנעים - אין

סעיף 04 - משרד ראש הממשלה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 57, נגד - 40. הסעיף אושר בקריאה שנייה.

אנו עוברים לסעיף 05 - משרד האוצר. מי בעד ההסתייגות של סיעת חד"ש=בל"ד? מי

נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד לסעיף 05 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחית.

מי בעד ההסתייגות של קבוצת פינס 1? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז 1 לסעיף 05 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחית.

מי בעד ההסתייגות של קבוצת סיעת מד"ע=רע"ם? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת מד"ע=רע"ם לסעיף 05 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחית.

מי בעד ההסתייגות של קבוצת מרצ?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת מרצ לסעיף 05 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה.

חבר הכנסת שלום מסיר, חבר הכנסת קליינר מסיר, חבר הכנסת הראל מסיר, חבר הכנסת לנקרי מסיר.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת יוסי כץ? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת י' כץ לסעיף 05 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חבר הכנסת יורי שטרן מסיר.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת משה שחל? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת מ' שחל לסעיף 05 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות הוסרה.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת נואף מסאלחה? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת נ' מסאלחה לסעיף 05 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חברת הכנסת נעמי בלומנטל מסירה, חבר הכנסת שאול עמור מסיר.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת שלמה בן=עמי?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ש' בן=עמי לסעיף 05 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

מי בעד ההסתייגות של חברת הכנסת גוז'נסקי?

הצבעה

ההסתייגות של חברת הכנסת ת' גוז'נסקי לסעיף 05 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

רבותי, אנחנו מצביעים על תקציב משרד האוצר בקריאה שנייה. הצבעה אלקטרונית.

הצבעה מס' 42

בעד סעיף 05, כהצעת הוועדה - 57

נגד - 40

נמנעים - אין

סעיף 05 - משרד האוצר, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 57, נגד - 40. התקציב של משרד האוצר אושר בקריאה שנייה.

אנו עוברים לסעיף 06 - משרד הפנים. חבר הכנסת לובוצקי מסיר.

מי בעד ההסתייגות של סיעת חד"ש=בל"ד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד לסעיף 06 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

מי בעד ההסתייגות של מד"ע=רע"ם?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת מד"ע=רע"ם לסעיף 06 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב=ראש, הם פשוט לא נמצאים כאן. לא צריך להצביע על ההסתייגות שלהם.

היו"ר ד' תיכון:

חברי מד"ע=רע"ם לא נמצאים? בסדר.

חבר הכנסת שלום מסיר.

מי בעד ההסתייגות של חד"ש=בל"ד ב' מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד ב' לסעיף 06 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חבר הכנסת קליינר מסיר.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת אברהם יחזקאל? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת א' יחזקאל לסעיף 06 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

חבר הכנסת דוד טל מסיר, חבר הכנסת הראל מסיר.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת גולדמן? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת מ' גולדמן לסעיף 06 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת משה שחל? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת מ' שחל לסעיף 06 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת נואף מסאלחה? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת נ' מסאלחה לסעיף 06 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חברת הכנסת נעמי בלומנטל מסירה, חבר הכנסת בדש מסיר, חבר הכנסת הנדל מסיר,
חבר הכנסת רחבעם זאבי מסיר, חבר הכנסת שאול עמור מסיר, חבר הכנסת לובוצקי מסיר.

מד"ע=רע"ם אינם.

מי בעד ההסתייגות של חד"ש=בל"ד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד לסעיף 06 לא נתקבלה.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

לא, לא, החל מההסתייגות של קבוצת אלכס לובוצקי כל ההסתייגויות הן לסעיף 07,

ולא לסעיף 06.

היו"ר ד' תיכון:

סליחה. אנחנו חוזרים לסעיף 06 - משרד הפנים, בקריאה שנייה. הצבעה אלקטרונית.

הצבעה מס' 43

בעד סעיף 06, כהצעת הוועדה - 58

נגד - 40

נמנעים - אין

סעיף 06 - משרד הפנים, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 58, נגד - 40. תקציב משרד הפנים נתקבל בקריאה שנייה.

אנחנו ממשיכים. סעיף 07 - המשרד לביטחון פנים.

חבר הכנסת לובוצקי מסיר. מד"ע=רע"ם אינם.

מי בעד ההסתייגות של קבוצת חד"ש=בל"ד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד ב' לסעיף 07 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות הוסרה.

חבר הכנסת שטרן מסיר.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת אורי אור? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת א' אור לסעיף 07 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות הוסרה.

חבר הכנסת לנקרי מסיר.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת משה שחל? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת מ' שחל לסעיף 07 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות הוסרה.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת מסאלחה? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת נ' מסאלחה לסעיף 07 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

חבר הכנסת פני בדש מסיר את הסתייגותו. חבר הכנסת רחבעם זאבי מסיר את הסתייגותו. חבר הכנסת שמואל הלפרט מסיר.

סעיף 07 - המשרד לביטחון פנים, בקריאה שנייה. הצבעה אלקטרונית.

הצבעה מס' 44

בעד סעיף 07, כהצעת הוועדה - 59

נגד - 41

נמנעים - אין

סעיף 07 - המשרד לביטחון פנים, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 59, נגד - 41. תקציב המשרד לביטחון פנים אושר בקריאה שנייה.

אני ממשיך. סעיף 08 - משרד המשפטים. חבר הכנסת לובוצקי מסיר את ההסתייגות.

הסתייגות של קבוצת פינס 1.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצתחבר הכנסת א' פינס=פז 1 לסעיף 08 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות הוסרה.

מד"ע=רע"ם - אינם. הסתייגות של קבוצת מרצ.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת מרצ לסעיף 08 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות הוסרה.

חבר הכנסת שלום מסיר. הסתייגות של קבוצת חד"ש=בל"ד.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד ב' לסעיף 08 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

חבר הכנסת קליינר מסיר. סיעת מד"ע=רע"ם - אינם. חבר הכנסת דוד טל מסיר.

הסתייגות של חבר הכנסת משה שחל.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת מ' שחל לסעיף 08 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא אושרה.

הסתייגות של חבר הכנסת מסאלחה.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת נ' מסאלחה לסעיף 08 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא אושרה.

רבותי, בקריאה שנייה, תקציב משרד המשפטים - סעיף 08. הצבעה אלקטרונית.

הצבעה מס' 45

בעד סעיף 08, כהצעת הוועדה - 58

נגד - 38

נמנעים - 1

סעיף 08 - משרד המשפטים, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

התקציב אושר בקריאה שנייה.

09 - משרד החוץ. הסתייגות של קבוצת פינס 1.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז 1 לסעיף 09 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לא אושר.

מד"ע=רע"ם - אינם.

הסתייגות של קבוצת מרצ.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת מרצ לסעיף 09 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לא אושר.

חבר הכנסת שלום מסיר. הסתייגות של חד"ש=בל"ד.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד ב' לסעיף 09 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לא אושר.

חבר הכנסת קליינר מסיר.

הסתיוגות של חבר הכנסת אבי יחזקאל.

הצבעה

ההסתיוגות של חבר הכנסת א' יחזקאל לסעיף 09 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לא אושר.

הסתיוגות של חבר הכנסת יוסי כץ.

הצבעה

ההסתיוגות של חבר הכנסת י' כץ לסעיף 09 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לא אושר. הסתיוגות של משה שחל.

הצבעה

ההסתיוגות של חבר הכנסת מ' שחל לסעיף 09 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לא אושר.

הסתייגות של חבר הכנסת מסאלחה.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת נ' מסאלחה לסעיף 09 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לא אושר.

הסתייגות של עמיר פרץ.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ע' פרץ לסעיף 09 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לא אושר.

חבר הכנסת הנדל מסיר.

הסתייגות של חבר הכנסת שלמה בן=עמי.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ש' בן=עמי לסעיף 09 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לא אושר.

אנחנו ניגשים להצבעה אלקטרונית, סעיף 09 - משרד החוץ, בקריאה שנייה.

הצבעה מס' 46

בעד סעיף 09, כהצעת הוועדה - 64

נגד - 34

נמנעים - אין

סעיף 09 - משרד החוץ, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 64, נגד - 34. תקציב משרד החוץ אושר בקריאה שנייה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

זה בשביל דוד לוי - - - עכשיו נראה אותם שנתיים יושבים ככה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גולדשמידט, אתה אמור לסייע לי היום, נכון?

חיים אורון (מרצ):

- - -

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, אנחנו באמצע הצבעות.

חיים אורון (מרצ):

יש פה הערות.

היו"ר ד' תיכון:

אתה הרי עוקב אחרי.

סעיף 12 - גמלאות ופיצויים.

הסתייגות של סיעת חד"ש=בל"ד.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד לסעיף 12 לא נתקבלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

צריך להצביע על סעיפים 10 ו=11.

חיים אורון (מרצ):

סעיף 10 מבוטל.

היו"ר ד' תיכון:

לא צריך להצביע.

הסתייגות של קבוצת מרצ.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת מרצ לסעיף 12 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

הסתייגות של חבר הכנסת משה שחל.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת מ' שחל לסעיף 12 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לא נתקבלה.

הסתייגות של חבר הכנסת מסאלחה.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת נ' מסאלחה לסעיף 12 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת עמור מסיר.

הסתייגות של חברת הכנסת גוז'נסקי.

הצבעה

ההסתייגות של חברת הכנסת ת' גוז'נסקי לסעיף 12 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לא נתקבלה.

סעיף 12 - גמלאות ופיצויים, הצבעה אלקטרונית. אפשר להצביע בקריאה שנייה.

הצבעה מס' 47

בעד סעיף 12, כהצעת הוועדה - 57

נגד - 39

נמנעים - 1

סעיף 12 - גמלאות ופיצויים, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 57, נגד - 39, נמנעים - 1. הסעיף אושר בקריאה שנייה.

סעיף 13 - הוצאות שונות.

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד לסעיף 13 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לא אושר.

מד"ע=רע"ם - אינם.

הסתייגות של קבוצת מרצ.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת מרצ לסעיף 13 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לא אושר.

חבר הכנסת שלום מסיר.

הסתייגות של קבוצת חד"ש=בל"ד ב'.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד ב' לסעיף 13 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לא אושר.

חבר הכנסת קליינר מסיר.

הסתייגות של חבר הכנסת אברהם יחזקאל.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת א' יחזקאל לסעיף 13 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לא אושר.

חבר הכנסת בני אלון מסיר. חבר הכנסת חנן פורת מסיר.

הסתייגות של חבר הכנסת שחל.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת מ' שחל לסעיף 13 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לא אושר.

הסתייגות של חבר הכנסת נואף מסאלחה.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת נ' מסאלחה לסעיף 13 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לא אושר.

חבר הכנסת הנדל מסיר.

הסת"יגות של חברת הכנסת גוז'נסקי.

הצבעה

ההסת"יגות של חברת הכנסת ת' גוז'נסקי לסעיף 13 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לא אושר.

הצבעה אלקטרונית, סעיף 13, הוצאות שונות, בקריאה שנייה.

הצבעה מס' 48

בעד סעיף 13, כהצעת הוועדה - 57

נגד - 36

נמנעים - אין

סעיף 13 - הוצאות שונות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 59, נגד - 36. סעיף 13 אושר בקריאה שנייה.

סעיף 14, מימון מפלגות.

סיעת מד"ע=רע"ם - אינם.

הסתייגות קבוצת חד"ש=בל"ד ב'.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד ב' לסעיף 14 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לא אושר.

הסתייגות של חבר הכנסת מסאלחה.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת נ' מסאלחה לסעיף 14 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לא אושר.

חבר הכנסת רחבעם זאבי מסיר.

הצבעה אלקטרונית על סעיף 14, מימון מפלגות.

הצבעה מס' 49

בעד סעיף 14, כהצעת הוועדה - 78

נגד - 5

נמנעים - 8

סעיף 14 - מימון מפלגות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 78, נגד - 5, נמנעים - 8. הסעיף אושר בקריאה שנייה.

סעיף 15, משרד הביטחון. חיים אורון ומרצ, הצבעה אישית?

רענן כהן (העבודה):

לא. על הסתייגותו של עוזי לנדאו.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר. הסתייגות חיים אורון וחברי מרצ.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ח' אורון וחברי סיעת מרצ לסעיף 15 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לא נתקבל.

הסתייגות קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד לסעיף 15 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

לא נתקבל.

סיעת מד"ע=רע"ם - אינם. חבר הכנסת הראל מסיר. חברת הכנסת נעמי בלומנטל מסירה.

הסתיוגות של עוזי לנדאו. אנו ניגשים להצבעה אישית על הסתייגותו של חבר הכנסת עוזי לנדאו. אדוני המזכיר, בבקשה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

יולי=יואל אדלשטיין - נגד

רפאל אדרי - בעד

אהוד אולמרט - אינו נוכח

אורי אור - בעד

חיים אורון - בעד

אפי אושעיה - בעד

דוד אזולאי - נגד

דליה איציק - אינה נוכחת

מיכאל איתן - נגד

רפאל איתן - אינו נוכח

רפאל אלול - בעד

בנימין אלון - נגד

טלב אלסאנע - אינו נוכח

זאב בנימין בגין - נגד

פיני בדש - נגד

זאב בוים - נגד

יגאל ביבי - נגד

יוסף ביילין - בעד

נעמי בלומנטל - נגד

בנימין בן=אליעזר - בעד

אליהו בן=מנחם - אינו נוכח

שלמה בן=עמי - בעד

שמריהו בן=צור - נגד

שלמה בניזרי - אינו נוכח

רומן ברונפמן - נגד

עוזי ברעם - בעד

אהוד ברק - בעד

עזמי בשארה - אינו נוכח

תמר גוז'נסקי - נגד

מיכה גולדמן - בעד

אלי גולדשמידט - בעד

אריה גמליאל - נגד

משה גפני - נגד

עבד=אלמאלכ דהאמשה - בעד

נסים דהן - נגד

חיים דיין - נגד

יעל דיין - בעד

עבד=אלוהב דראושה - אינו נוכח

אריה דרעי - אינו נוכח

אברהם הירשזון - נגד

שמואל הלפרט - נגד

זבולון המר - אינו נוכח

צחי הנגבי - נגד

צבי הנדל - נגד

יהודה הראל - נגד

צבי ויינברג - נגד

שבח וייס - אינו נוכח

יצחק וקנין - נגד

רחבעם זאבי - בעד

נסים זוילי - בעד

עמנואל זיסמן - נגד

אליעזר זנדברג - נגד

נעמי חזן - בעד

תאופיק חטיב - אינו נוכח

דוד טל - אינו נוכח

סאלח טריף - בעד

יונה יהב - בעד

שאול יהלום - נגד

אברהם יחזקאל - בעד

אליהו ישי - נגד

איתן כבל - בעד

יצחק כהן - נגד

רן כהן - בעד

רענן כהן - בעד

יוסי כץ - נמנע

לימור לבנת - נגד

אלכסנדר לובוצקי - נגד

דוד לוי - נגד

יצחק לוי - נגד

מקסים לוי - אינו נוכח

עוזי לנדאו - בעד

סופה לנדבר - בעד

יהודה לנקרי - נגד

ענת מאור - בעד

אדיסו מאסלה - בעד

דוד מגן - אינו נוכח

האשם מחאמיד - נגד

חגי מירום - בעד

נואף מסאלחה - נגד
יהושע מצא - נגד
יצחק מרדכי - נגד
דן מרידור - נגד
מיכאל נודלמן - נגד
בנימין נתניהו - נגד
מרינה סולודקין - נגד
סאלח סלים - אינו נוכח
אפרים סנה - בעד
אחמד סעד - נגד
גדעון עזרא - נגד
שאול עמור - אינו נוכח
אברהם פורז - נגד
חנן פורת - נגד
אופיר פינס=פז - בעד
משה פלד - נגד
רפאל פנחסי - אינו נוכח
מאיר פרוש - נגד
שמעון פרס - אינו נוכח
עמיר פרץ - בעד
וליד צאדק חאג'=יחיא - נגד
דוד צוקר - בעד
אביגדור קהלני - נגד
מיכאל קליינר - נגד
משה קצב - אינו נוכח
דוד ראם - נגד
אברהם רביץ - נגד
אמנון רובינשטיין - בעד
ראובן ריבלין - נגד
חיים רמון - בעד

אבנר חי שאקי - נגד

אברהם שוחט - נגד

משה שחל - בעד

מאיר שטרית - נגד

אברהם שטרן - נגד

יורי שטרן - נגד

סילבן שלום - נגד

שלום שמחון - בעד

אריאל שרון - נגד

יוסי שריד - אינו נוכח

נתן שרנסקי - נגד

דן תיכון - נגד

אני קורא בשמות האנשים שלא נכחו:

רפאל איתן - אינו נוכח

טלב אלסאנע - אינו נוכח

אליהו בן־מנחם - אינו נוכח

אהוד אולמרט - אינו נוכח

דליה איציק - אינה נוכחת

שלמה בניזרי - אינו נוכח

עזמי בשארה - אינו נוכח

אריה דרעי - אינו נוכח

זבולון המר - אינו נוכח

שבח וייס - אינו נוכח

תאופיק חטיב - אינו נוכח

דוד טל - נגד

מקסים לוי - נגד

דוד מגן - אינו נוכח

סאלח סלים - אינו נוכח

שאול עמור - אינו נוכח
רפאל פנחסי - אינו נוכח
שמעון פרס - אינו נוכח
משה קצב - אינו נוכח
יוסי שריד - אינו נוכח

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בני אלון, הואל לגשת לכאן בבקשה. חבר הכנסת שוחט, הואל לבוא לכאן בבקשה. הצבעת בעד?

אברהם שוחט (העבודה):

אני הצבעתי נגד.

היו"ר ד' תיכון:

אז בסדר.

רבותי, נא לשבת, להלן התוצאות: בעד - 36, נגד - 64, נמנע אחד. ההסתייגות לא התקבלה.

אני עובר להצבעה האלקטרונית. אדוני ראש הממשלה, נא לשבת, אנחנו מצביעים. רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה אלקטרונית על סעיף 15 - משרד הביטחון. מי בעד הסעיף בקריאה שנייה? מי נגד?

אברהם יחזקאל (העבודה):

מי בעד איציק מרדכי? אנחנו נעזור לך, איציק.

אלי גולדשמידט (העבודה):

ההצבעות לפי השרים.

אברהם יחזקאל (העבודה):

איציק, אתה לא לבד.

הצבעה מס' 50

בעד סעיף 15, כהצעת הוועדה - 80

נגד - 13

נמנעים - 1

סעיף 15 - משרד הביטחון, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, בעד - 80, נגד - 13, נמנע אחד. תקציב משרד הביטחון אושר בקריאה שנייה.

אנחנו ממשיכים, רבותי. סעיף 16 - הוצאות חירום אזרחיות.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

אין הסתייגויות.

היו"ר ד' תיכון:

אין הסתייגויות. אנחנו מצביעים על הסעיף בקריאה שנייה. לא אלקטרוני,

רבותי. מי בעד סעיף 16 בקריאה שנייה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 16 - הוצאות חירום אזרחיות, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף התקבל בקריאה שנייה.

סעיף 17 - תיאום פעולות בשטחים. חד"ש=בל"ד - אינם. מי בעד הסעיף בקריאה

שנייה? מי נגד?

קריאות:

חד"ש=בל"ד ישנם.

היו"ר ד' תיכון:

סליחה, הם דווקא ישנם.

חיים אורון (מרצ):

גם מד"ע=רע"ם הגיעו.

היו"ר ד' תיכון:

גם אלה הגיעו. אתה רואה, הרווחנו כמה הצבעות; זאת אומרת, הפסדנו. אני חוזר:

סעיף 17 - תיאום הפעולות בשטחים. מי בעד ההסתייגות של קבוצת חד"ש=בל"ד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד ב' לסעיף 17 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה. מי בעד אישור הסעיף בקריאה שנייה? מי נגד?

הצבעה

סעיף 17 - תיאום הפעולות בשטחים, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 17 אושר בקריאה שנייה.

סעיף 18 - רשויות מקומיות. מי בעד ההסתייגות של חד"ש=בל"ד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד לסעיף 18 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה. מי בעד ההסתייגות של מד"ע? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת מד"ע=רע"ם לסעיף 18 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה. בל"ד ב' - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד ב' לסעיף 18 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה. יחזקאל - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת א' יחזקאל לסעיף 18 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה. פורז - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת א' פורז לסעיף 18 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה. דוד טל - מוריד, הראל - מוריד, לנקרי - מוריד. מיכה

גולדמן - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת מ' גולדמן לסעיף 18 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה. מרינה סולודקין - מורידה. מסאלחה - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת נ' מסאלחה לסעיף 18 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה. טריף - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 18 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה. בשארה - איננו. פרץ - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ע' פרץ לסעיף 18 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה. בדש - מסיר, הנדל - מסיר, עמור - מסיר. שמחון - מי בעד?

מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ש' שמחון לסעיף 18 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה. הלפרט - מסיר. גוז'נסקי - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חברת הכנסת ת' גוז'נסקי לסעיף 18 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה. אנחנו ניגשים להצבעה האלקטרונית. מי בעד סעיף 18 בקריאה שנייה? מי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 51

בעד סעיף 18, כהצעת הוועדה - 52

נגד - 38

נמנעים - 1

סעיף 18 - רשויות מקומיות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 52, נגד - 38, נמנע אחד. סעיף 18 אושר בקריאה שנייה.

סעיף 19 - משרד המדע. ההסתייגות של מד"ע - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת מד"ע=רע"ם לסעיף 19 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה. שלום - מסיר, קליינר - הסיר. מרצ 2 - - -

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

אדוני היושב=ראש, אני מבקש לקרוא לנו בשם שלנו - מד"ע=רע"ם, ולא "אלו" ולא מד"ע.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, אני רוצה להסביר לך שאני מקצר היום.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

אז תקצר אחרת.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מדרע"מ...

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, הסתייגות מרצ 2 - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת מרצ 2 לסעיף 19 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא אושרה. אברהם שטרן - מסיר, פורת - מסיר, לנקרי - מסיר, יורי שטרן - מסיר. מיכה גולדמן - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת מ' גולדמן לסעיף 19 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות הוסרה. מסאלחה - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת נ' מסאלחה לסעיף 19 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות הוסרה. בלומנטל - מסירה, עזמי בשארה - איננו. עמיר פרץ - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ע' פרץ לסעיף 19 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות הוסרה. זימן - מסיר. בן=עמי - מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ש' בן=עמי לסעיף 19 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות הוסרה. סעיף 19, משרד המדע - לא אלקטרוני. מי בעד? מי נגד?

שר התחבורה י' לוי:

דווקא משרד המדע לא אלקטרוני?

היו"ר ד' תיכון:

אמרתי - לא אלקטרוני, כדי לחסוך. אנחנו תמיד בעד חיסכון.

הצבעה

סעיף 19 - משרד המדע, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, תקציב משרד המדע אושר בקריאה שנייה.

נעבור לסעיף 20 - משרד החינוך והתרבות. חבר הכנסת לובוצקי מסיר את

הסת"יגותו.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

לא, אני לא מסיר. אני מבקש הצבעה אלקטרונית.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. נא לחזור למקומות, אנחנו מצביעים בהצבעה אלקטרונית על הסתייגותו של חבר הכנסת אלכס לובוצקי. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 52

בעד ההסת"יגות של קבוצת חבר הכנסת א' לובוצקי לסעיף 20 - 39

נגד - 51

נמנעים - אין

ההסת"יגות של קבוצת חבר הכנסת א' לובוצקי לסעיף 20 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 39, נגד - 51, ההסת"יגות לא נתקבלה.

מי בעד ההסת"יגויות לסעיף 20?

הצבעה

ההסת"יגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד לסעיף 20 לא נתקבלה.

ההסת"יגות של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז 1 לסעיף 20 לא נתקבלה.

ההסתייגות של קבוצת סיעת מד"ע=רע"ם לסעיף 20 לא נתקבלה.

ההסתייגות של קבוצת סיעת מרצ לסעיף 20 לא נתקבלה.

חיים אורון (מרצ):

אנחנו מסירים את כל ההסתייגויות שלנו עד סעיף 22.

היו"ר ד' תיכון:

אתה מסיר את כל ההסתייגויות של אורון ושל מרצ?

חיים אורון (מרצ):

אנחנו מסירים את כל ההסתייגויות של האופוזיציה עד סעיף 22.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר. שימו לב, אני מצביע על סעיף 20, בקריאה שנייה. ההצבעה היא אלקטרונית.
אפשר להצביע.

הצבעה מס' 53

בעד סעיף 20, כהצעת הוועדה - 50

נגד - 37

נמנעים - אין

סעיף 20 - משרד החינוך והתרבות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 50, נגד - 37, הסעיף אושר בקריאה שנייה.

נעבור להצבעה על סעיף 21 - השכלה גבוהה. ההצבעה היא אלקטרונית, בקריאה שנייה. מי בעד? מי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 54

בעד סעיף 21 - 64

נגד - 20

נמנעים - 3

סעיף 21 - השכלה גבוהה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 64. נגד - 20, נמנעים - 3. סעיף 21 אושר בקריאה שנייה.

מה עם סעיף 22?

חיים אורון (מרצ):

בסעיף 22 יש להצביע על ההסתייגויות.

היו"ר ד' תיכון:

מי בעד ההסתייגויות לסעיף 22?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז 1 לסעיף 22 לא נתקבלה.

ההסתייגות של סיעת מד"ע=רע"ם לסעיף 22 לא נתקבלה.

ההסתייגות של קבוצת סיעת מרצ לסעיף 22 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת יוסי שריד - איננו. חבר הכנסת שלום - איננו.

זאב בוימ (הליכוד=גשר=צומת):

חבר הכנסת שלום ישנו, אבל הוא מסיר את ההסתייגות.

היו"ר ד' תיכון:

אמרתי ששריד איננו. שלום לשריד. חבר הכנסת שלום מסיר את הסתייגותו. מי בעד

ההסתייגות של סיעת חד"ש=בל"ד ב'?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד ב' לסעיף 22 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת קליינר מסיר את ההסתייגות לסעיף 22. יש הסתייגות של "קבוצת דתי".

מעניין, מעניין. אתם מסירים, נכון?

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

כן, זה הכול קואליציה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת אבנר חי שאקי מסיר את ההסתייגות.

מי בעד ההסתייגויות של חברי הכנסת יחזקאל ופורז?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת א' יחזקאל לסעיף 22 לא נתקבלה.

ההסתייגות של חבר הכנסת א' פורז לסעיף 22 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שטרן מסיר את הסתייגותו לסעיף 22.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת אדיסו מאסלה?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת א' מאסלה לסעיף 22 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת לובוצקי מסיר את הסתייגותו לסעיף 22. נכון?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

כן, כן.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דוד טל מסיר את הסתייגותו. חבר הכנסת חנן פורת מסיר את הסתייגותו לסעיף 22. חבר הכנסת יהודה הראל מסיר את הסתייגותו.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת יוסי כץ?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת י' כץ לסעיף 22 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת מרינה סולודקין מסירה את הסתייגותה לסעיף 22. חבר הכנסת משה גפני מסיר את הסתייגותו לסעיף 22.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת נואף מסאלחה?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת נ' מסאלחה לסעיף 22 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת בלומנטל מסירה את הסתייגותה לסעיף 22.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת טריף?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 22 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בשארה איננו. חבר הכנסת פני בדש מסיר את הסתייגותו לסעיף 22.

חבר הכנסת שמואל הלפרט מסיר את הסתייגותו לסעיף 22.

מי בעד ההסתייגות של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי?

הצבעה

ההסתייגות של חברת הכנסת ת' גוז'נסקי לסעיף 22 לא נתקבלה.

חיים אורון (מרצ):

על ההסתייגות של חבר הכנסת אופיר פינס אנחנו מבקשים לערוך הצבעה אלקטרונית.

חגי מירום (העבודה):

אני רוצה להגיד משהו על ההסתייגות של אופיר פינס.

היו"ר ד' תיכון:

כן, אבל משפט אחד.

מיכאל איתן (הליכוד=גשר=צומת):

מה זה? מה זה?

היו"ר ד' תיכון:

אחר כך נרוויח את זה.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב=ראש, חברי הכנסת, ההסתייגות שמופיעה כאן בשם אופיר פינס=פז מתייחסת להקצבות ייחודיות.

קריאות:

מה זה? מה זה?

חגי מירום (העבודה):

אני רוצה להביא לתשומת לבה של הכנסת, שקיים חוק האוסר על קיומן של הקצבות ייחודיות. ההליכה להקצבה ייחודית עומדת בניגוד לחוק. שר המשפטים יושב פה. חברי הכנסת, אנחנו עתידים לקבל כאן החלטה מנוגדת לחוק מדינה. אני מציע שהחברים יהיו ערים לכך.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. נא לשבת. רבותי, על ההסתייגות של אופיר פינס נקיים הצבעה אלקטרונית.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אני מבקש להגיד משפט.

היו"ר ד' תיכון:

חבל על הזמן. בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד=גשר=צומת):

מה זה?

היו"ר ד' תיכון:

אגיד לך מה זה אחר כך. אני צריך את הרצון הטוב שלהם כדי לבטל כאן הצבעות.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב=ראש, מכיוון שהשאלה הזאת הועלתה בפני, פניתי ליועצת המשפטית של הוועדה בשאלה האם אנחנו רשאים להגיש את הצעת החוק הזאת, וחוות דעתה היתה חיובית. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה רבה. רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה.

חיים אורון (מרצ):

עשו פשרה לשנה אחת.

קריאה:

15 שנים - - -

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, אני ניגש להצבעה.

קריאות:

- - -

חגי מירום (העבודה):

זה מנוגד לחוק. תזכרו מה אתם עושים פה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, תקשיב לי. אני מניח שאני מבין את הסעיף. אם יש לך השגות, חבר הכנסת אורון, תפנה למבקרת המדינה ו/או ליועץ המשפטי לממשלה.

חיים אורון (מרצ):

תשאל את שר האוצר.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אדוני שר האוצר, נא לשבת.

חיים אורון (מרצ):

מה דעתך על הסעיף הזה, אדוני שר האוצר?

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה אלקטרונית. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת אופיר פינס? מי נגד?

הצבעה מס' 55

בעד ההסתייגות של חבר הכנסת א' פינס=פז לסעיף 22 - 38

נגד - 56

נמנעים - 2

ההסתייגות של חבר הכנסת א' פינס=פז לסעיף 22 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 38, נגד - 56, נמנעים - 2. ההסתייגות לא נתקבלה.

נצביע עתה בקריאה שנייה על סעיף 22. ההצבעה היא אלקטרונית. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 56

בעד סעיף 22, כהצעת הוועדה - 57

נגד - 39

נמנעים - אין

סעיף 22 - משרד לענייני דתות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 57, נגד - 39, אין נמנעים. סעיף 22 נתקבל בקריאה שנייה.

אני עובר לסעיף 23 - משרד העבודה והרווחה. חבר הכנסת לובוצקי, אתה מסיר את

הסתייגותך?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

מסיר.

היו"ר ד' תיכון:

מי בעד ההסתייגויות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד ושל קבוצת מד"ע=רע"ם?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד לסעיף 23 לא נתקבלה.

ההסתייגות של קבוצת סיעת מד"ע=רע"ם לסעיף 23 לא נתקבלה.

חיים אורון (מרצ):

אנחנו מבקשים לערוך הצבעה אלקטרונית לגבי מקלטים לנשים מוזכות.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, שמעתי. אנחנו ניגשים להצבעה על הסתייגות סיעת מרצ. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 57

בעד ההסתייגות של קבוצת סיעת מרצ לסעיף 23 - 40

נגד - 54

נמנעים - אין

ההסתייגות של קבוצת סיעת מרצ לסעיף 23 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 40, נגד - 54, נמנעים אין. ההסתייגות לא התקבלה.

חבר הכנסת שלום מסיר את ההסתייגות לסעיף 23.

חבר הכנסת ג'ומס, האם אתה מסיר את ההסתייגות של קבוצת מרצ 1 לסעיף 23?

חיים אורון (מרצ):

כן, אני מסיר.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת קליינר - מסיר. חבר הכנסת אבנר חי שאקי - מסיר.

חבר הכנסת אבי יחזקאל, האם אתה מסיר את ההסתייגות?

אברהם יחזקאל (העבודה):

מסיר.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מאסלה, האם אתה מסיר את ההסתייגות?

אדיסו מאסלה (העבודה):

מסיר.

היו"ר ד' תיכון:

האם אתם מסירים את ההסתייגויות לכל סעיף 23?

חיים אורון (מרצ):

כן.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר. רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה אלקטרונית על סעיף 23 - משרד העבודה והרווחה. ההצבעה היא בקריאה שנייה. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 58

בעד סעיף 23, כהצעת הוועדה - 58

נגד - 40

נמנעים - אין

סעיף 23 - משרד העבודה והרווחה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

אני עובר לסעיף 24. חבר הכנסת אורון, אתם מסירים?

חיים אורון (מרצ):

כן.

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו ניגשים להצבעה אלקטרונית על סעיף 24 בקריאה שנייה. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 59

בעד סעיף 24 - 55

נגד - 36

נמנעים - אין

סעיף 24 - משרד הבריאות, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 55, נגד - 36 ואין נמנעים. הסעיף אושר בקריאה שנייה.

אני עובר לסעיף 25 בעמוד 58 - תגמולים לנכים.

קריאה:

יורד.

היו"ר ד' תיכון:

מסירים. רבותי, הצבעה ידנית. מי בעד? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

סעיף 25 - תגמולים לנכים, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 25 אושר בקריאה שנייה.

סעיף 26 - המשרד לאיכות הסביבה. מסירים את ההסתייגויות?

חיים אורון (מרצ):

כן.

היו"ר ד' תיכון:

כן. אני עובר להצבעה ידנית. מי בעד סעיף 26, בקריאה שנייה? תודה. מי נגד?
תודה.

הצבעה

סעיף 26 - המשרד לאיכות הסביבה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר.

סעיף 27 - העברות לביטוח הלאומי. חבר הכנסת אורון - - -

חיים אורון (מרצ):

מסירים.

היו"ר ד' תיכון:

מסירים. אנחנו ניגשים להצבעה - - -

חיים אורון (מרצ):

לא.

היו"ר ד' תיכון:

לא. בסדר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש=בל"ד):

אני מבקשת הצבעה אלקטרונית.

היו"ר ד' תיכון:

על מה? על סיעת חד"ש=בל"ד. רבותי, בסעיף 27 - העברות לביטוח הלאומי, קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד. הצבעה אלקטרונית. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 60

בעד ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד לסעיף 27 - 36

נגד - 55

נמנעים - 1

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד לסעיף 27 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 36, נגד - 55, נמנע אחד. רבותי, זה לא אושר. מסירים את כל

ההסתייגויות?

חיים אורון (מרצ):

כן.

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים להצבעה על סעיף 27 בקריאה שנייה - הצבעה אלקטרונית.

הצבעה מס' 61

בעד סעיף 27, כהצעת הוועדה - 56

נגד - 40

נמנעים - אין

סעיף 27 - העברות לביטוח לאומי, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 56, נגד - 40. סעיף 27 אושר בקריאה שנייה.

סעיף 28 - מחלקת עבודות ציבוריות.

חיים אורון (מרצ):

- - -

היו"ר ד' תיכון:

מסירים. מי בעד ומי נגד סעיף 28 בקריאה שנייה? זו הצבעה אלקטרונית, ואפשר להצביע.

הצבעה מס' 62

בעד סעיף 28 - 56

נגד - 39

נמנעים - אין

סעיף 28 - מחלקת עבודות ציבוריות, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 56, נגד - 39. הסעיף אושר בקריאה שנייה.

סעיף 29 - משרד הבינוי והשיכון. חבר הכנסת אורון, מסירים?

חיים אורון (מרצ):

כן.

היו"ר ד' תיכון:

כן. ניגשים להצבעה אלקטרונית בקריאה שנייה. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 63

בעד סעיף 29 - 55

נגד - 36

נמנעים - אין

סעיף 29 - משרד הבינוי והשיכון, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 55, נגד - 36. הסעיף אושר בקריאה שנייה.

סעיף 30 - המשרד לקליטת העלייה. חבר הכנסת אורון?

חיים אורון (מרצ):

מסירים.

היו"ר ד' תיכון:

מסירים. מצביעים - - -

חיים אורון (מרצ):

- - - נגד.

היו"ר ד' תיכון:

- - אלקטרונית בקריאה שנייה. אפשר להצביע בעד=נגד.

הצבעה מס' 64

בעד סעיף 30 - 55

נגד - 37

נמנעים - אין

סעיף 30 - המשרד לקליטת העלייה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 55, נגד - 37. סעיף 30 אושר בקריאה שנייה.

סעיף 31 - הוצאות משק הדלק. מסירים?

חיים אורון (מרצ):

מסירים.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שחל - מסירים.

הצבעה אלקטרונית - מי בעד ומי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 65

בעד סעיף 31 - 53

נגד - 39

נמנעים - 1

סעיף 31 - הוצאות משק הדלק, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 53, נגד - 39, נמנע אחד. סעיף 31 אושר.

אני עובר לסעיף 32 - תמיכות במחירי מצרכים. חבר הכנסת אורון?

חיים אורון (מרצ):

מסירים.

היו"ר ד' תיכון:

מסירים.

אני מצביע על כל הסעיף הצבעה אלקטרונית - מי בעד ומי נגד?

הצבעה מס' 66

בעד סעיף 32 - 57

נגד - 38

נמנעים - אין

סעיף 32 - תמיכות במחירי מצרכים, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 57, נגד - 38. הסעיף אושר בקריאה שנייה.

רבותי, אני ממשיך.

חיים אורון (מרצ):

מסירים.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 33 - משרד החקלאות - מסירים.

הצבעה ידנית בקריאה שנייה. מי בעד? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

סעיף 33 - משרד החקלאות, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 33 אושר בקריאה שנייה.

סעיף 34 - המשרד לתשתיות לאומיות. מסירים?

חיים אורון (מרצ):

מסירים.

היו"ר ד' תיכון:

מסירים.

אני עובר להצבעה ידנית. מי בעד? ירים את היד. תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

סעיף 34 - המשרד לתשתיות לאומיות, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר בקריאה שנייה.

סעיף 35 - הוועדה לאנרגיה אטומית. מסירים?

קריאה:

לא.

היו"ר ד' תיכון:

לא? לא. סיעת מד"ע=רע"ם - מי בעד ההסתייגות? ירים את היד. תודה. מי נגד?

תודה.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת מד"ע=רע"ם לסעיף 35 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות הוסרה.

קבוצת חד"ש=בל"ד ב' - מי בעד ההסתייגות? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד ב' לסעיף 35 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגויות הוסרו.

סעיף 35 בקריאה שנייה - מי בעד? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

סעיף 35 - הוועדה לאנרגיה אטומית, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 35 אושר בקריאה שנייה.

סעיף 36 - משרד התעשייה והמסחר.

חיים אורון (מרצ):

מסירים.

היו"ר ד' תיכון:

מסירים.

אנחנו ניגשים להצבעה ידנית בקריאה שנייה. מי בעד משרד התעשייה והמסחר? תודה.

מי נגד? תודה.

הצבעה

סעיף 36 - משרד התעשייה והמסחר, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר בקריאה שנייה.

סעיף 37 - משרד התיירות.

חיים אורון (מרצ):

להוריד.

היו"ר ד' תיכון:

להוריד.

אנחנו ניגשים להצבעה ידנית. מי בעד סעיף 37 בקריאה שנייה? תודה. מי נגד?

הצבעה

סעיף 37 - משרד התיירות, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 37 אושר בקריאה שנייה.

סעיף 38 - תמיכות בענפי משק. מסירים? לא?

חיים אורון (מרצ):

לא.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר. מי בעד ההסתייגות של קבוצת חד"ש=בל"ד? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד לסעיף 38 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

הוסרה.

קבוצת פינס 2 - מי בעד ההסתייגות? תודה. מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' פינס=פז 2 לסעיף 38 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

הוסרה.

קבוצת סיעת מד"ע=רע"ם - מי בעד? תודה. מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת מד"ע=רע"ם לסעיף 38 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

הוסרה.

קבוצת חד"ש=בל"ד ב' - מי בעד? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד ב' לסעיף 38 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

הוסרה.

חבר הכנסת אברהם יחזקאל - מי בעד? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת א' יחזקאל לסעיף 38 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

הוסר.

חבר הכנסת אורי אור - מי בעד? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת א' אור לסעיף 38 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות הוסרה.

וליד חאג'='יחיא - מי בעד? תודה. מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ו' צאדק חאג'='יחיא לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

הוסרה.

חבר הכנסת חיים דיין מסיר.

חבר הכנסת יונה יהב - מי בעד? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת י' יהב לסעיף 38 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

הוסרה.

חבר הכנסת יורי שטרן מסיר.

חבר הכנסת מיכה גולדמן - מי בעד? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת מ' גולדמן לסעיף 38 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

הוסרה.

חברת הכנסת מרינה סולודקין מסירה.

חבר הכנסת משה שחל - מי בעד? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת מ' שחל לסעיף 38 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת נואף מסאלחה - מי בעד? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת נ' מסאלחה לסעיף 38 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

הוסרה.

חבר הכנסת עמיר פרץ - מי בעד? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ע' פרץ לסעיף 38 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

הוסרה.

חבר הכנסת פיוני בדש מסיר. חבר הכנסת צבי הנדל מסיר.

חבר הכנסת רענן כהן - מי בעד? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת רע' כהן לסעיף 38 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

הוסרה.

חבר הכנסת שאול עמור - איננו.

תקציב סעיף 38 - הצבעה ידנית. מי בעד? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

סעיף 38 - תמיכות בענפי משק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 38 אושר בקריאה שנייה.

סעיף 39 - משרד התקשורת. מסירים?

חיים אורון (מרצ):

כן.

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו מצביעים בקריאה שנייה בהרמת ידיים. מי בעד? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

סעיף 39 - משרד התקשורת, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 39 אושר בקריאה שנייה.

סעיף 40 - משרד התחבורה. חבר הכנסת אורון?

חיים אורון (מרצ):

מוריד.

היו"ר ד' תיכון:

מסירים.

מי בעד סעיף 40, בקריאה שנייה? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

סעיף 40 - משרד התחבורה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 40 אושר בקריאה שנייה.

סעיף 41 - משק המים.

חיים אורון (מרצ):

מוריד. בטח.

היו"ר ד' תיכון:

מוריד. תודה.

מי בעד סעיף 41 בקריאה שנייה? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

סעיף 41 - משק המים, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 41 אושר בקריאה שנייה.

סעיף 42 - מענקי בינוי ושיכון.

חיים אורון (מרצ):

להוריד.

היו"ר ד' תיכון:

להוריד.

מי בעד סעיף 42 בקריאה שנייה? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

סעיף 42 - מענקי בינוי ושיכון, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר בקריאה שנייה.

סעיף 43 - מסירים?

חיים אורון (מרצ):

כן.

היו"ר ד' תיכון:

מי בעד סעיף 43 - המרכז למיפוי ישראל - בקריאה שנייה? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

סעיף 43 - המרכז למיפוי ישראל, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר בקריאה שנייה.

סעיף 44 - סבסוד אשראי - לא מצביעים.

מאיר שטרית (הליכוד=גשר=צומת):

מצביעים.

היו"ר ד' תיכון:

מי בעד סעיף 44 בקריאה שנייה? תודה. מי נגד?

הצבעה

סעיף 44 - סבסוד אשראי, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר בקריאה שנייה.

סעיף 45 - תשלום ריבית ועמלות.

חיים אורון (מרצ):

מוריד.

היו"ר ד' תיכון:

מי בעד סעיף 45 בקריאה שנייה? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

סעיף 45 - תשלום ריבית ועמלות, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר.

סעיף 46 - חוק חיילים משוחררים. מי מדבר?

קריאה:

- - -

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב=ראש, תודה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, בסדר. קבוצת מד"ע=רע"ם - מי בעד ההסתייגות? תודה. מי נגד? תודה.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת מד"ע=רע"ם לסעיף 46 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה.

חבר הכנסת עמיר פרץ מוריד? הוא איננו בכלל.

חבר הכנסת עמנואל זיסמן מוריד.

רבותי, סעיף 46 - חוק חיילים משוחררים - בקריאה שנייה, מי בעד? תודה. מי

נגד? תודה.

הצבעה

סעיף 46 - חוק חיילים משוחררים, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 46 אושר בקריאה שנייה.

סעיף 47 - חרבה כללית. מורידים. אני עובר להצבעה בקריאה שנייה.

הצבעה

סעיף 47 - חרבה כללית, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 47 אושר בקריאה שנייה.

סעיף 51 - דיור ממשלתי. מסירים. מי בעד בקריאה שנייה?

הצבעה

סעיף 51 - דיור ממשלתי, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 51 אושר בקריאה שנייה.

סעיף 52 - משטרה ובתי=סוהר. מסירים. מי בעד בקריאה שנייה?

הצבעה

סעיף 52 - משטרה ובתי=סוהר, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 52 אושר בקריאה שנייה.

סעיף 53 - בתי=משפט. מי בעד בקריאה שנייה?

הצבעה

סעיף 53 - בתי=משפט, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 53 אושר בקריאה שנייה.

סעיף 54 - רשויות פיקוח. מסירים. מי בעד בקריאה שנייה?

הצבעה

סעיף 54 - רשויות פיקוח, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 54 אושר בקריאה שנייה.

סעיף 55 - אוצר. מי בעד, קריאה שנייה?

הצבעה

סעיף 55 - אוצר, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 55 אושר בקריאה שנייה.

סעיף 57 - רשויות מקומיות. הסתייגויות. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד לסעיף 57 לא נתקבלה.

ההסתייגות של קבוצת סיעת מד"ע=רע"ם לסעיף 57 לא נתקבלה.

בל"ד ב' לסעיף 57 לא נתקבלה.- ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש

ההסתייגות של חבר הכנסת א' יחזקאל לסעיף 57 לא נתקבלה.

ההסתייגות של חבר הכנסת א' פורז לסעיף 57 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת יהודה לנקרי מסיר את ההסתייגות. מי בעד ההסתייגויות הבאות?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת י' כץ לסעיף 57 לא נתקבלה.

ההסתייגות של חבר הכנסת נ' מסאלחה לסעיף 57 לא נתקבלה.

ההסתייגות של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 57 לא נתקבלה.

ההסתייגות של חבר הכנסת ע' פרץ לסעיף 57 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פ'ני בדש מסיר את ההסתייגות שלו. חבר הכנסת שאול עמור מסיר את ההסתייגות שלו. מי בעד ההסתייגויות של חברי הכנסת שלום שמחון ותמר גוז'נסקי?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ש' שמחון לסעיף 57 לא נתקבלה.

ההסתייגות של חברת הכנסת ת' גוז'נסקי לסעיף 57 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים להצבעה ידנית בקריאה שנייה, סעיף 57 - רשויות מקומיות.

הצבעה

סעיף 57 - רשויות מקומיות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 57 אושר בקריאה שנייה.

סעיף 58 - בתי=חולים ממשלתיים.

חיים אורון (מרצ):

תקציב אפס.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, אין על מה להצביע. לא תקצבו את זה בינתיים. זה קורה במשך שנים רבות, רק אף אחד לא שם לב.

סעיף 60 - חינוך. הסתייגויות. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=מד"ע לסעיף 60 לא נתקבלה.

ההסתייגות של קבוצת סיעת מד"ע=רע"ם לסעיף 60 לא נתקבלה.

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד ב' לסעיף 60 לא נתקבלה.

ההסתייגות של חבר הכנסת א' יחזקאל לסעיף 60 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אברהם שטרן מוריד את ההסתייגות שלו. מי בעד ההסתייגויות של חבר הכנסת אהוד ברק ושל חבר הכנסת אורי אור?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת א' ברק לסעיף 60 לא נתקבלה.

ההסתייגות של חבר הכנסת א' אור לסעיף 60 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת דליה איציק איננה.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ו' צאדק חאג'=יחיא לסעיף 60 לא נתקבלה.

ההסתייגות של חבר הכנסת מ' גולדמן לסעיף 60 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מקסים לוי מסיר את ההסתייגות שלו; חבר הכנסת גפני מסיר את

ההסתייגות שלו. מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת נואף מסאלחה?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת נ' מסאלחה לסעיף 60 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פני' בדש מסיר את ההסתייגות שלו; חבר הכנסת צבי הנדל מסיר את ההסתייגות שלו; חבר הכנסת שאול עמור מסיר את ההסתייגות שלו. מי בעד ההסתייגויות של חברי הכנסת שלמה בן-עמי ותמר גוז'נסקי?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ש' בן-עמי לסעיף 60 לא נתקבלה.

ההסתייגות של חברת הכנסת ת' גוז'נסקי לסעיף 60 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 60 בקריאה שנייה. מי בעד?

הצבעה

סעיף 60 - חינוך, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 60 אושר בקריאה שנייה.

סעיף 67 - בריאות. הסתייגות קבוצת סיעת מד"ע=רע"ם. מי בעד?

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת מד"ע=רע"ם לסעיף 67 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו ניגשים להצבעה על סעיף 67 - בריאות, בקריאה שנייה.

הצבעה

סעיף 67 - בריאות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 67 אושר בקריאה שנייה. יש בריאות.

סעיף 70 - שיכון. הסתייגות קבוצת הלובי לדיור זול - מי בעד?

הצבעה

הסתייגות קבוצת הלובי לדיור זול לסעיף 70 לא נתקבלה.

הסתייגות קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד לסעיף 70 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

אפשר להסיר - מכאן?

חיים אורון (מרצ):

כן, עד הסעיף האחרון בעמוד 113 - קבוצת אורון, חברי מרצ ואברהם שוחט. הצבעה אישית.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, בעמוד 113, ההסתייגות האחרונה, חיים אורון, חברי מרצ ואברהם שוחט,

סעיף 70. אדוני המזכיר, בבקשה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

יולי=יואל אדלשטיין - נגד

רפאל אדרי - בעד

אהוד אולמרט - אינו נוכח

אורי אור - בעד

חיים אורון - בעד

אפי אושעיה - בעד

דוד אזולאי - נגד

דליה איציק - אינה נוכחת

מיכאל איתן - נגד

רפאל איתן - אינו נוכח

רפאל אלול - בעד

בנימין אלון - נגד

טלב אלסאנע - אינו נוכח

זאב בנימין בגין - נגד

פיני בדש - נגד

זאב בוים - נגד

יגאל ביבי - נגד

יוסף ביילין - בעד

נעמי בלומנטל - נגד

בנימין בן=אליעזר - בעד

אליהו בן=מנחם - אינו נוכח

שלמה בן=עמי - בעד

שמריהו בן=צור - נגד

שלמה בניזרי - אינו נוכח

רומן ברונפמן - נגד

עוזי ברעם - בעד
אהוד ברק - בעד
עזמי בשארה - אינו נוכח
תמר גוז'נסקי - בעד
מיכה גולדמן - בעד
אלי גולדשמידט - בעד
אריה גמליאל - נגד
משה גפני - נגד
עבד=אלמאלכ דהאמשה - בעד
נסים דהן - נגד
חיים דיין - נגד
יעל דיין - בעד
עבד=אלוהב דראושה - אינו נוכח
אריה דרעי - אינו נוכח
אברהם הירשזון - נגד
שמואל הלפרט - נגד
זבולון המר - אינו נוכח
צחי הנגבי - נגד
צבי הנדל - נגד
יהודה הראל - נגד
צבי ויינברג - נגד
שבח וייס - אינו נוכח
יצחק וקנין - נגד

קריאות:

- - -

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, רבותי, לא להתרגז, לא כדאי להתרגז בשעות הבוקר.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

רחבעם זאבי - נגד

נסים זוילי - בעד

עמנואל זיסמן - נגד

אליעזר זנדברג - נגד

נעמי חזן - בעד

תאופיק חטיב - אינו נוכח

דוד טל - בעד

סאלח טריף - בעד

יונה יהב - בעד

שאול יהלום - נגד

אברהם יחזקאל - בעד

אליהו ישי - נגד

איתן כבל - בעד

יצחק כהן - נגד

רן כהן - בעד

רענן כהן - בעד

יוסי כץ - בעד

לימור לבנת - נגד

אלכסנדר לובוצקי - נגד

דוד לוי - נגד

יצחק לוי - נגד

מקסים לוי - אינו נוכח

עוזי לנדאו - נגד

סופה לנדבר - בעד

יהודה לנקרי - נגד

ענת מאור - בעד

אדיסו מאסלה - בעד

דוד מגן - אינו נוכח

האשם מחאמיד - אינו נוכח

חגי מירום - בעד

נואף מסאלחה - בעד

יהושע מצא - נגד

יצחק מרדכי - נגד

דן מרידור - נגד

מיכאל נודלמן - נגד

בנימין נתניהו - נגד

מרינה סולודקין - נגד

סאלח סלים - אינו נוכח

אפרים סנה - בעד

אחמד סעד - בעד

גדעון עזרא - נגד

שאול עמור - מקוזז

אברהם פורז - בעד

חנן פורת - נגד

אופיר פינס=פז - בעד

משה פלד - נגד

רפאל פנחסי - אינו נוכח

מאיר פרוש - נגד

שמעון פרס - אינו נוכח

עמיר פרץ - בעד

וליד צאדק חאג'=יחיא - אינו נוכח

דוד צוקר - בעד

אביגדור קהלני - נגד

מיכאל קליינר - נגד

משה קצב - אינו נוכח

דוד ראם - נגד
אברהם רביץ - נגד
אמנון רובינשטיין - בעד
ראובן ריבלין - נגד
חיים רמון - בעד
אבנר חי שאקי - נגד
אברהם שוחט - בעד
משה שחל - בעד
מאיר שטרית - נגד
אברהם שטרן - נגד
יורי שטרן - נגד
סילבן שלום - נגד
שלום שמחון - בעד
אריאל שרון - נגד
יוסי שריד - אינו נוכח
נתן שרנסקי - נגד
דן תיכון - נגד

סופה לנדבר (העבודה):

חבר הכנסת שרנסקי - - -

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת לנדבר, מצביעים עכשיו. כאשר מצביעים לא צועקים. גם לא מדברים
בשעת בוקר זו.

סופה לנדבר (העבודה):

גם ראש הממשלה אמר לפני הבחירות - - -

היו"ר ד' תיכון:

לא שומעים, לא שומעים.

סופה לנדבר (העבודה):

הוא אמר: בתוך שנתיים אפתור את כל הבעיות - - -

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא להירגע. חבר הכנסת ריבלין, אני רואה שעל הבוקר אתה בכושר. אנחנו נוציא אתכם לריצת בוקר.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

היו"ר ד' תיכון:

בקרוב יהיה כאן חדר ספורט.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

- - -

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

אדוני היושב=ראש, אני מבקש לקרוא בשמו של חבר הכנסת דוד טל.

היו"ר ד' תיכון:

דוד טל.

דוד טל (ש"ס):

נגד.

היו"ר ד' תיכון:

דוד טל נגד, שינה הצבעתו לנגד.

חדר הספורט יוקם בקרוב. אני רואה שאתם אוהבים ללכת בבוקר.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב=ראש, תיזהר שלא להפוך את זה למתנ"סת.

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני היושב=ראש, נדמה לי כי שמי לא נקרא. לא שמעתי.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

קראו בשמך, ואמרת - בעד.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, הנה הסיכום: בעד - 40. נגד - 58. ההסתייגות של חבר הכנסת חיים

אורון, חברי מרצ וחבר הכנסת אברהם שוחט לסעיף 70 לא נתקבלה.

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה על סעיף 70.

ראובן ריבלין (הליכוד=גשר=צומת):

מה עם ההסתייגות - - -

היו"ר ד' תיכון:

זה תלוי בתוצאות נגד בית=שאן השבוע. הכול מוזמנים למשחק של בית"ר נגד בית=שאן בשבת.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אנחנו בעד בית=שאן.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר. רבותי, נא לשבת. מה ההתרגשות? מתחילים לדבר על כדורגל וכולם מתעוררים.

קריאה:

על שהמשחק מתקיים בשבת.

היו"ר ד' תיכון:

הבנתי, הבנתי.

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה - - -

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

אני לא שומע.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

במוצאי=שבת, ב=18:00? טוב שיש מצב רוח טוב.

רבותי, אנחנו מצביעים על סעיף 70 בקריאה שנייה. מי בעד? ירים את היד. תודה.

מי נגד? ירים את היד. תודה.

הצבעה

סעיף 70 - שיכון, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 70 בנוסח הוועדה אושר בקריאה שנייה.

מעירים לי, רבותי, לגבי סעיף 58, בתי=חולים, שתוקצב באפס, שאם אנחנו לא

נצביע, הסעיף נמחק, ואז יהיה קשה לתקצב אותו במרוצת השנה, ואין ספק שישתמשו בו.

לכן אני מעמיד אותו להצבעה. מי בעד הסעיף בקריאה שנייה - ירים את היד. תודה. מי

נגד?

הצבעה

סעיף 58 - בתי=חולים ממשלתיים, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 58 אושר. אפס כמובן.

סעיף 72.

חיים אורון (מרצ):

מסירים הכול.

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו ניגשים להצבעה בקריאה שנייה על סעיף 72, חקלאות.

הצבעה

סעיף 72 - חקלאות, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים לסעיף 73 - מפעלי מים.

חיים אורון (מרצ):

להוריד את ההסתייגויות.

היו"ר ד' תיכון:

קריאה שנייה.

הצבעה

סעיף 73 - מפעלי מים, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר בקריאה שנייה.

עבד=אלמאלכ דהאמשה (מד"ע=רע"ם):

אדוני היושב=ראש, ביקשתי - - - על סעיף 73.

היו"ר ד' תיכון:

אני מצטער, כבר עברתי, אישרנו. אפצה אותך בהמשך ואתן לך הזדמנות.

קריאות:

- - -

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, רבותי, במקום להתווכח נחזור לסעיף 73, מפעלי מים. ההסתייגות של מד"ע=רע"ם.

קריאה:

אלקטרונית.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר. אני חוזר, הצבעה אלקטרונית על ההסתייגות של מד"ע=רע"ם. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 67

בעד ההסתייגות של קבוצת סיעת מד"ע=רע"ם לסעיף 73 - 26

נגד - 57

נמנעים - 1

ההסתייגות של קבוצת סיעת מד"ע=רע"ם לסעיף 73 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 26, נגד - 57, נמנעים - 1. ההסתייגות לא התקבלה.

סעיף 73 בקריאה שנייה.

הצבעה

סעיף 73 - מפעלי מים, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר בקריאה שנייה.

סעיף 76 - תעשייה.

חיים אורון (מרצ):

מסירים.

היו"ר ד' תיכון:

מצביעים בקריאה שנייה.

הצבעה

סעיף 76 - תעשייה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר בקריאה שנייה.

סעיף 78 - פיתוח תיירות.

חיים אורון (מרצ):

להצביע.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות של חד"ש=בל"ד.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד לסעיף 78 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

ההסתייגות של קבוצת חד"ש=בל"ד ב'.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת סיעת חד"ש=בל"ד ב' לסעיף 78 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה.

חבר הכנסת לנקרי מסיר. חבר הכנסת גפני מסיר. חבר הכנסת זיסמן מסיר.

ההסתייגות של חבר הכנסת שלום שמחון.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ש' שמחון לסעיף 78 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

סעיף 78 - פיתוח תיירות, בקריאה שנייה.

הצבעה

סעיף 78 - פיתוח תיירות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף התקבל.

סעיף 79 - תחבורה.

חיים אורון (מרצ):

להסיר.

היו"ר ד' תיכון:

מצביעים בקריאה שנייה על סעיף 79, תחבורה.

הצבעה

סעיף 79 - תחבורה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר בקריאה שנייה.

סעיף 80 - כבישים ומסילות ברזל.

חיים אורון (מרצ):

להסיר.

היו"ר ד' תיכון:

קריאה שנייה.

הצבעה

סעיף 80 - כבישים ומסילות ברזל, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר בקריאה שנייה.

סעיף 81 - תקשורת. מסירים את ההסתייגויות. אישור בקריאה שנייה של משרד

התקשורת.

הצבעה

סעיף 81 - תקשורת, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

התקציב למשרד התקשורת אושר בקריאה שנייה.

סעיף 83 - הוצאות פיתוח אחרות. מסירים?

חיים אורון (מרצ):

מסירים.

היו"ר ד' תיכון:

קריאה שנייה.

הצבעה

סעיף 83 - הוצאות פיתוח אחרות, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר בקריאה שנייה.

סעיף 84 - תשלום חובות.

חיים אורון (מרצ):

מסירים.

היו"ר ד' תיכון:

קריאה שנייה.

הצבעה

סעיף 84 - תשלום חובות, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר בקריאה שנייה.

סעיף 89 - מפעלי משרד ראש הממשלה.

חיים אורון (מרצ):

מסירים.

היו"ר ד' תיכון:

קריאה שנייה.

הצבעה

סעיף 89 - מפעלי משרד ראש הממשלה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר בקריאה שנייה.

סעיף 91 - המכון לפריון העבודה. קריאה שנייה.

הצבעה

סעיף 91 - המכון לפריון העבודה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר.

סעיף 95, הסעיף הכי חשוב בספר התקציב - - - נמל יפו. חבר הכנסת אור מסיר.

הצבעה

סעיף 95 - נמל יפו, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר בקריאה שנייה.

סעיף 96 - משרד התקשורת.

חיים אורון (מרצ):

מסירים.

היו"ר ד' תיכון:

קריאה שנייה.

הצבעה

סעיף 96 - משרד התקשורת, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר בקריאה שנייה.

סעיף 98 - מינהל מקרקעי ישראל.

חיים אורון (מרצ):

מסירים.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 98 - מינהל מקרקעי ישראל, בקריאה שנייה.

הצבעה

סעיף 98 - מינהל מקרקעי ישראל, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר בקריאה שנייה.

סעיף 99 - ריבית לבנק ישראל, קריאה שנייה.

הצבעה

סעיף 99 - ריבית לבנק ישראל, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

כולם בעד הנגיד.

קרן לבנק ישראל, קריאה שנייה.

הצבעה

סעיף קרן לבנק ישראל, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר בקריאה שנייה.

רשימת עודפים מיוחדים, קריאה שנייה.

הצבעה

סעיף רשימת עודפים מיוחדים, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר.

1996. זה נייר- רבותי, עוברים להצעת חוק התקציב לשנת הכספים 1997, התשנ"ז

מיוחד.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב=ראש, מבקשים לנמק את ההסתייגויות.

היו"ר ד' תיכון:

בשנה הבאה.

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה.

לשם החוק הסתייגות של חבר הכנסת אברהם שוחט.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת א' שוחט לשם החוק לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא נתקבלה.

שם החוק, על=פי נוסח הוועדה.

הצבעה

שם החוק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

שם החוק אושר בקריאה שנייה.

לסעיף 1, הסתייגות של חבר הכנסת עמיר פרץ.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ע' פרץ לסעיף 1 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה.

הסתייגות של חבר הכנסת אברהם שוחט לסעיף 1.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת א' שוחט לסעיף 1 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה.

סעיף 1, על=פי נוסח הוועדה.

הצבעה

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר.

לסעיף 2, ההסתייגות של חבר הכנסת אברהם שוחט.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת א' שוחט לסעיף 2 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא אושרה.

ההסתייגות של חבר הכנסת אחמד סעד וקבוצתו.

דוד צוקר (מרצ):

הוא ישן.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' סעד לסעיף 2 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה.

הסתייגות קבוצת חיים אורון לסעיף 2.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 2 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה.

סעיף 2, על=פי נוסח הוועדה.

הצבעה

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר.

לסעיף 3, הסתייגות של קבוצת חיים אורון.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 3 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה.

סעיף 3, על=פי נוסח הוועדה.

הצבעה

סעיף 3, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

סעיף 3 אושר.

לסעיף 4, הסתייגות של קבוצת חיים אורון.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 4 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה.

מי לנוסח הוועדה?

הצבעה

סעיף 4, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר.

סעיף 5(א), הסתייגות של אחמד סעד. הוא איננו, זאת אומרת, הוא ישן.

קריאות:

הוא התעורר.

היו"ר ד' תיכון:

שהוא יתמוך, לפחות, בהסתייגות.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' סעד לסעיף 5(א) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה.

לסעיף 5(ב), הסתייגות של קבוצת אחמד סעד.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' סעד לסעיף 5(ב) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה.

ההסתייגות של קבוצת חיים אורון לסעיף 5(ב).

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 5(ב) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה.

לסעיף 5(ג), הסתייגות של קבוצת אחמד סעד.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' סעד לסעיף 5(ג) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות נדחתה.

סעיף 5 כולו, בנוסח הוועדה.

הצבעה

סעיף 5, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר.

לסעיפים 6 ו-7 (א) אין הסתייגויות. מי לנוסח הוועדה?

הצבעה

סעיפים 6 ו-7 (א), נתקבלו.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיפים אושרו.

לסעיף 7 (ב), הסתייגות של קבוצת אחמד סעד.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' סעד לסעיף 7 (ב) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

סעיף 7, בנוסח הוועדה.

הצבעה

סעיף 7, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר בנוסח הוועדה.

לסעיף 8, הסתייגות של קבוצת אחמד סעד.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת א' סעד לסעיף 8 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

הסתייגות של קבוצת חיים אורון.

הצבעה

ההסתייגות של קבוצת חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 8 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

סעיף 8, על=פי נוסח הוועדה.

הצבעה

סעיף 8, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר בנוסח הוועדה.

לסעיף 9(1), הסתייגות של חבר הכנסת אברהם שוחט.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת א' שוחט לסעיף 9(1) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

דוד צוקר (מרצ):

שכחת את חבר הכנסת אורון.

היו"ר ד' תיכון:

לסעיף 9(2) - לא כתוב של מי זה. שלך? של חבר הכנסת חיים אורון. מי בעד? מי

נגד?

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת ח' אורון לסעיף 9(2) לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

סעיפים 9(1) ו-9(2) בנוסח הוועדה.

סילבן שלום (הליכוד=גשר=צומת):

לא, סעיף 9 כולו עד סעיף 11.

היו"ר ד' תיכון:

9, על=פי נוסח הוועדה. סעיפים 11

הצבעה

9, כהצעת הוועדה, נתקבלו. סעיפים 10

היו"ר ד' תיכון:

הסעיפים אושרו. אני רואה שלסעיף 11 יש הסתייגות, זה היה עד סעיף 10.

לסעיף 11, הסתייגות של חבר הכנסת אברהם שוחט.

הצבעה

ההסתייגות של חבר הכנסת אברהם שוחט לסעיף 11 לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

ההסתייגות לא התקבלה.

סעיף 11, לפי נוסח הוועדה.

הצבעה

סעיף 11, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

הסעיף אושר.

רבתי, אנחנו הצבענו בקריאה שנייה, כולל הדפים המוחלפים.

לפני שאנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית - - -

רחבעם זאבי (מולדת):

- - - אני מציע לעשות הצבעה גורפת על כל הסעיפים - - -

היו"ר ד' תיכון:

אין דבר כזה.

רחבעם זאבי (מולדת):

סעיפים 10 עד 11...

היו"ר ד' תיכון:

הסעיפים לא קיימים. גנדי, המדינה משתכללת. לקראת שנת ה=50 ביטלו כמה סעיפים, הואל לשבת.

רבותי, לפני שאנחנו עוברים להצבעה על תקציב המדינה, אני רוצה להודות לעובדי הכנסת, לסדרנים, לאנשי המשמר, לקצרניות, למדפיסים, לטלפניות, לעובדי הכנסת, לעובדי הטלויזיה, לעובדי המזון. שכחתי משהו?

קריאה:

לדובר.

היו"ר ד' תיכון:

הדובר שהיה והדובר שיהיה.

ולכל חברי הכנסת שעמלו במשך כשישה ימים.

אנחנו ניגשים להצבעה.

מיכאל איתן (הליכוד=גשר=צומת):

למה שישה ימים? חודשיים אנחנו יושבים על החוק.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רביץ, בבקשה.

אברהם רביץ (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה, ברשותך, להודות לצוות המסור והנפלא של ועדת הכספים: למר קרשנר, לגברת סמדר אלחנני, לגברת אנה שניידר, למזכירות, לעוזרים, ליועצים ולחברי הוועדה כולם - אופוזיציה וקואליציה, שאפשרו לנו להגיע לרגע הזה.

אני מציע להגיע להצבעה בקריאה שלישית.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. וכמובן לעובדי אגף התקציבים באוצר.

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה בקריאה שלישית על תקציב המדינה לשנת 1997. כולל הדפים המוחלפים. ההצבעה היא אלקטרונית. אני חוזר ואומר: ההצבעה החלה, רבותי.

הצבעה מס' 68

בעד החוק - 60

נגד - 42

נמנעים - אין

1996, נתקבל.- חוק התקציב לשנת הכספים 1997, התשנ"ז

היו"ר ד' תיכון:

בעד - 60, נגד - 42, אין נמנעים. תקציב המדינה לשנת 1997 אושר. דרך צלחה. תודה רבה לכולם.

הכנסת תתכנס ביום שני בשעה 16:00. ישיבת הכנסת נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 04:56.